

SAHIHU-L-BUHARI

**BUHARIJEVA
zbirka hadisa**

4

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Naslov originala:

صحيح البخاري

Naslov prijevoda:

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prijevod:

dr. Enes Ljevaković

Haso Popara, hfz.

mr. Muhamed Mehanović

dr. Šukrija Ramić

Halil Mehanović, prof.

mr. Ahmed Adilović

Redaktura:

mr. Safet Kuduzović

mr. Senad Ćeman

Izdavač: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH

Tiraž: 6.000

Lektura i korektura:

dr. Senahid Halilović

Samija Halilović

Redakcija:

mr. Muhamed Mehanović

mr. Senad Ćeman

mr. Abdulmedžid Šemsudin

Teufik Mešić

Dtp:

Teufik Mešić

Dizajn korice:

Sead Bećović

Štampa:

Amos Graf, Sarajevo

Za štampariju:

Fahrudin Korjenić

**Sva prava štampanja i izdavanja zadržava
Visoki saudijski komitet za pomoć BiH
i Kulturni centar "Kralj Fahd" u Sarajevu
نسخة مجانية - Besplatan primjerak**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5

al-BUHARI, Muhammad ibn Ismail
Buharijeva zbirka hadisa = Sahihu-l-Buhari
/ Muhammed b. Ismail El-Buhari;
(prijevod Hasan Škapur i grupa prevodilaca).
- Sarajevo: Visoki saudijski komitet, 2008. - 4 sv.: 24cm

Izv. stv. nasl. na arap. jeziku. - Tekst na bos. i arap. jeziku

ISBN 978-9958-880-32-2

COBISS.BH-ID 16982278

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prvo cjelovito izdanje

4.

Sarajevo, 1430. h.g./2009. godine

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ النِّفَاقَةِ

IZDRŽAVANJE

VRIJEDNOST IZDRŽAVANJA PORODICE

O tome govore riječi Uzvišenog: “I pitaju te koliko da udjeljuju. Reci: ‘Višak!’ Eto, tako vam Allah objašnjava propise da biste razmislili i o ovome i o onome svijetu.”¹

Hasan (Basri) veli: “Višak jest ono što prelazi potrebu.”

5351. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu‘ba, prenoseći od Adija b. Sabita da je rekao: “Čuo sam Abdullaha b. Jezida Ensarija kako kazuje, prenoseći od Ebu-Mes‘uda Ensarija, pa sam ga upitao: ‘Je li to od Vjerovjesnika?’, a on je rekao: ‘Od Vjerovjesnika je. Rekao je, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Kada musliman troši na svoju porodicu očekujući za to nagradu od Allaha, računat će mu se kao sadaka.’”²

بَابُ فَضْلِ النِّفَاقَةِ عَلَى الْاَهْلِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) وَقَالَ الْحَسَنُ الْعَفْوَ الْفَضْلُ .

٥٣٥١. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ الْأَنْصَارِيَّ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ فَقُلْتُ عَنْ النَّبِيِّ فَقَالَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُ نَفَقَةً عَلَى أَهْلِهِ وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً .

¹ El-Bekara, 219-220.

² Izdržavanje porodice je obaveza (vadžib). Onaj koji je izvršava imat će za to nagradu prema svojoj namjeri. Nema proturječnosti između činjenice da je ovo izdržavanje obaveza i njegova nazivanja sadakom. Ima mišljenja da je Zakonodavac nazvao obavezno izdržavanje sadakom da ne pomisle pravni obveznici da neće imati nagradu za izvršenje vadžiba. Porodicu čovjeku čine supruga, njegova djeca i oni koji su pod njegovim izdržavanjem. Imam Taberi veli: “Dužnost je izdržavati djecu sve dok su maloljetna.” Ibn-Munzir kaže: “Pravnici se spore u vezi s izdržavanjem punoljetnih sinova koji nemaju imetka niti zarade. Jedna grupa pravnika smatra da je otac dužan izdržavati svoju mušku djecu do biološkog punoljestva (ihtilama), a žensku djecu do udaje. Ako bi (kćeri) bile otpuštene prije nego što su imale spolni odnos u braku, ostaje prethodna obaveza izdržavanja, a ako bi bile otpuštene nakon toga, ili ostale udovice, nemaju pravo na izdržavanje od strane oca. (Ukoliko ne bi imale nekih drugih izvora za život, obaveza izdržavanja ne bi prestala.) Djed nije

5352. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'radža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (u hadisi-kudsiju):

“Allah je rekao: ‘Udjeljuj, sine Ademov, pa ću i Ja tebi udijeliti.’”

5353. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, njemu Malik, prenoseći od Sevra b. Zejda, on od Ebu-Gajsa, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Onaj koji pomaže udovici i bijedniku jest kao borac na Allahovom putu ili kao onaj koji noću klanja, a danju posti.”

5354. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, prenoseći od Sa'da b. Ibrahima, on od Amira b. Sa'da, a ovaj od Sa'da, radijallahu anhu, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obilazio me je kad sam bio bolestan u Mekki. Rekao sam mu: ‘Imam imetka, da li da uvasijetim cijeli imetak?’

‘Ne’, reče Poslanik.

‘Onda pola?’, priupitao sam.

‘Ne’, odgovori on.

‘Onda trećinu?’, reko mu.

‘Možeš trećinu, a i to je mnogo. Da ostaviš svoje nasljednike bogatim, bolje je nego da ih ostaviš siromašnim, pa da prose iz tuđih ruku. Koliko god potrošiš, brojat će ti se kao sadaka, pa čak i zalogaj koji podigneš do usta svoje supruge. Možda će Allah dati da ozdraviš, pa da budeš od koristi nekim ljudima, a drugima na štetu.’”¹

٥٣٥٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ اللَّهُ أَنْفِقْ يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفِقْ عَلَيْكَ .

٥٣٥٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْقَائِمِ اللَّيْلَ الصَّائِمِ النَّهَارَ .

٥٣٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَعُودُنِي وَأَنَا مَرِيضٌ بِمَكَّةَ فَقُلْتُ لِي مَالٌ أَوْصِي بِمَالِي كُلَّهُ قَالَ لَا قُلْتُ فَالْشَّطْرُ قَالَ لَا قُلْتُ فَالثَّلْثُ قَالَ الثَّلْثُ وَالثَّلْثُ كَثِيرٌ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدَعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ فِي أَيْدِيهِمْ وَمَهْمَا أَنْفَقْتَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ حَتَّى اللَّقْمَةُ تَرْفَعُهَا فِي فِي أَمْرَاتِكَ وَلَعَلَّ اللَّهَ يَرْفَعُكَ يَنْتَفِعُ بِكَ نَاسٌ وَيُضَرُّ بِكَ آخَرُونَ .

dužan izdržavati unučad. Ovo je mišljenje imama Malika.” Imam Ajni, komentator Buharijevog *Sahiha*, veli: “Kod nas (hanefijskih pravnika) izdržavanje braće, sestara, amidža, strina, tetaka i tetki obaveza je (vadžib) uz uvjet da su nemoćni da se sami izdržavaju i da su u potrebi.” (*Umdetul-kari*, 21/13)

¹ Muslim bilježi od Ebu-Hurejre, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Od dinara koji udijeliš siromahu, dinara koji udijeliš za oslobađanje roba, dinara koji udijeliš na Allahovom putu i dinara koji potrošiš

DUŽNOST IZDRŽAVANJA SUPRUGE I DJECE

5355. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu otac, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolja je sadaka ona koja ne opterećuje davaoca (ostavlja ga bogatim).² Gornja ruka (ona koja dijeli) bolja je od donje ruke (koja prima). Pođi od onoga koga izdržavaš – supruga kaže: 'Ili me hrani, ili me pusti!'; sluga kaže: 'Nahrani me, pa me onda uposli!'; sin kaže: 'Nahrani me, kome me prepuštaš!'"

Upitali su Ebu-Hurejru: "Jesi li ovo čuo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?", a on im odgovori: "Ne, ovo je iz Ebu-Hurejrine kese."³

بَابُ وَجُوبِ النِّفَقَةِ عَلَى الْأَهْلِ وَالْعِيَالِ

٥٣٥٥. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ مَا تَرَكَ غَنًى وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ تَقُولُ الْمَرْأَةُ إِمَّا أَنْ تُطْعِمَنِي وَإِمَّا أَنْ تُطَلِّقَنِي وَيَقُولُ الْعَبْدُ أَطْعِمْنِي وَاسْتَعْمِلْنِي وَيَقُولُ الْإِبْنُ أَطْعِمْنِي إِلَى مَنْ تَدْعُنِي فَقَالُوا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا هَذَا مِنْ كَيْسِ أَبِي هُرَيْرَةَ.

na svoju porodicu – najveću nagradu imaš za dinar koji si potrošio na svoju porodicu." Ajni u svom komentaru Buharijevog *Sahiha* veli: "Hadis sadrži mudžizu, jer je spomenuti ashab Sa'd ozdravio i živio sve do vremena zauzimanja Iraka, te je bio od koristi mnogim ljudima u vjerskom i dunjalučkom pogledu, a naštetio je nevjernicima." (*Umdetul-kari*, 21/14)

- 2 Neki kažu da Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi "ma tereke ginen" znače: "sadaka koja čini primaoca bogatim", ali je značenje spomenuto u prijevodu hadisa pretežnije, kako veli Ajni u svom komentaru. (*Umdetul-kari*, 21/14)
- 3 Kermani kaže: "Ovim posljednjim riječima Ebu-Hurejra želi demantirati one koji su ga pitali, tj. to nije ni od koga drugog osim od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Radi se o negaciji čiji je cilj potvrda i potvrdi čiji je cilj negacija." Postoji i mogućnost da su riječi: "Supruga kaže..." pa do kraja ove rečenice Ebu-Hurejrine riječi. Ima nekih predanja ovog hadisa u kojima je slovo "k" u riječi "kis" s fethom, pa je u tom slučaju značenje: iz uma Ebu-Hurejre. Tejmi veli: "Buhari aludira na to da je dio hadisa ubačeni govor Ebu-Hurejre."

Ovaj hadis sadrži nekoliko propisa:

- čovjek treba prvo poći od sebe, svoga prava i potreba;
- izdržavanje djeteta i supruge je obaveza;
- izdržavanje posluge također je obaveza.

Na osnovu riječi u hadisu: "Ili me hrani, ili me pusti" većina pravnika smatra da žena ima pravo na raskid braka ako muž nije u mogućnosti da je izdržava a ona želi rastavu. Svoje mišljenje potkrepljuju i ajetom:

"I ne zadržavajte ih da biste im učinili nasilje" (El-Bekara, 231).

Kufski (hanefijski) pravници smatraju da je žena u ovoj situaciji dužna strpjeti se, a sredstva koja je bio muž dužan izdvojiti za njeno izdržavanje pretvaraju se u njegov dug prema njoj. (*Umdetul-kari*, 21/14-15)

5356. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejr, njemu Lejs, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Halida b. Musafira, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Ibn-Musejjeba, a oni od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najvrednija je ona sadaka koja izvire iz bogatstva, a pođi od onih koje si dužan izdržavati.”

٥٣٥٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدِ بْنِ مَسَافِرٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى وَابْتَدَأَ بِمَنْ تَعُولُ .

SKLADIŠTENJE HRANE (PORODICI) ZA VRIJEME OD GODINU DANA I NAČIN IZDRŽAVANJA PORODICE

بَابُ حَبْسِ نَفَقَةِ الرَّجُلِ قُوَّةَ سِنَةِ عَلَى أَهْلِهِ وَكَيْفَ نَفَقَاتِ الْعِيَالِ

5357. PRIČAO MI JE Muhammed b. Selam da ih je obavijestio Veki¹, prenoseći od Ibn-Ujejne da je njemu prenio Ma'mer, koga je Sevri pitao:

“Jesi li čuo šta o čovjeku koji skuplja hranu svojoj porodici za period od godinu dana, ili neki dio godine?”

Ma'mer kaže: “Nisam se mogao tada ničega prisjetiti, a onda sam se sjetio hadisa koji mi je kazivao Ibn-Šihab Zuhri, prenoseći od Malika b. Evsa, a on od Omera, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prodavao hurme (datule) Benu-Nadira i zadržavao dio za svoju porodicu za period od godinu dana.”¹

٥٣٥٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكَيْعٌ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ قَالَ لِي مَعْمَرٌ قَالَ لِي الثَّوْرِيُّ هَلْ سَمِعْتَ فِي الرَّجُلِ يَجْمَعُ لِأَهْلِهِ قُوَّةَ سَنَتِهِمْ أَوْ بَعْضِ السَّنَةِ قَالَ مَعْمَرٌ فَلَمْ يَحْضُرْنِي ثُمَّ ذَكَرْتُ حَدِيثًا حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَبِيعُ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَيَحْبِسُ لِأَهْلِهِ قُوَّةَ سَنَتِهِمْ .

¹ Hadis ukazuje na to da je dozvoljeno skladištenje i čuvanje hrane za porodicu za period od godinu dana. Ovaj hadis moguće je uskladiti s hadisom u kojem se navodi da “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pohranjivao ništa za sutra” tako što se ovaj hadis odnosi na pohranjivanje za sebe, dok se spomenuti hadis odnosi na pohranjivanje za porodicu, pa makar i on imao u tome učešća, jer je porodica osnovni razlog pohranjivanja, i da nje nije bilo, ne bi ni pohranjivao. Imam Taberi veli: “Hadis je dokaz protiv onih sufija koji smatraju da onaj ko skladišti danas za sutra griješi, jer se ne oslanja istinski na svoga Gospodara.” (Umdetul-kari, 21/16) Ibn-Hadžer veli: “Među pravnicima je sporna dozvola pohranjivanja hrane onome ko je kupi na pijaci.” Kadija Ijad kaže: “Neki to dozvoljavaju oslanjajući se na ovaj hadis, a on nije dokaz, jer se u njemu govori o pohranjivanju prihoda sa zemlje. Drugi to zabranjuju osim ako ne utječe na cijene, što je prihvatljivo iz obzira prema potrebama ljudi. Spor se odnosi na normalnu situaciju, kada nema oskudice; u slučaju postojanja oskudice, pohranjivanje i skladištenje u osnovi nije dozvoljeno.” (Fethul-bari, 8/914)

5358. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, ovaj od Ibn-Šihaba, koji je rekao:

“Obavijestio me je Malik b. Evs b. Hadesan, a Muhammed b. Džubejr b. Mut'im naveo mi je citat iz svoga hadisa, pa sam se uputio do Malika b. Evsa i pitao ga, te mi je on rekao: ‘Krenuo sam da uđem kod Omera kad mu dođe vratar Jerfa i reče mu: ‘Osman, Abdur-Rahman, Zubejr i Sa'd traže dozvolu za ulazak, hoću li ih pustiti?’, pa im je dozvolio.’

Kaže dalje: ‘Ušli su, nazvali selam i sjeli. Jerfa se zatim malo zadržao, a onda reče: ‘Hoću li pustiti Aliju i Abbasa?’

‘Da’, reče on i dozvoli im ulazak. Kada su ušli, nazvali su selam i sjeli. Abbas potom reče: ‘Vladaru pravovjernih, presudi između mene i ovog!’ Grupa u kojoj je bio Osman i njegovi drugovi reče: ‘Vladaru pravovjernih, presudi među njima i rastereti ih.’ Omer reče: ‘Polahko, s imenom Allahovim, s čijom dozvolom opstoje nebo i zemlja, pitam vas: znate li da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Mi se (poslanici) ne nasljeđujemo, ono što ostavimo smatra se sadakom’, misleći na sebe?’ Grupa (Osmanova) reče: ‘Rekao je to.’ Omer se okrenu Aliji i Abbasu i reče: ‘S Allahovim vas imenom pitam: znate li da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao?’

‘Rekao je to’, odgovoriše njih dvojica. Omer tada reče: ‘Ja ću vam sada reći o tome. Allah je Svome Poslaniku posebno odredio dio imovine koju nije dao nikome drugom. Allah kaže: ‘A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile zbog onoga što je Allah od njih kao plijen darovao Poslaniku Svome; Allah prepušta vlast poslanicima Svojim nad onima nad kojim On hoće; Allah sve može.’² Ovo je bilo samo za Poslanika.

٥٣٥٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسِ بْنِ الْحَدَّانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ حَدِيثِهِ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ مَالِكُ أَنْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ إِذْ آتَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ قَالَ فَدَخَلُوا وَسَلَّمُوا فَجَلَسُوا ثُمَّ لَبِثَ يَرْفَا قَلِيلًا فَقَالَ لِعُمَرَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمَا فَلَمَّا دَخَلَا سَلَّمَا وَجَلَسَا فَقَالَ عَبَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرْخِ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخِرِ فَقَالَ عُمَرُ اتَّيَدُوا أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورِثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ قَدْ خَصَّ رَسُولَهُ ﷺ فِي هَذَا الْمَالِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ قَالَ اللَّهُ (مَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ) إِلَى قَوْلِهِ (قَدِيرٌ) فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاللَّهُ مَا اخْتَارَهَا دُونَكُمْ

2 El-Hašr, 6.

Tako mi Allaha, nije to zadržao samo za sebe, mimo vas, niti je od vas šta zakidao; davao vam je od toga i udjeljivao. Ovaj je imetak ostajao; Poslanik bi iz njega trošio tokom godine na svoju porodicu, a ono što preostane trošio bi na Allahovom putu. Tako je Poslanik radio cijelog svog života. S Allahovim vas imenom pitam: znate li to?’

‘Da’, rekoše. Omer se potom obrati Aliji i Abbasu:

‘S Allahovim vas imenom pitam: znate li to?’

‘Da’, rekoše njih dvojica.

‘Onda je Allah uzeo Sebi Svoga Poslanika, i Ebu Bekr reče: ‘Ja sam nasljednik (velijj) Allahova Poslanika’, pa je preuzeo tu imovinu i postupio s njom onako kako je radio i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. A vas dvojica’, okrenu se prema Aliji i Abbasu, ‘tvrdite da je Ebu-Bekr takav i takav. Allah zna da je on u tome iskren, da čestito i pravilno postupa i da slijedi istinu.

Zatim je Allah usmrtio Ebu-Bekra, i ja sam rekao: ‘Ja sam nasljednik (velijj) Allahovog Poslanika i Ebu-Bekra.’ Preuzimao sam ga (imetak) dvije godine i postupao s njim kao što je postupao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr. Zatim ste došli kod mene sa zajedničkom riječju i stavom; došao si da tražiš dio svog nasljedstva od bratića, a ovaj je došao da traži od ženinog oca dio koji njoj pripada. Ja sam rekao: ‘Ako hoćete, predat ću vam to, ali pod uvjetom da uzmete pred Allahom obavezu da ćete postupati s njim (imetakom) onako kako je postupao Allahov Poslanik, Ebu-Bekr i kako sam ja radio s njim otkako sam ga preuzeo. U protivnom, nemojte mi o njemu govoriti.’ Rekli ste tada: ‘Predaj nam ga pod tim uvjetom’, i predao sam vam ga (pod tim uvjetom). S Allahovim vas imenom pitam: jesam li im ga predao pod tim uvjetom?’

‘Da’, reče grupa (Osmanova).

‘Onda se okrenuo Aliji i Abbasu i rekao:

‘S Allahovim vas imenom pitam: jesam li vam to predao pod tim uvjetom?’

‘Da’, rekoše njih dvojica.

وَلَا اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ اَعْطَاكُمْوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ
حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُنْفِقُ
عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً سَتَتَهُمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ
فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلِ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
حَيَاتِهِ أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ قَالُوا نَعَمْ
قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشَدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ
قَالَا نَعَمْ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ ﷺ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ
رَسُولِ اللَّهِ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ يَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ
فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنْتُمَا حَيِّتَنِی وَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ
وَعَبَّاسٍ تَزْعُمَانِ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَذَا وَكَذَا وَاللَّهُ يَعْلَمُ
أَنَّهُ فِيهَا صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ
أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ
فَقَبَضْتُهَا سَتَتَيْنِ أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جِئْتَنِي وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا
جَمِيعٌ جِئْتَنِي تَسْأَلْنِي نَصِيْبَكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَأَتَى
هَذَا يَسْأَلْنِي نَصِيْبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِييْهَا فَقُلْتُ إِنَّ
شَيْئًا دَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا عَلَى أَنْ عَلَيْكُمَا عَهْدُ اللَّهِ وَمِثَاقُهُ
لَتَعْمَلَانِ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَبِمَا عَمِلَ
بِهِ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ بِهِ فِيهَا مُنْذُ وَلِيْتُهَا وَإِلَّا
فَلَا تُكَلِّمَانِي فِيهَا فَقُلْتُمَا اذْفَعُهَا إِلَيْنَا بِذَلِكَ فَدَفَعْتُهَا
إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ
فَقَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ قَالَ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ
أَنْشَدُكُمَا بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمَا بِذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ
أَفَتَلْتَمَسَانِ مِنِّي قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ فَوَالَّذِي بِيَاذِهِ

‘Pa zar tražite od mene drugačiju presudu?’, reče im Omer. ‘Tako mi Onog s čijom dozvolom opstoje nebo i zemlja, drugačiju presudu o tome neću donijeti do Kijametskog dana. Ako niste u stanju tako postupiti, predajte mi je (tu imovinu) i ja ću vas u tome zamijeniti.’”¹

IZDRŽAVANJE ŽENE U SLUČAJU ODSUTNOSTI NJENOG MUŽA, I IZDRŽAVANJE DJETETA²

5359. PRIČAO NAM JE Ibn-Mukatil, njemu Abdullah, prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovi od Urvea, koji prenosi od Aise, radijallahu anha, da je rekla: “Došla je Hind bint Utba i rekla: ‘Allahov Poslaniče, Ebu-Sufjan je škrt čovjek; mogu li ja uzeti iz njegovog imetka da nahranim našu porodicu?’
‘Ne, osim u okviru uobičajenog’, odgovori on.”³

5360. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu Abdur-Rezzak, prenoseći od Ma'mera, a ovaj od Hemmama, koji je čuo od Ebu-Hurejra da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako žena udijeli i potroši iz zarade svoga muža bez njegove dozvole, on će imati pola nagrade za to.”⁴

تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءً غَيْرَ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ فَإِنْ عَجَزْتُ عَنْهَا فَادْفَعَاهَا فَإِنَّا أَكْفِيكُمَهَا .

بَابُ نَفَقَةِ الْمَرْأَةِ إِذَا غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا وَنَفَقَةِ الْوَلَدِ

٥٣٥٩. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مَسِيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرْجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنَ الَّذِي لَهُ عِيَالُنَا قَالَ لَا إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ .

٥٣٦٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِهِ .

1 Hattabi veli: “Ovaj je zamršen slučaj. Njih dvojica preuzeli su ovu imovinu od Omera pod uvjetom i priznali su da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ono što ostane iza nas je sadaka.’ Šta ih je onda ponukalo da se spore o tome? Vjerovatno im je zajedničko raspolaganje predstavljalo poteškoću, pa su zatražili da se ona podijeli među njima kako bi svaki od njih raspolagao svojim dijelom samostalno. Omer je zabranio tu podjelu jer se taj imetak ne zove vlasništvom; dijeliti se može samo imetak u vlasništvu, pa bi protokom vremena postojala opasnost da taj imetak bude tretiran kao vlasništvo.” (Umdetul-kari, 21/17)

2 Napomena: Ovo je poglavlje u Nesefijevoj verziji došlo poslije sljedećeg poglavlja.

3 Poslanikove riječi: “Ne, osim u okviru uobičajenog” – znače: “nije ti dozvoljeno da uzimaš opskrbu osim onoliko koliko je uobičajeno”. Neki smatraju da te riječi znače: “ne, ne smeta da uzmeš, ali ne troši osim u okviru uobičajenog”, a moguće je i da znače: “ne pretjeruj, već troši uobičajeno”. Hadis ukazuje na obavezu izdržavanja djece.

4 Neki osporavaju opravdanost navođenja ovog hadisa u ovom poglavlju jer ne govori izričito o izdržavanju supruge i djece. Međutim, na tu primjedbku odgovoreno je na sljedeći način. Ako žena može dati sadaku iz imetka muža bez njegove dozvole, onoliko koliko misli da on dozvoljava, a u pitanju je neobavezna sadaka, onda je logičnije da ima pravo uzeti iz njegovog imetka ono što je i inače obaveza trošiti na svoje izdržavanje. Pola nagrade o kojoj se govori u hadisu, a koja pripada mužu, obrazlaže se činjenicom da je hrana koja je udijeljena bila namijenjena oboma. (Umdetul-kari, 21/19)

REKAO JE UZVIŠENI ALLAH:

“MAJKE NEKA DOJE DJECU SVOJU PUNE DVIJE GODINE – ZA ONE KOJI ŽELE DA DOJENJE POTPUNO BUDE...” – SVE DO NJEGOVIH RIJEČI: “... ALLAH DOBRO VIDI ONO ŠTO RADITE”¹

On kaže: “Nosi ga i doji trideset mjeseci,”² a također i: “A ako nastanu razmirice, neka mu onda druga doji dijete. Neka imućan prema bogatstvu svome troši, a onaj koji je u oskudici...” – sve do Njegovih riječi: “... poslije tegobe last će dati.”³ Junus veli, prenoseći od Zuhrija: “Allah zabranjuje da majka nanese štetu svome djetetu time što će reći: ‘Neću ga dojiti!’; njena je hrana najprikladnija za njega a ona je i milostivija i pažljivija prema njemu od druge žene. Zato ona nema pravo odbiti dojenje nakon što joj otac djeteta da ono što joj je Allah odredio. Otac djeteta također nema pravo naštetiti djetetu i majci tako što bi joj zabranio da ga doji, potraživši drugu dojilju kako bi naštetio majci. A ako se slože i otac i majka da potraže drugu dojilju, neće biti grešni. Ako njih dvoje na lijep način i sporazumno odluče da dijete prestane s dojenjem, to nije grijeh. Njegovo odvajanje jest odbijanje od dojenja.”⁴

بَابُ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى
(وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ
حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ)
إِلَى قَوْلِهِ (بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا)

وَقَالَ (وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) وَقَالَ
(وَإِنْ تَعَاسَرْتُم فَاسْتَرْضِعْ لَهُ أُخْرَى) (لِيُنْفِقَ ذُو
سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ) إِلَى قَوْلِهِ
(بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا) وَقَالَ يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ
نَهَى اللَّهُ أَنْ تُضَارَّ وَالِدَةُ بَوْلِدِهَا وَذَلِكَ أَنْ تَقُولَ
الْوَالِدَةُ لَسْتُ مُرْضِعَتَهُ وَهِيَ أَمْلُ لَهُ غَدَاءً وَأَشْفَقَ
عَلَيْهِ وَأَرْفَقَ بِهِ مِنْ غَيْرِهَا فَلَيْسَ لَهَا أَنْ تَأْتِيَ بَعْدَ أَنْ
يُعْطِيَهَا مِنْ نَفْسِهِ مَا جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَيْسَ لِلْمَوْلُودِ لَهُ
أَنْ يُضَارَّ بَوْلِدِهِ وَالِدَتُهُ فَيَمْنَعَهَا أَنْ تُرْضِعَهُ ضَرَارًا لَهَا
إِلَى غَيْرِهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَسْتَرْضِعَا عَنْ طِيبِ
نَفْسِ الْوَالِدِ وَالْوَالِدَةِ (فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ
مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا) بَعْدَ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ
عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ. (فِصَالُهُ) فِطَامُهُ.

1 El-Bekara, 233.

2 El-Ahkaf, 15.

3 Et-Talak, 7-6.

4 Prvi ajet u ovoj cjelini ukazuje na dužnost izdržavanja dojilje zbog dojenja djeteta bez obzira da li je ona u braku sa ocem djeteta ili ne. Drugi ajet govori o dužini perioda ove obaveze, a treći govori o troškovima izdržavanja te da se uzima u obzir materijalno stanje obveznika. Ovaj ajet sadrži i naznaku da dojenje nije izričita dužnost majke. Na osnovu prvog i drugog ajeta pravnici su ustvrdili da se dijete koje se rodi šest mjeseci nakon sklapanja braka i više pripisuje mužu žene koja je rodila dijete. Zapovijed u ajetu: “Majke neka doje djecu svoju...” – nije obavezna ako je otac djeteta živ i imućan. Na to upućuje 6. ajet iz sure Et-Talak: “Ako vam djecu doje, onda im dajte zasluženu nagradu sporazumijevši se međusobno na lijep način, a ako nastanu razmirice, neka mu onda druga doji dijete.” Većina komentatora Kur’ana smatra da se pod pojmom “majke” u ajetu misli na žene razvedene neopozivim razvodom. Pravnici su saglasni da je nadoknada za dojenje obaveza muža kada se razvedenoj ženi okonča priček (*iddet*). Međutim, pravnici se spore kada je u pitanju žena u braku – da li se može primorati na dojenje svoga djeteta. Ibn-Ebu-Lejla smatra da se može prisiliti na dojenje ako mu je supruga. To je mišljenje i imama Malika i Ebu-Sevra. Sevri, kufski pravnici i Šafija smatraju da ona nije obavezna dojiti svoje dijete, već muž mora da riješi to pitanje. Ibn-Kasim smatra da je žena dužna dojiti svoje dijete, osim ako žene njenog društvenog statusa ne doje svoju djecu. U tom slučaju obaveza prelazi na muža. Posljednja rečenica u

ŽENIN RAD U MUŽEVOJ KUĆI

5361. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Šu'be, kojemu je kazivao Hakem da mu je Ibn-Ebu-Lejla prenio da mu je Alija kazivao kako je Fatima, radijallahu anha, došla kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, žaleći se na bol u rukama od okretanja žrvnja. Čula je da mu je došlo roblje, i nije mu željela otvoreno kazati šta želi. Rekla je to Aiši. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao, Aiša ga je obavijestila o tome. Kaže (Alija): “Došao je kod nas, a već smo bili legli. Počeli smo ustajati, a on je rekao: ‘Ostanite na svome mjestu!’ Sjeo je između mene i nje, tako da sam osjetio hladnoću njegovih stopala na svome stomaku, i rekao: ‘Hoćete li da vas uputim na nešto što je vrednije i bolje od onoga što ste tražili? Kada legnete, ili kada odete u postelju, recite 33 puta ‘subhanallah’, 33 puta ‘elhamdulillah’ i 34 puta ‘Allahu ekber’ to vam je bolje od sluge.’”

ŽENIN SLUGA

5362. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Jezida da je čuo Mudžahida, a on Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejlu da je Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, rekao: “Fatima, radijallahu anha, došla je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i zatražila slugu, a on joj reče: ‘Hoćeš li da ti kažem šta je bolje za tebe od sluge? Prije spavanja reci 33 puta ‘subhanallah’, 33 puta ‘elhamdulillah’ i 34 puta ‘Allahu ekber’.” Sufjan veli: “Jedno je od navedenog 34 puta. Nisam to poslije nikada izostavio.” Rečeno mu je: “Čak ni za vrijeme bitke na Siffinu?!” “Pa ni tada”, reče on.⁵

بَابُ عَمَلِ امْرَأَةٍ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا

٥٣٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا عَلِيُّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ آتَتْ النَّبِيَّ ﷺ تَشْكُو إِلَيْهِ مَا تَلْقَى فِي يَدَيْهَا مِنَ الرَّحَى وَبَلَغَهَا أَنَّهُ جَاءَهُ رَقِيقٌ فَلَمْ تُصَادِفْهُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ قَالَ فَجَاءَنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا نَقُومُ فَقَالَ عَلَى مَكَانِكُمَا فَجَاءَ فَقَعَدَ بَيْنِي وَبَيْنَهَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى بَطْنِي فَقَالَ أَلَا أَذْلُكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَا إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا أَوْ أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا فَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحِدًا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ.

بَابُ خَادِمِ امْرَأَةٍ

٥٣٦٢. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ سَمِعَ مُجَاهِدًا سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ آتَتْ النَّبِيَّ ﷺ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَقَالَ أَلَا أَخْبَرُكَ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْهُ تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عِنْدَ مَنَامِكَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتُحَمِّدِينَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتُكَبِّرِينَ اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ ثُمَّ قَالَ سُفْيَانُ إِحْدَاهُنَّ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ فَمَا تَرَكْتُمَا بَعْدُ قِيلَ وَلَا لَيْلَةَ صِفِّينَ قَالَ وَلَا لَيْلَةَ صِفِّينَ.

posljednjoj cjelini; “Fisaluhu...” – komentar je Ibn-Abbasov, radijallahu anhumu, koji bilježi Taberi.

⁵ Ovo je skraćena verzija prethodnog hadisa. Imam Taberi veli: “Na osnovu ovog hadisa zaključuje se da ukoliko u kući ima žena koja je kadra služiti (kuhati, mljeti i sl.), i ako je uobičajeno da žene sličnog statusa rade takve

MUŽEVLJEVO SLUŽENJE SVOJE PORODICE

5363. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'ara, njemu Šu'ba, prenoseći od Hakema b. Utejbe, on od Ibrahima, a ovaj od Esveda b. Jezida da je rekao: "Pitao sam Aišu, radijallahu anha, šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, radio u kući. 'Pomagao je svojoj porodici, a kada bi čuo ezan, izišao bi', odgovorila je ona."¹

AKO ČOVJEK NE TROŠI NA IZDRŽAVANJE, ŽENA IMA PRAVO UZETI, BEZ NJEHOVA ZNANJA, ONOLIKO KOLIKO TREBA NJOJ I DJECI, PREMA OBIČAJU

5364. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Hind bint Utbe rekla Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Doista je Ebu-Sufjan škrt čovjek; ne daje dovoljno meni i mome djetetu, osim ako uzmem bez njegovog znanja." "Uzmi koliko treba tebi i tvome djetetu po običaju (umjereno)", reče joj Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.²

بَابُ خِدْمَةِ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ

٥٣٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ عُثَيْبَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَصْنَعُ فِي الْبَيْتِ قَالَتْ كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ فَإِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ خَرَجَ .

بَابُ إِذَا لَمْ يُنْفِقِ الرَّجُلُ فَلِلْمَرْأَةِ أَنْ تَأْخُذَ بِغَيْرِ عِلْمِهِ مَا يَكْفِيهَا وَوَلَدَهَا بِأَمْعُرُوفٍ

٥٣٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ هِنْدَ بِنْتَ عُثْبَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَقَالَ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِأَمْعُرُوفٍ .

poslove, s muža spada ta obaveza. Na to ukazuje činjenica da je Fatima tražila od oca slugu, a on nije naredio njenom mužu da je oslobodi takvih poslova angažovanjem sluge, unajmljivanjem radnika, ili tako što će sam raditi te poslove. Da je to bila Alijina, radijallahu anhu, obaveza, Poslanik bi mu to naredio, kao što mu je naredio da joj da vjenčani dar (mehr) prije spolnog odnosa, uz opasku da predaja vjenčanog dara prije toga nije obavezna ako se žena složi s njenim odlaganjem. Kako bi onda bilo moguće da mu naredi nešto što nije dužnost, a da mu propusti narediti nešto što je dužan učiniti?" Od imama Malika prenosi se mišljenje da je žena obavezna služiti u kući, makar bila i iz ugledne porodice, ako je njen muž u materijalnoj oskudici. On kaže: "Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Fatimi da radi u kući, a Aliji da radi poslove van kuće." Imam Tahavi spominje konsenzus pravnika da muž nema pravo izbaciti ženinog slugu iz kuće, što upućuje da je on obavezan izdržavati slugu shodno potrebi za njim. Kufski pravници i Šafija kažu: "Izdržavanje žene i njenog sluge obaveza je ako ona potječe iz takve porodice gdje se slično postupa." Malik, Lejs i Muhammed b. Hasan vele: "Dužnost je izdržavati suprugu i njenog slugu ako se radi o ženi visokog društvenog statusa." Zahirijski pravници kažu: "Muž nije obavezan da je služi i ženi plaća slugu makar se radilo i o kćerci halife." (*Fethul-bari*, 9/417)

- 1 Hadis upućuje na to da je hizmet u kući i porodici sunnet Allahovih dobrih robova, a ukazuje i na vrijednost klanjanja namaza u džematu.
- 2 Ovaj hadis sadrži nekoliko propisa:
  - dozvoljeno je reći o nekome nešto što on ne voli, u povodu traženja fetve (pravne odluke) ili upućivanja žalbe i sl.; to je jedan od slučajeva kada je dozvoljeno ogovaranje;

ŽENINO ČUVANJE MUŽEVOG IMETKA I BRIGA ZA OPSKRBU

5365. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Ibn-Tavusa, on od svoga oca, a Ebu-Zinad od A'radža, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolje žene koje su jahale deve jesu one iz plemena Kurejš."

Drugi prenosilac kaže (da je Poslanik rekao): "Dobre i čestite žene iz plemena Kurejš najnježnije su prema svojoj djeci u djetinjstvu i najbolje čuvaju imetak svojih muževa." Prenosi se i od Mu'avije te Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.³

بَابُ حِفْظِ امْرَأَةِ زَوْجِهَا فِي ذَاتِ يَدَيْهِ وَالنِّفَقَةِ

٥٣٦٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ نِسَاءُ قُرَيْشٍ وَقَالَ الْآخَرُ صَالِحُ نِسَاءٍ قُرَيْشٍ أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدَيْهِ وَيُذَكِّرُ عَنْ مُعَاوِيَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

- dozvoljeno je spomenuti imena kojima se veliča neka osoba, kao kakav nadimak i sl., ali je to pitanje sporno s obzirom da je Ebu-Sufjan bio poznat po svome nadimku (kun'je), a ne po svome imenu, te stoga njene riječi: "Doista je Ebu-Sufjan..." – ne ukazuju na namjeru veličanja;
- dozvoljeno je saslušati stranku u parnici ukoliko druga stranka nije tu;
- ko sebi pripiše nešto što kalja njegov ugled treba spomenuti i razlog koji ga je na to naveo;
- dozvoljeno je muškarcu slušati govor "strane" žene (kojoj on nije mahrem) u sudskom procesu i prilikom davanja fetvi pred pravnicima koji smatraju da je ženski glas avret. Oni kažu da je to u ovakvim situacijama dozvoljeno iz nužde;
- uvažava se i prihvata izjava žene u pogledu prihvata opskrbe, jer da se prihvata izjava muža da daje opskrbu, žena bi u tom slučaju morala imati dokaz koji potvrđuje nedovoljnost opskrbe;
- obaveza je muža da izdržava suprugu, a troškovi tog izdržavanja određuju se prema dovoljnosti i potrebi;
- opskrba se određuje prema stanju žene i njenim potrebama. To je mišljenje hanefijskih pravnika. Hassaf (hanefijski pravnik) smatra da se ona određuje prema stanju oba supružnika. Imam Merginani, autor *Hidaje*, kaže: "Prema tome se daje fetva (u hanefijskom mezhebu)." Argument za ovo mišljenje dobije se kada se spomenutom hadisu pridoda i ajet: "Neka imućan prema bogatstvu svome troši." (Et-Talak, 7) Šafijski pravnici drže da se u obzir uzima stanje muža shodno spomenutom ajetu, a to je i mišljenje nekih hanefijskih pravnika;
- obavezno je i izdržavanje djece uz uvjet postojanja potrebe;
- hadis je argument onima koji kažu da je osobi koja nije u stanju povratiti svoje pravo (stvar) od druge osobe dozvoljeno uzeti to pravo (stvar) ili njegovu protivvrijednost bez dozvole druge osobe. To je mišljenje Šafija i još nekih pravnika. U njihovom slučaju prevladava mišljenje da nije dozvoljeno uzeti stvar druge vrste osim ako je nemoguće uzeti stvar iste vrste. Od Ebu-Hanife prenose se dva mišljenja glede ovog pitanja: (1) zabrana uzimanja bez dozvole i (2) dozvola uzimanja ako se radi o istoj vrsti, a zabrana ako je vrsta različita, osim različitosti u vrsti novca. Od Malika se prenose tri mišljenja glede ovog pitanja, a od Ahmeda apsolutna zabrana;
- žena ima upliva kada je u pitanju briga o djeci te njihovo izdržavanje i opskrba;
- uvažavaju se običaji u pravnim normama. (Opširnije o ovome vidi u: *Fethul-bari*, 9/419-421.)

³ Iz hadisa se zaključuje: čestite i vrijedne žene jesu one koje vode računa o svojoj djeci, posebno dok su još mala: zaslužuju pohvalu i vrijedne su one žene koje štite i čuvaju imetak svojih muževa.

ODIJEVANJE ŽENE U GRANICAMA UOBIČAJENOG

5366. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Šu'ba, prenoseći od Abdul-Melika b. Mejsere, a on od Zejda b. Vehba da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjen je svileni, zlatom protkani ogrtač; obukao sam ga, ali sam primijetio srdžbu na njegovom licu, pa sam ga razrezao i podijelio među svojim ženama.”¹

ŽENINO POMAGANJE MUŽU U IZDRŽAVANJU I BRIZI O NJEGOVOJ DJECI

5367. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Amra, a on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Moj je otac umro i ostavio iza sebe sedam kćeri (ili devet kćeri), pa sam se oženio raspuštenicom (ili udovicom). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: ‘Oženio si se, Džabire?’

‘Da’, odgovorio sam mu.

‘Neudavanom, ili onom koja je već bila u braku?’, upita me.

‘Udavanom’, odgovorio sam mu.

‘Što se nisi oženio neudavanom da se jedno s drugim igrate i smijete?’, reče mi.

‘Abdullah je umro i ostavio iza sebe kćeri; bilo mi je neprijatno da im dovedem sličnu njima, pa sam se oženio ženom koja će ih služiti i odgajati’, odgovorih mu.

‘Neka te Allah blagoslovi (ili dobro)’, reče na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”²

بَابُ كِسْوَةِ الْمَرْأَةِ بِالْمَعْرُوفِ

٥٣٦٦. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى إِلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ حُلَّةً سِيرَاءً فَلَبِسْتُهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَّقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي .

بَابُ عَوْنِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي وَلَدِهِ

٥٣٦٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ هَلَكَ أَبِي وَتَرَكَ سَبْعَ بَنَاتٍ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً ثَيِّبًا فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَزَوَّجْتَ يَا جَابِرُ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ بِكَرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا قَالَ فَهَلَا جَارِيَةٌ تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ وَتُضَاحِكُهَا وَتُضَاحِكُكَ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ هَلَكَ وَتَرَكَ بَنَاتٍ وَإِنِّي كَرِهْتُ أَنْ أَجِئَهُنَّ بِمِثْلِهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً تَقُومُ عَلَيْهِنَّ وَتُضْلِحُهُنَّ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْ قَالَ خَيْرًا .

¹ Misli se na Fatimu, radijallahu anha, i njegove rodice, jer tada nije imao više supruga osim nje. Ibn-Bettal veli: “Islamski pravници saglasni su da je muž dužan, osim hranjenja, izdvajati i za odijevanje svoje supruge. Neki spominju i vrstu odjeće koju je muž dužan nabaviti, ali je ispravno mišljenje da stanovnici različitih krajeva nisu obavezni nabavljati iste modele; u svakom se mjestu uvažava običaj tog mjesta, shodno materijalnim mogućnostima muža i potrebama žene.” (Fethul-bari, 9/423)

² Hadis u kome se spominje ženidba Džabira, radijallahu anhu, udavanom ženom s ciljem da odgaja i

IZDRŽAVANJE PORODICE OD STRANE OSOBE U OSKUDICI

5368. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre da je rekao:

“Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek i rekao: ‘Propao sam.’

‘A zašto?’, priupita ga on.

‘Imao sam odnos sa suprugom u toku ramazana (dok sam postio)’, reče čovjek.

‘Oslobodi roba’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Nemam’, reče čovjek.

‘Onda posti neprestano dva mjeseca’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Ne mogu’, reče čovjek.

‘Nahrani šezdeset siromaha’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Nemam čime’, reče čovjek. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je donio posudu s datulama i rekao: ‘Gdje je onaj što je pitao?’

‘Tu sam’, reče čovjek.

‘Podijeli ovo kao sadaku’, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Je li potrebnijima od nas, Allahov Poslaniče?’, reče čovjek i dodade: ‘Tako mi Onog koji te je poslao s istinom, nema u Medini kuće koja je u većoj potrebi od naše!’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao se tako da su mu se ukazali očnjaci i rekao: ‘Onda vama.’”³

بَابُ نَفَقَةِ الْمُعْسِرِ عَلَى أَهْلِهِ

٥٣٦٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ فَقَالَ هَلَكْتُ قَالَ وَلَمْ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ فَأَعْتَقْ رَقَبَةً قَالَ لَيْسَ عِنْدِي قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ بَعَرَقَ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ قَالَ هَا أَنَا ذَا قَالَ تَصَدَّقْ بِهَذَا قَالَ عَلَى أَخْوَجَ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتِ أَخْوَجَ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ قَالَ فَأَنْتُمْ إِذَا .

hizmeti njegove sestre, naveden je kao dokaz pohvalnosti služenja i hizmeta koji žena čini muževnoj djeci. Ibn-Bettal veli: “Pomoć koju žena pruža brinući o njenoj (muževnoj) djeci nije obaveza, već spada u lijepo ophođenje i ponašanje u braku, a osobina je čestitih žena.”

³ Cilj navođenja ovog hadisa na ovom mjestu jest da se ukaže na čovjekovu brigu za opskrbu svoje porodice. Da nije te brige, čovjek bi požurio da podijeli hranu kao sadaku. Iz hadisa se da zaključiti da izdržavanje porodice ima prednost nad kaznom (kefaretom).

“I NASLJEDNIK JE DUŽAN SVE TO”¹
I DA LI JE ŽENA DUŽNA ŠTO OD TOGA?

(Uzvišeni kaže:) “Allah vam navodi kao primjer dvojicu ljudi od kojih je jedan gluhonijem...” sve do Njegovih riječi: “... na Pravome putu.”²

5369. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, ovaj od Zejnebe bint Ebu-Seleme, a ona od Ummu-Seleme da je rekla: “Kazala sam: ‘Allahov Poslaniče, hoću li imati nagradu ako budem trošila na izdržavanje djece Ebu-Seleme? Ne mogu ih ostaviti tek tako, to su moja djeca!’ ‘Da, imat ćeš nagradu za to što utrošiš na njih’, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”³

5370. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: “Hind je kazala: ‘Allahov Poslaniče, doista je Ebu-Sufjan škrt čovjek; jesam li grešna ako (bez njegovog znanja) uzmem iz njegovog imetka koliko treba meni i mojoj djeci?’

بَاب (وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ)
وَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ مِنْهُ شَيْءٌ

(وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ)
إِلَى قَوْلِهِ (صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) .

٥٣٦٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
وُهَيْبٌ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ
أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ لِي
مِنْ أَجْرِ فِي بَنِي أَبِي سَلَمَةَ أَنْ أَنْفَقَ عَلَيْهِمْ وَلَسْتُ
بِتَارِكْتِهِمْ هَكَذَا وَهَكَذَا إِنَّمَا هُمْ بَنِيَّ قَالَ نَعَمْ لَكَ
أَجْرٌ مَا أَنْفَقْتَ عَلَيْهِمْ .

٥٣٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هِنْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ
أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ أَنْ أَخَذَ
مِنْ مَالِهِ مَا يَكْفِينِي وَبَنِيَّ قَالَ خُذِي بِالْمَعْرُوفِ .

1 El-Bekare, 233.

2 En-Nahl, 76. Islamski pravници i komentatori Kur'ana spore se o značenju Allahovih riječi: “I nasljednik je dužan sve to.” Ibn-Abbas kaže: “Ne smije štetiti.” To je i mišljenje Mudžahida, Šabija i Dahhaka. Većina pravnika smatra da nijedan nasljednik nije obavezan izdržavati dijete ostavitelja. Neki pravnici kažu da onaj koji nasljeđuje oca preuzima obaveze koje je on imao u vezi s nadoknadom za dojenje ako dojenče nema svoje imovine. Navođenjem drugog ajeta u naslovu Buhari aludira na to da je položaj žene u odnosu na ostavitelja kao položaj gluhonijeme osobe u odnosu na osobu koja govori, odgovarajući onima koji tvrde da je majka dužna izdržavati i dojiti svoje dijete nakon smrti njegova oca jer se i na nju odnosi pojam “nasljednik”. Buhari obrazlaže svoj stav spomenutim poređenjem, objašnjavajući da je majka bila pod skrbništvom djetetovog oca, da je on bio dužan da je izdržava. Ko je u osnovi zavisao od drugoga obično nije u stanju ništa učiniti, pa kako mu se onda može narediti da izdržava drugoga? (*Fethul-bari*, 9/424-425)

3 Iz hadisa se zaključuje:

- majka nije obavezna izdržavati svoju djecu; zato Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije naredio Ummu-Selemi da ih izdržava, već je rekao: “Imat ćeš nagradu za ono što potrošiš na njih”;
- majka brine o svojoj djeci iz prethodnog braka i pohvalno je da svoju želju da ih izdržava saopći drugom mužu;
- razumijevanje očuha za potrebe suprugine djece iz prethodnog braka lijep je odnos prema njima.

‘Uzmi koliko je uobičajeno’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”⁴

VJEROVJESNIKOVE, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, RIJEČI: “KO OSTAVI (NAKON SVOJE SMRTI) TERET (DUG) ILI NESPOSOBNU DJECU – TO PADA NA MOJ TERET (POSTAJE MOJA OBAVEZA).”

5371. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu: da je pred Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, donesena umrla osoba koja je bila pod dugom, pa je on pitao: “Je li ostavio šta za vraćanje duga?” Ako bi mu bilo rečeno da je ostavio, klanjao bi joj dženazu; u protivnom, rekao bi muslimanima: “Klanjajte (dženazu) svome drugu.”

Nakon što mu je Allah omogućio osvajanje mnogih područja (ratnog plijena) rekao je: “Ja sam preči vjernicima nego što su oni sami sebi. Ko od vjernika umre i ostavi iza sebe dug ja ću ga vratiti, a ko ostavi iza sebe imetak, on pripada njegovim nasljednicima.”⁵

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
مَنْ تَرَكَ كَلًّا أَوْ ضَيَاعًا فَلِيَ

٥٣٧١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْمُتَوَفَّى عَلَيْهِ الدَّيْنُ فَيَسْأَلُ هَلْ تَرَكَ لِدِينِهِ فَضْلًا فَإِنْ حَدَّثَ أَنَّهُ تَرَكَ وَفَاءً صَلَّى وَإِلَّا قَالَ لِلْمُسْلِمِينَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفُتُوحَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ تُوُفِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَتَرَكَ دَيْنًا فَعَلِيَ قَضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ .

4 Hadis je već ranije navođen, a ukazuje na to da žena nije dužna izdržavati svoju djecu za života njihova oca, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije naredio Hindi da troši iz svojih sredstava. Ovaj osnovni propis primjenjuje se i u slučaju smrti oca. Međutim, kako kaže Ibn-Hadžer, postoji primjedba da nepostojanje ove obaveze za vrijeme života oca ne povlači nužno za sobom i njeno nepostojanje poslije smrti oca, jer to može dovesti do potpunog odsustva brige za djecu nakon smrti oca, pa je moguće da je Buhari, navodeći hadis Ummu-Seleme i primjer njenog izdržavanja svoje djece, imao na umu prvi dio naslova poglavlja, a to je nasljednik oca, kao što majka, naprimjer, ima obavezu izdržavati dijete nakon smrti njegova oca, a da je, navodeći drugi hadis, mislio na drugi dio naslova poglavlja, a to je da žena nema nikakvih obaveza u pogledu izdržavanja djece za vrijeme života njihova oca, bez spominjanja propisa koji važe nakon očeve smrti. Allah najbolje zna. (Fethul-bari, 9/425)

5 Cilj navođenja ovog hadisa u poglavljima o izdržavanju jest aluzija na obavezu izdržavanja iz državne blagajne djece koju umrli iza sebe ostavi bez opskrbe.

DOJILJE IZ REDA OSLOBOĐENIH ROBINJA I DRUGE

5372. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve da ga je obavijestila Zejneb bint Ebu-Seleme da je Ummu-Habiba, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

“Kazala sam: ‘Allahov Poslaniče, oženi se mojom sestrom, kćerkom Ebu-Sufjana.’

‘I voljela bi to?’, reče on.

‘Da’, reko, ‘ne želim da me druga zamijeni, ali bih najviše voljela da dobro dijelim sa svojom sestrom.’

‘To mi nije dozvoljeno’, reče on.

‘Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, mi čujemo da se želiš oženiti Durrom bint Ebu-Seleme’, reko mu.

‘Kćerkom Ummu-Seleme?’, reče on.

‘Da’, reko.

‘Tako mi Allaha, i da nije odgajana u mome okrilju, ne bi mi bila dozvoljena; ona je kćerka moga brata po mlijeku. Mene i Ebu-Selemu dojila je Suvejba, pa mi nemojte nuditi vaše kćeri niti vaše sestre’, reče on.”

Šu‘ajb prenosi od Zuhrija da je Urva rekao: “Suvejbu je oslobodio Ebu-Leheb.”¹

بَابُ الْمَرَضِعِ مِنَ الْمَوَالِيَاتِ وَغَيْرِهِنَّ

٥٣٧٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ انْكِحْ أُخْتِي بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ وَتَحْيِينَ ذَلِكَ قُلْتُ نَعَمْ لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ وَأَحَبُّ مَنْ شَارَكَنِي فِي الْخَيْرِ أُخْتِي فَقَالَ إِنَّ ذَلِكَ لَا يَحِلُّ لِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ إِنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَنْكِحَ دُرَّةَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ بِنْتُ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَوَاللَّهِ لَوْ لَمْ تَكُنْ رَبِيبَتِي فِي حَجْرِي مَا حَلَّتْ لِي إِنَّهَا بِنْتُ أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ أَرْضَعْتَنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثَوْبَةَ فَلَا تَعْرِضَنَّ عَلَيَّ بَنَاتُكُنَّ وَلَا أَخَوَاتُكُنَّ وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ ثَوْبَةَ أَعْتَقَهَا أَبُو لَهَبٍ .

¹ Ovaj hadis već je ranije naveden u poglavlju o braku. Ovdje je naveden s ciljem potvrde da majka nema obavezu dojiti dijete izuzev ako dojenče ne prihvata drugu dojilju, pa postoji opasnost po njegov život. Ukoliko majka odbije dojiti svoje dijete, otac ili staratelj potražiti će drugu dojilju, slobodnu ženu ili robinju, dobrovoljno ili uz naknadu. Ova naknada dio je obaveze izdržavanja djece. Ibn-Bettal veli: “Arap i su prezirali da im robinje doje djecu i voljeli su da im to čine Arapkinje radi plemenitosti djeteta, pa ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da je njega dojila nearapkinja, pa je opet plemenit, te im je dao do znanja da dojenje robinja nije prezreno.” (*Fethul-bari*, 9/426)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْإِطْعَمَةِ

HRANA

RIJEČI UZVIŠENOG: “JEDITE LIJEPA
JELA KOJIMA VAS OPSKRBLJUJEMO!”¹

Uzvišeni kaže: “Udjeljujte od lijepih stvari koje stječete!”²

I kaže: “Dozvoljenim i lijepim jelima hranite se i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite!”³

5373. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, ovaj od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nahranite gladnoga, posjetite bolesnoga i oslobodite zarobljenika!”

Sufjan veli: “*El-'ani* znači zarobljenik.”

5374. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa, njemu Muhammed b. Fudajl, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Hazima da je Ebu-Hurejra rekao:

“Porodica Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, nije se zasitila hranom tri dana uzastopce sve do njegove smrti.”⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ)

وَقَوْلِهِ (انْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ) وَقَوْلِهِ (كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ).

٥٣٧٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعَوِّدُوا الْمَرِيضَ وَفُكُوا الْعَانِي قَالَ سُفْيَانُ وَالْعَانِي الْأَسِيرُ.

٥٣٧٤. حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ فُضَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْ طَعَامٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى قُبِضَ.

1 El-Bekare, 57.

2 El-Bekare, 267.

3 El-Mu'minun, 51.

4 Iz hadisa se razumije da je dozvoljeno najesti se do sitosti, jer to Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, porodica nije radila uglavnom zbog nestašice, ili zato što je davala prednost drugima, ili što je to pokuđeno.

5375. Ebu-Hazim prenosi od Ebu-Hurejre da je rekao:

“Pogodila me je velika nestašica (glad). Sreo sam Omera b. Hattaba pa sam zatražio da mi prouči ajet iz Allahove Knjige. On je ušao u svoju kuću i proučio mi to. Krenuo sam, ali ne daleko, i pao na lice od nemoći i gladi. Tada sam ugledao Allahovog Poslanika, koji je stajao iznad moje glave, pa mi reče: ‘Ebu-Hurejra!’ Rekao sam: ‘Evo me, Poslaniče, tebi sam na raspolaganju.’ Uzeo me je za ruku i podigao. Vidio je šta me je spopalo, i poveo me do svoje kuće. Naredio da mi donesu veliku posudu s mlijekom. Napio sam se, a on mi reče: ‘Vrati se i još pij, Ebu-Hirre!’ Napio sam se još jednom, a on mi opet reče: ‘Još pij!’ Napio sam se još jednom, tako da mi je stomak narastao i postao veličine posude. Sreo sam poslije Omera”, kaže Ebu-Hurejra, “i spomenuo mu onaj svoj slučaj rekavši: ‘Allah je odredio da to uradi (nahrani me) onaj koji je preči od tebe, Omere. Tako mi Allaha, tražio sam da me podsjetiš na ajet, a ja sam ga znao bolje proučiti od tebe.’ Omer reče: ‘Više bih volio da sam te bio uveo u kuću nego da imam najskuplje deve.’”¹

٥٣٧٥. وَعَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَصَابَنِي جَهْدٌ شَدِيدٌ فَلَقِيتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَاسْتَقْرَأْتُهُ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَدَخَلَ دَارَهُ وَفَتَحَهَا عَلَيَّ فَمَشَيْتُ غَيْرَ بَعِيدٍ فَخَرَرْتُ لَوَجْهِهِ مِنَ الْجَهْدِ وَالْجُوعِ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِي فَقَالَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَقُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَقَامَنِي وَعَرَفَ الَّذِي بِي فَانْطَلَقَ بِي إِلَى رَحْلِهِ فَأَمَرَ لِي بِعُسٍّ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ عُدْ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ فَعُدْتُ فَشَرِبْتُ ثُمَّ قَالَ عُدْ فَعُدْتُ فَشَرِبْتُ حَتَّى اسْتَوَى بَطْنِي فَصَارَ كَالْقَدَحِ قَالَ فَلَقِيتُ عُمَرَ وَذَكَرْتُ لَهُ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِي وَقُلْتُ لَهُ فَوَلَّى اللَّهُ ذَلِكَ مَنْ كَانَ أَحَقَّ بِهِ مِنْكَ يَا عُمَرُ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَقْرَأْتُكَ الْآيَةَ وَلَئِنَّا أَقْرَأُهَا لَهَا مِنْكَ قَالَ عُمَرُ وَاللَّهِ لَأَنْ أَكُونَ أَدْخَلْتُكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِي مِثْلُ حُمْرِ النَّعَمِ .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- pohvalno je imati stida i izbjegavati otvoreno traženje hrane od drugog; u slučaju potrebe, to treba činiti prikriveno;
- dozvoljeno je spomenuti drugom svoju nestašicu i glad;
- dozvoljeno je najesti se do sitosti u slučaju gladi;
- prve generacije muslimana (es-selefus-salih) strpljivo su podnosile oskudicu i težak život i bile su zadovoljne i s malo dunjalučkih dobara;
- otvoreno prikrivanje pokušaja brata vjernika da se nađe u slučaju potrebe, bez raspitivanja o tome;
- ako neko zatraži od poznavaoца Kur’ana da mu prouči nešto iz njega, bio je običaj da ga taj odvede u svoju kuću i nahrani onim što ima.

UČENJE BISMILLE (SPOMINJANJE ALLAHOVOG IMENA) PRIJE JELA I JEDENJE DESNOM RUKOM

5376. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Velida b. Kesira, on od Vehba b. Kejsana, a ovaj od Omera b. Ebu-Seleme da je rekao:

“Bio sam kao dječak pod skrbništvom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i moja je ruka kružila po sahanu, pa mi je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Dijete, reci: ‘Bismillah!’, jedi desnom rukom i jedi ono što je ispred tebe.’ Od tada uvijek tako radim kada jedem.”²

بَابُ التَّسْمِيَةِ عَلَى الطَّعَامِ وَالْأَكْلِ بِالْيَمِينِ

٥٣٧٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ
الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ سَمِعَ وَهْبَ بْنَ كَيْسَانَ
أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ يَقُولُ كُنْتُ غُلَامًا
فِي حَجَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَتْ يَدِي تَطِيشُ فِي
الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا غُلَامُ سَمِّ
اللَّهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ فَمَا زِلْتُ تِلْكَ
طَعْمَتِي بَعْدُ.

2 Najizričitiji hadis koji govori o načinu spominjanja Allaha prilikom jela jest hadis koji prenose Ebu-Davud i Tirmizi od Aiše, radijallahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada neko od vas želi da jede, neka kaže: ‘Bismillah!’ (u ime Allaha!). Ako to zaboravi reći u početku, neka kaže kada se sjeti: ‘Bismillahi evvelehu ve ahirehu!’ (u ime Allaha, na početku i na kraju!).”

Prema mišljenju većine pravnika, učenje je *Bismille* na početku jela pohvalno (mendub), a ne obavezno djelo (vadžib). Neki pravници smatraju da zapovijed u hadisu podrazumijeva obaveznost. Imam Nevevi veli: “Pohvalno je učenje *Bismille* prilikom jela – jednoglasno je mišljenje uleme. Također je pohvalno na kraju jela zahvaliti Allahu riječima: ‘Elhamdulillah!’.”

Lijepo je glasno proučiti *Bismillu* da se podsjetite i drugi učesnici u jelu.

Neki pravници smatraju da je jedenje desnom rukom pohvalno djelo (mendub). To je mišljenje nekih hanefijskih pravnika, Gazalija, Nevevija, Kurtubija i dr. Imam Šafija smatra da je to obavezno zbog naredbe u hadisu a i zbog prijetnje koja se navodi u nekim hadisima osobama koje jedu lijevom rukom. U Muslimovom *Sahihu* navodi se hadis Seleme b. Ekve da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka kako jede lijevom rukom pa mu je rekao: “Jedi svojom desnom rukom!” On mu reče: “Ne mogu!”, a samo ga je oholost sprečavala da tako postupi, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “I ne mogao!” Poslije toga nikada je nije mogao podići do usta. Ahmed prenosi hadis (čiji je sened hasen) od Aiše da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko jede lijevom rukom – s njim jede i šejtan.” Muslim prenosi hadis od Džabira da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne jedite lijevom rukom, jer i šejtan jede lijevom rukom.” Imam Nevevi veli: “Ovi hadisi ukazuju na pohvalnost jedenja i pijenja desnom rukom i pokudenost činjenja toga lijevom rukom. Takav je slučaj i sa svakim uzimanjem i davanjem, kao što se to navodi u nekim verzijama hadisa Ibn-Omera. To nije pokudeno ako postoji opravdan razlog (uzur) kao što je bolest, rana i sl.” Ibnul-Arebi izričito kaže da je grešan onaj koji jede lijevom rukom argumentirajući to stavom da je svako djelo koje se pripisuje šejtanu zabranjeno (haram). Hadis ukazuje na to da treba izbjegavati djela koja sliče djelima šejtana i nevjernika, da treba naređivati dobro, a zabranjivati zlo, čak i prilikom jela. Hadis također ukazuje na pohvalnost učenja i usvajanja islamske kulture i etike pri jelu i piću. (*Fethul-bari*, 9/433-434)

JEDENJE ISPRED SEBE

Enes veli: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: ‘Spomenite Allahovo ime i neka svaki čovjek jede ispred sebe!’”

5377. PRIČA O MI JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Muhammed b. Dža'fer, prenoseći od Muhammeda b. Amra b. Halhale Dejlja, on od Vehba b. Kejsana Ebu-Nu'ajma, a ovaj od Umera b. Ebu-Seleme – koji je sin Ummu-Seleme, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem – da je rekao: “Jeo sam jednoga dana s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Dohvatao sam hranu sa svih strana sahana, pa mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Jedi ispred sebe!’”

5378. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, prenoseći od Vehba b. Kejsana Ebu-Nu'ajma da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesena hrana, a s njim je bio njegov štićenik (pastorak) Umer b. Ebu-Selema, pa mu je rekao:

“Spomeni Allahovo ime (prouči *Bismillu*) i jedi ispred sebe!”

بَابُ الْأَكْلِ مِمَّا يَلِيهِ

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلْيَأْكُلْ كُلُّ رَجُلٍ مِمَّا يَلِيهِ .

٥٣٧٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو ابْنِ حَلْحَلَةَ الدِّيلِيِّ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ أَبِي نُعَيْمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ وَهُوَ ابْنُ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَكَلْتُ يَوْمًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ طَعَامًا فَجَعَلْتُ أَكُلُ مِنْ نَوَاحِي الصَّحْفَةِ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلْ مِمَّا يَلِيكَ .

٥٣٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ أَبِي نُعَيْمٍ قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِطَعَامٍ وَمَعَهُ رَبِيبُهُ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ فَقَالَ سَمِ اللَّهُ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ .

O ONOME KOJI JEDE S RAZNIH
STRANA POSUDE S PRIJATELJEM
ZA KOJEG ZNA DA MU TO NE SMETA

5379. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Malik, prenoseći od Ishaka b. Ebu-Talhe da je čuo od Enesa b. Malika kako je neki krojač pripremio hranu i pozvao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Enes veli:

“Otišao sam i ja s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio sam kako dohvata tikvice s raznih strana posude. Od tada ne prestajem voljeti tikvice.”¹

DAVANJE PREDNOSTI DESNOJ STRANI
(RUCI) PRI JELU I U DRUGIM PRILIKAMA

Umer b. Ebu-Selema kaže: “Rekao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Jedi svojom desnom rukom!’”

5380. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, prenoseći od Šu‘be, on od Eš‘asa, ovaj od svog oca, a on od Mesruka da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je desnu stranu koliko god je to mogao: prilikom čišćenja (abdesta i kupanja), obuvanja i češljanja.” Prije ovoga u Vasitu je govorio: “U svakoj svojoj stvari.”²

بَابُ مَنْ تَذَبَّعَ حَوْلِي الْقِصْعَةِ
مَعَ صَاحِبِهِ إِذَا لَمْ يَعْرِفْ مِنْهُ كَرَاهِيَةً

٥٣٧٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ إِنَّ خِيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِبَطْعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسُ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَأَيْتُهُ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ مِنْ حَوْلِي الْقِصْعَةَ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَاءَ مِنْ يَوْمَئِذٍ.

بَابُ التَّيْمَنِ فِي الْأَكْلِ وَغَيْرِهِ

قَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ كُلْ بِيَمِينِكَ.

٥٣٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُحِبُّ التَّيْمَانَ مَا اسْتَطَاعَ فِي طُهُورِهِ وَتَنْعِلِهِ وَتَرْجُلِهِ وَكَانَ قَالَ بِوَاسِطٍ قَبْلَ هَذَا فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ.

1 Hadis je već spominjan u poglavlju o kupoprodaji. Ovaj hadis, naizgled, proturječi prethodnom hadisu, pa je Buhari usaglasio njihova značenja tako što je dozvolu reducirao na slučaj kada je saučesnik u jelu zadovoljan takvim postupkom. Imam Malik veli: “Ko jede sa svojom porodicom i poslugom – dozvoljeno mu je dohvatati hranu koja mu se dopada gdje je ugleda, ako zna da to drugima ne smeta, a ako zna da im to smeta, jest će samo ispred sebe.” On također veli: “Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, ruka kružila je po sahanu jer je znao da nikome od prisutnih to ne smeta niti mu se gadi.” (Fethul-bari, 9/435)

2 Hadis je ranije spominjan u poglavlju o abdestu. Posljednja rečenica odnosi se na Šu‘bu, tj. on je ranije spominjao navedenu sintagmu.

O ONOME KOJI JEDE SVE DOK SE NE ZASITI

5381. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, on od Enesa b. Malika da je Ebu-Talha kazivao:

“Rekao sam Ummu-Sulejm: ‘Čuo sam slabi glas Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem; znam da je to zbog gladi. Imaš li išta?’ Iznijela je pogače od ječma, a zatim je uzela svoj pokrivač, zamotala jednim njegovim dijelom hljeb i stavila ga pod moju odjeću, a drugim dijelom zaogrnila me i poslala Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

On dalje kaže: “Ponio sam ga i našao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiji (mesdžidu) u društvu nekih ljudi. Stao sam kod njih, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita me: ‘Je li te poslao Ebu-Talha?’ Rekao sam: ‘Da.’

‘S hranom?’, reče Poslanik.

‘Da’ rekoh. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče onima koji su bili s njim: ‘Ustanite!’ Krenuo je, a i ja sam krenuo s njima. Došao sam do Ebu-Talhe, a on reče: ‘Ummu-Sulejm, došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i doveo ljude, a mi nemamo hrane kojom bismo ih nahranili.’

‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju’, reče ona. Ebu-Talha potom se zaputi u susret Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Onda su se obojica zaputila ka kući i ušla u nju. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘Donesi ono što imaš, Ummu-Sulejm!’ Donijela je hljeb, a on naredi da se razdrobi. Ummu-Sulejm nacijedila je iz posude za maslo (nešto masla) i začinila ga. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao ono što je Allah htio da kaže, a onda reče: ‘Dozvoli deseterici!’ On (Ebu-Talha) im dozvoli i oni jedoše sve dok se nisu zasitili, a potom izišli. On (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) ponovo

بَاب مَنْ أَكَلَ حَتَّى شَبِعَ

٥٣٨١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ضَعِيفًا أَعْرَفُ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخْرَجَتْ خَمَارًا لَهَا فَلَقَّتِ الْخُبْزَ بِبَعْضِهِ ثُمَّ دَسَّتْهُ تَحْتَ ثَوْبِي وَرَدَّتْنِي بِبَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَذَهَبْتُ بِهِ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِطَعَامٍ قَالَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمَنْ مَعَهُ قُومُوا فَاذْهَبُوا وَأَنْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمِّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالنَّاسِ وَلَيْسَ عِنْدَنَا مِنَ الطَّعَامِ مَا نُطْعِمُهُمْ فَقَالَتْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَاذْهَبِي وَأَنْطَلَقَ أَبُو طَلْحَةَ حَتَّى لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلَ أَبُو طَلْحَةَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى دَخَلَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَلُمِّي يَا أُمِّ سُلَيْمٍ مَا عِنْدَكَ فَأَتَتْ بِذَلِكَ الْخُبْزِ فَأَمَرَ بِهِ فَفُتَّ وَعَصَرَتْ أُمِّ سُلَيْمٍ عُكَّةً لَهَا فَأَدَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ ثُمَّ قَالَ ائْذَنْ لِعَشْرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا

reče: ‘Dozvoli deseterici!’ Dozvolio je, i oni su jeli sve dok se nisu zasitili, a potom izišli.

‘Dozvoli deseterici!’, ponovo reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On je dozvolio, i oni su jeli sve dok se nisu zasitili i izišli. Zatim je dozvolio još deseterici. Tako su svi ljudi jeli i najeli se, a bilo je ukupno osamdeset ljudi.”

5382. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Mu‘temir, prenoseći od svoga oca, koji veli da Ebu-Usman također prenosi od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Bilo nas je stotinu i trideset s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on reče: ‘Ima li iko od vas hrane?’ Kod jednog čovjeka bio je sa‘ hrane, ili otprilike toliko. Zamiješeno je tijesto, a uto dođe neki čovjek – idolopoklonik (mušrik), rasčupane kose, visok, tjerajući ovce. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: ‘Prodaješ li ili daješ (ili reče: poklanjaš)?’

‘Ne poklanjam, nego prodajem’, reče čovjek. Kupio je od njega ovcu, i ona je pripremljena, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se džigerica posebno ispeče. Tako mi Allaha, nema nijednog od stotinu i trideset, a da mu nije odsjekao komadić džigerice: ako je bio prisutan, dao mu ga je, a ako je bio odsutan, ostavio je za njega. Zatim je hranu podijelio u dvije zdjele, svi smo jeli i najeli se. U obje zdjele još je ostalo hrane, i ja sam to stavio na devu i ponio” (ili kako je već rekao).

ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ اثْنَدْنِ لِعَشْرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ قَالَ اثْنَدْنِ لِعَشْرَةٍ فَأَذِنَ لَهُمْ فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ خَرَجُوا ثُمَّ أَذِنَ لِعَشْرَةٍ فَأَكَلَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ وَشَبِعُوا وَالْقَوْمُ ثَانُونَ رَجُلًا .

٥٣٨٢. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَحَدَّثَ أَبُو عُثْمَانَ أَيضًا عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثَلَاثِينَ وَمِائَةً فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا مَعَ رَجُلٍ صَاعٌ مِنْ طَعَامٍ أَوْ نَحْوَهُ فَعَجِنَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌ طَوِيلٌ بَغَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَبِيعْ أَمْ عَطِيَّةٌ أَوْ قَالَ هِبَةٌ قَالَ لَا بَلْ بَيْعٌ قَالَ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً فَصْنَعَتْ فَأَمَرَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ بِسَوَادِ الْبَطْنِ يُشْوَى وَائِمْ اللَّهُ مَا مِنَ الثَّلَاثِينَ وَمِائَةٍ إِلَّا قَدْ حَزَّ لَهُ حُزَّةٌ مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ غَائِبًا خَبَأَهَا لَهُ ثُمَّ جَعَلَ فِيهَا قِصْعَتَيْنِ فَأَكَلْنَا أَجْمَعُونَ وَشَبِعْنَا وَفَضَلَ فِي الْقِصْعَتَيْنِ فَحَمَلْتُهُ عَلَى الْبَعِيرِ أَوْ كَمَا قَالَ .

5383. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Vuhejb, prenoseći od Mensura, on od svoje majke, a ova od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio je na ahiret onda kada smo se počeli najedati datulama i vodom.”¹

“NIJE GRIJEH SLIJEPCU ...
DA BISTE SE OPAMETILI.”²

5384. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Jahje b. Seida, on od Busejra b. Jesara da mu je Suvejd b. Nu‘man rekao:

“Izišli smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hajber. Kada smo došli u Sahbau, nadomak Hajbera”, kaže Jahja, “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je da se iznese hrana. Iznesena je samo prekrupa; prezalogajili smo i jeli, a onda je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio vodu, izaprao usta, a i mi smo to učinili. Potom je s nama klanjao akšamski namaz, a nije se abdestio.”

Sufjan veli: “Čuo sam to od njega prije i poslije.”³

٥٣٨٣. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا مَنصُورٌ عَنْ أُمِّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تُوِّفِيَ النَّبِيُّ ﷺ حِينَ شَبِعْنَا مِنَ الْأَسْوَدَيْنِ التَّمْرَ وَالْمَاءَ .

بَاب (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ

وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرْيَضِ حَرَجٌ)

إِلَى قَوْلِهِ (لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ)

٥٣٨٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ بُشَيْرَ بْنَ يَسَارٍ يَقُولُ حَدَّثَنَا سُؤَيْدُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ قَالَ يَحْيَى وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ عَلَى رَوْحَةٍ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِطَعَامٍ فَمَا أَتَى إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلَكَّنَاهُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا فَصَلَّى بِنَا الْمَغْرِبَ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ قَالَ سُفْيَانٌ سَمِعْتُهُ مِنْهُ عَوْدًا وَبَدَأًا .

- 1 Ibn-Bettal veli: “Ovi hadisi ukazuju da je dozvoljeno najesti se do sitosti, premda je povremeno izbjegavanje toga vrednije.” Prenosi se od Selmana i Ebu-Džuhejfe da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko od ljudi najviše bude sit na dunjaluku bit će najduže gladan na ahiretu.” Imam Taberi veli: “Sitost, iako je dozvoljena, ima svoju granicu. Ako prijede tu svoju granicu, prerasta u rasipništvo. Općenito, dozvoljena je sitost koja pomaže u izvršavanju obaveza ibadeta, a ne ometa ih i ne otežava.” Kermani, povodeći se za Ibn-Munirom, veli: “Spomenuto najedanje do sitosti odnosi se na njihovo uobičajeno najedanje, a to je trećina stomaka za hranu, trećina za piće, a trećina prazna za normalno disanje.” Ibn-Hadžer kaže: “Tvrdnja da je to njihov običaj zahtijeva posebnu potvrdu (novo predanje).” U tom se smislu navodi hasen hadis koji prenose Tirmizi, Nesai i Ibn-Madža, a Hakim smatra da je vjerodostojan (sahih), od Mikdada b. Ma’dikerib: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Čovjek ne može napuniti posudu goru od stomaka. Dovoljno je čovjeku toliko zalogaja koliko će mu omogućiti da hoda uspravno, pa ako ga strast nadvlada, onda neka bude trećina stomaka za hranu, trećina za piće, a trećina za normalno disanje (prazna).’”
- 2 En-Nur, 61. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “Nije grijeh slijepom, niti je grijeh hromom, niti je grijeh bolesnom, a niti vama samima da jedete u kućama vašim, ili u kućama očeva vaših, ili u kućama majki vaših ili u kućama braće vaše, ili u kućama sestara vaših, ili u kućama amidža vaših, ili u kućama tetaka vaših po ocu, ili u kućama daidža vaših, ili u kućama tetaka vaših po majci, ili onih čiji su ključevi u vas ili u prijatelja vašeg; nije vam grijeh da jedete zajednički ili pojedinačno. A kad ulazite u kuće, vi ukućane njene pozdravite pozdravom od Allaha propisanim, blagoslovljenim i lijepim. Tako vam Allah objašnjava propise, da biste razmišljali!” U verziji Mustemlija, koju navodi Ibn-Hadžer u *Fethul-bariju*, spominje se i sljedeći dodatak: “... zajedničko učešće u pripravljanju i jedenju hrane.”
- 3 Razlog za navođenje ovog hadisa u ovom poglavlju jest činjenica da se u njemu spominje okupljanje uz

SOMUN I JEDENJE SA SINIJE I SOFRE

5385. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Hemmam, prenoseći od Katade da je rekao: “Bili smo kod Enesa, a imao je svoga pekara, pa je rekao: ‘Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije jeo somun niti ošurenu pa ispečenu ovcu sve do svoje smrti.’”⁴

5386. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Mu‘az b. Hišam, prenoseći od svoga oca, on od Junusa Iskafa, kako kaže Ali, a ovaj od Katade da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Ne znam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ikada jeo iz tanjirića, niti da mu je ikada pravljen somun, niti da je jeo sa sinije.”

Katada je upitan: “S čega su onda jeli?”

“Sa sofre”, odgovori on.⁵

بَابُ الْخُبْزِ الْمُرَقَّقِ وَالْأَكْلِ عَلَى الْخَوَانِ وَالسُّفْرَةِ

٥٣٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَنَسٍ وَعِنْدَهُ خَبَازٌ لَهُ فَقَالَ مَا أَكَلَ النَّبِيُّ ﷺ خُبْزًا مُرَقَّقًا وَلَا شَاةً مَسْمُوطَةً حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ.

٥٣٨٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ قَالَ عَلِيُّ هُوَ الْإِسْكَافُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عَلِمْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَكَلَ عَلَى سُكْرَجَةٍ قَطُّ وَلَا خُبْزَ لَهُ مُرَقَّقٌ قَطُّ وَلَا أَكَلَ عَلَى خَوَانٍ قَطُّ قِيلَ لِقَتَادَةَ فَعَلَامَ كَانُوا يَأْكُلُونَ قَالَ عَلَى السُّفْرِ.

hranu i zajedničko jedenje prekrupе, bez razdvajanja slijepog i onog koji vidi, zdravog i bolesnog. Veza između ajeta i Suvejdovog hadisa je u tome što bi se, kako navode komentatori Kur’ana, kada se okupe oko hrane, izdvajao slijepac zasebno, hrom zasebno, bolesnik zasebno, jer nisu mogli pri jelu pratiti one koji su bili zdravi, pa im je bilo neprijatno da više pojedu od njih. Ovo je tvrdnja Ibn-Kelbija. Ata’ b. Jezid kaže: “Slijepom je bilo neprijatno da jede hranu ispred drugog jer nije vidio gdje stavlja svoju ruku, hromom je bilo neprijatno zato što bi zauzimao mnogo mjesta prilikom sjedenja, a bolesniku je nezgodno zbog neprijatnog mirisa, pa je tim povodom objavljen ovaj ajet koji dozvoljava tim osobama da jedu s drugima.” (Fethul-bari, 9/440) Hadis ukazuje na to da jedenje prekrupе ne kvari abdest.

4 Hubzun murekkak je mehki hlјeb (somon) ili je to tanak i širok hlјeb. Ibn-Bettal veli: “Dozvoljeno je jesti somun. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izbjegavao je to zbog svoje skromnosti, kako bi se što više udaljio od dunjalučkih uživanja, dajući prednost onome što se nalazi kod Allaha. Također je dozvoljeno jesti sa sinije (stola). Enesovo negiranje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo sa sinije i na taj način pripremljenu ovcu ne znači odbacivanje riječi onog koji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo sa sinije i da je jeo pečeno meso jer svako od njih prenosi ono što je znao, a onaj koji nešto poznaje dokaz je protiv onoga koji ne zna.” (Umdetul-kari, 21/35)

5 Nije jeo iz tanjirića zato što im takva posuda nije bila poznata u to vrijeme, ili zato što se radilo o maloj posudi, a oni su se obično iskupljali i zajedno jeli, ili stoga što su se u takvu posudu stavlјalo ono što je pomagalo u varenju hrane, a oni se, uglavnom nisu najedali do sitosti, pa nisu ni bili u potrebi za mirođijama koje bi pomagale u varenju hrane. (Fethul-bari, 9/442)

5387. PRIČAO NAM JE Ibn-Ebu-Merjem, njemu Muhammed b. Dža'fer, prenoseći od Humejda da je Enes rekao:

“Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao intimni odnos sa Safijjom, radijallahu anha, pozvao sam muslimane na svadbenu svečanost; on je naredio da se prostru kožne sofre i na njih su stavljene datule, sir i maslo.”

Amr prenosi od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao s njome intimni odnos, a da je potom pripremio jelo hais (datule s maslom) te da je posluženo na kožnim soframa.

5388. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ebu-Mu'avija, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je Vehb b. Kejsan rekao:

“Stanovnici Šama¹ su Ibn-Zubejra izvirgavali poruzi govoreći mu: ‘Sine vlasnice dvaju pojasa!’ Esma mu reče: ‘Sine moj, oni ti se izruguju zbog dvaju pojasa, a znaš li ti šta su to bila dva pojasa? To je bio moj pojas koji sam ja prepolovila: jednom sam polovinom svezala Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, mješinu za vodu, a od druge sam mu polovine načinila sofru.’”

Kaže: “Kada bi ga stanovnici Šama grdili i sramotili spominjući ‘dva pojasa’, govorio bi: ‘Samo vi nastavite, to je tužba čija sramota ne pogađa!’”²

٥٣٨٧. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يَقُولُ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ يَبْنِي بِصَفِيَّةَ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ أَمَرَ بِالْأَنْطَاعِ فَبَسِطْتُ فَأُلْقِيَ عَلَيْهَا التَّمْرُ وَالْأَقِطُ وَالسَّمْنُ وَقَالَ عَمْرُو عَنْ أَنَسٍ بَنَى بِهَا النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ .

٥٣٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ وَعَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ قَالَ كَانَ أَهْلُ الشَّامِ يُعَيِّرُونَ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُونَ يَا ابْنَ ذَاتِ النِّطَاقَيْنِ فَقَالَتْ لَهُ أَسْمَاءُ يَا بَنِي إِبْنِهِمْ يُعَيِّرُونَكَ بِالنِّطَاقَيْنِ هَلْ تَذَرِي مَا كَانَ النِّطَاقَانِ إِنَّمَا كَانَ نِطَاقِي شَقَّقْتُهُ نِصْفَيْنِ فَأَوْكَيْتُ قَرَبَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِأَحَدِهِمَا وَجَعَلْتُ فِي سَفَرَتِهِ آخَرَ قَالَ فَكَانَ أَهْلُ الشَّامِ إِذَا عَيَّرُوهُ بِالنِّطَاقَيْنِ يَقُولُ إِيَّهَا وَالْإِلَهَ تِلْكَ شَكَاةٌ ظَاهِرٌ عَنْكَ عَارُهَا .

1 Misli se na vojsku Hadždžadža b. Jusufa koja se borila protiv njega, na strani Abdul-Melika b. Mervana, ili vojsku Husajna b. Numejra koja se borila protiv njega ranije, a na strani Jezida b. Mu'avije.

2 Drugi dio stiha iz kaside Ebu-Zu'jeba; prvi dio stiha glasi: “Klevetnici je sramote da je ja volim.” Hadis je naveden zbog njenih riječi: “... a od druge sam mu polovine načinila sofru.”

5389. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Ebu-Bisra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa da je Umm-Hufejd b. Haris b. Hazn, tetka Ibn-Abbasova, poklonila Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, masla, sira i nekoliko bodljorepih guštera. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je da se (gušteri) pojedu, i pojedeni su na njegovoj sofri, a on ih je izbjegao jesti kao nešto odvratno i gadljivo. Ali da je njihovo jedenje bilo zabranjeno, ne bi bili pojedeni na Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, sofri niti bi on naredio da se jedu.

PREKRUPA

5390. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Jahjaa, a on od Busejra b. Jesara da mu je Suvejd b. Nu'man kazivao kako su bili s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Sahbau, mjestu nadomak Hajbera, kada je došlo vrijeme namaza. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je hranu. Nije našao ništa osim prekrupe, pa je malo prezalogajio, a i oni su prezalogajili s njim. Zatim je zatražio vodu, izaprao usta, a potom klanjao – a i oni su klanjali – i nije se abdestio (obnovio abdest).³

O TOME ŠTA POSLANIK,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
NIJE JEO DOK MU SE NE KAŽE IME
TOG JELA, PA DA ZNA ŠTA JE TO

5391. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebul-Hasen, njemu Abdullah, prenoseći od Junusa, on od Zuhrija, a ovaj od Ebu-Umame b. Sehla b. Hunejfa Ensarija da ga je obavijestio Ibn-Abbas, a njega Halid b. Velid – kojeg zovu Sejfullah (Allahova sablja) da je on jednoga dana

٥٣٨٩. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أُمَّ حَفِيدٍ بِنْتَ الْحَارِثِ بْنِ حَزْنٍ خَالََةَ ابْنِ عَبَّاسٍ أَهْدَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ سَمْنًا وَأَقِطًا وَأَضْبًا فَدَعَا بِهِنَّ فَأَكَلْنَ عَلَى مَائِدَتِهِ وَتَرَكَهِنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَالْمُسْتَقْذِرِ لَهْنٍ وَلَوْ كُنَّ حَرَامًا مَا أَكَلْنَ عَلَى مَائِدَةِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا أَمَرَ بِأَكْلِهِنَّ .

بَابُ السَّوْبِقِ

٥٣٩٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُؤَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ عَلَى رَوْحَةٍ مِنْ خَيْبَرَ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَدَعَا بِطَعَامٍ فَلَمْ يَجِدْهُ إِلَّا سَوِيقًا فَلَاكَ مِنْهُ فَلَكْنَا مَعَهُ ثُمَّ دَعَا بِبَاءٍ فَمَضْمَضَ ثُمَّ صَلَّى وَصَلَّيْنَا وَلَمْ يَتَوَضَّأْ .

بَابُ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ

لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُسَمَّى لَهُ فَيَعْلَمُ مَا هُوَ

٥٣٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلٍ بْنُ حَنِيفٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ الَّذِي

³ Hadis ukazuje na to da jedenje ove vrste jela ne kvvari abdest.

s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod Mejmune, njegove i Ibn-Abbasove tetke, i zatekao pečenog bodljepog guštera (*dabba*) kojeg je donijela njena sestra Hufejda bint Haris iz Nedžda. Ponudila je guštera Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Iako je rijetko pružao ruku prema hrani prije nego što mu se kaže ime hrane, on je pružio ruku prema gušteru. Neka od prisutnih žena reče: “Recite Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, šta ste mu pripremili, to je bodljorepi gušter.” On je podigao ruku s guštera, a Halid b. Velid reče: “Je li zabranjeno (haram) jesti guštera (*dabba*), Allahov Poslaniče?” “Ne”, reče on, “ali ga nije bilo u zemlji moga naroda, pa mi se gadi.” Halid veli: “Isjeckao sam ga i pojeo, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gledao je u mene.”¹

يُقَالُ لَهُ سَيَفُ اللَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى مَيْمُونَةَ وَهِيَ خَالَتُهُ وَخَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَوَجَدَ عِنْدَهَا ضَبًّا مَحْنُودًا قَدْ قَدِمَتْ بِهِ أُخْتُهَا حُفَيْدَةُ بِنْتُ الْحَارِثِ مِنْ نَجْدٍ فَقَدِمَتْ الضَّبَّ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ قَلِمًا يُقَدَّمُ يَدُهُ لِبَطْعَامٍ حَتَّى يُحَدِّثَ بِهِ وَيَسْمَى لَهُ فَأَهْوَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ إِلَى الضَّبِّ فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنَ النِّسْوَةِ الْحُضُورِ أَخْبِرَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا قَدَّمْتَنَ لَهُ هُوَ الضَّبُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ عَنِ الضَّبِّ فَقَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ أَحْرَامُ الضَّبِّ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا وَلَكِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ قَالَ خَالِدٌ فَاجْتَرَرْتُهُ فَأَكَلْتُهُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْظُرُ إِلَيَّ.

¹ Imam Ajni veli: “Ovaj je hadis dokaz Abdur-Rahmanu b. Ebu-Lejli, Seidu b. Džubejru, Ibrahimu Nehaiju, Maliku, Šafiju, Ahmedu i Ishaku, koji kažu da je dozvoljeno jesti meso ovog guštera, a to mišljenje zastupaju i pravници zahirijaskog mezheba.” Autor *Hidaje* (Merginani) kaže: “Mekruh je jesti meso ovog guštera, jer je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio Aiši, radijallahu anha, kada ga je ona pitala o jedenju mesa te životinje. Međutim, hanefijski pravnik Tahavi u svom djelu *Šerh me'ani el-asar* daje prednost dozvoli i kaže da je to naše mišljenje, ali dodaje: ‘Neki pravници smatraju da je to mekruh, a među njima i Ebu-Hanifa, Ebu-Jusuf i Muhammed.’” Ajni zatim veli: “Preovladava mišljenje naših pravnika (hanefijskih) da je u pitanju ‘kerahetu tenzih’, a ne ‘kerahetu tahrim’, zbog brojnih hadisa koji ukazuju na to da jedenje mesa ove životinje nije haram.” (*Umdetul-kari*, 21/39)

Ibn-Tin veli: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, raspitivao se za ime hrane jer se Arapima ništa nije gadilo jesti zbog oskudice u hrani, dok se njemu ponešto od toga gadilo jesti.” Ibn-Hadžer veli: “Moguće je da je razlog pitanja bio u tome što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, malo boravio u pustinji, i nije imao dovoljno iskustva u poznavanju mnogih vrsta životinja, ili stoga što je jedenje mesa nekih životinjskih vrsta zabranjeno, a nekih dozvoljeno, a Arapi nisu ranije zabranjivali ništa od hrane; možda su ga (guštera) donijeli prženog ili skuhanog, pa je nemoguće razlikovati ga od druge hrane osim raspitivanjem.” (*Fethul-bari*, 9/445)

HRANA ZA JEDNU OSOBU DOVOLJNA JE DVJEMA

5392. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik; a PRIČAO NAM JE i Isma'il, prenoseći od Malika, on od Ebu-Zinada, ovaj od A'redža, a on od Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Hrana dvojice dovoljna je za trojicu, a trojice za četvericu.”²

VJERNIK HRANOM PUNI JEDAN STOMAK

O ovome Ebu-Hurejre prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5393. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdus-Samed, prenoseći od Šu'be, a on od Vakida b. Muhammeda da je Nafi' rekao:

“Ibn-Omer nije jeo sve dok ne bi bio doveden neki siromah da jede s njim. Uveo sam jednom nekog čovjeka da jede s njim, pa je mnogo pojeo, te mi je on rekao: ‘Nafi’, ne dovodi mi više ovog čovjeka! Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: ‘Vjernik hranom puni jedan stomak, a nevjernik sedam.’”³

بَابُ طَعَامِ الْوَاحِدِ يَكْفِي الْإِثْنَيْنِ

٥٣٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
ح وَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ
أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَعَامُ الْإِثْنَيْنِ كَافٍ
الثَّلَاثَةِ وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافٍ الْأَرْبَعَةِ .

بَابُ الْمُؤْمِنِ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ

فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٣٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ
حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَقْدِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ نَافِعٍ قَالَ
كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُؤْتَى بِمُسْكِينٍ يَأْكُلُ
مَعَهُ فَأَدْخَلْتُ رَجُلًا يَأْكُلُ مَعَهُ فَأَكَلَ كَثِيرًا فَقَالَ
يَا نَافِعُ لَا تَدْخُلْ هَذَا عَلَيَّ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ
الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي
سَبْعَةِ أَمْعَاءَ .

² Smisao hadisa je poticanje na plemenitost, darežljivost i skromnost, a ne preciziranje količine hrane koja je dovoljna jednoj osobi, dvjema, trima itd. Muslimani moraju biti solidarni: dvojica treba da uključe i trećeg, četvrtog – prema tome koliko ih je prisutno – da s njima jede. Ibn-Munzir veli: “Hadis Ebu-Hurejre ukazuje da je pohvalno zajednički jesti hranu, a ne da čovjek sam jede. On također ukazuje da pomoć drugima i solidarnost s njima donosi bereket koji obuhvata sve prisutne. Čovjek ne treba potcjenjivati ono što ima, pa da ga to spriječi da to ponudi i drugima. I s malo hrane može se postići minimalna dovoljnost i utoliti glad, ali ne i stvarna sitost.”

³ Hrana koju jede vjernik berićetnija je; vjerniku je dovoljno da napuni jedan od organa za varenje (želudac), dok nevjernik želi što više pojesti i napuniti sve organe za varenje (sedam crijeva, kako se navodi u hadisu).

5394. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Abda, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafi'a, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doista vjernik hranom puni jedna crijeva (stomak), a nevjernik (ili licemjer ne znam šta je rekao Ubejdullah) sedmera (sedam stomaka)."

5395. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Amra da je rekao: "Ebu-Nehik bio je velika izjelica, pa mu je Ibn-Omer rekao: 'Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Nevjernik hranom puni sedmera crijeva (sedam stomaka)', na što on reče: 'Ja vjerujem u Allaha i Njegova Poslanika!'"

5396. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Musliman hranom puni jedna crijeva (stomak), a nevjernik sedmera (sedam stomaka)."

5397. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'ba, prenoseći od Adijja b. Sabita, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre da je neki čovjek mnogo jeo, pa je primio islam i počeo malo jesti. To je spomenuto Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on rekao: "Vjernik hranom puni jedna crijeva (stomak), a nevjernik sedmera (sedam stomaka)."¹

٥٣٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَإِنَّ الْكَافِرَ أَوْ الْمُنَافِقَ فَلَا أَذْرِي أَيُّهُمَا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ وَقَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِمِثْلِهِ .

٥٣٩٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرِو قَالَ كَانَ أَبُو نَهَيْكٍ رَجُلًا أَكُولًا فَقَالَ لَهُ ابْنُ عُمَرَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْكَافِرَ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ فَقَالَ فَأَنَا أَوْ مِنْ بِلَالٍ وَرَسُولِهِ .

٥٣٩٦. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ الْمُسْلِمُ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ .

٥٣٩٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَجُلًا كَانَ يَأْكُلُ أَكْلًا كَثِيرًا فَأَسْلَمَ فَكَانَ يَأْكُلُ أَكْلًا قَلِيلًا فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَأْكُلُ فِي مَعَى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ .

¹ Postoje različita shvatanja značenja ovog hadisa. Neki komentatori smatraju da se u njemu ne cilja na vanjski smisao, nego da se radi o navođenju primjera koji odslikava vjernika i njegovu skromnost i suzdržljivost prema dunjalučkim uživanjima te primjera koji odslikava stanje nevjernika i njegovu pohlepu za dunjalukom – kao da hranom puni sedmera crijeva (sedam stomaka). Ne misli se u hadisu na stvarna crijeva niti posebno na jedenje, već se misli na skromnost i grabežljivost u odnosu prema dunjaluku. Neki komentatori kažu da je cilj hadisa poticanje vjernika na jedenje manjih količina hrane, jer je jedenje velikih količina hrane osobina nevjernika. Ima komentatora hadisa koji kažu da hadis treba shvatiti doslovno,

NASLANJANJE PRI JELU

5398. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Mis‘ar, prenoseći od Alija b. Akmera, on od Ebu-Džuhejfe da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ja se ne naslanjam pri jelu.”

5399. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejba, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Alija b. Akmera, da je Ebu-Džuhajfa rekao:

“Bio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao čovjeku koji je bio kod njega: ‘Ne naslanjam se pri jelu.’”²

بَابُ الْأَكْلِ مُتَّكِئًا

٥٣٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا أَكُلُ مُتَّكِئًا.

٥٣٩٩. حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِرَجُلٍ عِنْدَهُ لَا أَكُلُ وَأَنَا مُتَّكِئٌ.

u njegovom vanjskom značenju, ali se oni razilaze u načinu shvatanja vanjskog značenja. Ibn-Abdul-Berr smatra da se hadis odnosi na konkretnu osobu te da nema opće značenje, jer ga realnost pobija. Koliko ima samo nevjernika koji jedu manje od vjernika i obratno – koliko ima nevjernika koji su primili islam, a nisu smanjili količinu hrane koju jedu. (Vidi opširnije: *Fethul-bari*, 9/449-450 i *Umdetul-kari*, 21/41.)

2. Različita su mišljenja komentatora hadisa o načinu naslanjanja o kojem se govori u hadisu. Neki od njih kažu da je to čvrsto prijanjanje za tlo prilikom jela na bilo koji način, drugi kažu da je to naganjanje na jednu stranu, a ima i onih koji smatraju da to znači nasloniti lijevu ruku na zemlju. Hattabi kaže: “Obični svijet misli da riječ ‘mutteki’ označava onog koji jede nagnut na jednu stranu, a nije tako, već je to onaj koji se oslanja na prostirku ispod sebe. Hadis znači: ja ne sjedim oslonjen na prostirku prilikom objeda kao što to radi onaj koji jede mnogo hrane; ja jedem samo koliko je dostatno za život, i zato sjedam uvijek pripravan da ustanem.” Ibn-Dževzi kategorički tvrdi da se u hadisu misli na naganjanje na jednu stranu.

Neki pravници smatraju da je mekruh nasloniti se pri jelu jer je to bio običaj velikaša i stranih kraljeva. Neki pravnici apsolutno dozvoljavaju jedenje uz takav način sjedenja. Pohvalan način sjedenja prilikom objeda jest sjedenje na koljenima i vanjskim dijelovima stopala, ili držanje desne noge uspravno, a sjedenje na lijevoj nozi. (*Fethul-bari*, 9/452)

PEČENJE

Uzvišeni kaže: “I donese pečeno (prženo) tele.”¹

5400. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Hišam b. Jusuf, prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, ovaj od Ebu-Umame b. Sehla, a on od Ibn-Abbasa da je Halid b. Velid rekao:

“Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je pečen bodljorepi gušter, i taman kada je htio da jede, rečeno mu je da je to gušter, pa se on sustegao od jela. Halid reče: ‘Je li to zabranjeno?’

‘Ne’, reče on, ‘ali ga nema u zemlji moga naroda, pa osjećam gađenje prema njemu.’

Halid je jeo, a Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, gledao.”

Malik prenosi od Ibn-Šihaba: “... pržen gušter.”

MESNA KAŠA (HAZIRA)

Nadr veli: “Hazira se pravi od osjevina, a harira (vrsta juhe) od mlijeka.”

5401. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Mahmuda b. Rebija Ensarija da je Itban b. Malik, jedan od ashaba, ensarija koji je učestvovao u Bici na Bedru, došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Allahov Poslaniče, oslabio mi je vid (ili oslijepio sam), a predvodim svoj narod u namazu. I kada padne kiše, bujica poteče dolinom koja se nalazi između mene i njih, pa ne mogu doći u njihov mesdžid da im klanjam. Volio bih stoga, Allahov Poslaniče, da dođeš i klanjaš u mojoj odaji koju ću koristiti kao musalu (mjesto klanjanja).”

بَابُ الشَّوَاءِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى فَجَاءَ (بِعَجَلٍ حَنِيدٍ) أَيُّ مَشْوِيٍّ.

٥٤٠٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ابْنِ سَهْلٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِضَبٍّ مَشْوِيٍّ فَأَهْوَى إِلَيْهِ لِيَأْكُلَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُ ضَبٌّ فَأَمْسَكَ يَدَهُ فَقَالَ خَالِدٌ أَحْرَامٌ هُوَ قَالَ لَا وَلَكِنَّهُ لَا يَكُونُ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ فَأَكَلَ خَالِدٌ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْظُرُ قَالَ مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ بِضَبٍّ مَحْنُودٍ.

بَابُ الْخَزِيرَةِ

قَالَ النَّضْرُ الْخَزِيرَةُ مِنَ النَّخَالَةِ وَالْحَرِيرَةُ مِنَ اللَّبَنِ.

٥٤٠١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عَقِيلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ عِثْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَنْكَرْتُ بَصْرِي وَأَنَا أَصْلِي لِقَوْمِي فَإِذَا كَانَتِ الْأَمْطَارُ سَالَ الْوَادِي الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ أَتِيَ مَسْجِدَهُمْ فَأَصَلِي لَهُمْ فَوَدِدْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَّكَ

¹ Ez-Zarijat, 26.

“Učinit ću to, ako Allah da”, reče Poslanik.

Itban veli: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr krenuli su kada je dan poodmakao. Kada su došli, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je dozvolu za ulazak, i ja sam mu dozvolio. Nije ni sjeo, već je ušao u odaju i upitao me: ‘Gdje želiš da klanjam u tvojoj odaji?’ Pokazao sam na stranu odaje, i on prouči tekbir, a mi se poredasmo u saff. Klanjao je dva rekata i predao selam. Zadržali smo ga na mesnoj kaši (haziri), koju smo pripremili. U odaju su se slili mnogobrojni muški članovi domaćinstva. Kada su se okupili, neko reče: ‘Gdje je to Malik b. Duhsun?’

‘To je licemjer (munafik) koji ne voli Allaha i Njegova Poslanika’, reče neko od prisutnih. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ne govori tako! Zar nije rekao: ‘Nema Boga osim Allaha!’ (la ilahe illallah!), žudeći time za licem Allahovim?!’

‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju’, reče čovjek.”

Kaže: “Rekosmo mu: ‘Vidimo da se njegovo lice i savjeti upućuju licemjerima (munaficima).’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Allah je zabranio vatru za svakoga ko kaže: ‘Nema Boga osim Allaha!’ (la ilahe illallah!), žudeći time za licem Allahovim (tj. iskreno).’”

Ibn-Šihab veli: “Poslije sam pitao Husajna b. Muhammeda Ensarija, jednog od sinova Salimovih, i jednog od njihovih uglednika, o Mahmudovom hadisu, pa ga je on potvrdio.”²

تَأْتِي فَتُصَلِّي فِي بَيْتِي فَأَتَّخِذُهُ مُصَلًّى فَقَالَ سَأَفْعَلُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ عِثْبَانُ فَعَدَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ حِينَ ارْتَفَعَ النَّهَارُ فَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَذِنْتُ لَهُ فَلَمْ يَجْلِسْ حَتَّى دَخَلَ الْبَيْتَ ثُمَّ قَالَ لِي أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ فَأَشَرْتُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ الْبَيْتِ فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَكَبَّرَ فَصَفَّفْنَا فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ وَحَبَسْنَاهُ عَلَى خَزِيرٍ صَنَعْنَاهُ فَثَابَ فِي الْبَيْتِ رِجَالٌ مِنْ أَهْلِ الدَّارِ ذُوو عَدَدٍ فَاجْتَمَعُوا فَقَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ أَيْنَ مَالِكُ بْنُ الدُّخَشَنِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ ذَلِكَ مُنَافِقٌ لَا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تَقُلْ أَلَا تَرَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُرِيدُ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ قُلْنَا فَإِنَّا نَرَى وَجْهَهُ وَنَصِيحَتَهُ إِلَى الْمُنَافِقِينَ فَقَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَتَّبِعِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ الْحَصِينَ بْنَ مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيَّ أَحَدَ بَنِي سَالِمٍ وَكَانَ مِنْ سَرَائِهِمْ عَنْ حَدِيثِ مُحَمَّدٍ فَصَدَّقَهُ .

² Hadis je spomenut kad je bilo riječi o namazu u poglavlju *Mesdžidi u kućama*, Knjiga 1., hadis broj 2574, gdje je i prokomentiran.

SIR

Humejd veli: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, povodom prvog intimnog odnosa sa Safijom, radijallahu anha, priredio je datule, sir i maslo.”

Amr b. Ebu-Amr prenosi od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pripremio datule s maslom (*hajs*).

5402. PRIČAONAMJE Muslim b. Ibrahim, njemu Šu‘ba, prenoseći od Ebu-Bisra, a on od Seida da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

“Moja je tetka poklonila Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, guštera, sira i mlijeka. Bodljikavi gušter je serviran na njegovu sofri, a da je bio zabranjen, ne bi ni bio serviran. On, sallallahu alejhi ve sellem, popio je mlijeko i pojeo sir.”¹

REPA I JEČAM

5403. PRIČAONAMJE Jahja b. Bukejr, njemu Jakub b. Abdur-Rahman, prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa‘da da je rekao:

“Radovali smo se petku; imali smo staricu koja bi uzimala korijenje repe, stavljala ga u lonac, a onda u to stavljala zrna ječma. Kada bismo završili namaz, svraćali bismo kod nje i ona bi nam to nudila. Radovali smo se petku zbog toga. Ručavali bismo i odmarali se tek nakon džuma-namaza. Tako mi Allaha, u njoj (toj hrani) nije bilo ni loja ni masti.”²

بَابُ الْأَقِطِ

وَقَالَ مُحَمَّدٌ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ النَّبِيِّ ﷺ بِصَفِيَّةَ فَأَلْقَى التَّمَرَ وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ أَبِي عَمْرٍو عَنْ أَنَسٍ صَنَعَ النَّبِيُّ ﷺ حَيْسًا.

٥٤٠٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهْدَتْ خَالَتِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ضَبَابًا وَأَقِطًا وَلَبَنًا فَوُضِعَ الضَّبُّ عَلَى مَائِدَتِهِ فَلَوْ كَانَ حَرَامًا لَمْ يُوضَعْ وَشَرِبَ اللَّبَنَ وَآكَلَ الْأَقِطَ.

بَابُ السَّلْقِ وَالشَّعِيرِ

٥٤٠٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ إِنْ كُنَّا لَنَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَتْ لَنَا عَجُوزٌ تَأْخُذُ أَصُولَ السَّلْقِ فَتَجْعَلُهُ فِي قَدْرِ لَهَا فَتَجْعَلُ فِيهِ حَبَاتٍ مِنْ شَعِيرٍ إِذَا صَلَّيْنَا زُرْنَاهَا فَقَرَّبَتْهُ إِلَيْنَا وَكُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَمَا كُنَّا نَتَغَدَّى وَلَا نَقِيلُ إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ وَاللَّهُ مَا فِيهِ شَحْمٌ وَلَا وَدَكٌ.

¹ Hadis je ranije spomenut kad je bilo riječi o poklonu u poglavlju Primanje poklona, Knjiga 2., str. 471, gdje je i prokomentiran.

² Hadis je ranije spomenut u dijelu Džuma-namaz, broj 938.

VAĐENJE I GLODANJE MESA ZUBIMA

5404. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Hammad, prenoseći od Ejjuba, a on od Muhammeda da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, rekao:

“Oglodao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, plećku, a potom je ustao i klanjao ne abdestivši se (ne obnovivši abdest).”

5405. PRENOSI SE od Ejjuba, koji prenosi od Asima, a ovaj od Ikrima da je Ibn-Abbas rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izvadio je kost iz lonca, jeo, a potom je klanjao ne abdestivši se (ponovo).”³

GLODANJE NADLAKTICE

5406. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Usman b. Umer, prenoseći od Fulejha, on od Ebu-Hazima Medenija, a ovaj od Abdullaha b. Ebu-Katade da je njegov otac rekao:

“Izišli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, prema Mekki...”

5407. PRIČAO MI JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Muhammed b. Dža'fer, prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Abdullaha b. Ebu-Katade Selemija da je njegov otac rekao:

“Sjedio sam jednoga dana s Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima u kući na putu za Mekku. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, silazio je ispred nas. Ljudi su bili u ihramima, a ja nisam. Ugledali su divljeg magarca, dok sam ja bio zauzet popravljanjem papuča, pa me nisu obavijestili

بَابُ النَّهْيِ وَأَنْتِشَالِ اللَّحْمِ

٥٤٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تَعَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَتِفَانِ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

٥٤٠٥. وَعَنْ أَيُّوبَ وَعَاصِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ انْتِشَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَرْقًا مِنْ قِذْرِ فَأَكَلَ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

بَابُ تَعَرُّقِ الْعَضِدِ

٥٤٠٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ الْمَدَنِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَ مَكَّةَ.

٥٤٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ كُنْتُ يَوْمَ مَا جَالِسًا مَعَ رِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فِي مَنْزِلٍ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَازِلٌ أَمَامَنَا وَالْقَوْمُ مُحْرِمُونَ وَأَنَا غَيْرُ مُحْرِمٍ فَأَبْصَرُوا حِمَارًا وَحَشِيًّا وَأَنَا مَشْغُولٌ أَخْصِفُ نَعْلِي فَلَمْ يُؤْذِنُونِي

³ Iz hadisa se zaključuje da jedenje pečenja, odnosno onoga što dotakne vatra, ne kvari abdest.

o tome. Željeli su ipak da ga i ja vidim, pa sam se okrenuo i ugledao ga. Otišao sam do konja, osedlao ga i uzjahao, zaboravivši uzeti bič i koplje. Rekao sam im: 'Dodajte mi bič i koplje!' Rekoše: 'Ne, tako nam Allaha, nećemo ti ničim pomoći.' Naljutio sam se, sjahao, uzeo ih (bič i koplje) i ponovo uzjahao. Jurnuo sam za divljim magarcem, ubo ga i dovukao. Već je bio mrtav. Navalili su da ga jedu (nakon što je pripravljen za jelo), sumnjajući je li im to dozvoljeno u ihramu. Potom smo krenuli, a ja sam sakrio i ponio nadlakticu. Pristigli smo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo ga pitali o tom slučaju. On reče: 'Je li vam šta preostalo od njega?' Dao sam mu cijelu nadlakticu, i on je pojeo meso s nje, oglodavši je potpuno, a bio je u ihramu."¹ Muhammed b. Dža'fer govori da mu je pričao Zejd b. Eslem, prenoseći od Ataa b. Jesara, a on od svoga oca poput ovog hadisa.

لَهُ وَأَحْبُوا لَوْ أَنِّي أَبْصَرْتُهُ فَالْتَفْتُ فَأَبْصَرْتُهُ فَقُمْتُ إِلَى الْفَرَسِ فَأَسْرَجْتُهُ ثُمَّ رَكِبْتُ وَنَسِيتُ السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقُلْتُ لَهُمْ تَأْوِلُونِي السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ فَغَضِبْتُ فَنَزَلْتُ فَأَخَذْتُهَا ثُمَّ رَكِبْتُ فَشَدَدْتُ عَلَى الْحِمَارِ فَعَقَرْتُهُ ثُمَّ جِئْتُ بِهِ وَقَدْ مَاتَ فَوَقَعُوا فِيهِ يَأْكُلُونَهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ شَكُّوا فِي أَكْلِهِمْ إِيَّاهُ وَهُمْ حُرْمٌ فَرُحْنَا وَخَبَأْتُ الْعُضْدَ مَعِيَ فَأَذْرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ فَنَأَوَّلْتُهُ الْعُضْدَ فَأَكَلَهَا حَتَّى تَعْرِقَهَا وَهُوَ مُحْرِمٌ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ وَحَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ مِثْلَهُ .

SJEČENJE MESA NOŽEM

بَابُ قَطْعِ اللَّحْمِ بِالسَّكِينِ

5408. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, a ovaj od Dža'fera b. Amra b. Umejje da mu je njegov otac Amr b. Umejja rekao da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako siječe meso s ovčije plećke koju je držao u ruci. Pozvan je na namaz, pa ju je ostavio, kao i nož kojim je sjekao meso. Ustao je i klanjao, a nije obnovio abdest.²

٥٤٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنُ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ عَمْرٍو بْنُ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فِي يَدِهِ فَدَعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَاهَا وَالسَّكِينَ الَّتِي يَحْتَزُّ بِهَا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ .

¹ Hadis je ranije spomenut u dijelu *Hadždž*.

² Hadis je ranije spomenut u dijelu *Čistoća*. Iz njega se zaključuje da je dozvoljeno sjeći meso nožem te da jedenje mesa koje je prženo na vatri ne kvari abdest.

VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, NIJE NALAZIO MAHANE HRANI

5409. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, prenoseći od A'meša, a on od Ebu-Hazima da je Ebu-Hurejra rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije nalazio mahane hrani; ako mu se svidala, jeo je, a ako mu se nije svidala, ostavljao bi je.”³

OPUHIVANJE JEČMA

5410. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, prenoseći od Ebu-Hazima da je on pitao Sehla:

“Jeste li vidjeli u vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bijelo brašno?”

“Ne”, reče on.

“Jeste li prosijavali ječam?” upitao je.

“Ne”, reče on, “ali smo ga opuhivali.”

O TOME ŠTA SU VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I NJEGOVI ASHABI JELI

5411. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Abbasa Džurejrija, a on od Ebu-Usmana Nehdija da je Ebu-Hurejra rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je jednoga dana datule ashabima, davši svakom čovjeku sedam datula. I meni je dao sedam datula, od kojih je jedna bila suha i loše vrste, ali mi je ona bila najdraža: bila je tvrda prilikom žvakanja (pa je to dugo trajalo).”

بَابُ مَا عَابَ النَّبِيُّ ﷺ طَعَامًا

٥٤٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ ﷺ طَعَامًا قَطُّ إِلَّا إِذَا اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ.

بَابُ النَّفْخِ فِي الشَّعِيرِ

٥٤١٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ أَنَّهُ سَأَلَ سَهْلًا هَلْ رَأَيْتُمْ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ ﷺ النَّقْيَ قَالَ لَا فَقُلْتُ فَهَلْ كُنْتُمْ تَنْخُلُونَ الشَّعِيرَ قَالَ لَا وَلَكِنْ كُنَّا نَنْفُخُهُ.

بَابُ مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ يَأْكُلُونَ

٥٤١١. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَبَّاسِ الْجَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا بَيْنَ أَصْحَابِهِ تَمْرًا فَأَعْطَى كُلَّ إِنْسَانٍ سَبْعَ تَمْرَاتٍ فَأَعْطَانِي سَبْعَ تَمْرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ حَشَفَةٌ فَلَمْ يَكُنْ فِيْهِنَّ تَمْرَةٌ أَعْجَبَ إِلَيَّ مِنْهَا شَدَّتْ فِي مَضَاغِي.

³ Imam Nevevi veli: “Jedno od pritvrđenih pravila (adaba) pri jelu jest neiznalaženje mahane hrani, kao npr.: slano, kiselo, neslano, tvrdo, mehko, nepečeno, nevareno i sl.” (Fethul-bari, 9/458)

5412. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Vehb b. Džerir, prenoseći od Šu'be, on od Isma'ila, ovaj od Kajsas, a on od Sa'da da je rekao: "Bio sam jedan od sedmerice s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Nismo imali hrane osim lišća (plodova) akacije, tako da nam je izmet sličio ovčijem. A onda dolaze ljudi iz Benu-Eseda i ispravljaju me i uče islamu. U tom slučaju ja sam propao, i moj je trud uzalud."¹

5413. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Ja'kub, prenoseći od Ebu-Hazima da je rekao: "Pitao sam Sehla b. Sa'da: 'Je li Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo bijeli hljeb?' Sehl reče: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije vidio bijeli hljeb otkada ga je Allah poslao pa do smrti.'" Kaže: "Pitao sam ga: 'Jeste li u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imali sita?' 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije vidio sito otkada ga mu je Allah dao poslanstvo pa do smrti.'" Kaže: "Pitao sam: 'Kako ste jeli neprosijan ječam?' On reče: 'Mljeli smo ga i opuhivali: odletjelo bi ono što bi odletjelo, a ono što ostane poprskali bismo vodom i jeli.'"

5414. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu Revh b. Ubada, prenoseći od Ibn-Ebu-Zi'ba, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je on prošao pored ljudi okupljenih oko pečene ovce. Pozvali su ga, ali je on odbio jesti rekavši: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napustio je dunjaluk, a da se nije najeo ječmenog hljeba."

٥٤١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ سَعْدٍ قَالَ رَأَيْتُنِي سَابِعَ سَبْعَةٍ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الْحَبَلَةِ أَوْ الْحَبَلَةِ حَتَّى يَضَعَ أَحَدُنَا مَا تَضَعُ الشَّاةُ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعْزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ خَسِرْتُ إِذَا وَضِلَّ سَعْيِي .

٥٤١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَأَلْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ فَقُلْتُ هَلْ أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّقِيَّ فَقَالَ سَهْلٌ مَا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّقِيَّ مِنْ حِينَ ابْتَعَثَهُ اللَّهُ حَتَّى قَبِضَهُ اللَّهُ قَالَ فَقُلْتُ هَلْ كَانَتْ لَكُمْ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَنَاحِلٌ قَالَ مَا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنَاحِلًا مِنْ حِينَ ابْتَعَثَهُ اللَّهُ حَتَّى قَبِضَهُ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ كَيْفَ كُنْتُمْ تَأْكُلُونَ الشَّعِيرَ غَيْرَ مَنُخُولٍ قَالَ كُنَّا نَطْحَنُهُ وَنَنْفُخُهُ فَيَطِيرُ مَا طَارَ وَمَا بَقِيَ ثَرِينَاهُ فَأَكَلْنَاهُ .

٥٤١٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ بِقَوْمٍ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ شَاةٌ مَضْلِيَّةٌ فَدَعَا فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ وَقَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الدُّنْيَا وَلَمْ يَشْبَعْ مِنْ حُبِّ الشَّعِيرِ .

¹ Hadis je naveden u ovom poglavlju jer ukazuje na skromnost Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba u ishrani te na oskudicu hrane, uz zadovoljstvo onim što je Allah odredio. Ajni veli: "Ako pitaš: 'Kako je dozvoljeno Sa'du da hvali sam sebe, a vjernik treba biti skroman?', kažem da je to prihvatljivo u slučaju kada je čovjek prisiljen da upozna druge sa sobom. Allah, dželle šanuhu, prenosi u Kur'anu riječi Jusufa, sallallahu alejhi ve sellem, koje je on izrekao o sebu: 'Ja sam zaista čuvar i znan' (Jusuf, 55)." (Umdetul-kari, 21/52)

5415. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Esved, njemu Mu'az, prenoseći od svoga oca, on od Junusa, a ovaj od Katade da je Enes b. Malik rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije jeo sa sinije (stola), niti iz tanjirića, niti mu je pravljn somun.”

“Rekao sam Katadi: ‘Na čemu su onda jeli?’

‘Na soframa’, odgovori on.”

5416. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, a ovaj od Esveda da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Porodica Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, nije se najela pšenične hrane tri noći uzastopce otkad je došla u Medinu pa sve do njegove smrti.”

TELBINA (JELO OD MLIJEKA, MEKINJA I MEDA)

5417. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve, a on od Aiše, supruge Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, da bi ona – kada umre neko iz njene porodice, pa se zbog toga okupe žene i potom razidu, osim njene rodbine i uže pratnje – naredila da se skuha ćup telbine. Napravljena je popara i zalivena telbinom. Tada je (ona) rekla:

“Jedite to, ja sam čula Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: ‘Telbina smiruje srce bolesnika i ublažava žalost.’”

٥٤١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَا أَكَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى خِوَانٍ وَلَا فِي سَكْرَجَةٍ وَلَا خُبْزَ لَهُ مُرَقَّقٌ قُلْتُ لِقَتَادَةَ عَلَامَ يَأْكُلُونَ قَالَ عَلَى السَّفَرِ .

٥٤١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا شَبَعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مُنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ الْبُرِّ ثَلَاثَ لَيَالٍ تَبَاعًا حَتَّى قُبِضَ .

بَابُ التَّلْبِينَةِ

٥٤١٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا كَانَتْ إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ مِنْ أَهْلِهَا فَاجْتَمَعَ لِذَلِكَ النِّسَاءُ ثُمَّ تَفَرَّقْنَ إِلَّا أَهْلَهَا وَخَاصَّتَهَا أَمَرَتْ بِبُرْمَةٍ مِنْ تَلْبِينَةٍ فَطَبَخَتْ ثُمَّ صَنَعَ ثَرِيدٌ فَصَبَّتِ التَّلْبِينَةَ عَلَيْهَا ثُمَّ قَالَتْ كُلْنَ مِنْهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ التَّلْبِينَةُ مُجَمَّةٌ لِفُؤَادِ الْمَرِيضِ تَذْهَبُ بِنُعْضِ الْحُزَنِ .

POPARA

5418. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, prenoseći od Šu'be, on od Amra b. Murre Džemelija, ovaj od Murre Hemedanija, a on od Ebu-Musaa Eš'arija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mnogi su ljudi postigli savršenstvo, a od žena samo Merjem bint Imran i Asija, žena Firavnova; vrijednost je Aiše u odnosu na ostale žene kao vrijednost popare u odnosu na ostalu hranu.”¹

5419. PRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu Halid b. Abdullah, prenoseći od Ebu-Tuvale, a on od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vrijednost je Aiše u odnosu na ostale žene kao vrijednost popare u odnosu na ostalu hranu.”

5420. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir, koji je čuo Ebu-Hatima Eshela b. Hatima da mu je kazivao Ibn-Avn, prenoseći od Sumame b. Enesa da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Ušao sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kod njegovog sluga krojača, i on (sluga) je stavio pred njega posudu u kojoj je bila popara, pa se okrenuo svome poslu, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sabirao je tikvice. Ja sam ih kupio i stavljao pred njega, i od tada nisam prestajao voljeti tikvice.”

بَابُ الثَّرِيدِ

٥٤١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَرْثَةَ الْجَمَلِيِّ عَنْ مَرْثَةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَمَلُ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

٥٤١٩. حَدَّثَنَا عَمْرِو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي طَوَالَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

٥٤٢٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا حَاتِمٍ الْأَشْهَلِيَّ بْنَ حَاتِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى غُلَامٍ لَهُ خِيَاطٌ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ قَصْعَةً فِيهَا ثَرِيدٌ قَالَ وَأَقْبَلَ عَلَى عَمَلِهِ قَالَ فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ قَالَ فَجَعَلْتُ أَتَّبِعُهُ فَأَضَعُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَمَا زِلْتُ بَعْدُ أَحِبُّ الدُّبَاءَ.

¹ Ibn-Esir veli: “Ne misli se u hadisu na samu poparu, već na hranu sastavljenu od popare i mesa zajedno. Iz hadisa se da zaključiti da je Aiša vrednija od Fatime.” Ajni veli: “Smatram da je Fatima vrednija jer je ona dio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a njegovu dijelu ništa nije ravno.” (Umdetul-kari, 21/54)

OŠURENA PA ISPEČENA OVCA, PLEČKA I POREBRICA

5421. PRIČAO NAM JE Hudba b. Halid, njemu Hemmam b. Jahja, prenoseći od Katade da je rekao: “Dolazili smo kod Enesa, a njegov bi pekar stajao i rekao: ‘Jedite, ne znam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio somun sve do svoje smrti, niti je ikada svojim očima vidio ošurenu pa ispečenu ovcu.’”

5422. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu Abdullah, prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, ovaj od Dža'fera b. Amra b. Umejje Damrija da je njegov otac rekao:

“Vidio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako odsijeca meso s ovčije plečke i jede ga. Potom je pozvan na namaz. Ustao je, ostavio nož i klanjao, a nije se abdestio (obnovio abdest).”

O TOME ŠTA SU OD HRANE, MESA I DRUGOG ČASNI PRETHODNICI (SELEF) ČUVALI (USKLADIŠTAVALI) U SVOJIM KUĆAMA I NA PUTOVANJIMA

Aiša i Esma, radijallahu anhumā, vele:

“Spremili smo Vjerovjesniku i Ebu-Bekru sofri.”

5423. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Sufjan, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Abisa da je njegov otac ispričao:

“Upitao sam Aišu: ‘Je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se jede kurbansko meso duže od tri dana?’ Rekla je: ‘Nije to učinio osim u godini u kojoj su ljudi bili gladni, kada je želio da bogati nahrani siromašnoga. Dizali

بَابُ شَاةٍ مَسْمُوطَةٍ وَالْكَتِفِ وَالْجَنْبِ

٥٤٢١. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى عَنْ قَتَادَةَ قَالَ كُنَّا نَأْتِي أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَخَبَّازُهُ قَائِمٌ قَالَ كُلُّوْا فَمَا أَعْلَمُ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى رَغِيفًا مُرَقَّقًا حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَلَا رَأَى شَاةً سَمِيطًا بِعَيْنِهِ قَطُّ.

٥٤٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو ابْنِ أُمَيَّةَ الضَّمُرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا فَدَعَا إِلَى الصَّلَاةِ فَقَامَ فَطَرَحَ السَّكِينَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

بَابُ مَا كَانَ السَّلَفُ يَذْخِرُونَ فِي بُيُوتِهِمْ وَأَسْفَارِهِمْ مِنَ الطَّعَامِ وَاللَّحْمِ وَغَيْرِهِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَأَسْمَاءُ صَنَعْنَا لِلنَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ سُفْرَةً.

٥٤٢٣. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ أَنْتُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تَتَوَكَّلَ لَحُومُ الْأَصَاحِيِّ فَوْقَ ثَلَاثٍ قَالَتْ مَا فَعَلَهُ إِلَّا فِي عَامِ جَاعِ النَّاسِ فِيهِ قَارَادَ أَنْ يُطْعِمَ الْغَنِيِّ الْفَقِيرَ وَإِنْ كُنَّا لَنَرْفَعُ الْكُرَاعَ

smo cjevanice (kurbana) i jeli ih i nakon petnaest dana.’ Upitana je: ‘Šta vas je nagnalo na to?’ Ona se nasmija i reče: ‘Porodica Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, nije se najela začinenog pšeničnog hljeba tri dana (uzastopce) sve do njegove smrti.’”¹

Ibn-Kesir veli: “Ovako nam je pričao Sufjan, a njemu Abdur-Rahman b. Abis.”

5424. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Amra, on od Ataa da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Opskrbljivali smo se kurbanskim mesom u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za putovanje u Medinu.”²

Slijedi ga u predanju i Muhammed (b. Selam), prenoseći od Ibn-Ujejne. Ibn-Džurejdž kaže: “Upitao sam Ataa: ‘Je li rekao – do dolaska u Medinu?’

‘Ne’, odgovorio je.”

HAJS (JELO OD DATULA S MASLOM I GRUŠALINOM)

5425. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Isma‘il b. Džafer, prenoseći od Amra b. Ebu-Amra, štićenika (mevla) Muttaliba b. Abdullaha b. Hantaba, a on od Enesa b. Malika da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ebu-Talhi:

“Potraži mi jednog od vaših dječaka da me služi.”

“Ebu-Talha me je poveo”, kaže Enes b. Malik, “stavljajući me iza sebe na jahalicu. Služio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad god bi gdje odsjeo; slušah ga kako često izgovara: ‘Bože, utječem Ti se od brige i žalosti, nemoći i lijenosti, škrtosti i strašljivosti, tereta duga i nadmoći ljudi!’ Služio sam ga sve dok se nismo vratili s Hajbera.

فَنَأْكُلُهُ بَعْدَ خَمْسَ عَشْرَةَ قِيلَ مَا اضْطَرَّكُمْ إِلَيْهِ
فَضَحِكْتُ قَالَتْ مَا شَبِعَ آلَ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْ خُبْرِ
بِرٍّ مَادُومَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ
أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَابِسٍ بِهَذَا.

٥٤٢٤. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ عَمْرِو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ
لَحُومَ الْهَدْيِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ تَابَعَهُ
مُحَمَّدٌ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ
أَقَالَ حَتَّى جِئْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لَا.

باب الحَيْسِ

٥٤٢٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ
عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرِو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
ابْنِ حَنْطَلٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ التَّمِمْ غُلَامًا مِنْ
غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ يُرِدُّنِي
وَرَاءَهُ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كُلَّمَا نَزَلَ فَكُنْتُ
أَسْمَعُهُ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ
وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ

¹ Hadis je spomenut u dijelu *Zakletve i zavjeti* pod brojem 6687.

² Hadis je ranije spomenut u dijelu *Džihadu*. Iz hadisa se zaključuje da je dozvoljeno putnicima opskrbiti se za putovanje, a ta opskrba podrazumijeva osiguranje zaliha.

On se, sallallahu alejhi ve sellem, vratio sa Safijjom b. Huzej, koju je dobio kao ratni plijen. Gledao sam ga kako pravi jastučić za sjedenje od ogrtača ili neke haljinke iza sebe, a potom je (Safijju) stavlja na jahalicu iza sebe. Kada smo stigli u Sahbu, pripremio je hajs na kožnoj sofri. Zatim me je poslao da pozovem ljude, i oni su jeli. To je bila svadbena svečanost povodom njegovog prvog intimnog sastanka s njom.

Nastavio je potom putovanje, i kada je ugledao Uhud, rekao je: ‘Ovo je brdo koje nas voli i koje mi volimo’, a kad je bio nadomak Medine, reče: ‘Gospodaru, proglašavam haremom³ područje između njena dva brda kao što je Ibrahim učinio s Mekom! Bože, podari im bereket u onome što mjere muddom i sa‘om!’⁴

JEDENJE IZ POSREBRENE POSUDE

5426. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sejf b. Ebu-Sulejman, prenoseći od Mudžahida, a on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejle da su bili kod Huzejfe, pa je on zatražio vode. Donio mu ju je vatropoklonik.⁵ Kada mu je stavio čašu u ruku, on ju je bacio na njega rekavši: “Da mu to nisam već zabranjivao ne jedanput, ili dvaput” kao da je želio reći: “Ne bih to uradio, ali sam čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Ne oblačite svilu niti brokat (svileni), ne pijte iz zlatnih niti srebrenih posuda i ne jedite iz njih jer su one za njih (nevjernike) na dunjaluku, a za nas na ahiretu.’”⁶

الدِّينِ وَغَلَبَتِ الرِّجَالُ فَلَمْ أَزَلْ أَخْدُمُهُ حَتَّى أَقْبَلْنَا مِنْ خَيْبَرَ وَأَقْبَلَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيِّ قَدْ حَاذَهَا فَكُنْتُ أَرَاهُ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةٌ أَوْ بِكْسَاءٌ ثُمَّ يُرْدِفُهَا وَرَاءَهُ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَدَعَوْتُ رِجَالًا فَأَكَلُوا وَكَانَ ذَلِكَ بِنَاءَهُ بِهَا ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا بَدَأَ لَهُ أَحَدٌ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحْرَمُ مَا بَيْنَ جَبَلَيْنِهَا مِثْلَ مَا حَرَّمَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَدِينِهِمْ وَصَاعِهِمْ .

بَابُ الْأَكْلِ فِي إِنْاءٍ مُقْفَضٍ

٥٤٢٦. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى أَنَّهُمْ كَانُوا عِنْدَ حُذَيْفَةَ فَاسْتَسْقَى فَسَقَاهُ مُجُوسِيٌّ فَلَمَّا وَضَعَ الْقَدَحَ فِي يَدِهِ رَمَاهُ بِهِ وَقَالَ لَوْلَا أَنِّي نَهَيْتُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ كَانَتْ يَقُولُ لَمْ أَفْعَلْ هَذَا وَلَكِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّيْبَاجَ وَلَا تَشْرَبُوا فِي آتِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَنَا فِي الْآخِرَةِ .

3 Područje s posebnim statusom i normama ponašanja u odnosu na druga područja. Takav status ima i harem u Mekki.

4 Hadis je ranije spomenut u dijelu *Kupoprodaja*. Mudd i sa‘ jesu mjere za težinu kojim su (Arapi) mjerili hranu, pa se na nju upućuje i ovim Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima.

5 U hadisu koji prenosi Muslim navodi se da su bili s Huzejfom u Medainu (nekadašnjoj prijestolnici Perzijskog carstva), pa je Huzejfa zatražio vode. Vodu mu je donio poglavar grada u srebrenoj posudi, ali ju je on bacio.

6 Hadis ukazuje na zabranu upotrebe svile i brokata (ljudima) te zabranu pijenja i jedenja iz zlatne i srebrene posude. Zabrana koja je spomenuta u hadisu proizvodi hurmet (*nehj tahrim*) kod većine ranijih pravnika, a među njima i četverice imama. Šafija smatra, prema svome starom mišljenju, da ova zabrana znači pokudenost

O HRANI

5427. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Katade, on od Enesa, a ovaj od Ebu-Musaa Eš'arija da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjernik koji uči Kur'an nalik je cedratu: ima lijep miris, a i okus mu je lijep; vjernik koji ne uči Kur'an nalik je hurmi: nema mirisa, ali ima sladak okus. Primjer je licemjera (munafika) koji uči Kur'an kao primjer bosiljka: ima lijep miris, a okus mu je gorak; licemjer (munafik) koji ne uči Kur'an nalik je gorkoj tikvici: nema mirisa, a okus joj je gorak.”¹

5428. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, prenoseći od Abdullaha b. Abdur-Rahmana, a on od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vrijednost je Aiše u odnosu na ostale žene kao vrijednost popare u odnosu na ostalu hranu.”

5429. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Malik, prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Putovanje je djelić patnje: uskraćuje nekome od vas san i hranu. I kada neko od vas ostvari cilj svoga putovanja (ono radi čega je putovao), neka požuri svojoj porodici.”²

بَابُ ذِكْرِ الطَّعَامِ

٥٤٢٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأَثْرِجَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الرَّيْحَانَةِ رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ.

٥٤٢٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَضَّلْتُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضَّلْتُ الشَّرِيدَ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

٥٤٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ فَإِذَا قَضَى نَهْمَتَهُ مِنْ وَجْهِهِ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ.

(kerahetu tenzih). (Umdetul-kari, 21/60)

- 1 Hadis je ranije spomenut u dijelu *Vrijednosti Kur'ana*. Smisao navođenja ovog hadisa ovdje jest ukazivanje na dozvolu lijepe i ukusne hrane, što se razumije iz poređenja vjernika s voćem koje ima lijep okus. Ibn-Bettal veli: “Časni prethodnici (selefi) smatrali su pokudenim odavanje uživanju u lijepim i ukusnim jelima iz bojazni da to ne preraste u naviku bez koje bi se duša teško strpjela.” (Fethul-bari, 9/466)
- 2 Hadis ukazuje na to da je hrana neophodna čovjeku na dunjaluku kako bi održavao svoje tijelo i ojačao ga za činjenje ibadeta Allahu. On je stvorio čovjeka prirodno sklonog za hranu kako bi on (čovjek) održao svoj život. Međutim, vjernik uzima od toga u mjeri u kojoj daje prednost ahiretu nad dunjalukom. Hadis ukazuje i na to da čovjek ne treba bez potrebe poduzimati putovanje, niti ga odugovlačiti bez potrebe, već se treba vratiti kući čim ispuni potrebu zbog koje je poduzeo putovanje.

PRISMAKA

5430. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Rebija da je Kasim b. Muhammed rekao:

“Za Beriru su vezana tri sunneta (propisa). Aiša ju je željela otkupiti i osloboditi, pa su njeni vlasnici rekli: ‘... a da nama pripadne patronat nad njom.’ Spomenula je to Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on rekao: ‘Ako hoćeš, prihvati taj uvjet, jer patronat pripada onome ko oslobodi (roba).’ Oslobođena je”, kaže, “i dato joj je pravo izbora: da ostane u braku sa svojim mužem, ako to želi, ili da ga napusti, ako hoće. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog je dana ušao u Aišinu sobu, a na vatri je vrio ćup. Zatražio je hranu, pa mu je donesen hljeb i prismaka iz kuće, te on reče: ‘Zar to nisam vidio meso?’

‘Dakako, Allahov Poslaniče’, rekoše mu, ‘ali je to meso dato Beriri kao sadaka, a ona nam ga je poklonila.’

‘Ono je sadaka za nju, a za nas je to poklon’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem”³

بَابُ الْأَدَمِ

٥٤٣٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ أَنَّهُ سَمِعَ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ سُنَنِ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أَنْ تَشْتَرِيَهَا فَتُعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا وَلَنَا الْوَلَاءُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَوْ شِئْتَ شَرَطْتِيهِ لَهُمْ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَ وَأُعْتِقْتُ فَخُيِّرْتُ فِي أَنْ تَقَرَّرَ تَحْتَ زَوْجِهَا أَوْ تُفَارِقَهُ وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ بَيْتَ عَائِشَةَ وَعَلَى النَّارِ بُرْمَةٌ تَفُورُ فَدَعَا بِالْغَدَاءِ فَأَتَى بِخُبْزٍ وَأَدَمٍ مِنْ أَدَمِ الْبَيْتِ فَقَالَ أَلَمْ أَرَّ لَحْمًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَكِنَّهُ لَحْمٌ تُصَدَّقُ بِهِ عَلَى بَرِيرَةَ فَأَهْدَتْهُ لَنَا فَقَالَ هُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا وَهَدِيَّةٌ لَنَا .

³ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o braku i razvodu braka, a poznato je da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije primao sadaku (milostinju), ali jeste primao poklone.

SLATKO (HALVA) I MED

5431. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim Hanzali, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je slatko jelo (halvu) i med.”¹

5432. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Šejba, njemu Ibn-Ebu-Fudejk, prenoseći od Ibn-Ebu-Zi’ba, a on od Makburija da je Ebu-Hurejra rekao: “Pratio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da bih (makar) napunio stomak² onda kada nisam jeo hljeb s kvascem niti nosio svilu (*damast*)³ niti me je služio sluga ni sluškinja, kada sam stomak priljubljivao uz šljunak (od gladi) i kada sam tražio od čovjeka da mi prouči ajet, a znao sam ga, ne bi li me pozvao kod sebe i nahranio. Najbolji čovjek prema siromašnima bio je Dža’fer b. Ebu-Talib. Vratio bi se s nama i nahranio nas onim što bi se zateklo u njegovoj kući; čak bi nam iznosio i mješinu za med u kojoj nema ništa, pa bismo je mi rasporili i lizali ono što je preostalo u njoj.”⁴

بَابُ الْحُلْوَاءِ وَالْعَسَلِ

٥٤٣١. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ الْحُلْوَاءَ وَالْعَسَلَ.

٥٤٣٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَيْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي الْفُذَيْكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذُئْبٍ عَنِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كُنْتُ أَلْزِمُ النَّبِيَّ ﷺ لِشَبَعِ بَطْنِي حِينَ لَا أَكُلُ الْخَمِيرَ وَلَا أَلْبَسُ الْحَرِيرَ وَلَا يَخْدُمُنِي فُلَانٌ وَلَا فُلَانَةٌ وَأُلْصِقُ بَطْنِي بِالْحَصْبَاءِ وَأَسْتَقْرِئُ الرَّجُلَ الْآيَةَ وَهِيَ مَعِيَ كَيْ يَنْقَلِبَ بِي فَيُطْعِمَنِي وَخَيْرُ النَّاسِ لِلْمَسَاكِينِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَنْقَلِبُ بِنَا فَيُطْعِمُنَا مَا كَانَ فِي بَيْتِهِ حَتَّى إِنْ كَانَ لَيُخْرِجُ إِلَيْنَا الْعُكَّةَ لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ فَنَشْتَقُّهَا فَنَلْعَقُ مَا فِيهَا.

- 1 Hadis je ranije spomenut u poglavlju o razvodu braka. Hadis ukazuje na dozvolu jedenja različitih vrsta hrane. Neki su to držali pokuđenim, i nisu dozvoljavali jedenje slatkih jela osim onoga što je prirodno slatko, kao što su hurme, med i sl. Hadis opovrgava takvo mišljenje. Hattabí veli: “To što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio slatko i med ne znači preveliku želju i žudnju za tom vrstom hrane, već da je to jeo, kada bi mu bilo ponuđeno, tako da se razumije da mu se to dopada.” (*Umdetul-kari*, 21/62)
- 2 U ovom se predanju navodi: “... li šebe’i batni” (radi punog stomaka), a u predanju Kušmihenija stoji: “... bi šebe’i batni” (zbog punog stomaka). Ebu-Hurejre je bio zadovoljan; samo neka nije gladan.
- 3 U ovom se predanju spominje: “... ve la elbesul-harir” (niti sam nosio svilu), a u nekim se drugim spominje: “... ve la elbesul-habir” (niti sam nosio šarenu i novu odjeću). Ijad daje prednost drugoj verziji jer kontekst sugerira da je Ebu-Hurejra radio sve to nakon što to nije bio radio, a on nije nosio svilenu odjeću, koja je zabranjena muškarcima, ni prije ni poslije, za razliku od jedenja hljeba napravljenog s kvascem i oblačenja nove i ukrašene odjeće, jer je to počeo činiti nakon što to ranije nije bio radio. (*Fethul-bari*, 9/469)
- 4 Ibn-Sa’d i Ibn-Madža bilježe hadis u kojem Ebu-Hurejra kaže o sebi: “Odrastao sam kao jetim (siročić), učinio hidžru (preseljenje) kao miškin (siromašan) i bio najamnik kod Busre b. Gazvana.” (Ovaj hadis Albani ocjenjuje kao slab). Hadis koji je ovdje spomenut ukazuje na dozvolu i nepokuđenost jedenja lijepih i slatkih jela, nošenja lijepe i ukrašene odjeće te na vrijednost poklanjanja pažnje siromasima, u čemu se posebno isticao Dža’fer b. Ebu-Talib, radijallahu anhu.

TIKVICE

5433. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ezher b. Sa'd, prenoseći od Ibn-Avna, on od Sumame b. Enesa, a ovaj od Enesa da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod svoga oslobođenog roba (*mevla*) krojača, pa su mu donesene tikvice i on ih je jeo. "Nisam prestajao voljeti ih", kaže Enes, "otkada sam vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ih jede."

O ČOVJEKU KOJI SE OBAVEZUJE I OPTEREĆUJE PRIPREMAJUĆI SVOJOJ BRAĆI HRANU

5434. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Vaila da je Ebu-Mes'ud Ensari rekao:

"Među ensarijama bio je čovjek po imenu Ebu-Šu'ajb, koji je imao slugu mesara. Jednom mu je rekao: 'Pripremi mi hranu na koju ću pozvati Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao jednog od peterice.' Pozvao je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao jednog (petog) od peterice. S njima je došao još jedan čovjek. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče domaćinu: 'Pozvao si nas petericu, a ovaj je čovjek došao s nama, pa ako hoćeš, dozvoli i njemu, a ako hoćeš, ostavi ga.'

'Svakako, dozvoljavam mu', reče domaćin."⁵

بَابُ الدُّبَاءِ

٥٤٣٣. حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى مَوْلَى لَهُ حَيَّاطًا فَأَتَى بِدُبَّاءٍ فَجَعَلَ يَأْكُلُهُ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّهُ مُنْذُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُهُ .

بَابُ الرَّجُلِ يَتَكَلَّفُ الطَّعَامَ لِإِخْوَانِهِ

٥٤٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ كَانَ مِنْ الْأَنْصَارِ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ وَكَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَامٌ فَقَالَ اصْنَعْ لِي طَعَامًا أَدْعُو رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَدَعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّكَ دَعَوْتَنَا خَامِسَ خَمْسَةٍ وَهَذَا رَجُلٌ قَدْ تَبَعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَذْنْتُ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ تَرَكْتَهُ قَالَ بَلْ أَذْنْتُ لَهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ يَقُولُ إِذَا كَانَ الْقَوْمُ عَلَى الْمَائِدَةِ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يُنَازِلُوا مِنْ مَائِدَةٍ إِلَى مَائِدَةٍ أُخْرَى وَلَكِنْ يُنَازِلُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي تِلْكَ الْمَائِدَةِ أَوْ يَدْعُ .

5 Hadis je ranije spomenut u dijelu *Kupoprodaja*. Obavezivanje i opterećivanje izvodi se iz činjenice da je čovjek pozvao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u grupi od pet ljudi. Preciziranjem i ograničavanjem broja on se na neki način opteretio. Iz hadisa se zaključuje:

- dozvoljeno je stjecanje zarade mesarskim poslom;
- šerijatskopravno, utemeljeno je ugošćivanje i učinjeno pohvalnim u slučaju potrebe;
- onaj koji spremi hranu drugome ima izbor: ili da mu je pošalje ili da ga pozove sebi;
- pohvalno je da čovjek, kada pozove nekoga na gozbu, pozove još koga od njegovih prisnih prijatelja;
- pohvalno je da se imam i uglednik odazovu pozivu, ali i osobe koje su na nižem društvenom stupnju. Hadis sadrži i druge korisne upute i propise u vezi s ugošćavanjem. Vidi opširnije u: *Fethul-bari*, 9/471-472.

O ONOME KOJI POZOVE ČOVJEKA NA HRANU, A ZAPOČNE SE BAVITI SVOJIM POSLOM

5435. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir, njemu Nadr, prenoseći od Ibn-Avna, a on od Sumame b. Abdullaha b. Enesa da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Bio sam dječak (sluga) i išao s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Jednom je ušao kod svoga sluge krojača, i on mu je donio čanak s hranom u kojoj su se nalazile tikvice. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sabirao je tikvice. Kada sam to primijetio”, kaže (Enes), “počeo sam ih sabirati i stavljati pred njega, a sluga je otišao za svojim poslom. Nakon što sam vidio šta je činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem”, veli Enes, “ne prestajem voljeti tikvice.”¹

SOS

5436. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe da je čuo od Enesa b. Malika kako je krojač pozvao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na hranu koju je spremio. Kaže (Enes): “Krenuo sam s njim. Servirao je (krojač) ječmeni hljeb i sos u kome su bile tikvice i suho meso. Pimijetio sam da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sabira tikvice po čanku, i otada ne prestajem voljeti tikvice.”

بَابُ مَنْ أَضَافَ رَجُلًا

إِلَى طَعَامٍ وَأَقْبَلَ هُوَ عَلَى عَمَلِهِ

٥٤٣٥. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ النَّضْرَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ غُلَامًا أَتَشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى غُلَامٍ لَهُ خِيَاطٌ فَأَتَاهُ بِقِصْعَةٍ فِيهَا طَعَامٌ وَعَلَيْهِ دُبَاءٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ قَالَ فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ جَعَلْتُ أَجْمَعُهُ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَأَقْبَلَ الْغُلَامُ عَلَى عَمَلِهِ قَالَ أَنَسٌ لَا أَزَالُ أَحِبُّ الدُّبَاءَ بَعْدَ مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَنَعَ مَا صَنَعَ.

بَابُ الْمُرُقِ

٥٤٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَنَّ خِيَاطًا دَعَا النَّبِيَّ ﷺ لَطَعَامٍ صَنَعَهُ فَذَهَبْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَرَّبَ خُبْزَ شَعِيرٍ وَمَرَقًا فِيهِ دُبَاءٌ وَقَدِيدٌ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ مِنْ حَوَالِي الْقِصْعَةِ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَاءَ بَعْدَ يَوْمَيْهِ.

¹ Hadis ukazuje na to da je dozvoljeno domaćinu da ne jede s gostom, ali je primjerenije da jede s njim, kako se gost ne bi ustručavao prilikom jela.

SUHO MESO (PASTRMA)

5437. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Malik b. Enes, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha da je Enes rekao:

“Vidio sam kada je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, serviran sos u kojem su bile tikvice i suho meso. Primijetio sam da on sabira tikvice i jede ih.”

5438. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Abisa, a on od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Nije to radio osim u godini gladi,² želeći da bogati nahrani siromašnoga. Uzimali smo potkoljenice (od kurbanskog mesa) i nakon petnaest dana. Porodica Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, nije se najela začinjenog pšeničnog hljeba tri dana uzastopce.”

O ONOME KOJI DODA ILI PONUDI NEŠTO SVOME PRIJATELJU (UČESNIKU) ZA SOFROM

Kaže Buhari da je Ibn-Mubarek rekao: “Ne smeta da jedan drugome dodaju, ali neće dodavati s jedne sofre na drugu.”

5439. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe da je Enes b. Malik rekao:

“Krojač je pozvao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na hranu koju je spremio. Krenuo sam s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem”, kaže Enes, “na taj objed. Servirao je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ječmeni hljeb i sos u

بَابُ الْقَدِيدِ

٥٤٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِمَرْقَةٍ فِيهَا دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ فَرَأَيْتُهُ يَتَّبِعُ الدُّبَّاءَ يَأْكُلُهَا .

٥٤٣٨. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا فَعَلَهُ إِلَّا فِي عَامٍ جَاعَ النَّاسُ أَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ الْغَنِيَّ الْفَقِيرَ وَإِنْ كُنَّا لَنَرْفَعُ الْكُرَاعَ بَعْدَ خَمْسِ عَشْرَةَ وَمَا شَبَعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْ خُبْزٍ بَرٍّ مَأْدُومٍ ثَلَاثًا .

بَابُ مَنْ نَاوَلَ أَوْ قَدَّمَ

إِلَى صَاحِبِهِ عَلَى الْمَائِدَةِ شَيْئًا

قَالَ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ لَا بَأْسَ أَنْ يَنَاوَلَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَلَا يَنَاوِلُ مِنْ هَذِهِ الْمَائِدَةِ إِلَى مَائِدَةٍ أُخْرَى .

٥٤٣٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ إِنَّ خَيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَطْعَامٍ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسٌ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى ذَلِكَ الطَّعَامِ فَقَرَّبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خُبْزًا

² Misli se na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, zabranu da se kurbansko meso drži u zalihi duže od tri dana.

kome su se nalazile tikvice i suho meso. Vidio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem”, veli on, “kako sabira tikvice po sahanu, i otada ih ne prestajem voljeti.”¹

Sumama prenosi od Enesa da je rekao: “... pa sam počeo skupljati ih i stavljati pred njega.”

SVJEŽE DATULE S KRASTAVCIMA

5440. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa’d, prenoseći od svoga oca da je Abdullah b. Dža’fer b. Ebu-Talib, radijallahu anhumu, rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da jede svježe datule s krastavcima.”

POGLAVLJE

5441. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Abbasa Džurejrija da je Ebu-Usman rekao:

“Bio sam Ebu-Hurejrin gost sedam noći. On, njegova žena i sluga smjenjivali su se tokom noći poslije svake trećine: jedno od njih klanja, a potom budi sljedeće. Čuo sam ga kada je rekao: ‘Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je ashabima datule. Ja sam dobio sedam datula, od kojih je jedna bila loše vrste.’”

مِنْ شَعِيرٍ وَمَرَقًا فِيهِ دُبَاءٌ وَقَدِيدٌ قَالَ أَنَسٌ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَتَّبِعُ الدُّبَاءَ مِنْ حَوْلِ الصَّخْفَةِ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَاءَ مِنْ يَوْمِئِذٍ وَقَالَ ثُمَامَةُ عَنْ أَنَسٍ فَجَعَلْتُ أَجْمَعُ الدُّبَاءَ بَيْنَ يَدَيْهِ .

بَاب الرُّطَبِ بِالْقِثَاءِ

٥٤٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِثَاءِ .

بَاب

٥٤٤١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَبَّاسِ الْجَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ تَضَيَّفْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ سَبْعًا فَكَانَ هُوَ وَامْرَأَتُهُ وَخَادِمُهُ يَغْتَقِبُونَ اللَّيْلَ أَثْلَاثًا يُصَلِّي هَذَا ثُمَّ يُوقِظُ هَذَا وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ أَصْحَابِهِ تَمْرًا فَأَصَابَنِي سَبْعُ تَمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ حَشْفَةٌ .

¹ Ibn-Bettal veli: “Dozvoljeno je da jedan drugome dodaju za istom sofrom jer je ta hrana servirana posebno njima; oni je mogu svu pojesti i smatraju se ortacima u tome, a ranije je spomenuta naredba u hadisu da svako jede ispred sebe. Kada jedan drugome doda nešto što je ispred njega, kao da mu je dao prednost u svome dijelu, pored postojanja ortakluka u njemu. Različit je slučaj kada neko sjedi za drugom sofrom, jer onaj koji sjedi za drugom sofrom nema pravo da uzme ono što mu neko dodaje, iako taj što dodaje ima pravo na ono što je ispred njega, jer nema ortakluka u njemu.” (Fethul-bari, 9/475)

5441. (ponovljen) PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabah, njemu Isma'il b. Zekerijja, prenoseći od Asima, a on od Ebu-Usmana da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio nam je datule. Meni je dopalo pet datula: četiri dobre i jedna vrlo loše vrste. Poslije sam vidio da je ova loša najtvrdja za moje zube.”²

SVJEŽE, JOŠ POTPUNO NEDOZRELE DATULE I ZRELE DATULE

Uzvišeni kaže: “Zatresi palmينو stablo, prosut će se po tebi datule svježe.”³

5442. Muhammed b. Jusuf prenosi od Sufjana, on od Mensura b. Safijje, a ovaj od svoje majke da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je, a ljudi su se već bili zasitili datula i vode.”

٥٤٤١. (م) حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَنَا تَمْرًا فَأَصَابَنِي مِنْهُ خَمْسُ أَرْبَعِ تَمَرَاتٍ وَحَشَفَةً ثُمَّ رَأَيْتُ الْحَشَفَةَ هِيَ أَشَدُّهُنَّ لِيْضِرُّ سِي .

بَابُ الرُّطْبِ وَالتَّمْرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَهَزَيْ إِلَيْكَ بِجِدْعِ النَّخْلَةِ تَسْقُطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا) .

٥٤٤٢. وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ صَفِيَّةَ حَدَّثَنِي أُمِّي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ شَبِعْنَا مِنَ الْأَسْوَدَيْنِ التَّمْرَ وَالْمَاءَ .

2 Ova dva hadisa na prvi pogled izgledaju protivrječno jer se u jednom navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio sedam datula, a u drugom se kaže da ih je podijelio pet. Ibn-Tin veli: “Ili je jedno predanje netačno, ili se to desilo dva puta.” Kermani veli: “Nema među njima protivrječnosti, jer specificiranje nekog broja ne poništava veći broj.” Ibn-Hadžer veli: “To je sporno, jer ne bi bilo nikakve koristi od njegova spominjanja. Ispravnije je reći: prvo je bilo podijeljeno po pet datula, ali ih je nešto preteklo, pa su onda od tog ostatka podijeljene još po dvije datule. Tako je u jednom predanju spomenuta prva podjela, a u drugom konačna podjela.” (Fethul-bari, 9/476)

3 Merjem, 25.

5443. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, prenoseći od Ebu-Hazima, ovaj od Ibrahima b. Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ebu-Rebije da je Džabir b. Abdullah rekao:

“U Medini je bio jedan židov koji mi je davao predujam do branja mojih datula. Posjedovao sam zemlju kraj puta za Rumu. Datule nisu bile rodile. Prošla je godina dana, i u vrijeme berbe došao mi je židov, a ja ništa od njih nisam bio ubrao. Tražio sam od njega da mi produži rok do sljedeće godine, ali je on to odbijao. O tome je obaviješten i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao svojim ashabima: ‘Hajdemo tražiti od židova da produži rok Džabiru.’ Došli su u moj palmik, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je govoriti židovu, ali je on odgovarao: ‘Ebul-Kasime, neću mu odgoditi.’ Kada je to čuo, Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, ustao i počeo kružiti po palmiku. Zatim je ponovo došao, razgovarao s njim, ali je on opet odbio. Ustao sam, donio malo svježih datula i stavio ih pred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Jeo je, a zatim upita: ‘Gdje ti je koliba, Džabire?’ Obavijestio sam ga, a on mi reče: ‘Prostri mi u njoj!’ Prostro sam mu, i on je ušao i legao. Zatim se probudio, a ja sam mu donio drugi pregršt (svježih datula). Pojeo je malo, a potom ustao i ponovo govorio sa židovom, ali je ovaj opet odbio. Ponovo je otišao u palmik, a onda rekao: ‘Džabire, beri i vrati dug!’ Ostao je dok je trajalo branje. Ubrao sam koliko mi je bilo potrebno da vratim dug, a nešto je i preostalo. Izišao sam do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga obradujem, a on reče: ‘Svjedočim da sam ja Allahov Poslanik!’”¹

Arušun i *arišun* znače isto, a to je nešto izdignuto, izgrađeno; građevina.

٥٤٤٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَيْعَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ يَهُودِيٌّ وَكَانَ يُسَلِّفُنِي فِي تَمْرِي إِلَى الْجَدَادِ وَكَانَتْ لَجَابِرِ الْأَرْضُ الَّتِي بِطَرِيقِ رُومَةَ فَجَلَسْتُ فَخَلَا عَامًّا فَجَاءَنِي الْيَهُودِيُّ عِنْدَ الْجَدَادِ وَلَمْ أَجِدْ مِنْهَا شَيْئًا فَجَعَلْتُ أَسْتَظِرُّهُ إِلَى قَابِلٍ قِيَّابِي فَأَخْبَرَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ امْشُوا نَسْتَظِرُّ لَجَابِرٍ مِنَ الْيَهُودِيِّ فَجَاءُونِي فِي نَخْلٍ فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَكَلِّمُ الْيَهُودِيَّ فَيَقُولُ أَبَا الْقَاسِمِ لَا أَنْظِرُهُ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ ﷺ قَامَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ ثُمَّ جَاءَهُ فَكَلَّمَهُ فَأَبَى فَقُمْتُ فَجِئْتُ بِقَلِيلٍ رَطْبٍ فَوَضَعْتُهُ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ ﷺ فَأَكَلَ ثُمَّ قَالَ أَتَيْنَ عَرِيْشَكَ يَا جَابِرُ فَأَخْبَرْتَهُ فَقَالَ افْرُشْ لِي فِيهِ فَفَرَشْتُهُ فَدَخَلَ فَفَرَّقَ ثُمَّ اسْتَيْقِظَ فَجِئْتُهُ بِقَبْضَةٍ أُخْرَى فَأَكَلَ مِنْهَا ثُمَّ قَامَ فَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ فَأَبَى عَلَيْهِ فَقَامَ فِي الرِّطَابِ فِي النَّخْلِ الثَّانِيَةِ ثُمَّ قَالَ يَا جَابِرُ جُدَّ وَاقْضِ فَوَقَفَ فِي الْجَدَادِ فَجَدَدْتُ مِنْهَا مَا قَضَيْتُهُ وَفَضَلَ مِنْهُ فَخَرَجْتُ حَتَّى جِئْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَبَشَّرْتُهُ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ عُرُوشٌ وَعَرِيْشٌ بِنَاءٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (مَعْرُوشَاتٍ) مَا يُعَرَّشُ مِنَ الْكُرُومِ وَغَيْرِ ذَلِكَ يُقَالُ عُرُوشُهَا أَبْنَيْتُهَا.

¹ Događaj o kojem se govori u ovom hadisu predstavlja jednu od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, mudžiza. Iz hadisa se zaključuje da je pohvalno dužniku odgoditi vraćanje duga ukoliko on nije u stanju na vrijeme vratiti dug.

Tumačeći riječ *ma'rušat* (u 141. ajetu iz sure El-En'am) Ibn-Abbas je rekao da je to ono na šta se podigne vinova loza i slično.

(U arapskom jeziku) kaže se: *Urušuha*, a znači građevine nečega.

JEDENJE SRČIKE (S VRHA PALME)

5444. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, prenoseći od A'meša, a on od Mudžahida da je Abdullah b. Omer rekao:

“Sjedili smo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada su donesene srčike palme, a on reče: ‘Postoji drvo koje je blagoslovljeno kao što je blagoslovljen musliman.’ Pomislio sam da on misli na palmu, pa sam želio kazati: ‘To je palma, Allahov Poslaniče.’ Onda sam se osvrnuo i vidio da sam ja jedan od deseterice, i to najmlađi među njima, pa sam odšutio. ‘To je palma’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”²

DATULE (ZVANE) ADŽVA

5445. PRIČAO NAM JE Džumu'a b. Abdullah, njemu Mervan, prenoseći od Hašima b. Hašima, on od Amira b. Sa'da, a ovaj od svoga oca da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko svaki dan ujutro pojede sedam datula (vrste *adžva*) – neće mu taj dan moći naškoditi ni otrov ni sihir.”³

بَابُ أَكْلِ الْجُمَارِ

٥٤٤٤. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ جُلُوسٌ إِذَا أَتَى بِجُمَارٍ نَخْلَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ لِمَا بَرَكَتُهُ كِبْرَكَةُ الْمُسْلِمِ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ يَعْنِي النَّخْلَةَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ التَفْتُ فَإِذَا أَنَا عَاشِرُ عَشْرَةٍ أَنَا أَخَذْتُهُمْ فَسَكَتُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هِيَ النَّخْلَةُ.

بَابُ الْعَجْوَةِ

٥٤٤٥. حَدَّثَنَا جُمُعَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ تَصَبَّحَ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعَ تَمَرَاتٍ عَجْوَةٍ لَمْ يَضُرَّهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ سُمْ وَلَا سِحْرٌ.

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o znanju te u poglavlju o kupoprodaji.

³ Kada opisuju *adžva-datule*, komentatori hadisa uglavnom kažu one spadaju u najbolje datule, a Ibnul-Kajjim veli da je to plemenita vrsta datula, da su to jedre i čvrste datule, ali istovremenu i jedna od najsladhih vrsta datula. Hattabi kaže: “Ova vrsta datula štiti od sihira i otrova zahvaljujući bereketu dove koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio za nju, a ne znači da je ona po svojoj prirodi takva.” Nevevi kaže: “Posebno spominjanje medinske adžve i broja sedam spada u stvari koje zna samo Zakonodavac (Šari‘). Njegova je mudrost nama nepoznata, pa je dužnost vjerovati u to, kao i u broj namaza te nisabe u zekatu.” (*Umdetul-karī, 21/71*)

SPAJANJE DATULA (PRILIKOM JELA U DRUŠTVU)

5446. PRIČAO NAM JE Adem, a njemu Šu‘ba da je Džebela b. Suhejm rekao:

“Pogodila nas je gladna godina za vrijeme Ibn-Zubejra, pa nas je opskrbio hurmama. Abdullah b. Omer prolazio je pored nas – a mi smo jeli – pa nam je rekao: ‘Nemojte spajati, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio spajanje.’

Potom je dodao: ‘... osim ako čovjek zatraži dozvolu od svoga brata.’”

Šu‘ba veli: “Ovo o dozvoli jesu Ibn-Omerove riječi.”¹

KRASTAVCI

5447. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa‘d, prenoseći od svoga oca da je Abdullah b. Dža‘fer rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako jede svježe datule s krastavcima.”²

بَابُ الْقِرَانِ فِي التَّمْرِ

٥٤٤٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ قَالَ أَصَابَنَا عَامٌ سَنَةِ مَعَ ابْنِ الزُّبَيْرِ فَرَزَقَنَا تَمْرًا فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَمُرُّ بِنَا وَنَحْنُ نَأْكُلُ وَيَقُولُ لَا تَقَارِنُوا فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ الْقِرَانِ ثُمَّ يَقُولُ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ أَخَاهُ قَالَ شُعْبَةُ الْإِذْنُ مِنْ قَوْلِ ابْنِ عُمَرَ .

بَابُ الْقَنَاءِ

٥٤٤٧. حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقَنَاءِ .

¹ Imam Nevevi veli: “Pravnici se spore u pogledu ove zabrane; da li ona znači tahrim ili kerahet. Ispravno je raščlanjenje ovog pitanja. Ako je hrana zajednička za više osoba, spajanje (datula prilikom jela) je haram, osim s njihovom dozvolom; ako hrana pripada drugome, spajanje je haram, a ako hrana pripada jednome od njih i on im dozvoli da jedu, dozvola spajanja uvjetovana je dozvolom vlasnika. Vlasniku je dozvoljeno spajanje, ali je lijepo i poželjno da traži dozvolu od onih koji s njim učestvuju u jelu. Lijepo je da ni domaćin ne spaja (datule prilikom jela) kako bi bio jednak s gostom, osim ako ih (datula) ima mnogo, više nego što im treba. Međutim, općenito uzevši, u islamski način ponašanja prilikom jela spada izbjegavanje svega onoga što ukazuje na proždrljivost i pohlepu, osim u slučaju žurbe radi nekog drugog posla.” Hattabi veli: “Uvjetovanje traženja dozvole u vezi je s njihovim vremenom jer je tada vladala oskudica, a danas, nakon popravljivanja materijalnog stanja, nema potrebe za traženjem dozvole.” Nevevi odgovara na takvu tvrdnju riječima: “Ispravno je raščlaniti pitanje, jer se uzima u obzir općenitost izraza, a ne posebnost povoda.” (*Fethul-bari*, 9/484)

² Nevevi veli: “Hadis ukazuje na dozvolu jedenja dviju vrsta voća i druge hrane u isto vrijeme.” (*Fethul-bari*, 9/70)

BLAGOSLOV PALME

5448. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Muhammed b. Talha, prenoseći od Zubejda, on od Mudžahida, a ovaj od Ibn-Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Među drvećem ima drvo koje je poput muslimana, a to je palma."

SPAJANJE DVIJU VRSTA ILI DVAJU OKUSA U ISTO VRIJEME

5449. PRIČAO NAM JE Ibn-Mukatil, njemu Abdullah, prenoseći od Ibrahima b. Sa'da, a on od svoga oca da je Abdullah b. Dža'fer, radijallahu anhum, rekao: "Vidio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako jede svježe datule s krastavcima."

O ONOME KOJI UVEDE GOSTE DESET PO DESET I SJEDENJU ZA SOFROM (HRANOM) DESET PO DESET

5450. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Dža'da Ebu-Usmana, a on od Enesa i od Hišama, ovaj od Muhammeda, on od Enesa i od Sinana Ebu-Rebije, a ovaj od Enesa da je Umm-Sulejm, njegova majka, uzela pregršt (mudd) ječma, samljela ga nakrupno, napravila od njega brašnenu kašu i iscijedila mješinu za maslo koja je bila kod nje. "Zatim me", kaže, "poslala do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Došao sam kod njega i našao ga u društvu s njegovim ashabima, pa sam ga pozvao.

'I ovi što su sa mnom', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Vratio sam se i rekao:

بَابُ بَرَكَةِ النَّخْلِ

٥٤٤٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ عَنْ زُبَيْدٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ سَمِعْتُ بْنَ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةً تَكُونُ مِثْلَ الْمُسْلِمِ وَهِيَ النَّخْلَةُ.

بَابُ جَمْعِ اللَّوْنَيْنِ أَوْ الطَّعَامَيْنِ بِمَرَّةٍ

٥٤٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِثَاءِ.

بَابُ مَنْ أَدْخَلَ الضُّيُفَانَ عَشْرَةَ عَشْرَةَ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطَّعَامِ عَشْرَةَ عَشْرَةَ

٥٤٥٠. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْجَعْدِ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَنَسٍ ح وَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ وَ عَنْ سِنَانِ أَبِي رَبِيعَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ أُمُّهُ عَمَدَتْ إِلَى مَدٍّ مِنْ شَعِيرٍ جَشَّتُهُ وَجَعَلَتْ مِنْهُ خَطِيفَةً وَعَصَرَتْ عُكَّةً عِنْدَهَا ثُمَّ بَعَثَنِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَاتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَدَعَوْتُهُ قَالَ وَمَنْ مَعِيَ فَجِئْتُ فَقُلْتُ إِنَّهُ يَقُولُ وَمَنْ مَعِيَ فَخَرَجَ إِلَيْهِ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ

‘On kaže: ‘I ovi što su sa mnom’.”

Ebu-Talha izišao je pred Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Allahov Poslaniče, to je nešto što je pripremila Umm-Sulejm.’ Ušao je i donio to rekavši: ‘Uvedi kod mene desetericu!’ Ušli su i jeli sve dok se nisu najeli. Zatim je ponovo rekao: ‘Uvedi mi desetericu!’ Ušli su i jeli sve dok se nisu zasitili, a on opet reče: ‘Uvedi mi desetericu!’ Tako je izbrojio četrdeset. Potom je jeo i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a onda ustao. Ja sam otišao pogledati je li se išta umanjila (količina spremljene hrane).”¹

LUK I POVRĆE KOJE JE POKUĐENO (ZA JELO)

O tome postoji hadis koji prenosi Ibn-Omer od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5451. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Abdul-Aziza da je Enesu rečeno:

“Šta si čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o bijelom luku?”

“Ko ga pojede neka se ne približava našem mesdžidu”, odgovori on.²

5452. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ebu-Safvan Abdullah b. Seid, prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ataa kako je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, tvrdio da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko pojede bijeli ili crveni luk neka se udalji od nas i od našeg mesdžida.”³

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا هُوَ شَيْءٌ صَنَعْتُهُ أُمُّ سَلِيمٍ فَدَخَلَ
فَجِئَ بِهِ وَقَالَ أَذْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا
حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ قَالَ أَذْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ فَدَخَلُوا
فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا ثُمَّ قَالَ أَذْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ
حَتَّى عَدَّ أَرْبَعِينَ ثُمَّ أَكَلَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قَامَ فَجَعَلَتْ
أَنْظُرُ هَلْ تَقْصُرُ مِنْهَا شَيْءٌ .

باب مَا يُكْرَهُ مِنَ الثُّومِ وَالْبُقُولِ

فِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٤٥١ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ
عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ قِيلَ لِأَنْسٍ مَا سَمِعْتَ النَّبِيَّ ﷺ
يَقُولُ فِي الثُّومِ فَقَالَ مَنْ أَكَلَ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا .

٥٤٥٢ . حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا زَعَمَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ
بَصَلًا فَلْيَعْتَزِلْنَا أَوْ لِيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا .

¹ Ibn-Bettal veli: “Zajedničko jedenje hrane (okupljanje uz hranu) jedan je od razloga bereketa.” Događaj o kojem govori hadis predstavlja Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, mudžizu, jer se četrdeset osoba najelo od jedne pregršti hrane.

² Hadis je ranije spomenut u dijelu *O namazu*. On ukazuje na to da je jedenje bijelog luka isprika i razlog izostanka od klanjanja namaza u džematu, jer njegov neprijatni miris uznemirava ostale klanjače i meleke.

³ Ibn-Hadžer veli: “Ovi hadisi ukazuju na to da je dozvoljeno jesti bijeli i crveni luk te prasu, ali je onome

PLOD DRVETA ERAK (MISVAK DRVETA)

5453. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Ibn-Vehb, prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ebu-Seleme da je Džabir b. Abdullah rekao:

“Bili smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Merriz-Zahranu i brali plodove ‘kebas’ (plodovi drveta erak – misvak drveta), pa je on rekao:

‘Berite crne (plodove), oni su sladi!’ Upitan je: ‘Jesi li čuvao ovce?’

‘Zar ima ijedan vjerovjesnik, a da ih nije čuvao?’, reče on.”⁴

IZAPIRANJE USTA NAKON JELA

5454. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Busejra b. Jesara, a ovaj od Suvejda b. Nu‘mana da je rekao:

“Izišli smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i zaputili se ka Hajberu. Kada smo stigli do Sahbe, zatražio je hranu. Donesena mu je samo prekrupa, pa smo to jeli. Zatim je ustao da klanja namaz i izaprao usta, a i mi smo ih izaprali.”

5455. Jahja veli: “Čuo sam od Bušejra da je Suvejd rekao: ‘Izišli smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i zaputili se ka Hajberu. Kada smo stigli u Sahbu (nadmak Hajbera – veli Jahja), on je zatražio hranu. Donesena mu je samo prekrupa. Izvakali smo je i pojeli. On je potom zatražio vode

بَابُ الْكَبَاثِ وَهُوَ ثَمَرُ الْأَرَاكِ

٥٤٥٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَرِّ الظَّهْرَانِ نَجْنِي الْكَبَاثَ فَقَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ مِنْهُ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ فَقَالَ أَكُنْتُ تَرَعَى الْغَنَمَ قَالَ نَعَمْ وَهَلْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا رَعَاهَا.

بَابُ الْمُضْمَضَةِ بَعْدَ الطَّعَامِ

٥٤٥٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُؤَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ دَعَا بِطَعَامٍ فَمَا أَتَى إِلَّا بِسَوِيقٍ فَأَكَلْنَا فَقَامَ إِلَى الصَّلَاةِ فَتَمَضَّمَضَ وَمَضْمَضْنَا.

٥٤٥٥. قَالَ يَحْيَى سَمِعْتُ بُشَيْرًا يَقُولُ حَدَّثَنَا سُؤَيْدٌ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى خَيْبَرَ فَلَمَّا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ قَالَ يَحْيَى وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ عَلَى رَوْحَةٍ دَعَا بِطَعَامٍ فَمَا أَتَى إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلُكَّنَاهُ فَأَكَلْنَا مَعَهُ ثُمَّ دَعَا

ko ih pojede pokuđeno (*mekruh*) doći u mesdžid.” Pravnici dodaju ovome još neke vrste povrća koje imaju neprijatan miris, kao što je rodakva.

Postoje različita mišljenja o stepenu ove pokuđenosti (*keraheta*). Većina pravnika (*džumhur*) smatra da je u pitanju *kerahetu-tenzih*. Zahirijski pravnici tvrde da je u pitanju *kerahetu-tahrim*. (*Fethul-bari*, 9/488)

⁴ Pitanje upućeno Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, skraćeno je, a njegov je smisao: “Jesi li čuvao ovce, pa znaš koja je vrsta plodova sladi, jer se čoban često nalazi među ovakvim drvećem?” Hadis ukazuje da je dozvoljeno jesti plodove koji nisu ni u čijem vlasništvu.

i izaprao usta, a i mi smo to učinili s njim. Zatim je klanjao s nama akšamski namaz, a nije se abdestio (obnovio abdest).”

Sufjan veli: “Kao da ga slušaš od Jahjaa.”

OBLIZIVANJE PRSTIJU PRIJE NEGO ŠTO SE OBRIŠU SALVETOM

5456. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Amra b. Dinara, on od Ataa, a ovaj od Ibn-Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada neko od vas jede neka ne briše ruku prije nego što je obliže, ili mu je neko obliže.”¹

MARAMICA (SALVETA)

5457. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, prenoseći od svoga oca, a on od Seida b. Harisa da je ovaj pitao Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, o uzimanju abdesta nakon jedenja onog što je dohvatila vatra (prilikom pečenja), pa je on rekao:

“Ne, u vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, takvu smo hranu rijetko nalazili, a kada bismo je našli, nismo imali salveta, jedino svoje šake, ruke i noge. Potom bismo klanjali, a ne bismo se abdestili (obnovili abdest).”

بِهَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا مَعَهُ ثُمَّ صَلَّى بِنَا الْمَغْرِبَ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَقَالَ سُفْيَانُ كَأَنَّكَ تَسْمَعُهُ مِنْ يَحْيَى .

بَابُ لَعْقِ الْأَصَابِعِ

وَمَصَّهَا قَبْلَ أَنْ تُمَسَّحَ بِالْمُنْدِيلِ

٥٤٥٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلَا يُمَسِّحْ يَدَهُ حَتَّى يَلْعَقَهَا أَوْ يُلْعَقَهَا .

بَابُ الْمُنْدِيلِ

٥٤٥٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ قُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنِ الْوُضُوءِ مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ فَقَالَ لَا قَدْ كُنَّا زَمَانَ النَّبِيِّ ﷺ لَا نَجِدُ مِثْلَ ذَلِكَ مِنَ الطَّعَامِ إِلَّا قَلِيلًا فَإِذَا نَحْنُ وَجَدْنَاهُ لَمْ يَكُنْ لَنَا مَنَادِيلٌ إِلَّا أَكْفَنَّا وَسَوَاعِدَنَا وَأَقْدَامَنَا ثُمَّ نَصَلِّي وَلَا نَتَوَضَّأُ .

¹ Imam Ajni veli: “Oblizivanje prstiju je pohvalno (*mustehab*) radi čišćenja ruke i odbacivanja oholosti i umišljenosti. Sama naredba ovdje znači preporuku (*nedb*), a po zahirijским pravnicima znači obavezu (*vudžub*).” Hattabi veli: “Neki ljudi smatraju da je oblizivanje prstiju neprimjereno, jer su raskoš i izobilje izopačili njihove umove, a prezasićenost promijenila njihove prirode. Oni tvrde da je oblizivanje prstiju ogavno i odurno djelo. Zar ne znaju da je to što se nalazi na njihovim prstima samo dio onoga što su jeli?! To izbjegava samo onaj koji je ohol i razmažen i koji ostavlja sunnet.” Mudrost i smisao ovog čina naznačena je u hadisu koji prenosi Ebu-Hurejra, a bilježi ga Tirmizi, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada neko od vas jede, neka obliže svoje prste, jer on ne zna u kojem je dijelu hrane bereket.” (*Umdetul-kari*, 21/76) U hadisu koji bilježi Muslim navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo s tri prsta, pa kada bi završio, oblizao bi ih.

O TOME ŠTA SE KAŽE KADA SE ZAVRŠI JELO

5458. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, prenoseći od Sevrā, on od Halida b. Ma'dana, a ovaj od Ebu-Umame da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi podigao svoju sofru (završio objed) govorio: "Hvala Allahu neizmijerno, iskreno i blagoslovljeno! Neka ova Tvoja blagodat ne prestane, i neka ne bude naša posljednja hrana, jer nam je ona, Gospodaru naš, potrebna!"

5459. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu Sevr b. Jezid, prenoseći od Halida b. Ma'dana, a on od Ebu-Umame da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi završio objed – a jednom je rekao: kada bi podigao sofru – govorio: "Hvala Allahu, koji nas je nahranio i napojio ne posljednji put i ne bez zahvalnosti Njemu!" Jednom je rekao: "Hvala Allahu, Gospodaru našem! Neka ova Tvoja blagodat ne prestane i neka ne bude naša posljednja hrana, jer nam je ona, Gospodaru naš, potrebna!"²

OBJEDOVANJE SA SLUGOM

5460. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'ba, prenoseći od Muhammeda b. Zijada, a on od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada nekome od vas njegov sluga donese hranu, ako ga ne pozovete da sjedne s vama, dajte mu zalogaj ili dva, jer je on trpio njenu vrelinu i pripremao je."³

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا فَرَعَ مِنْ طَعَامِهِ

٥٤٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَفَعَ مَائِدَتَهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مُودَعٍ وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ رَبَّنَا .

٥٤٥٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ثَوْرٍ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا فَرَعَ مِنْ طَعَامِهِ وَقَالَ مَرَّةً إِذَا رَفَعَ مَائِدَتَهُ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانَا وَأَرْوَانَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مَكْفُورٍ وَقَالَ مَرَّةً الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبَّنَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مُودَعٍ وَلَا مُسْتَعْنَى رَبَّنَا .

بَابُ الْأَكْلِ مَعَ الْخَادِمِ

٥٤٦٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدٍ هُوَ ابْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيُنَاوِلْهُ أَكْلَةً أَوْ أَكْلَتَيْنِ أَوْ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِي حَرِّهِ وَعِلَاجُهُ .

2 Komentatori hadisa poprilično se razilaze u tumačenju značenja riječi u dovi koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio nakon jela. Ovaj je prijevod uglavnom usklađen sa značenjem koje je odabrao imam Ajni u svom komentaru Buharijevog *Sahiha*. (Umdetul-kari, 21/78)

3 Pravnici se spore o ovoj zapovijedi. Ajni veli: "Zapovijed ima smisao preporuke." Šafi'ja kaže: "Ona za nas

ONAJ KOJI JEDE I ZAHVALI (ALLAHU) IMA NAGRADU KAO I STRPLJIVI POSTAČ¹

O ovome Ebu-Hurejre prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

KADA ČOVJEK BUDE POZVAN NA OBJED (HRANU) PA KAŽE: "I OVAJ JE SA MNOM."

Enes veli: "Kada uđeš kod muslimana u koga (tj. u njegovu vjeru i imetak) ne postoji sumnja, jedi njegovu hranu i pij njegovo piće."

5461. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Esved, njemu Ebu-Usama, prenoseći od A'meša, a on od Šekika da je Ebu-Mes'ud Ensari rekao:

"Među ensarijama bio je neki čovjek koji je imao roba mesara i koga su zvali Ebu-Šu'ajb. Došao je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on bio sa ashabima; uočio je glad na njegovu licu i otišao kod svoga roba mesara te mu rekao: 'Spremi mi hranu dovoljnu za petericu, možda ću među njima pozvati Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.' Spremio mu je nešto hrane, a zatim je (Ebu-Šu'ajb) došao kod njega (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem) i pozvao ga. Za njima je krenuo neki čovjek, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ebu-Šu'ajbe, čovjek ide za nama: ako hoćeš, možeš mu dozvoliti, a ako hoćeš, možeš ga ostaviti.'

'Dozvoljavam mu', reče (Ebu-Šu'ajb)."²

بَابُ الطَّاعِمِ الشَّاكِرِ مِثْلُ الصَّائِمِ الصَّابِرِ

فِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ الرَّجُلِ يُدْعَى إِلَى طَعَامٍ فَيَقُولُ وَهَذَا مَعِيَ

وَقَالَ أَنَسٌ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى مُسْلِمٍ لَا يَتَّهَمُ فَكُلْ مِنْ طَعَامِهِ وَاشْرَبْ مِنْ شَرَابِهِ .

٥٤٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا شَقِيقٌ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ كَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُكْنَى أَبَا شُعَيْبٍ وَكَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَامٌ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَعَرَفَ الْجُوعَ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ ﷺ فَذَهَبَ إِلَى غُلَامِهِ اللَّحَامِ فَقَالَ اصْنَعْ لِي طَعَامًا يَكْفِي خَمْسَةَ لَعَلِّي أَدْعُو النَّبِيَّ ﷺ خَامِسَ خَمْسَةِ فَصَنَعَ لَهُ طَعِيمًا ثُمَّ أَتَاهُ فَدَعَاهُ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا أَبَا شُعَيْبٍ إِنَّ رَجُلًا تَبِعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَذْنُتَ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ تَرَكْتَهُ قَالَ لَا بَلْ أَذْنُتُ لَهُ .

ima dva značenja: prvo, bolje je pozvati slugu da sjedne s njim, a ako to ne uradi, nije izostavio vadžib, ili ima izbor da ga pozove da sjedne ili da mu da hrane, a moguće je da ovdje zapovijed podrazumijeva dobrovoljnost; drugo, zapovijed ovdje u svakom slučaju ima smisao preporuke." (*Umdetul-kari*, 21/79 i *Fethul-bari*, 9/495)

¹ Ovaj je hadis kod Buharija *mu'allek*, bez lanca prenosilaca (seneda). Imam Tirmizi, Ibn- Huzejme i drugi hadiski učenjaci ovaj hadis navode sa potpunim lancem prenosilaca. Imam Tirmizi ga smatra dobrim, a imam Busiri vjerodostojnim.

² Hadis je ranije spomenut u poglavljima o hrani.

KADA DOĐE VRIJEME VEČERE,
NEKA SE NE ŽURI SA NAMAZOM

5462. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija... (A u drugom senedu) Lejs veli da mu je pričao Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Dža‘fera b. Amra b. Umejje da je njegov otac Amr b. Umejja vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako siječe meso s ovčije plečke, koju je držao u ruci, pa je pozvan na namaz, i on ju je ostavio, kao i nož kojim je sjekao, a onda ustao i klanjao, a da se nije abdestio (promijenio abdest).

5463. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Vuhejb, prenoseći od Ejjuba, on od Ebu-Kilabe, a ovaj od Enesa b. Malika da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Ako se stavi večera i prouči ikamet za namaz, prvo večerajte.”
Ejjub prenosi od Nafi‘a, on od Ibn-Omera, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično.

5464. Ejjub prenosi od Nafi‘a: da je Ibn-Omer jednom prilikom večerao slušajući imamovo učenje u namazu.

5465. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Ako se prouči ikamet za namaz i postavi večera, prvo večerajte.”
Vuhejb veli: “Jahja b. Seid prenosi od Hišama: ‘Kada se postavi večera...’”³

بَابُ إِذَا حَضَرَ الْعِشَاءُ فَلَا يَعْجَلُ عَنْ عِشَائِهِ

٥٤٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ أَبَاهُ عَمْرٍو بْنَ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَحْتَزُّ مِنْ كَتِفِ شَاةٍ فِي يَدِهِ فَدُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَاهَا وَالسَّكِينِ الَّتِي كَانَ يَحْتَزُّ بِهَا ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ.

٥٤٦٣. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا وُضِعَ الْعِشَاءُ وَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَأَبْدِءُوا بِالْعِشَاءِ وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ.

٥٤٦٤. وَعَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ تَعَشَّى مَرَّةً وَهُوَ يَسْمَعُ قِرَاءَةَ الْإِمَامِ.

٥٤٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَحَضَرَ الْعِشَاءُ فَأَبْدِءُوا بِالْعِشَاءِ قَالَ وَهَيْبٌ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ إِذَا وُضِعَ الْعِشَاءُ.

3 Smisao je odlaganja klanjanja namaza za vrijeme nakon večere odstranjivanje iz srca svega onog što bi misao moglo udaljiti od razmišljanja o namazu, kao što je postavljena hrana.

UZVIŠENI ALLAH KAŽE:
 “I POŠTO JEDETE, RAZIDITE SE.”¹

5466. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ja'kub b. Ibrahim, prenoseći od svoga oca, on od Saliha, a ovaj od Ibn-Šihaba da je Enes rekao:

“Ja najbolje poznajem povod objave ajeta o zastiranju (*hidžabu*). Ubejj b. Ka'b pitao me je o njemu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio se Zejnebom bint Džahš, a bilo je to u Medini, pa je, nakon što je dan poodmakao, pozvao ljude na svadbenu svečanost. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjeo, a, nakon što su bili ustali, s njim su sjeli i prisutni. Potom je ustao i krenuo – a i ja sam krenuo s njim – i došao do vrata Aišine sobe. Mislio je da su oni otišli, pa sam se i ja vratio s njim, ali su oni još uvijek sjedili na svojim mjestima. Vratio se, a i ja sam se po drugi put vratio s njim. Kada je došao do Aišine sobe, vratio se, a i ja sam se vratio s njim. Ljudi su već bili ustali. Postavio je između mene i sebe zastor, i objavljen je ajet o zastiranju (*hidžabu*).”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا)

٥٤٦٦. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ ابْنُ إِبرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَنَسًا قَالَ أَنَا أَعْلَمُ النَّاسِ بِالْحِجَابِ كَانَ أَبِي بْنُ كَعْبٍ يَسْأَلُنِي عَنْهُ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَرُوسًا بِزَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ وَكَانَ تَزَوَّجَهَا بِالْمَدِينَةِ فَدَعَا النَّاسَ لِلطَّعَامِ بَعْدَ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ فَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَلَسَ مَعَهُ رِجَالٌ بَعْدَ مَا قَامَ الْقَوْمُ حَتَّى قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَشَى وَمَشَيْتُ مَعَهُ حَتَّى بَلَغَ بَابَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ جُلُوسٌ مَكَانَهُمْ فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ بَابَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَرَجَعَ وَرَجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ قَدْ قَامُوا فَضَرَبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سِتْرًا وَأَنْزَلَ الْحِجَابَ .

¹ El-Ahzab, 53.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْحَقِيقَةِ

AKIKA¹

DAVANJE IMENA NOVOROĐENČETU ODMAH PO ROĐENJU I TAHNIK² PRIJE KLANJA AKIKE

5467. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda, a on od Ebu-Burde da je Ebu-Musa rekao:

“Kada se moja žena porodila, dijete sam odnio do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. On mu je dao ime Ibrahim, učinio tahnik datulom i blagoslovio ga, a potom ga predao meni.”³ (Bilo je to prvo Ebu-Musaovo dijete)

5468. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno je dijete da mu učini tahnik, pa se (dijete) pomokrilo, a on je posuo vodu na mjesto gdje je došla mokraća.”

بَابُ تَسْمِيَةِ الْمَوْلُودِ

عَدَاةُ يَوْلَدٍ مَلَنَ لَمْ يَعْقُ عَنْهُ وَتَحْنِيكُهُ

٥٤٦٧. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُرَيْدٌ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَلِدَ لِي غُلَامٌ فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَسَمَاهُ إِبْرَاهِيمَ فَحَنَكُهُ بِتَمْرَةٍ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَكَانَ أَكْبَرَ وَلَدِ أَبِي مُوسَى .

٥٤٦٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ وَسَلَّمَ بِصَبِيٍّ يُحَنِّكُهُ فَبَالَ عَلَيْهِ فَأَتْبَعَهُ الْمَاءَ .

1 Hattabi veli: “Akika je naziv za ovcu koja se zakolje za novorođenče. Nazvana je tako jer ona prosijeca mjesto na kojem se kolje. Neki kažu da je to ime za kosu koja se obrije s glave novorođenčeta.” Ibn-Faris veli: “I ovca koja se kolje i kosa nazivaju se akikom.” Imam Šafija veli: “Dvojica pretjeruju kada je u pitanju akika: onaj koji kaže da je to dužnost (vadžib) i onaj koji kaže da je novotarija (bidat).” Većina pravnika smatra da je akika sunnet, a to mišljenje potvrđuju i hadisi u ovom poglavlju.

2 Tahnik je trljanje desni i nepca novorođenčetu sažvakanoj hranom. Najpogodnija hrana za to je datula, a ako nje nema, onda med.

3 Iz hadisa se zaključuje:

- treba požuriti s nadijevanjem imena djetetu, i ne treba čekati sedmi dan od njegovog rođenja;
- tahnik dolazi nakon nadijevanja imena.

5469. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama b. Urve, a on od svoga oca da je Esma bint Ebu-Bekr, koja je u Mekki bila noseća Abdullahom b. Zubejrom, rekla:

“Izišla sam (iz Mekke), a bila sam pred sami porodaj. Došla sam u Medinu i odsjela u Kubau, gdje sam se i porodila. Zatim sam ga (dijete) odnijela Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i stavila ga u njegovo krilo. Zatražio je datulu, sažvakao je i puhnuo u njegova usta. Prvo što je ušlo u njegova (Abdullahova) usta bila je pljuvačka Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Potom mu je datulom učinio tahnik i proučio dovu blagoslovivši ga. Bilo je to prvo novorođenče koje je rođeno u islamu (nakon Hidžre). Veoma su se obradovali njegovom rođenju, jer im je bilo rečeno: ‘Židovi su vas opsihirili, pa vam se neće rađati djeca.’”¹

5470. PRIČAO NAM JE Metar b. Fadl, njemu Jezid b. Harun, prenoseći od Abdullaha b. Avna, a on od Enesa b. Sirina da je Enes b. Malik rekao: “Ebu-Talha imao je dijete koje je bilo bolesno. Otišao je na put i dijete je umrlo. Kada se vratio s puta, pitao je: ‘Šta je s mojim sinom?’ Umm-Sulejm mu reče: ‘Najmirnije što može biti.’ Ponudila mu je večeru, i on je večerao, a potom spavao s njom. Kada je završio (spolni odnos), rekla mu je: ‘Ukopaj dijete.’ Ujutro je Ebu-Talha otišao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga o tom slučaju, a on reče: ‘Jeste li sinoć spavali (imali odnos)?’

‘Da’, odgovori Talha. Poslanik tada reče: ‘Bože, blagoslovi im!’ Rodila je sina. Ebu-Talha mi je rekao: ‘Čuvaj ga dok ga ne doneseš do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.’ Donio ga je do njega, a ona (Umm-Sulejm) poslala je s njim i datula. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi

٥٤٦٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا حَمَلَتْ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ قَالَتْ فَخَرَجْتُ وَأَنَا مُتِمَّةٌ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَتَزَلْتُ قُبَاءً فَوَلَدْتُ بِقُبَاءٍ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَوَضَعْتُهُ فِي حَجْرِهِ ثُمَّ دَعَا بِتَمْرَةٍ فَمَضَغَهَا ثُمَّ تَفَلَ فِي فِيهِ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ دَخَلَ جَوْفَهُ رِيقُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ حَنَّكَهُ بِالتَّمْرَةِ ثُمَّ دَعَا لَهُ فَبَرَكَ عَلَيْهِ وَكَانَ أَوَّلَ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ فَفَرِحُوا بِهِ فَرَحًا شَدِيدًا لِأَنَّهُمْ قِيلَ لَهُمْ إِنَّ الْيَهُودَ قَدْ سَحَرَتْكُمْ فَلَا يُوَلَدُ لَكُمْ.

٥٤٧٠. حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْنٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ ابْنُ لَآبِي طَلْحَةَ يَشْتَكِي فَخَرَجَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَبِضَ الصَّبِيَّ فَلَمَّا رَجَعَ أَبُو طَلْحَةَ قَالَ مَا فَعَلَ ابْنِي قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ هُوَ أَسْكَنُ مَا كَانَ فَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ الْعِشَاءَ فَتَعَشَّى ثُمَّ أَصَابَ مِنْهَا فَلَمَّا فَرَغَ قَالَتْ وَارُوا الصَّبِيَّ فَلَمَّا أَصْبَحَ أَبُو طَلْحَةَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ أَعَرَسْتُمُ اللَّيْلَةَ قَالَ نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا قَالَ لِي أَبُو طَلْحَةَ اخْفِظْهُ حَتَّى تَأْتِيَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَأَتَى بِهِ النَّبِيُّ ﷺ وَأَرْسَلَتْ مَعَهُ بِتَمْرَاتٍ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَمَعَهُ شَيْءٌ قَالُوا نَعَمْ تَمْرَاتٌ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ ﷺ فَمَضَغَهَا ثُمَّ أَخَذَ

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju *O iseljenju (Hidžri) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih drugova u Medinu.*

ve sellem, uzeo ga je rekavši: ‘Ima li šta s njim?’ ‘Da, datule’, rekoše oni. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ih je, sažvakao, a potom ih izvadio iz svojih usta i stavio ih u dječija usta učinivši tahnik. Dao mu je ime Abdullah.”²

OTKLANJANJE (NEČISTOĆE, KOSE I) ONOG ŠTO DJETETU SMETA (PRILIKOM AKIKE)

5471. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Hammad b Zejd, prenoseći od Ejjuba, a on od Muhammeda da je Selman b. Amir rekao: “Muškom djetetu kolje se akika.” Hadždžadž veli: “PRIČAO NAM JE Hammad, njemu Ejjub, Katada, Hišam i Habib, prenoseći od Ibn-Sirina, ovaj od Selmana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.” Većina ih veli: “Od Asima i Hišama, oni od Hafse bint Sirin, ona od Rebabe, ova od Selmana b. Amira Dabbija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem..”

مَنْ فِيهِ فَجَعَلَهَا فِي فِي الصَّبِيِّ وَحَنَكُهُ بِهِ وَسَمَّاهُ
عَبْدَ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ
عَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ وَسَاقَ الْحَدِيثَ .

بَابُ إِمَاطَةِ الْأَذَى عَنِ الصَّبِيِّ فِي الْحَقِيقَةِ

٥٤٧١. حَدَّثَنَا أَبُو التَّعَمَّانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ
عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ مَعَ
الْغُلَامِ عَقِيقَةً وَقَالَ حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا
أَيُّوبُ وَقَتَادَةُ وَهَشَامٌ وَحَبِيبٌ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ
سَلْمَانَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ غَيْرٌ وَاحِدٍ عَنْ عَاصِمٍ
وَهَشَامٍ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنِ الرَّبَابِ عَنْ
سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ الصَّبِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَرَوَاهُ يَزِيدُ
ابْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ سَلْمَانَ قَوْلَهُ .

² Hadis je ranije spomenut u poglavljima o dženazi i zekatu.

5472. KAŽE Asbeg da mu je pričao Ibn-Vehb, njemu Džerir b. Hazim, prenoseći od Ejžuba Sahtijanija, on od Muhammeda b. Sirina, a ovaj od Selmana b. Amira Dabbija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Muškom djetetu treba zaklati akiku, pa prolijte za njega krv (zakoljite akiku) i otklonite ono što mu smeta.”

PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Esved, njemu Kurejš b. Enes, prenoseći od Habiba b. Šehida da je rekao:

“Naredio mi je Ibn-Sirin da pitam Hasana od koga je čuo hadis o akiki, pa sam ga pitao, a on reče: ‘Od Semure b. Džundebe.’”¹

PRINOŠENJE ŽRTVE PRI OKOTU DEVE (FER‘)

5473. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, prenoseći od Ma‘mera, on od Zuhrija, ovaj od Ibn-Musejjeba, a on od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nema klanja žrtve prilikom okota deve (*fer‘*) niti one povodom mjeseca redžeba (*atira*).”

El-fer‘ je prvi plod (deve) koji su oni (idolopoklonici) žrtvovali svojim idolima, dok je *atira* žrtva koja je prinošena u redžebu.

٥٤٧٢. وَقَالَ أَصْبَغُ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَّانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ حَدَّثَنَا سَلْمَانُ بْنُ عَامِرٍ الضَّبِّيُّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَعَ الْغُلَامِ عَقِيقَةً فَأَهْرِيقُوا عَنْهُ دَمًا وَأَمِيطُوا عَنْهُ الْأَذَى .
حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا قُرَيْشُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ قَالَ أَمَرَنِي ابْنُ سِيرِينَ أَنْ أَسْأَلَ الْحَسَنَ مِمَّنْ سَمِعَ حَدِيثَ الْعَقِيقَةِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ مِنْ سَمُورَةَ بْنِ جُنْدَبٍ .

بَابُ الْفَرَعِ

٥٤٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا فَرَعَ وَلَا عَتِيرَةَ وَالْفَرَعُ أَوَّلُ النَّجَاجِ كَانُوا يَذْبَحُونَهُ لَطَوَاغِيَّتِهِمْ وَالْعَتِيرَةُ فِي رَجَبٍ .

¹ Oslanjajući se na ovaj hadis Hasan i Katada kažu: “Kolje se (akika) za muško dijete, ali ne i za žensko.” Većina pravnika smatra da se kolje (akika) i za žensko dijete. Dokaz su im hadisi koji izričito spominju žensko dijete. Autori sunena bilježe i hadis od Ummu-Kereze da je ona pitala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o akiki, pa je on rekao: “Za muško dijete dvije ovce, a za žensko jedna, svejedno muška ili ženska ovca bila.” Autori sunena također bilježe hadis od Semure da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dječak je zalog svoje akike; kolje se za njega sedmoga dana, brije mu se glava i nadijeva ime.” Tirmizi veli: “Hadis je hasen-sahih. Prema njemu postupaju učenjaci. Kažu da je preporučljivo (mustehab) zaklati (akiku) sedmi dan od rođenja djeteta, a ako ne može tada, onda četrnaesti dan, ili dvadest i prvi.” Tirmizi bilježi i hadis od Alije b. Ebu-Taliba da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao ovcu za Hasana, rekavši tom prilikom: “Fatima, obrij mu glavu i podijeli sadaku u srebru kolika je težina kose.” – “Izvagali smo kosu”, kaže Alija, radijallahu anhu, “i bila je teška jedan dirhem ili dio dirhema.” Tirmizi veli: “Ovaj je hadis hasen-garib.”

“ATIRA”

(ŽRTVA PRINOŠENA U REDŽEBU)

5474. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema klanja žrtve prilikom okota deve (*fer'*) niti one povodom mjeseca redžeba.” *El-fer'* je prvi plod (deve) koji su oni (idolopoklonici) žrtvovali svojim idolima, dok je *atira* žrtva koja je prinošena u redžebu.²

بَابُ الْعَتِيرَةِ

٥٤٧٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا فَرَعَ وَلَا عَتِيرَةَ قَالَ وَالْفَرَعُ أَوَّلُ نِتَاجٍ كَانَ يُتَجُّ لَهُمْ كَانُوا يَذْبَحُونَهُ لَطَوَاغِيَّتِهِمْ وَالْعَتِيرَةُ فِي رَجَبٍ .

² Imam Šafija kaže da ovi hadisi znače kako *fer'* nije obavezan (vadžib), kao ni *atira*. Međutim, ovo tumačenje nije u skladu s hadisom koji bilježi Nesai, a u kome se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *fer'* i *atiru*. Spomenuti su hadisi u obliku negacije, a imaju smisao zabrane. Međutim, ima hadisa iz kojih se razumije da je dozvoljeno klanje *fer'a* i *atire*. Nesai bilježi hadis u kome Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na upit jednog čovjeka o ovim vrstama žrtava, kaže: “Ko hoće neka kolje *atiru*, a ko neće neka to ne čini; ko hoće neka kolje *fer'*, a ko neće neka to ne čini.” Imam Nevevi veli: “Ispravno mišljenje kod nas (šafijskih pravnika) – a to izričito kaže i Šafija – jest da su *fer'* i *atira* preporučljive (*mustehab*).” Kadi Ijad i Hazimi vele da hadis koji zabranjuje to dvoje stavlja van snage hadise koji sadrže dozvolu, te smatraju da je to mišljenje većine pravnika. Ibn-Munzir veli: “Poznato je da nema zabrane nečega osim ukoliko je to ranije činjeno. Nije nam poznato da je ijedan učenjak rekao kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *fer'* i *atiru*, a zatim ih dozvolio.”

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الذَّبَائِحِ وَالصَّيْدِ

ZAKLANE ŽIVOTINJE I DIVLJAČ (KOJA SE LOVI)¹

SPOMINJANJE ALLAHOVOG IMENA

Uzvišeni kaže: “O vjernici, Allah će vas dovesti u iskušenje pomoću divljači...” – do Njegovih riječi: “... bolna patnja”,² a također i: “Dozvoljava vam se stoka, ali ne ona koja će vam se navesti...” – do Njegovih riječi: “... zato se ne bojte njih, već se Mene bojte.”³

Ibn-Abbas veli: “*El-ukud* jesu ugovori; oni koji su dozvoljeni, a i oni koji su zabranjeni. *Illa ma jutla alejkum* (‘ali ne ono što će vam se navesti’) je svinja. *Jedžrimennekum* znači navede,

بَابُ التَّسْمِيَةِ عَلَى الصَّيْدِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ) إِلَى قَوْلِهِ (عَذَابٌ أَلِيمٌ) وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ (أُحِلَّتْ لَكُم بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ) إِلَى قَوْلِهِ (فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ) وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْعُقُودُ الْعُهُودُ مَا أُحِلَّ وَحُرِّمَ (إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ) الْخِزِيرُ

- ¹ Komentatori hadisa kažu da se ovaj naslov može shvatiti i kao Klanje životinja i lov. Oni kažu da se ovim naslovom misli na propise koji se odnose na zaklane i ulovljene životinje ili se misli na propise klanja i lova.
- ² El-Maida, 94. prijevod ajeta u cjelosti glasi: “O vi koji vjerujete, Allah će vas dovesti u iskušenje sa divljači koja će biti nadohvat ruku vaših i kopanja vaših – da bi Allah znao onoga koji Ga se boji kad ga niko ne vidi. A onoga ko i poslije toga nasilje učini, bolna patnja čeka.”
- ³ El-Maida, 1-3. Cijeli prijevod ovih ajeta glasi: “O vi koji vjerujete, ispunjavajte preuzete obaveze! Dozvoljava vam se stoka, ali ne ona koja će vam biti spomenuta; dok obrede hadža obavljate, nije vam dozvoljeno da lovite. Uistinu, Allah propisuje što On hoće. O vi koji vjerujete, ne sknavite Allahove obrede hadža, ni sveti mjeseci, ni kurbane, naročito one ogrlicama obilježene, ni one ljude koji su krenuli ka časnoj Kabi želeći od Gospodara svoga obilje i zadovoljstvo. A kada obrede hadža obavite, onda loviti možete. I neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite, zato što su vam spriječili pristup Mesdžidi-haramu, nikako ne navede da prestupite! Potpomažite se u dobročinstvu i bogobožnosti, a ne potpomažite se u grijehu i prestupanju; i bojte se Allaha, Allah, doista, strašno kažnjava. Zabranjena vam je strv, i krv, i svinjsko meso, i ona životinja koja je zaklana u nečije drugo a ne u Allahovo ime, i koja je udavljena i ubijena; i koja je strmoglavljena, i rogom ubodena, ili od zvijeri načeta – osim ako ste je preklali – i koja je na žrtvenicima žrtvovana, i zabranjuje vam se gatanje strelicama. To je neposluh! Danas su nevjernici izgubili svaku nadu da ćete vi otpasti od svoje vjere, zato se ne bojte njih, već se bojte Mene. Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera. A ko god bude primoran, kada hara glad, bez namjere da učini grijeh, pa Allah je, zaista, Oprostitelj grijeha, Milostivi.”

potakne vas; *šeneanu* znači *adavetun* (mržnja); *el-munhanika* je životinja koja je zadavljena i krepala; *el-mevkuze* je štapom smrtno premlaćena i od toga krepala životinja; *el-mutereddijetu* je životinja koja se strmoglavi s litice i krepala, a *en-netiha* ('ono što je rogom ubodeno'), kao što je ovca koja bude probodena rogom, 'ako je nađeš da mrda repom ili okom, zakolji je i jedi'."

5475. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja, prenoseći od Amira, on od Adija b. Hatima da je rekao:

"Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o divljači koja se lovi pomoću topuza (koji udara pljoštice, a ne šiljkom), pa je on rekao: 'Što pogodi svojom oštricom – jedi, a što pogodi pljoštice – to se smatra ubijenim.' Pitao sam ga i o lovu uz pomoć psa, pa je on odgovorio: 'Ono što je uhvatio za tebe jedi, jer je hvatanje (divljači) od strane psa klanje; ako nađeš sa svojim psom ili sa svojim psima drugog psa, i bojiš se da je i on učestvovao u hvatanju, a žrtva je već ubijena – nemoj to jesti, jer si spomenuo Allahovo ime prilikom slanja svoga psa, a nisi to uradio za drugog psa.'"¹

(يَجْرِمَنَّكُمْ) يَحْمِلَنَّكُمْ (شَنَانٌ) عَدَاوَةٌ (الْمُنْحَنَقَةُ) تُخْنَقُ فَتَمُوتُ (الْمَوْقُودَةُ) تُضْرَبُ بِالْخَشَبِ يُوقِذُهَا فَتَمُوتُ (وَالْمُتَرَدِّيَّةُ) تَتَرَدَّى مِنَ الْجَبَلِ (وَالنَّطِيحَةُ) تُنْطَحُ الشَّاةُ فَمَا أَذْرَكَتْهُ يَتَحَرَّكُ بِذَنْبِهِ أَوْ بَعَيْنِهِ فَادْبَحْ وَكُلْ .

٥٤٧٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ صَيْدِ الْمُعْرَاضِ قَالَ مَا أَصَابَ بِحَدِّهِ فَكُلْهُ وَمَا أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَهُوَ وَقِيدٌ وَسَأَلْتُهُ عَنْ صَيْدِ الْكَلْبِ فَقَالَ مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ فَكُلْ فَإِنْ أَخَذَ الْكَلْبُ ذَكَاءً وَإِنْ وَجَدْتَ مَعَ كَلْبِكَ أَوْ كِلَابِكَ كِلَابًا غَيْرَهُ فَخَشِيتَ أَنْ يَكُونَ أَخَذَهُ مَعَهُ وَقَدْ قَتَلَهُ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا ذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تَذْكُرْهُ عَلَى غَيْرِهِ .

¹ Hadis sadrži nekoliko propisa:

- lov je dozvoljen. Kadi Ijad veli: "Lov je dozvoljen onome koji lovi zbog potrebe, zbog zarade i koristi od jela ili prodaje. Lov je radi zabave, bez namjere klanja, zabranjen, jer je to činjenje nereda na zemlji i bespotrebno uništavanje života, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ubijanje životinje, osim zbog ishrane, kao što je zabranio i prekomjeren lov";
- nije dozvoljeno jesti meso životinje ulovljene sredstvom koje ne ubija životinju oštricom, već snagom udarca pljoštice;
- klanje životinje od strane obučena psa smatra se šerijatski valjanim klanjem. To je mišljenje Ebu-Hanife i Šafija. Pas se smatra dresiranim ako ne jede od ulovljene divljači, i to je neizostavni uvjet (šart) ove dvojice pravnika. Isto misle i imam Ahmed, Ebu-Sevr, Ibn-Munzir i Davud. Malik smatra da to nije uvjet, oslanjajući se na ajet: "Jedite ono što vam one uhvate." (El-Maida, 4) Zastupnici prvog mišljenja odgovaraju da ako (psi) pojedu od ulovljenog, to znači da su ulovili za sebe, a ne za onoga koji ih je poslao. Na to upućuje i hadis Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kome se navodi: "Ako (pas) nešto počne jesti, ne jedi od toga, jer nije ulovio za tebe, već za sebe";
- hadis ukazuje na obavezu spominjanja Allahovog imena (*Bismille*) prilikom lova divljači. Pravnici se spore o tome je li to uvjet za dozvolu jedenja ulovljene divljači ili ne. Ebu-Hanifa, Malik, Sevr i drugi pravници smatraju da je to dozvoljeno onome koji je izostavi iz zaborava, a haram je onome koji je izostavi namjerno. Šafija smatra da je spominjanje Allahovog imena, u ovom slučaju, sunnet. To je i jedno od mišljenja Malika i Ahmeda. Preferirajuće mišljenje Ahmeda, Ebu-Sevra i grupe pravnika jest da je spominjanje Allahovog

LOV POMOĆU STRIJELE KOJA UDARI PLJOŠTIMICE

Ibn-Omer o divljači ubijenoj kuglicom veli: “To je ubijena životinja.” Salim, Kasim, Mudžahid, Ibrahim, Ata’ i Hasan smatrali su to pokuđenim (mekruh). Hasan je smatrao da je gađanje kuglicom (kuršumom) pokuđeno u naseljenim mjestima, a dozvoljeno u ostalim mjestima.

5476. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu’ba, prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Sefera, a ovaj od Ša’bija da je Adi b. Hatim, radijallahu anhu, pitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o lovu pomoću strijele koja udari pljoštimize, pa je on rekao:

“Ako pogodiš njenom oštricom – jedi, a ako pogodiš pljoštimize, pa je to ubije – to je ubijeno, i ne jedi to!”

Adijj dalje kaže: “Rekao sam: ‘Šaljem svoga psa.’ ‘Ako pošalješ psa i proučiš Bismillu’, reče (Poslanik), ‘jedi!’

‘A ako pas pojede nešto od lova?’, upitah.

‘Onda ne jedi, jer nije ulovio za tebe već za sebe’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Ako pošaljem svoga psa’, rekoh opet, ‘i s njim nađem drugog psa?’

‘Ne jedi to’, reče, ‘jer si ti proučio Bismillu prilikom slanja svoga psa, a nisi to učinio za drugog psa.’”

بَاب صَيْدِ الْمُعْرَاضِ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فِي الْمَقْتُولَةِ بِالْبُنْدُقَةِ تِلْكَ الْمُوقُودَةُ وَكَرِهَهُ سَالِمٌ وَالْقَاسِمُ وَمُجَاهِدٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَعَطَاءٌ وَالْحَسَنُ وَكَرِهَهُ الْحَسَنُ رَمَى الْبُنْدُقَةَ فِي الْقَرْيِ وَالْأَمْصَارِ وَلَا يَرَى بَأْسًا فِيهَا سِوَاهُ.

٥٤٧٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمُعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَبْتَ بَحْدَهُ فَكُلْ فَإِذَا أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَقَتْلٌ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ فَلَا تَأْكُلْ فَقُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي قَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ وَسَمَّيْتَ فَكُلْ قُلْتُ فَإِنْ أَكَلَ قَالَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ لَمْ يُمَسِّكَ عَلَيْكَ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ أُرْسِلُ كَلْبِي فَاجِدْ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ قَالَ لَا تَأْكُلْ فَإِنَّكَ إِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى آخَرَ.

imena obavezno jer je u hadisu spomenuto u obliku uvjeta. Osnovni je propis zabrana jedenja krepane životinje. Ono što je dozvoljeno od toga mora ispunjavati predviđeni uvjet, a to je spominjanje Allahovog imena prilikom slanja životinje pomoću koje se lovi;

– nije dozvoljeno meso životinje u čijem je lovu učestvovao drugi pas, i to onda kada sam krene u lov, ili ako se prilikom njegova slanja ne prouči *Bismilla*;

– hadis ukazuje na dozvolu držanja dresiranih pasa radi lova te na čistoću sura dresiranog lovačkog psa. (*Fethul-bari*, 9/516)

O ONOME ŠTO PLJOŠTIMICE POGODI STRIJELA

5477. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, a ovaj od Hemmama b. Harisa da je Adijj b. Hatim, radijallahu anhu, rekao:

“Allahov Poslaniče, mi šaljemo dresirane pse.”
Poslanik reče: “Jedi ono što uhvate za tebe.”

“I ako ubiju?”, reče (Adijj).

“I ako ubiju”, odgovori (Poslanik).

“Mi gađamo i strijelom pljoštimize”, reče (Adijj).

“Jedi ono što probode oštricom, a ne jedi ono što bude pogodoeno pljoštimize”, odgovori (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).

LOV POMOĆU LUKA (I STRIJELE)

Hasan i Ibrahim vele: “Ako (strijela) udari divljač, pa se odvoji prednja ili zadnja noga, ne jedi ono što se odvojilo, a jedi ono što je preostalo.”

Ibrahim veli: “Ako je (divljač) pogodiš u vrat ili sredinu tijela, jedi je (cijelu).”

A‘meš prenosi od Zejda da je rekao: “Neki čovjek iz Abdullahove porodice imao je dosta teškoća prilikom ulova magarca (divljeg), pa je naredio da ga udare gdje mogu. “Ostavite ono što se odvoji, a ostalo jedite”, rekao im je.

5478. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jezid, njemu Hajva, prenoseći od Rebija b. Jezida Dimeškija, on od Idrisa, a ovaj od Ebu-Sa‘lebe Hušenija da je ispričao:

“Rekao sam: ‘Allahov Poslaniče, mi živimo u zemlji kitabija, pa možemo li jesti iz njihovih posuda? Živimo također i u lovnim područjima. Ja lovim pomoću luka (i strijele) i svoga psa koji nije dresiran za lov i onog koji je dresiran. Šta mi je od toga ispravno i valjano?’

بَاب مَا أَصَابَ الْمِعْرَاضُ بِعَرَضِهِ

٥٤٧٧. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُرْسِلُ الْكِلَابَ الْمُعَلَّمَةَ قَالَ كُلْ مَا أَمْسَكَكَ عَلَيْكَ قُلْتُ وَإِنْ قَتَلَنَ قَالَ وَإِنْ قَتَلَنَ قُلْتُ وَإِنَّا نَرْمِي بِالْمِعْرَاضِ قَالَ كُلْ مَا خَزَقَ وَمَا أَصَابَ بِعَرَضِهِ فَلَا تَأْكُلْ.

بَاب صَيْدِ الْقَوْسِ

وَقَالَ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ إِذَا ضَرَبَ صَيْدًا فَبَانَ مِنْهُ يَدٌ أَوْ رِجْلٌ لَا تَأْكُلُ الَّذِي بَانَ وَكُلْ سَائِرَهُ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِذَا ضَرَبْتَ عُنْقَهُ أَوْ وَسَطَهُ فَكُلْهُ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ زَيْدِ اسْتَعَصَى عَلَى رَجُلٍ مِنْ آلِ عَبْدِ اللَّهِ حِمَارٌ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَضْرِبُوهُ حَيْثُ تَيَسَّرَ دَعَوْا مَا سَقَطَ مِنْهُ وَكُلُوهُ.

٥٤٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا حَيْوَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي رَبِيعَةُ بْنُ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيُّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيِّ قَالَ قُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَفَنَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ وَبِأَرْضِ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَبِكَلْبِي الَّذِي لَيْسَ بِمُعَلَّمٍ وَبِكَلْبِي الْمُعَلَّمِ فَمَا يَصْلُحُ لِي قَالَ

‘Što se tiče kitabija, koje si spomenuo’, reče (Poslanik), ‘ako imate druge posude, ne jedite iz njihovih, a ako nemate drugih, operite ih i jedite iz njih. Ono što uloviš svojim lukom i spomeneš Allahovo ime pri tome (proučiš *Bismillu*) – jedi to; ono što uloviš pomoću svoga dresiranog psa, a spomenuo si Allahovo ime prilikom njegova slanja – jedi; ono što uloviš pomoću svoga nedresiranog psa, ali si uspio preklati žrtvu (prije nego je uginula), jedi.’”¹

GAĐANJE KAMENČIĆIMA I KUGLICAMA (IZ PRAČKE)

5479. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Rašid, njemu Veki' i Jezid b. Harun (izraz je Jezidov), prenoseći od Kehmesa b. Hasana, a on od Abdullaha b. Burejde da je Abdullah b. Mugaffel vidio čovjeka kako gađa (divljač) kamenčićima, pa mu je rekao: “Ne gađaj kamenčićima, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio gađanje kamenčićima, ili je to prezirao govoreći: ‘Ne lovi se time divljač, niti se neprijatelju zadaje veliki udarac, ali se time može slomiti zub ili izbiti oko.’” Zatim ga je ponovo vidio kako gađa (divljač) kamenčićima, pa mu je rekao: “Prenosim ti od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on zabranio gađanje (divljači) kamenčićima, ili je to prezirao, a ti to radiš. Neću s tobom pričati toliko i toliko.”²

أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَإِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَهَا فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا وَكُلُوا فِيهَا وَمَا صِدَّتْ بِقَوْسِكَ فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ وَمَا صِدَّتْ بِكَلْبِكَ الْمَعْلَمِ فَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ وَمَا صِدَّتْ بِكَلْبِكَ غَيْرِ مُعْلَمٍ فَأَذْرَكْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْ.

بَابُ الْخَذْفِ وَالْبُنْدُقَةِ

٥٤٧٩. حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ رَاشِدٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ وَيزِيدُ بْنُ هَارُونَ وَاللَّفْظُ لِيَزِيدَ عَنْ كَثْمَسِ ابْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا يَخْذِفُ فَقَالَ لَهُ لَا تَخْذِفْ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْخَذْفِ أَوْ كَانَ يَكْرَهُ الْخَذْفَ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يُصَادُ بِهِ صَيْدٌ وَلَا يَنْكِي بِهِ عَدُوٌّ وَلَكِنَّهَا قَدْ تَكْسِرُ السِّنَّ وَتَفْقَأُ الْعَيْنَ ثُمَّ رَأَاهُ بَعْدَ ذَلِكَ يَخْذِفُ فَقَالَ لَهُ أَحَدُثْكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ نَهَى عَنِ الْخَذْفِ أَوْ كَرِهَ الْخَذْفَ وَأَنْتَ تَخْذِفُ لَا أَكَلَمُكَ كَذَا وَكَذَا.

¹ Imam Nevevi veli: “Posude kitabija o kojima govori hadis Ebu-Sa‘lebe jesu one u kojima se kuha svinjsko meso ili iz kojih se pije alkoholno piće.” Pravnici smatraju da se to odnosi na posude nevjernika, općenito koje nije upotrebljavano za držanje nečistih stvari. Takvo posuđe dozvoljeno je upotrebljavati i bez prethodnog pranja, premda je bolje oprati ga. Moguće je ipak da je njihova upotreba prije pranja svakako pokuđena. Ovaj hadis ukazuje na nekoliko propisa:

- dozvoljeno je loviti lukom i strijelom ako se prilikom odapinjanja strijele prouči *Bismilla*;
- obavezno je učenje *Bismille* prilikom lova;
- pas koji lovi mora biti dresiran za lov, u protivnom divljač koju ulovi nije dozvoljeno jesti.

² Iz hadisa se zaključuje:

- dozvoljeno je napustiti onoga koji postupa protivno sunnetu i zapostavlja Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, govor. To ne potpada pod zabranu napuštanja (muslimana) više od tri dana, jer se ona odnosi na onoga koji to čini zbog sebe;
- potrebno je ukloniti nedozvoljeni dio;
- zabranjeno je loviti praćkom, jer ako Zakonodavac zabranjuje da se njome lovi, onda ni gađanje nema

O ONOME KOJI DRŽI PSA KOJI NIJE LOVAČKI, NITI JE ZA ČUVANJE STOKE

5480. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, prenoseći od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn-Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko drži psa koji nije čuvar stoke niti je vičan lovu – svaki mu se dan umanjuje djelo za dva kirata.”

5481. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Hanzala b. Ebu-Sufjan, prenoseći od Salima, a on od Abdullaha b. Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko drži psa osim onog za lov ili čuvanje stoke – svaki mu se dan umanjuje nagrada za dva kirata.”

5482. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko drži psa osim onog za čuvanje stoke ili lov – svaki mu dan nagrada bude umanjena za dva kirata.”¹

بَابُ مَنْ أَقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبٍ صَيْدٍ أَوْ مَاشِيَةٍ

٥٤٨٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَقْتَنَى كَلْبًا لَيْسَ بِكَلْبٍ مَاشِيَةٍ أَوْ ضَارِيَةٍ نَقَصَ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطَانِ .

٥٤٨١. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ ابْنُ أَبِي سُفْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا يَقُولُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبًا ضَارِيًا لَصِيدٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ فَإِنَّهُ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ .

٥٤٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَقْتَنَى كَلْبًا إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ أَوْ ضَارِيًا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطَانِ .

smisla. Naprotiv, ono izlaže opasnosti od nanošenja štete tuđoj životinji, a o tome postoji zabrana. Međutim, moguće je da onaj koji lovi na taj način stigne zaklati žrtvu prije nego što ona uginе, pa bi tada bilo dozvoljeno jesti to meso. Pravnici se spore u vezi s tom dozvolom. Ibn-Abdus-Selam smatra da nije dozvoljeno jesti takvo meso, dok Nevevi, naprotiv, kategorički smatra da je to dozvoljeno, jer je to jedan od načina lova. Ibn-Hadžer veli: “Ako je pretežnije, u slučaju gađanja, ono što se spominje u hadisu, zabranjeno je jesti takvo meso, u suprotnom, dozvoljeno je, naročito ako je meta toliko daleko da se ne može gađati na drugi način, a, uglavnom, takav udarac neće ubiti životinju.” (*Fethul-bari*, 9/523)

¹ Ovi hadisi ukazuju na pokudenost držanja psa, osim onog koji se koristi za čuvanje stoke ili za lov. Već ranije su spomenuti u poglavlju o napoličarstvu.

KADA PAS POJEDE (NEŠTO OD ULOVA)

O tome se govori u riječima Uzvišenog: “Pitaju te šta im se dozvoljava. Reci: ‘Dozvoljavaju vam se lijepa jela i ono što vam ulove životinje koje ste lovu podučili² onako kako je Allah vas naučio. Jedite ono što vam one uhvate...” – do Njegovih riječi: “... brzo sviđa račune.”³

Ibn-Abbas veli: “Ako pas pojede (nešto od ulova), pokvario ga je. To znači da ga je ulovio za sebe. Allah kaže: ‘... koje ste lovu podučili onako kako je Allah vas naučio.’ Stoga se (pas) udara i podučava sve dok ne bude ostavljao (ulov).”

Ibn-Omer smatrao je da je to (jedenje ulova koji je jeo pas) pokuđeno (mekruh).

Ata’ veli: “Ako popije krvi, a ne jede – jedi!”

5483. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Muhammed b. Fudajl, prenoseći od Bejana, a on od Ša’bija da je Adijj b. Hatim ispričao:

“Pitao sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: ‘Mi smo narod koji lovi pomoću ovih pasa’, pa je on rekao: ‘Kada pošalješ svoje lovu podučene pse i spomeneš Allahovo ime, jedi ono što za tebe ulove i ako ubiju (žrtvu), osim ako pas nije jeo (od žrtve) jer se bojim da ju je tada ulovio za sebe. Ako im se u lovu pridruže drugi psi (koji nisu podučeni lovu), nemoj jesti (ulov).”

بَابُ إِذَا أَكَلَ الْكَلْبُ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّينَ الصَّوَائِدَ وَالْكَوَاسِبَ (اجْتَرَحُوا) اِكْتَسَبُوا (تَعَلَّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ) إِلَى قَوْلِهِ (سَرِيعَ الْحِسَابِ) وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنْ أَكَلَ الْكَلْبُ فَقَدْ أَفْسَدَهُ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَاللَّهُ يَقُولُ (تَعَلَّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ) فَتَضَرَّبُ وَتَعَلَّمُ حَتَّى يَتْرَكَ وَكَرِهَهُ ابْنُ عُمَرَ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ شَرِبَ الدَّمَ وَلَمْ يَأْكُلْ فَكُلْ .

٥٤٨٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ بَيَانَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ إِنَّا قَوْمٌ نَصِيدُ بِهِذِهِ الْكِلَابِ فَقَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كِلَابُكَ الْمُعَلَّمَةُ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَإِنْ قَتَلْنَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَهُ عَلَى نَفْسِهِ وَإِنْ خَالَطَهَا كِلَابٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ .

2 Poslije ovih riječi Buhari u izvornom tekstu umeće komentar nekih riječi, pa kaže: “One koje ste lovu podučili (*es-sava'id vel-kevasib*, tj. one životinje koje stječu, tj. love).” Dalje Buhari kaže: “*Idžterehu-iktesebu*”, želeći pojasniti kako se riječ *idžtirah* upotrebljava u značenju *iktisab*, tj. stjecanje. Poslije ovog komentara Buhari nastavlja navoditi ajet koji smo naveli bez umetanja ovog komentara usred ajeta.

3 Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “Pitaju te šta im je dozvoljeno. Reci: ‘Dozvoljena su vam se lijepa jela i ono što ulove životinje koje ste lovu podučili, od onoga čime je Allah vas naučio. Jedite ono što vam one uhvate i spomenite Allahovo ime pri tome, i bojte se Allaha, Allah, zaista, brzo sviđa račune.”

KADA SE LOVLJENA ŽIVOTINJA ZAGUBI DVA ILI TRI DANA

5484. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Sabit b. Jezid, prenoseći od Asima, on od Ša'bija, a ovaj od Adijja b. Hatima, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada pošalješ svoga psa i spomeneš Allahovo ime, pa on ulovi i ubije – jedi! Ako pojede nešto od žrtve – tada nemoj jesti, jer ju je ulovio za sebe. Ako se pomiješa s psima prilikom čijeg slanja nije spomenuto Allahovo ime, pa ulove i ubiju – nemoj jesti, jer ne znaš koji je od njih ubio. Ako odapneš strijelu na životinju, pa je pronađeš nakon dan ili dva, a na njoj bude samo trag tvoje strijele – jedi! Ako padne u vodu, nemoj jesti!"¹

5485. Abdul-A'la prenosi od Davuda, a on od Amira da je Adijj upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Čovjek gađa životinju, pa traga za njom dva-tri dana, a zatim je nađe uginulu, i u njoj svoju strijelu?"
"Neka jede ako hoće", reče (Poslanik).²

بَابُ الصَّيْدِ إِذَا غَابَ عَنْهُ يَوْمَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً

٥٤٨٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ وَسَمَيْتَ فَأَمْسَكَ وَقَتَلَ فَكُلْ وَإِنْ أَكَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَإِذَا خَالَطَ كِلَابًا لَمْ يُذَكِّرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهَا فَأَمْسَكْنَ وَقَتَلْنَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَيُّهَا قَتَلَ وَإِنْ رَمَيْتَ الصَّيْدَ فَوَجَدْتَهُ بَعْدَ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ لَيْسَ بِهِ إِلَّا أَثَرُ سَهْمِكَ فَكُلْ وَإِنْ وَقَعَ فِي الْمَاءِ فَلَا تَأْكُلْ.

٥٤٨٥. وَقَالَ عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ يَرْمِي الصَّيْدَ فَيَقْتَرُ أَثَرَهُ الْيَوْمَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ ثُمَّ يَجِدُهُ مَيِّتًا وَفِيهِ سَهْمُهُ قَالَ يَأْكُلُ إِنْ شَاءَ.

¹ Hadis sadrži nekoliko propisa:

- ako pošalje psa, prouči *Bismillu*, pa pas ulovi, vlasniku je dozvoljeno jesti;
- ako pas pojede nešto od ulova, to nije dozvoljeno jesti;
- ako se s njegovim psom pomiješaju drugi psi prilikom čijeg slanja nije spomenuto Allahovo ime (nije proučena *Bismilla*), pa skupa ulove i ubiju žrtvu, vlasniku nije dozvoljeno jesti to meso jer se ne zna koji je pas ubio žrtvu;
- ako čovjek odapne strijelu i pogođenu životinju nađe nakon dan-dva samo s tragom svoje strijele, može jesti to meso (Ebu-Hanifa smatra da je to mekruh);
- ako pogođena životinja padne u vodu, nije dozvoljeno jesti njeno meso zbog mogućnosti da je nastradala gušenjem u vodi; ako se potvrdi da je strijela smrtno pogodila životinju prije pada u vodu, većina pravnika smatra da je to meso dozvoljeno jesti. Ibn-Vehb prenosi od Malika da je pokuđeno jesti meso takve životinje. (*Umdetul-kari*, 21/101)

² Muslim navodi hadis sa sličnom sadržinom u kome se kaže: "Jedi ako se nije usmrdjelo." Nevevi veli da se zabrana jedenja (mesa) ako se ušćuje, odnosi na pokuđenost (*tenzi*h). Ebu-Hanifa kaže: "Ako (lovac) provede neko vrijeme ne slijedeći i ne tražeći pogođenu životinju, njeno meso nije dozvoljeno jesti; ako slijedi njen trag nakon gađanja, pa je nađe uginulu, dozvoljeno je." Šafijski pravnici također vele da je slijedenje neophodno. (*Fethul-bari*, 9/527)

KADA ČOVJEK UZ ULOVLJENU ŽIVOTINJU NAĐE DRUGOG PSA

5486. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Sefera, a on od Šabija da je Adijj b. Hatim ispričao:

“Rekao sam: ‘Allahov Poslaniče, ja pošaljem svoga psa i proučim *Bismillu* (spomenem Allahovo ime).’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mi: ‘Kada pošalješ svoga psa i spomeneš Allahovo ime, pa ulovi, zatim ubije i jede – nemoj jesti jer je ulovio za sebe.’ Rekao sam: ‘Ako pošaljem svoga psa i nađem s njim drugog psa, a ne znam koji od njih je ulovio?’

‘Nemoj jesti’ reče (Poslanik), ‘jer si proučio *Bismillu* (spomenuo Allahovo ime) kada si poslao svoga psa, a nisi je proučio za drugoga.’ Upitao sam ga potom o lovu pomoću strijele, pa je rekao: ‘Ako pogodiš oštricom – jedi, a ako pogodiš pljoštimize, pa (strijela) ubije – to je ubijeno, i nemoj jesti.’”

O LOVU

5487. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Ibn-Fudajl, prenoseći od Bejana, a on od Amira da je Adijj b. Hatim, radijallahu anhu, rekao:

“Pitao sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: ‘Mi smo narod koji lovi pomoću pasa’, pa je rekao: ‘Kada pošalješ svoje pse koji su podučeni lovu i spomeneš Allahovo ime – jedi ono što su ulovili za tebe, osim ako je pas jeo (od žrtve) – tada nemoj jesti, jer se bojim da ju je ulovio za sebe. Ako se s njima (tvojim psima) pomiješa drugi pas, nemoj jesti.’”

بَابُ إِذَا وَجَدَ مَعَ الصَّيْدِ كَلْبًا آخَرَ

٥٤٨٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرْسِلُ كَلْبِي وَأُسَمِّي فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أُرْسِلْتَ كَلْبُكَ وَسَمَّيْتَ فَأَخَذَ فَكُلَ فَأَكُلْ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ إِنِّي أُرْسِلُ كَلْبِي أَجِدُ مَعَهُ كَلْبًا آخَرَ لَا أَدْرِي أَيُّهُمَا أَخَذَهُ فَقَالَ لَا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى غَيْرِهِ وَسَأَلْتُهُ عَنْ صَيْدِ الْمُعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَبْتَ بِحَدِّهِ فُكِّلْ وَإِذَا أَصَبْتَ بِعَرَضِهِ فَكُلْ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ فَلَا تَأْكُلْ .

بَابُ مَا جَاءَ فِي النَّصِيدِ

٥٤٨٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنِي ابْنُ فَضِيلٍ عَنْ بَيَانَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ إِنَّا قَوْمٌ نَتَصَيَّدُ بِهَذِهِ الْكِلَابِ فَقَالَ إِذَا أُرْسِلَتْ كِلَابُكَ الْمُعْلَمَةُ وَذَكَرْتَ اسْمَ اللَّهِ فُكِّلْ مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكَ إِلَّا أَنْ يَأْكُلَ الْكَلْبُ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَى نَفْسِهِ وَإِنْ خَالَطَهَا كَلْبٌ مِنْ غَيْرِهَا فَلَا تَأْكُلْ .

5488. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu Hajva, prenoseći od Ahmeda b. Ebu-Redžaa, on od Seleme b. Sulejmana, ovaj od Ibn-Mubareka, a on od Hajve b. Šurejha da je čuo od Rebija b. Jezida Dimeškija kako ga je obavijestio Ebu-Idris Aizullah da je Ebu-Sa'leba Hušeni, radijallahu anhu, rekao:

“Došao sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Allahov Poslaniče, mi živimo u zemlji gdje ima kitabija, jedemo iz njihovih posuda, i u zemlji gdje ima divljači. Ja lovim svojim lukom i uz pomoć svoga psa podučena lovu te onoga koji nije podučen, pa mi reci šta nam je dozvoljeno od toga.’

“Što se tiče onoga što si spomenuo da se nalaziš u zemlji kitabija i da jedeš iz njihovih posuda”, reče (Poslanik), ‘ako nađete druge mimo njihovih posuda, nemojte jesti iz njih, a ako ne nađete, operite ih i jedite iz njih. A što se tiče onoga što si spomenuo da živiš u zemlji u kojoj se lovi, kada loviš svojim lukom, spomeni Allahovo ime i jedi, kada loviš uz pomoć podučena psa, spomeni Allahovo ime i jedi, a što uloviš uz pomoć nepodučena psa pa stigneš preklati (prije nego što ugrine), jedi.’”

5489. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Šu'be, a on od Hišama b. Zejda da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:

“Naišli smo na zeca u Merriz-Zahranu, pa su ga tjerali sve dok se nisu umorili. Onda sam ga ja tjerao dok ga nisam uhvatio. Donio sam ga Ebu-Talhi, a on je poslao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bok i dva buta i on je to primio.”

٥٤٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شَرِيحٍ ح وَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ ابْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شَرِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ رَبِيعَةَ بْنَ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِدُ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضٍ قَوْمُ أَهْلِ الْكِتَابِ نَأْكُلُ فِي أَنْيَتِهِمْ وَأَرْضٍ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَأَصِيدُ بِكَلْبِي الْمُعْلَمِ وَالَّذِي لَيْسَ مُعْلَمًا فَأَخْبَرَنِي مَا الَّذِي يَحِلُّ لَنَا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ بِأَرْضٍ قَوْمُ أَهْلِ الْكِتَابِ تَأْكُلُ فِي أَنْيَتِهِمْ فَإِنْ وَجَدْتُمْ غَيْرَ أَنْيَتِهِمْ فَلَا تَأْكُلُوا فِيهَا وَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاغْسِلُوهَا ثُمَّ كُلُوا فِيهَا وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ بِأَرْضٍ صَيْدٍ فَمَا صِيدَتْ بِقَوْسِكَ فَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ ثُمَّ كُلْ وَمَا صِيدَتْ بِكَلْبِكَ الْمُعْلَمِ فَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ ثُمَّ كُلْ وَمَا صِيدَتْ بِكَلْبِكَ الَّذِي لَيْسَ مُعْلَمًا فَادْكُرْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْ .

٥٤٨٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنْفَجْنَا أَرْبَابًا بِمَرِّ الظُّهْرَانِ فَسَعَوْا عَلَيْهَا حَتَّى لَغَبُوا فَسَعَيْتُ عَلَيْهَا حَتَّى أَخَذْتُهَا فَجِئْتُ بِهَا إِلَى أَبِي طَلْحَةَ فَبَعَثَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِوَرَكَيْهَا أَوْ فِخْذَيْهَا فَقَبِلَهُ .

5490. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Ebu-Nadra, oslobođenog roba (*mevla*) Umera b. Ubejdullaha, on od Nafija, oslobođenog roba (*mevla*) Ebu-Katade: da je Ebu-Katada bio s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je na putu za Mekku izostao s grupom svojih drugova koji su bili u ihramima, ali on nije bio. Ugledao je divljeg magarca, uzjahao na konja i zatražio od drugova da mu dodaju bič, ali su oni odbili. Zatražio je potom da mu dodaju koplje, ali su oni i to odbili. Onda je to uzeo sam, nasrnuo na magarca i ubio ga. Neki su od ashaba Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, jeli to meso, a neki nisu. Kada su stigli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali su ga o tome, pa je rekao: "To je hrana kojom vas je nahranio Allah."

5491. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Zejda b. Esleme, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Katade slično (prethodno spomenutom), osim što je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) rekao:

"Je li kod vas ostalo šta od njegova mesa?"¹

٥٤٩٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا كَانَ بِبَعْضِ طَرِيقِ مَكَّةَ تَخَلَّفَ مَعَ أَصْحَابٍ لَهُ مُحْرِمِينَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَى حِمَارًا وَخَشِيَ فَاِسْتَوَى عَلَى فَرَسِهِ ثُمَّ سَأَلَ أَصْحَابَهُ أَنْ يُنَازِلُوهُ سَوْطًا فَأَبَوْا فَسَأَلَهُمْ رُحْمَهُ فَأَبَوْا فَأَخَذَهُ ثُمَّ شَدَّ عَلَى الْحِمَارِ فَقَتَلَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ بَعْضُ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبَى بَعْضُهُمْ فَلَمَّا أَدْرَكُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّمَا هِيَ طُعْمَةٌ أَطْعَمَكُمُوهَا اللَّهُ.

٥٤٩١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْ لَحْمِهِ شَيْءٌ.

¹ Cilj spominjanja ovog poglavlja i hadisa u njemu je ukazivanje na prihvatljivost bavljenja lovom kao izvorom sredstava za život, a također i na dozvolu povremenog lova radi ishrane. Lov je iz razonode i zabave sporan.

LOV U BRDIMA I PLANINAMA

5492. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, prenoseći od Amra, on od Ebu-Nadra, ovaj od Nafija, sluge (mevla) Ebu-Katade, i Ebu-Saliha, sluge (mevla) Tev'eme, da je Ebu-Katada rekao:

“Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na putu između Mekke i Medine. Oni su bili u ihramu, a ja sam bio slobodan (bez ihrama), jašući na konju. Mnogo sam se peo po brdima, i dok sam jednom tako bio na brdu, vidio sam da ljudi gledaju u nešto. Otišao sam i ja pogledati, kad ono divlji magarac.

‘Šta je ovo?’, rekoh im.

‘Ne znamo’, odgovoriše.

‘To je divlji magarac’, rekoh.

‘To je ono što si vidio’, odgovoriše. Bio sam zaboravio uzeti svoj bič, pa im rekoh:

‘Dodajte mi bič!’

‘Nećemo ti pomoći u tome’, odgovoriše. Sišao sam s konja, uzeo ga i pojurio za njim. Nije bilo ništa drugo do to (divlji magarac); probo sam ga, došao kod njih i rekao: ‘Ustanite i donesite! ‘Nećemo ga ni dotaći’, rekoše. Onda sam otišao i donio ga do njih. Neki su odbili jesti, a neki su jeli.

‘Zatražit ću od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem’, rekoh, ‘da zastane.’ Sustigao sam ga i ispričao mu taj slučaj, pa me on upita: ‘Je li ostalo išta od tog mesa?’

‘Jeste’, odgovorih.

‘Jedite’, reče on, ‘to je hrana kojom vas je Allah nahranio.’”¹

بَابُ التَّصِيدِ عَلَى الْجِبَالِ

٥٤٩٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ الْجُعْفِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو أَنَّ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ وَأَبِي صَالِحٍ مَوْلَى التَّوَّامَةِ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِيمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ وَهُمْ مُحْرِمُونَ وَأَنَا رَجُلٌ حِلٌّ عَلَى فَرَسٍ وَكُنْتُ رَقَاءً عَلَى الْجِبَالِ فَبَيْنَا أَنَا عَلَى ذَلِكَ إِذْ رَأَيْتُ النَّاسَ مُتَشَوِّفِينَ لَشَيْءٍ فَذَهَبْتُ أَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ حِمَارٌ وَحْشٍ فَقُلْتُ لَهُمْ مَا هَذَا قَالُوا لَا نَدْرِي قُلْتُ هُوَ حِمَارٌ وَحْشٍ فَقَالُوا هُوَ مَا رَأَيْتَ وَكُنْتُ نَسِيتُ سَوْطِي فَقُلْتُ لَهُمْ نَاوِلُونِي سَوْطِي فَقَالُوا لَا نَعِينُكَ عَلَيْهِ فَنَزَلْتُ فَأَخَذْتُهُ ثُمَّ ضَرَبْتُ فِي أَثَرِهِ فَلَمْ يَكُنْ إِلَّا ذَاكَ حَتَّى عَقَرْتُهُ فَاتَيْتُ إِلَيْهِمْ فَقُلْتُ لَهُمْ قَوْمُوا فَاحْتَمِلُوا قَالُوا لَا نَمْسُهُ فَحَمَلْتُهُ حَتَّى جِئْتُهُمْ بِهِ فَأَبَى بَعْضُهُمْ وَأَكَلَ بَعْضُهُمْ فَقُلْتُ لَهُمْ أَنَا أَسْتَوْقِفُ لَكُمْ النَّبِيَّ ﷺ فَأَدْرَكْتُهُ فَحَدَّثْتُهُ الْحَدِيثَ فَقَالَ لِي أَبْقِي مَعَكُمْ شَيْءٌ مِنْهُ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ كُلُوا فَهُوَ طَعْمٌ أَطْعَمَكُمُوهُ اللَّهُ.

¹ Hadis ukazuje na to da osobe u ihramu ne smiju loviti niti pomagati drugima u lovu, ali smiju jesti ono što ulove osobe koje nisu u ihramu.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“DOPUŠTA VAM SE DA U MORU
LOVITE I DA ULOV JEDETE.”²

Omer veli: “Njegov je ulov ono što se ulovi, a hrana ono što (voda) izbaci (na površinu).”

Ebu-Bekr veli: “Ono što pliva po površini (uginulo) dozvoljeno je jesti.”

Ibn-Abbas kaže: “Njegova je (morska) hrana uginula morska životinja, izuzev onog što ti se gadi jesti. Jegulju ne jedu židovi, a mi je jedemo.” Šurejh, jedan od Poslanikovih ashaba, veli: “Sve što živi u moru smatra se kao da je zaklano.”

Ata’ kaže: “Što se tiče morske ptice, smatram da je treba zaklati.”

Ibn-Džurejdž veli: “Rekao sam Atau: ‘Je li lov u rijekama i vodi koja ostane u udubinama od bujica kao i lov u moru?’ ‘Da’, reče, a potom prouči ajet: ‘Jedno je slatko i prijatno – voda mu se lahko pije – a drugo je slano i gorko; vi iz svakog jedete svježije meso.’”³ Hasan, radijallahu anhu, jahao je na sedlu od kože morskih pasa. Ša’bi veli: “Da moji ukućani jedu žabe, nahranio bih ih njima.”

Hasan je smatrao da nema smetnji jesti kornjače.⁴

Ibn-Abbas kaže: “Jedi što ulovi u moru kršćanin, ili židov, ili vatropoklonik.” Ebu-Derda o sirćetnom umaku veli: “Ribe i sunce ‘ubile’ su vino.”⁵

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ)

وَقَالَ عُمَرُ صَيْدُهُ مَا أَصْطِيدَ (وَطَعَامُهُ) مَا رَمَى بِهِ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الطَّافِي حَلَالٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (طَعَامُهُ) مَيْتَتُهُ إِلَّا مَا قَذَرَتْ مِنْهَا وَالْجَرِيُّ لَا تَأْكُلُهُ الْيَهُودُ وَنَحْنُ نَأْكُلُهُ وَقَالَ شَرِيحُ صَاحِبِ النَّبِيِّ ﷺ كُلُّ شَيْءٍ فِي الْبَحْرِ مَذْبُوحٌ وَقَالَ عَطَاءُ أَمَّا الطَّيْرُ فَأَرَى أَنَّ يَذْبَحُهُ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ صَيْدُ الْأَنْهَارِ وَقِلَاتِ السَّيْلِ أَصِيدُ بَحْرٌ هُوَ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ تَلَا (هَذَا عَذَبٌ فَرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أَجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا) وَرَكِبَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى سَرَجٍ مِنْ جُلُودِ كِلَابِ الْمَاءِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَوْ أَنَّ أَهْلِي أَكَلُوا الضَّفَادِعَ لَا طَعَمْتُهُمْ وَلَمْ يَرِ الْحَسَنُ بِالسَّلْحَفَةِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلُّ مَنْ صَيْدَ الْبَحْرِ نَصْرَانِيٌّ أَوْ يَهُودِيٌّ أَوْ مَجُوسِيٌّ وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فِي الْمَرِيِّ ذَبَحَ الْخَمْرَ النَّيْنَانُ وَالشَّمْسُ.

2 El-Maida, 96.

3 Fatir, 12.

4 Imam Ajni u svom komentaru Buharijevog *Sahiha* (21/107) veli: “U malikijskom mezhebu postoji podvojenost mišljenja o ovom pitanju. Ibn-Kasim u *Mudevveni* prenosi od Malika mišljenje da je žabu, raka i kornjaču dozvoljeno jesti bez klanja. Od Ibn-Kasima također se prenosi da je rekao: ‘Ono što živi u vodi jede se bez klanja, a ono što živi na kopnu (od vodenih životinja) ne jede se bez klanja.’ Muhammed b. Ibrahim veli: ‘Niti jedna od ovih dviju vrsta ne jede se osim poslije klanja.’ Ibn-Tin veli: ‘To je mišljenje Ebu-Hanife i Šafija. Ša’bijevo mišljenje (o dozvoli jedenja žabe) pobija hadis koji prenosi Darimi s prihvatljivim senedom, a u kojem se navodi da je Ibn-Omer, radijallahu anhuma, pitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o stavljanju žabe u lijek, pa mu je on zabranio da je ubije.’ Ebu-Seid veli: ‘Pokudeno ju je jesti jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio njeno ubijanje, a nemoguće ju je jesti bez ubijanja.’ Ibn-Hazm tvrdi da ju je u osnovi zabranjeno jesti. “Kod nas je, hanefijskih pravnik”, veli Ajni, “pokudeno jesti sve morske životinje osim riba, kao što su: rak, kornjača, žaba, vodena svinja.” Svoje mišljenje argumentiraju ajetom: “... a ružna im (jela) zabranjuje” (El-A’raf, 157). “Sve osim riba ružno je”, vele oni.

5 Ebu-Derda, radijallahu anhu, smatrao je dozvoljenim umak koji se spravlja od riba, soli i vina koje bi se

5493. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Ibn-Džurejdža, a on od Amra da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Bili smo u pohodu zvanom ‘džejšul-habet’ i Ebu-Ubejda je postavljen za zapovjednika (emira). Zadesila nas je velika glad. More je izbacilo uginulog kita kakav ranije nije viđen, za takvog kita kaže se ‘anber’.¹ Jeli smo ga pola mjeseca. Ebu-Ubejda uzeo je jednu njegovu kost, i ispod nje je prošao jahač na jahalici.”

5494. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Amra da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Poslao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nas trista jahača pod zapovjedništvom Ebu-Ubejde da pratimo karavanu Kurejša. Zadesila nas je tako velika glad da smo jeli čak i lišće, pa je po tome ovaj pohod nazvan ‘džejšul-habet’ (vojska lišća). Tada je more izbacilo kita, za takvog kita kaže se ‘anber’. Jeli smo ga pola mjeseca i mazali se njegovim salom, tako da su nam se tijela popravila. Ebu-Ubejda je (kaže prenosilac) uzeo jedno njegovo rebro i postavio ga, a jahač je prošao ispod njega. S nama je bio i jedan čovjek koji je, kada je glad postala teška, zaklao tri deve, a potom opet tri, pa mu je Ebu-Ubejda to zabranio.”²

٥٤٩٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا جَيْشَ الْخَبَطِ وَأَمَّرَ أَبُو عُبَيْدَةَ فَجَعَلْنَا جُوعًا شَدِيدًا فَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا مِثْلًا لَمْ يَرِ مِثْلُهُ يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ عَظْمًا مِنْ عِظَامِهِ فَمَرَّ الرَّكِبُ تَحْتَهُ.

٥٤٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ بَعَثَنَا النَّبِيُّ ﷺ ثَلَاثَ مِائَةِ رَاكِبٍ وَأَمِيرُنَا أَبُو عُبَيْدَةَ نَرُصِدُ عِيرًا لِقُرَيْشٍ فَأَصَابَنَا جُوعٌ شَدِيدٌ حَتَّى أَكَلْنَا الْخَبَطَ فَسُمِّيَ جَيْشُ الْخَبَطِ وَأَلْقَى الْبَحْرُ حُوتًا يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا نِصْفَ شَهْرٍ وَأَدَهْنَا بُودَكِهِ حَتَّى صَلَحَتْ أَجْسَامُنَا قَالَ فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ ضِلْعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَنَصَبَهُ فَمَرَّ الرَّكِبُ تَحْتَهُ وَكَانَ فِيْنَا رَجُلٌ فَلَمَّا اشْتَدَّ الْجُوعُ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرٍ ثُمَّ ثَلَاثَ جَزَائِرٍ ثُمَّ نَهَاهُ أَبُو عُبَيْدَةَ.

djelovanjem sunca i ostalih sastavnih elemenata ovog umaka pretvaralo u sirće, što upućuje na zaključak da je on smatrao kako vino prelaskom u sirće postaje čisto i upotrebljivo u jelu; to je i mišljenje pravnika hanefijskog mezheba. (*Umdetul-kari*, 21/108)

¹ Moguće je da se radilo o glavatoj ulješuri.

² U nekim predanjima ovih hadisa navodi se da su oni, kada su se vratili u Medinu, spomenuli taj slučaj Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na što je on rekao: “Jedite opskrbu koju vam je Allah dao, a nahranite i nas ako ste šta od toga ponijeli sa sobom.” Neko mu je dao komad i on ga je pojeo. – Hadis s ovom završnicom ukazuje na to da je dozvoljeno jesti uginulu morsku životinju bez obzira da li je uginula sama od sebe ili nakon ulova. To je mišljenje većine pravnika.

JEDENJE SKAKAVACA

5495. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ja'fura da je Ibn-Ebu-Evfa, radijallahu anhu, rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u sedam vojnih pohoda, ili šest, i jeli smo s njime skakavce.”³

Sufjan, Ebu-Avana i Israil kažu, prenoseći od Ebu-Ja'fura, a on od Ibn-Ebu-Evfaa: “... sedam vojnih pohoda.”

POSUDA VATROPOKLONIKA I POSUDA U KOJOJ JE BILA UGINULA ŽIVOTINJA

5496. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, a njemu Hajva b. Šurejh da je čuo od Rebija b. Jezida Dimeškija, a on od Ebu-Idrisa Havlemija da je Ebu-Sa'leba Hušeni rekao:

“Došao sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Allahov Poslaniče, mi živimo u zemlji gdje ima kitabija, jedemo iz njihovih posuda, i u zemlji gdje ima divljači. Ja lovim svojim lukom i uz pomoć svoga psa podučena lovu te onoga koji nije podučen, pa mi reci šta nam je dozvoljeno od toga.’

‘Što se tiče onoga što si spomenuo da se nalaziš u zemlji kitabija i da jedeš iz njihovih posuda’, reče (Poslanik), ‘ako nađete druge mimo njihovih posuda, nemojte jesti iz njih, a ako ne nađete, operite ih i jedite iz njih. A što se tiče onoga što si spomenuo da živiš u zemlji u kojoj se lovi, kada loviš svojim lukom, spomeni Allahovo ime i jedi, kada loviš uz pomoć podučena psa, spomeni Allahovo ime i jedi, a što uloviš uz pomoć nepodučena psa pa stigneš preklati (prije nego što uquine), jedi.’”

باب أكل الجراد

٥٤٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ أَوْ سِتًّا كُنَّا نَأْكُلُ مَعَهُ الْجَرَادَ قَالَ سُفْيَانُ وَأَبُو عَوَانَةَ وَإِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى سَبْعَ غَزَوَاتٍ .

باب أنية المَجُوسِ وَالْمَيْتَةِ

٥٤٩٦. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شَرِيحٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ بْنُ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو ثَعْلَبَةَ الْحُسَيْنِيُّ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بِأَرْضِ أَهْلِ الْكِتَابِ فَنَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ وَبِأَرْضِ صَيْدٍ أَصِيدُ بِقَوْسِي وَأَصِيدُ بِكَلْبِي الْمَعْلَمِ وَبِكَلْبِي الَّذِي لَيْسَ بِمَعْلَمٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكَ بِأَرْضِ أَهْلِ كِتَابٍ فَلَا تَأْكُلُوا فِي آنِيَتِهِمْ إِلَّا أَنْ لَا تَجِدُوا بُدًّا فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا بُدًّا فَاغْسِلُوهَا وَكُلُوا وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ أَنَّكُمْ بِأَرْضِ صَيْدٍ فَمَا صِدَّتْ بِقَوْسِكَ فَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَكُلْ وَمَا صِدَّتْ بِكَلْبِكَ الْمَعْلَمِ فَادْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَكُلْ وَمَا صِدَّتْ بِكَلْبِكَ الَّذِي لَيْسَ بِمَعْلَمٍ فَادْرُكْتَ ذَكَاتَهُ فَكُلْهُ .

³ Nevevi spominje konsenzus pravnika o dozvoljenosti jedenja skakavaca. (Fethul-bari, 9/537) Međutim, malikijski pravnik Ibnul-Arebi u djelu *Aridatul-ahvezi*, 4/253, pravi razliku između hidžaskih i andaluzijskih skakavaca. Za ove potonje kaže: “Ne jedu se jer su štetni.”

5497. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, a njemu Jezid b. Ebu-Ubejd da je Selema b. Ekve'a rekao:

“Kada su zanoćili onoga dana kad su osvojili Hajber, potpalili su vatre. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Pod šta ste potpalili ove vatre (šta kuhate na njima)?’

‘Pod meso domaćih magaraca’, odgovoriše. ‘Prospite to iz njih (lonaca) i polupajte ih’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Tada ustade jedan čovjek i reče: ‘Da prospemo ono što se nalazi u njima i operemo ih?’

‘Ili to’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

UČENJE BISMILLE (SPOMINJANJE ALLAHOVA IMENA) PRILIKOM KLANJA, I KO TO NAMJERNO IZOSTAVI

Ibn-Abbas veli: “Ko zaboravi (proučiti *Bismillu*), ne smeta.”

Uzvišeni Allah kaže: “Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime, to je, uistinu, grijeh.” Onaj koji zaboravlja ne naziva se grešnikom (fasikom).

Uzvišeni (dalje) kaže: “A šejtani navode štićenike svoje da se s vama raspravljaju, pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mnogobošci postali.”²

٥٤٩٧. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي
يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ
لَمَّا أَمْسَوْا يَوْمَ فَتَحُوا خَيْبَرَ أَوْقَدُوا النَّيْرَانَ قَالَ
النَّبِيُّ ﷺ عَلَامَ أَوْقَدْتُمْ هَذِهِ النَّيْرَانَ قَالُوا لَحُومِ
الْحُمْرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ أَهْرَيْقُوا مَا فِيهَا وَاكْسِرُوا
قُدُورَهَا فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ نَهْرَيْقُ مَا فِيهَا
وَنَغْسِلُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ ذَاكَ .

بَابُ التَّسْمِيَةِ عَلَى الذَّبِيحَةِ وَمَنْ تَرَكَ مُتَعَمِّدًا

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ نَسِيَ فَلَا بَأْسَ وَقَالَ اللَّهُ
تَعَالَى (وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ) وَالنَّاسِي لَا يُسَمَّى فَاسِقًا وَقَوْلُهُ
(وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ
وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ) .

¹ Hadis ukazuje na to da je zabranjeno jesti meso domaćih magaraca.

² El-En'am, 121.

5498. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Seida b. Mesruka, a on od Abaje b. Rifa'a b. Rafija da je njegov djed Rafi' b. Hadidž rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi. Ljude je zadesila glad, pa smo zarobili deve i ovce. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je među posljednjim u grupi. Požurili su i postavili lonce. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je i naredio da se lonci prevrnu. Potom je podijelio plijen, računajući deset ovaca za jednu devu. Odbjegla im je jedna deva. Imali su malo konja. Tražili su devu, pa ih je to smorilo, a nisu je mogli uhvatiti. Neki čovjek odapeo je na nju strijelu (koja ju je pogodila), pa ju je (devu) Allah zaustavio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Među stokom ima one koja je divlja kao i divlje zvijeri. Što vam odbjegne, uradite s njime ovako.’ Moj je djed (kaže Rafi') rekao: ‘Očekujemo, ili bojimo se da se sutra ne sukobimo s neprijateljem, a nemamo mesarskih noževa; možemo li klati trstikom?’

‘Što prolije krv, ali ne zub i ne zufur,³ a spomene se pritom Allahovo ime’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – ‘jedi! O tome ću vam reći: što se tiče zuba, zato što je to kost, a što se tiče zufura, zato što je to mesarski nož Abesinaca.’”⁴

٥٤٩٨. حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ فَأَصْبَنَّا إِبِلًا وَغَنَمًا وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي أُخْرِيَّاتِ النَّاسِ فَعَجَلُوا فَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَدَفَعَ إِلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَأَكْفَفَتْ ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَتَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ وَكَانَ فِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَطَلَبُوهُ فَأَغْيَاهُمْ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا نَدَّ عَلَيْكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ وَقَالَ جَدِّي إِنَّا لَنَرُجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مَدَى أَفَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَأُخْبِرُكُمْ عَنْهُ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمُدَى الْحَبْشَةِ.

3 Vrsta mirisnog drveta koje raste u Abesiniji. Njime su Abesinci klali životinje, ali ono ustvari ne siječe.

4 Hadis je prethodio pod brojem 2488. Iz hadisa se zaključuje :

- zabranjeno je raspolagati zajedničkom imovinom bez dozvole;
- ashabi su se bespogovorno pokoravali Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, čak i u situaciji kada su bili u velikoj potrebi;
- vladar može kazniti potčinjene uništenjem neke koristi ukoliko to zahtijeva opći šerijatski interes;
- dozvoljena je procjena prilikom podjele ratnog plijena;
- domaća životinja koja podivlja ima status divljači, i obratno;
- dozvoljeno je klanje sredstvom kojim se postiže cilj, bilo ono željezno ili ne;
- dozvoljeno je probosti odbjegle životinje u slučaju nemogućnosti njihova klanja;
- zabranjeno je klanje zubima i zufurom.

O ONOM ŠTO SE ZAKOLJE NA STATUAMA I KIPOVIMA

5499. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Abdul-Aziz (misli: Ibn-Muhtar), prenoseći od Musaa b. Ukbe, a on od Salima da je čuo Abdullaha kako kazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sreo Zejda b. Amra b. Nufejla u podnožju Beldeha – a to je bilo prije dolaska Objave Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem – pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio sofru na kojoj je bilo meso, a on je to odbio rekavši: “Ja ne jedem ono što vi zakoljete na svojim statuama, niti jedem išta drugo osim onog prilikom čijeg je klanja spomenuto Allahovo ime.”

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “NEKA ZAKOLJE U IME ALLAHA!”

5500. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Esveda b. Kajsja da je Džundeb b. Sufjan Bedželi rekao: “Jednom smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, zaklali kurban, ali su neki ljudi svoje kurbane zaklali prije namaza. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ko je zaklao (kurban) prije namaza neka umjesto tog kurbana zakolje drugi, a ko nije zaklao prije nego što smo klanjali, neka zakolje u ime Allaha.’”¹

بَاب مَا ذُبِحَ عَلَى النُّصَبِ وَالْأَصْنَامِ

٥٤٩٩. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ يَعْنِي ابْنَ الْمُخْتَارِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ لَقِيَ زَيْدَ بْنَ عَمْرٍو بْنِ نُفَيْلٍ بِأَسْفَلِ بَلَدٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْوَحْيُ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سُفْرَةً فِيهَا لَحْمٌ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ إِنِّي لَا أَكُلُ مِمَّا تَذْبَحُونَ عَلَى أَنْصَابِكُمْ وَلَا أَكُلُ إِلَّا مِمَّا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ .

بَاب قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللَّهِ

٥٥٠٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَسْوَدِ ابْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ الْبَجَلِيِّ قَالَ صَحَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَضْحِيَّةَ ذَاتِ يَوْمٍ فَإِذَا أَنَاسُ قَدْ ذَبَحُوا ضَحَايَاهُمْ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلَمَّا انْصَرَفَ رَأَاهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنَّهُمْ قَدْ ذَبَحُوا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيَذْبَحْ مَكَانَهَا أُخْرَى وَمَنْ كَانَ لَمْ يَذْبَحْ حَتَّى صَلَّيْنَا فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اللَّهِ .

¹ Komentar hadisa bit će naveden u dijelu *Kurbani*.

KOME SE PROLIJE KRV TRSTIKOM,
KREMENOM I ŽELJEZOM

5501. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr, njemu Mu'temir, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Nafija: da je čuo Ka'ba b. Malika kako obavještava Ibn-Omera da mu je rekao njegov otac kako je neka njihova ropkinja (služavka) čuvala ovce na brdu Sel'. Primijetila je kako jedna od njenih ovaca krepaje; razbila je kamen i zaklala je tim kamenom, a potom rekla svojim ukućanima: "Nemojte jesti dok ne odem kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitam ga, ili dok ne pošaljem nekoga ko će ga upitati (o tome)." Došla je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je poslala nekoga, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se to jede.

5502. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Džuvejrija, prenoseći od Nafija, on od čovjeka iz plemena Benu-Selema, a ovaj od Abdullaha da je ropkinja (služavka) Ka'ba b. Malika čuvala njegove ovce na brdašcu kod pijace – a ona je na brdu Sel' – pa je jedna ovca nastradala. Razbila je kamen i njime zaklala ovcu. Spomenuli su to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa im je naredio da je jedu.

بَاب مَا أَذْهَرَ الدَّمَ مِنَ الْقَصَبِ وَالْمَرْوَةِ وَالْحَدِيدِ

٥٥٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ سَمِعَ ابْنَ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ يُخْبِرُ ابْنَ عُمَرَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ جَارِيَةَ لَهُمْ كَانَتْ تَرْعَى غَنَمًا بِسَلْعٍ فَأَبْصَرَتْ بِشَاةٍ مِنْ غَنَمِهَا مَوْتًا فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَذَبَحَتْهَا فَقَالَ لِأَهْلِهِ لَا تَأْكُلُوا حَتَّى آتِيَ النَّبِيُّ ﷺ فَاسْأَلَهُ أَوْ حَتَّى أُرْسَلَ إِلَيْهِ مَنْ يَسْأَلُهُ فَآتَى النَّبِيُّ ﷺ أَوْ بَعَثَ إِلَيْهِ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِأَكْلِهَا .

٥٥٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ أَنَّ جَارِيَةَ لِكَعْبِ بْنِ مَالِكٍ تَرْعَى غَنَمًا لَهُ بِالْجُبَيْلِ الَّذِي بِالسُّوقِ وَهُوَ بِسَلْعٍ فَأَصِيبَتْ شَاةٌ فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَذَبَحَتْهَا بِهِ فَذَكَرُوا لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَمَرَهُمْ بِأَكْلِهَا .

5503. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu njegov otac, prenoseći od Šu'be, on od Seida b. Mesruka, a ovaj od Abaje b. Rafija da je njegov djed rekao:

“Allahov Poslaniče, nemamo mesarskih noževa.”

“Čime se god prolije krv i pritom spomene Allahovo ime – to jedi, samo ne ako je to (čime se kolje) zufur ili zub”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Zufur je sredstvo kojim kolju Abesinci, a zub je kost. Jedna je deva odbjegla, pa ju je zaustavio (jedan od ashaba). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: “Među ovim devama ima divljih, kao što su divlje zvijeri, pa ako vas koja od njih nadvlada, uradite ovako (kao što ste uradili s ovom koja je odbjegla).”

AKO ZAKOLJE (ŽIVOTINJU) ŽENA ILI SLUŽAVKA (ROBINJA)

5504. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu Abde, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafija, ovaj od sina Ka'ba b. Malika, a on od svoga oca da je žena zaklala ovcu kamenom, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je upitan o tome, naredio da se jede.

Lejs veli: “PRIČAO NAM JE Nafi' da je čuo čovjeka, ensariju, kako kazuje Abdullahu, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je robinja (služavka) Ka'ba...”

5505. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Nafija, a on od nekog ensarije da ga je Mu'az b. Sa'd, ili Sa'd b. Mu'az, obavijestio: kako je robinja (služavka) Ka'ba b. Malika čuvala ovce na brdu Sel'. Jedna je ovca nastradala, ali je ona uspjela da je prekolje kamenom. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o tome, pa je rekao: “Jedite je!”¹

٥٥٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ لَنَا مَدَى فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ لَيْسَ الظُّفْرُ وَالسِّنُّ أَمَّا الظُّفْرُ فَمَدَى الْحَبَشَةِ وَأَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَنَدٌّ بَعِيرٌ فَحَبَسَهُ فَقَالَ إِنَّ لِهَذِهِ الْإِبِلِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا .

بَاب ذَبِيحَةِ الْمَرْأَةِ وَالْأَمَةِ

٥٥٠٤. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ امْرَأَةً ذَبَحَتْ شَاةً بِحَجَرٍ فَسُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَأَمَرَ بِأَكْلِهَا وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّهُ سَمِعَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ يُخْبِرُ عَبْدَ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ جَارِيَةً لِكَعْبٍ بِهَذَا .

٥٥٠٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ عَنْ مُعَاذِ بْنِ سَعْدٍ أَوْ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ جَارِيَةً لِكَعْبِ بْنِ مَالِكٍ كَانَتْ تَرَعَى غَنَمًا بِسِلْعٍ فَأَصِيبَتْ شَاةٌ مِنْهَا فَأَذْرَكَهَا فَذَبَحْتُهَا بِحَجَرٍ فَسُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ كُلُّوْهَا .

¹ Ovi hadisi ukazuju na to da je dozvoljeno jesti meso životinje koja je zaklana oštrim kamenom. Valjano je da klanje (životinje) obavi žena. Dozvoljeno je osobi kojoj je nešto povjereno na čuvanje da raspolaže time ako je to u interesu vlasnika.

NE KOLJE SE ZUBOM,
KOŠĆU NITI ZUFUROM

5506. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, prenoseći od svoga oca, on od Abaje b. Rifa'a, a ovaj od Rafija b. Hadidža da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Jedi, dakle, čime se god prolije krv, samo ne (ako je to učinjeno) zubom ili zufurom."

AKO ZAKOLJE (ŽIVOTINJU) BEDUIN

5507. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejdullah, njemu Usama b. Hafs Medeni, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da su neki ljudi rekli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ljudi nam donose meso, a ne znamo da li je spomenuto Allahovo ime (*Bismilla*) prilikom klanja."

"Proučite (*Bismillu*) vi i jedite", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Kaže (Aiša): "Nema mnogo vremena kako su prihvatili islam."

Ovaj hadis prenosi i Ali od Deraverdija, slijedeći predanje (Usame b. Hafsa), a to čini i Ebu-Halid te Tufavi.²

بَاب لَا يُذَكَّى بِالسِّنِّ وَالْعَظْمِ وَالظُّفْرِ

٥٥٠٦. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ كُلُّ يَغْنِي مَا أَنْهَرَ الدَّمَ إِلَّا السِّنُّ وَالظُّفْرُ .

بَاب ذَبْحَةِ الْأَعْرَابِ وَنَحْوِهِمْ

٥٥٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَسَامَةُ ابْنُ حَفْصٍ الْمَدَنِيُّ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قَوْمًا قَالُوا لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ قَوْمًا يَأْتُونَنَا بِاللَّحْمِ لَا نَدْرِي أَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا فَقَالَ سَمُّوا عَلَيْهِ أَنْتُمْ وَكُلُّوهُ قَالَتْ وَكَانُوا حَدِيثِي عَهْدٍ بِالْكَفْرِ تَابَعَهُ عَلِيٌّ عَنِ الدَّرَاوَرْدِيِّ وَتَابَعَهُ أَبُو خَالِدٍ وَالطُّفَاوِيُّ .

² Neki pravници argumentiraju ovim hadisom svoje mišljenje da *Bismilla* (spominjanje Allahovog imena) prilikom klanja nije obavezna (vadžib), jer kad bi bilo tako ne bi im (Poslanik) naredio da jedu ono što zakolju beduini. Ibn-Hadžer veli: "Pravници se slažu u tome da *Bismilla* prilikom jela nije obavezna (vadžib), a pošto je u ovom slučaju nadomjestila *Bismillu* prilikom klanja, to ukazuje da je ona sunnet, jer sunnet ne može zamijeniti farz... Iz hadisa se zaključuje", veli dalje Ibn-Hadžer, "da se ono što se nalazi na muslimanskim pijacama uzima kao ispravno, a također i ono što zakolju seljaci, jer oni, uglavnom, znaju za propis o učenju *Bismille* prilikom klanja. Hadis također upućuje na to da je dozvoljeno jesti ono što zakolje musliman pod pretpostavkom da je on prilikom klanja proučio *Bismillu*, jer o muslimanu treba imati dobro mišljenje dok se ne potvrdi suprotno." Imam Ajni, odgovarajući na ovu argumentaciju, kaže: "To je bilo u početku islama. Potvrda je tome i dodatak u predanju imama Malika: 'To je bilo u početku islama.' Međutim, pravници se slažu da se ovaj slučaj desio u Medini, a ajet o *Bismilli* u suri El-En'am objavljen je u Mekki, kao i ova sura u cjelini." (Vidi opširnije o ovome u: *Fethul-bari*, 9/551-552 i *Umdetul-kari*, 21/118)

MESO I LOJ ŽIVOTINJA KOJE
ZAKOLJU KITABIJE (KRŠĆANI I ŽIDOVI),
ONI S KOJIMA SE RATUJE I DRUGI

Uzvišeni kaže: “Od sada vam se dozvoljavaju sva lijepa jela; dozvoljavaju vam se i jela onih kojima je data Knjiga, a i vaša su jela njima dozvoljena.”¹

Zuhri veli: “Ne smeta jesti meso životinja koje zakolju Arapi kršćani. Ako čuješ da spomene nečije drugo ime mimo Allahovog, nemoj jesti, a ako ne čuješ, Allah ga je dozvolio znajući za njihovo krivovjerstvo (kufr).” Slično se prenosi i od Alije, radijallahu anhu.

Hasan i Ibrahim vele: “Ne smeta jesti meso životinje koju je zaklala neobrezana osoba.”

Ibn-Abbas veli: “Njihova hrana – to je meso životinja koje oni (kitabije) kolju.”²

5508. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘ba, prenoseći od Humejda b. Hilala, on od Abdullaha b. Mugaffela, radijallahu anhu, da je rekao:

“Opsjedali smo jedan dvorac u Hajberu, pa je neki čovjek bacio torbu u kojoj se nalazio loj. Skočio sam da je uzmem, ali sam se okrenuo, vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kod sebe, i zastidio ga se.”

يَا بَذَائِحِ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَشُحُومِهَا مِنْ أَهْلِ الْحَرْبِ وَغَيْرِهِمْ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ
لَهُمْ) وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا بَأْسَ بِذَبِيحَةِ نَصَارَى
الْعَرَبِ وَإِنْ سَمِعْتَهُ يُسَمِّي لغيرِ اللَّهِ فَلَا تَأْكُلْ وَإِنْ لَمْ
تَسْمَعْهُ فَقَدْ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَكَ وَعَلِمَ كُفْرَهُمْ وَيَذْكُرُ عَنْ
عَلِيٍّ نَحْوَهُ وَقَالَ الْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ لَا بَأْسَ بِذَبِيحَةِ
الْأَقْلَفِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ طَعَامُهُمْ ذَبَائِحُهُمْ .

٥٥٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِينَ قَصْرَ خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ
بِجَرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَزَوْتُ لِأَخِيهِ فَالتَفْتُ فَإِذَا
النَّبِيُّ ﷺ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ .

¹ El-Maida, 5.

² Hadis ukazuje na to da je dozvoljeno jesti loj od onoga što kolju kitabije, makar oni bili i ratni protivnici.

ODBJEGLA JE STOKA KAO I DIVLJAČ³

Dozvolio je to Ibn-Mes'ud, a Ibn-Abbas veli: "Stoka je koja ti se otme kontroli kao i divljač koja se lovi", a o devi koja se strovalila u bunar kaže: "Zakolji je (probodi) na koji god način možeš." Slično se prenosi i od Alije, Ibn-Omera i Aiše.

5509. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Jahja, prenoseći od Sufjana, on od svoga oca, a ovaj od Abaje b. Rifa'a b. Rafija b. Hadidža da je Rafi' b. Hadidž ispričao:

"Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, sutra se susrećemo s neprijateljem, a nemamo mesarskih noževa.'

'Budi hitar, ili požuri (s klanjem)', reče (Poslanik), 'čime se god prolije krv i pritom spomene Allahovo ime – to jedi, samo ne (kolji) zubom niti zufurom. Reći ću ti: ne zubom jer je to kost, i ne zufurom jer je to sredstvo za klanje koje upotrebljavaju Abesinci.' Osvojili smo ratni plijen, deve i ovce, pa je jedna deva odbjegla. Jedan ju je čovjek pogodio strijelom i zaustavio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: 'Među ovim devama ima divljih, kao što su divlje zvijeri, pa ako vas koja od njih nadvlada, uradite ovako (kao što ste uradili s ovom koja je odbjegla).'"

بَابُ مَا نَذَرَ مِنَ الْبَهَائِمِ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْوَحْشِ

وَأَجَازُهُ ابْنُ مَسْعُودٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا أَعْجَزَكَ مِنَ الْبَهَائِمِ مِمَّا فِي يَدَيْكَ فَهُوَ كَالصَّيْدِ وَفِي بَعِيرٍ تَرَدَّى فِي بئرٍ مِنْ حَيْثُ قَدَرْتَ عَلَيْهِ فَذَكَرَهُ وَرَأَى ذَلِكَ عَلِيٌّ وَابْنُ عُمَرَ وَعَائِشَةُ .

٥٥٠٩. حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَأَقْوُ الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَتْ مَعَنَا مِدَى فَقَالَ أَهْجَلُ أَوْ أَرْنِ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَأُحَدِّثُكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمِدَى الْحَبْشَةِ وَأَصْبَنَانَهُبِ إِبِلٍ وَغَنَمٍ فَتَدَّ مِنْهَا بَعِيرٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ لِهَذِهِ الْإِبِلِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَإِذَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا شَيْءٌ فَافْعَلُوا بِهِ هَكَذَا .

³ Misli se na dozvolu probadanja i ubijanja takve životinje na bilo koji mogući način, kao što je slučaj i s divljači.

PROBADANJE (POSEBAN POSTUPAK PRI KLANJU DEVA) I KLANJE

Ibn-Džurejdž prenosi od Ataa da je rekao: “Nema probadanja niti klanja osim na predviđeni način.”

“Rekao sam: ‘Valja li ako ono što se kolje probodem (onako kako se kolju deve)?’

‘Da’, reče on, ‘Allah je spomenuo klanje krave, pa ako zakolješ nešto što se probada, dozvoljeno je. Probadanje mi je u ovom slučaju draže (ispravnije). Klanje je presijecanje vratnih žila.’¹

‘Treba li pored vratnih žila presjeći i vratnu moždinu?’, upitah.

‘Ne mislim da treba’, reče on, ‘Nafi’ mi je rekao da je Ibn-Omer zabranio (presijecanje) moždine rekavši: ‘Neka presiječe do kostiju (ali ne i kosti), a onda neka ostavi životinju da umre.’”

Uzvišeni kaže: “A kada je Musa rekao narodu svome: ‘Allah vam naređuje da zakoljete kravu...’”,² a također i: “... pa je zaklaše, i jedva to učiniše.”³

Seid prenosi od Ibn-Abbasa da je rekao: “Mjesto je klanja grkljan i grlo.”

Ibn-Omer, Ibn-Abbas i Enes vele: “Ako (čovjek životinji) odsiječe glavu, ne smeta.”

بَابُ النَّحْرِ وَالذَّبْحِ

وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ لَا ذَبْحَ وَلَا مَنْحَرَ إِلَّا فِي الْمَذْبَحِ وَالْمَنْحَرِ قُلْتُ أَيْجِزِي مَا يُذْبَحُ أَنْ أَنْحَرَهُ قَالَ نَعَمْ ذَكَرَ اللَّهُ ذَبْحَ الْبَقَرَةِ فَإِنْ ذَبَحْتَ شَيْئًا يُنْحَرُ جَازَ وَالنَّحْرُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَالذَّبْحُ قَطْعُ الْأَوْدَاجِ قُلْتُ فَيُخَلَّفُ الْأَوْدَاجُ حَتَّى يَقْطَعَ النَّخَاعُ قَالَ لَا إِخَالَ وَأَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ نَهَى عَنِ النَّخَعِ يَقُولُ يَقْطَعُ مَا دُونَ الْعَظْمِ ثُمَّ يَدْعُ حَتَّى تَمُوتَ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً) وَقَالَ (فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ) وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الذَّكَاءُ فِي الْحَلْقِ وَاللَّبَّةِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ عَبَّاسٍ وَأَنَسٌ إِذَا قَطَعَ الرَّأْسَ فَلَا بَأْسَ.

¹ Potpuno klanje postiže se presijecanjem grkljana, dušnika i dviju vratnih žila. Ukoliko bi neko presjekao troje od ovo četvero, klanje bi bilo valjano prema mišljenju Ebu-Hanife. Šafija smatra da je klanje valjano i ako se presijeku samo grkljan i dušnik. Sevri smatra da je dovoljno presjeći samo dvije vratne žile, pa makar i ne bili presječeni grkljan i dušnik. Malik smatra da se moraju presjeći dvije vratne žile i grkljan.

² Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “I kada Musa reče narodu svome: ‘Allah vam doista naređuje da zakoljete kravu’, oni upitaše: ‘Zbijaš li to ti s nama šalu?’, a on reče: ‘Allahu se utječem od toga da neznalica budem!’”

³ Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “On kaže, reče on, ‘da krava ne smije biti iscrpljena oranjem zemlje i natapanjem usjeva; treba biti bez ikakve mahane i biljega.’ ‘E, sad si kazao istinu!’, rekoše oni, pa je zaklaše, i jedva to učiniše.”

5510. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Sufjan, prenoseći od Hišama b. Urve, on od Fatime bint Munzir, svoje supruge, a ona od Esme bint Ebu-Bekr, radijallahu anhuma, da je rekla:
“Zaklali smo, za života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, konja i pojeli ga.”⁴

5511. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Abda, prenoseći od Hišama, on od Fatime, a ova od Esme da je rekla:
“Zaklali smo u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medini konja i pojeli ga.”

5512. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Džerir, prenoseći od Hišama, a on od Fatime bint Munzir da je Esma bint Ebu-Bekr rekla:
“Zaklali smo u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, konja i pojeli ga.”

POKUĐENOST MRCVARENJA I VEZIVANJA ŽIVOTINJA I NJIHOVOG PRETVARANJA U METU

5513. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘ba, prenoseći od Hišama b. Zejda da je rekao:
“Ušao sam s Enesom kod Hakema b. Ejjuba, pa je ugledao djecu, ili dječake, kako gađaju kokošku koju su postavili kao metu. Enes je rekao: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se životinje postavljaju kao mete.’”

٥٥١٠. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرْتَنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ الْمُنْذِرِ امْرَأَتِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَرَسًا فَأَكَلْنَاهُ.

٥٥١١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ سَمِعَ عَبْدَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ ذَبَحْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا وَنَحْنُ بِالْمَدِينَةِ فَأَكَلْنَاهُ.

٥٥١٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا فَأَكَلْنَاهُ تَابِعَهُ وَكِيعٌ وَابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامٍ فِي النَّحْرِ.

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ الْمَثَلَةِ وَالْمَضْبُورَةِ وَالْمُجْتَمَةِ

٥٥١٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَنَسٍ عَلَى الْحَكَمِ بْنِ أَيُّوبَ فَرَأَى غِلْمَانًا أَوْ فَتْيَانًا نَصَبُوا دَجَاجَةً يَرْمُونَهَا فَقَالَ أَنَسُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُضَبَّرَ الْبَهَائِمُ.

⁴ Ovaj hadis je dokaz Šafiju, Ebu-Jusuflu i Muhammedu b. Hasanu, koji smatraju da je dozvoljeno jesti konjsko meso, Ebu-Hanifa i Malik smatraju da je to vrlo pokuđeno (kerahetu-tahrim), dok drugi kažu da je to kerahetu-tenzih. (Umdetul-kari, 21/123)

5514. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Ja'kub, njemu Ishak b. Seid b. Amr, prenoseći od svoga oca, koji mu je kazivao da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, ušao kod Jahjaa b. Seida, a jedan od njegovih sinova bio je svezao kokošku i gađao je. Ibn-Omer je prišao kokoški i odvezao je; zatim je došao s dječakom, noseći kokošku, i rekao:

“Izgrdite svoje dijete da ne veže ovu pticu i ne drži je kao metu. Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako zabranjuje vezivanje stoke ili drugih životinja i njihovo pretvaranje u mete za gađanje i ubijanje.”

5515. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Ebu-Bisra da je Seid b. Džubejr rekao:

“Bio sam kod Ibn-Omera kad su naišli pored dječaka, ili grupe, koji su postavili kokošku kao metu i gađali je. Kada su ugledali Ibn-Omera, razbježali su se. Ibn-Omer tada reče: ‘Ko je ovo uradio?! Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onog koji ovo radi!’”

Slijedi ga u predanju Sulejman, prenoseći od Šu'be.

PRIČAO NAM JE Minhal, prenoseći od Seida, on od Ibn-Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo onoga ko masakrira životinje. Adijj ovo prenosi od Seida, on od Ibn-Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5516. PRIČAO NAM JE Minhal, prenoseći od Seida, a on od Ibn-Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo onog koji mrcvari životinju. Adijj prenosi (isto) od Seida, on od Ibn-Abbasa, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on zabranio pljačku i masakriranje.¹

٥٥١٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى يَحْيَى ابْنِ سَعِيدٍ وَغُلَامٍ مِنْ بَنِي يَحْيَى رَابِطٌ دَجَاجَةٌ يَرْمِيهَا فَمَشَى إِلَيْهَا ابْنُ عُمَرَ حَتَّى حَلَّهَا ثُمَّ أَقْبَلَ بِهَا وَبِالْغُلَامِ مَعَهُ فَقَالَ ازْجُرُوا غُلَامَكُمْ عَنْ أَنْ يَضْرِبَ هَذَا الطَّيْرَ لِلْقَتْلِ فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى أَنْ تُضْرَبَ بَهِيمَةٌ أَوْ غَيْرُهَا لِلْقَتْلِ.

٥٥١٥. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عُمَرَ فَمَرُّوا بِفَتْيَةٍ أَوْ بِنَفَرٍ نَصَبُوا دَجَاجَةً يَرْمُونَهَا فَلَمَّا رَأَوْا ابْنَ عُمَرَ تَفَرَّقُوا عَنْهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ مَنْ فَعَلَ هَذَا إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَعَنَ مَنْ فَعَلَ هَذَا تَابِعَهُ سُلَيْمَانُ عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا الْمُنْهَالُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ ابْنِ عُمَرَ لَعَنَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ مَثَلَ بِالْحَيَوَانِ وَقَالَ عَدِيٌّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

٥٥١٦. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيٌّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ يَزِيدَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ نَهَى عَنِ النَّهْبَةِ وَالْمَثَلَةِ.

¹ Iz navedenih se hadisa zaključuje:

- zabranjeno je mučiti životinju;
- zabranjeno je učiniti životinju metom za gađanje;

KOKOŠIJE MESO

5517. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu Veki', prenoseći od Sufjana, on od Ejjuba, ovaj od Ebu-Kilabe, on od Zehdema Džermija da je Ebu-Musa Eš'ari, radijallahu anhu, rekao:
"Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da jede kokošije meso."

5518. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Ejjuba b. Ebu-Temime, a on od Kasima da je Zehdem rekao:

"Bili smo kod Ebu-Musaa Eš'arija – a između nas i ovog ogranka plemena Džerm postoji pobratimstvo – pa mu je donesena hrana s kokošijim mesom. Među ljudima sjedio je i jedan bjeloput čovjek, koji nije prinosio ruku hrani.

'Primakni se (i jedi)', reče (Ebu-Musa), 'vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ga (kokošije meso) jede.'

'Vidio sam (kokoš) da jede nešto, pa mi se gadi. Zakleo sam se da je neću jesti', odgovori (čovjek).

'Približi se da te obavijestim', reče (Ebu-Musa), 'ili da ti kažem. Došao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, s grupom Eš'arija – a desilo se da je on bio ljutit; dijeljaše deve iz fonda zekjata. Tražili smo da nam da deve koje nas mogu nositi, ali se on zakleo da nam neće dati takve deve i dodao: 'Nemam ono na čemu bih vas nosio.' Potom su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dotjerane deve iz ratnog plijena, pa je upitao: 'Gdje su Eš'arije, gdje su Eš'arije?' Dao nam je', reče (Ebu-Musa), 'pet bijelih grbavih deva.² Zastali smo potom nedaleko odatle, i ja rekoх svojim drugovima: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaboravio je

بَابُ لَحْمِ الدَّجَاجِ

٥٥١٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ زُهْدَمِ الْجَرْمِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى يَعْنِي الْأَشْعَرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَأْكُلُ دَجَاجًا .

٥٥١٨. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ أَبِي تَمِيمَةَ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ زُهْدَمِ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَرْمِ إِخَاءٍ فَأَتَى بِطَعَامٍ فِيهِ لَحْمٌ دَجَاجٍ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ جَالِسٌ أَحْمَرٌ فَلَمْ يَذَنْ مِنْ طَعَامِهِ قَالَ أَدْنُ فَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْكُلُ مِنْهُ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ أَكَلَ شَيْئًا فَقَذَرْتُهُ فَحَلَفْتُ أَنْ لَا أَكُلَهُ فَقَالَ أَدْنُ أَخْبِرْكَ أَوْ أَحْدِثْكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي نَفَرٍ مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ فَوَافَقْتُهُ وَهُوَ غَضَبَانٌ وَهُوَ يَقْسِمُ نَعْمًا مِنْ نَعَمِ الصَّدَقَةِ فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا قَالَ مَا عِنْدِي مَا أَهْلُكُمْ عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِنَهَبٍ مِنْ إِبِلٍ فَقَالَ أَيْنَ الْأَشْعَرِيُّونَ أَيْنَ الْأَشْعَرِيُّونَ قَالَ فَأَعْطَانَا خَمْسَ دَوْدٍ غُرَّ الذُّرَى فَلَبِثْنَا غَيْرَ بَعِيدٍ فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي نَسِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمِينَهُ فَوَاللَّهِ لَئِنْ تَغَفَّلْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَمِينَهُ لَا نُفْلِحُ أَبَدًا فَرَجَعْنَا

– zabranjeno je masakrirati životinju odsijecanjem udova i dijelova tijela;
– islam traži da se životinja zakolje na najprimjereniji način.

² U hadisu je upotrijebljena sintagma 'hamse zevdin'. To može značiti, kako veli Ajni, i petnaest deva, jer riječ zevd znači broj između tri i deset. (Umdetul-kari, 21/127)

svoju zakletvu. Tako mi Allaha, ako budemo željeli da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaboravi svoju zakletvu, nećemo nikada uspjeti!’

Vratili smo se kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli mu: ‘Allahov Poslaniče, tražili smo da nam daš deve koje će nas nositi, pa si se zakleo da nam ih nećeš dati; pomislili smo da si zaboravio svoju zakletvu.’ On reče: ‘Allah vas je ponio (snabdio takvim devama). Ja se, tako mi Allaha, nikad ne zakunem nekom zakletvom, pa kad nakon toga vidim da je nešto drugo bolje, ne uradim ono što je bolje, iskupivši se potom od zakletve.’¹

KONJSKO MESO

5519. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, prenoseći od Hišama, a on od Fatime da je Esma rekla: “Zaklali smo u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, konja i pojeli ga.”

5520. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Amra b. Dinara, a on od Muhammeda b. Alija da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je na dan Hajbera meso pitomih (domaćih) magaraca, a dozvolio konjsko meso.”²

إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا اسْتَحْمَلْنَاكَ فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا فَظَنْنَا أَنَّكَ نَسِيتَ يَمِينَكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ حَمَلَكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا .

بَابُ لُحُومِ الْخَيْلِ

٥٥١٩. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ نَحَرْنَا فَرَسًا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَكَلْنَاهُ .

٥٥٢٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ وَرَخَصَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ .

1 Iz hadisa se zaključuje da je dozvoljeno jesti kokošije meso. Neki pravници izuzimaju iz ove dozvole kokoš koja jede nečistoće (džillala). Od Ibn-Omera prenosi se da je on takvu kokoš zatvarao tri dana (prije klanja). Od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, navodi se predanje da je zabranio jedenje mesa životinje koja se hrani izmetom (džillala). Šafijski pravници smatraju da je pokuđeno jesti takvo meso ako ono promijeni okus. Hanbelijski pravници drže da zabrana u hadisu znači da nije dozvoljeno (tahrim) jesti meso ‘džillale’.

2 Ova dva hadisa ukazuju na dozvolu jedenja konjskog mesa. Jedenje konjskog mesa smatraju dozvoljenim imami: Šafija, Ebu-Jusuf, Muhammed b. Hasan, Ahmed, Ebu-Sevr i drugi. Ebu-Hanifa, Evzai, Malik, Ebu-Ubejd i drugi smatraju da je to pokuđeno (mekruh). Svoje mišljenje argumentiraju hadisom koji bilježe Ebu-Davud, Nesai, Ibn-Madža i Tahavi, a u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio jedenje konjskog mesa, mesa mazgi i magaraca. Nakon navođenja ovog hadisa Tahavi kaže: “Hadiski učenjaci smatraju Ikrimu b. Ammara, jednog od prenosilaca ovog hadisa, slabim prenosiocem.” Ajni veli da je ovdje riječ o protivrječnosti između hadisa koji dozvoljava i hadisa koji zabranjuje, pa u tom slučaju prednost ima onaj koji zabranjuje. Međutim, moguće je prigovoriti ovoj argumentaciji tvrdeći da nema protivrječnosti između hadisa različitog stepena autentičnosti. Hadis koji bilježi Buhari je jači, pa prema tome i preferirajući. (Vidi opširnije o ovom pitanju u: *Fethul-bari*, 9/566-659 i *Umdetul-kari*, 21/138.)

MESO DOMAĆIH MAGARACA

O tome pripovijeda Selema od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5521. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu Abda, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Salima i Nafija da je Ibn-Omer rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je meso domaćih magaraca na dan Hajbera (oslobađanja Hajbera).”

5522. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Nafija da je Abdullah rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je meso domaćih magaraca.” Slijedi ga (u predanju) Ibn-Mubarek, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Nafija.

Ebu-Usama veli: “... od Ubejdullaha, on od Salima.”

5523. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Abdullaha i Hasana, sinova Muhammeda b. Alija, a oni od svoga oca da je Alija, radijallahu anhum, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je privremeni brak u godini kada je oslobođen Hajber, kao i meso domaćih magaraca.”

5524. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Amra, a on od Muhammeda b. Alija da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je na dan oslobođenja Hajbera meso magaraca, a dozvolio konjsko meso.”

بَابُ لُحُومِ الْحُمْرِ الْإِنْسِيَّةِ

فِيهِ عَنْ سَلَمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٥٢١. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَالِمٍ وَنَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ يَوْمَ خَيْبَرَ .

٥٥٢٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ تَابِعَهُ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَالِمٍ .

٥٥٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمُتْعَةِ عَامَ خَيْبَرَ وَعَنْ لُحُومِ حُمْرِ الْإِنْسِيَّةِ .

٥٥٢٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ وَرَخَّصَ فِي لُحُومِ الْخَيْلِ .

5525, 5526. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Šu'be, a on od Adijja da su Bera' i Ibn-Ebu-Evfa, radijallahu anhum, rekli: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (jesti) meso magaraca."

5527. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Ja'kub b. Ibrahim, prenoseći od svoga oca, on Saliha, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Ebu-Idrisa da je Ebu-Sa'leba rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je meso domaćih magaraca." Slijede ga (u predanju) Zubejdi i Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba. Malik, Ma'mer, Madžišun, Junus i Ibn-Ishak vele da je Zuhri rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je meso svake životinje koja ima očnjake (mesoždera)."

5528. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Abdul-Vehhab Sekafi, prenoseći od Ejjuba, on od Muhammeda, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao neki čovjek i rekao: "Pojedeni su magarci!" Potom mu je došao drugi čovjek i rekao: "Pojedeni su magarci!" Zatim je došao čovjek i rekao: "Uništeni su magarci!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je glasniku da saopći ljudima: "Allah i Njegov Poslanik zabranjuju vam meso domaćih magaraca jer je ono nečisto!" Lonci su tada prevrnuti, a meso je vrilo u njima.

٥٥٢٦-٥٥٢٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَدِيُّ عَنِ الْبَرَاءِ وَابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ لُحُومِ الْخُمْرِ.

٥٥٢٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَبَا إِدْرِيسَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا ثَعْلَبَةَ قَالَ حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لُحُومَ الْخُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ تَابِعَهُ الزُّبَيْدِيُّ وَعُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ مَالِكٌ وَمَعْمَرٌ وَالْمَاجِشُونُ وَيُونُسُ وَابْنُ إِسْحَاقَ عَنِ الزُّهْرِيِّ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ.

٥٥٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَاءَهُ جَاءٌ فَقَالَ أَكَلْتَ الْخُمْرُ ثُمَّ جَاءَهُ جَاءٌ فَقَالَ أَكَلْتَ الْخُمْرُ ثُمَّ جَاءَهُ جَاءٌ فَقَالَ أَفْنَيْتَ الْخُمْرُ فَأَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى فِي النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْخُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ فَإِنَّهَا رِجْسٌ فَأَكْفَيْتَ الْقُدُورَ وَإِنَّهَا لَتَفُورُ بِاللَّحْمِ.

5529. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, prenoseći od Amra da je ispričao: “Rekao sam Džabiru b. Zejdu: ‘Tvrde da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio meso domaćih magaraca!’ On odgovori: ‘To je govorio Hakem b. Amr Gifari kod nas u Basri, ali to ‘more znanja’ (veliki znalac) Ibn-Abbas odbija navodeći ajet: ‘Reci: ‘Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno...’”¹

JEDENJE MESA ZVIJERI KOJE IMAJU OČNJAKE (MESOŽDERA)

5530. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Idrisa Havelanija, a ovaj od Ebu-Sa‘lebe da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio jedenje mesa svake zvijeri koja ima očnjake (mesožder). Slijede ga (u predanju) Junus, Ma‘mer, Ibn-Ujejna i Madžišun, prenoseći od Zuhrija.²

٥٥٢٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو قُلْتُ لَجَابِرِ بْنِ زَيْدٍ يَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ حُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ فَقَالَ قَدْ كَانَ يَقُولُ ذَلِكَ الْحَكَمُ بْنُ عَمْرِو الْغِفَارِيِّ عِنْدَنَا بِالْبَصْرَةِ وَلَكِنْ أَبِي ذَاكَ الْبَحْرُ ابْنُ عَبَّاسٍ وَقَرَأَ (قُلْ لَا أَجِدُ فِيهَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا).

بَابُ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ

٥٥٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ تَابَعَهُ يُونُسُ وَمَعْمَرُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَالْمَاجِشُونُ عَنِ الزُّهْرِيِّ.

- ¹ Navedeni prijevod ajeta je prijevod 145. ajeta iz sure El-En‘am. Ibn-Hadžer veli: “Argumentacija ovim ajetom bila bi valjana da ne postoji od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izričit tekst koji zabranjuje jedenje mesa domaćih magaraca. Brojni su hadisi zabilježeni o tome. Izričita je zabrana jača od općenite dozvole (u ajetu) i analogije (kijas) prema konjskom mesu.” Imam Nevevi veli: “Većina uleme, među ashabima a i kasnije, smatra da je zabranjeno meso domaćih magaraca. Samo Ibn-Abbas ima drugačije mišljenje.” Malikijski pravnici imaju tri mišljenja o ovom pitanju, a treće je da je jedenje tog mesa pokuđeno.
- ² Većina pravnika smatra da je zabranjeno jesti meso svake zvijeri (mesoždera). Hanefijski i šafijski pravnici smatraju da ova zabrana podrazumijeva ‘tahrim’, pa je, shodno tome, zabranjeno meso zvijeri (koje imaju očnjake) i ptica grabljivica (koje imaju kandže). Imam Šafiija izuzima iz zabrane hijenu i lisicu, jer su njihovi očnjaci slabi. Ajni veli da je to obrazloženje suprotno tekstu pa je nevažće. Imam Malik smatra da se zabrana u hadisu odnosi na pokuđenost (kerahet), jer je ona među ashabima sporna.

O KOŽI UGINULE ŽIVOTINJE

5531. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Ja'kub b. Ibrahim, prenoseći od svoga oca, on od Saliha, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha da mu je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhumu, rekao: "Naišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pored krepane ovce, pa je rekao: 'Zašto ne iskoristite njenu kožu?' 'To je krepala ovca', odgovoriše. 'Samo je zabranjeno jesti je', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."¹

5532. PRIČAO NAM JE Hattab b. Usman, njemu Muhammed b. Himjer, prenoseći od Sabita b. Adžlana, a on od Seida b. Džubejra da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, rekao: "Naišao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pored kože krepale životinje, pa je rekao: 'Ne bi ništa smetalo da je njen vlasnik iskoristio njenu kožu.'"

بَابُ جُلُودِ الْمَيِّتَةِ

٥٥٣١. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شَهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَرَّ بِشَاةٍ مَيِّتَةٍ فَقَالَ هَلَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا بَهَا قَالَوا إِنَّهَا مَيِّتَةٌ قَالَ إِنَّمَا حَرَّمَ أَكْلَهَا .

٥٥٣٢. حَدَّثَنَا خَطَّابُ بْنُ عُثْمَانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْرٍ عَنْ ثَابِتِ بْنِ عَجَلَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ ابْنَ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِعَنْزٍ مَيِّتَةٍ فَقَالَ مَا عَلَى أَهْلِهَا لَوْ انْتَفَعُوا بِهَا .

¹ Većina pravnika (džumhur) argumentira ovim hadisom mišljenje da je dozvoljena upotreba kože uginule životinje nakon njenog štavljenja. To je mišljenje Ebu-Hanife, Malika i Šafije. Imam Šafija izuzima kožu psa i svinje, dok Ebu-Jusuf i Davud ne izuzimaju nijednu kožu, jer hadis ima opće značenje. Ibn-Šihab dozvoljava njenu upotrebu čak i prije štavljenja, jer se štavljenje ne spominje u ovom hadisu. Međutim, Muslim bilježi hadis od Ibn-Abbasa, koji prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada se koža uštavi, postaje čista." Iz ovog se hadisa razumije da prije štavljenja koža nije čista. Imam Ahmed smatra da uopće nije dozvoljeno upotrebljavati kožu uginule životinje argumentirajući svoje mišljenje hadisom koji prenosi Abdullah b. Ukejm, a bilježe ga Ebu-Davud, Nesai, Tirmizi, Ibn-Madža, Ahmed i drugi, u kojem se navodi: "Došla nam je knjiga od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prije njegove smrti: 'Ne koristite kožu uginule životinje niti njene žile (tetine).'" Međutim, sened je ovog hadisa sporan, jer postoji spor među stručnjacima o tome da li je Ibn-Ukejm ashab ili ne. Bejheki veli da on nije ashab, pa je hadis 'mursel'. I drugi hadisi sa sličnim sadržajem također posjeduju slabosti u senedu, te ne mogu biti suprotstavljeni hadisu koji bilježi Buhari. (Fethul-bari, 9/576; Umdetul-kari, 21/133)

O MISKU

5533. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, prenoseći od Umare b. Ka'ka'a, on od Ebu-Zur'e b. Amra b. Džerira, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nema ranjenika koji bude ranjen na Allahovom putu, a da neće doći na Sudnji dan sa svojom ranom iz koje teče krv; boja joj je boja krvi, a miris miris miska.”²

5534. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Primjer dobrog druga i lošeg druga je kao primjer prodavca miska i onoga koji puše u kovački mijeh; prodavac miska ili će ti ga pokloniti, ili ćeš ga od njega kupiti, ili ćeš barem od njega osjetiti lijep miris, a onaj koji puše u kovački mijeh ili će ti spaliti odjeću, ili ćeš od njega osjetiti ružan miris.”³

بَابُ الْمِسْكِ

٥٥٣٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا مِنْ مَكْلُومٍ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَكَلِمَةُ يَدْمَى اللَّوْنُ لَوْنُ دَمٍ وَالرَّيْحُ رِيحُ مِسْكِ .

٥٥٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالسَّوِّءِ كَمَثَلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكِيرِ فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيكَ وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً وَنَافِخُ الْكِيرِ إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً .

2 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o džihadu. Misk je odvojeni dio posebne vrste gazele i smatra se čistim, a i koža, koja je dio životinje, kada se odvoji od nje i uštavi, postaje čistom. Zbog ove sličnosti među njima je u ovom poglavlju naveden i hadis o misku.

3 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o kupoprodaji.

O ZECU

5535. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Šu'ba, prenoseći od Hišama b. Zejda da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Poplašili smo zeca u Merriz-Zahranu, pa su neki ljudi potrčali za njim, ali su posustali. Ja sam ga uzeo i donio Ebu-Talhi; on ga je zaklao i poslao dva kuka, ili dva buta, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je to primio.”¹

O BODLJOREPOM GUŠTERU

5536. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, prenoseći od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Meso bodljorepog guštera ne jedem, ali ga ne zabranjujem.”

5537. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Uname b. Sehla, a ovaj od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhuma, koji prenosi od Halida b. Velida da je on ušao s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Mejmuninu kuću, pa mu je serviran pečen bodljorepi gušter. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pružio je ruku k njemu, ali je jedna žena rekla: “Obavijestite Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, šta jede!”

Rekli su: “To je gušter, Allahov Poslaniče.” Podigao je ruku s njega. “Je li ga zabranjeno jesti, Allahov Poslaniče?”, upitah.

بَابُ الْأَرْنَبِ

٥٥٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنْفَجْنَا أَرْنَبًا وَنَحْنُ بِمَرِّ الظَّهْرَانِ فَسَعَى الْقَوْمُ فَلَغَبُوا فَأَخَذْتُهَا فَجِئْتُ بِهَا إِلَى أَبِي طَلْحَةَ فَذَبَحَهَا فَبَعَثَ بِوَرَكَيْيَهَا أَوْ قَالَ بِفَخِذَيْيَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَبِلَهَا.

بَابُ الضَّبِّ

٥٥٣٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الضَّبُّ لَشْتُ أَكَلُهُ وَلَا أَحَرُمُهُ.

٥٥٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ أَنَّهُ دَخَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَيْتَ مَيْمُونَةَ فَأَتَى بِضَبٍّ مَحْضٍ فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ فَقَالَ بَعْضُ النِّسْوَةِ أَخْبِرُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِمَا يُرِيدُ أَنْ يَأْكُلَ فَقَالُوا هُوَ ضَبٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَرَفَعَ يَدَهُ فَقُلْتُ أَحَرَامٌ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَا وَلَكِنْ

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o poklonu. Iz sadržaja hadisa se zaključuje da je dozvoljeno loviti zeca te da je dozvoljeno lovljenje ove životinje, da vlasništvo nad ulovljenom životinjom pripada onome ko je uzme (ulovi), a ne onome ko je samo poplaši, da skrbnik djeteta ima pravo raspolagati njegovom imovinom, ako je to u interesu djeteta, te da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dozvoljeno primiti poklon.

“Ne”, reče on, “ali ga nije bilo u zemlji moga naroda, pa mi se gadi.”

Kaže Halid: “Isjekao sam ga i pojeo, a Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, gledao.”²

AKO MIŠ UPADNE U ČVRSTO ILI TEČNO MASLO

5538. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a ovaj od Ibn-Abbasa da mu je Mejmuna kazivala kako je miš upao u maslo i krepao, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o tome. “Izbacite ga, i ono što je oko njega, a ostalo jedite”, odgovori on. Sufjanu je rečeno: “Ma‘mer ga (hadis) prenosi od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre.”

“Nisam čuo”, kaže on, “da Zuhri kaže drugo osim: ‘... od Ubejdullaha, on od Ibn-Abbasa, ovaj od Mejmune, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem..’ Čuo sam ga od njega više puta.”

5539. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, prenoseći od Junusa, a on od Zuhrija da je o životinji koja krepao u ulju i maslu, čvrstom ili tečnom, bilo da se radi o mišu ili nečemu drugom rekao: “Čuli smo kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se miš koji je krepao u maslu izbac, zajedno s onim oko njega, a da je ostalo pojedeno” (iz hadisa koji prenosi Ubejdullah b. Abdullah).

لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ قَوْمِي فَأَجِدُنِي أَعَافُهُ قَالَ خَالِدٌ
فَأَجْتَرَرْتُهُ فَأَكَلْتُهُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْظُرُ .

بَابُ إِذَا وَقَعَتِ الْفَأْرَةُ فِي السَّمْنِ الْجَامِدِ أَوْ الذَّائِبِ

٥٥٣٨. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا
الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَةَ
أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَدِّثُهُ عَنْ مَيْمُونَةَ أَنَّ فَأْرَةً
وَقَعَتْ فِي سَمْنٍ فَمَاتَتْ فَسُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْهَا فَقَالَ
أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا وَكُلُّوهُ قِيلَ لِسُفْيَانَ فَإِنْ مَعَمَّرَا
يُحَدِّثُهُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ إِلَّا عَنْ
عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ
وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَارًا .

٥٥٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ
عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ الدَّائِبَةِ تَمُوتُ فِي الزَّيْتِ وَالسَّمْنِ
وَهُوَ جَامِدٌ أَوْ غَيْرُ جَامِدٍ الْفَأْرَةُ أَوْ غَيْرُهَا قَالَ
بَلَّغْنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِفَأْرَةٍ مَاتَتْ فِي سَمْنٍ
فَأَمَرَ بِمَا قَرَّبَ مِنْهَا فَطَرِحَ ثُمَّ أَكَلَ عَنْ حَدِيثِ
عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ .

² Hadis je ranije spomenut u poglavljljima o hrani. Hadis ukazuje na dozvolu jedenja mesa bodljorepog guštera. Kadi Ijad prenosi od nekih pravnika zabranu, a od Ebu-Hanife pokudenost (jedenja ovog mesa). (Fethul-bari, 9/582-585)

5540. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ibn-Abbasa, a on od Mejmune, radijallahu anhum, koja je rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o mišu koji upadne u maslo, pa je rekao: ‘Izbacite ga, i ono oko njega, a ostalo jedite!’”¹

STAVLJANJE ŽIGA I ZNAKA NA LICE (ŽIVOTINJE)

5541. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, njemu Hanzala, prenoseći od Salima da je Ibn-Omer prezirao stavljanje biljega na lice. Ibn-Omer kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se (životinja) udara (po licu).” Slijedi ga (u predanju) Kutejba, koji prenosi od Ankazija, a on od Hanzale: “... da se udara po licu.”²

5542. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Šu‘ba, prenoseći od Hišama b. Zejda da je Enes rekao: “Donio sam svoga brata kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu učini *tahnik*;³ on se nalazio u toru i vidio sam da obilježava ovcu. Mislim da je rekao: ‘... na njenim ušima.’”⁴

٥٥٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَتْ سَأَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ قَارَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا وَكُلُّوهُ.

بَابُ الْوَسْمِ وَالْعَلَمِ فِي الصُّورَةِ

٥٥٤١. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَرِهَ أَنْ تُعْلَمَ الصُّورَةُ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُضْرَبَ تَابِعُهُ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْعَنْقَرِيُّ عَنْ حَنْظَلَةَ وَقَالَ تُضْرَبُ الصُّورَةُ.

٥٥٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِأَخٍ لِي يُحَنِّكُهُ وَهُوَ فِي مَرِيدٍ لَهُ فَرَأَيْتُهُ يَسِمُ شَاةَ حَسْبَتِهِ قَالَ فِي آذَانِهَا.

1 Hadis je ranije spomenut u poglavlju o čistoći. Imam Ajni veli: “Postoji konsenzus islamskih pravnika da se ovaj propis odnosi na maslo koje je u čvrstom stanju. Što se tiče onog što je u tečnom stanju, ako u njega upadne miš, nema spora u tome da se takvo maslo ne jede. Spor postoji samo u tome može li se koristiti u čemu drugom.” Sevri, Malik i Šafija vele: “Dozvoljeno je koristiti ga za rasvjetu, pravljenje sapuna i sl., ali nije dozvoljeno prodati ga i uzeti novac za to.” Ebu-Hanifa, Lejs i još neki pravници smatraju da je dozvoljeno koristiti ga u svemu osim za jelo, te da je dozvoljeno prodati ga, uz uvjet da se objasni o čemu se radi. (*Umdetul-kari*, 21/138)

2 Hadis je ranije spomenut u poglavlju o zabrani mučenja i masakriranja životinja. Iz hadisa se zaključuje da je pokuđeno žigosati životinju po licu i udarati je po licu.

3 Premazivanje desni novorođenčeta razmekšanim datulama.

4 Ovaj hadis je dokaz većini pravnika koji smatraju da je dozvoljeno žigosati stoku užarenim gvoždem. Hanefijski pravници to ne dozvoljavaju, uvažavajući opću zabranu mučenja vatrom. Drugi pravници iz ove zabrane izuzimaju žigosanje stoke.

KADA GRUPA LJUDI OSVOJI RATNI
PLIJEN, PA NEKI OD NJIH ZAKOLJU
OVCE ILI DEVE BEZ DOZVOLE OSTALIH
(VLASNIKA), TO SE MESO NEĆE JESTI

O tome govori hadis Rafija od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Tavus i Ikrima o životinji koju je zaklao kradljivac kažu: “Bacite je!”

5543. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Ebu-Ahves, prenoseći od Seida b. Mesruka, on od Abaje b. Rifa'a, a ovaj od svoga oca da je njegov djed Rafi' b. Hadidž ispričao: “Rekao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Mi se sutra sukobljavamo s neprijateljem, a nemamo mesarskih noževa.’ On reče: ‘Što prolije krv, ali ne zub i ne zufur, a spomene se pritom Allahovo ime – jedi! O tome ću vam reći: što se tiče zuba, zato što je to kost, a što se tiče zufura, zato što je to sredstvo za klanje kojim se koriste Abesinci.’ Oni koji su bili brži otišli su naprijed i zarobili plijen. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je među posljednjima u grupi. Požurili su i postavili lonce. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je i naredio da se lonci prevrnu. Potom je podijelio plijen računajući deset ovaca za jednu devu. Onima koji su prvi došli odbjegla je jedna deva, a nisu imali konja. Neki čovjek odapeo je na nju strijelu (koja ju je pogodila), pa ju je (devu) Allah zaustavio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Među stokom ima i one koja je divlja kao što su divlje zvijeri; što vam odbjegne – uradite s njime ovako.’”⁵

بَابُ إِذَا أَصَابَ قَوْمٌ غَنِيمَةً
فَذَبَحَ بَعْضُهُمْ غَنَمًا أَوْ إِبِلًا
بِغَيْرِ أَمْرِ أَصْحَابِهِمْ لَمْ تَوْكُلْ

لَحْدِيثِ رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ طَاوُسٌ وَعِكرِمَةُ
فِي ذَبْحَةِ السَّارِقِ اطْرَحُوهُ .

٥٥٤٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ
حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مَسْرُوقٍ عَنْ عُبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ
إِنَّا نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مَدَى فَقَالَ مَا
أَنْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلُوهُ مَا لَمْ يَكُنْ سِنٌّ
وَلَا ظِفْرٌ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ
وَأَمَّا الظَّفْرُ فَمَدَى الْحَبَشَةِ وَتَقَدَّمَ سَرَعَانُ النَّاسِ
فَأَصَابُوا مِنَ الْغَنَائِمِ وَالنَّبِيُّ ﷺ فِي آخِرِ النَّاسِ
فَنَصَبُوا قُدُورًا فَأَمَرَ بِهَا فَأُكْفِفَتْ وَقَسَمَ بَيْنَهُمْ
وَعَدَلَ بَعِيرًا بَعْشَرِ شِيَاهِ ثُمَّ نَدَّ بَعِيرٌ مِنْ أَوَائِلِ
الْقَوْمِ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُمْ خَيْلٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمٍ
فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ
الْوَحْشِ فَمَا فَعَلَ مِنْهَا هَذَا فَافْعَلُوا مِثْلَ هَذَا .

5 Hadis sa sličnim sadržajem ranije je spomenut u poglavlju o spominjanju Allahova imena (*Bismilli*). Iz hadisa se zaključuje:

- dozvoljeno je jesti meso životinje koja se zakolje predmetom koji joj prolije krv i pritom se spomene Allahovo ime; taj predmet ne smije biti zub (kost) niti zufur (vrsta trstike), kojim se pri klanju koriste Abesinci;
- nije dozvoljeno klati zaplijenjene životinje prije podjele ratnog plijena;
- odbjegli životinju dozvoljeno je zaklati na bilo koji mogući način, makar i strijelom, kao i ostalu divljač.

KADA (OD LJUDI) ODBJEGNE DEVA,
PA NEKO ODAPNE STRIJELU NA NJU I UBIJE
JE ŽELEĆI TIME PRISKRBITI KORIST ZA SVE
– TAKAV JE POSTUPAK DOZVOLJEN

O tome govori hadis koji prenosi Rafi' od
Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5544. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam,
njemu Umer b. Ubejd Tanafisi, prenoseći od Seida
b. Mesruka, on od Abaje b. Rifa'a, a ovaj od svoga
djeda Rafija b. Hadidža, radijallahu anhu, da je
rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve
sellem, na putovanju, pa je jedna deva odbjegla.
Neki je čovjek odapeo strijelu na nju i zaustavio je.
Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘Ima
među njima divljih kao što su divlje zvijeri, pa koja
vam umakne – učinite s njome ovako!’

‘Allahov Poslaniče’, reko, ‘budemo u ratnim
pohodima i na putovanjima pa želimo zaklati
(životinju), a nemamo pri ruci mesarski nož?’

‘Budi brz’, reče (Poslanik), ‘što prolije krv i pritom
se spomene Allahovo ime – jedi, samo ne ako je to
učinjeno zubom i zufurom; zub je kost, a zufur je
sredstvo za klanje koje upotrebljavaju Abesinci.’”¹

HRANA OSOBE U NUŽDI

Allah kaže: “O vjernici, jedite ukusna jela, koja smo
vam podarili, i budite Allahu zahvalni, ta vi se samo
Njemu klanjate! On vam jedino zabranjuje strv i krv
i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo
ime, a ne u Allahovo. A onome ko bude primoran,
ali ne iz želje, tek toliko da glad utoli – njemu grijeh

بَابُ إِذَا نَذَرَ بَعِيرٌ لِقَوْمٍ فَرَمَاهُ بَعْضُهُمْ
بِسَهْمِهِ فَقَتَلَهُ فَأَرَادَ إِصْلَاحَهُمْ فَهُوَ جَائِزٌ

لِخَبَرِ رَافِعٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٥٤٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ
ابْنُ عُيَيْدٍ الطَّنَافِيسِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ
عَبَّادِ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَنَذَرَ
بَعِيرٌ مِنَ الْإِبِلِ قَالَ فَرَمَاهُ رَجُلٌ بِسَهْمِهِ فَحَبَسَهُ
قَالَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ لَهَا أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا
غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ قُلْتُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَكُونُ فِي الْمَغَازِي وَالْأَسْفَارِ فَتُرِيدُ
أَنْ نَذْبَحَ فَلَا تَكُونُ مَدَى قَالَ أَرَأَيْتَ مَا نَهَرَ أَوْ أَنْهَرَ
الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ فَكُلْ غَيْرَ السِّنِّ وَالظُّفْرِ فَإِنَّ
السِّنَّ عَظْمٌ وَالظُّفْرَ مَدَى الْحَبْشَةِ .

بَابُ إِذَا أَكَلَ الْمُضْطَرُّ

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ
طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنَّ كُنتُمْ إِيَّاهُ
تَعْبُدُونَ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ
الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ

¹ U prvom slučaju, oni koji su zaklali zaplijenjene (životinje) učinili su to iz vlastitog interesa, pa su kažnjeni
zabranom jedenja njihovog mesa, a u drugom slučaju, osoba koja nije vlasnik zaklala je životinju u interesu
samog vlasnika, pa je dozvoljeno jesti njeno meso.

nije”,² a također i: “A onome ko bude primoran, kad hara glad, bez namjere da učini grijeh...”³

Njegove su riječi: “Zato jedite ono pri čijem je klanju spomenuto Allahovo ime, ako vjerujete u Njegove ajete! A zašto da ne jedete ono pri čijem je klanju spomenuto Allahovo ime kad vam je On objasnio šta vam je zabranio – osim kad ste u nevolji. Mnogi, prema prohtjevima svojim, nemajući za to nikakva dokaza, dovode druge u zabludu; a Gospodar tvoj dobro zna one koji u zlu prelaze svaku mjeru”,⁴ a također i: “Reci: ‘Ja ne vidim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim strvi ili krvi koja istječe ili svinjskog mesa – to je doista pogano – ili što je kao grijeh zaklano u nečije drugo ime, a ne u Allahovo.’ A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, samo toliko da glad utoli, Gospodar tvoj doista će oprostiti i milostiv biti.”⁵

Uzvišeni također kaže: “Hranite se dopuštenim i lijepim jelima, koja vam Allah daruje, i budite Mu zahvalni na blagodatima, ako se samo Njemu klanjate! On vam zabranjuje jedino strv i krv i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo ime, a ne u Allahovo. A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, samo toliko da glad utoli, Gospodar tvoj doista će oprostiti i milostiv biti.”⁶

بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ) وَقَالَ (فَمَنْ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمِهِ) وَقَوْلِهِ (فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بَايَاتِهِ مُؤْمِنِينَ وَمَا لَكُمْ أَنْ لَا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حُرِّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرُّرْتُمْ إِلَيْهِ) (وَإِنْ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ) وَقَوْلِهِ جَلَّ وَعَلَا (قُلْ لَا أَجِدُ فِيهَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مُهْرَاقًا (أَوْ لَحْمٍ خَنَزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهْلًا لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) وَقَالَ (فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَنَزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ).

² El-Bekare, 173-172.

³ El-Maide, 3.

⁴ El-En'am, 118-119.

⁵ El-En'am, 145.

⁶ En-Nahl, 114-115. Naslov ovog poglavlja odnosi se na osobu koja meso krepale životinje jede u nuždi, kao onog što je zabranjeno i što se spominje u navedenim ajetima. Ibn-Hadžer veli: “Kao da se ovim ukazuje na postojanje razmimoilaženja u dva pitanja: prvo se odnosi na stanje koje se može opisati kao nužda u kojoj je dozvoljeno jedenje zabranjenog, dok se drugo odnosi na količinu hrane koju je dozvoljeno jesti u tom slučaju. Što se tiče prvog pitanja, to je stanje kada glad prijeti smrću ili bolešću koja vodi u smrt. Ovo je mišljenje većine pravnika. Što se tiče drugog pitanja, ono je spomenuto u Allahovim riječima: ‘... ali ne iz želje’ (za grijehom).” Neki komentatori kažu kako je grijeh da (čovjek) jede više od onoga čime bi utolio glad, dok drugi vele kako je grijeh jesti iznad uobičajenog, što je i preferirajuće mišljenje, jer se ajetom uopćava. Dozvoljeno je i zasititi se ukoliko se ne očekuje da bi se u blizini moglo doći do neke druge hrane. Ebu-Meali Džuvejni, Imamul-Haremejn, veli: “Pod sitošću se ovdje misli na otklanjanje gladi, a ne na punjenje stomaka, tako da u njemu ne bude mjesta za drugu hranu, što je zabranjeno.” (Fethul-bari, 9/591)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْأَضَاحِيَّةِ

KURBANI

SUNNET KURBANA

Ibn-Omer veli: “Kurban je sunnet i nešto općepoznato.”¹

5545. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, prenoseći od Šu‘be, on od Zubejda Ijamija, ovaj od Ša‘bija, a on od Beraa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prvo što činimo u ovom našem današnjem danu (Kurban-bajramu) jeste klanjanje bajram-namaza; potom se vraćamo i koljemo (kurbane). Ko tako postupi postupio je po našem sunnetu, a ko zakolje ranije – to je obično meso koje je hrana za porodicu, i nema veze s obredom.”

Tada je ustao Ebu-Burda b. Nijar, koji je ranije

بَابُ سُنَّةِ الْأَضَاحِيَّةِ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ هِيَ سُنَّةٌ وَمَعْرُوفٌ .

٥٥٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ زُبَيْدِ الْإِيَامِيِّ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَنُحَرِّقَ مَنْ فَعَلَهُ فَقَدْ أَصَابَ سُتُنَّا وَمَنْ ذَبَحَ قَبْلَ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ قَدَّمَهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنَ النَّسْكِ فِي شَيْءٍ فَقَامَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَّارٍ وَقَدْ ذَبَحَ فَقَالَ إِنَّ عِنْدِي جَذَعَةً فَقَالَ ادْبَحْهَا وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

¹ Ovim naslovom Buhari kao da je želio da ukaže na to da je kurban sunnet, a ne vadžib. Većina pravnika smatra da je klanje kurbana (na dan Kurban-bajrama) kolektivni pritvrđeni sunnet (*sunnetun muekkedetun alel-kifaje*). Ebu-Hanifa smatra da je to vadžib imućnom čovjeku koji boravi kod svoje kuće (koji nije na putu). Slično mišljenje zastupa i Malik, ali ga ne veže s boravištem. Ahmed kaže da je to sunnet koji je pokuđeno izostaviti ako postoji mogućnost klanja. Prenosi se od njega mišljenje da je klanje kurbana obavezna dužnost (vadžib). Muhammed b. Hasan veli: “To je sunnet koji nije dozvoljeno izostaviti.” Dokaz onima koji smatraju da je klanje kurbana sunnet je hadis koji prenose svi osim Buharije, a u kome Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Ko od vas vidi mladi mjesec zul-hidždžeta i želi zaklati kurban neka se sustegne od uzimanja (kraćenja ili brijanja) dlaka sa svoga tijela i kraćenja noktiju.” Uvjetovanje voljom i željom protivno je principu obaveze. Dokaz onima koji smatraju da je klanja kurbana vadžib je hadis koji bilježe Ibn-Madža, Ahmed i Hakim od Ebu-Hurejre, a u kome Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Ko je imao mogućnosti, a nije zaklao kurban, neka se ne približava našoj musalli (mjestu za klanjanje bajram-namaza)!” Ovako oštro upozorenje može se vezati samo za izostavljanje vadžiba. Hakim kaže da je ovaj hadis vjerodostojan. Ibn-Hadžer veli: “Izglednije je da je ovaj hadis ‘mevkuf’.” Isto misle Tahavi i drugi. Usto, nije ni izričit u pitanju obaveznosti ovog propisa. (*Fethul-bari*, 10/5-6; *Umdetul-kari*, 21/144)

zaklao, i rekao: “Imam mladu kozu (koja ima šest ili sedam mjeseci, ili je ušla u drugu godinu).”

“Zakolji je, ali nakon tebe neće moći nikome drugom poslužiti kao kurban”, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Mutarrif prenosi od Amira, a on od Beraa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko zakolje (kurban) nakon bajram-namaza upotpunio je svoj obred i postupio je po sunnetu muslimana.”¹

5546. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma‘il, prenoseći od Ejuba, on od Muhammeda, a ovaj od Enesa b. Malika da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko zakolje (kurban) prije namaza (bajramskog) zaklao je za sebe, a ko zakolje poslije namaza upotpunio je svoj obred (žrtvovanja) i postupio prema sunnetu muslimana.”

KADA IMAM (VLADAR) DIJELI KURBANE ZA KLANJE

5547. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedala, njemu Hišam, prenoseći od Jahjaa, on od Ba‘dže Džuhenija da je Ukba b. Amir Džuheni rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je svojim ashabima kurbane, pa sam ja dobio mlado bravče.

‘Allahov Poslaniče’, rekoh, ‘dobio sam nedoraslo bravče.’

‘Zakolji ga kao kurbana’, reče on.”²

قَالَ مُطَرِّفٌ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
مَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ تَمَّ نُسْكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ
الْمُسْلِمِينَ .

٥٥٤٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ
أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا
ذَبَحَ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَدْ تَمَّ نُسْكُهُ
وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ .

بَابُ قِسْمَةِ الْإِمَامِ الْأَصْحَابِيِّ بَيْنَ النَّاسِ

٥٥٤٧. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ
عَنْ يَحْيَى عَنْ بَعْجَةَ الْجُهَنِيِّ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ
الْجُهَنِيِّ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ أَصْحَابِهِ ضَحَايَا
فَصَارَتْ لِعُقْبَةَ جَذَعَةٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
صَارَتْ لِي جَذَعَةٌ قَالَ ضَحَّ بِهَا .

¹ Pod pojmom *sunnet* u ova dva hadisa misli se na praksu općenito, a ne na “sunnet” u terminološkom smislu, koji stoji nasuprot *vadžibu*. Zapovijed u hadisu o ponavljanju klanja dokaz je onima koji kažu da je klanje kurbana vadžib. Međutim, druga strana odgovara da je cilj ovog hadisa pojašnjenje uvjeta valjanosti klanja kurbana. Hadis ukazuje na to da kao kurban ne može poslužiti *džeze‘a*, tj. ovca koja nije napunila sedam mjeseci (ako se radi o krupnijoj ovci), a neki kažu šest mjeseci, ili godinu dana ako je u pitanju sitnija i mršavija ovca. *Džeze‘a*, u slučaju koze jest ona koja nije napunila godinu dana i ona ne može poslužiti kao kurban. Hadis ukazuje na to da vrijeme klanja kurbana započinje poslije klanjanja bajram-namaza. (*Fethul-bari*, 10/6; *Umdetul-kari*, 21/144-145)

² Imam Ajni prenosi mišljenje Bejhekija i drugih učenjaka koji smatraju da je dozvola žrtvovanja nedoraslog bravčeta (*džeze‘a*) bila olakšica (*ruhsa*) posebno za Ukbu, kao što je to bio slučaj i s Ebu-Burdom u hadisu

OBAVEZA PUTNIKA I ŽENE U VEZI S KLANJEM KURBANA

5548. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Sufjan, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Kasima, on od svoga oca, a ovaj od Aise, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod nje – a bila je dobila mjesečnicu u Serifu, prije ulaska u Mekku – i zatekao je uplakanu, pa joj je rekao: “Šta je bilo s tobom? Dobila si mjesečnicu?” “Da”, rekla je. “To je nešto što je Allah odredio kćerima Ademovim. Čini sve ono što čini hadžija, ali nemoj obavljati tavaf oko Kabe.” “Kada smo bili na Mini”, kaže Aiša, radijallahu anha, “doneseno mi je goveđe meso. ‘Šta je ovo?’, rekla sam. ‘Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao je kravu kao kurbana za svoje supruge’, odgovorili su mi.”³

بَابُ الْأَضْحِيَّةِ لِلْمُسَافِرِ وَالنِّسَاءِ

٥٥٤٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا وَحَاضَتْ بِسَرِفٍ قَبْلَ أَنْ تَدْخُلَ مَكَّةَ وَهِيَ تَبْكِي فَقَالَ مَا لَكَ أَنْفِستِ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ فَأُقْضَى مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ فَلَمَّا كُنَّا بِمِنَى أُتِيََتْ بِلَحْمِ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا قَالُوا ضَحَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَزْوَاجِهِ بِالْبَقَرِ.

koji prenosi Bera'. “Kaže se”, veli Ajni, “da je *džeze 'a* opis određene dobi starosti stoke. U slučaju ovaca je to ona koja je napunila jednu godinu; to je mišljenje većine pravnika. Neki kažu da se radi o mladoj dobi, a potom se spore u vezi s konkretizacijom: neki vele da je to ona koja je napunila šest mjeseci, drugi kažu da je to ona koja je napunila osam mjeseci, a treći – deset mjeseci. U slučaju koza, *džeze 'a* je koza koja je napunila godinu i ušla u drugu, u slučaju krava – krava koja je napunila tri godine, a u slučaju deva – deva koja je ušla u petu godinu.” (*Umdetul-kari*, 21/146)

- ³ Većina pravnika ovim hadisom podupire svoje mišljenje da je jedan kurban dovoljan za jednu porodicu (muža i ženu). Hanefijski pravници smatraju da je i žena, ukoliko je imućna, dužna za sebe zaklati kurban, kao i muž za sebe. Oni, međutim, smatraju da putnik nije dužan klati kurban. Imam Šafija smatra da je klanje kurbana sunnet za sve ljude, pa i za musafira (putnika). Iz hadisa se zaključuje da žena koja ima menstruaciju ne može obavljati tavaf. Hadis je u nešto kraćoj verziji ranije spomenut u poglavljima o hadžu.

MESO KOJE SE POŽELI NA DAN KURBAN-BAJRAMA

5549. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu Ibn-Ulejja, prenoseći od Ejjuba, on od Ibn-Sirina, a on od Enesa b. Malika da je ispričao:

“Na dan Kurban-bajrama Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ko je zaklao prije namaza, neka ponovi!’ Ustao je neki čovjek i rekao: ‘Allahov Poslaniče, doista je ovo dan kada se traži i želi meso’ – spomenuo je i svoje susjede – ‘a ja imam mladu ovcu koja je bolja od dvije ovce.’ On (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) dozvolio mu je da je zakolje. Ne znam da li se ova olakšica odnosi i na druge osim njega. Potom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao i zaklao dva ovna, a ljudi su se zaputili do ovaca i podijelili ih (ili razdijelili ih) među sobom.”

O ONOME KOJI KAŽE DA JE KURBAN- BAJRAM SAMO ONAJ DAN KADA SE KOLJU KURBANI (JEDAN DAN)

5550. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Abdul-Vehhab, prenoseći od Ejjuba, on od Muhammeda, ovaj od Ibn-Ebu-Bekre, a on od Ebu-Bekre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vrijeme se zaokružilo kao onog dana kada je Allah stvorio nebesa i Zemlju. Godina se sastoji od dvanaest mjeseci, od kojih su četiri sveta; tri su jedan iza drugog: zul-ka‘de, zul-hidždže i muharrem, i (četvrti) redžeb (mudar), koji dolazi između džumade (el-uhra) i ša‘bana. Koji je ovo mjesec?”

“Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju”, rekosmo. Zašutio je tako da smo pomislili kako će ga nazvati drugim imenom, a onda rekao: “Zar ovo nije zul-hidždže?”

بَاب مَا يُشْتَهَى مِنَ اللَّحْمِ يَوْمَ النَّحْرِ

٥٥٤٩. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ عَنْ
أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ
قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ النَّحْرِ مَنْ كَانَ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ
فَلْيُعِدْ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ
يُشْتَهَى فِيهِ اللَّحْمُ وَذَكَرَ جِيرَانَهُ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ
خَيْرٌ مِنْ شَاتِي لَحْمٍ فَرَخَصَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَلَا أَذْرِي
بَلَعَتِ الرُّخْصَةَ مِنْ سِوَاهُ أَمْ لَا ثُمَّ انْكَفَأَ النَّبِيُّ
ﷺ إِلَى كَبْشَيْنِ فَذَبَحَهُمَا وَقَامَ النَّاسُ إِلَى غَنِيمَةٍ
فَتَوَزَّعُوهَا أَوْ قَالَ فَتَجَزَّعُوهَا .

بَاب مَنْ قَالَ الْأَضْحَى يَوْمَ النَّحْرِ

٥٥٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ
حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ
أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ
الزَّمَانَ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ
ثَلَاثُ مُمْتَوَالِيَّاتٍ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمَحَرَّمُ
وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ أَيْ
شَهْرٌ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى

“Dakako”, rekosmo. “Koje je ovo mjesto (grad)?”, upitao je.

“Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju”, rekosmo. Zašutio je tako da smo pomislili kako će ga nazvati drugim imenom, a onda rekao: “Zar ovo nije poznato mjesto (Mekka)?”

“Dakako”, rekosmo.

“Koji je ovo dan?”, upitao je.

“Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju”, rekosmo. Zašutio je tako da smo pomislili kako će ga nazvati drugim imenom, a onda rekao: “Zar ovo nije dan klanja (kurbana)?”

“Dakako”, rekosmo. On tada reče: “Doista su vaši životi i imeci (Muhammed veli: “Mislim da je rekao: ‘...i vaša čast...’”) vama zabranjeni, kao što vam je zabranjen ovaj vaš dan, u ovom vašem mjestu, u ovom vašem mjesecu. Srest ćete svoga Gospodara, pa će vas pitati o vašim djelima. Nemojte se poslije mene vratiti u zabludu, pa da jedni drugima vratove odsijecate. Neka prisutni saopći odsutnome, možda će neko kome se ovo saopći biti razboritiji i bolje to shvatiti od onoga koji to čuje.”

Muhammed (b. Sirin) bi, kada bi ovo spomenuo, kazao: “Istinu je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem”, a onda dodao: “Jesam li saopćio, jesam li saopćio?!¹”

ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ ذَا الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ الْبَلَدَةُ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَأَيُّ يَوْمٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَأَعْرَاضُكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا وَتَسْتَلْقُونَ رَبَّكُمْ فَيَسْأَلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ أَلَا فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي ضَلَالًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ أَلَا لِيُبَلِّغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَلَعَلَّ بَعْضٌ مِّنْ يُّبَلِّغُهُ أَنْ يَكُونَ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضٍ مِّنْ سَمِعَهُ وَكَانَ مُحَمَّدٌ إِذَا ذَكَرَهُ قَالَ صَدَقَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قَالَ أَلَا هَلْ بَلَغْتُ أَلَا هَلْ بَلَغْتُ مَرَّتَيْنِ .

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o nauci, u poglavlju o hadžu te još nekim poglavljima. Cilj njegovog navođenja ovdje jest ukazivanje na broj dana u kojima se može klati kurban. Buhari kao da naginje mišljenju da je to samo prvi dan Kurban-bajrama, a to je i mišljenje Ibn-Sirina. O ovom pitanju ima više mišljenja. Ebu-Hanifa, Malik i Ahmed smatraju da je to prvi dan i još dva dana poslije njega, dok Šafija smatra da je to prvi dan i još tri dana poslije njega. (Umdetul-kari, 21/148)

BAJRAM-NAMAZ I KLANJE KURBANA NA MUSALLI

5551. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr Mukaddemi, njemu Halid b. Haris, a ovome Ubejdullah da je Nafi' rekao:

“Abdullah (b. Omer) klao je kurban na mjestu klanja.”

Ubejdullah veli: “To znači na mjestu gdje je klao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

5552. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, a ovome Kesir b. Ferkad, prenoseći od Nafija da je Ibn-Omer, radijallahu anhuma, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klao je (kurban) na musalli.”

O DVA ROGATA OVNA (A SPOMINJE SE I DEBELA) KOJA JE ŽRTVOVAO VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

Jahja b. Seid veli: “Čuo sam Umamu b. Sehla da kaže: ‘Tovili smo kurbane u Medini, a i (ostali) muslimani su ih tovili.’”

5553. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu'ba, a ovome Abdul-Aziz b. Suhejb da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klao je kao kurban dva ovna, a i ja koljem dva.”

بَاب الْأَضْحَى وَالْمَنْحَرِ بِالْمُصَلَّى

٥٥٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَنْحَرُ فِي الْمَنْحَرِ قَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ يَعْنِي مَنْحَرَ النَّبِيِّ ﷺ.

٥٥٥٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ كَثِيرِ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَذْبَحُ وَيَنْحَرُ بِالْمُصَلَّى.

بَاب فِي أَضْحِيَةِ النَّبِيِّ ﷺ بِكَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ وَيُذَكَّرُ سَمِينَيْنِ

وَقَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ بْنَ سَهْلٍ قَالَ كُنَّا نُسَمِّنُ الْأَضْحِيَةَ بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ يُسَمِّنُونَ.

٥٥٥٣. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ وَأَنَا أُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ.

¹ Cilj navođenja ovog predanja (esera) jest pojašnjenje sunneta u vezi s imamovim klanjem kurbana, a to je da imam kolje svoj kurban na musalli kako bi on bio prvi koji to čini, tako da svi ostali, pouzdano, kolju poslije njega (i poslije namaza). Cilj imamovog klanja kurbana na musalli je i podučavanje ostalih načinu pravilnog klanja te poticanje na izvršavanje tog važnog islamskog propisa.

5554. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ejjub, prenoseći od Ebu-Kilabe, a on od Enesa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao po dva rogata crno-bijela ovna, a potom ih zaklao svojom rukom. Slijedi ga (u predanju) Vuhejb, prenoseći od Ejjuba. Isma'il i Hatim b. Verdan vele: "... od Ejjuba, on od Ibn-Sirina, a ovaj od Enesa..."²

5555. PRIČAO NAM JE Umer b. Halid, njemu Lejs, ovome Jezid, prenoseći od Ebu-Hajra, a on od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu: da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao ovce i koze da ih podijeli svojim drugovima za kurban. Ostalo je mladunče koze koje je ojačalo (i samo pase), pa je to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: "Zakolji je ti kao kurbana."³

٥٥٥٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ انْكَفَأَ إِلَى كَبْشَيْنِ أَقْرَيْنِ أَمْلَحَيْنِ فَذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ تَابَعَهُ وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَحَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسٍ .

٥٥٥٥. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ صَحَابَاً قَبَقِي عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ ضَحَّ أَنْتَ بِهِ .

2 Iz ova dva hadisa se zaključuje:

- vrednije je zaklati dva kurbana;
- bolje je zaklati ovna nego ovcu; također je bolje zaklati rogata ovna nego šukavog. Po usaglašenom mišljenju, dozvoljeno je zaklati i šukavog ovna ili ovcu; sporno je da li je dopušteno klanje ovna ili ovce (za kurban) sa slomljenim rogom;
- pohvalno je da čovjek sam kolje svoj kurban (ako umije raditi taj posao);
- poželjno je da kurban bude što ljepšeg izgleda i da ima što kvalitetnije meso. (*Fethul-bari*, 10/13)

3 Neki kažu da je atud mladunče koje je napunilo godinu dana, a drugi da je to mladunče koje ima pet mjeseci. Cilj navođenja ovog hadisa je ukazivanje da je dovoljno zaklati i samo jedan kurban, a da je Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, žrtvovanje dvaju kurbana pohvalno, a ne obavezno djelo.

VJEROVJESNIKOVE, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, RIJEČI UPUĆENE EBU-BURDI:
 “ZAKOLJI MLADU KOZU (OD ŠEST ILI SEDAM MJESECI, ILI OD GODINU DANA), ALI NIKOME POSLIJE TEBE TO NEĆE BITI VALJANO.”

5556. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid b. Abdullah, ovome Mutarrif, prenoseći od Amira da je Bera' b. Azib, radijallahu anhu, rekao:

“Moj tetak koji se zove Ebu-Burda zaklao je kurban prije bajram-namaza, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Tvoja je ovca samo radi mesa (nije kurban).’

‘Allahov Poslaniče, imam pitomu mladu kozu (od šest ili sedam mjeseci, ili od godinu dana)’, reče on.

‘Zakolji je’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘ali nikome poslije tebe to neće valjati’, a potom dodade: ‘Ko zakolje prije namaza, zaklao je radi sebe (a ne kao kurban), a ko zakolje poslije bajram-namaza upotpunio je obred klanja i postupio prema sunnetu muslimana.’”¹

Slijedi ga (u predanju) Ubejda, prenoseći od Ša'bija i Ibrahima, a također i Veki', prenoseći od Hurejsa, a on od Šabija.

Asim i Davud prenose od Ša'bija: “Imam mlado žensko jare koje je skoro prestalo dojiti (*'anaku leben*).”

Zubejd i Firas prenose od Ša'bija: “Imam mladu kozu (od šest ili sedam mjeseci, ili godinu dana – *džeze'a*).”

Ebu-Ahves kaže da mu je kazivao Mensur: “... mladu ženku koze (*'anakun džeze'a*).”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لِأَبِي بُرْدَةَ ضَحَّ بِالْجَذَعِ
 مِنَ الْمُعْزُولِ تَجْزِي عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ

٥٥٥٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ضَحَّى خَالِدٌ لِي يُقَالُ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَأْنُكَ شَاةَ لَحْمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عِنْدِي دَاجِنًا جَذَعَةً مِنَ الْمُعْزُولِ قَالَ أَذْبَحُهَا وَلَنْ تَصْلَحَ لغيرِكَ ثُمَّ قَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا يَذْبَحُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ذَبَحَ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَقَدْ تَمَّ نُسُكُهُ وَأَصَابَ سُنَّةَ الْمُسْلِمِينَ تَابِعَهُ عُبَيْدَةُ عَنِ الشَّعْبِيِّ وَإِبْرَاهِيمُ وَتَابِعَهُ وَكِيعٌ عَنْ حُرَيْثٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ وَقَالَ عَاصِمٌ وَدَاوُدُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عِنْدِي عَنَاقُ لَبَنٍ وَقَالَ زُبَيْدٌ وَفِرَاسٌ عَنِ الشَّعْبِيِّ عِنْدِي جَذَعَةٌ وَقَالَ أَبُو الْأَخْوَصِ حَدَّثَنَا مَنُصُورٌ عَنَاقُ جَذَعَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنَاقُ جَذَعٌ عَنَاقُ لَبَنٍ .

¹ Hadis je ranije spomenut na početku poglavlja o kurbanima. Iz njega se zaključuje da nije valjano klanje nedoraslog mladunčeta koze (*džeze'a* – koje nije napunilo godinu dana i zašlo u drugu) kao kurbana te da su spomenute olakšice odnose na određenu osobu. To je mišljenje većine pravnika. Većina pravnika također smatra da može poslužiti kao kurban ovca koja je napunila šest mjeseci, ako je krupnija i deblja. (Vidi detaljnije raspravu o tome u: *Fethul-bari*, 10/16-18.)

Ibn-Avn veli: "... mlada kozu ('anakun dzeze'a) je žensko mladunče koze koje je skoro prestalo dojiti ('anaku leben)."²

5557. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovome Šu'ba, prenoseći od Seleme, a on od Ebu-Džuhejfe da je Bera' rekao:

"Ebu-Burda zaklao je (kurban) prije namaza, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Zamijeni to novim kurbanom.'

'Imam samo mladu kozu (dzeze'a)', odgovori Ebu-Burda.

Šu'ba veli: "Mislim da je još rekao: 'Ona je bolja od one koja je napunila godinu dana.'"

'Neka ta bude umjesto one, ali to neće valjati nikome poslije tebe', reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."³

Hatim b. Verdan prenosi od Ejjuba, ovaj od Muhammeda, on od Enesa, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i dodaje: "... nedoraslu kozu ('anakun dzeze'a)."

O ONOME KOJI ZAKOLJE KURBAN SVOJOM RUKOM

5558. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu'ba, a ovome Katada da je Enes rekao:

"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, žrtvovao je dva crno-bijela ovna; vidio sam kako je stavio svoju nogu na njihove strane, proučio Bismillu i tekbir, a potom ih zaklao svojom rukom."⁴

٥٥٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ ذَبَحَ أَبُو بُرْدَةَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَبَدِلْهَا قَالَ لَيْسَ عِنْدِي إِلَّا جَذَعَةٌ قَالَ شُعْبَةُ وَأَحْسِبُهُ قَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْ مُسِنَّةٍ قَالَ اجْعَلْهَا مَكَانَهَا وَلَنْ تَجْزِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ عَنَّا جَذَعَةٌ.

بَابُ مَنْ ذَبَحَ الْأَضَاحِيَّ بِيَدِهِ

٥٥٥٨. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ قَالَ ضَحَّى النَّبِيُّ ﷺ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ فَرَأَيْتُهُ وَاضِعًا قَدَمَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا يُسَمِّي وَيُكَبِّرُ فَذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ.

2 Radi se o različitim jezičkim finesama, pa su stoga navedeni izvorni izrazi. Ranije je već spomenuto značenje riječi dzeze'a, o kojoj se ovdje najviše govori; 'anak je žensko mladunče koze.

3 Zapovijed u hadisu koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio Ebu-Burdi da ponovi klanje kurbanda dokaz je hanefijskim pravnicima koji zastupaju mišljenje da je klanje kurbanda imućnom muslimanu obaveza (vadžib). Šafija smatra da je ta obaveza obuhvatnija od toga da se njome dokazuje kako je klanje kurbanda u osnovi obavezno (vadžib) ili pohvalno (mendub), jer je moguće da se njome želi samo ukazati na to da klanje kurbanda prije namaza ne predstavlja izvršenje obreda klanja kurbanda, već obično klanje. (Fethul-bari, 10/20)

4 Iz hadisa se zaključuje:

– prilikom klanja životinje potrebno je proučiti Bismillu i tekbir;

O ONOME KOJI ZAKOLJE KURBAN ZA DRUGOGA

Neki čovjek pomagao je Ibn-Omeru prilikom klanja deve. Ebu-Musa naredio je svojim kćerima da same zakolju svoje kurbane.

5559. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Sufjan, a ovome Abdur-Rahman b. Kasim, prenoseći od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod mene u mjestu Serif i zatekao me uplakanu, pa je upitao: ‘Šta je bilo s tobom? Dobila si mjesečnicu?’

‘Da’, rekla sam.

‘To je nešto što je Allah odredio kćerima Ademovim. Čini sve ono što čini hadžija, ali nemoj obavljati tavaf oko Ka’be’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On je tada za svoje žene zaklao kravu.”

KLANJE (KURBANA) NAKON NAMAZA

5560. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu’ba, a njega je obavijestio Zejd, da je čuo Ša’bija da prenosi od Beraa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je, kada je držao hutbu (govor), rekao: ‘Prvo što činimo u ovom našem današnjem danu (Kurban-bajramu) jeste klanjanje bajram-namaza; potom se vraćamo i koljemo (kurbane). Ko ovako postupi postupio je po našem sunnetu, a ko zakolje ranije – to je obično meso koje je hrana za porodicu i nema veze s obredom.’

Ebu-Burda tada reče: ‘Allahov Poslaniče, zaklao

بَابُ مَنْ ذَبَحَ ضَحِيَّةَ غَيْرِهِ

وَأَعَانَ رَجُلٌ ابْنَ عُمَرَ فِي بَدَنَتِهِ وَأَمَرَ أَبُو مُوسَى بَنَاتِهِ أَنْ يُضَحِّينَ بِأَيْدِيهِنَّ .

٥٥٥٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَرِفٍ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا لَكَ أَنْفِستِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ أَقْضِي مَا يَقْضِي الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ وَضَحَّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ نِسَائِهِ بِالْبَقَرِ .

بَابُ الذَّبْحِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

٥٥٦٠. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ الْمُنْهَالِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي زُبَيْدٌ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ثُمَّ نَرْجِعَ فَتَنْحَرَ فَمَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا وَمَنْ نَحَرَ فَإِنَّمَا هُوَ لَحْمٌ يُقَدَّمُهُ لِأَهْلِهِ لَيْسَ مِنَ النَّسْكِ فِي شَيْءٍ فَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْتُ قَبْلَ أَنْ أُصَلِّيَ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ

– prilikom klanja stavi se noga na desnu stranu vrata životinje, a ona se položi na lijevu stranu; nož se drži u desnoj ruci, dok se lijevom rukom životinja drži za glavu;
– pohvalno je da čovjek sam zakolje kurban, ako umije raditi taj posao.

sam prije namaza, a imam mladu kozu (koja još nije narasla za kurbanu); bolja je od one koja je napunila godinu dana.’

‘Učini to (zakolji je) umjesto one, ali to neće vrijedjeti više nikome poslije tebe’, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

KO ZAKOLJE (KURBANA) PRIJE BAJRAM-NAMAZA PONOVIĆE KLANJE

5561. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Isma‘il b. Ibrahim, ovome Ejjub, prenoseći od Muhammeda, a on od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko je zaklao (kurban) prije namaza, neka ponovi!” Neki čovjek reče: “Ovo je dan u kome se želi meso” – spomenuo je pritom i svoje susjede – a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao da je primio njegovu ispriku.¹

“Imam”, nastavi dalje čovjek, “mladu ovcu koja je bolja od dvije ovce.” On (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) dozvolio mu je da je zakolje. “Ne znam”, kaže Enes, “da li ta olakšica važi i dalje.” Potom je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) otišao do (svoja) dva ovna i zaklao ih, a i ostali su ljudi otišli do bravčadi i zaklali ih.”

5562. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, ovome Esved b. Kajs, prenoseći od Džundeba b. Sufjana Bedželija, koji je rekao:

“Bio sam s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na dan klanja (kurbana) i on je rekao: ‘Ko je zaklao (kurban) prije klanjanja, neka zakolje drugi, a ko nije zaklao, neka zakolje.’”

مُسْنَةً فَقَالَ اجْعَلْهَا مَكَانَهَا وَلَنْ تَجْزِيَ أَوْ تُوفِيَ عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ .

بَابُ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ أَعَادَ

٥٥٦١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلْيُعِدْ فَقَالَ رَجُلٌ هَذَا يَوْمٌ يُشْتَهَى فِيهِ اللَّحْمُ وَذَكَرَ هَنَةً مِنْ جِيرَانِهِ فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ عَذْرَهُ وَعِنْدِي جَذَعَةٌ خَيْرٌ مِنْ شَاتَيْنِ فَرَخَّصَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَلَا أَدْرِي بَلَغَتْ الرُّخْصَةُ أَمْ لَا ثُمَّ انْكَفَأَ إِلَى كَبْشَيْنِ يَغْنِي فَذَبَحَهُمَا ثُمَّ انْكَفَأَ النَّاسُ إِلَى غَنِيمَةٍ فَذَبَحُوهَا .

٥٥٦٢. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ بْنُ قَيْسٍ سَمِعْتُ جُنْدَبَ بْنَ سُفْيَانَ الْبَجَلِيَّ قَالَ شَهِدْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ النَّحْرِ فَقَالَ مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيُعِدْ مَكَانَهَا أُخْرَى وَمَنْ لَمْ يَذْبَحْ فَلْيَذْبَحْ .

¹ Ibn-Dekik Id veli: “Ovdje imamo dokaz da neznanje nije isprika ukoliko se zapovjedbno izvrši protivno zapovijedi. Razlika između zapovjedenog i zabranjenog jest u tome što je cilj zapovijedi ostvarenje određenih interesa koje nije moguće ostvariti osim izvršavanjem zapovijedi, a cilj zabrana je suzdržanje od činjenja tih djela zbog njihove štetnosti, a uz neznanje i zaborav pravni obveznik nije ih namjeravao učiniti, pa ima opravdanje.” (Fethul-bari, 10/22-23)

5563. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avana, a ovome Firas, prenoseći od Amira da je Bera' rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je jednog dana, a onda rekao: 'Ko klanja naš namaz i okreće se prema našoj kibli neka ne kolje (kurban) dok se ne vrati (poslije namaza).' Tada ustade Ebu-Burda b. Nijar i reče: 'Allahov Poslaniče, uradio sam to.'

'Požurio si', reče mu on.

'Imam bravče mlade od godinu dana; bolje je od dva bravčeta koja su napunila godinu dana, pa mogu li ga zaklati?', upita čovjek.

'Da', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, 'ali to neće valjati nikome poslije tebe.'

Amir veli: "To je bila njegova bolja žrtva (kurban)."¹

STAVLJANJE NOGE NA BOK ŽIVOTINJE PRILIKOM KLANJA

5564. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Hemmam, a ovome Katada da je Enes, radijallahu anhu, ispričao kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao dva crno-bijela rogata ovna, stavivši svoju nogu na njihove bokove. Klao ih je svojom rukom.²

٥٥٦٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا فَلَا يَذْبَحُ حَتَّى يَنْصَرِفَ فَقَامَ أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَعَلْتُ فَقَالَ هُوَ شَيْءٌ عَجَلْتُهُ قَالَ فَإِنْ عِنْدِي جَذَعَةٌ هِيَ خَيْرٌ مِنْ مَسْتَيْنِ أَذْبَحُهَا قَالَ نَعَمْ ثُمَّ لَا تَجْزِي عَنْ أَحَدٍ بَعْدَكَ قَالَ عَامِرٌ هِيَ خَيْرٌ نَسِيكَتِيهِ .

بَابُ وَضْعِ الْقَدَمِ عَلَى صَفْحِ الذَّبِيحَةِ

٥٥٦٤. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ وَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى صَفْحَتَيْهَا وَيَذْبَحُهَا بِيَدِهِ .

¹ Imam Ajni veli: "Ko zakolje (kurban) prije namaza dužan ga je ponovo zaklati - prema usaglašenom mišljenju islamskih pravnika, jer je zaklao prije vremena. Sporno je među islamskim pravnicima pitanje valjanosti klanja nakon namaza, a prije klanja imama. Ebu-Hanifa, Sevri i Lejs smatraju da je to dozvoljeno, dok Malik, Šafija i Evzai smatraju da nikome nije dozvoljeno zaklati (kurban) prije imama, tj. prije vremena koje je potrebno za klanjanje namaza i držanje hutbe." (Umdetul-kari, 21/157)

² Hadis je ranije spomenut u ovom dijelu.

UČENJE TEKBIRA PRILIKOM KLANJA

5565. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Ebu-Avana, a ovome Katada da je Enes rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao je dva crno-bijela rogata ovna svojom rukom i pritom proučio *Bismillu* i *tekbir*, stavivši nogu na njihov bok.”³

KO POŠALJE KURBAN KOJI JE
U VEZI S HADŽSKIM OBREDIMA
(HEDJ) DA BUDE ZAKLAN
(U MEKANSKOM HAREMU) – NEĆE
MU BITI ZABRANJENO ONO ŠTO JE
ZABRANJENO OSOBI U IHRAMU

5566. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu Abdullah, ovome Isma'il, prenoseći od Ša'bija, a ovaj od Mesruka da je on došao kod Aise i rekao joj:

“Majko pravovjernih, ako čovjek pošalje hedj Ka'bi (da bude zaklan u haremu), a ostane u svome mjestu, oporučivši da njegovu devu obilježi, i od tog se dana pridržava ihramskih stega sve dok hadžije ne skinu ihrame i ne riješe se ihramskih obaveza...”⁴

Kaže: “Čuo sam njeno pljeskanje rukama iza zastora. Rekla je: ‘Usukivala sam ogrlice i vrpce na hedj Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, koji je on slao Ka'bi (da bude zaklan), i nije mu bilo zabranjeno ništa od onoga što je inače dozvoljeno čovjeku da radi sa svojom suprugom u vremenu do povratka ljudi (hadžija).’”⁴

بَابُ التَّكْبِيرِ عِنْدَ الذَّبْحِ

٥٥٦٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ ﷺ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا.

بَابُ إِذَا بَعَثَ بِهِدْيَهُ لِيَذْبَحَ لَمْ يَحْرُمَ عَلَيْهِ شَيْءٌ

٥٥٦٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ أَنَّهُ أَتَى عَائِشَةَ فَقَالَ لَهَا يَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ رَجُلًا يَبْعَثُ بِأَهْدْيٍ إِلَى الْكَعْبَةِ وَيَجْلِسُ فِي الْمِضَرِّ فَيُوصِي أَنْ تُقْلَدَ بَدَنَتُهُ فَلَا يَزَالُ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ مُحْرَمًا حَتَّى يَحِلَّ النَّاسُ قَالَ فَسَمِعْتُ تَصَفِّقُهَا مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ فَقَالَتْ لَقَدْ كُنْتُ أَفْتُلُ فَلَا تَدَّ هَدْيِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَيَبْعَثَ هَدْيَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ فَمَا يَحْرُمُ عَلَيْهِ مِمَّا حَلَّ لِلرِّجَالِ مِنْ أَهْلِهِ حَتَّى يَرْجِعَ النَّاسُ.

³ Hadis je ranije spomenut u ovom dijelu.

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o hadždžu. On ukazuje na to da čovjeku koji pošalje hedj (kurban) da bude zaklan u Haremu, nije ništa zabranjeno što je inače zabranjeno hadžiji dok je u ihramima.

O TOME ŠTA SE JEDE OD KURBANSKOG MESA, A ŠTA OSTAVLJA ZA KASNIJE

5567. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Amr, prenoseći od Ataa da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, rekao:

“Snabdijevali smo se kurbanskim mesom u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da nam posluži kao hrana na putu do Medine.”

Više puta govorio je: “... mesom hedja.”¹

5568. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Sulejman, ovome Jahja b. Seid, prenoseći od Kasima, a on od Habbaba da je čuo Ebu-Seida kada je ispričao kako je bio odsutan i kada se vratio, servirano mu je meso. Rekli su: “Ovo je meso naših kurbana.”

“Sklonite ga”, rekao je, “neću ga jesti!”

Kaže (Habbab): “Ustao sam i otišao kod svoga brata Ebu-Katade” – bio mu je brat po majci i bio je učesnik u Bici na Bedru – “i spomenuo mu slučaj (Ebu-Seida), pa je rekao: ‘Nakon tebe nešto se desilo.’”²

5569. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu Jezid b. Ebu-Ubejd, prenoseći od Seleme b. Ekvea da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko je od vas zaklao kurbana ne smije osvanuti nakon tri dana, a da se u njegovoj kući nalazi išta od kurbanskog mesa.”

Sljedeće su godine rekli: “Allahov Poslaniče, hoćemo li postupiti onako kako smo postupili prošle godine?” “Jedite, nahranite druge, ali i pohranite (uskladištite)! Ono je bila godina velike gladi, pa sam želio da kurbanskim mesom pomognete drugima.”

بَاب مَا يُؤْكَلُ مِنْ لَحْمِ الْأَضَاحِيِّ وَمَا يُتَزَوَّدُ مِنْهَا

٥٥٦٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو أَخْبَرَنِي عَطَاءُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لَحْمَ الْأَضَاحِيِّ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ غَيْرُ مَرَّةٍ لَحْمَ الْهَدْيِ .

٥٥٦٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ أَنَّ ابْنَ خَبَّابٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ يُحَدِّثُ أَنَّهُ كَانَ غَائِبًا فَقَدِمَ فَقَدِمَ إِلَيْهِ لَحْمٌ قَالُوا هَذَا مِنْ لَحْمِ ضَحَايَانَا فَقَالَ أَخْرُوهُ لَا أَذُوقُهُ قَالَ ثُمَّ قُمْتُ فَخَرَجْتُ حَتَّى أَتِيَ أَخِي أَبَا قَتَادَةَ وَكَانَ أَخَاهُ لِأُمِّهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ حَدَّثَ بِعَدِكَ أَمْرٌ .

٥٥٦٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ ضَحَّى مِنْكُمْ فَلَا يُضْبِحَنَّ بَعْدَ ثَلَاثَةٍ وَبَقِيَ فِي بَيْتِهِ مِنْهُ شَيْءٌ فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَفْعَلُ كَمَا فَعَلْنَا عَامَ الْمَاضِي قَالَ كُلُّوْا وَأَطْعِمُوا وَادَّخِرُوا فَإِنَّ ذَلِكَ الْعَامَ كَانَ بِالنَّاسِ جَهْدٌ فَأَرَدْتُ أَنْ تُعِينُوا فِيهَا .

¹ Hadis ukazuje na dozvolu snabdijevanja kurbanskim mesom za duže vrijeme (više od tri dana). Mišljenja pravnika o ovom pitanju navest ćemo nakon prijevoda svih hadisa u ovom potpoglavlju.

² Misli se na stavljanje van snage zabrane jedenja kurbanskog mesa tri dana nakon klanja.

5570. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu njegov brat, ovom Sulejman, prenoseći od Jahjaa b. Seida, a on od Amre bint Abdur-Rahman da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Solili smo kurbansko meso i donosili ga Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu, pa je on rekao: ‘Nemojte ga jesti duže od tri dana!’ Nije to bila odredba, već je druge želio nahraniti kurbanskim mesom; Allah najbolje zna.”

5571. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa, njemu Abdullah, ovome Junus, prenoseći od Zuhrija da je Ebu-Ubejd, Ibn-Ezherov oslobođeni rob (*mevla*), prisustvovao kurbanbajramskom namazu s Omerom b. Hattabom, radijallahu anhu. Klanjao je (Omer, radijallahu anhu) bajram-namaz prije hutbe, a potom je održao hutbu i rekao:

“O ljudi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio vam je da postite u danima ova dva bajrama. Jedan od njih je dan vašeg mršenja nakon posta, a drugi je dan kada jedete svoje kurbane.”

5572. Ebu-Ubejd VELI:

“Potom sam prisustvovao (tom namazu) s Osmanom b. Affanom – a bio je petak – pa je klanjao namaz prije hutbe, a potom održao hutbu i rekao: ‘O ljudi, ovo je dan u kome su se spojila dva blagdana (Bajram i džuma), pa ko hoće od stanovnika Avalija sačekati džuma-namaz, neka sačeka, a ko hoće da se vrati – dozvoljavam mu to.’”³

٥٥٧٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ الضَّحِيَّةُ كُنَّا نُمْلَحُ مِنْهُ فَتَقَدَّمَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ لَا تَأْكُلُوا إِلَّا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيْسَتْ بِعَزِيمَةٍ وَلَكِنْ أَرَادَ أَنْ يُطْعِمَ مِنْهُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ .

٥٥٧١. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ بْنُ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ أَنَّهُ شَهِدَ الْعِيدَ يَوْمَ الْأَضْحَى مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ نَهَاكُمْ عَنْ صِيَامِ هَذَيْنِ الْعِيدَيْنِ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَيَوْمُ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ وَأَمَّا الْآخَرُ فَيَوْمُ تَأْكُلُونَ مِنْ نُسُكِكُمْ .

٥٥٧٢. قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ ثُمَّ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُثْمَانَ ابْنَ عَفَّانَ فَكَانَ ذَلِكَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ قَدْ اجْتَمَعَ لَكُمْ فِيهِ عِيدَانِ فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْتَظِرَ الْجُمُعَةَ مِنْ أَهْلِ الْعَوَالِي فَلْيَنْتَظِرْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْجِعَ فَقَدْ أَذِنْتُ لَهُ .

3 Ovim hadisom argumentiraju svoje mišljenje oni koji kažu da onaj koji klanja bajram-namaz nije obavezan klanjati džuma-namaz, ako je Bajram u petak. Međutim, odgovara im se kako u hadisu nije izričito navedeno da se oni ne moraju vratiti na džuma-namaz. Također, iz samog je hadisa jasno da se radi o stanovnicima udaljenih sela kojima i nije obaveza klanjati džuma-namaz. (*Fethul-bari*, 10/30)

5573. Ebu-Ubejd veli: “Potom sam prisustvovao (tom namazu) s Alijom b. Ebu-Talibom, pa je klanjao namaz prije hutbe, a potom je održao hutbu i rekao: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio vam je da jedete meso svojih kurbana više od tri dana.’”

Slično se prenosi od Ma‘merija, koji prenosi od Zuhrija, a ovaj od Ebu-Ubejda.

5574. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Ja‘kub b. Ibrahim b. Sa‘d, ovome bratić Ibn-Šihabov, prenoseći od svoga amidže Ibn-Šihaba, on od Salima, a ovaj od Abdullaha b. Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jedite kurbansko meso tri dana.”¹

Kada bi silazio s Mine, Abdullah bi jeo (hljeb) s uljem čuvajući se da ne jede kurbansko meso (nakon tri dana).

٥٥٧٣. قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ ثُمَّ شَهِدْتُهُ مَعَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ ثُمَّ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَاكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا لَحْمَ نُسُكِكُمْ فَوْقَ ثَلَاثٍ وَعَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ نَحْوَهُ.

٥٥٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ أَخِي بْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُوا مِنْ الْأَضَاحِيِّ ثَلَاثًا وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَأْكُلُ بِالزَّيْتِ حِينَ يَنْفِرُ مِنْ مَنَى مِنْ أَجْلِ لَحْمِ الْهَدْيِ.

¹ Iz navedenih se hadisa zaključuje:

- pohvalno je kurbansko meso podijeliti na tri dijela: jedan dio pojesti, drugi dio podijeliti kao sadaku, a trećim dijelom nahraniti druge;
- dozvoljeno je uskladištiti dio kurbanskog mesa i kasnije ga jesti;
- zabrana skladištenja i jedenja kurbanskog mesa stavljena je van snage, a bila je motivirana velikom gladu koja je te godine pogodila pogotovo siromašnije ljude, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio da se sve kurbansko meso podijeli stanovništvu te da se ništa ne zadržava za kasnije. U slučaju potrebe, muslimanske vlasti mogu poduzeti sličnu mjeru i zabraniti skladištenje kurbanskog mesa;
- pohvalno je što više kurbanskog mesa podijeliti siromašnima i potrebnima;
- zabrana jedenja kurbanskog mesa više od tri dana nakon klanja odnosila se na vlasnika kurbana, ali ne i na onog kome je kurbansko meso poklonjeno. (*Fethul-bari*, 10/29-32; *Umdetul-kari*, 21/159-162) Što se tiče Abdullaha b. Omera i ovog njegovog postupka, Kastalani kaže da zabrana jedenja kurbanskog mesa ili je derogirana, ili Abdullah b. Omer tada još nije bio čuo za dozvolu jedenja tog mesa nakon što je bilo zabranjeno.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْإِشْرَبَةِ

PIĆA

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“VINO, KOCKA, KUMIRI I STRELICE
ZA GATANJE ODVRATNE SU STVARI,
ŠEJTANOVO DJELO – ZATO SE TOGA
KLONITE DA BISTE USPJELI.”¹

5575. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, ovome Nafi², prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko pije vino na dunjaluku i ne pokaje se zbog toga – ono će mu biti zabranjeno na ahiretu.”²

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ
مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ)

٥٥٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفٍ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ لَمْ
يَتُبْ مِنْهَا حُرِمَهَا فِي الْآخِرَةِ.

1 El-Maida, 90.

2 Hadis, kao i prethodni ajeti i hadisi koji se spominju u ovom poglavlju, ukazuje na zabranu pijenja vina (i drugih alkoholnih pića, kako se navodi u hadisu: “Sve što opija haram je.”). Onaj ko ga bude pio na ovom svijetu, pa umre a ne pokaje se zbog toga, neće ga piti na onome svijetu. Begavi u svom djelu *Šerhus-sunne* veli: “Smisao hadisa je da takva osoba neće ući u Džennet jer je vino piće stanovnika Dženneta.” Ibn-Abdul-Berr veli: “Ovo je oštro upozorenje i prijetnja koja ukazuje na zabranu ulaska u Džennet, jer nas Uzvišeni Allah obavještava u Kur’anu da u Džennetu postoje rijeke od vina koje je slatko onima što ga piju, te da ono ne opija niti od njega glava boli.” (*Fethul-bari*, 10/35) Treba napomenuti da je, prema učenju ehlišunetske akaidske škole, smisao ovog hadisa da takva osoba neće ući u Džennet osim, ako joj Allah oprosti taj veliki grijeh, kao što je slučaj i sa ostalim velikim grijesima izuzev idolopoklonstva (širka), koji Allah neće oprostiti ako se sama osoba ne pokaje i ne primi islam. Moguće je da je značenje hadisa da će (onaj koji pije vino) ući u Džennet ako mu Allah oprosti, ali da tamo neće piti vino niti će ga poželjeti iako će znati da ono tamo postoji. U svakom slučaju, sve što je u Džennetu, pa i vino, razlikuje se od onoga što postoji na ovome svijetu, jedino su imena ista. Neki kasniji učenjaci prave razliku između onoga koji pije alkohol, smatrajući da je to dozvoljeno, i između onoga koji ga pije znajući i vjerujući da je zabranjen. U prvom slučaju takva se osoba smatra nevjernikom, i neće ući u Džennet, a u drugom slučaju radi se o velikom grešniku koji će biti kažnjen zabranom pijenja toga pića u Džennetu, neko vrijeme ili trajno, ukoliko mu Allah ne oprosti. Hadis ukazuje na to da tevba briše kako male tako i velike grijehe. Iskrenu tevbu Allah prima, a ona ima svoje uvjete.

5576. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, ovome Zuhri, prenoseći od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu da su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Noći putovanja (Isra') u Bejtul-Makdisu, gdje je prenesen (iz Mekke), donesene dvije čaše: u jednoj je bilo vino, a u drugoj mlijeko. Pogledao je u njih i uzeo onu s mlijekom. Džibril tada reče: "Hvala Allahu, koji te je uputio prirodi! Da si uzeo vino, tvoj bi ummet zalutao." Slijede ga (u predanju) Ma'mer, Ibn-Had, Usman b. Umer i Zubejdi, prenoseći od Zuhrija.¹

5577. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, ovome Katada, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: "Čuo sam od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hadis koji vam niko osim mene neće reći: 'Jedan je od predznaka Sudnjeg dana', kaže (Poslanik), 'širenje neznanja, pomanjkanje znanja, širenje bluda, pijenje vina, smanjenje broja muškaraca i povećanje broja žena, tako da će na pedeset žena biti jedan skrbnik.'"²

٥٥٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمَعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ بِبَيْلِيَاءَ بِقَدَحَيْنِ مِنْ خَمْرٍ وَلَبَنٍ فَنَظَرَ إِلَيْهِمَا ثُمَّ أَخَذَ اللَّبَنَ فَقَالَ جَبْرِيلُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَذَاكَ لِلْفِطْرَةِ وَلَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ تَابِعَهُ مَعْمَرٌ وَابْنُ الْهَادِ وَعُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَالزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ .

٥٥٧٧. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَدِيثًا لَا يُحَدِّثُكُمْ بِهِ غَيْرِي قَالَ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يَظْهَرَ الْجَهْلُ وَيَقِلَّ الْعِلْمُ وَيَظْهَرَ الزُّنَا وَتُشْرَبَ الْخَمْرُ وَيَقِلَّ الرِّجَالُ وَيَكْثُرَ النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِحَمْسِينَ امْرَأَةً قِيَمُهُنَّ رَجُلٌ وَاحِدٌ .

¹ Pod pojmom priroda u hadisu se misli na ustrajnost na putu prave vjere. Hadis ukazuje na pohvalnost zahvaljivanja Allahu na Njegovoj blagodati u vidu ostvarivanja onoga što je korisno i dobro, a odustajanja od onoga što je štetno i loše.

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o nauci, a ovdje je naveden radi pojašnjenja da je rasprostranjenost pijenja vina (alkohola) jedan od preznaka Sudnjeg dana.

5578. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu Ibn-Vehb, ovome Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana i Ibn-Musejjeba, a oni od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada neko čini blud, ne čini ga kao vjernik, kada pije vino, ne pije ga kao vjernik, a kada krade, ne krade kao vjernik.”

Ibn-Šihab veli: “Rekao mi je Abdul-Melik b. Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris b. Hišam da mu je ovaj hadis kazivao Ebu-Bekr, prenoseći od Ebu-Hurejre”, a zatim je rekao: “Ebu-Bekr je ovome pridodavao: ‘... i kada otima i pljačka nešto što je vrijedno i za čim ljudi upiru svoje poglede, ne čini to kao vjernik.’”³

٥٥٧٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَابْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولَانِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرِبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرِبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنُ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ يُحَدِّثُهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ثُمَّ يَقُولُ كَانَ أَبُو بَكْرٍ يُلْحِقُ مَعَهُنَّ وَلَا يَنْتَهَبُ نَهْبَهُ ذَاتَ شَرَفٍ يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ أَبْصَارَهُمْ فِيهَا حِينَ يَنْتَهَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ .

³ Ibn-Bettal veli: “Ovo je najteža osuda i prijetnja zbog pijenja alkoholnih pića.” Haridžije ovim hadisom argumentiraju svoje mišljenje da onaj koji svjesno, znajući, čini veliki grijeh, izlazi iz vjere. Ehlisunetski učenjaci smatraju da se pod pojmom *iman* ovdje misli na potpuno vjerovanje, jer se vjerovanje onoga koji griješi smanjuje. Moguće je također da je smisao rečenog da onaj koji čini ove grijehe ostaje bez imana, kao što se navodi u jednom hadisu koji prenosi Bejheki, a Ibn-Hibban smatra da je vjerodostojan (sahih): “Klonite se vina jer je to majka zala.” Dalje se navodi: “On (alkohol) i iman se ne spajaju, a da brzo jedan ne napusti drugoga.” (*Fethul-bari*, 10/37)

VINO SE PROIZVODI OD GROŽĐA, (ALI I NA DRUGE NAČINE)

5579. PRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah, njemu Muhammed b. Sabik, ovome Malik, tj. Ibn-Migvel, prenoseći od Nafija da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, rekao:

“Zabranjeno je vino, a u Medini ga tada nije ni bilo.”¹

5580. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ebu-Šihab Abdu-Rabbih b. Nafi‘, ovome Junus, prenoseći od Sabita Bunanija da je Enes rekao:

“Onda kada nam je zabranjeno vino u Medini je bilo sasvim malo vina od grožđa; većina našeg vina bila je od nezrelih i zrelih datula.”²

5581. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, ovome Ebu-Hajjan, prenoseći od Amira, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer ustao na minberu i rekao:

“A poslije je došla zabrana vina, a ono se proizvodi od petero: grožđa, datula, meda, pšenice i ječma. Vino je ono što opija um.”

بَابُ الْخَمْرِ مِنَ الْعَنْبِ

٥٥٧٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ هُوَ ابْنُ مِغْوَلٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَقَدْ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ وَمَا بِالْمَدِينَةِ مِنْهَا شَيْءٌ.

٥٥٨٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَبْدُ رَبِّهِ بْنِ نَافِعٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتِ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ حُرِّمَتْ عَلَيْنَا الْخَمْرُ حِينَ حُرِّمَتْ وَمَا نَجِدُ يَعْنِي بِالْمَدِينَةِ خَمْرَ الْأَعْنَابِ إِلَّا قَلِيلًا وَعَامَّةُ خَمْرِنَا الْبُسْرُ وَالتَّمْرُ.

٥٥٨١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانٍ حَدَّثَنَا عَامِرٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَامَ عُمَرُ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ أَمَّا بَعْدُ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةِ الْعَنْبِ وَالتَّمْرِ وَالْعَسَلِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ.

1 Ibn-Hadžer veli: “Moguće je da Ibn-Omer ovo govori na osnovu onoga što je njemu bilo poznato, ili time ukazuje na to da ga je tada u Medini bilo sasvim malo, ili da nisu u tom trenutku imali šta cijediti za vino.” (*Fethul-bari*, 10/39)

2 Namjera Enesova, radijallahu anhu, je da ovim hadisom odgovori onima koji koriste ime vino samo za ono što se proizvodi od grožđa, ili istakne da se zabrana ne odnosi isključivo na ono što se proizvodi od grožđa, već da ona obuhvaća svako opojno piće, što je i vjerovatnije. (*Fethul-bari*, 10/39)

DOŠLA JE ZABRANA VINA,
A ONO SE PROIZVODI OD
NEZRELIH I ZRELIH DATULA

5582. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Malik b. Enes, ovome Ishak b. Abdullah b. Ebu-Talha da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao: "Pojio sam Ebu-Ubejdu, Ebu-Talhu i Ubejja b. Ka'ba pićem od nedozrelih i dozrelih datula, pa je došao glasnik i rekao: 'Vino je zabranjeno!' 'Ustani, Enese, i prolij ga!', reče Ebu-Talha, i ja sam ga prolio."

5583. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, ovome njegov otac, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: "Bio sam najmlađi u mahali, pa sam služio svoje amidže pićem. Tada je rečeno: 'Zabranjeno je vino!' 'Prolij ga!', rekoše, pa smo ga prolili. Upitao sam Enesa: 'Od čega im je bilo piće?', a on reče: 'Od nedozrelih i poludozrelih datula.' Ebu-Bekr b. Enes (na to) reče: 'I to im je bilo vino?!' Na te riječi Enes nije reagovao (osudom)." Neki od mojih drugova kazivao mi je da je čuo kako je Enes rekao: "Tada je to bilo njihovo vino."

بَابُ نَزْلِ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنَ الْبُسْرِ وَالتَّمْرِ

٥٥٨٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَشْقِي أَبَا عُبَيْدَةَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأَبِي بَنٍ كَعْبَ بْنَ قُضَيْخٍ زَهْوٍ وَتَمْرٍ فَجَاءَهُمْ آتٍ فَقَالَ إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ قُمْ يَا أَنَسُ فَأَهْرِقْهَا فَأَهْرِقْتُهَا .

٥٥٨٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ كُنْتُ قَائِمًا عَلَى الْحَيِّ أَشْقِيهِمْ عُمُومَتِي وَأَنَا أَصْغَرُهُمُ الْفَضِيخَ فَقِيلَ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ فَقَالُوا أَكْفَيْتَهَا فَكَفَّاتَهَا قُلْتُ لِأَنَسٍ مَا شَرَابُهُمْ قَالَ رُطَبٌ وَبُسْرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَنَسٍ وَكَانَتْ خَمْرُهُمْ فَلَمْ يُنْكِرْ أَنَسٌ وَحَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَتْ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ .

5584. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr Mukaddimi, njemu Jusuf Ebu-Ma'ser Bera', ovome Seid b. Ubejdullah, prenoseći od Bekra b. Abdullaha: da je Enes b. Malik rekao kako je vino, kada je zabranjeno, pravljeno od nezrelih i zrelih datula.¹

VINO OD MEDA

Ma'n veli: "Pitao sam Malika b. Enesa o ječmenom pivu, pa je rekao: "Ako nije opojno, ne smeta."
Ibn-Deraverdi veli: "Pitali smo za njega, pa su rekli: 'Ne opija, pa ne smeta.'"

5585. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana da je Aiša rekla:
"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je o vinu od meda (medovini), pa je rekao: 'Svako je opojno piće zabranjeno (haram).'"

5586. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, ovome Zuhri, prenoseći od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana da je Aiša, radijallahu anha, rekla:
"Upitan je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o medovini, a to je pivo od meda koje su pili stanovnici Jemena, pa je rekao: 'Svako je opojno piće zabranjeno (haram).'"²

٥٥٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدِّمِيُّ حَدَّثَنَا
يُوسُفُ بْنُ أَبِي مَعْشَرٍ الْبَرَاءُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ
عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَنَسَ بْنَ
مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ الْخَمْرَ حُرِّمَتْ وَالْخَمْرُ يَوْمَئِذٍ
الْبُسْرُ وَالتَّمْرُ.

باب الْخَمْرِ مِنَ الْعَسَلِ وَهُوَ الْبِتْعُ

وَقَالَ مَعْنُ سَأَلْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ عَنِ الْفُقَّاعِ
فَقَالَ إِذَا لَمْ يُسْكِرْ فَلَا بَأْسَ وَقَالَ ابْنُ الدَّرَاوَرْدِيِّ
سَأَلْنَا عَنْهُ فَقَالُوا لَا يُسْكِرُ لَا بَأْسَ بِهِ.

٥٥٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ
عَائِشَةَ قَالَتْ سِئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْبِتْعِ فَقَالَ
كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ.

٥٥٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سِئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ
الْبِتْعِ وَهُوَ نَبِيذُ الْعَسَلِ وَكَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَشْرَبُونَهُ
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُّ شَرَابٍ أَسْكَرَ فَهُوَ حَرَامٌ.

1 Iz navedenih hadisa zaključuje se da se vinom naziva i piće koje je proizvedeno od drugih tvari, a ne samo od grožđa. Zabranjeno je piti i najmanju količinu pića ako veće količine tog pića opijaju. Drugim riječima, zabranjeno je piti svako piće koje opija u bilo kojim količinama.

2 Iz hadisa se zaključuje da je svako opojno piće zabranjeno, bez obzira na tvar od koje je ono proizvedeno, te da zabrana nije svedena samo na vino proizvedeno od grožđa.

5587. Zuhri veli: “Pričao mi je Enes b. Malik da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne spravljajte turšiju u posudi od tikve (hrgu) niti u smolavoj posudi!”

Ebu-Hurejra ovome pridodaje: “... zelenom krčagu i kaci od palmina panja.”³

O TOME DA JE VINO ONO ŠTO KOJE OPIJA I PREKRIVA UM

5588. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu-Redža’, njemu Jahja, ovome Ebu-Hajjan Tejmi, prenoseći od Ša’bija da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, rekao:

“Omer je držao govor (hutbu) na minberu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Objavljena je zabrana vina, a ono je proizvedeno od petero: grožđa, datula, pšenice, ječma i meda. Vino je ono što opije razum. Volio bih da nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, precizirao troje prije nego što nas je napustio: djedov nasljedni dio, nasljeđivanje osobe koja nema ni djece ni roditelja živih i neke vrste kamate.’

Upitao sam: ‘Ebu-Amr, a šta kažeš o onome što se u Sindu proizvodi od riže?’, a on odgovori: ‘To nije bilo u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem’, ili je rekao: ‘... u vrijeme Omera.’”

Hadždžadž prenosi od Hammada, a ovaj od Ebu-Hajjana umjesto riječi *grožđe* riječ *suho grožđe*.

٥٥٨٧. وَعَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَتَّبِدُوا فِي الدُّبَاءِ وَلَا فِي الْمَزْفَتِ وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يُلْحِقُ مَعَهَا الْحَتَمَ وَالنَّقِيرَ.

بَابُ مَا جَاءَ فِي أَنَّ الْخَمْرَ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ مِنَ الشَّرَابِ

٥٥٨٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ التِّيمِيِّ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَ عُمَرُ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهِيَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءَ الْعِنَبِ وَالتَّمْرِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْعَسَلِ وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ وَثَلَاثٌ وَدِدْتُ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يُفَارِقْنَا حَتَّى يَعْهَدَ إِلَيْنَا عَهْدًا الْجَدُّ وَالْكَلَالَةُ وَأَبْوَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الرَّبِّ قَالَ قُلْتُ يَا أَبَا عُمَرَ فَشَيْءٌ يُصْنَعُ بِالسِّنْدِ مِنَ الْأَرْزِ قَالَ ذَاكَ لَمْ يَكُنْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ أَوْ قَالَ عَلَى عَهْدِ عُمَرَ وَقَالَ حَجَّاجٌ عَنْ حَمَادٍ عَنْ أَبِي حَيَّانَ مَكَانَ الْعِنَبِ الزَّيْبِ.

³ Zabranjeno je držati ili proizvoditi piće (koje je inače dozvoljeno) u takvim posudama jer one brzo pretvaraju tvar od koje se pravi piće u vino, pa postoji opasnost da se te tvari pretvore u opojno sredstvo, a da to osoba koja u njima drži piće (sok) i ne zna.

5589. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'ba, ovome Abdullah b. Ebu-Sefer, prenoseći od Ša'bija, a on od Ibn-Omera da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Vino se proizvodi od pet stvari: suhog grožđa, datula, pšenice, ječma i meda.”¹

O OSOBI KOJA DOPUŠTA PIJENJE VINA I NAZIVA GA DRUGIM IMENOM

5590. Hišam b. Ammar veli da MU JE PRIČAO Sadeka b. Halid, njemu Abdur-Rahman b. Jezid b. Džabir, ovome Atijja b. Kajs Kilabi, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ganma Eš'arija da je rekao:

“Pričao mi je Ebu-Amir, ili Ebu-Malik Eš'ari – tako mi Allaha, nije mi slagao – da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: ‘U mome ummetu bit će onih koji dozvoljavaju nezakonit spolni odnos, svilu, vino i muziku; penjat će se svijet na visoka brda; dolazit će im čobanin sa stokom; navraćat će kod njih siromah radi svoje potrebe, a oni će mu govoriti: ‘Dođi sutra!’ Allah će ih iznenada noću uništiti, i brdo na njih svaliti, a druge će pretvoriti u majmune i svinje do Dana sudnjega.’”²

٥٥٨٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ قَالَ الْخَمْرُ يُصْنَعُ مِنْ خَمْسَةٍ مِنَ الزَّيْبِ وَالتَّمْرِ وَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالْعَسَلِ .

بَابُ مَا جَاءَ فِيهِ مَنْ يَسْتَحِلُّ الْخَمْرَ وَيُسَمِّيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ

٥٥٩٠. وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ حَدَّثَنَا عَطِيَّةُ بْنُ قَيْسٍ الْكِلَابِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ غَنَمٍ الْأَشْعَرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَامِرٍ أَوْ أَبُو مَالِكٍ الْأَشْعَرِيُّ وَاللَّهُ مَا كَذَبَنِي سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ عِلْمٍ يَرُوحُ عَلَيْهِمْ بِسَارِحَةٍ لَهُمْ يَأْتِيهِمْ يَغْنِي الْفَقِيرَ لِحَاجَةٍ فَيَقُولُونَ ارْجِعْ إِلَيْنَا غَدًا فَيُبَيِّئُهُمُ اللَّهُ وَيَضَعُ الْعِلْمَ وَيَمَسِّحُ آخِرِينَ قِرْدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

1 Ovi hadisi ukazuju na to da se, u šerijatskom pravu, vinom, čija je zabrana izričito spomenuta u Kur'anu, smatra svako piće koje ima svojstvo opijanja uma, te je, po tom osnovu, obuhvaćeno zabranom konzumiranja vina.

2 Ovaj hadis sadrži tešku prijetnju onima koji smišljaju lukavstva pokušavajući ono što je zabranjeno učiniti dozvoljenim promjenom njegova imena. Propis ima svoj razlog, a razlog zabrane vina je njegovo svojstvo opijanja. Gdje god postoji to svojstvo, postoji i zabrana, makar ime bilo i drugačije. Ibnul-Arebi veli: “Osnova principa je da su propisi u vezi sa smislom i sadržajem pojmova, a ne za same pojmove, kao odgovor onima koji propise dovode u vezu sa samim pojmovima.” (Fethul-bari, 10/58)

SPRAVLJANJE TURŠIJE U POSUDAMA I ZEMLJANOM ČUPU

5591. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman, a ovome Ebu-Hazim, prenoseći od Sehla da je rekao:

“Došao je Ebu-Usejd Sa'idi i pozvao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na svoju svadbu. Njegova žena, mlâda, služila ih je.

‘Znate li’, kaže (Ebu-Usejd), ‘čime sam napojio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Navečer sam mu u zemljani čup pokiselio datula.’”³

VJEROVJESNIKOVA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DOZVOLA UPOTREBE POSUDA I ZDJELA NAKON ZABRANE

5592. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, njemu Muhammed b. Abdullah Ebu-Ahmed Zubejri, ovome Sufjan, prenoseći od Mensura, a on od Salima da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je zabranio zdjele (kiseljenje turšije u njima), pa su ensarije rekle: ‘One su nam neophodne!’

‘Onda može’, reče im Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

Rekao mi je Halifa: “PRIČAO NAM JE Jahja b. Seid, njemu Sufjan, ovome Mensur, prenoseći od Salima b. Ebu-Dža'da ovakav hadis.”

PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan ovaj hadis, rekavši: “Pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio posude...”

بَابُ الْإِنْتِبَازِ فِي الْأَوْعِيَةِ وَالتَّوْرِ

٥٥٩١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلًا يَقُولُ أَتَى أَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ فَدَعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي عُرْسِهِ فَكَانَتْ امْرَأَتُهُ خَادِمَتَهُمْ وَهِيَ الْعُرُوسُ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْقَعْتُ لَهُ تَمَرَاتٍ مِنَ اللَّيْلِ فِي تَوْرٍ.

بَابُ تَرْخِصِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْأَوْعِيَةِ وَالظُّرُوفِ بَعْدَ الذَّهْبِ

٥٥٩٢. حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الظُّرُوفِ فَقَالَتِ الْأَنْصَارُ إِنَّهُ لَا بُدَّ لَنَا مِنْهَا قَالَ فَلَا إِذَا وَقَالَ خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرٍ بِهَذَا حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِهَذَا وَقَالَ فِيهِ لَمَّا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْأَوْعِيَةِ.

³ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o svadbenoj svečanosti (*velima*) pod brojem 5176. Hadis ukazuje na to da je dozvoljeno jesti kompot. Ali, ukoliko bi se on ukiselio i bio u fazi vrenja, bilo bi ga zabranjeno jesti.

5593. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome Sulejman b. Ebu-Muslim Ahvel, prenoseći od Mudžahida, a on od Ebu-Ijada da je Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, rekao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio zdjele (pravljenje turšije u njima), rečeno mu je: ‘Ne može svako naći mješinu!’, pa im je dozvolio upotrebu nenasmoljena vrča.”

5594. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, ovome Sufjan, prenoseći od Sulejmana, on od Ibrahima Tejmija, a ovaj od Harisa b. Suvejda da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je upotrebu hrga i nasmoljene posude (pri kiseljenju turšije).”

PRIČAO NAM JE Usman, njemu Džerir, prenoseći od A‘meša ovako.

5595. PRIČAO MI JE Usman, njemu Džerir, a ovome Mensur, prenoseći od Ibrahima da je ispričao: “Rekao sam Esvedu: ‘Jesi li pitao Aišu, majku pravovjernih, o tome u čemu je pokuđeno kiseliti turšiju?’

‘Da’, kazao je, ‘rekao sam joj: ‘Majko pravovjernih, u čemu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio kiseliti turšiju?’

‘Zabranio je nama, svojoj porodici, da kiselimo turšiju u posudi od tikve (hrgu) i nasmoljenoj posudi’, rekla je.

‘Zar nisi spominjala i zeleni krčag te kacu od palmina panja?’, upitah.

‘Govorim ono što sam čula. Hoću li govoriti ono što nisam čula?!’, reče ona.”

٥٥٩٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ الْأَحْوَلِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي عِيَّاضٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْأَسْقِيَةِ قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ لَيْسَ كُلُّ النَّاسِ يَجِدُ سِقَاءً فَرَخَّصَ لَهُمْ فِي الْجَرِّ غَيْرَ الْمُرْقَتِ .

٥٥٩٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الدُّبَاءِ وَالْمُرْقَتِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ بِهَذَا .

٥٥٩٥. حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قُلْتُ لِلْأَسْوَدِ هَلْ سَأَلْتَ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَمَّا يُكْرَهُ أَنْ يُتَبَذَّ فِيهِ فَقَالَ نَعَمْ قُلْتُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ عَمَّ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُتَبَذَّ فِيهِ قَالَتْ نَهَانَا فِي ذَلِكَ أَهْلَ الْبَيْتِ أَنْ نَتَبَذَّ فِي الدُّبَاءِ وَالْمُرْقَتِ قُلْتُ أَمَا ذَكَرْتَ الْجَرَّ وَالْحَتَمَ قَالَ إِنَّمَا أُحَدِّثُكَ مَا سَمِعْتُ أَفَأَحَدُثُ مَا لَمْ أَسْمَعْ .

5596. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, a ovome Šejbani da je Abdullah b. Ebu-Evfa, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zeleni krčag (tj. kiseljenje turšije u njemu).” – “Upitao sam: ‘Možemo li piti iz bijeloga?’ ‘Ne’, odgovorio je.”¹

PIJENJE TURŠIJE OD DATULA, AKO NE OPIJA

5597. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Jakub b. Adur-Rahman Kari, ovome Ebu-Hazim, prenoseći od Sehla b. Sa'da da je Ebu-Usejd Sa'idi pozvao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na svadbenu svečanost. Toga dana služila ih je njegova žena, tj. mlâda, koja je rekla: “Znate li šta sam pripremila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem? Nakiselila sam mu svečeri u zdjelicu datula.”²

O UKUHANOM VOĆNOM SIRUPU I TOME KO JE ZABRANIO PIJENJE SVAKOG OPOJNOG PIĆA

Omer, Ebu-Ubejda i Mu'az, radijallahu anhum, smatraju da je dozvoljeno pijenje voćnog sirupa ako ga, nakon ukuhavanja, ostane jedna trećina; Bera' i Ebu-Džuhajfa pili su ga ako bi ostala jedna polovina. Ibn-Abbas veli: “Pij sok sve dok je svjež!”

Omer veli: “Osjetio sam kod Ubejdullaha miris pića; raspitat ću se o tome, pa ako bude u pitanju opojno piće, izbičevat ću ga!”

٥٥٩٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْجَرِّ الْأَخْضَرِ قُلْتُ أَنْشَرَبُ فِي الْأَبْيَضِ قَالَ لَا.

بَابُ نَقِيعِ التَّمْرِ مَا لَمْ يُسَكَّرْ

٥٥٩٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِي عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّ أَبَا أُسَيْدٍ السَّاعِدِيَّ دَعَا النَّبِيَّ ﷺ لِعُرْسِهِ فَكَانَتْ امْرَأَتُهُ خَادِمَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ الْعُرُوسُ فَقَالَتْ مَا تَذَرُونَ مَا أَنْقَعْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْقَعْتُ لَهُ تَمَرَاتٍ مِنَ اللَّيْلِ فِي تَوْرِ.

بَابُ الْبَازِقِ وَمَنْ نَهَى عَنْ كُلِّ مُسَكَّرٍ مِنَ الْأَشْرِبَةِ

وَرَأَى عُمَرُ وَأَبُو عُبَيْدَةَ وَمُعَاذُ شُرَبِ الطَّلَاءِ عَلَى الثُّلُثِ وَشَرِبَ الْبَرَاءُ وَأَبُو جُحَيْفَةَ عَلَى النُّصْفِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اشْرَبِ الْعَصِيرَ مَا دَامَ طَرِيًّا وَقَالَ عُمَرُ وَجَدْتُ مِنْ عُبَيْدِ اللَّهِ رِيحَ شَرَابٍ وَأَنَا سَائِلٌ عَنْهُ فَإِنْ كَانَ يُسَكَّرُ جَلَدْتُهُ.

¹ Ovi hadisi ukazuju na zabranu upotrebe tih vrsta posuda u kojima turšija brzo prelazi u fazu vrenja, te tako postaje opojna. Burejdin hadis koji je Buhari naveo u poglavlju “Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dozvola...” (broj 5592) ukazuje na dozvolu upotrebe posuda bez izuzetaka, što upućuje na to da je zabranjeno piti iz takvih posuda prije nego što se provjeri da li je turšija fermentirala ili nije. Ta se provjera ne mora vršiti samo pijenjem, već se može izvršiti i promatranjem da li je došlo do vrenja i izbacivanja pjene ili ne. (*Fethul-bari*, 10/63)

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o svadbenoj svečanosti (*velima*). Vidi također hadis broj 5591.

5598. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovome Ebu-Džuvejrija da je rekao:

“Pitao sam Ibn-Abbasa o voćnom sirupu (*šira*), pa je rekao: ‘Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ih je preduhitrio (s propisom to što su vino nazivali *šira* (*mošt*)! Ono što opija, zabranjeno je!’ (Šira je) dozvoljeno i lijepo piće’, kaže, ‘a osim dozvoljenog i lijepog pića postoji samo zabranjeno i ružno piće.’”¹

5599. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejba, njemu Ebu-Usama, ovome Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je slatko i med.”

O ONOME KOJI SMATRA DA NIJE DOZVOLJENA MJEŠAVINA NEDOZRELIH I ZRELIH DATULA, AKO TO OPIJA, I MJEŠAVINA DVIJU PRISMAKA

5600. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Hišam, a ovome Katada da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Opsluživao sam Ebu-Talhu, Ebu-Dudžanu i Suhejla b. Bejdaa pićem spravljenim od mješavine datula kada je došla zabrana pijenja vina, pa sam to piće bacio. Opsluživao sam ih, i bio sam najmlađi. To smo piće tada smatrali vinom.”

Amr b. Haris veli: “PRIČAO NAM JE Katada da je čuo Enesa...”

٥٥٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الْجَوَيْرِيَّةِ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ الْبَاقِ فَقَالَ سَبَقَ مُحَمَّدٌ ﷺ الْبَاقِ فَمَا أَكْرَهُ فَهُوَ حَرَامٌ قَالَ الشَّرَابُ الْحَلَالُ الطَّيِّبُ قَالَ لَيْسَ بَعْدَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ إِلَّا الْحَرَامُ الْخَبِيثُ .

٥٥٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُحِبُّ الْحُلُوءَ وَالْعَسَلَ .

بَابُ مَنْ رَأَى أَنْ لَا يَخْلُطَ الْبُسْرَ
وَالْتَّمَرُ إِذَا كَانَ مُسْكِرًا
وَأَنْ لَا يَجْعَلَ إِدَامَيْنِ فِي إِدَامٍ

٥٦٠٠. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنِّي لَأَسْقِي أَبَا طَلْحَةَ وَأَبَا دُجَانَةَ وَسَهَيْلَ بْنَ الْبَيْضَاءِ خَلِيطَ بُسْرٍ وَتَمْرٍ إِذْ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ فَقَذَفْتُهَا وَأَنَا سَاقِيهِمْ وَأَصْغَرُهُمْ وَإِنَّا نَعُدُّهَا يَوْمَئِذٍ الْخَمْرَ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ سَمِعَ أَنَسًا .

¹ Ebu-Lejs Semerkandi veli: “Onaj koji pije kuhano vino, ako ono opija, veći je grešnik od onoga koji pije obično vino, jer onaj koji pije obično vino zna da griješi pijujući ono što je zabranjeno piti, a onaj koji pije kuhano vino pije, ustvari, opojno piće smatrajući to dozvoljenim (*halal*). Postoji konsenzus islamskih pravnika o tome da je mala kao i velika količina vina (alkoholnog pića) zabranjena. Vjerodostojan je hadis Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Sve što opija zabranjeno je’, a ko dozvoljava ono što je po usaglašenom mišljenju zabranjeno – taj izlazi iz vjere.” (*Fethul-bari*, 10/68)

5601. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu Ibn-Džurejdž, a ovome Ata' da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (da se pomiješaju) suho grožđe, zrele, nezrele i poluzrele datule.”

5602. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Hišam, ovome Jahja b. Ebu-Kesir, prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Katade da je njegov otac rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se pomiješaju zrele i tek zarudjele datule te zrele datule i suho grožđe. Sve to treba posebno kiseliti (za turšiju).”²

٥٦٠١. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الزَّيْبِ وَالتَّمْرِ وَالتَّبْشِيرِ وَالرُّطْبِ .

٥٦٠٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُجْمَعَ بَيْنَ التَّمْرِ وَالزَّهْوِ وَالتَّمْرِ وَالزَّيْبِ وَلَيُنْبَذَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى حِدَةٍ .

2 Ibn-Bettal veli: “Riječi u hadisu *ako opija* jesu greška jer je zabrana miješanja spomenutog suhog voća opća, makar velike količine takvog pića ne opijale, zbog brzine pretvaranja takve mješavine u opojno sredstvo, tako da to vlasnik i ne osjeti. Zabrana spomenute mješavine nije donesena stoga što je u tom trenutku opojna, već stoga što će to ubrzo postati, jer ako nešto trenutno opija, uopće nije sporna njegova zabrana.” Kermani veli: “Shodno tome, ovdje se ne radi o grešci, već o upotrebi metafore, a ta je upotreba česta.” Ibn-Munzir veli: “To se ne može prigovoriti Buhariju, ili zato što on smatra dozvoljenim takvu mješavinu prije nego što postane opojna, ili zato što je dao naslov ovom poglavlju na osnovu prvog hadisa u njemu (5600), jer nema sumnje da je piće kojim je Enes opsluživao te ljude bilo opojno. Zato je kod njih obuhvaćeno zabranom pijenja vina. Enes, radijallahu anhu, izričito kaže: ‘Smatrali smo ga tada vinom.’ To ukazuje da je bilo opojno. A što se tiče zabrane miješanja dviju vrsta prismake, to se uzima iz Džabirovog i Ebu-Katadinog hadisa. Zabrana je ovdje motivirana neovisnim razlogom: ili zato što velike količine te mješavine opijaju, ili zato što se takva mješavina brzo pretvara u opojnu, ili zbog pretjerivanja i luksuza.” (*Fethul-bari*, 10/69)

Imam Nevevi veli: “Šafijski i drugi pravnici smatraju da je razlog zabrane ove mješavine to što se ona brzo pretvara u opojno sredstvo, čak i prije nego što fermentira, pa onaj koji je pije misli da nije postala opojna, a ona je već takva.” Većina pravnika smatra da je zabrana, u ovom slučaju, na nivou pokudenosti (mekruh-tenzihen). Neki malikijski pravnici smatraju da je zabrana na nivou kategoričke zabrane. Pravnici se spore o mješavini turšije od nedozrelih datula koja nije fermentirala i turšije od zrelih datula koja nije fermentirala. Većina pravnika smatra da nema razlike između ta dva slučaja. Ona je, dakle, pokudena (mekruh-tenzihen). Hanefijski pravnici smatraju da je takva mješavina (prije fermentacije) dozvoljena. Hattabi veli: “Grupa pravnika smatra da je takva mješavina zabranjena, makar i ne bila opojna, shodno vanjskom smislu hadisa.” To je mišljenje imama Malika, Ahmeda, Ishaka i sljedbenika šafijskog mezheba. Oni kažu da onaj koji pije mješavinu spomenutih stvari griješi u jednom, a onaj koji to radi nakon vrenja – dvaput. Lejs dovodi ovu zabranu u vezi sa slučajem kada obje stvari fermentiraju istovremeno. Ibnul-Arebi veli: “Nema spora u tome da se zabrana ne odnosi na mješavinu meda i mlijeka jer se mlijeko ne pretvara u turšiju.” (*Fethul-bari*, 10/69-71)

PIJENJE MLIJEKA

Uzvišeni kaže: "... koje nastaje od grizina u buragu i od krvi – ukusno onima koji ga piju."¹

5603. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, ovome Junus, prenoseći od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

“Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, one je noći kada je Noćno putovanje obavio (bio prenesen iz Mekke u Bejtul-Makdis) donesena jedna posuda s mlijekom i druga s vinom.”²

5604. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, ovome Salim Ebu-Nadr, prenoseći od Umejra, sluga (mevla) Umm-Fadl, da je Umm-Fadl rekla: “Ljudi su bili u nedoumici da li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posti na Dan Arefata, pa sam mu poslala posudu s mlijekom, i on ga je popio.”³

Sufjan je, možda, rekao: “Ljudi su bili u nedoumici da li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posti na Dan Arefata, pa mu je Umm-Fadl poslala...” Kada je upitan o hadisu, rekao je: “On se prenosi od Umm-Fadl.”

بَابُ شُرْبِ اللَّبَنِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ) .

٥٦٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِي بِهِ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَقَدَحِ خَمْرٍ .

٥٦٠٤. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ سَمِعَ سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَالِمُ أَبُو النَّضْرِ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَيْرًا مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ يُحَدِّثُ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ قَالَتْ شَكَ النَّاسُ فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ بِإِنَاءٍ فِيهِ لَبَنٌ فَشَرِبَ فَكَانَ سُفْيَانُ رَبًّا قَالَ شَكَ النَّاسُ فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ أُمُّ الْفَضْلِ فَإِذَا وَقَفَ عَلَيْهِ قَالَ هُوَ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ .

1 En-Nahl, 66. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: Vi imate pouku i u stoci: “Mi vam dajemo da pijete ono što iz njene utrobe dolazi, što nastaje između grizina i krvi; mlijeko je to, čisto i ukusno onima koji ga piju.”

2 Ibn-Hadžer veli: “Izbor je između vina koje je zabranjeno i mlijeka koje je dozvoljeno ili zato što tada vino nije bilo zabranjeno ili zato što je u pitanju džennetsko vino, koje nije zabranjeno.” Hadis je ranije spomenut u tumačenju sure El-Isra. (Fethul-bari, 10/74; Umdetul-kari, 21/185)

3 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o postu i hadždžu.

5605. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Džerir, ovome A'meš, prenoseći od Ebu-Saliha i Ebu-Sufjana da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, rekao:

“Ebu-Humejd donio je lonac s mlijekom iz doline Neki', pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Trebalo je da ga prekriješ makar štapom (drvcetom).’”⁴

5606. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovome A'meš, prenoseći od Ebu-Saliha, koji, kako mislim, spominje da ovaj prenosi od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ebu-Humejd, jedan od ensarija, donio je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, čašu mlijeka iz doline Neki', pa je on rekao: ‘Trebalo je da ovo prekriješ makar štapom.’”

5607. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu Nadr, ovome Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ishaka da je Bera', radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je iz Mekke, a s njim je bio Ebu-Bekr, koji je ispričao: ‘Naišli smo pored čobana, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je žedan. Namuzao sam malo mlijeka u vrč, pa je on pio toliko da sam bio zadovoljan. Došao je kod nas Suraka b. Džu'sum na konju, pa je on (Vjerovjesnik) učio dovu protiv njega. Suraka je zatražio da ne uči dovu (protiv njega), a on će se zauzvrat vratiti. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, tako uradio.’”⁵

٥٦٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَأَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ جَاءَ أَبُو هُمَيْدٍ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ مِنَ النَّعِيعِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا خَمَرْتَهُ وَلَوْ أَنْ تَعْرِضَ عَلَيْهِ عُودًا .

٥٦٠٦. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَذْكُرُ أَرَاهُ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَبُو هُمَيْدٍ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ مِنَ النَّعِيعِ بِإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَا خَمَرْتَهُ وَلَوْ أَنْ تَعْرِضَ عَلَيْهِ عُودًا وَحَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِهَذَا .

٥٦٠٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ مَكَّةَ وَأَبُو بَكْرٍ مَعَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَرَرْنَا بِرَاعٍ وَقَدْ عَطِشَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَحَلَبْتُ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ فِي قَدَحٍ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيَْتُ وَأَتَانَا سُرَاقَةُ بْنُ جُعْشُمٍ عَلَى فَرَسٍ فَدَعَا عَلَيْهِ فَطَلَبَ إِلَيْهِ سُرَاقَةُ أَنْ لَا يَدْعُو عَلَيْهِ وَأَنْ يَرْجِعَ فَفَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ .

4 Hadis ukazuje na pohvalnost prekrivanja hrane i pića. U slučaju nedostatka prekrivača, može se upotrijebiti i drveće koje će se staviti preko posude. Ibn-Hadžer veli: “Mislim da je tajna dovoljnosti stavljanja šipke preko posude u tome što je stavljanje prekrivača ili šipke spojeno s učenjem *Bismille*; to stavljanje je znak koji ukazuje na *Bismillu*, te se šejtani ne primiču toj posudi.” (*Fethul-bari*, 10/74)

5 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o vrlinama.

5608. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, ovome Ebu-Zinad, prenoseći od Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Divna li je sadaka odabrana obilno mliječna deva data nekome da se koristi njenim mlijekom, i divna li je sadaka ovca koja daje mnogo mlijeka data nekome da se koristi njenim mlijekom: ujutro ode s posudom, navečer se vrati s drugom!"¹

5609. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu Evza'i, ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, popio mlijeka i, izpravši usta, rekao: "U njemu ima masnoće."²

5610. Ibrahim b. Tahman prenosi od Šu'be, on od Katade, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Uzdignut sam do Sidre, kad tamo četiri rijeke: dvije vanjske, a dvije unutrašnje; vanjske su Nil i Eufrat, a unutrašnje dvije rijeke u Džennetu. Donesena su mi tri pehara: pehar u kome je bilo mlijeko, pehar u kome je bio med i pehar u kome je bilo vino; uzeo sam pehar u kome je bilo mlijeko, pa mi je rečeno: 'Odabrao si prirodu, ti i tvoj ummet (sljedbenici)!'"³

Hišam, Seid, i Hemmam, prenoseći od Enesa b. Malika, on od Malika b. Sa'saa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekli su o rijekama slično kao u prethodnom hadisu, ali nisu spomenuli tri pehara.

٥٦٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نِعَمَ الصَّدَقَةُ اللَّحْمَةُ الصَّفِيَّةُ مَنَحَةٌ وَالشَّاةُ الصَّفِيَّةُ مَنَحَةٌ تَغْدُو بِإِنَاءٍ وَتَرُوحُ بِآخَرَ.

٥٦٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ شَرِبَ لَبَنًا فَمَضْمَضَ وَقَالَ إِنَّ لَهُ دَسْمًا.

٥٦١٠. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رُفِعَتْ إِلَى السِّدْرَةِ فَإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ ظَهْرَانِ وَنَهْرَانِ بَاطِنَانِ فَأَمَّا الظَّاهِرَانِ النَّيْلُ وَالْفُرَاتُ وَأَمَّا الْبَاطِنَانِ فَنَهْرَانِ فِي الْجَنَّةِ فَأَتَيْتُ بِثَلَاثَةِ أَقْدَاحٍ قَدَحٌ فِيهِ لَبَنٌ وَقَدَحٌ فِيهِ عَسَلٌ وَقَدَحٌ فِيهِ خَمْرٌ فَأَخَذْتُ الَّذِي فِيهِ اللَّبَنُ فَشَرِبْتُ فَقِيلَ لِي أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَنْتَ وَأُمَّتُكَ قَالَ هِشَامٌ وَسَعِيدٌ وَهَمَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكٍ ابْنِ صَعْصَعَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْأَنْهَارِ نَحْوُهُ وَلَمْ يَذْكُرُوا ثَلَاثَةَ أَقْدَاحٍ.

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o posudbi.

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o čistoći.

³ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, Noćnom putovanju (isra').

TRAŽENJE PITKE VODE

بَابُ اسْتِعْذَابِ الْمَاءِ

5611. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, ovome Ishak b. Abdullah, prenoseći od Enesa b. Malika da je rekao:

“Ebu-Talha bio je po broju palmi koje je imao najbogatiji ensarija u Medini. Najdraži imetak bio mu je vrt Bejruha’, koji se nalazio nasuprot Mesdžidu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio je u taj vrt i pio njegovu lijepu pitku vodu. Kada je objavljen ajet: ‘Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže!’”,⁴ kaže Enes, “Ebu-Talha ustao je i rekao: ‘Allahov Poslaniče, Allah kaže: ‘Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže!’, a meni je najdraži imetak Bejruha’; činim ga sadakom u ime Allaha, želeći od Njega nagradu za to i da mi to bude zaliha kod Njega. Čini s njim onako kako ti pokaže Allah!’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Izvršno, to je koristan i plodonosan imetak (ili: ‘... čija je nagrada neprolazna’ – u nedoumici je bio Abdullah). Čuo sam ono što si rekao; ja mislim da je najbolje da ga podijeliš svojim rođacima.’

‘Učinit ću to, Allahov Poslaniče’, reče Ebu-Talha. Podijelio je taj imetak svojim bližnjima i amidžićima.”

Ismail i Jahja b. Jahja vele: “... čija je nagrada neprolazna.”⁵

٥٦١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِيٍّ بِالْمَدِينَةِ مَالًا مِنْ نَخْلٍ وَكَانَ أَحَبَّ مَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبِلَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) قَامَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) وَإِنْ أَحَبَّ مَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنِّي صَدَقْتُ اللَّهَ أَرْجُو بَرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعُفَهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَخِ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ أَوْ رَائِحٌ شَكََّ عَبْدُ اللَّهِ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَفِي بَنِي عَمِّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَيَحْيَى بْنُ يَحْيَى رَائِحٌ .

⁴ Ali-Imran, 92.

⁵ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o davanju zekata rodbini i u poglavlju o opunomoćenju. Hadis ukazuje na to da traženje pitke i čiste vode nije protivno umjerenosti, skromnosti i isposništvu te da ne ulazi u pokuđenu raskoš. Ibn-Tin veli: “Ovaj hadis osnova je dozvole pijenja vode iz vrta bez protunaknade.” Ibn-Hadžer veli: “Nesporan je slučaj osobe kojoj je dozvoljen ulazak u vrt, a dozvola pijenja drugim osobama temelji se na običajnoj velikodušnosti u tom pogledu; utvrđivanje je te dozvole spomenutim (Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem) djelom diskutabilno.” (*Fethul-bari*, 10/77)

MIJEŠANJE MLIJEKA S VODOM¹

5612. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, ovome Junus, prenoseći od Zuhrija, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je popio mlijeko, a potom došao njegovoj kući.

“Pomuzao sam ovcu”, kaže Enes, “i pomiješao mlijeko s vodom iz bunara za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Uzeo je vrč i napio se. S njegove lijeve strane bio je Ebu-Bekr, a s desne neki beduin. Ostatak mlijeka dodao je beduinu rekavši pritom: ‘Zdesna nadesno!’”²

5613. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir, ovome Fulejh b. Sulejman, prenoseći od Seida b. Harisa, a on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod nekog čovjeka ensarije s jednim od svojih drugova – a ovaj je usmjeravao vodu u svome vrtu – i upitao ga: “Imaš li vode koja je prenoćila u staroj mješini, ili ćemo ustima piti iz bunara?”

Čovjek reče: “Allahov Poslaniče, imam vode koja je prenoćila. Otiđi do nadstrešnice.” Krenuo je i on s njima dvojicom, nasuo vode u vrč, a onda pomuzao ovcu i pomiješao mlijeko s vodom. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to pio, a pio je i čovjek koji je došao s njim.

بَابُ شُؤْبِ اللَّبَنِ بِالمَاءِ

٥٦١٢. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ شَرِبَ لَبَنًا وَأَتَى دَارَهُ فَحَلَبَتْ شَاةٌ فَشُبَّتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْبُئْرِ فَتَنَاولَ الْقَدَحَ فَشَرِبَ وَعَنْ يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ فَأَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ فَضْلَهُ ثُمَّ قَالَ الْإِيْمَنَ فَلَا إِيْمَنَ .

٥٦١٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ مَاءٌ بَاتَ هَذِهِ اللَّيْلَةَ فِي شَنَةِ وَلَا تَكْرَعْنَا قَالَ وَالرَّجُلُ يُحَوِّلُ الْمَاءَ فِي حَائِطِهِ قَالَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي مَاءٌ بَاتَتْ فَانْطَلِقْ إِلَى الْعَرِيشِ قَالَ فَانْطَلَقَ بِهِمَا فَسَكَبَ فِي قَدَحٍ ثُمَّ حَلَبَ عَلَيْهِ مِنْ دَاجِنٍ لَهُ قَالَ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ شَرِبَ الرَّجُلُ الَّذِي جَاءَ مَعَهُ .

¹ Misli se na pijenje spomenute mješavine u svjetlu ranije spomenute zabrane pijenja mješavine dviju tvari, a ne na miješanje mlijeka s vodom radi prodaje, jer je to prijevara.

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o poklanjanju. Hadis ukazuje na to da je dozvoljeno piti mješavinu vode i mlijeka, te da se u društvu daje prednost desnoj strani.

PIĆE OD SLATKA I MEDA

Zuhri veli: “Nije dozvoljeno piti ljudsku mokraću u nuždi jer je to nečist.” Uzvišeni Allah kaže: “Dozvoljavaju vam se lijepa jela.”³ Ibn-Mes‘ud o alkoholu kaže: “Allah vam nije dao lijek u onome što vam je zabranio.”⁴

5614. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ebu-Usama, a ovome Hišam, prenoseći od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je slatko i med.”

PIJENJE STOJEĆI

5615. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Mis‘ar, a ovome Abdul-Melik b. Mejsera da je Nezzal rekao:

“Došao je Alija, radijallahu anhu, na trg i napio se (vode) stojeći, a potom rekao: ‘Ima ljudi koji preziru da neko od njih pije stojeći, a ja sam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da radi ovako kako ste vi vidjeli mene da radim.’”

بَابُ شَرَابِ الْحُلُوءِ وَالْعَسَلِ

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ لَا يَحِلُّ شُرْبُ بَوْلِ النَّاسِ لِشِدَّةِ تَنْزُلٍ لِأَنَّهُ رَجَسٌ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى (أَحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ) وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ فِي السَّكْرِ إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ شِفَاءَكُمْ فِي مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ .

٥٦١٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ الْحُلُوءُ وَالْعَسَلُ .

بَابُ الشُّرْبِ قَائِمًا

٥٦١٥. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنِ النَّزَّالِ قَالَ أَتَى عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى بَابِ الرَّحْبَةِ فَشَرِبَ قَائِمًا فَقَالَ إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُ أَحَدَهُمْ أَنْ يَشْرَبَ وَهُوَ قَائِمٌ وَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَعَلَ كَمَا رَأَيْتُمُونِي فَعَلْتُ .

³ El-Maida, 4.

⁴ Argumentaciju Zuhrija slabi činjenica da je dozvoljeno jedenja strvine u slučaju nužde, a i ona je nečist. Stoga Ibn-Bettal veli: “Pravnici zastupaju mišljenje suprotno Zuhrijevu, i nema spora među njima da je to dozvoljeno u nuždi.” Riječi Ibn-Mes‘uda, radijallahu anhu, ukazuju da nije dozvoljeno liječiti se alkoholnim pićima.

5616. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Abdul-Melik b. Mejsera, prenoseći od Nezzala b. Sebre, da je Alija, radijallahu anhu, klanjao podne, a potom odsjeo na trgu u Kufi da rješava razne potrebe ljudi, sve do ikindijskog namaza. Donesena mu je voda, i on se napio, oprao lice i ruke – a spomenuo je: i glavu i noge – a onda je ustao, popio ostatak vode stojeći i rekao: “Neki ljudi preziru pijenje stojeći, a doista je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, radio ono što sam i ja uradio.”

5617. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, a ovome Asim Ahvel, prenoseći od Ša'bija da je Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pio je s vrela Zemzem stojeći.”¹

O ONOME KOJI PIJE SJEDUĆI NA DEVI

5618. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Selema, a ovome Ebu-Nadr, prenoseći od Umejra, sluga (mevla) Ibn-Abbasovog, da je Umm-Fadl b. Haris poslala Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, krčag s mlijekom – a on je sjedio na devi predvečer na Arefatu – pa ga je uzeo u ruku i napio se. Malik je, prenoseći od Ebu-Nadra, dodao: “... na svojoj devi.”²

٥٦١٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ ابْنُ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ النَّزَّالَ بْنَ سَبْرَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ صَلَّى الظُّهْرَ ثُمَّ قَعَدَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ فِي رَحْبَةِ الْكُوفَةِ حَتَّى حَضَرَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ ثُمَّ أَتَى بِمَاءٍ فَشَرِبَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَذَكَرَ رَأْسَهُ وَرَجَلَيْهِ ثُمَّ قَامَ فَشَرِبَ فَضْلَهُ وَهُوَ قَائِمٌ ثُمَّ قَالَ إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُونَ الشُّرْبَ قِيَامًا وَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُ .

٥٦١٧. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَاصِمِ الْأَخْوَلِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ شَرِبَ النَّبِيُّ ﷺ قَائِمًا مِنْ زَمْزَمَ .

بَابُ مَنْ شَرِبَ وَهُوَ وَقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ

٥٦١٨. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ عَنْ عُمَيْرِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّهَا أَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَهُوَ وَقِفٌ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ فَأَخَذَ بِيَدِهِ فَشَرِبَهُ زَادَ مَالِكُ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَلَى بَعِيرِهِ .

¹ Hadisi ukazuju na dozvolu pijenja vode stojeći. Postoje hadisi koji ovo zabranjuju. Mazeri veli: “Učenjaci se razilaze u ovom pitanju: većina smatra da je to dozvoljeno, dok neki misle da je to pokuđeno. Meni se čini da hadisi koji govore o tome kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pio stojeći ukazuju na dozvolu, a hadisi koji govore o zabrani ukazuju na preporučljivost i poticanje na ono što je bolje i potpunije.” Nevevi veli: “Nema nejasnoće u ovim hadisima niti slabosti. Zabrana se odnosi na malu pokuđenost, a pijenje (Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ashaba) stojeći ukazuje na dozvolu toga.” (Fethul-bari, 10/85-86)

² Hadis je ranije spomenut u poglavljima o postu.

PIJENJE ZDESNA NADESNO

5619. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, a ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesno mlijeko pomiješano s vodom. S njegove desne strane bio je neki beduin, a s lijeve Ebu-Bekr. On se napio, a onda dodao beduinu rekavši: “Desno, pa opet desno!”

O TOME HOĆE LI OSOBA KOJA PIJE
ZATRAŽITI DOZVOLU OSOBE KOJA SE
NALAZI S NJENE DESNE STRANE DA
DODA PIĆE ONOME KOJI JE STARIJI

5620. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, ovome Ebu-Hazim b. Dinar, prenoseći od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno piće, pa je on pio; s njegove desne strane nalazio se dječak, a s lijeve su bili stariji ljudi, pa je on upitao dječaka:

“Dozvoljavaš li mi da dadnem ovima?”

Dječak reče: “Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, nikome ne dajem prednost u mome dijelu do tebi.” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada stavi piće u njegovu ruku.³

بَابُ الْإِيْمَنِ فَلَا يُمْنُ فِي الشُّرْبِ

٥٦١٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بَلْبَنٍ قَدْ شِيبَ بِهَاءٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ وَعَنْ شِمَالِهِ أَبُو بَكْرٍ فَشَرِبَ ثُمَّ أُعْطِيَ الْأَعْرَابِيُّ وَقَالَ الْإِيْمَنُ فَلَا يُمْنُ .

بَابُ هَلْ يَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ مَنْ عَنْ يَمِينِهِ فِي الشُّرْبِ لِيُعْطِيَ الْأَكْبَرَ

٥٦٢٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بِشَرَابٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاحُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذِنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أُؤْثِرُ بِنَصِيبِي مِنْكَ أَحَدًا قَالَ فَتَلَّهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي يَدِهِ .

³ Hadis je ranije spomenut u početku poglavlja o pićima. On ukazuje na opće pravilo prilikom pijenja (dozvoljenih pića), a to je davanje prednosti onima koji su na desnoj strani, ne zbog njih samih, već zbog prednosti desne strane nad lijevom.

SRKANJE VODE IZ BUNARA

5621. PRIČAO NAM JE Jahja b. Salih, njemu Fulejh b. Sulejman, ovome Seid b. Haris, prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod nekog čovjeka ensarije sa svojim drugom; Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov drug nazvali su selam, a čovjek je uzvratio selamom i rekao: “Allahov Poslaniče, ti si mi kao otac i majka!” Vrijeme je bilo vrlo toplo, i čovjek je navodnjavao vrt. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: “Imaš li vode koja je prenoćila u mješini, ili ćemo se napiti srčuci iz bunara?”

Čovjek je raspoređivao vodu u vrtu, pa reče: “Allahov Poslaniče, imam vode koja je prenoćila u mješini!”

Otišao je u kolibu, nalio vode u krčag, a onda namuzao u tu vodu ovčijeg mlijeka. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napio se jednom, pa još jednom, a onda se napio i čovjek koji je bio s njim.¹

بَابُ الْكَرْعِ فِي الْحَوْضِ

٥٦٢١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فَلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَمَعَهُ صَاحِبٌ لَهُ فَسَلَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَصَاحِبُهُ فَرَدَّ الرَّجُلُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي وَهِيَ سَاعَةٌ حَارَّةٌ وَهُوَ يُحَوِّلُ فِي حَائِطٍ لَهُ يَعْني الْمَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ مَاءٌ بَاتَ فِي شَنَّةٍ وَإِلَّا كَرَعْنَا وَالرَّجُلُ يُحَوِّلُ الْمَاءَ فِي حَائِطٍ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي مَاءٌ بَاتَ فِي شَنَّةٍ فَانْطَلَقَ إِلَى الْعَرِيشِ فَسَكَبَ فِي قَدَحٍ مَاءً ثُمَّ حَلَبَ عَلَيْهِ مِنْ دَاجِنٍ لَهُ فَشَرِبَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ أَعَادَ فَشَرِبَ الرَّجُلُ الَّذِي جَاءَ مَعَهُ .

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o miješanju mlijeka s vodom. On ukazuje na dozvolu pijenja vode srkanjem iz bunara.

O SLUŽENJU MALE DJECE ODRASLIMA

5622. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, a ovome njegov otac, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: "Bio sam najmlađi u mahali, pa sam služio svoje amidže pićem. Tada je rečeno: 'Zabranjeno je vino!'

'Prolij ga!', rekoše, pa smo ga prolili. Upitao sam Enesa: 'Od čega im je bilo piće?', a on reče: 'Od nedozrelih i poludozrelih datula.'

Ebu-Bekr b. Enes (na to) reče: 'I to im je bilo vino?!' Na te riječi Enes nije reagovao (osudom)."

Jedan od mojih drugova kazivao mi je da je čuo kako je Enes rekao: "Tada je to bilo njihovo vino."²

POKRIVANJE POSUDE

5623. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu Revh b. Ubada, ovome Ibn-Džurejdž, prenoseći od Ataa, a on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada dođe noć ili padne sumrak, zabranite izlazak (iz kuća) svojoj djeci, jer se tada razilaze šejtani, a kada prođe dio noći, pustite ih i zatvorite vrata, spominjući Allahovo ime, jer šejtan ne otvara zatvorena vrata; svežite svoje mješine, spominjući Allahovo ime; pokrijte svoje posude, spominjući Allahovo ime, pa makar popriječili nešto iznad njih i ugase svoje svjetiljke!"

بَابُ خِدْمَةِ الصَّغَارِ الْكِبَارِ

٥٦٢٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ قَائِمًا عَلَى الْحَيِّ أَسْقِيهِمْ عُمُومَتِي وَأَنَا أَصْغَرُهُمُ الْفَضِيخَ فَقِيلَ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ فَقَالَ اكْفَيْتُهَا فَكَفَّانَا قُلْتُ لِأَنَسٍ مَا شَرَابُهُمْ قَالَ رُطَبٌ وَبُسْرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ ابْنُ أَنَسٍ وَكَانَتْ خَمْرُهُمْ فَلَمْ يُنْكِرْ أَنَسٌ وَحَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا يَقُولُ كَانَتْ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ .

بَابُ تَغْطِيَةِ الْإِنَاءِ

٥٦٢٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا رَوْحُ ابْنُ عُبَادَةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صَبِيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَحَلُّوهُمْ فَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا وَأَوْكُوا قَرَبَكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَخَمُّوا آيَتَكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّ تَعْرُضُوا عَلَيْهَا شَيْئًا وَأَطْفَأُوا مَصَابِيحَكُمْ .

2 Hadis je ranije spomenut na početku dijela o pićima.

5624. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Hemmam, a ovome Ata', prenoseći od Džabira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ugasite svjetiljke kada legnete, zatvorite vrata, povežite mješine i pokrijte hranu i piće!”

Džabir kaže: “Mislim da je još rekao: ‘... makar popriječili drvce preko njih.’”¹

STAVLJANJE OTVORA MJEŠINA NAIZVRAT

5625. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibn-Ebu-Zi'b, a ovome Zuhri, prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe da je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se otvori mješina izvlačenju, tj. da se otvori mješina okreću ka vani, a potom pije iz njih.”

5626. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu Abdullah, ovome Junus, prenoseći od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha da je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da zabranjuje izvlačenje otvora mješine.”

Abdullah veli: “Ma'mer, ili drugi, veli: ‘To je pijenje s otvora (usta) mješine.’”

٥٦٢٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ إِذَا رَقَدْتُمْ وَغَلِّقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوْكُوا الْأَسْقِيَةَ وَخَرُّوا الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ وَأَحْسِبْهُ قَالَ وَلَوْ بَعُودَ تَعَرُّضُهُ عَلَيْهِ .

بَابُ اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ

٥٦٢٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ يَعْنِي أَنْ تُكْسَرَ أَفْوَاهُهَا فَيُشْرَبَ مِنْهَا .

٥٦٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَنْهَى عَنْ اخْتِنَاتِ الْأَسْقِيَةِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ مَعْمَرٌ أَوْ غَيْرُهُ هُوَ الشُّرْبُ مِنْ أَفْوَاهِهَا .

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o početku stvaranja te u poglavlju o pijenju mlijeka. Iz njega se zaključuje:

- kada se približi noć i padne sumrak, djecu treba uvesti u kuću i ne dozvoljavati im izlazak bez potrebe, jer su ona u ovo doba najnezaštićenija od šejtanskih djelovanja;
- noć je doba najjačeg djelovanja šejtana;
- navečer treba pozatvarati kućna vrata, prekriti hranu i piće i pogasiti svjetiljke, spominjući pritom Allahovo ime (učeci *Bismillu*), kako bi se spriječilo šejtanovo djelovanje i nanošenje štete ljudima.

PIJENJE S OTVORA (USTA) MJEŠINE

5627. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Ejjub da im je Ikrima rekao: “Hoćete li da vas obavijestim o sitnicama o kojima nam je pripovijedao Ebu-Hurejra? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pijenje s otvora (usta) mješine te da komšija nasloni (zabode) svoju gredu u komšijinu kuću.”

5628. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma'il, ovome Ejjub, prenoseći od Ikrima, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio pijenje s otvora (usta) mješine.

5629. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej, a ovome Halid, prenoseći od Ikrima da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pijenje s otvora (usta) mješine.”²

ISPUŠTANJE DAHA U POSUDU

5630. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Šejban, ovome Jahja, prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Katade, a on od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada neko od vas pije, neka ne ispušta dah u posudu, a kada neko od vas mokri, neka ne briše svoj spolni organ desnom rukom!”³

بَابُ الشُّرْبِ مِنْ فَمِ السَّقَاءِ

٥٦٢٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ قَالَ لَنَا عِكْرِمَةُ أَلَّا أَخْبِرُكُمْ بِأَشْيَاءَ قَصَارٍ حَدَّثَنَا بِهَا أَبُو هُرَيْرَةَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ فَمِ الْقَرْيَةِ أَوْ السَّقَاءِ وَأَنْ يَمْنَعَ جَارَهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشْبَهُ فِي دَارِهِ .

٥٦٢٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُشْرَبَ مِنْ فِي السَّقَاءِ .

٥٦٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ فِي السَّقَاءِ .

بَابُ الذُّهْيِ عَنِ النَّفْسِ فِي الْإِنَاءِ

٥٦٣٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا شَرَبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ وَإِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَمْسَحْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَإِذَا تَمَسَّحَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَمَسَّحْ بِيَمِينِهِ .

2 Imam Nevevi o zabrani pijenja s otvora mješine veli: “Pravnici se slažu da zabrana ovdje znači pokudenost (*tenzih*), a ne nedozvoljenost (*tahrim*).” Dva su razloga ove zabrane: 1. mogućnost da u mješini bude kakav insekt, trunak ili slično, a da onaj koji pije izravno iz mješine ne zna za to, 2. mogućnost prenošenja zaraze na druge osobe. Ovo je važna smjernica o higijenskom ponašanju.

3 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o čistoći. Nekoliko hadisa govori o zabrani ispuštanja daha, a također i puhanja u posudu. Ovo je, kao i ranija zabrana pijenja s otvora mješine (ili boce), važna smjernica u domenu higijene.

PIJENJE NA DVA ILI TRI DUŠKA

5631. PRIČALI SU NAM Ebu-Asim i Ebu-Nu'ajm, njima Azra b. Sabit, a ovome Sumama b. Abdullah da je Enes, radijallahu anhu, prilikom pijenja udahnuo vazduh dva ili tri puta, spominjući da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otpuhivao tri puta.¹

بَابُ الشُّرْبِ بِنَفْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ

٥٦٣١. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ وَأَبُو نَعِيمٍ قَالَا حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ أَنَسٌ يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَزَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَتَنَفَّسُ ثَلَاثًا.

PIJENJE IZ ZLATNIH POSUDA

5632. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'ba, a ovome Hakem, prenoseći od Ibn-Ebu-Lejle da je rekao:

“Huzejfa je bio u Medainu, pa je jednom prilikom zatražio vode, i predstojnik mu je donio srebreni pehar; Huzejfa ga je bacio na njega i rekao: “Gadao sam ga samo zato što sam mu zabranio (da donosi srebreni pehar), a on to nije poslušao. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je svilu i brokat te da pijemo iz zlatnih i srebrenih posuda, rekavši: ‘One su za njih (nevjernike) na dunjaluku, a za vas na ahiretu.’”²

بَابُ الشُّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ

٥٦٣٢. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ كَانَ حُذَيْفَةُ بِالْمَدَائِنِ فَاسْتَسْقَى فَاتَاهُ دِهْقَانٌ بِقَدَحٍ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْمِهِ إِلَّا أَنِّي نَهَيْتُهُ فَلَمْ يَنْتَهُ وَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَانَا عَنِ الْحَرِيرِ وَالذِّيَّاجِ وَالشُّرْبِ فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَقَالَ هُنَّ لَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَهِيَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ.

- 1 Hadis ukazuje na to da je preporučljivo piti vodu ili drugo dozvoljeno piće na dva ili tri duška, a ne na jedan. Mihleb veli: “Zabranjeno je ispuštanje daha u piće, kao i puhanje u hranu i piće, zato što tom prilikom djelić pljuvačke može pasti u vodu ili hranu, te je na taj način zgaditi drugome, jer kod većine ljudi obično postoji gađenje prema takvim stvarima. Ovo, dakle, imamo u slučaju kada neko jede zajedno s drugom osobom. A ako bi jeo sam, ili sa svojom porodicom, ili s onim za koga zna da mu se to ne bi gadilo, onda to ne bi smetalo.” Ibn-Hadžer veli: “Poopćenje je zabrane preče.” Ibnul-Arebi veli: “To spada u lijepi islamski bonton (edeb).” (*Fethul-bari*, 10/96)
- 2 Hadis ukazuje na zabranu upotrebe zlatnih posuda, kao i srebrenih, a također i na zabranu nošenja svile i brokata. Dvije posljednje stvari, međutim, odnose se samo na muškarce, ne i žene, jer je njima dozvoljeno nošenje svile i brokata. Što se tiče razloga zabrane pijenja iz zlatnih posuda (i jedenja iz njih), islamski ih pravници spominju nekoliko:
  - povodenje za nemuslimanima;
  - lomljenje srca siromašnih;
  - oholost, luksuz i rasipništvo;
  - isključivanje sredstva plaćanja iz prometa. (*Fethul-bari*, 10/97)

SREBRENE POSUDE

5633. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Ibn-Ebu-Adijj, a ovome Ibn-Avn, prenoseći od Mudžahida da je Ibn-Ebu-Lejla rekao:

“Izišli smo s Huzejfom, pa je on spomenuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ne pijte iz zlatnih i srebrenih posuda i ne oblačite svilu i brokat! One su za njih (nevjernike) na dunjaluku, a za vas na ahiretu.’”

5634. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik b. Enes, ovome Nafi‘, prenoseći od Zejda b. Abdullaha b. Omera, on od Abdullaha b. Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra Siddika, a ovaj od Umm-Seleme, supruge Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Onaj koji pije iz srebrene posude u svoj stomak ustvari trpa džehennemsku vatru.”

بَابُ أَنْيَةِ الْفِضَّةِ

٥٦٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ خَرَجْنَا مَعَ حُذَيْفَةَ وَذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ لَا تَشْرَبُوا فِي أَنْيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَالْدِّيْبَاجَ فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ.

٥٦٣٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرِ الصَّدِيقِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الَّذِي يَشْرَبُ فِي إِنَاءِ الْفِضَّةِ إِنَّمَا يُجْرَجُ فِي بَطْنِهِ نَارَ جَهَنَّمَ.

5635. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avana, ovome Eš'as b. Sulejm, prenoseći od Mu'avije b. Suvejda b. Mukarrina da je Bera' b. Azib rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je sedmero, a zabranio sedmero: naredio nam je da obilazimo bolesnike, da slijedimo dženazu, da onome koji kihne kažemo: ‘Allah ti se smilovao!’ (*jerhamukellah!*) nakon što on kaže: ‘Hvala Allahu!’ (*elhamdulillah!*), da se odazovemo pozivu, da širimo selam, da pomognemo onome kome je nasilje učinjeno i da ispunjavamo svoje zakletve; zabranio nam je da nosimo prstenje od zlata, da pijemo iz srebra (ili je rekao: posuda od srebra), nosiljke od svile i brokata, odjeću od pamuka pomiješanog sa svilom iz Kassa¹ te da nosimo odjeću od svile, brokata i grubog brokata.”²

PIJENJE IZ ČAŠA

5636. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, ovome Sufjan, prenoseći od Salima Ebu-Nadra, on od Umejra, oslobođenog roba (*mevla*) Ummu-Fadl, a on od Ummu-Fadl da su bili u nedoumici u vezi s Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, postom na Dan Arefata, pa mu je poslana čaša mlijeka, i on ga je popio.

٥٦٣٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدٍ بْنِ مَقْرِنٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِبْرَارِ الْمُقْسَمِ وَنَهَانَا عَنْ خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ وَعَنِ الشَّرْبِ فِي الْفِضَّةِ أَوْ قَالَ آنِيَةِ الْفِضَّةِ وَعَنِ الْمَيَّائِرِ وَالْقَسِيِّ وَعَنِ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذِّبَاجِ وَالِاسْتَبْرَقِ .

بَابُ الشَّرْبِ فِي الْأَقْدَاحِ

٥٦٣٦. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ عَنْ عُمَيْرِ مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ أَنَّهُمْ شَكُّوا فِي صَوْمِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ عَرَفَةَ فَبَعَثَتْ إِلَيْهِ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبَهُ .

1 Po verziji *Fethul-barija*, Kass je grad u Egiptu na obali Crvenog mora blizu Damjata. Ovaj je grad uništen, kako to veli Ajni. (*Umdetul-kari*, 21/204)

2 Nakon navođenja ovih hadisa Ibn-Hadžer veli: “Ovi hadisi sadrže zabranu jedenja i pijenja iz zlatnih i srebrenih posuda svakom punoljetnom i uračunljivom muškarcu i ženi. Ovo se ne može porediti s nakitom za žene jer ne spada u ukrašavanje koje je ženama dozvoljeno.” Kurtubi veli: “Hadis sadrži zabranu upotrebe posuda od zlata i srebra prilikom jela i pića, a tome se pridodaje sve što je slično tome, kao, naprimjer, prilikom mirisanja, nanošenja surme te ostale vrste upotrebe.” To je mišljenje većine pravnika. Sporan je među pravnicima razlog zabrane. Neki smatraju da razlog zabrane treba tražiti u samoj supstanciji ovih stvari, dok drugi kažu da je razlog u tome što ova dva plemenita metala predstavljaju cijenu za robe i nadoknadu za uništene stvari, pa je pravljenje posuda od njih njihovo isključivanje iz prometa, a time i oduzimanje stvarne koristi koju one donose ljudima. Ima i drugih mišljenja o ovom pitanju. (*Fethul-bari*, 10/100)

PIJENJE IZ VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
ČAŠE I NJEGOVIH POSUDA

Ebu-Burda veli: “Rekao mi je Abdullah b. Selam: ‘Hoćeš li da te napojim iz čaše iz koje je pio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?’”

5637. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim, prenoseći od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je ispričao:

“Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuta je neka žena – Arapkinja, pa je naredio Ebu-Usejdu Saidiju da je pozove. On ju je pozvao; ona je došla i odsjela u tvrđavi Benu-Saida. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao je i uputio se k njoj. Ušao je kod nje i zatekao je pognute glave, pa joj nešto reče, a ona odgovori: ‘Utječem se Allahu od tebe!’ Poslanik na to reče: ‘Dao sam ti utočište od sebe!’ Upitali su je (nakon toga): ‘Znaš li ko je to bio?’ ‘Ne’, rekla je.

‘Bio je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem; došao je bio da te zaprosi’, rekoše joj. ‘Bila sam nesretna zbog toga’, rekla je. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je izišao i sa svojim drugovima odsjeo na nadstrešnici Benu-Saida, rekavši: ‘Napoj nas, Sehle!’ Iznio sam im ovu čašu i napojio ih iz nje.” Sehl nam je iznio tu čašu i iz nje smo se napili. Omer b. Abdul-Aziz tražio je poslije od njega da mu je pokloni i on mu ju je poklonio.

بَابُ الشُّرْبِ مِنْ قَدَحِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَنْبِيَاةِهِ

وَقَالَ أَبُو بُرْدَةَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ سَلَامٍ
أَلَا أَسْقِيكَ فِي قَدَحِ شَرِبَ النَّبِيُّ ﷺ فِيهِ .

٥٦٣٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا
أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ
سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ ﷺ امْرَأَةً مِنَ
الْعَرَبِ قَامَرِ ابْنِ أُسَيْدِ السَّاعِدِيِّ أَنَّ يُرْسِلَ إِلَيْهَا
فَارْسَلَ إِلَيْهَا فَقَدِمَتْ فَتَزَلَّتْ فِي أَجْمِ بَنِي سَاعِدَةَ
فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى جَاءَهَا فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَإِذَا
امْرَأَةٌ مُنْكَسَةٌ رَأْسَهَا فَلَمَّا كَلَّمَهَا النَّبِيُّ ﷺ قَالَتْ
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَقَالَ قَدْ أَعَدْتُكَ مِنِّي فَقَالُوا هَا
أَتَدْرِينَ مَنْ هَذَا قَالَتْ لَا قَالُوا هَذَا رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ جَاءَ لِيَخْطُبَكَ قَالَتْ كُنْتُ أَنَا أَشْقَى مِنْ ذَلِكَ
فَأَقْبَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَئِذٍ حَتَّى جَلَسَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي
سَاعِدَةَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ ثُمَّ قَالَ اسْقِنَا يَا سَهْلُ
فَخَرَجْتُ لَهُمْ بِهَذَا الْقَدَحِ فَأَسْقَيْتُهُمْ فِيهِ فَأَخْرَجَ
لَنَا سَهْلٌ ذَلِكَ الْقَدَحَ فَشَرِبْنَا مِنْهُ قَالَ ثُمَّ اسْتَوْهَبَهُ
عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بَعْدَ ذَلِكَ فَوَهَبَهُ لَهُ .

5638. PRIČAO NAM JE Hasan b. Mudrik, njemu Jahja b. Hammad, a ovome Ebu-Avana, prenoseći od Asima Ahvela da je rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, čašu kod Enesa b. Malika. Bila je naprsla, pa ju je on povezo srebrom. Bila je to lijepa široka čaša od tamariske. Enes kaže: ‘Napojio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz ove čaše toliko i toliko puta.’”

Ibn-Sirin veli: “Na njoj je bio gvozdeni obruč, a Enes je htio da umjesto njega stavi zlatni ili srebreći, pa mu je Ebu-Talha rekao: ‘Ne mijenjaj ništa što je napravio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem!’, i on je to ostavio.”

PIJENJE BEREKETA¹ I BLAGOSLOVLJENE VODE

5639. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Džerir, ovome A'meš, prenoseći od Salima b. Ebu-Dža'da, a on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je ispričao: “Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada je nastupilo vrijeme ikindijskog namaza. Nismo imali vode osim ostataka, pa su oni saliveni u posudu koja je donesena Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On je stavio svoju ruku u nju i raširio prste, a potom rekao: ‘Požurite na abdest, blagoslov je od Allaha!’ Vidio sam vodu kako izvire između njegovih prstiju. Ljudi su se abdestili i napili. Nisam gledao na to koliko ću popiti te vode jer sam znao da je ona blagoslovljena.” Pitao sam Džabira: “Koliko vas je bilo tada?” “Hiljadu i četiri stotine”, odgovorio je. Slijedi ga (u predanju) Amr, prenoseći od Džabira. Husajn i Amr b. Murra, prenoseći od Salima, a on od Džabira, vele: “... petnaest stotina.” Slijedi ih (u predanju) Seid b. Musejjeb, prenoseći od Džabira.²

٥٦٣٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى ابْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمِ الْأَخْوَلِ قَالَ رَأَيْتُ قَدَحَ النَّبِيِّ ﷺ عِنْدَ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ قَدْ انْصَدَعَ فَسَلَّسَلَهُ بِفِضَّةٍ قَالَ وَهُوَ قَدَحٌ جَيِّدٌ عَرِيضٌ مِنْ نُضَارٍ قَالَ قَالَ أَنَسٌ لَقَدْ سَقَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي هَذَا الْقَدَحِ أَكْثَرَ مِنْ كَذَا وَكَذَا قَالَ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِنَّهُ كَانَ فِيهِ حَلَقَةٌ مِنْ حَدِيدٍ فَأَرَادَ أَنَسٌ أَنْ يَجْعَلَ مَكَانَهَا حَلَقَةً مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ فَقَالَ لَهُ أَبُو طَلْحَةَ لَا تُغَيِّرَنَّ شَيْئًا صَنَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَرَكَهُ .

بَابُ شَرْبِ الْبَرَكَةِ وَالْمَاءِ الْمُبَارَكِ

٥٦٣٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَذَا الْحَدِيثَ قَالَ قَدْ رَأَيْتُنِي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ حَضَرَتِ الْعَصْرُ وَلَيْسَ مَعَنَا مَاءٌ غَيْرَ فَضَلَّةٍ فَجَعَلَ فِي إِيَّاهُ فَأَتَى النَّبِيُّ ﷺ بِهِ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهِ وَفَرَجَ أَصَابِعَهُ ثُمَّ قَالَ حَيَّ عَلَى أَهْلِ الْوُضُوءِ الْبَرَكَةُ مِنَ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَتَفَجَّرُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ النَّاسُ وَشَرَبُوا فَجَعَلْتُ لَا أَلُو مَا جَعَلْتُ فِي بَطْنِي مِنْهُ فَعَلِمْتُ أَنَّهُ بَرَكَةٌ قُلْتُ لَجَابِرٍ كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ قَالَ أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ تَابَعَهُ عُمَرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ حُصَيْنٌ وَعُمَرُو بْنُ مَرْةٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً وَتَابَعَهُ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ جَابِرٍ .

¹ Pod bereketom se misli na vodu.

² Hadis ukazuje na to da je zbog blagoslova dozvoljeno piti vodu i ako se nije žedno, pa i količinu veću od one koja je potrebna da se popuni jedna trećina stomaka, koliko je inače preporučljivo ostaviti za piće .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَرْضَى

BOLESNICI

O TOME DA BOLEST BRIŠE GRIJEHE

Uzvišeni Allah kaže: “Onaj koji čini zlo bit će kažnjen!”¹

5640. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman Hakem b. Nafi‘, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri, prenoseći od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, supruge Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nema nevolje niti nedaće koja zadesi muslimana, uključujući i trn koji ga ubode, a da mu Allah time ne pobriše dio grijeha.”

5641, 5642. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdul-Melik b. Amr, ovome Zuhejr b. Muhammed, prenoseći od Muhammeda b. Amra b. Halhale, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija i Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Muslimana neće pogoditi klonulost, bolest, briga, žalost, neprijatnost, jad, pa čak ni trn koji ga ubode, a da mu Allah time neće pobrisati dio grijeha.”²

بَابُ مَا جَاءَ فِي كَفَارَةِ الْمَرْضَى

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ) .

٥٦٤٠ . حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ ابْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا مِنْ مُصِيبَةٍ تُصِيبُ الْمُسْلِمَ إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا عَنْهُ حَتَّى الشُّوْكَةِ يُشَاكُّهَا .

٥٦٤١-٥٦٤٢ . حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرِو حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشُّوْكَةِ يُشَاكُّهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ .

¹ En-Nisa, 123.

² Ibn-Munir, komentirajući navedeni ajet na početku ovog poglavlja, veli: “Kao što bolest briše grijeh, ona također može biti i kazna zbog njih.” Ibn-Bettal veli: “Većina komentatora smatra da je smisao ajeta da se musliman kažnjava zbog svojih grijeha na dunjaluku raznim nedaćama i nevoljama koje mu se dešavaju i na taj mu način brišu grijeh.”

Ahmed i Ibn-Hibban bilježe hadis od Aiše, radijallahu anha, da je neki čovjek proučio ajet: “Onaj koji čini zlo bit će kažnjen!” (En-Nisa, 123), i rekao: “Bit ćemo kažnjeni za sve što učinimo?! Onda smo propali!”

5643. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, ovome Sufjan, prenoseći od Sa'da b. Abdullaha b. Ka'ba, a on od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Primjer vjernika je kao primjer sirove mlade stabljike – nekada je vjetar povije, drugi put ispravi, a primjer je licemjera kao primjer kedra – ne pomjera se dok se jednim potezom ne iščupa!”

Zekerijja kaže da mu je (ovaj hadis) pričao Sa'd, njemu Ibn-Ka'b, prenoseći od svoga oca Ka'ba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

٥٦٤٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَالْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ تُفَيِّئُهَا الرِّيحُ مَرَّةً وَتَعْدِلُهَا مَرَّةً وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ كَالْأَرْزَةِ لَا تَزَالُ حَتَّى يَكُونَ أَنْجَعُفُهَا مَرَّةً وَاحِدَةً وَقَالَ زَكَرِيَّا حَدَّثَنِي سَعْدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ كَعْبٍ عَنْ أَبِيهِ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

5644. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, ovome njegov otac, prenoseći od Hilala b. Alija iz Benu-Amira b. Luejja, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Primjer vjernika je kao primjer sirove mlade stabljike – kada puhne vjetar povije je, a kada se (vjetar) smiri, ispravi se; i on se ispravi kroz iskušenje. A pokvarenjak je kao kedar – čvrst i nesavitljiv dok ga Allah ne polomi kada htjedne.”¹

٥٦٤٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ مِنْ بَنِي عَامِرٍ بْنِ لُؤَيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْخَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ مِنْ حَيْثُ أَتَتْهَا الرِّيحُ كَفَأَتْهَا فَإِذَا اعْتَدَلَتْ تَكْفَأُ بِالْبَلَاءِ وَالْفَاجِرُ كَالْأَرْزَةِ صَمَاءً مُعْتَدِلَةً حَتَّى يَقْصِمَهَا اللَّهُ إِذَا شَاءَ .

To je doprlo do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on rekao: “Da, bit će zbog toga kažnjen na dunjaluku kroz nesreću i nedaću koja će zadesiti njegovo tijelo i uznemirivati ga.”

Ahmed i Ibn-Hibban također prenose od Ebu-Bekra es-Siddika da je rekao: “Allahov Poslaniče, kako se spasiti nakon ovog ajeta: “To neće biti niti po našim željama niti po željama sljedbenika Knjige: ‘Onaj koji čini zlo bit će kažnjen za to!’ (En-Nisa, 123).” On mu reče: “Allah ti oprostio, Ebu-Bekre! Zar ne budeš bolestan, zar ne budeš žalostan?!” – “Svakako”, reče on. “To je kazna za zlo koje činite”, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Muslim bilježi hadis od Ebu-Hurejre u kome se kaže da je objava ajeta: “Onaj koji čini zlo bit će kažnjen za to!” (En-Nisa, 123) – jako zabrinula muslimane, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Približavajte se i popravljajte! Muslimanu se brišu grijesi svime što ga zadesi, pa čak i ogrebotinom koja ga pogodi ili trnom koji ga ubode.”

Onome koji ne bude imao grijeha povećat će se stepen (*deredža*) shodno težini bolesti. Allahova je dobrota velika i prostrana. (*Fethul-bari*, 10/108-109)

¹ Mihleb veli: “Smisao je hadisa da se vjernik, kada mu dođe Allahova odredba, pokori i povinuje zadovoljan njome, za razliku od nevjernika, kojeg Allah ne izlaže ispitima niti kušnjama na ovome svijetu, već ga ostavlja u zdravlju i olakšava mu na dunjaluku kako bi mu otežao na drugome svijetu; kada Allah hoće da ga uništi, slomi ga kao što slomi nesavitljivi kedar, da mu smrt bude što teža i bolnija.” (*Umdetul-kari*, 21/210)

5645. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, ovome Muhammed b. Abdullah b. Abdur-Rahman b. Ebu-Sa'saa, prenoseći od Seida b. Jesara Ebu-Hubaba, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kome Allah želi dobro, iskuša ga nedaćama."²

TEŠKOĆA BOLESTI

5646. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, a ovome A'meš; a PRIČAO MI JE i Bišr b. Muhammed, njemu Abdullah, ovome Šu'ba, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Mesruka da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Nisam vidjela nikoga da je podnosio težu bol od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."

5647. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, ovome A'meš, prenoseći od Ibrahima Tejmija, a on od Harisa b. Suvejda da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao: "Došao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme njegove bolesti i zatekao ga veoma iscrpljena groznicom, pa mu rekoh: 'Imaš velike bolove. To je zato što imaš dvije nagrade', dodah. 'Da', reče on, 'nema muslimana kojega zadesi neka neprijatnost, a da mu Allah zbog toga ne oprostio grijeha – kao što opada lišće s drveća.'"³

٥٦٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ أَبَا الْحَبَابِ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ يَرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُصِيبْ مِنْهُ .

بَابُ شِدَّةِ الْمَرَضِ

٥٦٤٦. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ ح حَدَّثَنِي بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشَدَّ عَلَيْهِ الْوَجَعُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

٥٦٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي مَرَضِهِ وَهُوَ يُوعَكُ وَعَكًا شَدِيدًا وَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعَكًا شَدِيدًا قُلْتُ إِنَّ ذَاكَ بَأَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذَى إِلَّا حَاتَّ اللَّهُ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ .

2 Ovi hadisi sadrže veliku radosnu vijest za svakog vjernika, jer čovjek obično ne može izbjeći bol zbog bolesti, brige, tuge i sl., a bolesti i bolovi, kako oni tjelesni tako i oni psihičke prirode, brišu grijehе onome koga pogode. Većina učenjaka smatra da se brisanje grijehа odnosi na male grijehе, shodno hadisu koji je spomenut na početku poglavlja o namazu: "Pet dnevnih namaza, džuma do sljedeće džume i post u ramazanu do sljedećeg ramazana brišu grijehе koji se počine u međuvremenu ako se izbjegavaju veliki grijesi."

Neki učenjaci prethodnim hadisima argumentiraju mišljenje da je sama bolest ili neka druga nevolja dovoljna za brisanje grijehа, bez obzira da li se tome priključila strpljivost u podnošenju bola ili ne. Imam Kurtubi veli: "To je samo u slučaju ako se unesrećeni strpi očekujući nagradu od Allaha." Ahmed i Ebu-Davud bilježe hadis u kome Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Kada Allah nekom robu odredi njegovo mjesto i stepen, ali ga ovaj svojim djelom ne dostigne, Allah ga iskuša putem njegovog tijela, djeteta ili imetka, pa se on strpi u toj nevolji dok ne dostigne taj stepen." (Fethul-bari, 10/114)

3 Hadis ukazuje na to da bolest koja zadesi vjernika briše njegove grijehе. Vjerovjesnici, alejhimus-selam, podnose veće napore i iskušenja od običnih grešnika, ali zato imaju i veću nagradu od njih.

ISKUŠENJU SU NAJVIŠE
IZLOŽENI VJEROVJESNICI,
POTOM NAJBOLJI MEĐU LJUDIMA,
PA ONI KOJI DOLAZE IZA NJIH

5648. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Ebu-Hamza, ovome A'meš, prenoseći od Ibrahima Tejmija, a on od Harisa b. Suvejda da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Ušao sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u trenutima kada je imao napad groznice, pa mu rekoh: ‘Imaš jaku groznicu!’

‘Da’, odgovori on, ‘imam bolove kakve imaju dvojica od vas.’

‘To je zato što imaš dvije nagrade’, rekoh mu.

‘Da’, reče on, ‘to je tako. Nema muslimana kojeg zadesi neka neprijatnost, od uboda trna do onoga što je teže od toga, a da mu Allah zbog toga ne oprostio dio grijeha – kao što drveće sa sebe stresa svoje lišće.’”¹

DUŽNOST POSJEĆIVANJA
I OBILASKA BOLESNIKA

5649. PRIČAO NAM JE Kutejba b Seid, njemu Ebu-Avana, ovome Mensur, prenoseći od Ebu-Vaila, a on od Ebu-Musaa Eš'arija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nahranite gladnoga, obidite bolesnoga i oslobodite zarobljenoga!”²

بَابُ أَشَدِّ النَّاسِ بَلَاءً
الْأَذْيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَلِلْأَمْثَلِ

٥٦٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَزْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُوعَكُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعَعَاكَ شَدِيدًا قَالَ أَجَلُ إِنِّي أُوَعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قُلْتُ ذَلِكَ أَنْ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلُ ذَلِكَ كَذَلِكَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَدَى شَوْكَةٍ فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا كَفَرَ اللَّهُ بِهَا سِتِّينَ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا.

بَابُ وَجُوبِ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ

٥٦٤٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعَوِّدُوا الْمَرِيضَ وَفُكُّوا الْعَانِي.

¹ Ibn-Hadžer veli: “Tajna je ovog povećanja u tome što kušnja dolazi nasuprot blagodati: ako je Allahova blagodat prema nekome veća, veća je i kušnja koja ga pogađa. Zato je kazna za slobodnog čovjeka dvostruko teža od kazne za roba. I majkama pravovjernih rečeno je: ‘Ako bi koja od vas očit grijeh učinila, kazna bi joj udvostručena bila!’ (El-Ahzab, 33).”

Smisao je ovih hadisa da se nagrada povećava srazmjerno povećanju bolesti, tako da se to povećanje završava brisanjem svih grijeha, kao što se navodi u jednom hadisu koji prenosi Ebu-Hurejra: “Vjernik se neprestano stavlja na kušnju kako bi pred Allaha došao bez ijednog grijeha.” (Fethul-bari, 10/117; Umdetul-kari, 21/212)

² Ibn-Bettal veli: “Moguće je da se riječ ‘dužnost’ (vudžub) u naslovu poglavlja odnosi na kolektivnu dužnost (vadžib kifaje) kakva je nahraniti gladnoga i osloboditi zarobljenoga, a moguće je da se odnosi i na pohvalnu (nedb) radnju radi poticanja na potpomaganje i prijateljstvo. Većina učenjaka smatra da je u

5650. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'ba, ovome Eš'as b. Sulejm, prenoseći od Mu'avije b. Suvejda b. Mukarrina da je Bera' b. Azib, radijallahu anhum, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je sedmero, a zabranio sedmero: zabranio nam je da nosimo zlatni prsten, da oblačimo odjeću od svile, brokata, grubog brokata i pamuka pomiješanog sa svilom iz Kassa te da upotrebljavamo nosiljke od svile i brokata; naredio nam je da pratimo dženaze, obilazimo bolesne i širimo selam.”³

POSJEĆIVANJE ONESVIJEŠTENOG

5651. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, a ovome Ibn-Munkedir da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Razbolio sam se, pa mi je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da me obiđe zajedno s Ebu-Bekrom, a došli su pješice. Našli su me onesviještenog; Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je abdest i posuo na mene vodu kojom se abdestio. Došao sam svijesti i vidio da je to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu rekoh: ‘Allahov Poslaniče, šta da radim sa svojim imetkom, kako da postupim s njim?’ Nije mi odgovorio ništa sve dok nije objavljen ajet o nasljeđivanju.”⁴

٥٦٥٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ ابْنَ سُوَيْدٍ بْنِ مِقْرَانَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ نَهَانَا عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَلُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذِّيْبَاجِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَعَنِ الْقَسِيِّ وَالْمِثْرَةِ وَأَمَرَنَا أَنْ نَتَّبَعَ الْجَنَائِزَ وَنَعُودَ الْمَرِيضَ وَنُفِثِي السَّلَامَ.

بَابُ عِيَادَةِ الْمَغْمَى عَلَيْهِ

٥٦٥١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ مَرَضْتُ مَرَضًا فَأَتَانِي النَّبِيُّ ﷺ يَعُودُنِي وَأَبُو بَكْرٍ وَهُمَا مَاشِيَانِ فَوَجَدَانِي أَغْمَى عَلَيَّ فَتَوَضَّأَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ صَبَّ وَضُوءَهُ عَلَيَّ فَأَفَقْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي فَلَمْ يُجِبْنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمِيرَاثِ.

pitanju pohvalna radnja, a ne obaveza za svakog muslimana.”

Hadis je ranije spomenut u dijelu *Džihad*, te poglavlju *O svadbenoj gozbi*.

3 Hadis je ovdje spomenut zbog zapovijedi o posjećivanju bolesnika. Iz općenitosti izraza zaključuje se da nije precizirano kada posjetu treba obaviti, tj. koliko dana nakon početka bolesti. To je mišljenje većine učenjaka. Imam Gazali u *Ihja*u tvrdi da se posjeta bolesniku ne čini prije nego što prođu tri dana od početka bolesti. U lijepe manire i uljudnost prilikom posjete bolesniku spada i raspitivanje o njegovom stanju te nježnost prema njemu. Posjetu treba činiti u vrijeme koje odgovara bolesniku; ne treba je duljiti, osim ako za to postoji potreba.

4 Iz hadisa se zaključuje da je pohvalno posjetiti bolesnika makar on i ne znao za posjetu, ako je, npr., u besvjesnom stanju, jer ta posjeta pozitivno djeluje na njegovu porodicu, a tu je i blagoslov dove posjetitelja, stavljanja ruke na bolesnika i njegovog potiranja te puhanja prilikom učenja *ta'viza (isti'aze)*. Hadis je ranije spomenut u poglavlju o čistoći.

VRIJEDNOST ONOGA KOJI IMA PADAVICU (EPILEPSIJU)

5652. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, a ovome Imran Ebu-Bekr, prenoseći od Ataa b. Ebu-Rebaha da mu je Ibn-Abbas rekao:

“Hoćeš li da ti pokažem ženu koja će ući u Džennet?”

“Svakako”, odgovori Ata’.

“Ova crna žena”, reče Ibn-Abbas, “došla je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: ‘Ja dobivam padavicu i otkrivam se u takvom stanju, pa moli Allaha za mene!’ On joj na to reče: ‘Ako hoćeš, strpi se i ući ćeš u Džennet, a ako hoćeš, ja ću uputiti dovu Allahu da ozdraviš.’ Strpit ću se, ali moli Allaha da se ne otkrivam prilikom napada padavice”, reče žena. Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, za to Allahu uputio dovu.”¹

Pričao nam je Muhammed, a njega je obavijestio Mahled, prenoseći od Ibn-Džurejdža, da ga je obavijestio Ata, da je vidio Ummu-Zufer – tu visoku, crnu ženu (da sjedi na) ogrtaču Ka’be.

بَابُ فَضْلِ مَنْ يُصْرَعُ مِنَ الرِّيحِ

٥٦٥٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ أَبِي بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رِبَاحٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُرِيكَ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى قَالَ هَذِهِ الْمَرْأَةُ السَّوْدَاءُ أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ إِنِّي أُصْرَعُ وَإِنِّي أَتَكَشَّفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي قَالَ إِنْ شِئْتَ صَبَرْتُ وَلَكَ الْجَنَّةُ وَإِنْ شِئْتَ دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيكَ فَقَالَتْ أَصْبِرُ فَقَالَتْ إِنِّي أَتَكَشَّفُ فَادْعُ اللَّهَ لِي أَنْ لَا أَتَكَشَّفَ فَدَعَا لَهَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّهُ رَأَى أُمَّ زُفَرَ تِلْكَ امْرَأَةً طَوِيلَةَ سَوْدَاءَ عَلَى سِتْرِ الْكَعْبَةِ.

¹ Ibn-Hadžer veli: “Uzrok epilepsije može biti blokada kiseonika u moždanim otvorima ili para koja se iz nekih organa podiže u mozak. Ovu pojavu može pratiti grčenje nekih dijelova tijela, pa takva osoba ne ostaje uspravno, već pada i izbacuje pjenu. Padavica može nastupiti i djelovanjem džina, i to samo onih zlih, pokvarenih duša među njima, ili zbog toga što im se dopadaju neki ljudski likovi, ili zbog želje da im napakoste. Prvi uzrok potvrđuju svi ljekari i spominju lijek za njega, dok drugi mnogi od njih poriču, ali ga neki potvrđuju. Jedini je lijek za taj uzrok suprotstavljanje dobrih, uzvišenih duša zlim dušama, kako bi se uklonile posljedice njihovih djela. Jedan od onih koji je govorio o ovome bio je Hipokrat. Nakon spominjanja lijeka za epilepsiju, on kaže: ‘Ovo koristi ako je uzrok epilepsije mješavina (hemijske prirode), ali ne koristi ako su (zle) duše taj uzrok.’”

Hadis ukazuje na vrijednost onoga koji ima padavicu, te da strpljivo podnošenje dunjalučkih iskušenja vodi u Džennet.

Postupanje u skladu s izvornom, težom normom bolje je od postupanja prema olakšici za onoga koji zna da ima snage i da može podnijeti iskušenje.

Hadis ukazuje da je dopušteno odustati od liječenja. Ne treba, međutim, izgubiti iz vida da se u nekim hadisima muslimanima naređuje da se liječe.

Dova i iskreno posvećenje Allahu najbolji su lijek za mnoge bolesti, ali uz dva uvjeta: jedan se odnosi na bolesnika, a to je iskrenost namjere, dok je drugi vezan za onoga koji liječi, a to je snaga njegova usmjerenja te snaga bogobožnosti i oslanjanja na Allaha u njegovom srcu; Allah najbolje zna. (Fethul-bari, 10/119-120)

VRIJEDNOST ONOGA KOJI IZGUBI VID

5653. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, ovome Ibn-Had, prenoseći od Amra, oslobođenog roba (mevla) Muttalibovog, a on od Enesa b. Malika da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je rekao: ‘Ako iskušam Svoga roba gubitkom vida, pa se on strpi, za to mu je nadoknada Džennet.’ Misli se na oba oka.”

Slijede ga, u predanju ovog hadisa, Eš‘as b. Džabir i Ebu-Zilal, koji ga prenose od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

KADA ŽENE POSJEĆUJU BOLESNE MUŠKARCE

Umm-Derda posjetila je nekog ensariju koji je boravio u mesdžidu.

5654. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Malik, a ovome Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Kada je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu, razboljeli su se Ebu-Bekr i Bilal, radijallahu anhum. Ušla sam kod njih i rekla: ‘Oče moj, kako se osjećaš? Bilale, kako se ti osjećaš?’ Ebu-Bekr bi, kada bi ga uhvatila groznica, govorio: ‘Svakom čovjeku kojem njegova porodica dobar početak dana poželi, smrt je bliža od vezice na njegovoj obući!’ Bilal bi, kada bi groznica prošla, govorio: ‘Da mi je znati da li ću ovu noć zanoćiti u dolini, a oko mene izhir i dželil!’³ Hoću li ikada više vodu Midženne crpiti, hoće li mi se ikada više ukazati Šama i Tafil?”

بَابُ فَضْلِ مَنْ ذَهَبَ بَصَرُهُ

٥٦٥٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَمْرِو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ قَالَ إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِحَبِيبَتَيْهِ فَصَبَرَ عَوَّضْتُهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ يُرِيدُ عَيْنَيْهِ تَابَعَهُ أَشْعَثُ بْنُ جَابِرٍ وَأَبُو ظَلَّالِ بْنُ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ عِيَادَةِ النِّسَاءِ الرِّجَالِ

وَعَادَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْمَسْجِدِ مِنَ الْأَنْصَارِ .

٥٦٥٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا قُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ أَمْرٍ مُصَبِّحٍ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَذْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أَقْلَعَتْ عَنْهُ يَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبَيْتَ لَيْلَةَ بَوَادٍ وَحَوْلِي إِذْ خِرْتُ وَجَلِيلٌ وَهَلْ أَرَدَنْتَ يَوْمًا مِيَاهَ مَجَنَّةٍ وَهَلْ تَبْدُونُ لِي شَامَةً وَطَفِيلٌ

² Hadis je ranije spomenut u poglavljima o dženazama. Smisao je iskazivanja strpljenja u ovakvom slučaju da se čovjek ne žali, da se ne uznemirava i da ne pokazuje nezadovoljstvo sudbinom.

³ Vrste biljaka u Arabiji.

Došla sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem”, kaže Aiša, “i obavijestila ga o tome, a on reče: ‘Gospodaru naš, učini nam dragom Medinu kao što nam je draga Mekka, ili još dražom! Gospodaru, učini je zdravom, njenu hranu¹ blagoslovljenom, a njene bolesti (groznicu) prenesi u Džuhfu!’”²

POSJEĆIVANJE BOLESNE DJECE

5655. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Šu‘aba, a njega je obavijestio Asim koji je čuo Ebu-Usmana koji prenosi od Usume b. Zijada, radijallahu anhum, da mu je Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, kći – a on je, mislimo, bio s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, Sa‘dom i Ubejjom – poručila: “Moja je kći umrla, pa dođi kod nas.” On joj je poslao selam i rekao: “Allahovo je ono što je uzeo i što je dao! Sve je kod Njega određeno, pa se nadaš Njegovoj nagradi i budi strpljiva!” Ona mu je ponovo poslala poruku i zaklela se pritom. Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, tada ustao, a i mi smo ustali. Dijete je podignuto u krilo Poslanikovo; Njegova je duša ječala, a iz očiju su mu potekle suze. Tada mu je Sa‘d rekao: “Šta je to Allahov Poslaniče?”

“Ovo je milost koju je Allah stavio u srca Svojih robova, onih koje je za to odabrao. Allah se neće smilovati nikome izuzev onih koji su milostivi među Njegovim robovima”, reče on.³

قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ اللَّهُمَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدَّهَا وَصَاعِهَا وَانْقُلْ حُمَاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ .

بَابُ عِيَادَةِ الصَّبِيَّانِ

٥٦٥٥. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَاصِمٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ ابْنَةَ النَّبِيِّ ﷺ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِ وَهُوَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَسَعْدُ وَأَبِي نَحْسِبُ أَنَّ ابْنَتِي قَدْ حَضَرَتْ فَاشْهَدْنَا فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا السَّلَامَ وَيَقُولُ إِنَّ اللَّهَ مَا أَخَذَ وَمَا أَعْطَى وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ مُسَمًّى فَلْتَحْتَسِبْ وَلْتَصْبِرْ فَأَرْسَلَتْ تُقْسِمُ عَلَيْهِ فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ وَقُمْنَا فَرَفَعَ الصَّبِيَّ فِي حَجْرِ النَّبِيِّ ﷺ وَنَفْسُهُ جُئْتُ فَفَاضَتْ عَيْنَا النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لَهُ سَعْدُ مَا هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ رَحْمَةٌ وَضَعَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ وَلَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ إِلَّا الرَّحَمَاءُ .

¹ U hadisu su upotrijebljene riječi *muddiha* i *sa'iha*, a to su mjere kojima su se mjerile namirnice u to vrijeme. Dakle, u hadisu su spomenute mjere, a misli se na namirnice koje se mjere tim mjerama.

² Hadis je ranije spomenut u poglavljima o Hidžri. Iz njega se zaključuje da je ženi dozvoljeno posjetiti bolesnog muškarca, pa makar on za nju bio i stranac, pod uvjetom da se prilikom te posjete pridržava islamskog bontona (*edeba*) u nošnji, ophođenju i svemu drugom te da je sigurna od iskušenja.

Hadis ukazuje i na dozvolu upućivanja dove protiv neprijatelja, kao što je to uradio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upućujući dovu protiv stanovnika Džuhfe, koji su se isticali u neprijateljstvu i mržnji prema muslimanima, a bili su židovi.

³ Hadis je ranije spomenut u dijelu o dženazama.

POSJEĆIVANJE BEDUINA

5656. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Abdul-Aziz b. Muhtar, ovome Halid, prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u posjetu jednom beduinu.

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi, posjećivao bolesnika”, kaže Ibn-Abbas, “govorio bi: ‘Ne smeta, to je pročišćenje od grijeha, ako Allah htjedne.’

‘Rekao si pročišćenje’, reče mu beduin, ‘naprotiv, to je groznica koja plamti ili je ustala protiv oronulog starca pozivajući ga da posjeti kabure!’

‘Onda je tako’, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”⁴

POSJEĆIVANJE (BOLESNOG) IDOLOPOKLONIKA

5657. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd, a ovome Sabit prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je dječak židov koji je služio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, obolio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je da ga obiđe, pa mu je rekao: “Prihvati islam!”, a on je to i učinio.

Seid b. Musejjeb prenosi od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod Ebu-Taliba kada je on bio na samrti.⁵

بَابُ عِيَادَةِ الْأَعْرَابِ

٥٦٥٦. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ ابْنُ مُحْتَارٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ يَعُودُهُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَهُ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قُلْتَ طَهُورٌ كَلَّا بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ أَوْ تَتَوَرُّ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَنَعَمْ إِذَا.

بَابُ عِيَادَةِ الْمُشْرِكِ

٥٦٥٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ غُلَامًا لِيَهُودَ كَانَ يَخْدُمُ النَّبِيَّ ﷺ فَمَرِضَ فَاتَاهُ النَّبِيُّ ﷺ يَعُودُهُ فَقَالَ أَسْلِمَ فَأَسْلَمَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ لَمَّا حَضَرَ أَبُو طَالِبٍ جَاءَهُ النَّبِيُّ ﷺ.

⁴ Hadis je ranije spomenut u dijelu o znakovima vjerovjesništva. On ukazuje na to, kako veli Mihleb, da nema smetnje u tome da imam obiđe bolesnog člana svoje zajednice, pa makar se radilo i o grubom beduinu, a također i da alim obiđe nezalicu i poduči ga i podsjeti na ono što mu je od koristi, da mu preporuči strpljivost kako ne bi bio mrzovoljan prema Allahovoj odredbi, pa da se Allah rasrdi na njega, da mu olakša bol i razvedri ga. Hadis ukazuje na to da bolesnik treba lijepo primiti savjet i lijepo na njega odgovoriti.

⁵ Ibn-Bettal veli: “Dozvoljeno je posjetiti bolesnog idolopoklonika ako postoji nada da će se odazvati pozivu u islam; ako takva nada ne postoji, ni posjeta nije dozvoljena.” Ibn-Hadžer veli: “Izgleda tačno da se to razlikuje s obzirom na namjere, jer se njegovom posjetom može ostvariti i neka druga korist.” Hadis je ranije spomenut u dijelu o dženazama.

O TOME KADA NEKO BUDE OBILAZIO BOLESNIKA U VRIJEME NAMAZA I KLANJANJU S NJIM U DŽEMATU

5658. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, ovome Hišam, prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kada je bio bolestan, došli u posjetu neki ljudi, pa im je klanjao (kao imam) sjedeći, a oni su klanjali stojeći. Išaretom im je pokazao da sjednu, a kada se završio namaz, rekao je:

“Povodite se za imamom, pa kada on učini ruku‘, učinite to i vi, a kada se digne sa ruku‘a, dignite se i vi; kada klanja sjedeći, klanjajte i vi sjedeći.”

Ebu-Abdullah (Buhari) veli: “Humejdi kaže: ‘Ovaj je hadis stavljen van snage, jer je posljednje što je radio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bilo da je klanjao sjedeći, a prisutni su za njim klanjali stojeći.’”¹

STAVLJANJE RUKE NA BOLESNIKA

5659. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Džu‘ajd, a ovome Aiša bint Sa‘d da je njen otac rekao:

“Razbolio sam se teško u Mekki, pa mi je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u posjetu. Rekoh mu: ‘Allahov Poslaniče, ostavljam iza sebe imetak, a imam samo jednu kćerku. Hoću li uvasijetiti dvije trećine imetka, a ostaviti jednu trećinu?’

‘Ne’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Da uvasijetim pola, a ostavim pola?’, rekoh. ‘Ne’, reče on.

‘A da uvasijetim trećinu, a ostavim njoj dvije trećine?’, rekoh.

بَابُ إِذَا عَادَ مَرِيضًا فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِهِمْ جَمَاعَةً

٥٦٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهِ نَاسٌ يَعُودُونَهُ فِي مَرَضِهِ فَصَلَّى بِهِمْ جَالِسًا فَجَعَلُوا يُصَلُّونَ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَجْلِسُوا فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ إِنَّ الْإِمَامَ لَيُؤْتِمُّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا وَإِنْ صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ هَذَا الْحَدِيثُ مَنْسُوخٌ لِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ آخَرَ مَا صَلَّى صَلَّى قَاعِدًا وَالنَّاسُ خَلْفَهُ قِيَامًا.

بَابُ وَضْعِ الْيَدِ عَلَى الْمَرِيضِ

٥٦٥٩. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْجُعَيْدُ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ سَعْدٍ أَنَّ أَبَاهَا قَالَ تَشَكَّيْتُ بِمَكَّةَ شَكْوًا شَدِيدًا فَجَاءَنِي النَّبِيُّ ﷺ يَعُودُنِي فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنِّي أَتْرُكُ مَالًا وَإِنِّي لَمْ أَتْرُكْ إِلَّا ابْنَةً وَاحِدَةً فَأَوْصِي بِثُلُثِي مَالِي وَأَتْرُكُ الثُّلُثَ فَقَالَ لَا قُلْتُ فَأَوْصِي بِالنُّصْفِ وَأَتْرُكُ النُّصْفَ قَالَ لَا قُلْتُ فَأَوْصِي بِالثُّلُثِ وَأَتْرُكُ لَهَا الثُّلُثَيْنِ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى جَبْهَتِهِ ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِهِ وَبَطْنِي ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اشْفِ

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o imamet, u dijelu o namazu.

‘Trećinu, a i trećina je mnogo’, odgovorio je. Potom je stavio svoju ruku na moje čelo, a onda potro njome moje lice i stomak i rekao: ‘Bože, podari zdravlje Sa‘du i upotpuni njegovu hidžru (preseljenje)!’ Sve dosad neprestano osjećam, kako mi se čini, njegovu studen na svojoj džigerici.”²

5660. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Džerir, ovome A‘meš, prenoseći od Ibrahima Tejmija, a on od Harisa b. Suvejdiya da je Abdullah b. Mes‘ud rekao:

“Ušao sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je imao groznicu. Dotakao sam ga rukom i rekao: ‘Allahov Poslaniče, imaš velike bolove!’

‘Da, ja imam bolove kao dvojica među vama’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘To je zato što imaš dvije nagrade’, dodah.

‘Da’, reče on, ‘nema muslimana kojega zadesi neka neprijatnost, bolest ili što drugo mimo toga, a da mu Allah zbog toga ne oprostio dio grijeha – kao što opada lišće s drveća.’”³

O TOME ŠTA SE KAŽE BOLESNIKU I ŠTA ON ODGOVARA

5661. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, ovome A‘meš, prenoseći od Ibrahima Tejmija, a on od Harisa b. Suvejda da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Došao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je bio bolestan. Dotakao sam ga, a tresla ga je jaka groznica. Rekoh mu: ‘Imaš velike bolove! To je zato što imaš dvije nagrade.’

‘Da’, reče on, ‘nema muslimana kojega zadesi neka neprijatnost, a da mu ona ne pobriše dio grijeha – kao što opada lišće s drveća.’”

سَعْدًا وَأَنْتُمْ لَهُ هِجْرَتُهُ فَمَا زِلْتُ أَجْدُ بَرْدَهُ عَلَى كَبِدِي فِيهَا يُخَالُ إِلَيَّ حَتَّى السَّاعَةِ .

٥٦٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُوعَكُ وَعَكًا شَدِيدًا فَمَسِسْتُهُ بِيَدِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعَكًا شَدِيدًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجَلُ إِنِّي أُوْعَكُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ فَقُلْتُ ذَلِكَ أَنْ لَكَ أَجْرَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجَلُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذَى مَرَضٍ فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ لَهُ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقُهَا .

بَابُ مَا يُقَالُ لِلْمَرِيضِ وَمَا يُجِيبُ

٥٦٦١. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي مَرَضِهِ فَمَسِسْتُهُ وَهُوَ يُوعَكُ وَعَكًا شَدِيدًا فَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعَكًا شَدِيدًا وَذَلِكَ أَنَّ لَكَ أَجْرَيْنِ قَالَ أَجَلُ وَمَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذَى إِلَّا حَاتَتْ عَنْهُ خَطَايَاهُ كَمَا تَحَاتُّ وَرَقُ الشَّجَرِ .

² Hadis je ranije spomenut u poglavljima o testamentu (vasijetu).

³ Hadis je ranije spomenut u početku poglavlja o medicini (hadis broj 5647).

5662. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Halid b. Abdullah, ovome Halid, prenoseći od Ikreme, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u posjetu nekom bolesniku, pa mu je rekao: “Ne smeta, to je pročišćenje od grijeha, ako Allah htjedne.”

“Nikako, to je groznica koja se ustremila na oronulog starca da ga odvede u posjetu mezarju!”, reče čovjek. “Onda je tako”, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

ODLAZAK U POSJETU BOLESNIKU JAŠUĆI, PJEŠICE I SJEDUĆI IZA JAHACHA NA MAGARCU

5663. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, ovome Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Usame b. Zejda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao na magari na kome je bio samar prekriven kadifom iz Fedeka, a iza sebe je stavio Usamu; želio je posjetiti Sa'da b. Ubadu prije Bitke na Bedru. Na putu je prošao pored sijela kojem je pristvovao Abdullah b. Ubejj b. Selul – a bilo je to prije nego što je on očitovao islam (a nije ga nikad istinski ni prihvatio). Sijelo je bilo mješovito: bili su tu muslimani, mnogobošci i židovi. Tu je bio i Abdullah b. Revaha. Prašina koju je podigla životinja obavila je prisutne, pa je Abdullah b. Ubejj prekrio nos košuljom, rekavši: “Ne dižite prašinu na nas!” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao je selam, zastao, sjahao i pozvao ih u islam, proučivši im nešto iz Kur'ana. Abdullah b. Ubejj reče mu: “Nije najbolje to što kažeš. Ako je istina, ne uznemiruj nas time dok sijelimo, vrati se svojoj jahalici i pričaj to onome koji dođe kod tebe.” Ibn-Revaha reče: “Svakako, Allahov Poslaniče, pričaj nam o tome na našim sijelima, jer mi to

٥٦٦٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَلَى رَجُلٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ كَلَّا بَلْ حُمِيَ تَفُورٌ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ كَيْمَا تُزِيرُهُ الْقُبُورُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَنَعَمْ إِذَا .

بَابُ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ رَاكِبًا وَمَاشِيًا وَرِدْفًا عَلَى الْحِمَارِ

٥٦٦٣. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ أَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَى قَطِيفَةٍ فَذَكِيَّةٌ وَأَرْدَفَ أَسَامَةُ وَرَاءَهُ يَعُودُ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَسَارَ حَتَّى مَرَّ بِمَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُبَيٍّ ابْنُ سَلُولَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ عَبْدُ اللَّهِ فِي الْمَجْلِسِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبْدَةَ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتِ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَنْفَةَ بَرْدَانَهُ قَالَ لَا تُغَبِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَوَقَفَ وَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ فَقَرَأَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَأ أَيُّهَا الْمَرْءُ إِنَّهُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا بِهِ فِي مَجْلِسِنَا وَارْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ

¹ Hadis je ranije spomenut pod brojem 3616, a potom u poglavlju pod naslovom *Posjećivanje beduina*, broj hadisa 5656.

volimo.”Muslimani, mnogobošci i židovi počese se tada međusobno grditi i psovati, i gotovo da se potukoše. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je tu sve dok nisu ušutjeli. Onda je uzjahao na svoju jahalicu i otišao kod Sa'da b. Ubade. Kada je došao kod njega, rekao mu je: “Sa'de, zar nisi čuo šta je rekao Ebu-Hubab (mislio je na Abdullaha b. Ubejja)?” Sa'd reče: “Allahov Poslaniče, oprosti mu i prijeđi preko toga; Allah ti je dao to što ti je dao. Stanovnici ovog mjesta bili su se složili da ga krunišu i izaberu za vođu. I pošto je on, s pravom koje ti je dao (Allah), odbijen, zastala mu je knedla u grlu zbog toga, pa ga je to navelo da uradi to.”²

5664. PRIČAO NAM JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, ovome Sufjan, prenoseći od Muhammeda, a to je Ibn-Munkedir, da je Džabir, radijallahu anhu, rekao: “Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da me obide, a nije jahao niti na mazgi niti na konju.”

DOZVOLJENO JE
BOLESNIKU DA KAŽE:
“BOLI ME!”, ILI: “BOLI ME GLAVA!”,
ILI: “BOL MI JE POSTALA ŽESTOKA!”

i riječi Ejjubove, alejhis-salam: “Mene je nevolja snašla, a Ti si od milostivih najmilostiviji!”³

5665. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, ovome Ibn-Ebu-Nedžih i Ejjub, prenoseći od Mudžahida, a on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejle da je Ka'b b. Udžra, radijallahu anhu, rekao:

قَالَ ابْنُ رَوَاحَةَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَغَشَنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نَحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى كَادُوا يَتَنَاقَرُونَ فَلَمَّ يَزُلِ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى سَكَّتُوا فَرَكِبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَابَّتَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ لَهُ أَيُّ سَعْدٍ أَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدَ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْفُ عَنْهُ وَاصْفَحْ فَلَقَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ مَا أَعْطَاكَ وَلَقَدْ اجْتَمَعَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يَتَوَجَّوهُ فَيَعْصِبُوهُ فَلَمَّا رَدَّ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ الَّذِي فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ .

٥٦٦٤. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدٍ هُوَ ابْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَنِي النَّبِيُّ ﷺ يَعُودُنِي لَيْسَ بِرَاكِبٍ بَعْلٍ وَلَا بِرُذُونٍ .

بَابُ قَوْلِ الْمَرِيضِ إِنِّي وَجَعٌ
أَوْ وَرَأْسَاهُ أَوْ اشْتَدَّ بِي الْوَجَعُ

وَقَوْلِ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ) .

٥٦٦٥. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ وَأَيُّوبَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

² Hadis je ranije spomenut pri kraju komentara sure Ali-Imran.

³ El-Enbija, 83.

“Naišao je pored mene Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok sam potpaljivao vatru ispod lonca, pa mi reče: ‘Je li te to uznemiravaju uši?’ ‘Da’, odgovorio sam. Pozvao je bricu, i on me je obrijao. Naredio mi je potom (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) da platim fidju.”¹

5666. PRIČAO NAM JE Jahja b. Jahja Ebu-Zekerijja, njemu Sulejman b. Bilal, a ovome Jahja b. Seid, prenoseći od Kasima b. Muhammeda da je Aiša rekla:

“Ah, kako me boli glava!” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče joj: “Da ti se to desi² dok sam ja još u životu, pa da molim oprost i uputim dovu za tebe!”

“Jadna ti sam”, reče Aiša, “Allaha mi, mislim da bi volio da umrem, a da se to i desi, ti bi do svog posljednjeg dana spavao s nekom od svojih žena.” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: “Naprotiv, ja sam taj koji kaže: ‘Ah, kako me boli glava!’ Namjeravao sam (ili želio sam) pozvati Ebu-Bekra i njegovog sina i preporučiti ih (za hilafet), da ne bi neko rekao: ‘Hilafet pripada tom i tom’, ili da ga (hilafet) neko od njih ne bi priželjkivao. Zatim sam rekao: ‘Allah to ne želi, a i vjernici odbijaju (ili Allah odbija, a ni vjernici ne žele).’”³

مَرَّ بِي النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا أُوقِدُ تَحْتَ الْقِدْرِ فَقَالَ
أَيُّذِيكَ هَؤُلَاءِ رَأْسُكَ قُلْتُ نَعَمْ فَدَعَا الْخَلَّاقَ
فَحَلَقَهُ ثُمَّ أَمَرَنِي بِالْفِدَاءِ .

٥٦٦٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى أَبُو زَكَرِيَاءَ أَخْبَرَنَا
سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ
الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ وَارَأْسَاهُ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاكَ لَوْ كَانَ وَأَنَا حَيٌّ فَاسْتَغْفِرَ لَكَ
وَأَدْعُو لَكَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ وَارَأْسَاهُ وَاللَّهِ إِنِّي
لَأُظْنُكَ تُحِبُّ مَوْتِي وَلَوْ كَانَ ذَاكَ لَظَلَلْتُ آخِرَ
يَوْمِكَ مُعَرَّسًا بِنَعْصِ أَزْوَاجِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
بَلْ أَنَا وَارَأْسَاهُ لَقَدْ هَمَمْتُ أَوْ أَرَدْتُ أَنْ أُرْسِلَ
إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَابْنِهِ وَأَعْهَدَ أَنْ يَقُولَ الْقَائِلُونَ أَوْ
يَتَمَنَّى الْمُتَمَنُّونَ ثُمَّ قُلْتُ يَا أَبَى اللَّهِ وَيَدْفَعُ الْمُؤْمِنُونَ
أَوْ يَدْفَعُ اللَّهُ وَيَأْبَى الْمُؤْمِنُونَ .

1 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o hadždžu.

2 Mislio je na njenu smrt, šaleći se s njom.

3 Iz hadisa se zaključuje :

– žena je po svojoj prirodi ljubomorna;
– dozvoljeno je (ili preporučljivo) da se čovjek šali sa svojom suprugom u cilju stvaranja vedrog raspoloženja;
– spominjanje bola nije pritužba na sudbinu i Allahovu odredbu, jer koliko ima onih koji šute, a ljutiti su i srditi, i koliko ima onih koji se žale, a zadovoljni su. U obzir se uzima namjera srca, a ne izgovor jezika, a Allah najbolje zna. (*Fethul-bari*, 10/131)

5667. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, ovome Sulejman, prenoseći od Ibrahima Tejmija, a on od Harisa b. Suvejda da je Ibn-Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:

“Ušao sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je imao groznicu. Dotakao sam ga rukom i rekao: ‘Imaš velike bolove!’

‘Da, ja imam bolove kao dvojica među vama’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘To je zato što imaš dvije nagrade’, dodah.

‘Da’, reče on, ‘nema muslimana kojega zadesi neka neprijatnost, bolest i ili što drugo mimo toga, a da mu Allah zbog toga ne oprostio dio grijeha – kao što opada lišće s drveća.’”⁴

5668. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Abdullah b. Ebu-Selema, a ovome Zuhri, prenoseći od Amira b. Sa'da da je njegov otac rekao:

“Došao nam je u vrijeme Oprosnog hadža Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da me obiđe, a moja se bolest bila pogoršala, pa mu rekoh: ‘Kao što vidiš, bolest je dostigla ovaj stupanj. Ja sam bogat čovjek, a nasljeđuje me samo kćerka. Mogu li dvije trećine imetka udijeliti (oporučiti) drugima kao sadaku?’

‘Ne’, reče on.

‘Onda pola?’, rekoh.

‘Ne’, reče on.

‘Onda trećinu?’, rekoh.

‘I trećina je mnogo. Da ostaviš iza sebe bogate nasljednike, bolje je nego da ih ostaviš siromašnima, pa da prose i mole od ljudi. Nećeš ništa udijeliti iz želje za livem Allahovim, a da za to nećeš biti nagrađen, pa čak i za zalogaj koji staviš u usta svoje supruge’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”⁵

٥٦٦٧. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يُوعَكُ فَمَسِسْتُهِ بِيَدِي فَقُلْتُ إِنَّكَ لَتُوعَكُ وَعُكَا شَدِيدًا قَالَ أَجَلُ كَمَا يُوعَكُ رَجُلَانِ مِنْكُمْ قَالَ لَكَ أَجْرَانِ قَالَ نَعَمْ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَذَى مَرَضٍ فَمَا سِوَاهُ إِلَّا حَطَّ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِ كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقُهَا .

٥٦٦٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ جَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعُودُنِي مِنْ وَجَعٍ اشْتَدَّ بِي زَمَنَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقُلْتُ بَلِّغْ بِي مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَةٌ لِي أَفَاتَصَدَّقُ بِثُلُثِي مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ بِالشَّطْرِ قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ الثُّلُثُ كَثِيرٌ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا حَتَّى مَا تَجْعَلَ فِي فِي امْرَأَتِكَ .

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavlju *Stavljanje ruke na bolesnika* (broj hadisa 5660).

⁵ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o testamentu.

RIJEČI BOLESNIKOVE:
“IDITE OD MENE!”

5669. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu Hišam, ovome Ma'mer; a PRIČAO MI JE i Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, rekao:

“Kada je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na samrti – a u kući su bili neki ljudi među kojima i Omer b. Hattab – rekao je: ‘Dodite da vam napišem knjigu (oporuku) poslije koje nećete zalutati!’ Omer, radijallahu anhu, tada reče: ‘Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, savladala je bolest, a vi imate Kur'an. Allahova nam je Knjiga dovoljna.’ Oni koji su bili prisutni u kući podijelili su se i počeli prepirati. Neki od njih govorili su: ‘Primaknite se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da vam napiše oporuku poslije koje nećete zalutati!’ Drugi su govorili ono što je rekao Omer. Kada se pojačalo naklapanje i razmimoilaženje u blizini Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, on reče: ‘Ustanite (i idite)!’”

Ubejdullah veli: “Ibn-Abbas je govorio: ‘Nesreća je, sva nesreća, u njihovom razmimoilaženju i halabuci koja je spriječila Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im napiše tu knjigu (oporuku).’”¹

بَابُ قَوْلِ الْمَرِيضِ قَوْمُوا عَنِّي

٥٦٦٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حَضَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْبَيْتِ رَجُلًا فِيهِمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلُمَّ أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ فَقَالَ عُمَرُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ غَلَبَ عَلَيْهِ الْوَجَعُ وَعِنْدَكُمْ الْقُرْآنُ حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ فَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْبَيْتِ فَاخْتَصَمُوا مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ قَرَّبُوا يَكْتُبْ لَكُمْ النَّبِيُّ ﷺ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ مَا قَالَ عُمَرُ فَلَمَّا أَكْثَرُوا اللَّغْوَ وَالْإِخْتِلَافَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَوْمُوا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ إِنَّ الرِّزْيَةَ كُلَّ الرِّزْيَةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبَيْنَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُمْ ذَلِكَ الْكِتَابَ مِنْ اخْتِلَافِهِمْ وَلَغَطِهِمْ.

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o nauci. Ibn-Hadžer veli: “Hadis ukazuje na to da je preporučljivo da posjetilac ne ostaje predugo kod bolesnika, pa da mu postane dosadno i nelagodno, te da ne govori u njegovoj blizini ono što će ga uznemiriti. U lijepo ponašanje prilikom pojete bolesniku spada ukupno deset radnji, od kojih neke nisu isključivo vezane za posjetu bolesniku:

- da se prilikom kucanja i traženja dozvole ne stoji tačno ispred vrata;
- da se kuca na vrata pažljivo (ne jako);
- da se se ne predstavlja neodređeno, npr.: “Ja!”;
- da se ne dolazi u posjetu u neprimjereno vrijeme, npr. u vrijeme kada bolesnik pije lijek;
- da posjeta bude kratka;
- da se spusti pogled (da se ne razgleda unaokolo);
- da se ne pita previše;
- da se pokaže nježnost i osjećajnost;

O ONOME KOJI ODNESE BOLESNO DIJETE DA SE ALLAHU UPUTI DOVA ZA NJEGOVO ZDRAVLJE

5670. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu Hatim, a on je Ibn-Ismail, ovome Džu'ajd da je Saib rekao:

“Moja tetka odvela me je kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla mu: ‘Allahov Poslaniče, moj je sestrić bolestan.’ On je potro moju glavu i proučio dovu za blagoslov. Zatim se abdestio i ja sam se napio vode koja je ostala od abdesta. Stao sam iza njegovih leđa i pogledao u pečat vjerovjesništva između njegovih plećki, koji je bio kao (ukrasno) dugme na šatoru (ili poput jajeta jarebice).”²

BOLESNIKOVO PRIŽELJKIVANJE SMRTI

5671. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Sabit Bunani, prenoseći od Enesa b. Malika da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka niko od vas ne priželjkuje smrt zbog nevolje koja ga je zadesila. Ako već mora, neka kaže: ‘Gospodaru, poživi me sve dok je život bolji za mene, a usmrti me ako je smrt bolja za mene!’”³

بَابُ مَنْ ذَهَبَ بِالصَّبِيِّ الْمَرِيضِ لِيَدْعِيَ لَهُ

٥٦٧٠. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ هُوَ ابْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْجُعَيْدِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ يَقُولُ ذَهَبْتُ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ وَقُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زُرِّ الْحَجَلَةِ .

بَابُ تَمَنِّي الْمَرِيضِ الْمَوْتَ

٥٦٧١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ مِنْ ضَرٍّ أَصَابَهُ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي .

– da se iskreno dova uči;

– da se bolesniku poveća nada, da mu se ukaže na ustrajnost i strpljivost, u kojoj se krije velika nagrada, i da ga se upozori na opasnost od gubitka nade, zbog grijeha koji gubitak nade sa sobom nosi. (Fethul-bari, 10/132)

2 Hadis je ranije spomenut u poglavlju o upotrebi vode preostale od abdesta i u biografiji Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3 Hadis ukazuje na zabranu priželjkivanja smrti zbog neke dunjalučke nevolje. Dozvoljeno je to učiniti ograđujući se riječima: “Ako je to bolje za mene”, što podrazumijeva predanost i prihvatanje Allahove odredbe.

5672. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Isma'il b. Ebu-Halid, prenoseći od Kajsa b. Ebu-Hazima da je rekao:

“Ušli smo kod Habbaba da ga obidemo – a već je bio kauteriziran sedam puta – pa je rekao: ‘Naši drugovi koji su ranije bili otišli su, i nije im dunjaluk umanjio (nagradu), a mi smo dobili toliko imetka da ga nemamo gdje trošiti osim u prašinu (podizanje građevina). Da nam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio da molimo od Allaha smrt, molio bih i učio dovu za to.’

Potom smo kod njega došli drugi put i zatekli ga kako podiže zid, pa je rekao: ‘Musliman će zaraditi nagradu za sve što utroši, osim za ono što utroši u prašinu (građevine).’”¹

5673. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, ovome Zuhri, prenoseći od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba (mevla) Abdur-Rahmana b. Avfa, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nikoga neće uvesti u Džennet njegovo djelo.”

“Zar ni tebe, Allahov Poslaniče?”, rekoše.

“Ne, ni mene, jedino ako me Allah obaspe Svojom neizmjernom milošću. Tražite sredinu i približujte joj se,² i neka niko od vas ne priželjkuje smrt! Ili je dobročinitelj, pa će mu se, možda, povećati dobra djela, ili je grešnik, pa će se, možda, pokajati.”³

٥٦٧٢. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ ابْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى خَبَّابِ نَعُودَةَ وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعَ كَيَّاتٍ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَنَا الَّذِينَ سَلَفُوا مَضَوْا وَلَمْ تَنْقُصْهُمْ الدُّنْيَا وَإِنَّا أَصْبْنَا مَا لَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا إِلَّا التُّرَابَ وَلَوْلَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَانَا أَنْ نَدْعُو بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ ثُمَّ أَتَيْنَاهُ مَرَّةً أُخْرَى وَهُوَ يَبْنِي حَائِطًا لَهُ فَقَالَ إِنَّ الْمُسْلِمَ لَيُؤْجَرُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُنْفِقُهُ إِلَّا فِي شَيْءٍ يَجْعَلُهُ فِي هَذَا التُّرَابِ .

٥٦٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَنْ يَدْخُلَ أَحَدًا عَمَلُهُ الْجَنَّةَ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِفَضْلٍ وَرَحْمَةٍ فَسَدَّدُوا وَقَارِبُوا وَلَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَزْدَادَ خَيْرًا وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعْتَبَ .

¹ Iz hadisa se zaključuje da je pokušeno trošiti sredstva u podizanje građevina, ali se ta pokudenost odnosi na ono što prelazi potrebe, pa nije neophodno. Ako bi se podizale građevine preko potrebe, ne bi bilo za to nagrade, jer je to zabranjeno nadmetanje i umnožavanje. Gradnja u granicama potrebe nije pokudena.

² Ajni veli: “*Seddidu* znači ‘tražite ispravan put, on je između pretjerivanja i nemara, a ako ne možete to postići, onda se približujte tom idealu’.” Postoji također predanje: *karribu*, tj. “približujte druge tom putu”. Neki učenjaci kažu kako *seddidu* znači “učinite svoja djela ispravnim”, a *karibu* “tražite preko njih (svojih djela) približavanje Allahu”.

³ Smisao je navedene zabrane priželjkivanja smrti u tome što se smrću prekidaju i dobra djela (osim u tri slučaja, kako se navodi u drugom hadisu). Nastavak života rezultira dobrim djelima, a time se povećavaju i sevapi. Da nema ništa drugo osim nastavka tevhida, i to bi bilo dobro, jer je tevhid najvrednije djelo.

5674. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejba, njemu Ebu-Usama, a ovome Hišam, prenoseći od Abbada b. Abdullaha b. Zubejra da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Čula sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da, naslonjen na mene, govori: ‘Gospodaru, oprosti mi, smiluj mi se i uključi me u uzvišeno društvo!’”⁴

DOVA KOJU ZA BOLESNIKA UPUĆUJE POSJETILAC

Aiša bint Sa’d prenosi od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u svojoj dovi rekao: “Gospodaru, podari ozdravljenje Sa’du!”

5675. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma’il, njemu Ebu-Avana, ovome Mensur, prenoseći od Ibrahima, a on od Mesruka da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi obilazio bolesnika, ili kada bi mu bio doveden, učio bi dovu: *‘Ezhibil-be’se, Rabben-nasi, enteš-šafi, la šifae illa šifauke, šifaen la jugadiru sekama* (Otkloni bolest, Gospodaru ljudi, i izliječi – Ti si Onaj koji daje izlječenje! Nema lijeka osim Tvoga lijeka! – izlječenjem poslije kojeg nema bolesti!)”

Amr b. Ebu-Kajs i Ibrahim b. Tahman prenose od Mensura, a on od Ibrahima i Ebu-Duhe: “Kada mu bude doveden bolesnik...”

Džerir prenosi od Mensura, a on sam od Ebu-Duhe da je rekao: “Kada dođe kod bolesnika...”

٥٦٧٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عَبَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ مُسْتَنِدٌّ إِلَيَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ .

بَابُ دُعَاءِ الْعَائِدِ لِلْمَرِيضِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ بِنْتُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ اشْفِ سَعْدًا .

٥٦٧٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَتَى مَرِيضًا أَوْ أُتِيَ بِهِ قَالَ أَذْهَبِ الْبَاسَ رَبِّ النَّاسِ اشْفِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءَ لَا يُغَادِرُ سَقَمًا قَالَ عَمْرُو بْنُ أَبِي قَيْسٍ وَإِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَأَبِي الضُّحَى إِذَا أُتِيَ بِالْمَرِيضِ وَقَالَ جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى وَحْدَهُ وَقَالَ إِذَا أَتَى مَرِيضًا .

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavlju *O bolesti Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem.*

KADA SE ONAJ KO DOĐE U POSJETU BOLESNIKU ABDESTI I TOM VODOM POLIJE BOLESNIKA

5676. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'ba, prenoseći od Muhammeda b. Munkedira da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, rekao: "Ušao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kod mene – a bio sam bolestan – pa se abdestio i polio me abdestnom vodom, ili je rekao: 'Polijte ga!' Došao sam sebi i rekao: 'Nasljeđuje me samo dalja rodbina (nemam roditelja ni djece), pa kako da se izvrši raspodjela nasljedstva?' Tada je objavljen ajet o nasljednim dijelovima."¹

O ONOME KOJI UČI DOVU ZA OTKLANJANJE EPIDEMIJE I GROZNICE

5677. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, a ovome Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Kada je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu, razboljeli su se Ebu-Bekr i Bilal, radijallahu anhum. Ušla sam kod njih i rekla: 'Oče moj, kako se osjećaš? Bilale, kako se ti osjećaš?' Ebu-Bekr bi, kada bi ga uhvatila groznica, govorio: 'Svakom čovjeku kojem njegova porodica dobar početak dana poželi, smrt je bliža od vezice na njegovoj obući!' Bilal bi, kada bi groznica prošla, podigao glas govoreći: 'Da mi je znati da li ću ovu noć zanoćiti u dolini, a oko mene izhir i dželil!² Hoću li ikada više vodu Midženne crpiti, hoće li mi se ikada više ukazati Šama i Tafil?'

بَابُ وُضُوءِ الْعَائِدِ لِلْمَرِيضِ

٥٦٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا مَرِيضٌ فَتَوَضَّأَ فَصَبَّ عَلَيَّ أَوْ قَالَ صَبَّوْا عَلَيْهِ فَعَقَلْتُ فَقُلْتُ لَا يَرِثُنِي إِلَّا كَلَالَةٌ فَكَيْفَ الْمِيرَاثُ فَنَزَلَتْ آيَةُ الْفَرَائِضِ .

بَابُ مَنْ دَعَا بِرَفْعِ الْوَبَاءِ وَالْحُمَى

٥٦٧٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعِكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَى يَقُولُ كُلُّ أَمْرٍ مُصَبِّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَذْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أُقْلِعَ عَنْهُ يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ فَيَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَ لَيْلَةَ بَوَادٍ وَحَوْلِي إِذْ خَرُ وَجَلِيلٌ وَهَلْ أَرَدَنَ يَوْمًا مِيَاهَ مَجَنَّةٍ وَهَلْ تَبْدُونَنِي

¹ Hadis je, s nešto malo izmijenjenim sadržajem, spomenut u poglavlju o posjećivanju onesviještenog (hadis broj 5651). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio predvodnik u dobru i najbogobojazniji čovjek i ljudi su se nadali izlječenju preko njegovog bereketa. Prema tome, iz hadisa ne treba shvatiti to da se bilo ko ko posjeti bolesnika može kod njega abdestiti i tom ga vodom politi.

² Vrsta biljke u Arabiji.

Došla sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem”, kaže Aiša, “i obavijestila ga o tome, a on reče: ‘Gospodaru naš, učini nam dragom Medinu kao što nam je draga Mekka, ili još dražom! Gospodaru, učini je zdravom, njenu hranu³ blagoslovljenom, a njene bolesti (groznicu) prenesi u Džuhfu!’”⁴

شَامَةً وَطَفِيلٌ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِهَا وَمُدِّهَا وَانْقُلْ هُمَاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ .

³ U hadisu su upotrijebljene riječi *muddiha* i *sa'iha*, a to su mjere kojima su se mjerile namirnice u to vrijeme. Dakle, u hadisu su spomenute mjere, a misli se na namirnice koje se mjere tim mjerama.

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o Hidžri, a i prije nekoliko poglavlja u poglavlju *Kada žene posjećuju bolesne muškarce*.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الطَّبِّ

MEDICINA

ALLAH NIJE DAO NIJEDNU BOLEST, A DA NIJE DAO I LIJEK ZA NJU

5678. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Ebu-Ahmed Zubejri, ovome Umer b. Seid b. Ebu-Husejn, prenoseći od Ataa b. Ebu-Rebaha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah nije dao nijednu bolest, a da nije dao i lijek za nju.”¹

بَابُ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً

٥٦٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً .

¹ U predanju Talhe b. Amra na početku ovog hadisa navodi se: “O ljudi, liječite se!”, a u predanju Tarika b. Šihaba od Ibn-Mes‘uda stoji: “Allah nije spustio nijednu bolest, a da nije spustio i lijek za nju, pa se liječite!” Hadis prenosi Nesai i smatra da je vjerodostojan, a također ga prenose Ibn-Hibban i Hakim. U hadisu koji prenosi Usama b. Šurejk, a koji bilježe Ahmed, Buhari u *El-Edebul-mufredu*, autori *Sunena*, a smatraju ga autentičnim Tirmizi, Ibn-Huzejma i Hakim, navodi se: “Liječite se, Allahovi robovi, jer Allah doista nije dao bolest, a da za nju nije dao i lijek, osim za jednu – starost.” (U jednoj predaji navodi se: “... osim za smrt.”)

Muslim od Džabira bilježi hadis: “Za svaku bolest postoji lijek, pa ako lijek ‘pogodi’ bolest, čovjek će ozdraviti s Allahovom dozvolom.” Ebu-Davud bilježi hadis od Ebu-Derdaa: “Allah je za svaku bolest odredio lijek, pa se liječite, ali nemojte se liječiti onim što je zabranjeno (haram).”

Ibn-Hadžer veli: “Zbir ovih hadisa određuje pojam ‘spuštanja’, koji je upotrijebljen u naslovnom hadisu, a to je spuštanje znanja posredstvom meleka Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ili je taj pojam upotrijebljen u smislu određivanja.” Hadisi također sadrže klauzulu kojom se ograničava liječenje na upotrebu samo dozvoljenih (halal) sredstava. Oni također potvrđuju postojanje uzroka, te da to ne proturječi oslanjanju na Allaha (tevekkul) ako onaj koji ih (lijekeve) upotrebljava vjeruje da izlječenje biva s Allahovom dozvolom i odredbom, te da lijekovi ne liječe sami po sebi, već zbog toga što ih je Allah učinio takvima. Lijek se nekada može pretvoriti u izvor nove bolesti, ako to Allah odredi. Liječenje ne proturječi oslanjanju na Allaha, kao što je to slučaj i s otklanjanjem gladi i žeđi jelom i pićem. (*Fethul-bari*, 10/141-142)

O TOME MOŽE LI MUŠKARAC LIJEČITI ŽENU ILI ŽENA MUŠKARCA

5679. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Bišr b. Mufeddal, a ovome Halid b. Zekvan da je Rubejja bint Mu'avviz bint Afra rekla:

“Išle smo u borbu s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem; pojile smo borce, služile ih i vraćale poginule i ranjene u Medinu.”¹

LIJEK JE U TROJE

5680. PRIČAO MI JE Husejn, njemu Ahmed b. Meni', ovome Mervan b. Šudža', prenoseći od Salima Eftasa, on od Seida b. Džubejra da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, oslanjajući se na izjavu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Lijek se nalazi u troje: šerbetu od meda, zasijecanju sredstvom kojim se pušta krv (*hidžama*) i kauterizaciji vatrom. Svome ummetu zabranjujem kauterizaciju.”

Hadis prenosi i Kummi od Lejsa, on od Mudžahida, ovaj od Ibn-Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “... u medu i puštanju krvi.”

بَابُ هَلْ يُدَاوِي الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ أَوْ الْمَرْأَةُ الرَّجُلَ

٥٦٧٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ خَالِدِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنْ رُبَيْعِ بْنِ مَعُوذٍ ابْنِ عَفْرَاءَ قَالَتْ كُنَّا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَسْقِي الْقَوْمَ وَنَحْدُمُهُمْ وَنَرُدُّ الْقَتْلَى وَالْجُرْحَى إِلَى الْمَدِينَةِ.

بَابُ الشِّفَاءِ فِي ثَلَاثٍ

٥٦٨٠. حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنِيعٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ حَدَّثَنَا سَالِمُ الْأَفْطُسُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثَةٍ شَرْبَةِ عَسَلٍ وَشَرْطَةِ مَحْجَمٍ وَكَيِّ نَارٍ وَأَنْهَى أُمَّتِي عَنِ الْكَيِّ رَفَعَ الْحَدِيثَ وَرَوَاهُ الْقُمِّيُّ عَنْ لَيْثٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْعَسَلِ وَالْحَجَمِ.

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o liječenju ranjenika u borbi od strane žena (*Kitabul-džihad*, broj hadisa 2882). Ibn-Hadžer veli: “Propis o liječenju muškarca od strane žene uzima se iz hadisa posredstvom analogije. Buhari nije kategorički precizirao propis zbog mogućnosti da je spomenuti slučaj bio prije propisa o hidžabu, ili da je to žena radila svome mužu ili mahremu. Što se tiče propisa u spomenutom pitanju, dozvoljeno je liječenje stranih osoba (onih koje nisu mahremi) u nuždi, a ona se procjenjuje prema svome stvarnom obimu. (*Fethul-bari*, 10/142-143)

5681. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Surejdž b. Junus Ebu-Haris, ovome Mervan b. Šudža', prenoseći od Salima Eftasa, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Lijek se nalazi u trima stvarima: zasijecanju sredstvom kojim se pušta krv, šerbetu (piću) od meda i kauterizaciji vatrom. Svome ummetu zabranjujem kauterizaciju."²

LIJEČENJE MEDOM

Uzvišeni Allah kaže: "... u njemu je lijek ljudima."³

5682. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ebu-Usama, a ovome Hišam, prenoseći od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je slatko i med."⁴

٥٦٨١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ أَبُو الْحَارِثِ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ عَنْ سَالِمِ الْأَفْطَسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الشِّفَاءُ فِي ثَلَاثَةِ فِ شَرْطَةٍ مَحْجَمٌ أَوْ شَرْبَةٌ عَسَلٌ أَوْ كَيْةٌ بِنَارٍ وَأَنَا أَنَهَى أُمَّتِي عَنِ الْكَيِّْ .

بَابُ الدَّوَاءِ بِالْعَسَلِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ) .

٥٦٨٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ الْحَلْوَاءُ وَالْعَسَلُ .

² Imam Hattabi veli: "Ovaj hadis ukazuje na skupinu lijekova kojima se ljudi liječe. Puštanje krvi najbolji je lijek u slučaju navale krvi (krvnog udara); med olakšava odstranjivanje sluznih mješavina, a kauterizacija se koristi u slučaju kada se materija koja uzrokuje neku bolest na tijelu ne može otkloniti na drugi način osim vatrom (usijanim željezom). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo je ovaj (treći) lijek, ali ga je zabranio proglašivši ga pokudenim zbog velikog bola koji izaziva i velikog rizika koji prati tu operaciju. Poznata je arapska poslovice: "Zadnji je lijek kauterizacija." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kauterizirao je Sa'da b. Mu'aza i druge. Mnogi su se od ashaba kauterizirali. Ibn-Hadžer veli: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao namjeru reducirati lijekove na ove tri vrste, jer se lijek nekada nalazi i u drugim stvarima, već je time želio ukazati na principe liječenja. Činjenica da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao kauterizaciju i da ju je nekada upotrebljavao ukazuje na to da se ovaj način liječenja (kao posljednji lijek) ne koristi bezuvjetno, niti se ostavlja bezuvjetno, već se koristi u slučaju kada drugog lijeka nema, uz uvjerenje da se ozdravljenje postiže Allahovom odredbom." (*Fethul-bari*, 10/145)

³ En-Nahl, 69. Prijevod 68. i 69. ajeta u cjelosti glasi: "Gospodar tvoj pčelu je nadahnuo: 'Pravi sebi kuće u brdima, na drveću i u onome što naprave ljudi, zatim, hrani se svakovrsnim plodovima, pa onda idi stazama Gospodara svoga, poslušno!' Iz utroba njihovih izlazi piće različitih boja, u njemu je lijek ljudima. Tu je, uistinu, dokaz za ljude koji razmišljaju."

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o hrani (*Kitabul-at'ime*, hadis broj 5431).

5683. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Abdur-Rahman b. Gasil,¹ ovome Asim b. Umer b. Katada, prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ako ima ikakva dobra u vašim lijekovima, onda je to u zarezivanju predmetom kojim se isisava krv, ili u šerbetu od meda, ili u kauterizaciji vatrom koja odgovara bolesti (podudari se s bolešću). Ali ne volim kauterizaciju.”

5684. PRIČAO NAM JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-A'la, ovome Seid, prenoseći od Katade, on od Ebu-Mutevekkila, a ovaj od Ebu-Seida da je neki čovjek došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Moj brat žali se na bol u stomaku.” On mu reče: “Daj mu da se napije meda!” Došao je i po drugi put, a on mu reče: “Napoj ga medom!” Ponovo je došao i rekao: “Učinio sam to!” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada mu reče: “Istinu je rekao Allah, a slagao je stomak tvoga brata! Napoj ga medom!” Napojio ga je, pa je ozdravio.

LIJEČENJE DEVINIM MLIJEKOM

5685. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Sellam b. Miskin, a ovome Sabit, prenoseći od Enesa da su neki ljudi bolovali od određene bolesti, pa su rekli: “Allahov Poslaniče, primi nas i nahrani!” Kada su ozdravili, rekoše: “Medina je nezdrava.” Smjestio ih je u kamenjar gdje se nalazila skupina njegovih deva i rekao im: “Pijte njihovo mlijeko!”

Kada su ozdravili, ubili su Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, čobanina i potjerali sa sobom deve. Poslanik, sallallahu alejhi

٥٦٨٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ الْغَسِيلِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَّتِكُمْ أَوْ يَكُونُ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَّتِكُمْ خَيْرٌ فَفِي شَرْطَةِ مَحْجَمٍ أَوْ شَرْبَةِ عَسَلٍ أَوْ لَذْعَةٍ بِنَارٍ تُوَافِقُ الدَّاءَ وَمَا أَحَبُّ أَنْ أَكْتُوِي .

٥٦٨٤. حَدَّثَنَا عِيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ أَخِي يَشْكِي بَطْنَهُ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَى الثَّانِيَةَ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةُ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا ثُمَّ أَتَاهُ فَقَالَ قَدْ فَعَلْتُ فَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أَخِيكَ اسْقِهِ عَسَلًا فَسَقَاهُ فَبَرَأَ .

بَابُ الدَّوَاءِ بِالْبَّانِ الْإِبِلِ

٥٦٨٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا سَلَامٌ ابْنُ مِسْكِينَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ نَاسًا كَانَ بِهِمْ سَقَمٌ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آوِنَا وَأَطْعِمْنَا فَلَمَّا صَحُّوا قَالُوا إِنَّ الْمَدِينَةَ وَخِمَةٌ فَأَنْزَلَهُمُ الْحَرَّةَ فِي ذَوْدٍ لَهُ فَقَالَ اشْرَبُوا أَلْبَانَهَا فَلَمَّا صَحُّوا قَتَلُوا رَاعِي النَّبِيِّ ﷺ وَاسْتَأْفَقُوا ذَوْدَهُ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ فَرَأَيْتُ

¹ Gasil nije ime, nego nadimak. Radi se o Hanzali b. Amiru kojeg su okupali meleki.

ve sellem, poslao je za njima potjeru i kaznio ih je odsijecanjem ruku i nogu i osljepljivanjem. “Vidio sam”, kaže Enes, “kako jedan od njih liže jezikom zemlju sve dok nije umro.”

Selam veli: “Čuo sam da je Hadždžadž rekao Enesu: ‘Kazuj mi o najtežoj kazni kojom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaznio’, a on mu je prenio ovaj hadis. Kada je čuo za to, Hasan je rekao: ‘Volio bih da mi to nisi kazivao.’”²

LIJEČENJE DEVINOM MOKRAĆOM

5686. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Hemmam, a ovome Katada, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da su neki ljudi u Medini dobili sušicu, pa im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se pridruže njegovom čobaninu – mislio je na deve – te piju njihovo mlijeko i mokraću. Pridružili su se njegovom čobaninu i pili mlijeko i mokraću deva dok nisu ozdravili. Onda su ubili čobanina i potjerali deve sa sobom. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, doznao je za to i poslao potjeru za njima. Dovedeni su i kažnjeni odsijecanjem ruku i nogu te osljepljivanjem.

Katada veli: “PRIČAO MI JE Muhammed b. Sirin da je to bilo prije ustanovljenja strogo određenih kazni (*hudud*).”

الرَّجُلَ مِنْهُمْ يَكْدِمُ الْأَرْضَ بِلِسَانِهِ حَتَّى يَمُوتَ
قَالَ سَلَامٌ قَبْلَ عَنِّي أَنَّ الْحَجَّاجَ قَالَ لِأَنَسٍ حَدَّثَنِي
بِأَشَدِّ عُقُوبَةٍ عَاقَبَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَحَدَّثَهُ بِهَذَا قَبْلَ
الْحَسَنِ فَقَالَ وَدِدْتُ أَنَّهُ لَمْ يُحَدِّثْهُ بِهَذَا .

بَابُ الدُّوَاءِ بِأَبْوَالِ الْإِبِلِ

٥٦٨٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ
عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا اجْتَمَعُوا
فِي الْمَدِينَةِ فَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَلْحَقُوا بِرَاعِيهِ يَعْنِي
الْإِبِلَ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَلَحِقُوا بِرَاعِيهِ
فَشَرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا حَتَّى صَلَحَتْ أَبْدَانُهُمْ
فَقَتَلُوا الرَّاعِيَ وَسَاقُوا الْإِبِلَ قَبْلَ النَّبِيِّ ﷺ فَبَعَثَ
فِي طَلَبِهِمْ فَجِيءَ بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ
وَسَمَرَ أَعْيُنَهُمْ قَالَ قَتَادَةُ فَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ
أَنَّ ذَلِكَ كَانَ قَبْلَ أَنْ تَنْزَلَ الْحُدُودُ .

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o mokraći deva i drugih životinja, u dijelu pod naslovom Čistoća. Ibn-Hadžer veli: “U nekim predanjima izričito se kaže da su oni napustili islam. Taj slučaj desio se također prije ustanovljenja Šerijatom strogo određenih kazni (*hududa*) i prije zabrane masakriranja.” (*Fethul-bari*, 10/149)

ČUREKOT

5687. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejba, njemu Ubejdullah, a ovome Israil, prenoseći od Mensura da je Halid b. Sa'd rekao:

“Izišli smo (na put), a s nama je bio Galib b. Ebdžer, koji se razbolio na putu. Stigli smo u Medinu, a on je i dalje bio bolestan. Obišao ga je Ibn-Ebu-Atik, pa nam je rekao: ‘Upotrebljavajte ovo crno zrnice (čurekot); uzmite pet ili sedam bobica, istucajte ih, a zatim ih nakapajte s kapljicama ulja u njegov nos, u jednu i u drugu nosnicu. Jer, Aiša mi je govorila da je čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Ovaj čurekot lijek je od svake bolesti osim od *sama*.’

‘A šta je to *sam*?’, rekoh.

‘Smrt’, odgovorio je.”

5688. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, ovome Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Seleme i Seida b. Musejjeba, a ovi od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Čurekot je lijek od svake bolesti, osim od ‘*sama*’ (smrti).”¹

Ibn-Šihab veli: “*Sam* znači smrt, a *el-habbetus-sevda*’ jest *šuniz* (čurekot).”

بَابُ الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ

٥٦٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ خَرَجْنَا وَمَعَنَا غَالِبُ بْنُ أَبَجَرَ فَمَرَضَ فِي الطَّرِيقِ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَهُوَ مَرِيضٌ فَعَادَهُ ابْنُ أَبِي عَتِيقٍ فَقَالَ لَنَا عَلَيْكُمْ بِهَذِهِ الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ فَخُذُوا مِنْهَا خَمْسًا أَوْ سَبْعًا فَاسْحَقُواهَا ثُمَّ اقْطُرُوهَا فِي أَنْفِهِ بِقَطْرَاتٍ زَيْتٍ فِي هَذَا الْجَانِبِ وَفِي هَذَا الْجَانِبِ فَإِنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْنِي أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّ هَذِهِ الْحَبَّةَ السَّوْدَاءَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا مِنَ السَّامِ قُلْتُ وَمَا السَّامُ قَالَ الْمَوْتُ .

٥٦٨٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَالسَّامُ الْمَوْتُ وَالْحَبَّةُ السَّوْدَاءُ الشُّونِيزُ .

¹ Hattabi veli: “Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: ‘... od svake bolesti’ – općenite su, ali ovdje imaju posebni smisao, jer po svojoj prirodi nijedna biljka ne sadrži sve elemente koji odgovaraju različitim prirodama u liječenju bolesti. Ovdje se misli na određene vrste bolesti koje liječi ovaj lijek.”

JELO OD MLIJEKA, MEKINJA I MEDA (TELBINA) ZA BOLESNIKA

5689. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa, njemu Abdullah, ovome Junus b. Jezid, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Urve da je Aiša, radijallahu anha, naređivala da se bolesniku i ožalošćenom zbog smrti neke osobe da mješavina mlijeka, mekinja i meda (telbina). Govorila je: “Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Telbina (spomenuta mješavina) blagotvorno i opuštajuće djeluje na bolesnikov želudac i djelimično otklanja (ublažava) žalost.’”²

5690. PRIČAO NAM JE Ferva b. Ebu-Magra, njemu Ali b. Mushir, ovome Hišam, prenoseći od svoga oca da je Aiša naređivala da se jede telbina (mješavina mekinja, mlijeka i meda), govoreći pritom: “To je nepoželjno, ali korisno.”

UŠMRKIVANJE LIJEKA (STAVLJANJE LIJEKA U NOS)

5691. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Vuhejb, ovome Ibn-Tavus, prenoseći od svoga oca, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio krv, dao nagradu osobi koja je izvršila tu operaciju, a potom ušmrkao lijek.

بَابُ التَّلْبِينَةِ لِلْمَرِيضِ

٥٦٨٩. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تَأْمُرُ بِالتَّلْبِينِ لِلْمَرِيضِ وَلِلْمَحْزُونِ عَلَى الْهَالِكِ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ التَّلْبِينَ تَجِمُّ فُؤَادَ الْمَرِيضِ وَتَذْهَبُ بَعْضُ الْحُزَنِ.

٥٦٩٠. حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا كَانَتْ تَأْمُرُ بِالتَّلْبِينَةِ وَتَقُولُ هُوَ الْبَغِيضُ النَّافِعُ.

بَابُ السَّعُوطِ

٥٦٩١. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اخْتَجَمَ وَأَعْطِيَ الْحَجَّامَ أَجْرَهُ وَاسْتَعَطَ.

² Asmei veli: “Telbina je jelo od mekinja; pravi se od brašna ili mekinja u koje se doda meda, a neki kažu – mlijeka.” (Fethul-bari, 10/153)

UŠMRKIVANJE INDIJSKE ILI MORSKE ALOJE

El-Qust je ustvari *el-kust*,¹ a to je poput “el-kafur” (s harfom kjafo) i “el-qafur” (s qafom), ili kao što je “kušitat” (s kjafo) i *qušitat* (s harfom qaf) u značenju “iščupan”; Abdullah je učio “qušitat” s harfom qaf.²

5692. PRIČA ONAMJE Sadeka b. Fadl, njemu Ibn-Ujejna, ovome Zuhri, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Umm-Kajs bint Mihsan da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Koristite se ovim indijskim drvetom, ono sadrži sedam lijekova; zakapava se u nos protiv grlobolje i ulijeva cjevčicom u usta protiv bolesti koja pogađa jednu stranu usta.”

5693. “Ušla sam”, kaže Umm-Kajs, “kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim sinčićem koji još nije bio jeo hranu (osim mlijeka), pa se pomokrio, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je vodu i poprskao mjesto gdje je doprla mokraća.”³

بَابُ السَّعُوطِ بِالْقُسْطِ الْهِنْدِيِّ وَالْبَحْرِيِّ

وَهُوَ الْكُسْتُ مِثْلُ الْكَافُورِ وَالْقَافُورِ مِثْلُ (كُشِطْتُ) وَقُشِطْتُ نَزَعْتُ وَقَرَأَ عَبْدُ اللَّهِ قُشِطْتُ.

٥٦٩٢. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ قَيْسِ بِنْتِ مُحْصَنٍ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ يُسْتَعَطُّ بِهِ مِنَ الْعُذْرَةِ وَيُلْدُّ بِهِ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ.

٥٦٩٣. وَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِابْنٍ لِي لَمْ يَأْكُلِ الطَّعَامَ فَبَالَ عَلَيْهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَرَشَّ عَلَيْهِ.

¹ U hadisu je upotrebljen izraz *kust*. T. Muftić u svom Rječniku, str. 1289., kaže kako *kust* znači *kar* (botanički: *costus speciosus*).

² Misli se na Abdullaha b. Mes'uda, koji je učio: *ve izes-semau qušitat* s kafom. Značenje ostaje nepromijenjeno.

³ U hadisu je spomenuto da to indijsko drvo sadrži sedam lijekova, ali se dalje spominju samo dva: protiv grlobolje i protiv neke vrste bolesti usta. Ibnul-Arebi veli: “Naznačio je samo dva lijeka, a ostale je prepustio istraživanju i eksperimentu, možda i zato što su općepoznata.” (*Fethul-bari*, 10/239)

Hadis je ranije spomenut u poglavlju o mokraći male muške djece (o čistoći).

O TOME U KOJE SE VRIJEME PUŠTA KRV (HIDŽAMA)

Ebu-Musa je pustio krv (uradio hidžamu) noću.

5694. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Ejjub, prenoseći od Ikrime da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio je krv, a postio je."⁴

PUŠTANJE KRVI ZA VRIJEME PUTOVANJA I U IHRAMU

O tome govori Ibn-Buhajna prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5695. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Sufjan, a ovome Amr, prenoseći od Tavusa i Ataa da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio je krv, a bio je u ihramu."⁵

PUŠTANJE KRVI ZBOG BOLESTI

5696. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu Abdullah, a ovome Humejd Tavi da je Enes, radijallahu anhu, upitan o nadoknadi kupičaru (osobi koja isisava krv kupicom), pa je rekao: "Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pustio je krv; učinio je to Ebu-Tajba, i on mu je dao dva sa'a hrane (pšenice). Potom je govorio s njegovim vlasnicima (jer je bio rob), pa su mu smanjili

بَابُ أَيِّ سَاعَةٍ يَحْتَجِمُ

وَاحْتَجِمَ أَبُو مُوسَى لَيْلاً .

٥٦٩٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ احْتَجِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ صَائِمٌ .

بَابُ الْحَجَمِ فِي السَّفَرِ وَالْإِحْرَامِ

قَالَ ابْنُ بُحَيَّةٍ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٦٩٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ طَاوُسٍ وَعَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ احْتَجِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ مُحْرِمٌ .

بَابُ الْحِجَامَةِ مِنَ الدَّاءِ

٥٦٩٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هُمَيْدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ أَجْرِ الْحِجَامِ فَقَالَ احْتَجِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَجَمَهُ أَبُو طَيْبَةَ وَأَعْطَاهُ صَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ وَكَلَّمَ مَوَالِيَهُ فَخَفَّفُوا عَنْهُ وَقَالَ إِنَّ أَمْثَلَ مَا تَدَاوَيْتُمْ

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o postu. Čini se da Buhari želi ukazati na to da se isisavanje krvi vrši prema potrebi, i da nije vezano za neko određeno vrijeme. Hadis Ibn-Abbasa ukazuje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, isisao krv za vrijeme posta, dakle danju, dok je Ebu-Musa to činio noću.

⁵ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o hadždžu.

(porez koji im je davao za svoj otkup), a onda je rekao: ‘Najbolje čime se možete liječiti jest puštanje krvi i morska aloja.’

Također je rekao: ‘Ne mučite svoju djecu istiskivanjem zagnojenja na nepcu. Koristite se alojom.’”¹

5697. PRIČAO NAM JE Seid b. Telid, njemu Ibn-Vehb, ovome Amr i drugi, prenoseći od Bukejra, a on od Asima b. Umera b. Katade da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, posjetio Mukannea i kazao (mu):

“Ne napuštam ovo mjesto dok ne pustiš krv. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Lijek je u njemu (puštanju krvi).’”

PUŠTANJE KRV IZ GLAVE

5698. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Sulejman, ovome Alkama, prenoseći od Abdur-Rahmana A‘redža, a on od Abdullaha b. Buhajne da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio krv iz sredine glave u mjestu Lahj Džemel na putu za Mekku, a bio je u ihramu.²

5699. Ensari veli: “PRIČAO NAM JE Hišam b. Hassan, a njemu Ikrima, prenoseći od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio krv iz glave.”

بِهِ الْحِجَامَةُ وَالْقُسْطُ الْبَحْرِيُّ وَقَالَ لَا تُعَذِّبُوا صِبْيَانَكُمْ بِالْغَمَزِ مِنَ الْعُذْرَةِ وَعَلَيْكُمْ بِالْقُسْطِ .

٥٦٩٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي بْنُ وَهَبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ وَغَيْرُهُ أَنَّ بُكَيرًا حَدَّثَهُ أَنَّ عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَادَ الْمُقَنَعَ ثُمَّ قَالَ لَا أَبْرَحُ حَتَّى تَحْتَجِمَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ فِيهِ شِفَاءً .

باب الحِجَامَةِ عَلَى الرَّأْسِ

٥٦٩٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ عَلْقَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجَ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُحَيْنَةَ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اخْتَجَمَ بِلَحْيٍ جَمَلٍ مِنْ طَرِيقِ مَكَّةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فِي وَسْطِ رَأْسِهِ .

٥٦٩٩. وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اخْتَجَمَ فِي رَأْسِهِ .

¹ Hadis ukazuje na šerijatsku utemeljenost isisavanja krvi te preporuku liječenja na ovaj način, naročito onome koji ima potrebu za takvim načinom liječenja. Hadis također ukazuje da je dozvoljena nadoknada koju uzima osoba koja se bavi takvim poslom. U njemu je sadržana i preporuka liječenja kustom.

² Ibn-Hadžer veli: “Ljekari tvrde da je isisavanje krvi iz glave vrlo korisno, te da je potvrđeno da je to radio i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.” (*Fethul-bari*, 10/161)

PUŠTANJE KRVI ZBOG MIGRENE I GLAVOBOLJE

5700. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebu-Adijj, ovome Hišam, prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio je krv iz glave kod vode u mjestu Lahj Džemel – a bio je u ihramu – zbog bola koji je osjećao u glavi.”

5701. VELI Muhammed b. Seva': "Pričao nam je Hišam, prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, isisao krv iz glave zbog migrene, a bio je u ihramu."³

5702. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Eban, njemu Ibn-Gasil, ovome Asim b. Umer, prenoseći od Džabira b. Abdullaha da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako u nečemu od vaših lijekova ima koristi (dobra), onda je to u šerbetu od meda, ili u puštanju krvi kupicom, ili u kauterizaciji; a ja ne volim kauterizaciju.”⁴

BRIJANJE (KOSE OSOBI U IHRAMU) ZBOG VAŠKI

5703. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad, ovome Ejjub, prenoseći od Mudžahida, on od Ibn-Ebu-Lejle da je Ka'b – a on je Ibn-Udžra – rekao: “Naišao je pored mene Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme događaja na Hudejbiji, a ja sam ispod zemljanog čupa ložio vatru; po mojoj glavi bile su se razmilile uši.

بَابُ الْحِجَامَةِ مِنَ الشَّقِيقَةِ وَالصَّدَاعِ

٥٧٠٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ اخْتَجَمَ النَّبِيُّ ﷺ فِي رَأْسِهِ وَهُوَ مُحْرِمٌ مِنْ وَجَعٍ كَانَ بِهِ بِمَاءٍ يُقَالُ لَهُ لُحْيٌ جَلٍ .

٥٧٠١. وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اخْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فِي رَأْسِهِ مِنْ شَقِيقَةٍ كَانَتْ بِهِ .

٥٧٠٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْغَسِيلِ قَالَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ عَنْ جَابِرِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَّتِكُمْ خَيْرٌ فِي شَرْبَةٍ عَسَلٍ أَوْ شَرْطَةٍ مُحْجَمٍ أَوْ لَذْعَةٍ مِنْ نَارٍ وَمَا أَحَبُّ أَنْ أَكْتُوِي .

بَابُ الْحَلْقِ مِنَ الْأَذَى

٥٧٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبٍ هُوَ ابْنُ عُجْرَةَ قَالَ أَتَى عَلِيَّ النَّبِيُّ ﷺ زَمَنَ الْحُدَيْيَةِ وَأَنَا أُوقِدُ تَحْتَ بُرْمَةٍ وَالْقَمْلُ يَتَنَازَرُ عَنْ رَأْسِي فَقَالَ أَيُّذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ

³ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o hadždžu.

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o liječenju medom (hadis broj 5683).

Rekao mi je: ‘Uznemiravaju li te uši?’

‘Da’, odgovorio sam, a on reče: ‘Obrij glavu i posti tri dana, ili nahrani šest siromaha, ili zakolji kurban.’”¹

Ejjub veli: “Ne znam šta je od toga prvo spomenuo.”

O ONOME KOJI SE KAUTERIZIRA ILI KAUTERIZIRA DRUGOGA TE O VRIJEDNOSTI ONOGA KOJI TO NE RADI²

5704. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid Hišam b. Abdul-Melik, njemu Abdur-Rahman b. Sulejman b. Gasil, a ovome Asim b. Umer b. Katada, prenoseći od Džabira da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ako u nečemu od vaših lijekova ima lijeka, onda je to u puštanju krvi kupicom, ili u kauterizaciji; a ja ne volim kauterizaciju.”

5705. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsera, njemu Ibn-Fudajl, a ovome Husajn, prenoseći od Amira da je Imran b. Husajn, radijallahu anhum, rekao: “Nema rukje³ osim protiv uroka i uboda škorpiona.”⁴ Spomenuo sam ga (ovaj hadis) Seidu b. Džubejru, pa je rekao: “Pričao nam je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Predočeni su mi narodi i zajednice, pa (sam vidio) kako prolazi vjerovjesnik, ili dvojica vjerovjesnika, a s njima grupa do desetak ljudi, ali prođe i vjerovjesnik, a da s njim nije bilo nikoga. Potom se preda mnom ukazala velika masa ljudi. Rekao sam: ‘Šta je ovo? Je li to moj ummet?’

وَصُمُّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمُ سِتَّةً أَوْ أَنْسُكُ نَسِيكَةً
قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي بِأَيَّتِهِنَّ بَدَأَ .

بَابُ مَنْ أَكْتَوَى أَوْ كَوَى غَيْرَهُ وَفَضْلُ مَنْ لَمْ يَكْتَوْ

٥٧٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْغَسِيلِ حَدَّثَنَا
عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَّتِكُمْ
شِفَاءٌ فِي شَرْطَةِ مُحْجَمٍ أَوْ لَذْعَةِ بَنَارٍ وَمَا أَحَبُّ
أَنْ أَكْتَوِيَ .

٥٧٠٥. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ
فُضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ
حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَا رُقِيَّةَ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ
أَوْ حِمَّةٍ فَذَكَرْتُهُ لِسَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ
عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ
فَجَعَلَ النَّبِيُّ وَالنَّبِيَّانِ يَمْرُونَ مَعَهُمُ الرَّهْطُ
وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ حَتَّى رَفَعَ لِي سَوَادٌ عَظِيمٌ
قُلْتُ مَا هَذَا أُمَّتِي هَذِهِ قِيلَ بَلْ هَذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavljima o hadždžu.

² Čini se da Buhari ovim naslovom želi istaknuti kako je kauterizacija (liječenje usijanim gvožđem) dozvoljena iz potrebe, ali da je bolje izbjegavati je ako to nije jedini lijek za neku bolest.

³ Rukja je poseban način liječenja bolesne osobe učenjem Kur’ana ili hadiskih dova.

⁴ Hattabi veli: “On nije želio svesti dozvoljenu rukju na ova dva slučaja; u hadisu se želi reći: nema preče rukje od one protiv uroka i ujeda akrepa, zbog velike opasnosti i štete koju oni nanose.” (Umdetul-kari, 21/245)

Rečeno mi je: ‘To je Musa sa svojim narodom’, a potom: ‘Pogledaj prema horizontu!’ – kad ono masa koja ispunjava horizont. Onda mi je rečeno: ‘Gledaj ovdje i ovdje na horizontima neba!’ – kad ono masa koja je ispunila horizont.

‘Ovo je tvoj ummet. Od njih će sedamdeset hiljada ljudi ući u Džennet bez polaganja računa i obračunavanja’, bi mi rečeno.’ Zatim je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) ušao (u sobu), a nije im pojasnio (ko su oni). Ljudi su počeli raspravljati govoreći: ‘Mi smo povjerovali u Allaha i slijedili Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; mi smo ti (sretnici), ili naša djeca koja su rođena u islamu, jer smo mi rođeni u džahilijetu.’ To je doprlo do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on izišao i rekao: ‘To su oni koji ne traže da im se odučava, niti su zloslutni i sujevjerni, niti se kauteriziraju, već se na Gospodara svoga oslanjaju i u Njega uzdaju.’ Ukaša b. Mihsan reče: ‘Jesam li i ja jedan od njih, Allahov Poslaniče?’

‘Da’, reče on.

Drugi reče: ‘Jesam li i ja jedan od njih?’

‘Ukaša te je pretekao’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

ANTIMON I SURMA KAO LIJEK PROTIV UPALE OČIJU

O tome postoji hadis koji se prenosi od Umm-Atije.

5706. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, ovome Šu‘ba, prenoseći od Humejda b. Nafija, on od Zejnebe, a ova od Ummu-Seleme, radijallahu anha, da se neka žena kojoj je muž umro žalila na bol u oku. Spomenuli su je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a spomenuli su i surmu, te da postoji bojazan za njeno oko, pa je on rekao: “Neka bi od vas (ranije, nakon smrti muža) ostajala u kući u najgoroj odjeći, ili u svojoj

قِيلَ انْظُرْ إِلَى الْأُفُقِ فَإِذَا سَوَادٌ يَمَلَأُ الْأُفُقَ ثُمَّ قِيلَ لِي انْظُرْ هَاهُنَا وَهَاهُنَا فِي آفَاقِ السَّمَاءِ فَإِذَا سَوَادٌ قَدْ مَلَأَ الْأُفُقَ قِيلَ هَذِهِ أُمَّتُكَ وَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ هَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ ثُمَّ دَخَلَ وَلَمْ يَبَيِّنْ لَهُمْ فَاغْضَبَ الْقَوْمُ وَقَالُوا نَحْنُ الَّذِينَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاتَّبَعْنَا رَسُولَهُ فَخَرَّ هُمْ أَوْ أَوْلَادُنَا الَّذِينَ وَلِدُوا فِي الْإِسْلَامِ فَإِنَّا وَلِدْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَبْلَ النَّبِيِّ ﷺ فَخَرَجَ فَقَالَ هُمُ الَّذِينَ لَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَتَطَيَّرُونَ وَلَا يَكْتُمُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَالَ عُكَّاشَةُ بْنُ مُحْصَنٍ أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ فَقَامَ آخِرُ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا قَالَ سَبَقَكَ بِهَا عُكَّاشَةُ .

بَابُ الْإِنْتِمَادِ وَالْكُحْلِ مِنَ الرَّمَدِ

فِيهِ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ .

٥٧٠٦ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً تُوُفِّيَ زَوْجُهَا فَاشْتَكَتْ عَيْنَهَا فَذَكَرُوهَا لِلنَّبِيِّ ﷺ وَذَكَرُوا لَهُ الْكُحْلَ وَأَنَّهُ يُخَافُ عَلَى عَيْنِهَا فَقَالَ لَقَدْ كَانَتْ إِحْدَاكُنَّ تَمُكُّثُ فِي بَيْتِهَا فِي شَرِّ أَحْلَاسِهَا أَوْ فِي أَحْلَاسِهَا فِي شَرِّ

odjeći u najgoroj kući, pa kada bi naišao pas, bacila bi balegu. Ne, (nema upotrebe surme) četiri mjeseca i deset dana.”¹

بَيْتِهَا فَإِذَا مَرَّ كَلْبٌ رَمَتْ بَعْرَةً فَهَلَا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

O GUBI (LEPRI)

5707. KAŽE Affan da mu je pričao Selim b. Hajjan, a njemu Seid b. Mina, prenoseći od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema zaraze (bez Allahove odredbe), niti ima mjesta za zloslutnju i praznovjerje vezano za noćnu pticu i zmiju u stomaku; a bježi od gubavoga kao što bježiš od lava.”²

بَابُ الْجَذَامِ

٥٧٠٧. وَقَالَ عَفَّانُ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ حَيَّانٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا صَفَرَ وَفَرَّ مِنَ الْمَجْذُومِ كَمَا تَفِرُّ مِنَ الْأَسَدِ.

MANIN JE LIJEK ZA BOLESTI OKA³

5708. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Gunder, ovome Šu'ba, prenoseći od Abdul-Melika, on od Amra b. Hurejsa, a ovaj od Seida b. Zejda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Gomoljika⁴ je od manina; njena voda (sok) lijek je za oko.”⁵

بَابُ الْمُنِّ شِفَاءً لِلْعَيْنِ

٥٧٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ سَمِعْتُ عَمْرُو بْنَ حُرَيْثٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْكُمَاةُ مِنَ الْمُنِّ وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ

1 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o razvodu braka pod brojem 5337, i tamo je ukratko prokomentarisan i može se vidjeti smisao bacanja brabonjka ili komada balege.

2 Hadis dokida praznovjerja koja su bila raširena u džahilijetsko doba kao što je vjerovanje da se duša ubijenog, ako nije izvršena osveta za njega, nastanjuje u sovi, ili da se u stomaku nalazi zmija koja uznemirava čovjeka kada je gladan i slična praznovjerja koja je islam razotkrio i zabranio. Hadis ukazuje i na to da se zaraza ne širi po zakonitosti automatizma – bez Allahove odredbe koja je povezana s postojanjem uzroka i njihovog djelovanja – već Allahovom odredbom.

Zapovijed da se izbjegava gubava osoba očito je izrečena zbog mogućeg širenja te zarazne bolesti. Stoga prvi dio hadisa i njegov posljednji dio čine se kontradiktornim. Postoje različita predanja vezana za gubavu osobu. Od Džabira, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo s gubavom osobom, rekavši: “S pouzdanjem u Allaha i oslanjanjem na Njega!” Omer, radijallahu anhu, i grupa odabranih ashaba smatraju da nema smetnje jesti s takvom osobom, te da je zapovijed o izbjegavanju takve osobe stavljena van snage. Kadi Ijad veli: “Ispravno je mišljenje većine učenjaka da ovdje nema poništavanja, već se moraju uvažiti oba hadisa tako što će se zapovijed o izbjegavanju shvatiti kao preporuka i opreznost, a jedenje s takvom osobom kao dozvola.” (*Fethul-bari*, 10/168-169)

Ibn-Hadžer veoma opširno raspravlja o sadržaju ovog hadisa u svom komentaru Buharijevog *Sahiha* na stranicama 168-172, pa se ta rasprava može vidjeti tamo.

3 Manin ili mana – bot, *Lecanora esculenta*; vidi: T. Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 2/3363.

4 Kem'a: bot *Tuber album* – gomoljka, ili jelengljiva. Vidi: *Ibid*, 2/ 3055-3056.

5 Ibn-Hadžer veli: “Postoje tri mišljenja o značenju riječi *menn* u hadisu:

1- To je mana koja je spuštana Izraelćanima, a to je medna rosa koja pada na drveće, pa se skuplja i jede.

Šu'ba veli: "Pričao nam je Hakem b. Utejba, njemu Hasan Ureni, ovome Amr b. Hurejs, prenoseći od Seida b. Zejda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Kada mi ga je kazivao Hakem, nije mi bio nepoznat iz Abdul-Melikovog kazivanja."

LIJEK KOJI SE SIPA U JEDNU STRANU BOLESNIKOVIH USTA

5709, 5710, 5711. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Seid, ovome Sufjan, prenoseći od Musaa b. Ebu-Aiše, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, a ovaj od Ibn-Abbasa i Aiše, radijallahu anha, da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, poljubio mrtvog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5712. Prenoslilac (Ubejdullah) je rekao:

– Aiša kaže: "Tokom njegove bolesti sipali smo mu lijek u jednu stranu usta, pa nam je išaretom rekao: 'Nemojte mi sipati lijek u usta!' Rekli smo: 'To je odbojnost bolesnika prema lijeku.' Kada je došao sebi, rekao je: 'Zar vam nisam zabranio da mi sipate lijek u usta?'

'To je iz razloga odbojnosti koju bolesnik osjeća prema lijeku', odgovorismo, a on reče: 'Niko neće ostati u kući, a da neće biti podvrgnut istom tretmanu (sipanju lijeka u usta), osim Abbasa, jer on nije bio prisutan (kada ste vi meni sipali lijek u usta).'"⁶

لِّلْعَيْنِ قَالَ شُعْبَةُ وَأَخْبَرَنِي الْحَكَمُ بْنُ عُثَيْبَةَ عَنِ الْحَسَنِ الْعُرَنِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ شُعْبَةُ لَمَّا حَدَّثَنِي بِهِ الْحَكَمُ لَمْ أَنْكَرْهُ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الْمَلِكِ .

بَابُ الدُّوْدِ

٥٧٠٩-٥٧١٠-٥٧١١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى ابْنُ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبْلَ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ مَيِّتٌ .

٥٧١٢. قَالَ وَقَالَتْ عَائِشَةُ لَدَذْنَاهُ فِي مَرَضِهِ فَجَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ لَا تَلْدُونِي فَقُلْنَا كَرَاهِيَةَ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَلَمْ أَنْهَكُمُ أَنْ تَلْدُونِي قُلْنَا كَرَاهِيَةَ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَقَالَ لَا يَبْقَى فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا لَدَّ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَّا الْعَبَّاسَ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ .

Kem'e poredi sa manom, zato što i jedno i drugo nastaje bez ljudskog truda i učešća.

2- To je od blagodati koju je Allah dao svojim robovima, kao samonikle biljke, bez sijanja i uzgajanja. Hattabi veli: 'Ne misli se ovdje na vrstu mane koja je spuštana Izraelćanima.'

3- Moguće je da je ono što je spuštano Izraelćanima bilo viševrsno, a ne jedne vrste. Nešto od toga je padalo na drveće, a nešto od toga je nicalo iz zemlje. Kem'a je od ove druge vrste." Zatim Ibn-Hadžer navodi različita mišljenja ljekara i travara o tome na koji način se spravlja lijek od ove vrste ljekovitog bilja. (Fethul-bari, 10/173-174)

⁶ Hadis je ranije spomenut u poglavlju O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem bolesti i smrti, broj hadisa 4458.

5713. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Zuhri, prenoseći od Ubejdullaha da je Ummu-Kajs rekla:

“Ušla sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim sinčićem – a bila sam mu rukom (gnječenjem) odstranila oteklinu na nepcu – pa je rekao: ‘Zašto prstima gurate nepce i istiskujete zagnojenje, te tako mučite svoju djecu? Držite se ove indijske aloje, u njoj ima sedam lijekova; jedan je od njih protiv upale porebrice (pluća); ušmrkuje se protiv zagnojenja ne nepcu, a sipa u jednu stranu usta protiv upale porebrice (pluća).”¹

Čuo sam Zuhrija da kaže: “Objasnio nam je dva lijeka, a nije objasnio preostalih pet.”

Rekao sam Sufjanu: “Ma‘mer kaže: ‘A‘lektu alejhi’, a on reče: ‘Nije zapamtio, već je rekao: ‘A‘lektu anhu (Zapamtio sam to iz Zuhrijevih usta).”²

Sufjan je opisao kako se dječaku prstom trljaju krajnici, uvukavši prst i stavivši ga na krajnike. On, ustvari, smjera na podizanje krajnika, a nije rekao: “Stavite nešto na njih.”

٥٧١٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ
قَالَتْ دَخَلْتُ بِابْنِ لِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ
أَعْلَقْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْعُذْرَةِ فَقَالَ عَلَى مَا تَذَعُرْنَ
أَوْلَادَكُمْ بِهَذَا الْعِلَاقِ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهُنْدِيِّ
فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُسْعَطُ مِنَ
الْعُذْرَةِ وَيُلْدُ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ فَسَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ
يَقُولُ بَيْنَ لَنَا اثْنَيْنِ وَلَمْ يَبَيِّنْ لَنَا خَمْسَةَ قُلْتُ لِسُفْيَانَ
فَإِنَّ مَعْمَرًا يَقُولُ أَعْلَقْتُ عَلَيْهِ قَالَ لَمْ يَحْفَظْ إِنَّمَا
قَالَ أَعْلَقْتُ عَنْهُ حَفِظْتُهُ مِنْ فِي الزُّهْرِيِّ وَوَصَفَ
سُفْيَانُ الْغُلَامَ يُحَنِّكَ بِالْإِصْبَعِ وَأَدْخَلَ سُفْيَانُ
فِي حَنَكِهِ إِنَّمَا يَعْنِي رَفَعَ حَنَكِهِ بِإِصْبَعِهِ وَلَمْ يَقُلْ
أَعْلَقُوا عَنْهُ شَيْئًا.

¹ Hadis je ranije spomenut u poglavlju *O ušmrkivanju lijeka*.

² Hattabi veli: “Tačno je ono što je zapamtio Sufjan. Nekada prijedlog ‘ala’ može doći u značenju prijedloga ‘an’.” Ibn-Bettal veli: “Ispravno je ‘a‘lektu anhu’.” Nevevi veli: “‘A‘lektu anhu’ i ‘a‘lektu alejhi’ dva su jezika – dijalekta.” (*Umdetul-kari*, 21/249)

POGLAVLJE

بَاب

5714. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu Abdullah, ovome Ma'mer i Junus, prenoseći od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslabio i bolest mu se pogoršala, zatražio je od svojih supruga dozvolu da bude njegovan u mojoj sobi, pa su mu dozvolile. Izišao je oslanjajući se na dva čovjeka i vukući noge po zemlji između Abbasa i drugog čovjeka.”

Obavijestio sam (o tome) Ibn-Abbasa, pa mi je rekao: “Znaš li ko je taj drugi čovjek što ga Aiša nije imenovala?”

“Ne”, odgovorih, a on reče: “To je Alija.”

Aiša (dalje) kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je ušao u njenu sobu, a bolest mu se bila pogoršala, rekao: “Polijte me (vodom) iz sedam neodvezanih mješina, možda ću (nešto) oporuchiti ljudima.”

“Stavile smo ga”, kaže Aiša, “u tekne njegove supruge Hafse, a onda smo počele prolijevati (vodu) iz tih mješina na njega sve dok nam išaretom nije rekao: ‘Uradile ste!’ Izišao je (potom) među ljude, klanjao im (kao imam) i održao hutbu.”³

٥٧١٤. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ فِي أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَحْتَ رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ عَبَّاسٍ وَآخَرَ فَأَخْبَرْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الْآخَرُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيٌّ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَعْدَ مَا دَخَلَ بَيْتَهَا وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ هَرِيقُوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ قَرَبٍ لَمْ تُحَلَّلْ أَوْكِيتُهُنَّ لَعَلِّي أَعْهَدُ إِلَى النَّاسِ قَالَتْ فَأَجْلَسْنَاهُ فِي مَخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُّ عَلَيْهِ مِنْ تِلْكَ الْقَرَبِ حَتَّى جَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ قَدْ فَعَلْتُنَّ قَالَتْ وَخَرَجَ إِلَى النَّاسِ فَصَلَّى لَهُمْ وَخَطَبَهُمْ .

3. Hadis je ranije spomenut u poglavljima o čistoći i smrti Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem. Iz ovog i prethodnog hadisa razumije se da se bolesnik ne može prisiliti na uzimanje lijeka ako on to zabranjuje, pod uvjetom da je svjestan, niti mu se može šta zabraniti ako naredi da mu se to da (osim ako je to štetno po njega i njegovo zdravlje prema ocjeni pouzdanog ljekara).

ZAGNOJENJE NA NEPCU

5715. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri, prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha da mu je Umm-Kajs bint Mihsan Esedijja iz Esedi Huzejme – bila je među prvim muhadžirkama koje su dale prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a i sestra je Ukaše – ispričala kako je ona došla kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim sinčićem – a bila mu je rukom (gnječenjem) odstranila zagnojenje na nepcu – pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zašto prstima gurate nepce i istiskujete zagnojenje, te tako mučite svoju djecu? Držite se ove indijske aloje, u njemu ima sedam lijekova; jedan je od njih protiv upale porebrice (pluća).”

Mislio je na Costus (kust), a to je indijska aloja. Junus i Ishak b. Rašid, prenoseći od Zuhrija, kažu: “Allekat alejhi.”¹

LIJEK PROTIV STOMAČNIH BOLESTI

5716. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, ovome Šu'aba, prenoseći od Katade, a on od Ebu-Mutevekkila da je Ebu Seid rekao: “Došao je neki čovjek kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Moj je brat dobio proliv.’ On mu reče: ‘Napoj ga medom!’ Napojio ga je, a zatim opet (došao) i rekao: ‘Napojio sam ga, ali mu je to samo povećalo proliv.’ On mu na to reče: ‘Allah je istinu rekao, a slagao je stomak tvoga brata.’”²

Slijedi ga (u predanju) Nadr, prenoseći od Šu'be.

بَابُ الْعُذْرَةِ

٥٧١٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أُمَّ قَيْسِ بِنْتَ مُحْصِنِ الْأَسَدِيَّةِ أَسَدَ خُرَيْمَةَ وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُولَى اللَّاتِي بَايَعْنَ النَّبِيَّ ﷺ وَهِيَ أُخْتُ عُكَّاشَةَ أَخْبَرْتُهُ أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِابْنٍ لَهَا قَدْ أَعْلَقَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْعُذْرَةِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى مَا تَدْعُرْنَ أَوْلَادَكُمْ بِهَذَا الْعِلَاقِ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُرِيدُ الْكُسْتُ وَهُوَ الْعُودُ الْهِنْدِيُّ وَقَالَ يُونُسُ وَإِسْحَاقُ بْنُ رَاشِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عُلِقَتْ عَلَيْهِ .

بَابُ دَوَاءِ الْمَبْطُونِ

٥٧١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ أَخِي اسْتَطْلَقَ بَطْنَهُ فَقَالَ اسْقِهِ عَسَلًا فَسَقَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَقَيْتُهُ فَلَمْ يَزِدْهُ إِلَّا اسْتَطْلَاقًا فَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَكَذَبَ بَطْنُ أَخِيكَ تَابَعَهُ النَّضْرُ عَنْ شُعْبَةَ .

¹ Hadis je spomenut u poglavlju neposredno prije prethodnog poglavlja (hadis broj 5712).

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o liječenju medom.

NEMA STOMAČNOG CRVA, TO JE BOLEST KOJA POGAĐA STOMAK³

5717. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd, ovome Salih, prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana i drugih da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nema zaraze, niti stomačnog crva, niti noćne ptice (sove).’⁴

Neki beduin reče: ‘Allahov Poslaniče, kako to da moje deve na pješčanim brežuljcima budu kao gazele, pa se među njih umiješa šugav mužjak i prenese šugu na njih?’

‘A ko je zarazio prvoga?’, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

Hadis prenosi i Zuhri od Ebu-Seleme i Sinana b. Ebu-Sinana.

بَابُ لَا صَفَرَ وَهُوَ دَاءٌ يَأْخُذُ الْبَطْنَ

٥٧١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَغَيْرُهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرَ وَلَا هَامَةً فَقَالَ أَعْرَابِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا بَالُ إِبِلِي تَكُونُ فِي الرَّمْلِ كَأَنَّهَا الطَّبَاءُ فَيَأْتِي الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَيَدْخُلُ بَيْنَهُمَا فَيُجْرِبُهَا فَقَالَ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ رَوَاهُ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانَ.

³ Postoje različiti komentari i mišljenja o ovoj vrsti bolesti te samom značenju ovog naslova: “Nema stomačnog crva...” (*la safere*). Ibn-Hadžer navodi nekoliko mišljenja:

- to je zmijica koja živi u stomaku stoke i ljudi, a, prema vjerovanju Arapa, zaraznija je od same šuge. Prema ovom mišljenju, nijekanje postojanja ove bolesti odnosi se na njihovo vjerovanje da je ta bolest zarazna. Buhari daje prednost ovom mišljenju jer se u hadisu koji navodi u ovom poglavlju spominje zaraza;
- pod “saferom” se misli na zmiju, ali se nijekanjem njenog postojanja želi zaniijekati njihovo vjerovanje da ta bolest donosi smrt ubijajući onoga koga pogodi. Stoga Zakonodavac niječe takvo vjerovanje konstatacijom da smrt nastupa onda kada dođe određen trenutak (edžel);
- pod pojmom “safer” misli se na mjesec safer, zato što su Arapi zabranjivali safer, a dozvoljavali muharemu, pa islam odbacuje i niječe takav postupak;
- safer je također bol u stomaku koji nastaje usljed gladi ili skupljanja vode; od toga nastaje stomačna vodena bolest. (*Fethul-bari*, 10/181)

⁴ Komentar ovih izraza ranije je dat u poglavlju o kugi.

UPALA POREBRICE (PLUĆA)

5718. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Attab b. Bešir, ovome Ishak, prenoseći od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha da ga je Ummu-Kajs b. Mihsan – bila je jedna od prvih muhadžirki koje su dale prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a i sestra je Ukaše b. Mihsana – obavijestila da je došla kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim sinčićem – a bila mu je rukom (gnječenjem) odstranila zagnojenje na nepcu – pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bojte se Allaha! Zašto prstima gurate nepce i istiskujete zagnojenje, te tako mučite svoju djecu? Držite se ove indijske aloje, u njoj ima sedam lijekova; jedan je od njih protiv upale porebrice (pluća).”¹

Mislio je na Costus (kust). To je jezik (dijalekt).

5719, 5720, 5721. PRIČAO NAM JE Arim da mu je Hammad rekao:

“Pred Ejjubom se čitalo iz knjiga Ebu-Kilabe – nešto je on kazivao, a nešto se čitalo pred njim. U predanjima od Enesa navodi se da su ga Ebu-Talha i Enes b. Nadr kauterizirali, te da ga je Ebu-Talha lično kauterizirao.”

Abbad b. Mensur prenosi od Ejjuba, a on od Ebu-Kilabe da je Enes b. Malik rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je jednoj porodici među ensarijama da liječi rukjom ujed akrepa i bol u uhu.”²

بَاب ذَاتِ الْجَنْبِ

٥٧١٨. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَتَّابُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ إِسْحَاقَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أُمَّ قَيْسِ بِنْتَ مُحْصَنٍ وَكَانَتْ مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ الْأُولَى اللَّاتِي بَايَعْنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ أُخْتُ عَكَاشَةَ بْنِ مُحْصَنٍ أَخْبَرْتَهُ أَنَّهَا أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِابْنٍ لَهَا قَدْ عَلَّقَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْعُذْرَةِ فَقَالَ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى مَا تَدْعُرُونَ أَوْلَادَكُمْ بِهَذِهِ الْأَغْلَاقِ عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْعُودِ الْهِنْدِيِّ فَإِنَّ فِيهِ سَبْعَةَ أَشْفِيَةٍ مِنْهَا ذَاتُ الْجَنْبِ يُرِيدُ الْكُسْتَ يَعْنِي الْقُسْطَ قَالَ وَهِيَ لُغَةٌ.

٥٧١٩-٥٧٢٠-٥٧٢١. حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ قَالَ قُرِئَ عَلَى أَيُّوبَ مِنْ كُتُبِ أَبِي قِلَابَةَ مِنْهُ مَا حَدَّثَ بِهِ وَمِنْهُ مَا قُرِئَ عَلَيْهِ وَكَانَ هَذَا فِي الْكِتَابِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ وَأَنَسَ ابْنَ النَّضْرِ كَوَيَاهُ وَكَوَاهُ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِهِ وَقَالَ عَبَّادُ بْنُ مَنْصُورٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ أِذْنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِأَهْلِ بَيْتٍ مِنَ الْأَنْصَارِ أَنْ يَرْقُوا مِنَ الْحُمَةِ وَالْأُذُنِ

¹ Hadis je ranije spomenut pod brojem 5715.

² Ovaj hadis pojašnjava hadis spomenut u poglavlju *O onome koji se kauterizira* (hadis broj 5705), gdje se dozvoljava rukje svodi na rukju zbog uroka i ujeda akrepa. Moguće je da je dozvola došla nakon zabrane, a moguće je i da prethodni hadis znači kako nema korisnije rukje od one protiv uroka i ujeda akrepa, a da se ne misli na nijekanje i zabranu rukje u slučaju drugih bolesti. Porodica kojoj je dozvoljena rukja u slučaju spomenutih bolesti jest porodica Amra b. Hazma. (*Fethul-bari*, 10/183)

Enes veli: “Kauteriziran sam zbog upale porebrice, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, još uvijek je bio živ. Ebu-Talha, Enes b. Nadr i Zejd b. Sabit bili su prisutni, a kauterizirao me je Ebu-Talha.”³

SPALJIVANJE HASURE DA BI SE ZAUSTAVILA KRV (LUGOM)

5722. PRIČAO MI JE Seid b. Ufejr, njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman Kari, a ovome Ebu-Hazim da je Sehl b. Sa'd Sa'idi rekao: “Kada je razbijena kaciga na glavi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, lice mu je bilo okrvavljeno, a bio mu je slomljen i sjekutić. Alija je tada donosio vodu u štitu, a Fatima je s njegovog lica prala krv. Kada je Fatima, sallallahu alejhi ve sellem, vidjela da krv nadvladava vodu, uzela je hasuru, spalila je i prislonila (pepeo) na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ranu, i krv je prestala teći.”⁴

قَالَ أَنَسٌ كُوِيتُ مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَيٌّ وَشَهِدَنِي أَبُو طَلْحَةَ وَأَنَسُ بْنُ النَّضْرِ وَزَيْدُ ابْنِ ثَابِتٍ وَأَبُو طَلْحَةَ كَوَانِي .

بَابُ حَرْقِ الْحَصِيرِ لِيَسُدَّ بِهِ الدَّمُ

٥٧٢٢. حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ عَفَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَارِي عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ لَمَّا كُسِرَتْ عَلَى رَأْسِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ التَّيْضَةُ وَأُذِمِّي وَجْهَهُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَّتُهُ وَكَانَ عَلَيَّ يَخْتَلِفُ بِالْمَاءِ فِي الْمَجَنِّ وَجَاءَتْ فَاطِمَةُ تَغْسِلُ عَنْ وَجْهِهِ الدَّمَ فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامَ الدَّمَ يَزِيدُ عَلَى الْمَاءِ كَثْرَةً عَمَدَتْ إِلَى حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا عَلَى جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَقَّ الدَّمُ .

³ Hadis ukazuje na dozvolu rukje u spomenutim slučajevima te na dozvolu kauterizacije.

⁴ Hadis je ranije spomenut u poglavlju *O Fatiminom pranju Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, lica, dio Džihad*), a ovdje je naveden zbog toga što se u njemu spominje zaustavljanje krvi lugom.

GROZNICA JE ZAPAH DŽEHENNEMSKE VRUĆINE¹

5723. PRIČAO MI JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, ovome Malik, prenoseći od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhumā, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Groznicu je zapah džehennemske vatre, pa je ugasi vodom!”

Nafi‘ veli: “Abdullah bi govorio: ‘Otkloni od nas kaznu!’”

5724. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, a ovome Hišam, prenoseći od Fatime b. Munzir da je Esma bint Ebu-Bekr, radijallahu anhumā, kada bi joj bila dovedena žena koja ima groznicu, učila dovu za nju; uzela bi vode i sasula bi joj je u otvor na grudima. Govorila je: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao nam je da je ohladimo (snizimo temperaturu) vodom.”

5725. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, ovome Hišam, prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Groznicu je zapah džehennemske vatre, pa je ohladite vodom!”

بَابُ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ

٥٧٢٣. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَطْفِئُوهَا بِالمَاءِ قَالَ نَافِعٌ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ اكْشِفْ عَنَّا الرَّجْزَ .

٥٧٢٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُزْنِرِ أَنَّ أَسْمَاءَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ إِذَا أُتِيَتْ بِالْمَرْأَةِ قَدْ حُمَتْ تَدْعُو لَهَا أَخَذَتِ المَاءَ فَصَبَّتُهُ بَيْنَ يَدَيْهَا وَبَيْنَ جَنْبَيْهَا قَالَتْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُنَا أَنْ نَبْرِدَهَا بِالمَاءِ .

٥٧٢٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالمَاءِ .

¹ Učenjaci se razilaze u pitanju ove odnosne veze među njima. Postoje dva mišljenja:

1. ta je veza stvarna; vrućica koja nastaje u tijelu osobe koja ima groznicu dio je Džehennema, a Allah je odredio da se on pojavi usljed pojave određenih uzroka;
2. u pitanju je poređenje, pa je smisao hadisa da vreline groznice sliči vrelini Džehennema; cilj je tog poređenja podsjećanje duša na džehennemsku vatru i njenu vrelinu. (*Fethul-bari*, 10/185)

5726. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Ebu-Ahves, ovome Seid b. Mesruk, prenoseći od Abaje b. Rifaja, a on od svoga djeda Rafija b. Hadidža da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Groznicu je zapah džehenemske vatre, pa je ohladite vodom!”²

O ONOME KOJI NAPUSTI ZEMlju KOJA MU NE ODGOVARA

5727. PRIČAO NAM JE Abdul-A'la b. Hammad, njemu Jezid b. Zurej', ovome Seid, prenoseći od Katade da im je Enes b. Malik kazivao kako su neki ljudi iz Ukla i Urejne došli kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izjavivši pred njim prihvatanje i pripadnost islamu. Rekli su mu:

“Allahov Poslaniče, mi smo nomadsko, a ne sjedilačko, zemljoradničko stanovništvo.”

Osjećali su odbojnost prema Medini, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da im se da skupina deva i čobanin s njima, da iziđu izvan Medine i piju njihovo mlijeko i mokraću. Krenuli su i kada su bili u blizini Harre, napustili su islam, ubili čobanina Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, i povelili sa sobom deve. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, saznao je za to, pa je poslao za njima potjeru. Naredio je da ih oslijepe i odsijeku im ruke, pa su tako ostavljeni u Harri dok nisu umrli.³

٥٧٢٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ بْنُ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْحُمَّى مِنْ فَوْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرُدُوهَا بِالمَاءِ .

بَابُ مَنْ خَرَجَ مِنْ أَرْضٍ لَا تَلِيمُهُ

٥٧٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَاسًا أَوْ رَجُلًا مِنْ عُكْلٍ وَعُجَيْنَةٍ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَتَكَلَّمُوا بِالإِسْلَامِ وَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا أَهْلَ ضَرْعٍ وَلَمْ نَكُنْ أَهْلَ رَيْفٍ وَاسْتَوْخُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذَوْدٍ وَبِرَاعٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فِيهِ فَيَشْرَبُوا مِنْ أَلْبَانِهَا وَأَبْوَالِهَا فَانْطَلَقُوا حَتَّى كَانُوا نَاحِيَةَ الْحَرَّةِ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَقَتَلُوا رَاعِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاسْتَأَقُوا الذَّوْدَ فَبَلَغَ النَّبِيَّ ﷺ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي آثَارِهِمْ وَأَمَرَ بِهِمْ فَسَمَرُوا أَعْيُنَهُمْ وَقَطَعُوا أَيْدِيَهُمْ وَتَرَكُوا فِي نَاحِيَةِ الْحَرَّةِ حَتَّى مَاتُوا عَلَى حَالِهِمْ .

2 Hadis ukazuje da je moguće smanjiti temperaturu tijela rashlađivanjem hladnom vodom. Ova se metoda i danas koristi u nekim slučajevima groznice i visoke temperature. Ibn-Hadžer nadugo raspravlja o ovom pitanju u *Fethul-bariju* (10/186-187).

3 Hadis je ranije spomenut u poglavljima o bojama (slučaj Ukla i Urejne) i džihadu.

O KUGI

5728. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'ba, ovome Habib b. Ebu-Sabit, prenoseći od Ibrahima b. Sa'da da je rekao:

“Čuo sam Usamu b. Zejda kada je govorio Sa'du da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Kada čujete da u nekoj zemlji ima kuge, nemojte ulaziti u nju, a ako se ona pojavi u zemlji u kojoj se nalazite, nemojte izlaziti iz nje.’”

Rekao sam: “Ti si ga čuo da govori Sa'du i ne poriče ga?”¹

5729. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Abdul-Hamida b. Abdur-Rahmana b. Zejda b. Hattaba, on od Abdullaha b. Abdullaha b. Harisa b. Nevfela, a ovaj od Ibn-Abbasa da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, krenuo prema Šamu. Kada je došao u Sergu, dočekali su ga zapovjednici vojske – Ebu-Ubejda b. Džerrah i njegovi drugovi i obavijestili ga da se u Šamu pojavila kuga.

Ibn-Abbas veli: “Omer je tada rekao: ‘Pozovi mi prve muhadžire!’ On ih je pozvao, pa se Omer s njima posavjetovao, obavijestivši ih da se u Šamu pojavila kuga. Razišli su se u mišljenju. Neki od njih rekoše: ‘Izišao si radi određenog zadatka, i mislimo da ne bi trebao odustati od njega.’ Drugi rekoše: ‘S tobom su preostali ljudi (odličnici) i ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i mislimo da ih ne bi trebalo uvesti u ovu epidemiju i zlo.’

‘Idite od mene!’, reče im on. Onda je rekao: ‘Pozovite mi ensarije!’ Pozvali su ih pa se i s njima posavjetovao. I oni su postupili poput muhadžira i razišli se u mišljenju kao i oni.

‘Idite od mene!’, reče im Omer i dodade: ‘Pozovite

بَاب مَا يُذَكَّرُ فِي الطَّاعُونَ

٥٧٢٨. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ يُحَدِّثُ سَعْدًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمُ بِالطَّاعُونَ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا فَقُلْتُ أَنْتَ سَمِعْتَهُ يُحَدِّثُ سَعْدًا وَلَا يُنْكِرُهُ قَالَ نَعَمْ.

٥٧٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ زَيْدٍ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ إِلَى الشَّامِ حَتَّى إِذَا كَانَ بِسَرِغَ لَقِيَهِ أَمْرَاءُ الْأَجْنَادِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَأَصْحَابُهُ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِأَرْضِ الشَّامِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ عُمَرُ ادْعُ لِي الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ فَدَعَاهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ وَأَخْبَرَهُمْ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّامِ فَاخْتَلَفُوا فَقَالَ بَعْضُهُمْ قَدْ خَرَجْتَ لِأَمْرٍ وَلَا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ عَنْهُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ مَعَكَ بَقِيَّةُ النَّاسِ وَأَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا نَرَى أَنْ تُقَدِّمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَقَالَ ارْتَقِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُوا لِي الْأَنْصَارَ فَدَعَوْهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ فَسَلَكُوا سَبِيلَ الْمُهَاجِرِينَ

¹ U nekim predajama navodi se odgovor “da” na ovo pitanje.

mi uglednike iz Kurejša koji su hidžru učinili one godine kada je oslobođena Mekka!’ Pozvali su ih, i među njima nije bilo neslaganja. Rekli su: ‘Mislimo da treba da se vratiš nazad s ljudima i ne vodiš ih u mjesto gdje vlada epidemija.’

Omer se (tada) obratio ljudima rekavši: ‘Ja sam ujutro na jahalici (vraćam se nazad), pa i vi tako učinite (i budite spremni)!’ Ebu-Ubejda b. Džerrah reče: ‘Je li to bježanje od Allahove odredbe?’, a Omer odgovori: ‘Da je to bar neko drugi rekao, Ebu-Ubejda! Da, bježimo od Allahove odredbe ka Allahovoj odredbi. Reci mi, kada bi ti imao deva koje su ušle u jednu dolinu koja ima dvije padine – jedna je od njih plodna, a druga neplodna – zar to ne bi, ako bi ih napasao u plodnoj, činio s Allahovom odredbom? A ako bi ih napasao u neplodnoj, zar to opet ne bi činio s Allahovom odredbom?’ Utom je došao Abdur-Rahman b. Avf, koji je bio odsutan zbog neke svoje potrebe, pa je rekao: ‘Ja posjedujem znanje o ovome. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Kada čujete da se u nekoj zemlji pojavila (epidemija), ne ulazite u nju! A ako se ona pojavi u zemlji u kojoj se nalazite, ne izlazite iz nje bježeći od epidemije!’ Omer je zahvalio Allahu i vratio se.”²

وَاخْتَلَفُوا كَاخْتِلَافِهِمْ فَقَالَ ارْتَفِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي مَنْ كَانَ هَاهُنَا مِنْ مَشِيخَةٍ قُرَيْشٍ مِنْ مُهَاجِرَةِ الْفَتْحِ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَخْتَلَفْ مِنْهُمْ عَلَيْهِ رَجُلَانِ فَقَالُوا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ بِالنَّاسِ وَلَا تُقَدِّمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَنَادَى عُمَرُ فِي النَّاسِ إِنِّي مُصْبِحٌ عَلَى ظَهْرٍ فَأُصْبِحُوا عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ أَفِرَارًا مِنْ قَدَرِ اللَّهِ فَقَالَ عُمَرُ لَوْ غَيْرُكَ قَالَهَا يَا أَبَا عُبَيْدَةَ نَعَمْ نَفَرُ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ إِلَى قَدَرِ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ إِبِلٌ هَبَطَتْ وَادِيًا لَهُ عُدْوَتَانِ إِحْدَاهُمَا خَصْبَةٌ وَالْأُخْرَى جَدْبَةٌ أَلَيْسَ إِنْ رَعَيْتَ الْخَصْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ وَإِنْ رَعَيْتَ الْجَدْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ قَالَ فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَكَانَ مُتَغَيِّبًا فِي بَعْضِ حَاجَتِهِ فَقَالَ إِنَّ عِنْدِي فِي هَذَا عِلْمًا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ فَحَمِدَ اللَّهُ عُمَرُ ثُمَّ انْصَرَفَ .

2 Hadis sadrži sasvim jasno pravilo o ponašanju u slučaju pojave epidemije i zarazne bolesti. Nije dozvoljeno (osim u nuždi) ići u zemlju u kojoj se pojavi epidemija zarazne bolesti. Također nije dozvoljeno izići onima koji se zateknu u zemlji u kojoj se pojavi epidemija, kako se ona ne bi dalje širila i na druge zemlje i područja, a sve je to opet prema Allahovoj odredbi, jer se ništa i ne može desiti bez Njegove odredbe. Ibn-Hadžer vrlo opširno govori o kugi i zaraznim bolestima te o ponašanju muslimana u takvim prilikama (*Fethul-bari*, 10/190-194).

5730. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Abdullaha b. Amira da je Omer krenuo u Šam i kada je bio u Sergu, obaviješten je da se u Šamu pojavila kuga. Abdur-Rahman b. Avf kazao mu je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada čujete da se u nekoj zemlji pojavila (epidemija), ne ulazite u nju! A ako se ona pojavi u zemlji u kojoj se nalazite, ne izlazite iz nje bježeći od epidemije!”

5731. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Nu'ajm Mudžmir, prenoseći od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U Medinu neće ući Mesih (Dedžal) niti kuga.”¹

5732. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, a ovome Asim, prenoseći od Hafse bint Sirin da ju je Enes b. Malik, radijallahu anhu, upitao: “Od čega je umro Jahja?”

“Od kuge”, rekla je. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kuga je šehadet svakog muslimana.”²

5733. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu Malik, ovome Sumejj, prenoseći od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Onaj koji umre od stomachne bolesti – šehid je, i onaj koji umre od kuge – šehid je.”³

٥٧٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ عُمَرَ خَرَجَ إِلَى الشَّامِ فَلَمَّا كَانَ بِسَرِّغَ بَلَغَهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّامِ فَأَخْبَرَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ .

٥٧٣١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نُعَيْمِ الْمُجَمِّرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ الْمَسِيحُ وَلَا الطَّاغُوتُ .

٥٧٣٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ حَدَّثَنِي حَفْصَةُ بِنْتُ سِيرِينَ قَالَتْ قَالَ لِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَحْيَى بِمَ مَاتَ قُلْتُ مِنَ الطَّاغُوتِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الطَّاغُوتُ شَهَادَةُ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

٥٧٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَالْمَطْعُونُ شَهِيدٌ .

1 Postoje različita mišljenja učenjaka o značenju ovog hadisa. Ibn-Hadžer raspravlja o ovome u *Fethul-bariju* na dvije stranice (201-202).

2 To znači da je onaj koji umre od kuge umro kao šehid. Međutim, u sljedećem poglavlju, u hadisu koji prenosi Aiša, radijallahu anha, spominju se tri uvjeta za to.

3 Ovo je skraćeni dio hadisa koji je ranije spomenut u poglavljima o džihadu.

NAGRADA ONOME KOJI SE STRPI U EPIDEMIJI KUGE

5734. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Habban, ovome Davud b. Ebu-Furat, prenoseći od Abdullaha b. Burejde, a on od Jahje b. Ja'mera da mu je Aiša, supruga Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, rekla kako je ona pitala Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kugi, pa joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "To je bila kazna koju je Allah slao kome je htio. Allah ju je učinio milošću za vjernike. Nema roba koji se nađe u zemlji u kojoj se pojavi kuga, pa on ostane u toj zemlji i pokaže strpljivost, znajući da ga neće zadesiti ništa osim onog što je Allah odredio, a da za to neće imati nagradu kao što je nagrada šehidu."⁴

بَابُ أَجْرِ الصَّابِرِ فِي الطَّاعُونَ

٥٧٣٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي الْفَرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا أَخْبَرَتْنَا أَنَّهَا سَأَلَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الطَّاعُونَ فَأَخْبَرَهَا نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ كَانَ عَذَابًا يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ فَجَعَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ فَلَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَقَعُ الطَّاعُونَ فَيَمُوتُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَنْ يُصِيبَهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الشَّهِيدِ تَابَعَهُ النَّضْرُ عَنْ دَاوُدَ .

4 U nekim hadisima spominje se da je širenje nemorala i bluda jedan od razloga širenja kuge i drugih bolesti koje ranije nisu postojale. Brojne bolesti koje se pojavljuju u ovo doba najbolja su potvrda tome. Hadis ukazuje na to da će onaj koji strpljivo podnese ovu epidemiju i ne umre od nje, imati nagradu kao i šehid, a onaj koji umre u toj epidemiji smatra se šehidom.

RUKJA (LIJEČENJE) KUR'ANOM I UČENJEM SURA MU'AVVIZAT (EL-IHLAS, EL-FELEK I EN-NAS)

5735. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu Hišam, ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u bolesti u kojoj je umro, puhao na sebe učeći sure Mu'avvizat.

“Kada mu je to postalo teško”, kaže Aiša, “ja sam to radila i potirala ga njegovom rukom zbog njenog blagoslova.”

Pitao sam Zuhrija: “Kako je puhao?”

“Puhao je u svoje ruke, pa je onda potirao njima svoje lice”, odgovorio je.¹

RUKJA UČENJEM SURE FATIHATUL-KITAB

Spominje se (hadis) koji prenosi Ibn-Abbas od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5736. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'ba, prenoseći od Ebu-Bisra, on od Ebu-Mutevekkila, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da su neki ashabi Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, naišli pored nekog arapskog plemena, ali ih ovi nisu primili niti ugostili. I dok su oni bili u neizvjesnosti, vođu tog plemena ujeo je akrep, pa su ih upitali:

“Imate li kakva lijeka ili liječnika?”

“Niste nas ugostili, pa vam nećemo pomoći dok nam ne date nagradu”, rekoše oni. Dali su im stado ovaca, pa je neki od njih učio suru

بَاب الرُّقَى بِالْقُرْآنِ وَالْمُعَوِّذَاتِ

٥٧٣٥. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَنْفُثُ عَلَى نَفْسِهِ فِي الْمَرَضِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ فَلَمَّا ثَقُلَ كُنْتُ أَنْفُثُ عَلَيْهِ بِيَدِي وَأَمْسَحُ بِيَدِ نَفْسِهِ لِبَرَكَتِهَا فَسَأَلْتُ الزُّهْرِيَّ كَيْفَ يَنْفُثُ قَالَ كَانَ يَنْفُثُ عَلَى يَدَيْهِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ.

بَاب الرُّقَى بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

وَيَذْكُرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

٥٧٣٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ أَتَوْا عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَلَمْ يَقْرُؤْهُمْ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ لَدَغَ سَيْدٌ أُولَئِكَ فَقَالُوا هَلْ مَعَكُمْ مِنْ دَوَاءٍ أَوْ رَاقٍ فَقَالُوا إِنَّكُمْ لَمْ تَقْرُؤُوا وَلَا نَفَعَلْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جَعْلًا فَجَعَلُوا لَهُمْ قَطِيعًا مِنَ الشَّاءِ فَجَعَلَ يَقْرَأُ بِأَمِّ الْقُرْآنِ وَيَجْمَعُ بَرَاقَهُ وَيَتَفَلَّ

¹ Ibn-Hadžer veli: “Ulema je saglasna da je rukja dozvoljena ako se ispune tri uvjeta: da se čini pomoću Allahovog govora ili Njegovih imena i svojstava, da je na arapskom jeziku ili na drugom jeziku ako je smisao poznat i da se čini uz uvjerenje da rukja ne djeluje sama po sebi, već s Allahovom odredbom. (Vidi opširnu raspravu o ovome u: *Fethul-bari*, 10/205-208.)

Ummul-Kur'an (Fatihu), skupljajući pljuvačku i pušuci na ujedeno, i on je ozdravio. Povelili su sa sobom ovce, rekavši: “Nećemo ih uzimati (niti koristiti) dok ne upitamo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Pitali su ga, pa se on nasmijao i rekao: “Kako si znao da je ona (Fatih) rukja?! Uzmite ih (ovce) i meni ostavite dio.”²

UVJETOVANJE RUKJE DAVANJEM STADA OVACA

5737. PRIČAO MI JE Sidan b. Mudarib Ebu-Muhammed Bahili, njemu Ebu-Ma'ser Basri Jusuf b. Jezid Berra' – a on je prilično pouzdan – ovome Ubejdullah b. Ahnes Ebu-Malik, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Ibn-Abbasa da je grupa ashaba Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, naišla pored ljudi koji su bili kod vode, a među njima se nalazila osoba koju je ujeo akrep, pa je jedan od tih ljudi izišao pred njih i upitao ih: “Ima li među vama neko ko zna liječiti rukjom? Kod vode se nalazi čovjek kojeg je ujeo akrep.” Krenuo je s njim jedan od ashaba i učio *Fatihatul-Kitab*, a dobio je za to ovce. Čovjek je ozdravio, a ovaj je dotjerao ovce do svojih drugova. Njima se to nije dopalo, pa mu rekoše: “Uzeo si za Allahovu Knjigu nagradu!” Kada su došli u Medinu, rekli su Vjerovjesniku: “Allahov Poslaniče, on je uzeo nagradu za Allahovu Knjigu!” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: “Najpreče za šta možete uzeti jeste Allahova Knjiga.”³

فَبَرَأَ فَاتُوا بِالشَّاءِ فَقَالُوا لَا نَأْخُذُهُ حَتَّى نَسْأَلَ النَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلُوهُ فَضَحِكَ وَقَالَ وَمَا أَدْرَاكَ أَنَّهَا رُقْيَةٌ خُذُوهَا وَاضْرِبُوا لِي بِسَهْمٍ .

بَابُ الشَّرْطِ فِي الرُّقْيَةِ بِقَطْعٍ مِنَ الْغَنَمِ

٥٧٣٧. حَدَّثَنِي سِيدَانُ بْنُ مُضَارِبٍ أَبُو مُحَمَّدٍ الْبَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْشَرٍ الْبَصْرِيُّ هُوَ صَدُوقُ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ الْبَرَاءِ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْأَخْنَسِ أَبُو مَالِكٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ مَرُّوا بِمَاءٍ فِيهِمْ لَدِيعٌ أَوْ سَلِيمٌ فَعَرَضَ لَهُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَاءِ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ مِنْ رَاقٍ إِنَّ فِي الْمَاءِ رَجُلًا لَدِيعًا أَوْ سَلِيمًا فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ عَلَى شَاءٍ فَبَرَأَ فَجَاءَ بِالشَّاءِ إِلَى أَصْحَابِهِ فَكَرِهُوا ذَلِكَ وَقَالُوا أَخَذْتَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا حَتَّى قَدِمُوا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ أَجْرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ .

² Hadis je ranije spomenut u poglavlju o nagrađivanju.

³ Hadis je ranije spomenut u poglavlju o nagrađivanju. Ovaj hadis ukazuje na dozvolu uzimanja nadoknade za podučavanje Kur'anu.

5738. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovome Ma'bed b. Halid, prenoseći od Abdullaha b. Seddada da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Naredio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ili naredio je da se uči rukja protiv uroka."

5739. PRIČAO MI JE Muhammed b. Halid, njemu Muhammed b. Vehb b. Atijja Dimeški, ovome Muhammed b. Harb, prenoseći od Muhammeda b. Velida Zubejdija, on od Zuhrija, ovaj od Urve b. Zubejra, on od Zejnebe bint Ebu-Seleme, a ona od Umm-Seleme, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio u njenoj sobi djevojku na čijem je licu bilo crnilo (ili crvenilo), pa je rekao:

"Učite joj rukju, urečena je pogledom!"

Slijedi ga (u predanju) Abdullah b. Salim, prenoseći od Zubejdija.

Ukajl prenosi od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem ¹

5740. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Abdur-Rezzak, ovome Ma'mer, prenoseći od Hemmama, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Urokljiv pogled je istina." A zabranio je tetoviranje.²

٥٧٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْبُدُ بْنُ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَدَّادٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْ أَمَرَ أَنْ يُسْتَرْقَى مِنَ الْعَيْنِ .

٥٧٣٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَهْبٍ بْنُ عَطِيَّةَ الدَّمَشَقِيِّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ زَيْنَبِ ابْنَةِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى فِي بَيْتِهَا جَارِيَةً فِي وَجْهِهَا سَفْعَةٌ فَقَالَ اسْتَرْقُوا لَهَا فَإِنَّ بِهَا النَّظْرَةَ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ وَقَالَ عُقَيْلٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٧٤٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْعَيْنُ حَقٌّ وَنَهَى عَنِ الْوَشْمِ .

¹ Hadisi ukazuju na to da je urok istina te da je dozvoljeno učiti rukju protiv njega. Među učenjacima vodila se velika rasprava o tome na koji način djeluje urokljiv pogled te šta je suština i istina u tom pogledu. (Vidi raspravu o tome u: *Fethul-bari*, 10/210-211, 214-216.)

² Hadis je izričit u potvrdi štetnog djelovanja urokljiva pogleda, s Allahovom odredbom. Zavist i želja da neko izgubi blagodat koju mu je Allah dao glavni je uzrok djelovanja urokljiva pogleda. Ibn-Hadžer veli: "Kada se nekome neko (ili nešto) dopada, neka prouči dovu i kaže: 'Mašallah, la kuvvete illa billah',

RUKJA PROTIV UJEDA ZMIJE I AKREPA (ŠKORPIJE)

5741. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovome Sulejman Šejbani, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Esveda, a on od svoga oca da je ovaj pitao Aišu, radijallahu anha, o rukji protiv ujeda, pa je ona rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je rukju protiv svega što ujeda."

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, LIJEČENJE DOVOM

5742. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Abdul-Varis da je od Abdul-Aziza čuo da je rekao: "Ušao sam sa Sabitom kod Enesa b. Malika, pa je Sabit rekao: 'O Ebu-Hamza,³ bolestan sam!' Enes ga je upitao: 'Hoćeš li da ti proučim dovu za ozdravljenje koju je učio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?', pa je odgovorio: 'Hoću.' Tada je on proučio: 'Bože, Gospodaru ljudi, koji otklanjaš nevolju, podari (mu) ozdravljenje poslije kojeg neće ostati nikakve bolesti! Ti si Iscjelitelj⁴, nema iscjelitelja osim Tebe!'"

بَابُ رُقْيَةِ الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ

٥٧٤١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنِ الرُّقْيَةِ مِنَ الْحُمَةِ فَقَالَتْ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ الرُّقْيَةَ مِنْ كُلِّ ذِي حُمَةٍ.

بَابُ رُقْيَةِ النَّبِيِّ ﷺ

٥٧٤٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَثَابِتٌ عَلَى أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ فَقَالَ ثَابِتٌ يَا أَبَا حَمْزَةَ اشْتَكَيْتُ فَقَالَ أَنَسٌ أَلَا أَرَقِيكَ بِرُقْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَلَى قَالَ اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ مُذْهِبَ الْبَاسِ اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا.

ili neka zatraži Allahov blagoslov, i to će biti rukja protiv uroka." (Vidi o ovome opširnije u: *Fethul-bari*, 10/214-216.)

³ Ebu-Hamza je nadimak Enesa b. Malika.

⁴ Iz ovoga se može zaključiti da je Uzvišenog Allaha dozvoljeno nazivati imenom koje nije doslovno spomenuto u Kur'anu, i to pod dva uvjeta:

– da u tome nema ništa što bi ukazivalo na bilo kakav nedostatak i

– da je osnovno značenje riječi iz koje je izvedeno ime spomenuto u Kur'anu, kao što je slučaj s riječima Uzvišenog: "... i koji me, kad se razbolim, liječi." (Eš-Šu'ara, 80)

5743. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Jahja, a ovome Sufjan da je čuo od Sulejmana, on od Muslima, a ovaj od Mesruka da je rekao: “Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za neke svoje ukućane tražio zaštitu potirući ih svojom desnom rukom i izgovarajući: ‘Bože, Gospodaru ljudi, otkloni nevolju i daj mu ozdravljenje poslije kojeg neće ostati nikakve bolesti! Ti si Iscjelitelj, i nema lijeka mimo Tvoga lijeka.’” Sufjan kaže: “Naveo sam ga (hadis) Mensuru, pa je i on meni naveo sličnu verziju koju je čuo od Ibrahima, on od Mesruka, a ovaj od Aiše.”

5744. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ebu-Redža, a njemu Nadr da je čuo od Hišama b. Urve, a ovaj od svoga oca da je rekao: “Od Aiše se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za ozdravljenje učio: ‘Otkloni nevolju, Gospodaru ljudi! U Tvojoj je ruci ozdravljenje. Nema Iscjelitelja osim Tebe!’”

5745. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan da je čuo od Abdu-Rabbihi b. Seida, a ovaj od Amre da je rekao:

“Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bolesniku učio: ‘U ime Allaha, prašina¹ s ove zemlje s pljuvačkom² nekih od nas,³ s dozvolom našeg Gospodara, iscijelit će našeg bolesnika.’”

٥٧٤٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُعَوِّذُ بَعْضَ أَهْلِهِ يَمْسَحُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى وَيَقُولُ اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهَبِ الْبَاسَ اشْفِهِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا قَالَ سُفْيَانُ حَدَّثْتُ بِهِ مَنْصُورًا فَحَدَّثَنِي عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ.

٥٧٤٤. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَرْقِي يَقُولُ امْسَحِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ بِيَدِكَ الشِّفَاءُ لَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا أَنْتَ.

٥٧٤٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ لِلْمَرِيضِ بِسْمِ اللَّهِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا بِرِيقَةٍ بَعْضُنَا يُشْفَى سَقِيمُنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا.

1 Iz hadisa se da zaključiti da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na kažiprst uzeo svoju pljuvačku i njime dodirnuo tlo, usljed čega je za kažiprst prionulo nešto prašine, a onda njime potro predio bola ili povrede, učeći istovremeno navedenu dovu. Na osnovu ovog hadisa Kurtubi zaključuje da je dozvoljeno učenje dove za iscjeljenje od svih vrsta bolova i dodaje da je to među prvom generacijom muslimana bilo općepoznato i redovno prakticirano. To što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kažiprstom dodirnuo tlo, a onda njime potro bolno mjesto samo po sebi dovoljno govori da je to poželjno prilikom učenja dove za iscjeljenje.

2 Kurtubi kaže da pljuvačka pospješuje razgradnju i varenje hrane te da pomaže zacjeljivanju povreda i suzbijanju izraslina, posebno ako je u pitanju pljuvačka gladnog postača. Bejdavi smatra da pljuvačka pored svoje uloge u varenju ima i funkciju reguliranja čovjekova raspoloženja.

Turbešti kaže: “Prašinom se aludira na Ademovo, alejhis-selam, stvaranje od zemlje, a pljuvačkom na spermu, kao da se htjelo reći: ‘Tebi, koji si prvog čovjeka stvorio od zemlje, a iza njega ostale, od neznatne kapi tekućine, lahko je onoga koji vodi ovakvo porijeklo i izliječiti.’”

3 Pod izrazom “neki od nas” misli se na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i posebnu vrijednost njegove pljuvačke (Nevevi).

5746. PRIČAO MI JE Sadeka b. Fadl da je čuo od Ibn-Ujejne, on od Abdu-Rabbihi b. Seida, a ovaj od Amre, a ona od Aiše koja je rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u dovi je za iscjeljenje učio: ‘Prašina s ove zemlje s pljuvačkom nekih od nas iscijelit će našeg bolesnika, s dozvolom našeg Gospodara.’”

PUHANJE PRI UČENJU RUKJE⁴

5747. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, a njemu Sulejman da je čuo od Jahjaa b. Seida, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Katade da je rekao: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

‘Istiniti su snovi od Allaha, a zbrkani od šejtana. Zato, kada neko od vas usnije nešto što mu nije drago, neka, kada se probudi, puhne tri puta i zatraži zaštitu od zla, pa mu neće naškoditi.’”

Ebu-Selema kaže: “Sanjao sam snove teže nego da me je planina pritislala, ali čim sam čuo ovaj hadis, na njih se više nisam obazirao.”

٥٧٤٦. حَدَّثَنِي صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ فِي الرُّقِيَّةِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا وَرِيقَةُ بَعْضِنَا يُشْفِي سَقِيمَنَا بِإِذْنِ رَبِّنَا .

بَابُ الذَّفَقِ فِي الرُّقِيَّةِ

٥٧٤٧. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا قَتَادَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الرُّؤْيَا مِنَ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ شَيْئًا يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفُثْ حِينَ يَسْتَيْقِظُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَيَتَعَوَّذْ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ وَقَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَإِنْ كُنْتُ لَأَرَى الرُّؤْيَا أَثْقَلَ عَلَيَّ مِنَ الْجَبَلِ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ فَمَا أَبَالِيَهَا .

4 Ovo je dokaz da nisu u pravu oni koji potpuno odbacuju puhanje poput Esveda b. Jezida iz generacije tabiina, pozivajući se na riječi Uzvišenog: “I od zla onih koji pušu u uzlove!” (El-Felek, 4) Među one koji ne odobravaju puhanje, naročito prilikom učenja Kur’ana, spada i Ibrahim Neha’i.

Esved za svoje mišljenje nema valjanog argumenta, jer osuda puhanja vračara ne podrazumijeva, nužno, osudu puhanja u drugim slučajevima, tim prije što je ono potvrđeno u vjerodostojnim hadisima. S druge strane, mišljenje Ibrahima Neha’ija pobija hadis koji navodi Ebu-Seid Hudri (treći hadis iz ovog poglavlja), iz kojega se vidi da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pobio učenje Fatihe puhanjem, čak i ako uz puhanje ima pomalo pljuvačke.

5748. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Uveysi, a njemu Sulejman da je čuo od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Urve b. Zubejra da je rekao: “Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi lijegao u postelju, u dlanove bi proučio zajedno: ‘*Kul huvallahu ehad...*’, ‘*Kul euзу birabbil-felek...*’ i ‘*Kul euзу birabbinnas...*’, puhnuo u njih, a zatim njima potro lice i tijelo dokle bi mu ruke dohvatile.’”

Aiša dodaje: “Kada se ne bi osjećao dobro, tražio bi od mene da mu to ja učinim.”

Junus kaže: “Gledao sam da je to, kada bi lijegao u postelju, činio i Ibn-Šihab.”

5749. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Ebu-Avana da je čuo od Ebu-Bišra, a ovaj od Ebu-Mutevekkila da je rekao: “Od Ebu-Seida prenosi se da je jedna grupa ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, krenula na put i putovala dok nije došla do jednog naselja nastanjenog beduinima koje su zamolili da im pruže gostoprimstvo, pa su to ovi odbili učiniti. Potom je poglavicu naselja nešto ujelo, pa su mu sve (što su znali i umjeli) provodili, ali mu ništa od toga nije pomagalo. Zatim je neko od njih rekao: ‘Kako bi bilo da odete do one grupe što je došla, možda neko od njih zna kakav lijek?’ Tada su otišli do njih i rekli: ‘O družino, našeg je poglavicu nešto ujelo, pa smo mu (sve što smo znali i umjeli) proveli, ali mu ništa od toga nije pomoglo. Ima li neko od vas da zna kakva lijeka?’”

‘Ima’, odgovorio je jedan od njih, ‘tako mi Allaha, ja sam vidar, ali smo vas mi, tako nam Allaha, zamolili za gostoprimstvo, pa ste nas vi odbili ugostiti.’ Potom su se nagodili da im daju stado stoke, pa je ovaj počeo pljuvcati i učiti: ‘*El-hamdu lillahi rabbil-alemin!*’ (Tebe, Allaha, Gospodara svjetova hvalimo!) – sve dok (bolesnik), kao da su mu okovi skinuti, nije ustao i bez muke počeo hodati.”

٥٧٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ نَفَثَ فِي كَفَّيْهِ بِقُلِّ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ وَبِالْمُعَوَّذَتَيْنِ جَمِيعًا ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ وَمَا بَلَغَتْ يَدَاهُ مِنْ جَسَدِهِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَلَمَّا اشْتَكَى كَانَ يَأْمُرُنِي أَنْ أَفْعَلَ ذَلِكَ بِهِ قَالَ يُونُسُ كُنْتُ أَرَى ابْنَ شِهَابٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ إِذَا أَتَى إِلَى فِرَاشِهِ .

٥٧٤٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَهْطًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ انْطَلَقُوا فِي سَفَرَةٍ سَافَرُوهَا حَتَّى نَزَلُوا بِحَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّقُوهُمْ فَلَدَغَ سَيِّدُ ذَلِكَ الْحَيِّ فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَوْ أَتَيْتُمْ هَؤُلَاءِ الرِّهْطَ الَّذِينَ قَدْ نَزَلُوا بِكُمْ لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ شَيْءٌ فَاتَوْهُمْ فَقَالُوا يَا أَيُّهَا الرِّهْطُ إِنَّ سَيِّدَنَا لَدَغَ فَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ نَعَمْ وَاللَّهِ إِنِّي لَرَاقٍ وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَلَمْ تُضَيِّقُونَا فَمَا أَنَا بِرَاقٍ لَكُمْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعَلًا فَصَاحُوهُمْ عَلَى قَطِيعٍ مِنَ الْغَنَمِ فَانْطَلَقَ فَجَعَلَ يَنْفُلُ وَيَقْرَأُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَتَّى لَكَانَ نَشِيطٌ مِنْ عِقَالٍ فَانْطَلَقَ يَمْشِي مَا بِهِ قَلْبَةٌ

On (dalje) dodaje: “Pošto su im dali dogovorenu nagradu, jedan je od njih rekao: ‘Podijelite!’, ali je onaj koji je vidao rekao: ‘Nemojte dok ne dodemo Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ne ispričamo mu kako je bilo i dok ne vidimo šta će nam on narediti.’ Došavši Allahovu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispričali su mu kako je bilo, pa je rekao: ‘Znaš li da je ona¹ zaštita? Pogodili ste, i, pored sebe, odvojite dio i za mene!’”

VIDAREVO POTIRANJE PREDJELA BOLA DESNOM RUKOM

5750. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Šejba, a njemu Jahja da je čuo od Sufjana, on od A‘meša, a ovaj od Muslima da je Mesruk rekao:

“Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: ‘Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, neke (ljude), tražeći za njih zaštitu, desnom rukom potirao po predjelu bola i učio: ‘Otkloni nevolju, Gospodaru ljudi i daj (mu) ozdravljenje, Ti si iscjelitelj! Nema lijeka mimo Tvoga lijeka! Daj ozdravljenje poslije kojeg neće ostati nikakve bolesti!’” “Spomenuo sam ga (hadis)” – kaže Sufjan – “Mensuru, pa mi je on pričao prenoseći od Ibrahima, on od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, slično ovom (hadisu).”

ŽENA MOŽE UČITI RUKJU ZA ČOVJEKA

5751. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu‘fi, a njemu Hišam da je čuo od Ma‘mera, on od Zuhrija, a ovaj od Urve da je rekao:

“Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tokom bolesti u kojoj je umro, sam sebi puhao učeći dove za zaštitu. Kada se bolest pogoršala, ja sam mu

قَالَ فَأَوْفَوْهُمْ جُعْلَهُمَ الَّذِي صَالَحُوهُمْ عَلَيْهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ اقْسِمُوا فَقَالَ الَّذِي رَقَى لَا تَفْعَلُوا حَتَّى تَأْتِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ لَهُ الَّذِي كَانَ فَتَنْظَرُ مَا يَأْمُرُنَا فَقَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّهَا رُقِيَّةٌ أَصَبْتُمْ اقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ بِسَهُمْ .

بَاب مَسْحِ الرَّاقِي الْوَجَعَ بِبِدَةِ الْيَمْنَى

٥٧٥٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعَوِّذُ بَعْضَهُمْ يَمْسَحُهُ بِيَمِينِهِ أَذْهَبَ الْبَاسَ رَبِّ النَّاسِ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا فَذَكَرْتُهُ لِمَنْصُورٍ فَحَدَّثَنِي عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ بِنَحْوِهِ .

بَاب فِي امْرَأَةٍ تَرْقِي الرَّجُلَ

٥٧٥١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَنْفِثُ عَلَى نَفْسِهِ فِي مَرَضِهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ بِالْمَعْوَذَاتِ فَلَمَّا ثَقُلَ كُنْتُ أَنَا أَنْفِثُ عَلَيْهِ بِيَدِي فَأَمْسَحُ بِيَدِي نَفْسَهُ

¹ Tj. sura El-Fatiha.

ih učila, pušući u njega i potirući (predio bola) njegovom blagoslovljenom rukom.”

Pitao sam Ibn-Šihaba: “Kako je on puhao?”, pa mi je rekao da bi “puhnuo u ruke, a onda njima potro lice.

KO NE ODUČAVA (TRAŽEĆI U TOME LIJEKA)¹

5752. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Husajn b. Numejr da je čuo od Husajna b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Seida b. Džubejra, koji je rekao:

“Od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, prenosi se da je rekao: ‘Jednoga dana pred nas je izišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Pokazani su mi sljedbenici (svih) vjerovjesnika. Neki su vjerovjesnici prolazili s jednim, neki s dva čovjeka, neki s grupom, a neki sami, bez ijednog sljedbenika. Zatim sam ugledao nepreglednu masu

لِبَرَكَّتِهَا فَسَأَلْتُ ابْنَ شِهَابٍ كَيْفَ كَانَ يَنْفِثُ قَالَ
يَنْفِثُ عَلَى يَدَيْهِ ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ .

بَاب مَنْ لَمْ يَرْقُ

٥٧٥٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ
حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ
ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ
ﷺ يَوْمًا فَقَالَ غُرِضْتُ عَلَى الْأُمَمِ فَجَعَلَ يَمُرُّ
النَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلُ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلَانِ وَالنَّبِيُّ
مَعَهُ الرَّهْطُ وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ وَرَأَيْتُ سَوَادًا
كَثِيرًا سَدَّ الْأَفُقَ فَرَجَوْتُ أَنْ تَكُونَ أُمَّتِي فَقِيلَ

¹ Ovoga hadisa naročito se drže oni koji kao sredstvo liječenja izbjegavaju rukju (odučavanje Kur'anom) i kauterizaciju, smatrajući da to umanjuje pouzdanje u Allaha. Oni rukju shvataju u smislu učenja Kur'ana u svrhu liječenja, ali neki učenjaci smatraju da se ovdje misli na odučavanje nedozvoljenim riječima, odnosno bajanje i čaranje. Na ovo učenjaci imaju više odgovora:

– Za razliku od traženja zaštite učenjem dova, čaranje kakvo je bilo prije islama ili ono pri kome se izgovaraju nerazumljive riječi iz bojazni da u sebi sadrže nevjerstvo – najbolje je ostaviti. Komentirajući ovaj hadis Ijad kaže da će spomenutih “sedamdeset hiljada” pored ostalih imati i ovu vrlinu te dodaje da onaj koji se koristi predislamskim čaranjem i sl. nije musliman.

– Davudi i još neki učenjaci smatraju da se u navedenom hadisu misli na one koji navedeno izbjegavaju dok su zdravi, iz bojazni da se ne razbole, ali ne i na one koji se time služe kada se razbole. Međutim, ovo je mišljenje u suprotnosti s traženjem zaštite prije bolesti, o čemu u hadisu postoje nepobitni dokazi.

– Neučenjem rukje (odučavanje Kur'anom, ako se misli na to) i izbjegavanjem kauterizacije htjelo se ukazati na potpuno oslanjanje na Allaha u borbi s bolešću te na zadovoljstvo Njegovom odredbom, a nikako na pobijanje dozvole da se to čini, potvrđene u vjerodostojnim hadisima i praksi čestitih predaka, sljedbenika zdrave tradicije, s tim što se prepuštanjem Allahovoj odredbi i zadovoljstvom njome postiže viši stupanj (Hattabi).

– Potpuno pouzdanje u Allaha (*tevekkul*) zaslužuju samo oni u čijem sreću nema ni tračka straha od bilo čega drugoga – niti od zvijeri, niti od ljutog neprijatelja – niti brige kako će doći do nafake ili lijeka od bolesti. Zapravo, onome koji se potpuno preda Allahu, uvjeren da se tok sudbine ne može izbjeći, oslanjanje na Allaha ne smeta da, povodeći se za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i postupajući po njegovu sunnetu, preduzme mjere opreza, jer je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi nosio pancir i kacigu, u planinskom klancu postavio strijelce i oko Medine napravio opkop. Osim toga, dozvolio je da se neki muslimani isele u Abesiniju, a kasnije naredio preseljenje u Medinu (Hidžru) i sam je učinivši. Jeo je i pio te svojim ukućanima nabavljao i pravio zalihe hrane, ne čekajući da mu one padnu s neba; a ako je iko bio zaslužan da mu se to desi, bio je on. I konačno, upitan: “Da li da svežem svoju kamilu, ili da je ostavim (nesvezanu)?”, odgovorio je: “Sveži je i osloni se na Allaha!” (Taberi).

koja je zakrčila horizont. Poželio sam da to budu moji sljedbenici, pa mi je rečeno: ‘Ovo je Musa sa svojim narodom.’ Zatim mi je rečeno: ‘Pogledaj!’, pa sam (pogledao i) ugledao nepreglednu masu koja je zakrčila horizont. Potom mi je rečeno: ‘Pogledaj na tu i tu stranu!’, pa sam (pogledao i) ugledao nepreglednu masu koja je (sa svih strana) zakrčila horizont. ‘Ovo su tvoji sljedbenici. S njima je sedamdeset hiljada onih koji će bez polaganja računa ući u Džennet’, rečeno mi je.’ Svijet se razišao prije nego mu je objasnio (ko su oni). Kasnije su Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi, raspravljajući o tome, rekli: ‘Što se nas tiče, mi smo rođeni u višeboštvu, ali smo ipak povjerovali u Allaha i Njegova Poslanika. No, to će biti naši potomci.’ To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: ‘To su oni koji ne zloslute, koji ne traže da im se odučava i koji se ne kauteriziraju, nego se na Gospodara svoga oslanjaju.’ Na to je Ukaša b. Mihsan ustao i upitao: ‘Allahov Poslaniče, hoću li ja biti među njima?’ ‘Hoćeš’, odgovorio je. Potom je ustao drugi i upitao: ‘Hoću li i ja biti među njima?’ ‘Prestigao te je Ukaša’, odgovorio mu je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).”

هَذَا مُوسَى وَقَوْمُهُ ثُمَّ قِيلَ لِي أَنْظُرْ فَرَأَيْتُ سَوَادًا
كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ لِي أَنْظُرْ هَكَذَا وَهَكَذَا
فَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأُفُقَ فَقِيلَ هَؤُلَاءِ
أُمَّتُكَ وَمَعَ هَؤُلَاءِ سَبْعُونَ أَلْفًا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
بِغَيْرِ حِسَابٍ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ وَلَمْ يُبَيِّنْ لَهُمْ فَتَذَكَّرَ
أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا أَمَّا نَحْنُ فَوُلَدْنَا فِي
الشِّرْكِ وَلَكِنَّا آمَنَّا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَكِنْ هَؤُلَاءِ هُمْ
أَبْنَاؤُنَا فَبَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ هُمُ الَّذِينَ لَا يَتَطَيَّرُونَ
وَلَا يَسْتَرْقُونَ وَلَا يَكْتُمُونَ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ
فَقَامَ عُكَّاشَةُ ابْنُ مُحْصَنٍ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا يَا رَسُولَ
اللَّهِ قَالَ نَعَمْ فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ أَمِنْهُمْ أَنَا فَقَالَ سَبَقَكَ
بِهَا عُكَّاشَةُ .

ZLOSLUTNJA

5753. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Usman b. Umer da je čuo od Junusa, on od Zuhrija, a ovaj od Salima, koji je rekao:

“Od Ibn-Omera, radijallahu anhum, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nema zaraze¹ (od svake bolesti), niti zloslutnje² (s pticama). Nesreća je samo u troma: ženi, kući i životinji.’”³

5754. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Ubejdullah b. Abdullaha b. Utbe, koji je rekao: “Ebu-Hurejra pričao je da je čuo kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Nema zloslutnje, a od slutnji je najbolja ona s dobrim predznakom.’

‘A šta je dobar predznak?’, upitali su.

‘Kada neko od vas čuje lijepu riječ’, odgovorio je.”

SLUTNJA NA DOBRO

5755. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Hišam da je čuo od Ma‘mera, on od Zuhrija, a ovaj od Ubejdullah b. Abdullaha, koji je rekao: “Od Ebu-Hurejre prenosi se da je rekao: ‘Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nema zloslutnje, a od slutnji je najbolja ona s dobrim predznakom.’ ‘Allahov Poslaniče, a šta je dobar predznak?’, upitali su.

‘Kada neko od vas čuje lijepu riječ’, odgovorio je.”

بَابُ الطَّيْرِ

٥٧٥٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَلَمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةٌ وَالشُّؤْمُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْمَرْأَةِ وَالْدارِ وَالْدَابَّةِ .

٥٧٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبيدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنُ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَا طَيْرَةٌ وَخَيْرُهَا الْفَالُ قَالُوا وَمَا الْفَالُ قَالَ الْكَلِمَةُ الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ .

بَابُ الْفَالِ

٥٧٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبيدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا طَيْرَةٌ وَخَيْرُهَا الْفَالُ قَالُوا وَمَا الْفَالُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْكَلِمَةُ الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ .

1 O ovome će malo kasnije, u zasebnom poglavlju, biti više riječi.

2 Predislamski Arapi bili su jako sujevjeran narod. Islam je sujevjerje postepeno nastojao iskorijeniti. Tako su predislamski Arapi, kada bi polazili na put, gledali kuda će prva ptica koju ugledaju poletjeti. Ako bi poletjela desno, bio im je to dobar predznak, pa bi nastavili put, a ako bi poletjela lijevo, bio im je to loš predznak, pa su odustajali od puta i vraćali se kući. Islam je to zabranio. Ebu-Davud i Tirmizi, od Ibn-Abbasa, navode da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zloslutnja je širk...”

3 U hadisu spomenute tri stvari u suštini nisu nesretne. Nesreća je u ženi ako je loše naravi, neuka, slabih živaca, sklona raskoši, nemoralu i sl., u kući ako je tijesna, vlažna, slabo osvijetljena, dotrajala i sl., i u konju ako je jogunast ili oštar

5756. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, a njemu Hišam da je čuo Katadu, koji je rekao: “Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nema zaraze (od svake bolesti), niti zloslutnje (s pticama). Sviđa mi se slutnja na dobro – lijepa riječ.’”⁴

NEMA SOVE⁵

5757. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Hakem, a njemu Nadr da je čuo od Israila, on od Ebu-Hasina, a ovaj od Ebu-Saliha, koji je rekao: “Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nema zaraze (od svake bolesti), niti zloslutnje (s pticama), niti sove, niti trbušne zmije.’”

PREDSKAZIVANJE

5758. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejir da mu je pričao Lejs, a ovome Abdur-Rahman b. Halid da je čuo od Ibn-Šihaba, a on od Ebu-Seleme, koji je rekao: “Od Ebu-Hurejre prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio dvjema ženama iz (plemena) Huzejl koje

٥٧٥٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْقَالَ الصَّالِحُ الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ.

بَاب لَا هَامَةَ

٥٧٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا صَفَرَ.

بَاب الْكِهَانَةِ

٥٧٥٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَضَى فِي امْرَأَتَيْنِ مِنْ هُذَيْلٍ اقْتَتَلَتَا

4 U drugom hadisu koji prenosi Urva b. Amir, a bilježi ga Ebu-Davud, stoji: “Pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo sam slutnju, pa (mi) je rekao: ‘Najbolja je ona s dobrim predznakom. Ona ne smije odvratiti (obeshrabriti) muslimana. Kada neko od vas vidi nešto što mu nije drago, neka prouči: ‘Bože, od Tebe dolazi samo dobro, a zlo otklanjaš samo Ti! Nema snage ni moći osim u Allaha!’” Iz gore navedenog hadisa vidi se da slutnja na dobro nije zabranjena, kao što je to slučaj sa zloslutnjom i sujevjernim zaključivanjem po letu ptica. Taberi navodi da mu je Ikrima pričao kako je, dok je bio s Ibn-Abbasom, naletjela ptica i zapjevala, pa je neko povikao: “Sluti na dobro”, na što je Ibn-Abbas rekao: “Ona ne donosi ni dobro ni zlo.” Hatabi dodaje: “Razlika između slutnje na dobro i zloslutnje jest u tome što slutnja na dobro proizilazi iz lijepog mišljenja o Allahu, a zloslutnja iz lošega. Zato je i zabranjena.” Enes b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda kako je Allahovu poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi kakvim poslom krenuo na put, bilo drago čuti da mu se kaže: “S dobrom, s uspjehom i na pravome putu!” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ni u čemu nije bio sujevjeran. Kada bi kakvim poslom slao izaslanika, pitao bi ga za ime, i bilo bi mu drago ako bi mu se svidjelo, a ne bi odustajao ako mu se ne bi svidjelo, iako mu se na licu moglo vidjeti da mu nije drago to mu ime nije lijepo. U jednom hadisu stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Onaj koji predskazuje budućnost ili ga s puta vrati zloslutnja – nije naš.”

5 Vidjeti komentar hadisa br. 5770.

su se potukle. Jedna od njih bacila je kamen na drugu koja je bila trudna, pogodila je u stomak i usmrtila joj dijete u stomaku. Spor su iznijeli pred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da on presudi, pa je presudio da je krvarina za ono što je bilo u njenom stomaku rob ili robinja najbolje vrste. Tada je staratelj žene obavezane na isplatu krvarine upitao: ‘Kako, Allahov Poslaniče, mogu biti obavezan na isplatu krvarine za ono što nije ni jelo ni pilo, ni progovorilo ni zaplakalo?’

U takvom se slučaju (prolivena krv) ne osvećuje.’ ‘Ovaj je, zaista, vračarski brat (sličan im je)’, rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”

5759. PRIČAO NAM JE Kutejba, a njemu Malik da je čuo od Ibn-Šihaba, a ovaj Ebu-Seleme da je rekao: “Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da su se dvije žene posvađale, pa je jedna drugu gađala (i pogodila) kamenom, usljed čega je ona pobacila dijete. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, toj presudio da je za to krvarina rob ili robinja najbolje vrste.”

قَرَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَأَصَابَ بَطْنَهَا وَهِيَ حَامِلٌ فَقَتَلَتْ وَلَدَهَا الَّذِي فِي بَطْنِهَا فَاخْتَصَمُوا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَضَى أَنَّ دِيَّةَ مَا فِي بَطْنِهَا غُرَّةٌ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ فَقَالَ وَلِي الْمَرْأَةِ الَّتِي غَرِمَتْ كَيْفَ أَغْرَمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ لَا شَرَبَ وَلَا أَكَلَ وَلَا نَطَقَ وَلَا اسْتَهْلَ فَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّهَا هَذَا مِنْ إِخْوَانِ الْكُفَّانِ .

٥٧٥٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَتَيْنِ رَمَتْ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى بِحَجَرٍ فَطَرَحَتْ جَنِينَهَا فَقَضَى فِيهِ النَّبِيُّ ﷺ بِغُرَّةٍ عَبْدٍ أَوْ وَلِيدَةٍ .

1 Proricanje budućnosti u predislamsko doba, naročito među Arapima, usljed dužeg prekida objave, bilo je uzelo maha. Proricanja je bilo više vrsta:

– u dosluhu s džinima i šejtanima koji su se peli prema nebu i prisluškivali razgovor meleka, a onda u njega dodavali i došaptavali vračarima. Kada je došao islam, s objavljivanjem Kur`ana, nebo je dodatno zaštićeno, kako šejtani ne bi prisluškivali Objavu. Na to se aludira u riječima Uzvišenog: “Čuvamo ga od svakog šejtana prkosnog da ne prisluškuje meleke uzvišene; njih sa svih strana gađaju da ih otjeraju; njih čeka patnja neprekidna, a onoga koji što ugrabi stigne svjetlica blistava.” (Es-Saffat, 7-10) Proroci su prije islama u svojim predskazanjima često pogađali, ali je s dolaskom islama to postala prava rijetkost, tako da je proricanje, hvala Allahu, gotovo izumrlo;

– proricanje zloslutnjom, gatanje po letu ptica, praćenje položaja zvijezda i nagađanje – sve je to bilo prisutno kod predislamskih Arapa.

Iz više vjerodostojnih hadisa vidi se da islam najstrožije osuđuje proricanje. Navodimo samo dva:

“Ko ode vračaru ili astrologu – namaz mu neće biti primljen četrdeset dana.”

“Ko ode vračaru i povjeruje u ono što on govori – taj s onim što je objavljeno Muhammedu nema ništa, a ko mu ode i ne povjerovavši u ono što govori – namaz mu neće biti primljen četrdeset dana.”

Riječima: “Ovaj je, zaista, vračarski drug” – Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osudio način na koji se izrazio staratelj žene, jer je upotrijebio riječi slične onima kojima se služe vračari i sihirbazi. On je naime, umjesto da kaže: “... za ono što se nije ni rodilo” – počeo nabrajati i govoriti u rimovnoj prozi: “... za ono što nije ni jelo ni pilo, ni progovorilo ni zaplakalo.”

5760. PRENOSI SE od Ibn-Šihaba da je Seid b. Musejjeb rekao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za ubijeno dijete u utrobi majke kao krvarinu odredio roba ili robinju najbolje vrste, pa je onaj protiv koga je presudio upitao: 'Kako mogu biti obavezan na isplatu krvarine za ono što nije ni jelo ni pilo, ni progovorilo ni zaplakalo?' U takvom se slučaju (prolivena krv) ne osvećuje.' Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ovaj je, zaista, vračarski brat (sličan im je).'"

5761. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibn-Ujejna, ovome Zuhri, a njemu Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris, koji je čuo od Ebu-Mes'uda da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (da se koristi) vrijednost (uzeta za) psa, nadoknada bludnici i nagradu vračaru."

5762. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Hišam b. Jusuf, a ovome Ma'mer da je čuo od Zuhrija, a ovaj od Jahjaa b. Urve b. Zubejra, koji je rekao: "Od Urve se prenosi da je Aiša, radijallahu anha, rekla: 'Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ljudi su upitali o vračarima, pa je rekao: 'Nije to ništa (tačno).'
'Allahov Poslaniče, oni nam ponekad pričaju o nečemu što zaista tako i bude', rekoše.
'To je riječ istine koju ugrabi džin i došapne je u uho svoga druga, ubacujući s njom stotinu laži', reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."
Ali mi je pričao da je Abdur-Rezzak govorio kako su riječi "riječ istine" *mursel* (nisu prenesene neprekinutim nizom prenosilaca). Kasnije sam čuo da je za njih našao prenosioaca.

٥٧٦٠. وَعَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَضَى فِي الْجَنِينِ يُقْتَلُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ بِغُرَّةِ عَبْدٍ أَوْ وَلِيدَةٍ فَقَالَ الَّذِي قُضِيَ عَلَيْهِ كَيْفَ أَغْرُمُ مَا لَا أَكَلَّ وَلَا شَرِبَ وَلَا نَطَقَ وَلَا اسْتَهْلَ وَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّهَا هَذَا مِنْ إِخْوَانِ الْكُفَّانِ .

٥٧٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ .

٥٧٦٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَاسٌ عَنِ الْكُفَّانِ فَقَالَ لَيْسَ بِشَيْءٍ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَا أَحْيَانًا بِشَيْءٍ فَيَكُونُ حَقًّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحَقِّ يَخْطِفُهَا مِنَ الْجَنِيِّ فَيَقْرُهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ فَيَخْلُطُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ قَالَ عَلِيُّ قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ مُرْسَلُ الْكَلِمَةِ مِنَ الْحَقِّ ثُمَّ بَلَغَنِي أَنَّهُ أَسَنَدَهُ بَعْدَهُ .

SIHR

O tome se govori u riječima Uzvišenog Allaha:

“Šejtani su nevjernici jer uče ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka Harutu i Marutu u Babilonu. A njih dvojica nisu nikoga učili dok mu nisu rekli: ‘Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik!’ A ljudi su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ono što će im nauditi i od čega nikakve koristi neće imati iako su znali da onaj koji tom vještinom vlada neće nikakve sreće na onom svijetu imati.”¹

“A sihirbaz neće, ma gdje došao, uspjeti.”²

“Zar ćete slijediti vradžbinu, a vidite da jeste?”³

“I odjednom mu se pričinu da se, zbog vradžbine njihove, oni (tj. konopi o štapovi) kreću.”⁴

“... i od zla onih koje pušu u uzlove.”⁵ *En-Neffasatu* – sihirbazice; *tusharune* – zaslijepljeni.

5763. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu Isa b. Junus da je čuo od Hišama, a ovaj od svoga oca, koji je rekao:

“Od Aiše, radijallahu anha, prenosi se da je rekla: ‘Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, opsihrio je jedan Zurejćanin po imenu Lebid b. A’sam, tako da se Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pričinjalo da čini nešto što nije činio (tj. da prilazi svojim suprugama), dok jednoga dana, ili jedne noći, dok je bio kod mene, dugo predan dovi, nije upitao: ‘Aiša, znaš

بَابُ السِّحْرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ) وَقَوْلِهِ تَعَالَى (وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى) وَقَوْلِهِ (أَفَتَتَّبِعُونَ السِّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) وَقَوْلِهِ (يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى) وَقَوْلِهِ (وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ) وَالنَّفَّاثَاتِ السَّوَاحِرُ (تُسَحَّرُونَ) تُعَمَّوْنَ .

٥٧٦٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَحَرَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ يُقَالُ لَهُ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ كَانَ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا فَعَلَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ أَوْ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَهُوَ عِنْدِي لَكِنَّهُ دَعَا وَدَعَا ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَشَعَرْتَ

¹ El-Bekare, 102.

² Ta-Ha, 69.

³ El-Enbija, 3.

⁴ Ta-Ha, 66.

⁵ El-Felek, 4.

li da mi je Allah uslišao dovu za ono za što sam Ga molio? Došla su mi dva meleka, od kojih je jedan sjeo pored moje glave, a drugi pored mojih nogu, pa je jedan od njih upitao drugoga: ‘Šta čovjeka muči?’

‘Opsihren je’, odgovorio je.

‘A ko ga je opsihrio?’, upitao je.

‘Lebid b. A’sam’, odgovorio je.

‘Čime?’, upitao je.

‘Češljem, dlakama i prahom čaške od muškog cvijeta palme’, odgovorio je.

‘A gdje je to?’, upitao je.

‘U bunaru Zervan’, odgovorio je.’

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s nekim svojim drugovima otišao tamo, i, vrativši se, rekao: ‘Aiša, voda mu je (crvena) kao da je rastvor od kne, a vršci su njegovih palmi kao glave šejtana.’ Rekla sam: ‘Allahov Poslaniče, zar ih nisi izvadio?’

‘Allah me je izliječio’, odgovorio je, ‘pa nisam htio da o tome među svijetom potpirujem zlo.’ Zatim je naredio (da se to zakopa), pa je to zakopano.”⁶

أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلِي فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعَ الرَّجُلُ فَقَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ مَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِي أَيِّ شَيْءٍ قَالَ فِي مُسْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفٍّ طَلَعَ نَخْلَةً ذَكَرَ قَالَ وَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بَثْرِ ذُرْوَانَ فَاتَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَجَاءَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ كَأَنَّ مَاءَهَا نَقَاعَةُ الْحِنَاءِ أَوْ كَأَنَّ رُءُوسَ نَخْلِهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا اسْتَخْرَجْتَهُ قَالَ قَدْ عَافَانِي اللَّهُ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَوَّرَ عَلَى النَّاسِ فِيهِ شَرًّا فَأَمَرْتُ بِهَا فَدُفِنَتْ تَابِعَهُ أَبُو أُسَامَةَ وَأَبُو ضَمْرَةَ وَابْنُ أَبِي الرِّئَادِ عَنْ هِشَامٍ وَقَالَ اللَّيْثُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ هِشَامٍ فِي مُسْطٍ وَمُشَاقَةٍ يُقَالُ الْمَشَاطَةُ مَا يَخْرُجُ مِنَ الشَّعْرِ إِذَا مُسِطَ وَالْمَشَاقَةُ مِنْ مُشَاقَةِ الْكَتَانِ .

6 Benu-Zurejk (Zurejćani), od kojih potječe i Lebid b. A’sam, ogranak je plemena Hazredž. Ensarije iz ovog plemena i židovi iz Medine bili su prije islama u prijateljskim i savezničkim odnosima, ali su ovi odnosi prekinuti kada su ensarije primile islam. Lebid b. A’sam po porijeklu nije bio židov, već ga neki tako nazivaju zato što je samo prividno bio primio islam, ali je i dalje ostao odan židovima.

Vakidi navodi da su u muharremu sedme godine po Hidžri, nakon što se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s ashabima vratio s Hudejbije u Medinu, židovi potplatili Lebida b. A’sama, vještog sihirbaza iz toga vremena, da opsihri Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon čega je on, kako navodi Zuhri, oko šest mjeseci osjećao teškoće. Učenjaci hadisa su jednoglasnog mišljenja da se ove teškoće nisu ogledale u stvarima vezanim za primanje i dostavu Objave (pričinjavanju da vidi Džibrila tamo gdje on nije bio, da mu se objavljuje ono što se nije objavljivalo, da ne može zapamtiti ili prenijeti primljenu Objavu i sl.), već u stvarima vezanim za fizičke aktivnosti kao što su: jelo, piće, prilazak ženama i sl. Tako se u više verzija ovog hadisa (Humejdi, Ibn-Ujejna, Aiša i Seid b. Musejjeb) navodi da se Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pričinjavalo da prilazi svojim ženama, a zapravo im nije prilazio. Ijad smatra kako je moguće da se spomenutim pričinjavanjem misli na to da se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u tom periodu činilo da kao i ranije može prilaziti ženama, ali kad bi to pokušao uvidio bi da ne može.

U vjerodostojnom (sahih) hadisu stoji da je šejtan pokušao u namazu pomesti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali mu je (Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem) Allah pomogao da ga se oslobodi i onemogućio šejtanu da se domogne bilo čega što je vezano za vjeru i propise vjere. Slično je bilo i sa spomenutim slučajem, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio opsihren. Za vrijeme trajanja sihra šejtan mu nije uspio nauditi, pogotovo ne u stvarima vezanim za primanje i dostavu Objave, premda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povremeno osjećao teškoće u vidu govora, nemoći da ponešto što je ranije činio učini ili pričinjavanje koje se s vremena na vrijeme pojavljivalo, ali opet s Allahovom pomoći nestajalo.

Slijede ga u predanju od Hišama Ebu-Usama, Ebu-Damra i Ebu-Zinad. Lejs i Ibn-Ujejna od Hišama prenose da je rečeno: "... u češlju i dlakama" (*fi muštin ve mušatatin*).

"Mušatatin" su, kažu, češljom iščešljane dlake kose. Isti se izraz koristi i za niti konoplje.

ŠIRK I SIHR SPADAJU U UPROPAŠTAJUĆE (SMRTNE) GRIJEHE

5764. PRIČAO MI JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Sulejman, a ovome Sevr b. Zejd da je čuo od Ebu-Gajsa da je rekao: "Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

'Klonite se upropaštavajućih (smrtnih) grijeha: višeboštva (pripisivanja Allahu sudruga) i sihra!'"¹

DA LI ĆE SE IZVADITI (NEŠTO ČIME JE NAPRAVLJEN) SIHRA (IZ MJESTA GDJE JE STAVLJEN)?

Katada kaže: "Pitao sam Seida b. Musejjeba da li će se s opsihrenog čovjeka, ili čovjeka koji ne može da prilazi supruzi, skinuti sihr ili će ga se liječiti *nušrom* (smjesom od biljaka i vode, te učenjem na to).

'Ne smeta, jer oni (koji liječe tako) time žele popraviti stanje (izliječiti bolesnika), a sve što je korisno nije zabranjeno', odgovorio je."

بَابُ الشُّرْكِ وَالسِّحْرِ مِنَ الْمُؤَبَّاتِ

٥٧٦٤. حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ اجْتَنِبُوا الْمُؤَبَّاتِ الشُّرْكَ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ.

بَابُ هَلْ يَسْتَخْرَجُ السِّحْرُ

وَقَالَ قَتَادَةُ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ رَجُلٌ بِهِ طَبٌّ أَوْ يُؤَخَّذُ عَنْ امْرَأَتِهِ أَيْحُلُّ عَنْهُ أَوْ يُنْشَرُ قَالَ لَا بَأْسَ بِهِ إِنَّمَا يُرِيدُونَ بِهِ الْإِضْلَاحَ فَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَلَمْ يَنْفَعْ عَنْهُ.

Dakle, teškoće Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u periodu dok je bio opsihren ogledale su se u njegovim tjelesnim (fizičkim), ali ne i u duhovno-misaonim sposobnostima.

Otuda ćemo, ako analiziramo i riječi sestre Lebida b. A'sama: "Ako je zaista vjerovjesnik, saznat će, a ako nije, ovaj će mu sihr pomutiti razum" – vidjeti da se dokazala istinitom prva pretpostavka, jer su ga, kao što se vidi iz gore navedenog hadisa, o svemu podrobno obavijestila dvojica meleka.

¹ Ovo je skraćena verzija hadisa: "Klonite se sedam teških (smrtnih) grijeha..." – spomenutog u poglavljima o savjetima. Navodeći ga ovdje u skraćenoj verziji, s istim lancem prenosilaca, Buhari je htio istaknuti pogubnost naročito ova dva teška grijeha.

5765. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed da je čuo od Ibn-Ujejne da je rekao:

“Prvi koji nam je to ispričao bio je Ibn-Džurejdž, koji je rekao: ‘Pričali su mi Urvini ukućani da su (to) čuli od Urve, pa sam upitao Hišama, koji nam je rekao da je čuo od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je opsihren do te mjere da mu se činilo da prilazi (svojim) ženama, a nije im prilazio.’”

Sufjan kaže: “Kada se to događa, to je najteži oblik sihra.”

On je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) upitao: “Aiša, znaš li da mi je Allah uslišao dovu za ono što sam ga molio? Došla su mi dva čovjeka, od kojih je jedan sjeo pored moje glave, a drugi pored mojih nogu, pa je onaj (što je bio) kod moje glave upitao ovog drugog: ‘Šta je (ovom) čovjeku?’

‘Opsihren je’, odgovorio je.

‘A ko ga je opsihrio?’, upitao je.

‘Lebid b. A’sam, čovjek iz plemena Benu-Zurejk (Zurejćanin), licemjer (munafik) i saveznik židova’, odgovorio je.

‘Čime?’, upitao je.

‘Češljem i dlakama’, odgovorio je.

‘A gdje (je to)?’, upitao je.

‘U čaški muškog cvijeta palme ispod ploče u bunaru Zervan’, odgovorio je.”

Ona (Aiša, radijallahu anha) kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je do bunara da to izvadi, pa je rekao: ‘Ovo je bunar koji mi je pokazan; voda mu je (crvena) kao da je rastvor od kne, a palme kao glave šejtana’, dodavši da je to izvađeno.” Ona (dalje) kaže da je upitala: “A da si to (tj. razotkrio ili liječio *nušrom*)?”, pa joj je rekao: “Allah me je izliječio, pa nisam htio ni prema kome od ljudi da potpirujem zlo.”

٥٧٦٥. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُيَيْنَةَ يَقُولُ أَوَّلُ مَنْ حَدَّثَنَا بِهِ ابْنُ جُرَيْجٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي آلُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ فَسَأَلْتُ هِشَامًا عَنْهُ فَحَدَّثَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سُحِرَ حَتَّى كَانَ يَرَى أَنَّهُ يَأْتِي النِّسَاءَ وَلَا يَأْتِيهِنَّ قَالَ سَفِيَانُ وَهَذَا أَشَدُّ مَا يَكُونُ مِنَ السُّحْرِ إِذَا كَانَ كَذَا فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَعْلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَقْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلِي فَقَالَ الَّذِي عِنْدَ رَأْسِي لِلْآخَرِ مَا بَالَ الرَّجُلُ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَيْدٌ بْنُ أَعْصَمَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ حَلِيفٌ لِيَهُودَ كَانَ مُنَافِقًا قَالَ وَفِيمَ قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَّةٍ قَالَ وَأَيْنَ قَالَ فِي جُفٍّ طُلْعَةٍ ذَكَرَ تَحْتَ رَاغُوفَةٍ فِي بَثْرِ ذُرْوَانَ قَالَتْ فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ الْبِشْرَ حَتَّى اسْتَخْرَجَهُ فَقَالَ هَذِهِ الْبِشْرُ الَّتِي أُرِيَتْهَا وَكَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَاءِ وَكَأَنَّ نَخْلَهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قَالَ فَاسْتُخْرِجَ قَالَتْ فَقُلْتُ أَفَلَا أَيْ تَنْشَرَتْ فَقَالَ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ شَفَانِي وَأَكْرَهُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ شَرًّا.

SIHR¹

5766. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usama, a ovome Hišam da je čuo od svoga oca da je Aiša rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je opsihren do te mjere da mu se pričinjalo kako čini nešto što nije činio, sve dok me jednoga dana, dok je bio kod mene, nakon dugog obraćanja Allahu dovom, nije upitao:

'Aiša, znaš li da mi je Allah uslišao dovu za ono za šta sam molio?'

'A šta je to bilo Allahov Poslaniče?', upitala sam.

'Došla su mi', odgovorio je, 'dva čovjeka, od kojih je jedan sjeo pored moje glave, a drugi pored mojih nogu, pa je jedan od njih upitao drugoga: 'Šta čovjeka muči?' 'Opsihren je', odgovorio je.

'A ko ga je opsihrio?', upitao je.

'Lebid b. A'sam, Židov iz (plemena) Benu-Zurejk.' – odgovorio je. 'Čime?', upitao je.

'Češljem, dlakama i prahom čaške od muškog cvijeta palme', odgovorio je.

'A gdje je to?', upitao je. 'U bunaru Zu-Ervan', odgovorio je.'

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s jednom grupom svojih drugova otišao do bunara, pogledao ga, i palme iznad njega, a zatim mi je, vrativši se, rekao: 'Tako mi Allaha, voda mu je (crvena) kao da je rastvor od kne, a palme kao glave šejtana.' Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, zar ih nisi izvadio?'

'Allah me je izliječio', odgovorio je, 'pa nisam htio da o tome među svijetom potpaljujem zlo.' Zatim je naredio (da se to zakopa), pa je to zakopano."

بَابُ السَّحْرِ

٥٧٦٦. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى إِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا فَعَلَهُ حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ عِنْدِي دَعَا اللَّهَ وَدَعَاهُ ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتُ يَا عَائِشَةُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ قُلْتُ وَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ جَاءَنِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلِي ثُمَّ قَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعَ الرَّجُلُ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ الْيَهُودِيُّ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ قَالَ فِيمَا ذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفٍّ طَلْعَةٍ ذَكَرَ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بَثْرِ ذِي أَرْوَانَ قَالَ فَذَهَبَ النَّبِيُّ ﷺ فِي أَنْاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ إِلَى الْبَيْتِ فَنَظَرَ إِلَيْهَا وَعَلَيْهَا نَخْلٌ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَكَآنَ مَاءَهَا نِقَاعَةُ الْحِنَاءِ وَلَكَآنَ نَخْلُهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَأَخْرَجْتَهُ قَالَ لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ عَافَانِي اللَّهُ وَشَفَانِي وَخَشِيتُ أَنْ أَتَوَّرَ عَلَى النَّاسِ مِنْهُ شَرًّا وَأَمَرَ بِهَا فَدُفِنَتْ .

¹ Poglavlje sa istim naslovom navedeno je i maloprije, a tako je navedeno u mnogim verzijama Buharijevog Sahiha, dok u nekim verzijama to nije slučaj. Moguće je da se radi o grešci, a samo neki to pripisuju Buhariju.

I UMIJEĆE GOVORA IMA SVOJU MAGIJU

5767. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Zejd b. Eslem da je čuo od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

“S istoka² su došla dva čovjeka, pa su prisutne, kad su počeli govoriti, oduševili svojom rječitošću. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “I umijeće govora ima svoju magiju”, ili: ‘I neka je vrsta govora magija.’³

ADŽVA-DATULE LIJEK SU PROTIV SIHRA

5768. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Mervan, a ovome Hašim da je čuo od Amira b. Sa'da, a on od svoga oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko svako jutro pojede po nekoliko medinskih datula (adžve) – taj mu dan od jutra do noći neće (moći) nauditi ni otrov ni sihr.” Drugi kažu: “... sedam datula.”⁴

5769. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu Ebu-Usama, a ovome Hašim b. Hašim da je čuo Amira b. Sa'da da je rekao: “Čuo sam da je Sa'd, radijallahu anhu, rekao: ‘Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

‘Ko ujutro pojede sedam medinskih datula adžve – taj mu dan neće nauditi ni otrov ni sihr.’”

بَابُ إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا

٥٧٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَدِمَ رَجُلَانِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَخَطَبَا فَعَجِبَ النَّاسُ لِبَيَانِهِمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا أَوْ إِنَّ بَعْضَ الْبَيَانِ لَسِحْرٌ.

بَابُ الدَّوَاءِ بِالْعَجْوَةِ لِلْسِّحْرِ

٥٧٦٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَزْزَنٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ أَخْبَرَنَا هَاشِمٌ أَخْبَرَنَا عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ اصْطَبَحَ كُلَّ يَوْمٍ تَمْرَاتٍ عَجْوَةً لَمْ يَضُرَّهُ سُمْ وَلَا سِحْرٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ إِلَى اللَّيْلِ وَقَالَ غَيْرُهُ سَبْعَ تَمْرَاتٍ.

٥٧٦٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرَ بْنَ سَعْدٍ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ تَصَبَّحَ سَبْعَ تَمْرَاتٍ عَجْوَةً لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سُمْ وَلَا سِحْرٌ.

2 Riječ je o dvojici ljudi iz plemena Benu-Temim, koje je nastanjivalo predjele prema Iraku, dakle istočno od Medine.

3 Hattabi vještinu govora dijeli na dvije vrste: jednu koja odiše umijećem dokazivanja cilja, ma o čemu se radilo, i drugu koju karakterizira vještina pridobivanja slušalaca i njihove pažnje, te kao takva predstavlja neku vrstu magije, budući da plijeni srce, pomućuje razum i stvari prikazuje drugačijima nego što one po svojoj prirodi uistinu jesu. Stoga vještina govora koja graniči s magijom i jeste pokuđena, pa se ona s pravom naziva sihrom.

4 Riječ je o najboljoj vrsti mehkih medinskih datula srednje veličine, krupnijih od datula sajhani. Ibn-Kesir kaže da one potječu od palme koju je svojom rukom posadio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

NEMA SOVE

5770. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam b. Jusuf, a ovome Ma'mer da je čuo od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

'Nema zaraze (od svake bolesti), niti zloslutnje (s pticama), niti sove' – pa je jedan beduin upitao: 'Allahov Poslaniče, a kako to da se deve u pustinji (zdrave) poput gazela, kad se s njima pomiješa šugava deva, zaraze?'

'A ko je zarazio ovu prvu?', upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."

5771. Od Ebu-Seleme prenosi se da je čuo kako je Ebu-Hurejra kasnije govorio: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

'Neka onaj koji ima bolesne deve svoje deve nipošto ne miješa sa zdravim devama!'"

Ebu-Hurejra porekao je prvi hadis, pa smo mu rekli: "Zar nam ti nisi kazivao da nema zaraze?"

Tada je on nešto smrsio na abesinskom. Ebu-Usama kaže: "Nisam vidio da je zaboravio neki drugi hadis do ovaj."¹

بَاب لَا هَامَةَ

٥٧٧٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا عَدْوَى وَلَا صَفَرٌ وَلَا هَامَةٌ فَقَالَ أَغْرَابِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا بَالُ الْإِبِلِ تَكُونُ فِي الرَّمْلِ كَأَنَّهَا الظَّبَاءُ فَيَخَالِطُهَا الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَيَجْرِبُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَنْ أَغْدَى الْأَوَّلَ.

٥٧٧١. وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ بَعْدَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يُورَدَنَّ مَرَضٌ عَلَى مُصِحٍّ وَأَنْكَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ حَدِيثَ الْأَوَّلِ قُلْنَا أَلَمْ تَحْدِثْ أَنَّهُ لَا عَدْوَى فَرَطَنَ بِالْحَبَشِيَّةِ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ فَمَا رَأَيْتُهُ نَسِيَ حَدِيثًا غَيْرَهُ.

¹ Predislamski Arapi vjerovali su da iz glave ubijenog, ako se njegova krv ne osveti, izide crv koji obilazi oko njegova groba i govori: "Napojte me, napojte me!" – sve dok neko ubijenog ne osveti. S druge strane, židovi su vjerovali da on sedam dana obilazi grob ubijenog prije nego što ode.

Kazzaz kaže da su vjerovali da se ne radi o crvu, nego o noćnoj ptici – kao da je htio reći sovi – čije su spuštanje i krećanje na kući uzimali za loš predznak i nagovještenje smrti nekog od ukućana, dok Ebu-Ubejd kaže da su vjerovali da se kosti umrloga pretvaraju u sovu koja leti, te da navedeni hadis treba shvatiti u tom smislu, tj. da to nije tačno.

NEMA ZARAZE

5772. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Ibn-Vehb, a ovome Junus da je čuo od Ibn-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha i Hamze da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Nema zaraze (od svake bolesti), niti zloslutnje (s pticama). Nesreća je u troje: konju, ženi i kući.'"

5773. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana da je Ebu-Hurejra rekao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: 'Nema zaraze.'"

5774. Ebu-Selema b. Abdur-Rahman kaže: "Čuo sam Ebu-Hurejru kad je rekao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: 'Ne miješajte šugave (bolesne) deve sa zdravima!'"

5775. KAŽE Zuhri da mu je pričao Sinan b. Ebu-Sinan Dueli da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da nema zaraze, pa je jedan beduin ustao i upitao: 'Jesi li vidio kako se deve u pustinji (zdrave) kao gazele, kad im dođe šugava deva, zaraze se?' Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: 'A ko je zarazio ovu prvu?'"

بَاب لَا عَدْوَى

٥٧٧٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَحَمْزَةُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا عَدْوَى وَلَا طِيْرَةٌ إِنَّمَا الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالِدَّارِ .

٥٧٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَا عَدْوَى .

٥٧٧٤. قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تُورِدُوا الْمُمْرِضَ عَلَى الْمَصِحِّ .

٥٧٧٥. وَعَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانَ الدُّؤْلِيُّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا عَدْوَى فَقَامَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَرَأَيْتَ الْإِبِلَ تَكُونُ فِي الرِّمَالِ أَمْثَالَ الطُّبَاءِ فَيَأْتِيهَا الْبَعِيرُ الْأَجْرَبُ فَتَجْرَبُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلَ .

5776. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovome Šu'ba da je Katada rekao: "Čuo sam od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

'Nema zaraze (bez Allahovog određenja, koja prelazi samo od sebe), niti zloslutnje (s pticama); sviđa mi se slutnja na dobro.'

'A šta je slutnja na dobro?', upitali su.

'Lijepa riječ', odgovorio (im) je."

POKUŠAJ TROVANJA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

O tome od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, preko Aiše, prenosi Urva.

5777. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Lejs, a ovome Seid b. Ebu-Seid da je čuo kad je Ebu-Hurejra rekao: "Kada je oslobođen Hajber, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjena je zatrovana ovca, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

'Sakupite mi Židove koji su ovdje bili!' Kada su ih sakupili, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je: 'Upitat ću vas nešto, pa hoćete li mi reći istinu?'

'Hoćemo, Ebu-Kasime', odgovorili su. Tada ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: 'Ko je vaš otac?'

'Naš je otac taj i taj', odgovorili su. Tada im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

'Lažete, vaš je otac taj i taj.'

'Jeste, istinu si rekao', odgovorili su. Zatim ih je upitao: 'Hoćete li mi reći istinu ako vas još nešto upitam?'

'Hoćemo, Ebu-Kasime', odgovorili su, 'ako ti ne kažemo pravo, znat ćeš da lažemo, kao što si saznao kad smo ti slagali za svoga oca.' Zatim ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

٥٧٧٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا عَدْوَى وَلَا طَيْرَةَ وَيُعْجِبُنِي الْفَأَلُ قَالُوا وَمَا الْفَأَلُ قَالَ كَلِمَةٌ طَيِّبَةٌ.

بَاب مَا يُذَكَّرُ فِي سَمِّ النَّبِيِّ ﷺ

رَوَاهُ عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

٥٧٧٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ شَاةٌ فِيهَا سَمٌّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اجْمَعُوا لِي مَنْ كَانَ هَاهُنَا مِنَ الْيَهُودِ فَجَمَعُوا لَهُ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي سَأَلْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَبَوُكُمْ قَالُوا أَبُونَا فَلَانَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَذَبْتُمْ بَلْ أَبَوُكُمْ فَلَانَ فَقَالُوا صَدَقْتَ وَبَرَزَتْ فَقَالَ هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَإِنْ كَذَبْنَاكَ عَرَفْتَ كَذَبْنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي آيِنَا قَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَهْلُ النَّارِ فَقَالُوا نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخَلَّفُونَا فِيهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اخْسَئُوا فِيهَا وَاللَّهِ لَا تَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا ثُمَّ قَالَ لَهُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي

upitao: ‘Ko će biti stanovnici Vatre?’ – pa su rekli: ‘Mi ćemo biti u njoj kratko, a onda ćete nas vi u njoj zamijeniti.’¹ Tada im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ostanite u njoj prezreni! Tako mi Allaha, mi vas u njoj nikada nećemo zamijeniti!’ Zatim ih je upitao: ‘Hoćete li mi reći istinu ako vas još nešto upitam?’

‘Hoćemo’, odgovorili su, pa ih je upitao: ‘Jeste li u ovu ovcu podmetnuli otrov?’

‘Jesmo’, odgovorili su.

‘A šta vas je na to navelo?’, upitao je. ‘Htjeli smo da te se, ako si lagao, riješimo, a (znali smo) ako si vjerovjesnik, da ti neće nauditi’, odgovorili su.”²

عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُمْ عَنْهُ قَالُوا نَعَمْ فَقَالَ هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سَمًّا فَقَالُوا نَعَمْ فَقَالَ مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَذَّابًا نَسْتَرِيحُ مِنْكَ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ .

- 1 U drugoj verziji ovog hadisa, koju, prenoseći je od Ikreme, navodi Taberi, stoji da su židovi Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorili kako u vatri neće biti više od četrdeset noći (aludirajući na vrijeme u kome su, u Musaovom, sallallahu alejhi ve sellem, odsustvu, obožavali tele) te da će ih poslije toga zamijeniti drugi (misleći na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove sljedbenike), na što im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio da će u njoj vječno ostati. Kao potvrda Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi stigla je objava kur’anskih ajeta: “Oni govore: ‘Vatra će nas doticati samo neko vrijeme...’, a nije tako! Oni koji budu zlo činili i grijesi njihovi budu ih sa svih strana stigli – oni će stanovnici Džehennema biti i u njemu će vječno boraviti.” (El-Bekara, 80-81) I Abdur-Rahman b. Zejd b. Eslem također od svoga oca prenosi da su židovi, kada ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao koga Tevrat kao stanovnike vatre spominje, odgovorili da će oni u njoj boraviti četrdeset dana, nakon čega će oni izići, a u njoj će ih zamijeniti drugi (misleći na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove sljedbenike). Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Lažete! Tako mi Allaha, mi vas u njoj nikada nećemo zamijeniti!” Kao potvrda njegovih riječi objavljeni su gore navedeni kur’anski ajeti.
- 2 U predanju koje od Enesa prenosi Hišam b. Zejd stoji da je otrov podmetnula židovka za koju Ibn-Ishak kaže da se zvala Zejneb bint Haris (žena Selama b. Muškima). U mursel predanju od Zuhrija stoji da je najviše otrova podmetnula u plećku i but jer je prethodno čula da upravo te dijelove najviše voli Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te da je on odabrao plećku i osjetio otrov čim ju je zagrizao. U više se predanja od Aiše, radijallahu anha, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na samrtničkoj postelji rekao: “Aiša, još uvijek osjećam gorčinu zalogaja koji sam pojeo u Hajberu. Ovo je vrijeme kada mi od toga otrova puca vratna žila.”

UZIMANJE OTROVA I LIJEČENJE NJIME TE NJEMU SLIČNIM ŠTETNIM I ODVRATNIM STVARIMA¹

5778. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Halid b. Haris, a ovome Šu'ba da je čuo od Sulejmana, on od Zekvana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko se baci s brda i (tako) izvrši samoubistvo – ući će pravo u džehennemsku vatru, kroz koju će vječno propadati. Ko popije otrov i (tako) izvrši samoubistvo – pravo će u džehennemsku vatru, u kojoj će vječno boraviti, svojom rukom držeći i pijući otrov. Ko nožem (željeznim predmetom) izvrši samoubistvo – pravo će u džehennemsku vatru, u kojoj će vječno ostati, svojom rukom, nožem, sam sebi probadajući stomak.”

5779. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Ahmed b. Bešir Ebu-Bekr, a ovome Hašim b. Hašim da je čuo od Amira b. Sa'da, a on od svoga oca, koji je rekao: “Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

‘Ko ujutro pojede sedam medinskih hurmi (*adžve*) – taj mu dan neće nauditi ni otrov ni sihr.’”

بَابُ شُرْبِ السُّمِّ

وَالدَّوَاءُ بِهِ وَبِمَا يُخَافُ مِنْهُ وَالْخَبِيثُ

٥٧٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ ذَكَوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا وَمَنْ تَحَسَّى سُمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا.

٥٧٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بَشِيرٍ أَبُو بَكْرٍ أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَصْطَبَحَ بِسَبْعِ تَمَرَاتِ عَجْوَةٍ لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سَمٌّ وَلَا سِحْرٌ.

¹ Ovim se aludira na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, zabranu liječenja haram stvarima, kako je u komentaru hadisa: “Allah vam u onome što je zabranio nije dao lijek” – navedeno u dijelu o pićima. O nedvosmislenoj Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, zabrani liječenja haram stvarima govore i hadisi koje u svojim zbirkama navode Ebu-Davud, Tirmizi i drugi. Međutim, Ibn-Bettal navodi da uzimanje otrova u izuzetnim slučajevima nije zabranjeno te da ga je dozvoljeno uzeti u sasvim maloj količini pod uvjetom da pomiješan s drugim stvarima koristi, a ne šteti. Hattabi kaže: “Odvratnost je ovakvih lijekova dvostruka; u pogledu njihove nečistoće (kao što su vino /alkohol/ i meso zabranjenih životinja) i u pogledu gadenja. Međutim, većinu je lijekova neprijatno uzimati, ali su neki manje, a neki više neprijatni.”

MAGAREĆE MLIJEKO

5780. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, a ovome Zuhri da je čuo od Ebu-Idrisa Havlanija, a on od Ebu-Sa'leba Hušenija, radijallahu anhu, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se jedu sve zvijeri s očnjacima.”

Zuhri kaže: “Nisam ga (hadis) čuo sve dok nisam došao u Šam.”

5781. Lejs dodaje: “Pričao mi je Junus da je pitao Ibn-Šihaba: ‘Možemo li uzimati abdest ili piti magareće mlijeko, žuč od zvijeri i mokraču od deva?’, pa mu je odgovorio: ‘Muslimani su se njima liječili i u tome nisu vidjeli ništa loše. Što se tiče magarećeg mesa, čuli smo da ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio, ali nismo čuli niti da je dozvolio niti da je zabranio magareće mlijeko.’ Što se, pak, tiče žuči od zvijeri, Ibn-Šihab je rekao: ‘Ebu-Idris Havlani pričao mi je da mu je Ebu-Sa'leba Hušeni rekao kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se jedu sve zvijeri koje imaju očnjake.’”²

بَابُ اللَّبَانِ الْأَثْنِ

٥٧٨٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ عَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبْعِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَلَمْ أَسْمَعْهُ حَتَّى آتَيْتُ الشَّامَ.

٥٧٨١. وَزَادَ اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَسَأَلْتُهُ هَلْ نَتَوَضَّأُ أَوْ نَشْرَبُ اللَّبَانَ الْأَثْنَ أَوْ مَرَارَةَ السَّبْعِ أَوْ أَبْوَالَ الْإِبِلِ قَالَ قَدْ كَانَ الْمُسْلِمُونَ يَتَدَاوَوْنَ بِهَا فَلَا يَرَوْنَ بِذَلِكَ بَأْسًا فَأَمَّا اللَّبَانُ الْأَثْنُ فَقَدْ بَلَّغْنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ حُمُومِهَا وَلَمْ يَبْلُغْنَا عَنْ اللَّبَانِهَا أَمْرٌ وَلَا نَهْيٌ وَأَمَّا مَرَارَةُ السَّبْعِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّ أَبَا ثَعْلَبَةَ الْخُسَنِيَّ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ أَكْلِ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبْعِ.

² Ibn-Bettal kaže da je Zuhri na osnovu Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, zabrane da se jede meso svake zvijeri koja ima očnjake izveo i zaključak o zabrani korištenje njihove žuči.

AKO MUHA PADNE U POSUDU

5782. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Isma'il b. Dža'fer, a ovome Utba b. Muslim, oslobođeni rob plemena Benu-Temim, da je čuo od Ubejda b. Hunejna, oslobođenog roba plemena Benu-Zurejk, da je rekao: Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada u posudu nekog od vas padne muha, neka je svu zamoči, pa onda izvadi i baci, jer je na jednom njenom krilu bolest, a na drugom lijek.”¹

بَابُ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي الْإِنَاءِ

٥٧٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عُثْبَةَ بْنِ مُسْلِمٍ مَوْلَى بَنِي تَيْمٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ مَوْلَى بَنِي زُرَيْقٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ كُلَّهُ ثُمَّ لِيَطْرَحْهُ فَإِنَّ فِي أَحَدِ جَنَاحَيْهِ شِفَاءً وَفِي الْآخَرِ دَاءٌ .

¹ Ebu-Ja'la u merfu⁴ predanju od Ibn-Omera navodi da će “svi insekti osim pčele biti u Džehennemu”, a Džahiz dodaje da “one u Džehennemu neće biti zato da bi bile kažnjene, već da bi se njima kažnjavali stanovnici Džehennema”.

Ibn-Dževzi smatra da se ne treba čuditi tome što su u navedenom hadisu, vezano za muhe, spomenuti i bolest i lijek. Tako pčela istovremeno luči med kao lijek, s jedne, i otrov s druge strane, slično zmiji, čiji je otrov smrtonosan, a čije se opet meso koristi za spravljanje protuotrova.

كِتَابُ اللَّبَاسِ

ODJEĆA

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“RECI: ‘KO JE ZABRANIO ALLAHOVE
UKRASE, KOJE JE ON ZA ROBOVE SVOJE
STVORIO?’”¹

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:
“Jedite, pijte, oblačite se i milostinju dijelite, ali
bez pretjerivanja i gordosti.”²

Ibn-Abbas kaže: “Jedi što želiš i oblači što želiš
ukoliko možeš izbjeći dvije stvari: pretjerivanje
i gordost.”

5783. PRIČAO NAM JE Isma‘il, koji kaže da
je njemu pričao Malik, prenoseći od Nafija,
Abdullaha b. Dinara i Zejda b. Esleme, koji su ga
obavijestili da Ibn-Omer, radijallahu anhu, prenosi
od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,
da je rekao:

“Uzvišeni Allah neće (po)gledati onoga koji iz
gordosti vuče svoju odjeću.”³

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ)

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ كُلُوا وَاشْرَبُوا وَالْبَسُوا وَتَصَدَّقُوا
فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلَا مَخِيلَةٍ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كُلُّ مَا
شِئْتَ وَالْبَسْ مَا شِئْتَ مَا أَخْطَأَتْكَ اثْنَتَانِ سَرَفٌ
أَوْ مَخِيلَةٌ.

٥٧٨٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ
نَافِعٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ وَزَيْدِ بْنِ أَسْلَمٍ يُخْبِرُونَهُ
عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءً.

1 Kur'an, El-A'raf, 32. Taberi posredstvom Džafera b. Ebu-Mugire prenosi od Seida b. Džubejra, koji prenosi da je Ibn-Abbas kazivao: “Pripadnici Kurejša imali su običaj hodati po kući goli, zviždeći i klepećući, tako da je Uzvišeni Allah tim povodom objavio navedeni ajet.” Ovo se predanje prenosi vjerodostojnim lancem prenosilaca, a prenosi se i preko drugih lanaca prenosilaca u istome ili sličnom obliku.

2 Razlog navođenja ovoga hadisa te Ibn-Abbasovog predanja jest ranije navedeni ajet, jer se u ajetu koji prethodi ovome navodi: “I jedite i pijte, samo ne pretjerujte; On ne voli one koji pretjeruju.” (El-A'raf, 31) Pretjerivanje, inače, znači prelazak granice u nečemu što se djelom ili govorom manifestira, dok gordost proizilazi iz neke osobine koju čovjek sam sebi umišlja, a označava oholost koja se iskazuje prilikom objedovanja, oblačenja i slično. Tako ovaj hadis čini zbir ljudskih osobina koje su za čovjeka, njegovu dušu i tijelo korisne i na ovome svijetu i na Sudnjem danu.

3 Ovim se u metaforičkom smilu aludira na samilost i milosrđe koje Uzvišeni Allah neće pokazati prema takvim osobama, i na ovome svijetu, sve do Sudnjeg dana. Međutim, postavlja se pitanje da li se to odnosi i na

POVLAČENJE IZARA¹ BEZ GORDOSTI

5784. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus da je njemu pričao Zuhejr, kome je pričao Musa b. Ukba, prenoseći od Salima b. Abdullaha, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, koji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko iz gordosti povlači svoju odjeću – Uzvišeni Allah neće ga (po)gledati na Sudnjemu danu.” Tada Ebu-Bekr upita: “Allahov Poslaniče, jedna strana moga izara, i pored moje pažnje popusti?”. Na to mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: “Nisi od onih koji to čine zbog gordosti.”²

5785. PRIČAO MI JE Muhammed da je njega obavijestio Abdul-A'la, prenoseći od Junusa, koji prenosi od Hasana da je Ebu-Bekra, radijallahu anhu, rekao: “Dok smo jednom bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, nastalo je pomračenje Sunca. On je odmah ustao, žurno vučući svoju odjeću dok nije stigao do džamije.³ Narod se ponovo okupio (pred džamijom), a on je klanjao dva rekata namaza, nakon čega je pomračenje prestalo. Tada nam se obratio rekavši: ‘Sunce i Mjesec jesu dva znaka među Allahovim znacima. Tako, kada vidite nešto slično, klanjajte namaz i molite Allaha dok to ne otkloni.’”⁴

بَابُ مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ مِنْ غَيْرِ خِيَلَاءٍ

٥٧٨٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَ شِقَائِي إِزَارِي يَسْتَرْخِي إِلَا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَسْتُ مِنْ يَصْنَعُهُ خِيَلَاءَ.

٥٧٨٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَسَفَتِ الشَّمْسُ وَنَحْنُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَامَ يُجِرُّ ثَوْبَهُ مُسْتَعْجِلًا حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ وَثَابَ النَّاسُ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ فَجَلَّى عَنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا وَقَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُ مِنْهَا شَيْئًا فَصَلُّوا وَادْعُوا اللَّهَ حَتَّى يَكْشِفَهَا.

muškarce i na žene. Tako Nesai i Taberi, posredstvom Ejjuba, koji prenosi od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, u vezi sa spomenutim hadisom prenose da je Umm-Selema upitala: “Šta da rade žene s donjim rubom svoje odjeće?”, na što je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) odgovorio: “Neka spuste za jedan pedalj” (šibr = 22,5 cm.). Ali ona je i dalje pitala: “A ako im i dalje budu noge otkrivene?” On na to odgovori: “Neka ih spuste do članaka, ali da ne prelaze dalje” (Tirmizijevo predanje). O ovome postoje još neka slična predanja. Na temelju više različitih izvora i verzija predanja o ovom pitanju neki učenjaci izводе zaključak da u vezi sa spuštanjem donje odjeće postoje po dva slučaja i za muškarce i za žene. Tako prema ovome mišljenju za muškarce postoji prvi, općeprihvaćeni, koji dužinu izara (donje odjeće) ograničava do polovine potkoljenice, i drugi, dopušteni – do članaka. Za žene općeprihvaćeni (slučaj) znači da (donja odjeća) ne prelazi dopušteni (slučaj) kod muškaraca više od jednog pedlja, a dopušteni – do članaka.

¹ Dio odjeće koji pokriva donji dio tijela.

² Povlačenje izara u ovome slučaju, dakle, nije grijeh.

³ Vučenje odjeće zbog žurbe nije, prema tome, zabranjeno. Zabrana se odnosi samo na situaciju kada se to čini iz oholosti, odnosno iz gordosti.

⁴ O pomračenju Sunca i Mjeseca i tome šta treba činiti u tom slučaju opširno se govori u poglavlju o namazu.

ZASUKIVANJE ODJEĆE

5786. PRIČAO MI JE Ishak, kojeg je obavijestio Ibn-Šumejl, njega Umer b. Ebu-Zaida, a ovoga Avn Ebu-Džuhajfa, prenoseći od svoga oca Ebu-Džuhajfe, koji je kazivao:

“Vidio sam Bilala kako dolazi s kopljem, zabada ga u zemlju, a zatim uči ikamet za namaz. Potom sam vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako izlazi, a ogrtač mu je bio zasukan. Zatim je klanjao dva rekata namaza okrenut prema koplju. A vidio sam i ljude i životinje kako prolaze ispred njega, a iza koplja.”

SVE ŠTO JE ISPOD ČLANAKA (ODJEĆA ILI DIO TIJELA) GORJET ĆE U VATRI

5787. PRIČAO NAM JE Adem, kome je pričao Šu'ba, a ovome Seid b. Ebu-Seid Makburi, koji prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ono što je ispod članaka; dio *izara* (ili dio tijela ispod njih) bit će u Vatri.”⁵

بَابُ التَّشْمِيرِ فِي الثَّيَابِ

٥٧٨٦. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شُمَيْلٍ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ فَرَأَيْتُ بِلَالًا جَاءَ بِعَنْزَةٍ فَرَكَّزَهَا ثُمَّ أَقَامَ الصَّلَاةَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ فِي حُلَةٍ مُشْمَرًا فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ إِلَى الْعَنْزَةِ وَرَأَيْتُ النَّاسَ وَالْذَّوَابَّ يَمُرُّونَ بَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ وَرَاءِ الْعَنْزَةِ.

بَابُ مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ

٥٧٨٧. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الْإِزَارِ فَفِي النَّارِ.

5 Vanjski smisao hadisa, a ujedno i naslova poglavlja, jeste da će odjeća koja prelazi članke nogu gorjeti u Vatri. Drugi mogući smisao jeste da će dio tijela ispod članaka, a preko koga prelazi odjeća, gorjeti u Vatri. Treće značenje koje navode komentatori jeste da se misli da će osoba koja oblači takvu odjeću gorjeti u Vatri, i četvrto tumačenje glasi da je smisao hadisa da taj postupak spada u nešto što rade ljudi koji će biti u Džehennem, a Allah najbolje zna. No, ako se uzmu u obzir dolje navedeni hadisi, onda se hadisi u cjelini mogu shvatiti u smislu da će gorjeti dio odjeće koji prelazi članke nogu, a time i dio nogu ispod članaka. Naime, Taberi bilježi hadis posredstvom Abdullaha b. Muhammeda b. Ukajla, a ovaj prenosi od Ibn-Omera, koji kazuje: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je vidio kako sam spustio svoj izar, pa me je upozorio: ‘O Ibn-Omere! Sve od odjeće što dotiče zemlju gorjet će u vatri.’” Taberi od Ibn-Abbasa bilježi hadis: “Sve će od izara što prelazi članke gorjeti.” Navode se i drugi vjerodostojni hadisi koji govore o ovome, a Ebu-Davud i Nesefi bilježe hadise u kojima se kaže da izar treba držati podignutim do polovine potkoljenica, a najniže do članaka. Spuštanje niže, kako se navodi u ovome hadisu, može biti samo iz oholosti, što je zabranjeno.

NAVLAČENJE ODJEĆE IZ GORDOSTI

5788. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, kojeg je obavijestio Malik, njega Ebu-Zinad, prenoseći od A'radža, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah na Sudnjemu danu neće (po)gledati u onoga koji iz oholosti spušta svoj izar."

5789. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Muhamed b. Zijad, koji kaže da je čuo Ebu-Hurejru kako govori: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ili Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:¹

'Dok je čovjek uznosito hodao u odijelu,² sam mu se diveći,³ i usto počesljane i namazane bujne kose, Allah učini da on u zemlju propadne i tako tone sve do Sudnjega dana.'"

Ovaj hadis slijedi i Junus, prenoseći od Zuhrija, s istim lancem (prenosilaca) unatrag do njegova izvora. Međutim, Šu'ajb ga ne prenosi od Zuhrija.

بَابُ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ مِنَ الْخِيَلَاءِ

٥٧٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَرًا .

٥٧٨٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي فِي حُلَّةٍ تُعْجِبُهُ نَفْسُهُ مَرَجَلٌ جُمْتَهُ إِذْ خَسَفَ اللَّهُ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلَجَلُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

1 Ova nedoumica (da li je rečeno Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ili Ebul-Kasim) je od Buharijevog učitelja Adema.

2 Odnosi se na kombinaciju dvaju odjevnih predmeta, jednog preko drugog, najčešće izara i ridaa.

3 Tj. diveći se svojoj odjeći.

5790. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, koji kazuje da je njemu pričao Lejs, ovome Abdur-Rahman b. Halid, prenoseći od Ibn-Šihaba, a ovaj od Salima b. Abdullaha da je njemu njegov otac pričao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dok je čovjek vukao (po zemlji) svoj izar, prevrnutu je na njega zemlja i on propada u nju sve do Sudnjeg dana.” Junus u prenošenju hadisa slijedi Abdur-Rahmana b. Halida, prenoseći od Zuhrija, a Šu‘ajb prenoseći preko Zuhrija, ne podiže hadis do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed da je njemu pričao Vehb b. Džerir, kojeg je obavijestio njegov otac, prenoseći od svoga amidže Džerira b. Zejda, koji je rekao: “Bio sam sa Salimom b. Abdullahom b. Omerom na vratima njegove kuće kada je rekao: ‘Čuo sam od Ebu-Hurejre da je on čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori slično gore navedenom.’”⁴

5791. PRIČAO NAM JE Metar b. Fadl da je njemu pričao Šebaba, a ovome Šu‘ba, koji je rekao da je sreo Muhariba b. Disara kako na konju dolazi u mjesto gdje radi kao sudac,⁵ pa ga je upitao za ovaj događaj. On mu je tada ispričao sljedeće:

“Čuo sam Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, kako govori da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ko iz gordosti vuče svoju odjeću – Allah neće u njega ni (po)gledati na Sudnjemu danu.’”

Na to je upitao Muhariba: “Da li je spomenuo svoj izar?”, pa mu je ovaj odgovorio: “Nije isticao niti izar niti košulju.”⁶

Ovaj hadis u istome lancu (prenosilaca) unatrag do njegova izvora prenose Džebela b. Suhajm,

٥٧٩٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ إِذْ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَابِعَهُ يُونُسُ بْنُ الزُّهْرِيِّ وَلَمْ يَرْفَعْهُ شُعَيْبُ بْنُ الزُّهْرِيِّ. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ عَمِّهِ جَرِيرِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَلَى بَابِ دَارِهِ فَقَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ نَحْوَهُ.

٥٧٩١. حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ لَقِيتُ مُحَارِبَ بْنَ دِثَارٍ عَلَى فَرَسٍ وَهُوَ يَأْتِي مَكَانَهُ الَّذِي يَقْضِي فِيهِ فَسَأَلْتُهُ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فَحَدَّثَنِي فَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ مَخِيلَةً لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقُلْتُ لِمُحَارِبٍ أَذْكَرَ إِزَارَهُ قَالَ مَا خَصَّ إِزَارًا وَلَا قَمِيصًا تَابِعَهُ جَبَلَةُ بْنُ سَحِيمٍ وَزَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ وَزَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ

⁴ U predanju Ebu-Nu‘ajma stoji: “Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori da Allah čini da čovjek koji uznosito hoda u odjeći, sam joj se diveći, u zemlju propadne i tone u njoj sve do Sudnjega dana.”

⁵ Obavljao je dužnost kadije u kadiluku Kufa.

⁶ Znači da se podrazumijeva i izar kao i svaka druga vrsta odjeće.

Zejd b. Eslem i Zejd b. Abdullah od Ibn-Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Isti hadis prenosi i Lejs od Nafija, znači od Ibn-Omera. Hadis u istom slijedu lanca (prenosilaca) do njegova izvora prenose i Musa b. Ukba, Umer b. Muhammed i Kudama b. Musa od Salima, ovaj od Ibn-Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Ko navlači svoju odjeću iz gordosti...”

OBLAČENJE ROJTAVOG IZARA¹

Spominje se da su Zuhri, Ebu-Bekr b. Muhammed, Hamza b. Ebu-Usajd i Mu'avija b. Abdullah b. Džafer nosili rojtavu odjeću.²

5792. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman da ga je obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, kojeg je obavijestio Urva b. Zubejr da je Aiša, radijallahu anhu, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

“Žena Rifaje Kurejza došla je do Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok sam ja sjedila, a bio je tu i Ebu-Bekr. Rekla je: ‘O Allahov Poslaniče! Bila sam udata za Rifaju i on me je neopozivo pustio. Poslije sam se udala za Abdur-Rahmana b. Zubejra, koji je, tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, na sebi od odjeće imao samo nešto slično rojticama’, pokazujući na rojtice svoga džilbaba.³ Njene riječi čuo je Halid b. Seid, koji se nalazio na vratima, nemajući dozvolu za to.” Aiša je dalje nastavila: “Tada Halid reče:

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ وَتَابَعَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَعُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَقَدَامَةُ بْنُ مُوسَى عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ .

بَابُ الْإِزَارِ الْمُهْدَبِ

وَيُذَكَّرُ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَأَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ وَحَمْزَةَ بْنِ أَبِي أَسِيدٍ وَمُعَاوِيَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ أَنَّهُمْ لَبَسُوا ثِيَابًا مُهْدَبَةً .

٥٧٩٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ جَاءَتِ امْرَأَةٌ رِفَاعَةَ الْقُرْظِيِّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا جَالِسَةٌ وَعِنْدَهُ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ تَحْتَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَنِي فَبَتَّ طَلَاقِي فَتَزَوَّجْتُ بَعْدَهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنُ الزُّبَيْرِ وَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا مَعَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ هَذِهِ الْمُهْدَبَةِ وَأَخَذَتْ هُدْبَةً مِنْ جِلْبَابِهَا فَسَمِعَ خَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ قَوْلَهَا وَهُوَ بِالْبَابِ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُ قَالَتْ فَقَالَ خَالِدٌ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَنْهَى هَذِهِ عَمَّا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

¹ Izar kod kojega su ostavljene resice od potke da vise, možda iz razloga njegova ukrašavanja.

² U vezi s nošenjem rojtave odjeće i Ebu-Davud bilježi hadis što ga prenosi Ebu-Džerr Džabir b. Selam, koji kazuje: “Došao sam do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je bio ogrnut šemlom čije rojtice (resice) padaju po njegovim nogama.” Navode se još neka predanja u kojima se spominje da je rojtava odjeća dopuštena za oblačenje.

³ Vrsta košulje.

‘Ebu-Bekre! Zar je nećeš prekinuti u ovome što priča pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?!’ – ‘Neću, tako mi Allaha, jer ni sam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ništa više ne kaže na to, nego se samo osmjehuje.’ Potom se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio toj ženi: ‘Možda bi se ti željela vratiti Rifaji, ali je to nemoguće osim ako niste imali spolni odnos.’ Poslije toga ovo je postalo pravilo.”

RIDA⁴

Enes prenosi da je neki beduin povukao Vjerovjsnika, sallallahu alejhi ve sellem, za njegov *rida*.⁵

5793. PRIČAO NAM JE Abdan da je njega obavijestio Abdullah, a ovoga Junus, prenoseći od Zuhrija, kojeg je obavijestio Ali b. Husejn, a ovoga Husejn b. Ali da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je svoj *rida*’, ogrnuo se njime i izišao da prošeta. U društvu s njim šetali smo ja i Zejd b. Harisa dok nismo stigli do kuće u kojoj je bio Hamza.⁶ Pošto je upitao za dozvolu da uđe, oni su mu dozvolili.”⁷

فَلَا وَاللَّهِ مَا يَزِيدُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى التَّبَسُّمِ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَعَلَّكَ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتِكَ وَتَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ فَصَارَ سُنَّةً بَعْدُ .

بَابُ الْأَرْدِيَةِ

وَقَالَ أَنَسٌ جَبَذَ أَعْرَابِيٌّ رِدَاءَ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٧٩٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بَرْدَانَهُ ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْرَةٌ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنُوا لَهُمْ .

4 Svaka vrsta odjevnog predmeta koji pokriva ramena i gornju polovinu tijela.

5 Ovo je samo dio hadisa koji se spominje u poglavlju o burdi, hiberi i šemli.

6 Hamza b. Abdul-Muttalib.

7 Misli se na Hamzu i druge koji su bili s njim u kući (ukućane). I ovo je, također, dio hadisa.

NOŠENJE KOŠULJE

Uzvišeni Allah u pripovijesti o Jusufu kaže: “Ovu košulju moju odnesite i na lice je mogao oca stavite, on će progledati.”¹

5794. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Hammad, prenoseći od Ejjuba, a ovaj od Nafija, koji prenosi od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je jednom jedan čovjek upitao: “O Allahov Poslaniče! Koju vrstu odjeće da obuče muhrim (hadžija u ihramima)?” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to mu odgovori: “Muhrim ne oblači košulju, hlače, burnus,² niti kožnu šivenu obuću (huff). Ukoliko nije u mogućnosti da nabavi papuče, može obuti nešto što je ispod članaka.”³

5795. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Usman da je čuo od Ibn-Ujejne, a on od Amra, koji prenosi od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je da posjeti Abdullaha b. Ubejja (b. Selula), nakon što je ovaj spušten u mezar. Naredio je zatim da ga izvade iz mezara. Pošto je izvađen, stavili su ga na njegova koljena. Potom je na njega (Abdullaha) uz puhkanje pljuvnuo svoje pljuvačke i obukao mu svoju košulju. Ipak, Allah zna najviše.”⁴

بَابُ لُبْسِ الْقَمِيصِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى حِكَايَةً عَنْ يُوسُفَ (اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا).

٥٧٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنَ الثِّيَابِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرُنْسَ وَلَا الْخُفَيْنِ إِلَّا أَنْ لَا يَجِدَ التَّغْلِينَ فَلْيَلْبَسْ مَا هُوَ أَسْفَلُ مِنَ الْكَعْبَيْنِ.

٥٧٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو سَمْعٍ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَعْدَةَ مَا أُدْخِلَ قَبْرَهُ فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ وَوُضِعَ عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَنَفَثَ عَلَيْهِ مِنْ رِيقِهِ وَالْبَسَهُ قَمِيصَهُ فَاللَّهُ أَعْلَمُ.

1 Jusuf, 93. Ovim se želi istaknuti da nošenje košulje nije bio rijedak slučaj iako je oblačenje izara i rida'a bilo prilično rašireno među Arapima. To se vidi i iz hadisa koji slijede u ovome poglavlju, a u kojima se govori da hadžija u ihramima, između ostaloga, ne može oblačiti ni košulju, te iz slučaja sa smrću Abdullah b. Ubejja. Sve to ukazuje da je košulja kao odjevni predmet u to vrijeme bila raširena među Arapima.

2 Ogrtač s kapuljačom.

3 Sličan hadis nalazi se u poglavlju o hadždžu, a govori šta hadžiji muhrimu nije dozvoljeno oblačiti kao i hadis koji govori o tome šta je hadžiji muhrimu dozvoljeno oblačiti.

4 Abdullah b. Ubejj je bio predvodnik munaфика. Komentarišući 2773. hadis u Muslimovom Sahihu, Nevevi kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uradio ovo iz počesti prema njegovom sinu koji je bio dobar musliman i koji je tražio da mu on klanja dženazu. Ovakav postupak ujedno spada u lijep Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lijepo ophođenje sa svojim ashabima. Isto tako, to što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dženazu munafikima bilo je prijeobjavljivanja ajeta kojim mu se zabranjuje da to čini. Neki kažu da je ovo oblačenje košulje vodi munaфика bilo zbog toga što je on jednom ubukao košulju

5796. PRIČAONAMJE Sadaka da ga je obavijestio Jahja b. Seid, njega Ubejdullah, a ovoga od Nafi‘, koji prenosi da je Abdullah b. Omer rekao:

“Pošto je umro Abdullah b. Ubejj (b. Selul), njegov je sin došao Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obratio mu se riječima: ‘O Allahov Poslaniče! Daj mi svoju košulju da umotam u nju svoga oca, a zatim mu klanjaj dženazu i zatraži oprost njegovih grijeha!’ Pošto mu je dao svoju košulju, rekao mu je: ‘Pozovi nas kad završiš! Nakon što je on to završio, pozvao ga je, i on je došao da klanja dženazu. Međutim, Omer ga je zadržao rekavši: ‘Zar ti Allah nije zabranio da klanjaš dženazu licemjerima u vjeri (munaficima) kada je rekao: ‘Molio ti oprosta za njih ili ne molio, molio čak i sedamdest puta, Allah im neće oprostiti!’”⁵ Zatim je objavljeno: ‘I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati!’⁶ Otada nije klanjao dženaze munaficima.”⁷

RAZREZ NA KOŠULJI NA GRUDIMA I NA DRUGIM MJESTIMA

5797. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir, a ovome Ibrahim b. Nafi‘, koji prenosi od Hasana, a ovaj od Tavusa da je Ebu-Hurejra rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naveo je primjer škrtice i darežljivca, upoređujući ih s dva čovjeka ogrnuta (svaki posebno) željeznim ogrtačem, s rukama uzdignutim prema grudima i vratu. Kad god darežljivac pokuša udijeliti sadaku, njegov se ogrtač raširi, tako da prekrije vrhove njegovih prstiju i izbriše trag njegovih stopa. A kada škrtica poželi

٥٧٩٦. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا تَوَفَّى عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي جَاءَ ابْنُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أَكْفُنُهُ فِيهِ وَصَلَّ عَلَيْهِ وَاسْتَغْفِرَ لَهُ فَأَعْطَاهُ قَمِيصَهُ وَقَالَ إِذَا فَرَغْتَ مِنْهُ فَأَذِنَا فَلَمَّا فَرَغَ أَذَنَهُ بِهِ فَجَاءَ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَجَذَبَهُ عُمَرُ فَقَالَ أَلَيْسَ قَدْ نَهَاكَ اللَّهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى الْمُنَافِقِينَ فَقَالَ (اسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) فَتَرَكْتُ (وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ) فَتَرَكَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِمْ.

بَابُ جَيْبِ الْقَمِيصِ مِنَ عِنْدِ الصَّدْرِ وَغَيْرِهِ

٥٧٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَثَلَ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ قَدْ اضْطُرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى ثُدْيَيْهِمَا وَتَرَاقِيهِمَا فَجَعَلَ الْمُتَصَدِّقُ كُلَّمَا تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ انْبَسَطَتْ عَنْهُ حَتَّى تَغْشَى أَنَامِلَهُ وَتَغْفُو أَثَرَهُ وَجَعَلَ الْبَخِيلُ كُلَّمَا

Abbasu. Zbog čega je to tako bilo Allah najbolje zna, kako to na kraju kaže prenosilac. Hadis je prethodio pod brojem 1270 i 1350.

⁵ Et-Tevba, 80.

⁶ Et-Tevba, 84.

⁷ O pokudenosti klanjanja dženaze licemjerima (munaficima) opširnije se govori u poglavljima o dženazama.

udijeliti sadaku, njegov se ogrtač skupi, i svaka halka dođe na svoje mjesto.”

Ebu-Hurejra još dodaje: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ovako stavlja prste u razrez svoje košulje. I kad bi vidio da ga širi (razrez na košulji), on se ipak ne bi raširivao.”¹

Ovaj hadis u istom lancu (prenosilaca), unatrag do njegova izvora, prenosi i Ibn-Tavus od svoga oca, kao i Ebu-Zinad od A‘redža, s tim što ovaj prenosi: “... u dva ogrtača (*fil-džubbetejni*).” Hanzala opet prenosi da je čuo od Tavusa kako prenosi da je Ebu-Hurejra rekao: “... dva ogrtača (*džubbetani*).” Džafer b. Hajjan, prenoseći od A‘redža, također kaže: “... dva štitinika (*džunnetani*).”

NOŠENJE OGRTAČA (DŽUBBE) USKIH RUKAVA ² NA PUTU

5798. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Abdul-Vahid, ovome A‘meš, njemu Ebu-Duha, a ovome Mesruk, koji kaže:

“Pričao mi je Mugira b. Šu‘ba da je jednom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao da obavi prirodnu nuždu. Kada se vratio, pripremio sam mu vodu, pa je uzeo abdest, a na sebi je imao šamski ogrtač. Izaprao je usta i nos, oprao lice i onda pokušao izvući ruke iz rukava. Pošto su rukavi bili tijesni, izvukao je ruke ispod donje strane tijela, oprao ih i potro mokrim rukama po glavi i obući (mestvama).”³

هَمَّ بِصَدَقَةٍ قَلَصَتْ وَأَخَذَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ بِمَكَانِهَا
قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
يَا صَبْعُ هَكَذَا فِي جَبِيهِ فَلَوْ رَأَيْتَهُ يُوسِّعُهَا وَلَا
تَتَوَسَّعُ تَابَعَهُ ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ وَأَبُو الزِّنَادِ عَنْ
الْأَعْرَجِ فِي الْجُبَّتَيْنِ وَقَالَ حَنْظَلَةُ سَمِعْتُ طَاوُسًا
سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ جُبَّتَانِ وَقَالَ جَعْفَرُ بْنُ
حَيَّانَ عَنِ الْأَعْرَجِ جُبَّتَانِ .

بَابُ مَنْ لَبَسَ جُبَّةً ضَيِّقَةً الْكُمَيْنِ فِي السَّفَرِ

٥٧٩٨. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي
أَبُو الضُّحَى قَالَ حَدَّثَنِي مَسْرُوقٌ قَالَ حَدَّثَنِي
الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَالَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ لِحَاجَتِهِ
ثُمَّ أَقْبَلَ فَتَلَقَّيْتُهُ بِهَاءٍ فَتَوَضَّأَ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَامِيَّةٌ
فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ فَذَهَبَ يُخْرِجُ
يَدَيْهِ مِنْ كُمَيْهِ فَكَانَا ضَيِّقَيْنِ فَأَخْرَجَ يَدَيْهِ مِنْ تَحْتِ
الْجُبَّةِ فَعَسَلَهُمَا وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَعَلَى خُفَيْهِ .

¹ Kada se govori o odjeći i košulji kao odjevnom predmetu, pod pojmom džep podrazumijeva se izrez na odjeći za glavu i ruke. Time se želi ukazati na to da je dopušteno praviti izreze na košulji za glavu, ruke i slično. Iz ovakvoga tumačenja ovoga hadisa može se, također, izvući i pouka o dijeljenju sadake od strane darežljivca i škrtice. Tako, kada škrtica poželi udijeliti sadaku i pokuša izvući ruke ispod košulje, one se zaustave na grudima, odnosno vratu, gdje je najtješnje, dok se darežljivcu košulja širom otvara i on izvlači svoju ruku bez problema kroz izrez za glavu. Međutim, u kontekstu ovoga hadisa navodi se i drugo tumačenje izreza, odnosno džepa na košulji. Prema tom tumačenju, izrezom na košulji želi se ukazati na mogućnost pravljenja džepa na takvome izrezu u koji se mogu stavljati razne stvari. Takvi džepovi uglavnom se prave na grudima. Sličan hadis nalazi se i u poglavlju o zekatu.

² Džubba je, inače, vrsta ogrtača sa širokim rukavima.

³ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dakle, nosio je tijesnu odjeću u vrijeme kada bi bio na putu ili u vojnom pohodu, kada okolnosti putovanja ili borbe traže takvu vrstu odjeće. Prema tome, dopušteno je u

NOŠENJE VUNENOG OGRTAČA U TOKU VOJNOG POHODA

5799. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm da je njemu pričao Zekerijja, prenoseći od Amira, ovaj od Urve b. Mugire, a on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je kazivao:

“Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, jedne noći na putovanju, kad me upita: ‘Imaš li sa sobom vode?’ Odgovorio sam: ‘Imam.’ Zatim je sišao sa svoje deve i udaljio se, tako da je nestao u mraku. Nakon što se vratio, polio sam mu iz (kožne) posude. Oprao je lice i ruke, i, pošto je imao na sebi ogrtač od vune (uskih rukava), nije mogao iz njega izvući ruke, pa ih je izvukao naniže, ispod ogrtača, i tako ih oprao, a zatim mokrim rukama potro glavu. Htio sam tada da mu skinem hufte (kožnu šivenu obuću), ali mi on reče: ‘Pusti ih, ionako sam ih na čiste (oprane) noge obuo’ – pa je samo po njima mokrom rukom potro.”⁴

بَابُ لُبْسِ جُبَّةِ الصُّوفِ فِي الْغَزْوِ

٥٧٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمَغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي سَفَرٍ فَقَالَ أَمَعَكَ مَاءٌ قُلْتُ نَعَمْ فَنَزَلَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَمَشَى حَتَّى تَوَارَى عَنِّي فِي سَوَادِ اللَّيْلِ ثُمَّ جَاءَ فَأَفْرَغْتُ عَلَيْهِ الْإِدَاوَةَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ مِنْ صُوفٍ فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُخْرِجَ ذِرَاعَيْهِ مِنْهَا حَتَّى أَخْرَجَهُمَا مِنْ أَسْفَلِ الْجُبَّةِ فَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ أَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعْهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا .

takvim prilikama, oblačiti se i na način neuobičajen za normalne prilike. U takvim prilikama, koje uvjetuju i takvu vrstu odjeće, propisane su i druge olakšice, kao što su način uzimanja abdesta izvlačenjem ruku iz tijesnih rukava ispod donje strane tijela i mesh po obući.

4 Osim navedenog, u vezi s prethodnim hadisom, a što se odnosi i na ovaj hadis, može se dodati da Ibn-Bettal navodi kako je Malik preporučivao izbjegavanje vunene odjeće onima koji mogu naći drugu zbog toga što je vunena odjeća javni simbol asketizma, a poznato je da je neisticanje činjenja dobrih djela elementarni zahtjev.

KABA' I SVILENI FERRUDŽ¹

A *ferrudž* je posebna vrsta *kabaa* za koji se još kaže da ima razrez pozadi.

5800. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Lejs, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, a ovaj od Misvera b. Mahrema, koji kazuje: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razdijelio je nekoliko *kabaa*, ali Mahremi nije dao ništa, pa mi je Mahrema rekao: ‘Sine, hajdemo do Allahovog Poslanika!’ Pošao sam tako s njim i (kada smo došli do Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, kuće) on mi reče: ‘Uđi i zamoli i za mene!’ Tako sam zamolio i za njega. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom iziđe pred njega, a na njemu jedna od tih *kabaa*, pa mu reče: ‘Ovu sam za tebe sačuvao.’ Mahrema pogleda u Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i reče: ‘Mahrema je sada zadovoljan.’”²

5801. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Lejs, prenoseći od Jezida b. Ebu-Habiba, a ovaj od Ebul-Hajra, koji prenosi od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je poklonjen *ferrudž* od svile. On ga je obukao i klanjao u njemu. Čim je završio namaz, naglo ga je svukao sa sebe – kao da ga prezire³ – i rekao: ‘Ovo ne treba bogobojažnima!’”⁴

بَابُ الْقَبَاءِ وَفُرُوجِ حَرِيرٍ

وَهُوَ الْقَبَاءُ وَيُقَالُ هُوَ الَّذِي لَهُ شَقٌّ مِنْ خَلْفِهِ .

٥٨٠٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَقْبِيَّةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةَ شَيْئًا فَقَالَ مَخْرَمَةُ يَا بُنَيَّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَقَالَ ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي قَالَ فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا فَقَالَ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ قَالَ فَنَظَرُ إِلَيْهِ فَقَالَ رَضِيَ مَخْرَمَةُ .

٥٨٠١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ أَهْدَيْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فُرُوجَ حَرِيرٍ فَلَبِسَهُ ثُمَّ صَلَّى فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَزَرَعَهُ نَزْعًا شَدِيدًا كَالْكَارِهِ لَهُ ثُمَّ قَالَ لَا يَنْبَغِي هَذَا لِلْمُتَّقِينَ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ عَنِ اللَّيْثِ وَقَالَ غَيْرُهُ فُرُوجَ حَرِيرٍ .

¹ *Kaba'* i *ferrudž* vrste su odjevnih predmeta uskih rukava i struka, koji pozadi imaju razrez. Obično se nose u borbi jer omogućuju slobodan pokret.

² Iz hadisa se vidi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u tom trenutku nosio svilu. Međutim, postoje tumačenja koja kažu kako je moguće da se to desilo prije zabrane nošenja svilene odjeće. Kao drugo moguće tumačenje navodi se da je on, u tom trenutku, samo ogrnuo ovaj odjevni predmet da bi ga pokazao Mahremi, bez namjere da ga nosi, tj. oblači. Moguće je i to da ga je samo držao na ruci, budući da se u predanju ovoga hadisa od Hatima b. Verdana kaže: “...izišao je, a sa sobom je imao (*me'ahu*) *kaba'*.”

³ Budući da ga je baš u tome trenutku na ovakav način odbacio, tvrdi se da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, upravo tada objavljena zabrana oblačenja svilene odjeće.

⁴ Postoje neka tumačenja u vezi s navedenim da se zabrana svilene odjeće, navodno, odnosi samo na bogobojažne, za koje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da su to oni koji Allahu robuju kao da ga vide. Međutim, po drugom shvatanju, svaki je vjernik u isto vrijeme i bogobojažan čovjek. U svakom

Ovaj hadis, u istome lancu (prenosilaca) do njegova izvora, prenosi i Abdullah b. Jusuf od Lejsa, s tim što se u njegovu predanju kaže: "... svileni *ferrudž*".

BURNUS⁵

5802. KAZIVAO MI JE Musedded da je njemu pričao Mu'temir, koji kaže:

"Čuo sam svoga oca kako govori: 'Vidio sam na Enesu žuti *burnus* od *hazza*.'"⁶

5803. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Nafija, a ovaj od Abdullah b. Omera da je neki čovjek upitao:

"O Allahov Poslaniče! Šta od odjeće može obući hadžija u ihramima?" Allahov mu je Poslanik na to odgovorio: "Ne oblačite košulje, turbane, hlače, kapuljače (*burnuse*),⁷ niti šivenu obuću (*huffe*), osim kada neko od vas ne može naći papuče – u tom slučaju može obući *huffe* (kožnu šivenu obuću) pošto ih skрати do ispod članaka. I ne oblačite ništa od odjeće što je došlo u dodir sa šafranom (*za'feran*) ili *versom*."⁸

بَابُ الْبَرَانِسِ

٥٨٠٢. وَقَالَ لِي مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ رَأَيْتُ عَلَى أَنَسٍ بُرْنُسًا أَصْفَرَ مِنْ خَزٍّ.

٥٨٠٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنَ الثِّيَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَلْبَسُوا الْقُمُصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبَرَانِسَ وَلَا الْخِفَافَ إِلَّا أَحَدٌ لَا يَجِدُ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا مِنَ الثِّيَابِ شَيْئًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا الْوَرُسُ.

slučaju, iz hadisa se razumije da muškarcima nije dozvoljeno oblačenje svile, osim u slučaju nužde.

⁵ Kapuljača ili ogrtač s kukuljicom.

⁶ Svileni tkanina koja se dobiva od zečije dlake.

⁷ Neki muslimani nisu voljeli nositi kapuljače (*burnuse*) jer je to bila monaška odjeća. Kada je Malik bio upitan o tome, odgovorio je da u tome nema ništa loše, a kada su mu napomenuli da ih nose i kršćani, odgovorio je da se muslimani nosili takve kapuljače.

⁸ *Za'feran* (šafran) i *vers* (zerdecaf) biljke koje služe za bojenje.

HLAČE

5804. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, prenoseći od Amra, ovaj od Džabira, on od Zejda, a ovaj od Ibn-Abbasa, koji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko ne može naći izar neka oblači hlače, a ko ne može naći papuče neka nosi *huffe* (šivenu kožnu obuću)."

5805. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrija, prenoseći od Nafija, a ovaj od Abdullaha, koji je upitao:

"O Allahov Poslaniče! Šta nam naređuješ da oblačimo kada smo u ihramima?"

"Ne oblačite košulje, hlače, turbane, kapuljače (*burnuse*), niti šivenu obuću (*huffe*), osim ako neko nema papuče – tada neka obuje *huffe*, ali niže od članaka. I ne oblačite ništa od odjeće što je došlo u dodir sa šafranom ili *versom*", odgovorio mu je.

TURBAN

5806. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, koji je kazivao da je čuo Zuhrija kako kaže da ga je obavijestio Salim, koji prenosi od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Hadžija u ihramima ne oblači košulju, turban,¹ hlače, *burnus*, niti bilo koju drugu vrstu odjeće koja je došla u dodir sa šafranom ili *versom*, kao ni šivenu obuću (*huffe*), osim kada se ne mogu naći papuče; u tom slučaju treba ih (*huffe*) skratiti do ispod članaka."

بَابُ السَّرَاوِيلِ

٥٨٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسْ سَرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ .

٥٨٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَا تَأْمُرُنَا أَنْ نَلْبَسَ إِذَا أَحْرَمْنَا قَالَ لَا تَلْبَسُوا الْقَمِيصَ وَالسَّرَاوِيلَ وَالْعِمَامَةَ وَالْبُرُنْسَ وَالْخِفَافَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسِ الْخُفَّيْنِ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مِنَ الثِّيَابِ مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ .

بَابُ فِي الْعِمَامَةِ

٥٨٠٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرُنْسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ وَلَا الْخُفَّيْنِ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدِ النَّعْلَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْهُمَا فَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ .

¹ O nošenju turbana postoji više hadisa, među kojima je i onaj koji prenosi Amir b. Haris, koji kazuje: "Kao da sad gledam u Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: na njemu crni turban s jednom stranom (sarukom) spuštenom niz leđa." (Muslim) Ebu-Davud i Tirmizi bilježe hadis: "Jedna od razlika između nas i mnogobožaca (mušrika) jesu turbani." Tirmizi bilježi i hadis koji prenosi Ibn-Omer: "Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio turban, pustio bi saruk niz leđa."

PREKRIVANJE ODJEĆOM GLAVE I VEĆEG DIJELA LICA

Ibn-Abbas kazuje: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je jednom izišao napolje, a na glavi je imao omotani crni šal.”

Enes kazuje: “Vjerovjesnik je jednom umotao glavu krajem burde.”²

5807. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa da ga je obavijestio Hišam, prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, a ovaj od Urve da je Aiša jednom kazivala: “Jedna skupina ljudi odselila je u Etiopiju. I dok se Ebu-Bekr pripremao za selidbu, Vjerovjesnik mu se sallallahu alejhi ve sellem, obratio: ‘Polahko, nadam se da će i meni (Allah) dopustiti (da selim).’ Ebu-Bekr mu na to reče: ‘Da li se ti – i oca bih svojega žrtvovao za tebe – tome (selidbi) nadaš?’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Da!’ Tako Ebu-Bekr pričekao da mu se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pridruži. U međuvremenu opskrbio (nahratio) je dvije deve koje je imao lišćem od samurova stabla za četiri mjeseca.”

Urva dalje prenosi da je Aiša kazivala: “Jednog dana dok smo sjedili u svojoj kući, neko u podne reče Ebu-Bekru: ‘Evo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; glava i dio lica pokriveni su mu platnom; dolazi u vrijeme kada nam nikada nije dolazio.’ Ebu-Bekr na to reče: ‘I oca i majku bih žrtvovao umjesto tebe – mora da te je hitna stvar u ovo vrijeme dovela ovamo.’ Kada je stigao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je za dozvolu da uđe. Nakon što mu je dopušteno, ušao je i rekao Ebu-Bekru: ‘Neka iziđu napolje oni koji se nalaze kod tebe!’ Ebu-Bekr mu odgovori: ‘Ovdje je, Allahov Poslaniče – i oca bih svojega žrtvovao za tebe – samo tvoja porodica.’

بَابُ التَّقْنَعِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَعَلَيْهِ عَصَابَةٌ دَسَمَاءُ وَقَالَ أَنَسٌ عَصَبَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى رَأْسِهِ حَاشِيَةً بُرْدٍ .

٥٨٠٧. حَدَّثَنَا إِبرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَاجَرَ نَاسٌ إِلَى الْحَبَشَةِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَوْ تَرْجُوهُ بِأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ لِصُحْبَتِهِ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمَرِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ قَبِينَا نَحْنُ يَوْمًا جُلُوسٌ فِي بَيْتِنَا فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ فَقَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُقْبِلًا مُتَقَنِّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ فِدَاكَ لَكَ أَبِي وَأُمِّي وَاللَّهِ إِنْ جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِأَمْرٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَاسْتَأْذَنَ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ حِينَ دَخَلَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ قَالَ إِنَّمَا هُمْ أَهْلُكَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنِّي قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ قَالَ فَالْصُّحْبَةُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي

² Vrsta crnog prugastog ogrtača koji nose beduini.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘Dopušteno mi je da napustim (Mekku).’

‘Allahov Poslaniče – i oca bih svojega žrtvovao za tebe – hoću li i ja s tobom?’, reče Ebu-Bekr.

‘Da’, reče Vjerovjesnik.

‘Uzmi, Allahov Poslaniče – i oca bih svojega žrtvovao za tebe – jednu od ove moje dvije deve’, reče Ebu-Bekr. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Samo da platim.’ Tako smo ih opremili prtljagom”, nastavlja dalje Aiša, “i u kožnu torbu stavili hrane za put. Esma, kćerka Ebu-Bekrova, tada je odsjekla dio od svojega pojasa i njime zavezala torbu, zbog čega je i nazvana ‘Zatun-Nitakajn’ (žena sa dva pojasa). Potom su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr otišli u pećinu na brdu koje se zove Sevr i tamo ostali tri noći. Abdullah b. Ebu-Bekr, mlad pametan i razborit dječak, omrknuo bi kod njih dvojice, a ujutro bi zorom osvanuo s Kurejšijama u Mekki, kao da je s njima noć provodio. I kada bi čuo da Kurejšije neku zavjeru protiv njih dvojice kuju, on bi to razumio i o tome ih obavijestio čim bi došao kod njih kada padne noć. Amir b. Fuhejra, oslobođeni rob Ebu-Bekrov, zbog njih bi gonio na pašu stado ovaca muzara i uvečer, jedan sat po jaciji, pomuzao bi ih za njih. Oni bi potom spavali mirno sve dok ih Amir b. Fuhejra ne bi probudio, tjerajući ovce još za mraka, prije zore. Tako je radio sve tri ove noći.”

يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَخَذَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَى رَاحِلَتِي هَاتَيْنِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِالثَّمَنِ قَالَتْ فَجَهَّزْنَاهُمَا أَحْتَّ الْجِهَازِ وَضَعْنَا لَهُمَا سُفْرَةً فِي جِرَابٍ فَقَطَعْتُ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قِطْعَةً مِنْ نِطَاقِهَا فَأَوْكَاتَ بِهِ الْجِرَابَ وَلِذَلِكَ كَانَتْ تُسَمَّى ذَاتَ النُّطَاقِ ثُمَّ لَحِقَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ بِغَارٍ فِي جَبَلٍ يُقَالُ لَهُ ثَوْرٌ فَمَكَثَ فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يَبِيتُ عِنْدَهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ شَابٌّ لَقِنٌ تَقِفُ فَيَرْحَلُ مِنْ عِنْدِهِمَا سَحَرًا فَيُصْبِحُ مَعَ قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ كَبَائِتٍ فَلَا يَسْمَعُ أَمْرًا يُكَادَانِ بِهِ إِلَّا وَعَاهُ حَتَّى يَأْتِيَهُمَا بِخَبَرِ ذَلِكَ حِينَ يَخْتَلِطُ الظَّلَامُ وَيَرْعَى عَلَيْهِمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ مَنَحَهُ مِنْ غَنَمٍ فَيُرِيحُهَا عَلَيْهِمَا حِينَ تَذْهَبُ سَاعَةٌ مِنَ الْعِشَاءِ فَيَبِيتَانِ فِي رِسْلِهِمَا حَتَّى يَنْعَقَ بِهَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ بَغْلَسٍ يَفْعَلُ ذَلِكَ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثِ .

KACIGA

5808. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Malik, a ovome Zuhri, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je u godini osvojenja Mekke Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Mekku s kacigom na glavi.

BURDA¹, HIBERA² I ŠEMLA³

Habbab pripovijeda: “Žalili smo se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on bio naslonjen na svoju burdu.”

5809. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, a njemu Malik, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe da je Enes b. Malik rekao:

“Jednom sam išao s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a on je na sebi nosio nedžranijsku burdu s debelim rubovima. Uto ga je sustigao jedan beduin i povukao ga za njegovu burdu tako jako da sam na vratu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, primijetio trag ruba burde od siline njegova potezanja. Potom je rekao: ‘O Muhammede, opskrbi me dijelom Allahova bogatstva koje se kod tebe nalazi!’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se prema njemu, nasmija se i naredi da mu se dâ nešto.”

بَابُ الْمُغْفَرِ

٥٨٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ مَكَّةَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمُغْفَرُ.

بَابُ الْبُرْدِ وَالْحَبْرَةِ وَالشَّمْلَةِ

وَقَالَ حَبَّابٌ شَكَوْنَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ.

٥٨٠٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَذْرَكَ أَغْرَابِيَّ فَجَبَذَهُ بِرِدَائِهِ جَبَذَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَثَرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الْبُرْدِ مِنْ شِدَّةِ جَبَذَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مُرِّي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ ضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ.

¹ Vrsta prugastog ogrtača koji nose pustinjaci.

² Zeleni prugasti ukrašeni ogrtač koji se izrađuje od pamuka u Jemenu.

³ Odjevni predmet koji se omotava oko tijela.

5810. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Jakub b. Abdur-Rahman a ovome Ebu Hazim, koji prenosi da je Sehl b. Sa'd rekao:

“Jednom je došla neka žena s burdom.” (Sehl potom upita: “Znate li šta je to burda?” Jedan (od prisutnih) reče: “Da. To je šemla s izatkanim ivicama.”)

“Žena reče: ‘Allahov Poslaniče, izatkala sam svojom rukom ovu burdu za tebe da je nosiš.’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uze burdu jer mu je ionako trebala, a potom iziđe pred nas noseći je kao izar. Jedan od ljudi opipa je i reče: ‘Allahov Poslaniče, daj mi je da je ja obučem!’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Da.’ Sjedio je zatim neko vrijeme s drušvom pa se vratio (svojoj kući), smotao (burdu) i poslao je ovome. Narod tada reče tome čovjeku: ‘Nisi lijepo uradio! Tražio si je od njega znajući da ne odbija nikoga kada traži nešto od njega.’

‘Tako mi Allaha, tražio sam je samo da mi bude mrtvački pokrivač kada umrem’, reče čovjek.”

Sehl kaže: “Na kraju, i bila mu je mrtvački pokrivač.”

5811. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, ovome Zuhri, prenoseći od Seida b. Musejjeba da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazivao:

“Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: ‘Ući će u Džennet (bez polaganja računa) jedna skupina od sedamdeset hiljada ljudi. Lica će im svijetliti mjesečevom svjetlošću.’ Ustade potom Ukaša b. Muhsin Esedi, podižući svoj ogrtač, i reče: ‘Zamoli Allaha za mene, Allahov Poslaniče, da budem jedan od njih!’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘O moj Allahu, učini ga jednim od njih!’ Tada ustade jedan od ensarija i reče: ‘O Allahov Poslaniče, zamoli Allaha za mene, da i ja budem jedan od njih!’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘Predusreo te je Ukaša.’”

٥٨١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتِ امْرَأَةٌ بِبُرْدَةٍ قَالَ سَهْلٌ هَلْ تَدْرِي مَا الْبُرْدَةُ قَالَ نَعَمْ هِيَ الشَّمْلَةُ مَنْسُوجٌ فِي حَاشِيَتِهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَسَجْتُ هَذِهِ بِيَدَيَّ أَكْسَوْتُهَا فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّهَا لَأَزَارُهُ فَجَسَّهَا رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْسِنِيهَا قَالَ نَعَمْ فَجَلَسَ مَا شَاءَ اللَّهُ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ رَجَعَ فَطَوَّأَهَا ثُمَّ أَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْقَوْمُ مَا أَحْسَنْتَ سَأَلْتَهَا إِيَّاهُ وَقَدْ عَرَفْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ سَائِلًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهَا إِلَّا لِتَكُونَ كَفَنِي يَوْمَ أَمُوتُ قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ.

٥٨١١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي زُمْرَةٌ هِيَ سَبْعُونَ أَلْفًا تُضِيءُ وُجُوهَهُمْ إِضَاءَةُ الْقَمَرِ فَقَامَ عُكَّاشَةُ بْنُ مُحْصَنٍ الْأَسَدِيُّ يَرْفَعُ نَمِرَةً عَلَيْهِ قَالَ ادْعُ اللَّهَ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَني مِنْهُمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ مِنْهُمْ ثُمَّ قَامَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَني مِنْهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَبَقَكَ عُكَّاشَةُ.

5812. PRIČAO NAM JE Amr b. Asim, a njemu Hemam, koji prenosi od Katade da je ovaj upitao Enesa: “Koja je odjeća bila najdraža Vjerovjesniku?” On mu je odgovorio: “*Hibera*.”¹

5813. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Esved, njemu Mu‘az, a ovome njegov otac, prenoseći od Katade da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:
“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, najviše je volio oblačiti *hiberu*.”²

5814. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, ovome Zuhri, koji kaže da ga je obavijestio Ebu-Selema b. Abdur-Rahman b. Avf, a njega Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je umro, prekriven *hiberom*.³

٥٨١٢. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَيُّ الثِّيَابِ كَانَ أَحَبَّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنْ يَلْبَسَهَا قَالَ الْحِبْرَةُ.

٥٨١٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَحَبَّ الثِّيَابِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنْ يَلْبَسَهَا الْحِبْرَةُ.

٥٨١٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حِينَ تُوُفِّيَ سُجِّيَ بِرِدِّ حِبْرَةٍ.

¹ Hibera je smatrana najcjenjenijom odjećom. Korijen glagola od kojeg je izvedeno ime ovog ogrtača znači ukrasiti, uljepšati, nakititi. Još se za ovaj ogrtač kaže da je, s obzirom na svoju zelenu boju, džennetska odjeća. Vjerovatno je i to razlog što je ovaj ogrtač Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio najdraža odjeća.

² Ovaj hadis, zajedno s prethodnim, čini tematsku cjelinu.

³ Ahmed bilježi predanje koje ide preko Hasana Basrija, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, želio dokinuti dozvolu nošenja hibre zbog toga što se, navodno, boji mokraćom. Ubejj mu je na to, međutim, rekao: “Nije ti to tako! Nosio ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a i mi smo je nosili u njegovo vrijeme.” Hasan, međutim, nije to čuo izravno od Omera, radijallahu anhu.

KISA¹ I HAMISA²

5815, 5816. PRIČAO MI JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, a ovome Ukajl, prenoseći od od Ibn-Šihaba, koji kaže da ga je obavijestio Abdullah b. Abdullah b. Utba da su Aiša i Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, kazivali:

“Kada je Allahovo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zadesila smrtna bolest, on se *hamisom* pokrio po licu, ali čim bi počeo gubiti dah (ubrzano disati), sklonio bi je s lica, govoreći: ‘Tako je to! Neka je Allahovo prokletstvo na židove i kršćane! Oni grobove svojih vjerovjesnika pretvaraju u bogomolje!’ (Ovo je rekao) upozorivši na ono što oni čine.”³

5817. PRIČAO MI JE Musa b. Isma‘il, njemu Ibrahim b. Sa‘d, ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Urve da je Aiša kazivala:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljao je namaz u *hamisi* koja je na sebi imala neke znake, tako da je (dok je klanjao) bacio pogled na te znake, a kada je namaz završio, rekao je: ‘Nosite ovu moju *hamisu* Ebu-Džehmu, jer mi ona odvraća pažnju od namaza, a donesite mi *enbidžaniju*⁴ Ebu-Džehma b. Huzejfe b. Ganimu iz (plemena) Benu-Adijj b. Ka‘b.’”⁵

بَابُ الْأَكْسِيَّةِ وَالْخِمَائِصِ

٥٨١٥-٥٨١٦. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ طَفِقَ يَطْرُحُ خِمِصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحْذَرُ مَا صَنَعُوا.

٥٨١٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي خِمِصَةٍ لَهُ لَهَا أَغْلَامٌ فَنَظَرَ إِلَى أَغْلَامِهَا نَظْرَةً فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ اذْهَبُوا بِخِمِصَتِي هَذِهِ إِلَى أَبِي جَهْمٍ فَإِنَّهَا أَهْتَنِي أَنْفًا عَنْ صَلَاتِي وَأُثْوِنِي بِأَنْبِجَانِيَّةِ أَبِي جَهْمٍ بْنُ حُذَيْفَةَ بْنِ غَانِمٍ مِنْ بَنِي عَدِيٍّ بْنِ كَعْبٍ.

1 Četvrtasti crni komad odjeće izrađen od vune ili krzna.

2 Dizajnirani *kisa* koji se pravi od crne vune ili puplina.

3 Osim što se u ovome kontekstu spominje zbog hamise kao dopuštenog odjevnog predmeta koji je oblačio i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovaj je hadis zanimljiv i zbog toga što se u njemu ističe proklinjanje Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, onih koji od grobova svojih vjerovjesnika prave bogomolje.

4 Jednostavna debela plahta.

5 Dozvoljeno je, dakle, klanjati i u šarenoj, dizajniranoj odjeći, s tim da nije dobro imati na sebi ili ispred sebe bilo šta što može odvlaćati pažnju od namaza, pa makar to bila i odjeća. Razlog je u tome što je potrebno u namazu nastojati zadržati što veću koncentraciju na sam namaz i njegovu suštinu.

5818. PRIČAO MI JE Musedded, njemu Isma'il, ovome Ejjub, a njemu Humejd b. Hilal, prenoseći od Ebu-Burde da je ovaj kazivao:

“Iznijela nam je Aiša, radijallahu anhu, kisa' i izar, govoreći: ‘U ovome je dvome Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispustio dušu.’”⁶

UMOTAVANJE U TIJESAN
OGRTAČ BEZ PROREZA IZ KOJEG
SE RUKE NE MOGU VADITI

5819. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, ovome Ubejdullah, prenoseći od Hubejbe, a ovaj od Hafsa b. Asima da je Ebu-Hurejra kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *mulamesu*,⁷ zatim *munabezu*,⁸ zatim obavljanje dvaju namaza – jednog poslije zore dok se sunce ne uzdigne i drugog poslije ikindije dok sunce ne zađe – zatim *ihtiba*⁹ i *ištimalus-samma*’.”¹⁰

٥٨١٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ كِسَاءً وَإِزَارًا غَلِيظًا فَقَالَتْ قُبِضَ رُوحُ النَّبِيِّ ﷺ فِي هَذَيْنِ .

بَابُ اشْتِمَالِ الصَّمَاءِ

٥٨١٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ خُبَيْبٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ وَعَنْ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْفَجْرِ حَتَّى تَرْتَفَعَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ وَأَنْ يُحْتَبِيَ بِالثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ وَأَنْ يَشْتِمَلَ الصَّمَاءَ .

6 *Izar* i *kisa'*, kao odjevni predmeti, uglavnom se nose u kombinaciji, što je, kako vidimo, nosio i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

7 Prodaja raširena među Arapima po kojoj je trgovina obavljena ukoliko kupac dotakne stvar, a da je nije dobro pregledao niti prekontrolirao.

8 Prodaja, također raširena među Arapima, gdje je trgovina obavljena kada prodavač baci stvar pred kupca, ne dopuštajući mu da je pogleda, dotakne ili prekontrolira.

9 Sjedenje uspravljenih potkoljenica s jednim odjevnim predmetom na sebi bez ičega što bi pokrilo genitalije.

10 Umotavanje u tijesan ogrtač iz kojeg se ruke ne mogu vaditi vani.

5820. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, ovome Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, koji kazuje da ga je Amir b. Sa'd obavijestio da je Ebu-Seid Hudri rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije vrste oblačenja i dvije vrste prodaje. Zabranio je *mulamesu* i *munabezu* u prodaji. *Mulamesa* prodaja jest ona koja se obavi čim kupac rukom dotakne odjeću koju želi kupiti, bilo danju ili noću, bez ikakva drugog pregledanja. *Munabeza* prodaja jest ona pri kojoj čovjek drugome baci odjeću koju prodaje i tako se obavi prodaja bez gledanja ili želje za kupovinom. Dvije vrste (zabranjenog) oblačenja jesu *ištimalus-samma'* – a to je pokrivanje jednog ramena, tako da drugo ostane bez odjeće – i *ihtiba'* – a to je umotavanje jednim komadom odjeće, dok se sjedi, bez ičega što bi pokrivalo genitalije.”

UMOTAVANJE, U SJEDÉĆEM POLOŽAJU, JEDNIM KOMADOM ODJEĆE

5821. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, a ovaj od A'redža, koji prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije vrste oblačenja: da čovjek (u sjedećem položaju) obuče jedan komad odjeće bez ičega što bi mu pokrivalo genitalije i da se pokrije jednim komadom odjeće tako da mu jedna strana ostane gola. Zabranio je još *mulamesu* i *munabezu*.”

٥٨٢٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ
يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ
أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ
لِبَسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ نَهَى عَنْ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ
فِي الْبَيْعِ وَالْمَلَامَسَةُ لَمَسُ الرَّجُلِ ثَوْبَ الْآخَرِ بِيَدِهِ
بِاللَّيْلِ أَوْ بِالنَّهَارِ وَلَا يُقْلَبُهُ إِلَّا بِذَلِكَ وَالْمُنَابَذَةُ أَنْ
يُنْبِذَ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ ثَوْبَهُ وَيَنْبِذَ الْآخَرُ ثَوْبَهُ
وَيَكُونُ ذَلِكَ بَيْعَهُمَا عَنْ غَيْرِ نَظَرٍ وَلَا تَرَاضٍ
وَاللِّبَسَتَيْنِ اشْتِمَالُ الصَّامَةِ وَالصَّامَةِ أَنْ يَجْعَلَ
ثَوْبَهُ عَلَى أَحَدِ عَاتِقَيْهِ فَيَبْذُو أَحَدَ شِقَائِهِ لَيْسَ
عَلَيْهِ ثَوْبٌ وَاللِّبْسَةُ الْآخَرَى اخْتِبَاؤُهُ بِثَوْبِهِ وَهُوَ
جَالِسٌ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ.

بَابُ الْإِحْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

٥٨٢١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ
أَبِي الزُّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ لِبَسَتَيْنِ أَنْ يَحْتَبِيَ
الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ
شَيْءٌ وَأَنْ يَشْتَمِلَ بِالثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى أَحَدِ
شِقَائِهِ وَعَنْ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

5822. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Mahled, ovome Ibn-Džurejdž, kazujući da ga je obavijestio Ibn-Šihab, koji prenosi od Ubejdullaha b. Abdullaha, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *ištimalus-samma'*, te da čovjek (u sjedećem položaju) obuče jedan komad odjeće, bez ičega što bi mu pokrivalo genitalije.¹

CRNA HAMISA

5823. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Ishak b. Seid, prenoseći od svoga oca Seida b. Fulana, tj. Amra b. Seid b. Asa, koji prenosi da je Umm-Halid kći Halidova kazivala:
“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je donesena odjeća među kojom je bila i mala crna hamisa.² Tada je on upitao: ‘Šta mislite, kome da damo ovo da oblači?’ Svi su zašutjeli dok Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne reče: ‘Dajte meni za Umm-Halid’ – pa mi je data da je nosim (s obzirom da sam bila mlada u to vrijeme). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je hamisu u ruke i dao mi je da je obučem, rekavši: ‘Nanosala je se i promijenila!’ Na njoj je bio nekakav zeleni ili žuti znak. Potom mi reče: ‘O Umm-Halid! Ovo je *senah*. *Senah* je etiopska riječ (koja znači lijep).’”

٥٨٢٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ اسْتِمَالِ الصَّمَاءِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِهِ مِنْهُ شَيْءٌ .

بَابُ الْخَمِيصَةِ السُّودَاءِ

٥٨٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ سَعِيدِ بْنِ فُلَانٍ هُوَ عَمْرُو بْنُ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ عَنْ أُمِّ خَالِدِ بِنْتِ خَالِدِ أُمِّي النَّبِيِّ ﷺ بِثِيَابٍ فِيهَا خَمِيصَةٌ سَوْدَاءُ صَغِيرَةٌ فَقَالَ مَنْ تَرَوْنَ أَنْ نَكْسُوَ هَذِهِ فَسَكَتَ الْقَوْمُ قَالَ اثْنُونِي بِأُمِّ خَالِدٍ فَأَتَيْتُهَا تُحْمَلُ فَأَخَذَ الْخَمِيصَةَ بِيَدِهِ فَأَلْبَسَهَا وَقَالَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي وَكَانَ فِيهَا عَلَمٌ أَخْضَرٌ أَوْ أَصْفَرٌ فَقَالَ يَا أُمَّ خَالِدٍ هَذَا سَنَاهُ وَسَنَاهُ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنٌ .

¹ Pogledati prethodni hadis.

² Već je ranije bilo govora o *hamisi* kao vrsti odjeće koja se proizvodi od puplina ili crne vune. Ponegdje se govori da je to, ustvari, fini tanki *kisa* bilo koje boje ili samo crni.

5824. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Ibn-Ebu-Adi, ovome Ibn-Avn, a njemu Muhammed, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Nakon što se porodila, Umm-Sulejm mi je rekla: ‘O Enese! Pripazi ovo dijete! Ne daj mu ništa da jede i pije sve dok sutra rano ne dođeš s njim do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, radi tahnika.’¹ Tako sam sljedećeg jutra otišao s njim (do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem) i našao ga u vrtu – a na njemu *hamisa hurejsijja*² – kako obilježava (stavlja žigove na) deve pristigle u toku osvojenja Mekke.”

ZELENA ODJEĆA

5825. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, ovome Ejjub, prenoseći od Ikrima da se Rifa'a razveo od svoje žene, nakon čega se njome oženio Abdur-Rahman b. Zubejr Kurezi. Aiša kazuje kako je žena došla noseći na sebi zeleni veo³ i požalila joj se (na svoga muža), pokazujući masnice na koži (od udaranja). Čim je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – a pošto žene jedna drugoj pomažu⁴ – Aiša je rekla: “Nisam vidjela ženu da podnosi kao ova žena. Pogledaj! Koža joj je tamnija od odjeće!” Kada je Abdur-Rahman čuo da mu je žena išla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dođe i on sa dvojicom sinova od druge žene. Ona tada reče: “Tako mi Allaha, nisam mu ništa skrivila, osim što je nesposoban za bilo šta drugo

٥٨٢٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا وَلَدَتْ أُمُّ سَلَيْمٍ قَالَتْ لِي يَا أَنَسُ انْظُرْ هَذَا الْغُلَامَ فَلَا يُصَيِّبَنَّ شَيْئًا حَتَّى تَغْدُوَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يُحَنِّكُهُ فَعَدَوْتُ بِهِ فَإِذَا هُوَ فِي حَائِطٍ وَعَلَيْهِ خَيْصَمَةٌ حُرَيْثِيَّةٌ وَهُوَ يَسِمُ الظَّهْرَ الَّذِي قَدِمَ عَلَيْهِ فِي الْفَتْحِ .

بَابُ ثِيَابِ الْخَضِرِ

٥٨٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ رِفَاعَةَ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَتَزَوَّجَهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّيْبِرِ الْقُرْظِيُّ قَالَتْ عَائِشَةُ وَعَلَيْهَا خِمَارٌ أَخْضَرُ فَشَكَتْ إِلَيْهَا وَارْتَبَا خُضْرَةً بِجِلْدِهَا فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالنِّسَاءُ يَنْصُرُ بَعْضُهُنَّ بَعْضًا قَالَتْ عَائِشَةُ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ مَا يَلْقَى الْمُؤْمِنَاتُ لَجِلْدِهَا أَشَدَّ خُضْرَةً مِنْ ثَوْبِهَا قَالَ وَسَمِعَ أَنَّهَا قَدْ آتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ وَمَعَهُ ابْنَانِ لَهُ مِنْ غَيْرِهَا قَالَتْ وَاللَّهِ مَا لِي إِلَيْهِ مِنْ ذَنْبٍ إِلَّا أَنَّ مَا مَعَهُ لَيْسَ بِأَغْنَى عَنِّي مِنْ هَذِهِ وَأَخَذَتْ

1 *Tahnika* je postupak sažvakivanja (mljevenja) slatkog voća, npr. datula ili meda, i stavljanja toga u usta djetetu, kojem se onda trlja vilice i nepce da se ono navikne jesti.

2 Vrsta *hamise* koja se pripisuje skupini kudaijskih plemena. U nekim predanjima naziva se i drugačijim imenom, npr. hajbejrija i sl.

3 Ibn-Bettal je govorio: “Zelena je odjeća džennetska odjeća i to je dovoljno za počast koju ima (ova odjeća). Ebu-Davud bilježi da je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio zelenu odjeću.

4 Ovaj je dio rečenice umetnuta rečenica koju je izrekao Ikrima, prenosilac ovoga hadisa od Aiše, radijallahu anha.

osim ovoga” – pokazujući dio svoje odjeće. Abdur-Rahman na to reče: “Slagala je, Allahov Poslaniče! Ja sam dosta jak i mogu je zadovoljiti, ali je ona nepokorna i želi se vratiti Rifaji.” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče ženi: “Ako je ovo tvoja želja, onda (znaj da) ti to nije dopušteno, (da se ponovo udaš za Rifaju) sve dok (Abdur-Rahman) s tobom ne imadne spolni odnos.” Zatim je (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) ugledao dvojicu dječaka s njim i upitao ga: “Jesu li ovo tvoji sinovi?”

“Jesu”, odgovori (Abdurrahman), a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: “Ti tvrdiš to što tvrdiš, ali, tako mi Allaha, oni liče na njega kao vrana na vranu.”

BIJELA ODJEĆA

5826. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim Hanzali, njemu Muhammed b. Bišr, ovome Mis'ar, njemu Sa'd b. Ibrahim, a ovome njegov otac, koji prenosi od Sa'da da je kazivao:

“Vidio sam na dan Uhuda na lijevoj i na desnoj strani Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, dva čovjeka u bijeloj odjeći. Nikada ih ni prije ni poslije nisam vidio.”

5827. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Husejna, on od Abdullaha b. Burejda, ovaj od Jahjaa b. Ja'mera, kome je pričao Ebu-Esved Dueli, prenoseći od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, da je pričao:

“Došao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je spavao u bijeloj odjeći.⁵ Poslije sam opet došao, nakon što se probudio, pa mi je rekao: ‘Nema toga koji izgovori: La ilahe illallah! – i tada umre, a da neće ući u Džennet.’

هُدْبَةٌ مِنْ ثَوْبِهَا فَقَالَ كَذَبْتُ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا نَفْضُهَا نَفْضَ الْأَدِيمِ وَلَكِنَّهَا نَاشِزٌ تُرِيدُ رِفَاعَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَإِنْ كَانَ ذَلِكَ لَمْ تَحِلِّي لَهُ أَوْ لَمْ تَصْلُحِي لَهُ حَتَّى يَذُوقَ مِنْ عُسَيْلَتِكَ قَالَ وَأَبْصَرَ مَعَهُ ابْنَيْنِ لَهُ فَقَالَ بَنُوكَ هَؤُلَاءِ قَالَ نَعَمْ قَالَ هَذَا الَّذِي تَزْعُمِينَ مَا تَزْعُمِينَ فَوَاللَّهِ لَهُمْ أَشْبَهُ بِهِ مِنَ الْغُرَابِ بِالْغُرَابِ .

بَابُ الثِّيَابِ الْبَيْضِ

٥٨٢٦. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدٍ قَالَ رَأَيْتُ بِشِيرَ النَّبِيِّ ﷺ وَيَمِينَهُ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ بَيْضٌ يَوْمَ أُحُدٍ مَا رَأَيْتُهُمَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ .

٥٨٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى ابْنِ يَعْمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدُّؤَلِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ أَبْيَضٌ وَهُوَ نَائِمٌ ثُمَّ أَتَيْتُهُ وَقَدْ اسْتَيْقَظَ فَقَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ثُمَّ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ

⁵ Iz hadisa se, dakle, može zaključiti da je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio bijelu odjeću, te ju je stoga muslimanima dopušteno oblačiti.

‘Čak i onaj koji blud učini ili ukrade?!’, upitao sam ga.

‘Čak i onaj koji blud učini ili ukrade!’, odgovorio mi je.

‘Čak i onaj koji blud učini ili ukrade?!’, ponovo sam ga upitao.

‘Čak i onaj koji blud učini ili ukrade!’, odgovorio mi je.

‘Čak i onaj koji blud učini ili ukrade?!’, upitao sam ga opet.

‘Čak i onaj koji blud učini ili ukrade, usprkos Ebu-Zerru!’, odgovorio mi je.”

Kazujući ovo, Ebu-Zerr je rekao: “Čak ako se to Ebu-Zerru i ne sviđa!”

Ebu-Abdullah (Buhari) o ovome je rekao: “To je u trenutku umiranja ili prije smrti ako se čovjek pokaje i zamoli za oprost izgovorivši: La ilahe illallah! Takvome će onda biti oprošteno.”¹

إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ
زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ
وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ
قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ عَلَى رَغَمِ أَنْفِ أَبِي ذَرٍّ
وَكَانَ أَبُو ذَرٍّ إِذَا حَدَّثَ بِهَذَا قَالَ وَإِنْ رَغِمَ أَنْفُ
أَبِي ذَرٍّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هَذَا عِنْدَ الْمَوْتِ أَوْ قَبْلَهُ إِذَا
تَابَ وَنَدِمَ وَقَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ غُفِرَ لَهُ .

¹ Osim navedenog, u vezi s ovim hadisom, a o oblačenju bijele odjeće, iz hadisa se razumije i to da svako ko očituje Allahovo jedinstvo, tražeći uz to od Uzvišenoga Allaha i oprost za nevjerstvo, i potom umre, ulazi u Džennet prije ili kasnije. To je, dakle, obaveza koju je na sebe preuzeo Uzvišeni Allah. Međutim, Uzvišeni Allah vjerniku muslimanu, ukoliko se ovaj i ne pokaje za učinjene grijehе, može oprostiti ako hoće, jer on nagrađuje onoga koga on hoće. Iz hadisa se razumije da će i takav ući u Džennet, ali to prema ehlisunetskom učenju ipak zavisi od Allahove volje. Tako Ubada b. Samit prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko od vas ispuni obavezu – nagrada mu je kod Allaha, dok će onaj koji nešto od toga prekrši biti kažnjen na ovome svijetu, i to mu je otkupljenje. Onaj koji nešto od toga prekrši, ali mu Allah to pokrije, a to je u Allahovoj volji, ako bude htio, oprostit će mu, a ako bude htio, kaznit će ga. Mi smo se na to obavezali.”

O OBLAČENJU SVILENE
ODJEĆE, KORIŠTENJE SVILENE
POSTELJINE I ONOME ŠTO JE MUŠKARCU
DOZVOLJENO U VEZI S TIM²

5828. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Katada, prenoseći da je čuo Ebu-Usmana Nehdija kako kazuje:

“Dok smo bili s Utbom b. Ferkadom u Azerbejdžanu, došlo nam je od Omera pismo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio svilu izuzev ovako, pokazujući sa svoja dva prsta kojima se pokazuje nejasnoća.³ Prema onome što mi znamo to znači obrublјivanje i vezenje.”

5829. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Asim, prenoseći od Ebu-Usmana, koji je kazivao:

“Dok smo bili u Azerbejdžanu, pisao nam je Omer da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio oblačenje svile izuzev ovako, raširivši svoja dva prsta (da nam to pokaže).”

Zuhejr (prenosilac u lancu) podigao je srednjak i kažiprst.⁴

بَابُ لُبْسِ الْحَرِيرِ
وَأَفْتَرَاثِهِ لِلرِّجَالِ وَقَدَرُ مَا يَجُوزُ مِنْهُ

٥٨٢٨. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُمَانَ النَّهْدِيَّ أَنَا كِتَابَ عُمَرَ وَنَحْنُ مَعَ عُثْبَةَ بْنِ فَرْقَدٍ بِأَذْرَبِيجَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا وَأَشَارَ بِإِصْبَعَيْهِ اللَّتَيْنِ تَلَيَّانِ الْإِبْهَامَ قَالَ فِيمَا عَلِمْنَا أَنَّهُ يَعْنِي الْأَغْلَامَ.

٥٨٢٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُمَانَ قَالَ كَتَبَ إِلَيْنَا عُمَرُ وَنَحْنُ بِأَذْرَبِيجَانَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ لُبْسِ الْحَرِيرِ إِلَّا هَكَذَا وَصَفَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ إِصْبَعَيْهِ وَرَفَعَ زُهَيْرٌ الْوُسْطَى وَالسَّبَابَةَ.

2 Misli se na to koliki dio svile na odjeći muškarac može nositi.

3 Iz drugih predanja ovoga hadisa, kao i drugih hadisa, razumije se da se radi o srednjaku i kažiprstu, što se vidi i u narednom hadisu.

4 U Muslimovom predanju ovoga hadisa stoji: “Zuhejr je podigao srednjak i kažiprst i sastavio ih.” To ukazuje na dozvoljenu veličinu odjeće sa svilenom tkaninom, tj. u širini dva prsta.

5830. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći Tejmija, a ovaj od Ebu-Usmana, koji je kazivao:

“Bili smo s Utbom kada nam je pisao Omer, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Svila se ne oblači na ovome svijetu, u suprotnom neće se oblačiti na ahiretu.’”

Pričao nam je Hasan b. Umer da je njemu pričao Mu'temir, a ovome njegov otac, kome je pričao Ebu-Usman. Ebu-Usman zatim je pokazao svoja dva prsta: kažiprst i srednjak.¹

5831. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'ba, prenoseći od Hakema, a ovaj od Ibn-Ebu-Lejle, koji kazuje:

“Za boravka u Medainu Huzejfa je jednom zatražio da pije vode. Nakon što mu je starješina sela donio vode u srebrenoj posudi, on ju je odmah bacio rekavši: ‘Bacio sam je samo zato što sam zabranio da se njome koristi, a on to nije učinio. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Zlato, srebro, svila i dibadž (vrsta svile) za njih su (nevjernike) na ovome svijetu, a za vas na ahiretu.’”²

٥٨٣٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ كُنَّا مَعَ عُثْبَةَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا يُلْبَسُ الْحَرِيرُ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لَمْ يُلْبَسْ فِي الْآخِرَةِ مِنْهُ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ وَأَشَارَ أَبُو عُثْمَانَ بِإِصْبَعَيْهِ الْمُسَبَّحَةِ وَالْوُسْطَى .

٥٨٣١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ كَانَ خُذِيفَةُ بِالْمَدَائِنِ فَاسْتَسْقَى فَاتَاهُ دِهْقَانٌ بِهَاءٍ فِي إِنَاءٍ مِنْ فِضَّةٍ فَرَمَاهُ بِهِ وَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْمِهِ إِلَّا أَنِّي نَهَيْتُهُ فَلَمْ يَنْتَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ وَالْحَرِيرُ وَالْدِّيَابُجُ هِيَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ .

1 Iz ovoga, kao i prethodnih hadisa, vidi se da postoji više predanja ovoga hadisa od Ebu-Usmana te da se u ovom hadisu dodaje da je Ebu-Usman pokazao svoja dva prsta: srednjak i kažiprst. U vezi s ovim navode se na drugim mjestima i predanja u kojima se dva prsta upoređuju s dugmadima na tajlesanu (perzijskom plaštu) da bi se pokazalo koliko to izgleda. Navode se, osim toga, još i predanja u kojima se spominje dozvoljena veličina tkanine od svile za muškarce - od tri i četiri prsta (Muslim i Ebu-Davud). U tom smislu navodi se da je dopušteno na odjeći nositi svileni znak u veličini četiri prsta (šafijski mezheb) ili čak i veći od četiri prsta (malikijski mezheb), ali se isto tako spominje i zabrana i najmanje veličine svilenog znaka (Sabit od Hasana i Ibn-Sirina). Navodi se, također, i dozvola oblačenja odjeće s izvezenom svilom nakon tkanja platna, ili nošenja odjeće u čijem sastavu ima svile veličine jednoga znaka. Ovo se, međutim, odnosi na svilu izdvojenu samu za sebe, dok se tkanina pomiješana sa svilom dozvoljava ako ne premašuje drugu vrstu sastava tkanine.

2 Iz ovog hadisa želi se izvesti zabrana nošenja svile i dibadža i za žene, budući da je Huzejfa na temelju ovoga hadisa izveo zabranu korištenja srebrenog posuda i muškarcima i ženama. Međutim, u hadisu se zabrana korištenja zlata, srebra i dibadža izražava u muškome rodu. Da li se pod time podrazumijeva i ženski rod, o tome postoje različita mišljenja. Međutim, preferirajuće je mišljenje među pravnicima da se ne podrazumijeva. Osim toga, u drugim hadisima izraženo je jasno dopuštanje korištenja svile i dibadža ženama.

5832. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Abdul-Aziz b. Suhejb, koji je kazivao: "Čuo sam Enesa b. Malika, pa sam (ga) upitao: 'Je li to od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?' 'Sigurno,³ od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, je: 'Ko oblači svilu na ovome svijetu neće je oblačiti na ahiretu', reče mi on.'"

5833. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Sabita, koji je govorio da je čuo Ibn-Zubejra kako u toku hutbe kaže:⁴ "Muhammed je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ko oblači svilu na ovome svijetu neće je oblačiti na ahiretu.'"

5834. PRIČAO NAM JE Ali b. Dža'd, njemu Šu'ba, prenoseći od Ebu-Zibjana Halife b. Ka'ba, koji priča da je čuo Ibn-Zubejra kako govori da je čuo Omera da kazuje: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ko oblači svilu na ovome svijetu neće je oblačiti na ahiretu.'"

Ebu-Ma'mer nam je govorio da je njemu pričao Abdul-Varis, prenoseći od Jezida da je njemu Mu'aza kazivala: "Obavijestila me je Umm-Amr b. Abdullah da je čula Abdullaha b. Zubejra, koji je čuo od Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio slično gore navedenom."

٥٨٣٢. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ شُعْبَةُ فَقُلْتُ أَعَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ شَدِيدًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا فَلَنْ يَلْبَسَهُ فِي الْآخِرَةِ.

٥٨٣٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَخْطُبُ يَقُولُ قَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسَهُ فِي الْآخِرَةِ.

٥٨٣٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي ذِيَّانَ خَلِيفَةَ بْنِ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسَهُ فِي الْآخِرَةِ وَقَالَ أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ يَزِيدَ قَالَتْ مُعَاذَةُ أَخْبَرَتْنِي أُمُّ عَمْرِو بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ سَمِعَ عُمَرَ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ نَحْوَهُ.

3 Prema većini komentara, to znači da je to što prenosi Enes b. Malik on sigurno prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

4 Iz dva naredna hadisa jasno se razumije da Ibn-Zubejr ovo prenosi od Omera, radijallahu anhu.

5835. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Usman b. Umer, a ovome Ali b. Mubarek, prenoseći od Jahjaa b. Ebu-Kesira da je Imran b. Hittan kazivao:

“Pitao sam Aišu o svili, pa mi je rekla: ‘Idi Ibn-Abbasu pa pitaj njega.’ (Otišao sam) i upitao ga, a on mi je rekao: ‘Pitaj Ibn-Omera.’ Onda sam upitao Ibn-Omera, a on mi reče: ‘Obavijestio me je Ebu-Hafs – znači Omer b. Hattab – da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Svilu oblače na ovome svijetu oni koji neće imati udjela (u dobru) na ahiretu.’” Na to sam rekao: ‘Istinu je rekao Ebu-Hafs, nije, dakle, slagao na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!’”¹

Abdullah b. Redža’ kaže da mu je pričao Harb, prenoseći od Jahjaa, kojemu je pričao Imran... i pripovijeda (ovaj) hadis.²

٥٨٣٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ
عُمَرَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى ابْنِ أَبِي كَثِيرٍ
عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانٍ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنِ
الْحَرِيرِ فَقَالَتْ آتَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَسَأَلْتُهُ قَالَ فَسَأَلْتُهُ
فَقَالَ سَلِ ابْنَ عُمَرَ قَالَ فَسَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ فَقَالَ
أَخْبَرَنِي أَبُو حَفْصٍ يَعْنِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا مَنْ
لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ فَقُلْتُ صَدَقَ وَمَا كَذَبَ
أَبُو حَفْصٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ
رَجَاءٍ حَدَّثَنَا حَرْبٌ عَنْ يَحْيَى حَدَّثَنِي عِمْرَانُ
وَقَصَّ الْحَدِيثَ.

1 Ibn-Bettal navodi da postoje različita mišljenja o oblačenju svilene odjeće. Po jednome mišljenju svila je potpuno zabranjena, čak i ženama. Takvo mišljenje izvedeno je iz predanja od Alije, Ibn-Omera, Huzejfe, Ebu-Mensura i Ibn-Zubejra te nekih tabiina. Prema drugom mišljenju, oblačenje svilene odjeće apsolutno je dozvoljeno, a hadisi u kojima se spominje zabrana oblačenja svilene odjeće odnose se, prema ovome mišljenju, na zabranu oblačenja iz gordosti, oholosti ili zabave, odnosno uživanja u oblačenju takve odjeće. Askelani, međutim, odbacuje takvo tumačenje zbog toga što postoje jasno utvrđene prijetnje kaznom onima koji nose takvu odjeću, kakav je slučaj, naprimjer, u hadisu koji bilježi Nesai od Amra b. Mensura, a prenosi ga od Abdullaha b. Redžaa, a ovaj od Harba b. Šeddada: “Ko oblači svilu na ovome svijetu neće imati udjela (u nagradi) na ahiretu.”

Neki, opet, zabranu oblačenja svilene odjeće svode na pokudenost (mekruh), isključujući zabranu (haram). Ipak, smatra se da se, nakon Ibn-Zubejra u pogledu oblačenja svilene odjeće došlo do konsenzusa po kome je oblačenje svilene odjeće muškarcima zabranjeno, a ženama dopušteno. Neki su učenjaci, međutim, i poslije tog konsenzusa na temelju nekih predanja nastojali dokazati da ne postoji zabrana oblačenja svilene odjeće ni muškarcima.

Navodi se više razloga donošenja zabrane oblačenja svilene odjeće muškarcima. Dva su od njih najpoznatija i spominju se kao najvjerojatniji pravi razlozi. Prvi je da se oblačenjem takve odjeće izražavaju i pokazuju ljudska (muška) ponositost i oholost kao negativna i zabranjena ljudska svojstva, dok je drugi raskoš i nakićenost kao osobine koje više odgovaraju ženama, a ne muškoj hrabrosti. Kao razlozi spominju se još i oponašanje mnogobožaca (mušrika) ili pretjerivanje kao ono što je muslimanima zabranjeno.

2 U ovom predanju, za razliku od prethodnog, navodi se da je o tome upitan Ibn-Abbas i da je rekao: “Pitaj Aišu” – a kada je ona upitana, rekla je: “Pitaj Ibn-Omera.”

KO DOTAKNE SVILU, A NE OBUČE JE

O ovome se prenosi od Zubejdija, koji prenosi od Zuhrija, ovaj od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5836. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, njemu Israil, koji prenosi od Ebu-Ishaka, a ovaj od Beraa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesniku je jednom poklonjena svilena odjeća, pa smo je počeli pipkati i diviti joj se. Tada nas je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Vi se ovome divite?’

‘Da’, odgovorili smo, a on nam na to reče: ‘Maramice Sa‘da b. Mu‘aza u Džennetu bolje su od ovoga.’”³

SVILENA POSTELJINA

Ubejda je rekao: “To je isto kao i njeno oblačenje.”

5837. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Vehb b. Džerir, ovome njegov otac, prenoseći od Ibn-Ebu-Nedžiha, on od Mudžahida, a ovaj od Ibn-Ebu-Lejle, koja prenosi da je Huzejfa, radijallahu anhu, kazivao:

“Vjerovjesnik nam je zabranio da pijemo iz zlatne i srebrene posude i da jedemo iz njih, da oblačimo svilu i *dibadž* (vrstu svile) i da sjedimo na njima.”⁴

بَابُ مَسِّ الْحَرِيرِ مِنْ غَيْرِ لُبْسٍ

وَيُرَوَّى فِيهِ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٨٣٦. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَيْ لِلنَّبِيِّ ﷺ ثَوْبَ حَرِيرٍ فَجَعَلْنَا نَلْمُسُهُ وَنَتَعَجَّبُ مِنْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَتَعْجَبُونَ مِنْ هَذَا قُلْنَا نَعَمْ قَالَ مَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنْ هَذَا .

بَابُ افْتِرَاشِ الْحَرِيرِ

وَقَالَ عُبَيْدَةُ هُوَ كَلْبُوسِهِ .

٥٨٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَزْزَنٍ وَهَبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ ﷺ أَنْ نَشْرَبَ فِي آتِنَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَأَنْ نَأْكُلَ فِيهَا وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذَّبْيَاجِ وَأَنْ نَجْلِسَ عَلَيْهِ .

³ Doticanje svile, njeno prodavanje i korištenje novcem zarađenim od njene prodaje je dopušteno. Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i na ovaj način ističe njenu bezvrijednost za muslimane.

⁴ To znači da je zabranjena svila za sjedenje, odnosno svilena posteljina, isto kao i svilena odjeća, tj. na isti način kako je zabranjena i svilena odjeća, o čemu je naprijed bilo riječi. Buhari i Muslim prenose ovaj hadis od Huzejfe u više varijanti u kojim se, izuzev ove, ne spominje i zabrana sjedanja na svilenu tkaninu. Tako se, prema većini učenjaka, zabrana sjedanja na svilu, odnosno korištenje svilene posteljine, izvodi iz ovoga hadisa. Suprotnog su mišljenja kufski pravници i neki šafijski. Oni ne prihvataju zabranu korištenja svile za sjedenje. Neki hanefijski pravници, opet, tvrde da izraz zabrana (*nehj*) ne znači isto što i haram. Osim ovoga, vođene su i rasprave o tome da li je isto sjedenje na svili i oblačenje svile. Većina smatra

OBLAČENJE KASSIJE

Asim je pričao, prenoseći od Burde, koji je kazivao da je upitao Aliju: “Šta je to *kassijja*?” On mu je odgovorio: “Odjeća koja je do nas stigla iz Šama ili iz Egipta; ima rebraste linije i ima u sebi svile, a rebra joj izgledaju savijena kao limuni.”

Misera je jastuk koji su žene spremale za svoje muževe, a oni ga koristili kao i kadifu. Džerir u svome hadisu kaže, prenoseći od Jezida, da je *kassijja* odjeća s rebrastim prugama koja je donesena iz Egipta, a u sebi ima svile,¹ dok je *misera* od lavlje kože.²

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže da Asim (prenosilac navedenog predanja) prenosi više predaja koje su i tačnije u tumačenju *misere* (suprotno Džerirovom tumačenju).

5838. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu Abdullah, ovome Sufjan, prenoseći od Eš'asa b. Ebu-Ša'sa, on od Mu'avije b. Suvejda b. Mukarrina, ovaj od Beraa b. Aziba, koji je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je crvene *misere* i *kassijju*.”³

بَابُ لُبْسِ الْقَسِيِّ

وَقَالَ عَاصِمٌ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ مَا الْقَسِيَّةُ قَالَ ثِيَابٌ أَتَتْهُ مِنَ الشَّامِ أَوْ مِنْ مِصْرَ مُضْلَعَةٌ فِيهَا حَرِيرٌ وَفِيهَا أَمْثَالُ الْأَثْرُجِ وَالْمِثْرَةِ كَانَتْ النِّسَاءُ تَصْنَعُهُ لِبُعُولَتِهِنَّ مِثْلَ الْقَطَائِفِ يُصَفِّرْنَهَا وَقَالَ جَرِيرٌ عَنْ يَزِيدَ فِي حَدِيثِهِ الْقَسِيَّةُ ثِيَابٌ مُضْلَعَةٌ يُجَاءُ بِهَا مِنْ مِصْرَ فِيهَا الْحَرِيرُ وَالْمِثْرَةُ جُلُودُ السَّبَاعِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَاصِمٌ أَكْثَرُ وَأَصَحُّ فِي الْمِثْرَةِ.

٥٨٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سُوَيْدٍ عَنْ مُقَرِّنٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ نَهَانَا النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْمَيَاثِرِ الْحُمْرِ وَالْقَسِيِّ.

da sjedenje na svili znači isto što i oblačenje svile, a to izvode iz hadisa Enesa b. Malika: “Uputio sam se prema našoj hasuri, koja je pocrnjela od dugog sjedenja na njoj” – koji je upotrijebio glagol oblačiti (*lebise*). Na temelju ovakvog zaključka Nevevi ističe i zabranu korištenja ženine svilene posteljine muškarcu. Malikijski pravници, međutim, dopuštaju muškarcima da spavaju sa svojim ženama u njihovim svilenim posteljinaama te da sjede s njima na svili, isto kao što im je dozvoljeno da spavaju sa svojim ženama koje nose zlatni nakit i svilene spavaćice.

- 1 I Muslim je zabilježio hadis koji prenosi Ibn-Ebu-Musa Ešari od Alije: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je oblačenje kassijje i misere. Što se tiče kassijje, to je prugasta odjeća.” Ona je zabranjena zato što u sebi ima svile.
- 2 *Misera* je posebna vrsta jastuka – deblji i puniji komad posteljine, kao jastuk, na koji se može sjesti ili nasloniti; žene su ih spremale svojim muževima da bi ih oni stavljali na sedla na konjima ili devama ili se njima koristili umjesto sedla. Pravljen je od crvenog purpura i dibadža, pa je zbog toga i zabranjena za korištenje.
- 3 Navodi se više razloga zabrane *misere* i *kassijje*. Najčešće se navodi da je do zabrane došlo zbog toga što se prva pravi od svile, a druga od lavlje kože, koja je također zabranjena.

SVILA JE DOPUŠTENA ONIMA KOJI PATE OD SVRABA

5839. PRIČAO MI JE Muhammed, kojega je obavijestio Veki', a ovog Šu'ba, koji prenosi od Katade da je Enes rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je Zubejru i Abdur-Rahmanu da nose svilu zbog toga što su patili od svraba.”⁴

ŽENSKA SVILENA ODJEĆA

5840. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu'ba... Pričao mi je Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'ba, prenoseći od Abdul-Melika b. Mejsere, a on od Zejda b. Vehba da je Alija, radijallahu anhu, ispričao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mi je dvodijelno svileno odijelo. Odmah sam ga obukao i u njemu izišao vani, ali sam primijetio ljutnju na njegovu licu, pa sam ga izrezao i razdijelio ženama iz svoje rodbine (za velove).”⁵

5841. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrija, prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha da je Omer, radijallahu anhu, vidio kako se prodaje dvodijelno svileno odijelo, pa je rekao: “O Allahov Poslaniče! Kada bi ga (ti) kupio, mogao bi ga oblačiti kada ti dolaze izaslanstva,”⁶

بَابُ مَا يُرَخَّصُ لِلرِّجَالِ مِنَ الْحَرِيرِ لِلْحِكَّةِ

٥٨٣٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ لِلزُّبَيْرِ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي لُبْسِ الْحَرِيرِ لِحِكَّةٍ بِهِمَا .

بَابُ الْحَرِيرِ لِلنِّسَاءِ

٥٨٤٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَسَانِي النَّبِيُّ ﷺ حُلَّةَ سِرَاءٍ فَخَرَجْتُ فِيهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَّقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي .

٥٨٤١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَأَى حُلَّةَ سِرَاءٍ تُبَاعُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ ابْتَعْتُهَا تَلْبُسُهَا لِلْوَفْدِ إِذَا أَتَوَكَ وَالْجُمُعَةِ قَالَ إِنَّمَا

4 Oblačenje svilene odjeće može, dakle, biti dozvoljeno iz medicinskih razloga.

5 Muslim u predanju ovoga hadisa od Ebu-Saliha bilježi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nisam ti ga poslao da ga ti oblačiš, već da ga (izrežeš i) razdijeliš ženama kao velove.” O tome da je ženama dopušteno oblačiti svilenu odjeću bilo je dosta riječi u poglavlju o zabrani nošenja svile muškarcima. Zabilježeno je nekoliko hadisa u kojima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izričito govori da su zlato i svila zabranjeni muškarcima, a dozvoljeni ženama. Mudrost takve odredbe Uzvišenog Allaha teško je dokučiti. Možda je jedan od razloga i sklonost žena da se dotjeruju, oblače i nose nakit. I o tome je također bilo riječi u poglavlju o stavu islama prema tome mogu li muškarci nositi svilenu odjeću.

6 Pošto je nakon oslobađanja Mekke narod masovno prihvatao islam, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, često su dolazila izaslanstva plemena koja bi prelazila na islam da mu iskažu svoju lojalnost i nauče osnove vjere kako bi dalje, u svojim plemenima, pozivali u islam i podučavali islamu.

kao i petkom.¹” Na to mu je on odgovorio: “Ovo oblače samo oni koji nemaju udjela (u nagradi) na ahiretu.” Nakon toga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Omeru dvodijelno svileno odijelo prikladno za nošnju. Omer je tada rekao: “Dao si mi ga da ga oblačim a ja sam te čuo da si rekao to što si rekao!”

“Poslao sam ti ga da ga prodaš ili da ga dadneš nekome (od žena) da ga nosi”, reče (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

5842. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, a on od Enesa b. Malika da je vidio Ummu-Kulsum, alejhas-selam, kćer Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako nosi crvenu svilenu burdu.

VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, NIJE BIO IZBIRLJIV U ODJEĆI I PROSTIRCI

5843. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu, Hammad b. Zejd, prenoseći od Jahjaa b. Seida, ovaj od Ubejda b. Hunejna, koji prenosi da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, kazivao:

“Oklijevao sam godinu dana da upitam Omera o dvjema ženama koje pomažu jedna drugoj protiv Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jer sam ga se bojao. Pa ipak, jednoga dana – kada je sjahao i ušao među misvak-drveće (da obavi prirodnu nuždu), i pošto je izišao – upitao sam ga za to, a on mi odgovori: ‘Aiša i Hafsa!’

Dalje je dodao: ‘Mi u predislamsko doba ženama nismo pridavali nikakav značaj. Ali, pošto je došao islam i Allah spomenuo njihova prava, mi im dajemo njihova prava, ali im ne dopuštamo da se miješaju u naše poslove. Jednom se tako dogodila

يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَقَ لَهُ وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ
بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى عُمَرَ حُلَّةَ سِرَاءَ حَرِيرٍ كَسَاهَا إِيَّاهُ
فَقَالَ عُمَرُ كَسَوْتَنِيهَا وَقَدْ سَمِعْتُكَ تَقُولُ فِيهَا مَا
قُلْتَ فَقَالَ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتَبِيعَهَا أَوْ تَكْسُوهَا .

٥٨٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ رَأَى عَلَى
أُمِّ كَلثُومٍ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بُرْدَ
حَرِيرٍ سِرَاءَ .

بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَجَوَّزُ مِنَ اللِّبَاسِ وَالْبِسْطِ

٥٨٤٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ
زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ
ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَبِثْتُ سَنَةً وَأَنَا
أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَ عُمَرَ عَنِ الْمَرَاتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَظَاهَرَتَا
عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَجَعَلْتُ أَهَابُهُ فَتَزَلَّ يَوْمًا مَنْزِلًا
فَدَخَلَ الْأَرَاكَ فَلَمَّا خَرَجَ سَأَلْتُهُ فَقَالَ عَائِشَةُ
وَحَفْصَةُ ثُمَّ قَالَ كُنَّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَا نَعُدُّ النِّسَاءَ
شَيْئًا فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ وَذَكَرَهُنَّ اللَّهُ رَأَيْنَا هُنَّ
بِذَلِكَ عَلَيْنَا حَقًّا مِنْ غَيْرِ أَنْ نُدْخِلَهُنَّ فِي شَيْءٍ مِنْ
أُمُورِنَا وَكَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ امْرَأَتِي كَلَامٌ فَأَغْلَظْتُ لِي

¹ Zbog hutbe i džuma-namaza.

svađa (rasprava) između mene i moje žene, i ona mi u jednom trenutku grubo odgovori. Ja joj na to rekoh: ‘Čudno! Uzvrćaš istom mjerom!’ Ona odgovori: ‘To mi govoriš dok tvoja kćerka uznemirava Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!’ Otišao sam potom do Hafse i rekao joj: ‘Upozoravam te da ne odbijaš poslušnost Allahu i Njegovu Poslaniku!’ Prvo sam otišao kod Hafse, a potom kod Ummu-Seleme pa sam i njoj rekao isto, a ona mi odgovori: ‘Začuđuješ me, Omere! Baviš se našim problemima tako što se miješaš između Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih žena!’ Time je odbacila moje upozorenje.

Tu je bio jedan ensarija kojega bih – kada on ne bi bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem – izvještavao o svemu što bi se desilo (u to vrijeme), a kada bih ja bio odsutan, on bi bio prisutan i prenosio mi što bi se dogodilo u vezi s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. U to vrijeme svi vladari okolnih zemalja bili su izrazili lojalnost Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, izuzev kralja Gassana u Šamu, pa smo se bojali da nas ne napadne. I tako jednom, prije nego što sam i primijetio toga ensariju, on mi reče: ‘Dogodilo se nešto!’

‘Šta se dogodilo? Je li Gassan došao?’, upitao sam ga, a on mi reče: ‘Veće od toga! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razveo se od svojih žena.’ Otišao sam do njih i našao ih kako plaču u svojim sobama, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, popeo se u svoju sobu na spratu. Na sobnim vratima stajao je sluga do koga sam došao i rekao mu: ‘Traži dozvolu da uđem!’ Pošto mi je dozvolio, ušao sam i vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako leži na hasuri koja mu je po strani ostavila trag. Pod glavom je imao kožni jastuk napunjen palminim vlaknima.² Tu je

فَقُلْتُ لَهَا وَإِنَّكَ هُنَاكَ قَالَتْ تَقُولُ هَذَا لِي وَابْنَتُكَ تُؤْذِي النَّبِيَّ ﷺ فَاتَيْتُ حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَهَا إِنِّي أَحْذَرُكَ أَنْ تَعْصِيَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَتَقْدَمْتُ إِلَيْهَا فِي أَذَاهُ فَاتَيْتُ أُمَّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ لَهَا فَقَالَتْ أَعْجَبُ مِنْكَ يَا عُمَرُ قَدْ دَخَلْتَ فِي أُمُورِنَا فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا أَنْ تَدْخُلَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَزْوَاجِهِ فَرَدَدْتُ وَكَانَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِذَا غَابَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَشَهِدْتُهُ أَتَيْتُهُ بِمَا يَكُونُ وَإِذَا غَبْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَشَهِدَ أَتَانِي بِمَا يَكُونُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ مِنْ حَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَدْ اسْتَقَامَ لَهُ فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا مَلِكٌ غَسَّانَ بِالشَّامِ كُنَّا نَخَافُ أَنْ يَأْتِيَنَا فَمَا شَعَرْتُ إِلَّا بِالْأَنْصَارِيِّ وَهُوَ يَقُولُ إِنَّهُ قَدْ حَدَّثَ أَمْرٌ قُلْتُ لَهُ وَمَا هُوَ أَجَاءَ الْغَسَّانِيُّ قَالَ أَعْظَمُ مِنْ ذَلِكَ طَلَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نِسَاءَهُ فَجِئْتُ فَإِذَا الْبُكَاءُ مِنْ حُجْرِهِنَّ كُلِّهَا وَإِذَا النَّبِيُّ ﷺ قَدْ صَعِدَ فِي مَشْرُبَةٍ لَهُ وَعَلَى بَابِ الْمَشْرُبَةِ وَصِيفٌ فَاتَيْتُهُ فَقُلْتُ اسْتَأْذِنْ لِي فَأَذِنَ لِي فَدَخَلْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ ﷺ عَلَى حَصِيرٍ قَدْ أَثَرٌ فِي جَنْبِهِ وَتَحْتَ رَأْسِهِ مِرْفَقَةٌ مِنْ أَدَمٍ حَشَوْهَا لَيْفٌ وَإِذَا أَهْبٌ مُعَلَّقَةٌ وَقَرِظٌ فَذَكَرْتُ الَّذِي قُلْتُ لِحَفْصَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَالَّذِي رَدَّتْ عَلَيَّ أُمَّ سَلَمَةَ فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَبِثَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ .

² Cilj navođenja ovog hadisa, na ovom mjestu, jeste pokazati Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem,

bila obješena neuštavljena koža i trava za štavljenje kože. Potom sam spomenuo što sam rekao Hafsi i Umm-Selemi kao i ono što mi je Umm-Selema odgovorila. Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao. Tu je ostao dvadeset i devet noći, a onda sišao.”

5844. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, kojeg je obavijestila Hind bint Haris, prenoseći da je Ummu-Selema, radijallahu anha, kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, probudio se jedne noći govoreći: ‘La ilahe illallah! Koliko je nesreće spušteno noćas! Koliko je bogatstva spušteno noćas! Ko budi (na namaz) stanovnice ovih soba? Prema koliko će se (dobro) obučenih na ovome svijetu na Sudnjemu danu odnositi kao prema golima!’”¹

Zuhri kaže: “Hind² je imala dugmad na rukavima ispred prstiju.”

٥٨٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقِظَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَاذَا أُنْزِلَ اللَّيْلَةَ مِنَ الْفِتْنَةِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْخَزَائِنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحُجُرَاتِ كَمْ مِنْ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكَانَتْ هِنْدُ لَهَا أَزْرَارٌ فِي كُمَيْهَا بَيْنَ أَصَابِعِهَا .

skromnost, budući da je ležao i spavao na hasuri s kožnim jastukom pod glavom napunjenim palminim vlaknom. Očito je da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio nimalo izbirljiv u vezi s odjećom i prostirkom. Nije se ograničavao samo na jednu vrstu odjeće ili prostirke, a pogotovo nije imao nimalo visoke zahtjeve u tom pogledu da bi, naprimjer, tražio nešto posebno ili skupocjeno. Koristio se onim do čega se moglo lahko doći. Sve to, podjednako, odnosilo se i na odjeću i na prostirku. Što se tiče priče o dvjema ženama koje su se udružile protiv Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, to je tema koja je opširno obrađena u poglavljima o razvodu.

¹ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu, prvo uspoređuje spuštanje (otkrivanje) bogatstva s nesrećom, pokazujući da drugo proistječe iz prvoga te da je umjerenost bolja od gomilanja bogatstva, a usto ne prati je nesreća. Međutim, cilj navođenja ovog hadisa, na ovom mjestu, jest u tome što Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na kraju hadisa upozorava na takozvane lahko obučene, odnosno obučene, a gole žene, u prozirnoj odjeći koja pada po tijelu, tako da se ocrtavaju linije tijela. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorava da će se prema takvim na Sudnjemu danu odnositi kao da su hodale gole. Sam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, inače, nije nikada oblačio prozirniju odjeću.

² Hind bint Haris, od koje Zuhri prenosi prethodni hadis.

ŠTA SE KAŽE ONOME KOJI OBUČE NOVU ODJEĆU

5845. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Ishak b. Seid b. Amr b. Seid b. As, ovome njegov otac, kome je Ummu-Halid bint Halid kazivala:

“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dato je na poklon nešto odjeće među kojom je bila i crna *hamisa*. Potom je on upitao: ‘Šta predlažete? Kome da damo ovu hamisu?’ Narod je šutio. Tada on reče: ‘Dajte je meni za Ummu-Halid.’ I tako mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dade i obuče mi je svojom rukom, a zatim mi dva puta reče: ‘Da ih mnogo promijeniš!’³ Potom počeo gledati znak na hamisi, pokazujući rukom na mene i govoreći: ‘O Umm-Halid! Ovo je *sena*, a *sena* na abesinskom jeziku znači lijepa.’

Ishak je kazivao: “Pričala mi je jedna žena iz moje porodice da je ovu *hamisu* vidjela na Ummu-Halid.”

بَابُ مَا يُدْعَى لِمَنْ لَبَسَ ثَوْبًا جَدِيدًا

٥٨٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي أُمُّ خَالِدِ بْنِتُ خَالِدٍ قَالَتْ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْتَابَ فِيهَا خَمِيصَةٌ سَوْدَاءُ قَالَ مَنْ تَرَوْنَ نَكْسُوَهَا هَذِهِ الْخَمِيصَةَ فَأُسْكِتَ الْقَوْمُ قَالَ أَتُونِي بِأُمِّ خَالِدٍ فَأَتَى بِي النَّبِيُّ ﷺ فَأَلْبَسَنِهَا بِيَدِهِ وَقَالَ أَبْلِي وَأَخْلِقِي مَرَّتَيْنِ فَجَعَلَ يَنْظُرُ إِلَى عِلْمِ الْخَمِيصَةِ وَيُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَيَّ وَيَقُولُ يَا أُمُّ خَالِدٍ هَذَا سَنَا وَيَا أُمُّ خَالِدٍ هَذَا سَنَا وَالسَّنَا بِلِسَانِ الْحَبَشِيَّةِ الْحَسَنُ قَالَ إِسْحَاقُ حَدَّثَنِي امْرَأَةٌ مِنْ أَهْلِ أَهْلِ أَنَّهَا رَأَتْهُ عَلَى أُمِّ خَالِدٍ.

³ Poznato je više hadisa u kojima se govori o tome šta treba izreći kao lijepu želju nekome ko obuče novu odjeću. U tom smislu Ibn-Omer prenosi: “Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, kada je vidio novu odjeću na Omeru, rekao: ‘Oblačio ponovo! Živio hvaljeno! Umro kao šhid!’” (Nesai i Ibn-Madža). Zabilježene su još i dove koje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio prilikom oblačenja nove odjeće.

ZABRANA KORIŠTENJA ŠAFRANA MUŠKARCIMA¹

5846. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Abdul-Aziza da je Enes rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je muškarcima da se koriste šafranom.”²

ODJEĆA OBOJENA ŠAFRANOM

5847. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan, ovome Abdullah b. Dinar, koji prenosi da je Ibn-Omer, radijallahu anhu, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je hadžiji u ihramima odjeću obojenu *versom* i šafranom.”³

CRVENA ODJEĆA

5848. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Šu‘ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, koji je čuo Beraa, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je srednjeg rasta. Vidio sam ga u crvenom odijelu. Nisam vidio ništa ljepše od njega.”⁴

بَابُ النَّهْيِ عَنِ التَّزَعُّفِ لِلرِّجَالِ

٥٨٤٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ نَبِيُّ ﷺ أَنْ يَتَزَعَّفَ الرَّجُلُ.

بَابُ الثَّوْبِ الْمُزَعَّفِ

٥٨٤٧. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ نَبِيُّ ﷺ أَنْ يَلْبَسَ الْمُحْرِمُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا بِوَرَسٍ أَوْ بِزَعْفَرَانٍ.

بَابُ الثَّوْبِ الْأَحْمَرِ

٥٨٤٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ مَرْبُوعًا وَقَدْ رَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ حُمْرَاءَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْهُ.

¹ Odnosi se na korištenje šafrana po tijelu.

² Ovaj je hadis zabilježen u više predanja, ali ipak nisu jasni razlozi zabrane. Postoji više mišljenja o razlogu zabrane korištenja šafrana muškarcima. Da li je to zbog njegova mirisa, što bi značilo da se tretira kao ženski parfem, ili zbog njegove boje, što bi opet značilo da je zabranjena i svaka druga žuta boja? Bejheki prenosi da je Šafi tvrdio kako je šafran muškarcima zabranjen u svakoj varijanti, kao i svakoj prilici. Tako Muslim bilježi hadis od Abdullaha b. Omera: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je na meni dva odjevna predmeta obojena šafranovom bojom, pa mi je rekao: ‘Ovo je odjeća nevjernika, pa je zato ne oblači!’ – ‘Da ih operem?’, rekao sam mu. ‘Ne’, reče mi, ‘nego ih zapali.’” Pa i pored toga postoje mišljenja koja dopuštaju upotrebu šafrana bez ograničenja kao i mišljenja prema kojima je šafran dopušten u određenim situacijama. Neki opet zabranu korištenja šafrana svode na pokudenost (mekruh), iako se iz izloženog može izvesti jasna i očigledna zabrana njegova korištenja muškarcima na oba načina.

³ Iz ovoga hadisa neki učenjaci izvode zaključak da je odjeća obojena šafranom muškarcima zabranjena samo u toku nošenja ihrama. U tom se smislu navode i neka predanja po kojima je, navodno, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio odjeću obojenu šafranom. Međutim, imajući u vidu naprijed izneseno o korištenju šafrana po tijelu, teško je ustvrditi da je upotreba šafrana uopće dopuštena muškarcima.

⁴ U vezi s oblačenjem crvene odjeće poznato je sedam različitih mišljenja koja se kreću od potpune zabrane do potpune dozvole. Treće od njih jest ono po kojemu je pokudeno (mekruh) nošenje samo jake crvene

CRVENA MISERA⁵

5849. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, ovome Eš'as, prenoseći od Mu'avije b. Suvejda b. Mukarrina, koji prenosi da je Bera', radijallahu anhu, kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je sedamero (u to se ubraja): obilazak bolesnika, prisustvovanje dženazi, izgovaranje riječi: ‘Smilovao ti se Allah!’ – onome koji kad kihne rekne: ‘Hvala Allahu!’ Zabranio nam je oblačenje svile, *dibadža* (vrsta svile), *kassijje* (vrsta svile) i *istebreka*⁶ te crvene svilene jastuke.”⁷

OBUĆA NAPRAVLJENA OD UŠTAVLJENE MEHKE KOŽE BEZ DLAKA⁸ I DRUGA VRSTA OBUĆE

5850. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Seida Ebu-Mesleme, koji je kazivao:

“Pitao sam Enesa: ‘Da li je Vjerovjesnik klanjao u obući?’

‘Da’, odgovorio mi je.”

بَابُ أَطْيَرَةِ الْحُمْرَاءِ

٥٨٤٩. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدٍ بْنِ مُقَرِّنٍ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعِ عِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ عَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذِّيَّاجِ وَالْقَسِيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالْمَيَاثِرِ الْحُمْرِ.

بَابُ النِّعَالِ السَّبْتِيَّةِ وَغَيْرِهَا

٥٨٥٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ سَعِيدِ أَبِي مَسْلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا أَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي نَعْلَيْهِ قَالَ نَعَمْ.

boje, a četvrto da je pokuđeno nositi odjeću crvene boje bilo koje vrste. Prema petom mišljenju dopušteno je nošenje odjeće obojene crvenom bojom prije tkanja, dok je prema šestom mišljenju zabranjena samo crvena šafranova boja. Prema sedmom mišljenju, zabranjeno je oblačenje samo jednoboje crvene odjeće. Međutim, prvo mišljenje prema kojemu je dopuštena crvena odjeća u svakoj varijanti preferirajuće je među ashabima i tabi'inima.

⁵ Vrsta svilenog jastuka. O tome je bilo riječi u poglavlju o oblačenju *kassijje*.

⁶ Više različitih vrsta svilene odjeće.

⁷ Što se tiče svile, već je bilo riječi o tome, dok su *dibadž* i *istebrek* također posebne vrste svile. Pošto se i u *miseri* nalazi svila, ona je također zabranjena za korištenje. Kao što vidimo, u ovom je hadisu navedeno samo nešto od sedmero što je spomenuto. Buhari, međutim, bilježi drugi hadis u poglavlju o traženju dozvole za ulazak u kojemu Bera' b. Azib, radijallahu anhu, prenosi svih sedam naredbi i svih sedam zabrana: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je sedmero: da obidemo bolesnika, da prisustvujemo dženazi, da kažemo: ‘Smilovao ti se Allah!’ – onome koji kad kihne rekne: ‘Hvala Allahu!’, da pomažemo slabima, da pomažemo potlačenima, da širimo selam i da ispunjavamo zakletve. Zabranio nam je da pijemo iz srebrene posude, da nosimo zlatni prsten, da jašemo na zlatnom sedlu, da oblačimo svilu, *dibadž*, *kassijju* i *istebrek*.”

⁸ Obuća od uštavljene mehke kože s koje su odstranjene dlake; nju su u predislamsko doba nosili samo bogatiji ljudi. Prema navedenom opisu odgovara današnjim mestvama.

5851. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, a njemu Malik, prenoseći od od Seida Makburija da je Ubejda b. Džurejdž govorio Abdullahu b. Omeru, radijallahu anhu:

“Vidio sam te da radiš četvero što nisam vidio da čini ijedan od tvojih drugova.” Ibn-Omer upita: “Šta je to, o Ibn-Džurejdž?”, a on odgovori: “Vidio sam da ne dotičeš druge uglove (Ka‘be) osim dva jemenska. Vidio sam da obuvas sibtijja obuću. Vidio sam da bojiš kosu sufrom (žutom bojom). Vidio sam da je narod, kad si bio u Mekki, oblačio ihrame čim bi ugledao mlađak (prvi dan zul-hidžeta), a ti nisi sve do Jevmut-tervije (8. zul-hidžeta).” Na to Abdullah b. Omer odgovori: “Što se tiče uglova (Ka‘be), nisam vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da dotiče druge osim jemenskih. Što se tiče sibtijja obuće, vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da obuva obuću na kojoj nema dlaka i uzima abdest u njoj, pa je i ja volim obuvati. Što se tiče korištenja sufre, vidio sam također Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se boji njome, pa i ja to činim. A što se tiče oblačenja ihrama, nisam vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da oblači ihrame sve dok njegova deva ne krene na put (8. zul-hidžeta).”¹

٥٨٥١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ جُرَيْجٍ أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَأَيْتُكَ تَصْنَعُ أَرْبَعًا لَمْ أَرِ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ يَصْنَعُهَا قَالَ مَا هِيَ يَا ابْنَ جُرَيْجٍ قَالَ رَأَيْتُكَ لَا تَمَسُّ مِنَ الْأَرْكَانِ إِلَّا الْيَمَانَيْنِ وَرَأَيْتُكَ تَلْبَسُ النَّعَالَ السَّبْتِيَّةَ وَرَأَيْتُكَ تَصْبِغُ بِالْصُّفْرَةِ وَرَأَيْتُكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهْلَ النَّاسِ إِذَا رَأَوْا الْإِهْلَالَ وَلَمْ تُهْلِ أَنْتَ حَتَّى كَانَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَمَّا الْأَرْكَانُ فَإِنِّي لَمْ أَرِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَمَسُّ إِلَّا الْيَمَانَيْنِ وَأَمَّا النَّعَالُ السَّبْتِيَّةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَلْبَسُ النَّعَالَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَعْرٌ وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَلْبَسَهَا وَأَمَّا الصُّفْرَةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَصْبِغُ بِهَا فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَصْبِغَ بِهَا وَأَمَّا الْإِهْلَالُ فَإِنِّي لَمْ أَرِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُهْلِ حَتَّى تَنْبَعِثَ بِهِ رَاحِلَتُهُ .

¹ Što se tiče doticanja jemenskih uglova Ka‘be i vremena stupanja u ihrame, to su teme koje se obrađuju u poglavljima o hadždžu, dok se pitanje bojenja kose sufrom obrađuje u ovom poglavlju u potpoglavlju o šafranu.

Cilj je navođenja ovog hadisa u ovom poglavlju, međutim, da se uputi na obuću sibtijja te na drugu vrstu obuće. Koža od koje se pravi ta obuća štavi se mimozinim lišćem, tako da se time odstranjuje i njena dlaka. Iz činjenice da je ova vrsta obuće bila draga Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kako ističe i Abdullah b. Omer u ovome hadisu, izvodi se zaključak da je ona dopuštena za nošenje u svakoj prilici. Međutim, Ahmed i Ebu-Davud bilježe hadis koji prenosi Bešr b. Hasasija: “Dok sam u obući hodao po groblju, jedan se čovjek iza mene oglasi: ‘O ti u sibtijja obući! Kada si na ovome mjestu, izuj obuću!’” Pa ipak, preferirajuće je mišljenje da je dopušteno u obući hodati po groblju. Zabilježeno je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u obući, iz čega proizilazi da je – kada je dopušteno u obući ulaziti u džamiju – to onda dopušteno i hodati po groblju. Moguće je da se ne dopušta hodanje u obući po groblju jedino iz razloga iskazivanja poštovanja prema umrlome, isto kao što se ne dopušta ni sjedenje na mezaru, ali se ni u ovom slučaju ne spominje sibtijja obuća, nego obuća uopće.

5852. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, prenoseći od Abdullaha b. Dinara da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da hadžija u ihramima oblači odjeću obojenu šafranom ili versom.”

Još je dodao: “Ko ne mogne naći papuče neka obuče huffe, ali pošto ih skрати tako da budu ispod članaka.”

5853. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Amra b. Dinara, a ovaj od Džabira b. Zejda, koji prenosi da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ko nema izar neka obuče hlače, a ko nema papuče neka obuče huffe.’”²

PRVO SE OBUVA DESNA NOGA

5854. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu‘ba, kazujući da ga je obavijestio Eš‘as b. Sulejm, njega njegov otac, a ovoga Mesruk, koji prenosi da je Aiša, radijallahu anhu, rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je počinjati od desne strane kada bi se prao, češljao kosu i obuvao.”³

٥٨٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَلْبَسَ الْمُحْرِمُ ثَوْبًا مَصْبُوغًا بِزَعْفَرَانٍ أَوْ وَرْسٍ وَقَالَ مَنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ .

٥٨٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ إِزَارٌ فَلْيَلْبَسِ السَّرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسْ خُفَيْنِ .

بَابُ يَبْدَأُ بِالنَّعْلِ الْيَمْنَى

٥٨٥٤. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُحِبُّ التَّيْمَنَ فِي طُهُورِهِ وَتَرَجُّلِهِ وَتَنَعُّلِهِ .

² U ovom, kao i prethodnom hadisu, tema koja se obrađuje obrađena je i u poglavlju o hadžu, tj. šta hadžija u ihramima može nositi na nogama. Međutim, potrebno je kazati da se u oba navedena hadisa preporučuju cipele, odnosno tvrđa obuće, u kojoj je lakše putovati, manje se umara i u svakom slučaju sigurnija je za putovanje. O tome Muslim bilježi poseban hadis u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upravo iz navedenih razloga, preporučuje spomenutu vrstu obuće.

³ Poznato je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, davao prednost desnoj strani u vršenju dobrih djela, pa i prilikom kupanja, češljanja i obuvanja, o čemu se opširnije govori u poglavljima o kupanju.

PRVO SE IZUVA LIJEVA NOGA

5855. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, ovome Ebu-Zinad, prenoseći od A'radža, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada se obuvate, počnite s desnom, a kada se izuvate, počnite s lijevom (nogom), da bi desna bila prva koja se obuva, a posljednja koja se izuva.”¹

NE TREBA HODATI U JEDNOJ CIPELI

5856. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, ovome Ebu-Zinad, prenoseći od A'radža, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka niko od vas ne hoda u jednoj cipeli; (bolje je) neka ide bos ili neka obuče obje noge.”²

SANDALE TREBA DA BUDU
S DVA KAIŠA ILI, KAKO NEKI MISLE,
S JEDNIM ŠIROKIM

5857. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Hemmam, prenoseći od Katade, koji kaže:

“Pričao nam je Enes, radijallahu anhu, da su sandale Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, imale dva kaiša.”

بَابُ يَنْزَعُ نَعْلَهُ الْيُسْرَى

٥٨٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا انْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمِينِ وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ لِيَكُنَ الْيُمْنَى أَوَّلَهُمَا تُنْعَلُ وَآخِرُهُمَا تُنْزَعُ.

بَابُ لَا يَمْشِي فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ

٥٨٥٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَمْشِي أَحَدُكُمْ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ لِيُخَفِّفَهَا جَمِيعًا أَوْ لِيُنْعِلَهُمَا جَمِيعًا.

بَابُ قِبَالَانِ فِي نَعْلٍ
وَمَنْ رَأَى قِبَالًا وَاحِدًا وَاسْعَا

٥٨٥٧. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَعْلَ النَّبِيِّ ﷺ كَانَ لَهَا قِبَالَانِ.

¹ Već smo napomenuli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u činjenju dobrih djela davao prednost desnoj strani kao načinu izražavanja počasti onome što se čini ili pokazivanja ljepote u tome što se radi, dok se otpočinjanjem s lijeve strane iskazuje suprotnost tome, npr. ulazak u zahod, skidanje obuće, izlazak iz džamije ili pranje poslije obavljene nužde.

² Spominje se više mogućih razloga za takav stav Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prema obuvanju samo jedne noge. Tako je s objema obuvenim nogama mnogo sigurnije i udobnije, pa čak i bos, nego s jednom obuvenom, a drugom bosom nogom. U prvom slučaju postiže se određena simetričnost i skladnost, kako u hodu tako i u samom pogledu na onoga koji hoda tako obuven. U suprotnom, skreće se pažnja na sebe, a navodi se čak i mišljenje da je takvo hodanje šejtanski posao. Naravno, u određenim situacijama, kada je to neophodno, dopušteno je i hodanje s jednom obuvenom nogom (medicinski razlozi ili dok se ne popravi cipela koja se oštetila u toku puta i sl.), o čemu su, također, zabilježena predanja.

5858. PRIČAO MI JE Muhammed, kojega je obavijestio Abdullah, a ovoga Isa b. Tahman, koji je kazivao:

“Izišao je pred nas Enes b. Malik u sandalama s dva kaiša. Sabit Bunani tada reče: ‘Ovo su sandale Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem.’”³

CRVENI KOŽNI ŠATOR

5859. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'ara, njemu Umer b. Ebu-Zaida, ovome Avn b. Ebu-Džuhajfa, koji prenosi da je njegov otac kazivao:

“Došao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je bio u crvenom kožnom šatoru. Vidio sam Bilala kako uzima ostatak vode kojom se abdestio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao i ljude kako se natječu za tu vodu. Tako, koga zapadne, on bi se umivao njome, a koga ne zapadne, on bi uzimao s mokre ruke svoga druga (i time brisao svoje lice).”

5860. PRIČAONAMJE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, ovome Zuhri, koji prenosi da ga je obavijestio Enes b. Malik... Lejs je kazivao da mu je pričao Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, koji je kazivao da ga je obavijestio Enes b. Malik, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao po ensarije i sakupio ih u crvenom kožnom šatoru.⁴

٥٨٥٨. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ خَرَجَ إِلَيْنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ بِنَعْلَيْنِ لهُمَا قَبَالَانِ فَقَالَ ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ هَذِهِ نَعْلُ النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ الْقُبَّةِ الْحُمْرَاءِ مِنْ آدَمَ

٥٨٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ بْنُ عَرُورَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِي قُبَّةِ حُمْرَاءَ مِنْ آدَمَ وَرَأَيْتُ بِلَالًا أَخَذَ وَضُوءَ النَّبِيِّ ﷺ وَالنَّاسُ يَتَدَرُّونَ الْوَضُوءَ فَمَنْ أَصَابَ مِنْهُ شَيْئًا تَمَسَّحَ بِهِ وَمَنْ لَمْ يُصِبْ مِنْهُ شَيْئًا أَخَذَ مِنْ بَلَلِ يَدِ صَاحِبِهِ.

٥٨٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى الْأَنْصَارِ وَجَعَلَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ آدَمَ.

³ Navodi se više hadisa i u drugim zbirkama u kojima se bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hodao u takvoj obući.

⁴ Šator u kojemu se nalazio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je od uštavljene kože i, vjerovatno, prije štavljenja kože obojen crvenom bojom. O ovome se govori i u poglavljima o namazu, a na njega se, u pogledu crvenog kubeta, odnosi ono što je rečeno u poglavlju o crvenoj odjeći.

SJEDENJE NA HASURI ILI NEČEMU SLIČNOM HASURI

5861. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ebu-Bekr, njemu Mu'temir, ovome Ubejdullah, prenoseći od Seida b. Ebu-Seida, ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zastirao sobu hasurom i klanjao na njoj, a danju bi je prostirao i sjedio na njoj. Ljudi bi se noću skupljali kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i klanjali za njim. Kada se njihov broj uvećao, obratio im se (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem):

“O ljudi! Činite ona (dobra) djela koja ste u stanju činiti. Allahu doista neće dosaditi (da vas nagrađuje) sve dok vama ne dosadi (vršenje dobrih djela). Allahu su najdraža (dobra) djela koja se čine (u Njegovo ime) ustrajno, pa makar bila i mala.”¹

ZLATNA DUGMAD

5862. KAZIVAO JE Lejs da mu je pričao Ibn-Ebu-Mulejka, prenoseći od Misvera b. Mahrema da je ispričao:

“Moj otac Mahrema rekao mi je: ‘Sine, saznao sam da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, stiglo nekoliko ogrtača i da ih on dijeli. Hajde pođi sa mnom do njega.’ Tako smo otišli i našli Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovoj kući. Otac mi tada reče: ‘Sine, zovni mi Vjerovjesnika.’ Pošto sam to smatrao veoma ozbiljnim, upitao sam: ‘Da ti pozovem Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?’ On mi reče: ‘Sine, nije to toliko ozbiljno.’ Onda sam ga pozvao, a on je izišao s ogrtačem od

بَابُ الْجُلُوسِ عَلَى الْحَصِيرِ وَنَحْوِهِ

٥٨٦١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَحْتَجِرُ حَصِيرًا بِاللَّيْلِ فَيُصَلِّي عَلَيْهِ وَيَبْسُطُهُ بِالنَّهَارِ فَيَجْلِسُ عَلَيْهِ فَجَعَلَ النَّاسُ يَتَوَبُّونَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَيُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ حَتَّى كَثُرُوا فَأَقْبَلَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ خُذُوا مِنَ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا وَإِنْ أَحَبَّ الْأَعْمَالُ إِلَى اللَّهِ مَا دَامَ وَإِنْ قَلَّ .

بَابُ الْمُرَرِّ بِالذَّهَبِ

٥٨٦٢. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمُسَوَّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ أَبَاهُ مَخْرَمَةَ قَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدِمَتْ عَلَيْهِ أَقْبِيَّةٌ فَهُوَ يَقْسِمُهَا فَأَذْهَبَ بِنَا إِلَيْهِ فَذَهَبْنَا فَوَجَدْنَا النَّبِيَّ ﷺ فِي مَنْزِلِهِ فَقَالَ لِي يَا بُنَيَّ ادْعُ لِي النَّبِيَّ ﷺ فَأَعْظَمْتُ ذَلِكَ فَقُلْتُ ادْعُوا لَكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ لَيْسَ بِجَبَّارٍ فَدَعَوْتُهُ فَخَرَجَ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْ دِيْبَاجٍ مُرَرٍّ بِالذَّهَبِ فَقَالَ يَا مَخْرَمَةُ هَذَا خَبَانَاهُ لَكَ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ .

¹ Hasure o kojima je riječ obično su pravljene od palmine lišća i druge rogozine izrasle iz zemlje. Iz hadisa vidimo da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne samo da je sjedio na hasuri, što i jest cilj navođenja ovog hadisa na ovom mjestu, nego je i klanjao na njoj. Iz sličnog hadisa, koji se spominje u poglavlju o namazu, vidi se da je čak preporučljivo klanjati na hasuri.

dibadža na sebi zakopčanim zlatnim dugmadima² i rekao: 'Mahrema, ovo sam sačuvao za tebe.' Zatim mu ga je dao."

ZLATNO PRSTENJE

5863. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Eš'as b. Sulejm, koji je kazivao da je čuo Mu'aviju b. Suvejda b. Mukarrina, a ovaj Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, kako govori:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je sedmero: (da nosimo) zlatni prsten, ili je rekao zlatnu halku, zatim svilu, *istebrek*,³ *dibadž*,⁴ crvenu *miseru*,⁵ *kassiju*⁶ i srebreno posuđe. Naredio nam je (također) sedmero: da obilazimo bolesnika, da prisustvujemo dženazi, da kažemo: 'Allah ti se smilovao!' – kada neko kihne i rekne: 'Hvala Allahu!' – da odgovorimo na pozdrav, da se odazovemo na poziv, da pomognemo drugome da izvrši zakletvu te da pomognemo onome kome je učinjena nepravda (mazlum)."

5864. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'ba, prenoseći od Katade, on od Nadra b. Enesa, ovaj od Bešira b. Nehka, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio (da se nosi) zlatni prsten. Amr je kazivao da ga je obavijestio Šu'ba, prenoseći od Katade, koji je čuo od Nadra, a ovaj od Bešira.

بَابُ خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ

٥٨٦٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَشْعَثُ ابْنُ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُؤَيْدٍ بْنَ مُقَرِّنٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَانَا النَّبِيُّ ﷺ عَنْ سَبْعٍ نَهَانَا عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ أَوْ قَالَ حَلَقَةِ الذَّهَبِ وَعَنِ الْحَرِيرِ وَالْإِسْتَبْرَقِ وَالذِّيْبَاجِ وَالْمِثْرَةِ الْحُمْرَاءِ وَالْقَسِيِّ وَأَنِيَّةِ الْفِضَّةِ وَأَمَرَنَا بِسَبْعٍ بَعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَرَدِّ السَّلَامِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ.

٥٨٦٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ نَهَى عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ وَقَالَ عَمْرُو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعَ النَّضْرَ سَمِعَ بَشِيرًا مِثْلَهُ.

2 Ovaj hadis spominje se i u poglavlju o *kaba'* ogrtaču i *ferrudžu* od svile, s tim što se u tom slučaju spominje da je ogrtač sa zlatnim dugmadima bio zakopčan. Tako se sve što je kazano o svilenom ogrtaču odnosi i na zlatnu dugmad. To bi moglo značiti da se navedeno desilo prije zabrane nošenja svile i zlata muškarcima, ili da mu ga je dao da ga dá ženama ili da ga proda. Moguće je, također, da ga je držao prebačenog preko ruke, a ne da se njime bio ogrnuo.

3 Vrsta svile.

4 Vrsta svile.

5 Luksuzni jastuk.

6 Dekorativna odjeća koja u svome sastavu ima i svile.

5865. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Ubejdullaha, koji je kazivao da mu je pričao Nafi', prenoseći od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio zlatni prsten okrenuvši kamen prema dlanu, pa ga je i narod počeo tako nositi. (Kada je vidio da ga i narod tako nosi) bacio ga je i počeo nositi srebrene prsten.¹

SREBRENI PRSTEN

5866. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, njemu Ebu-Usama, a ovome Ubejdullah, prenoseći od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao da mu naprave zlatni ili srebrene prsten, koji je nosio okrenuvši kamen prema dlanu. Dao je da na njemu ugraviraju: "Muhammed, Allahov Poslanik." Potom je i narod počeo to raditi.² Kada je vidio da i narod to radi, bacio je svoj prsten rekavši: "Nikada ga više neću nositi!" Zatim je uzeo prsten od srebra, pa je i narod počeo nositi srebrene prstenove. Ibn-Omer je kazivao: "Prsten su nakon Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nosili Ebu-Bekr, zatim Omer, pa Osman dok mu nije pao u bunar Eris."³

٥٨٦٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَجَعَلَ فِيهِ مِمَّا يَلِي كَفَّهُ فَاتَّخَذَهُ النَّاسُ فَرَمَى بِهِ وَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ وَرَقٍ أَوْ فِضَّةٍ .

باب خَاتَمِ الْفِضَّةِ

٥٨٦٦. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ وَجَعَلَ فِيهِ مِمَّا يَلِي كَفَّهُ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَاتَّخَذَ النَّاسُ مِثْلَهُ فَلَمَّا رَأَوْهُمْ قَدْ اتَّخَذُوهَا رَمَى بِهِ وَقَالَ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا ثُمَّ اتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ فَاتَّخَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ الْفِضَّةِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ فَلَبَسَ الْخَاتَمَ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ حَتَّى وَقَعَ مِنْ عُثْمَانَ فِي بئرِ أَرِيسَ .

- 1 Prema nekim mišljenjima nošenje zlatnog prstena pokuđeno je (mekruh), i ne spada u strogo zabranjeno (haram). Pitanje težine zabrane nošenja zlatnog prstena značajno je iz razloga što su zabilježena predanja da je i značajan broj ashaba nosio zlatne prstenove, među kojima se spominju Sa'd b. Ebu-Vekas, Talha b. Abdullah, Suhejb i drugi. U tom smislu navodi se i predanje koje bilježi Ahmed od Muhammeda b. Malika, koji je kazivao: "Vidio sam u Beraa zlatni prsten. 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio je (razne stvari), pa je i meni dao rekavši: 'Nosi ono čime te obuku Allah i Njegov Poslanik', rekao je (Bera').'" Bilježi se, međutim, i drugo predanje koje prenosi Junus od Zuhrija, ovaj od Ebu-Idrisa, a on od čovjeka s kojim je bio u društvu i koji je kazivao: "Sjedio je neki čovjek pored Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a imao je zlatni prsten na ruci. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, udario ga je šipkom po ruci i rekao mu: 'Baci to!'" Prema hadisu Abdullaha b. Amra, koji bilježe Ahmed i Taberani, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također rekao: "Ko od moga ummeta umre sa zlatom na sebi – Allah mu je zabranio ulazak u Džennet."
- 2 Moguće je da se pod tim podrazumijeva da su i oni pravili prstenove i nosili ih tako što su kamenje okretali prema dlanu šake i, čak, gravirali isti tekst koji je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao da se ispiše na njegov prsten. Osim toga, moguće je da se to događalo i prije zabrane nošenja zlatnog nakita muškarcima, što bi se moglo zaključiti iz navednog hadisa.
- 3 Navodi se da ga je Osman, radijallahu anhu, nosio šest godina prije nego što mu je pao u bunar. O ovome će, inače, još biti riječi.

POGLAVLJE

بَاب

5867. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, prenoseći od Abdullaha b. Dinara da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, kazivao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio je zlatni prsten (neko vrijeme). Potom ga je odbacio rekavši: ‘Nikada ga više neću nositi!’ Zatim je i narod odbacio svoje zlatne prstenove.”

5868. PRIČAO MI JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Junusa, a ovaj od Ibn-Šihaba, koji je kazivao:

“Pričao mi je Enes b. Malik, radijallahu anhu, da je jednog dana na ruci Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vidio srebreni prsten. Potom su i drugi ljudi izradili srebrene prstenove i nosili ih. Onda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbacio svoj prsten, pa su i drugi ljudi odbacili svoje prstenove.”

Ovaj hadis istim lancem (prenosilaca) unatrag do njegova izvora prenose Ibrahim b. Sa'd, Zijad i Šu'ajb od Zuhrija.

Ibn-Musafir prenosi od Zuhrija: “... vidio prsten od srebra.”⁴

٥٨٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَلْبَسُ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ فَنَبَذَهُ فَقَالَ لَا أَلْبَسُهُ أَبَدًا فَنَبَذَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ .

٥٨٦٨. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى فِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَاتَمًا مِنْ وَرَقٍ يَوْمًا وَاحِدًا ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ اضْطَنَعُوا الْخَوَاتِيمَ مِنْ وَرَقٍ وَلَبِسُوهَا فَطَرَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَاتَمَهُ فَطَرَحَ النَّاسُ خَوَاتِيمَهُمْ تَابِعَهُ إِبْرَاهِيمُ ابْنُ سَعْدٍ وَزِيَادُ بْنُ شُعَيْبٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ ابْنُ مُسَافِرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَرَى خَاتَمًا مِنْ وَرَقٍ .

⁴ U vezi s ovim hadisom nastala je stanovita zbrka, s obzirom da je jasno kako je zabranjeno nositi zlatni prsten, a srebreni dopušteno. Tako se, između ostalog, smatra da je u ovom pitanju greška, ali ovaj slučaj pokušava objasniti i na druge načine. Poznato je, međutim, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bacio zlatni prsten, a poslije toga je nosio srebreni prsten i to je njegov sunnet. U vezi s gornjim hadisom, Kastalani kaže da je on odbacio svoj prsten kada je vidio da su ljudi nosili prstenje samo kao ukras ili zato što su na svoje prstenje ugravirali isto što je ugravirao i on, te je ovo uradio iz ljutnje što su tako postupili. Zna se da je on na svome prstenu uradio gravuru koja mu je služila kao pečat pri korespondenciji s drugim vladarima.

KAMEN NA PRSTENU

5869. PRIČAO NAM JE Abdan, a njemu Jezid b. Zurej¹, prenoseći da je Humejd kazivao: “Upitali su Enesa: ‘Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio prsten?’, pa je on odgovorio: ‘Jednom je kasnio na jacijski namaz do ponoći. Zatim se (poslije namaza) okrenuo prema nama, i kao da sad gledam u sjaj njegova prstena. ‘Narod je već klanjao i zaspao, a vi ste još u namazu, sve otkada čekate (da ga klanjate)’, rekao nam je.”

5870. PRIČAO NAM JE Ishak, a njemu Mu‘temir, koji je kazivao da je čuo Humejda kako od Enesa, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten bio od srebra kao i kamen na njemu.

Jahja b. Ejjub kaže: “Pričao mi je Humejd da je on čuo od Enesa, koji prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, isti hadis.”¹

OBIČNI METALNI PRSTEN

5871. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, a njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim, prenoseći od svoga oca, koji je čuo Sehla kako govori:

“Jedna je žena došla kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla mu: ‘Došla sam da ti se ponudim (za suprugu).’ Pošto je ostala dugo vremena, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pažljivo ju je promatrao, ali kad se to isuviše oduljilo, jedan čovjek reče Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Oženi me njome ako tebi ne treba.’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada ga

بَابُ فَصِّ الْخَاتَمِ

٥٨٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلَ أَنَسٌ هَلِ اتَّخَذَ النَّبِيُّ ﷺ خَاتَمًا قَالَ آخِرَ لَيْلَةٍ صَلَاةِ الْعِشَاءِ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبَيْصِ خَاتَمِهِ قَالَ إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلَّوْا وَنَامُوا وَإِنَّكُمْ لَمْ تَرَالُوا فِي صَلَاةٍ مَا أَنْتَظَرْتُمُوهَا .

٥٨٧٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ حُمَيْدًا يُحَدِّثُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ خَاتَمُهُ مِنْ فِضَّةٍ وَكَانَ فَضَّهُ مِنْهُ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ خَاتَمِ الْحَدِيدِ

٥٨٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلًا يَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ جِئْتُ أَحَبُّ نَفْسِي فَقَامَتْ طَوِيلًا فَنَظَرَ وَصَوَّبَ فَلَمَّا طَالَ مُقَامُهَا فَقَالَ رَجُلٌ رَوَّجْنِيهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ قَالَ عِنْدَكَ شَيْءٌ تُصَدِّقُهَا قَالَ لَا قَالَ أَنْظُرْ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ وَاللَّهِ إِنْ وَجَدْتُ شَيْئًا

¹ Zabilježeno je više predanja u kojima se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio prsten od srebra.

upita: 'Imaš li išta da joj daš (kao mehr)?'

'Ne', odgovori on.

'Potraži', reče mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Čovjek zatim ode, ali se (nakon nekog vremena) vrati govoreći: 'Tako mi Allaha, nisam našao ništa.' Vjerovjesnik mu reče: 'Idi potraži nešto, makar i metalni prsten.' Čovjek ode i opet se vrati rekavši: 'Tako mi Allaha, nemam ništa, čak ni metalni prsten.' Pošto je imao na sebi izar² bez ridaa,³ on reče: 'Dat ću joj izar (kao mehr). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: 'Tvoj izar?! Ako ga ona bude nosila, na tebi od toga neće ostati ništa, a ako ga ti budeš nosio, na njoj od toga neće ostati ništa.' Čovjek potom ode ustranu i sjede. Pošto Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidje da on odlazi, pozva ga da se vrati i upita ga: 'Koliko znaš Kur'ana (napamet)?' On mu odgovori da zna te i te sure, navodeći ih nekoliko. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: 'Oženit ću te njome za sure iz Kur'ana (kao mehr) koje znaš (napamet).'⁴

GRAVIRANJE NA PRSTENU

5872. PRIČAO NAM JE Abdul-A'la, njemu Jezid b. Zurej', a ovome Seid, koji prenosi od Katade da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazivao:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, želio je napisati pismo jednoj grupi ili skupini nearapa, pa mu je rečeno da oni ne primaju pisma koja na sebi nemaju pečat. Tada Vjerovjesnik dade da se izradi za njega srebrni prsten na kome će biti ugravirano: 'Muhammed, Allahov Poslanik.' Kao da sad gledam sjaj prstena na prstu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ili na njegovoj šaci."

قَالَ اذْهَبْ فَالْتِمِسْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ فَذَهَبَ ثُمَّ رَجَعَ قَالَ لَا وَاللَّهِ وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ وَعَلَيْهِ إِزَارٌ مَا عَلَيْهِ رِذَاءٌ فَقَالَ أَصْدِقْهَا إِزَارِي فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِزَارُكَ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ فَتَنَحَّى الرَّجُلُ فَجَلَسَ فَرَأَاهُ النَّبِيُّ ﷺ مُوَلِّيًا فَأَمَرَ بِهِ فَدَعِيَ فَقَالَ مَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ قَالَ سُورَةٌ كَذَا وَكَذَا لِسُورٍ عَدَدَهَا قَالَ قَدْ مَلَكَتْكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ .

باب نَقْشِ الْخَاتَمِ

٥٨٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ أَرَادَ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى رَهْطٍ أَوْ أَنَاسٍ مِنَ الْأَعَاجِمِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَقْبَلُونَ كِتَابًا إِلَّا عَلَيْهِ خَاتَمٌ فَاتَّخَذَ النَّبِيُّ ﷺ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ نَقَشَهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَكَانِي بِوَبَيْصٍ أَوْ بِبَصِيسٍ الْخَاتَمِ فِي إِصْبَعِ النَّبِيِّ ﷺ أَوْ فِي كَفِّهِ .

² Gornji dio odjeće.

³ Donji dio odjeće.

⁴ Iz hadisa se, dakle, razumije da je dopušteno nošenje običnog metalnog prstena. Hadis je naveden i prokomentarisan pod brojem 2310.

5873. PRIČAO MI JE Muhammed b. Selam, njemu Abdullah b. Numejr, ovome Ubejdullah, prenoseći od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izradio prsten od srebra i nosio ga na svojoj ruci. Poslije je bio na ruci Ebu-Bekrovoj, zatim na Omerovoj, a potom na Osmanovoj dok nije pao u bunar Eris. Na prstenu je bilo ugravirano: “Muhammed, Allahov Poslanik.”

NOŠENJE PRSTENA NA MALOM PRSTU

5874. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Abdul-Aziz b. Suhejb, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, napravio je za sebe prsten i rekao: ‘Izradio sam prsten za sebe i dao da se na njemu ugravira određena gravura koju niko drugi ne treba da gravira na svojem prstenu.’¹ Doista, kao da i sada vidim sjaj prstena na njegovom malom prstu.”²

٥٨٧٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اتَّخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَاتَمًا مِنْ وَرَقٍ وَكَانَ فِي يَدِهِ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ عُمَرَ ثُمَّ كَانَ بَعْدُ فِي يَدِ عُثْمَانَ حَتَّى وَقَعَ بَعْدُ فِي بئرِ أريسٍ نَقَشَهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ .

بَابُ الْخَاتَمِ فِي الْخِنَصِرِ

٥٨٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَنَعَ النَّبِيُّ ﷺ خَاتَمًا قَالَ إِنَّا اتَّخَذْنَا خَاتَمًا وَنَقَشْنَا فِيهِ نَقْشًا فَلَا يَنْقُشَنَّ عَلَيْهِ أَحَدٌ قَالَ فَإِنِّي لَا أَرَى بَرِيقَهُ فِي خِنَصِرِهِ .

¹ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da drugi prave istu gravuru na svojim prstenovima zato što je na njegovu prstenu bilo ugravirano njegovo ime s dodatkom “Allahov Poslanik”. U suprotnom, izgubila bi se i svrha samoga graviranja, jer je on tim prstenom ovjeravao pisma koja je slao susjednim vladarima, kao i druga dokumenta, kao što se vidi i iz navedenog hadisa.

² Jasno je, dakle, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio prsten i na malom prstu.

IZRADA PRSTENA RADI
PEČAĆENJA PISAMA I DRUGIH
DOKUMENATA NAPISANIH
SLJEDBENICIMA KNJIGE I DRUGIMA

5875. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu'ba, prenoseći od Katade da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazivao:

“Pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, želio napisati pismo Bizantijsima, rečeno mu je: ‘Oni ti neće pročitati pismo ukoliko ne bude opečaćeno.’ Tada je dao da se izradi prsten od srebra s gravurom: ‘Muhammed, Allahov Poslanik.’ Kao da (sada) gledam sjaj prstena na njegovoj ruci.”³

OKRETANJE KAMENA NA
PRSTENU PREMA DLANU

5876. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrija, prenoseći od Nafija da mu je Abdullah pričao kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao prsten izrađen od zlata, i kada bi ga nosio, okretao bi kamen prema dlanu. Tako su i drugi ljudi za sebe izradili prstenove od zlata. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom se ispeo na minber i, nakon iskazane slave i zahvale Allahu, rekao:

“Ja sam ga napravio za sebe, ali ga više nikada neću nositi!” Odbacio je zatim svoj prsten, pa su i svi ostali odbacili svoje prstenove.⁴

بَابُ اتِّخَاذِ الْخَاتَمِ لِيُخْتَمَ بِهِ الشَّيْءُ
أَوْ لِيُكْتَبَ بِهِ إِلَى أَهْلِ الْكِتَابِ وَغَيْرِهِمْ

٥٨٧٥. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَنْ يَقْرَءُوا كِتَابَكَ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ وَنَقَشَهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَكَانَهَا أَنْظَرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ .

بَابُ مَنْ جَعَلَ قَصَّ الْخَاتَمِ فِي بَطْنِ كَفِّهِ

٥٨٧٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اصْطَنَعَ خَاتَمًا مِنْ ذَهَبٍ وَجَعَلَ قَصَّهُ فِي بَطْنِ كَفِّهِ إِذَا لَبَسَهُ فَاصْطَنَعَ النَّاسُ خَوَاتِيمَ مِنْ ذَهَبٍ فَرَفَقِيَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ اصْطَنَعْتُهُ وَإِنِّي لَا أَلْبَسُهُ فَنَبَذَهُ فَنَبَذَ النَّاسُ قَالَ جُوَيْرِيَةُ وَلَا أَحْسِبُهُ إِلَّا قَالَ فِي يَدِهِ الْيُمْنَى .

³ Hattabi prenosi da nošenje prstena nije bio običaj u Arapa. Ali, pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, želio pisati susjednim vladarima, dao je da se izradi prsten od zlata koji će služiti kao pečat. Međutim, ubrzo je odustao od toga bojeći se da ne dode do kakvih zabuna, pošto bi takav prsten mogao djelovati i kao nakit, pa je kamen prstena okretao prema dlanu da bi to izbjegao.

Prema suprotnom mišljenju, nošenje je prstena i otprije bio arapski običaj.

Prema nekim predanjima nošenje prstena s gravurom bilo je dozvoljeno samo onima koji su imali neku vlast u rukama. Međutim, poznato je da su i neki ashabi i tabiini nosili takve prstenove. Prstenovi od srebra koji su nošeni kao nakit u ovom su kontekstu izvan diskusije o eventualnoj zabrani nošenja.

⁴ O okretanju kamena prema dlanu ili prema gore ne postoje nikakve zabrane ili zapovijedi. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okretao je kamen prema dlanu ne zbog toga da bi se pomislilo da to čini iz estetskih razloga. Ebu-Davud bilježi od Ibn-Abbasa hadis u kome se kaže da ga je okretao i prema gore.

Džuvejrija kaže: “Mislim samo da je Enes još rekao kako ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio na svojoj desnoj ruci.”¹

VJEROVJESNIK JE GOVORIO:
“NIKO NE TREBA NA SVOME
PRSTENU GRAVIRATI ONO ŠTO
SAM JA UGRAVIRAO NA SVOME.”

5877. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad, prenoseći od Abdul-Aziza b. Suhejba, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izradio prsten od srebra i dao da se na njemu uzgravira: “Muhammed, Allahov Poslanik.” Potom je rekao da niko drugi ne treba gravirati isto na svome prstenu.²

MOŽE LI GRAVURA NA
PRSTENU BITI U TRI REDA

5878, 5879. PRIČAOMIJE Muhammed b. Abdullah Ensari, njemu njegov otac, a ovome, Sumama, prenoseći od Enesa da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, pošto je postao halifa, napisao njemu (Enesu) pismo (i opečatio ga Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, pečatom). Na pečatu je bila gravura u tri reda: u prvome “Muhammed”, u drugome “Poslanik” i u trećem redu “Allahov”.³ Ebu Abdullah (Buhari) kaže: “Ahmed dodaje da mu je pričao Ensari, koji je kazivao da je njemu pričao njegov otac, prenoseći od Sumame da je Enes rekao: “Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem,

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
لَا يُنْقَشُ عَلَى نَقْشِ خَاتَمِهِ

٥٨٧٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا هَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اخْتَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَقَالَ إِنِّي اخْتَذْتُ خَاتَمًا مِنْ وَرَقٍ وَنَقَشْتُ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَلَا يُنْقَشَنَّ أَحَدٌ عَلَى نَقْشِهِ.

بَابُ هَلْ يُجْعَلُ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ

٥٨٧٨-٥٨٧٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ كَتَبَ لَهُ وَكَانَ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ مُحَمَّدٌ سَطْرٌ وَرَسُولُ اللَّهِ سَطْرٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَزَادَنِي أَحْمَدُ حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ خَاتَمُ النَّبِيِّ ﷺ فِي يَدِهِ وَفِي يَدِ

1 Prema većini predanja Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, prsten kojim je pečatio pisma i druga dokumenta nosio na desnoj ruci, mada se bilježi i predanje u kome se navodi da ga je nosio i na lijevoj ruci.
2 O tome je već bilo riječi u poglavlju o srebrenom prstenu. Ovdje možemo navesti da su mnogi ashabi, a kasnije i drugi, nosili prstenove s ugraviranim izrekama kojima se veliča Uzvišeni Allah, a halife i kadije s ugraviranim svojim imenima, u čemu nema ništa loše što bi moglo dovesti u pitanje taj čin.
3 Ovdje se ne radi o tome da li je bolje da gravura bude u jednom, dva ili tri reda. Radi se samo o tome da kamen, ukoliko je gravura u jednom redu, mora biti duži, a ako je u više redova, onda može biti četvrtast ili okrugao.

prsten bio je na njegovoj ruci, poslije njega na Ebu-Bekrovoj ruci, a poslije Ebu-Bekra na Omerovoj ruci. Nakon što je Osman postao halifa, jednom je sjedio na vrelu Eris, skinuo prsten s ruke i igrao se njime dok mu nije pao u bunar. Tri smo dana neprestano s Osmanom išli na bunar i tražili prsten. Bunar smo skoro iscrpili, ali ga nismo našli.”⁴

ŽENSKI PRSTEN

Aiša je nosila zlatno prstenje.

5880. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim da ga je obavijestio Ibn-Džurejdž, a njega Hasan b. Muslim, koji prenosi od Tavusa da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, kazivao:

“Prisustvovao sam bajramskom namazu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Namaz je klanjao prije hutbe.”

Ebu Abdullah (Buhari) kaže:

– Ibn-Vehb dodaje, prenoseći od Ibn-Džurejdža: “Potom je došao ženama, a one su stavljale burme i prstenje u Bilalovu odjeću.”⁵

أَبِي بَكْرٍ بَعْدَهُ وَفِي يَدِ عُمَرَ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ فَلَمَّا كَانَ عُثْمَانُ جَلَسَ عَلَى بَيْتِ أَرِيْسَ قَالَ فَأَخْرَجَ الْخَاتَمَ فَجَعَلَ يَغْتَبُثُ بِهِ فَسَقَطَ قَالَ فَاخْتَلَفْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مَعَ عُثْمَانَ فَتَزَحَّحَ الْبَيْتُ فَلَمْ يَجِدْهُ .

بَابُ الْخَاتَمِ لِلنِّسَاءِ

وَكَانَ عَلَى عَائِشَةَ خَوَاتِيمٌ ذَهَبٍ .

٥٨٨٠ . حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَصَلَّى قَبْلَ الْخُطْبَةِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَرَأَى ابْنَ وَهْبٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ فَاتَى النِّسَاءَ فَجَعَلْنَ يُلْقِينَ الْفَتَحَ وَالْخَوَاتِيمَ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ .

⁴ Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten bio je na Osmanovoj, radijallahu anhu, ruci šest godina prije nego što je pao u bunar Eris. Međutim, pored osnovnog cilja navođenja ovog hadisa na ovom mjestu, što smo objasnili u prethodnoj bilješci, iz hadisa se može izvesti više pouka. Jedna grupa učenjaka tvrdi da je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten imao u sebi jednu vrstu tajne, slično prstenu Sulejmanovu, alejhis-selam. Tako, prema tom mišljenju, čim je izgubio prsten, Sulejman, alejhis-selam, izgubio je i vlast. Pošto je Osman, radijallahu anhu, izgubio Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten, sve se okrenulo protiv njega. Haridžije su mu otkazale poslušnost, što je bio početak nesreće koja je dovela do njegova smaknuća.

Ibn-Bettal iz ovoga hadisa izvodi drugu pouku: kada se izgubi vrijedna stvar, treba uložiti sve napore da se ona pronade, kao što je to bio slučaj s ogrlicom Aiše, radijallahu anhu, u čije je traženje bila uključena i vojska sve dok ogrlica nije pronađena. Međutim, traženje Aišine ogrlice, pored toga što je pronađena, proizvelo je i drugu veliku korist za muslimane koja se ogleda u dozvoli uzimanja tejemuma kao olakšice, zbog čega je ovaj slučaj, prema drugome mišljenju, teško usporediv s Osmanovim, radijallahu anhu, gubljenjem Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, prstena. Slučaj s gubljenjem Aišine, radijallahu anhu, ogrlice, ustvari ogrlice koju je ona posudila od Esme, radijallahu anhu, i dozvola uzimanja tejemuma spominju se u narednom hadisu, gdje je tema posuđivanje ogrlica.

Ibn-Bettal izvodi iz ovoga hadisa i drugu pouku, a ona se ogleda u tome da, analogno potrebi traženja izgubljene stvari tri dana, isto toliko treba razmišljati i o nekom iskrslom problemu ili pitanju prije nego što se donese odluka o tome. Osim toga, Ibn-Bettal zaključuje da, ukoliko se izgubljena stvar ne nađe za tri dana, treba odustati od daljeg traženja.

⁵ Radi se o prstenju koje je ženama dopušteno nositi. O tome postoji i više predanja.

ŽENSKE OGRVICE I SIHABE¹

Misli se na ogrlice od aromatičnog drveća.

5881. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'ara, njemu Šu'ba, ovome Adi b. Sabit, prenoseći od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao je na Bajram i klanjao dva rekata, a da nije ni prije ni poslije ništa više klanjao. Zatim je došao ženama i preporučio im da podijele sadaku, pa su počele dijeliti svoje mendoše i ogrlice.”

POSUĐIVANJE OGRLICA

5882. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njemu Abda, a ovome Hišam b. Urva, koji prenosi od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, kazivala:

“Izgubljena je ogrlica koja je pripadala Esmi, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nekoliko ljudi da je traže. Nastupilo je (u međuvremenu) namasko vrijeme; oni su bili bez abdesta, a vode nisu mogli naći, pa su klanjali bez abdesta. Spomenuli su to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Allah objavio ajet o tejemmumu.” Ibn-Numejr dodaje, prenoseći od Hišama, a ovaj od svoga oca, koji prenosi od Aiše da je ona (ogrlicu) posudila od Esme.²

بَابُ الْقَلَائِدِ وَالسَّخَابِ لِلنِّسَاءِ

يَعْنِي قِلَادَةً مِنْ طِيبٍ وَسُكٍّ .

٥٨٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ عِيدِ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلُ وَلَا بَعْدُ ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتِ الْمَرْأَةُ تَصَدِّقُ بِخُرْصِيهَا وَسَخَابِهَا .

بَابُ اسْتِعَارَةِ الْقَلَائِدِ

٥٨٨٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هَلَكَتْ قِلَادَةٌ لِأَسْمَاءَ فَبَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ فِي طَلَبِهَا رَجُلًا فَحَضَرَتِ الصَّلَاةَ وَلَيْسُوا عَلَى وُضُوءٍ وَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَصَلَّوْا وَهُمْ عَلَى غَيْرِ وُضُوءٍ فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التَّيَمُّمِ زَادَ ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ .

¹ Posebna vrsta ogrlica koje se prave od određene vrste aromatičnog drveta ili karanfila. Ako se pogledaju svi hadisa i njihovi komentari, vidjet će se da se tumačenje riječi es-sihab unekoliko razlikuje i kreće se od shvatanja da je to ogrlica od perli, pa do toga da je to ogrlica od aromatičnog drveća, među kojim se spominje i karanfil. Ova riječ, između ostalog, spomenuta je i u hadisu broj 2122 i tek smo prilikom završnog čitanja zadnjeg toma primijetili da je prevedena kao košulja, što je pogrešan prijevod. Tačan prijevod može glasiti ogrlica od perli ili od aromatičnog drveta. (prim. M.M.)

² Iz hadisa je jasno da je posuđivanje nakita dozvoljeno, budući da je, kako vidimo, tu ogrlicu koju je bila izgubila, Aiša, radijallahu anhu, posudila od Esme, kćerke Ebu-Bekrove, o čemu je bilo riječi u poglavlju o graviranju prstena u tri reda.

ŽENSKÉ MENDUŠE

Ibn-Abbas je kazivao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ženama da dijele milostinju. Poslije sam ih vidio kako pružaju svoje ruke prema ušima (mendušama) i ogrlicama.”

5883. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu‘ba, a ovome Adijj, koji je kazivao da je čuo Seida kako prenosi od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao na Bajram dva rekata, a da nije klanjao ništa više ni prije ni poslije. Zatim je s Bilalom došao ženama (svojim). Naredio im je da dijele milostinju, pa su počele davati svoje menduše.³

DJEČIJE OGRVICE

5884. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim Hanzali, njemu Jahja b. Adem, ovome Verka’ b. Umer, prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Jezida, a on od Nafija b. Džubejra da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazivao:

“Bio sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednoj od medinskih pijaca (trgova), pa (kada) ju je on napustio, i ja sam to učinio. Zatim je tri puta upitao: ‘Gdje je malo (dijete)?’ Potom je rekao: ‘Zovni Hasana b. Aliju!’

Hasan je ustao i počeo hodati, noseći na vratu ogrlicu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispružio je svoje ruke ovako. To isto učinio je i Hasan. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zagrli ga i reče: ‘O Allahu, ja ga volim! Zato Te molim: voli ga i Ti, i voli sve one koji vole njega!’”

بَابُ الْقُرْطِ لِلنِّسَاءِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَرَهُنَّ النَّبِيُّ ﷺ بِالصَّدَقَةِ فَرَأَيْتُهُنَّ يَهْوِينَ إِلَى آذَانِهِنَّ وَحُلُوقِهِنَّ .

٥٨٨٣. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدًا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى يَوْمَ الْعِيدِ رَكَعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدَهَا ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ فَجَعَلَتِ الْمَرْأَةُ تُلْقِي قُرْطَهَا .

بَابُ السَّخَابِ لِلصِّبْيَانِ

٥٨٨٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ بْنُ عُمَرَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سُوقٍ مِنْ أَسْوَاقِ الْمَدِينَةِ فَانْصَرَفَ فَانْصَرَفْتُ فَقَالَ أَيْنَ لُكْعُ ثَلَاثًا أَدْعُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ فَقَامَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يَمْشِي وَفِي عُنُقِهِ السَّخَابُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِيَدِهِ هَكَذَا فَقَالَ الْحَسَنُ بِيَدِهِ هَكَذَا فَالْتَزَمَهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَمَا كَانَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بَعْدَ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا قَالَ .

³ Iz ovoga hadisa izvodi se zaključak da je ženama, s ciljem uljepšavanja, dopušteno radi stavljanja menduša bušiti uši, mada ima i oprečnih mišljenja. Djevojčicama se bušenje ušiju preporučuje tek poslije sedme godine, dok im je prije toga pokuđeno bušiti uši.

Ebu-Hurejra (kasnije) je rekao: “Nakon što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo rekao, niko mi nije bio draži od Hasana b. Alije.”¹

MUŠKARCI KOJI OPONAŠAJU ŽENE I ŽENE KOJE OPONAŠAJU MUŠKARCE

5885. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'ba, prenoseći od Katade, a on od Ikreme da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, govorio:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je muškarce koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce.

Ovaj hadis istim lancem (prenosilaca) unatrag do njegova izvora slijedi Amr, kojega je obavijestio Šu'ba.

IZBACIVANJE IZ KUĆE MUŠKARACA KOJI OPONAŠAJU ŽENE

5886. PRIČAO NAM JE Mu'az b. Fudala, njemu Hišam, prenoseći od Jahjaa, a on od Ikreme da je Ibn-Abbas rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je muškarce koji sliče ženama (po govoru i kretnjama), kao i žene koje sliče muškarcima. Još je rekao: ‘Izbacite ih iz svojih kuća!’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izbacio je toga i toga, dok je Omer izbacio toga i toga.”

5887. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Zuhejr, a ovome Hišam b. Urva, prenoseći od Urve, on od Zejnebe bint Ebu-Seleme, a ova od Umm-Seleme da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom bio kod njih, a u kući se bio zadesio jedan muškarac koji sliči ženama.

بَابُ الْمُتَشَبِّهِينَ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ بِالرِّجَالِ

٥٨٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ تَابَعَهُ عُمَرُو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ .

بَابُ إِخْرَاجِ الْمُتَشَبِّهِينَ بِالنِّسَاءِ مِنَ الْبُيُوتِ

٥٨٨٦. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ ﷺ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَقَالَ أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ قَالَ فَأَخْرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَانَا وَأَخْرَجَ عُمَرُ فَلَانَا .

٥٨٨٧. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ عِنْدَهَا وَفِي الْبَيْتِ مَخَنَّثٌ فَقَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ أَخِي

¹ Kontekst u kojem je spomenut ovaj hadis pokazuje da je djeci, bez obzira na spol, dozvoljeno kupovati ogrlice i kititi ih njima. O drugim porukama ovoga hadisa više se govori u poglavljima o kupoprodaji (o trgovini).

On je Abdullahu, bratu Ummu-Seleme, rekao: “O Abdullahu! Ako vam Allah sutra dâ da osvojite Taif, preporučujem ti Gejlanovu kćerku. Ona kada dolazi, dolazi s četiri (nabora na stomaku), a kada odlazi, odlazi s osam.”² Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: “Ovi muškarci koji sličie ženama ne treba da vam ulaze (u kuće)!” Ebu-Abdullah (Buhari) je kazivao: “... četiri širine naprijed – znači da je za četiri opsega njen stomak širi, a pozadina osam – znači da je potrebna dvostruka širina njena stomaka da bi se opasala pozadina. Rekao je osam u ženskom rodu, a ne u muškome, jer je jedna od strana muškog roda, i zato nije rekao osam strana u muškom rodu.”³

POTKRESIVANJE BRKOVA

Ibn-Omer imao je običaj tako dobro potkresivati svoje brkove da se mogla vidjeti bjelina kože, a kratio je i prostor između brkova i brade.

5888. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, prenoseći od Hanzale, a ovaj od Nafija... Naši (moji, tj. Buharijevi) drugovi prenose od Mekki, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:⁴ “Potkresivanje brkova osobina je fitre.”⁵

أَمَّ سَلَمَةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنَّ فَتَحَ اللَّهُ لَكُمْ غَدَا الطَّائِفَ فَإِنِّي أَذُوكَ عَلَى بِنْتِ غَيْلَانَ فَإِنَّمَا تُقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَدْخُلَنَّ هَؤُلَاءِ عَلَيْكَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ اللَّهُ تَقْبِلُ بِأَرْبَعٍ وَتُدْبِرُ يَعْنِي أَرْبَعِ عُنْكَ بَطْنُهَا فَهِيَ تُقْبِلُ بَيْنَ وَقَوْلُهُ وَتُدْبِرُ بِثَمَانٍ يَعْنِي أَطْرَافَ هَذِهِ الْعُنْكَ الْأَرْبَعِ لِأَنَّهَا مُحِيطَةٌ بِالْجَنْبَيْنِ حَتَّى لَحِقَتْ وَإِنَّمَا قَالَ بِثَمَانٍ وَلَمْ يَقُلْ بِثَمَانِيَّةٍ وَوَاحِدٍ الْأَطْرَافِ وَهُوَ ذَكَرٌ لِأَنَّهُ لَمْ يَقُلْ ثَمَانِيَّةً أَطْرَافٍ .

بَابُ قَصِّ الشَّارِبِ

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُحْفِي شَارِبَهُ حَتَّى يُنْظَرَ إِلَى بَيَاضِ الْجِلْدِ وَيَأْخُذُ هَذَيْنِ يَعْنِي بَيْنَ الشَّارِبِ وَاللَّحْيَةِ .
٥٨٨٨ . حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ حَنْظَلَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ أَصْحَابُنَا عَنِ الْمَكِّيِّ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مِنَ الْفِطْرَةِ قَصُّ الشَّارِبِ .

2 Objašnjenje ovih njegovih riječi navedeno je prilikom kometarisanja hadisa broj 4324.

3 Prva pouka koja se može izvesti iz ovog hadisa jest zabrana međusobnog oponašanja muškaraca i žena u oblačenju i nakitu. S obzirom na to da se način oblačenja razlikuje od mjesta do mjesta, neophodno je, prije svega, voditi računa o poznatom propisu koji se odnosi na oblačenje žena. Što se tiče samog grijeha pri oponašanju u govoru i hodanju, odnosno njegove težine, to zavisi od cilja takvoga ponašanja. Ukoliko je takvo ponašanje rezultat urođene osobine, ta je osoba dužna postepeno se toga oslobađati. Ukoliko to ne radi, onda čini grijeh, naročito ako to čini iz zadovoljstva. Kada su u pitanju hermafroditi (dvospolne osobe), slično je prethodnom slučaju. Ukoliko se ova osobina razvila poslije rođenja, dužnost je da se osoba koja je posjeduje liječi. Ukoliko se u tome uspije, nema nikakva grijeha za prethodno stanje.

4 Ovaj hadis od Mekki prenose i drugi, samo što se lanac prenosilaca veže za Ibn-Omera, radijallahu anhu, od kojega Mekki prenosi ovaj hadis. Zbog toga Buhari i kaže: “Naši drugovi (tj. drugi osim njega) prenose od Mekki...”

5 Fitra, prema većini islamskih učenjaka znači “primjer” ili “običaj iz života Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem”. Literarno, fitra znači “ljudska priroda”, dok u religijskom smislu to znači “čista islamska priroda”, tj. “pokornost Uzvišenom Allahu”. Fitra kao glagol znači “stvoriti, načiniti” (pogledati: Kur’an, Er-Rum, 30).

5889. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Sufjan, a ovome Zuhri, kojega je obavijestio Seid b. Musejjeb, a njega Ebu-Hurejra o sljedećem predanju:

“Fitra se sastoji od petero:¹ obrezivanja,² brijanja stidnog mjesta,³

٥٨٨٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَوَايَةُ الْفِطْرَةِ خُمْسٌ أَوْ خُمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ الْخِتَانِ وَالِاسْتِحْدَادُ وَتَنْفُ الْإِبْطِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَقَصُّ الشَّارِبِ .

- 1 U predanju ovoga hadisa postoji nedoumica prenosioaca o tome da li je rečeno “fitra je pet postupaka”, ili “petero spada u fitru”, pa se zbog toga navodi alternativa. Tako se jedna ili druga mogućnost pojavljuju i u drugim predanjima. Ovo je važno zbog toga što se u prvoj varijanti fitra kao primjer ljudskoga ponašanja koje je prakticirao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svodi ili ograničava na petero što je navedeno u ovom hadisu. U drugoj varijanti značilo bi da se radi o petero, iz većeg izbora onog što spada u fitru kao primjer prakticiranja načina života i rada Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zbog toga o ovoj dilemi postoji više mišljenja, pa onda i tumačenja ovoga hadisa. Tako se među zastupnicima drugog mišljenja napominje da postoji čak više od trideset karakteristika koje spadaju u osobinu fitre.
- 2 Obrezivanje muškaraca znači odsijecanje kože koja prekriva glavić penisa, a vrši se, uglavnom, iz higijensko-medicinskih razloga kao fitra (sunnet) Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Preporučljivo je da se kožica potpuno odsiječe s mjesta odakle nastaje glavić, tako da ne ostaje nimalo kože koja bi visila. U slučaju obrezivanja žena odsijeca se dio kože koja se nalazi iznad stidnice, ali se ne odsijeca u korijenu. Neki učenjaci smatraju da je, ukoliko se muško dijete rodi djelimično obrezano, potrebno upotpuniti obrezivanje. Imam Šafija preporučuje da se u slučaju djece koja se rode potpuno obrezana izvrši simbolično obrezivanje tako što će se preko mjesta koje se obrezuje prijeći britvom (skalpelom) bez zasijecanja kože. Što se tiče djevojčica rođenih kao da su obrezane, među učenjacima nema jedinstvenog mišljenja. Kada je u pitanju stupanj obaveze obrezivanja, prema imamu Šafiji i većini njegovih sljedbenika, obrezivanje muškaraca je vadžib. Prema nekima od njih, odrasla osoba koja primi islam ne postaje potpunim muslimanom sve dok ne izvrši obrezivanje. Međutim, prema većini učenjaka obrezivanje nije vadžib. Takvu odredbu oni, između ostalog, temelje i na hadisu koji prenosi Seddad b. Avs: “Obrezivanje muškaraca je sunnet, a žena - pohvalno djelo.” Učenjaci se razilaze kad je riječ o vremenu nastanka obaveze obrezivanja. Tako Maverdi navodi da postoje dva vremenska doba: vrijeme kada nastaje obaveza obrezivanja i vrijeme kada je preporučljivo obrezivanje. Obaveza obrezivanja nastaje s punoljetstvom, dok je preporučljivo obrezivanje i prije toga vremena. Vrijeme prije punoljetstva može biti sedam dana nakon rođenja, prema nekima i na dan rođenja, zatim četrdeset dana nakon rođenja i nakon navršene sedme godine života. Kadi Husejn, međutim, smatra nedozvoljenim obrezivanje djeteta prije desete godine života, objašnjavajući to time što se tek nakon navršene desete godine života dijete može i treba fizički kazniti za propuštanje namaza. Pošto je bol pri obrezivanju jači od takve kazne, ne može se onda, prema njemu, prije toga dijete obrezivati. Imamul-Haremejn smatra da se dijete ne treba obrezivati prije punoljetstva zbog toga što prije toga vremena nije obavezno izvršavati vjerske obaveze, a teže se podnosi i bol. Drugi učenjaci opet smatraju da obrezivanje djeteta još dok je malo ima i svoje prednosti, a jedna je od njih i ta što je u djeteta tada mekša i tanja koža, te ga je stoga lakše i obrezati. Malik smatra da je dijete najbolje obrezati nakon što mu ispadnu mliječni zubi, što znači otprilike nakon navršene sedme godine života. Postoje još neka mišljenja, ali se i ona, uglavnom, kreću u navedenim okvirima.
- 3 Odstranjivanje dlaka sa stidnih dijelova tijela preporučuje se kao fitra (sunnet) Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to najviše iz higijenskih razloga, budući da se na tim dijelovima tijela stvara najveća koncentracija prljavštine. Odstranjivanje dlaka može se vršiti brijanjem, potkresivanjem makazama, čupanjem ili upotrebom sredstava za uništavanje dlaka. Najpreporučljivije je brijanje, što je, prema nekim učenjacima (Nevevi), i Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet i za muškarce i za žene. Tako je zabilježen i pritvrđeni hadis koji prenosi Džabir o zabrani prilaska ženi dok se ne počestlja, to jest dok ne sredi kosu, i ne odstrani dlake sa stidnoga mjesta, o čemu se više govori u poglavljima o braku. Uglavnom, odstranjivanje dlaka sa stidnoga mjesta bilo kojim sredstvom i na bilo koji način sunnet je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

uklanjanja dlaka ispod pazuha,⁴ rezanja noktiju⁵ i potkresivanja brkova.”⁶

REZANJE NOKTIJU

بَابُ تَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ

5890. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu-Redža’, njemu Ishak b. Sulejman, ovome Hanzala, prenoseći od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“U fitru spada brijanje stidnoga mjesta, rezanje noktiju i potkresivanje brkova.”

٥٨٩٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ حَنْظَلَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مِنَ الْفِطْرِ حَلْقُ الْعَانَةِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَقَصُّ الشَّارِبِ .

- 4 Ostranjivanje dlaka ispod pazuha sunnet je koji se također vrši iz higijenskih razloga, budući da je to mjesto gdje se stvaraju neugodni mirisi usljed znoja koji se skuplja na tom mjestu. Odstranjivanje dlaka ispod pazuha dopušteno je svim sredstvima i na isti način kao pri uklanjanju dlaka sa stidnih mjesta, ali je najbolje čupanje.
- 5 Rezanje noktiju vrši se uglavnom iz higijenskih razloga, da bi se odstranila prljavština koja se skuplja ispod njih. Čak se smatra da, u slučaju zadržavanja veće količine prljavštine ispod noktiju ni abdest nije ispravan, te stoga namaz s takvim abdestom treba ponoviti. Bejheki bilježi hadis u kome se navodi da je jednom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao namaz i posumnjao u njegovu ispravnost. Nakon što je upitan zašto sumnja odgovorio je: “Kako da ne posumnjam kad vidim prljavštinu između noktiju i jagodica prstiju u jednoga od vas!” Iz hadisa se razumije da spomenuti nije sjekao nokte, te da se zbog toga skupila prljavština ispod njih. Preporučuje se da se nokti pažljivo sijeku, tako da se ne povrijede prsti, a Ahmed preporučuje da se i na put ponese nešto čime se nokti mogu odsjeći.
Što se tiče redoslijeda sječenja noktiju, ne postoji propis u vezi s tim, osim što se, na temelju ranije navedenih hadisa izvodi potreba počinjanja od desne ruke i desne noge. Tako ne postoji tačno utvrđen ni dan kada treba sjeći nokte. Po jednom nesigurnom predanju to je četvrtak. Drugo, sigurnije predanje kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio sjeći nokte i potkresivati brkove petkom. Međutim, najpreporučljivije je da se to radi onda kada to potreba zahtijeva. Muslim bilježi hadis koji prenosi Enes: “Vrijeme u kome treba obaviti potkresivanje brkova, odsijecanje noktiju, odstranjivanje dlaka ispod pazuha i sa stidnih mjesta ne bi trebalo prelaziti četrdeset dana.” Prema drugom predanju, odstranjivanje dlaka sa stidnoga mjesta treba vršiti svakih četrdeset dana, a ispod pazuha kada se pojave; brkove treba potkresivati kad se povećaju za jednu dužinu, a nokte sjeći od petka do petka. Kada je Ahmed upitan šta raditi s odsječenim noktima i kosom, odgovorio je da ih treba zakopati u zemlju, jer je to činio i Ibn-Omer. Prenosi se da je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se kosa i nokti zakopavaju u zemlju kako se njima ne bi koristili vračari u svojim čarolijama.
- 6 Potkresivanje brkova podrazumijeva njihovo skraćivanje tako da se vidi, tj. da je slobodna gornja usna od njihovih dlaka. Međutim, navode se i predanja u kojima se spominje brijanje brkova (Nesai), zatim njihovo šišanje, tj. kresanje dotle dok se ne ukaže koža (Muslim) ili temeljito potkresivanje, odnosno brijanje (Ibn-Omer). Ebu-Hanifa i još neki učenjaci smatraju da je bolje temeljito šišanje brkova od njihova potkresivanja. Prenosi se, također, da je Malik brijanje brkova, koje se u njegovo vrijeme pojavilo među ljudima, smatrao novotarijom. Prema jednom predanju, imam Šafija preporučivao je brijanje brkova. Ahmed je, međutim, preporučivao njihovo temeljito potkresivanje. Kurtubi je preporučivao potkresivanje brkova do iznad usne, tako da ne smetaju prilikom jela te da se u njima ne bi skupljala prljavština. U većini se predanja, međutim, navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao i većina ashaba, potkresivao svoje brkove te da je preporučivao i drugima da to rade.
U svakom slučaju, iz navedenih kao i nenavedenih komentara i tumačenja ovog hadisa, te drugih predanja, jasno se vidi da brkovi onih koji ih nose ne smiju prelaziti usne. To je njihova krajnja dopuštena dužina.

5891. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa'd, a ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Seida b. Musejjeba da je Ebu-Hurejra čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

“Fitra je (činiti) petero: obrezivanje, brijanje stidnog mjesta, potkresivanje brkova, rezanje noktiju i uklanjanje dlaka ispod pazuha.”

5892. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Minhal, njemu Jezid b. Zurej', a ovome Umer b. Muhammed b. Zejd, prenoseći od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Radite suprotno paganima (mušricima): čuvajte brade,¹ a temeljito potkresujte brkove.”²

Ibn-Omer bi, kada bi bio na hadždžu ili umri, običavao rukom dohvatiti bradu, i ono što je prelazilo preko ruke odrezati.

PUŠTANJE BRADE

Afev (u 95. ajetu iz sure El-A'raf) znači: “umnožili su se i uvećali su im se imeci”.

5893. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Abda, a ovom Ubejdullah b. Umer, prenoseći od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Podrezujte brkove, a puštajte brade!’”

٥٨٩١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْفِطْرَةُ خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَتَنْفُ الْآبَاطِ .

٥٨٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِثَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ زَيْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ وَفَرُّوا اللَّحَى وَأَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا حَجَّ أَوْ اعْتَمَرَ قَبَضَ عَلَى لِحْيَتِهِ فَمَا فَضَلَ أَخَذَهُ .

بَابُ إِعْفَاءِ اللَّحَى

(عَفَوْا) كَثُرُوا وَكَثُرَتْ أَمْوَالُهُمْ .

٥٨٩٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّهُكُمُ الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللَّحَى .

¹ Tj. puštajte i održavajte brade. Na taj se način preporučuje puštanje brade.

² Prema nekim jezičkim tumačenjima riječi koja je u ovom hadisu upotrijebljena, ovdje se misli na odstranjivanje brkova do kože, tj. njihovo brijanje.

ŠTA SE PRENOSI O SIJEDOJ KOSI

5894. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, a njemu Vuhejb, prenoseći od Ejžuba, a on od Muhammeda b. Sirina, koji kazuje:

“Upitao sam Enesa: ‘Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bojio kosu?’, pa mi je on odgovorio: ‘Imao je veoma malo sijedih vlasi.’”

5895. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Sabita, koji je kazivao:

“Jednom su pitali Enesa: ‘Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bojio kosu?’, pa je on odgovorio: ‘Nije imao dovoljno sijede kose za bojenje. Da sam htio, mogao sam izbrojiti sijede dlake na njegovoj bradi.’”

5896. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, a njemu Israil, prenoseći od Usmana b. Abdullaha b. Mevheba, koji je kazivao:

“Poslala me moja porodica do Ummu-Seleme, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, s posudom vode (Israil ju je procijenio na tri prsta³) u kojoj se nalazilo nešto Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, kose.”

Usman dalje dodaje: “Kada bi se neko razbolio ili ga pogodila kakva druga nesreća, poslao bi posudu s vodom do Umm-Seleme.⁴ Gledao sam u nju⁵ i vidio nekoliko crvenih dlaka.”⁶

بَاب مَا يُذَكَّرُ فِي الشَّيْبِ

٥٨٩٤. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا أَخْضَبَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَمْ يَبْلُغِ الشَّيْبَ إِلَّا قَلِيلًا.

٥٨٩٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ قَالَ سُئِلَ أَنَسٌ عَنْ خِضَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَبْلُغِ مَا يَخْضِبُ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَعَدَّ شَمَطَاتِهِ فِي لَحْيَتِهِ.

٥٨٩٦. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ أَرْسَلَنِي أَهْلِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ وَقَبْضِ إِسْرَائِيلَ ثَلَاثَ أَصَابِعٍ مِنْ قُصَّةٍ فِيهِ شَعْرٌ مِنْ شَعْرِ النَّبِيِّ ﷺ وَكَانَ إِذَا أَصَابَ الْإِنْسَانَ عَيْنٌ أَوْ شَيْءٌ بَعَثَ إِلَيْهَا مَخْضَبَهُ فَاطْلَعْتُ فِي الْجُلُجُلِ فَرَأَيْتُ شَعْرَاتٍ حُمْرًا.

3 Pokazujući koliko je bila mala.

4 Ummu-Selema stavila bi nešto kose u tu posudu i vratila je bolesniku da pije tako blagoslovljenu vodu ili da se njome okupa, moleći za ozdravljenje.

5 Posudu s Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, kosom.

6 Imajući u vidu hadis prije ovoga, u kojemu Enes prenosi da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bojio svoju kosu, te hadis u poglavlju o kovrdžavoj kosi, u kojem Enes daje opis Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ismail tvrdi kako to ne znači da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ipak bojio svoju kosu; on odlučno tvrdi da se ona crvenila od mirisa koje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upotrebljavao, a među njima je bila i sufra. U suprotnom, hadis koji prenosi Enes bio bi doveden u pitanje. Osim toga, Askelani tvrdi da kosa, kada se odstrani s glave, tokom vremena promijeni boju od

5897, 5898. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Selam, prenoseći od Usmana b. Abdullaha b. Mevheba, koji je kazivao:

“Ušao sam kod Umm-Seleme, pa nam je iznijela nešto Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, obojene kose.”

Kazivao nam je Ebu-Nu'ajm da mu je pričao Nusajr b. Ebu-Eš'as, prenoseći od Ibn-Mevheba da mu je Umm-Selema pokazala crvenu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, kosu.¹

BOJENJE SIJEDE KOSE (KANOM ILI KUTMOM)

5899. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Zuhri, prenoseći od Ebu-Seleme i Sulejmana b. Jesara da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Židovi i kršćani ne boje (knom ili kutmom svoju kosu). Vi radite suprotno njima.’”²

٥٨٩٧-٥٨٩٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سَلَامٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَأَخْرَجَتْ إِلَيْنَا شَعْرًا مِنْ شَعْرِ النَّبِيِّ مَخْضُوبًا وَقَالَ لَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا نَصِيرُ بْنُ أَبِي الْأَشْعَثِ عَنْ ابْنِ مَوْهَبٍ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ أَرَتْهُ شَعْرَ النَّبِيِّ ﷺ أَحْمَرَ.

بَابُ الْخِضَابِ

٥٨٩٩. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَسُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبِغُونَ فَخَالِفُوهُمْ.

crne u crvenu, tako da se i time može tumačiti prividna protivrječnost između ovih hadisa. Osim toga, Muslim, Ahmed, Tirmizi i Nesai bilježe hadis Džabira b. Sumre u kojem on prenosi da je na glavi i bradi Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, bilo svega nekoliko sijedih dlaka koje su se vidjele kada bi se namazao po kosi, zbog čega se mogao stvoriti dojam da su obojene.

¹ Pogledati bilješku u vezi s tumačenjem prethodnog hadisa.

² Navodi se više hadisa od različitih prenosilaca u kojima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučuje bojenje sijede kose knom ili kutmom, i to uglavnom zbog toga što to ne rade drugi (židovi i kršćani). Međutim, neki su učenjaci, imajući u vidu hadis koji od Ibn-Abbasa prenose Džabir i drugi, u kojem se spominju Israilci koji se boje u crno, smatrali da je muslimanima zabranjeno bojenje crnom bojom. Neki su učenjaci, opet, dozvoljavali bojenje crnom bojom u borbama, dok su drugi, bezuvjetno, dozvoljavali korištenje te boje. Većina ashaba, među kojima i Ebu-Bekr i Omer, bojila se knom i kutmom (indijskom indigomodrom bojom).

KOVRDŽAVA KOSA

5900. PRIČAO NAM JE Isma'il, a njemu Malik b. Enes, prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio posebno visok niti posebno nizak; nije bio izrazito bijel niti izrazito smeđ. Kosa mu nije bila osobito kovrdžava, a ni ispružena. Allah mu je dao poslanstvo u četrdesetoj godini. Od tada je boravio u Mekki deset godina i u Medini još deset. Allah ga je uzeo s napunjenih šezdeset, a da na glavi i u bradi nije imao ni dvadeset bijelih (dlaka).”

5901. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, a njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka da je kazivao kako je čuo od Beraa da govori:

“Nisam vidio nikog ljepšeg u crvenom ogrtaču od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.” Neki moji drugovi prenose od Malika da mu je bujna kosa padala blizu ramena.

Ebu-Ishak je govorio: “Slušao sam ga (Beraa) da mu to priča ne jednom, i nikada to ne bi pričao, a da se ne bi nasmijao.”

Ovaj hadis u istom lancu (prenosilaca) od njegova izvora prenosi i Šu'ba, koji je rekao: “Kosa mu je dosezala do ušnih resica.”

بَابُ الْجَعْدِ

٥٩٠٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَيْسَ بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَيْسَ بِالْأَدَمِ وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبِطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَتَوَفَّاهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ سِتِّينَ سَنَةً وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلَحْيَتِهِ عَشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ .

٥٩٠١. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ فِي حُلَّةٍ خُمْرَاءَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ مَالِكٍ إِنَّ جُمَّتَهُ لَتَضْرِبُ قَرِيبًا مِنْ مَنْكِبَيْهِ قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ مَا حَدَّثَ بِهِ قَطُّ إِلَّا ضَحِكَ قَالَ سُعْبَةُ شَعْرُهُ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنَيْهِ .

5902. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sanjao sam sinoć da sam kod Ka’be. Vidio sam smeđeg čovjeka da ljepšeg među ljudima ne možeš vidjeti. Imao je pramenove kose da ljepše ne možeš vidjeti. Sređivao ih je tako što ih je kvasio vodom. Obavljao je tavaf oko Kabe tako što se naslanjao na dva čovjeka ili na pleća dvojice ljudi. Upitao sam: ‘Ko je on?’ Rečeno mi je: ‘Mesih b. Merjem.’ Potom sam iznenada vidio čovjeka kovrdžave kose i slijepog na desno oko kao da mu groždica (iz njega) promalja napolje. Pitao sam. ‘Ko je on?’ Rečeno mi je: ‘Mesih Dedždžal.’”

5903. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Hibban, ovome Hemmam, a njemu Katada, prenoseći od Enesa da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kosa padala na ušne resice.

5904. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma’il, njemu Hemmam, a ovome Katada, prenoseći od Enesa da je rekao:

“Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, kosa padala mu je na ramena.”

5905. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu Vehb b. Džerir, a ovome njegov otac, prenoseći od Katade, koji je kazivao:

“Pitao sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, o kosi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi je rekao: ‘Kosa Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je napola kovrdžava, ni ravna ni kovrdžava, (dužine) između ušiju i ramena.’”

٥٩٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أُرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فَرَأَيْتُ رَجُلًا أَدَمَ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَأَيْ مِنْ أَدَمِ الرِّجَالِ لَهُ لِمَةٌ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَأَيْ مِنْ اللَّمَمِ قَدْ رَجَلَهَا فَهِيَ تَقْطُرُ مَاءً مُتَكِنًا عَلَى رَجُلَيْنِ أَوْ عَلَى عَوَاتِقِ رَجُلَيْنِ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ جَعَدٍ قَطَطٍ أَغْوَرَ الْعَيْنَ الْيُمْنَى كَأَنَّهَا عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ فَسَأَلْتُ مَنْ هَذَا فَقِيلَ الْمَسِيحُ الدَّجَالُ.

٥٩٠٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَضْرِبُ شَعْرَهُ مِنْ كَبِيئِهِ.

٥٩٠٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ كَانَ يَضْرِبُ شَعْرُ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ كَبِيئِهِ.

٥٩٠٥. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا وَهْبُ ابْنِ جَرِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ شَعْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ كَانَ شَعْرُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا لَيْسَ بِالسَّبِطِ وَلَا الْجَعْدِ بَيْنَ أُذُنَيْهِ وَعَاتِقِهِ.

5906. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Džerir, prenoseći od Katade, a on od Enesa, koji je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je krupnih ruku. Nikada poslije njega nisam vidio nekoga sličnog njemu. Kosa Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, bila je valovita, ni kovrdžava ni ispružena.”

5907. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Džerir b. Hazim, prenoseći od Katade da je Enes, radijallahu anhu, kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je krupnih ruku i nogu i lijepa lica. Nikada prije niti poslije nisam vidio nikoga njemu slična. Imao je i široke šake.”

5908, 5909. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu Mu'az b. Hani', a ovome Hemmam, prenoseći od Katade, a on od Enesa b. Malika, ili nekog drugog čovjeka koji prenosi da je Ebu-Hurejra kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je krupnih nogu i lijepa lica. Poslije njega njemu slična nisam vidio.”

5910. Hišam je kazivao, prenoseći od Ma'mera, on od Katade, a ovaj od Enesa da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je velike noge i ruke.”

5911, 5912. Ebu-Hilal je kazivao da mu je pričao Katada, prenoseći od Enesa, ili Džabira b. Abdullaha: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je krupne ruke i noge. Poslije njega nisam vidio nikoga ko bi mu bio sličan.”

٥٩٠٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ ضَخَمَ الْيَدَيْنِ لَمْ أَرْ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَكَانَ شَعْرُ النَّبِيِّ ﷺ رَجُلًا لَا جَعْدَ وَلَا سَبَطَ .

٥٩٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ ضَخَمَ الْيَدَيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ حَسَنَ الْوَجْهِ لَمْ أَرْ بَعْدَهُ وَلَا قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَكَانَ بَسِطَ الْكَفَّيْنِ .

٥٩٠٨-٥٩٠٩. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هَانِيٍّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَوْ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ ضَخَمَ الْقَدَمَيْنِ حَسَنَ الْوَجْهِ لَمْ أَرْ بَعْدَهُ مِثْلَهُ .

٥٩١٠. وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ شَنَّ الْقَدَمَيْنِ وَالْكَفَّيْنِ .

٥٩١١-٥٩١٢. وَقَالَ أَبُو هِلَالٍ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ أَوْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ ضَخَمَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ لَمْ أَرْ بَعْدَهُ شَبَّهًا لَهُ .

5913. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Ibn-Ebu-Adijj, prenoseći od Ibn-Avna, a on od Mudžahida da je kazivao:

“Bili smo kod Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, kada su neki spomenuli Dedždžala. Neko je rekao: ‘Riječ nevjernik napisana je između njegovih očiju.’ Ibn-Abbas tada reče: ‘Nisam čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao to, ali je rekao: ‘Što se tiče Ibrahima, pogledajte u svoga druga (Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem), a što se tiče Musaa, on je bio čovjek smeđe boje, kovrdžave kose, na crvenoj devi s povocem na nosu deve, kao da ga gledam kako silazi u dolinu govoreći: ‘Lebbejk!’ (odazivam ti se, Allahu!).’”

MAZANJE KOSE LJEPLJIVOM TVARI (TELBID)

5914. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri, prenoseći od Salima b. Abdullaha da je Abdullah b. Omer rekao:

“Slušao sam Omera, radijallahu anhu, kako govori: ‘Ko pravi pletenice od svoje kose neka je obrije (na kraju nošenja ihrama). Ne radite ništa slično sljepljivanju kose (na hadždžu).’”

Ibn-Omer kaže: “Vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, slijepljene namazane kose.”¹

٥٩١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَذَكَرُوا الدَّجَالَ فَقَالَ إِنَّهُ مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ كَافِرٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَمْ أَسْمَعْهُ قَالِ ذَاكَ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَانْظُرُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ وَأَمَّا مُوسَى فَرَجُلٌ آدَمُ جَعْدٌ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرٍ مَخْطُومٍ بِخُلْبَةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ إِذْ انْحَدَرَ فِي الْوَادِي يُلَبِّي .

بَابُ التَّلْبِيدِ

٥٩١٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَنْ ضَفَرَ فَلْيَحْلِقْ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالتَّلْبِيدِ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُولُ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مُلَبَّدًا .

¹ Ovaj hadis odnosi se na obred hadždža, ali se na ovome mjestu želi istaknuti da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mazao svoju kosu, tako da je bila slijepljena, i to pri stupanju u ihrame. Poznat je propis da je onaj koji splete kosu ili je umaže tako da se slijepe dužan obrijati kosu poslije skidanja ihrama, a prema nekima umjesto brijanja dužan je potkratiti kosu. Ovim se hadisom, kako ističe Ibn-Bettal, na ovome mjestu želi istaknuti da onome koji splete kosu pri oblačenju ihrama, da ne bi bila razbarušena, nije dopušteno da je samo skрати, jer je učinio nešto slično sljepljivanju kose mazanjem, pa ju je obavezan obrijati nakon skidanja ihrama. O ovome se posebno i više govori u poglavljima o hadždžu.

5915. PRIČALI SU MI Hibban b. Musa i Ahmed b. Muhammed, njima Abdullah, a njemu Junus, prenoseći od Zuhrija, a on od Salima da je Ibn-Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Slušao sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je još bio u ihramima, a slijepljene kose, kako govori: ‘*Lebbejke Allahumme, lebbejke! Lebbejke la šerike leke lebbejke! Innel-hamde ven-ni‘mete leke vel-mulk! La šerike leke!*’² – ne dodajući ništa na ove riječi.”³

5916. PRIČAO MI JE Isma‘il, njemu Malik, prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera da je Hafsa, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, kazivala:

“Rekla sam: ‘O Allahov Poslaniče! Šta je narodu pa se oslobodio ihrama nakon obavljene umre, a ti se još nisi oslobodio ihrama poslije svoje umre?’ ‘Ja sam slijepio kosu i svome kurbanu stavio ogrlicu, i zato ne mogu završiti s ihramima dok ne zakoljem kurbanu’, odgovorio je.”⁴

٥٩١٥. حَدَّثَنِي حِبَّانُ بْنُ مُوسَى وَأَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَهْلُ مُلَبَّدًا يَقُولُ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَا يَزِيدُ عَلَى هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ .

٥٩١٦. حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا بِعُمْرَةٍ وَلَمْ تَحْلِلْ أَنْتَ مِنْ عُمْرَتِكَ قَالَ إِنِّي لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَذِي فَلَا أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ .

2 Odazivam Ti se, o moj Allahu, odazivam! Odazivam Ti se – Ti nemaš sudruga! – odazivam! Zahvala, dijeljenje blagodati i vlast samo Tebi pripadaju! Ti nemaš sudruga!

3 Pogledati bilješku koja se odnosi na prethodni hadis.

4 I ovaj hadis odnosi se na kazano u prethodna dva hadisa.

RAZDJELJIVANJE KOSE

5917. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa'd, a ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Ubejdullah b. Abdullaha da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je prihvaćati od sljedbenika Knjige ono što Allah nije propisao.¹ Tako su sljedbenici Knjige češljali kosu pravo, dok su je pagani (mušrici) razdjeljivali. Zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svoju kosu upočetku češljao pravo, a kasnije je razdjeljivao.”²

5918. PRIČALI SU NAM Ebu-Velid i Abdullah b. Redža', a njima Šu'ba, prenoseći od Hakema, on od Ibrahima, a ovaj od Esveda da je Aiša, radijallahu anhu, kazivala:

“Kao da sada gledam u sjaj mirisa na razdjeljku Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, kose dok je još u ihramima.”

Abdullah je kazivao: “...u razdjeljak Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem.”³

بَابُ الْفَرْقِ

٥٩١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ مُحِبًّا مُوَافَقَةً أَهْلَ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ وَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ أَشْعَارَهُمْ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرِقُونَ رُءُوسَهُمْ فَسَدَلَ النَّبِيُّ ﷺ نَاصِيَتَهُ ثُمَّ فَرَقَ بَعْدَ .

٥٩١٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبَيْصِ الطَّيِّبِ فِي مَفَارِقِ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ مُحْرِمٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فِي مَفْرِقِ النَّبِيِّ .

- 1 U predanju koje se bilježi od Ma'mera stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi sumnjao u nešto o čemu mu ništa nije objavljeno, činio ono što rade sljedbenici Knjige. To je radio zbog toga što su oni, za razliku od idolopoklonika, ipak sljedbenici objave. Međutim, pošto su idolopoklonici prihvatili islam, te je time nestalo razloga za suprotno ponašanje u odnosu na njih, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je raditi i preporučivati drugima da rade suprotno sljedbenicima Knjige.
- 2 Iz činjenice da je, kako stoji na početku hadisa, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio, u slučaju onog o čemu mu ništa nije bilo objavljeno, činiti onako kao to rade sljedbenici Knjige, da bi kasnije, pošto su idolopoklonici prihvatili islam, počeo i on praviti razdjeljak, Ijad izvodi zaključak da je češljanje na taj način sunnet. Pošto je promijenio način češljanja, napuštajući prethodni, koji je bio oponašanje sljedbenika Knjige, izvodi se zaključak da je to moralo biti objavljeno, pa je zbog toga i sunnet. Takvo tumačenje podržavaju još neki učenjaci. Međutim, može biti da se to dogodilo nakon što su svi idolopoklonici prešli na islam, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onda, praveći razdjeljak, počeo raditi suprotno sljedbenicima Knjige.
- 3 Iz hadisa se razumije da se hadžija u ihramima može namirisati, ali ne jakim mirisom kao što je, naprimjer, šafran. O ovome pogledati više u poglavlju o hadždžu kao i u bilješci u vezi sa prethodnim hadisom.

UVOJCI KOSE

5919. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Fadl b. Anbesa, ovome Hušejm, prenoseći od Ebu-Bišra... PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Hušejm, a ovome Ebu-Bišr, prenoseći od Seida b. Džubejra da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, kazivao:

“Zanoćio sam jednom u kući svoje tetke Mejmune bint Haris. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tu noć također bio kod nje. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je u noći da klanja, pa sam ustao i ja i stao s njegove lijeve strane. Dohvatio me je za uvojak kose⁴ i premjestio me na desnu stranu.”

Pričao mi je također Amr b. Muhammed, a njemu Hušejm, kojega je o ovome obavijestio Ebu-Bišr, samo što je rekao: “... za uvojak ili za glavu.”

OSTAVLJANJE PRAMENOVA KOSE NA GLAVI NAKON BRIJANJA (EL-KAZE‘)

5920. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Mahled, a ovome Ibn-Džurejdž, prenoseći od Ubejdullaha b. Hafsa, on od Umera b. Nafija, a ovaj od Ibn-Nafija, Abdullahova oslobođenog roba, koji je čuo Ibn-Omera, radijallahu anhu, kako govori:

“Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je zabranio (šišanje zvano) *kaze‘*.⁵ Ubejdullah je rekao: ‘Pitao sam: ‘A šta je to *kaza‘*?’”

Ubejdullah nam je pokazao na svoju glavu, a Umer b. Nafi‘ je dodao: ‘To je kada se dijete obrije pa mu se ostavi kose tu, tu i tu. Ubejdullah tada pokaza

بَابُ الذُّوَائِبِ

٥٩١٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ عَبَسَةَ أَخْبَرَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ ح وَ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَتُّ لَيْلَةٍ عِنْدَ مَيْمُونَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ خَالَتِي وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَهَا فِي لَيْلَتِهَا قَالَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ قَالَ فَأَخَذَ بِذَوَابِتِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ بِهَذَا وَقَالَ بِذَوَابِتِي أَوْ بِرَأْسِي .

بَابُ الْقَزَعِ

٥٩٢٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ حَفْصٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ نَافِعٍ أَخْبَرَهُ عَنْ نَافِعِ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَنْهَى عَنِ الْقَزَعِ قَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ قُلْتُ وَمَا الْقَزَعُ فَأَشَارَ لَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ قَالَ إِذَا حَلَقَ الصَّبِيُّ وَتَرَكَ هَاهُنَا شَعْرَةً وَهَاهُنَا وَهَاهُنَا

4 Sličan hadis spominje se i u poglavljima o namazu, s tim što je naglasak, u tom slučaju na tome da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dohvatio Ibn-Abbasu za uvojak kose iznad ušiju, iz čega se razumije da je Ibn-Abbas imao duže uvojke kose na tom mjestu, te da je to dopušteno, što i jest cilj navođenja ovog hadisa u ovom poglavlju.

5 Ostavljanje pramenova kose na glavi poslije brijanja.

na prednji dio iznad čela te dvije strane svoje glave. Onda su upitali Ubejdullaha: ‘Da li se to odnosi i na djevojke i na momke?’ On odgovori: ‘Ne znam’, ali Nafi‘ reče: ‘Dječake.’ Ubejdullah dodade: ‘Pitao sam Nafija ponovo i on mi odgovori: ‘Što se tiče podrezanog uvojka na sljepoočnici (solufa) i uvojka na zatiljku kod dječaka, u tome nema ničega lošeg.¹ Međutim, *kaza*‘ je ostavljanje čuperaka na prednjem dijelu glave, a da na drugim dijelovima nema nimalo kose, kao i jedna polovina glave ovako, (druga) onako.’”²

5921. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Abdullah b. Musenna b. Abdullah b. Enes b. Malik, a ovome Abdullah b. Dinar, prenoseći od Ibn-Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *kaza*‘ (ostavljanje pramenova kose na glavi nakon brijanja).

KADA ŽENA SVOJOM RUKOM NAMIRIŠE MUŽA

5922. PRIČAO MI JE Ahmed b. Muhammed, njemu Abdullah, a ovome Jahja b. Seid, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Kasima, a on od svoga oca da je Aiša, radijallahu anhu, kazivala: “Mirisala sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, svojim rukama prije oblačenja ihrama. Namirisala sam ga i na Mini prije tavaful-ifade.”³

هَذَا فَأَشَارَ لَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ إِلَى نَاصِيَّتِهِ وَجَانِبِي رَأْسِهِ
قِيلَ لِعُبَيْدِ اللَّهِ فَأَجَارِيَةُ وَالْغُلَامُ قَالَ لَا أَذْرِي
هَكَذَا قَالَ الصَّبِيُّ قَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ وَعَاوِذُتُهُ فَقَالَ أَمَّا
الْقَصَّةُ وَالْقَفَا لِلْغُلَامِ فَلَا بَأْسَ بِهِمَا وَلَكِنَّ الْقَرْعَ
أَنْ يُتْرَكَ بِنَاصِيَّتِهِ شَعْرٌ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ غَيْرُهُ
وَكَذَلِكَ شَقُّ رَأْسِهِ هَذَا وَهَذَا .

٥٩٢١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُثَنَّى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ بْنِ مَالِكٍ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْقَرْعِ .

بَابُ تَطْيِيبِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا بِيَدَيْهَا

٥٩٢٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ
الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَيَّبْتُ النَّبِيَّ
ﷺ بِيَدِي لِحُرْمِهِ وَطَيَّبْتُهُ بِمَنِي قَبْلَ أَنْ يُفَيْضَ .

- 1 Puštanje kose na sljepoočnici, po ušima i na zatiljku nije, prema tome, zabranjeno, s tim što se ne misli samo na kosu iznad ušiju, a da ostala kosa na glavi bude obrijana.
- 2 Ebu-Davud i Nesai bilježe hadis u kome se kaže kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio dječaka koji je obrijao dio glave, a dio ostavio neobrijan, pa je to zabranio rekavši: “Obrijte sve ili ostavite sve!”
Postoji nekoliko mišljenja o razlozima zabrane ovakvoga šišanja, npr. da je to unakazivanje ljudskoga lika, šejtanska moda ili židovski običaj (Ebu-Davud).
- 3 Tavaful-ifada ili tavaful-zijara jest farz i vrši se nakon povratka s Arefata, prvog dana Kurban-bajrama. O tome se opširno govori u poglavljima o hadždžu.

MIRISANJE GLAVE I BRADE

5923. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Jahja b. Adem, a ovome Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Abdur-Rahmana b. Esveda, a ovaj od svoga oca da je Aiša kazivala: “Mirisala bih Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, najboljim mirisom koji sam mogla naći sve dok ne bih vidjela sjaj mirisa na njegovoj glavi i bradi.”⁴

ČEŠLJANJE

5924. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Ibn-Ebu-Zi'b, prenoseći od Zuhrija, a on od Sehla b. Sa'da da je neki čovjek virio kroz otvor (na vratima) u Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, kući dok se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, češljao po glavi midrom.⁵ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: “Kad bih znao da gledaš, probo bih ti oči ovim, jer je traženje dozvole određeno i za gledanje (da se ne bi moglo gledati nedozvoljeno).”⁶

MOŽE LI ŽENA, U TOKU MENSTRUACIJE, ČEŠLJATI KOSU SVOME MUŽU

5925. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Urve b. Zubejra, da je Aiša, radijallahu anhu, kazivala: “Češljala bih Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i u toku menstrualnog ciklusa.”

بَابُ الطِّيبِ فِي الرَّأْسِ وَاللِّحْيَةِ

٥٩٢٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَطِيبُ النَّبِيَّ ﷺ بِأَطْيَبِ مَا يَجِدُ حَتَّى أَجِدَ وَيَبِصُ الطِّيبُ فِي رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ .

بَابُ الْإِمْتِشَاطِ

٥٩٢٤. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَجُلًا أَطْلَعَ مِنْ جُحْرٍ فِي دَارِ النَّبِيِّ ﷺ وَالنَّبِيِّ ﷺ يَحْكُ رَأْسَهُ بِالْمِذْرَى فَقَالَ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهَا فِي عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِذْنُ مِنْ قَبْلِ الْأَبْصَارِ .

بَابُ تَرْجِيلِ الْحَائِضِ زَوْجَهَا

٥٩٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَرْجُلُ رَأْسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا حَائِضٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ .

4 Pogledati u poglavljima o hadždžu; poglavlje *O namirisavanju pri oblačenju ihrama i onom što hadžija oblači kada hoće da stupi u ihram, začeslja se i namiriše.*

5 Vrsta češlja.

6 Kao što je zabranjeno ulazanje u kuću bez dozvole domaćina zbog toga što se, između ostaloga, u slučaju takvoga ulaska može vidjeti ono što je zabranjeno ili pokuđeno drugome da gleda, isto je tako zabranjeno i gledanje kroz ključanicu ili drugi otvor na vratima bez dozvole domaćina. O ovome se više govori u poglavlju o traženju dozvole za ulazak.

PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik, koji prenosi od Hišama, a on od svoga oca da je Aiša kazivala slično ovome.¹

ČEŠLJANJE KOSE S DESNE STRANE

5926. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Šu'ba, prenoseći od Eš'asa b. Sulejme, on od svoga oca, ovaj od Mesruka, a on od Aiša, koja je kazivala da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio, kad god bi mogao, pri češljanju i uzimanju abdesta početi s desne strane.²

ŠTA SE PRENOSI O MISKU (MOŠUSU)

5927. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ibn-Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem (da je Allah rekao):

“Svako je ljudsko djelo radi čovjeka samog – osim posta, koji je radi Mene, i Ja nagrađujem (postača) za njega.³ Zadah iz usta postača Allahu je prijatniji od mirisa mošusa.”

بَابُ التَّرْجِيلِ وَالتَّيْمُنِ

٥٩٢٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يُعْجِبُهُ التَّيْمُنُ مَا اسْتَطَاعَ فِي تَرْجِيلِهِ وَوُضُوئِهِ.

بَابُ مَا يُذَكَّرُ فِي الْمِسْكِ

٥٩٢٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَلِخُلُوفٍ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ.

¹ Ovaj hadis prenosi više prenosilaca i zabilježen je u više hadiskih zbirki.

² Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je svaki dobar posao počinjati s desne strane, tako da je i sređivanje frizure češljanjem počinjao s desne strane i češljao se desnom rukom. Pod češljanjem se, u ovom slučaju, podrazumijeva raščešljavanje i mazanje kose. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, međutim, zabranjuje pretjerano i učestalo friziranje, ističući zabranu pretjerivanja svake vrste, pa i u friziranju i oblačenju. O tome govore mnogi hadisi u kojima se preporučuje skromnost i sredina u svemu, a zabranjuje pretjeranost u svim vrstama uživanja.

³ Ovdje se radi o govoru Uzvišenog Allaha, tako da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, samo prenosi ono što je Uzvišeni Allah rekao o postu. Isti hadis zabilježen je i u drugim hadiskim zbirkama u sličnom obliku.

KOJI SE MIRIS PREPORUČUJE⁴

5928. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Vuhejb, a ovome Hišam, prenoseći od Usmana b. Urve, a on od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, kazivala:

“Namirisala bih Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prije oblačenja ihrama najboljim mirisom koji bih mogla naći.”

KO NE ODBIJA MIRIS

5929. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, a njemu Azre b. Sabit Ensari, koji je kazivao kako mu je pričao Sumama b. Abdullah da Enes, radijallahu anhu, nikada nije odbijao miris (koji bi mu se darovao), a istovremeno je tvrdio da ni Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije odbijao miris (kao dar).⁵

MIRIS ZERIRA

5930. PRIČAO NAM JE Usman b. Hejsem (ili Muhammed), njemu Ibn-Džurejdž, ovome Omer b. Abdullah b. Urva, prenoseći od Urve i Kasima, a oni od Aiše, radijallahu anhu, da je kazivala:

“Namirisala sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svojom rukom mirisom zerira na Oprosnom hadžu dok je bio bez ihrama i u ihramima.”⁶

بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الطِّيبِ

٥٩٢٨. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَطِيبُ النَّبِيَّ ﷺ عِنْدَ إِحْرَامِهِ بِأَطْيَبِ مَا أَجِدُ.

بَابُ مَنْ لَمْ يَرُدِّ الطِّيبَ

٥٩٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ وَزَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَسَلَّم كَانَ لَا يَرُدُّ الطِّيبَ.

بَابُ الذَّرِيرَةِ

٥٩٣٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَوْ مُحَمَّدٌ عَنْهُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ سَمِعَ عُرْوَةَ وَالْقَاسِمَ يُخْبِرَانِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ طَبِيتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيَّ بِذَرِيرَةٍ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ لِلْحِلِّ وَالْإِحْرَامِ.

4. Možda se ovim misli na mirise koji se preporučuju posebno muškarcima, a posebno ženama.

5. Postoji više predanja u kojima se sugerira da se ne odbija ponuđeni miris. Poznato je, također, da je većina ashaba voljela blaže mirise i da su se njima mirisali. Ponegdje se čak navodi da je miris izišao iz Dženneta, te ga i zbog toga treba voljeti.

6. Za miris zvani zerira Nevevi kaže da je to miris od mirisne trske koja potiče iz Indije. Pogledati u poglavlju o hadždžu, gdje se opširno govori o ovome.

ŽENE KOJE PRAVE UMJETNE RAZMAKE IZMEĐU ZUBA RADI LJEPŠEG IZGLEDA

5931. PRIČAO NAM JE Usman, a njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, a ovaj od Alkame da je Abdullah rekao:

“Allah je prokleo one žene koje se bave tetoviranjem i one koje traže da se tetoviraju, zatim one koje čupaju sebi dlake s lica¹ te one koje prave umjetne razmake među zubima radi ljepšeg izgleda,² dakle one koje mijenjaju lik koji je stvorio Uzvišeni Allah. Pa zašto onda da ja ne proklinjem one koje je prokleo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?! To se nalazi i u Allahovoj Knjizi: ‘Ono što vam Poslanik dadne (ili naredi) – to uzmite!’”³

UPLITANJE TUĐE ILI LAŽNE KOSE

5932, 5933. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik, ovome Ibn-Šihab, a njemu Humejd b. Abdur-Rahman b. Avf, koji prenosi da je slušao Mu‘aviju b. Ebu-Sufjana u godini u kojoj je obavio hadž kako s minbera, dok uzima pramen kose koji je bio u ruci jednog njegovog čuvara, govori:

“Gdje su vam učenjaci?!⁴ Čuo sam Allahova

بَابُ الْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ

٥٩٣١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ وَالْمُتَمَصِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيَّرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ).

بَابُ الْوُضَلِ فِي الشَّعْرِ

٥٩٣٢-٥٩٣٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَامَ حَجٍّ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَهُوَ يَقُولُ وَتَتَاوَلَ قِصَّةً مِنْ

- Ovdje se misli na čupanje dlaka iz obrva kod žene radi ljepšega izgleda i da bi se mužu više dopala. To nije dozvoljeno jer se time mijenja lik koji je Uzvišeni Allah stvorio. To može biti dozvoljeno samo ukoliko postoje medicinski ili neki drugi objektivni razlozi, kao što je, naprimjer, višak uvojaka dlaka na obrvi ili njihova veća dužina koja objektivno smeta. U tom slučaju ono što je višak može biti uklonjeno čupanjem ili odrezivanjem. Isto važi za bradu i brkove muškaraca. Ženama kojima izrasta brada, brkovi ili dlake na nekom drugom mjestu na licu gdje ne bi trebalo da rastu – u tom slučaju njihovo uklanjanje nije zabranjeno, čak je preporučljivo, ali uz znanje i saglasnost muža. Ponegdje se navodi da je ženama dopušteno još i potkresivanje, bojenje, crtanje i manikiranje ukoliko se to radi uz saglasnost muža, budući da se takvo što smatra dotjerivanjem žene. Dakle, zabranjeno je samo ono čime se mijenja ljudski lik koji je Uzvišeni Allah stvorio.
- Ukoliko se ovo čini iz zdravstvenih razloga, onda je, naravno, dopušteno, a zabranjeno je iz istih razloga kao i čupanje dlaka s lica.
- El-Hašr, 7. Ovaj se ajet jednako odnosi i na muškarce i na žene. Njime Uzvišeni Allah upozorava da je sve ono što Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvoljava da se radi kao i ono što on zabranjuje – isto kao da je od Uzvišenog Alaha, te sukladno tome treba i postupati. Tako sve dozvole i zabrane koje se spominju u navedenim hadisima treba uzimati kao da su od Uzvišenog Allaha.
- Prema nekim predanjima, Mu‘avija je ovim želio ukazati na nedostatak učenih ljudi u Medini u to vrijeme.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je zabranio ovako nešto (lažnu kosu)”, nastavljajući dalje, ‘Israilci su, kada su njihove žene počele raditi ovo, propali!’⁵

Ibn-Ebu-Šejba kazivao je da mu je pričao Junus b. Muhammed, a njemu Fulejh, prenoseći od Zejda b. Eslema, on od Ata b. Jesara, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo onu koja upliće tuđu kosu⁶ i onu koja traži da joj se upliće tuđa kosa, zatim onu koja tetovira i onu koja traži da se tetovira.”

5934. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, a ovome, Amr b. Murra, prenoseći od Hasana b. Muslima b. Jennaka, on od Safijje bint Šejbe, a ona od Aiše, radijallahu anha, da se jedna djevoka ensarijka udala, a zatim razboljela tako da joj je sva kosa opala. Želeći joj staviti tuđu kosu, upitali su Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, pa im je on rekao: “Allah je prokleo onu koja stavlja ili upliće tuđu kosu i onu koja traži da joj se stavlja ili upliće takva kosa.”

Ibn-Ishak u prenošenu hadisa slijedi Šu‘bu, prenoseći od Ebana b. Saliha, on od Hasana, on od Safijje, a ona od Aiše.

شَعْرٍ كَانَتْ بِيَدِ حَرَسِيٍّ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ وَيَقُولُ إِنَّمَا هَلَكَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَ هَذِهِ نِسَاؤَهُمْ وَقَالَ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَأْشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ.

٥٩٣٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ بْنَ مُسْلِمٍ بْنِ يَنَاقٍ يُحَدِّثُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ جَارِيَةً مِنَ الْأَنْصَارِ تَزَوَّجَتْ وَأَنَّهَا مَرَضَتْ فَتَمَعَطَ شَعْرُهَا فَأَرَادُوا أَنْ يَصِلُوهَا فَسَأَلُوا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ تَابِعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِيَانَ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ صَفِيَّةَ عَنْ عَائِشَةَ.

Prema drugima, moguće je da je time želio sakupiti učene ljude i upozoriti ih na taj problem te zatražiti njihovu pomoć u borbi protiv toga, ili ih možda ukoriti zato što šute o tom problemu.

5 U Ma‘merovu predanju koje je zabilježio Muslim stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo za ovaj slučaj s Israilcima i to nazvao obmanom, a potom, na temelju drugog predanja koje također bilježi Muslim, zabranio obmanivanje. Tako većina učenjaka iz ovoga kao i drugih ovdje navedenih hadisa izvodi zaključak da je uvezivanje tuđe kose zabranjeno. Kao potvrdu tome navodi se i hadis koji prenosi Džabir, a bilježi Muslim, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prekorio ženu koja bilo što upliće u svoju kosu. Međutim, veliki broj muslimanskih pravnika zabranjuje uplitanje tuđe kose, ali dopušta uplitanje drugog stvari radi obogaćivanja ili produžavanja kose. Sličan hadis bilježi i Ebu-Davud. Ima, međutim, i takvih mišljenja koja dopuštaju uplitanje svake vrste materijala, pa i tuđe kose, ukoliko se to čini s dozvolom muža.

Isto tako, ženama je zabranjeno i šišanje do kože osim u slučaju potrebe. Tako Taberi bilježi hadis u kome se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ženama da briju svoje glave, a Ebu-Davud također bilježi: “Nije za žene brijanje, nego skraćivanje.”

6 Ona koja upliće tuđu ili lažnu kosu sebi ili drugima.

5935. PRIČAO MI JE Ahmed b. Mikdam, njemu Fudajl b. Sulejman, ovome Mensur b. Abdur-Rahman, prenoseći da je njemu pričala njegova majka, koja prenosi od Esme, radijallahu anha, da je jedna žena došla kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:

“Udala sam svoju kćerku, ali ju je zadesila takva bolest da joj je sva kosa opala, pa mi njen muž prigovara (da je više ne voli). Mogu li joj staviti tuđu kosu?” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo onu koja stavlja tuđu kosu i onu koja traži da joj se stavi takva kosa.

5936. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, prenoseći od Hišama b. Urve, a ovaj od svoje žene Fatime da je Esma bint Ebu-Bekr rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onu koja stavlja ili upliće tuđu kosu i onu koja traži da joj se stavlja ili upliće tuđa kosa.”

5937. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu Abdullah, a ovome Ubejdullah, prenoseći od Nafija, on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo onu koja stavlja ili upliće tuđu kosu i onu koja traži da joj se stavlja ili upliće takva kosa, zatim onu koja tetovira i onu koja traži da se tetovira.”

Nafi‘ još dodaje: “Tetoviranje je prljavština.”

5938. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, ovome Amr b. Murra, prenoseći od Seida b. Musejjeba da je rekao:

“Mu‘avija je došao na umru posljednji put, pa nam je održao govor (hutbu). Izvadio je pramen kose govoreći: ‘Ne mislim da iko ovo radi osim židova. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo je nazvao obmanom (ez-zur).’”

Mu‘avija je ovim mislio na ženu koja upliće tuđu kosu.

٥٩٣٥. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا فَضِيلُ ابْنِ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي أُمِّي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ إِنِّي أَنْكَحْتُ ابْنَتِي ثُمَّ أَصَابَهَا شَكْوَى فَتَمَرَّقَ رَأْسُهَا وَزَوَّجُهَا يَسْتَحِشُّنِي بِهَا أَفَأَصِلُ رَأْسَهَا فَسَبَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ.

٥٩٣٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ امْرَأَتِهِ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ قَالَتْ لَعَنَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ.

٥٩٣٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَقَالَ نَافِعُ الْوَشْمُ فِي اللَّثَّةِ.

٥٩٣٨. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مَرْثَةَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَدِمَ مُعَاوِيَةُ الْمَدِينَةَ آخِرَ قَدَمَةٍ قَدِمَهَا فَخَطَبَنَا فَأَخْرَجَ كُبَّةً مِنْ شَعْرٍ قَالَ مَا كُنْتُ أَرَى أَحَدًا يَفْعَلُ هَذَا غَيْرَ الْيَهُودِ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَمَّاهُ الزُّورَ يَعْنِي الْوَاصِلَةَ فِي الشَّعْرِ.

ŽENE KOJE UKLANJAJU DLAKE S LICA

5939. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njemu Džerir, koji prenosi od Mensura, on od Ibrahima, a ovaj od Alkame da je kazivao:

“Abdullah je prokleo one žene koje se tetoviraju, one koje uklanjaju dlake s lica i one koje prave umjetne razmake između zuba radi ljepšeg izgleda, dakle one koje mijenjaju lik koji je Allah stvorio. Umm-Jakub potom je upitala: ‘Šta je ovo?’, a Abdullah je odgovorio: ‘A šta je meni pa da ne proklinjem onoga koga je prokleo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?! To se nalazi i u Allahovoj Knjizi.’ Ona mu potom reče: ‘Tako mi Allaha, pročitala sam cijeli Kur’an, ali to nisam našla.’ Abdullah tada reče: ‘Tako mi Allaha, da si ga pročitala (pažljivo), našla bi to sigurno: ‘Ono što vam Poslanik dadne (ili naredi) – to uzmite, a ono što vam zabrani ostavite!’”¹

ŽENE KOJE UPLIĆU TUĐU KOSU

5940. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Abda, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Nafija da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je one koje upleću tuđu kosu i one koje traže da im se uplete tuđa kosa, zatim one koje tetoviraju i one koje traže da se tetoviraju.”

5941. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Hišam da je čuo Fatimu bint Munzir kako govori:

“Slušala sam Esmu kako kazuje: ‘Jednom je jedna žena upitala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘O Allahov Poslaniče! Kćerka mi je dobila ospice, pa joj je kosa opala. U međuvremenu ja sam

بَابُ الْمُتَنَمِّصَاتِ

٥٩٣٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ لَعَنَ عَبْدُ اللَّهِ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيَّرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ فَقَالَتْ أُمُّ يَعْقُوبَ مَا هَذَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَمَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ وَفِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَتْ وَاللَّهِ لَقَدْ قَرَأْتُ مَا بَيْنَ اللَّوْحَيْنِ فَمَا وَجَدْتُهُ قَالَ وَاللَّهِ لَئِنْ قَرَأْتِيهِ لَقَدْ وَجَدْتِيهِ (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا) .

بَابُ الْمُؤْصُولَةِ

٥٩٤٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبيدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ .

٥٩٤١. حَدَّثَنَا الْحَمِيدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَنَّهُ سَمِعَ فَاطِمَةَ بِنْتَ الْمُثَنِّرِ تَقُولُ سَمِعْتُ أَسْمَاءَ قَالَتْ سَأَلْتُ امْرَأَةَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَتِي أَصَابَتْهَا الْخَصْبَةُ فَأَمَرْتُ شَعْرَهَا وَإِنِّي زَوَّجْتُهَا أَفْأَصِلُ فِيهِ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُؤْصُولَةَ .

1 El-Hašr, 7.

je udala. Mogu li joj uplesti tuđu kosu?’

‘Allah je prokleo one koje upleću tuđu kosu i one koje traže da im se upleće tuđa kosa’, odgovorio joj je on.”

5942. PRIČAO MI JE Jusuf b. Musa, njemu Fadl b. Dukejn, ovome Sahr b. Džuvejrija, prenoseći od Nafija da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem (ili rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem):¹ ‘Allah je prokleo one koje tetoviraju i one koje traže da se tetoviraju, zatim one koje upleću tuđu kosu i one koje traže da im se uplete tuđa kosa.’ To znači da je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo (takve žene).”²

5943. PRIČAO MI JE Muhammed b. Mukatil da ga je obavijestio Abdullah, a njega Sufjan, prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, a ovaj od Alkame da je Ibn-Mes‘ud, radijallahu anhu, rekao:

“Allah je prokleo one koje tetoviraju i one koje traže da se tetoviraju, one koje uklanjaju dlake sa svoga lica i one koje prave vještačke razmake između zuba radi ljepšeg izgleda, dakle takve (žene) koje mijenjaju lik koji je Allah stvorio. Zašto onda da i ja ne proklinjem onoga koga je prokleo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i koji je proklet u Allahovoj Knjizi?!”

٥٩٤٢. حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَوْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَاشِمَةَ وَالْمُتَشِمَةَ وَالْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوِصِلَةَ يَغْنِي لَعْنُ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٩٤٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَعْنَهُ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوِشِمَاتِ وَالْمُتَمَصِّصَاتِ وَالْمُتَقَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيَّرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ .

1 Prenosilac nije siguran koju je od ove dvije formulacije čuo.

2 Ovdje je među komentatorima hadisa sporno da li je Uzvišeni Allah prokleo ovakve osobe preko svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo zato što ih je Uzvišeni Allah prokleo.

ŽENE KOJE SE BAVE TETOVIRANJEM

5944. PRIČAO MI JE Jahja, njemu Abdur-Rezzak, prenoseći od Ma'mera, a on od Hemmama da je Ebu-Hurejra rekao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Urokljivo oko je istina!’ – a zabranio je i tetoviranje.”

PRIČAO MI JE Ibn-Beššar, njemu Ibn-Mehdi, a ovome Sufjan da je spomenuo Abdur-Rahmanu b. Abisu hadis koji prenosi Mensur od Ibrahima, on od Alkame, a ovaj od Abdullaha, koji je govorio da je i on čuo od Umm-Ja'kub, koja prenosi od Abdullaha hadis sličan Mensurovom.

5945. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'ba, prenoseći od Avna b. Ebu-Džuhajfe, koji je govorio da je vidio svoga oca, koji mu je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je uzimanje novca od prodane krvi, uzimanje novca od prodanog psa,³ uzimanja kamate (lihve), davanja kamate (lihve), tetoviranje sebe ili drugoga i traženje da se tetovira.”

بَابُ الْوَاشِمَةِ

٥٩٤٤. حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْعَيْنُ حَقٌّ وَنَهَى عَنِ الْوَشْمِ حَدَّثَنِي ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ ذَكَرْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَابِسٍ حَدِيثَ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ سَمِعْتُهُ مِنْ أُمِّ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَ حَدِيثِ مَنْصُورٍ .

٥٩٤٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدِّمِّ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَآكِلِ الرَّبَا وَمُورِكِلِهِ وَالْوَأْشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ .

3 Navode se, međutim, i mišljenja prema kojima je dopuštena prodaja pasa (Muhammed b. Sirin i još neki). Prema Ebu-Hurejri i Maliku, pokudeno je prodavati pse, dok Ebu-Hanifa i još neki dozvoljavaju kupoprodaju lovačkih pasa. O ovome se više govori u poglavljima o kupoprodaji.

ŽENE KOJE TRAŽE DA SE TETOVIRAJU

5946. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Džerir, ovome Umara, a njemu Ebu-Zur'a da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazivao kako je žena koja tetovira dovedena do Omera, pa je on ustao i rekao:

“Zaklinjem vas Allahom, (recite mi) ko je od vas čuo nešto od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tetoviranju?”

Ebu-Hurejra kaže: “Ustao sam i rekao: ‘O vladaru pravovjernih, ja sam čuo.’ On upita: ‘Šta si čuo?’

‘Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako (obraćajući se ženama) govori: ‘Ne bavite se tetoviranjem i ne tražite da vas tetoviraju!’, rekoh.”

5947. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid, prenoseći od Ubejdullaha, koji kaže da ga je obavijestio Nafi' da je Ibn-Omer kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onu koja upliće tuđu kosu, onu koja traži da joj se uplete tuda kosa, onu koja vrši tetoviranje i onu koja se tetovira.”

5948. PRIČAO NAM JE Muhammd b. Musenna, njemu Abdur-Rahman, prenoseći od Sufjana, on od Mensura, ovaj od Ibrahima, a on od Alkame da je Abdullah, radijallahu anhu, kazivao:

“Allah je prokleo one koje tetoviraju, one koje traže da se tetoviraju, one koje uklanjaju dlake s lica i one koje prave vještačke razmake među zubima radi ljepšega izgleda, dakle takve (žene) koje mijenjaju lik koji je Allah stvorio. Zašto onda da i ja ne proklinjem onoga koga je prokleo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?! To se nalazi i u Allahovoj Knjizi.”

بَابُ الْمُسْتَوَشِمَةِ

٥٩٤٦. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَتَى عُمَرَ بِامْرَأَةٍ تَشِمُ فَقَالَ أَنْشِدُكُمْ بِاللَّهِ مَنْ سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْوَشْمِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقُمْتُ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَا سَمِعْتُ قَالَ مَا سَمِعْتُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا تَشِمْنَ وَلَا تَسْتَوَشِمْنَ .

٥٩٤٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَعَنَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوَشِمَةَ .

٥٩٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوَشِمَاتِ وَالْمُتَنَمِّصَاتِ وَالْمُتَفَلِّجَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغَيَّرَاتِ خَلَقَ اللَّهُ مَا لِي لَا أَلْعَنُ مَنْ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ فِي كِتَابِ اللَّهِ .

SLIKE

5949. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibn-Ebu-Zi'b, prenoseći od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, ovaj od Ibn-Abbasa, a on od Ebu-Talhe, radijallahu anhu, da je kazivao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Meleki ne ulaze u onu kuću u kojoj ima pas¹ niti u onu u kojoj se nalaze slike.”²

Lejs je kazivao da mu je pričao Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, kojega je obavijestio Ubejdullah da je čuo od Ibn-Abbasa, on od Ebu-Talhe, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem (gore navedeni hadis).

KAZNA ZA SLIKARE NA SUDNJEM DANU

5950. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome A'meš, prenoseći od Muslima, koji je kazivao:

“Bili smo s Mesrukom u kući Jesara b. Numejra. Kada je Mesruk ugledao slike na njegovoj sofi, rekao je: ‘Slušao sam Abdullaha kako kazuje da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: ‘Oni koji će dobiti najtežu kaznu na Sudnjem danu jesu slikari.’”³

بَابُ التَّصَاوِيرِ

٥٩٤٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَثْبٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا تَصَاوِيرٌ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ أَبَا طَلْحَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ .

بَابُ عَذَابِ الْمُصَوِّرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

٥٩٥٠. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ قَالَ كُنَّا مَعَ مَسْرُوقٍ فِي دَارِ يَسَارِ بْنِ نُمَيْرٍ فَرَأَى فِي صُفْتِهِ تَمَاثِيلَ فَقَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصَوِّرُونَ .

- 1 Hattabi i njegovi sljedbenici smatraju da se ovo ne odnosi na lovačke pse i pse čuvare, ali se ni njima ne dopušta da ulaze u kuću, nego samo do kućnih vrata. Drugi, kao što su Kurtubi i Nevevi, generaliziraju, međutim, ovu zabranu, a kao glavni razlog zabrane najčešće se spominje pseća nečistoća.
- 2 U ovome slučaju upotrijebljena je dvostruka negacija koja ima za cilj otkloniti svaku sumnju u to da se neulaženje meleka u takvu kuću eventualno odnosi samo na slučaj kada su u njoj zajedno i pas i slika, tako da se jedno od njih uvijek može nalaziti u kući. Dvostrukom negacijom želi se, dakle, potvrditi da meleci ne ulaze u kuću u kojoj se nalaze slike. O tome šta se sve pod pojmom slike podrazumijeva bit će više riječi kasnije.
- 3 Taberi smatra da se ovakva kazna odnosi samo na one slikare koji prave slike da bi se obožavale, što spada u nevjerstvo. Oni, međutim, koji prave slike bez ovakve namjere smatraju se samo grešnicima. Druga grupa učenjaka smatra da je u riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sadržan zamišljeni prijedlog “min”, koji se pretpostavlja u razumijevanju ovoga hadisa, tako da se u tom slučaju hadis razumijeva kao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao kako će među onima koji će dobiti najtežu kaznu na Sudnjem danu biti i slikari. Pa ipak, ovim se nimalo ne umanjuje veličina grijeha onih koji slikaju, jer se takvi u ovome slučaju svrstavaju među najveće grešnike.

5951. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Nafija, kojega je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, obavijestio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Oni koji prave ove slike bit će kažnjeni na Sudnjemu danu i bit će im rečeno: ‘Oživite to što ste napravili!’”¹

UKLANJANJE SLIKA

5952. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fudala, njemu Hišam, prenoseći od Jahjaa, a on od Imrana b. Hittana da mu je Aiša, radijallahu anha, pričala kako Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije u kući ostavljao ništa što je na sebi imalo sliku krsta, nego je to odmah uklanjao.²

5953. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Abdul-Vahid, ovome Umara, a njemu Ebu-Zur‘a:

“Ušao sam s Ebu-Hurejrom u jednu kuću u Medini,³ i kada je ugledao na kući slikara kako slika (Ebu-Hurejra) reče: ‘Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: (Uzvišeni je Allah rekao:) ‘Ko bi mogao biti veći grešnik od

٥٩٥١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الَّذِينَ يَصْنَعُونَ هَذِهِ الصُّورَ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ.

بَابُ نَقْضِ الصُّورِ

٥٩٥٢. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَتْرُكُ فِي بَيْتِهِ شَيْئًا فِيهِ تَصَالِيْبٌ إِلَّا نَقَضَهُ.

٥٩٥٣. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِي هُرَيْرَةَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ فَرَأَى أَعْلَاهَا مُصَوَّرًا يُصَوِّرُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ

Nevevi i još neku učenjaci smatraju da je slikanje živih bića strogo zabranjeno (haram) te da takvo djelo spada u velike grijeh. Slikanje onoga što nije živo, prema tom mišljenju nije haram. Postoji, međutim, i mišljenje prema kojem se zabrana slikanja kao haram odnosi na svaku vrstu slikanja. Prema ovakvom mišljenju svaka slika na svoj način predstavlja obožavanje (nekoga/nečega) mimo Allaha, budući da pogled na nju zavodi čovjeka te da prema nekima čovjek osjeća ljubav i naklonost. Prema drugom mišljenju (Murteda) pod pojmom slike u ovom hadisu misli se na slike koje predstavljaju živa bića koja imaju dušu i za čije je slikanje predviđena najteža kazna (azab) za razliku od blažeg stupnja kazni (ukubat).

Navodi se i mišljenje prema kojem se pod pojmom “slikari” misli na one koji vjeruju i tvrde da je Allah slika. Oni, prema tome, prave slike uspoređujući ih s Allahom, što je nevjerstvo i za što slijedi najteža kazna. Oni koji slike prave iz drugih razloga, kako je naprijed navedeno, smatraju se samo grešnicima.

¹ Ovo predstavlja jedan od oblika kazne na Sudnjem danu, budući da to oni sigurno neće moći učiniti.

² Vjerovjesnik je, prema tome, samo uklanjao (brisao) slike s predmeta na kojima su se nalazile, a predmete i stvari zadržavao je za dalje korištenje. Što se tiče pojma “krst”, on u sebi ima značenje koje je šire od pojma slike jer apsolutno i u svakom slučaju znači obožavanje drugoga mimo Uzvišenog Allaha, za razliku od slike, među kojima postoji razlika koja je naprijed navedena.

³ U kuću Mervana b. Hakema.

onoga koji pokušava stvarati nešto nalik Mojim stvorenjima? Neka stvore makar jedno zrno,⁴ ili makar jednu trunčicu!”⁵ Zatim je zatražio posudu vode, pa je potom oprao ruke do pazuha. Ja sam ga upitao: ‘O Ebu-Hurejra! Je li to (pranje do pazuha) ono što si čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem)?’, a on odgovori: ‘Granica je pranja do mjesta do kojega će dosežati ukrasi (nakit) na Sudnjem danu.’”⁶

ŠTA ČINITI SA SLIKAMA NA ONOME PO ČEMU SE HODA

5954. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, koji je kazivao da je slušao Abdur-Rahmana b. Kasima – od njega boljeg u Medini u njegovo vrijeme nije bilo – kako govori da je slušao svoga oca, koji je pričao:

“Slušao sam Aišu, radijallahu anha (kako kazuje): ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom se vratio s puta, a ja sam zavjesom sa slikama koju sam imala bila zastrla vrata svoje sobe. Kada ju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ugledao, strgnuo ju je i rekao: ‘Oni koji će dobiti najtežu kaznu na Sudnjem danu jesu oni koji prave likove slične Allahovim stvorenjima.’ ‘Pa smo od toga napravili jedan ili dva jastuka’, rekla je.’”

ذَهَبَ يَخْلُقُ كَخَلْقِي فَلْيَخْلُقُوا حَبَّةً وَلْيَخْلُقُوا ذَرَّةً ثُمَّ دَعَا بِتَوْرٍ مِنْ مَاءٍ فَغَسَلَ يَدَيْهِ حَتَّى بَلَغَ إِبْطَهُ فَقُلْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَشْيَاءٌ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مُنْتَهَى الْحِلْيَةِ .

بَابُ مَا وَطِئَ مِنَ النَّصَاوِيرِ

٥٩٥٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ وَمَا بِالْمَدِينَةِ يَوْمَئِذٍ أَفْضَلُ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ سَفَرٍ وَقَدْ سَرَتْ بِقِرَامٍ لِي عَلَى سَهْوَةٍ لِي فِيهَا تَمَائِيلٌ فَلَمَّا رَأَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَتَكَهُ وَقَالَ أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهَوْنَ بِخَلْقِ اللَّهِ قَالَتْ فَجَعَلْنَاهُ وَسَادَةً أَوْ وَسَادَتَيْنِ .

4 Misli se na zrno pšenice.

5 Misli se na mrava. Ove Allahove riječi dokazuju nemoć ljudi da stvore nešto što je je tvar, kao što je pšenica, kao i nemoć da stvore nešto je je živo stvorenje, kao što je mrav.

6 Ovo potvrđuje hadis u kojem se kaže da će ruke vjernika biti ukrašene na Sudnjem danu dokle je dosežalo pranje ruku prilikom uzimanja abdesta, čime se želi ukazati na vrijednost temeljitog uzimanja abdesta. O tome se više govori u poglavljima o abdestu.

5955, 5956. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdullah b. Davud, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je Aiša kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom se vratio s puta, a ja sam bila objesila (ispred vrata) platno na kome su se nalazile slike. (Kada ga je ugledao) naredio mi je da ga uklonim, i ja sam ga uklonila.”¹

Aiša je još dodala: “Ja i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupali bismo se iz jednoga suda.”²

PREZIRANJE SJEDENJA NA SLIKAMA

5957. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Džuvejrija, prenoseći od Nafija, a on od Kasima da je Aiša, radijallahu anha, kupila jastuk sa slikama na njemu. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (došao), stao je na vratima, ali nije ulazio.³ (Aiša kaže:) “Ja sam tada rekla: ‘Molim oprost od Allaha za ono u čemu sam pogriješila’, a on reče: ‘Šta je s ovim jastukom?’ ‘Da sjediš na njemu i da ga stavljaš pod glavu’,

٥٩٥٥-٥٩٥٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ سَفَرٍ وَعَلَّقْتُ دُرُوكًا فِيهِ تَمَاثِيلُ فَأَمَرَنِي أَنْ أَنْزِعَهُ فَنَزَعْتُهُ وَكُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَالنَّبِيُّ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ.

بَابُ مِنْ كَرِهَةِ الْقُعُودِ عَلَى الصُّورَةِ

٥٩٥٧. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اشْتَرَتْ ثُمُرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَقُلْتُ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِمَّا أَذْنَبْتُ قَالَ مَا هَذِهِ الثُّمُرُقَةُ قُلْتُ لَتَجْلِسَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدهَا قَالَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّورِ يُعَذَّبُونَ

¹ O upotrebi predmeta i stvari na kojima se nalaze slike postoji više različitih mišljenja. U predanju ovoga hadisa od Ebu-Usame, koje bilježi Muslim, još stoji: “... a na njoj (slici) konji s krilima” – iz čega neki učenjaci izvođe zaključak da je dopuštena upotreba slika u jednoj dimenziji (tj. fotografije, crteži, gravure), s tim da se po takvim stvarima hoda ili sjedi ili da se one omalovažavaju, odnosno da se korištenjem na takav način degradiraju. Ovdje se misli na slike na jastucima za sjedenje i naslanjanje, šilteta i druge slične stvari. Nevevi navodi da je ovo mišljenje većine učenjaka među ashabima i tabiinima. Ovo je ujedno i mišljenje Malika, Ebu-Hanife i Šafija. Međutim, ukoliko su slike obješene na zidu ili se nose na odjeći i tome slično, onda su zabranjene (za nošenje) jer se na taj način ne degradiraju. Ibnul-Arebi, međutim, smatra da su slike s likovima apsolutno zabranjene jednako kao i slike bez likova, ali koje imaju određenu fizionomiju i oblik, bez obzira da li se degradiraju na spomenuti način. Jedino ukoliko se takvim slikama, prema mišljenju Zuhrija, koje podržava i Nevevi, ukloni glava, odnosno razloži njihov oblik, onda se one mogu nositi na predmetima i stvarima koje se svakodnevno koriste.

Hanbelijska pravna škola na temelju Ebu-Talhinog predanja dozvoljava slike na odjeći, čak i kada je takva odjeća izvješena, ali je zabranjeno njeno vješanje po zidu. Prema jednom mišljenju, koje se oslanja na hadis držanje odjeće sa slikama na zidu je pokuđeno.

Ibn-Sirin, Salih b. Abdullah, Ikrima b. Halid i Seid b. Džubejr tvrde da nema ništa loše u tome da se slike drže na predmetima i stvarima koje se gaze, tj. po kojima se hoda. U prilog ovakvom mišljenju navodi se da je Urva, naprimjer, upotrebljavao jastuk sa slikama ptica i ljudi.

² Ovo je, ustvari, poseban hadis koji se navodi i opširnije tumači u poglavljima o kupanju, po predanju od Zuhrija, koji ga prenosi od Urve.

³ Malik u svome predanju dodaje njene riječi: “Vidjela sam prijezir na njegovu licu.”

odgovorila sam, a on tada reče: ‘Oni koji su pravili ove slike bit će kažnjeni na Sudnjem danu i bit će im rečeno: ‘Oživite to što ste pravili!’ Osim toga, meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalaze slike.’”⁴

5958. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Lejs, prenoseći od Bukejra, on od Busra b. Seida, a ovaj od Zejda b. Halida da je Ebu-Talha, drug Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika.’” Busr je zatim dodao: “Potom se razbolio Zejd, pa smo ga posjetili; na njegovim vratima bio je obješen zastor sa slikom, pa sam Ubejdullahu (Havlaniju), posinku Mejmune, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Zar nas nije Zejd prekjučer obavijestio o slikama?’ Ubejdullah tada reče: ‘Zar ga niste čuli kada je rekao: ‘... izuzev prugastih šara na odjeći?’”⁵

Ibn-Vehb je kazivao da ga je obavijestio Amr, a to je Ibn-Haris, da je njemu pričao Bukejr, ovome Busr, njemu Zejd, a ovome Ebu-Talha, koji prenosi (gore navedeni hadis) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ الصُّورَةُ .

٥٩٥٨ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ الصُّورَةُ قَالَ بُسْرٌ ثُمَّ اشْتَكَى زَيْدٌ فَعُدْنَاهُ فَإِذَا عَلَى بَابِهِ سِتْرٌ فِيهِ صُورَةٌ فَقُلْتُ لِعُبَيْدِ اللَّهِ رَيْبٍ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَلَمْ يُخْبِرْنَا زَيْدٌ عَنِ الصُّورِ يَوْمَ الْأَوَّلِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَلَمْ تَسْمَعْهُ حِينَ قَالَ إِلَّا رَقْمًا فِي ثَوْبٍ وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ بُكَيْرٌ حَدَّثَهُ بُسْرٌ حَدَّثَهُ زَيْدٌ حَدَّثَهُ أَبُو طَلْحَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

4 Iz hadisa se jasno razaznaje da su slike zabranjene, bez obzira na kakvom materijalu bile rađene, gdje se nalazile, u koje se svrhe upotrebljavale te da li su u jednoj dimenziji (fotografije, crteži, gravure) ili se radi o kipovima i statuama. Pored toga, posebno se izriče prijetnja onima koji slikaju i upozorava se da meleci ne ulaze u kuće u kojima se nalaze slike.

5 Nevevi navodi da se prugaste šare izuzimaju jer ne spadaju u živa bića.

NIJE LIJEPO KLANJATI U ODJEĆI SA SLIKAMA

5959. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsera, njemu Abdul-Varis, ovome Abdul-Aziz b. Suhejb, prenoseći da je Enes, radijallahu anhu, kazivao: “Aiša, radijallahu anha, imala je tanju tkaninu (sa slikama na njoj) kojom je zastrla jednu stranu svoje sobe. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada joj je rekao: ‘Skloni je od mog pogleda, jer mi se njene slike još uvijek u namazu pojavljuju.’”¹

MELEKI NE ULAZE U KUĆU U KOJOJ SE NALAZI SLIKA²

5960. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, ovome Umer, a to je Ibn-Muhammed, prenoseći od Salima, a on od svoga oca da je kazivao: “Jednom je Džibril obećao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, (da će ga posjetiti), ali je kasnio, pa se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabrinuo zbog toga. Na kraju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao i pošto ga je našao, požalio mu se na to što kasni. On (Džibril) mu reče: ‘Mi ne ulazimo u kuću u kojoj se nalazi slika ili pas.’”³

بَابُ كَرَاهِيَةِ الصَّلَاةِ فِي التَّصَاوِيرِ

٥٩٥٩. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ قِرَامٌ لِعَائِشَةَ سَتَرَتْ بِهِ جَانِبَ بَيْتِهَا فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ أَمِيطِي عَنِّي فَإِنَّهُ لَا تَزَالُ تَصَاوِيرُهُ تَعْرِضُ لِي فِي صَلَاتِي .

بَابُ لَا تَدْخُلُ امْلَأَتُكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ

٥٩٦٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَعَدَ النَّبِيُّ ﷺ جِبْرِيلُ فَرَأَتْ عَلَيْهِ حَتَّى اشْتَدَّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَقِيَهُ فَشَكَا إِلَيْهِ مَا وَجَدَ فَقَالَ لَهُ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ .

- 1 Muslim bilježi hadis koji prenosi Aiša i u kome se navodi da je ona imala odjeću sa slikama obješenu na niši te da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto se u namazu okretao prema njoj, rekao da je sklone ispred njega. Dakle, sve što stoji ispred klanjača i odvraća mu pažnju od namaza, treba ukloniti. Međutim, hanefijska pravna škola ne zabranjuje da se klanja okrenut prema malim slikama i slikama bez glave, što je protivrječno navedenom hadisu kao i hadisima koje prenosi Aiša, radijallahu anha, u kojima stoji da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije htio ući u kuću sve dok ona nije sklonila zavjesu sa slikama koja je bila obješena o zid kuće. Moguće je jedino da se u prvom slučaju, po hanefijskim pravnicima radi o malim slikama nečeg neživog.
- 2 Oni koji drže slike u kućama slični su nevjernicima, odnosno mušricima, jer time veličaju i slave ono što predstavljaju te slike, čime se praktično klanjaju nekome/nečemu drugom mimo Uzvišenog Allaha, te zbog toga melec ne ulaze u kuće u kojima se nalaze slike.
- 3 U hadisu koji prenosi Aiša potpunije se opisuje ovaj događaj. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još dok je bio u kući, ugledao štene ispod svoje postelje, a potom se obratio Aiši, radijallahu anha, riječima: “Aiša, kada je ušao ovaj pas?” Ona mu je odgovorila: “Tako mi Allaha, ne znam.” Zatim je naredio da

KO NE ULAZI U KUĆU U KOJOJ SE NALAZI SLIKA

5961. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Nafija, a ovaj od Kasima b. Muhammeda da mu je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, kazivala da je jednom kupila jastuk na kome su bile slike. Kada ga je vidio, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao je na vratima, ne ulazeći unutra. Ona je primijetila na njegovu licu izraz prezira, pa mu je rekla: “O Allahov Poslaniče! Tražim oprost od Allaha i Njegova Poslanika. U čemu sam pogriješila?” On je upitao: “Šta je s ovim jastukom?”, a ona reče: “Kupila sam ga da sjediš na njemu i da ga stavljaš pod glavu.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Oni koji prave ove slike bit će kažnjeni na Sudnjem danu i bit će im rečeno: ‘Oživite ono što ste pravili!’” Još je dodao: “U kuću u kojoj se nalaze slike ne ulaze meleki.”

بَاب مَنْ لَمْ يَدْخُلْ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ

٥٩٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرُقَةً فِيهَا تَصَاوِيرٌ فَلَمَّا رَأَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَعَرَفَتْ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ مَاذَا أَذْنَبْتُ قَالَ مَا بَالُ هَذِهِ النُّمْرُقَةِ فَقَالَتْ اشْتَرَيْتُهَا لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّوَرِ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّورُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ .

se pas istjera iz kuće. Tek je tada došao Džibril, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio mu se riječima: “Dogovorili smo se da ćeš mi doći u posjetu, ali ti nisi došao.” Džibril mu je na to odgovorio: “Nije mi dao pas koji je bio u tvojoj kući.”

U hadisu koji se odnosi na ovaj događaj, a koji prenosi Mejmuna, navodi se, između ostaloga, i to da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto je istjerao psa iz kuće, poprskao vodom mjesto gdje se on nalazio i onda to prebrisao, pa je tek onda Džibril ušao u kuću.

U hadisu koji prenosi Ebu-Hurejra, a bilježe ga Tirmizi i Ibn-Hibban, navodi se još i to da je Džibril, kada je ušao u kuću, rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Jučer sam ti dolazio, ali mi samo slike na vratima, platnena zavjesa sa slikama u kući i pas koji se također nalazio tu, u kući, nisu dali da uđem.

KO JE PROKLEO SLIKARA

5962. PRIČAONAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Gunder, ovome Šu'ba, prenoseći od Avna b. Ebu-Džuhajfe da je njegov otac kupio roba koji se bavio puštanjem krvi kupicom. Kazivao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (korištenje) nadoknade za (puštanje) krvi, nadoknadu od prodaje psa, zaradu prostitutke (od prostitucije), a prokleo je i onoga koji uzima kamatu i onoga koji je daje, onu koja tetovira i onu koja traži da se tetovira te (na kraju) slikara."¹

ONOME KO PRAVI SLIKE
BIT ĆE NAREĐENO NA
SUDNJEM DANU DA UDAHNE
U NJIH DUŠU, ALI ON TO NEĆE MOĆI

5963. PRIČAO NAM JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-A'la, ovome Seid, kazujući da je čuo Nadra b. Enesa b. Malika kako priča Katadi: "Bio sam kod Ibn-Abbasa kad su ga ljudi pitali (a on im odgovarao), ne spominjući Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,² dok nije upitan (za slikanje);³ tada je rekao: 'Čuo sam Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: 'Onome koji pravi slike na ovome svijetu bit će naređeno na Sudnjem danu da u njih udahne dušu, ali on to neće moći.'⁴

بَابُ مَنْ لَعَنَ الْمُصَوِّرَ

٥٩٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ اشْتَرَى غُلَامًا حَجَّامًا فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدِّمِّ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْبَغِيِّ وَلَعَنَ أَكْلَ الرِّبَا وَمُوكِلَهُ وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ وَالْمُصَوِّرَ.

بَابُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً كُفِّ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ

٥٩٦٣. حَدَّثَنَا عِيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ سَمِعْتُ النَّضَرَ بْنَ أَنَسٍ ابْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ قَتَادَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ وَهُمْ يَسْأَلُونَهُ وَلَا يَذْكُرُ النَّبِيَّ ﷺ حَتَّى سُئِلَ فَقَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدًا ﷺ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِي الدُّنْيَا كُفِّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ.

¹ Hadis i njegov komentar naveden je pod brojem 2086.

² Oni su ga pitali o mnogo čemu, a on im je odgovarao, ne spominjući kao dokaze u svojim odgovorima sunnet Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, da bi potvrdio to o čemu im govori.

³ U drugim se predanjima kaže da im je on odgovarao, ne spominjući Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok mu nije pristupio jedan čovjek iz Iraka, koji ga je, nakon što je za sebe rekao da izrađuje slike i tako zarađuje za život, upitao o tome. Ibn-Abbas mu je tada odgovorio navedenim riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Usto, preporučio mu je da se bavi slikanjem drveća, što je, dakle, dopušteno.

⁴ U drugim se predanjima navodi da će takve Uzvišeni Allah na Sudnjemu danu mučiti sve dok ne udahnu dušu u svoje slike, a oni to, naravno, neće moći. Time se želi istaknuti kako je slikanje živih bića veliki grijeh te

JAHANJE IZA JAHACHA NA JAHACU ŽIVOTINJI

5964. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Ebu-Safvan, prenoseći od Junusa b. Jezida, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve, a on od Usame b. Zejda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jahao na magarcu; pod njim je bilo sedlo prekriveno fedekijskim (plišanim) prekrivačem (iz sela Fedek u Hajberu), a Usamu je stavio iza sebe.

TRI JAHACHA NA JEDNOJ ŽIVOTINJI

5965. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej*, a ovome Halid, prenoseći od Ikrime da je Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, kazivao: “Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Mekku,⁵ dočekala su ga djeca Benu-Abdul-Muttalibova. Jednoga je (dječaka) stavio (da jaše) ispred sebe, a drugoga iza sebe.”⁶

بَابُ الْإِرْتِدَافِ عَلَى الدَّابَّةِ

٥٩٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ فَدَكَّتْهُ وَأَرْدَفَ أُسَامَةُ وَرَاءَهُ.

بَابُ الثَّلَاثَةِ عَلَى الدَّابَّةِ

٥٩٦٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ مَكَّةَ اسْتَقْبَلَهُ أُغَيْلِمَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَحَمَلَ وَاحِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ وَالْآخَرَ خَلْفَهُ.

kakva kazna slijedi onima koji takve slike izrađuju.

5 U vrijeme oslobođenja Mekke.

6 Zabilježena su još neka slična predanja u kojima se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jahao s još dvojicom na isti način, a nekada i sa svojim unucima Hasanom i Husejnom.

KADA VLASNIK ŽIVOTINJE JAŠE NAPRIJED, A DRUGI IZA NJEGA

Neki kažu: “Vlasnik životinje ima pravo da jaše naprijed izuzev kada dozvoli drugome da jaše ispred njega.”

5966. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ejjub da je pred Ikrimom spomenut najlošiji od trojice (koji jašu). Ikrima je tada rekao:

“Ibn-Abbas je kazivao: ‘(U godini osvojenja Mekke) Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao (jašući na životinji); Kusem je bio ispred njega, a Fadl iza njega (na istoj životinji), ili je Kusem bio iza njega, a Fadl ispred njega.’¹ Koji je sad od njih trojice najlošiji, a koji najbolji?”²

KADA JEDAN ČOVJEK JAŠE IZA DRUGOGA

5967. PRIČAO NAM JE Hudba b. Halid, njemu Hemmam, ovome Katada, a njemu Enes b. Malik, prenoseći od Mu‘aza b. Džebela, radijallahu anhu, koji je kazivao:

“Jahao sam iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na istoj životinji, tako da je između nas bio samo kraj sedla. Tada mi on reče: ‘O Mu‘aze!’

‘Odazivam ti se i pokoravam, Allahov Poslaniče!’, odgovorih. Putovao je potom jedan sat, pa mi je onda rekao: ‘O Mu‘aze!’

‘Odazivam ti se i pokoravam, Allahov Poslaniče!’, odgovorih. Putovao je potom još jedan sat, pa mi je ponovo rekao: ‘O Mu‘aze!’

‘Odazivam ti se i pokoravam, Allahov Poslaniče!’,

بَابُ حَمْلِ صَاحِبِ الدَّابَّةِ غَيْرَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ

وَقَالَ بَعْضُهُمْ صَاحِبُ الدَّابَّةِ أَحَقُّ بِصَدْرِ الدَّابَّةِ إِلَّا أَنْ يَأْذَنَ لَهُ .

٥٩٦٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ ذِكْرُ شُرِّ الثَّلَاثَةِ عِنْدَ عِكْرِمَةَ فَقَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ حَمَلَ قُشَمُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَالْفَضْلُ خَلْفَهُ أَوْ قُشَمُ خَلْفَهُ وَالْفَضْلُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَآيُهُمْ شَرٌّ أَوْ آيُهُمْ خَيْرٌ .

بَابُ إِرْدَافِ الرَّجُلِ خَلْفَ الرَّجُلِ

٥٩٦٧. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا أَنَا وَرَدِيفُ النَّبِيِّ ﷺ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا آخِرَةُ الرَّحْلِ فَقَالَ يَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ اللَّهِ

¹ Prenosilac hadisa u ovom slučaju nije siguran u redoslijed jahača.

² Ikrima je, naravno, ovim htio demantirati one koji su tvrdili da nije dobro, nego, naprotiv, da je loše, tj. grijeh, da tri osobe jašu na jednoj životinji.

odgovorih. Tada me je upitao: ‘Znaš li ti kakva je dužnost robova prema Allahu?’

‘Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju’, odgovorih. Tada mi on reče: ‘Dužnost je robova prema Allahu da Mu robuju i nikoga Mu kao sudruga ne pridružuju.’ Potom je putovao još jedan sat, a onda mi se (ponovo) obratio: ‘O Mu‘aze b. Džebel!’

‘Odazivam ti se i pokoravam, Allahov Poslaniče!’, odgovorih. Tada me je upitao: ‘A znaš li kakva je dužnost Allaha prema Njegovim robovima kada oni tako čine?’³

‘Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju!’, odgovorih. Tada mi on reče: ‘Dužnost je Allaha prema (takvim) robovima da ih ne kažnjava.’⁴

KADA ŽENA JAŠE IZA MUŠKARCA S KOJIM SE NE MOŽE VJENČATI ZBOG SRODSTVA

5968. PRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed b. Sabbah, njemu Jahja b. Abbad, a ovome Šu‘ba da ga je obavijestio Jahja b. Ebu-Ishak, koji je kazivao:

“Slušao sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kazuje: ‘Stigli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, iz Hajbera; ja sam jahao iza Ebu-Talhe, a on naprijed na istoj životinji. Jedna od supruga Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,⁵ jahala je skupa s njim, ali iza njega na drugoj životinji. Odjednom deva (Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem) posrnu, a ja⁶ rekoh: ‘Žena!’ – i (brzo) sjahah. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘One su vaše

عَلَى عِبَادِهِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاذُ ابْنُ جَبَلٍ قُلْتُ لَيْتَكَ رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ فَقَالَ هَلْ تَذَرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوهُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ .

بَابُ إِرْدَافِ الْمَرْأَةِ خَلْفَ الرَّجُلِ

٥٩٦٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عُبَادٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ خَيْبَرَ وَإِنِّي لَرَدِيفُ أَبِي طَلْحَةَ وَهُوَ يَسِيرُ وَبَعْضُ نِسَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَدِيفُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ عَثَرَتِ النَّاقَةُ فَقُلْتُ الْمَرْأَةُ فَتَزَلَّتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّهَا أُمُّكُمْ فَشَدَدْتُ الرَّحْلَ وَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا دَنَا أَوْ رَأَى الْمَدِينَةَ قَالَ آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ .

3 Kada samo Njemu robuju i nikoga Mu kao sudruga ne pridružuju.

4 Jedna od jasnih poruka koje nosi ovaj hadis je i to da je dopušteno jahati jedan iza drugoga na istoj jahaćoj životinji, što jeste i razlog navođenja ovog hadisa na ovom mjestu.

5 Prema drugom predanju u kome se ovaj događaj detaljnije opisuje, to je bila Safijja, radijallahu anha.

6 Prema nekim predanjima Ebu-Talha.

majke!’ Potom sam učvrstio sedlo, a Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (ponovo) uzjahao. Pošto se približio Medini (ili pošto ju je ugledao), (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) reče: ‘Povratnici, pokajnici! Allahu robujemo! Svome se Gospodaru zahvaljujemo!’”¹

STAVLJANJE JEDNE NOGE NA DRUGU DOK SE LEŽI

5969. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa’d, a ovome Ibn-Šihab, prenoseći od Abbada b. Temima, a on od svoga amidže, koji prenosi da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako leži na boku, stavivši jednu nogu na drugu.²

بَابُ الْإِسْتِلقاءِ وَوَضْعِ الرَّجْلِ عَلَى الْأُخْرَى

٥٩٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا
إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ
عَبَادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ أَنَّهُ أَبْصَرَ النَّبِيَّ ﷺ
يَضْطَجِعُ فِي الْمَسْجِدِ رَافِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ
عَلَى الْأُخْرَى .

- 1 Razlog spominjanja ovog hadisa na ovom mjestu je u tome da se pokaže kako nije zabranjeno pomoći i drugim ženama da bi se one spasile od pada ili kakve druge prijeteće nesreće.
- 2 Razlog spominjanja ovog hadisa na ovom mjestu je u tome da se objasni kako onaj koji tako leži nije siguran da se neće osramotiti, naročito zbog toga što takav način ležanja uspavljuje čovjeka, a čovjek se ne zna čuvati dok spava. Čini se da se ovim želi reći kako se čovjek koji tako leži treba čuvati da se ne bi osramotio. Međutim, spominju se i druga predanja u kojima se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovako ležao, a isto tako i Ebu-Bekr, Omer i Alija, vodeći, naravno, računa o navedenome. Čini se da se također želi reći kako nije utvrđena zabrana ovakvog načina ležanja. Muslim bilježi hadis za koji se smatra da je stavljen van snage: “Neka niko od vas ne leži prebacivši jednu nogu preko druge.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْآدَبِ

ETIKA (EDEB)

O DOBROČINSTVU I ČUVANJU RODBINSKIH VEZA

Uzvišeni Allah kaže: “Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim.”²

5970. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘ba, a ovome Velid b. Ajzar da je čuo Ebu-Amra Šejbanija kada je rekao:

“Domaćin ove kuće” – pokazavši rukom na kuću Abdullaha (b. Mes‘uda) – “pričao nam je da je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, upitao koje je Allahu najdraže djelo, pa mu je on odgovorio: ‘Namaz (obavljen) na vrijeme.’ ‘A koje onda?’, upitao je. ‘Dobročinstvo prema roditeljima’,³ odgovorio mu je.

بَابُ الْبِرِّ وَالصَّلَاةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا).

٥٩٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ الْوَلِيدُ بْنُ عَيَّازٍ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الشَّيْبَانِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنَا صَاحِبُ هَذِهِ الدَّارِ وَأَوْمًا بِيَدِهِ إِلَى دَارِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى وَقْتِهَا قَالَ ثُمَّ أَيُّ قَالَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ قَالَ ثُمَّ أَيُّ قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي بِهِنَّ وَلَوْ اسْتَرْذَنْتَهُ لَزَادَنِي.

- 1 Neki islamski učenjaci edeb su definisali kao “upotrebljavanje pohvalnih (lijepih) riječi i djela”, drugi kao “pridržavanje normi lijepog vladanja (ahlaka)”, treći kao “poštovanje i uvažavanje onih koji su iznad i samilost prema onima koji su ispod” itd.
- 2 Navedeni ajet nalazi se u suri El-Ankebut, 8, premda je u sličnom obliku spomenut još dva puta: jednom u suri El-Ahkaf, 15, i drugi put u suri Lukman, 14. Objavljen je, kako u svome *Sahihu* navodi Muslim, nakon što je majka Sa‘da b. Vekkasa, kada je ovaj primio islam, rekla da s njim neće progovoriti dok se on ne odrekne svoje vjere, dodavši: “Tvrdiš da ti je Allah naredio da budeš poslušan prema roditeljima svojim. Ja sam tvoja majka, i ja ti naređujem!” Tada je Uzvišeni objavio: “Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. A ako te oni budu nagovarali da Meni ravnim smatraš nekoga o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj!” (El-Ankebut, 8) Slično ovome, u 15. ajetu sure Lukman kaže se: “A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš – onoga o kome ništa ne znaš – ti ih ne slušaj i prema njima se na ovom svijetu velikodušno ponašaj!” Prema tome, dobročinstvo i velikodušnost prema roditeljima stroga su obaveza, čak i onda kada oni nisu muslimani.
- 3 Dobročinstvo prema roditeljima spomenuto je prije same borbe na Allahovu putu. Otuda je, čak i za borbu na Allahovu putu, potrebna prethodna saglasnost roditelja, o čemu će nešto kasnije biti više riječi.

‘A koje onda?’, upitao je. ‘Borba na Allahovu putu’, odgovorio je.”

On (Abdullah) dodaje: “Odgovarao mi je, i da sam ga nastavio dalje pitati, on bi mi nastavio odgovarati.”

PREMA KOME SE NAJPREČE LIJEPO ODNOSITI

5971. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Džerir, a ovome Umara b. Ka'ka' b. Šubruma da je Ebu-Zur'a čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kad je kazivao:

“Jedan čovjek došao je kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: ‘Allahov Poslaniče, ko je najpreči da se prema njemu lijepo odnosim?’

‘Tvoja majka’, odgovorio je.

‘A ko onda?’, upitao je.

‘Tvoja majka’, odgovorio je.

‘A ko onda?’, upitao je.

‘Tvoja majka’, odgovorio je.

‘A ko onda?’, upitao je.

‘Tvoj otac’, odgovorio je.”¹

Ibn-Šubruma i Jahja b. Ejjub kažu: “Slično nam je pričao i Ebu-Zur'a.”

بَابُ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ الصُّحْبَةِ

٥٩٧١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ شُبْرُمَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أَبُوكَ وَقَالَ ابْنُ شُبْرُمَةَ وَيَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ مِثْلَهُ .

¹ Apsolutnu prednost majke i njenu zaslugu zbog koje se prema njoj pokazuje najveća pažnja nedvosmisleno potvrđuju još dva hadisa. Prvi od njih, koji posredstvom Aiše, radijallahu anha, u svojim zbirkama navode Ahmed, Nesai i Hakim, glasi: “Pitala sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ko prema ženi ima najveće pravo, pa mi je on odgovorio: ‘Njen muž.’ – ‘A prema muškarcu?’, upitala sam. ‘Njegova majka’, odgovorio je.” U drugom hadisu u kojem se ističe prednost majke, a koji prenosi Amr b. Šuajb od svog oca, a ovaj od djeda, stoji da je jedna žena upitala: “Allahov Poslaniče, ovom je mom sinu moj stomak bio posuda, moja dojka pojilo, a krilo nosiljka. Njegov me je otac otjerao da ga od mene otrgne.” Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ti na njega imaš veće pravo, jedino ne ako se preudaš.”

SAMO SE S DOZVOLOM RODITELJA (NEKO) MOŽE IĆI U BORBU NA ALLAHOVOM PUTU

5972. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, a ovome Sufjan i Šu'ba, da su čuli od Habiba... PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovome Habib da je čuo od Ebu-Abbasa, a on od Abdullaha b. Amra da je rekao: "Jedan je čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da li da se i on bori, pa ga je (Vjerovjesnik) upitao: 'Imaš li roditelje?' 'Imam', odgovorio je. 'Onda ostani s njima i pazi ih! To je tvoja borba', odgovorio mu je (Vjerovjesnik)."²

ČOVJEK NE SMIJE POGRDNO SPOMINJATI SVOJE RODITELJE

5973. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa'd, a ovome njegov otac da je čuo od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od Abdullaha b. Amra da je rekao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da u najteže grijehe spada proklinjanje svojih roditelja. 'Allahov Poslaniče', upitao je neko, 'kako čovjek može proklinjati svoje roditelje?' 'Tako što pogrdno spomene oca drugog čovjeka, pa i ovaj pogrdno spomene njegova oca, i što mu pogrdno spomene majku, pa i ovaj pogrdno spomene njegovu majku', odgovorio je."³

بَاب لَا يُجَاهِدُ إِلَّا بِإِذْنِ الْوَالِدَيْنِ

٥٩٧٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ وَشُعْبَةَ قَالَا حَدَّثَنَا حَبِيبٌ قَالَ ح وَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَجَاهِدُ قَالَ لَكَ أَبَوَانِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ .

بَاب لَا يَسُبُّ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ

٥٩٧٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ .

- Ahmed u svojoj zbirci od Ebu-Seida bilježi hadis u kome stoji: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je jednog čovjeka koji je učinio hidžru: 'Imaš li u Jemenu roditelje?' – 'Imam', odgovorio je. 'Jesu li ti dozvolili?', upitao je. 'Nisu', odgovorio je ovaj. 'Vrati se i od njih zatraži dozvolu, pa ako ti dozvole, uredu, a ako ti ne dozvole, (ostani kod njih) pazi ih i čini im dobro', reče mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem." Većina islamskih učenjaka kaže da je zabranjeno da čovjek ide u borbu ako mu ne dozvole roditelji ili jedan od njih, pod uslovom da su muslimani. Međutim, ako se radi o situaciji kada je borba pojedinačna obaveza svakom muslimana, onda ta dozvola nije potrebna.
- Smisao navedenog hadisa nalazi se i u riječima Uzvišenoga: "Ne grdite one kojima se oni pored Allaha klanjaju da ne bi i oni nepravедno i ne misleći šta govore Allaha grdili" (El-En'am, 108). Dakle, u hadisu se

USLIŠAVANJE DOVE ONOME KOJI PREMA SVOJIM RODITELJIMA ČINI DOBRO

5974. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Isma'il b. Ibrahim b. Ukba, a ovome Nafi' da je čuo od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dok su trojica (ljudi) putovala, počela je da pada kiša, pa su se sklonili u jednu pećinu u planini. Na ulaz u njihovu pećinu s brda se obrušio jedan kamen i zatvorio ih, pa je jedan od njih (druvoj dvojici) rekao: ‘Prisjetite se (svojih) dobrih djela koja ste u ime Allaha učinili, pa u njihovo ime zamolite Allaha, možda će ga (kamen) ukloniti!’ Jedan je od njih rekao: ‘Allahu moj, imao sam roditelje, oronule, u dubokoj starosti, i sitnu djecu. Izdržavao sam ih čuvajući stoku. Kad bih im se navečer vratio, namuzao bih mlijeka i njime, prije svoga djeteta, počeo napajati roditelje. Jednoga dana potraga za pašnjakom odvela me je daleko, pa sam se kasno vratio kući i njih dvoje zatekao da spavaju. Namuzao sam mlijeka kao i obično, donio ga dok je još bilo svježije i stao pored njihovih glava. Bilo mi je žao da ih iz sna budim, a nisam htio ni da, prije njih, prvo počnem s djecom, koja su se od gladi previjala oko mojih nogu. Tako smo i ja i oni ostali sve dok nije svanula zora. Ako je ono što znaš (Allahu) da sam učinio bilo (samo) zarad Tvoga lica, načini nam otvor da kroz njega vidimo nebo!’ Tada im je Allah načinio otvor da kroz njega vide nebo.

بَابُ إِجَابَةِ دُعَاءِ مَنْ بَرَّ وَالِدَيْهِ

٥٩٧٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ يَتَمَشُّونَ أَخَذَهُمُ الْمَطَرُ فَهَالُوا إِلَى غَارٍ فِي الْجَبَلِ فَانْحَطَّتْ عَلَى فَمِ غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِنَ الْجَبَلِ فَاطْبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ انظُرُوا أَعْمَالًا عَمِلْتُمُوهَا لِلَّهِ صَالِحَةٌ فَادْعُوا اللَّهَ بِهَا لَعَلَّهُ يَفْرُجُهَا فَقَالَ أَحَدُهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَلِي صَبِيَّةٌ صِغَارٌ كُنْتُ أُرْعَى عَلَيْهِمْ فَإِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ فَحَلَبْتُ بَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ أَسْقِيهِمَا قَبْلَ وَلَدِي وَإِنَّ نَاءَ بِي الشَّجَرِ فَمَا أَتَيْتُ حَتَّى أَمْسَيْتُ فَوَجَدْتُهُمَا قَدْ نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ أَخْلُبُ فَجِئْتُ بِالْحِلَابِ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوسِهِمَا أَكْرَهُ أَنْ أُوقِظَهُمَا مِنْ نَوْمِهِمَا وَأَكْرَهُ أَنْ أَبْدَأَ بِالصَّبِيَّةِ قَبْلَهُمَا وَالصَّبِيَّةُ يَتَضَاغُونَ عِنْدَ قَدَمَيَّ فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ دَائِي وَدَائِبُهُمْ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهَكَ فَافْرُجْ لَنَا فُرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللَّهُ لَهُمْ فُرْجَةً

ne misli samo na vrijeđanje svojih roditelja, već i na izbjegavanje vrijeđanja tuđih, jer će u najviše slučajeva onaj čiji se roditelji vrijeđaju uzvratiti istom mjerom onome koji ih vrijeđa. Na osnovu toga Maverdi izvlači zaključak da nije dozvoljeno prodati sok onome za koga se nije sigurno da od njega neće napraviti vino, ili mladiću svilenu odjeću ako se nije sigurno da je neće obući. Iz navedenog hadisa jasno se vidi koliku pažnju islam poklanja poštovanju roditelja, pa čak i roditelja onih koji nisu muslimani, ubrajajući i takvu vrstu vrijeđanja u najveće grijeh.

Drugi je rekao: ‘Allahu moj, ja sam imao amidžičnu koju sam jako volio, kako samo muškarac može voljeti ženu. Molio sam je da mi se prepusti, ali je to ona odbila dok joj ne donesem stotinu zlatnika. Radio sam dok nisam skupio stotinu zlatnika i odnio ih njoj, pa mi je, kada sam se namjestio između njenih nogu, rekla: ‘O Allahov robe, boj se Allaha i nemoj bespravno raskidati himen nevinosti!’ Tada sam s nje ustao. Allahu moj, ako je ono što znaš da sam učinio bilo (samo) zarad Tvoga lica, proširi nam otvor!’ Tada im je otvor proširen. Posljednji je rekao: ‘Allahu moj, jednom sam bio unajmio radnika uz naknadu za jedan *ferek* (mjeru) riže koji mi je, kad je završio posao, rekao: ‘Daj mi ono što je moje pravo!’ – pa sam mu ga ponudio, ali ga je on ostavio, ne htijući ga uzeti. Ja sam ga (taj dio) nastavio sijati dok od njega nisam skupio toliko da sam nabavio goveda i čobanina. Zatim mi je (ponovo) došao (taj čovjek) i rekao: ‘Boj se Allaha i ne čini mi nepravdu, već mi daj moj dio!’

‘Idi do onih goveda i čobanina!’, odgovorio sam.

‘Boj se Allaha i ne rugaj mi se!’, reče on.

‘Ne rugam ti se’, rekoh, ‘nego (idi i) uzmi ona goveda i čobanina!’ Uzeo ih je i otišao. Ako je ono što znaš (Allahu) da sam učinio bilo (samo) zarad Tvoga lica, oslobodi i preostali dio otvora!’ Tada im je Allah potpuno oslobodio otvor.”

حَتَّى يَرَوْْنَ مِنْهَا السَّمَاءَ وَقَالَ الثَّانِي اللَّهُمَّ إِنَّهُ
كَانَتْ لِي ابْنَةٌ عَمُّ أَحِبُّهَا كَأَشَدَّ مَا يُحِبُّ الرَّجَالُ
النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ إِلَيْهَا نَفْسَهَا فَأَبَتْ حَتَّى آتَيْتُهَا بِمِائَةِ
دِينَارٍ فَسَعَيْتُ حَتَّى جَمَعْتُ مِائَةَ دِينَارٍ فَلَقِيْتُهَا بِهَا
فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَتَقِ اللَّهَ
وَلَا تَفْتَحُ الْخَاتَمَ فَقُمْتُ عَنْهَا اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتُ
تَعْلَمُ أَنِّي قَدْ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا
مِنْهَا فَفَرَجَ لَهُمْ فُرْجَةً وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنِّي كُنْتُ
اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقٍ أَرَزُّ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ
أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَقَّهُ فَتَرَكَهُ وَرَغِبَ
عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَرْزَعُهُ حَتَّى جَمَعْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيَهَا
فَجَاءَنِي فَقَالَ أَتَقِ اللَّهَ وَلَا تَظْلِمْنِي وَأَعْطِنِي حَقِّي
فَقُلْتُ اذْهَبْ إِلَى ذَلِكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيَهَا فَقَالَ أَتَقِ
اللَّهَ وَلَا تَهْزَأُ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَهْزَأُ بِكَ فَخَذْتُ ذَلِكَ
الْبَقَرِ وَرَاعِيَهَا فَأَخَذَهُ فَاَنْطَلَقَ بِهَا فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ
أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءً وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ
فَفَرَجَ اللَّهُ عَنْهُمْ .

NEPOSLUŠNOST PREMA RODITELJIMA VELIKI JE GRIJEH¹

Ovo je rekao Abdullah b. Amr, prenijevši to od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

5975. PRIČAO NAM JE Sa'd b. Hafs, njemu Šejban, a ovome Mensur da je čuo od Musejjeba, on od Verrada, a ovaj od Mugire b. Šu'be da je kazivao: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Allah vam je zabranio neposlušnost prema majci,² uskraćivanje onoga što je naređeno da se daje i traženje onoga na što se nema pravo te zakopavanje žive ženske djece,³ a omrznuo vam prepričavanje tuđih riječi, prečesto zapitkivanje⁴ i rasipanje imetka.'⁵"

بَابُ عُقُوقِ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْكَبَائِرِ

قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٥٩٧٥. حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ وَرَّادٍ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمّهَاتِ وَمَنْعًا وَهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ .

- 1 Ibn-Amr ovo prenosi kao Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi.
- 2 Ovim je kao težak grijeh posebno naglašena neposlušnost prema majci, što, samo po sebi, ne umanjuje težinu grijeha zbog neposlušnosti prema ocu.
- 3 Predislamski Arapi često su to činili iz prijezira prema ženskoj djeci. Prvi koji je to uradio bio je Kajs b. Asim Temimi, kojeg je iznenada napao neprijatelj, zarobio mu kćerku i uzeo je sebi za ženu. Kada su se pomirili, Kajs je kćerku natjerao da izabere: ili da se vrati njemu ili da ostane sa svojim mužem, pa je ona odabrala muža, a on se zakleo da će svako žensko dijete koje mu se ubuduće rodi živo zakopati u zemlju. Ubrzo su se na njega počeli ugledati i drugi Arapi i zakopavati živu žensku djecu, što iz straha da ih ne osramote, što iz straha od siromaštva. Zakopavanje se obavljalo na dva načina. U prvom bi slučaju žena, kad bi joj se približio porod, otišla do iskopane rupe i tamo rodila. Ako bi dijete bilo muško, ostavila bi ga, a ako bi bilo žensko, bacila bi ga u rupu. U drugom slučaju otac bi čekao dok djevojčica ne napuni šest godina, pa bi onda naredio njenoj majci da mu je lijepo spremi i namiriše pod izgovorom da je želi odvesti u posjetu rođacima, a zatim bi je odveo u pustinju, doveo do nekog bunara, rekao joj da pogleda u njega, a onda je gurnuo i zatrpao. O ovome se na više mjesta govori i u Kur'anu. (Vidjeti: Et-Tekvir, 8-9; Ez-Zuhruf, 17-18; En-Nahl, 58-59.) Prvi koji je takve djevojčice počeo otkupljivati prije pogubljenja bio je Hemmam b. Galib b. Sa'sa'a, djed pjesnika Ferezdeka, o kome će on kasnije s ponosom pjevati.
- 4 Islamski učenjaci nisu saglasni u tome o kakvom se ovdje zapitkivanju radi: prosjačenju, ili zapitkivanju o svakodnevnim problemima. Neki učenjaci smatraju da se pod "prečestim zapitkivanjem" podrazumijeva pretjerano raspitivanje o ljudima, događajima, detaljima o pojedinim osobama i sl., što upitanoga najčešće dovodi u nezgodan položaj. Sve u svemu, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to označio pokudenim rekavši: "Među najveće grešnike kod Allaha spada onaj koji upita za nešto što nije zabranjeno, pa to zbog njega i njegova pitanja (kasnije) bude zabranjeno." U tom su smislu i kur'anske riječi: "O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnost ako vam se objasni!" (El-Maida, 101) S druge strane, prosjačenje je pokuđeno (premda je ono dozvoljeno ako se ispune tri uvjeta: da se ne preklinje i ne dosađuje, da se ne ponižava te da se onaj od koga se traži ne uznemirava), jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada moliš, moli Allaha!", a također i: "Ako već moraš prositi, prosi od čestitih!" U Kur'anu se, pak, siromašni koji zbog svoje skromnosti izgledaju imućni hvale riječima: "Poznat ćeš ih po izgledu njihovu, oni proseći ne dosađuju ljudima." (El-Bekara, 273)
- 5 Osnovu za ovu zabranu nalazimo i u Kur'anu: "Daj bližnjemu svome pravo njegovo, i siromahu,

5976. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Halid Vasiti, a ovome Džurejri da je čuo od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekrea, a on od svog oca, radijallahu anhu, da je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom upitao: ‘Hoćete li da vam kažem koji su najveći grijesi?’⁶

‘Hoćemo, Allahov Poslaniče!’, rekli smo. Potom je tri⁷ puta rekao: ‘Pripisivanje Allahu sudruga i neposlušnost prema roditeljima.’ Bio se naslonio, pa je sjeo i nastavio: ‘Zar ne i laž i lažno svjedočenje?! Zar ne i laž i lažno svjedočenje?!’, nastavio je ponavljati da sam pomislio da neće prestati.”⁸

5977. PRIČAO MI JE Muhammed b. Velid, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovome Šu'ba, prenoseći da je čuo Ubejdullaha b. Ebu-Bekra kad je kazivao:

“Čuo sam kada je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo je velike grijeha – ili je kazao da je upitan o velikim grijesima – pa je rekao: ‘Pripisivanje Allahu sudruga, ubistvo čovjeka i neposlušnost prema roditeljima’, a zatim dodao: ‘Hoćete li da vam kažem šta je najveći grijeh?’

٥٩٧٦. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْوَاسِطِيُّ عَنْ الْجُرَيْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَايِرِ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاقُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَكَانَ مُتَكِنًا فَجَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يَقُولُهَا حَتَّى قُلْتُ لَا يَسْكُتُ .

٥٩٧٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ حَدَّثَنِي عُبيدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْكِبَايِرَ أَوْ سُئِلَ عَنِ الْكِبَايِرِ فَقَالَ الشُّرْكُ بِاللَّهِ وَقَتْلُ النَّفْسِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ فَقَالَ أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَايِرِ قَالَ قَوْلُ الزُّورِ أَوْ قَالَ شَهَادَةُ الزُّورِ قَالَ شُعْبَةُ وَأَكْثَرُ ظَنِّي أَنَّهُ قَالَ شَهَادَةُ الزُّورِ .

i putniku namjerniku, ali ne razasipaj mnogo, jer su rasipnici braća šejtanova, a šejtan je Gospodaru svome nezahvalan.” (El-Isra, 26-27) U opisu vrline kojima se odlikuju vjernici, na drugom se mjestu u Kur'anu kaže: “I oni koji, kad udjeljuju, ne razasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine.” (El-Furkan, 67) Što se, pak, trošenja imetka u pokudene i u strogo zabranjene stvari tiče, ono je po jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka bez ikakve sumnje strogo zabranjeno.

6 Većina islamskih učenjaka – na osnovu riječi Uzvišenoga: “Ako se budete klonili velikih grijeha, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo prijeći preko manjih ispada vaših i uvest ćemo vas u divno mjesto” (En-Nisa, 31); “... i oni koji se klone velikih grijeha i razvrata” (Eš-Šura, 37); “... one koji se klone velikih grijeha, i naročito razvrata, a one bezazlene On će oprostiti” (En-Nedžm, 32) – grijeha dijeli na velike (kebar) i male (sagair). Ima, međutim, islamskih učenjaka, poput Ebu-Bekra b. Tajjiba, koji kažu: “Svaka je nepokornost Allahu veliki grijeh. To što se za neke grijeha kaže da su mali ne znači da su oni bezazleni, nego da su manji od drugih, kao što se, npr., za nedozvoljeni poljubac kaže da je mali grijeh u odnosu na blud, iako su, u suštini, i jedno i drugo veliki grijesi.”

7 Neki iz konteksta ovog hadisa razumiju da se ovdje željelo navesti tri teška grijeha. Ipak, većina učenjaka smatra da je ove riječi, po običaju, kad se radi o važnim pitanjima, Vjerovjesnik ponovio tri puta, kako bi se dublje dojmile slušalaca.

8 Tj. poželio sam da što prije prestane iz saosjećanja s njim, kad sam vidio koliko ga to muči.

9 U drugim hadisima kao najveći grijesi navode se: ubistvo (nedužna čovjeka), blud s komšijinom ženom, lažna zakletva, povreda časti muslimana, sumnja u Allahovu milost itd., iako je na osnovu

Laž ili lažno svjedočenje', rekao je.'"

Šu'ba kaže: "Mislim da je rekao: 'Lažno svjedočenje.'"

DOBROČINSTVO PREMA RODITELJU MUŠRIKU (IDOLOPOKLONIKU)

5978. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Hišam b. Urva da je čuo svoga oca kad je rekao:

"Kazivala mi je Esma, kći Ebu-Bekrova, radijallahu anha: 'U doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, došla mi je majka mrzovoljna¹ (prema islamu), pa sam upitala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Mogu li se s njom prijateljski družiti?'

'Možeš', odgovorio je.'"

Ibn-Ujejna kaže: "O tome je Uzvišeni Allah objavio: 'Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere...'"²

بَابُ صَلَةِ الْوَالِدِ الْمُشْرِكِ

٥٩٧٨. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي أَخْبَرَتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَتَتْنِي أُمِّي رَاغِبَةً فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهَا (لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ) .

kur'anskog teksta općepoznato da je pripisivanje Allahu sudruga najteži grijeh: "Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostit će, kome hoće, ono što je manje od toga." (En-Nisa, 116) Kurtubi smatra da se ovdje pod sintagmom "lažno svjedočenje" podrazumijeva ono svjedočenje kojim se želi promaknuti neistina, ubistvo nedužna čovjeka, prisvajanje tuđeg imetka, dozvoljavanje zabranjenog, zabrana dozvoljenog i sl., od čega, poslije pripisivanja Allahu sudruga, zaista i nema težeg i opasnijeg grijeha.

Neki, pak, tvrde da se ovim misli na nevjerstvo (kufr), jer svaki nevjernik lažno svjedoči. Međutim, za takvu tvrdnju nedostaje dovoljno jak dokaz, jer se iz vanjskog smisla hadisa vidi da se nije ciljalo na to.

¹ U arapskom izvorniku upotrijebljen je participski oblik "ragibeten" od glagola "regibe – jergabu", koji s prijedlogom "fi" znači "voljeti, željeti", a s prijedlogom "an" – "ne voljeti, mrzjeti". Budući da je uz upotrijebljeni participski oblik prijedlog izostavljen, Esmine, radijallahu anha, riječi mogle bi se dvojako shvatiti: da je njena majka došla u želji da primi islam, ili da je došla osjećajući mržnju prema islamu. Međutim, iz njenog pitanja (tj. može li se s njom prijateljski družiti) i Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, odgovora (da može) da se razumjeti kako njena majka još nije bila spremna prihvatiti islam, jer u suprotnom nije bilo potrebe da se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, obraća ovakvim pitanjem.

² El-Mumtehine, 8.

PAŽNJA UDATE ŽENE PREMA SVOJOJ MAJCI

5979. Lejs kaže da je čuo od Hišama, on od Urve, a ovaj od Esme da je rekla kako je u doba dok su Kurejševici s njenim ocem progonili Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njoj došla majka višeboškinja, pa je ona upitala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Došla mi je majka mrzovoljna (prema islamu). Mogu li prema njoj biti pažljiva?”

“Možeš, budi pažljiva prema svojoj majci!”, odgovorio je.³

5980. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu Lejs, a ovome Ukajl da je čuo od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha, koji mu je rekao:

“Pričao mi je Abdullah b. Abbas da mu je Ebu-Sufjan kazivao kako je po njega poslao Herakle i pitao ga: ‘Šta vam on – tj. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – naređuje?’

‘Naređuje nam da klanjamo, da milostinju dijelimo, da poštteni budemo i da rodbinske veze održavamo’, odgovorio mu je.”

بَابُ صَلَاةِ الْمَرْأَةِ أُمِّهَا وَلَهَا زَوْجٌ

٥٩٧٩. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أَسْمَاءَ قَالَتْ قَدِمَتْ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ وَمُدَّتِهِمْ إِذْ عَاهَدُوا النَّبِيَّ ﷺ مَعَ ابْنِهَا فَاسْتَفْتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ صِلِي أُمَّكَ .

٥٩٨٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَعْني النَّبِيَّ ﷺ يَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْعَفَافِ وَالصَّلَاةِ .

3 Ibn-Bettal kaže kako se iz ovoga može zaključiti da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio Esmi da pazi svoju majku i čini joj dobročinstvo, ne postavljajući joj uvjet da se o tome prethodno posavjetuje sa svojim mužem. Oni koji tvrde da je žena slobodna u raspolaganju svojim imetkom, i bez dozvole svoga muža, u ovom primjeru imaju jak dokaz.

PAŽNJA PREMA BRATU MUŠRIKU (IDOLOPOKLONIKU)

5981. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, a ovome Abdullah b. Dinar da je čuo Ibn-Omera, radijallahu anhum, kad je kazivao:

“Ugledavši da se prodaje prugasti (zlatom protkani) ogrtač, Omer je rekao: ‘Allahov Poslaniče, kupi ovaj (ogrtač) i oblači ga petkom i kad ti dođu delegacije.’ Tada mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ovakav (ogrtač) oblači onaj ko nema udjela (u vjeri ili na Sudnjem danu).’ Kasnije je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, donio ogrtače i jedan poslao Omeru, pa mu je (Omer) rekao: ‘Kako ću ga obući kad si o njemu onako rekao?’

‘Nisam ti ga dao da ga oblačiš’, odgovorio je, ‘nego da ga prodaš ili se njime pokrivaš!’ Potom ga je Omer poslao svome bratu u Mekku prije nego što je on primio islam.”

ZNAČAJ ODRŽAVANJA RODBINSKIH VEZA

5982. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'ba, a ovome Ibn-Usman da je čuo od Musaa b. Talhe, a on od Ebu-Ejjuba da je rekao:

“Neko je upitao: ‘Allahov Poslaniče, navedi mi djelo koje će me uvesti u Džennet...’”

بَابُ صَلَاةِ الْأَخِ الْمُشْرِكِ

٥٩٨١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ رَأَى عُمَرُ حُلَّةَ سَيَرَاءٍ تُبَاعُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَغِ هَذِهِ وَالْبَسْهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَإِذَا جَاءَكَ الْوُفُودُ قَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ مِنْهَا بِحُلَلٍ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ بِحُلَّةٍ فَقَالَ كَيْفَ الْبَسْهَا وَقَدْ قُلْتَ فِيهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنِّي لَمْ أُعْطِكْهَا لِتَلْبَسَهَا وَلَكِنْ تَبِيعُهَا أَوْ تَكْسُوَهَا فَأَرْسَلَ بِهَا عُمَرُ إِلَى أَخٍ لَهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ .

بَابُ فَضْلِ صَلَاةِ الرَّحِمِ

٥٩٨٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ .

5983. PRIČAO MI JE Abdur-Rahman b. Bišr, njemu Behz, a ovome Šu‘ba da je čuo od Ibn-Usmana b. Abdullaha b. Mevheba i njegova oca Usmana b. Abdullaha, a njih dvojica od Musaa b. Talhe da je kazivao:

“Od Ebu-Ejjuba Ensarija, radijallahu anhu, čuo sam da je jedan čovjek rekao: ‘Allahov Poslaniče, navedi mi djelo koje će me uvesti u Džennet!’ – pa je svijet povikao: ‘Šta mu je, šta mu je?’ Tada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Obožavaj samo Allaha i nemoj Mu nikoga (i ništa) ravnim smatrati, klanjaj, daji zekat i održavaj rodbinske veze. Pusti je (sada)!’

‘Kao da je bio na svojoj devi’ – rekao je (Ejjub).”¹

GRIJEH ONOGA KO KIDA RODBINSKE VEZE

5984. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, a ovome Ukajl da je čuo od Ibn-Šihaba da je Muhammed b. Džubejr b. Mut‘im rekao:

“Kazivao mi je Džubejr b. Mut‘im da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘U Džennet neće ući onaj koji kida rodbinske veze.’”²

٥٩٨٣. وَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا بَشِيرُ بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ وَأَبُوهُ عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُمَا سَمِعَا مُوسَى بْنَ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ فَقَالَ الْقَوْمُ مَا لَهُ مَا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَبَّ مَا لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ ذَرَّهَا قَالَ كَأَنَّهُ كَانَ عَلَى رَاحِلَتِهِ .

بَابُ إِثْمِ الْقَاطِعِ

٥٩٨٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ إِنَّ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ .

¹ Iz druge verzija ovog hadisa koju bilježi Muslim u svom *Sahihu*, broj hadisa 13, saznajemo da je čovjek uhvatio za povodac deve kako bi postavio pitanje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Iz samog konteksta nije baš jasno za povodac čije deve je uhvatio taj čovjek. Moguće je da je on bio na devi pa ju je zaustavio i kada je dobio odgovor, rečeno mu je da pusti devu da ga odnese do kuće jer je dobio odgovor. Druga mogućnost jeste da je uhvatio za povodac Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem deve, pa kada je dobio odgovor, on mu je rekao da pusti povodac kako bi išao dalje.

² U *merfu* predaji od Ebu-Musaa stoji: “U Džennet neće ući onaj koji je sklon vinu, koji vjeruje da je čarolija istina i koji kida rodbinske veze.” U drugom predanju od Ibn-Ebu-Evfaa stoji da se “milost (kiša) ne spušta na ljude među kojima ima onih koji kidaju rodbinske veze”.

ODRŽAVANJE RODBINSKIH VEZA UVEĆAVA IMETAK

5985. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Ma'n, a ovome njegov otac da je čuo od Seida b. Ebu-Seida da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, rekao:

“Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Ko hoće da mu se poveća imetak (nafaka) i produži život neka održava rodbinske veze.’”

5986. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bekr, njemu Lejs, a ovome Ukajl da je čuo od Ibn-Šihaba, a on od Enesa b. Malika da je rekao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ko hoće da mu se poveća imetak (nafaka) i produži život neka održava rodbinske veze.’”¹

بَاب مَنْ بَسِطَ لَهُ فِي الرِّزْقِ بَصِلَةَ الرَّحِمِ

٥٩٨٥. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

٥٩٨٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

¹ U merfu predaji od Enesa također se kaže: “Zbog sadake i održavanja rodbinskih veza Allah produžava život i čuva od zle smrti.” U drugom se hadisu koji prenosi Ibn-Omer kaže: “Ko se boji Gospodara i čuva rodbinske veze – bit će mu produžen život, uvećan imetak i zavoljet će ga njegovi.”

Na prvi pogled, smisao gore navedenog hadisa može se učiniti oprečnim riječima Uzvišenoga: “A kad konac njegov dođe – ni za tren ga neće moći niti odložiti niti ubrzati” (Junus, 49), a također i: “Reci: ‘Dan vam je već određen – ne možete ga ni za čas jedan zaustaviti niti ubrzati.’” (Sebe’, 30) Pa ipak, smisao ovog hadisa i navedenih kur’anskih ajeta može se dvostruko povezati. Najprije, pod u hadisu spomenutim produženjem života, može se podrazumijevati sreća u životu kao rezultat pokornosti Uzvišenom, zatim provođenje vremena u činjenju djela korisnih za onaj svijet i, na koncu, pošteđenost od uzaludnog trošenja dragocjenog vremena u kratkom životu na ovom svijetu, pogotovo kad se zna da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao kako je životni vijek njegovih sljedbenika kraći od životnog vijeka ranijih naroda, te mu je zato Uzvišeni, mimo ostale narode, dao Lejletul-kadr, noć koja je vrednija od hiljadu mjeseci. Drugim riječima, to znači kako i održavanje rodbinskih veza može biti uzrokom sretnog života provedenog u pokornosti i Allahovu zadovoljstvu. Rezultat takvog života je hairli porod koji čovjek ostavlja iza sebe, dobra djela od opće koristi te naraštaj podučeni islamu i znanju, naraštaj koji će ga se lijepim spomenom sjećati i nakon njegove smrti.

Drugo, Uzvišeni Allah meleku smrti može, npr., kazati: “Život toga i toga roba, ako bude održavao rodbinske veze dug je stotinu godina, a ako ne bude, šezdeset” – budući da Allah unaprijed zna hoće li taj i taj rob održavati rodbinske veze ili neće. U Njegovom znanju o životnom vijeku Njegovog roba nema nikakve promjene (niti zaustavljanja niti ubrzavanja), dok se u znanju meleka život toga i toga roba može povećavati ili smanjivati, na što se aludira i u riječima Uzvišenoga: “Svako doba imalo je svoju Knjigu; Allah je dokidao što je htio, a ostavljao što je htio; u Njega je Glavna knjiga.” (Er-Ra’d, 38-39) Dokidanje i ostavljanje, prema tome, odnosi se na znanje meleka smrti, a ne na znanje u Glavnoj knjizi (Allahovo znanje), u kome nema apsolutno nikakve promjene.

ALLAH UKAZUJE PAŽNJU ONOME KOJI JE PAŽLJIV PREMA RODBINI

5987. PRIČAO MI JE Bišr b. Muhammed, njemu Abdullah, a ovome Mu'avija b. Ebu-Muzerrid da je čuo od svoga amidže Seida b. Jesara, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je stvorio stvorenja (ljude), i kad je završio s njihovim stvaranjem, rodbinska je veza² rekla: ‘Ovo je mjesto gdje Ti se utječem od prekidanja (rodbinskih veza)!’ ‘Jeste’, rekao je (Allah), ‘hoćeš li biti zadovoljna ako budem ukazivao pažnju onome koji bude na tebe pazio, a da prekinem s onim koji tebe bude prekidao?’

‘Hoću, Gospodaru!’, odgovorila je.

‘Neka ti bude!’, rekao je (Allah).”

Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pročitajte, ako želite: ‘Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na zemlji činili i rodbinske veze kidali?’”³

5988. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman, a ovome Abdullah b. Dinar da je čuo od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Rodbinska veza (er-rahim)⁴ ima korijen u imenu Milostivi (Er-Rahman), pa (joj) je Allah rekao: ‘Ko na tebe bude pazio – pazit ću i Ja na njega, a ko te bude prekidao – i Ja ću s njim prekinuti!’”

بَابُ مَنْ وَصَلَ وَصَلَهُ اللَّهُ

٥٩٨٧. حَدَّثَنِي بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي مُزَرَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمِّي سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مِنْ خَلْقِهِ قَالَتِ الرَّحِمُ هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ الْقَطِيعَةِ قَالَ نَعَمْ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكَ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكَ قَالَتْ بَلَى يَا رَبِّ قَالَ فَهُوَ لَكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاقْرَءُوا إِن شِئْتُمْ (فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ) .

٥٩٨٨. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ الرَّحِمَ شَجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَقَالَ اللَّهُ مَنْ وَصَلَكَ وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَكَ قَطَعْتُهُ .

2 U arapskom izvorniku upotrijebljena je riječ *er-rahim*, koja ima više značenja: materica; majčina utroba; fig. njedra; nutritina; krvna veza, rodbinska veza, srodstvo.

3 Muhammed, 22.

4 U hadisi-kudsiju koji prenosi Abdur-Rahman b. Avf stoji: “Ja sam Milostivi (Er-Rahman); stvorio sam rodbinsku vezu (er-rahim - majčinu utrobu; matericu) i ime joj izveo od Svoga imena.” Iz istog korijena izvedena je i riječ “er-rahme” (milost), što znači da onaj koji kida rodbinske veze kida vezu milosti s Milostivim.

5989. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Sulejman b. Bilal, a ovome Mu'avija b. Ebu-Muzerrid da je čuo od Jezida b. Rumana, on od Urvea, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, da je on (Vjerovjesnik) rekao:

“Rodbinska je veza (*er-rahim*) korijen: ko na nju bude pazio – i ja ću na njega paziti, a ko je bude prekidao – i ja ću s njim prekinuti!”

UKAZIVANJE PAŽNJE SVOJOJ RODBINI

5990. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovome Šu'ba da je čuo od Isma'ila b. Ebu-Halida, on od Kajsa b. Ebu-Hazima, a ovaj od Amra b. Asa da je rekao:

“Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je, ne skrivajući, glasno rekao: ‘Porodica Ebu... nije moj zaštitnik! Moji su zaštitnici Allah i čestiti vjernici!’”

(Amr kaže: “U knjizi Muhammeda b. Dža'fera poslije riječi Ebu nema ništa.”)

Anbesa b. Abdul-Vahid dodaje da je čuo od Bejana, on od Kajsa, a ovaj od Amra b. Asa da je rekao: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘... ali sam prema njima pažljiv’” (tj. prema rodbini činim dobročinstvo).²

٥٩٨٩. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ أَبِي مُزَرِّدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الرَّحِمُ شَجَنَةٌ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَتْهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَتْهُ.

بَابُ تَبَلُّ الرِّحْمِ بِبِلَالِهَا

٥٩٩٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ أَنَّ عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ جَهَارًا غَيْرَ سِرٍّ يَقُولُ إِنَّ آلَ أَبِي قَالَ عَمْرُو فِي كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ بَيَاضٌ لَيْسُوا بِأَوْلِيَائِي إِنَّمَا وَلِيِّي اللَّهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ زَادَ عَنبَسَةُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ عَنْ بَيَانَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ عَمْرُو بْنِ الْعَاصِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَلَكِنْ لَهُمْ رَحِمٌ أَبْلَاهَا بِلَالُهَا يَعْنِي أَصْلُهَا بِصِلَتِهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بِلَالُهَا كَذَا وَقَعَ وَبِلَالُهَا أَجُودٌ وَأَصَحُّ وَبِلَالُهَا لَا أَعْرِفُ لَهُ وَجْهًا.

1 Osnovno značenje riječi “belle – jebullu”, koja je upotrijebljena u navedenom hadisu jest “nakvasiti, natopiti, navlažiti”, a figurativno, “činiti dobro, paziti, biti ljubazan prema svojoj rodbini”. U drugom hadisu, u kome stoji: “Osvježite svoju rodbinu, makar selamom!” – to je još očitije. Tu se kidanje rodbinskih veza uspoređuje s vatrom, a održavanje s vodom, koja je svojom hladnoćom gasi, ili sa suhom, žednom i ispucalom zemljom, bez igdje ičega zelenog, na jednoj, i obilnom kišom poslije koje, kad na obamrlu zemlju padne, odjednom sve počne rasti, cvjetati i bujati, na drugoj strani. Tako je i s rodbinom koju, kad se zapostavi, karakteriše otuđenost, pakost i mržnja, a kad joj se ukazuje pažnja, – ljubav, čistota i privrženost.

2 Nevevi kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovim želio reći: “Moji su prijatelji čestiti vjernici, iako su mi po srodstvu daleko, a nisu mi prijatelji nevaljali nevjernici, makar mi po srodstvu bili i bliski.” Kurtubi kaže da je smisao hadisa da ukaže na potrebu prekidanja prijateljstva u vjeri između vjernika i nevjernika, pa makar bili i najbliži rođaci. Drugim riječima, kao da je rečeno: “Ja se ne prijateljim ni s kim zbog srodstva; Uzvišenog Allaha, zbog Njegove neizmjerne blagodati prema Svojim robovima, volim; radi Allahova zadovoljstva volim i sve čestite vjernike; prijateljim se sa svim vjernicima i čestitim ljudima bez obzira da li su mi oni rod ili nisu.”

U istom se smislu od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kada su objavljene riječi Uzvišenoga: “I opominji rodbinu svoju najbližu i budi ljubazan prema

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “*Bi belaha* (spomenuta riječ hadisu) tako se navodi. Međutim, *bi belaliha* je bolje i ispravnije, dok za *bi belaha* ne znam da je ispravno.”

UKAZIVANJE PAŽNJE RODBINI NIJE UZVRAĆANJE ISTOM MJEROM³

5991. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovome A'meš da je čuo od Hasana b. Amra i Fitra, oni od Mudžahida, a on od Abdullaha b. Amra (Sufjan kaže da A'meš ne navodi, a Hasan i Fitr navode prenosioca do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem) da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Rodбини pažnju ne ukazuje onaj koji na pažnju uzvraća pažnjom, nego onaj koji na nju pazi i onda kad mu je ona (pažnja) od drugih uskraćena.”

O MUŠRIKU (IDOLOPOKLONIKU) KOJI RODBINI UKAZUJE PAŽNJU, A ZATIM PRIMI ISLAM

5992. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Urvea b. Zubejra, a ovaj od Hakima b. Hizama, koji mu je kazivao da je upitao (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem): “Allahov Poslaniče, šta misliš hoću li za ono čemu sam vodio računa u doba neznanja (džahilijeta) – pažnju prema rodbini, oslobađanje robova i milostinju – imati nagradu?” Hakim (dalje) kaže da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: “Primajući islam, zadržao si ranije učinjena dobra djela.”

بَابُ لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِي

٥٩٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ وَالْحَسَنِ بْنِ عَمْرٍو وَفِطْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ سُفْيَانُ لَمْ يَرْفَعَهُ الْأَعْمَشُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَرَفَعَهُ حَسَنٌ وَفِطْرٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِي وَلَكِنَّ الْوَاصِلَ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحْمَةُ وَصَلَهَا.

بَابُ مَنْ وَصَلَ رَحْمَهُ فِي الشِّرْكِ ثُمَّ أَسْلَمَ

٥٩٩٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُروَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَحَنَّنُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صِلَةٍ وَعَتَاقَةٍ وَصَدَقَةٍ هَلْ لِي فِيهَا مِنْ أَجْرٍ قَالَ حَكِيمٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ وَيُقَالُ أَيْضًا عَنْ أَبِي الْيَمَانِ أَتَحَنَّنْتُ وَقَالَ مَعْمَرٌ وَصَالِحٌ وَابْنُ الْمُسَافِرِ أَتَحَنَّنْتُ

vjernicima koji te slijede!” (Eš-Šuara, 214-215) – pozvao Kurejševiče i redom ih, i bliže i dalje, opomenuo, obrativši se na kraju svojoj kćerci Fatimi riječima: “Fatima, spašavaj se od vatre, jer vam ja kod Allaha neću moći nimalo pomoći, osim što ste mi vi rodbina, pa vas pazim!”

³ Tri su oblika ukazivanja pažnje rodbini: pažnja, uzvraćanje na pažnju i uskraćivanje pažnje. Prvom se vrstom koristi onaj koji uvijek pruža više nego što dobiva, drugom onaj koji pruža onoliko koliko i dobiva, a trećom onaj koji uopće ne uzvraća pažnju, ili uvijek nudi manje nego što dobiva.

Od Ebu-Jemana također se prenosi da je rekao: “*Etehannesu*” (čuvao sam se). Ma‘mer, Salih i Ibn-Musafir također kažu da je rekao: “*Etehannesu*” (čuvao sam se), dok Ibn-Ishak¹ kaže da riječ “et-tehannus” znači “et-teberrur” (dobrostitivost). Takvo mišljenje prenosi i Hišam od svoga oca.²

O ONOME KO JE TUĐOJ DJEVOJČICI DOPUSTIO DA SE IGRA S NJIM, POLJUBIO JE I S NJOM SE ŠALIO

5993. PRIČAO NAM JE Hibban, njemu Abdullah, a ovome Halid b. Seid kako je čuo od svoga oca da mu je Umm-Halid bint Halid b. Seid pričala:

“Došla sam, u žutoj košulji, sa svojim ocem kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa (mi) je on rekao: ‘*Seneh, seneh!*’

Abdullah kaže da to na abesinskom znači “hasene” (ah, što je lijepa!) Počela sam se igrati s madežom - pečatom vjerovjesništva, zbog čega me je otac naružio, ali mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Pusti je!’, a zatim se obratio meni: ‘Nosi i deri! Nosi i deri! Nosi i deri!’”³

Ove su riječi, kaže Abdullah, prešle u izreku.⁴

وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ التَّحْنُتُ التَّبَرُّرُ وَتَابَعَهُمْ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ .

بَابُ مَنْ تَرَكَ صَبِيَّةَ غَيْرِهِ
حَتَّى تَلْعَبَ بِهِ أَوْ قَبَّلَهَا أَوْ مَازَحَهَا

٥٩٩٣. حَدَّثَنَا حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ
خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدِ بِنْتِ
خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَتْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَعَ
أَبِي وَعَلَى قَمِيصٍ أَصْفَرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَنَهُ
سَنَهُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهِيَ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنَةٌ قَالَتْ
فَذَهَبْتُ أَلْعَبُ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فَزَبَرَنِي أَبِي قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعَهَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبِلِي
وَأَخْلَقِي ثُمَّ أَبِلِي وَأَخْلَقِي ثُمَّ أَبِلِي وَأَخْلَقِي قَالَ
عَبْدُ اللَّهِ فَبَقِيَتْ حَتَّى ذَكَرَ يَعْنِي مِنْ بَقَائِهَا .

¹ Ibn-Ishak u svome djelu “*Životopis Vjerovjesnikov*” kaže: “Pričao mi je Vehb b. Kejsan da je čuo kad je Abdullah b. Zubejr rekao Ubejdu b. Umejru: ‘Ispričaj mi kako su izgledali prvi znaci vjerovjesništva’ – pa je Ubejd, u mom prisustvu, rekao: ‘Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svake godine osamljivao po jedan mjesec u pećini na brdu Hira i tamo se predavao razmišljanju. To je bio način kurejševičkog izražavanja pobožnosti u predislamsko doba.’” Na te znake vjerovjesništva ukazuje se i u hadisu koji prenosi Aiša, radijallahu anha, a u kome je riječ “jeteannesu” upotrijebljena u značenju “jeteabbedu”.

² Ovim se misli da je riječ “et-tehannus” protumačena kao “et-teberrur” (dobrostitivost).

³ U smislu: “Dao Bog, pa ih još mnogo, boljih i ljepših obukla i u zdravlju i rahatluku poderala!”

⁴ Tj. vremenom su ove riječi među svijetom prešle u izreku i postale izraz blagoslova onome koji kupi ili obuče novu odjeću ili dio odjeće.

ISKAZIVANJE MILOSTI
PREMA DJETETU TE GRLJENJE
I LJUBLJENJE DJETETA

Sabit prenosi od Enesa da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo je Ibrahima, poljubio ga i pomirisao.”

5994. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Mehdi, a ovome Ibn-Ebu-Ja'kub da je čuo od Ebu-Nu'ma, koji je kazivao:

“Bio sam (osobno) svjedok kad je Ibn-Omera jedan čovjek pitao za krv komarca, pa ga je (Ibn-Omer) upitao: ‘Odakle si ti?’

‘Iz Iraka’, odgovorio je. Tada je (Ibn-Omer) rekao: ‘Pogledajte ovoga!’⁵ Pita me za krv komarca, a ubili su Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, sina (tj. unuka Husejna)! Svojim sam ušima čuo kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Njih su dvojica⁶ na ovome svijetu moja dva (cvijeta) bosiljka.’”⁷

5995. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Abdullaha b. Ebu-Bekra, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, koja mu je kazivala: “Došla mi je prosjačeći jedna žena s dvjema djevojčicama. Kod mene se zatekla samo jedna jedina hurma, pa sam

بَابُ رَحْمَةِ الْوَلَدِ وَتَقْبِيلِهِ وَمُعَانَقَتِهِ

وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ أَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ إِبْرَاهِيمَ فَقَبَّلَهُ وَشَمَّهُ .

٥٩٩٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ قَالَ كُنْتُ شَاهِدًا لِابْنِ عُمَرَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ دَمِ الْبُعُوضِ فَقَالَ يَمُنُّ أَنْتَ فَقَالَ مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ قَالَ انْظُرُوا إِلَى هَذَا يَسْأَلُنِي عَنْ دَمِ الْبُعُوضِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ النَّبِيِّ ﷺ وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ هُمَا رِيحَانَتَايَ مِنَ الدُّنْيَا .

٥٩٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَنَّ عُرْوَةَ بِنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَتْهُ قَالَتْ جَاءَتْنِي امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنَتَانِ تَسْأَلْنِي

5 Govoreći to, Ibn-Omer, radijallahu anhumu, nije mislio konkretno na spomenutog čovjeka, nego je htio ukazati na nemilosrdnost Iračana općenito i njihovu nedoraslost u poređenju sa stanovnicima Hidžaza u iskazivanju poštovanja prema Ehli-bejtu. Moguće je da je Ibn-Omer kasnije i odgovorio na postavljeno pitanje, tj. o krvi komarca, jer mu kao uglednom ashabu nije dolikovalo da znanje, ma o čemu se radilo, pritaji i ne kaže ono što zna, pogotovo što ništa ne ukazuje na to da je spomenuti čovjek, bilo izbliza bilo izdaleka, imao ikakva učešća u Husejnovu, radijallahu anhu, ubistvu.

6 Tj. njegovi unuci Hasan i Husejn, radijallahu anhumu. Za Hasana se sumnja da je otrovan u Medini 50. g. po Hidžri (670. g.), dok je Husejn ubijen na Kerbeli u Iraku 10. muharrema 61. god. po Hidžri (10. decembra 680. g.), gdje je i ukopan.

7 Nazvao ih je cvjetovima bosiljka jer se djeca ljube i mirišu poput buketa cvijeća. Oni su mu bili najdraža ovosvjetska blagodat kojom ga je Allah počastio i prema njima mu ljubav ulio.

joj je dala, ali ju je ona popolovila djevojčicama, a zatim ustala i izišla. Domalo je ušao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam mu to ispričala, a on reče: ‘Ko bilo čime opskrbi ove djevojčice i prema njima lijepo postupi – one će mu biti zaštita od vatre.’”¹

5996. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Lejs, a ovome Seid Makburi da je čuo od Amra b. Sulejma, a on od Ebu-Katade da je kazivao:

“Izišao je pred nas Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s Umamom bint Ebu-As² na ramenima i tako (s njom) klanjao, spuštajući je kad bi bio na ruku‘u, a dižući je kad bi se on dizao.”³

5997. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poljubio je Hasana, sina Alijinog, u prisustvu Akre‘a b. Habisa Temimija, koji je kod njega sjedio, pa je Akre‘ rekao: ‘Ja imam desetero djece, ali nikada nijedno nisam poljubio!’ Tada

فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي غَيْرَ تَمْرَةٍ وَاحِدَةٍ فَأَعْطَيْتُهَا
فَقَسَمْتُهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ فَدَخَلَ
النَّبِيُّ ﷺ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ مَنْ يَلِي مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ
شَيْئًا فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ .

٥٩٩٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا
سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ سُلَيْمٍ حَدَّثَنَا
أَبُو قَتَادَةَ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ وَأُمَامَةُ بِنْتُ
أَبِي الْعَاصِ عَلَى عَاتِقِهِ فَصَلَّى فَإِذَا رَكَعَ وَضَعَ وَإِذَا
رَفَعَ رَفَعَهَا .

٥٩٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ
أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ
التَّمِيمِيُّ جَالِسًا فَقَالَ الْأَقْرَعُ إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنْ

1 U nekoliko drugih verzija ovog hadisa stoji: “Kome ove djevojčice budu kušnja, pa prema njima lijepo postupi – one će mu biti zaštita od vatre.” U hadisu koji prenosi Ibn-Abbas, a bilježi ga Taberi, dodaje se: “... pa ih odgoji, njima se oženi i lijepo prema njima postupi...” – dok u hadisu koji bilježi Ibn-Madždže stoji: “... pa ih nahrani, napoji i obuče...” Iz ovih hadisa da se zaključiti kako se obećana nagrada postiže ako se one nastave pomagati sve dok udajom ili na neki drugi način ne iziđu nakraj sa siromaštvom. Upitan da li se obećana nagrada postiže ako se tako postupi i prema samo jednoj djevojčici, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrdno je odgovorio riječima: “Ko ima djevojčicu, pa je lijepo odgoji, podučiti i obaspe je blagodatima kojima je Allah njega obasuo...”

2 Tj. kćerkom Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, kćerke Zejneb.

3 Možda ovaj primjer najbolje potvrđuje kolika je bila Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, milost prema djetetu te objašnjava naslov koji nosi ovo poglavlje, jer je i dijete djetetovo dijete. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije sebi mogao dozvoliti da ucvijeli Umamu, pa ju je, bojeći se da ne padne, kad bi bio na rukuu i sedždi, skidao na zemlju, a kad bi se digao, ponovo je stavljao na ramena, jer je primijetio da dijete izgara od radosti kad će je ponovo uzeti i podići. Neki iz ovog slučaja izvlače zaključak da pokazivanje milosti prema djetetu može čak ići i nauštrb skrušenosti, kojom treba da odiše namaz. S druge strane, možda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tako postupio kako bi praktično pokazao drugima da je to dozvoljeno.

je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao u njega i rekao mu: ‘Ko prema drugima nije milostiv⁴ – neće ni drugi biti (milostivi) prema njemu.’”⁵

5998. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, a ovome Hišam da je čuo od Urvea, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala: “Jedan beduin⁶ došao je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: ‘Vi ljubite djecu, a mi ne ljubimo!’ ‘Ja nisam kriv što ti je Allah iz srca uklonio milost’, rekao mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”⁷

5999. PRIČAO NAM JE Ibn-Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Zejd b. Eslem da je čuo od svoga oca, a on od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je kazivao: “Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dovedeno je zarobljeno roblje⁸ među kojima je bila i jedna žena. Ona je među robljem tražila i dojila djecu,⁹ a kad je pronašla (svoje dijete), priljubila ga je uza stomak i podojila. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Šta mislite da li bi ova svoje dijete bacila u vatru?’

الْوَلَدِ مَا قَبِلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ .

٥٩٩٨ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَ أَغْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ تُقْبِلُونَ الصَّبِيَّانَ فَمَا نُقْبِلُهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْأَمْلِكُ لَكَ أَنْ نَزَعَ اللَّهُ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ .

٥٩٩٩ . حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ سَبْيٌ فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنَ السَّبْيِ قَدْ تَحَلَّبُ ثَدْيَهَا تَسْقِي إِذَا وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَأَرْضَعَتْهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ أَتَرَوْنَ هَذِهِ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ قُلْنَا لَا وَهِيَ تَقْدِرُ عَلَى أَنْ لَا تَطْرَحَهُ فَقَالَ اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بِوَلَدِهَا .

- 4 Ovim je odgovorom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio ukazati Akre'u da ljubljenje djece i drugih, bez obzira jesu li oni ukućani i bliža rodbina ili nisu, nije znak neodoljive strasti, nego izraz ljubavi i milosti koja se osjeća prema njima.
- 5 O Akre'u b. Habisu Temimiju bilo je više govora kad je tumačeno kur'ansko poglavlje El-Hudžurat (Sobe). Bio je jedan od onih čije je srce pridobiveno, pa je primio islam i kasnije bio čestit vjernik.
- 6 Moguće je da se radi o u prethodnom hadisu spomenutom Akre'u, ali i o sasvim drugom slučaju; njih je, po svoj prilici, bilo više.
- 7 Tj. ako je iz tvoga srca Allah uklonio milost, ja ti je ne mogu vratiti.
- 8 Zarobljenici iz plemena Hevazin.
- 9 U drugim verzijama ovog hadisa umjesto glagola “teski” (napojiti, dati da pije) upotrijebljen je glagol “tesa” (tražiti, žuriti). U verziji ovog hadisa koji kazuje Ismaili stoji: “Kako bi na koje dijete nailazila, zadojila bi ga, a kad je našla (svoje) dijete, uzela ga je, priljubila uza stomak i podojila.” Iz konteksta hadisa razumije se da je svoje dijete bila izgubila, pa joj je mlijeko u dojka počelo navirati i mučiti je. Zato bi, kada bi naišla na kakvo dijete, uzela ga i zadojila, kako bi ublažila bol, a kada je našla svoje dijete, uzela ga je i prigrllila kako bi ga podojila.

‘Ne bi’,¹ odgovorili smo, ‘ako bi mogla (izbjeći) da ga ne baci.’ Potom je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) rekao: ‘Allah je milostiviji prema Svojim robovima² nego što je ova prema svome djetetu!’”

ALLAH JE MILOST DAO U STOTINU DIJELOVA

6000. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman Hakem b. Nafi‘ Behrani, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu-Hurejre da je kazivao:

“Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Allah je milost dao u stotinu dijelova: kod Sebe je zadržao devedeset i devet dijelova, a na Zemlju je spustio (samo) jedan. Od tog je (jednog) dijela samilost stvorenja jednih prema drugima, pa i to što kobila diže svoje kopito sa ždrebeta, bojeći se da ga ne povrijedi.’”

بَابُ جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ

٦٠٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ الْبَهْرَانِيُّ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَأَى أَحْمُ الْخَلْقِ حَتَّى تَرَفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةً أَنْ تُصِيبَهُ.

¹ Tj. nikada ga dobrovoljno ne bi bacila.

² U hadisu koji od Enesa bilježe Ahmed i Hakim stoji: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s grupom ashaba naišao je putem na kome je bilo dijete, pa se njegova majka, kada je ugledala ljude, pobojala da joj ga ne zgaze, te je, trčeći da ga uzme i skloni s puta, počela vikati: ‘Moje dijete! Moje dijete!’ Vidjevši to, ashabī su rekli: ‘Ova svoje dijete ne bi mogla baciti u vatru’ – na što je (Allahov Poslanik) dodao: ‘Ni Allah Svoga prijatelja neće baciti u vatru!’”

Riječi “bi ibadihi” (prema Svojim robovima), koje su upotrijebljene u hadisu, iako imaju opće značenje, isključivo se odnose na robove vjernike, kao što stoji i u riječima Uzvišenog: “A milost Moja obuhvaća sve; dat ću je onima koji se budu grijeha klonili i zekat davali, i onima koji u dokaze Naše budu vjerovali.” (El-A‘raf, 156)

UBISTVO DJETETA IZ STRAHA OD SIROMAŠTVA

6001. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovome Mensur da je čuo od Ebu-Vaila, on od Amra b. Šurahbila, a ovaj od Abdullaha da je kazivao:

“Upitao sam (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem): ‘Allahov Poslaniče, koji je grijeh najteži?’, pa mi je rekao: ‘Da Allahu, koji te je stvorio, pripišeš sudruga.’

‘A koji onda?’, upitao sam.

‘Da ubiješ svoje dijete iz straha da će jesti s tobom’, odgovorio je.

‘A koji onda?’, upitao sam.

‘Da počiniš blud sa ženom svoga komšije’, odgovorio je. Potom je Allah potvrdio istinitost Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi objavivši: ‘I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju...’³

STAVLJANJE DJETETA U KRILO

6002. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja b. Seid, a ovome Hišam da je čuo od svoga oca, a on od Aiše da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo u svoje krilo dijete da mu protrlja nepce, pa ga je ono pomokrilo. Tada je on zatražio da mu donesu vode, pa je (pomokreno mjesto) polio vodom.

بَاب قَتْلِ الْوَلَدِ خَشْيَةً أَنْ يَأْكُلَ مَعَهُ

٦٠٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَرْحِبِيلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةً أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ قَالَ ثُمَّ أَيُّ قَالَ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ (وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ).

بَاب وَضْعِ الصَّبِيِّ فِي الْحَجْرِ

٦٠٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَضَعَ صَبِيًّا فِي حَجْرِهِ يُحَنِّكُهُ فَبَالَ عَلَيْهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَاتَّبَعَهُ.

³ Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “I oni koji mimo Allaha drugog boga ne mole, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad se na to ima pravo, i koji ne bludniče; a ko to radi, iskusit će kaznu.” (El-Furkan, 68)

STAVLJANJE DJETETA NA BEDRO

6003. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Arim, a ovome Mu'temir b. Sulejman da je čuo od svoga oca, on od Ebu-Temime, ovaj od Ebu-USmana Nehdija, a on od Usame b. Zejda, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo me je i stavio da sjedim na jednom njegovom bedru, a Hasana (sina Alijinog) stavio je na drugo. Potom ih sastavio i rekao: ‘Bože, smiluj im se, ja sam im se smilovao!’”¹

Od Alije² se prenosi da je kazivao: “Pričao nam je Jahja, a njemu Sulejman, kako je čuo od Ebu-USmana, da je Tejmi rekao: ‘Nešto me je obuzela sumnja da sam pričao to i to, što od Ebu-USmana nisam čuo, pa sam pogledao i vidio da imam zapisano to što sam čuo.’”³

بَابُ وَضْعِ الصَّبِيِّ عَلَى الْفَخْدِ

٦٠٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَارِمٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا تَمِيمَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ يُحَدِّثُهُ أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْخُذُنِي فَيَقْعِدُنِي عَلَى فَخْدِهِ وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ عَلَى فَخْدِهِ الْأُخْرَى ثُمَّ يَضُمُّهُمَا ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحُمُهُمَا وَعَنْ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ التَّيْمِيُّ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي مِنْهُ شَيْءٌ قُلْتُ حَدَّثْتَ بِهِ كَذَا وَكَذَا فَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ أَبِي عُثْمَانَ فَنَظَرْتُ فَوَجَدْتُهُ عِنْدِي مَكْتُوبًا فِيهَا سَمِعْتُ .

1 Davudi, kako prenosi Ibn-Tin, o navedenom slučaju kaže: “Ne znam da li se to desilo u isto vrijeme, jer je Usama stariji od Hasana...” To da je Usama b. Zejd dosta stariji od Hasana sasvim je jasno, jer je Hasan, kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio na ahiret, imao osam godina, a Usama devetnaest, po jednima, ili dvadeset, po drugima. Zasigurno se zna da ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za života bio postavio za zapovjednika (emira) velike vojske koju je namjeravao, pod njegovim zapovjedništvom, poslati prema Šamu, vojske u čijem sastavu je bilo i znamenitih ashaba, poput Omera i dr. Moguće je da se to desilo kada je Usama bio dječak od četrnaestak, a Hasan dijete od dvije godine, ili da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iz nekog naročitog razloga (bolesti ili slično) Usamu, kojeg je izuzetno volio i prema njemu bio jako nježan, uzeo u krilo da ga utješi te da mu je, u tom trenutku, prišao Hasan, pa je i njega uzeo, stavivši jednog na jedno, a drugog na drugo svoje bedro.

2 Riječ je o Aliji b. Abdullahu Mediniju.

3 Tj. posumnjao je da je to čuo od Ebu-Temime, a on od Ebu-USmana, ili da je čuo od Ebu-USmana izravno, bez posrednika. Iz konteksta se da razumjeti kako je moguće da mu je prvo pričao Ebu-Temima kako je čuo ovaj hadis od Ebu-USmana, pa je poslije sreo Ebu-USmana, koji mu je to potvrdio, ili da mu ga je prvo ispričao Ebu-USman, pa je poslije sreo Ebu-Temimu, koji mu je potvrdio da je Ebu-USman to isto i njemu pričao.

ČUVANJE OBAVEZE DIO JE IMANA

6004. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usama, a ovome Hišam da je čuo od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Nisam bila ljubomorna ni na jednu ženu kao što sam bila ljubomorna na Hatidžu, kada sam slušala da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) spominje – a umrla je tri godine prije nego što se on mnome oženio. Njegov Gospodar naredio mu je da je obraduje dvorcem od dragulja u Džennetu. Znao je zaklati ovcu i (meso) od nje podijeliti njenim prijateljicama.”⁴

ZASLUGA ONOGA KOJI IZDRŽAVA SIROČE

6005. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim, a ovome njegov otac da je čuo od Sehla b. Sa'da da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ja i skrbnik siročeta ovako smo u Džennetu’ – pokazavši svojim kažiprstom i srednjim prstom.”⁵

بَابُ حُسْنِ الْعَهْدِ مِنَ الْإِيمَانِ

٦٠٠٤. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غَرَّتْ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غَرَّتْ عَلَى خَدِيجَةَ وَلَقَدْ هَلَكْتُ قَبْلَ أَنْ يَتَزَوَّجَنِي بِثَلَاثِ سِنِينَ لَمَّا كُنْتُ أَسْمَعُهُ يَذْكُرُهَا وَلَقَدْ أَمَرَهُ رَبُّهُ أَنْ يُسَيِّرَهَا بَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ ثُمَّ يَهْدِي فِي خُلَّتِهَا مِنْهَا .

بَابُ فَضْلِ مَنْ يَعُولُ يَتِيمًا

٦٠٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَقَالَ بِإِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَةَ وَالْوُسْطَى .

4 Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi nešto donio, znao reći: “Odnosite ovo toj i toj jer je bila Hatidžina prijateljica.” U drugom hadisu od Aiše se prenosi: “Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom došla jedna starica, pa ju je upitao: ‘Kako ste? U kakvom ste stanju? Kako ste bili poslije nas?’ – ‘Dobro, Allahov Poslaniče, ti si mi preči i od oca i od majke.’ Kada je izišla, upitala sam ga: ‘Allahov Poslaniče, otkuda ovoliko zanimanje za ovu staricu?’ , pa mi je rekao: ‘Aiša, ona nam je dolazila još dok je Hatidža bila živa, a čuvanje obaveze je dio imana.’”

5 Siročetom se smatra dijete ostalo bez jednog ili oba roditelja do navršene godine punoljetstva (sinnur-rušd), a skrbnikom onaj koji preuzme brigu o njegovu odgoju, izdržavanju i školovanju, svejedno da li se radi o nekom od rodbine: djedu, amidži, bratu i sl. ili ne. To što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sebe i skrbnika siročeta usporedio s kažiprstom i srednjim prstom skrbniku siročeta obećava dvije velike nagrade na ahiretu: brz ulazak u Džennet s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i u njemu visok položaj pored Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Isti položaj Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao je uglednoj i lijepoj ženi koja ostane bez svoga muža, pa se, umjesto da se preuda, posveti svojoj siročadi dok ih ne odgoji. U merfu' hadisu koji prenosi Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ja sam prvi koji će otvoriti džennetska vrata. Tada ću ugledati jednu ženu pored sebe, pa ću je upitati: ‘Ko si ti?’, a ona će mi odgovoriti: ‘Ja sam žena udovica koja se posvetila odgoju svoje siročadi.’”

O ONOME KOJI SE BRINE O UDOVICI

6006. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, a njemu Malik da je čuo od Safvana b. Sulejma, koji kaže da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

“Onaj koji se brine o udovici i siromahu jest kao borac na Allahovu putu, ili kao onaj koji danju posti, a noć provodi u ibadetu.”

Pričao nam je Isma'il, njemu Malik, a ovome Sevr b. Zejd Dejlj da je čuo od Ebu-Gajsa, oslobođenog roba Ibn-Muti'ovog, a on od Ebu-Hurejre da je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, čuo hadis sličan ovome.

O ONOME KO BRINE O SIROMAHU

6007. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, a ovome Sevr b. Zejd da je čuo od Ebu-Gajsa, a on od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, da je kazivao: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Onaj koji se brine o udovici i siromahu jest kao borac na Allahovu putu’ – a mislim da je rekao – dvoumi se Ka'nebi – ‘kao onaj koji stalno (noću) bdije u ibadetu i kao postač koji ne mrsi.’”

بَاب السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ

٦٠٠٦. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ يُرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمُسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ كَالَّذِي يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ الدِّيلِيِّ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ.

بَاب السَّاعِي عَلَى الْمُسْكِينِ

٦٠٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمُسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَحْسِبُهُ قَالَ يَشْكُ الْقَعْنَبِيُّ كَالْقَائِمِ لَا يَفْطُرُ وَكَالصَّائِمِ لَا يَفْطُرُ.

MILOST PREMA LJUDIMA I ŽIVOTINJAMA¹

6008. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma'il, a ovome Ejjub da je čuo od Ebu-Kilabe, a on od Ebu-Sulejmana Malika b. Huvejrisa da je kazivao: "Kao mladići približno istih godina došli smo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kod njega ostali dvadeset noći, pa je, pomislivši da smo poželjeli svoje najbliže, upitao koga smo sve od svojih ukućana ostavili, te smo mu ispričali. Bio je nježan i milostiv, pa nam je rekao: "Vratite se svojim,² poučavajte ih (islamu), naređujte im i klanjajte onako kako ste mene vidjeli da klanjam. Kada nastupi vrijeme namaza, neka jedan od vas prouči ezan i neka najstariji među vama bude imam."

6009. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, a ovome Sumejj, oslobođeni rob Ebu-Bekrov, da je čuo od Ebu-Saliha Semmana, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dok je jedan čovjek bio na putu, obuzela ga je jaka žeđ, pa je pronašao bunar, spustio se u njega i napio se. Zatim je izišao i zatekao psa kako dašće i od žeđi liže zemlju. Čovjek je pomislio: ovaj je pas ožednio kao što sam i ja bio, pa se spustio u bunar, napunio papuču (vodom), uhvatio je ustima i napojio psa, pa ga je Allah pohvalio i oprostio mu."

"Allahov Poslaniče", upitali su, "zar ćemo i za životinje imati nagradu?"

"Za sve živo što ima džigericu ima i nagrada", odgovorio je.

بَابُ رَحْمَةِ النَّاسِ وَالْبَهَائِمِ

٦٠٠٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ أَتَيْنَا النَّبِيَّ ﷺ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً فَظَنَّ أَنَا اشْتَقْنَا أَهْلَنَا وَسَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا فِي أَهْلِنَا فَأَخْبَرَنَا وَكَانَ رَفِيقًا رَحِيمًا فَقَالَ ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِكُمْ فَعَلَّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي وَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤْذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ ثُمَّ لِيُؤْمَكُم أَكْبَرُكُمْ .

٦٠٠٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بَيْتًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلُ الَّذِي كَانَ بَلَغَ بِي فَنَزَلَ الْبَيْتَ فَمَلَأَ خُفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِيَمِينِهِ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا فَقَالَ نَعَمْ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ .

¹ U hadisu koji prenosi Ibn-Mes'ud, radijallahu anhu, stoji: "Nećete vjerovati dok ne budete samilosni!" Rekli su: "Allahov Poslaniče, svi smo mi samilosni." – "Nije samilost (u tome) da neko od vas bude samilostan prema svome drugu, nego (u tome) da se bude samilostan prema svim ljudima", reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

² U drugoj verziji ovog hadisa stoji: "Kako bi bilo da se vratite svojim pa da ih poučavate?..."

6010. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejre da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao je da klanja namaz, a mi za njim, pa je jedan beduin, dok je bio u namazu, zamolio: ‘Bože, smiluj se Ti meni i Muhammedu, a nemoj više nikome osim nas!’ Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predao selam, rekao je beduinu: ‘Suzio si ono što je široko!’ – misleći na Allahovu milost.”¹

6011. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja, a ovome Amir da je čuo od Nu'mana b. Bešira, a on od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Vjernike ćeš, u njihovoj međusobnoj samilosti, ljubavi i suosjećanju, vidjeti da su kao jedno tijelo: kad oboli jedan njegov organ, cijelo tijelo obuzme nesanica i groznica.”²

6012. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Ebu-Avana, a ovome Katada da je čuo od Enesa b. Malika, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Nema muslimana koji posadi voćku (sadnicu), pa njen plod okusi čovjek ili životinja, a da mu to neće biti sadaka.”

٦٠١٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي صَلَاةٍ وَقُمْنَا مَعَهُ فَقَالَ أَعْرَابِي وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تَرْحَمْ مَعَنَا أَحَدًا فَلَمَّا سَلَّمَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ لِلْأَعْرَابِيِّ لَقَدْ حَجَرْتَ وَاسِعًا يُرِيدُ رَحْمَةَ اللَّهِ.

٦٠١١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحُمِهِمْ وَتَوَادُّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى عُضْوًا تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَى.

٦٠١٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا مِنْ مُسْلِمٍ غَرَسَ غَرْسًا فَآكَلَ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ دَابَّةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ.

1 Iz Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, odgovora vidi se da on nije spomenutom beduinu odobrio ovakvu dovu, jer je bio škrt prema ostalima, čak i kada se radi o Allahovoj milosti. Za razliku od ovoga, Uzvišeni Allah ističe one primjere u kojima se Njegova milost i oprost traže za sve vjernike: “Oni koji poslije njih dolaze govore: ‘Gospodaru naš, oprost nam i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla, i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima!’” (El-Hašr, 10)

2 Tijelo obuzima nesanica jer se od bola ne može zaspiti, a groznica jer cijelo tijelo zahvati povišena temperatura, a ne samo oboljeli organ. Ibn-Ebu-Džemra kaže da je u ovom hadisu iman uspoređen s tijelom, a vjernici s njegovim organima. Slično je poređenje imana sa stablom plodonosnog drveta, a vjernika s njegovim granama.

6013. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš da je čuo od Zejda b. Vehba, on od Džerira b. Abdullaha, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ko nije samilostan prema drugima – neće se ni prema njemu biti samilosno.”³

PAŽNJA PREMA KOMŠIJI

Uzvišeni Allah kaže: “I Allahu se klanjajte, i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte, a roditeljima dobročinstvo činite...” – sve do riječi Njegovih: “... ohole se i hvališu.”⁴

6014. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebu-Uvejs, njemu Malik, a ovome Jahja b. Seid da je čuo od Ebu-Bekra b. Muhammeda, on od Amre, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Džibril mi je neprestano preporučivao komšiju (pažnju prema komšiji) da sam pomislio kako će ga učiniti nasljednikom.’”⁵

٦٠١٣. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمُ.

بَابُ الْوَصَاةِ بِالْجَارِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا) إِلَى قَوْلِهِ (مُخْتَلَا فَخُورًا).

٦٠١٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا زَالَ يُوصِينِي جِبْرِيلُ بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورَثُهُ.

3 U istom smislu navodi se više Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, hadisa, npr.: “Ko ne bude samilostan prema ljudima – ni Allah neće prema njemu (biti samilostan)!”; “Ko ne bude samilostan prema onima na Zemlji – neće ni Onaj koji je na nebu prema njemu (biti samilostan)!”; “Budi samilostan prema onima koji su na Zemlji, pa će i Onaj koji je na nebu prema tebi biti (samilostan)!” U hadisu koji bilježi Taberani, a prenosi ga Eš'as b. Kajs, stoji: “Ko ne bude samilostan prema muslimanima – ni Allah neće (biti samilostan) prema njemu!” Ibn-Bettal kaže kako se samilost koja se ovdje traži proteže na sve ljude, vjernike i nevjernike, kao i životinje, u smislu da se gladan nahrani, žedan napoji, ugroženom u nevolji pomogne itd.

4 En-Nisa, 36. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “I Allahu ibadet činite i ništa Mu ne pridružujte, a roditeljima činite dobro, i rođacima, i siročadima, i siromasima, i komšiji bližnjem, i komšiji daljnjem, i drugu pored sebe, i putniku, i onome koji je u vašem posjedu. Allah, doista, ne voli one koji se ohole i hvališu.”

5 Pod pojmom “komšija” podrazumijeva se i musliman i nemusliman, i pobožan i onaj koji to nije, i prijatelj i neprijatelj, i rođak i onaj koji ništa nije u rodu. Svako od njih, u ovisnosti o tome ko je i kakav je, ima određena prava i dužnosti prema ostalim komšijama. U merfu predaji koju bilježi Taberani, a prenosi Džabir, stoji: “Tri su vrste komšija: komšija koji ima jedno pravo – to je višebožac, koji ima pravo komšijske pažnje, komšija koji ima dva prava – to je musliman, koji ima pravo komšijske pažnje i pažnje koja mu pripada po islamu i komšija koji ima tri prava – to je rođak musliman, koji ima pravo pažnje koja mu pripada po islamu, pažnje po rodbinskoj vezi i pažnje po komšiliku.” Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također rekao da “nije vjernik onaj od čijeg zla nije pošteđen njegov komšija.” Sve u svemu, prema komšiji, ma o kome se radilo, ostaje obaveza da mu se želi dobro, da mu se pruži lijep savjet, da se pozove na Pravi put i da mu se ne čini zlo.

6015. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Minhal, njemu Jezid b. Zurej*, a ovome Umer b. Muhammed da je čuo od svoga oca, on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Džibril mi je neprestano preporučivao komšiju (pažnju prema komšiji) da sam pomislio kako će ga učiniti nasljednikom.”

O GRIJEHU ONOGA OD ČIJEG ZLA NIJE POŠTEĐEN KOMŠIJA

Jubikhunne znači *juhlikhunne*, a *mevbikan* znači *mehliken*.

6016. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibn-Ebu-Zi’b, a ovome Seid, prenoseći od Ebu-Šurejha da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Tako mi Allaha, ne vjeruje! Tako mi Allaha, ne vjeruje! Tako mi Allaha, ne vjeruje!”

“A ko to, Allahov Poslaniče?”, upitali su.

“Onaj od čijeg zla nije pošteđen njegov komšija”, odgovorio je.

Ispred njega (Ibn-Ebu-Zi’ba) kao prenosioci unazad (od Ebu-Šurejha) slijede Šebaba i Esed b. Musa. Humejd b. Esved, Usman b. Umer, Ebu-Bekr b. Ajjaš i Šu’ajb b. Ishak prenose od Ibn-Ebu-Zi’ba, on od Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre.

٦٠١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِّنْهَالٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورَثُهُ.

بَابُ إِمَامٍ مِنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ

(يُوبِقُهُنَّ) يُهْلِكُهُنَّ (مَوْبِقًا) مَهْلِكًا.

٦٠١٦. حَدَّثَنَا عَاصِمٌ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي شَرِيحٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ قِيلَ وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ تَابَعَهُ شَبَابَةٌ وَأَسَدُ بْنُ مُوسَى وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَعُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ وَشُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ عَنِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

NEKA KOMŠINICA NIPOŠTO NE POTCJENJUJE KOMŠINICU

6017. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Seid (Makburi), prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre da je kazivao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: ‘O žene muslimanke, neka komšinica nipošto ne potcjenjuje komšinicu, ni za ovčiji papak!’”¹

KO VJERUJE U ALLAHA I SUDNJI DAN NEKA NE UZNEMIRAVA SVOGA KOMŠIJU

6018. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Ebu-Ahves, a ovome Ebu-Hasin, prenoseći od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko vjeruje² u Allaha i Sudnji dan³ neka ne uznemirava svoga komšiju!⁴ Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti!”

بَاب لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةً لِّجَارَتِهَا

٦٠١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ الْمُقْبِرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةً لِّجَارَتِهَا وَلَوْ فَرَسَنَ شَاةٍ .

بَاب مَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ

٦٠١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ وَمَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ .

- Ove riječi mogu imati dvojako značenje: tj. nemojte smatrati beznačajnim da komšinica komšinici pokloni nešto što nije vrijedno, od čega nema neke značajnije koristi, ili komšinica komšinici može kao znak pažnje pokloniti i nešto što je sitno i beznačajno. Ovo je upozorenje upućeno prvenstveno ženama zato što su one, po prirodi, sklonije izlivu osjećanja ljubavi i mržnje nego muškarci.
- Pod vjerovanjem se ovdje podrazumijeva potpuno vjerovanje.
- Tj. onaj koji vjeruje u Allaha, Koji ga je stvorio, i Sudnji dan, kada će za sva svoja djela odgovarati i biti kažnjen ili nagrađen, neka čini navedeno.
- Ebu-Šejh u “Kitabut-tevbihi” navodi hadis koji prenosi Mu‘az b. Džebel, a u kome se kaže: “Upitali su: ‘Allahov Poslaniče, koje su dužnosti komšije prema komšiji?’, pa je on odgovorio: ‘Da mu pozajmiš ako od tebe zatraži pozajmicu, da mu pomogneš ako od tebe zatraži pomoć, da ga obideš ako se razboli, da mu daš ako mu šta zatreba, da ga pripaziš ako osiromaši, da mu čestitaš ako ga kakvo dobro zadesi, da mu izraziš saučešće ako ga kakva nesreća zadesi, da mu odeš na dženazu ako umre, da bez njegove dozvole ne podižeš visoko zgradu i ne zatvaraš mu pogled, da ga ne uznemiravaš mirisom (jela) iz svoga lonca osim ako ćeš i njemu zahvatiti, da i njemu daš kada kupiš voća, a ako to ne učiniš, onda ga krišom unesi i neka tvoje dijete s njim ne izlazi (napolje) i time izaziva njegovo dijete.’”

6019. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Seid Makburi, prenoseći od Ebu-Šurejha Adevija da je rekao:

“Svojim samušima čuo i očima vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: ‘Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga komšiju! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka svome gostu pruži njegovu popudbinu!’

‘A šta je njegova popudbina, Allahov Poslaniče?’, upitali su, pa je rekao: ‘(Popudbina je) dan i noć, gostoprimstvo je tri dana, a preko toga je sadaka.¹ Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori dobro ili neka šuti!’”

ŠTO SU KOMŠIJSKA VRATA BLIŽE, TO JE OBAVEZA PREMA KOMŠIJAMA VEĆA

6020. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Šu‘ba, a ovome Ebu-Imran, prenoseći od Talhe, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Upitala sam: ‘Allahov Poslaniče, imam dvojicu komšija, pa ne znam kome bih prije nešto poklonila!’

‘Onome čija su ti vrata bliže’,² odgovorio je.”

٦٠١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي شَرِيحٍ الْعَدَوِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أُذُنَايَ وَأَبْصَرْتُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ صَيفَهُ جَائِزَتَهُ قَالَ وَمَا جَائِزَتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا كَانَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ عَلَيْهِ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ .

باب حق الجوار في قُرب الأبواب

٦٠٢٠. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عَمْرٍانَ قَالَ سَمِعْتُ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَلِي أَيُّهُمَا أَهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكَ بَابًا .

1 Ibn-Bettal navodi da je Malik, upitan šta to znači, odgovorio: “Častiti i paziti ga dan i noć i tri mu dana pružiti gostoprimstvo.” Međutim, o tome da li ovaj prvi dan ulazi u spomenuta tri ili ne ima nekoliko mišljenja. Ebu-Ubejd kaže kako to znači da prema gostu prvi dan treba biti posebno pažljiv i dobrostiv, a drugi i treći dan ukazivati mu uobičajenu pažnju, časteći ga onim što se zatekne, te ga nakon toga otpremiti i opskrbiti za put koliko mu je potrebno do sljedećeg mjesta. Hattabi kaže kako to znači da gosta, kada tek odsjedne, jedan dan i jednu noć treba posebno paziti i prema njemu pokazati dobrostivost, a preostala dva dana častiti ga onim što se zatekne. Kada prođu tri dana pružanja gostoprimstva čovjek je skinuo sa sebe obavezu, i sve što nakon toga učini jest sadaka.

2 Smisao je ovog hadisa u tome da je najbliži komšija najpreči jer on, za razliku od daljih komšija, najbolje vidi šta u kuću ulazi i iz kuće izlazi, s jedne, i jer će on, u slučaju potrebe, najprije pritrčati, s druge strane. Postoji nekoliko shvatanja o tome dokle se proteže komšiluk. Alija, radijallahu anhu, kaže: “Ko čuje glas kada se zovne, komšija je.” Aiša, radijallahu anha, kaže: “Granica je komšiluka četrdeset kuća sa svake strane.” Drugi kažu: “Ko s tobom klanja sabah-namaz u džamiji komšija ti je.”

SVAKO DOBRO DJELO JE SADAKA

6021. PRIČAO NAM JE Ali b. Ajjaš, njemu Ibn-Gassan, a ovome Muhammed b. Munkedir da je čuo od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Svako dobro djelo je sadaka.”³

6022. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, a ovome Seid b. Ebu-Burda b. Ebu-Musa Eš‘ari da je čuo od svoga oca, a ovaj od svoga djeda da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Svakom je muslimanu obaveza sadaka.’

‘A šta ako nema (nije imućan)?’, upitali su.

‘Radit će svojim rukama,⁴ te će tako pomoći i sebi i drugima’, odgovorio je.

‘A šta ako ne može, ili to ne učini?’, upitali su.

‘Pomoći će onome kome je potrebno’, odgovorio je.

‘A šta ako ni to ne učini?’, upitali su.

‘Neka onda naređuje dobro’, odgovorio je.

‘A šta ako ni to ne učini?’, upitali su.

‘Neka se onda suzdrži od zla,⁵ i to će mu biti sadaka’, odgovorio je.”

بَابُ كُلِّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ

٦٠٢١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ.

٦٠٢٢. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ قَالَ فَيَعْمَلُ بِيَدَيْهِ فَيَنْفَعُ نَفْسَهُ وَيَتَصَدَّقُ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ أَوْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيُعِينُ ذَا الْحَاجَةِ الْمَلْهُوفَ قَالُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيَأْمُرُ بِالْخَيْرِ أَوْ قَالَ بِالْمَعْرُوفِ قَالَ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ قَالَ فَيُمْسِكُ عَنِ الشَّرِّ فَإِنَّهُ لَهُ صَدَقَةٌ.

3 U nekoliko drugih verzija ovog hadisa dodaje se: “Sve što čovjek potroši na svoju čeljad bit će mu upisano kao sadaka, i (sve) čime čovjek čuva svoj obraz jest sadaka”; a zatim: “Dobro je djelo (i to) da svoga brata sretnoš vedra lica te da iz svoje kofe naliješ u posudu svoga brata”; i napokon: “Suzdržavanje od zla jest sadaka.”

4 Ibn-Bettal kaže: “Ovim se riječima čovjek potiče na rad i privređivanje, kako bi se zaradila sredstva za vlastite potrebe te pomaganje drugih, s jedne, i izbjeglo prosjačenje, s druge strane. Njima se čovjek potiče na dobročinstvo, što više može, a kada god ne bude mogao postići nešto od navedenog, može prijeći na drugo, lakše.”

5 Ovo je najbolji dokaz da i nečinjenje nečega može biti sevap i dobro djelo, za razliku od shvatanja nekih apologetičara koji tvrde da nečinjenje nečega nije djelo. Ovakvih primjera ima još mnogo, kao što je slučaj s hadisima: “Ko naumi učiniti neko loše djelo, pa se predomisli i ne učini ga – bit će mu upisano dobro djelo”; a također i: “Dobro djelo bit će upisano i onome koji naumi učiniti neko loše djelo, pa se predomisli i ne učini ga, Allahova zadovoljstva radi...”

LIJEPA RIJEČ

Ebu-Hurejre od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi da je rekao: “Lijepa je riječ sadaka.”¹

6023. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘ba, a ovome Amr da je čuo od Hajseme, a on od Adija b. Hatima da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo je Vatru, pa je zamolio Allaha da ga od nje sačuva i okrenuo lice. Zatim je (ponovo) spomenuo Vatru, pa je zamolio Allaha da ga od nje sačuva i okrenuo lice.”

(Šu‘ba kaže: “Ne sumnjam da je to kazao dva puta.”)

“Zatim je rekao: ‘Čuvajte se Vatre, makar i polovicom hurme, a ako ni to nema, onda bar lijepom riječju!’”

BLAGOST U SVEMU

6024. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa‘d, a ovome Salih da je čuo od Ibn-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazivala:

“Jedna grupa Židova ušla je kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su rekli: ‘Es-samu alejkum!’ (Smrt vama!).” Aiša dalje kaže: “Razumjela sam šta su kazali, pa sam i ja rekla: ‘Neka je na vas otrov i prokletstvo!’ Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Aiša, polahko! Allah, zaista, u svemu voli blagost!’

‘Allahov Poslaniče’, rekla sam, ‘zar nisi čuo šta su rekli?’

‘(Jesam i) već sam rekao: ‘I vama!’, odgovorio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

بَاب طَيِّبِ الْكَلَامِ

وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ.

٦٠٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ ذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ ثُمَّ ذَكَرَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ قَالَ شُعْبَةُ أَمَا مَرَّتَيْنِ فَلَا أَشْكُ ثُمَّ قَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ.

بَاب الرِّفْقِ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ

٦٠٢٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ دَخَلَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكُمْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَفَهَّمْتُهَا فَقُلْتُ وَعَلَيْكُمْ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ.

¹ Imetak plijeni srce onoga kome se daje. Slično je i s lijepom riječju, koja je zbog toga i nazvana sadakom.

6025. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Hammad b. Zejd, a ovome Sabit da je čuo od Enesa b. Malika kako se jedan beduin pomokrio u džamiji, pa su se oni prema njemu uputili, ali je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nemojte ga prekidati!” Zatim je naredio da se donese kanta vode, pa je poliveno (to mjesto).²

VJERNICI MEĐUSOBNO POTPOMAŽU JEDNI DRUGE

6026. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, a ovome Ebu-Burda Burejd b. Ebu-Burda da je čuo od svoga djeda Ebu-Burde, a ovaj od svoga oca Ebu-Musaa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjernici su kao međusobno čvrsto povezani dijelovi zgrade.” Zatim je isprepleo svoje prste.

6027. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio kad je došao jedan čovjek da nešto upita ili zatraži, pa se prema nama okrenuo licem i rekao: “Zauzmite se, bit ćete nagrađeni, a Allah će preko jezika Svoga Vjerovjesnika odrediti ono što On hoće!”³

٦٠٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا
حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ
مَالِكٍ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَامُوا إِلَيْهِ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تُزْرِمُوهُ ثُمَّ دَعَا بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ
فَصَبَّ عَلَيْهِ .

بَابُ تَعَاوُنِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ

٦٠٢٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بُرَيْدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي
أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ
الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ثُمَّ
شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ .

٦٠٢٧. وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ جَالِسًا إِذْ جَاءَ رَجُلٌ يَسْأَلُ
أَوْ طَالِبٌ حَاجَةً أَقْبَلَ عَلَيْنَا بَوَّحِهِ فَقَالَ اشْفَعُوا
فَلْتَوْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا شَاءَ .

2 Muslim bilježi i sljedeći hadis koji prenosi Aiša, radijallahu anha: “Allah je blag i voli blagost; naspram blagosti daje ono što ne daje naspram strogosti.”

3 U drugim verzijama ovog hadisa formulacija je nešto drugačija: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi mu neko došao da ga nešto upita ili zatraži, okrenuo bi se prema nama i...” (hadis posredstvom Furjabija prenosi Ibn-Ishak, a bilježi ga Ebu-Nu’ajm), ili: “On bi, kada bi mu neko došao da ga nešto upita ili zatraži...”, ili: “On bi, kada bi sjedio i kada bi mu došao kakav čovjek...” Po Ibn-Hadžeru Askalaniju, moguće je da je sam autor dao sažetu verziju, ili je prenosilac ispustio riječi “iza kane” (kada bi). (Fethul-bari, 10/465)

O RIJEČIMA UZVIŠENOGA
 “ONAJ KOJI SE BUDE ZALAGAO
 ZA DOBRO – BIT ĆE I NJEMU
 UDIO U NAGRADI, A ONAJ
 KOJI SE BUDE ZAUZIMAO ZA ZLO
 - BIT ĆE I NJEMU UDIO U KAZNI.¹
 A ALLAH NAD SVIM BDI.”²

Kiflun znači *nesibun* (udio). Ebu-Musa kaže da riječ
 “*kiflejni*” na abesinskom znači “*dvije nagrade*”.

6028. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala’,
 njemu Ebu-Usama, a ovome Burejd da je čuo
 od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musaa da bi
 Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi
 mu neko došao da ga nešto upita ili nešto od njega
 zatraži, rekao:

“Zauzimajte se, bit ćete nagrađeni, a Allah će
 preko jezika Svoga Poslanika odrediti ono što On
 hoće!”

VJEROVJESNIK, SALLALLAHU
 ALEJHI VE SELLEM, NIJE BIO
 NI NEPRISTOJAN NI BESTIDAN

6029. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu
 Šu’ba, a ovome Sulejman da je čuo od Ebu-Vaila,
 on od Mesruka, a ovaj od Abdullaha b. Amra...

PRIČAO NAM JE i Kutejba, njemu Džerir,
 a ovome A’moš da je čuo od Šekika b. Seleme,
 a on od Mesruka da je kazivao:

“Ušli smo kod Abdullaha b. Amra kada je s
 Mu’avijom došao u Kufu, pa je on, spomenuvši

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
 وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
 وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْبِلًا)

(كِفْلٌ) نَصِيبٌ قَالَ أَبُو مُوسَى (كِفْلَيْنِ) أَجْرَيْنِ
 بِالْحَبَشِيَّةِ .

٦٠٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا
 أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى
 عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ إِذَا آتَاهُ السَّائِلُ أَوْ صَاحِبُ
 الْحَاجَةِ قَالَ اشْفَعُوا فَلْتَوْجَرُوا وَلْيَقْضِ اللَّهُ عَلَى
 لِسَانِ رَسُولِهِ مَا شَاءَ .

بَابُ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا

٦٠٢٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
 سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ
 قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو ح وَحَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا
 جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ
 مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو حِينَ

¹ Taberi u predanju s vjerodostojnim lancem prenosilaca navodi od Mudžahida da je rekao: “Ovdje se radi o zauzimanju ljudi jednih za druge, tj. ko se za nekoga zauzme u dobru i on će imati udjela u nagradi, i obrnuto: ko se za nekoga zauzme u nečemu što je loše i on će imati udjela u grijehu. Otuda se za zauzimanje u dobru i kaže da je dova za vjernika, a za zauzimanje u zlu – kletva.”

² En-Nisa, 85.

Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nije bio ni nepristojan ni bestidan’, dodavši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘U najbolje od vas spadaju oni koji su najljepšeg vladanja.’”

6030. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ejjub da je čuo od Abdullaha b. Ebu-Mulejke, a on od Aiše, radijallahu anha, da su Židovi došli Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Es-samu alejkum!” (Smrt vama!), pa je Aiša rekla: “Na vas! Allah vas prokleo i rasrdio se na vas!”

Tada je (Poslanik) rekao: “Aiša, polahko! Budi blaga i čuvaj se grubosti i nepristojnosti!”

“Zar nisi čuo šta su rekli?”, upitala je.

“A zar ti nisi čula šta sam ja rekao? Odgovorio sam im, pa će meni biti uslišano ono što sam im rekao, a njima neće ono što su oni meni (rekli)”, odgovorio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).

6031. PRIČAO NAM JE Asbeg, njemu Ibn-Vehb, a ovome Ebu-Jahja – tj. Fulejh b. Sulejman – da je čuo od Hilala b. Usame, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije vrijeđao, nije bio bestidan i nije proklinjao, nego je, kada bi nekog od nas ukoravao, govorio: ‘Šta mu je, čelo mu palo na zemlju!’”³

قَدِمَ مَعَ مُعَاوِيَةَ إِلَى الْكُوفَةِ فَذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَخَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ خُلُقًا .

٦٠٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ يَهُودَ أَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكُمْ فَقَالَتْ عَائِشَةُ عَلَيْكُمْ وَلَعَنَكُمْ اللَّهُ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ قَالَ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ عَلَيْكَ بِالرَّفْقِ وَإِيَّاكَ وَالْعُتْفَ وَالْفُحْشَ قَالَتْ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قُلْتُ رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ فَيُسْتَجَابُ لِي فِيهِمْ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِي .

٦٠٣١. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا أَبُو يَحْيَى هُوَ فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ هِلَالِ بْنِ أُسَامَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ سَبَابًا وَلَا فَحَاشًا وَلَا لَعَانًا كَانَ يَقُولُ لِأَحَدِنَا عِنْدَ الْمُعْتَبَةِ مَا لَهُ تَرَبَّ جَبِينُهُ .

3 Tj. pao na lice, pa mu je prašina prionula za čelo! Malo je vjerovatno da se ovim htjelo reći: pao čelom na zemlju u namazu, pa za njega prionula prašina jer su za ovu uzrečicu znali i predislamski Arapi, prije nego su znali za položaj čela u namazu. Prije će biti da je to izraz skretanja pažnje na potrebnu poniznost i skromnost.

6032. PRIČAO NAM JE Amr b. Isa, njemu Muhammed b. Seva', a ovome Revh b. Kasim da je čuo od Muhammeda b. Munkedira, on od Urve, a ovaj od Aiše da je jedan čovjek¹ zamolio da ga primi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem), kada ga je ugledao, rekao: "Nevaljala li brata plemena! Nevaljala li sina plemena!" (Ali) kada je ovaj sjeo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, opustio se (u odnosu) prema njemu i razvedrio. Kada je čovjek otišao, Aiša mu je rekla: "Allahov Poslaniče, kada si čovjeka ugledao, za njega si rekao to i to, a onda si se (u odnosu) prema njemu opustio i razvedrio!" Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Aiša, jesi li ikada vidjela da sam nepristojan? Kod Allaha će na Sudnjem danu najgori čovjek biti onaj kojeg su ljudi izbjegavali, čuvajući se njegova zla."²

٦٠٣٢. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَيْسَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَجُلًا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا رَأَاهُ قَالَ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ وَبِئْسَ ابْنُ الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا جَلَسَ تَطَلَّقَ النَّبِيُّ ﷺ فِي وَجْهِهِ وَانْبَسَطَ إِلَيْهِ فَلَمَّا انْطَلَقَ الرَّجُلُ قَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ حِينَ رَأَيْتَ الرَّجُلَ قُلْتَ لَهُ كَذَا وَكَذَا ثُمَّ تَطَلَّقْتَ فِي وَجْهِهِ وَانْبَسَطْتَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَائِشَةُ مَتَى عَهْدَتْنِي فَحَاشَا إِنْ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ اتَّقَاءَ شَرِّهِ .

1 Ibn-Bettal kaže da je riječ o Ujejni b. Hasinu b. Huzejfi b. Bedru Fezzariju, plemenskom poglavici koga su, usprkos njegovoj urođenoj gluposti, njegovi sunarodnjaci slušali i pokoravali mu se. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, lijepo ga je primio kako bi njega i njegovo pleme pridobio za islam.

2 Ijad kaže da Ujejna u to doba vjerovatno nije bio primio islam, te ono što je za njega rečeno nije bilo ogovaranje (gibet), ili čak, ako je i bio primio islam, to je bilo samo prividno, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to želio obznaniiti kako se drugi koji ga dobro ne poznaju, kada je on u pitanju, ne bi prevarili. Kasnije, još za života Allahova Poslanika, a pogotovo poslije njega, Ujejna je pokazivao znake slabog vjernika, pa se Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, sud o njemu može shvatiti i kao dokaz da zaista nije govorio bez osnova, već da je i to bio znak vjerovjesništva. To što se kasnije Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u razgovoru s Ujejnom bio opustio treba shvatiti kao znak njegove učtivosti i mudrosti kako bi Ujejnino pleme pridobio za islam. I ovaj je hadis dokaz da nevjernici, bestidnici i otvoreni razvratnici, koji se svojih djela ne stide, ne podliježu zabrani ogovaranja. Naprotiv, na njih je potrebno upozoriti.

Osvrćući se na spomenutog Ujejnu, Kurtubi ide još dalje i kaže kako se u navedenom hadisu predskazuje da će Ujejna "neslavno" završiti. Međutim, Ibn-Hadžer Askalani ne slaže se s njim i pita se: "Odakle mu (tj. Kurtubiju) dokaz da je Ujejna tako i umro? Po izrečenom, on je mogao takav ostati, ali se mogao i pokajati. Ujejna se u doba Ebu-Bekra zaista bio odmetnuo od islama i protiv njega borio, ali se ponovo vratio, primio islam i u doba Omera učestvovao u nekim pohodima. U njegovu slučaju s Omerom mogu se naslutiti neki znaci surovosti." O tome je bilo više govora pri tumačenju poglavlja El-A'raf.

LIJEPA NARAV DAREŽLJIVOSTI I POKUĐENOST ŠKRTOSTI

Ibn-Abbas kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a najdarežljiviji, opet, bio je u ramazanu.”

Ebu-Zerr kaže da je, kada je čuo za poslanstvo Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, svome bratu rekao: “Jaši prema ovoj dolini i čuj šta govori!” – pa mu je ovaj, kada se vratio, rekao: “Vidio sam ga kako preporučuje plemenita svojstva.”

6033. PRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu Hammad – tj. Ibn-Zejd – a ovome Sabit kako je čuo od Enesa da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najbolji, najdarežljiviji i najhrabriji čovjek. Jedne noći Medinelije su se uplašili, pa su ljudi potrčali prema glasu (koji se čuo). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je prije drugih bio otrčao (prema glasu), dočekao ih je riječima: ‘Ne bojte se? Ne bojte se?’, a bio je na golom konju Ebu-Talhinom, bez sedla, i sa sabljom o vratu, dodavši: ‘Vidio sam da je (konj brz kao more)’ (ili je rekao: ‘On je, zaista, (brz kao more.)’.”³

بَابُ حُسْنِ الْخُلُقِ وَالسَّخَاءِ وَمَا يُكْرَهُ مِنَ الْبُخْلِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ لَمَّا بَلَغَهُ مَبْعَثُ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لِأَخِيهِ ارْكَبْ إِلَى هَذَا الْوَادِي فَاسْمَعْ مِنْ قَوْلِهِ فَرَجَعَ فَقَالَ رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ .

٦٠٣٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَرَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَانْطَلَقَ النَّاسُ قَبْلَ الصَّوْتِ فَاسْتَقْبَلَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ قَدْ سَبَقَ النَّاسُ إِلَى الصَّوْتِ وَهُوَ يَقُولُ لَنْ تُرَاعُوا لَنْ تُرَاعُوا وَهُوَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرِيٍّ مَا عَلَيْهِ سَرْجٌ فِي عُنُقِهِ سَيْفٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْتُهُ بَحْرًا أَوْ إِنَّهُ لَبَحْرٌ .

³ Medinelije su u noći čuli neobičan glas, pa su, pobojavši se da ih neprijatelj iznenada ne napadne, izišli da izvide o čemu se radi. Na putu su susreli Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je sve prije njih sam izvidio i, uvjerivši se da ne prijeti nikakva opasnost, počeo ih spomenutim riječima smirivati.

6034. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovome Ibn-Munkedir da je čuo Džabira, radijallahu anhu, kad je rekao:

“Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije zatraženo nešto, pa da je rekao: ‘Ne!’”¹

6035. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A‘meš da je čuo od Šekika, a ovaj od Mesruka da je kazivao:

“Sjedili smo kod Abdullaha b. Amra kada je on, dok nam je pričao, (između ostaloga) rekao: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio ni nepristojan ni bestidan, već je govorio: ‘Među vama je najbolji onaj s najljepšom naravi.’”²

٦٠٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ
ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
يَقُولُ مَا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ شَيْءٍ قَطُّ فَقَالَ لَا .

٦٠٣٥. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا
الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ
كُنَّا جُلُوسًا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو يُحَدِّثُنَا إِذْ قَالَ لَمْ
يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَإِنَّهُ كَانَ
يَقُولُ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا .

- 1 Kermani kaže: “To znači da od njega ništa ovosvjetsko stvari nikada nije zatraženo, pa da je on to uskratio.” Ibn-Hadžer, pak, kaže kako to ne znači da je on apsolutno uvijek i dao ono što se od njega tražilo, nego da nije nikada rekao: “Ne!” – već je, ako je imao a to nije bilo za davanje, dao, a ako nije imao, prešutio bi. Ovaj je hadis po smislu veoma sličan hadisu o jelima koji prenosi Ebu-Hurejre, a u kome se kaže: “Nikada nijednom jelu nije pronalazio mahanu, nego, ako bi mu se svidjelo, jeo bi, a ako mu se ne bi svidjelo, ostavio bi ga.” Šejh Izzuddin b. Abdus-Selam kaže da se pod ovim “ne!” podrazumijeva kako nikada nije rekao: “Ne dam!” – što ne znači da negaciju “ne!” nije upotrebljavao kada bi govorio da nema, kao što je slučaj u riječima Uzvišenoga: “Ni onima kojima si rekao, kad su ti došli da im daš životinje za jahanje: ‘Ne mogu naći za vas životinje za jahanje!’ – pa su se vratili suznih očiju, tužni što ih ne mogu kupiti.” (Et-Tevba, 92)
- 2 Mnogo je hadisa sličnog sadržaja. Od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: “Upitan šta će ljude najčešće uvesti u Džennet, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: ‘Bogobojaznost i lijepa narav.’” Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, u drugom hadisu prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vi ljude nećete moći osvojiti svojim imecima, ali ih možete osvojiti vedrim licem i lijepom naravi.” O tome da li je lijepa narav urođena osobina, ili se ona stječe, postoje dva mišljenja. Oni koji tvrde da je ona urođena pozivaju se na hadis koji prenosi Ibn-Mes‘ud, a u kome se kaže: “Allah je odredio vaše naravi kao što je odredio i vaše nafake.” S druge strane, Ešedž Asri prenosi, a bilježe Ahmed, Nesai i Buhari u *El-Edebul-mufredu*, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ti imaš dvije vrline koje voli Allah: blagost i trpeljivost.” – “Allahov Poslaniče”, upitao je, “jesu li one u meni oduvijek ili su odnedavno (stečene)?” – “Oduvijek”, odgovorio je. Potom je ovaj rekao: “Hvala Allahu, koji me je stvorio s dvjema vrlinama što ih On voli!”

6036. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim da je čuo od Sehla b. Sa'da da je kazivao:

“Jedna žena donijela je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, burdu (prugasti ogrtač).

Sehl je upitao (okupljene) ljude: “Znate li šta je to burda?”

“To je plašt (šemla)”, odgovorili su, pa je on rekao: “To je plašt s protkanim rubovima.”

‘Allahov Poslaniče’, rekla je, ‘da ti ga dam da ga obučeš?’ Vjerovjesnik ga je, sallallahu alejhi ve sellem, uzео, jer mu je trebao, i obukao, pa ga je jedan ashab vidio i rekao mu: ‘Allahov Poslaniče, kako je samo lijep! Kad bi mi dao da ga obučem!’

‘Hoću!’, odgovorio je. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao, ashabi su izružili ovoga, rekavši mu: ‘Nisi lijepo postupio kada si vidio da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzео, zato što mu je trebao, a onda ga ti upitao da ti ga da, prethodno znajući da on neće odbiti ništa što od njega zatraži!’

‘Poželio sam njegov blagoslov kada ga je obukao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Možda ću u njega biti zamotan (kada umrem)’, odgovorio je.”

٦٠٣٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِبُرْدَةٍ فَقَالَ سَهْلٌ لِلْقَوْمِ أَتَدْرُونَ مَا الْبُرْدَةُ فَقَالَ الْقَوْمُ هِيَ الشَّمْلَةُ فَقَالَ سَهْلٌ هِيَ شِمْلَةٌ مَنْسُوجَةٌ فِيهَا حَاشِيَتُهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكْسُوكَ هَذِهِ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ ﷺ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَلَبِسَهَا فَرَأَاهَا عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنَ الصَّحَابَةِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَحْسَنَ هَذِهِ فَأَكْسُنِيهَا فَقَالَ نَعَمْ فَلَمَّا قَامَ النَّبِيُّ ﷺ لَامَهُ أَصْحَابُهُ قَالُوا مَا أَحْسَنَتْ حِينَ رَأَيْتَ النَّبِيَّ ﷺ أَخَذَهَا مُحْتَاجًا إِلَيْهَا ثُمَّ سَأَلَتْهُ إِيَّاهَا وَقَدْ عَرَفَتْ أَنَّهُ لَا يُسْأَلُ شَيْئًا فَيَمْنَعُهُ فَقَالَ رَجَوْتُ بَرَكَتَهَا حِينَ لَبِسَهَا النَّبِيُّ ﷺ لَعَلِّي أَكْفَنُ فِيهَا .

6037. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejre da je kazivao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

'Vrijeme će biti sve kraće,¹ djela će biti sve manje,² škrtost će uzimati maha,³ a nered sve više harati.'⁴

'A šta je nered?', upitali su.

'Ubistva, ubistva!', odgovorio je."

6038. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Selam b. Miskin, a ovome Sabit, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

"Deset sam godina služio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nikada mi nije rekao ni: 'Uh!' – ni: 'Zašto si (to) uradio?' – ni: 'Da si to uradio!'"⁵

٦٠٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَقَارَبُ الزَّمَانُ وَيَنْقُصُ الْعَمَلُ وَيُلْقَى الشُّحُّ وَيَكْثُرُ الْهَرْجُ قَالُوا وَمَا الْهَرْجُ قَالَ الْقَتْلُ الْقَتْلُ .

٦٠٣٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ سَمِعَ سَلَامَ بْنَ مِسْكِينَ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتًا يَقُولُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَدَمْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ فَمَا قَالَ لِي أَفٌّ وَلَا لَمْ صَنَعْتَ وَلَا أَلَا صَنَعْتَ .

- 1 Postoji više hadisa koji govore o skraćivanju ili tzv. "spljoštenosti" vremena. Tako se u merfu' predaji koje bilježi Tirmizi, a prenosi Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, kaže: "Smak svijeta neće nastupiti sve dok se vrijeme ne počne skraćivati i dok godina ne bude kao mjesec, mjesec kao sedmica, sedmica kao dan, dan kao sat, a sat kao trenutak u kojem izgori palmin list." Komentirajući ovaj hadis, Ibn-Hadžer Askalani veli: "To je zato što nam se, u naše vrijeme, čini kako dani prolaze brže nego što su prolazili ranije... Htjelo se, zapravo, reći da će u svemu, pa i vremenu, doći do pomanjkanja bereketa, što je znak približavanja Smaka svijeta." (Fethul-bari, 13/19) Nevevi također smatra da se pod skraćivanjem vremena podrazumijeva postepeno pomanjkanje bereketa, tako da se ni cijeli dan neće moći iskoristiti kao što se nekada koristio jedan sat. To je zato što će doći do pomanjkanja imana i opće zaslijepljenosti, koja, kako je rečeno, dolazi od nemilosrdnosti, nemilosrdnost od haram zalogaja, haram zalogaj od zaborava na smrt. Na smrt se zaboravlja zbog nade u dug život, a u dug život nada se opet zbog pretjerane ljubavi prema dunjaluku, a ljubav prema dunjaluku uzrok je svih grijeha.
- 2 U drugim verzijama ovog hadisa stoji: "A znanja će biti sve manje!" – tj. izumirat će učenici ljudi, a neće ih, od novijih generacija, imati ko naslijediti.
- 3 Ovdje se misli na sve vrste škrtosti, tako da ni učenici svoje znanje neće htjeti prenositi na druge, npr. majstor svome šegrtu, niti će bogati svojim imetkom pomagati siromašnome.
- 4 Ovim se misli da ljudski život, kao dar Božiji, neće biti poštivan niti pošteđivan, već će kroz razne nered, ratove, kriminal i sl. doći do masovnih ubistava.
- 5 Ovim se misli na svakodnevne poslove, gdje se može birati ovako ili onako, ali ne i na stvari obavezne u vjeri, jer, naređivati dobro i zabranjivati zlo ostaje trajna obaveza svakog vjernika.

KAKAV ČOVJEK TREBA MEĐU SVOJIM UKUĆANIMA BITI

6039. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'ba, a ovome Hakem, prenoseći od Ibrahima, a on od Esveda da je rekao:

“Upitao sam Aišu šta je (sve) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, među svojim ukućanima radio, pa mi je rekla: ‘Bio je na usluzi ukućanima, a kada bi nastupilo vrijeme namaza, otišao bi da klanja.’”⁶

LJUBAV DOLAZI OD UZVIŠENOG ALLAHA

6040. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim, a ovome Ibn-Džurejdž da je čuo od Musaa b. Ukbe, on od Nafija, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada Allah zavoli nekog roba, dovikne Džibrilu: ‘Allah voli toga i toga, pa ga i ti voli!’ – tada ga i Džibril zavoli. Zatim Džibril dovikne onima na nebu: ‘Allah voli toga i toga, pa ga i vi volite!’ – i tada ga zavole stanovnici neba. Zatim se ljubav prema njemu ulije onima što su na Zemlji.”⁷

بَابُ كَيْفَ يَكُونُ الرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ

٦٠٣٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ قَالَتْ كَانَ فِي مِهْنَةِ أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ.

بَابُ اطِّفَافٍ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

٦٠٤٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّوهُ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ.

6 Hišam b. Urve od svoga oca prenosi da je i on pitao Aišu, radijallahu anha, šta je sve Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svojoj kući radio, pa da mu je odgovorila: “Sam je sebi šio odjeću, pomoću šila krpio opanke i radio sve što i drugi ljudi rade u kući.” Na isto je pitanje Amri, kako prenosi Jahja b. Seid, odgovorila: “Bio je samo običan čovjek. Sam je čistio svoju odjeću, muzao stoku i posluživao sam sebe” – dok je Ebu-Sa'du rekla: “Bio je najnježniji i najplemenitiji čovjek; bio je običan čovjek kao i vi, samo što je (uvijek) bio nasmijan.”

Ibn-Bettal kaže: “Skromnost i izbjegavanje raskoši bila je vrlina svih vjerovjesnika. Na pokudenost raskošna života ukazuje se i u riječima Uzvišenoga: ‘A Mene ostavi onima koji te u laž ugone i koji raskošno žive, i daj im malo vremena!’” (El-Muzzemmil, 11)

7 U hadisu koji posredstvom Sevbana bilježi Taberani stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao potvrdu ovome na kraju naveo i riječi Uzvišenog: “One koji su vjerovali i dobra djela činili Milostivi će zasigurno voljenim učiniti.” (Merjem, 96)

Ibn-Bettal, na osnovu ovog hadisa, kaže da se pod Allahovom ljubavlju prema Svome robu podrazumijeva Njegova želja za dobrobit čovjeka i volja da ga za pokornost i dobra djela nagradi, pod ljubavlju meleka – njihovo traženje oprost za vjernika te želja za njegovu dobrobit i na ovom i na budućem svijetu, a pod ljubavlju ljudi prema njemu – njihova dobronamjernost i spremnost da mu u dobru pomognu, a da ga od zla odvrate.

LJUBAV U IME ALLAHA

6041. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, a ovome Katada, prenoseći od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao: “Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Niko neće osjetiti slast imana dok samo u ime Allaha ne bude volio drugoga, dok mu ne bude draže da bude bačen u Vatru nego da se ponovo vrati u nevjerstvo nakon što ga je Allah iz njega izbavio, te dok mu Allah i Njegov Poslanik ne budu draži od svakoga drugog.’”¹

RIJEČI UZVIŠENOG:

“O VJERNICI, NEKA SE MUŠKARCI JEDNI DRUGIMA NE RUGAJU, MOŽDA SU ONI BOLJI OD NJIH...” – SVE DO NJEGOVIH RIJEČI: “...ONI KOJI SE NE POKAJU – ZULUMČARI SU.”²

6042. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Hišam, prenoseći od svoga oca, kojemu je Abdullah b. Zem‘a kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se čovjek smije puštanju vjetra. On je (također) rekao: ‘Zašto neki od vas svoju ženu udaraju kao pastuha ili kao roba, a možda će je domalo (zatim) privući i zagrliti?!’”

Sevri, Vuhejb i Ebu-Mu‘avija od Hišama prenose da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) rekao: “... kao roba”.

بَابُ الْحُبِّ فِي اللَّهِ

٦٠٤١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَجِدُ أَحَدٌ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَحَتَّى أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ وَحَتَّى يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ) إِلَى قَوْلِهِ (فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ)

٦٠٤٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَضْحَكَ الرَّجُلُ مِمَّا يَخْرُجُ مِنَ الْأَنْفُسِ وَقَالَ بِمِ يَضْرِبُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ ضَرْبَ الْفَحْلِ أَوْ الْعَبْدِ ثُمَّ لَعَلَّهُ يُعَانِقُهَا وَقَالَ الثَّوْرِيُّ وَوَهَيْبٌ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ جَلَدَ الْعَبْدَ .

¹ To znači da svaki pravi vjernik mora znati da su mu Allah i Njegov Poslanik preči i od oca i od majke, i od djeteta i od žene, i svakog drugog, jer su uputa i spas od džehenemske vatre došli od Allaha preko Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Osim toga, ljubav prema Allahu i Njegovu Poslaniku ne znači samo voljeti ono što vole Allah i Njegov Poslanik, već, istovremeno, i mrziti ono što mrze Allah i Njegov Poslanik, jer se u drugom hadisu veli: “Ljubav u ime Allaha i mržnja u ime Allaha sastavni su dio imana.”

² El-Hudžurat, 11. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “O vi koji vjerujete, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O kako je ružna osobina neposluha nakon vjerovanja! A oni koji se ne pokaju – zulumčari su.”

6043. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jezid b. Harun, a ovome Asim b. Muhammed b. Zejd, prenoseći od svoga oca, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je kazivao: “Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, na Mini rekao: ‘Znate li vi koji je ovo dan?’

‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju’, odgovorili su. Tada je on rekao: ‘Ovo je, uistinu, Sveti dan! A znate li vi koji je ovo grad?’

‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju’, odgovorili su, pa je on rekao: ‘Sveti grad! A znate li vi koji je ovo mjesec?’

‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju’, odgovorili su. Tada je on rekao: ‘Sveti mjesec!’, i dodao: ‘Allah je, uistinu, vašu krv, vaše imetke i vašu čast učinio nepovredivim kao što je (nepovrediv) ovaj dan u ovom mjesecu i u ovom gradu.’”

PSOVKA I KLETVA SU ZABRANJENE

6044. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu‘ba, a ovome Mensur, prenoseći od Ebu-Vaila, a on od Abdullaha da je kazivao: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Psovati muslimana je grijeh, a boriti se protiv njega nevjerstvo.’”³

Sulejmana b. Harba u prenošenju ovog hadisa slijedi Gunder, prenoseći od Šu‘be.

٦٠٤٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِمَنَى أَتَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّ هَذَا يَوْمٌ حَرَامٌ أَفَتَدْرُونَ أَيُّ بَلَدٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ بَلَدٌ حَرَامٌ أَتَدْرُونَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ شَهْرٌ حَرَامٌ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا .

بَابُ مَا يُنْفَى مِنَ السَّبَابِ وَاللَّعْنِ

٦٠٤٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ تَابَعَهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ .

3 U drugom hadisu koji prenosi Irbad b. Sarija, a za koji Ibn-Hibban kaže da je vjerodostojan, stoji da su dvojica koji se međusobno psuju zapravo dva šejtana koji jedan drugoga vrijeđaju i u laž ugone. Pogrdno govoriti o muslimanu (u hadisu je upotrijebljena riječ *sebab*), tako što će se zadirati u njegovu čast i dostojanstvo i govoriti o njemu ono što nije tačno, spada u *fisk* ili *fusuk*. Ovaj termin koji se spominje i u Kur'anu jezički označava izlazak (*hurudž*), dok u terminologiji Šerijata znači izlazak iz pokornosti Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i jačeg je značenja od riječi *'isjan* (griješanje, neposlušnost). Ajni ('Umda, 1/319.) kaže da je riječ *fisk* u značenju *fudžur*, a znači izlazak, skretanje s istine. Za svježu datulu koja se raspukne kaže se *fesekatir-rutbetu*. Lejs veli da riječ *fisk* znači ostavljanje Allahove naredbe, te naginjanje, sklonost ka neposlušnosti. Ebul-Hejsem je, pak, rekao da *fusuk* može biti širk, a može biti grijeh. S druge strane, hadis je (oružanu) borbu s drugim muslimanom (*kital*) nazvao kufrom. Ajni kaže da je moguće da je svađa nazvana kufrom, s obzirom da Arapi za nju upotrebljavaju riječ borba (*mukatele*). Hattabi smatra da se u hadisu misli na pravi kufr, ali se radi o onom muslimanu koji smatra da je borba protiv drugom muslimana dozvoljena. Bilo kako bilo, Ajni zaključuje da su grdnja muslimana i borba protiv njega jednaki u tome da počinitelj toga ne čini kufr, nego fisk, tj. neposluh. A to što je jedno nazvano fiskom, a drugo kufrom je zbog toga što je drugo (tj. borba) opasnije ili zato što je bliže ponašanju nevjernika. (prim.: M.M.)

6045. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Husejn da je čuo od Abdullaha b. Burejde, on od Jahje b. Ja'mera, a ovaj od Ebu-Esveda Dilija da je rekao: "Pričao mi je Ebu-Zerr, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

'Nijedan čovjek drugoga ne potvori za grijeh ili nevjerstvo, a da se to, ako njegov drug nije takav, ne vrati njemu.'"¹

6046. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh b. Sulejman, a ovome Hilal b. Ali, prenoseći od Enesa da je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio nepristojan, nije proklinjao i nije psovao, već je, kad bi korio, govorio: 'Šta mu je, čelo mu palo na zemlju!'"

6047. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Usman b. Umer, a ovome Ali b. Mubarek, prenoseći od Jahjaa b. Ebu-Kesira, on od Ebu-Kilabe, a ovaj od Sabita b. Dahhaka, koji je bio sudionik Prisege pod drvetom, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko se lažno, mimo islama, zakune drugom vjerom – onakav je kao što je i rekao;² čovjek se ne može zavjetovati onim što nema. Ko se nečim ubije na ovome svijetu – njime će biti mučen na Sudnjem

٦٠٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ
عَنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ حَدَّثَنِي
يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدِّيَلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ
أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا
يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفُسُوقِ وَلَا يَرْمِيهِ بِالْكُفْرِ إِلَّا
ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ .

٦٠٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ
سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمْ يَكُنْ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاحِشًا وَلَا لَعَانًا وَلَا سَبَابًا كَانَ
يَقُولُ عِنْدَ الْمُعْتَبَةِ مَا لَهُ تَرَبَّ جَبِينُهُ .

٦٠٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُفَيْرٍ
حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى ابْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ
أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ ثَابِتَ بْنَ الضَّحَّاكِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ
الشَّجَرَةِ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى
مِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ فَهُوَ كَمَا قَالَ وَلَيْسَ عَلَى ابْنِ آدَمَ
نَذْرٌ فِيهَا لَا يَمْلِكُ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ فِي الدُّنْيَا

¹ To znači da onaj koji nekome kaže da je bezbožnik ili nevjernik, ako to ovaj zaista nije, sam zaslužuje to što je rekao, a ako jeste, i ako je istinu rekao, ne zaslužuje ništa od toga. Međutim, to što ne postaje bezbožnik ili nevjernik ne znači da ne postaje grešnik, jer se od njega kao vjernika traži da tuđe mahane prikriva i drugoga, koliko god može, lijepom riječju i savjetom pokuša pridobiti i vjeri podučiti; u suprotnom, drzak i grub nastup može imati protivučinak, a to je zabranjeno riječima Uzvišenog: "I ne grдите one kojima se oni pored Allaha klanjaju da ne bi i oni nepravedno i ne misleći šta govore Allaha grdili!" (El-En'am, 108) Smisao hadisa je da se vjernik odvrati od optuživanja vjernika za bezboštvo i nevjerstvo, kako su činile, recimo, haridžije, koje su i mnoge ashabe optužile za bezboštvo, čak i one kojima je sam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrdio vjerovanje i još za života obećao im Džennet. Ebu-Davud bilježi sljedeću merfu predaju koju, s dobrim senedom, prenosi Ebu-Derda: "Kada rob nešto (ili nekoga) prokune, kletva se diže prema nebu, ali se pred njom zatvaraju nebeske kapije. Ona se zatim spušta prema Zemlji i tumara desno-lijevo. Ako ne nađe izlaza, ona se, ukoliko je takav, smiri kod onoga koji je njome proklet, a ako on nije takav, onda se vrati onome koji ju je izrekao."

² Tj. slagao je, a nije porekao islam. Međutim, ako se poslije namjerne lažne zakletve bude pridržavao vjere (mimo islama) kojom se zakleo, postaje kao što je i rekao.

danu; ko prokune vjernika – isto je kao da ga je i ubio; ko vjernika potvori za nevjerstvo – isto je kao da ga je i ubio.”

6048. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš, prenoseći od Adija b. Sabita, a on od Sulejmana b. Sureda, jednog od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova, da je rekao:

“Dvojica su se ljudi pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, počela vrijeđati, pa se jedan tako žestoko naljutio da mu se lice promijenilo i stalo pucati od bijesa. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ja znam riječ³ od koje bi mu, kada bi je izgovorio, prošlo ono što ga je snašlo.’ Potom mu je jedan čovjek⁴ prišao, prenio mu šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao i rekao mu: ‘Zatraži utočište kod Allaha od šejtana!’, ali mu je ovaj odgovorio: ‘Misliš da me je nešto snašlo? Da sam lud? Gubi se!’”⁵

6049. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Bišr b. Mufeddal, a ovome Humejd, prenoseći od Enesa, a on od Ubade b. Samita da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je pošao da ljudima kaže kada je noć Kadr, pa su se dvojica muslimana počela prepirati, na što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Bio sam pošao da vam kažem, pa su se taj i taj počeli prepirati, te je dignuta. A može biti da je (to) za vas i bolje. Tražite je u (dvadeset) devetoj, (dvadeset) sedmoj i (dvadeset) petoj (noći)!”

عُذِبَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَعَنَ مُؤْمِنًا فَهُوَ كَقَتْلِهِ وَمَنْ قَذَفَ مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ .

٦٠٤٨ . حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ صُرَدٍ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَغَضِبَ أَحَدُهُمَا فَاسْتَدَّ غَضَبُهُ حَتَّى انْتَفَخَ وَجْهُهُ وَتَغَيَّرَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي لَا أَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَجِدُ فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ بِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ تَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَقَالَ أَتَرَى بِي بَأْسٌ أَمْجُؤُنَ أَنَا أَذْهَبُ .

٦٠٤٩ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ قَالَ أَنَسُ حَدَّثَنِي عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيُخْبِرَ النَّاسَ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاخَى رَجُلَانِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ فَتَلَاخَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ وَإِنَّهَا رُفِعَتْ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ فَالْتَمِسُوهَا فِي التَّاسِعَةِ وَالسَّابِعَةِ وَالْخَامِسَةِ .

3 Tj. riječi *Euzubille*.

4 Mu'az b. Džebel.

5 Primjer krajnje neodgojenosti i nezahvalnosti prema čovjeku koji mu je htio pomoći i prenijeti mu Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, savjet. Po jednima, radi se ili o nevjerniku ili o licemjeru, ili pak o čovjeku kojeg je ljutnja izbezumila da ne zna šta govori. Po drugima, radilo se o grubom beduinu po kome samo lud čovjek traži Allahovu zaštitu od šejtana, ne znajući da je i ljutnja od šejtana.

6050. PRIČAO MI JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš, prenoseći od Ma'rura, tj. Ibn-Suvejda, a ovaj od Ebu-Zerra da je kazivao: "Vidio sam na njemu (Ebu-Zerru) prugasti ogrtač i na njegovom slugi (robu) prugasti ogrtač, pa sam rekao: 'Kada bi uzeo ovaj i obukao ga, pristajao bi ti, a njemu bi mogao dati drugu haljinku.' Ja sam se s čovjekom¹ sporječkao", dodao je, "majka mu je bila tuđinka, pa sam je uvrijedio, te se on požalio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji me je upitao: 'Jesi li se sporječkao s tim i tim?'"

'Jesam, odgovorio sam.

'Jesi li mu uvrijedio majku?', upitao je.

'Jesam', odgovorio sam.

'Ti si čovjek u kome još ima džahilijjeta',² rekao je, pa sam upitao: 'Zar i sada, u ovako dubokim godinama?'

'Da', odgovorio je, 'oni (sluge, bili robovi ili ne) su vaša braća³ koju je Allah stavio pod vašu vlast, a kome Allah brata stavi pod vlast – neka i njega nahrani od onoga što on jede, neka ga obuče od onoga što on oblači i neka ga ne zadužuje poslom koji ne može obaviti, a ako ga ipak zaduži, neka mu pomogne!'"

٦٠٥٠. حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنِ الْمَعْرُورِ هُوَ ابْنُ سُوَيْدٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ رَأَيْتُ عَلَيْهِ بُرْدًا وَعَلَى غُلَامِهِ بُرْدًا فَقُلْتُ لَوْ أَخَذْتَ هَذَا فَلَبِستَهُ كَانَتْ حُلَّةً وَأَعْطَيْتَهُ ثَوْبًا آخَرَ فَقَالَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ كَلَامٌ وَكَانَتْ أُمُّهُ أَعْجَمِيَّةً فَنِلْتُ مِنْهَا فَذَكَرَنِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِي أَسَابَيْتَ فَلَنَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَفَنِلْتَ مِنْ أُمِّهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّكَ أَمْرٌ وَفِيكَ جَاهِلِيَّةٌ قُلْتُ عَلَى حِينِ سَاعَتِي هَذِهِ مِنْ كِبَرِ السَّنِّ قَالَ نَعَمْ هُمْ إِخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ جَعَلَ اللَّهُ أَخَاهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيَلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا يُكَلِّفْهُ مِنَ الْعَمَلِ مَا يَغْلِبُهُ فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا يَغْلِبُهُ فَلْيَعْنَهُ عَلَيْهِ .

¹ Riječ je o Bilalu Habešiju, prvom mujezinu u islamu, čija se majka zvala Hamama. O tome je više govora bilo u dijelu pod naslovom *Vjerovanje (Iman)*.

² Tj. postupaka ljudi iz predislamskog doba. Moguće je i da misli na neznanje (džehl), a ne na ostatke paganstva iz predislamskog perioda.

³ I iz ovoga se jasno vidi da su svi muslimani, bez obzira na njihov društveni status, isti i pred Uzvišenim Allahom jednako odgovorni, te da je jedina razlika među njima u bogobožnosti, kako se u kur'anskom ajetu kaže: "Najugledniji je kod Allaha onaj koji Ga se najviše boji." (El-Hudžurat, 13)

KOJE JE OSOBINE LJUDI DOZVOLJENO SPOMINJATI, POPOT “VISOK” I “ZDEPAST”

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Šta kaže Dvoruki?” Šta se ne podrazumijeva pod čovjekovom mahanom?⁴

6051. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Jezid b. Ibrahim, a ovome Muhammed da je čuo od Ebu-Hurejrea, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao nam je kao imam podne. Nakon dva rekata predao je selam, a zatim prišao do drvenog stupa u pročelju džamije i na njega stavio ruku. Među prisutnim (ljudima) taj su se dan zatekli Ebu-Bekr i Omer, koji iz poštovanja prema njemu ništa nisu progovorili. Najbrži od prisutnih (ljudi) izišli su i rekli: ‘Je li to namaz skraćen!’ Među prisutnim (ljudima) bio je i čovjek kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zvao “Dvoruki”, pa je upitao: ‘Allahov Vjerovjesniče, jesi li zaboravio ili je skraćen?’

‘Nisam zaboravio, a nije ni skraćen’, reče.

‘Naprotiv, zaboravio si, Allahov Poslaniče’, rekoše prisutni, a on reče: ‘Istinu je rekao “Dvoruki”.’ Onda je ustao, klanjao (još) dva rekata i predao selam, a zatim proučio tekbir i pao na sedždu kao i obično, ili duže. Potom je digao glavu i proučio tekbir, pa se opet spustio na sedždu kao i obično, ili duže. Zatim je digao glavu i proučio tekbir.”

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنْ ذِكْرِ النَّاسِ نَحْوَ قَوْلِهِمُ الطَّوِيلُ وَالْقَصِيرُ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ وَمَا لَا يُرَادُّ بِهِ شَيْنُ الرَّجُلِ .

٦٠٥١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ صَلَّى بِنَا النَّبِيِّ ﷺ الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشْبَةٍ فِي مُقَدِّمِ الْمَسْجِدِ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا وَفِي الْقَوْمِ يَوْمَئِذٍ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ وَخَرَجَ سَرْعَانَ النَّاسِ فَقَالُوا قَصُرَتِ الصَّلَاةُ وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُوهُ ذَا الْيَدَيْنِ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَنْسَيْتَ أَمْ قَصُرْتَ فَقَالَ لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تَقْصُرْ قَالُوا بَلْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ صَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ فَقَامَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ ثُمَّ وَضَعَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ .

4 Ako se nadimak sviđa osobi na koju se odnosi, i ako u njemu nema pretjeranog hvalisanja, koje bi se kosilo s vjerom, njega je dozvoljeno i pohvalno koristiti. Međutim, ako se nadimak ne sviđa osobi na koju se odnosi, njega je zabranjeno (haram) ili pokušeno (mekruh) koristiti. Od ovoga se izuzima slučaj u kome se jedino na taj način može ukazati na osobu na koju se misli. Otuda se tako često i neki prenosioci hadisa spominju po takvim nadimcima kao što su: El-A'meš (Krmeljivi), El-A'redž (Šepavi), Arim (Prgavi), Gunder (Debeli) i sl., za što osnovu nalazimo i u Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: “Šta kaže Dvoruki?” – upućenim jednom od prisutnih ashaba, nakon što je u džamiji predao selam poslije dva rekata podne-namaza. Ukratko, nadimkom je nekoga dozvoljeno nazivati ukoliko mu se nadimak sviđa i ukoliko se njime želi pohvaliti ili istaknuti. U suprotnom, ako se nadimkom neko želi poniziti ili uvrijediti, to nije dozvoljeno. U hadisu koji prenosi Aiša, radijallahu anha, stoji da je kod nje došla jedna žena niskog rasta, pa je ona, Aiša, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rukom pokazala kako je ova zdepasta. Tada joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da ju je ogovorila, jer to nije pokazala tako da i ona vidi, već joj je iza leđa htjela reći kako je niska rasta. Navedeni hadis navodi Ibn-Ebu-Dun'ja u poglavlju O ogovaranju.

OGOVARANJE

Uzvišeni Allah veli: "... I ne ogovarajte¹ jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrlog brata svoga – a vama je to odvratno! Zato se bojte Allaha; Allah zaista prima pokajanje i Samilostan je.”²

6052. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu Veki‘, a ovome A‘meš da je čuo od Mudžahida, on od Tavusa, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je kazivao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naišao je pored dva kabura i rekao: ‘Njih dvojica izložena su mučenju, a ne muče se zbog velikog grijeha. Što se tiče ovoga, nije se čuvao svoje mokraće,³ a što se tiče ovoga, išao je i prenosio tuđe riječi.’ Zatim je zatražio da mu donesu sirovu granu, pa ju je rascijepio na dva dijela: jedan je zabo na ovaj, a drugi na onaj (kabur) i rekao: ‘Možda će im olakšati, dok se ne osuše.’”

بَابُ الْغَيْبَةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ) .

٦٠٥٢ . حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يُحَدِّثُ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَبْرَيْنِ فَقَالَ إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ أَمَّا هَذَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَأَمَّا هَذَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِعَسِيبٍ رَطْبٍ فَشَقَّهُ بِأَثْنَيْنِ فَغَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا ثُمَّ قَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَبْسَا .

1 O tome šta je ogovaranje i klevetanje (gibet) postoji više mišljenja, Gazali kaže: “Ogovaranje je spominjanje svoga brata (vjernika) po onome što mu, kad bi bio prisutan, ne bi bilo drago.” Ibn-Esir u djelu *En-Nihaje* kaže: “Ogovaranje je spominjanje po nečemu lošem čovjeka u odsustvu, čak i ako on to posjeduje.” Nevevi kaže: “Ogovaranje je spominjanje čovjeka u odsustvu onako kako mu ne bi bilo drago da je prisutan, svejedno odnosilo se to na njegovo tijelo, vjeru, odgoj, imetak, roditelje, djecu, ženu, slugu, odjeću i sl., bilo da se to čini riječima ili mimikom.” Nevevi ide čak dotle da u ogovaranje ubraja i riječi poput: “Allah nam dao zdravlje!”, “Neka nam Allah oprosti!” i sl. ako te riječi neko izgovori kada se neko u odsustvu spomene te ako bi se iz konteksta moglo razumjeti da se na njega aludira.

Muslim u *merfu* predaji od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, bilježi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prisutne upitao: “Znate li šta je ogovaranje?” – pa su mu rekli da to Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju, na što je on odgovorio: “Spominjanje svoga brata (vjernika) po onome što mu nije drago.” – “A šta ako je istina ono što za svoga brata kažem?”, upitao je neko. Tada mu je (Vjerovjesnik) odgovorio: “Ako je istina ono što si za svoga brata rekao, odgovorio si ga, a ako nije, onda si ga potvorio.” U drugoj *merfu* predaji koju navodi Nevevi, a prenosi Enes, stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada sam bio na Miradžu, prošao sam pored ljudi koji su bakarnim noktima svojim parali svoja lica i prsa, pa sam upitao: ‘Džibrile, a ko su ovi?’, pa mi je rekao: ‘Oni koji jedu meso ljudi i nasrću na njihov obraz.’” Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, također prenosi slučaj s Maizovim kamenovanjem zbog bluda, kada je “jedan čovjek svome prijatelju rekao: ‘Pogledaj na ovoga čiju je sramotu Allah (bio) pokrio, ali se on nije okanio dok nije kamenovan kao pas’, na što im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Jedite lešinu ovoga magarca – mrtvoga magarca! Uvreda koju ste nanijeli ovom čovjeku teža je od jedenja ove lešine.’” Džabir pak prenosi: “Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada je naišao vjetar koji je donio smrad, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ovo je vjetar onih koji ogovaraju vjernike.’”

2 El-Hudžurat, 12.

3 Tj. nije pazio prilikom mokrenja na odjeću, pa se prskao.

VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
RIJEČI: “NAJBOLJE KUĆE ENSARIJA...”

6053. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, a ovome Ebu-Zinad da je čuo od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Usejda Sa'idija da je rekao: “Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Benu-Nedždžar su najbolje kuće ensarija.’”⁴

ŠTA JE U SLUČAJU
POKVARENIH I PODOZRIVIH
OSOBA DOZVOLJENO SPOMINJATI

6054. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu Ibn-Ujejne, a ovome Ibn-Munkedir da je čuo od Urvea b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: “Jedan čovjek zamolio je da ga primi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je (Poslanik) rekao: ‘Dopustite mu! Nevaljala li brata plemena! Nevaljala li sina plemena!’ Kada je (ovaj) ušao, (Poslanik) je prema njemu bio blag na riječima, pa sam rekla: ‘Allahov Poslaniče, rekao si to što si rekao, a onda si prema njemu bio blag na riječima?’ Tada je on rekao: ‘Aiša, zaista je najgori onaj čovjek kojeg drugi (ljudi) napuste – ili je rekao ostave – čuvajući se njegove neuljudnosti.’”⁵

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ

٦٠٥٣. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ.

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنْ
اِعْتِيَابِ أَهْلِ الْفَسَادِ وَالرِّيبِ

٦٠٥٤. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ اسْتَأْذَنَ رَجُلٌ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ انْذِنُوا لَهُ بِئْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ أَوْ ابْنُ الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ أَلَانَ لَهُ الْكَلَامَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ الَّذِي قُلْتَ ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ الْكَلَامَ قَالَ أَيُّ عَائِشَةَ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ تَرَكَهُ النَّاسُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فُحْشِهِ.

4 Ovo je najbolji dokaz da isticanje vrlina jednih ljudi pored drugih ne spada u kategoriju ogovaranja, čak ni u slučaju kada to ovim drugim, koji su izuzeti, nije drago.

5 I pored svega navedenog, u pojedinim slučajevima, kada se radi o osobama koje otvoreno i ne stideći se siju nered, kada treba upozoriti na zlo koje od njih prijeti, na opasnost uvođenja novotarija u vjeru i sl., istini se mora dati prednost makar to podrazumijevalo i njihovo ogovaranje. To je takozvano dozvoljeno ogovaranje (*el-gibetul-mubaha*). Slično je sa svjedocima, pri provjeri odanosti namještenika, raspitivanju o budućem bračnom drugu itd., gdje se istina ne smije zatajiti. O tome je bilo više govora u komentaru hadisa br. 6032.

PRENOŠENJE TUĐIH RIJEČI SPADA U VELIKE GRIJEHE

6055. PRIČAO NAM JE Ibn-Selam, njemu Ubejda b. Humejd Ebu-Abdur-Rahman, ovome Mensur da je čuo od Mudžahida, a on od Ibn-Abbasa da je rekao:

“Izišavši na jednu medinsku gradinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je glas dvojice ljudi kako se muče u svojim kaburima, pa je rekao: ‘Njih se dvojica muče zbog grijeha koji se ne čini velikim, a veliki je. Jedan od njih nije se čuvao mokraćne, a drugi je išao i prenosio tuđe riječi.’ Zatim je zatražio da mu se donese palmina grana, pa ju je prelomio nadvoje – ili na dva dijela: jedan je zabo u ovaj, a drugi u onaj kabur i rekao: ‘Možda će im olakšati, dok se ne osuše.’”¹

بَابُ النَّمِيمَةِ مِنَ الْكِبَائِرِ

٦٠٥٥. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدَةُ بْنُ حُمَيْدٍ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ بَعْضِ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَسَمِعَ صَوْتَ إِنْسَانَيْنِ يُعَذِّبَانِ فِي قُبُورِهِمَا فَقَالَ يُعَذِّبَانِ وَمَا يُعَذِّبَانِ فِي كَبِيرٍ وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ كَانَ أَحَدُهُمَا لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ وَكَانَ الْآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِجَرِيدَةٍ فَكَسَرَهَا بِكَشْرَتَيْنِ أَوْ ثِنْتَيْنِ فَجَعَلَ كِسْرَةً فِي قَبْرِ هَذَا وَكِسْرَةً فِي قَبْرِ هَذَا فَقَالَ لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَبْسُ.

¹ Ove dvije osobine mogu se povezati sljedećim objašnjenjem: vječnom životu na ahiretu prethodi život u berzehu. Prvo za šta će, od svojih dužnosti prema Uzvišenom Allahu, čovjek na Sudnjem danu odgovarati bit će njegov namaz, a prvo za šta će, od svojih dužnosti prema drugima, odgovarati bit će nepovredivost njihove krvi. Ključ je namaza da se bude čisto od mokraćne i izmeta, a ključ neprolijevanja krvi jest uspostavljanje reda i mira među ljudima. S druge strane, njihovo ogovaranje i prenošenje tuđih riječi prvi je korak u sijanju nereda i zametanju kave među ljudima, a time i prolivanje njihove krvi.

ŠTA JE (SVE) OD PRENOŠENJA TUĐIH RIJEČI POKUĐENO²

Uzvišeni Allah veli: "... klevetnika, onoga koji tuđe riječi prenosi..."³ – a također i: "Teško svakom klevetniku – podrugljivcu!"⁴

Glagoli: "jehmizu", "jelmizu" i "jeibu" imaju slično značenje.

6056. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, a ovome Mensur da je čuo od Ibrahima, a on od Hemmama da je kazivao:

"Bili smo s Huzejfom kada mu je rečeno da jedan čovjek prenosi razgovor Osmanu.⁵ Tada je Huzejfa rekao: 'Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: 'U Džennet neće ući klevetnik.'"⁶

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ النَّمِيمَةِ

وَقَوْلُهُ (هَمَّازٌ مَشَاءٌ بِنَمِيمٍ) (وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ) يَهْمَزُ وَيَلْمِزُ وَيَعِيبُ وَاحِدٌ .

٦٠٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ حُذَيْفَةَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ رَجُلًا يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى عُثْمَانَ فَقَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ .

2 Kao da se davanjem ovakvog naslova ovom poglavlju htjelo reći da je, u nekim slučajevima, prenošenje tuđih riječi dozvoljeno (npr. riječi nevjernika ili špijuniranje i kontraobavještajna djelatnost u neprijateljskoj zemlji).

3 El-Kalem, 11.

4 El-Humeza, 1.

5 Riječ je o Osmanu b. Affanu, trećem od četverice "Pravednih vladara" (Hulefair-rašidin).

6 Ovdje je umjesto riječi "nemmam" upotrijebljena riječ "kattat". "Nemmam" je osoba koja prisustvuje događaju pa onda tuđe riječi prenosi drugima, dok je "kattat" ona osoba koja neprimjetno prisluškuje razgovor i kasnije prenosi drugima ono što je čula. Gazali kaže: "Onaj kome se pokušaju prenijeti tuđe riječi ne smije onome koji ih prenosi povjerovati, niti posumnjati u onoga na koga se kleveta iznosi, niti se raspitivati o onome što mu je rečeno. On je, dalje, dužan prekinuti klevetnika, objasniti mu da ne valja to što radi, otjerati ga, ili ga barem srcem osuditi i ne dozvoliti sebi da o njemu drugima priča, jer bi tako i sam postao klevetnik." Međutim, Nevevi kaže da, u pojedinim slučajevima, prenošenje tuđih riječi ne samo da nije zabranjeno nego je i potrebno, kao što je, recimo, izvještavanje vladara ili namjesnika o namjerama i ponašanju njihovih zamjenika i pomoćnika i sl.

Iako se ponekad čini da su ogovaranje (*el-gibe*) i prenošenje tuđih riječi (*en-nemime*) jedno te isto, između njih, ipak, postoji velika razlika, i to zato što je prenošenje tuđih riječi uvijek zlonamjerno i mimo volje osobe koje se to tiče, dok je ogovaranje spominjanje osobe u odsustvu onako kako joj ne bi bilo drago da je prisutna. Prema tome, iza prenošenja tuđih riječi i klevete uvijek se krije neko zlo, što s ogovaranjem ne mora biti slučaj.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“I IZBJEĞAVAJTE ŠTO VIŠE
GOVOR NEISTINITI!”¹

6057. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibn-Ebu-Zi'b, a ovome Makburi da je čuo od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko se ne okani govora neistinita, postupanja po njemu i neznanja – Allahu ne treba ni njegovo ostavljanje jela i pića!”²

Ahmed³ kaže: “Jedan mi je čovjek razjasnio lanac njegovih prenosilaca.”

ŠTA SE KAŽE O DVOLIČNJACIMA

6058. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš da je čuo od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Naći ćeš da je na Sudnjem danu kod Allaha najgori čovjek dvoličnjak, koji ovima dolazi s jednim, a onima s drugim licem.”⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ)

٦٠٥٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَيْبٍ عَنِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ قَالَ أَحْمَدُ أَفْهَمَنِي رَجُلٌ إِسْنَادَهُ.

بَابُ مَا قِيلَ فِي ذِي الْوُجْهَيْنِ

٦٠٥٨. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَجِدُ مِنْ شَرِّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ ذَا الْوُجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءَ بِوَجْهِهِ وَهَؤُلَاءَ بِوَجْهِهِ.

1 El-Hadždž, 30.

2 Iz hadisa se da zaključiti da ogovaranje drugoga kvari post onome koji to čini dok posti. Drugi, pak, ovo razumiju u smislu da je grijeh ogovaranja jači nego sevap od posta, tako da onaj koji posti i drugoga ogovara od svoga posta nema ništa.

3 Riječ je o spomenutom Ahmedu b. Junusu, koji je hadis čuo od Ibn-Ebu-Zi'ba, ali nije bio siguran u lanac njegovih prenosilaca, pa mu ga je razjasnio čovjek koji je s njim zajedno sjedio.

4 Dvoličnjak je ona osoba koja se svakoj od strana predstavlja kao da se s njom slaže, govori joj da je u pravu i da je podržava, a da je protiv drugih. Zato što se temelji na laži, prevari, izdaji i obmani, u cilju uvida u tajne svake od strana i sijanju razdora među njima, dvoličnjaštvo je u islamu najstrožije zabranjeno, a onima koji to čine prijeti se najtežom kaznom – boravkom u Džehennem zajedno s nevjernicima: “Allah će, sigurno, zajedno sastaviti u Džehennem licemjere i nevjernike.” (En-Nisa, 140) Na drugom mjestu u Kur'anu za njih se kaže: “Licemjeri će na samom dnu Džehennema biti, i ti im nećeš zaštitnika naći.” (En-Nisa, 145) Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, za dvoličnjake rekao: “Ko na ovome svijetu bude imao dva lica na Sudnjem će danu imati dva jezika od vatre.” (Hadis prenosi Ammar b. Jasir, a navodi ga Ebu-Davud.) Međutim, pored ove vrste dvoličnjaštva, koje ima za cilj sijanje razdora i nereda među ljudima, postoji i dvoličnjaštvo čiji je cilj izmirenje zavađenih i zavođenje reda i mira među ljudima. Ova je druga vrsta dvoličnjaštva dozvoljena. Ona se sastoji u tome da se svakoj od strana prenose lijepe vijesti o drugoj, a zataji nevaljalo, sve s ciljem njihovog izmirenja.

O ONOME KOJI SVOGA
DRUGA OBAVJEŠTAVA
O TOME ŠTA SE O NJEMU GOVORI

6059. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, a ovome A'meš da je čuo od Ebu-Vaila, a on od Ibn-Mes'uda, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je ratni plijen, pa je jedan ensarija rekao: ‘Tako mi Allaha, Muhammed ovo nije htio (podijeliti) zarad lica Allahova!’ Tada sam prišao Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričao mu (šta je ovaj rekao); lice mu se od ljutine promijenilo, pa mi je rekao: ‘Allah se smilovao Musau! Učinjeno mu je nažao više od ovoga, pa se strpio!’”⁵

ŠTA JE U MEĐUSOBNOM
HVALJENJU POKUĐENO

6060. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, njemu Isma'il b. Zekerijja, a ovome Burejd b. Abdullah b. Ebu-Burda da je čuo od Ebu-Burde, a on od Ebu-Musaa da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je kako jedan čovjek hvali drugog čovjeka i u tome pretjeruje, pa je rekao: ‘Satrli ste – ili (je rekao) slomili ste – leđa čovjeku!’”

بَاب مَنْ أَخْبَرَ صَاحِبَهُ بِمَا يُقَالُ فِيهِ

٦٠٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قِسْمَةً فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ وَاللَّهُ مَا أَرَادَ مُحَمَّدٌ بِهَذَا وَجَهَ اللَّهُ فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَتَمَعَّرَ وَجْهُهُ وَقَالَ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ التَّمَادِحِ

٦٠٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي الْمَدْحَةِ فَقَالَ أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهَرَ الرَّجُلِ.

⁵ Već je ranije bilo govora o pokudenosti prenošenja tuđih riječi ako se time želi unijeti razdor i nered među ljude. Ako se, međutim, na taj način želi posavjetovati i spriječiti razdor, to nije zabranjeno. U ovom slučaju Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ukorio Ibn-Mes'uda zbog onoga što mu je prenio, već se naljutio na onoga koji mu je prigovorio, ali se čak i prema njemu smilovao i otrpio, ugledajući se na Musaa, alejhis-salam, i postupajući po riječima Uzvišenog: “Njih je Allah uputio, zato slijedi njihov pravi put!” (El-En'am, 90) O ovome će biti više riječi u poglavlju *O strpljivosti* (saburu).

6061. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Halid da je čuo od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekrea, a on od svoga oca da je jedan čovjek spomenut kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je drugi čovjek pohvalio,¹ na što (mu) je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Teško tebi!² Prejekao si vrat svome drugu!", ponovivši to više puta (i dodavši): "Ako već neko od vas mora (drugoga) pohvaliti, neka kaže: 'Mislim³ da je takav i takav' – ako zaista smatra da je takav – 'pred Allahom će polagati račun, a Allahu se ni za koga ne može tvrditi da je besprijekoran.'"

Vuhejb od Halida prenosi da je rečeno "vejleke" (teško tebi!) umjesto "vejhake".

O ONOME KOJI SVOGA BRATA HVALI ONOLIKO KOLIKO O NJEMU ZNA

Sa'd⁴ kaže: "Nisam čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ikome ko hodi po Zemlji rekao da je Dženetlija osim Abdullahu b. Selamu."⁵

٦٠٦١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَثْنَى عَلَيْهِ رَجُلٌ خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَيَحْكُ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ يَقُولُهُ مِرَارًا إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يُرَى أَنَّهُ كَذَلِكَ وَحَسْبِيهِ اللَّهُ وَلَا يُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا قَالَ وَهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ وَتِلْكَ .

بَابٌ مِّنْ أَثْنَى عَلَى أَخِيهِ بِمَا يَعْلَمُ

وَقَالَ سَعْدُ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ .

1 Ibn-Bettal kaže da pretjerano hvaljenje može onoga na koga se ono odnosi dovesti da pomisli kako je on zaista takav, izazvati u njemu uobraženost i sputati njegov trud da bude bolji. Zato je Omer, radijallahu anhu, za hvaljenje drugoga i rekao da je to njegovo klanje (*el-medhu huve ez-zebhu*). S druge strane, nema govora da se veliki grešnik, tiranin ili razvratnik na bilo koji način smiju pohvaliti, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kako prenosi Enes, rekao: "Hvaljenje razvratnika izaziva srdžbu Gospodara." Zato su čestiti preci, kako navodi Bejheki, kada bi ih neko u lice pred drugima pohvalio, učili sljedeću dovu: "Gospodaru moj, Ti meni oprosti ono što oni ne znaju, ne kazni me za ono što oni govore i daj mi da budem bolji nego što oni misle!"

U vezi s tim, ne zaboravimo ni riječi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je sam za sebe rekao: "Ne pretjerujte s mojim hvaljenjem kao što su kršćani pretjerali u hvaljenju Isaa, sina Merjemina!", aludirajući time na činjenicu da su kršćani tako skrenuli s pravog puta i zalutali, proglasivši Allahova poslanika Isaa, sina Merjemina, sinom Božijim.

2 Riječi "vejhake" (teško tebi!) nisu ovdje izrečene kao kletva, nego kao izraz sažaljenja i samilosti.

3 Tj. mislim, ali nisam siguran, niti mogu tvrditi da je neko takav. Uzvišeni Allah najbolje zna kakav je ko. Svako će pred Njim polagati račun i za svoja djela, zavisno od toga kakva su, biti nagrađen ili kažnjen.

4 Riječ je o Sa'du b. Ebu-Vekasu.

5 I o mnogim drugim ashabima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, lijepo je govorio. Tako je, npr., za Omera, radijallahu anhu, rekao: "Nikada te šejtan nije sreo da ideš jednim putem, a da se nije sklonio i krenuo drugim."

6062. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Musa b. Ukba da je čuo od Salima, a on od svoga oca da je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je o ogrtaču rekao to što je rekao, upitao Ebu-Bekr: “Allahov Poslaniče, meni ogrtač spada s jedne strane?”, pa je odgovorio: “Ti se ne ubrajaš u njih.”⁶

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“ALLAH ZAHTIJEVA DA SE SVAČIJE
PRAVO POŠTUJE, DA SE DOBRO ČINI
I DA SE BLIŽNJIMA UDJELJUJE,
A RAZVRAT I SVE ŠTO JE ODVRATNO
I NASILJE ZABRANJUJE; DA POUKU
PRIMATE, ON VAS SAVJETUJE!”⁷;

“Nepravda koju činite samo vama šteti.”⁸; “Kome opet nepravda bude učinjena – Allah će mu, sigurno, pomoći!”⁹, i o izbjegavanju potpirivanja zla protiv muslimana i nevjernika.

6063. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Hišam b. Urva da je čuo od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostao je (pod utjecajem sihra) toliko i toliko, a da mu se pričinjavalo da prilazi svojoj supruzi, a nije prilazio.”

Aiša (dalje) kaže: “Jednog mi je dana rekao: ‘Aiša, Allah mi je uslišao dovu za ono za što sam Ga molio. Došla su mi dva čovjeka, od kojih je jedan sjeo pored mojih nogu, a drugi pored moje glave, pa je onaj (što je bio) kod nogu upitao onoga

٦٠٦٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حِينَ ذَكَرَ فِي الْإِزَارِ مَا ذَكَرَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ إِزَارِي يَشْقُطُ مِنْ أَحَدٍ شَقِيهِ قَالَ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْهُمْ.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ
وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ)

وَقَوْلِهِ (إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ) (ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لِيَنْصُرَهُ اللَّهُ) وَتَرَكِ إِثَارَةَ الشَّرِّ عَلَى مُسْلِمٍ أَوْ كَافِرٍ.

٦٠٦٣. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَكَثَ النَّبِيُّ ﷺ كَذَا وَكَذَا يُحَيِّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَأْتِي أَهْلَهُ وَلَا يَأْتِي قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي ذَاتَ يَوْمٍ يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِي أَمْرِ اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ أَتَانِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رِجْلِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رَأْسِي فَقَالَ الَّذِي عِنْدَ رِجْلِي لِلَّذِي عِنْدَ رَأْسِي مَا بَالُ الرَّجُلِ قَالَ مَطْبُوبٌ يَعْنِي مَسْحُورًا

6 Tj. ti nisi onaj koji namjerno, iz oholosti, pušta da se ogrtač za njim vuče. O ovome je bilo više riječi u poglavlju *O oblačenju*.

7 En-Nahl, 90.

8 Junus, 23.

9 El-Hadždž, 60.

(što je bio) kod glave: ‘Šta je čovjeku?’

‘Opsihren je’, odgovorio je.

‘A ko ga je opsihrio?’, upitao je.

‘Lebid b. A’sam’, odgovorio je.

‘Čime?’, upitao je.

‘Čaškom od muškog cvijeta palme, češljem i dlakama (što su) pod pločom u bunaru Zervan’, odgovorio je.’ Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao i rekao: ‘Ovo je bunar koji mi je (u snu) pokazan: kao da su vršci njegovih palmi glave šejtana, a njegova voda rastvor od kne.’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je (da se to izvadi), pa je izvađeno.”

Aiša kaže: “Rekla sam: ‘Allahov Poslaniče, A da si to (tj. razotkrio ili liječio *nušrom*, smjesom od biljaka i vode na koju se uči)?’, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: ‘Allah me je već izliječio, a što se mene tiče, nije mi drago među svijetom potpirivati zlo.’”

Ona (tj. Aiša) kaže: “Lebid b. A’sam jest čovjek iz (plemena) Benu-Zurejk(a), koje je saveznik Židova.”¹

قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ أَعْصَمٍ قَالَ وَفِيمَ قَالَ فِي جُفٍّ طَلَعَةٍ ذَكَرَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَّةٍ تَحْتَ رَعُوفَةٍ فِي بئرِ ذُرْوَانَ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ هَذِهِ الْبئرُ الَّتِي أَرَيْتَهَا كَانَ رُءُوسُ نَحْلِهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ مَاءُهَا نُقَاعَةً الْحِنَاءِ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَأُخْرِجَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلَا تَعْنِي تَنْشَرْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَا اللَّهُ فَقَدْ شَفَانِي وَأَمَّا أَنَا فَأَكْرَهُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا قَالَتْ وَلَبِيدُ بْنُ أَعْصَمٍ رَجُلٌ مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ حَلِيفٌ لِيَهُودَ .

¹ U navedenim ajetima govori se o dobročinstvu, s jedne, i nepravdi, s druge strane. Iza toga je naveden hadis čija je poruka u skladu sa spomenutim kur’anskim ajetima. Iz ajeta i hadisa vidi se da će se zlo i nepravda kad-tad razotkriti i obiti o glavu onima koji ih čine, a da će plodove dobročinstva, ne samo za učinjeno dobro već i za oproštenu nepravdu, uživati jedino dobročinitelji. Najbolji primjer takvog dobročinstva pružio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je oprostio i ne samo da nije kaznio Lebida b. Asama, iako je to bio zaslužio, nego to nije htio ni širiti, bojeći se da među ljudima ne potpiri zlo. O ovome slučaju bilo je više govora u komentaru hadisa br. 5763.

ŠTA JE U SLUČAJU ZAVIDNOSTI I MEĐUSOBNOG OKRETANJA LEĐA ZABRANJENO

Uzvišeni veli: "... i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!"²

6064. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu Abdullah, ovome Ma'mer da je čuo od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Čuvajte se sumnjičenja,³ jer je sumnjičenje, zaista, najlažniji govor! Nemojte prisluškivati i (jedni druge) uhoditi! Nemojte jedni drugima zavidjeti⁴ i jedni druge mrziti! Nemojte jedni drugima leđa okretati! Budite braća, o Allahovi robovi!"

6065. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nemojte jedni druge mrziti! Nemojte jedni drugima zavidjeti! Nemojte jedni drugima

بَابُ مَا يُنْهَى عَنِ التَّحَاسُدِ وَالتَّدَابُرِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) .

٦٠٦٤. حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابُرُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

٦٠٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابُرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

2 El-Felek, 5.

3 Ovdje se ne misli na sumnju koja kao misao čovjeka okupira, jer ju je nemoguće odagnati, već na optuživanje drugoga na osnovu sumnje i bez ikakva valjana dokaza. Za sumnju kao misao čovjek neće odgovarati, jer u hadisu stoji: "Allah će oprostiti ummetu za ono što u sebi misli", ali će odgovarati za neosnovano optuživanje drugoga. Ne može se, recimo, neko na osnovu sumnje optuživati za razvrat ukoliko za to nema dokaza. Zato je u hadisu dalje rečeno: "Nemojte prisluškivati i (jedni druge) uhoditi!", tj. nemojte dozvoliti da vas vaše misli obavijene sumnjom navedu pa da jedni druge tajno prisluškujete i uhodite, jer je to grijeh. U tome su smislu i riječi Uzvišenog: "O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka su sumnjičenja zaista grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge!" (El-Hudžurat, 12)

4 Zavidnost o kojoj je ovdje riječ jest priželjkivanje da nečije blagostanje prestane. Onaj koji nastoji da tu svoju želju ostvari i u tom pravcu u praksi djeluje jest zlikovac. Onaj, pak, kome njegova bogobojaznost ne dopušta da se u takvo što upusti - nije grešan, jer ne može svoje misli odagnati. Međutim, on je dužan boriti se protiv njih i ne dozvoliti da one prijeđu u djelo ili u namjeru. U tom smislu, u merfu predaji stoji: "Od troje niko nije pošteđen: od zloslutnje, sumnjičavosti i zavidnosti." – "Allahov Poslaniče, a kako se od njih (čovjek) može sačuvati?", upitao je neko, pa je (Poslanik) odgovorio: "Kada na zlo slutiš, nemoj odustajati, kada sumnjaš, nemoj sumnju provjeravati, a kada zavidiš, nemoj nepravdu činiti!" U tome je smislu Hasan Basri rekao: "Nema čovjeka koji pri sebi nema zavidnosti. Kod koga to ne prijeđe u namjeru i nanošenje nepravde – nije za nju odgovoran."

leđa okretati!¹ Budite braća, o Allahovi robovi!² Nijednom muslimanu nije dozvoljeno izbjegavati svoga brata više od tri dana.”

UZVIŠENI ALLAH KAŽE:
“O VJERNICI, KLONITE SE
MNOGIH SUMNJIČENJA, NEKA SU
SUMNJIČENJA, ZAISTA, GRIJEH.
I NE UHODITE JEDNI DRUGE!”³

6066. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Ebu-Zinad da je čuo od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Čuvajte se sumnjičenja, jer je sumnjičenje, zaista, najlažljiviji govor! Nemojte prisluškivati i (jedni druge) uhoditi! Nemojte se (pri kupovini, bez namjere da kupite) jedni drugima nametati!⁴ Nemojte jedni drugima zavidjeti i nemojte jedni druge mrziti! Nemojte jedni drugima leđa okretati! Budite braća, o Allahovi robovi!”

بَاب (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا)

٦٠٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا.

1 O ovome će biti više riječi u poglavlju o Hidžri.

2 Kao da se htjelo reći: ako ostavite gore zabranjeno, bit ćete braća, a ako to ne ostavite, postat ćete neprijatelji jedni drugima. Ovim se aludira i na riječi Uzvišenog: “Vjernici su samo braća...” (El-Hudžurat, 10) Gore navedenim hadisima zabranjuje se muslimanu da mrzi svoga brata muslimana, da mu, nakon prijateljstva i prirodne ljubavi, bez opravdana razloga okreće leđa i ostavlja ga. Dalje mu se zabranjuje da zavidi svome bratu muslimanu, da kopka po njegovim mahanama, bez obzira bio on prisutan ili odsutan, te mu se naređuje da se prema njemu odnosi kao prema pravom, rođenom bratu. U mnogim slučajevima obaveza prema vjerniku ostaje čak i nakon njegove smrti. U nekim drugim verzijama navedeni hadis ima i svoj nastavak, koji glasi: “Musliman je muslimanu brat i kao takav ne smije mu činiti nepravdu niti ga ponižavati, jer je čovjeku dovoljno zlo da mrzi svoga brata muslimana. Muslimanu je svetinja (tj. nepovredivo) sve što pripada njegovom bratu muslimanu: njegova krv, njegov imetak i njegov obraz.”

3 El-Hudžurat, 12.

4 O ovome je bilo više riječi u poglavljima o kupoprodaji.

OKO ČEGA JE DOZVOLJENO BITI SUMNJIČAV

6067. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Lejs, a ovome Ukajl da je čuo od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše da je kazivala:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ne mislim da taj i taj o našoj vjeri išta znaju.’”⁵

Lejs kaže: “Obojica su bili licemjери.”

6068. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr da im je Lejs rekao i ovo: “I rekla je: ‘Jednoga dana došao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

‘Aiša, mislim da taj i taj ne poznaju vjeru koju mi ispovijedamo.’”

VJERNIK NE OTKRIVA SVOJE GRIJEHE

6069. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd, a ovome Ibn-Šihabov bratić da je čuo od Ibn-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, a ovaj od Ebu-Hurejre da je kazivao:

“Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: ‘Svim će mojim sljedbenicima biti oprošteno, samo ne onima koji (svoje) grijehe javno čine. U razotkrivanje spada (to) da čovjek preko noći nešto uradi, a ujutro, nakon što mu je to Allah pokrio, nekoga zovne i kaže: ‘Sinoć sam uradio to i to’ – tako da zanoći prekriven zaštitom svoga Gospodara, a osvane skidajući Allahovu zaštitu sa sebe.’”⁶

بَابُ مَا يَكُونُ مِنَ الظَّنِّ

٦٠٦٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا أَظُنُّ فُلَانًا وَفُلَانًا يَعْرِفَانِ مِنْ دِينِنَا شَيْئًا قَالَ اللَّيْثُ كَانَا رَجُلَيْنِ مِنَ الْمُنَافِقِينَ.

٦٠٦٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بِهَذَا وَقَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا وَقَالَ يَا عَائِشَةُ مَا أَظُنُّ فُلَانًا وَفُلَانًا يَعْرِفَانِ دِينَنَا الَّذِي نَحْنُ عَلَيْهِ.

بَابُ سِتْرِ الْمُؤْمِنِ عَلَى نَفْسِهِ

٦٠٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُلُّ أُمَّتِي مُعَافَى إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ يَا فُلَانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ.

5 Ovdje se ne radi o zabranjenom sumnjičenju, jer nije riječ o iskrenim muslimanima, odanim svojoj vjeri, već o dvojici licemjera. U tom smislu Ibn-Omer veli da su u njegovo vrijeme u onoga ko ne bi došao na jaciju sumnjali da je ili slaba zdravlja ili slabe vjere.

6 Smisao je hadisa u tome da će muslimanima biti oprosteni njihovi grijesi, samo ne onima koji ih javno budu činili i sami otkrivali ono što je Uzvišeni pokrio..

6070. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Ebu-Avana, a ovome Katada da je čuo od Safvana b. Muhriza da je jedan čovjek upitao Ibn-Omera: “Šta si čuo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao o tihom razgovoru (između Allaha i vjernika na Sudnjem danu)?”, (pa mu je odgovorio:) “Rekao je: ‘Poneko će se od vas toliko primaknuti svome Gospodaru da će ga On staviti pod svoje okrilje i upitati: ‘Uradio si to i to?’ ‘Jesam’, odgovorit će. Zatim će ga opet upitati: ‘Uradio si to i to?’, pa će opet odgovoriti: ‘Jesam.’ Potom će to potvrditi i reći: ‘Ja sam ti to na dunjaluku pokrio, a danas ću ti ga oprostiti!’”

OHOLOST

Mudžahid kaže da “sanije itfihi” znači hodati nadmeno (“itfun” znači vrat).

6071. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovome Ma'bed b. Halid Kajsi da je čuo od Harisa b. Vehba Huzaija, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Hoćete li da vam kažem ko su stanovnici Dženneta? Svaki slabi i obespravljeni koji, kad se Allahom zakune, On mu to ispuni. Hoćete li da vam kažem ko su stanovnici Vatre? Svaki nadmeni i uobraženi silnik.”¹

٦٠٧٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي النَّجْوَى قَالَ يَذْنُو أَحَدُكُمْ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ كَنَفَهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ عَمِلْتُ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ وَيَقُولُ عَمِلْتُ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقْرُرُهُ ثُمَّ يَقُولُ إِنِّي سَتَرْتُ عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا فَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ .

باب الكبر

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (ثَانِي عَطْفِهِ) مُسْتَكْبِرٌ فِي نَفْسِهِ عَطْفُهُ رَقَبَتُهُ .

٦٠٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مَعْبُدُ بْنُ خَالِدٍ الْقَيْسِيُّ عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخُزَاعِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الْجَنَّةِ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَاعِفٍ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَا بَرَّةَ إِلَّا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ عُتْلٍ جَوَّازٍ مُسْتَكْبِرٍ .

¹ Uobraženost je umišljenost da je neko bolji od ostalog svijeta u bilo kojem pogledu: izgledu, odijevanju, držanju i sl. Najteži vid uobraženosti čovjeka jest neprihvatanje istine i nepokornost Gospodaru, koji ga je stvorio. Pokazatelj je da je neko uobražen njegovo izbjegavanje običnog svijeta, okretanje glave od siromašnih i jadnih, izbjegavanje da se s njima druži, sjedi i sl. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U Džennet neće ući onaj u čijem srcu postoji i koliko trun oholosti.”

6072. REKAO JE Muhammed b. Isa, da mu je pričao Hušejm, a ovome Humejd Taviil da je čuo od Enesa b. Malika da je rekao:

“Među medinskim robinjama bila je jedna koja je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uzimala za ruku i vodila ga kud je htjela.”²

IZBJEGAVANJE

Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovjeku nije dozvoljeno izbjegavati svoga brata više od tri noći.”³

6073, 6074, 6075. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Avfa b. Malika b. Tufejla, tj. Ibn-Harisa, bratića po majci Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge Aiše, da je kazivao:

“Čuvši da je Abdullah b. Zubejr o prodaji ili poklonu koji je Aiša bila dala rekao: ‘Tako mi Allaha, ili će Aiša prestati, ili ću je staviti pod starateljstvo (ograničiti njenu poslovnu sposobnost)’ – Aiša je upitala: ‘Je li to on zaista rekao?’, pa su joj rekli da jeste, na što je ona rekla: ‘Zavjetujem se Allahu da nikada neću progovoriti s Ibn-Zubejrom!’⁴

Kada se izbjegavanje oduljilo, Ibn-Zubejr je zamolio da se kod nje posreduje, pa je rekla: ‘Tako mi Allaha, nikada mu neću prihvatiti posredovanje niti ću svoj zavjet prekršiti!’ Kada se to Ibn-Zubejru oduljilo, obratio se Misveru b. Mahremeu i Abdur-Rahmanu b. Esvedu b. Abdu Jegusu – a obojica su bili iz porodice Benu-Zuhra – i zamolio ih: ‘Zaklinjem vas Allahom, kad bi me (kako)

٦٠٧٢. وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ الطَّوِيلُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ إِنْ كَانَتْ الْأَمَةُ مِنْ إِمَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَتَأْخُذَ بِيَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَتَنْطَلِقَ بِهِ حَيْثُ شَاءَتْ.

بَابُ الْهَجْرَةِ

وَقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ.

٦٠٧٣-٦٠٧٤-٦٠٧٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَوْفُ ابْنُ مَالِكٍ بْنُ الطُّفَيْلِ هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ وَهُوَ ابْنُ أَخِي عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ لِأُمِّهَا أَنَّ عَائِشَةَ حَدَّثَتْ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ قَالَ فِي بَيْعٍ أَوْ عَطَاءٍ أَعْطَتْهُ عَائِشَةُ وَاللَّهِ لَتَنْتَهَيْنِ عَائِشَةُ أَوْ لَا أَحْجُرَنَّ عَلَيْهَا فَقَالَتْ أَهْوَى قَالَ هَذَا قَالُوا نَعَمْ قَالَتْ هُوَ لِلَّهِ عَلَيَّ نَذْرٌ أَنْ لَا أَكْلِمَ ابْنَ الزُّبَيْرِ أَبَدًا فَاسْتَشْفَعَ ابْنُ الزُّبَيْرِ إِلَيْهَا حِينَ طَالَتْ الْهَجْرَةُ فَقَالَتْ لَا وَاللَّهِ لَا أَشْفَعُ فِيهِ أَبَدًا وَلَا أَتَحَنُّ إِلَى نَذْرِي فَلَمَّا طَالَ ذَلِكَ عَلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ كَلَّمَ الْمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنَ عَبْدِ يَغُوثَ وَهُمَا مِنْ بَنِي زُهْرَةَ وَقَالَ لَهَا أَنْشُدْكِ بِاللَّهِ لَمَّا

2 I iz ovoga se primjera vidi koliko je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio skroman, da ga je i robinja mogla uzeti za ruku i odvesti ga bilo kuda, kako bi joj pomogao u nečemu što joj je trebalo, što samo po sebi govori da pri sebi nije imao nimalo oholosti.

3 Ovdje se misli na tri dana s noćima.

4 Aiša se, kao Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, supruga i majka pravovjernih, našla uvrijeđenom što joj je sestra kojeg je jako voljela, zaprijetio da će je staviti pod svoje starateljstvo kako bi joj na taj način zabranio da raspolaže imetkom koji joj je Allah dao i da ga troši gdje i kako ona hoće.

uveli kod Aiše! Više joj nije dozvoljeno da me pod zavjetom izbjegava!’¹ Na to su se Misver i Abdur-Rahman, ogrnuli svojim ogrtačima, s njim zaputili do Aiše i riječima: ‘Neka je na tebe Allahov mir, milost i blagoslov, možemo li ući?’ – zamolili da ih primi.

‘Uđite!’, odgovorila je Aiša.

‘Je li svi?’, upitali su.

‘Da, uđite svi!’, rekla je, ne znajući da je s njima dvojicom i Ibn-Zubejr. Kada su ušli unutra, Ibn-Zubejr je ušao u zastrti dio (sobe), zagrlio Aišu i počeo plakati, preklinjući je (da mu oprost). Misver i Abdur-Rahman također su je počeli preklinjati (i moliti) da se pomire i da ona primi njegovo izvinjenje, govoreći joj da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao što i sama zna, riječima: ‘Muslimanu nije dozvoljeno izbjegavati svoga brata više od tri noći’ – zabranio izbjegavanje. Nakon što su Aiši dugo govorili, savjetovali je i opominjali (o obavezama prema rodbini), i ona je, plačući, počela opominjati i njih dvojicu, govoreći im: ‘Zavjetovala sam se, a zavjet je težak!’ Njih dvojica nisu prestali insisirati sve dok se nije pomirila (dok nije progovorila) s Ibn-Zubejrom. Za prekršaj svoga zavjeta oslobodila je četrdeset robova.² Kasnije je svoj zavjet (često) spominjala i toliko plakala da bi joj se vala nakvasila od suza.’³

أَدْخَلْتَنِي عَلَى عَائِشَةَ فَإِنَّهَا لَا يَحِلُّ لَهَا أَنْ تَنْذِرَ قَطِيعَتِي فَأَقْبَلَ بِهِ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ مُشْتَمِلَيْنِ بَارِدِيَّتَهُمَا حَتَّى اسْتَأْذَنَّا عَلَى عَائِشَةَ فَقَالَا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَنْدَخُلُ قَالَتْ عَائِشَةُ ادْخُلُوا قَالُوا كُلُّنَا قَالَتْ نَعَمْ ادْخُلُوا كُلُّكُمْ وَلَا تَعْلَمُ أَنَّ مَعَهُمَا ابْنَ الزُّبَيْرِ فَلَمَّا دَخَلُوا دَخَلَ ابْنُ الزُّبَيْرِ الْحِجَابَ فَأَعْتَقَ عَائِشَةَ وَطَفِقَ يُنَاشِدُهَا وَيَبْكِي وَطَفِقَ الْمِسْوَرُ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ يُنَاشِدَانِهَا إِلَّا مَا كَلَّمَتْهُ وَقَبِلَتْ مِنْهُ وَيَقُولَانِ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَمَّا قَدْ عَلِمْتَ مِنَ الْهَجْرَةِ فَإِنَّهُ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَلَمَّا أَكْثَرُوا عَلَى عَائِشَةَ مِنَ التَّذْكِرَةِ وَالتَّحْرِيجِ طَفِقَتْ تُذَكِّرُهُمَا نَذْرَهَا وَتَبْكِي وَتَقُولُ إِنِّي نَذَرْتُ وَالنَّذْرُ شَدِيدٌ فَلَمْ يَزَالَا بِهَا حَتَّى كَلَّمْتُ ابْنَ الزُّبَيْرِ وَأَعْتَقْتُ فِي نَذْرَهَا ذَلِكَ أَرْبَعِينَ رَقَبَةً وَكَانَتْ تَذْكُرُ نَذْرَهَا بَعْدَ ذَلِكَ فَتَبْكِي حَتَّى تَبَلَّ دُمُوعُهَا خِمَارَهَا .

¹ Jer joj je bio sestrić kojeg je ona najviše odgajala.

² U Evza'ijevoj verziji ovoga hadisa stoji da je Aiša u Jemen poslala da joj se kupi četrdeset robova koje je oslobodila i tako se otkupila za prekršeni zavjet.

³ Taberi smatra da zabranjeno izbjegavanje (o kome je ovdje riječ) podrazumijeva i međusobno nepozdravljanje dviju osoba koje su ljute jedna na drugu. Samim tim što je odgovorila na selam, Aiša je smatrala da je prekršila zavjet.

6076. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Ibn-Šihab da je čuo od Enesa b. Malika da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nemojte jedni druge mrziti! Nemojte jedni drugima zavidjeti i nemojte jedni drugima leđa okretati! Budite braća, Allahovi robovi! Muslimanu nije dozvoljeno izbjegavati svoga brata⁴ više od tri noći.”

6077. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Ibn-Šihab da je čuo od Ataa b. Jezida Lejsija, a on od Ebu-Ejjuba Ensarija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Čovjeku nije dozvoljeno izbjegavati svoga brata više od tri noći: da se sretnu i da se ovaj okreće od onoga, a onaj od ovoga. Od njih dvojice bolji je onaj koji prvi nazove selam.”⁵

٦٠٧٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ .

٦٠٧٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ .

4 Iz Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi “svoga brata” može se zaključiti da se ovdje misli na vjernika te da se ograničenje od tri dana ne odnosi na nevjernike.

5 Hattabi smatra da se rok od tri dana, ukoliko se radi o odgojnoj mjeri, ne odnosi na roditeljevo izbjegavanje djeteta niti muževo izbjegavanje žene i kao argument za svoju tvrdnju navodi primjer da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, neke od svojih žena izbjegavao i po mjesec dana.

KAKO I KOLIKO JE DOZVOLJENO IZBJEGAVATI ONOGA KOJI JE NEPOSLUŠAN¹

Kada je izostao iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ka'b² je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je muslimanima da s nama razgovaraju", spomenuvši (da je to trajalo) pedeset noći.³

6078. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Abda, a ovome Hišam b. Urva da je čuo od svoga oca, a on od Aiše da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ja zaista znam kada si ljuta, a kada si zadovoljna." Kaže Aiša: "Upitala sam: 'Allahov Poslaniče, a kako to znaš?', pa je rekao: 'Kada si zadovoljna, kažeš: 'Jeste, Muhammedova mi Gospodara!', a kada si ljuta, kažeš: 'Nije, Ibrahimova mi Gospodara!'"

Aiša (dalje) kaže: "Rekla sam: 'Da, izbjegavam samo tvoje ime.'" ⁴

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الْهَجْرَانِ لِمَنْ عَصَى

وَقَالَ كَعْبٌ حِينَ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ الْمُسْلِمِينَ عَنْ كَلَامِنَا وَذَكَرَ خَمْسِينَ لَيْلَةً .

٦٠٧٨ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُهُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي لَا أَعْرِفُ غَضَبَكَ وَرِضَاكَ قَالَتْ قُلْتُ وَكَيْفَ تَعْرِفُ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّكَ إِذَا كُنْتَ رَاضِيَةً قُلْتُ بَلَى وَرَبِّ مُحَمَّدٍ وَإِذَا كُنْتَ سَاخِطَةً قُلْتُ لَا وَرَبِّ إِبْرَاهِيمَ قَالَتْ قُلْتُ أَجَلُ لَسْتُ أَهَاجِرُ إِلَّا اسْمَكَ .

- ¹ Izbjegavanje nekoga može se ispoljavati dvostruko: kao izbjegavanje srcem i kao izbjegavanje jezikom. Srcem se izbjegavaju nevjernici. Ova se vrsta izbjegavanja ogleda u nepokazivanju ljubavi i naklonosti, nepružanju pomoći i slično, naročito ako se radi o neprijatelju, iako ne podrazumijeva prekidanje veza s njim kako bi se odvratio od nevjerstva i pridobio za islam.
- ² Riječ je o Ka'bu b. Maliku, koji je bio među osamdeset i nekoliko muškaraca iz Medine koji su izostali iz pohoda na Tebuk s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Njemu i još dvojici (Mirari b. Rebiju Amiriju i Hilalu b. Umejji Vakifiju) objavom riječi Uzvišenog: "A i onoj trojici koja su bila izostala..." (Et-Tevba, 118) kasnije je bilo oprošteno.
- ³ Tj. pedeset dana i pedeset noći.
- ⁴ Aišu je na ovo navodila njena ljubomora na druge žene, što opet samo po sebi govori da je previše voljela Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Pošto njena ljutnja nije podrazumijevala mržnju koja vodi u neposlušnost i nevjerstvo, nije joj uzeto za zlo, i bilo joj je oprošteno.

DA LI JE (POSŁANIK,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM)
SVOGA PRIJATELJA POSJEĆIVAO
SVAKI DAN, ILI UJUTRO I NAVEČER

6079. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu Hišam, a ovome Ma'mer, dok Lejs kaže: "Pričao mi je Ukajl da je čuo od Ibn-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge, Aiše da je rekla:

'Ne pamtim svoje roditelje, a da nisu ispovijedali vjeru. Ne bi im prošao nijedan dan, a da nam ne bi početkom i krajem dana – ujutro i navečer – došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.⁵ Dok smo jednom, na početku popodneva, sjedili u Ebu-Bekrovoj kući, neko je povikao: 'Ovo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (dolazi) u vrijeme u kome nam ranije nije dolazio!' Ebu-Bekr reče: 'Mora da je zbog nečega (važnog) došao u ovo vrijeme!'

'Dozvoljeno mi je da iziđem (iz Mekke i učinim Hidžru u Medinu)', rekao je."⁶

بَابُ هَلْ يَزُورُ صَاحِبَهُ كُلَّ يَوْمٍ أَوْ بُكْرَةً وَعَشِيًّا

٦٠٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ لَمْ أَغْقِلْ أَبَوَيَّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْهِمَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَرَفِي النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَبَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا أَمْرٌ قَالَ إِنِّي قَدْ أَذِنَ لِي بِالْخُرُوجِ .

5 I ovo je dokaz da se ljubav među prijateljima više razvija što prijatelj prijatelja više obilazi.

6 O tome zašto je Ebu-Bekr dopuštao da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva puta na dan muči dolazeći mu kući i zašto umjesto toga on nije odlazio kod njega – postoji više mišljenja. Najvjerojatnije je to bilo zbog toga što je bilo sigurnije da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odlazi kod Ebu-Bekra nego da Ebu-Bekr odlazi kod njega. Tako su se mogla izbjeći provociranja od strane mušrika.

POSJETA I ONOME KOJI NEKOGA POSJETI I KOD NJEGA JEDE¹

U doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Selman je posjetio Ebu-Derdaa i kod njega jeo.

6080. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Halid Hazza da je čuo od Enesa b. Sirina, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posjetio jednu kuću ensarija i kod njih jeo, pa je, kada je htio da izići, naredio da mu se u jednom uglu kuće pospe po prostirci. Potom je klanjao i uputio za njih dovu (Allahu).²

O ONOME KOJI SE DOTJERUJE ZA DOČEK DELEGACIJA

6081. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdus-Samed, a ovome njegov otac da je čuo od Jahje b. Ebu-Ishaka da je pričao:

“Salim b. Abdullah upitao me je: ‘Šta je brokat?’, pa sam mu odgovorio: ‘Što je od svile teže i grublje (tj. teška svila).’ Na to je on rekao: ‘Čuo sam Abdullaha da priča kako je Omer na jednom čovjeku vidio ogrtač od brokata, pa ga je donio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Allahov Poslaniče, kupi ovaj (ogrtač) pa ga oblači kad ti budu dolazile delegacije!’³

‘Svilu oblači onaj koji nema obraza!’, reče on. Zatim mu je, kada je od toga prošlo neko vrijeme,

بَابُ الزِّيَارَةِ وَمَنْ زَارَ قَوْمًا فَطَعِمَ عِنْدَهُمْ

وَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَأَكَلَ عِنْدَهُ.

٦٠٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ زَارَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَطَعِمَ عِنْدَهُمْ طَعَامًا فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَمَرَ بِمَكَانٍ مِنَ الْبَيْتِ فَنُضِحَ لَهُ عَلَى بَسَاطٍ فَصَلَّى عَلَيْهِ وَدَعَا لَهُمْ.

بَابُ مَنْ تَجَمَّلَ لِلْوُقُودِ

٦٠٨١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ قَالَ لِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَا الْإِسْتَبْرَقُ قُلْتُ مَا غُلَظٌ مِنَ الدِّيَبِاجِ وَخَشَنٌ مِنْهُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ رَأَى عُمَرُ عَلَى رَجُلٍ حُلَّةً مِنْ إِسْتَبْرَقٍ فَأَتَى بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اشْتَرِ هَذِهِ فَالْبَسْهَا لَوْفِدِ النَّاسِ إِذَا قَدِمُوا عَلَيْكَ فَقَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ الْحَرِيرَ مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فَمَضَى مِنْ ذَلِكَ مَا مَضَى

¹ To znači: da bi posjeta bila potpuna, posjetioca je potrebno počastiti jelom, od onoga što se zatekne.

² U predanju koje bilježi Hakim, a prenosi ga Abdullah b. Ubejd b. Umejr, stoji da je kod Džabira svratila jedna grupa drugova Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa im je iznio da jedu hljeba i sirćeta, rekavši: “Jedite!” Od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čuo sam da je rekao: “Divan li je umak sirće! Prokletstvo je čovjeku da, kad mu neko od njegove braće svrati, potcijeni ono što se u kući zateklo, pa im ne iznese (da jedu), a ovima je prokletstvo da potcijene ono čime su ponuđeni.”

³ Tj. predstavnici koje su brojna plemena slala da se upoznaju s islamom i poduče se propisima islama.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jedan ogrtač, pa ga je (Omer) donio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: ‘Poslao si mi ovaj, a o ovakvome si već rekao što si rekao?!’ ‘Poslao sam ti ga da na njemu zaradiš’, odgovorio mu je on.⁴ Zbog ovoga hadisa Ibn-Omer mrzio je borduru na haljini.”

BRATIMLJENJE I SAVEZNIŠTVO

Ebu-Džuhajfa kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratimio je Selmana i Ebu-Derdaa.”

Abdur-Rahman b. Avf kaže: “Kada smo došli u Medinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratimio je mene i Sa‘da b. Rebija.”⁵

6082. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, a ovome Humejd, prenoseći od Enesa da je kazivao:

“Kada nam je došao Abdur-Rahman, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratimio je njega i Sa‘da b. Rebija i rekao mu: ‘Priredi gozbu makar s jednom ovcom!’”

6083. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, njemu Ismail b. Zekerijja, a ovome Asim da je upitao Enesa b. Malika:

“Jesi li čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nema savezništva u islamu?’”, pa (mu) je (Enes) odgovorio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u mojoj je kući zaključio savez između pripadnika Kurejša i ensarija.”⁶

ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ إِلَيْهِ بِحُلَّةٍ فَأَتَى بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ بَعَثْتُ إِلَيَّ بِهَذِهِ وَقَدْ قُلْتُ فِي مِثْلِهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتُصِيبَ بِهَا مَالًا فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَكْرَهُ الْعَلَمَ فِي الثَّوْبِ لِهَذَا الْحَدِيثِ .

بَابُ الْأَخَاءِ وَالْحَلْفِ

وَقَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ أَخَى النَّبِيِّ ﷺ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ أَخَى النَّبِيُّ ﷺ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ .

٦٠٨٢ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَخَى النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

٦٠٨٣ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ أَبْلَغَكَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا حِلْفَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ قَدْ حَالَفَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِي .

4 Tj. ako hoćeš, prodaj ga i na njemu zaradi.

5 O bratimljenju ashaba ima mnogo hadisa. U više njih navodi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vršio dvostruko bratimljenje: muhadžira s muhadžirima i muhadžira s ensarijama.

6 Pripadnici Kurejša između sebe su i prije islama imali neku vrstu savezništva. Ono je, između ostaloga, podrazumijevalo nasljeđivanje saveznika, njegovu zaštitu, čak i ako je kriv, te osvetu za njega ukoliko je bio ubijen od pripadnika nekog drugog plemena. Enes b. Malik u svome je odgovoru htio reći da su se sve pozitivne strane savezništva kao što su: pomaganje potlačenima, bratimljenje i sve što je u skladu s islamskim propisima i u islamu nastavile primjenjivati.

OSMJEHIVANJE I SMIJANJE

Fatima, neka je s njom Allahova milost, je rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došapnuo mi je, pa sam se nasmijala.”¹

Ibn-Abbas je rekao: “Allah je Onaj koji na smijeh i na plač navodi.”²

6084. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa, njemu Abdullah, a ovome Ma'mer da je čuo od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Rifaja Kurezi neopozivo pustio svoju ženu, nakon čega se njome oženio Abdur-Rahman b. Zubejr. Potom je ona došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: “Allahov Poslaniče, ona je bila udata za Rifaju, pa ju je on neopozivo pustio tri puta, nakon čega se njome oženio Abdur-Rahman b. Zubejr. Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, on nema ništa do ovakvih resa”, uhvativši i pokazavši na rese njene košulje. U to su se vrijeme zatekli da sjede Ebu-Bekr, kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Ibn-Seid b. As, na vratima sobe, čekajući dozvolu da uđe, pa je Halid počeo dozivati Ebu-Bekra i govoriti mu: “Ebu-Bekre, zar nećeš ovu prekinuti da (o tome) naglas govori pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?!” Na to se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, samo osmjehnuo, a zatim (spomenutoj ženi) rekao: “Možda bi se htjela vratiti Rifaji? Ne, (to ne može) dok ti ne okusiš njegovo,³ a on tvoje sjeme.”

بَابُ التَّبَسُّمِ وَالضُّحْكِ

وَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَسْرَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَضَحِكْتُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى .

٦٠٨٤ . حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رِفَاعَةَ الْقُرَظِيَّ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَبَتَّ طَلَاقَهَا فَتَزَوَّجَهَا بَعْدَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّيْبِرِ فَجَاءَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ عِنْدَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَهَا آخِرَ ثَلَاثِ تَطْلِيقَاتٍ فَتَزَوَّجَهَا بَعْدَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الزَّيْبِرِ وَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا مَعَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا مِثْلُ هَذِهِ الْهُدْبَةِ لَهْدْبَةٍ أَخَذْتُهَا مِنْ جِلْبَابِهَا قَالَ وَأَبُو بَكْرٍ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَابْنُ سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ جَالِسٌ بِيَابِ الْحُجْرَةِ لِيُؤْذَنَ لَهُ فَطَفِقَ خَالِدٌ يَنَادِي أَبَا بَكْرٍ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَرَجُرُ هَذِهِ عَمَّا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَا يَزِيدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى التَّبَسُّمِ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّكَ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتِكَ .

1 Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svojoj je kćerci Fatimi, radijallahu anha, pred smrt otkrio da mu se približio rastanak s ovim svijetom, pa je ona zaplakala. Na to joj je došapnuo da će ona biti prva koja će mu se pridružiti, pa se ona nasmijala. Aiši, radijallahu anha, koja ju je pitala šta joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otkrio, pa se nasmijala, Fatima, radijallahu anha, nije htjela reći sve dok Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije preselio na ahiret.

2 Tj. Allah je Onaj koji je stvorio čovjeka i dao mu osobinu smijeha i plača. Ovo je samo dio hadisa koji je u cijelosti naveden u poglavljima o dženazi, gdje Ibn-Abbas kaže da plač kao takav nije zabranjen pod uvjetom da on ne prijede u naricanje i nabrajanje. Na ovo se aludira i u riječima Uzvišenog iz sure En-Nedžm, gdje stoji: “... i da On na smijeh i na plač navodi.”

3 Tj. sjeme Abdur-Rahmana b. Zubejra.

6085. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Ibrahim, a ovome Salih b. Kejsan da je čuo od Ibn-Šihaba, on od Abdul-Hamida b. Abdur-Rahmana b. Zejda b. Hattaba, a ovaj od Muhammeda b. Sa'da, koji je od svoga oca čuo da je kazivao:

“Omer b. Hattab, radijallahu anhu, zamolio je da ga primi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok su kod njega bile žene iz plemena Kurejš koje su ga pitale i zapitkivale, dižući svoj glas iznad njegovih. Kada je Omer zamolio da uđe, nabrzinu su se sklonile iza zastora. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio mu je, pa je ušao. Vjerovjesnik se, sallallahu alejhi ve sellem, (potom) nasmijao, pa mu (Omer) reče: ‘Allah ti život učinio veselim, Allahov Poslaniče! Ti si mi preči od oca i majke!’, na što mu on odgovori: ‘Začudio sam se ovima koje su bile kod mene kako su, kada su čule tvoj glas, požurile iza zastora.’

‘Ti si, Allahov Poslaniče, preči da te se ustručavaju’, odgovorio je, a zatim se okrenuo prema njima i rekao im: ‘O neprijateljice same sebi, zar se ustručavate mene, a ne ustručavate se Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?!’

‘Ti si strožiji i grublji od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem’, rekoše one. Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Čuj, Hattabov sine, tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, nikada te šejtan ne sretne da ideš jednim putem, a da ti se ne skloni i ne krene drugim.’”

6086. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Sufjan, a ovome Amr da je čuo od Ebu-Abbasa, a on od Abdullaha b. Amra da je kazivao:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u pohodu na Taif, rekao je: ‘Sutra se, ako Bog da, vraćamo.’ Tada neki od drugova Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekoše: ‘Nećemo odustati dok ga ne osvojimo!’

‘Ustanite (onda) i borite se!’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa su krenuli, žestoko

٦٠٨٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَسْأَلُنَّهُ وَيَسْتَكْثِرُنَّهُ عَالِيَةً أَصْوَاتُهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ تَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَدَخَلَ وَالنَّبِيُّ ﷺ يَضْحَكُ فَقَالَ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي فَقَالَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاتِي كُنَّ عِنْدِي لَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ تَبَادَرْنَ الْحِجَابَ فَقَالَ أَنْتَ أَحَقُّ أَنْ يَهْبَنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِنَّ فَقَالَ يَا عَدُوَاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَمَهَبْنِي وَلَمْ تَهْبَنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَ إِنَّكَ أَفْظُ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِيهَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقَيْكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجًّا إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ .

٦٠٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالطَّائِفِ قَالَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا نَبْرَحُ أَوْ نَفْتَحَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَاغْدُوا عَلَى الْقِتَالِ قَالَ فَعَدُّوا فَقَاتَلُوهُمْ قِتَالًا شَدِيدًا وَكَثُرَ

se protiv njih borili i mnogi zadobili rane. Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Sutra se, ako Bog da, vraćamo.’”

On (tj. prenosilac) kaže: “Prešutjeli su, pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao.”

Humejdi veli: “Sufjan nam je ispričao cijelo predanje.”¹

6087. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ibrahim, a ovome Ibn-Šihab da je čuo od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Jedan čovjek došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Propao sam! Imao sam intimni odnos sa svojom ženom u ramazanu (tokom posta).’

‘Oslobodi roba!’, reče mu (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

‘Nemam ga’, odgovorio je.

‘Onda posti dva mjeseca uzastopno!’, reče mu.

‘Ne mogu’, odgovorio je.

‘Onda nahrani šezdeset siromaha!’, reče (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

‘Nemam čime’, odgovorio je. Potom je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) donio korpu hurmi (Ibrahim kaže da “arek” znači isto što i “miktel”) i rekao: ‘Gdje je onaj što je pitao? Podijeli ih!’ Tada (ovaj) upita: ‘Siromašnijim od mene? Tako mi Allaha, u Medini nema siromašnije kuće od naše!’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija se tako da su mu se vidjeli i umnjaci² i reče: ‘Onda sebi!’”

فِيهِمُ الْجِرَاحَاتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ فَسَكَتُوا فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ بِالْخَبَرِ كُلِّهِ .

٦٠٨٧. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ هَلَكَتُ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ أَعْتَقُ رَقَبَةً قَالَ لَيْسَ لِي قَالَ فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَأَطْعِمْ سِتِينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا أَجِدُ فَأُتِيَ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ قَالَ إِبْرَاهِيمُ الْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فَقَالَ أَيَنَّ السَّائِلُ تَصَدَّقُ بِهَا قَالَ عَلَى أَفْقَرِ مِنِّي وَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلٌ بَيْتٍ أَفْقَرُ مِنَّا فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ قَالَ فَانْتُمْ إِذَا .

¹ Više o ovome vidjeti u poglavlju o pohodu na Taif.

² Iz većine drugih hadisa da se zaključiti da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, blago osmijehivao, mada se, istina rijetko, znao i nasmijati da mu se vide očnjaci. U merfu predanju koje prenosi Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nemoj se mnogo smijati, jer često smijanje umrtvljuje srce.”

6088. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi, njemu Malik, a ovome Ishak b. Abdullah b. Ebu-Talha, prenoseći od Enesa b. Malika da je rekao: “Išao sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a na njemu je bio nedžranski ogrtač s debelim porubom. Tada ga je sustigao jedan beduin, uhvatio ga za ogrtač i snažno potegao. Pogledao sam”, kaže Enes, “i vidio da je, koliko ga je bio snažno potegao, Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, rame nažuljio porub ogrtača. Zatim je rekao: ‘Muhammede, reci da mi daju nešto od tvoga imetka!’ Vjerovjesnik se okrenuo prema njemu, nasmijao se i naredio da mu daju.”³

6089. PRIČAO NAM JE Ibn-Numejr, njemu Ibn-Idris, a ovome Isma'il da je čuo od Kajsja, a on od Džerira da je rekao: “Otkako sam primio islam, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada me nije spriječio (da uđem kod njega), i nije me ugledao, a da mi se u lice nije osmjehnuo.”

6090. “Požalio sam mu se da nisam čvrst na konju, pa me je rukom potapšao po prsima i zamolio: ‘Allahu moj, učvrsti ga i učini ga da upućuje druge i da sam bude na pravom putu!’”

6091. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovome Hišam da je čuo od svoga oca, on od Zejnebe bint Umm-Seleme, a ova od Umm-Seleme da je Umm-Sulejm rekla: “Allahov Poslaniče, Allah se ne stidi istine. Da li se žena dužna okupati kada u snu polucira?” “Jeste ako primijeti tragove tečnosti”, odgovorio je. Tada se Umm-Selema nasmijala i upitala: “Zar i žena polucira?!” Na to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Po čemu je onda sličnost djeteta?”⁴

٦٠٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِي غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِي فَجَبَذَ بِرِدَائِهِ جَبْذَةً شَدِيدَةً قَالَ أَنَسٌ فَنَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ أَثَرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَبْذَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ .

٦٠٨٩. حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ ﷺ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَأَيْ إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِي .

٦٠٩٠. وَلَقَدْ شَكَوْتُ إِلَيْهِ أَنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًا .

٦٠٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ هَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ غُسْلٌ إِذَا اخْتَلَمَتْ قَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَضَحِكَتُ أُمُّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ أَتَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَبِمَ شَبَّهَ الْوَلَدَ .

3 I ovaj slučaj sam po sebi dovoljno govori koliko je samo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio strpljiv, obazriv i pažljiv, naročito prema onima koje je trebalo pridobiti za islam.

4 O ovome je bilo više govora u poglavlju o poluciranju žene u snu.

6092. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, a ovome Amr da je čuo od Ebu-Nadra, on od Sulejmana b. Jesara, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Nikada nisam vidjela Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da se grohotom nasmijao tako da bi mu se vidjela resica; samo se osmjehivao.”

6093. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Ebu-Avana, a ovome Katada da je čuo od Enesa, a pričao mi je i Halifa, njemu Jezid b. Zurej, a ovome Seid da je čuo od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je jedan čovjek prišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je u petak u Medini držao govor (hutbu) i rekao mu: “Suša je, nema kiše, pa zamoli Gospodara svoga da dâ kišu!” Tada je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) pogledao prema nebu na kome nismo vidjeli oblačka i zamolio za kišu, pa su se oblaci počeli uobličavati. Potom je udarila kiša da su Medinom tekli potoci i neprestano lila sve do sljedećeg petka. Tada je onaj, ili neki drugi čovjek, dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio, ustao i rekao: “Potopismo se, zamoli Gospodara svoga da nam prestane kiša!”, na što se (Vjerovjesnik) nasmijao i zamolio:¹ “Bože oko nas, a ne na nas!”, izgovorivši to dva ili tri puta, a oblaci se, lijevo i desno, počеше odbijati od Medine i liti kišu okolo, a da u njoj (Medini) nikako nije padala. Tako im je Allah pokazao počast Svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (koju ima kod Njega) i uslišavanje njegove dove.

٦٠٩٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو أَنَّ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ مُسْتَجْمِعًا قَطُّ ضَاحِكًا حَتَّى أَرَى مِنْهُ لَهَوَاتِهِ إِنَّمَا كَانَ يَتَبَسَّمُ.

٦٠٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهُوَ يَخْطُبُ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ قَحَطَ الْمَطَرُ فَاسْتَشَقَى رَبَّكَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ وَمَا نَرَى مِنْ سَحَابٍ فَاسْتَشَقَى فَنَشَأَ السَّحَابُ بَعْضُهُ إِلَى بَعْضٍ ثُمَّ مَطَرُوا حَتَّى سَالَتْ مَتَاعِبُ الْمَدِينَةِ فَمَا زَالَتْ إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ مَا تَقْلَعُ ثُمَّ قَامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ وَالنَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ فَقَالَ غَرِقْنَا فَادْعُ رَبَّكَ يَجِبْسُهَا عَنَّا فَضَحِكَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَجَعَلَ السَّحَابُ يَتَصَدَّعُ عَنِ الْمَدِينَةِ يَمِينًا وَشِمَالًا يُمْطَرُ مَا حَوَالَيْنَا وَلَا يُمْطَرُ مِنْهَا شَيْءٌ يُرِيهِمُ اللَّهُ كَرَامَةَ نَبِيِّهِ ﷺ وَإِجَابَةَ دَعْوَتِهِ.

¹ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao se nečijim riječima: “Potopismo se!”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
 “O VJERNICI, BOJTE SE ALLAHA
 I BUDITE S ONIMA KOJI SU ISKRENI!”²
 I KOJA JE LAŽ ZABRANJENA

6094. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejba, njemu Džerir, a ovome Mensur da je čuo od Ebu-Vaila, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Istinitost vodi u dobročinstvo, a dobročinstvo u Džennet. Govoreći istinu, čovjek postaje istinoljubivim. Laž vodi u razvrat, a razvrat vodi u Vatru. Lažući, čovjek kod Allaha postaje lažov.’”

6095. PRIČAO NAM JE Ibn-Selam, njemu Isma‘il b. Dža‘fer, a ovome Ebu-Suhejl Nafi b. Malik b. Ebu-Amir da je čuo od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Tri su znaka licemjera: kada govori, laže; kada obeća, prevari; kada mu se povjeri, iznevjeri!”

6096. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Džerir, a ovome Ebu-Redža, prenoseći od Semure b. Džundebe, radijallahu anhu, da je kazivao kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Usnio sam da su mi došla dva čovjeka i rekla: ‘Onaj kojeg si vidio da mu se probada vilica lažov je koji izmisli laž što se od njega prenosi do nakraj svijeta, zbog čega će mu se (ovo) činiti sve do Sudnjeg dana.’”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
 وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ) وَمَا يُنْهَى عَنِ الْكُذْبِ

٦٠٩٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ الصَّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكُونَ صَدِيقًا وَإِنَّ الْكُذْبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا.

٦٠٩٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سَهْلٍ نَافِعِ بْنِ مَالِكِ ابْنِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ.

٦٠٩٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ آتِيَانِي قَالَا الَّذِي رَأَيْتُهُ يُشَقُّ شِدْقُهُ فَكَذَّابٌ يَكْذِبُ بِالْكَذْبَةِ تُحْمَلُ عَنْهُ حَتَّى تَبْلُغَ الْآفَاقَ فَيُصْنَعُ بِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

² Et-Tevba, 119.

LIJEPO VLADANJE

6097. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim da je pitao Ebu-Usamu da li im je A'meš pričao da je čuo od Šekika, pa je rekao da je čuo od Huzejfe, koji je rekao:

“Allahovu je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, po držanju, izgledu i vladanju, otkako iziđe iz svoje kuće dok se ne vrati,¹ najsljedniji čovjek Ibn-Umm-Abd.² Ne znamo kako se, kada je u kući, prema svojim odnosi.”

STRPLJIVOST PRI UVREDI

i riječi Uzvišenog Allaha: “Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni.”³

6098. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'ba, a ovome Muharik da je čuo od Tarika, a on od Abdullaha da je rekao:

“Najbolji je govor Allahova Knjiga, a najbolji je put put Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem.”

بَاب فِي الْهَدْيِ الصَّالِحِ

٦٠٩٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ أَحَدْتُكُمْ الْأَعْمَشُ سَمِعْتُ شَقِيقًا قَالَ سَمِعْتُ حُذَيْفَةَ يَقُولُ إِنَّ أَشْبَهَ النَّاسِ دَلًّا وَسَمْتًا وَهَدْيًا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَا بَنُ أُمِّ عَبْدٍ مِنْ حِينَ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى أَنْ يَرْجِعَ إِلَيْهِ لَا نَذْرِي مَا يَصْنَعُ فِي أَهْلِهِ إِذَا خَلَا .

بَاب الصَّبْرِ عَلَى الْأَذَى

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ)

٦٠٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُخَارِقٍ سَمِعْتُ طَارِقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ .

1 Ovim se Huzejfa u svome svjedočenju htio ograničiti samo na ono što je svojim očima kod Abdullaha b. Mes'uda vidio van kuće, čime je ostavio mogućnost da je u kući, među svojom čeljadi, manje ili više bio drugačiji.

2 Riječ je o Abdullahu b. Mes'udu.

3 Ez-Zumer, 10.

Neki islamski učenjaci tvrde da je strpljivost pri nanesenoj uvredi i nepravdi svojevrstan vid borbe sa samim sobom (džihadun-nefs). Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jako je teško palo kada mu je prilikom podjele ratnog plijena prigovoreno da je nepravedan, ali se ipak strpio i prema onome koji je to rekao pokazao samilost i širokogrudnost, imajući na umu upravo gore navedeni ajet. Dobro se djelo, u osnovi, nagrađuje deseterostrukom nagradom, dok se za dobro djelo za koje je potrebno strpljenje nagrada uvećava i za sedam stotina puta.

6099. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid, a ovome Sufjan da je čuo od A'meša, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ebu-Abdur-Rahmana Sulemija da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nema niko (ili je rekao – ništa)⁴ da je na uvredu koju čuje strpljiviji od Allaha. Oni Mu pripisuju da ima dijete, a On im (i dalje) daje zdravlje i opskrbljuje ih!’”⁵

6100. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš, prenoseći od Šekika, a on od Abdullaha da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je ratni plijen – kao što je i ranije dijelio – pa je jedan čovjek ensarija rekao: ‘Tako mi Allaha, to je podjela koja nije bila zarad Allahova lica!’ Rekao sam: ‘Reći ću to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem!’, pa sam mu, dok je sa svojim drugovima bio, prišao i krišom ispričao. To je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, teško pogodilo, pa mu se lice promijenilo i naljutio se da sam zaželio da mu to uopće nisam bio ispričao. Potom je rekao: ‘Musa je uvrijeđen i više od toga, pa se strpio!’”⁶

٦٠٩٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيْسَ أَحَدٌ أَوْ لَيْسَ شَيْءٌ أَضَبَرَ عَلَى أَدَى سَمِعَهُ مِنَ اللَّهِ إِنَّهُمْ لَيَدْعُونَ لَهُ وَلَدًا وَإِنَّهُ لَيُعَافِيهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ .

٦١٠٠. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقًا يَقُولُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قِسْمَةً كَبَعُضِ مَا كَانَ يَقْسِمُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ وَاللَّهِ إِنَّهَا لِقِسْمَةٌ مَا أُرِيدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ قُلْتُ أَمَّا أَنَا لَأَقُولَنَّ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَسَارَرْتُهُ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ وَغَضِبَ حَتَّى وَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَخْبَرْتُهُ ثُمَّ قَالَ قَدْ أُوذِيَ مُوسَى بِأَكْثَرِ مِنْ ذَلِكَ فَصَبَرَ .

4 Prenosilac nije bio sasvim siguran da li je rekao “niko” ili “ništa”.

5 O ovome će biti opširnije govora u poglavljima o tevhidu (monoteizmu).

6 Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje nije osudio postupak Abdullaha b. Mes'uda jer je znao da mu je iz najbolje namjere prenio riječi spomenutog ensarije, kako bi ga upoznao da pojedini ljudi još uvijek taje licemjerstvo, već se, u prvi mah, naljutio na onoga koji je to rekao, ali se ubrzo nakon toga prisjetio Musaa, alejhis-selam, i uvreda koje su njemu nanošene, pa se strpio. Naime, Musa, alejhis-selam, najmanje je u tri slučaja bio teško uvrijeđen. Prvo, kada su mu rekli da je kilav, o čemu je bilo više govora u hadisima vezanim za Musaa, alejhis-selam, navedenim u poglavlju o Musau. Drugi su ga put uvrijedili u vezi s Harunovom smrću. O tome smo također opširno govorili u poglavlju o Musau. Treći je put uvrijeđen u slučaju s Karunom. I o tome je bilo više riječi u poglavlju o Musau. Međutim, Musa, alejhis-selam, svaki se put strpio, pa se i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ugledao na njega.

KO LJUDE NIJE UKORAVAO U LICE

6101. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A‘meš da je čuo od Muslima, on od Mesruka, a ovaj od Aiše da je rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je (jednom prilikom) nešto što je sebi dopustio, a ljudi su se toga ustručavali. Čuvši za to, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, na hutbi, prethodno se zahvalivši Allahu, rekao: ‘Šta je (nekim) ljudima pa se ustručavaju onoga što sam ja učinio? Tako mi Allaha, ja Allaha poznajem najbolje i više Ga se od njih bojim!’”¹

6102. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, a ovome Šu‘ba da je čuo od Katade, on od Abdullaha b. Ebu-Utbe, Enesovog oslobođenog roba, a ovaj od Seida Hudrija da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je stidljiviji od djevice u njenom zastrtom dijelu kuće. Kada bi vidio nešto što mu nije drago, prepoznali bismo to po izrazu njegova lica.”

بَاب مَنْ لَمْ يُوَاجِهْ النَّاسَ بِالْعَنَابِ

٦١٠١. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَتْ عَائِشَةُ صَنَعَ النَّبِيُّ ﷺ شَيْئًا فَرَخَّصَ فِيهِ فَتَنَزَّهَ عَنْهُ قَوْمٌ قَبْلَ ذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ فَخَطَبَ فَحَمِدَ اللَّهَ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَنَزَّهُونَ عَنِ الشَّيْءِ أَصْنَعُهُ فَوَاللَّهِ إِنِّي لَا أَعْلَمُهُمْ بِاللَّهِ وَأَشَدُّهُمْ لَهُ خَشْيَةً.

٦١٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ هُوَ ابْنُ أَبِي عُبَيْدَةَ مَوْلَى أَنَسٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِذْرِهَا فَإِذَا رَأَى شَيْئًا يَكْرَهُهُ عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ.

¹ Ibn-Bettal kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je blag prema svojim sljedbenicima... Čak je i ukor koji im je ovom prilikom bez sumnje uputio ublažen time što nije nikoga pojedinačno imenovao.” O ovom slučaju Ibn-Hadžer Askalani kaže: “Ovim se hadisom potiče ugledanje na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i osuđuje cjepidlačenje u vjeri te izbjegavanje dozvoljenog... Nigdje nisam naišao na imena ljudi na koje se u ovom hadisu aludira, niti šta bi konkretno moglo biti to što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sebi dozvolio. Kasnije sam naišao na hadis koji bi ovo, možda, mogao razjasniti. Radi se, naime, o hadisu koji u poglavlju o postu bilježi Muslim, a prenosi ga Aiša. U njemu se kaže da je jedan čovjek rekao: “Allahov Poslaniče, mene (ponekad) zatekne sabah nečista (budem džunup), a hoću da postim, pa se okupam i zapostim”, na što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “I mene (ponekad) zatekne sabah nečista (budem džunup), pa (tako) zapostim.” Tada je ovaj rekao: “Allahov Poslaniče, ti nisi kao mi, jer je tebi Allah oprostio i ranije i kasnije grijehe”, pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio i rekao: “Ja se nadam da se od svih vas Allaha najviše bojim i da najbolje znam šta je bogobožnost!”

KO BEZ OPRAVDANA RAZLOGA
SVOME BRATU KAŽE DA JE NEVJERNIK
– SAM JE ONO ŠTO JE REKAO

6103. PRIČALI SU NAM Muhammed i Ahmed b. Seid, njima Usman b. Umer, a ovome Ali b. Mubarek da su čuli od Jahje b. Ebu-Kesira, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kad čovjek svome bratu kaže: ‘Nevjerniče!’ – jedan je od njih dvojice takav.”² Ikrima je pričao ovaj hadis, prenoseći od Ibn-Ammara, on od Jahje, a on od Abdullaha b. Jezida, koji ga je čuo od Seleme, on od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

6104. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik, a ovome Abdullah b. Dinar da je čuo od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Koji god čovjek svome bratu kaže: ‘Nevjerniče!’ – jedan je od njih dvojice takav.”³

6105. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovome Ejjub da je čuo od Ebu-Kilabe, a on od Sabita b. Dahhaka da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko se lažno zakune drugom vjerom mimo islama – takav je kao što je i rekao. Čime se ko ubije – time će biti i mučen u džehennemskoj vatri. Proklinjanje je vjernika kao i ubijanje. Ko vjernika potvori za nevjerstvo – kao da ga je i ubio!”

بَابُ مَنْ كَفَرَ أَخَاهُ بِغَيْرِ تَأْوِيلٍ فَهُوَ كَمَا قَالَ

٦١٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَا حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهِ أَحَدُهُمَا وَقَالَ عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا سَلَمَةَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٦١٠٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَيُّمَا رَجُلٍ قَالَ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا .

٦١٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ غَيْرِ الْإِسْلَامِ كَاذِبًا فَهُوَ كَمَا قَالَ وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ عَذَّبَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَلَعْنُ الْمُؤْمِنِينَ كَقَتْلِهِ وَمَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ .

2 Ibn-Hadžer Askalani kaže da se ne misli kako se time postaje nevjernik, nego kao nevjernik, naročito ako se zakune.

3 Ibn-Bettal kaže: “Znači lažov, a ne nevjernik.”

O TOME KO NIJE SMATRAO
NEVJERNIKOM ONOGA KOJI BI
TAKO REKAO (NAZVAO DRUGOG
NEVJERNIKOM) S OPRAVDANIM
RAZLOGOM ILI IZ NEZNANJA

Omer je Hatibu b. Ebu-Beltai rekao da je licemjer, pa (ga) je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Odakle znaš da Allah nije pogledao na učesnike u bici na Bedru i rekao im: ‘Već sam vam oprostio!’?”

6106. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abada, njemu Jezid, a ovome Sulejm da je čuo od Amra b. Dinara, a on od Džabira b. Abdullaha da je Mu'az b. Džebel, radijallahu anhu, klanjao za Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim bi odlazio svom narodu i klanjao im kao imam. Jednom im je prilikom učio (poglavljje) El-Bekara, pa je jedan čovjek istupio i namaz (sam) klanjao kraće. Za to je saznao Mu'az i rekao mu da je licemjer. Čovjek je to čuo, pa je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Allahov Poslaniče, mi smo ljudi koji radimo fizičke poslove i na devama gonimo vodu. Jučer smo klanjali za Mu'azom, pa je počeo učiti (poglavljje) El-Bekara, nakon čega sam ja istupio, pa je on ustvrdio da sam licemjer.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta rekao: “Mu'aze, zar ti u iskušenje dovodiš?! Uči (poglavljja) ‘Tako mi Sunca i svjetla njegova’,¹ ‘Hvali ime Gospodara svoga, Svevišnjeg’² i sl.!”

بَابُ مَنْ لَمْ يَرَ إِكْفَارَ مَنْ
قَالَ ذَلِكَ مُتَوَلًّا أَوْ جَاهِلًا

وَقَالَ عُمَرُ لِحَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِنَّهُ مُنَافِقٌ فَقَالَ
النَّبِيُّ ﷺ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ قَدْ أَطْلَعَ إِلَى أَهْلِ
بَدْرٍ فَقَالَ قَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ .

٦١٠٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِبَادَةَ أَخْبَرَنَا
يَزِيدُ أَخْبَرَنَا سَلِيمٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ حَدَّثَنَا
جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
كَانَ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ يَأْتِي قَوْمَهُ فَيُصَلِّي
بِهِمُ الصَّلَاةَ فَقَرَأَ بِهِمُ الْبَقَرَةَ قَالَ فَتَجَوَّزَ رَجُلٌ
فَصَلَّى صَلَاةً خَفِيفَةً قَبْلَ ذَلِكَ مُعَاذًا فَقَالَ إِنَّهُ
مُنَافِقٌ قَبْلَ ذَلِكَ الرَّجُلِ فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا قَوْمٌ نَعْمَلُ بِأَيْدِينَا وَنَسْقِي
بِنَوَاضِحِنَا وَإِنَّ مُعَاذًا صَلَّى بِنَا الْبَارِحَةَ فَقَرَأَ
الْبَقَرَةَ فَتَجَوَّزْتُ فَرَعَمَ أَنِّي مُنَافِقٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
يَا مُعَاذُ أَفَتَأَنَّ أَنْتَ ثَلَاثًا أَقْرَأَ وَالشَّمْسُ وَضَحَاهَا
وَسَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى وَنَحْوَهَا .

¹ *Veš-šemsi ve duhaha* (poglavljje “Eš-Šems” (Sunce)).

² *Sebbihisme rabbikel-a'la* (poglavljje “El-A'la” (Svevišnji)).

6107. PRIČAO MI JE Ishak, njemu Ebu-Mugira, a ovome Evza'i da je čuo od Zuhrija, on od Humejda, a ovaj od Ebu-Hurejre da je kazivao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ko se od vas zakune pa u zakletvi kaže: 'Tako mi Lata i Uzzaa!' – neka kaže: 'Nema Boga osim Allaha!' Ko svome drugu kaže: 'Hajde da se kockamo!' – neka podijeli sadaku.'"

6108. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Lejs, a ovome Nafi', prenoseći od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omera b. Hattaba sustigao u grupi jahača kada se zakleo svojim ocem, pa ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvao (i rekao im): "Zar vam Allah nije zabranio da se zaklinjete svojim očevima? Ko se zaklinje neka se zakune Allahom ili neka šuti!"

KAKVA JE LJUTNJA I STROGOST, KADA SU U PITANJU ALLAHOVE ZAPOVIJEDI, DOZVOLJENA³

Uzvišeni Allah veli: "O Vjerovjesniče, bori se protiv nevjernika i licemjera i budi strog prema njima!"⁴

6109. PRIČAO NAM JE Jesera b. Safvan, njemu Ibrahim, a ovome Zuhri da je čuo od Kasima, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod mene, a u sobi je bila zavjesa sa slikama, pa mu se lice (od ljutnje) promijenilo; uzeo je zavjesu i poderao je. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem.", kaže ona, "rekao: 'Među onima koji će na Sudnjem danu biti najstrožije kažnjeni jesu i ljudi koji slikaju ovakve slike!'"

٦١٠٧. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلْفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَ أَقَامِرَكَ فَلْيَتَصَدَّقْ.

٦١٠٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَدْرَكَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فِي رَكْبٍ وَهُوَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَنَادَاهُمُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ وَإِلَّا فَلْيَصْمُتْ.

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الْغَضَبِ وَالشَّدَّةِ لِأَمْرِ اللَّهِ

وَقَالَ اللَّهُ (جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ).

٦١٠٩. حَدَّثَنَا يَسْرَةُ بْنُ صَفْوَانَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ وَفِي الْبَيْتِ قِرَامٌ فِيهِ صُورٌ فَتَلَوْنَ وَجْهَهُ ثُمَّ تَنَاوَلَ السِّتْرَ فَهَتَكَهُ وَقَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُصَوِّرُونَ هَذِهِ الصُّورَ.

3 Kao da se ovim htjelo reći kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio blag i strpljiv na uvredu kada se o njemu radilo, a strog kada se radilo o Allahovim odredbama.

4 Et-Tahrim, 9.

6110. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, a ovome Isma'il b. Ebu-Halid da je čuo od Kajsa b. Ebu-Hazima, a on od Ebu-Mes'uda, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Jedan je čovjek došao i Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ja na sabah kasnim zbog toga i toga (čovjeka), zato što nam previše oduljuje!’”

On (Ebu-Mes'ud) dalje veli: “Nikada Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je savjetovao, nisam vidio ljućeg nego što je bio tada”, dodavši da je (tom prilikom) rekao: “O ljudi, među vama ima onih koji (druge) ljude odbijaju! Zato, ko god od vas prolazi pred džemat neka klanja kraće, jer među njima ima bolesnih, starih i onih koji imaju nekakvu potrebu.”

6111. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrija, a ovome Nafi', prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao, u mihrabu džamije vidio je slinu, pa ju je sastrugao svojom rukom, naljutio se i rekao: ‘Kada je neko od vas u namazu, neka zna da je pred Allahom, pa neka se u namazu, pred Njim, ne oseće!’”

6112. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Isma'il b. Dža'fer, a ovome Rebi'a b. Ebu-Abdur-Rahman da je čuo od Jezida, Munbe'isovog oslobođenog roba, a on od Zejda b. Halida Džuhenija da je jedan čovjek upitao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o (tuđoj) nađenoj stvari, pa mu je rekao: “Obznanuj¹ je godinu dana, zatim pokazuj njenu uzicu² i torbu,³ pa je tek onda koristi! Ako se pojavi njen vlasnik, vrati mu je!”

٦١١٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ
ابْنِ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ
أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ
فَقَالَ إِنِّي لَا تَأْخُرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنْ أَجْلِ فَلَانٍ
مَّا يُطِيلُ بِنَا قَالَ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَطُّ أَشَدَّ
غَضَبًا فِي مَوْعِظَةٍ مِنْهُ يَوْمَئِذٍ قَالَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّ مِنْكُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيَتَجَوَّزْ
فَإِنَّ فِيهِمُ الْمَرِيضَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ .

٦١١١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
بَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي رَأَى فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ نُخَامَةً
فَحَكَّهَا بِيَدِهِ فَتَغَيَّظَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي
الصَّلَاةِ فَإِنَّ اللَّهَ حَيَالٌ وَجْهَهُ فَلَا يَتَنَحَّمَنَّ حَيَالٌ
وَجْهَهُ فِي الصَّلَاةِ .

٦١١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ
أَخْبَرَنَا رَبِيعَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى
الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ اللَّقْطَةِ فَقَالَ عَرَفْتُهَا سَنَةً ثُمَّ
اعْرِفْ وَكَأَنَّهَا وَعِفَاصُهَا ثُمَّ اسْتَنْفِقْ بِهَا فَإِنْ جَاءَ

1 Tj. svuda pričaj da si našao tuđu izgublenu stvar.

2 Tj. uzicu u kojoj je bila zavezana.

3 Tj. torbu u kojoj je pronađena.

Ovaj je, zatim, upitao: “Allahov Poslaniče, a šta je s izgubljenim (odlutilim) bravčetom?”, pa mu je odgovorio: “Uzmi ga, jer je ono ili tvoje ili tvoga brata ili vukovo.”⁴

“Allahov Poslaniče, a šta je s izgubljenom (odlutilom) devom?”, upitao je. Tada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, toliko naljutio da su mu se zacrvenjeli obrazi (ili je rekao: da mu se zacrvenjelo lice), upitavši ga: “Šta ti imaš s njom?! Ona ima svoje papke i mješinu dok ne dođe svome vlasniku!”⁵

6113. A KAŽE Mekki da mu je pričao Abdullah b. Seid, njemu Muhammed b. Zijad, a ovome Muhammed b. Dža'fer da je čuo od Abdullaha b. Seida, on od Salima Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha b. Busra b. Seida, a ovaj od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napravio je (sebi) sobicu od palminog granja i lišća (ili je rekao: hasura), pa je pošao da u njoj klanja. Krenuli su potom i neki ljudi da za njim klanjaju. Tako su se jedne večeri okupili i došli, ali se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zadržao i nije odmah izišao, na što su oni počeli dizati glasove i bacati kamenčiće na vrata, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pred njih ljut izišao i rekao im: ‘Toliko ste u svome postupku bili uporni da sam pomislio da će vam biti propisan kao obaveza! Držite se namaza u svojim kućama, jer je, izuzimajući obavezni (farz) namaz, najbolji namaz koji neko obavi u svojoj kući!’”⁶

رَبُّهَا فَأَذَّهَا إِلَيْهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَةُ الْغَنَمِ قَالَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّئِبِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَةُ الْإِبِلِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجَتَّتُهُ أَوْ احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حَدَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا .

٦١١٣. وَقَالَ الْمَكِّي حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ ح وَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ أَبُو النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اخْتَجَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حُجَيْرَةً مُخَصَّفَةً أَوْ حَصِيرًا فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِيهَا فَتَبَعَ إِلَيْهِ رِجَالٌ وَجَاءُوا يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ ثُمَّ جَاءُوا لَيْلَةً فَحَضَرُوا وَأَبْطَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْهُمْ فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ فَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ وَحَصَبُوا الْبَابَ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مُغَضَّبًا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا زَالَ بِكُمْ صَنِيعُكُمْ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَكْتَبُ عَلَيْكُمْ فَعَلَيْكُمْ بِالصَّلَاةِ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنَّ خَيْرَ صَلَاةٍ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الصَّلَاةُ الْمَكْتُوبَةُ .

- 4 To je zato što je bravče (ovca ili koza) izloženo opasnosti od zvijeri, pa će ga, ako ga niko ne uzme, zvijeri satrti.
- 5 To je zato što je deva krupna i snažna životinja, pa joj ne prijeti opasnost od zvijeri. Osim toga, njoj ne prijeti ni opasnost da ugine od gladi ili žeđi, jer u svojoj grbi ima zalihe i vode i hrane, a u međuvremenu je sposobna, čak i ako je daleko, pronaći pašnjak i izvor vode. Zato, ono što vrijedi za odbjeglo bravče ne vrijedi za odbjeglu devu.
- 6 Po jednima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se zato što su se bez njegova naređenja

OPREZNOST PRI LJUTNJI I ČUVANJE OD NJE

Na to upućuju riječi Uzvišenog Allaha: "... i oni koji se klone velikih grijeha i razvrata i koji, kad ih ko rasrdi, opraštaju"¹ – a također i: "... za one koji, i kad su u obilju i kad su u oskudici, udjeljuju, koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine!"²

6114. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Ibn-Šihab da je čuo od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nije snažan onaj koji (u hrvanju) sve obara, već je snažan onaj koji se u srdžbi zna savladati.”³

6115. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejba, njemu Džerir, a ovome A‘meš da je čuo od Adija b. Sabita, a ovaj od Sulejmana b. Sureda da je rekao:

“Pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, gdje smo i mi sjedili, posvađala su se dva čovjeka razmjenjujući pogrdne riječi, pa je jedan od njih, sav ljutit, počeo vrijeđati drugoga, tako da mu se sve lice zacrvenjelo. Tada Vjerovjesnik, sallallahu

بَابُ الْحَذَرِ مِنَ الْغَضَبِ

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَالَّذِينَ يَحْتَبُونَ كِبَائرَ الذُّنُوبِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ) وَقَوْلِهِ (الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ).

٦١١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ.

٦١١٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ عِنْدَهُ جُلُوسٌ وَاحِدُهُمَا يَسُبُّ صَاحِبَهُ مُغَضَّبًا قَدْ احْمَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي لَا أَعْلَمُ

okupili i što im njegov neizlazak nije bio dovoljan znak da se razidu, nego su počeli galamiti i bacati kamenčiće na vrata. Po drugima, naljutio se zato što ga nisu dobro razumjeli, zbog čega im nije odmah otvorio vrata i izišao, a učinio je to iz sažaljenja prema njima, da im to ne bi bilo propisano kao obaveza. Njegove riječi: “Držite se namaza u svojim kućama!” najbolji su dokaz da je potajno obavljena nafile u kući bolja od one koja se obavlja javno, u džamiji, te da se sve prednosti namaza obavljenog u džematu odnose samo na farz-namaze. S druge strane, nužno je da se neki namazi klanjaju i u kući, kako se ona ne bi pretvorila u mezarja, u smislu drugog hadisa u kome se kaže: “Neke od svojih namaza klanjajte u kući i ne pretvarajte ih (tj. kuće) u mezarje!”

1 Eš-Šura, 37.

2 Ali-Imran, 134.

3 U jednom drugom hadisu koji prenosi Enes kaže se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naišao pored jedne grupe ljudi koji su gledali hrvanje, pa je upitao: “Šta je ovo?” “Ima jedan čovjek koji svakoga s kim se pohrve odmah obori”, odgovorili su. Tada im je rekao: “Hoćete li da vam kažem ko je jači od njega? Čovjek kojeg drugi čovjek uvrijedi, a ovaj svoju srdžbu savlada i ne odgovori mu, pa tako pobijedi i sebe i protivnika, i svoga i protivnikova šejtana.”

alejhi ve sellem, reče: ‘Ja znam riječi od kojih bi ga, kada bi ih izgovorio, prošla srdžba – kada bi proučio: ‘Utječem se Allahu od prokletog šejtana!’” Potom su čovjeku rekli: ‘Zar nisi čuo šta je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?!’, pa je odgovorio: ‘Ja nisam budala!’”

6116. PRIČAO MI JE Jahja b. Jusuf, njemu Ebu-Bekr, tj. Ibn-Ajjaš, a ovome Ebu-Hasin da je čuo od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je jedan čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Posavjetuj me!”, pa mu je rekao: “Nemoj se ljutiti!” To je (čovjek) ponovio više puta, a on bi mu (svaki put) rekao: “Nemoj se ljutiti!”⁴

STID

6117. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, a ovome Katada da je čuo od Ebu-Sevara Adevija da je kazivao: “Od Imrana b. Husajna čuo sam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: ‘Stid donosi samo dobro!’”

Tada (mu) je Bušejr b. Ka‘b rekao: “U mudrim izrekama stoji zapisano: ‘Dostojanstvenost je od stida, i smirenost je od stida!’”, pa mu je Imran odgovorio: “Ja ti pričam ono što sam čuo da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ti meni pričaš šta u tvojoj knjizi piše!”⁵

كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ فَقَالُوا لِلرَّجُلِ أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ إِنِّي لَسْتُ بِمَجْنُونٍ .

٦١١٦. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ هُوَ ابْنُ عِيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَوْصِنِي قَالَ لَا تَغْضَبُ فَرَدَّدَ مَرَارًا قَالَ لَا تَغْضَبُ .

بَابُ الْحَيَاءِ

٦١١٧. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي السَّوَّارِ الْعَدَوِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ فَقَالَ بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ مَكْتُوبٌ فِي الْحِكْمَةِ إِنَّ مِنَ الْحَيَاءِ وَقَارًا وَإِنَّ مِنَ الْحَيَاءِ سَكِينَةٌ فَقَالَ لَهُ عِمْرَانُ أَحَدَّثَكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَتَحَدَّثَنِي عَنْ صَحِيفَتِكَ .

4 Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije slučajno izabrao baš ovaj savjet. Naprotiv, on je dobro znao da su čovjekovi najveći neprijatelji njegov vlastiti šejtan i zla narav koju u sebi krije te da ga upravo oni navode na srdžbu.

5 Imran Bušejru nije osporio mudrost navedene izreke, već mu je osporio kontekst u kome ju je naveo, i to iz najmanje dva razloga: zato što je izreku naveo dok se govorilo o Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima i nečije druge riječi usporedio s njegovim te što se pobojavao da ne dođe do miješanja Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi s izrekama.

6118. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Selema, a ovome Ibn-Šihab da je čuo od Salima, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naišao je pored jednog čovjeka koji je zbog stida ružio svoga brata, govoreći mu: ‘Ti si stidljiv!’ – tako da je ispalo da je htio kazati: ‘Stid ti šteti!’ – pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Pusti ga, stid je dio imana!’”¹

6119. PRIČAO NAM JE Ali b. Dža’d, njemu Šu’ba, a ovome Katada da je čuo od Enesova oslobođenog roba za kojeg Ebu-Abdullah (Buhari) kaže da se zvao Abdullah b. Ebu-Utba, a on od Ebu-Seida da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je stidljiviji od djevice u svom zastrtom dijelu kuće.”

AKO TE NIJE STID, ČINI ŠTA ŽELIŠ

6120. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Mensur da je čuo od Rib’ija b. Hiraša, a on od Ebu-Mes’uda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“U ono što je svijet od ranijeg vjerovjesništva zapamtio spadaju i riječi: ‘Ako te nije stid, čini šta želiš!’”²

٦١١٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ ابْنُ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رَجُلٍ وَهُوَ يُعَاتِبُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ يَقُولُ إِنَّكَ لَتَسْتَحْيِي حَتَّى كَأَنَّهُ يَقُولُ قَدْ أَضَرَّ بِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعُهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ.

٦١١٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجُعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ مَوْلَى أَنَسٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي عُثْبَةَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا.

بَابُ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ

٦١٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِمَّا أَذْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأَوَّلَى إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ.

¹ Stidljivu čovjeku, čak i ako nije naročito bogobožazan, njegov stid ne dopušta razvrat, pa ga, barem u tom pogledu, čuva od grijeha.

² U drugoj verziji ovog hadisa koju bilježe Ahmed i Bezzar, a prenosi je Huzejfa, stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Posljednje što su od prvobitnog vjerovjesništva u predislamsko doba (doba džahilijeta) zapamtili bile su riječi...”

NEMA STIDA OD ISTINE KADA SE RADI O VJERSKIM PROPISIMA

6121. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, a ovome Hišam b. Urva da je čuo od svoga oca, on od Zejnebe, Ebu-Selemine kćeri, a ona od Ummu-Seleme, radijallahu anha, da je kazivala:

“Umm-Sulejm došla je Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: ‘Allahov Poslaniče, Allah se ne stidi istine, (pa mi reci) da li se žena dužna okupati nakon polucije u snu?’ ‘Jeste, ako primijeti tragove tečnosti’, odgovorio je.”

6122. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Muharib b. Disar, prenoseći od Ibn-Omera da je rekao: “Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: ‘Vjernik je poput zelena drveta s kojeg niti spada lišće niti ogolijeva’, pa su ljudi počeli pogađati: ‘To je to i to drvo, to je to i to drvo’, a ja sam htio kazati: ‘To je palma’, ali sam bio dječak, pa sam se postidio. ‘To je palma’, rekao je.” A od Šu'be se prenosi da je rekao: “Pričao nam je Hubejb b. Abdur-Rahman, njemu Hafs b. Asim, a ovome Ibn-Omer da je čuo slično ovome, s tim što on (tj. Ibn-Omer) ovdje dodaje: ‘Ispričao sam to Omeru, pa je rekao: ‘Da si rekao (koje je to drvo), bilo bi mi draže nego to i to.’”

6123. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Merhum, a ovome Sabit, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: “Jedna je žena došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu se ponudi, pa ga je upitala: ‘Imaš li kakve potrebe za mnom?’ Na to je njegova (Enesova) kćerka rekla: ‘Kako si samo neobrazli!’ Tada joj je (Poslanik) rekao: ‘Ona je bolja od tebe; ponudila se Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.’”³

بَاب مَا لَا يُسْتَحْيَا مِنَ الْحَقِّ لِلتَّفَقُّهِ فِي الدِّينِ

٦١٢١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ غُسْلٌ إِذَا احْتَلَمَتْ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ.

٦١٢٢. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دَثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ شَجَرَةٍ خَضِرَاءَ لَا يَسْقُطُ وَرَقُهَا وَلَا يَتَحَاتُّ فَقَالَ الْقَوْمُ هِيَ شَجَرَةٌ كَذَا هِيَ شَجَرَةٌ كَذَا فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ وَأَنَا غُلَامٌ شَابٌّ فَاسْتَحْيَيْتُ فَقَالَ هِيَ النَّخْلَةُ وَعَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنَا خُثَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ مِثْلَهُ وَزَادَ فَحَدَّثْتُ بِهِ عُمَرَ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ قُلْتُهَا لَكَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا.

٦١٢٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مَرْحُومٌ سَمِعْتُ ثَابِتًا أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ تَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسَهَا فَقَالَتْ هَلْ لَكَ حَاجَةٌ فِي فَقَالَتْ ابْنَتُهُ مَا أَقَلَّ حَيَاءَهَا فَقَالَ هِيَ خَيْرٌ مِنْكَ عَرَضْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَفْسَهَا.

³ O ovome je opširnije bilo govora u poglavljima o braku.

VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
RIJEČI: “OLAKŠAVAJTE,
A NE OTEŽAVAJTE!”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je ljudima olakšati i pokazati im svoju velikodušnost.

6124. PRIČAO MI JE Ishak, njemu Nadr, a ovome Šu'ba da je čuo od Seida b. Ebu-Burde, on od svoga oca, a ovaj od djeda da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada ih je poslao,¹ njemu i Mu'azu b. Džebel rekao: “Olakšavajte, a ne otežavajte! Obveseljujte, a ne odbijajte! Posvetite se zadatku!” Tada je Ebu-Musa rekao: “Allahov Poslaniče, mi idemo u zemlju u kojoj se od meda pravi vino zvano ‘el-bit’ i pivo od ječma zvano ‘el-mizr’?”, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sve što opija zabranjeno je.”

6125. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Ebu-Tejjah kako je od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Olakšavajte, a ne otežavajte! Ublažujte, a ne odbijajte!”

6126. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Malik, a ovome Ibn-Šihab da je čuo od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije birao između dvije stvari, a da nije odabrao lakšu, osim ako je to bio grijeh: ako je bio grijeh, on ga se najviše od svih klonio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije kažnjavao radi sebe (nije se svetio), osim ako je bila povrijeđena (neka od) Allahovih svetinja, pa je zbog nje kažnjavao, ali samo zarad Allaha.”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا

وَكَانَ يُحِبُّ التَّخْفِيفَ وَالْيُسْرَ عَلَى النَّاسِ .

٦١٢٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ لَمَّا بَعَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ قَالَ لَهُمَا يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنْفِرَا وَتَطَاوَعَا قَالَ أَبُو مُوسَى يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا بَارِضٌ يُصْنَعُ فِيهَا شَرَابٌ مِنَ الْعَسَلِ يُقَالُ لَهُ الْبِتُّ وَشَرَابٌ مِنَ الشَّعِيرِ يُقَالُ لَهُ الْمِزْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ .

٦١٢٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا وَسَكِّنُوا وَلَا تُنْفِرُوا .

٦١٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خَيْرٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ قَطُّ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ بِهَا اللَّهُ .

¹ Bili su poslani u Jemen da novopridošle u islam podučavaju vjerskim propisima.

6127. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ezreka b. Kajsja da je rekao:

“Bili smo u Ahvazu na obali jedne presahle rijeke, kamo je na kobili dojahao Ebu-Bereza Eslemi. Ostavivši je nesvezanu, počeo je klanjati, pa je kobila krenula da bježi, na što je on prekinuo namaz i potrčao za njom dok je nije stigao i uhvatio; zatim je ponovo klanjao. Jedan čovjek među nama koji je imao (neispravno) mišljenje² reče: ‘Pogledajte ovog starca! Zbog kobile je prekinuo namaz!’ Tada je ovaj prišao i rekao: ‘Otkako sam se rastao s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, niko me nije (ovako) oštro prekorio’, dodavši: ‘Kuća mi je daleko: da sam klanjao, a nju (kobilu) pustio da pobjegne, svojima se ne bih vratio do noći.’ Zatim je kazao da se družio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, te ga je vidio da bira ono što je lakše.”

6128. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu'ajb, a ovome Zuhri; a, po drugom predanju, PRIČAO MI JE Junus, njemu Ibn-Šihab, a ovome Abdullah b. Abdullah b. Utba da je čuo od Ebu-Hurejre kako se jedan beduin pomokrio u džamiji, pa su se ljudi pobunili i digli se da ga napadnu, na što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pustite ga, a na mjesto gdje se pomokrio prolijte kofu vode (ili je rekao: veliku kofu vode), jer ste poslani da olakšavate, a ne da otežavate!”

٦١٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْأَزْرَقِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ كُنَّا عَلَى شَاطِئِ نَهْرٍ بِالْأَهْوَازِ قَدْ نَضَبَ عَنْهُ الْمَاءُ فَجَاءَ أَبُو بَرَزَةَ الْأَسْلَمِيُّ عَلَى فَرَسٍ فَصَلَّى وَخَلَّى فَرَسَهُ فَانْطَلَقَتِ الْفَرَسُ فَتَرَكَ صَلَاتَهُ وَتَبِعَهَا حَتَّى أَدْرَكَهَا فَأَخَذَهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَضَى صَلَاتَهُ وَفِينَا رَجُلٌ لَهُ رَأْيٌ فَأَقْبَلَ يَقُولُ انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ تَرَكَ صَلَاتَهُ مِنْ أَجْلِ فَرَسٍ فَأَقْبَلَ فَقَالَ مَا عَنَّفَنِي أَحَدٌ مُنْذُ فَارَقْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ إِنَّ مَنْزِلِي مُتَرَاخٍ فَلَوْ صَلَّيْتُ وَتَرَكَتُهُ لَمْ آتِ أَهْلِي إِلَى اللَّيْلِ وَذَكَرَ أَنَّهُ قَدْ صَحِبَ النَّبِيَّ ﷺ فَرَأَى مِنْ تَيْسِيرِهِ .

٦١٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَتَنَارَ إِلَيْهِ النَّاسُ لِيَقْعُوا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعُوهُ وَأَهْرِيقُوا عَلَى بَوْلِهِ ذُنُوبًا مِنْ مَاءٍ أَوْ سَجَلًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّا بُعِثْتُمْ مُبْسِرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ .

2 Tj. zastupao je mišljenje haridžija.

OPUŠTENOST PREMA DRUGIMA

Ibn-Mes'ud je rekao: "Druži se s ljudima, ali ne vrijeđaj svoju vjeru! Šala je i zabava za ukućane."¹

6129. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovome Ebu-Tejjah, prenoseći od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, toliko se s nama igrao i zabavljao da je mome malom bratu² govorio: 'O Ebu-Umejre, šta je bilo sa slavujčićem?'"³

6130. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ebu-Mu'avija, a ovome Hišam da je čuo od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

"Pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, igrala sam se lutkama. Imala sam i drugarice koje su se sa mnom igrale. Kada bi ušao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, one bi se posakrivale iza zastora, pa mi ih je slao da se sa mnom igraju."⁴

بَابُ الْإِنْبِسَاطِ إِلَى النَّاسِ

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ خَالَطَ النَّاسَ وَدِينَكَ لَا تَكْلِمَنَّهٗ
وَالدُّعَابَةَ مَعَ الْأَهْلِ .

٦١٢٩ . حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ
قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ
إِنْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لِيُخَالِطَنَا حَتَّى يَقُولَ لِأَخِي
صَغِيرٍ يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ .

٦١٣٠ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا
هَيْشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ
كُنْتُ أَلْعَبُ بِالْبَنَاتِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَكَانَ لِي
صَوَاحِبٌ يَلْعَبْنَ مَعِيَ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا
دَخَلَ يَتَقَمَّعْنَ مِنْهُ فَيَسْرِبُهُنَّ إِلَيَّ فَيَلْعَبْنَ مَعِيَ .

1 Tirmizi bilježi da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: "Allahovu su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekli: 'Allahov Poslaniče, ti se s nama šališ i zabavljaš?', pa im je rekao: 'Ne, ja govorim samo istinu!'"

2 Riječ je o bratu po majci Enesa b. Malika Ebu-Umejru, čiji je otac bio Ebu-Talha.

3 Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, često je navraćao kod njegove majke Umm-Sulejme da se s njim poigra i našali. Jednom prilikom zatekao ga je tužna i žalosna, pa je upitao njegovu majku šta mu je. Odgovorila mu je da mu je uginuo slavuj, pa mu je prišao, pomilovao ga po glavi i upitao: "A šta je bilo s tvojim slavujčićem?"

4 Ovaj hadis neki uzimaju kao dokaz da su lutke za djevojčice izuzete iz zabrane o slikanju i pravljenju likova, te na osnovu njega dozvoljavaju da se djevojčicama kupuju lutke i još od djetinjstva pripremaju za poslove u kući i odgoj djece. Iz jednog drugog hadisa koji bilježe Ebu-Davud i Nesai vidi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada se vratio s Pohoda na Tebuk ili Hajber, Aišu (radijallahu anha) zatekao da se igra lutkama, pa ju je upitao: "Aiša, šta je ovo?" - "Moje djevojčice", odgovorila je. Onda je ugledao svezanog konja s dva krila, pa ju je upitao: "A šta je ovo?" - "Konj", odgovorila je. "Konj s krilima?", upitao je, a ona mu reče: "Zar nisi čuo da je Sulejman imao konje s krilima?", na što se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao.

Oni koji tvrde da je Aiši, radijallahu anha, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio da se igra lutkama jer još nije bila punodobna nisu u pravu, budući da je tada imala najmanje četrnaest godina.

LJUBAZNOST PREMA DRUGIMA

Od Ebu-Derdaa prenosi se da je rekao: “Mi se nekim ljudima smijemo u lice,⁵ a naša ih srca proklinju.”

6131. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Sufjan, ovome Ibn-Munkedir da je čuo od Urve b. Zubejra, a on od Aiše da je kazivala:

“Jedan je čovjek zamolio da ga primi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je (Vjerovjesnik) rekao: ‘Pustite ga neka uđe. Nevaljala li sina plemena! Nevaljala li brata plemena!’ Kada je ušao, govorio mu je blagim riječima, pa sam rekla: ‘Allahov Poslaniče, rekao si što si rekao, a onda si mu govorio blagim riječima.

‘Aiša’, reče on, ‘kod Allaha je najgori onaj čovjek kojeg drugi napuste, ili ga drugi napuste čuvajući se njegove nepristojnosti.’”

6132. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Ibn-Ulejja, a ovome Ejjub, prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Mulejke da je rekao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjeni su ogrtači od svilenog brokata sa zlatnim kopčama, pa ih je podijelio svojim drugovima, a jedan ostavio za Mahremu.⁶ Kada je (Mahrema) došao, reče mu (Vjerovjesnik): ‘Ovo sam ostavio za tebe.’

Ejjub je (prisutnima) svojom haljinom pokazao kako mu ga je dao i kako je bio grube naravi.”

Hadis od Ejjuba prenosi Hammad b. Zejd, a Hatim b. Verdhan kaže da mu je pričao Ejjub, prenoseći od Ibn-Ebu-mulejke, a on od Misvera:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli su (tj. doneseni su) ogrtači...”

بَابُ الْمُدَارَاةِ مَعَ النَّاسِ

وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ إِنَّا لَنَكْشِرُ فِي وُجُوهِ أَقْوَامٍ وَإِنَّ قُلُوبَنَا لَتَلْعَنُهُمْ.

٦١٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ فَقَالَ ائْذِنُوا لَهُ فَبَسَّ ابْنُ الْعَشِيرَةِ أَوْ بَسَّ أَخُو الْعَشِيرَةِ فَلَمَّا دَخَلَ أَلَانَ لَهُ الْكَلَامَ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ مَا قُلْتَ ثُمَّ أَلَنْتَ لَهُ فِي الْقَوْلِ فَقَالَ أَيُّ عَائِشَةَ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ تَرَكَهُ أَوْ وَدَعَهُ النَّاسُ اتِّقَاءَ فَحْشِهِ.

٦١٣٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَهْدَيْتَ لَهُ أَقْبِيَّةً مِنْ دِيْبَاجٍ مُزْرَرَةٍ بِالذَّهَبِ فَقَسَمَهَا فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَعَزَلَ مِنْهَا وَاحِدًا لِمَخْرَمَةٍ فَلَمَّا جَاءَ قَالَ قَدْ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ قَالَ أَيُّوبُ بِثُوبِهِ وَأَنَّهُ يُرِيهِ إِيَّاهُ وَكَانَ فِي خُلُقِهِ شَيْءٌ رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ قَدِمَتْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَقْبِيَّةٌ.

5 Učtivost i ljubaznost jesu vrline vjernika. Između ostaloga, sastojе se u poniznosti prema drugima, blagosti u razgovoru i izbjegavanju surovosti; time onaj koji zna može pridobiti druge više nego na bilo koji drugi način.

6 Riječ je o Mahremi b. Nevfelu, poznatom po svojoj surovosti i bestidnosti na jeziku.

VJERNIK NE SMIJE DOZVOLITI DA IZ ISTE RUPE BUDE UJEDEN DVA PUTA¹

Mu'avija je rekao: "Mudar može biti samo iskusan čovjek."

6133. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Lejs, a ovome Ukajl da je čuo od Zuhrija, on od Ibn-Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Vjernik ne smije dozvoliti da dva puta bude ujeden iz iste rupe."

NA ŠTA GOST IMA PRAVO

6134. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu Revh b. Ubada, a ovome Husejn da je čuo od Jahje b. Ebu-Kesira, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Abdullaha b. Amra da je kazivao:

"Došao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao me da li je tačno što je čuo: da noć(i) provodim u ibadetu, a dan(e) u postu, pa sam rekao da jeste. Tada je on rekao: 'Nemoj to više činiti, nego i ustaj i spavaj, i posti i mrsi, jer ti imaš obaveze i prema svome tijelu, i prema svojim očima, i prema svojim gostima, i prema svojoj ženi! Ti ćeš, nadam se, dugo poživjeti i dovoljno ti je da od svakog mjeseca postiš po tri dana – a svako dobro djelo nagrađuje se deseterostruko – pa

بَاب لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ مَرَّتَيْنِ

وَقَالَ مُعَاوِيَةُ لَا حَكِيمَ إِلَّا ذُو تَجَرِبَةٍ.

٦١٣٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ.

بَابُ حَقِّ الضَّيْفِ

٦١٣٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَلَمْ أَخْبِرْ أَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَلَا تَفْعَلْ قُمْ وَنَمْ وَصُمْ وَأَفْطِرْ فَإِنَّ لِحَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرِزْوَرِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرِزْوَجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّكَ عَسَى أَنْ يَطُولَ بِكَ عُمْرٌ وَإِنَّ مِنْ حَسْبِكَ أَنْ تَصُومَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا

¹ Ovo je dovoljan primjer kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svoje sljedbenike učio da budu oprezni. Prvi kome je ove riječi rekao bio je Ebu-Izza Džehami, pjesnik iz Mekke, zarobljen u Bici na Bedru. Tom prilikom požalio se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na siromaštvo i mnogo djece, pa se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, smilovao i oslobodio ga bez otkupa. Međutim, ponovo je bio zarobljen u Bici na Uhudu i ponovo zamolio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga oslobodi žaleći se na siromaštvo i mnogo djece, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da mu neće dozvoliti da se vrati u Mekku i hvali kako je dva puta ismijao Muhammeda, pa je naredio da ga pogube.

je to kao da postiš sve vrijeme.’ Bio sam uporan”, kaže (Abdullah b. Amr), “a i on uporan, pa rekoh: ‘Ja mogu više.’

‘Onda od svake sedmice posti tri dana’, reče on. Opet sam bio uporan, a i on uporan, pa rekoh: ‘Ja mogu više.’

‘Onda posti kao što je postio Allahov vjerovjesnik Davud’, reče on.

‘A kako je postio Allahov vjerovjesnik Davud?’, upitah.

‘Pola vremena’, odgovorio je.”²

UKAZIVANJE POČASTI GOSTU, SLUŽENJE GOSTA

i riječi uzvišenog: “O uvaženim gostima Ibrahimovim.”

6135. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik, a ovome Seid b. Ebu- Seid Makburi, prenoseći od Ebu-Šurejha Ka’bija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta. Njegova je popudbina dan i noć, a gostoprimstvo tri dana. Sve što je preko toga jest sadaka. Nije dozvoljeno da se kod njega ostaje toliko da bi se uznemiravao.”

Isma’il nam je pričao da je od Malika čuo verziju sličnu ovoj, s tim što se u njegovoj verziji dodaje:

“Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori samo dobro ili neka šuti!”

قَالَكَ الدَّهْرُ كُلُّهُ قَالَ فَشَدَّدْتُ فَشَدَّدَ عَلَيَّ فَقُلْتُ
فَإِنِّي أَطِيقُ غَيْرَ ذَلِكَ قَالَ فَصُمُّ مِنْ كُلِّ جُمُعَةٍ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَالَ فَشَدَّدْتُ فَشَدَّدَ عَلَيَّ قُلْتُ أَطِيقُ
غَيْرَ ذَلِكَ قَالَ فَصُمُّ صَوْمَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ قُلْتُ وَمَا
صَوْمَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ قَالَ نِصْفُ الدَّهْرِ .

بَابُ إِكْرَامِ الضَّيْفِ وَخِدْمَتِهِ إِيَّاهُ بِنَفْسِهِ

وَقَوْلُهُ (ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكَرَّمِينَ) .

٦١٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْقُبَيْرِيِّ عَنْ أَبِي شَرِيحٍ
الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ
وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ فَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ وَلَا
يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَتَوَيَّعَ عَنْهُ حَتَّى يُخْرِجَهُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ
قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ مِثْلَهُ وَزَادَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ .

² Tj. jedan je dan postio, a drugi mrsio.

6136. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibn-Mehdi, a ovome Sufjan da je čuo od Ebu-Hasina, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava svoga komšiju! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori samo istinu ili neka šuti!”

6137. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Lejs, a ovome Jezid b. Ebu-Habib, prenoseći od Ebu-Hajra, a on od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je kazivao: “Rekli smo: ‘Allahov Poslaniče, ti nas pošalješ nekim ljudima, pa im mi dođemo, a oni neće da nam pruže gostoprimstvo. Šta ti o tome misliš?’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče nam: ‘Ako kod koga dođete, pa naredite da vam se pruži što je potrebno gostu, prihvatite, a ako to ne učine, uzmite od njih ono što gostu pripada!’”

6138. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovome Ma'mer da je čuo od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti svoga gosta! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka pazi na svoju rodbinu! Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori samo dobro ili neka šuti!”

٦١٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُوْذِ جَارُهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ .

٦١٣٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ ابْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ تَبْعُنَا فَتَنْزِلُ بِقَوْمٍ فَلَا يَقْرُونَا فَمَا تَرَى فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأَمَرُوا الْكُفْرَ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ الَّذِي يَنْبَغِي لَهُمْ .

٦١٣٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ .

SPRAVLJANJE JELA GOSTU I ULAGANJE MAKSIMALNOG TRUDA OKO TOGA

6139. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Dža'fer b. Avn, a ovome Ebu-Umejs da je čuo od Avna b. Ebu-Džuhajfe, a ovaj od svoga oca da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratimio je Selmana i Ebu-Derdaa, pa je Selman došao u goste kod Ebu-Derdaa i vidio da je Ummu-Derda neuređena (u otrcanoj odjeći),¹ te ju je upitao: ‘Šta ti je?’, na što mu je ona odgovorila: ‘Tvoj brat Ebu-Derda nema potrebe za dunjalučkim stvarima!’ Zatim je došao Ebu-Derda, spravio mu jelo i rekao: ‘Ti jedi, ja postim (nafile)!’

‘Neću, dok i ti sa mnom ne budeš jeo!’, odgovorio mu je, pa je (Ebu-Derda) jeo. Kada je došla noć, Ebu-Derda pošao je da klanja, ali mu je (Selman) rekao: ‘Lezi i spavaj!’, pa je legao. Zatim je (Ebu-Derda) ustao i pošao da klanja, ali mu je (Selman) opet rekao: ‘Lezi i spavaj!’ Kada je bilo pred kraj noći, Selman mu reče: ‘Ustani i sada klanjaj!’, pa su klanjali. Potom mu Selman reče: ‘Ti imaš obaveze prema svome Gospodaru, prema sebi i prema svojoj porodici, pa gledaj da prema svakome ispuniš svoje obaveze.’ Zatim je (Ebu-Derda) otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričao mu šta mu je ovaj rekao, te mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Selman je rekao istinu.’”

Ebu-Džuhajfa je Vehb Suvani, kojeg su još zvali i Vehbul-Hajr.

بَابُ صُنْعِ الطَّعَامِ وَالتَّكْلِيفِ لِلضَّيْفِ

٦١٣٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَخَى النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ فَزَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَذِّلَةً فَقَالَ لَهَا مَا شَأْنُكَ قَالَتْ أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا فَجَاءَ أَبُو الدَّرْدَاءِ فَصَنَعَ لَهُ طَعَامًا فَقَالَ كُلْ فَإِنِّي صَائِمٌ قَالَ مَا أَنَا بِأَكِلٍ حَتَّى تَأْكُلَ فَأَكَلَ فَلَمَّا كَانَ اللَّيْلُ ذَهَبَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَتَامَ ثُمَّ ذَهَبَ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَلَمَّا كَانَ آخِرُ اللَّيْلِ قَالَ سَلْمَانُ قُمْ الْآنَ قَالَ فَصَلِّيًا فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ إِنَّ لِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَآتَى النَّبِيُّ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ سَلْمَانُ أَبُو جُحَيْفَةَ وَهَبُ السُّوَائِي يُقَالُ وَهَبُ الْخَيْرِ .

¹ Bila je u skromnoj odjeći koju je koristila u svakodnevnim poslovima, tj. nije bila dotjerana kako bi žene trebale biti kada muševci dolaze kući. Ona nije bila takva zato što Ebu-Derda nije mario za dunjalučkim užicima, pa tako ni za ženom. Ovaj hadis i njegov komentar naveden je pod brojem 1968, s tim da je tamo prevedeno da je Selman vidio Ummu-Derda potištenu, što nije sasvim precizan prijevod. (prim.: M.M.)

KOJU VRSTU LJUTNJE I UZRUJANOSTI NE VALJA POKAZIVATI PRED GOSTOM

6140. PRIČAO NAM JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-A'la, a ovome Seid Džurejri da je čuo od Ebu-Usmana, a on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, radijallahu anhumu, da je Ebu-Bekr primio u goste jednu grupu ljudi i Abdur-Rahmanu rekao:

“Ti se pobrini o gostima, a ja idem kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa gledaj da ih ugostiš prije nego što se ja vratim.” Abdur-Rahman je požurio, iznio im što je imao i rekao: “Jedite!” “Gdje je domaćin kuće?”, upitali su, ali im je on opet rekao: “Jedite!” Tada su rekli da neće jesti dok ne dođe domaćin kuće. Na to im (Abdur-Rahman) reče: “Prihvatite gostoprimstvo, jer ako se vrati prije nego što jedete, zapamtit ćemo od njega”, ali su opet odbili.

“Znao sam da će se na mene naljutiti”, (kaže Abdur-Rahman), “pa sam se, kada je došao, od njega sklonio. ‘Šta ste učinili?’, upitao je, pa su mu ispričali. Zatim me je počeo dozivati: ‘O Abdur-Rahmane!’ Ja sam šutio i nisam se odazivao, pa je opet zovnuo: ‘O Abdur-Rahmane!’ Ja sam opet šutio, pa je ponovo zovnuo: ‘O nevaljalče, ako čuješ moj glas, kunem ti se da ćeš vidjeti kad dođeš!’ Tada sam izišao i rekao: ‘Pitaj svoje goste (kako je bilo)!’, pa su rekli: ‘Istinu govori, donosio nam je.’ Na to (Ebu-Bekr) reče: ‘Znači čekali ste mene. Tako mi Allaha, noćas ga (jela) neću okusiti!’, ali i ovi rekoše: ‘Tako nam Allaha, nećemo ni mi jesti dok ti ne jedeš!’

‘Nisam zapamtio goru noć od ove’, reče (Ebu-Bekr), ‘teško vama, kakvi ste vi (ljudi)? Zašto nećete da prihvatite gostoprimstvo?’, dodavši: ‘Iznesi jelo!’ Tada je jelo izneseno, te je on (prvi) pružio svoju ruku i rekao: ‘U ime Allaha – ono je prvo šejtanovo!’,¹ pa je počeo jesti, a i oni za njim.”

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْغَضَبِ وَالْجَزَعِ عِنْدَ الضَّيْفِ

٦١٤٠. حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْجُرَيْرِيُّ عَنْ أَبِي عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَضَيَّفَ رَهْطًا فَقَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ دُونَكَ أَضْيَافَكَ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَافْرُغْ مِنْ قَرَاهِمِهِمْ قَبْلَ أَنْ أَجِيءَ فَاَنْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَاتَاهُمْ بِمَا عِنْدَهُ فَقَالَ اطْعَمُوا فَقَالُوا أَتَيْنَ رَبَّ مَنْزِلِنَا قَالَ اطْعَمُوا قَالُوا مَا نَحْنُ بِأَكْلِينَ حَتَّى يَجِيءَ رَبُّ مَنْزِلِنَا قَالَ اقْبَلُوا عَنَّا قِرَافَتَهُ فَإِنَّهُ إِن جَاءَ وَلَمْ تَطْعَمُوا لَنَنْقِيَنَّ مِنْهُ فَأَبَوْا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ يَجِدُ عَلَيَّ فَلَمَّا جَاءَ تَنَحَّيْتُ عَنْهُ فَقَالَ مَا صَنَعْتُمْ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَسَكَتُ ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَسَكَتُ فَقَالَ يَا غُثْرَ أَقْسَمْتُ عَلَيْكَ إِنْ كُنْتَ تَسْمَعُ صَوْتِي لَمَّا جِئْتَ فَخَرَجْتُ فَقُلْتُ سَلْ أَضْيَافَكَ فَقَالُوا صَدَقَ أَتَانَا بِهِ قَالَ فَإِنَّمَا أَنْتَ ظَرْمُونِي وَاللَّهِ لَا أَطْعَمُهُ اللَّيْلَةَ فَقَالَ الْآخَرُونَ وَاللَّهِ لَا نَطْعَمُهُ حَتَّى تَطْعَمَهُ قَالَ لَمْ أَرِ فِي الشَّرِّ كَاللَّيْلَةِ وَيَلَكُمْ مَا أَنْتُمْ لَمْ لَا تَقْبَلُونَا عَنَّا قِرَافَتَهُ هَاتِ طَعَامَكَ فَجَاءَهُ فَوَضَعَ يَدَهُ فَقَالَ بِاسْمِ اللَّهِ الْأُولَى لِلشَّيْطَانِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا.

¹ Tj. kada se naljutio i zakleo da neće jesti.

KADA GOST SVOME
DOMAĆINU KAŽE: “TAKO MI ALLAHA,
NEĆU JESTI DOK I TI NE POČNEŠ JESTI!”

O ovome govori i hadis koji od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi Ebu-Džuhajfa.

6141. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Ibn-Ebu-Adijj, a ovome Sulejman da je čuo od Ebu-Usmana, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Ebu-Bekr je doveo svoga gosta (ili svoje goste), pa je (otišao i) zanoćio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je došao, moja mu majka reče: ‘Sinoć si napustio svoga gosta (ili svoje goste)!’

‘Šta je? Zar niste večerali?’, upita on.

‘Ponudili smo ga (ili njih), pa je odbio (ili su odbili).’ Tada se Ebu-Bekr naljutio, počeo ružiti, grditi i zaklinjati se da ni on neće jesti. Ja sam se sakrio, a on me stao (tražiti i) dozivati: ‘O nevaljalče!’ Žena (Ebu-Bekrova supruga) se zaklela da neće jesti dok on ne jede, pa se i gost (ili gosti) zakleo (ili zakleli) da ni oni neće jesti dok on ne počne jesti. Tada je Ebu-Bekr – rekavši: ‘Ovo je bilo od šejtana!’ – naredio da se iznese jelo i počeo jesti, a i on (ili oni) za njim, tako da bi, kad god bi neko od njih digao zalogaj, iza njega ostalo više nego što je bilo, pa je (Ebu-Bekr) upitao: ‘Šta je ovo, sestro Benu-Firasa?’

‘Na moju radost, sada ga je (jela) više nego što je bilo kada smo počeli jesti’, reče ona. Jeli su i od njega je (potom) poslao (dio) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je”, kaže, “i on od njega jeo.”

بَابُ قَوْلِ الضَّيْفِ لِصَاحِبِهِ لَا أَكُلُ حَتَّى تَأْكُلَ

فِيهِ حَدِيثُ أَبِي جُحَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٦١٤١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَاءَ أَبُو بَكْرٍ بِضَيْفٍ لَهُ أَوْ بِأَضْيَافٍ لَهُ فَأَمْسَى عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا جَاءَ قَالَتْ لَهُ أُمِّي اخْتَبَسْتَ عَنْ ضَيْفِكَ أَوْ عَنْ أَضْيَافِكَ اللَّيْلَةَ قَالَ مَا عَشَيْتُهُمْ فَقَالَتْ عَرَضْنَا عَلَيْهِ أَوْ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا أَوْ فَأَبَى فَغَضِبَ أَبُو بَكْرٍ فَسَبَّ وَجَدَعَ وَحَلَفَ لَا يَطْعَمُهُ فَاخْتَبَأْتُ أَنَا فَقَالَ يَا عُثْرُ فَحَلَفْتَ الْمَرْأَةُ لَا تَطْعَمُهُ حَتَّى يَطْعَمَهُ فَحَلَفَ الضَّيْفُ أَوْ الْأَضْيَافُ أَنْ لَا يَطْعَمَهُ أَوْ يَطْعَمُوهُ حَتَّى يَطْعَمَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَانَ هَذِهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَدَعَا بِالطَّعَامِ فَأَكَلَ وَأَكَلُوا فَجَعَلُوا لَا يَرْفَعُونَ لُقْمَةً إِلَّا رَبًّا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا فَقَالَ يَا أُخْتُ بَنِي فِرَاسٍ مَا هَذَا فَقَالَتْ وَقُرَّةٌ عَيْنِي إِنَّهَا الْآنَ لَا أَكْثُرُ قَبْلَ أَنْ نَأْكُلَ فَأَكَلُوا وَبَعَثَ بِهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَكَرَ أَنَّهُ أَكَلَ مِنْهَا .

POŠTOVANJE PREMA STARIJEM PRVO STARIJI POČINJE GOVORITI I PITATI

6142, 6143. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, tj. Ibn-Zejd, a ovome Jahja b. Seid da je čuo od Bušejra b. Jesara, ensarijskog oslobođenog roba, a on od Rafija b. Hadidža i Sehla b. Ebu-Hasme da su Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes'ud otišli na Hajber i tamo se razišli po palmiku, gdje je Abdullah b. Sehl poginuo. Potom su Abdur-Rahman b. Sehl i Mes'udovi sinovi Huvejjsa i Muhajjisa došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i počeli pričati šta je bilo s njihovim drugom. Abdur-Rahman, najmlađi među njima, prvi je počeo govoriti, ali Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Neka prvo govori najstariji!" Jahja kaže (da je rekao): "Neka nastavi najstariji!" Ispričali su šta je bilo s njihovim drugom, a onda Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Može li se za vašeg ubijenog (ili je rekao: druga) zakleti vas pedeset da ga vi niste ubili?"

"Allahov Poslaniče", rekoše, "takvo što nismo vidjeli."

"Onda će vas židovi osloboditi zakletvom pedeset njihovih", reče on.

"Allahov Poslaniče, oni su nevjernici", rekli su, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od sebe za njih platio odštetu za krvni delikt. Sehl kaže: "Stigao sam jednu od tih deva i ušao u njihov tor, pa me je udarila svojom nogom." Lejs kaže: "Pričao mi je Jahja, njemu Bušejr, a ovome Sehl." Jahja kaže: "Mislio sam da je rekao s Rafijem b. Hadidžom."

Ibn-Ujejna kaže: "Pričao nam je Jahja, a njemu Bušejr da je čuo samo od Sehla."

بَابُ إِكْرَامِ الْكَبِيرِ وَيَبْدَأُ الْأَكْبَرَ بِالْكَلَامِ وَالسُّؤَالِ

٦١٤٢-٦١٤٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى الْأَنْصَارِ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَسَهْلِ بْنِ أَبِي حُثْمَةَ أَنَّ هَدَاةً أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَهْلٍ وَحُصَيْصَةَ بْنَ مَسْعُودٍ أَتَيَا خَيْبَرَ فَتَفَرَّقَا فِي النَّخْلِ فَقُتِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَحُصَيْصَةُ وَحُصَيْصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَتَكَلَّمُوا فِي أَمْرِ صَاحِبِهِمْ فَبَدَأَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَكَانَ أَصْغَرَ الْقَوْمِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ كَبِّرِ الْكُبْرَ قَالَ يَحْيَى يَعْنِي لِيَلِيَ الْكَلَامَ الْأَكْبَرُ فَتَكَلَّمُوا فِي أَمْرِ صَاحِبِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَتَسْتَحِقُّونَ قَتِيلَكُمْ أَوْ قَالَ صَاحِبَكُمْ بِأَيِّمَانِ خَمْسِينَ مِنْكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْرٌ لَمْ نَرَهُ قَالَ فَتَبَرُّنَكُمْ يَهُودٌ فِي أَيِّمَانِ خَمْسِينَ مِنْهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَوْمٌ كَفَرُوا فَوَدَّاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ قَبْلِهِ قَالَ سَهْلٌ فَأَذْرَكْتُ نَاقَةً مِنْ تِلْكَ الْإِبِلِ فَدَخَلْتُ مَرْبَدًا لَهُمْ فَكَضَضْتَنِي بِرِجْلِهَا قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ بُشَيْرٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ يَحْيَى حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مَعَ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرٍ عَنْ سَهْلٍ وَحَدَّثَهُ.

6144. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, a ovome Ubejdullah da je čuo od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Recite mi koje je drvo poput muslimana: s dozvolom Gospodara svoga ono daje plodove u svako doba i ne opada mu lišće!” “Pomislio sam da je to palma”, (kaže Ibn-Omer), “ali nisam volio govoriti pred Ebu-Bekrom i Omerom. Kada njih dvojica nisu ništa rekli, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘To je palma.’ Kada sam izišao sa svojim ocem, rekoh mu: ‘Oče, pomislio sam da je to palma.’ ‘Šta te je omelo da to ne kažeš?’, upitao me je (i dodao): ‘Da si rekao, bilo bi mi draže nego to i to.’ ‘Omelo me je samo to što sam vidio da ni ti ni Ebu-Bekr ne progovarate, pa nisam htio ni ja’, odgovorih.”

ŠTA JE OD POEZIJE,
PJESNIČKK FORME ZVANE REDŽEZ
I PJEVUŠENJA PRI TJERANJU DEVA
(HADA) DOZVOLJENO, A ŠTA POKUĐENO

Uzvišeni kaže: “A zavedeni slijede pjesnike! Zar ne znaš da oni svakom dolinom blude i da govore ono što ne rade? Tako ne govore samo oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji Allaha često spominju, i koji uzvraćaju kad ih ismijavaju. A mnogobošci će sigurno saznati u kakvu će se muku uvaliti.”¹ Ibn-Abbas kaže: “Kako se u svaku besposlicu upuštaju!”

6145. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri da je čuo od Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana, on od Mervana b. Hakema, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Esveda b. Abda Jegusa da mu je Ubejj b. Ka‘b pričao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U poeziji ima i mudrosti.”

٦١٤٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَخْبِرُونِي بِشَجَرَةٍ مِثْلُهَا مِثْلُ الْمُسْلِمِ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَلَا تَحْتُ وَرَقُهَا فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَكَلَّمَ وَثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَلَمَّا لَمْ يَتَكَلَّمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هِيَ النَّخْلَةُ فَلَمَّا خَرَجْتُ مَعَ أَبِي قُلْتُ يَا أَبَتَاهُ وَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهَا النَّخْلَةُ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَقُولَهَا لَوْ كُنْتُ قُلْتُهَا كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا قَالَ مَا مَنَعَنِي إِلَّا أَنِّي لَمْ أَرَكَ وَلَا أَبَا بَكْرٍ تَكَلَّمْتُمَا فَكَرِهْتُ .

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الشَّعْرِ
وَالرَّجَزِ وَالْحَدَاءِ وَمَا يَكْرَهُ مِنْهُ

وَقَوْلِهِ (وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فِي كُلِّ لَغْوٍ يَخُوضُونَ .

٦١٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنِ عَبْدِ يَعْتُوثٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبِي بَنٍ كَعْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ حِكْمَةً .

¹ Eš-Šu‘ara, 224-227.

6146. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, a ovome Esved b. Kajs, prenoseći od Džundeba da je rekao:

“Dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, putovao, zapeo je za kamen i spotakao se, pa mu je prokrvario prst. Tada je (u stihu) rekao: ‘Jesi li ti išta do prst što je prokrvario, a na Allahovu se putu nisi borio?’”

6147. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Mehdi, a ovome Sufjan da je čuo od Abdul-Melika, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najistinitije što je pjesnik kazao jesu Lebidove riječi: ‘Zar nije sve što je mimo Allaha neistina?!’ Umejji b. Ebu-Saltu malo je nedostajalo da primi islam.”

6148. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Hatim b. Isma'il, a ovome Jezid b. Ebu-Ubejd, prenoseći od Seleme b. Ekve'a da je kazivao:

“Krenuli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hajber. Putovali smo noću, pa je neko od družine rekao Amiru b. Ekve'u (za koga on, tj. Selema b. Ekve'a, kaže da je bio pjesnik): ‘Hajde nam otpjevuši neku od svojih pjesama!’ Tada je on družini počeo pjevushiti:

Allahu, da nije Tebe,
mi ne bismo bili na pravom putu
Niti bismo davali milostinju
niti klanjali
Oprosti, mi Ti se iskupljujemo
za ono što smo slijedili
Učvrsti (naše) noge, ako se sukobimo
i ulij (nam) pouzdanje
Mi se, kad budemo pozvani (na megdan),
odazovemo i dođemo
A onda zapomažući
protiv nas pomoć traže

٦١٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ سَمِعْتُ جُنْدَبًا يَقُولُ بَيْنَمَا النَّبِيُّ
ﷺ يَمْشِي إِذْ أَصَابَهُ حَجَرٌ فَعَثَرَ فَدَمِيتُ إِصْبَعُهُ
فَقَالَ هَلْ أَنْتَ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيتُ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ
مَا لَقِيتُ .

٦١٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ
حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَصْدَقُ
كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا
اللَّهُ بَاطِلٌ وَكَأَدُ أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ .

٦١٤٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا
حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ
سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ
ﷺ إِلَى خَيْبَرَ فَسِرْنَا لَيْلًا فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ
لِعَامِرِ بْنِ الْأَكْوَعِ أَلَا تَسْمِعُنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ
قَالَ وَكَانَ عَامِرٌ رَجُلًا شَاعِرًا فَنَزَلَ يَحْدُو بِالْقَوْمِ
يَقُولُ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا
صَلَيْنَا فَاعْفِرْ فِدَاءُ لَكَ مَا اقْتَفَيْنَا وَثَبَّتِ الْأَقْدَامُ
إِنْ لَا قَيْنَا وَالْقَيْنُ سَكِينَةٌ عَلَيْنَا إِنَّا إِذَا صِيحَ بَنَا
أَتَيْنَا وَبِالصِّيَاحِ عَوَّلُوا عَلَيْنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ فَقَالَ
يَرْحَمُهُ اللَّهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ وَجَبْتَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ
لَوْلَا أَمْتَعْتَنَا بِهِ قَالَ فَأَتَيْنَا خَيْبَرَ فَحَاصَرْنَاهُمْ حَتَّى
أَصَابَتْنا مَخْمَصَةٌ شَدِيدَةٌ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ فَتَحَهَا عَلَيْهِمْ

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Ko je ovaj gonič?’, pa su mu rekli: ‘Amir b. Ekvea.’

‘Allah mu se smilovao!’, reče on. Tada jedan čovjek iz družine reče: ‘Jeste, Allahov Poslaniče, kada bi nas samo i ti počastio!’ Zatim smo došli do Hajbera”, kaže on (Selema b. Ekve’a), “i nametnuli im opsadu. Tu nas je pogodila teška nestašica (glad), ali je Allah pomogao da ga osvojimo. Kada su, nakon osvajanja zanoćili prvu noć, ljudi su potpalili mnogo vatri, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Kakve su ovo vatre? Zašto se potpaljuju?’

‘Radi mesa’, odgovorili su.

‘Kakva mesa?’, upitao je.

‘Mesa domaćih magaraca’, rekli su. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Prolijte ih (kazane) i polupajte!’

‘Allahov Poslaniče, ili da ih prolijemo i operemo?’, reče jedan čovjek.

‘Može i tako’, odgovori (Poslanik). Kada su ljudi stali u borbeni raspored, Amirova sablja bila je kratka, pa se, kada je zamahnuo da udari jednog židova, vršak njegove sablje odbio i povrijedio Amirovo koljeno, od čega je umro. Kada su se vratili, Selema je rekao: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je da sam blijed, pa me je upitao: ‘Šta ti je?’

‘Za tebe bih dao oca i majku! – oni tvrde da je Amir poništio svoje djelo’, rekoh mu.

‘Ko kaže?’, upitao je.

‘Taj i taj i taj i taj te Usejd b. Hudajr Ensari’, rekao sam, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Laže ko to kaže! On će imati dvostruku nagradu’ – pokazavši to s dva prsta – ‘bio je marljiv borac kakav je rijetko koji Arap bio!’”

فَلَمَّا أَمْسَى النَّاسُ الْيَوْمَ الَّذِي فُتِحَتْ عَلَيْهِمْ
أَوْقَدُوا نِيرَانًا كَثِيرَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا هَذِهِ
النَّيْرَانُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقَدُونَ قَالُوا عَلَى لَحْمٍ
قَالَ عَلَى أَيِّ لَحْمٍ قَالُوا عَلَى لَحْمِ حُمُرِ إِنْسِيَّةٍ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَهْرَقُوهَا وَاكْسِرُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ يَا
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَوْ نُهْرِيْقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ فَلَمَّا
تَصَافَّ الْقَوْمُ كَانَ سَيْفُ عَامِرٍ فِيهِ قِصْرٌ فَتَنَاقَلَ
بِهِ يَهُودِيًّا لِيَضْرِبَهُ وَيَرْجِعُ ذُبَابٌ سَيْفِهِ فَأَصَابَ
رُكْبَةَ عَامِرٍ فَمَاتَ مِنْهُ فَلَمَّا قَفَلُوا قَالَ سَلَمَةُ رَأَيْتُ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ شَاحِبًا فَقَالَ لِي مَا لَكَ فَقُلْتُ فِدَى
لَكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ قَالَ
مَنْ قَالَ قُلْتُ قَالَهُ فُلَانٌ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ وَأُسَيْدُ بْنُ
الْحَضِيرِ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَذَبَ مَنْ
قَالَهُ إِنَّ لَهُ لَأَجْرَيْنِ وَجَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ
مُجَاهِدٌ قُلَّ عَرَبِيٌّ نَشَأَ بِهَا مِثْلُهُ .

6149. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma'il, a ovome Ejjub da je čuo od Ebu-Kilabe, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je nekim od svojih žena, kod kojih se zatekla Umm-Sulejm, i rekao: 'Endžeša¹ – teško tebi! – polahko tjeraj te *boce*!'"

Ebu-Kilaba kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio je riječi za koje biste, da ih je neko od vas rekao, rekli da su neprimjerene. To su riječi: 'Kako tjeraš *boce*?'"²

ISMIJAVANJE VIŠEBOŽACA (U PJESMI)

6150. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Abda, a ovome Hišam b. Urva da je čuo od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

"Hassan b. Sabit zamolio je Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu dozvoli da ismijava višebošce, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'A šta ćeš s mojim porijeklom?' Na to je Hassan odgovorio: 'Izvući ću te iz njih kao što se dlaka izvlači iz tijesta.'" Hišam b. Urva od svoga oca prenosi da je rekao:

"Pošao sam kod Aiše da izgrdim Hassana, ali mi je ona rekla: 'Nemoj ga ružiti! On brani Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.'"

٦١٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا
أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ وَمَعَهُنَّ
أُمُّ سَلَيْمٍ فَقَالَ وَيْحَكَ يَا أَنْجَشَةُ رُوَيْدَكَ سَوْقًا
بِالْقَوَارِيرِ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ فَتَكَلَّمَ النَّبِيُّ ﷺ بِكَلِمَةٍ
لَوْ تَكَلَّمَ بِهَا بَعْضُكُمْ لَعَبْتُمُوهَا عَلَيْهِ قَوْلُهُ سَوْقًا
بِالْقَوَارِيرِ .

باب هجاء المشركين

٦١٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ عَزَّازٍ أَخْبَرَنَا
هَيْشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَكَيْفَ
بِنَسَبِي فَقَالَ حَسَّانُ لَا سُلْتَنَكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ
الشَّعْرَةَ مِنَ الْعَجِينِ وَعَنْ هَيْشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ
أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسْبُ حَسَّانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ
لَا تَسْبُهُ فَإِنَّهُ كَانَ يَنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

1 Balazuri kaže da je Andžeša bio Abesinac kojeg je jedno vrijeme Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao kao slugu i koji je na putu vodio deve što su na njima jahale njegove supruge, te da ga je kasnije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izuzeo iz onih muškaraca koji ne raspoznaju šta su draži žene (tj. koji su sloveli kao dvospolni - muhannes).

2 Svi učenjaci hadisa jednoglasno se slažu da je ovim riječima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mislio na žene koje su jahale na kamilama. O tome zašto ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako nazvao postoji nekoliko mišljenja. Jedni kažu da ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao bocama zato što su žene jako osjetljive, pa brzo mijenjaju narav, što iz stanja smirenosti i zadovoljstva lahko prelaze u stanje srdžbe i eksplozivnosti i što, po svojoj prirodi, ne podnose prisilu, pa su lomljive kao staklo. Drugi smatraju da je to učinio zato što je Andžeša bio grub, pa je naredio da bude pažljiv prema njima i da polahko tjera kamile kako ne bi s njih popadale. Treći smatraju da je time htio reći kako su osjetljive te da ih lahko ponese pjevušenje koje se često uobičavalo dok su se tjerale deve, a one na njima jahale. Bez obzira da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao na umu sve gore navedeno, ili samo ponešto od toga, nepobitno je da je poređenje bilo upečatljivo, stilski lijepo dotjerano i misaono duboko.

6151. PRIČAO NAM JE Asbag, njemu Abdullah b. Vehb, a ovome Junus da je čuo od Ibn-Šihaba, on od Hejseme b. Ebu-Sinana, a ovaj od Ebu-Hurejre da je u svome kazivanju spomenuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vaš brat ne govori ništa nepristojno”, misleći time na Ibn-Revahu, koji je izrekao stihove:

Među nama je Allahov Poslanik,
koji čita Njegovu Knjigu
Kad se od blistave zore pojavi dobro
On nam je poslije sljepila pokazao pravi put
Naša su srca sigurna da će se
što on kaže desiti
On noći provodi prevrćući se u postelji
Dok se višebošci ne mogu razdvojiti od ležaja

Njega unazad od Zuhrija (u predanju) slijedi Ukajl. Zubejdi prenosi od Zuhrija, on od Seida i A‘redža, a oni od Ebu-Hurejre.

6152. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Zuhri; s druge strane, pričao nam je Isma‘il, njemu njegov brat, a ovome Sulejman da je čuo od Muhammeda b. Ebu-Atika, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana b. Avfa da je čuo Hassana b. Sabita Ensarija kada je upitao Ebu-Hurejru: “Ebu-Hurejra, zaklinjem te Allahom, reci mi jesi li čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: ‘Hassane, odgovori (za) Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!’³ Bože, pomози ga Džibrilom!’?” Ebu-Hurejra rekao mu je da jeste.

٦١٥١. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهَبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ الْهَيْثَمَ بْنَ أَبِي سِنَانٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ فِي قِصَصِهِ يَذْكُرُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّ أَخَا لَكُمْ لَا يَقُولُ الرَّفَثَ يَعْنِي بِذَلِكَ ابْنُ رَوَاحَةَ قَالَ وَفِينَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتْلُو كِتَابَهُ إِذَا انْشَقَّ مَعْرُوفٌ مِنَ الْفَجْرِ سَاطِعٌ أَرَانَا الْهُدَى بَعْدَ الْعَمَى فَقُلُوبُنَا بِهِ مُوقِنَاتٌ أَنَّ مَا قَالَ وَقَعَ يَبِيتُ مُجَافِي جَنْبِهِ عَنْ فِرَاشِهِ إِذَا اسْتَقَلَّتْ بِالْكَافِرِينَ الْمَضَاجِعُ تَابَعَهُ عَقِيلٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ وَالْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ .

٦١٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ حَسَّانَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَصَارِيَّ يَسْتَشْهَدُ أَبَا هُرَيْرَةَ فَيَقُولُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ نَشَدْتُكَ بِاللَّهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ يَا حَسَّانُ أَجِبْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَلَمْ يَأْتِ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ نَعَمْ .

3 Tj. odgovori svojom poczijom višebošcima koji ismijavaju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

6153. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'ba, a ovome Adijj b. Sabit da je čuo od Beraa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Hassanu: "Ismij ih!" (ili je rekao: "Ismijavaj ih, Džibril je s tobom!")

٦١٥٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِحَسَّانٍ أَهْجُهُمْ أَوْ قَالَ هَاجِهِمْ وَجَبْرِيلُ مَعَكَ .

NIJE POŽELJNO DA KOD
ČOVJEKA PREOVLADAVA
POEZIJA, TAKO DA GA ODVRATI
OD SPOMINJANJA ALLAHA,
NAUKE I KUR'ANA

بَابُ مَا يُكْرَهُ أَنْ يَكُونَ الْغَالِبُ
عَلَى الْإِنْسَانِ الشَّعْرُ حَتَّى يَصُدَّهُ
عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَالْعِلْمِ وَالْقُرْآنِ

6154. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa da ga je obavijestio Hanzala, prenoseći od Salima, on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Da se srce (utroba) nekoga od vas napuni gnojem, bolje mu je nego da se napuni poezijom."¹

٦١٥٤. حَدَّثَنَا عُيَيْنَةُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ أَحَدِكُمْ قَيْحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا .

6155. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš, koji kaže da je čuo od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Da se srce (utroba) nekog čovjeka napuni gnojem tako da ga razori, bolje je nego da se napuni poezijom.'"

٦١٥٥. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ رَجُلٍ قَيْحًا يَرِيهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا .

¹ Moguće je da se pod riječju "dževf" misli na utrobu čovjeka, u što spade i srce, a moguće je da se ova riječ odnosi samo na srce, jer, kako kaže Ibn-Ebu-Džemra: "Ljekari smatraju da ako makar mala količina gnoja dospije u srce, to prouzrokuje smrt kod čovjeka, za razliku od drugih organa, kao npr. pluća i jetre." Pod poezijom se ovdje ne podrazumijevaju sve vrste poezije, već samo ona poezija koja čovjeka odvraća od učenja Kur'ana i sjećanja (zikra) na Uzvišenog Allaha. Ako Kur'an i nauka u srcu čovjekovu budu preovladavali nad poezijom, tada se ne može za tog čovjeka reći da mu je srce "napunjeno poezijom". Ljudi na koje se odnosi ovaj hadis jesu oni ljudi kod kojih preovladava poezija, pa se stoga upozoravaju da se okrenu Kur'anu, zikru (sjećanju na Uzvišenog Allaha) i ibadetu, jer onom ko izvršava ono što mu je naređeno od ibadeta neće štetiti ako u svom srcu ima nešto od poezije; a Allah najbolje zna!

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“TERIBET JEMINUKI!” I “AKRA HALKA!”²

6156. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve, a on od Aiše da je kazivala:

“Efleh, brat Ebu-Ku‘ajsa, zatražio je dopuštenje da uđe kod mene nakon što je stupio na snagu (objavljeni) propis o hidžabu, pa sam rekla: ‘Tako mi Allaha, neću mu dopustiti da uđe sve dok ne zatraži dopuštenje od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer brat Ebu-Ku‘ajsa nije taj koji me je zadojio, već me zadojila žena Ebu-Ku‘ajsa.’ Zatim je kod mene ušao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja rekoh: ‘Allahov Poslaniče, ovaj čovjek nije taj koji me je zadojio, već me je zadojila njegova žena (supruga Ebu-Ku‘ajsa)!’, a on mi reče: ‘Dopusti mu da uđe kod tebe jer je on doista tvoj amidža po mlijeku, *teribet jeminuki!*’”

Urva priča: “Zbog toga je Aiša govorila: ‘Smatrajte (držite) zabranjenim po mlijeku ono što je zabranjeno po srodstvu!’”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ تَرِبْتَ يَمِينُكَ وَعَقْرِي خَلْقِي

٦١٥٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ إِنَّ أَفْلَحَ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ اسْتَأْذَنَ عَلَيَّ بَعْدَ مَا نَزَلَ الْحِجَابُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَذْنُ لَهُ حَتَّى اسْتَأْذِنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَإِنْ أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَنِي امْرَأَةُ أَبِي الْقُعَيْسِ فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيْسَ هُوَ أَرْضَعَنِي وَلَكِنْ أَرْضَعَنِي امْرَأَتُهُ قَالَ ائْذَنِي لَهُ فَإِنَّهُ عَمُّكَ تَرِبْتَ يَمِينُكَ قَالَ عُرْوَةُ فَبِذَلِكَ كَانَتْ عَائِشَةُ تَقُولُ حَرِّمُوا مِنَ الرِّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ .

2 Ovo su dvije uzrečice kojima su se koristili Arapi. Postoji više tumačenja tih uzrečica, a spomenut ćemo samo neke. Što se tiče uzrečice “teribet jeminuki!” Ibn-Sekit kaže da ona u osnovi znači: “Osiromašila ti desnica!”, ali se tom uzrečicom ne upućuje kletva, nego se želi potaknuti na neku određenu radnju. Tako, ako dotična osoba uradi suprotno, loše je postupila...

Nehas kaže: “Ovo znači: ako ne uradiš (šta treba), u tvojim će se rukama naći samo prašina!”

Ibn-Kejsan o značenju ove konstrukcije, međutim, kaže: “Ako ne učiniš ono što sam ti naredio, bit ćeš ovisan o tome (to će ti trebati!)”

Davudi, pak, kaže da ona znači: “Osiromašit ćeš u pogledu nauke.”

Što se tiče uzrečice “akra halka!”, i o njoj je izrečeno više mišljenja:

- da znači: “Da Bog da je zaboljelo grlo!”;
- da se kaže kada se čovjek nečemu začudi;
- da se kaže ženi koja uznemirava druge i sl.

6157. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, ovome Hakem, prenoseći od Ibrahima, on od Esveda, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio se s hadždža vratiti kući, pa je vidio Safiju na vratima njenog šatora tužnu i snuždenu jer je imala mjesečnicu, te joj je rekao: ‘Ti ćeš nas zadržati, *akra halka!*’ (uzrečica na dijalektu plemena Kurejš). Potom ju je upitao: ‘Jesi li učinila *ifadu?*’, misleći na *tavaful-ifadu*.

‘Jesam’, odgovori ona, a on joj na to reče: ‘U tom slučaju, idi (kući)!’”

ONO ŠTO JE PRENESENO O RIJEČIMA “ONI MISLE”¹

6158. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, da ga je Ebu-Murra, oslobođeni rob Ummu-Hani’, kćeri Ebu-Talibove, obavijestio da je čuo Ummu-Hani’, kći Ebu-Talibovu, kako kaže:

“U godini oslobođenja Mekke otišla sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i zatekla ga da se kupa, a njegova kći Fatima zaklanjala ga je. Nazvala sam mu selam, a on je upitao: ‘Ko je ova?’

‘Ja sam Ummu-Hani’, odgovorila sam, a on na to reče: ‘Dobro došla, Ummu-Hani!’ Nakon što je završio s kupanjem, stao je da klanja, pa je klanjao osam rekata zaogrnut u jedno odijelo. Kada je završio, rekla sam: ‘Allahov Poslaniče, sin moje majke (brat po majci) misli da će ubiti čovjeka – a on je Ibn-Hubejra, kojeg sam ja stavila pod svoju zaštitu.’ Na to je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: ‘Mi stavljamo pod

٦١٥٧. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَرَادَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَنْفِرَ فَرَأَى صَفِيَّةَ عَلَى بَابِ خِبَائِهَا كَثِيبَةً حَزِينَةً لِأَنَّهَا حَاضَتْ فَقَالَ عَقَرَى حَلَقَى لُغَةً لِقُرَيْشٍ إِنَّكَ لَحَابِسْتَنَا ثُمَّ قَالَ أَكُنْتُ أَفْضْتُ يَوْمَ النَّحْرِ يَعْنِي الطَّوَافَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ فَانْفِرِي إِذَا .

بَاب مَا جَاءَ فِي زَعْمُوا

٦١٥٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مَرْثَةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِيٍّ بِنْتَ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَشْتُرُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِيٍّ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِيٍّ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِي رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي أَنَّهُ قَاتِلُ رَجُلٍ قَدْ أَجْرْتُهُ فَلَانَ بْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتَ يَا أُمَّ هَانِيٍّ قَالَتْ أُمُّ هَانِيٍّ وَذَلِكَ ضُحَى .

¹ U osnovi glagol “ze’ame” (misliti, tvrditi, smatrati), kako to kaže Ibn-Bettal, upotrebljava se kada neko prenese neku vijest, ali nije siguran da li je ona tačna ili ne. Ibn-Esir kaže da se ova riječ upotrebljava kada neko nešto govori bez osnove, i nije siguran u istinitost toga, već samo da bi to prenio.

zaštitu onoga koga si ti stavila pod (svoju) zaštitu, o Ummu-Hani'!"

Ummu-Hani' kaže: "To je bilo u prijedodnevno vrijeme (*duha*)."

KAD NEKI ČOVJEK
KAŽE: "TEŠKO TEBI!"²

6159. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Hemmam, prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka da vodi devu, pa mu je rekao:

"Uzjaši je!"

"Ovo je deva!", odgovori mu on.

"Uzjaši je!", ponovo mu reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a on opet odgovori:

"Ovo je deva!" Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Uzjaši je, teško tebi!"

6160. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, prenoseći od Malika, on od Ebu-Zinada, ovaj A'redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio čovjeka da vodi devu, pa mu je rekao:

"Uzjaši je!"

"Ovo je deva, Allahov Poslaniče!", odgovori mu čovjek.

"Uzjaši je, teško tebi!", reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kod druge ili treće zapovijedi.

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِ الرَّجُلِ وَيْلَكَ

٦١٥٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا قَالَ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ .

٦١٦٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ لَهُ ارْكَبْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ .

2 Misli se kada neki čovjek kaže drugom čovjeku: "Teško tebi!" Sibevejh kaže da se "vejleke" upotrebljava za nekoga ko je pao u propast, dok "vejhake" označava iskazivanje samilosti. Tirmizi smatra da ove dvije fraze imaju isto značenje, ali većina lingvista smatra da se riječju "vejleke" izražava kazna, a riječju "vejhake" milost. Moguće je da je Buhari smatrao da obje fraze imaju isto značenje, s obzirom da je hadis u kojem se spominje fraza "vejhake", stavio pod ovaj naslov.

6161. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Hammad, prenoseći od Sabita Bunanija, on od Enesa b. Malika.; a PRIČAO NAM JE i Ejjub, prenoseći od Ebu-Kilabe, a ovaj od Enesa b. Malika, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je na nekom putovanju, a s njim je bio i njegov rob crne puti zvani Endžeša, koji je tjerao deve pjevajući. Allahov mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (na to) reče: “Teško tebi, Endžeša! Polahko s tim bocama!”¹

6162. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb, prenoseći od Halida, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekre, a ovaj od svoga oca, koji je kazivao:

“Neki je čovjek pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalio drugog čovjeka, pa mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Teško tebi, prerezao si vrat svoga brata!’, ponovivši to tri puta (i dodavši): ‘Ako je nužno da neko od vas pohvali nekoga, neka kaže: ‘Smatram ga takvim i takvim’ – ako ga zna kao takvog – ‘Allah će s njim svesti račune, a ni za koga pred Allahom ne garantiram.’”²

٦١٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتِ
الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَأَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ
عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فِي سَفَرٍ وَكَانَ مَعَهُ غُلَامٌ لَهُ أَسْوَدُ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ
يَحْدُو فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَيْحَكَ يَا أَنْجَشَةُ
رُوَيْدَكَ بِالْقَوَارِيرِ .

٦١٦٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
وُهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتْنِي رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ
فَقَالَ وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ أَخِيكَ ثَلَاثًا مَنْ كَانَ
مِنْكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فَلَانَا وَاللَّهِ
حَسِيبُهُ وَلَا أَزْكِي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا إِنْ كَانَ يَعْلَمُ .

¹ Ako bi frazu *vejhake* shvatali u smislu dove, tj. prizivanja nekome Allahove milosti, onda bi prijevod glasio: “Allah ti se smilovao, Endžeša!” U predanju koje prenosi Hišam od Katade stoji: “Polahko tjeraj (deve) da ne polupaš *bocce*!”

Hammad u svome predanju od Ejjuba dodaje: “Ebu-Kilaba je rekao: ‘Misli se na žene.’”

O tome zašto su žene uspoređene s bocama postoje dva tumačenja:

– da su *bocce* metafora za žene koje su jahale na devama i koje je ovaj mladić tjerao; njemu je naređeno da uspori, jer ako deve budu brzo trčale, nije sigurno da žene neće spasti s njih;

– da su žene uspoređene s bocamam zbog slabosti te da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bojao da na njih ne utječe pjesma koju je pjevao ovaj mladić, pa mu je to zabranio. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tako je usporedio brzinu utjecaja glasa na žene s brzinom kojom se razbijaju bocce.

² Tj. ne svjedočim i ne garantujem da je neko kod Allaha, dželle šanuhu, takakv i takav, jer ne znam njegovu unutrašnjost i ne mogu ništa sa sigurnošću tvrditi, a samo Allah, dželle šanuhu, to zna.

6163. PRIČAO MI JE Abdur-Rahman b. Ibrahim, njemu Velid, prenoseći od Evzaija, on od Zuhrija, ovaj od Ebu-Seleme i Dahaka, a oni od Ebu-Seida Hudrija da je rekao:

“Jednog dana, dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio (ratni plijen), Zul-Huvejsira, čovjek tankog struka³ iz plemena Benu-Temim, reče: “Budi pravičan, Allahov Poslaniče!”

“Teško tebi, a ko će biti pravičan ako neću ja?!” , odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Tada Omer reče: “Dopusti mi da mu odsiječem glavu!”, ali mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: “On ima takve prijatelje da bi neko od vas omalovažio svoj namaz i post u poređenju s njihovim.⁴ Izlaze iz vjere⁵ poput strijele koja prođe kroz metu (ili lovinu). Ako se pogleda u njen šiljak, neće se na njemu ništa naći, a ako se pogleda i u tetivu kojom je pričvršćen vrh strijele, neće se ništa naći. Ako se pogleda u dio strijele između vrška i perja, neće se ništa naći i ako se pogleda u perje na strijeli, neće se ništa naći. Brzo prođe kroz krv i burag i ne umrlja se. Oni će se odvojiti od najbolje skupine (muslimana).⁶ Znak po kojem će biti raspoznavani jest čovjek⁷ čija će jedna ruka biti poput ženine dojke ili poput komada mesa koji se trese.”

Ebu-Seid kaže: “Svjedočim da sam ovo čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i svjedočim da sam bio s Alijom kada se borio protiv njih. Taj je čovjek tražen među poginulima, pa su ga (našli i) donijeli onakvog kako ga je opisao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”⁸

٦١٦٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ أَبِي سَلَمَةَ وَالضَّحَّاكِ عَنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ يَقْسِمُ ذَاتَ يَوْمٍ قِسْمًا فَقَالَ ذُو الْخُوَيْصِرَةِ رَجُلٌ مِّنْ بَنِي تَمِيمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْدِلْ قَالَ وَيْلَكَ مَنْ يَّعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ فَقَالَ عُمَرُ ائْذَنْ لِي فَلَا ضَرْبَ عُنُقِهِ قَالَ لَا إِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدَكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ يَمُرُّونَ مِنَ الدِّينِ كَمُرُوقِ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَّةِ يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَصِيهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى قُدْذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرَسُ وَالِدَمَ يَخْرُجُونَ عَلَى حِينِ فُرْقَةٍ مِنَ النَّاسِ آيَتُهُمْ رَجُلٌ إِحْدَى يَدَيْهِ مِثْلُ تَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ مِثْلُ الْبُضْعَةِ تَذَرْدَرُ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ أَشْهَدُ لَسَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَشْهَدُ أَنِّي كُنْتُ مَعَ عَلِيٍّ حِينَ قَاتَلَهُمْ فَالْتَمَسَ فِي الْقَتْلِ فَأَتَى بِهِ عَلَى النَّعْتِ الَّذِي نَعَتَ النَّبِيُّ ﷺ.

3 Huvejsire je deminutiv od riječi “hasire”, a znači struk. Taj čovjek je bio upalih očiju, istaknutih očnih jagodica, guste brade i obrijane glave.

4 Tj. Mnogo su klanjali i postili.

5 Nema koristi od njihovog ibadeta jer oni izlaze iz vjere zbog svojih uvjerenja. Neki kažu da se ovdje pod riječju “din” (vjera) podrazumijeva pokornost imamu (vladaru), a oni koji izlaze iz nje jesu haridžije.

6 U drugom predanju stoji: “Izići će (pojaviti će se) u vrijeme nesuglasica.”

7 Ovaj čovjek ili je njihov vođa ili je jedan od onih koji su ustali protiv Alije, radijallahu anhu.

8 Iz drugih predaja se saznaje da je ovom čovjeku bila odsječena ruka iznad nadlaktice tako da je na njoj ostao komad mesa i kože koji je ličio na ovo što je prenosilac spomenuo. Ovo je jedna od mudžiza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i jedna od pohvalnih stvari vezanih za Aliju, radijallahu anhu.

6164. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebu-Hasan, kojeg je obavijestio Abdullah, prenoseći od Evza'ija, koji je kazivao:

“PRIČAO MI JE Ibn-Šihab, prenoseći od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Propao sam, Allahov Poslaniče!’

‘Zašto, Allah ti se smilovao?!, upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Imao sam snošaj sa svojom ženom (za vrijeme posta) u ramazanu!’, odgovori on.

‘Oslobodi roba!’, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Nisam to u stanju!’, odgovori on.

‘Onda posti dva mjeseca uzastopno!’, reče on.

‘Nisam to u stanju!’, odgovori on.

‘Onda nahrani šezdeset siromaha’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Nisam to u stanju!’, odgovori čovjek. Potom je donesena korpa s datulama, pa Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče čovjeku: ‘Uzmi je i podijeli!’ Tada čovjek upita: ‘Da to podijelim nekome drugom mimo svoje porodice? Tako mi Onog u čijoj je ruci moja duša, nema nikog siromašnijeg od mene u cijeloj Medini!’ Na to se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao tako da su mu se ukazali ocnjaci i rekao: ‘Uzmi je!’.” Evza'ija u ovom predanju slijedi Junus, prenoseći od Zuhrija, dok Abdur-Rahman b. Halid prenosi od Zuhrija da je (u hadisu) rečeno “vejleke” umjesto “vejhake”.

٦١٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتُ قَالَ وَيْحَكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى أَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ أَعْتَقَ رَقَبَةً قَالَ مَا أَجِدُهَا قَالَ فَصُمُّ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا أَسْتَطِيعُ قَالَ فَاقْطِعْ سِتْرَيْنِ مِسْكِينًا قَالَ مَا أَجِدُ فَأُتِيَ بِعَرَقٍ فَقَالَ خُذْهُ فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَى غَيْرِ أَهْلِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا بَيْنَ طَنْبِي الْمَدِينَةِ أَخْرَجُ مِنِّي فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ قَالَ خُذْهُ تَابِعَهُ يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَیْلَكَ .

6165. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdur-Rahman, njemu Velid, a ovome Ebu-Amr Evza'i, koji kaže da mu je pričao Ibn-Šihab Zuhri, prenoseći od Ataa b. Jezida Lejsija, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je neki beduin rekao:

“Allahov Poslaniče, obavijesti me o Hidžri!”

“Allah ti se smilovao, Hidžra je teška!”, odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim upita: “Imaš li ti deva?”

“Da”, reče čovjek, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opet upita: “Da li od njih izdvajaš za zekat?”

“Da”, odgovori on.

“Idi i radi to izvan selâ, a Allah ti zaista neće umančiti djela”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

6166. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, ovome Halid b. Haris, a njemu Šu'ba, prenoseći od Vakida b. Muhammeda b. Zejda, koji je čuo svoga oca kako prenosi od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“*Vejlekum!*” (ili: “*Vejhakum!*” – Šu'ba kaže da njegov učitelj Vakid b. Muhammed nije siguran u jednu od ove dvije riječi.)

“Nemojte poslije mene ponovo postati nevjernici, sijekući jedni drugima glave!”²

U Nadrovu predanju od Šu'be stoji: “*Vejhakum!*”, a Umer b. Muhammed prenosi od svoga oca: “*Vejlekum ili vejhakum!*”

٦١٦٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مِنَ الْهَجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ شَأْنَ الْهَجْرَةِ شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تُؤَدِّي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبَحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتْرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا.

٦١٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَقْدِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ زَيْدٍ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحُكُمْ قَالَ شُعْبَةُ شَكَّ هُوَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ وَقَالَ النَّضْرُ عَنْ شُعْبَةَ وَيْحُكُمْ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحُكُمْ.

1 Hidžra je bila obavezna (vadžib) mekanskim muslimanima prije oslobođenja Mekke. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorava na teškoću hidžre i napuštanja porodice i domovine. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređuje ovom čovjeku da radi gdje god bio, i ako bude izvršavao Allahove, dželle šanuhu, naredbe, bez obzira koliko je njegova kuća udaljena od Medine, Allah neće uskratiti nagradu za njegova djela.

2 Tj. nemojte postati nevjernici tako što ćete druge smatrati nevjernicima, kao što su bile haridžije. Moguće je da se misli i na “otpadnike od vjere” u vrijeme Ebu-Bekra, radijallahu anhu.

6167. PRIČAO NAM JE Amr b. Asim, njemu Hemmam, prenoseći od Katade, a on od Enesa da je neki čovjek iz pustinje (beduin) došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Allahov Poslaniče, kada će smak svijeta?”

“Teško tebi (vejleke!), a šta si pripremio za njega?!” upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

“Za njega sam pripremio samo to što volim Allaha i Njegova Poslanika”, odgovori čovjek.

“Ti ćeš biti s onim koga voliš”, reče na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

“A također i mi?”, rekosmo mi.

“Da”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te se silno obradovasmo toga dana. Potom je prošao rob koji je pripadao Mugiri, a bio je moj vršnjak, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako ovaj (rob) poživi dugo, neće ga zahvatiti oronulost, a da ne nastupi Čas.”¹

Šu‘ba navodi, prenoseći od Katade u skraćenom obliku, pa kaže: “Čuo sam Enesa da prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...”

ZNAK ALLAHOVE LJUBAVI (ILI LJUBAVI PREMA UZVIŠENOM ALLAHU)²

Ovo se temelj na Njegovim riječima: “Reci: ‘Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti...’”

٦١٦٧. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ قَائِمَةٌ قَالَ وَبِكَ وَبِكَ وَمَا أَعَدَدْتُ لَهَا قَالَ مَا أَعَدَدْتُ لَهَا إِلَّا أَنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ إِنَّكَ مَعَ مَنْ أُحِبِّتَ فَقُلْنَا وَنَحْنُ كَذَلِكَ قَالَ نَعَمْ فَفَرِحْنَا يَوْمَئِذٍ فَرَحًا شَدِيدًا فَمَرَّ غُلَامٌ لِلْمَغِيرَةِ وَكَانَ مِنْ أَقْرَانِي فَقَالَ إِنَّ أَخْرَ هَذَا فَلَنْ يُدْرِكَهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ وَاخْتَصَرَهُ شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسًا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ عَلَامَةِ حُبِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

لِقَوْلِهِ (إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ) .

1 Beduini bi, kada bi dolazili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali za smak svijeta. On bi pogledao u najmlađeg od njih i govorio: “Ako ovaj čovjek poživi do duboke starosti, doživjet ćete Čas”, misleći na čas njihove smrti. On im nije htio kazati da ne zna kada će nastupiti Sudnji dan, kako ih ne bi obuzela sumnja u vjeri, te im je neizravno govorio.

2 Ali-Imran, 31. U drugom predanju stoji: “Znak ljubavi radi Allaha” (*hubb fillah*), dok je ovdje rečeno: “Znak Allahove ljubavi (ili znak ljubavi prema Allahu)” (*hubbillah*), što je izazvalo nedoumicu. Kermani kaže: “Moguće je da se naslovom mislilo na Allahovu, dželle šanuhu, ljubav prema robu (čovjeku), ljubav roba (čovjeka) prema Allahu, dželle šanuhu, ili na međusobnu ljubav među ljudima radi Allaha, dželle šanuhu, bez imalo licemjerstva. Navedeni ajet ukazuje na prve dvije mogućnosti, a slijeđenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jest znak za prvu mogućnost, jer je ona uzročnik slijeđenja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je druga mogućnost – ljubav roba prema Allahu, dželle šanuhu – posljedica slijeđenja.” Kermani, međutim, nije pokušao dovesti u sklad hadise iz poglavlja s naslovom poglavlja. Ono što je najmanje vjerovatno i nedovoljno jasno jeste da se radi o ljubavi u ime Allaha, dželle šanuhu, a najvjerovatnije je da se naslov poglavlja odnosi na drugu mogućnost koju je spomenuo Kermani, tj. ljubav čovjeka prema Allahu, dželle šanuhu, a ajet ukazuje da se ta ljubav postiže samo slijeđenjem Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ajni kaže da se usklađenost naslova i sadržaja određuje na osnovu hadisa, a hadisi u ovom poglavlju govore da se radi o ljubavi u ime (radi) Allaha.

6168. PRIČAO NAM JE Bišr b. Halid, njemu Muhammed b. Dža'fer, prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana, ovaj od Ebu-Vaila, on od Abdullaha, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Čovjek će biti s onim koga je volio."

6169. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Džerir, prenoseći od A'meša, a on od Ebu-Vaila, koji kaže:

"Kazivao je Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu: 'Došao je neki čovjek kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, šta kažeš za čovjeka koji voli neke ljude, ali ih ne može dostići (po svojim djelima)?'³

'Čovjek će biti s onim koga je volio', odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."

Džerira u ovom predanju slijede drugim senedom Džerir b. Hazim, Sulejman b. Karm i Ebu-Avana, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Vaila, ovaj od Abdullaha, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

6170. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Ebu-Musaa, koji je kazivao:

"Rečeno je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: 'Čovjek voli neke ljude, ali ih ne može dostići djelima.' On odgovori: 'Čovjek će biti s onim koga je volio.'"

Sufjana u ovom predanju od A'meša drugim senedom slijede Ebu-Mu'avija i Muhammed b. Ubejd.

٦١٦٨. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .

٦١٦٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ قَوْمًا وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ تَابِعَهُ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ وَأَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٦١٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ الرَّجُلُ يُحِبُّ الْقَوْمَ وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ قَالَ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ تَابِعَهُ أَبُو مُعَاوِيَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ .

3 U predanju od Enesa, kod Muslima, stoji: "... a nije postigao njihova djela", a u hadisu koji prenosi Ebu-Zerr stoji: "... a ne može činiti djela koja oni čine."

U hadisu koji bilježi Ebu-Nu'ajm od Safvana b. Asala stoji: "... a nije radio djela poput njihovih", što pojašnjava ono što je ovaj čovjek htio pitati Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "... ali ih ne može dostići."

6171. PRIČAO NAM JE Abdan, koji kaže da ga je obavijestio njegov otac, prenoseći od Šu'be, on od Amra b. Murre, ovaj od Salima b. Ebu-Dža'da, a on od Enesa b. Malika da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Kada će nastupiti smak svijeta, Allahov Poslaniče?”

“A šta si za njega pripremio?”, priupita ga on.

“Nisam za njega pripremio mnogo ni namaza ni posta, a niti milostinje,¹ ali ja volim Allaha i Njegova Poslanika”, odgovori čovjek.

“Ti ćeš biti s onim koga si volio”, reče na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

RIJEČI JEDNOG ČOVJEKA DRUGOME: “PREZREN BIO!”²

6172. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Selm b. Zerir, koji je čuo od Ebu-Redžaa, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ibn-Saidu: “Ja sam za tebe nešto sakrio! Šta misliš šta je to?”

“*Ed-duhhu...* (di..)³”, odgovori Ibn-Said, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Prezren bio!”

6173, 6175. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, kojeg je obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, koji kaže da ga je obavijestio Salim b. Abdullah, a njega Abdullah b. Omer da se Omer b. Hattab, radijallahu anhu, zaputio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u grupi njegovih ashaba ka Ibn-Sajjadu. Našli su ga kako se igra s dječacima na tvrđavi (ili blizu brežuljka) Benu-Megale, a bio je tada u dobi pred pubertet. Nije osjetio da mu se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

٦١٧١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ مَتَى السَّاعَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا أَعَدَدْتُ لَهَا قَالَ مَا أَعَدَدْتُ لَهَا مِنْ كَثِيرِ صَلَاةٍ وَلَا صَوْمٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَكِنِّي أَحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ .

باب قَوْلِ الرَّجُلِ لِلرَّجُلِ اخْسَأْ

٦١٧٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرِيرٍ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِابْنِ صَائِدٍ قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا فَمَا هُوَ قَالَ الدُّخُّ قَالَ اخْسَأْ .

٦١٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ انْطَلَقَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِهِ قَبْلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدَهُ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ فِي أُطَمِ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ ابْنُ صَيَّادٍ يَوْمَئِذٍ الْحُلُمَ فَلَمْ

1 Misli se na dobrovoljni namaz, post i milostinju (sadaku).

2 U osnovi se riječ “*ihse*”, koja je ovdje prevedena “prezren bio!”, upotrebljava kada se želi otjerati pas, a Arapi su je govorili svakome ko bi rekao ili uradio nešto čime Allah, dželle šanuhu, nije zadovoljan. Ibn-Tin kaže da ovdje riječ “*ihse*” znači: “Šuti, prezren i ponižen bio!”

3 Htio je da kaže *ed-duhhan* (dim), ali nije uspio izgovoriti riječ u cjelosti.

približio sve dok ga nije udario rukom po leđima, a zatim rekao:

“Svjedočiš li da sam ja Allahov poslanik?” On ga je pogledao i rekao: “Svjedočim da si ti poslanik nepismenih (Arapa)!” priupitavši ga zatim: “Svjedočiš li ti da sam ja Allahov poslanik?” Tada ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgurnuo i rekao: “Ja vjerujem u Allaha i Njegove poslanike!”, a potom ga upitao: “Šta ti misliš?”

“Meni dolaze i iskreni i lažljivci”, odgovori mu on. Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Tebi su se pobrkale stvari”, i nastavi: “Ja sam za tebe sakrio jednu stvar!” Ibn-Sajjad reče: “To je dim!”, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: “Prezren bio! Ti nećeš prijeći svoju granicu!” Omer tada reče: “Allahov Poslaniče, dopuštaš li mi da mu odsiječem glavu?”

“Ako je on Dedždžal, nećeš ga moći svladati, a ako nije, nemaš koristi da ga ubiješ!”, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

6174. KAŽE Salim: “Čuo sam Abdullaha b. Omera da kaže: ‘Poslije toga zaputili su se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ubejj b. Ka’b Ensari prema palmiku u kojem je bio Ibn-Sajjad. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u palmik, počeo se kriti iza stabala palmi namjeravajući da čuje nešto od Ibn-Sajjada prije nego što ga ovaj spazi. Ibn-Sajjad ležao je u svom ležaju na prekrivaču od kadife i u njemu mrmljao. Ibn-Sajjadova majka spazila je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako se krije iza palminih debala, pa je rekla Ibn-Sajjadu: ‘O Saf’ – a to mu je bilo ime – ‘evo Muhammeda!’ Ibn-Sajjad prestao je mrmljati.

‘Da ga je pustila, saznao bih više o njemu’, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

يَشْعُرُ حَتَّى ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ ثُمَّ قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَرَضَهُ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قَالَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ثُمَّ قَالَ لِابْنِ صَيَّادٍ مَاذَا تَرَى قَالَ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خُلِطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ هُوَ الدُّخُّ قَالَ أَحْسَنًا فَلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذُنِي فِيهِ أَضْرِبُ عُنُقَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنْ يَكُنْ هُوَ لَا تُسَلِّطْ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هُوَ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ .

٦١٧٤. قَالَ سَالِمٌ فَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ انْطَلَقَ بَعْدَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بْنُ كَعْبٍ الْأَنْصَارِيُّ يَوْمَئِذٍ النَّخْلَ الَّتِي فِيهَا ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَّقِي بِجُدُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَحْتَلُّ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ أَوْ زَمْزَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُدُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيُّ صَافٍ وَهُوَ اسْمُهُ هَذَا مُحَمَّدٌ فَتَنَاهَى ابْنُ صَيَّادٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ تَرَكَتُهُ بَيْنَ .

6175. KAŽE Salim: “Kazivao je Abdullah: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je među ljudima držeći govor, pa se zahvalio Allahu, dželle šanuhu, onako kako Mu to dolikuje, a potom je spomenuo Dedždžala: ‘Ja vas upozoravam na njega, a nije bilo nijednog poslanika da nije svoj narod upozoravao na njega. I Nuh je upozoravao svoj narod na njega, ali ću vam ja o njemu reći ono što nijedan poslanik nije rekao svome narodu. Znajte da je on ćorav, a, zaista, Allah nije ćorav!’, reče.’”

ČOVJEKOVE RIJEČI

“DOBRO DOŠAO!” (MERHABA!)

Aiša kaže: “Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Fatimi: ‘Dobro došla, kćeri moja!’”

Ummu-Hani’ kaže: “Došla sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: ‘Dobro došla, Ummu-Hani’!’”

6176. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsera, njemu Abdul-Varis, a ovome Ebu-Tejjah, prenoseći od Ebu-Džemre, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao: “Kada je izaslanstvo Abdul-Kajsa došlo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, on im je rekao: ‘Dobro došli, izaslanici koji su došli neosramoćeni i neožalošćeni!’

‘Allahov Poslaniče’, rekli su, ‘mi smo rod iz plemena Rebi’a, a između tebe i nas pleme je Mudar, i mi ti ne možemo doći osim u svetom mjesecu. Zato nam naredi nešto jasno, nešto pomoću čega ćemo ući u Džennet i u što ćemo pozivati one koji su ostali iza nas kod kuće.’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori im: ‘Naređujem vam četiri, a zabranjujem četiri stvari: obavljajte namaz, dajite zekat, postite ramazan i dajite petinu iz svoga ratnog plijena; nemojte piti iz tikve za vodu (susaka), testije, kadnja i bukare podmazane smolom.’”

٦١٧٥. قَالَ سَالِمٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَأَتْنِي عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَالَ فَقَالَ إِنِّي أَنْذَرُكُمْوَهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرٌ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ خَسَأَتْ الْكَلْبُ بَعْدَتْهُ (خَاسِئِينَ) مُبْعَدِينَ .

باب قول الرجل مرحباً

وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ مَرْحَبًا بِابْنَتِي وَقَالَتْ أُمُّ هَانِيٍّ جِئْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِيٍّ .

٦١٧٦. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ عَنْ أَبِي جَهْمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ وَقَدْ عَبْدَ الْقَيْسِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَرْحَبًا بِالْوَفْدِ الَّذِينَ جَاءُوا غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا حَيٌّ مِنْ رَبِيعَةٍ وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مُضَرٌ وَإِنَّا لَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ فَضِلْ نَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ وَنَدْعُو بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا فَقَالَ أَرْبَعٌ وَأَرْبَعٌ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَصُومُوا رَمَضَانَ وَأَعْطُوا خُمْسَ مَا غَنِمْتُمْ وَلَا تَشْرَبُوا فِي الدُّبَاءِ وَالْحَنْتَمِ وَالْقَيْرِ وَالْمَرْقَتِ .

PROZIVANJE LJUDI
PO IMENIMA NJIHOVIH OČEVA

6177. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Zaista će se prevarantu (izdajniku) na Sudnjem danu podići zastava i reći će se: ‘Ovo je izdaja sina toga i toga!’”

6178. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Abdullaha b. Dinara, a ovaj od Ibn-Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zaista će prevarantu (izdajniku) biti postavljena zastava na Sudnjem danu, pa će se reći: ‘Ovo je izdaja sina toga i toga!’”¹

NEKA NIKO NE KAŽE:
“ZLO MI JE!” (HABUSET NEFSI!)

6179. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Neka niko od vas ne kaže: ‘Zlo mi je!’ (*habuset nefsi!*), već neka kaže: ‘Muka mi je!’ (*lekiset nefsi!*).”²

بَاب مَا يُدْعَى النَّاسُ بِأَبَائِهِمْ

٦١٧٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ الْغَادِرَ يُرْفَعُ لَهُ لَوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُقَالُ هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانٍ بْنِ فُلَانٍ.

٦١٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْغَادِرَ يُنْصَبُ لَهُ لَوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ هَذِهِ غَدْرَةُ فُلَانٍ بْنِ فُلَانٍ.

بَاب لَا يَقُلْ خَبَيْثٌ نَفْسِي

٦١٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبَيْثٌ نَفْسِي وَلَكِنْ لِيَقُلْ لِقِسَتْ نَفْسِي.

1 Ibn-Bettal kaže: “U ovom hadisu sadržan je odgovor onima koji misle da će ljudi na Sudnjem danu biti prozivani po imenima svojih majki, kako bi se prekrili (sakrili) njihovi očevi.” Ibn-Ebu-Džemra smatra da se u hadisu misli na prijevaru i izdaju uopće, bila ona mala ili velika. Iz hadisa se može zaključiti:

– da će svaki grešnik čije grijehe Allah, dželle šanuhu, želi otkriti imati obilježje po kojem će se on raspoznavati; to podupiru Allahove, dželle šanuhu, riječi: “...a grešnici će se po obilježjima svojim poznati...” (Er-Rahman, 41);

– da će za svaku izdaju biti istaknuta zastava; stoga će neke osobe imati više zastava, shodno broju prijevara. Svrha postavljanja zastava jeste to što kazna uglavnom bude suprotna učinjenom grijehu, pa pošto izdaja spada u skrivene i tajne stvari, podesno je da kazna izdajniku bude to što će biti obznanjen, a postavljanje zastave, inače je veoma poznata stvar kod Arapa.

2 “El-hubs” (zlo) u arapskom jeziku upotrebljava se za neispravno uvjerenje (vjerovanje), laž u govoru, loše postupke, zabranjene stvari (haram) te pokudene riječi i djela.

6180. PRIČAO NAM JE Abdan da ga je obavijestio Abdullah, prenoseći od Junusa, on od Zuhrija, ovaj od Ebu-Umame b. Sehla, on od svoga oca, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Neka niko od vas ne kaže: ‘Zlo mi je!’, već neka kaže: ‘Muka mi je!’” Ukajl u prenošenju ovog hadisa slijedi Junusa b. Jezida.

NE HULITE VRIJEME

6181. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Junusa, a on od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Ebu-Selema, prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

“Uzvišeni Allah kaže: ‘Ljudi hule vrijeme, a Ja sam (stvorio) vrijeme!’ U Mojoj su ruci dan i noć!’”

٦١٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خُبِثَتْ نَفْسِي وَلَكِنْ لَيْقُلْ لَقِصْتُ نَفْسِي تَابَعَهُ عُقَيْلٌ .

بَاب لَا تَسُبُّوا الدَّهْرَ

٦١٨١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُ يَسُبُّ بَنُو آدَمَ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ .

Hattabi, slijedeći Ebu-Ubejda smatra da riječi *habuset* i *lekiset* imaju isto značenje, ali je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao izraz *el-hubs*, pa je odabrao drugi izraz. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, inače je imao običaj da loše ime ili naziv zamijeni za bolji. Neki kažu da *lekiset* znači “osjećati mučninu, nelagodnost”, što se opet vraća na značenje riječi *habuset*. Drugi kažu da *lekiset nefsi* znači: “Duša mi je loše čudi”.

Iz hadisa se zaključuje:

- da je poželjno i pohvalo izbjegavati ružne izraze i imena i upotrebljavati one koji nisu ružni;
- iako ova dva izraza imaju slično značenje, izraz *el-hubs* jači je u značenju nečeg lošeg, dok se izraz *el-laks* posebno upotrebljava kada se stomak napuni (hranom);
- čovjek sebi treba pripisivati dobro, a odstranjivati od sebe zlo koliko je to moguće, kao što treba kidati veze između sebe i zlih ljudi, pa čak i u pogledu izraza. U ovo spada i to da čovjek koji je slab (bolestan), kada bude upitan o svome stanju, neće reći: “Nisam dobar!”, već će reći: “Slab sam!”, jer tako neće sebe izdvojiti iz dobrih i pridružiti zlim.

1 Ovo se može protumačiti na jedan od sljedeća tri načina:

- da je Allah, dželle šanuhu, upravitelj svih stvari;
- da je On vlasnik vremena;
- da On mijenja vrijeme.

6182. PRIČAO NAM JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-A‘la, ovome Ma‘mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Ne zovite grožđe imenom ‘el-kerm’ i ne govorite: ‘Propalo vrijeme!’², jer je Allaha, zaista, vrijeme.”

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“ZAISTA JE ‘EL-KERM’³ SRCE
VJERNIKOVO.”

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Zaista je propao onaj koji propadne na Sudnjem danu!” – a također i: “Snažan je onaj čovjek koji se suzdrži prilikom srdžbe!” – te: “Vlast pripada samo Allahu”, pa Ga je opisao kao istinitog i apsolutnog vladara. Potom je, također, spomenuo kraljeve (vladare) i naveo (kur’anske riječi): “Kad carevi osvoje neki grad”, reče ona, “oni ga razore...”⁴

6183. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže:
“Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Oni govore ‘el-kerm’⁵, a zaista je plemenito srce vjernika.’”

٦١٨٢. حَدَّثَنَا عِيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَسْمُوا الْعِنَبَ الْكَرَمَ وَلَا تَقُولُوا خِيَّةَ الدَّهْرِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الدَّهْرُ.

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ

وَقَدْ قَالَ إِنَّمَا الْمُفْلِسُ الَّذِي يُفْلِسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَقَوْلِهِ إِنَّمَا الصُّرْعَةُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ كَقَوْلِهِ لَا مُلْكَ إِلَّا لِلَّهِ فَوَصَفَهُ بِانْتِهَاءِ الْمُلْكِ ثُمَّ ذَكَرَ الْمُلُوكَ أَيْضًا فَقَالَ (إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا) .

٦١٨٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَيَقُولُونَ الْكَرْمُ إِنَّمَا الْكَرْمُ قَلْبُ الْمُؤْمِنِ .

2 Kod Neseфіja stoji: “O propalo vrijeme!” Davudi kaže da je ovo kletva da propadne vrijeme, kao što su predislamski Arapi upućivali kletve da zemlja bude suha i neplodna.

3 El-kerm znači plemenitost.

4 En-Neml, 34. Buhari ovim naslovom želi kazati kako je srce vjernika najpreče da se zove imenom “el-kerm”, što ne znači da se i druge stvari ne mogu zvati tim imenom. Također, propao je i onaj koji propadne na dunjaluku, i nije jak samo onaj koji se savlada u srdžbi. Isto je tako dopušteno i da se za nekog drugog mimo Allaha kaže “kralj”, ali Apsolutni Kralj i Vladar samo je Allah, dželle šanuhu.

5 Tj. oni govore: “El-kerm je vinova loza.” Arapi su grožđe nazivali imenom “el-kerm”, a to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje želeći potvrditi zabranu vina što zabranjuje upotrebu ovog naziva, jer bi to u protivnom značilo odobravanje onoga što su Arapi mislili, a to je da je onaj koji pije vino velikodušan i plemenit. Od Ibn-Enbarija prenosi se da su Arapi grožđe zvali imenom “el-kerm” jer su smatrali da vino, koje se od njega pravi, potiče čovjeka na plemenitost, lijep moral i ćud.

ČOVJEKOVE RIJEČI: “ŽRTVOVAO BIH I OCA I MAJKU ZA TEBE!”¹

To prenosi Zubejr od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

6184. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od Sufjana, kome je pričao Sa'd b. Ibrahim, prenoseći od Abdullaha b. Šeddada, a on od Alije, radijallahu anhu, koji kaže: “Nisam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da nekome kaže kako bi za njega žrtvovao svoga oca i majku, osim Sa'du. Čuo sam ga da kaže: ‘Gađaj, žrtvovao bih svoga oca i majku za tebe!’, a mislim da je to bilo na dan Bitke na Uhudu.”

ČOVJEKOVE RIJEČI: “ALLAH ME UČINIO OTKUPOM ZA TEBE!”²

Ebu-Bekr rekao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Žrtvovali bismo svoje očeve i majke za tebe!”

6185. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Bišr b. Mufeddal, a ovome Jahja b. Ebu-Ishak, prenoseći od Enesa b. Malika da su se on i Ebu-Talha s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, vraćali (s puta), a s njim je bila i Safijja, koja je sjedila iza njega na devu. Kada su bili na jednoj

بَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي

فِيهِ الزُّبَيْرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٦١٨٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْدِي أَحَدًا غَيْرَ سَعْدٍ سَمِعْتُهُ يَقُولُ أَرْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي أَظُنُّهُ يَوْمَ أُحُدٍ .

بَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ

وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَدَيْنَاكَ بِأَبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا .

٦١٨٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَمَعَ النَّبِيِّ ﷺ صَفِيَّةٌ مُرْدِفُهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا

- 1 Ovo bi se doslovno moglo prevesti kao: “Otkup su za tebe moj otac i majka!”, a *el-fida* u osnovi znači otkup zarobljenika.
- 2 Ebu-Bekr b. Ebu-Asim tvrdi da je dopuštena ova izreka i kaže da to čovjek, ako hoće, može reći vladaru, velikodostojniku, učenjaku ili bilo kome drugom, a da u tome nema nikakva grijeha; čak će za to čovjek imati i sevape ako to kaže nekome iz poštovanja i veličanja. Da je to zabranjeno, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio bi to zabranio onome koji je to izrekao i poučio ga da to nije dopušteno reći nikom drugom osim njemu. Ibn-Ebu-Asim bilježi hadis što ga prenosi Ibn-Omer u kome se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Fatimi: “Tvoj je otac otkup za tebe”, kao i hadis što ga prenosi Ibn-Mes'ud u kojem se kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao svojim ashabima: “Otkup su za vas moj otac i majka”, a takvo što slično rekao je i ensarijama.

dionici puta, deva je posrnula, pa su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova žena pali s nje. Ebu-Talha je priskočio – mislim da je sletio sa svoje deve – došao do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Allahov Vjerovjesniče – Allah me učinio otkupom za tebe! – je li ti se išta desilo?” (Jesi li se povrijedio?) “Ne, ali se pobrini za (moju) ženu!”, odgovori mu on. Tada je Ebu-Talha pokrio svoje lice dijelom svoje odjeće, uputio se prema ženi i bacio svoju odjeću na nju. Žena je ustala, a Ebu-Talha njima je dvoma (njoj i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem) pritegao sedlo na njihovoj devi, pa su uzjahali. Potom su krenuli i kada su bili u blizini Medine (ili je rekao: kada su se približili Medini), Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Vratili smo se! Kajem se! Robujemo i zahvaljujemo svome Gospodaru!”, i to je ponavljao sve dok nije ušao u Medinu.

UZVIŠENOM ALLAHU NAJDRAŽA IMENA³

6186. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu Ibn-Ujejna, a ovom Ibn-Munkedir, prenoseći od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao: “Jednom od nas rodio se dječak, pa mu je dao ime Kasim. Mi smo mu rekli: ‘Nećemo te zvati Ebu-Kasim, niti ćemo te poštovati zbog toga!’ On je o tome obavijestio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je on rekao: ‘Daj svome sinu ime Abdur-Rahman!’”

كَانُوا بِيَعُضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتِ النَّاقَةُ فَضَرَعَ النَّبِيُّ ﷺ وَالْمَرْأَةُ وَأَنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْمَرْأَةِ فَالْتَقَى أَبُو طَلْحَةَ ثَوْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا فَالْتَقَى ثَوْبَهُ عَلَيْهَا فَقَامَتِ الْمَرْأَةُ فَشَدَّ لَهَا عَلَى رَاِحِلَتَيْهَا فَرَكَبَا فَسَارُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَوْ قَالَ أَشْرَفُوا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ .

بَابُ أَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

٦١٨٦. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُثَنَّدِ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَلِدَ لِرَجُلٍ مِّنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقُلْنَا لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا كَرَامَةً فَأَخْبَرَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ سَمِّ ابْنَكَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ .

³ Muslim bilježi hadis od Ibn-Omera u kome se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allahu su najdraža vaša imena Abdullah i Abdur-Rahman.” Kurtubi kaže da se ovim imenima mogu dodati još i druga imena kao Abdur-Rahim, Abdul-Melik, Abdus-Samed i sl. Ta su imena Allahu najdraža zato što sadrže jedno od Njegovih svojstava i opis čovjeka kao roba Allahovog. Drugi kažu da su ova dva imena Allahu najdraža zato što je dodatak “abd” (rob) samo uz imena Allah i Rahman. “A kad je Allahov rob (Abdullah) ustao da mu se pokori...” (El-Džinn, 19); “Reci: ‘Zovite: ‘Allah’, ili zovite: ‘Milostivi’” (El-Isra, 110); “A robovi su Milostivoga oni koji po zemlji mirno hodaju...” (El-Furkan, 63)

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“NADIJEVAJTE MOJE IME, A NEMOJTE
SEBI DAVATI MOJU ‘KUN’JU!’”¹

Ovo prenosi Enes od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

6187. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, a ovom Husajn, prenoseći od Salima, a on od Džabira, radijallahu anhu, koji kaže:

“Jednom od nas rodio se dječak, pa mu je dao ime Kasim. Ljudi su rekli: ‘Nećemo ga zvati po djetetu (tj. Ebu-Kasim) dok o tome ne upitamo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem!’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je: ‘Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte sebi moju *kun’ju*!’”

6188. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Ejjuba, a on od Ibn-Sirina, koji je čuo Ebu-Hurejru da kaže: “Rekao je Ebu-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem:

‘Nadijevajte moje ime, a ne dajte sebi moju *kun’ju*!’”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي

قَالَ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٦١٨٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ
عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَلِدَ لِرَجُلٍ
مِنَّا غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالُوا لَا نَكْنِيهِ حَتَّى
نَسْأَلَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا
بِكُنْيَتِي .

٦١٨٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ
أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتَنُوا بِكُنْيَتِي .

¹ *Kun’ja* je takva konstrukcija u kojoj se ispred nekog imena dodaje riječ “otac” (*eb*) ili “majka” (*umm*), te se tako za nekoga kaže: “Otac toga i toga” (*Ebu...*) ili: “Majka toga i toga” (*Ummu...*). Iz hadisa se razumije da je dopušteno djetetu davati ime Muhammed, ali nije dopušteno davati ime Kasim, jer bi tog čovjeka zvali Ebu-Kasim, što je bila *kun’ja* Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, u tom pogledu postoje tri mišljenja:
– nije dopušteno uopće imati tu *kun’ju*, pa bilo tom čovjeku (pravo) ime Muhammed ili ne;
– dopušteno ju je imati, a ta zabrana odnosila se samo na vrijeme u kojem je živio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem;
– dopušteno je onome čije ime nije Muhammed, a nije dopušteno onome čije je ime Muhammed. Rafi’i kaže da bi ovo posljednje mišljenje moglo biti najispravnije, jer su to ljudi stoljećima činili, a da im nije na tome zamjerano; a Allah najbolje zna.

6189. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan, koji kaže da je čuo Ibn-Munkedira kako pripovijeda:

“Čuo sam Džabira b. Abdullaha da kaže: ‘Jednom čovjeku među nama rodio se sin, pa mu je dao ime Kasim. Ljudi su rekli: ‘Nećemo te zvati Ebu-Kasim, niti ćemo ti pružiti to zadovoljstvo!’ Čovjek je potom otišao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu spomenuo. ‘Daj svome sinu ime Abdur-Rahman!’, rekao (mu) je on.’”

O IMENU “HAZN”²

6190. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, a njemu Abdur-Rezzak, kojeg je obavijestio Ma‘mer, prenoseći od Zuhrija, ovaj od Ibn-Musejjeba, a on od svoga oca da je došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, te ga je on upitao:

“Kako ti je ime?” Čovjek odgovori: “Hazn”, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ti si Sehl.”³ Na to čovjek reče: “Neću promijeniti ime kojim me je nazvao moj otac!”

Ibn-Musejjeb kaže: “Još uvijek je u našem ponašanju osorost (nastala iz ovog imena koje nosi to značenje) nakon što je ovo rekao.”

Pričali su nam Ali b. Abdullah i Mahmud b. Gajlan, njima Abdur-Razzak, a ovom Ma‘mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ibn-Musejjeba, ovaj od svoga oca, a on od svoga djeda ovaj hadis.

٦١٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا غُلَامًا فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالُوا لَا نَكْنِيكَ بِأَبِي الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَآتَى النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ أَسْمِ ابْنَكَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ .

بَابُ اسْمِ الْحَزْنِ

٦١٩٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَبَاهُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا اسْمُكَ قَالَ حَزْنٌ قَالَ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ لَا أُغَيِّرُ اسْمًا سَمَّيْتُهُ أَبِي قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَمَا زَالَتِ الْحُزُونَةُ فِينَا بَعْدُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَحُمُودٌ هُوَ ابْنُ غِيْلَانَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ بِهَذَا .

² U osnovi ova riječ označava tvrdu zemlju, ali se ona upotrebljava i za označavanje grubosti i osorosti u ponašanju.

Ibn-Musejjeb u stvari je Seid b. Musejjeb, poznati tabiin, a njegovom je djedu bilo ime Hazn i o njemu se ovdje radi.

³ Opozit imenu Hazn.

PREDIJEVANJE IMENA U LJEPŠE OD NJEGA

6191. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovom Ebu-Hazim, prenoseći od Sehla, koji kaže:

“Kada je rođen Munzir b. Ebu-Usejd, donesen je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je stavio na svoje bedro, a otac je Usejdov (Ebu-Usejd) sjedio. Zatim su Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, ruke nečim bile zauzete, pa je naredio Ebu-Usejdu da uzme svoga sina, te je dijete uzeto s Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, bedra. Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, završio s onim čime je bio zauzet, upitao je: ‘Gdje je dijete?’ Ebu-Usejd reče: ‘Odnijeli smo ga kući.’

‘Kako mu je ime?’, upita Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Ime mu je tako i tako’, odgovori Ebu-Usejd.

‘Ne! Njegovo je ime Munzir’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i tada mu dade ime Munzir.”¹

6192. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, kojeg je obavijestio Muhammed b. Dža‘fer, prenoseći od Šu‘be, on od Ataa b. Ebu-Mejmune, ovaj od Ebu-Rafija, a on od Ebu-Hurejre da je Zejnebi bilo ime Berra,² pa je rečeno: “Ona hvali sebe!”, te joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao ime Zejneb.

بَابُ تَحْوِيلِ الْأَسْمَاءِ إِلَى أَسْمَاءٍ أَحْسَنَ مِنْهَا

٦١٩١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلٍ قَالَ أَتَى بِالْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ حِينَ وُلِدَ فَوَضَعَهُ عَلَى فَخْذِهِ وَأَبُو أُسَيْدٍ جَالِسٌ فَلَهَا النَّبِيُّ ﷺ بَشِيرٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَأَمَرَ أَبُو أُسَيْدٍ بِابْنِهِ فَأَحْتَمَلَ مِنْ فَخْذِ النَّبِيِّ ﷺ فَاسْتَفَاقَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَيْنَ الصَّبِيُّ فَقَالَ أَبُو أُسَيْدٍ قَلْبُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا اسْمُهُ قَالَ فَلَانٌ قَالَ وَلَكِنْ أَسْمُهُ الْمُنْذِرُ فَسَمَاهُ يَوْمَئِذٍ الْمُنْذِرَ .

٦١٩٢. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ زَيْنَبَ كَانَتْ اسْمُهَا بَرَّةَ فَقِيلَ تُزَكِّي نَفْسَهَا فَسَمَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَيْنَبَ .

¹ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi čuo da neko ima koje ima ružno značenje, predijevao bi to ime u ljepše od njega. Kada bi se nekom od ashaba rodilo dijete, nosio ga je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga blagoslovi, a o tome se govori i u ovom hadisu.

U hadisu se navodi kako je Ebu-Usejd već bio dao ime djetetu, a u vezi s tim postoje dvije mogućnosti: ili je djetetu bilo ružno ime, pa nije htio da ga spomene, ili ga je spomenuo, ali je to neki od prenosilaca hadisa zaboravio.

² Berra znači pobožna, poslušna, čestita.

Taberi kaže da ne treba nadijevati imena ružnog značenja, imena koja hvale i uzdižu nekoga niti imena koja sadržavaju značenja grdnje i pogrde. To je nepoželjno zato da ne bi neko ko čuje to ime pomislio kako je to osobina te osobe.

Zna se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, promijenio imena nekoliko osoba.

6193. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, a njemu Hišam da je Ibn-Džurejdža obavijestio Abdul-Hamid b. Džubejr b. Šejba, koji kaže:

“Sjedio sam sa Seidom b. Musejjebom, pa mi je pričao da je njegov djed Hazn došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te ga je on upitao: ‘Kako ti je ime?’ On mu je odgovorio: ‘Moje je ime Hazn.’

‘Ne, nego si ti Sehl’, uzvрати mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a Hazn reče: ‘Ja neću promijeniti ime koje mi je dao moj otac!’”

Ibn-Musejjeb kaže: “Još uvijek je u našem ponašanju osorost nakon što je ovo rekao.”

O ONOME KOJI SVOME DJETETU NADIJE IME JEDNOG OD POSLANIKA.³

Enes kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poljubio je svoga sina (tj. Ibrahima).”

6194. PRIČAO NAM JE Ibn-Numejr, njemu Muhammed b. Bišr, a ovom Isma‘il, koji je pitao Ibn-Ebu-Evfaa: “Jesi li vidio Ibrahima, sina Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem?” On mu odgovori: “Umro je u ranom djetinjstvu, a da je određeno da poslije Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bude vjerovjesnik, poživio bi njegov sin, ali nema vjerovjesnika poslije njega.”⁴

٦١٩٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ ابْنُ جُبَيْرِ بْنِ شَيْبَةَ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ فَحَدَّثَنِي أَنَّ جَدَّهُ حَزَنًا قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا اسْمُكَ قَالَ اسْمِي حَزْنٌ قَالَ بَلْ أَنْتَ سَهْلٌ قَالَ مَا أَنَا بِمُغَيَّرِ اسْمًا سَمَانِيهِ أَبِي قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ فَمَا زَالَتْ فِينَا الْحُزُونَةُ بَعْدُ.

بَابٌ مِنْ سَمَى بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ

وَقَالَ أَنَسٌ قَبْلَ النَّبِيِّ ﷺ إِبْرَاهِيمَ يَعْنِي ابْنَهُ.

٦١٩٤. حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قُلْتُ لِابْنِ أَبِي أَوْفَى رَأَيْتَ إِبْرَاهِيمَ ابْنَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَاتَ صَغِيرًا وَلَوْ قُضِيَ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ مُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيٌّ عَاشَ ابْنُهُ وَلَكِنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ.

3 Dopušteno je djetetu dati ime jednog od poslanika. Seid b. Musejjeb kaže: “Najdraža imena Allahu jesu imena poslanika, alejhimus-selam.” Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime!”

4 U drugom predanju Muhammed b. Bišr kaže: “Umro je u ranom djetinjstvu; kada je umro, imao je 18 mjeseci. Umro je u zul-hidždžetu desete godine po Hidžri i ukopan je u Bekiji.”

6195. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb da ga je obavijesto Šu'ba, prenoseći od Adija b. Sabita, koji je rekao kako je čuo Beraa da kaže:

“Kada je umro Ibrahim – neka mu Allah podari mir i spas! – Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘On zaista ima dojlju u Džennetu!’”¹

6196. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, prenoseći od Husajna b. Abdur-Rahmana, on od Salima b. Ebu-Dža'da, a ovaj od Džabira b. Abdullaha Ensarija, koji kaže:

“Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Dajte (djeci) moje ime, a nemojte sebi davati moju *kun'ju*! Ja sam Kasim (onaj koji dijeli), dijelim među vama!’”²

I Enes prenosi ovaj hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

6197. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avana, ovom Ebu-Husajn, prenoseći od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime, a ne dajte sebi moju *kun'ju*! Onaj koji me vidi u snu, doista me je vidio,³ jer se šejtan ne može prikazati u mome liku. Ko slaže na mene namjerno neka pripremi sebi mjesto u Vatri!”

٦١٩٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ قَالَ لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ لَهُ مُرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ .

٦١٩٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ وَرَوَاهُ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٦١٩٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي وَمَنْ رَأَى فِي الْمَنَامِ فَقَدْ رَأَى فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَمَثَّلُ فِي صُورَتِي وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

1 Dojlja koja će mu upotpuniti dojenje.

2 Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Ja sam Kasim (onaj koji dijeli)...” – ukazuju na to da se samo na njega istinski odnosi ova *kun'ja*, jer on dijeli Allahov imetak među muslimanima.

3 Kako će onaj koji u snu vidi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znati da je to Poslanik? Znat će tako što Allah, dželle šanuhu, dadne nek znak po kome se zna da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno tako što će se opisi Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, izgleda koji se navode u hadisima podudariti sa onim što je vidio u snu.

6198. PRIČAO NAM JE Muhammed b. A'la, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda b. Abdullaha b. Ebu-Burde, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musaa, koji kaže:

“Rodio mi se dječak, pa sam ga odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te mu je on dao ime Ibrahim. Natrljao je njegove desni datulom, blagoslovio ga i dao mi ga.”

Ibrahim je bio Ebu-Musaovo najstarije dijete.⁴

6199. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Zaida, a ovom Zijad b. Ilaka, koji je čuo Mugiru b. Šu'bu da je rekao:

“Na dan kada je umro Ibrahim pomračilo se sunce.”

To prenosi i Ebu-Bekra od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

NADIJEVANJE IMENA “VELID”⁵

6200. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm Fadl b. Dukejn, njemu Ibn-Ujejna, prenoseći od Zuhrija, on od Seida, a ovaj od Ebu-Hurejre, koji kaže:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao glavu sa ruku'a, rekao je: ‘Allahu, spasi Velida b. Velida, Selema b. Hišama, Ajjaša b. Ebu-Rebiju i bespomoćne (muslimane) u Mekki! Allahu, žestoko kazni pleme Mudar! Allahu, učini da budu u oskudici kao što su bile gladne godine u vrijeme Jusufa, alejhis-selam!’”

٦١٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ وَلِدَ لِي غُلَامٌ فَاتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَسَمَّاهُ إِبْرَاهِيمَ فَحَنَكُهُ بِتَمْرَةٍ وَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ وَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَكَانَ أَكْبَرَ وَلَدِ أَبِي مُوسَى .

٦١٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عِلَاقَةَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ قَالَ انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ يَوْمَ مَاتَ إِبْرَاهِيمَ رَوَاهُ أَبُو بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ تَسْمِيَةِ الْوَلِيدِ

٦٢٠٠. أَخْبَرَنَا أَبُو نُعَيْمٍ الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا رَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ رَأْسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ قَالَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ بِمَكَّةَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ .

4. Ovo ukazuje na to da je Ebu-Musa imao *kun'ju* prije nego što mu se rodilo dijete. Inače, da nije tako, onda bi on imao *kun'ju* po najstarijem djetetu Ibrahimu, pa bi se zvao Ebu-Ibrahim. Međutim, ne prenosi se da se on tako zvao.

5. Buhari želi ovim naslovom odgovoriti na hadis što ga bilježi Taberi od Ibn-Mes'uda, radijallahu anhu, u kome se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek zove svoga roba imenima: Harb, Murra i Velid, jer je taj hadis veoma slab. On također želi odgovoriti i na hadis koji bilježi Abdullah b. Ahmed (sin Ahmeda b. Hanbela) od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, koji kaže: “Rodio se bratu Ummu-Seleme, žene Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, dječak, pa su mu dali ime Velid. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (tada) reče: “Dali ste mu ime Velid, a to je ime vaših faraona! Bit će u mome ummetu čovjek po imenu Velid koji će biti gori za ovaj ummet nego faraon za svoj narod.” Ebu-Hatim b. Hibban kaže da je ovaj hadis lažan te da ga nije izrekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, niti ga je prenio Omer, niti Zuhri, niti ostali.

O ONOME KOJI ZOVE SVOGA DRUGA, PA IZ NJEGOVA IMENA IZOSTAVI JEDNO SLOVO

Ebu-Hazim prenosi od Ebu-Hurejre: “Rekao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘O Ebu-Hirre!’”¹

6201. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman da ga je obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, a on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

“Kazao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘O Aiš, ovo je Džibril! Šalje ti selam!’ ‘Neka je i njemu selam i Allahova milost!’, rekoh.”

Aiša kaže: “A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidi ono što mi ne vidimo.”

6202. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovom Ejjub, prenoseći od Ebu-Kilabe, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji kaže:

“Ummu-Sulejm bila je u prtljagu (na devi), dok je Endžeša tjerao deve. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: ‘O Endžeš, polahko tjeraj te *boce!*’”

بَابُ مَنْ دَعَا صَاحِبَهُ فَنَقَصَ مِنْ اسْمِهِ حَرْفًا

وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ
يَا أَبَا هِرَّةَ .

٦٢٠١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَائِشُ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكَ
السَّلَامَ قُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ قَالَتْ وَهُوَ
يَرَى مَا لَا نَرَى .

٦٢٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ
حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ كَانَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ فِي الثَّقَلِ وَأَنْجَشَةُ غُلَامُ النَّبِيِّ
ﷺ يَسُوقُ بِهِنَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا أَنْجَشُ رُوَيْدُكَ
سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ .

¹ Ibn-Bettal niječe da ovaj hadis odgovara ovom poglavlju, jer se ovdje, kako kaže, ne radi o oduzimanju jednog slova. Po njemu se ovdje radi o vraćanju imena iz deminutiva i ženskog roda (Hurejra) u stanje prije deminutiva u muški rod (Hirre). Međutim, Buhari je uzeo u obzir ime u normalnom stanju Hirra, i kada toj riječi oduzme posljednje slovo, onda je to Hirr. Iako u komentarima ne nalazimo razlog zbog čega je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nekada iz imena izostavljao jedno slovo, čini se da je to bilo odmilja, a Allah najbolje zna.

DAVANJE “KUN’JE” DJETETU I ČOVJEKU PRIJE NEGO ŠTO MU SE RODI DIJETE²

6203. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Ebu-Tejjaha, a on od Enesa, koji kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je čovjek s najboljim ponašanjem (ahlakom). Ja sam imao brata kojeg su zvali Ebu-Umejra; mislim da je bio prestao s dojenjem. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi dolazio, govorio bi: ‘O Ebu-Umejre, šta je uradio Nugajr?’ – slavujčić s kojim se igrao. Može biti da bi nastupilo i vrijeme namaza, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio bi u našoj kući. Tada bi naredio da se prostirka (hasura) ispod njega pomete i popršće vodom, zatim bi ustao – a mi bismo stali iza njega – pa bi nas predvodio u namazu.”³

بَابُ الْكُنْيَةِ لِلصَّبِيِّ وَقَبْلَ أَنْ يُوَلَدَ لِلرَّجُلِ

٦٢٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ خُلُقًا وَكَانَ لِي أَخٌ يُقَالُ لَهُ أَبُو عُمَيْرٍ قَالَ أَحْسِبُهُ فَطِيمًا وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَالَ يَا أَبَا عُمَيْرٍ مَا فَعَلَ النُّعَيْرُ نَعْرُ كَانَ يَلْعَبُ بِهِ فَرُبَّمَا حَضَرَ الصَّلَاةَ وَهُوَ فِي بَيْتِنَا فَيَأْمُرُ بِالْبِسَاطِ الَّذِي تَحْتَهُ فَيُكْنَسُ وَيُنْضَحُ ثُمَّ يَقُومُ وَنَقُومُ خَلْفَهُ فَيُصَلِّي بِنَا.

2 Ovim Buhari odbacuje stav onih koji smatraju da čovjeku nije dopušteno imati *kun’ju* prije nego što mu se rodi dijete, jer je to suprotno stvarnosti koja je bila u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako Ibn-Madže, Ahmed i Tahavi bilježe hadis od Suhejba, koji Hakim smatra vjerodostojnim, u kome se navodi da mu je (Suhejbu) Omer rekao: “Zašto ti imaš *kun’ju* Ebu-Jahja, a nemaš djece?” – “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mi je tu *kun’ju*”, odgovori Suhejb.

3 Ebu-Umejra brat je Enesa b. Malika po majci. On je imao pticu s kojom se igrao, ali je ona uginula. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom posjetio Ebu-Talhu i Ummu-Sulejm, vidio je ovog dječaka tužnog, pa ga je upitao o ptici.

Iz hadisa se mogu izvući mnogobrojne koristi, a neke su od njih sljedeće:

- pohvalno je posjećivati druge muslimane;
- pohvalno je da vladar (imam) posjećuje neke sljedbenike;
- pohvalno je da posjetitelj predvodi ukućane u namazu, pogotovo ako je od onih koji su učeni;
- dopušteno je klanjati na hasuri;
- dopušteno je da se dijete igra s pticom i dr.

DAVANJE “KUN’JE”
“EBU-TURAB” MAKAR ČOVJEK
IMAO I DRUGU “KUN’JU”

6204. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman, a ovom Ebu-Hazim, prenoseći od Sehla b. Sa‘da, koji kaže:

“Najdraže ime Aliji, radijallahu anhu, bilo je Ebu-Turab, i radovao se da ga zovu tim imenom. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je taj koji ga je nazvao Ebu-Turab. Jednog dana naljutio se na (svoju ženu) Fatimu, pa je izišao iz kuće i legao uza zid džamije. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je njegovoj kući tražeći ga, pa mu je neko rekao: ‘On leži uza zid džamije.’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je potom kod njega, a leđa su mu bila prekrivena prašinom. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, brisao mu je prašinu s leđa govoreći: ‘Ustani, o Ebu-Turabe!’”¹

ALLAHU NAJMRŽA IMENA

6205. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad, prenoseći od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, koji kaže:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Allahu će na Sudnjem danu najmrže ime biti ime čovjeka koji se nazove *Melikul-Emlak* (Kralj Kraljeva).’”²

بَابُ التَّكْنِي بِأَبِي تَرَابٍ
وَأَنَّ كَانَتْ لَهُ كُنْيَةٌ أُخْرَى

٦٢٠٤. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ إِنَّ كَانَتْ أَحَبَّ أَسْمَاءٍ عَلَيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَيْهِ لِأَبُو تَرَابٍ وَإِنْ كَانَ لَيَفْرَحُ أَنْ يُدْعَى بِهَا وَمَا سَمَاءُ أَبُو تَرَابٍ إِلَّا النَّبِيُّ ﷺ غَضِبَ يَوْمًا فَاطِمَةَ فَخَرَجَ فَاضْطَجَعَ إِلَى الْجِدَارِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَجَاءَهُ النَّبِيُّ ﷺ يَتَّبِعُهُ فَقَالَ هُوَ ذَا مُضْطَجِعٌ فِي الْجِدَارِ فَجَاءَهُ النَّبِيُّ ﷺ وَامْتَلَأَ ظَهْرُهُ تُرَابًا فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ وَيَقُولُ اجْلِسْ يَا أَبَا تَرَابٍ .

بَابُ ابْتِغَاضِ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللَّهِ

٦٢٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَخْنَى الْأَسْمَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَسْمَى مَلِكَ الْأَمْلَاقِ .

¹ Ibn-Ishak navodi predanje od Ammara da su on i Alija bili u bici Ašira, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, našao Aliju kako spava, a po njemu je bila prašina. Probudio ga je i rekao: “Šta ti je, Ebu-Turabe?” Ova je bitka bila prije Bitke na Bedru i prije nego što se Alija bio oženio, što znači da se ovaj slučaj ponovio više puta. Ibn-Ishak dalje priča kako su mu neki učenici ljudi pričali da Alija, kada bi se naljutio na Fatimu, ne bi s njom pričao i stavljao bi prašinu po glavi. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi to vidio, znao je o čemu se radi, pa bi rekao: “Šta ti je, Ebu-Turabe?”

Iz hadisa se zaključuje:

- da je dopušteno čovjeku davati više “kun’ji”;
- da je dopušteno davati “kun’ju” po osobini čovjeka;
- ako nadimak dadne neko ko je stariji mlademu od sebe, prihvatit će se taj nadimak.

² Isto je i kada bi tog čovjeka neko drugi nazvao tim imenom, a on bio zadovoljan time.

6206. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allahu najprezrenije ime” – a Sufjan je to više puta ponovio – “Allahu najprezrenije ime jest ime čovjeka koji sebe nazove *Kralj kraljeva*.”

Sufjan kaže: “Drugi, osim Ebu-Zinada, kažu: ‘Značenje je tog naziva kao *Šahan-Šah*.’”³

“KUN’JA” MUŠRIKA

Misver kaže: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘... osim da želi Ibn-Ebu-Talib.’”⁴

6207. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, on od Isma‘ila, ovaj od svoga brata, on od Sulejmana, ovaj od Muhammeda b. Ebi-Atika, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Urve b. Zubejra da mu je Usama b. Zejd, radijallahu anhum, pričao kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jahao na magarcu na kojem je bio prekrivač iz Fedeka, a iza njega je bio Usama. Htio je obići Sa‘da b. Ubadu u mjestu gdje je stanovalo pleme Benu-Haris b. Hazredž – a to je bilo prije Bitke na Bedru. Njih

٦٢٠٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَوَيْتُهُ قَالَ أَخْنَعُ اسْمٍ عِنْدَ اللَّهِ وَقَالَ سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ أَخْنَعُ الْأَسْمَاءِ عِنْدَ اللَّهِ رَجُلٌ تَسْمَى بِمَلِكِ الْأَمْلَاقِ قَالَ سُفْيَانُ يَقُولُ غَيْرُهُ تَفْسِيرُهُ شَاهَانُ شَاهٌ.

بَابُ كُذْبَةِ الْمُشْرِكِ

وَقَالَ مِسْوَرٌ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ.

٦٢٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ أَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ فَذَكِيَّةٌ وَأَسَامَةُ وَرَاءَهُ يَعُودُ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فِي بَنِي حَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَسَارَا حَتَّى مَرَّا

³ “Šahan-Šah” perzijska je konstrukcija i ima isto značenje kao i “Melikul-Emlak”.

Sufjan b. Umejja arapski je termin protumačio stranim (perzijskim) terminom, jer je ovaj termin u njegovo doba bio veoma mnogo u upotrebi, te je Sufjan htio ukazati da nije samo ime “Melikul-Emlak” prezreno, nego i druga imena koja imaju slično značenje, bez obzira na kojem jeziku bila.

Iz hadisa se zaključuje da je zabranjeno (haram) imati ovo ime ili titulu, a isto je i kad bi neki čovjek imao ime “Halikul-Halki” (Stvoritelj Stvorenja), “Ahkemul-Hakimin” (Najpravedniji Sudija), “Sultanus-Salatin” (Car Careva), “Emirul-Umera” (Zapovjednik Zapovjednika) i sl. Neki kažu da isti tretman ima i onaj koji sebi da neko od Allahovih imena, kao: “Er-Rahman”, “El-Kuddus”, “El-Džebbar” i sl.

Neki, pak, ne dopuštaju ni titulu “kadil-kudat” (sudija svih sudija), dok drugi smatraju da je dozvoljena, jer je Ebu-Jusuf imao tu titulu, ali nije dozvoljeno imati titulu “Akda-Kudat” i “Ahkemul-Hukkam”, tj. u superlativu, što znači “Najpravedniji Sudija”; a Allah najbolje zna.

⁴ Tj. da li je u osnovi dopušteno mušriku davati *kun’ju*, da li je dopušteno obraćati se mušriku *kun’jom* ako je već ima i da li ga je dopušteno spominjati po *kun’ji*. Hadisi koje je Buhari naveo u poglavlju odnose se na ovo treće, dok se drugo smatra kao i treće. To Buhari potkrepljuje time što navodi riječi Misvera, koji je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako spominje Ebu-Taliba, a on je bio mušrik, i ovo mu je *kun’ja*, a ne pravo ime.

dvojica išli su sve dok nisu naišli na skupinu ljudi među kojima je bio i Abdullah b. Ubejj b. Selul – a bilo je to prije nego što je Abdullah b. Ubejj izjavio pripadnost islamu. U skupu su zajedno bili muslimani, mušrici (idolopoklonici) i židovi, a među muslimanima bio je Abdullah b. Revaha. Kada je oblak prašine koji je podigla životinja prekrrio skup, Ibn-Ubejj pokrio je nos svojim ogrtačem i rekao: “Ne podižite prašinu na nas!” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazva im selam, zaustavi se, siđe s magarca, pozva ih da vjeruju u Allaha i prouči im nešto iz Kur’ana. Abdullah b. Ubejj b. Selul reče mu: “Čovječe, nema ništa bolje od toga što kažeš, samo ako je istina! Zato nas time ne uznemiravaj na našim skupovima! Ko tebi dođe – njemu to kazuj!” Abdullah b. Revaha reče: “Naprotiv, Allahov Poslaniče! Posjećuj nas na našim skupovima, jer mi to volimo!”

Tada su se muslimani, mušrici i židovi počeli međusobno grditi, tako da su umalo skočili jedni na druge. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umirivao ih je sve dok se nisu smirili. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao svoju životinju i išao dok nije došao kod Sa'da b. Ubade. “Sa'de”, reče, “nisi li čuo šta je rekao Ebu-Hubab?”, misleći na Abdullaha b. Ubejja (i dodade): “Rekao je to i to.”

“Allahov Poslaniče – i oca bih svoga žrtvovao za tebe!”, reče Sa'd b. Ubada, “prijedi preko toga i oprostí mu! Tako mi Onoga koji ti je objavio Knjigu, Allah je poslao Istinu, koju je objavio tebi. Stanovnici ovoga grada bili su se složili da ga učine prvakom i da ga krunišu. Kada je to Allah spriječio Istinom, on se gušio od zavisti, i to je s njim učinilo ono što si vidio.” Allahov mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oprostio, a on i njegovi ashabi praštali su mušricima i sljedbenicima Knjige onako kako im je naredio Allah i strpljivo su podnosili njihova uznemiravanja. Uzvišeni Allah kaže: “... i slušat ćete, doista, mnoge uvrede

بِمَجْلِسٍ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي سَلُولَ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَيْسٍ فِي الْمَجْلِسِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبْدَةُ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِي الْمُسْلِمِينَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتِ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَرَ ابْنُ أَبِي أَنْفَهَ بَرْدَانَهُ وَقَالَ لَا تُغَيِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيْهِمْ ثُمَّ وَقَفَ فَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي سَلُولَ أَيُّهَا الْمَرْءُ لَا أَحْسَنَ مِمَّا تَقُولُ إِنْ كَانَ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا بِهِ فِي مَجَالِسِنَا فَمَنْ جَاءَكَ فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَاغْشِنَا فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى كَادُوا يَتَشَاوَرُونَ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَنُوا ثُمَّ رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَابَّتَهُ فَسَارَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَيُّ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَيْسٍ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ أَيُّ رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ اغْفُ عَنْهُ وَاصْفَحْ فَوَالَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ وَلَقَدْ اضْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوَجَّوهُ وَيُعَصِّبُوهُ بِالْعِصَابَةِ فَلَمَّا رَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرَقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ فَعَلَ بِهِ مَا رَأَيْتَ فَعَفَا عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ يَعْفُونَ عَنِ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْكِتَابِ كَمَا أَمَرَهُمُ اللَّهُ وَيَصْبِرُونَ عَلَى الْأَذَى قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

od onih kojima je data Knjiga ...”¹, a također i: “Mnogi sjedbenici Knjige jedva bi dočekali...”² Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je od Allaha da im oprostí onoliko dugo koliko je Allah bio naredio, sve dok mu nije dopustio da se bori protiv njih. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodio Bitku na Bedru, Allah je usmrtio glavešine nevjerstva (kufra) i plemiće Kurejša, te su se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi vratili kao pobjednici s ratnim plijenom. S njima su bili zarobljenici, glavešine kufra i plemići Kurejša. Ibn-Ubejj b. Selul i oni mušrici (idolopoklonici) koji su bili s njim rekli su: “Ova je stvar (islam) ojačala, i zato dajte prisegu Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”, te su primili islam.

6208. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Ebu-Avane, ovom Abdul-Melik, prenoseći od Abdullaha b. Harisa b. Nevfela, a on od Abbasa b. Abdul-Muttaliba da je rekao: “Allahov Poslaniče, jesi li čime pomogao Ebu-Talibu? On te je branio, pazio i srdio se (na druge) zbog tebe!” “Da, on je u plicaku Džehennema, a da nije bilo mene, bio bi u najvećim dubinama Džehennema”, odgovori on.

(وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ) وَقَالَ (وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ) فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَأَوَّلُ فِي الْعَفْوِ عَنْهُمْ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ حَتَّى أَذِنَ لَهُ فِيهِمْ فَلَمَّا غَزَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَدْرًا فَقَتَلَ اللَّهُ بِهَا مَنْ قَتَلَ مِنْ صَنَادِيدِ الْكُفَّارِ وَسَادَةِ قُرَيْشٍ فَقَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ مَنْصُورِينَ غَانِمِينَ مَعَهُمْ أُسَارَى مِنْ صَنَادِيدِ الْكُفَّارِ وَسَادَةِ قُرَيْشٍ قَالَ ابْنُ أَبِي بِنْتِ سَلُولَ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ عَبْدَةَ الْأَوْثَانِ هَذَا أَمْرٌ قَدْ تَوَجَّهَ فَبَايَعُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْإِسْلَامِ فَأَسْلَمُوا.

٦٢٠٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلْ نَفَعْتَ أَبَا طَالِبٍ بِشَيْءٍ فَإِنَّهُ كَانَ يَحْوَطُكَ وَيَغْضَبُ لَكَ قَالَ نَعَمْ هُوَ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ لَوْلَا أَنَا لَكَانَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ.

- 1 Ali-Imran, 186. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “Vi ćete sigurno biti iskušavani u imecima vašim, i životima vašim, a slušat ćete od onih kojima je prije vas data Knjiga i od mušrika mnoge neugodnosti. Ako budete izdržali i Allaha se bojali, to, doista, u istinske postupke spada.”
- 2 El-Bekare, 109. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “Mnogi sljedbenici Knjige voljeli bi, iz lične zlobe svoje, da vas, nakon vašeg vjerovanja, vrata u nevjernike, nakon što im je Istina jasnom postala. Ali, vi oprostite i preko toga predite, dok Allah Svoju odluku ne donese. Allah, doista, nad svime ima moć.”

INDIREKTNI GOVOR KOJIM SE IZBJEĞAVA LAŽ

Ishak kaže: “Čuo sam Enesa kad je rekao: ‘Ebu-Talhi umro je sin, a on je upitao (svoju ženu): ‘Kako je dječak?’ Ummu-Sulejm je odgovorila: ‘Dah mu se smirio i nadam se da se odmorio.’ Ebu-Talha mislio je da ona govori istinu.”¹

6209. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘ba, prenoseći od Sabita Bunanija, a on od Enesa b. Malika da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je na putu. Gonič deva pjevao je (kako bi deve išle brže), a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: ‘Pažljivo s *bocama*,² o Endžeša, teško tebi!’”

6210. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Sabita, on od Enesa i od Ejjuba,³ oni od Ebu-Kilabe, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na putu, a dječak zvani Endžeša pjevao je tjerajući deve na kojima su jahale žene. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Polahko tjeraj te *boce*, o Endžeša!” Ebu-Kilabe je rekao: “Misli se na žene.”

6211. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Habban, ovom Hemman, njemu Katade, a ovom Enes b. Malik, koji kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je goniča deva zvanog Endžeša, koji je imao lijep glas, pa mu je rekao: ‘Lakše, o Endžeša, nemoj razbiti *boce*!’”

Katade je rekao: “Mislio je na krhkost žena.”

بَابُ الْمَغَارِضِ مَنْذُوحَةً عَنِ الْكَذِبِ

وَقَالَ إِسْحَاقُ سَمِعْتُ أَنَسًا مَاتَ ابْنُ لَآبِي طَلْحَةَ فَقَالَ كَيْفَ الْغُلَامُ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ هَذَا نَفْسُهُ وَأَرْجُو أَنْ يَكُونَ قَدْ اسْتَرَاخَ وَظَنَّ أَنَّهَا صَادِقَةٌ.

٦٢٠٩. حَدَّثَنَا أَدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ثَابِتِ الْبَنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي مَسِيرٍ لَهُ فَحَدَّثَنَا الْحَادِي فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرْفُقْ يَا أَنْجَشَةُ وَيَحْكُ بِالْقَوَارِيرِ.

٦٢١٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ وَأَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ فِي سَفَرٍ وَكَانَ غُلَامٌ يَحْدُو بِهِنَّ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ رُؤَيْدُكَ يَا أَنْجَشَةُ سَوْفَكَ بِالْقَوَارِيرِ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ يَعْنِي النِّسَاءَ.

٦٢١١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ حَادٍ يُقَالُ لَهُ أَنْجَشَةُ وَكَانَ حَسَنَ الصَّوْتِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ رُؤَيْدُكَ يَا أَنْجَشَةُ لَا تَكْسِرِ الْقَوَارِيرَ قَالَ قَتَادَةُ يَعْنِي ضَعْفَةَ النِّسَاءِ.

¹ Ebu-Talha iz odgovora svoje žene razumio je da je dijete koje je bilo bolesno ozdravilo; razumio je da je dijete zaspalo, a kada bolesnik zaspi, znači da je počeo da ozdravlja.

² Tj. sa ženama koje su bile na devama.

³ Ovdje se radi o dvama lancima prenosilaca. Prvi je: Sulejman b. Harb od Hammada b. Zejda, on od Sabita Bunanija, a on od Enesa, dok je drugi: Sulejman b. Harb od Hammada, on od Ejjuba Sahtijanija, on od Ebu-Kilabe, a on od Enesa.

6212. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Šu‘be, on od Katade, a ovaj od Enesa b. Malika, koji kaže:

“U Medini je jednom zavladao strah (od upada neprijatelja), te je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao Ebu-Talhinog konja (i uputio se ka mjestu odakle je dolazio glasan poziv za pomoć). Potom je rekao: ‘Nismo vidjeli ništa, a vidjeli smo da je ovaj konj more.’”⁴

ČOVJEKOVE RIJEČI O NEČEMU:
“NIJE TO NIŠTA!”, ŽELEĆI TIME
KAZATI DA TO NIJE ISTINA

Rekao je Ibn-Abbas da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s dva kabura rekao: “Ova dvojica su u patnji ne zbog nečeg velikog (čega se bilo teško sačuvati), ali je to u suštini veliko.”⁵

6213. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam da ga je obavijestio Mahled b. Jezid, a njega Ibn-Džurejdž, kojem je Ibn-Šihab rekao da ga je obavijestio Jahja b. Urva da je čuo Urvu kako kazuje: “Pričala je Aiša: ‘Neki su ljudi pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o prorocima (vračevima), pa im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: ‘Oni nisu ništa!’ ‘Ali, Allahov Poslaniče’, rekoše ljudi, ‘oni ponekad govore nešto što se uistinu desi!’ ‘Tu riječ koja je istina ukrade džin i šapne je u uho svoga prijatelja (čovjeka) kao što kvoče kokoš, i ti proroci s tom istinom pomiješaju više od stotinu laži!’, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.’”⁶

٦٢١٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَرْعٌ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

بَابُ قَوْلِ الرَّجُلِ لِلشَّيْءِ
لَيْسَ بِشَيْءٍ وَهُوَ يَنْوِي أَنَّهُ لَيْسَ بِحَقٍّ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِلْقَبْرَيْنِ يُعَذَّبَانِ بِلَا كَبِيرٍ وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ.

٦٢١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ عُرْوَةَ أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ يَقُولُ قَالَتْ عَائِشَةُ سَأَلَ أَنَسُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْكُهَّانِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْسُوا بِشَيْءٍ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَ أَحْيَانًا بِالشَّيْءِ يَكُونُ حَقًّا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحَقِّ يَخْطُفُهَا الْجَنِيُّ فَيَقْرُهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ قَرَّ الدَّجَاجَةُ فَيَخْلُطُونَ فِيهَا أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ كَذِبَةٍ.

4 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspoređuje konja s morem zbog izuzetne brzine. Ibn-Munir kaže da ovaj hadis te hadisi u kojima se žene uspoređuju s bocama ne spadaju u indirektni govor, već u metaforu. On kaže: “Pošto je Buhari smatrao da je metafora dopuštena, htio je kazati kako je preče da indirektni govor koji je istinit bude dopušten.” Verzije ovog hadisa navedene su pod brojevima: 2627, 2820, 2857, 2862, 2908, 2968, 2969 i 3040.

5 Hadis u cjelini i njegov komentar naveden je pod brojem 216.

6 Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi o vračevima: “Oni nisu ništa!” – znače da njihove tvrdnje o poznavanju tajni i budućnosti nisu istinite niti punovažne, kao što su to riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji govori iz objave.

UPIRANJE POGLEDA U NEBO

I riječi Uzvišenog Allaha: “Pa zašto oni ne pogledaju kamile – kako su stvorene, i nebo – kako je uzdignuto?!”¹ Ejjub je rekao da je prenio od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Aiše: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao je glavu prema nebu.”²

6214. PRIČAO NAM JE Ibn-Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, a on od Ibn-Šihaba, koji kaže: “Čuo sam od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana da ga je obavijestio Džabir b. Abdullah kako je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (da kaže): ‘... zatim mi je prestala dolaziti objava. I dok sam jednom išao, čuo sam glas s neba, pa sam podigao svoj pogled ka nebu, kad ono melek koji mi je dolazio u pećinu Hira sjedi na stolici između neba i zemlje!’”

6215. PRIČAO NAM JE Ibn-Ebu-Merjem, njemu Muhammed b. Džafer, kojeg je obavijestio Šurejk, prenoseći od Kurejba, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji kaže: “Jedne noći spavao sam u kući Mejmuninoj, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je tada kod nje. Kada je nastupila posljednja trećina noći (ili jedan dio noći), Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, ustao, gledao u nebo i učio: ‘U stvaranju nebesa i zemlje i u izmjeni noći i dana zaista su znamenja za razumom obdarene!’”³

بَابُ رَفْعِ الْبَصَرِ إِلَى السَّمَاءِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ) وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ .

٦٢١٤ . حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ يَقُولُ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ ثُمَّ فَتَرَ عَنِّي الْوَحْيُ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءِ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ .

٦٢١٥ . حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي شَرِيكٌ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَتُّ فِي بَيْتٍ مَيْمُونَةٍ وَالنَّبِيُّ ﷺ عِنْدَهَا فَلَمَّا كَانَ ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ أَوْ بَعْضُهُ قَعَدَ فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَرَأَ (إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ) .

1 El-Gašija, 17-18.

2 Ibn-Tin kaže: “Buhari želi odgovoriti onima koji smatraju pokuđenim upiranje pogleda ka nebu. Tako Taberi bilježi da Ata’ Sulemi četrdeset godina nije pogledao u nebo. Postoje pouzdana predanja od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da nije dizao pogled ka nebu dok je bio u namazu, ali da je dizao pogled u nebo kada ne bi bio u namazu.

3 Ali-Imran, 190.

O ONOME KOJI ČEPRKA ŠTAPOM PO VODI ILI BLATU⁴

6216. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Usmana b. Gijasa, on od Ebu-Usmana, a ovaj od Ebu-Musaa, (koji kaže):

“Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj od medinskih bašči. U Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, ruci bio je štap kojim je čeprkao po vodi i blatu. Potom je na kapiju bašče došao neki čovjek tražeći da mu se otvori. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Otvori mu i obraduj ga Džennetom!’ Otišao sam da otvorim, a na kapiji je bio Ebu-Bekr. Otvorio sam mu i obradovao ga Džennetom. Zatim je drugi čovjek zatražio da mu se otvori, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Otvori mu i obraduj ga Džennetom!’ Na kapiji je sada bio Omer. Otvorio sam mu i obradovao ga Džennetom. Zatim je i treći čovjek zatražio da mu se otvori. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio se naslonio, pa je sjeo i rekao: ‘Otvori mu i obraduj ga Džennetom, uz nesreću koja će ga zadesiti (ili koja će biti)!’ Otišao sam do kapije, a tamo je bio Osman. Otvorio sam mu, obradovao ga Džennetom i obavijestio ga o onome što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao. On na to reče: ‘Allah je Onaj od kojeg se pomoć traži!’”

بَابُ نَكَتِ الْعُودِ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ

٦٢١٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَانَ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ وَفِي يَدِ النَّبِيِّ ﷺ عُودٌ يَضْرِبُ بِهِ بَيْنَ الْمَاءِ وَالطِّينِ فَجَاءَ رَجُلٌ يَسْتَفْتِحُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَذَهَبَتْ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَفَتَحَتْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا عُمَرُ فَفَتَحَتْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ آخَرُ وَكَانَ مُتَكِنًا فَجَلَسَ فَقَالَ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بُلْوَى تُصِيبُهُ أَوْ تَكُونُ فَذَهَبَتْ فَإِذَا عُثْمَانُ فَقُمْتُ فَفَتَحَتْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَأَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي قَالَ قَالَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ .

⁴ Ibn-Bettal kaže da su Arapi imali običaj nositi štap i na njega se oslanjati prilikom govora i sl. Neki ljudi koji su ushićeni kulturom nearapa, ovo smatraju mahanom, ali se zna da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upotrebljavao štap, i njegov je postupak mjerodavan. U ovom hadisu spomenuta je riječ “ud”, što znači prut, motka, štap, i vjerovatno se time misli na štap na koji se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslanjao. Iz Buharijevog naslova razumije se da ovakav postupak nije zabranjen, jer to čovjek radi kada o nečemu razmišlja i time ne čini nikakvu štetu, za razliku od čovjeka koji drži nož pa njime siječe drvo i sl.

O ČOVJEKU KOJI NEČIM ŠTO DRŽI U RUCI PARA PO ZEMLJI

6217. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebu-Adi, prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana i Mensura, oni od Sa'da b. Ubade, on od Ebu-Abdur-Rahmana Sulemija, a ovaj od Alije, radijallahu anhu, koji kaže:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na dženazi, pa je parao po zemlji štapom i rekao: ‘Nema nikog od vas, a da mu nije određeno mjesto u Džennetu ili u Džehennemu.’ Prisutni upitaše: ‘Hoćemo li se osloniti na to?’, a on reče: ‘Radite, a svakome je olakšano (da čini) ono što mu je određeno: ‘... onome koji udjeljuje i ne griješi (i ono najljepše smatra istinitim – njemu ćemo Džennet pripremiti!)’”¹

IZGOVARANJE TEKBIRA² I TESBIHA³ PRI ČUĐENJU⁴

6218. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman da ga je obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, kojem je pričala Hind bintu Haris da je Ummu-Selema, radijallahu anhu, kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je (jedne noći) iz sna i rekao: ‘Subhanallah! Koliko je spuštено riznica! Koliko je spuštено smutnji!’⁵ Ko će probuditi žene iz soba?! – misleći na svoje supruge, kako bi klanjale – (dodavši): ‘Možda će

بَابُ الرَّجُلِ يَنْكُتُ الشَّيْءَ بِيَدِهِ فِي الْأَرْضِ

٦٢١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ وَمَنْصُورٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي جَنَازَةٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ الْأَرْضَ بِعُودٍ فَقَالَ لَيْسَ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ فُرِغَ مِنْ مَقْعَدِهِ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَقَالُوا أَفَلَا نَتَكَلَّمُ قَالَ اْعْمَلُوا فَكُلُّ مُيَسَّرٍ (فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى) .

بَابُ التَّكْبِيرِ وَالتَّسْبِيحِ عِنْدَ التَّعْجُبِ

٦٢١٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَيْقِظَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْفِتَنِ مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْحَجَرِ يُرِيدُ بِهِ

¹ El-Lejl, 5-7. U skladu s ovim hadisom, možda bi prijevod posljednjeg ajeta trebao glasiti ovako: “... njemu ćemo put dobra olakšati!”, ili: “... njemu ćemo put ka Džennetu olakšati!”

² Tj. izgovaranje riječi: “*Allahu ekber* (Allah je najveći!)”

³ Tj. izgovaranje riječi: “*Subhanallah* (Slavljen neka je Allah!)”

⁴ Misli se na poželjno izgovaranje tekbira: “*Allahu ekber!*” i tesbiha: “*Subhanallah!*” – prilikom čuđenja i divljenja. Buhari ovim naslovom odgovara onima koji ne dopuštaju da se ovo izgovara. Ibn-Bettal kaže da tekbir i tesbih znače veličanje Allaha i izjavu da je On čist od bilo čega lošeg.

⁵ Misli se na riznice Allahove milosti, kao što je spomenuto u ajetu: “Reci: ‘Da vi posjedujete riznice milosti Gospodara moga...’” (El-Isra, 100) i na kaznu, jer je smutnja jedan od uzroka Allahove, dželle šanuhu, kazne. Može biti da se ovdje radi i o Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, predskazanju da će osvojiti riznice Perzijanaca i Bizantinaca te da će nastupiti smutnja.

one koje oblače prozirnu odjeću na ovom svijetu biti gole na onom svijetu!”⁶ Ibn-Ebu-Sevr prenosi od Ibn-Abbasa, a on od Omera da je pričao: “Rekao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Jesi li se razveo od svojih žena?’ ‘Ne’, odgovori mi on, a ja rekoh: ‘Allahu ekber!’”

6219. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman da ga je obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija; a PRIČAO NAM JE i Isma‘il, njemu njegov brat, prenoseći od Sulejmana, on od Muhammeda b. Ebu-Atika, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Alija b. Husejna da ga je Safijja bintu Huzejj, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila kako je otišla da obiđe Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je posljednjih deset dana ramazana bio u itikafu u džamiji. Razgovarala je s njim jedan kraći dio noći, a zatim je ustala da se vrati kući. S njom je ustao i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da je isprati. Kada je došla do džamijskih vrata, koja su bila u blizini stana Ummu-Seleme, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, pored njih su prošla dvojica ljudi ensarija. Nazvali su selam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i nastavili žureći. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: “Ne žurite! Ovo je Safijja bintu Huzejj!” “Subhanallah! Allahov Poslaniče!”, rekoše oni, a to što je rekao teško im je palo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Zaista šejtan kola po ljudskom tijelu na mjestima krvotoka, a ja sam se plašio da u vaša srca ne ubaci zlo.”⁷

أَزْوَاجُهُ حَتَّى يُصَلِّينَ رَبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةً فِي الْآخِرَةِ وَقَالَ ابْنُ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ طَلَقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا قُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ .

٦٢١٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَحَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيِّ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَزْوَرُهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْغَوَابِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً مِنَ الْعِشَاءِ ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ مَعَهَا النَّبِيُّ ﷺ يَقْلِبُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ الَّذِي عِنْدَ مَسْكَنِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ نَفَذَا فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيٍّ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبَّرَ عَلَيْهِمَا مَا قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا .

6 One žene koje oblače prozirnu odjeću bit će kažnjene na Sudnjem danu.

7 Ovoj dvojici ensarija teško su pale riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su se začudili i rekli: “Subhanallah!” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je da šejtan kola kroz ljudsku krv i uvijek nastoji navratiti čovjeka na neko zlo i donijeti mu ružne misli. Ovdje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao šta je to za što se plašio da ga šejtan ne ubaci u njihova srca, ali u poglavlju o itikafu navodi se da im je rekao kako se plaši da šejtan u njihova srca ne ubaci zlo.

ZABRANA GAĐANJA KAMENČIĆIMA

6220. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, prenoseći od Katade, koji je čuo Ukbu b. Suhbana Ezdija kako priča, prenoseći od Abdullaha b. Mugaffela Muzenija da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je gađanje kamenčićima i rekao: ‘To ne ubija lovinu niti (teže) može raniti neprijatelja; to samo izbija oči i razbija zube.’”¹

IZGOVARANJE RIJEČI:

“ELHAMDULILLAH!”

OD ONOGA KOJI KIHNE

6221. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, a ovom Sulejman, prenoseći od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

“Neka su dva čovjeka kihnula u prisustvu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, pa je jednom od njih rekao: ‘Allah ti se smilovao!’ (jerhamukellah!), a drugome to nije rekao. To mu je spomenuto, pa je rekao: ‘Ovaj je zahvalio Allahu (kada je kihnuo), a ovaj drugi nije!’”²

بَابُ الذَّهْيِ عَنِ الْخَذْفِ

٦٢٢٠. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ صُهَبَانَ الْأَزْدِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغْفَلٍ الْمَزْنِيَّ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْخَذْفِ وَقَالَ إِنَّهُ لَا يَقْتُلُ الصَّيْدَ وَلَا يَنْكَأُ الْعَدُوَّ وَإِنَّهُ يَفْقَأُ الْعَيْنَ وَيَكْسِرُ السِّنَّ .

بَابُ الْحَمْدِ لِلْعَاطِسِ

٦٢٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ عَطَسَ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَشَمَّتَ أَحَدُهُمَا وَلَمْ يُشَمِّتِ الْآخَرَ فَقِيلَ لَهُ فَقَالَ هَذَا حَمْدُ اللَّهِ وَهَذَا لَمْ يُحْمَدِ اللَّهَ .

¹ Muhelleb kaže: “Allah je dopustio lov na određeni način i rekao: ‘O vjernici, Allah će vas dovoditi u iskušenje pomoću divljači koja će biti na dohvata ruku vaših i kopanja vaših!’ (El-Maida, 94). Gađanje stvrdnutom glinom i sl. ne spada u taj dopušteni način, te se životinja smatra premlaćenom. Zakonodavac je objavio da se kamenom, stvrdnutom glinom i sl. ne može loviti, jer takvim načinom lova kod životinje ne nastupa brza smrt. Učenjaci su se, uglavnom, složili da je zabranjeno jesti meso životinje ulovljene pogotkom kamena ili stvrdnute gline.” To je stoga što se životinja ubija snagom hica, a ne oštricom.

² Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao: “Allah ti se smilovao!” čovjeku koji nije zahvalio Allahu, dželle šanuhu, tj. čovjeku koji nije rekao: “Elhamdulillah!”

Ibn-Bettal prenosi od Taberanija da onaj koji kihne može reći: “Elhamdulillah!” (hvala Allahu!), ili: “Elhamdulillah! rabbi-l-alemin!” (hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!), ili: “Elhamdulillah! ala kulli hal!” (hvala Allahu za svako stanje!). Svaka od ovih izreka dopuštena je, a što god se više hvali Allah, to je bolje, pod uvjetom da se ta izjava pouzdano prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Što se tiče pravne norme (*hukma*) izgovaranja zahvale Allahu, dželle šanuhu, nakon kihanja, Ibn-Hadžer kaže da se iz hadisa razumije kako je to vadžib, ali Nevevi prenosi da se učenjaci slažu kako je to poželjno.

Hakim kaže da čovjek kihanjem izbacuje neke neugodnosti iz svoje glave (mozga), u kojoj je smještena moć čovjekova rasuđivanja, što je velika Allahova, dželle šanuhu, blagodanost, te je potpuno prikladno da čovjek zahvali Allahu, dželle šanuhu, na tome.

NAZDRAVLJANJE RIJEČIMA:
“JERHAMUKELLAH!” ONOME KOJI
ZAHVALI ALLAHU³

6222. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu‘ba, prenoseći od Eš‘asa b. Sulejma, koji kaže da je čuo Muaviju b. Suvejda b. Mukarrina kako prenosi od Beraa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je sedmero, a zabranio sedmero. Naredio nam je: posjećivanje bolesnika, slijeđenje dženaze, nazdravljanje onome koji kihne riječima: ‘Allah ti se smilovao!’ (*jerhamukellah!*), odazivanje onome koji pozove u posjetu, uzvratanje na selam, pomaganje onome kome je nepravda učinjena te pomaganje drugome u ispunjenju njegove zakletve. Zabranio nam je sedmero: nošenje zlatnog prstena (ili je rekao zlatne burme), nošenje svile, brokata (*dibadža*), dibe (*sundusa*) te svilene jastuke napunjene pamukom.”⁴

بَابُ تَشْمِيتِ الْعَاطِسِ إِذَا حَمِدَ اللَّهَ

٦٢٢٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدٍ بْنِ مِقْرَانَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ أَمَرَنَا بِعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي وَرَدِّ السَّلَامِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ عَنْ خَاتَمِ الذَّهَبِ أَوْ قَالَ حَلَقَةِ الذَّهَبِ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذِّيْبَاجِ وَالسُّنْدُسِ وَالْمَيْائِثِرِ .

3 Buhari ovim naslovom nije pojasnio kakavo je propis (*hukm*) ovoga sa stanovišta Šerijata. O tome kakav je tretman nazdravljanja riječima: “Allah ti se smilovao!” onome koji zahvali Allahu, dželle šanuhu, postoji nekoliko mišljenja:

- da je to vadžib svakome koji čuje da je neka osoba zahvalila Allahu, dželle šanuhu, (nakon kihanja);
- da je to fardi-kifaja, što znači: ako neko od ljudi koji su prisutni nazdravi čovjeku koji je kihnuo, tada spada obaveza s ostalih;
- da je to mustehab (poželjno).

4 “Dibadž” (brokat) i “sundus” (diba) jesu dvije vrste svilene tkanine, a “mejasir” su svilene jastuci napunjeni pamukom koje su žene pravile svojim muževima, a oni su ih stavljali na sedla.

Ovdje je spomenuto pet stvari koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio, a u poglavlju o odjeći spominju se još dvije stvari, i to: prugasta odjeća u kojoj ima svile (*el-kasijj*), a porijeklom je iz Egipta ili Šama i srebrno posuđe.

ŠTA JE POHVALNO U VEZI S KIHANJEM, A ŠTA POKUĐENO U VEZI SA ZIJEVANJEM¹

6223. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Ibn-Ebu-Zi'b, ovom Seid Makburi, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Zaista Allah voli kihanje, a ne voli zijevanje. Pa ako neko kihne i zahvali Allahu, dužnost je svakog muslimana koji je to čuo da mu nazdravi riječima: 'Allah ti se smilovao!' (*jerhamukellah!*). Zijevanje je, pak, od šejtana, pa neka ga (onaj koji zijeva) zaustavi koliko može! A ako kaže: 'Aaah!', šejtan mu se smije."²

KAKO SE NAZDRAVLJA ONOME KOJI KIHNE

6224. PRIČAO NAM JE Malik b. Ismail, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Selema, kojeg je obavijestio Abdullah b. Dinar, prenoseći od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada neko od vas kihne, neka kaže: '*Elhamdulillah!*' (hvala Allahu!), a neka mu brat njegov ili drug³ kaže: '*Jerhamukellah!*' (Allah ti se smilovao!). A kada mu kaže: 'Allah ti se smilovao!', neka mu uzvрати: 'Allah vas uputio i popravio vaše stanje!' (*jehdikumullah ve juslihu balekum!*)."⁴

بَاب مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْغَطَاسِ وَمَا يُكْرَهُ مِنَ التَّنَاقُوبِ

٦٢٢٣. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمُقْبِرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْغَطَاسَ وَيُكْرَهُ التَّنَاقُوبَ فَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَحَقَّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يُشَمَّتَهُ وَأَمَّا التَّنَاقُوبُ فَإِنَّهَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلْيُرَدِّهِ مَا اسْتَطَاعَ فَإِذَا قَالَ هَا ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ .

بَاب إِذَا عَطَسَ كَيْفَ يُشَمَّتُ

٦٢٢٤. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ يَرَحُّمَكَ اللَّهُ فَإِذَا قَالَ لَهُ يَرَحُّمَكَ اللَّهُ فَلْيَقُلْ يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحْ بَالَكُمْ .

- Hattabi kaže da se pohvalnost i pokudenost kod kihanja i zijevanja vraća na njihov uzrok. Zijevanje nastaje, za razliku od kihanja, zbog toga što se stomak napuni jelom, i tada tijelo postane teško.
- Iz hadisa se zaključuje da Allah, dželle šanuhu, voli kihanje uopće, ali se iz toga izdvaja onaj koji kihne više od tri puta. Što se tiče zijevanja, ono je ovdje pripisano šejtanu, jer on duši uljepšava prohtjeve, a zijevanje nastaje usljed prepunog stomaka. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu naređuje čovjeku da zaustavi zijevanje koliko može. To će uraditi tako što će staviti ruku na usta ili će pokušati održati usne spojenim, kako šejtan ne bi postigao svoj cilj, a to je da mu se smije iskrivljujući njegov izraz lica ili da mu uđe u usta. U adabe zijevanja spada i to da čovjek pokuša što više umanjiti glas, jer ako prilikom zijevanja ispusti jak glas, šejtan mu se, iz radosti zbog toga, smije. Što se tiče kihanja i ponašanja prilikom kihanja, čovjek treba umanjiti glas, zahvaliti Allahu, pokriti nos (lice) i ne naginjati se desno ili lijevo.
- Ovdje je prenosilac u nedoumici da li je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao "brat" ili "drug". Međutim, u predanju Asima b. Alija stoji: "Neka mu brat njegov kaže...", a misli se na brata muslimana.
- Čovjek koji je kihnuo i zahvalio Allahu, dželle šanuhu, uzvraća riječima:

NE NAZDRAVLJA SE RIJEČIMA:
“ALLAH TI SE SMILOVAO!”
ONOME KOJI NE ZAHVALI ALLAHU⁵

6225. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu‘ba, a ovom Sulejman Tejmi, koji kaže da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako kazuje:

“Neka su dva čovjeka kihnula u prisustvu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, pa je jednome nazdravio riječima: ‘Allah ti se smilovao!’ (jerhamukellah!), a drugome nije. Ovaj (drugi) čovjek reče: ‘Allahov Poslaniče, ovome si rekao: ‘Allah ti se smilovao!’, a meni nisi?’

‘On je zahvalio Allahu, a ti nisi!’, odgovori mu on.”

بَابُ لَا يُشَمَّتُ الْعَاطِسُ إِذَا لَمْ يَحْمَدِ اللَّهَ

٦٢٢٥. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَطَسَ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَشَمَّتَ أَحَدَهُمَا وَلَمْ يُشَمَّتِ الْآخَرَ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَمَّتَ هَذَا وَلَمْ تُشَمِّتْنِي قَالَ إِنَّ هَذَا حَمَدَ اللَّهِ وَلَمْ تَحْمَدِ اللَّهَ .

“Allah vas uputio i popravio vaše stanje!”, samo onome koji mu je nazdravio riječima: “Allah ti se smilovao!” Također, razumije se da su ovo riječi kojima se uzvraća onome koji je nazdravio riječima: “Allah ti se smilovao!” Pa ipak se oko ovoga učenjaci razilaze. Ibn-Bettal kaže da većina (džumhur) smatra kako treba uzvraćati ovim riječima. Kufski pravnici, pak, smatraju da treba reći: “Allah oprostio i nama i vama!”, a Malik i Šafija smatraju da čovjek može odabrati jedno od ovog dvoga.

- 5 Buhari ovim naslovom ukazuje na to da je propis o nenazdravljanju riječima: “Allah ti se smilovao!” onome koji kihne opći. Zabrana o nenazdravljanju navodi se u hadisu što ga prenosi Ebu-Musa Eš‘ari, a bilježi ga Muslim, u kome Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Kada neko od vas kihne i zahvali Allahu, nazdravite mu riječima: “Allah ti se smilovao!”, a ako ne zahvali Allahu, ne govorite mu: “Allah ti se smilovao!” Postavlja se, međutim, pitanje da li je zabranjeno (haram) govoriti: “Allah ti se smilovao!” čovjeku koji nije zahvalio Allahu, dželle šanuhu, nakon što je kihnuo ili nije, ili je to bolje. Većina je učenjaka na stanovištu da ovo nije haram, ali je bolje. Lijepo je da čovjeku koji je kihnuo nazdravi čovjek koji ga je čuo makar bio i udaljen od njega. Ibn-Abdul-Berr prenosi da je Ebu-Davud bio na lađi i čuo kako je neki čovjek na obali kihnuo i zahvalio Allahu, dželle šanuhu. Potom je unajmio čamac, došao do čovjeka koji je kihnuo i rekao mu: “Allah ti se smilovao!”, a zatim se vratio na lađu. Ljudi su ga upitali o tome, a on je rekao: “Možda se tom čovjeku prima dova!” A kada su se umirili, čuli su glas: “O putnici na lađi, Ebu-Davud od Allaha je kupio Džennet za jedan dirhem!”

KADA NEKO ZIJEVA, NEKA STAVI RUKU NA USTA

6226. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibn-Ebu-Zi'b, prenoseći od Seida Makburija, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah zaista voli kihanje, a ne voli zijevanje. Pa kada neko od vas kihne i zahvali Allahu, svaki musliman koji ga je čuo dužan je kazati: 'Allah ti se smilovao!' Zijevanje je, pak, od šejtana, pa kada neko od vas zijeva, neka to zaustavi koliko može, jer kad zijeva, šejtan mu se smije."¹

بَابُ إِذَا تَنَاءَبَ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فَمِهِ

٦٢٢٦. حَدَّثَنَا عَاصِمٌ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبِرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّأَوُّبَ فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَأَمَّا التَّأَوُّبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَنَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُرِدْهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا تَنَاءَبَ ضَحِكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ .

¹ Ibn-Bettal kaže da se pod pripisivanjem zijevanja šejtanu podrazumijeva to da on voli vidjeti čovjeka kako zijeva, a ne da je šejtan taj koji izaziva zijevanje. Ibnul-Arebi kaže da se u Šerijatu svako loše djelo pripisuje šejtanu, jer je on posrednik tog djela, dok se svako dobro djelo pripisuje meleku, jer je on posrednik dobrog djela. U nekim se predanjima zapovijed o zaustavljanju zijevanja ograničava na stanje dok je čovjek u namazu. Pa ipak, ona se odnosi na sve situacije, a u namazu je najpreče da se zaustavi zijevanje, jer se zijevanjem mijenja izgled ljudskog lica. Čovjek kojeg spopadne zijevanje u toku namaza treba prestati s učenjem (Kur'ana) dok zijevanje ne prođe, jer bi u suprotnom njegovo učenje bilo nepravilno.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْإِسْتِزَانِ

TRAŽENJE DOPUŠTENJA ZA ULAZAK¹

NASTANAK SELAMA²

بَابُ بَدْءِ السَّلَامِ

6227. PRIČAO NAM JE Jahja b. Dža'fer, njemu Abdur-Rezzak, prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je stvorio Adema prema Njegovoj slici (liku ili obliku):³ visina mu je bila šezdeset aršina.

٦٢٢٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ طُولُهُ سِتُونَ ذِرَاعًا فَلَمَّا خَلَقَهُ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلَى أَوْلَئِكَ النَّفَرِ

1 Ar. *el-isti'zan* znači traženje dopuštenja za ulazak u mjesto koje ne posjeduje onaj koji traži dopuštenje.

2 Misli se na to kako je prvi put nazvan selam.

3 Neki islamski učenjaci smatraju da se spojena zamjenica u riječi *suretihi*, odnosi na Adema, koji je bliže spomenut u rečenici. U tom slučaju, veoma je lahko shvatiti smisao hadisa, a to je da Allah, dželle šanuhu, stvorio Adema kao potpuno uobličnog čovjeka čija je dužina bila šezdeset aršina. Dakle, Uzvišeni Allah je čovjeka stvorio u slici, liku i obliku kakvom je htio. Međutim, zbog ukupnog zbira tekstova, najvjerovatnije je da se zamjenica odnosi na Allaha, dželle šanuhu, i u tom slučaju ovaj hadis možemo shvatiti na sljedeći način: Ovaj hadis spada u hadise o Allahovim atributima, a najsigurniji i najpredostrožniji metod u njihovom slučaju, a koji je ujedno i metod prvih generacija, jeste da u njih vjerujemo onako kako su navedena u kur'anskim i hadiskim tekstovima i da ih shvatamo u njihovom jezičkom smislu, bez bilo kakvog negiranja, poređenja s ljudskim atributima ili davanja tim atributima nekog određenog oblika. Ipak, smatramo prikladnim da ovdje parafriziramo komentar Muhammeda b. Saliha El-Usejmina, koji navodi u djelu *Komentar vasitijske akide*, I tom, str. 107-111. On kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Zaista je Allah stvorio Adema prema Njegovoj slici (*ala suretihi*)’, a *sura* (slika) je nešto što samo sliči drugoj slici i ne može se pojmiti nikakva slika, a da nije slična drugoj. Tako, naprimjer, ako bih ti poslao pismo i ti ga slikaš (kopiraš ili skeniraš), dobit ćeš drugo pismo za koje se kaže da je slika (kopija) prvog pisma (originala)...” On dalje kaže: “Što se tiče općenitog odgovora na ovo pitanje, ovaj hadis nije oprečan riječima Uzvišenog: ‘Ništa nije kao On’, (Eš-Šura, 11) pa ako ti Allah olakša da uskladiš ova dva teksta, ti ih uskladi. Usuprotno, ti reci: ‘Mi vjerujemo u to, sve je od našeg Gospodara. Naše uvjerenje (akida) jeste da Allahu ništa i niko nije sličan’. Na taj način, bit ćeš pred Allahom spašen...” Šejh El-Usejmin dalje veli: “Jedna od ove dvije izreke je izreka Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a drugo su riječi Uzvišenog Allaha. Prema tome, sve je istina i vjerujemo da je od našeg Gospodara i tu ćemo zastati...” Nastavljajući dalje, on kaže: “Što se tiče detaljnog odgovora, kažemo da je ovaj hadis izrekao Allahov poslanik, a on ne govori ono što će u laž ugoniti Onoga Koji ga je poslao. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao ovaj hadis, rekao je i ovo: ‘Prva grupa ljudi koji će ući u Džennet bit će u obliku Mjeseca (*ala suretil-kamer*). Misliš li, dakle,

Kada ga je stvorio, rekao mu je: ‘Idi i poselami onu skupinu meleka koji sjede i slušaj šta će ti odgovoriti, jer je to tvoj pozdrav i pozdrav tvoga potomstva.’ Adem im reče: ‘Es-selamu alejkum!’, pa su dodali: ‘Ve rahmetullah!’ – Svako ko uđe u Džennet bit će u liku Ademovu, a obličje čovjekovo u kojem je stvoren neprestano se smanjivalo sve dosada.”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“O VJERNICI, U TUĐE KUĆE NE ULAZITE DOK DOPUŠTENJE NE DOBIJETE I DOK UKUĆANE NE POZDRAVITE, TO VAM JE BOLJE, POUČITE SE! A AKO U NJIMA NIKOGA NE NAĐETE, NE ULAZITE U NJIH DOK VAM SE NE DOPUSTI! A AKO VAM SE REKNE: ‘VRATITE SE!’, VI SE VRATITE, BOLJE VAM JE, A ALLAH ZNA ONO ŠTO RADITE! NIJE VAM GRIJEH DA ULAZITE U NENASTANJENE ZGRADE U KOJIMA SE NALAZE STVARI VAŠE, A ALLAH ZNA ONO ŠTO JAVNO POKAZUJETE I ONO ŠTO KRIJETE!”¹

مِنَ الْمَلَائِكَةِ جُلُوسٍ فَاسْتَمِعْ مَا يُحْيَوْنَكَ فَإِنَّهَا تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَزَادُوهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فَلَمْ يَزَلِ الْخَلْقُ يَنْقُصُ بَعْدُ حَتَّى الْآنَ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ)

da će ova grupa ljudi biti u potpuno istom obliku kao što je Mjesec, ili misliš da će ući u Džennet u ljudskom obliku, ali slični Mjesecu po ljepoti, blistavosti, okruglosti lica i slično...?!” On još kaže: “Postoji i drugi mogući odgovor u vezi s ovim hadisom, a to je da je genitiva veza *ala suretihi* (prema Njegovoj slici), takva veza u kojoj je stvorenje pridodato Stvoritelju...” Zatim nastavlja dalje, pa veli: “To pridodavanje je pridodavanje iz počasti i ono ima svoju sličnost u riječima: *Bejtullah* (Allahova kuća), *Nakatullah* (Allahova deva), *Abdullah* (Allahov rob). Sve što Allah pridoda Sebi, od Njega je odvojeno i spada u Njegova stvorenja. Ali, ako bi neko upitao: ‘Koje od ova dva tumačenja je tačnije’, reći ćemo da je to prvo tumačenje. Naime, sve dok je ono ispravno sa stanovišta arapskog jezika i sve dok je pojmljivo razumu, obaveza nam je tako to i shvatati. Mi smo uvidjeli da riječ *sura* (slika) ne podrazumijeva identičnost s drugom slikom (“originalom”) i zato je najsigurnija metoda da ovaj hadis shvatamo u njegovom vanjskom smislu. A ako bi upitao: kakva je to *sura* (slika) koju ima Allah, a prema kojoj je Adem stvoren, rekli bismo ti: Uzvišeni Allah ima lice, oko, ruku, nogu..., ali to ne znači identičnost s čovjekovim organima. Naravno, između toga postoji jedan vid sličnosti sa stanovišta jezika, ali nikako identičnost, baš kao što postoji sličnost između one grupe ljudi koji će ući u Džennet i Mjeseca, ali ne i identičnost. Ovim se može potvrditi ispravnost i istinitost ehlišunnetskog mišljenja da ništa od Allahovih svojstava nije identično svojstvima stvorenja, s tim da se Allahova svojstva ne smiju negirati (*ta'til*), ne smije im se izvrtati smisao (*tahrif*), ne smije im se davati neka određena forma (*tekjif*), i ne smiju se smatrati identičnim sa svojstvima stvorenja (*temsif*).”

¹ En-Nur, 29-26.

Seid b. Ebu-Hasan rekao je Hasanu: “Žene nearapa otkrivaju svoja prsa i glave”, a on mu odgovori: “Ne gledaj u njih!”

Uzvišeni Allah kaže: “Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim!”²

Katada kaže: “Neka čuvaju stidna mjesta od onoga što im nije dopušteno.”

“A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim!”³

Nepoštenje očiju je pogled u ono što je Allah, dželle šanuhu, zabranio.⁴

Što se tiče gledanja u žensku osobu koja još nije dobila mjesečnicu, Zuhri kaže: “Nije dopušteno gledati niti u jednu takvu osobu koja pobuđuje (strastvene) poglede, makar ona bila i mala.”

Ata je smatrao pokuđenim da se gleda u robinje koje su prodavane u Mekki, izuzev u slučaju da ih je (čovjek) htio kupiti.

6228. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, kojeg je obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, on od Sulejmana b. Jesara, a ovaj od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhumu, koji kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na prvi dan Kurban-bajrama stavio je iza sebe na sapi deve Fadla b. Abbasa. Fadl b. Abbas bio je lijep čovjek. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao je ljudima odgovarati na pitanja, kada je prišla lijepa žena iz plemena Has‘am tražeći od njega odgovor na neko pitanje. Fadl je počeo gledati u nju, pa mu se dopala njena ljepota. Vjerovjesnik se, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo, a Fadl je gledao u nju. Tada je pružio svoju ruku, uhvatio Fadla za bradu i okrenuo njegovu glavu kako ne

وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ لِلْحَسَنِ إِنَّ نِسَاءَ الْعَجَمِ يَكْشِفْنَ صُدُورَهُنَّ وَرُءُوسَهُنَّ قَالَ أَصْرِفْ بَصْرَكَ عَنْهُنَّ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ) وَقَالَ قَتَادَةُ عَمَّا لَا يَحِلُّ لَهُمْ (وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ) (خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ) مِنَ النَّظَرِ إِلَى مَا نُهِيَ عَنْهُ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِي النَّظَرِ إِلَى الَّتِي لَمْ تَحِضْ مِنَ النِّسَاءِ لَا يَصْلُحُ النَّظَرُ إِلَى شَيْءٍ مِنْهُنَّ مِمَّنْ يُسْتَهْيَى النَّظَرُ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ صَغِيرَةً وَكَرِهَ عَطَاءُ النَّظَرِ إِلَى الْجَوَارِي الَّتِي يُبْعَنُ بِمَكَّةَ إِلَّا أَنْ يُرِيدَ أَنْ يَشْتَرِيَ.

٦٢٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرَدَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ يَوْمَ النَّحْرِ خَلْفَهُ عَلَى عَجْزِ رَاحِلَتِهِ وَكَانَ الْفَضْلُ رَجُلًا وَضِيئًا فَوَقَفَ النَّبِيُّ ﷺ لِلنَّاسِ يُفْتِيهِمْ وَأَقْبَلَتِ امْرَأَةٌ مِنْ خَتَمِ وَضِيئَةٍ تَسْتَفْتِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَطَفِقَ الْفَضْلُ يُنْظَرُ إِلَيْهَا وَأَعْجَبَهُ حُسْنُهَا فَالْتَمَتِ النَّبِيَّ ﷺ وَالْفَضْلُ يُنْظَرُ إِلَيْهَا فَأَخْلَفَ بِيَدِهِ فَأَخَذَ بِذَقَنِ الْفَضْلِ فَعَدَلَ وَجْهَهُ عَنِ النَّظَرِ إِلَيْهَا فَقَالَتْ

2 En-Nur, 30.

3 En-Nur, 31. Buhari je ova dva ajeta koji govore o spuštanju pogleda naveo u naslovu da bi ukazao na to kako je traženje dopuštenja za ulazak u tuđu kuću u osnovi zato da se spriječi pogled u nešto što domaćin ne želi.

4 Nepoštenje očiju (*hainetul-a‘jun*) jest gledanje i zagledanje kriomice u ono što nije dopušteno da se gleda.

bi gledao u nju. Ona reče: “Allahov Poslaniče, došla je Allahova zapovijed robovima Njegovim o obavljanju hadždža, a moj je otac star čovjek, i ne može da sjedi čvrsto niti da jaše životinju (jahalicu). Da li s njega spada obaveza ako ja obavim hadždž za njega?”

“Da”, odgovori on.¹

6229. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed da ga je obavijestio Ebu-Amir, njega Zuhejr, prenoseći od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Klonite se sjedenja po putevima!” Ashabi rekoše: “Allahov Poslaniče, ne možemo se rastaviti od svojih sjedeljki! Mi na njima pričamo!”

“Ako odbijate da ne sjedite (na putevima), onda dajte putu njegovo pravo!”, reče on.

“A šta je pravo puta, Allahov Poslaniče?”, upitaše oni.

“Spuštanje pogleda, neuznemiravanje drugih, uzvrćanje na selam, naređivanje dobra i odvrćanje od zla”, odgovori on.²

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ فِي الْحُجِّ عَلَى عِبَادِهِ
أَدْرَكْتُ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى
الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي عَنْهُ أَنْ أَحُجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ .

٦٢٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا
أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ
عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ إِنَّا كُنَّا وَالْجُلُوسَ بِالطَّرِيقَاتِ
فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا مِنْ مَجَالِسِنَا بَدُّ نَتَحَدَّثُ
فِيهَا فَقَالَ إِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجْلِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ
حَقَّهُ قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ
غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَالْأَمْرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ .

1 Ovim se hadisom naređuje spuštanje pogleda iz bojazni od smutnje. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bojeći se smutnje, okrenuo je glavu Fadlu kada je vidio da je on zurio u ženu čija mu se ljepota dopala. Iz hadisa se vidi kakva je ljudska ćud i narav, kao i to da je muškarac po svojoj naravi sklon da osjeća privlačnost prema ženama.

2 Neki učenjaci smatraju kako je u riječima ashaba da se ne mogu odvojiti od sjedeljki na putevima dokaz da zapovjedni oblik koji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upotrijebio nema status dužnosti (vadžiba), jer da su ashabi razumjeli kako im je dužnost (vadžib) kloniti se sjedenja po putevima, ne bi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, objašnjavali zašto se ne mogu odreći tog sjedenja.

U ovom je hadisu navedeno petero što spada u lijepo ponašanje na putu ili, kako je rečeno, “pravo puta”. U drugm hadisima spomenuto je drugo, ukupno četrnaest naznaka, kao što su, npr.: širenje selama, pomaganje onome kome je učinjena nepravda, spominjanje Allaha, dželle šanuhu, i dr.

Neki od razloga zabrane sjedenja po putevima su:

- mogućnost izlaganja smutnjama, kao što je gledanje u mlade i lijepe žene koje prolaze putem;
- mogućnost da čovjek vidi nevaljala djela, a musliman je dužan naređivati dobro, a odvrćati od zla; ako to ne bi učinio, izložio bi se grijehu;
- mogućnost da se nekome ne odgovori na selam zbog velikog broja prolaznika i sl.

ES-SELAM JE JEDNO OD IMENA UZVIŠENOG ALLAHA³

“Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili ga uzvratite!”⁴

6230. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu A'meš, a ovom Šekik, prenoseći od Abdullaha, koji kaže:

“Kada bismo klanjali s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, govorili bismo: ‘Selam Allahu prije negoli robovima Njegovim, selam Džibrilu, selam Mikailu, selam tome i tome!’ Kada je (jednom) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, završio namaz, okrenuo se prema nama i rekao: ‘Zaista je Allah Es-Selam, pa kada neko od vas bude na sjedenju u namazu, neka kaže: ‘Najbolji pozdravi, salavati i pohvale (riječi) pripadaju Allahu! Selam tebi, Vjerovjesniče, Allahova milost i Njegovi blagoslovi! Selam nama i Allahovim dobrim robovima!’ (*Et-tehijjatu lillahi ves-salavatu vet-tajjibatu es-selamu alejke ejjuhen-nebijju ve rahmetullahi ve berekatuhu, es-selamu alejna ve ala ibadillahis-salihin!*), jer kada to kaže, to dođe do svakog pobožnog (dobrog) roba na nebu i na zemlji. (Zatim, neka dalje kaže:) ‘Vjerujem i izjavljujem da nema drugog Boga osim Allaha te da je Muhammed Allahov rob i Allahov poslanik!’ (*Ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu!*) Poslije toga neka odabere dovu koju hoće.”

بَابُ السَّلَامِ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا).

٦٢٣٠. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ قُلْنَا السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ قَبْلَ عِبَادِهِ السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ السَّلَامُ عَلَى ميكائيلَ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا جَلَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلِ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ فَإِنَّهُ إِذَا قَالَ ذَلِكَ أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ يَتَخَيَّرُ بَعْدَ مِنَ الْكَلَامِ مَا شَاءَ.

3 Ovo Allahovo, dželle šanuhu, ime spominje se i u Kur'anu u suri El-Hašr, 23: “On je Allah – nema drugog Boga osim Njega! – Vladar, Blagoslovljeni i Štovani, Onaj koji je bez nedostataka (Es-Selam)...”

4 En-Nisa, 86. Nema razilaženja niti dvojbe među učenjacima o tome da se onome koji nazove selam treba odgovoriti selamom. Na selam se ne može odgovoriti išaretom, osim u slučaju kada neko to nije u mogućnosti, bilo da se radi o jezičkim ili šerijatskim zaprekama.

MANJA SKUPINA NAZIVA SELAM VEĆOJ

6231. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebu-Hasan, kojeg je obavijestio Abdullah, a njega Ma'mer, prenoseći od Hemmama b. Munebbiha, on od Ebu-Hurejre, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Mlađi naziva¹ selam starijem, onaj koji prolazi onome koji sjedi, a manja skupina ljudi većoj."

ONAJ KOJI JAŠE NAZIVASELAM PJEŠAKU

6232. PRIČAO NAM JE Muhammed, kojeg je obavijestio Mahled, njega Ibn-Džurejdž, a ovog Zijad da je čuo od Sabita, roba Abdur-Rahmana b. Zejda, a on od Ebu-Hurejre da je rekao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Onaj koji jaše naziva selam pješaku, pješak onome koji sjedi, a manja skupina ljudi većoj.'"²

بَابُ تَسْلِيمِ الْقَلِيلِ عَلَى الْكَثِيرِ

٦٢٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

بَابُ تَسْلِيمِ الرَّكَّابِ عَلَى الْمَاشِي

٦٢٣٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ ثَابِتًا مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ الرَّكَّابُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ.

- Ovdje je glagol "nazivati" upotrijebljen u sadašnjem vremenu i u obavijesnom obliku, ali je on u značenju zapovijedi, tj. "neka nazove". Ako bi čovjek došao na skup ili sjelo na kojem je prisutan određeni broj ljudi, dovoljno je da jednome nazove selam. Ako bi posebno poselamio neke među njima, to ne bi smetalo; dovoljno je da samo jedan od njih uzvрати selamom, a može to učiniti i više njih.
- U ovom hadisu spominje se da onaj koji jaše naziva selam pješaku, a to nije spomenuto u prethodnom hadisu, kao što u ovom hadisu nije spomenuto ni da mlađi naziva selam starijem. Tako se stječe dojam da su prenosioci ovih hadisa zapamtili različito u odnosu na ono što je spomenuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

ONAJ KOJI IDE PJEŠICE NAZIVA SELAM ONOME KOJI SJEDI

6233. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, kojeg je obavijestio Revh b. Ubada, prenoseći od Džurejdža, on od Zijada, ovaj od Sabita, oslobođenog roba Abdur-Rahmana b. Zejda, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Onaj koji jaše naziva selam pješaku, pješak onome koji sjedi, a manja skupina ljudi većoj.”³

MLAĐA OSOBA NAZIVA SELAM STARIJOJ

6234. Ibrahim prenosi od Musaa b. Ukbe, on od Safvana b. Sulejma, ovaj od Ataa b. Jesara, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mlađi naziva selam starijem, onaj koji prolazi⁴ onome koji sjedi, a manja skupina ljudi većoj.”

بَابُ تَسْلِيمِ الْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ

٦٢٣٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادُ بْنُ ثَابِتٍ أَخْبَرَهُ وَهُوَ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ يُسَلِّمُ الرَّكْبُ عَلَى الْمَاشِي وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ .

بَابُ تَسْلِيمِ الصَّغِيرِ عَلَى الْكَبِيرِ

٦٢٣٤. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ .

3 Ovaj je hadis potpuno jednak prethodnom, s tim što ga Zuhri navodi s drugim lancem prenosilaca.

4 Ovo je općenitije od onoga što je spomenuto u prethodnom hadisu, jer prolaznik može biti i onaj koji jaše i onaj koji ide pješice.

U ovim hadisima nije spomenuta jedna mogućnost, a to je kada se sretnu dva pješaka, dva jahača ili dva prolaznika. O tome je govorio Mazeri i rekao da u tom slučaju selam prvi treba nazvati onaj koji je na nižem stupnju u vjeri, ili onaj koji je na nižoj jahalici onome koji je na višoj, kao što je slučaj s onim koji jaše na konju i onim koji jaše na devu. Ako bi oba bila u svemu izjednačena, onda je svaki od njih dužan prvi nazvati selam, a od njih dvojice bolji je onaj koji prvi nazove selam.

U slučaju da veći broj osoba prođe pored manjeg, ili mlađa osoba pored starije, Nevevi smatra da oni koji prolaze treba da prvi nazovu selam, pa makar njihov broj bio veći ili makar bili mladi.

ŠIRENJE SELAMA¹

6235. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Džerir, prenoseći od Šejbanija, on od Eš'asa b. Ebu-Ša'saa, ovaj od Mu'avije b. Suvejda b. Mukarrina, a on od Beraa b. Aziba, radijallahu anhum, koji kaže:

“Naredio nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sedmero: obilazak bolesnika, slijeđenje dženaza, nazdravljanje rječima: ‘Allah ti se smilovao!’ onome koji kihne i zahvali Allahu, pomaganje slabome, pružanje pomoći onome kome je nepravda učinjena, širenje selama i pomaganje drugom u ispunjenju njegove zakletve. Zabranio je: pijenje iz srebrenog posuda, nošenje zlatnog prstenja, jahanje na svilenim podsedlicama, oblačenje svile, brokata, prugaste svilene odjeće i kadife.”

NAZIVANJE SELAMA
ZNANOM I NEZNANOM²

6236. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovom Jezid, prenoseći od Ebu-Hajra, a on od Abdullaha b. Amra da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Koja je islamska osobina najbolja?”

“Da nahraniš (gladne) ljude i nazivaš selam onome koga znaš i koga ne znaš”, odgovorio je.³

بَابُ إِفْشَاءِ السَّلَامِ

٦٢٣٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ سُوَيْدٍ بْنِ مِقْرَنٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَبْعِ بَعِيَادَةِ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَنَصْرِ الضَّعِيفِ وَعَوْنِ الْمَظْلُومِ وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَإِثْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَهَى عَنِ الشُّرْبِ فِي الْفِضَةِ وَنَهَانَا عَنْ تَخْتُمِ الذَّهَبِ وَعَنْ رُكُوبِ الْمَيَّاثِرِ وَعَنْ لُبْسِ الْحَرِيرِ وَالذَّبْيَاجِ وَالْقَسِيِّ وَالْإِسْتَبْرَقِ.

بَابُ السَّلَامِ لِلْمَعْرُوفَةِ وَغَيْرِ الْمَعْرُوفَةِ

٦٢٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تَطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَعَلَى مَنْ لَمْ تَعْرِفْ.

¹ Ovo ukazuje na općenitost nazivanja selama. Međutim, postoji razilaženje među učenjacima o nazivanju selama grešniku (fasiku), djetetu, nazivanju selama ženama od strane muškaraca i obrnuto, kao i o nazivanju selama skupu na kojem su prisutni muslimani i nemuslimani. O svemu ovome Buhari navodi odgovarajuće naslove i hadise, pa će o tome biti govora kasnije. Nevevi kaže da se od nazivanja selama izuzimaju osobe koje su zauzete nekim poslovima, kao što je zauzetost jelom, pićem, kupanjem, obavljanjem nužde, namazom, učenjem ezana, ili kada neko bude pospan ili pak bude u snu i sl. Ako zalogaj ne bi bio u ustima, kaže Nevevi, tada treba nazvati selam tom čovjeku, kao što treba nazvati selam ljudima dok vrše kupoprodaju i druge međuljudske aktivnosti. Odgovarajući na to, Ibn-Dekik Id kaže da ljudi najčešće bivaju zaokupljeni nekim poslovima, i ako bi se radilo po onome što smatra Nevevi, onda ne bi bilo širenja selama.

Što se tiče onoga što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio i zabranio, to je spomenuto u drugim poglavljima ovog djela, a ovdje se radi o širenju selama, te je zato o tome i bilo govora.

² Misli se na to da musliman nazove selam onome koga zna i koga ne zna, tj. da ne naziva selam samo onima koje poznaje već i onima koje ne poznaje. U nekim hadisima navodi se da je nazivanje selama samo poznanicima jedan od predznaka Sudnjeg dana.

³ Nevevi kaže: “Riječi (u hadisu): ‘... i da nazoveš selam onome koga znaš i koga ne znaš’ – znače da nazoveš

6237. PRIČAO NAM JE Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, on od Ataa b. Jezida Lejsija, a ovaj od Ebu-Ejjuba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Muslimanu nije dopušteno da ne priča sa svojim bratom (muslimanom) više od tri dana: sretnu se, pa se okrene ovaj i ovaj, a od njih dvojice bolji onaj koji prvi nazove selam.”⁴

Sufjan je spomenuo da ga je od njega (Zuhrija) čuo tri puta.

AJET O HIDŽABU⁵

6238. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, kojeg je obavijestio Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Enesa b. Malika da je imao deset godina kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu. Enes kaže:

“Služio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, posljednjih deset godina njegovog života, i najbolje sam znao povod zbog kojeg je objavljena zapovijed o hidžabu.⁶ Ubejj b. Ka'b pitao me je o tome.⁷

Zapovijed o hidžabu objavljena je prvi put za vrijeme ženidbe Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Zejnebom bint Džahš. Ujutro, kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, osvanuo

٦٢٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ يَلْتَقِيَانِ فَيُصَدُّ هَذَا وَيُصَدُّ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ وَذَكَرَ سُفْيَانُ أَنَّهُ سَمِعَهُ مِنْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ .

بَابُ آيَةِ الْحِجَابِ

٦٢٣٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ كَانَ ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ مَقْدَمَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ فَخَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشْرًا حَيَاتَهُ وَكُنْتُ أَعْلَمُ النَّاسِ بِشَأْنِ الْحِجَابِ حِينَ أَنْزَلَ وَقَدْ كَانَ أَبِي بْنُ كَعْبٍ يَسْأَلُنِي عَنْهُ وَكَانَ أَوَّلَ مَا نَزَلَ فِي مُبْتَنَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَرِزْتَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَصْبَحَ النَّبِيُّ ﷺ بِهَا عَرُوسًا فَدَعَا الْقَوْمَ فَأَصَابُوا مِنَ الطَّعَامِ ثُمَّ خَرَجُوا وَبَقِيَ مِنْهُمْ

selam onima koje sretnoš, a da time ne izdvajaš one koje znaš. U takvom se postupku ogleda iskrenost (ihlas) u djelima, skromnost i širenje selama, koji je prepoznatljivi znak ovoga ummeta. Ove su riječi općenitije, ali su određene nazivanjem selama muslimanima, jer se selam ne naziva nevjerniku...”

Oni koji nazivanje selama nevjernicima smatraju dopuštenim uzimaju ovaj dio hadisa kao dokaz za takav stav. Međutim, oni o tome nemaju nikakvih valjanih dokaza, jer je selam u osnovi propisan muslimanima..

4 Ovaj hadis naveden je prethodno u poglavlju o ponašanju (bontonu), a u vezi je s prvim dijelom naslova koji je Buhari naveo ovdje, tj. nazivanje selama onome koga čovjek poznaje. Očito je da se ovdje radi o dva muslimana koji se poznaju, ali zbog nekih nesuglasica prestanu govoriti jedan s drugim. U tom slučaju bolji je od njih dvojice onaj koji prvi progovori i nazove selam.

5 Tj. ajet koji je objavljen; njime se Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, suprugama naređuje zastiranje i zaklanjanje od muškaraca, a i ostale muslimanke su obuhvaćene ovom naredbom.

6 Dopušteno je da čovjek izrekne nešto slično ovome, ali samo radi obznanjivanja i obavješćavanja, a ne iz oholosti.

7 Ibn-Hadžer kaže kako ovo ukazuje na to da je prvo samo Enesu bio poznat povod objave ovog ajeta, jer se zna da je Ubejj bio učeniji i stariji od njega.

kao njen mladoženja, pozvao je ljude, pa su jeli, a zatim izišli. Jedna je skupina ostala kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i dugo se zadržala. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao i izišao – a za njim sam izišao i ja – ne bi li i oni izišli. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hodao – a s njim sam hodao i ja – pa je došao do praga Aišine sobe, pomislivši da su (možda) izišli. Potom se vratio, a i ja sam se s njim vratio. Ušao je kod Zejnebe, a ljudi su još uvijek sjedili, i nisu se bili razišli. Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio – a s njim sam se vratio i ja – pa je došao do praga Aišine sobe, pomislivši da su ljudi izišli. Potom se vratio – i ja sam se s njim vratio – a ljudi su bili izišli. Tada je objavljen ajet o hidžabu, i on je stavio zastor između mene i sebe (svoje porodice).”

6239. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Mu‘temir, kojem je njegov otac rekao da mu je pričao Ebu-Midžlez, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji kaže:

“Kada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio Zejnebom, kod njega su ušli ljudi, pa su jeli, a zatim sjedili i pričali. On se počeo spremati kao da želi ustati, ali oni nisu ustajali. Kada je vidio to (da neće ustati), ustao je, a kada je on ustao, ustali su i neki ljudi, ali su ostali nastavili sjediti. Potom se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo vratio da uđe u sobu, ali je našao ljude kako još uvijek sjede. Potom su oni ustali i otišli, a ja sam ga (o tome) obavijestio, te je on došao i ušao u sobu. Krenuo sam da uđem za njim, ali je on stavio paravan između mene i sebe, a Uzvišeni je Allah objavio: ‘O vjernici, ne ulazite u Vjerovjesnikove sobe...’¹

رَهْطٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَطَالُوا الْمَكْثَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَخَرَجَ وَخَرَجْتُ مَعَهُ كَيْ يَخْرُجُوا فَمَشَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَشِيتُ مَعَهُ حَتَّى جَاءَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ ظَنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُمْ خَرَجُوا فَارْجَعَ وَارْجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى زَيْنَبَ فَإِذَا هُمْ جُلُوسٌ لَمْ يَتَفَرَّقُوا فَارْجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَارْجَعْتُ مَعَهُ حَتَّى بَلَغَ عَتَبَةَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَظَنَّ أَنَّ قَدْ خَرَجُوا فَارْجَعَ وَارْجَعْتُ مَعَهُ فَإِذَا هُمْ قَدْ خَرَجُوا فَأَنْزَلَ آيَةَ الْحِجَابِ فَضَرَبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ سِتْرًا .

٦٢٣٩. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو مَجْلَزٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تَزَوَّجَ النَّبِيُّ ﷺ زَيْنَبَ دَخَلَ الْقَوْمُ فَطَعِمُوا ثُمَّ جَلَسُوا يَتَحَدَّثُونَ فَأَخَذَ كَأَنَّهُ يَتَهَيَّأُ لِلْقِيَامِ فَلَمْ يَقُومُوا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَامَ فَلَمَّا قَامَ قَامَ مَنْ قَامَ مِنَ الْقَوْمِ وَقَعَدَ بَقِيَّةُ الْقَوْمِ وَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ جَاءَ لِيَدْخُلَ فَإِذَا الْقَوْمُ جُلُوسٌ ثُمَّ إِنَّهُمْ قَامُوا فَأَنْطَلَقُوا فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَجَاءَ حَتَّى دَخَلَ فَذَهَبْتُ أَدْخُلُ فَأَلْقَى الْحِجَابَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ) .

1 El-Ahzab, 53. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “O vi koji vjerujete, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate dok se ono zgotovi; tek kad budete pozvani, onda udite, i pošto jedete, razidite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine. A ako od njih, supruga njegovih, nešto tražite, tražite to od njih iza zastora.

6240. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Ja'kub, a ovom njegov otac, prenoseći od Saliha, a on od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Urva b. Zubejr da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

“Omer b. Hattab govorio je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Zakloni² svoje žene!’, ali on to nije učinio. Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge samo su noću, radi prirodne potrebe, izlazile do mjesta Menasi⁴. Tako je Sevda kćerka Zem'atova izišla – a bila je visoka žena – pa ju je vidio Omer b. Hattab, koji je bio u jednom skupu ljudi, i rekao: ‘Poznao sam te, Sevdo!’, želeći da bude objavljena zapovijed o hidžabu. Potom je (kaže Aiša) Uzvišeni Allah objavio ajet o hidžabu.”³

٦٢٤٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ احْجُبْ نِسَاءَكَ قَالَتْ فَلَمْ يَفْعَلْ وَكَانَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ ﷺ يَخْرُجْنَ لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ قَبْلَ الْمَنَاصِعِ فَخَرَجَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ وَكَانَتْ امْرَأَةً طَوِيلَةً فَرَأَاهَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَهُوَ فِي الْمَجْلِسِ فَقَالَ عَرَفْتُكَ يَا سَوْدَةُ حَرِّصَا عَلَى أَنْ يُنْزَلَ الْحِجَابُ قَالَتْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آيَةَ الْحِجَابِ .

To je čistije i za vaša i za njihova srea. Vama nije dopušteno da Allahova Poslanika uznemiravate niti da se suprugama njegovim poslije smrti njegove ikada oženite. To bi, uistinu, kod Allaha bio veliki grijeh.”

- 2 Ibn-Hadžer veli da je Omer ovom riječju mislio na to da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabrani svojim suprugama izlazak iz kuće, na što ukazuje ono što je Omer rekao Sevdi nakon objavljivanja ajeta o hidžabu. Moguće je, također, da je Omer u početku mislio na to da one pokriju svoja lica, pa kad se desilo onako kako je želio, htio je da se Poslanikove supruge pokriju tako da se njihove prilike uopće ne raspoznaju, iz želje da to pokrivanje bude što bolje. Međutim, Omerovoj želji nije udovoljeno zbog postojanja situacija kada tako nešto nije moguće. Na kraju, Ibn-Hadžer kaže da je ovakva mogućnost najočitija, a Allah najbolje zna.
- 2 Kada je u pitanju povod objave ajeta o hidžabu, ovaj i prethodni hadis mogu se uskladiti i objasniti time što su se oba događaja desila istodobno, te je svaki od njih bio povod za objavu ovog ajeta. I iz ovog hadisa vidi se kolika je bila vrijednost (fadilet) Omera b. Hattaba, jer je objavljeni propis (ajet) u skladu s njegovim mišljenjem i željom, a ovo nije bio jedini takav primjer.

TRAŽENJE DOPUŠTENJA ZA ULAZAK (U TUĐU KUĆU) JE ZBOG POGLEDA¹

6241. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan da je Zuhri rekao: “Zapamtio sam ga (hadis), kao što si ti ovdje prisutan”, prenoseći od Sehla b. Sa‘da, koji kaže:

“Provirio je neki čovjek kroz rupu u Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, sobu, a u Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, ruci bio je gvozdeni češalj kojim je češljao svoju kosu. ‘Da sam znao da gledaš’, rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘probo bih ti njime oči! Doista je traženje dopuštenja za ulazak u tuđu kuću ustanovljeno zbog pogleda!’”

6242. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Bekra, a on od Enesa b. Malika (koji kaže):

“Neki je čovjek provirio u jednu od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, soba, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao (krenuo) prema njemu, držeći u ruci vrh strijele: kao da gledam u njega kako pokušava da ubode čovjeka.”²

بَابُ الْإِسْتِثْنَانِ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ

٦٢٤١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَفِظْتُهُ كَمَا أَنَّكَ هَاهُنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ أَطْلَعَ رَجُلٌ مِنْ جُحْرِ فِي حُجْرِ النَّبِيِّ ﷺ وَمَعَ النَّبِيِّ ﷺ مِدْرَى يُحْكُ بِهِ رَأْسَهُ فَقَالَ لَوْ أَعْلَمَ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعْتُ بِهِ فِي عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الْإِسْتِثْنَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ .

٦٢٤٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا أَطْلَعَ مِنْ بَعْضِ حُجْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَامَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ بِمِشْقَصٍ أَوْ بِمِشَاقِصٍ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ يَخْتَلِ الرَّجُلُ لِيَطْعَنَهُ .

1 Tj. traženje dopuštenja za ulazak propisano je zbog pogleda, jer ako čovjek uđe bez dopuštenja, može vidjeti ono što onaj u čiju se kuću ulazi ne želi da bude viđeno. O tome govori hadis koji bilježi Buhari u djelu *El-Edebul-mufred*, kao i Tirmizi i Ebu-Davud, a u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Čovjeku muslimanu nije dopušteno gledati u unutrašnjost (tuđe) kuće sve dok ne zatraži dopuštenje za ulazak (pa ga dobije). Ako to uradi, kao da je i ušao.”

2 Ovo se odnosi na čovjeka koji namjerno gleda u unutrašnjost tuđe kuće, a nema nikakvog grijeha ako bi čovjekov pogled nenamjerno pao na unutrašnjost tuđe kuće. Ovaj hadis uzimaju kao dokaz oni učenjaci koji smatraju da nema odmazde (kisasi) nad onim čovjekom koji izbije oko čovjeku koji namjerno gleda u tuđu kuću.

BLUD DRUGIM DIJELOVIMA TIJELA OSIM SPOLNOG ORGANA³

6243. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, prenoseći od Ibn-Tavusa, on od svoga oca, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

“Nisam vidio ništa sličnije malim grijesima od onoga što se spominje u riječima Ebu-Hurejre...”

A PRIČAO MI JE Mahmud, njega obavijestio Abdur-Rezzak, a njega Ma‘mer, prenoseći od Ibn-Tavusa, on od svoga oca, a on od Ibn-Abbasa koji je rekao:

“Nisam vidio ništa sličnije malim grijesima od onoga što se spominje u riječima koje prenosi Ebu-Hurejra od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: ‘Zaista je Allah, dželle šanuhu, propisao čovjeku njegov udio u bludu koji će neizbježno počiniti. Blud je očiju gledanje, a blud jezika – govor. Duša želi i žudi, a spolni organ sve to potvrđuje ili poriče (odbija).’”⁴

TRI PUTA SE NAZIVA SELAM I TRAŽI DOPUŠTENJE ZA ULAZAK

6244. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Abdus-Samed, ovom Abdullah b. Musenna, a njemu Sumama b. Abdullah, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi nazivao selam, činio to tri puta, i kada bi govorio, ponovio bi rečenicu tri puta.⁵

بَابُ زِنَا الْجَوَارِحِ دُونَ الْفَرْجِ

٦٢٤٣. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَرْ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِنْ قَوْلِ أَبِي هُرَيْرَةَ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَشْبَهَ بِاللَّمَمِ مِمَّا قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَظَّهُ مِنَ الزَّيْنِ أَدْرَكَ ذَلِكَ لَا مَحَالَةَ فَرَزْنَا الْعَيْنَ النَّظْرُ وَزَيْنَا اللِّسَانَ الْمَنْطِقُ وَالنَّفْسُ تَمْنَى وَتَشْتَهِي وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ كُلَّهُ وَيُكَذِّبُهُ.

بَابُ التَّسْلِيمِ وَالْإِسْتِزْدَانِ ثَلَاثًا

٦٢٤٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُنْثَرِيِّ حَدَّثَنَا ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا سَلَّمَ سَلَّمَ ثَلَاثًا وَإِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا.

3 Ovim se naslovom misli na to da se riječ “blud” ne odnosi samo na postupak koji se učini spolnim organom, već da postoji i blud drugih tjelesnih organa. Ovakvim se naslovom ukazuje i na mudrost zabrane gledanja u tuđe kuće bez dopuštenja, i u tome se vidi povezanost ovog i prethodnog naslova.

4 Ibn-Bettal kaže: “Pogled i govor nazvani su bludom jer oni vode u stvarni blud. Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... a spolni organ sve to potvrđuje ili poriče (odbija).”

5 Ovim se naslovom želi pojasniti da se tri puta naziva selam i traži dopuštenje za ulazak, svejedno da li su te dvije radnje odvojene ili spojene. Mahled kaže da je takav propis donesen iz razloga isticanja (onoga što se želi reći), urazumijevanja sugovornika te stoga da sugovornik čuje to što mu se kaže. Allah, dželle šanuhu, takvu je metodu upotrijebio u Časnom Kur'anu, pa je ponovio kazivanja, vijesti i zapovijedi kako bi to Njegovi robovi

6245. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovom Jezid b. Husajfa, prenoseći od Busra b. Seida, a on od Ebu-Seida Hudrija, koji kaže: “Bio sam na jednom sijelu ensarija kad je došao Ebu-Musa, kao preplašen, i rekao: ‘Tražio sam tri puta dopuštenje za ulazak kod Omera, ali mi nije dopustio, pa sam se vratio.

‘Šta te je spriječilo da uđeš?’, upitao me Omer, pa sam odgovorio: ‘Tražio sam dopuštenje za ulazak tri puta, ali mi nije dopušteno, pa sam se vratio, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Kada neko od vas zatraži dopuštenje za ulazak tri puta, pa mu ne bude dopušteno, neka se vrati!’” Na to Omer reče: ‘Tako mi Allaha, donijet ćeš mi dokaz za to!’¹ Je li neko od vas ovo čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?’ Ubejj b. Ka’b reče: ‘Tako mi Allaha, neće ići s tobom niko osim najmlađi među ljudima!’ Ja sam bio najmlađi, pa sam otišao s njim i obavijestio Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to rekao.” Ibn-Mubareka obavijestio je Ibn-Ujejna da mu je pričao Jezid, prenoseći od Busraa, koji kaže: “Čuo sam Ebu-Seida da priča ovo.”

٦٢٤٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كُنْتُ فِي مَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ إِذْ جَاءَ أَبُو مُوسَى كَأَنَّهُ مَدْعُورٌ فَقَالَ اسْتَأْذَنْتُ عَلَى عُمَرَ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَرَجَعْتُ فَقَالَ مَا مَنَعَكَ قُلْتُ اسْتَأْذَنْتُ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي فَرَجَعْتُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَأْذَنْ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فَلْيَرْجِعْ فَقَالَ وَاللَّهِ لَتَقِيمَنَّ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ أَمِنْكُمْ أَحَدٌ سَمِعَهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ أَبُو بَنْ كَعْبٍ وَاللَّهِ لَا يَقُومُ مَعَكَ إِلَّا أَصْغَرُ الْقَوْمِ فَكُنْتُ أَصْغَرَ الْقَوْمِ فَقُمْتُ مَعَهُ فَأَخْبَرْتُ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ ذَلِكَ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنِي ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ عَنْ بُسْرِ ابْنِ سَعِيدٍ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ يَهْدَا .

što bolje razumjeli. Prilikom slušanja ponovljene riječi ili rečenice slušalac razumije bolje nego prvi put. Zapamćivanje nečega postiže se ponavljanjem više puta onoga što se želi zapamtiti i naučiti. Moguće je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponavljao govor da bi ga utvrdio i istaknuo, ili je znao, ili pak sumnjao, da njegov govor nije shvaćen, pa bi ga ponovio drugi put, a zatim i treći put, jer je volio nepar u svemu.

Nevevi smatra da se selam treba ponavljati kada se nazove velikom skupu i kada ga neki od prisutnih ne čuju.

- 1 U Muslimovoj predaji stoji: “... u protivnom, nanijet ću ti bol!”, u predaji od Bukejra b. Ešdže’a: “... tako mi Allaha, nanijet ću ti bol po leđima i stomaku, ili ćeš dovesti nekoga ko će potvrditi ovo (što kažeš)!”, dok u predanju Ebu-Nadre stoji: “... u protivnom, učinit ću te poukom za ljude!”

Iz ovog hadisa može se zaključiti da vlasnik kuće može da ne pusti u kuću osobu koja traži dopuštenje za ulazak, pa makar i tri puta, ako je zauzet nekim valjanom razlogom.

Iz hadisa se također može vidjeti da ponekad veliki učenjak može previdjeti nešto (u ovom slučaju Omer nije znao za ovaj hadis) koji zna neko ko je manje učen, ali da to ne ospori njegovu učenost. “Ako je to moguće u slučaju Omera”, kaže Ibn-Bettal, “šta onda misliš o onima koji su ispod njegovog nivoa!”

AKO ČOVJEK BUDE POZVAN, PA DOĐE, DA LI ĆE TRAŽITI DOPUŠTENJE ZA ULAZAK?²

Seid prenosi od Katade, on od Ebu-Rafi'a, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "To mu je dopuštenje."³

6246. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Umer b. Zerr; a PRIČAO NAM JE i Muhammed b. Mukatil, prenoseći od Abdullaha, on od Umera b. Zerra, ovaj od Mudžahida, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže:

"Ušao sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u kuću, pa je našao mlijeka u zdjeli i rekao mi: 'O Ebu-Hirre, idi do ljudi sa Sofe i zovi ih da mi dođu!' Otišao sam do njih i pozvao ih, pa su oni došli i zatražili dopuštenje za ulazak. Dopustio im je, i oni su ušli."⁴

بَابُ إِذَا دُعِيَ الرَّجُلُ فَجَاءَ هَلْ يَسْتَأْذِنُ

قَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ هُوَ إِذْنُهُ .

٦٢٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ وَحَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ
أَخْبَرَنَا مُجَاهِدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
دَخَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَجَدَ لَبَنًا فِي قَدَحٍ فَقَالَ
أَبَا هِرَّةَ الْحَقُّ أَهْلَ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ إِلَيَّ قَالَ فَاتَيْتُهُمْ
فَدَعَوْتُهُمْ فَأَقْبَلُوا فَاسْتَأْذَنُوا فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا .

2 Tj. ako čovjek bude pozvan kod nekoga u kuću, da li će tražiti dopuštenje za ulazak ili je dovoljno to što je pozvan? Buhari je ovaj naslov sačinio u obliku pitanja, a kao odgovorom zadovoljio se hadisom koji je naveo.

3 Tj. sam mu je poziv dopuštenje za ulazak, pa nema potrebe da to ponavlja.

4 Postoji prividan nesklad između ovog hadisa i hadisa navedenog u naslovu, jer se iz prvog hadisa razumije da nije potrebno da traži dopuštenje čovjek koji je pozvan kod nekoga u kuću, dok se iz drugog hadisa razumije suprotno, budući da su ljudi sa Sofe (nadstrešnice koja je bila u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji) tražili dopuštenje za ulazak iako su bili pozvani. Pa ipak, hadise je moguće uskladiti na sljedeći način:

- ako prođe veći vremenski razmak između poziva i dolaska, onda je potrebno zatražiti dopuštenje za ulazak;
- ako i nije prošao veći vremenski razmak, ali se onaj koji je pozvao nekoga k sebi nalazi na mjestu za koje je i inače potrebno tražiti dopuštenje za ulazak, treba tražiti dopuštenje;
- ako onaj koji je pozvao nekoga pošalje dijete ili slugu i sl. po tog čovjeka, pa on dođe zajedno s njim, nije potrebno da traži dopuštenje, a ako ne dođe zajedno s njim, onda treba tražiti dopuštenje za ulazak.

NAZIVANJE SELAMA DJECI¹

6247. PRIČAO NAM JE Ali Dža'd, njemu Šu'ba, prenoseći od Sejjara, on od Sabita Bunanija, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je prošao pored djece, nazvao im selam i rekao: "Ovako je radio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem."

بَابُ التَّسْلِيمِ عَلَى الصِّبْيَانِ

٦٢٤٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَيَّارٍ عَنْ ثَابِتِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَفْعَلُهُ.

NAZIVANJE SELAMA MUŠKARACA
ŽENAMA I ŽENA MUŠKARCIMA²

6248. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, njemu Ibn-Ebu-Hazim, prenoseći od svoga oca, a on od Sehla, koji je rekao: "Radovali smo se petku!" "A zašto?", upitao sam, a on mi odgovori: "Bila je neka starica koju smo poznavali i koja je nekoga slala do Budae."

(Ibn-Meslema kaže: "To je palmik u Medini.") "Čupala bi korijenje repe, stavljala ga u lonac i dodavala nekoliko samljevenih zrna ječma. Kada bismo klanjali džuma-namaz, otišli bismo i poselamili je, a ona bi nam davala to jelo, pa bismo se zbog toga radovali; ne bismo spavali u popodneвно vrijeme (*kajlula*) niti ručali, jedino poslije džuma-namaza."³

بَابُ تَسْلِيمِ الرِّجَالِ

عَلَى النِّسَاءِ وَالنِّسَاءِ عَلَى الرِّجَالِ

٦٢٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ كُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قُلْتُ وَلَمْ قَالَ كَانَتْ لَنَا عَجُوزٌ تُرْسِلُ إِلَى بُضَاعَةَ قَالَ ابْنُ مَسْلَمَةَ نَخْلُ بِالْمَدِينَةِ فَتَأْخُذُ مِنْ أَصُولِ السَّلَقِ فَتَطْرَحُهُ فِي قِدْرٍ وَتُكْرِكِرُ حَبَّاتٍ مِنْ شَعِيرٍ فَإِذَا صَلَّيْنَا الْجُمُعَةَ انْصَرَفْنَا وَنَسَلَّمُ عَلَيْهَا فَتَقْدُمُهُ إِلَيْنَا فَنَفْرَحُ مِنْ أَجْلِهِ وَمَا كُنَّا نَقِيلُ وَلَا نَتَغَدَّى إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

- 1 Buhari kao da želi ovim naslovom odgovoriti onima koji su smatrali kako nije propisano da se selam naziva djeci, jer je uzvratanje na selam dužnost (*farz*), a djeca nisu dužna izvršavati vjerske dužnosti. Nazivanjem selama djeca se navikavaju na šerijatske propise i ponašanje. Odrasli se nazivanjem selama djeci oslobađaju oholosti te poprimaju blagost i skromnost.
- 2 Ovim naslovom Buhari pojašnjava da je dozvoljeno da muškarci nazivaju selam ženama i obratno, ali pod uslovom da ne postoji opasnost od fitneta. On ovim odgovara na izreku Jahjaa b. Ebi-Kesira koju bilježi Abdur-Rezzak, u kojoj kaže: "Obavješten sam da je pokuđeno da muškarci nazivaju selam ženama i žene muškarcima." Halimi kaže: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zbog toga što je *ma'sum* bio sačuvan od fitneta, pa onaj ko je siguran u sebe da će se sačuvati od toga, neka naziva selam. U protivnom, bolje je da šuti (tj. da ne naziva selam)."
- 3 Ibn-Ebi-Šejbe kaže da se iz ovoga vidi da su ljudi u to vrijeme petkom bili zauzeti pripremama za džumu-namaz, pa ne bi spavali, niti ručali, osim poslije namaza. Zejn b. Munir tvrdi da se iz ovoga razumije da je džuma-namaz poslije zevala, jer je bio običaj da kajlula bude prije zevala. Tako je ovaj ashab obavijestio da su bili zauzeti pripremama za džuma-namaz, a kajlulu su odlagali poslije namaza.

6249. PRIČAO NAM JE Ibn-Mukatil, njemu Abdullah, ovom Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja kaže:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘O Aiša, ovo je Džibril, koji ti šalje selam!’⁴, te rekoh: ‘Neka je i na njega selam i Allahova milost! Ti vidiš ono što mi ne vidimo!’, govoreći to Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.” Ma'mera u predanju ovog hadisa slijedi Šu'ajb, a Junus i Nu'man prenose od Zuhrija da je Aiša rekla: “... i njegov blagoslov!”

٥٢٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَائِشَةُ هَذَا جِبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ قَالَتْ قُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَرَى مَا لَا تَرَى تُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَابَعَهُ شُعَيْبٌ وَقَالَ يُونُسُ وَالنُّعْمَانُ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَبَرَكَاتُهُ .

- 4 Buhari ovaj hadis navodi kao dokaz da je dozvoljeno da muškarci nazivaju selam ženama i obratno, uz već spomenuti uvjet. Ibn-Tin priča da se Davudi usprotivio ovom Buharijevom dokazu, rekavši da se za meleke ne kaže da su muškarci. Međutim, njemu se može odgovoriti tako što je Džibril, alejhis-selam, dolazio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u liku muškarca, kao što je spomenuto u poglavlju o početku objave. Malikije, u pogledu nazivanja selama muškaraca ženama i obratno, prave razliku između mlade žene (djevojke) i starice, dok Rebi'a, koji je takođe malikija, smatra da nije dozvoljeno nazivanje selama ni u kom slučaju. Kufljani kažu: “Ženama nije propisano da (prve) nazivaju selam muškarcima, jer je njima zabranjeno da naglas uče ezan, ikamet i Kur'an. Od toga se izuzima mahrem, te je ženi dozvoljeno da naziva selam svome mahremu. Mahleb kaže: “Dokaz Maliku je hadis koji prenosi Sehl (o starici), jer muškarci koji su je obilazili, a koje je ona hranila, nisu bili njeni mahremi.” U pogledu ovog pitanja Mutevelli kaže: “Ako se radi o supruzi, ženi koja je zabranjena da se njome oženi ili robinji, u tom slučaju postupit će se kao što postupaju muškarac prema muškarcu (tj. nazivaće selam). A ako se radi o ženi koja muškarcu nije u srodstvu (tako da se on može njome oženiti), onda će se gledati sljedeće:
- ako je žena lijepa i postoji bojazan od fitneta, nije propisano da u tom slučaju jedno drugome nazivaju ili uzvraćaju selam. Ako bi jedno nazvalo selam, pokuđeno je drugome da uzvraća.
  - ako se radi o starici i ne postoji bojazan od fitneta, dozvoljeno je nazivanje selama.
- Razlika između ovog stava i stava malikija je u pogledu mlade žene, jer oni ne prave razliku između lijepe i one koja nije lijepa. Mutevelli pravi razliku jer je ljepota uzrok fitneluka. U slučaju da skupu prisustvuju muškarci i žene, dozvoljeno je nazivanje selama sa obje strane, jer tada ne postoji bojazan od fitneluka.

KADA NEKO UPITA: “KO JE TO?”, PA DOBIJE ODGOVOR: “JA!”¹

6250. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid Hišam b. Abdul-Melik, njemu Šu‘ba, prenoseći od Muhammeda b. Munkedira, koji je čuo Džabira, radijallahu anhu, da kazuje:

“Otišao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, povodom duga koji je imao moj otac; pokucao sam na vrata, a on je upitao: ‘Ko je?’ ‘Ja’, odgovorio sam.

‘Ja, ja!’, reče on, kao da mu se to nije svidjelo.”²

ONAJ KOJI UZVRATI NA SELAM KAŽE: “ALEJKES-SELAM!”

Aiša je rekla: “Ve alejhis-selam ve rahmetullahi ve berekatuhu!”, a Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Meleki su uzvratili Ademu: ‘Es-selamu alejke ve rahmetullah!’”³

بَابُ إِذَا قَالَ مَنْ ذَا فَقَالَ أَنَا

٦٢٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي دَيْنٍ كَانَ عَلَى أَبِي فَدَقَقْتُ الْبَابَ فَقَالَ مَنْ ذَا فَقُلْتُ أَنَا فَقَالَ أَنَا أَنَا كَأَنَّهُ كَرِهَهَا .

بَابُ مَنْ رَدَّ فَقَالَ عَلَيْكَ السَّلَامُ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَدَّ الْمَلَائِكَةُ عَلَى آدَمَ السَّلَامَ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ .

- 1 Radi se o situaciji kada neko nekome zakuca na vrata, pa ga domaćin upita: “Ko je na vratima?”, ili “Ko kuca?”, pa onaj ko kuca kaže: “Ja”. Buhari naslovom nije ukazao na tretman ovakve situacije s aspekta šeri‘ata, zadovoljavajući se hadisom koji je naveo.
- 2 U Muslimovoj predaji stoji: “Pa je izašao (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) govoreći: “Ja! Ja!”, a u drugoj: “Kao da mu se to nije dopalo.” U *Musnedu* Ebu Davuda Tajalisija, u predaji Šu‘be, stoji: “To mu se nije dopalo.” Mahleb kaže: “Pokuđeno je odgovoriti sa “Ja”, jer to ne pojašnjava o kome se radi, osim da glas, onoga ko traži dozvolu za ulazak, bude poznat onome od koga se traži dozvola i da ga ne zamijeni sa drugim.”
- 3 Postoji više načina uzvraćanja na selam (osim ovih koje je Buhari naveo u naslovu). Ti načini su sljedeći:
  - da se odgovori sa “esselamu ‘alejke”, kao što se i naziva selam,
  - da se odgovori samo sa “alejke”,
  - da se odgovori sa “alejkes-selam ve rahmetullah” i
  - da se odgovori sa “ve ‘alejkes-selam”.

6251. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur da ga je obavijestio Abdullah b. Numejr, a njemu je pričao Ubejdullah, prenoseći od Seida b. Ebu-Seida Makburija, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je neki čovjek ušao u džamiju, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio je u jednom kraju džamije. Potom je (taj čovjek) klanjao, a zatim došao do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i nazvao mu selam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvratio mu je (riječima):

“Ve alejkes-selam! Vрати se i klanjaj, jer ti zaista nisi klanjao!” Prilikom drugog ili sljedećeg vraćanja, čovjek reče: “Pouči me, Allahov Poslaniče!” On mu reče: “Kada hoćeš ustati na namaz, potpuno abdest uzmi, zatim se okreni prema kibli i donesi tekbir. Potom prouči ono što znaš iz Kur’ana, pa idi na ruku’ tako da se na ruku’u smiriš, a potom se ispravi tako da se stojeći potpuno uspraviš. Zatim idi na sedždu tako da se na sedždi smiriš, a zatim se ispravi tako da se smiriš u sjedećem položaju. Zatim ponovo idi na sedždu tako da se na sedždi smiriš, a onda se ispravi tako da se smiriš u sjedećem položaju. Onda tako radi u svim svojim namazima.”

Ebu-Usama, u slučaju posljednje zapovijedi umjesto: “... a onda se ispravi tako da se smiriš u sjedećem položaju” – kaže: “... a onda se uspravi tako da se ispraviš u stojećem položaju.”

6252. PRIČAO NAM JE Ibn-Beššar, njemu Jahja, prenoseći od Ubejdullaha da mu je pričao Seid, prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, koji kaže: “Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Zatim se ispravi tako da se smiriš u sjedećem položaju.’”

٦٢٥١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَارْجِعْ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَسَلَّمَ فَقَالَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ فَارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ فَقَالَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الَّتِي بَعْدَهَا عَلَّمَنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَاسْبِغِ الْوُضُوءَ ثُمَّ اسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ فَكَبِّرْ ثُمَّ اقْرَأْ بِمَا تيسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ رَاكِعًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ سَاجِدًا ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ جَالِسًا ثُمَّ افْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ فِي الْآخِرِ حَتَّى تَسْتَوِيَ قَائِمًا .

٦٢٥٢. حَدَّثَنَا ابْنُ بَشَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمِئِنَّ جَالِسًا .

KADA (NEKO NEKOME) KAŽE: “TAJ I TAJ TI ŠALJE SELAM!”

6253. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Zekerijja, koji je čuo od Amira da mu je pričao Ebu-Selema b. Abdur-Rahman, a njemu Aiša, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Džibril ti šalje selam!”, pa je ona odgovorila: “Ve alejhis-selam ve rahmetullah!”¹

NAZIVANJE SELAMA DRUŠTVU U KOJEM SU ZAJEDNO MUSLIMANI I MUŠRICI²

6254. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, kojeg je obavijestio Hišam, prenoseći od Ma‘mera, on od Zuhrija, a ovaj od Urve b. Zubejra, kojeg je obavijestio Usama b. Zejd da je Allahov Poslanik,

بَابُ إِذَا قَالَ فَلَانُ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ

٦٢٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا إِنَّ جِبْرِيلَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ قَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ .

بَابُ التَّسْلِيمِ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ

٦٢٥٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَكِبَ حِمَارًا

- 1 Nevevi kaže: “Ovaj hadis ukazuje na legalitet slanja selama sa aspekta šerijata, a onaj, po kome je selam poslat, dužan je da ga dostavi, jer je to emanet.” Međutim, preciznije je i potpunije da se kaže: “Ako se onaj po kome se šalje selam obaveže da će ga dostaviti, onda je emanet i dužnost uručiti ga. U protivnom, to više liči na ono što se daje nekome na čuvanje, a ako čovjek ne primi to, nije ništa dužan u vezi s tim. Nevevi dalje kaže: “Iz ovog hadisa se vidi da ako neko nekome prenese selam od treće osobe, ili donese na papiru, dužnost je da se odmah uzvрати na selam, a lijepo je i da se uzvрати na selam onom čovjeku koji je uručio selam. Tako, Nesai bilježi da je neki čovjek iz Benu Temima Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, prenio selam svoga oca, pa mu je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) uzvratio riječima: “I tebi i tvome ocu selam.” Ibn-Hadžer kaže da ni u jednoj predaji hadisa, koji prenosi Aiša, radijallahu anha, a koji je spomenut pod br. 6251, nije našao da su ona i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvratili selam, što ukazuje da to nije vadžib.
- 2 Nevevi kaže: “Ako čovjek prođe pored skupa u kojem su muslimani i nemuslimani, sunnet je da ih poselami izrazom koji je uopćen a time da misli samo na muslimane.” Što se tiče nazivanja selama nevjernicima, a o tome se navodi izričita zabrana u hadisu koji bilježe Muslim i Buhari u djelu *El-Edebul-mufred*, od Ebu-Hurejre, a koji glasi: “Ne nazivajte (prvi) selam židovima i kršćanima...”
Međutim, postoji mišljenje da im je dozvoljeno nazivati selam, a jedan od dokaza za to su riječi Ibrahima, sallallahu alejhi ve sellem, upućene njegovom ocu: “Mir (selam) tebi!” (Merjem, 47), kao i ajet: “...Ti se oprosti od njih i reci: “Ostajte u miru...” (Ez-Zuhruf, 89) Bejheki bilježi da je Ebu-Uname nazivao selam svakome koga god bi sreo, pa kad je upitan o tome, odgovorio je: “Allah je selam učinio pozdravom našeg ummeta, a emanetom prema našim zimmijama.” Poslije ovih riječi Bejheki kaže: “Ovo je mišljenje Ebu-Uname, a hadis koji prenosi Ebu-Hurejre i koji govori o zabrani nazivanja selama židovima i kršćanima, preči je.”
O ovom Taberi kaže da se zabrana odnosi na nazivanje selama na način i izrazima kako je to propisano. A što se tiče nazivanja selama Sljedbenicima Knjige, ali izrazima različitim od onih kojim se naziva muslimanima, to je dozvoljeno. On za to navodi primjer, pa kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počinjao pisma, koja je pisao Heraklu i drugima, s riječima: “Selam onome ko slijedi Uputu.”

sallallahu alejhi ve sellem, jahao na magarcu na kojem je bio prekrivač iz Fedeka, a iza njega je bio Usama. Htio je obići Sa'da b. Ubadu u mjestu gdje je stanovalo pleme Benu-Haris b. Hazredž – a to je bilo prije Bitke na Bedru. Njih dvojica išli su sve dok nisu naišli na skupinu ljudi u kojoj je bilo i muslimana i mušrika (idolopoklonika). Među njima su bili Abdullah b. Ubejj b. Selul te Abdullah b. Revaha. I kada je oblak prašine koji je podigla životinja prekrpio skup, Abdullah b. Ubejj pokrio je nos svojim ogrtačem i rekao: “Ne podižite prašinu na nas!” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazva im selam, zaustavi se, siđe s magarca, pozva ih da vjeruju u Allaha i prouči im nešto iz Kur’ana. Abdullah b. Ubejj b. Selul reče mu: “Čovječe, nema ništa bolje od toga što kažeš, samo ako je istina! Zato, time nas ne uznemiravaj na našim skupovima! Ko tebi dođe – njemu to kazuj!” Abdullah b. Revaha reče: “Naprotiv, Allahov Poslaniče! Posjećuj nas na našim skupovima, jer mi to volimo!” Tada su se muslimani, mušrici i židovi počeli međusobno grditi, tako da su umalo skočili jedni na druge. Allahov ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umirivao sve dok se nisu smirili. Potom je uzjahao svoju životinju i išao dok nije došao kod Sa'da b. Ubade. “O Sa'de”, reče, “nisi li čuo šta je rekao Ebu-Hubab?!” – misleći na Abdullaha b. Ubejja – (i dodade:) “Rekao je to i to!”

“Allahov Poslaniče – žrtvovao bih oca svoga za tebe!”, odgovori mu Sa'd b. Ubada, “prijeđi preko toga i oprostí mu! Tako mi Onoga koji ti je dao to što ti je dao, stanovnici ovog mjesta bili su se složili da ga učine prvakom i da ga krunišu. Kada je to Allah spriječio Istinom, on se gušio od zavisti, i to je s njim učinilo ono što si vidio.” Tada mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oprostio.

عَلَيْهِ إِكَافٌ تَحْتَهُ قَطِيفَةٌ فَذَكَّيْتُهُ وَأَرْدَفَ وَرَاءَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَهُوَ يَعُودُ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ وَذَلِكَ قَبْلَ وَقْعَةِ بَدْرٍ حَتَّى مَرَّ فِي مَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُشْرِكِينَ عَبْدَةَ الْأَوْثَانِ وَالْيَهُودِ وَفِيهِمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سَلُولٍ وَفِي الْمَجْلِسِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَلَمَّا غَشِيَتِ الْمَجْلِسَ عَجَاجَةُ الدَّابَّةِ خَمَرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَنْفَهُ بِرِدَائِهِ ثُمَّ قَالَ لَا تُغَيِّرُوا عَلَيْنَا فَسَلَّمَ عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ وَقَفَ فَنَزَلَ فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ وَقَرَأَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سَلُولٍ أَيُّهَا الْمَرْءُ لَا أَحْسَنَ مِنْ هَذَا إِنْ كَانَ مَا تَقُولُ حَقًّا فَلَا تُؤْذِنَا فِي مَجَالِسِنَا وَارْجِعْ إِلَى رَحْلِكَ فَمَنْ جَاءَكَ مِنَّا فَاقْصُصْ عَلَيْهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ اغْشِنَا فِي مَجَالِسِنَا فَإِنَّا نُحِبُّ ذَلِكَ فَاسْتَبَّ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْيَهُودُ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَتَوَاتَبُوا فَلَمْ يَزَلِ النَّبِيُّ ﷺ يُخَفِّضُهُمْ ثُمَّ رَكِبَ دَابَّتَهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ أَيُّ سَعْدُ أَلَمْ تَسْمَعْ إِلَى مَا قَالَ أَبُو حُبَابٍ يُرِيدُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَالَ كَذًا وَكَذَا قَالَ اغْفُ عَنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاصْفَحْ فَوَاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَاكَ اللَّهُ الَّذِي أَعْطَاكَ وَلَقَدْ اصْطَلَحَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يَتَوَجَّوهُ فَيَعْصِبُونَهُ بِالْعِصَابَةِ فَلَمَّا رَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِالْحَقِّ الَّذِي أَعْطَاكَ شَرِقَ بِذَلِكَ فَذَلِكَ فَعَلَّ بِهِ مَا رَأَيْتَ فَعَفَا عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ .

O ONOME KOJI NE
NAZOVE SELAM POČINITELJU
GRIJEHA NE UZVRATI NA NJEGOV SELAM
SVE DOK NJEGOVO POKAJANJE NE BUDE
OČEVIDNO,¹ I NAKON KOLIKO VREMENA
POKAJANJE GREŠNIKOVO
POSTAJE OČEVIDNO²

Abdullah b. Amr kaže: “Ne nazivajte selam pijanicama!”

6255. PRIČAO NAM JE Ibn-Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ka'ba da je Abdullah b. Ka'b rekao:

“Čuo sam Ka'ba b. Malika kako priča (o tome) kada je izostao iz Pohoda na Tebuk: ‘I zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se s nama razgovara. Dolazio sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nazivao mu selam i pitao se u sebi da li je pomaknuo svoje usne uzvraćajući na selam ili ne sve dok nije prošlo punih pedeset noći, kad je Vjerovjesnik objavio, nakon što je klanjao sabah-namaz, da nam je Allah, dželle šanuhu, oprostio.’”

بَابُ مَنْ لَمْ يُسَلِّمْ

عَلَى مَنْ اقْتَرَفَ ذَنْبًا وَلَمْ يَرُدَّ سَلَامَهُ حَتَّى
تَتَبَيَّنَ تَوْبَتُهُ وَإِلَى مَتَى تَتَبَيَّنُ تَوْبَةُ الْعَاصِي

وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو لَا تُسَلِّمُوا عَلَى شَرِبَةِ الْخَمْرِ

٦٢٥٥. حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ
عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ
سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ
عَنْ تَبُوكَ وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ كَلَامِنَا وَآتَى
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَسْلَمَ عَلَيْهِ فَأَقُولُ فِي نَفْسِي
هَلْ حَرَّكَ شَفَتَيْهِ بِرَدِّ السَّلَامِ أَمْ لَا حَتَّى
كَمَلْتُ خَمْسُونَ لَيْلَةً وَأَذِنَ النَّبِيُّ ﷺ بِتَوْبَةِ اللَّهِ
عَلَيْنَا حِينَ صَلَّى الْفَجْرَ .

- Ovim dijelom naslova Buhari ukazuje na to da postoji razilaženje među učenjacima o ovom pitanju. Većina (*džumhur*) smatra da se ne naziva selam velikom grešniku (*fasiku*), niti onome ko uvodi novotarije u vjeru. Nevevi kaže: “Što se tiče onoga ko uvodi novotarije u vjeru i onoga ko učini veliki grijeh, ali se ne pokaje, njima se ne naziva selam, niti im se na selam uzvraća, kao što je rekla i jedna grupa učenjaka. A ako je čovjek primoran da im nazove selam, zbog bojazni za svoju vjeru i dunjaluk u slučaju da ne nazove selam, nazvaće im selam...”
- I ovaj dio naslova ukazuje na to da postoji razilaženje o tome kada tevba grešnika postaje očigledna. Jedni kažu da je to nakon godinu dana, drugi nakon pola godine, a treći da je za to potrebno pedeset dana, kao što je bio slučaj sa Ka'bom b. Malikom. U slučaju Ka'b b. Malika bilo je moguće znati kada se pokajao i kada je Allah dželle šanuhu, primio njegovo pokajanje. Poslije njega to nije tako moguće saznati, ali je dovoljno da čovjek iskaže znakove kajanja i ostavljanja grijeha.

KAKO SE UZVRAĆA
SELAM ŠTIĆENICIMA
U MUSLIMANSKOJ DRŽAVI³

6256. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, kojeg je obavijestio Šuajb, prenoseći od Zuhrija, a on od Urve da je Aiša, radijallahu anha, kazivala:

“Jedna grupa židova ušla je kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: ‘*Es-samu alejke!*’ (smrt tebi!). Ja sam to razumjela, te rekoh: ‘*Alejkumus-samu vel-la‘netu!*’ (vama smrt i na vas prokletstvo!)⁴.

‘Polahko Aiša’, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘Allah zaista voli blagost u svemu!’ ‘Allahov Poslaniče’, rekoh mu, ‘zar nisi čuo šta su rekli?!’

‘Čuo sam i rekao: ‘I vama!’, odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

6257. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, kojeg je obavijestio Malik, prenoseći od Abdullaha b. Dinara, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada vas pozdravljaju židovi i jedan od njih kaže: ‘*Es-samu alejke!*’ (smrt tebi!)” – ti reci: ‘*Ve alejke!*’ (i tebi!).”

بَابُ كَيْفِ يُرَدُّ عَلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ السَّلَامُ

٦٢٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ رَهْطٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ فَفَهَّمْتُهَا فَقُلْتُ عَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَدْ قُلْتُ وَعَلَيْكُمْ .

٦٢٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمُ الْيَهُودُ فَإِنَّمَا يَقُولُ أَحَدُهُمُ السَّامُ عَلَيْكَ فَقُلْ وَعَلَيْكَ .

3 Tj. nemuslimanima štićenima islamske države. Ovaj naslov daje osjećaj da uzvraćanje selama zimmijama nije zabranjeno, te je zato Buhari rekao: “Kako se uzvraća selam...?”

Ibn-Bettal, kaže: “Neki tvrde: “Uzvraćanje selama zimmijama je farz (dužnost) radi riječi Uzvišenog Allaha: ‘Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili ga uzvratite...’ (En-Nisa, 86)”

4 Aiša, radijallahu anha, je ovo izrekla zato što je smatrala da je dozvoljeno proklinjati nevjernike zbog stanja u kojem se nalaze, a pogotovo ako urade (ili kažu) nešto za šta zaslužuju kaznu. Ili je, pak, znala da će ovi ljudi ostati nevjernici i da će tako i umrijeti. Međutim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije želio da ona uobičaji ružan govor, ili joj je, pak, zamjerio pretjerano huljenje.

6258. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejba, njemu Hušejm, kojeg je obavijestio Ubejdullah b. Ebu-Bekr b. Enes da mu je pričao Enes b. Malik, radijallahu anhu, koji je kazivao:

“Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Kada vas pozdrave sljedbenici Knjige, recite: ‘I vama!’”¹

O ONOME KOJI POGLEDA U PISMO ONOGA OD KOGA PRIJETI OPASNOST MUSLIMANIMA, KAKO BI SE OTKRILO NJEGOVO STANJE²

6259. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Behlul, njemu Ibn-Idris, a ovom Husajn b. Abdur-Rahman, prenoseći od Sa‘da b. Ubejde, on od Ebu-Abdur-Rahmana Sulemija, a ovaj od Alije, radijallahu anhu, koji kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je mene, Zubejra b. Avama i Ebu-Merseda Ganevija – a svi smo bili konjanici – i rekao nam: ‘Idite sve dok ne stignete do Revdatu-Haha; tu ćete naći jednu idolopokloničku ženu kod koje je pismo upućeno idolopoklonicima od Hatiba b. Ebu-Beltea.’

Stigli smo je na mjestu gdje nam je i rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – a išla je jašući na svojoj devi – i upitali je: ‘Gdje je pismo koje nosiš?’

‘Nemam ja nikakvo pismo!’, odgovorila nam je. Mi smo tada natjerali njenu devu da klekne na koljena, a onda tražili pismo u njenom prtljagu, ali nismo ništa našli. Moja dva (druga) pratioca rekoše: ‘Ne vidimo nikakvo pismo!’

‘Ja znam’, rekoh, ‘da Allahov Poslanik, sallallahu

٦٢٥٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنُ أَنَسٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا وَعَلَيْكُمْ .

بَابُ مَنْ نَظَرَ فِي كِتَابِ

مَنْ يُحْذَرُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ لِيَسْتَقْبِلِينَ أَمْرَهُ

٦٢٥٩. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ بَهْلُولٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنِي حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ وَأَبَا مَرْثَدَةَ الْغَنَوِيَّ وَكُلَّنَا فَارِسٌ فَقَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاخٍ فَإِنَّ بِهَا امْرَأَةً مِنَ الْمُشْرِكِينَ مَعَهَا صَحِيفَةٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ قَالَ فَأَذْرَكْنَاهَا تَسِيرٌ عَلَى جَمَلٍ لَهَا حَيْثُ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ قُلْنَا آيِنَ الْكِتَابُ الَّذِي مَعَكَ قَالَتْ مَا مَعِيَ كِتَابٌ فَأَنخَنَّا بِهَا فَابْتَغَيْنَا فِي رَحْلِهَا فَمَا وَجَدْنَا شَيْئًا قَالَ صَاحِبَايَ مَا نَرَى كِتَابًا قَالَ قُلْتُ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي يُخْلَفُ بِهِ لَتُخْرِجَنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَا جَرْدَنَكَ قَالَ فَلَمَّا رَأَتْ الْجِدَّ مِنِّي

¹ Ovo može da znači: “Vama neka bude ono što zaslužujete od grdnje.”

Bejdavi kaže: “Ovo znači: ‘Kažem vam, neka vam bude ono što želite da bude s nama i neka vam bude ono što zaslužujete.’”

² Ovim naslovom Buhari ukazuje da je dozvoljeno gledati u pismo onoga za koga se strahuje da će muslimanima učiniti štetu, jer se time otklanja veća šteta nego što je gledanje u tuđe pismo.

alejhi ve sellem, nije slagao! Tako mi Onoga kojim se zaklinjem (Allaha), ili ćeš izvaditi pismo ili ću ti skinuti odjeću!’ Kada je vidjela moju odlučnost da ću to i uraditi, stavila je ruku za pojas – a bila je omotana ogrtačem – i izvadila pismo. Pismo smo odnijeli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on upitao Hatiba: ‘Šta te je nagnalo, Hatibe, na ono što si učinio?’

‘Ja nisam imao razloga’, odgovori mu on, ‘osim što vjerujem u Allaha i Njegova Poslanika; nisam niti promijenio niti zamijenio svoju vjeru, samo sam želio ljudima učiniti dobročinstvo kojim će Allah zaštititi moju porodicu i imetak, a nema nijednog od tvojih drugova, a da tamo nema nekoga pomoću kojeg Allah štiti njegovu porodicu i njegov imetak.’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Istinu je rekao, pa mu samo ono što je dobro recite!’

‘Doista je on izdao Allaha i Njegova Poslanika i vjernike’, reče Omer b. Hattab, ‘pa me pusti da mu odsiječem glavu!’³

‘Omere’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘šta znaš, možda je Allah pogledao na borce Bedra i rekao: ‘Radite šta hoćete! Zajamčen vam je Džennet!’ Omerove oči tada zasuziše, i on reče: ‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!’”

أَهْوَتْ بِيَدِهَا إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْ الْكِتَابَ قَالَ فَاَنْطَلَقْنَا بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ يَا حَاطِبُ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ مَا بِي إِلَّا أَنْ أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا غَيَّرْتُ وَلَا بَدَّلْتُ أَرَدْتُ أَنْ تَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ مِنْ أَصْحَابِكَ هُنَاكَ إِلَّا وَلَهُ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ قَالَ صَدَقَ فَلَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا قَالَ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِنَّهُ قَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعَنِي فَأَضْرَبَ عُنُقَهُ قَالَ فَقَالَ يَا عُمَرُ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ قَدْ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اْعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ الْجَنَّةُ قَالَ فَدَمَعَتْ عَيْنَا عُمَرَ وَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ .

3 Ibn-Tin kaže da se ove Omerove riječi mogu protumačiti tako što on nije čuo šta je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za Hatiba, ili je Omer ove svoje riječi izrekao prije nego što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da se Hatibu govori samo ono što je dobro. Moguće je i to da Omer nije smatrao da Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, zabrana da se Hatibu govore ružne riječi, istovremeno ne znači i kažnjavanje Hatiba zasluženom kaznom.

KAKO SE PIŠE PISMO SLJEDBENICIMA KNJIGE

6260. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebu-Hasan, kojeg je obavijestio Abdullah, njega Junus, prenoseći od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe da mu je Ibn-Abbas pričao, prenoseći od Ebu-Sufjana b. Harba da je Herakle poslao po njega i grupu Kurejšija koji su bili u trgovini u Šamu, te su mu došli. Potom je spomenuo cijelo predanje i rekao:

“Zatim je Herakle zatražio da mu se donese pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je ono pročitano. U njemu je stajalo: ‘U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog! Od Muhammeda, Allahovog roba i Njegovog poslanika, Heraklu, vladaru (velikodostojniku) Bizantinaca. Selam onome koji slijedi Uputu (*Es-selamu ala menittebe‘al-huda*)! A nakon ovoga kažem...’”¹

ČIJE SE IME PRVO SPOMINJE U PISMU²

6261. KAŽE Lejs: “Pričao mi je Dža‘fer b. Rebi‘a, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo nekog čovjeka od Benu-Israila koji je uzeo komad drveta, izbušio na njemu rupu te u nju stavio

بَابُ كَيْفَ يُكْتَبُ الْكِتَابُ إِلَى أَهْلِ الْكِتَابِ

٦٢٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَكَانُوا تِجَارًا بِالشَّامِ فَأَتَوْهُ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَرَأَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ.

بَابُ بِمَنْ يُبْدَأُ فِي الْكِتَابِ

٦٢٦١. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَخَذَ خَشَبَةً فَتَقَرَّهَا فَأَدْخَلَ

¹ Ibn-Bettal kaže: “Ovaj hadis ukazuje na to da je sljedbenicima Knjige dozvoljeno pisati “*Bismillahir-rahmanir-rahim*”, kao i to da se prvo spominje ime onoga ko šalje pismo, pa onda ime onoga kome se šalje. U njemu je, takođe, dokaz onima koji smatraju dozvoljenim, po potrebi, nazivanje selama u pismu sljedbenicima Knjige....”

Hadis, međutim, ukazuje na to da se radi o nazivanju selama u drugačijoj formi, pa se ovdje kaže: “Selam onome ko slijedi uputu”.

² Tj. da li će onaj ko piše pismo prvo spomenuti svoje ime ili ime onoga kome piše pismo?

Muhelleb kaže: “Sunnet je da onaj ko piše pismo prvo spomene sebe.”

Od Ejjuba se prenosi da je on ponekad prvo spominjao ime čovjeka kojem piše, pa onda svoje. Kada je Malik o tome upitan, odgovorio je: “Nema smetnje u tome, a to liči na ono kada čovjek na sijelu napravi mjesta drugome.”

hiljadu dinara i pismo za svoga prijatelja.”
Umer b. Ebu-Selema prenosi od svoga oca da je čuo Ebu-Hurejru kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovjek je prosjekao komad drveta,³ stavio novac unutra i napisao pismo: ‘Od toga i toga tome i tome...’”

VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, RIJEČI:
“USTANITE SVOME PRVAKU!”⁴

6262. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘ba, prenoseći od Sa‘da b. Ibrahima, on od Ebu-Umame b. Sehla b. Hunejfa, a ovaj od Ebu-Seida da su ljudi iz plemena Kurejza pristali na Sa‘dovu presudu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je po njega, i on je došao, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Ustanite svome prvaku!” (ili je rekao: svome najboljem čovjeku). Sa‘d je sjeo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu on reče: “Ovi su prihvatili tvoju presudu!” Sa‘d na to odgovori: “Ja presuđujem da se pogube njihovi ratnici, a da se žene i djeca uzmu kao roblje!” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Presudio si kako je presudio Vladar (Allah)!”

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Neki moji drugovi, prenoseći od Ebu-Velida, rastumačili su mi Ebu-Seidovo predanje sve do Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: ‘... tvoju presudu.’”⁵

فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ وَصَحِيفَةً مِنْهُ إِلَى صَاحِبِهِ وَقَالَ
عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ
النَّبِيُّ ﷺ نَجَرَ خَشَبَةً فَجَعَلَ الْمَالَ فِي جَوْفِهَا
وَكَتَبَ إِلَيْهِ صَحِيفَةً مِنْ فُلَانٍ إِلَى فُلَانٍ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ

٦٢٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
سَعْدِ بْنِ إِبرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ
حَنِيفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ أَهْلَ قُرَيْظَةَ نَزَلُوا عَلَى
حُكْمِ سَعْدٍ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِ فَجَاءَ فَقَالَ
قُومُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ أَوْ قَالَ خَيْرِكُمْ فَقَعَدَ عِنْدَ النَّبِيِّ
ﷺ فَقَالَ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي
أَحْكُمُ أَنْ تُقْتَلَ مُقَاتِلَتُهُمْ وَتُسَبَى ذَرَارِيُّهُمْ فَقَالَ
لَقَدْ حَكَمْتَ بِمَا حَكَّمَ بِهِ الْمَلِكُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
أَفْهَمَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ أَبِي الْوَلِيدِ مِنْ قَوْلِ
أَبِي سَعِيدٍ إِلَى حُكْمِكَ .

3 Ibn-Tin kaže: “U kazivanju o čovjeku koji je prosjekao komad drveta nalazi se potvrda o kerametima evlija.”

4 Buhari ovim naslovom želi pojasniti kakav je pravni tretman (*hukm*) ustajanja onoga ko sjedi onome ko ulazi na sijelo i sl. On, međutim, naslovom kategorički ne pojašnjava taj stav zbog postojanja različitih mišljenja u vezi s tim.

5 Ibn-Bettal, tako, smatra da se iz ovog hadisa razumije da je dozvoljeno ustati iz počasti prema uglednom, učenom ili prvaku. On kao dokaz za svoj stav o ustajanju drugome, navodi hadis koji bilježi En-Nesai, a prenosi ga Aiša, radijallahu anha, da bi Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi vidio Fatimu, svoju kćerku, da dolazi, izrazio joj dobrodošlicu, ustao i poljubio je, a zatim bi je uzeo za ruku i posadio na mjesto gdje je sjedio. Drugi smatraju da nije nikome dozvoljeno ustajati i kao dokaz navode hadis koji prenosi Ebu Umame u kojem kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je izašao (iz svoje sobe) naslanjajući se na štap i mi

RUKOVANJE¹

Ibn-Mes'ud kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio me je sjedenju u namazu (*tešehhudu*)², a moja šaka bila je među njegovim šakama."

Ka'b b. Malik kaže: "Ušao sam u džamiju, a u njoj je bio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Talha b. Ubejdullah ustao je i žureći krenuo prema meni dok se nije rukovao sa mnom i čestitao mi."³

6263. PRIČAO NAM JE Amr b. Asim, njemu Hemmam, prenoseći od Katade, koji kaže:

"Upitao sam Enesa: 'Je li rukovanje bilo uobičajeno među Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima?'

'Da', odgovorio je."

6264. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, kojeg je obavijestio Hajva da mu je pričao Ebu-Akil Zuhra b. Ma'bed da je čuo svoga djeda Abdullaha b. Hišama kako kaže:

"Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a on je držao ruku Omera b. Hattaba."⁴

بَابُ الْمُصَافَحَةِ

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ عَلَّمَنِي النَّبِيُّ ﷺ التَّشَهُّدَ وَكَفَى بَيْنَ كَفَيْهِ وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَامَ إِلَيَّ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ يَهْرُولُ حَتَّى صَافَحَنِي وَهَنَانِي .

٦٢٦٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَنَسٍ أَكَانَتْ الْمُصَافَحَةُ فِي أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَعَمْ .

٦٢٦٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبُدٍ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ .

smo mu ustali, a on reče: "Ne ustajte kao što ustaju nemuslimani jedni drugima!"

U svakom slučaju, može se reći da ustajanje može biti:

- zabranjeno, ako se ustaje onom ko želi da mu se ustaje oholeći se time,
- pokuđeno, ako se ustaje onome ko nije ohol, ali postoji bojazan da zbog toga ne padne u ono čega se boji (tj. oholost),
- dozvoljeno, ako se ustaje iz počasti, ali onome ko ne želi da mu se ustaje i
- pohvalno (mendub), ako se ustaje onome ko dođe s putovanja.

¹ Ibn-Bettal kaže: "Rukovanje sva ulema smatra lijepim, a Malik je rukovanje smatrao pohvalnim nakon što ga je smatrao pokuđenim."

A Nevevi kaže: "Rukovanje prilikom susreta je sunnet i o tome postoji konsenzus."

Iz opće naredbe o rukovanju izuzima se rukovanje muškaraca sa ženama i lijepim ženskobanjastim dječakom.

² Tj. sjedenju u namazu.

³ Čestitao mi je to što je njegova tevba primljena i što je povodom toga objavljen ajet.

⁴ Ibn-Hadžer u djelu *Fethul-bari* smatra da je Buhari ovaj hadis uvrstio pod naslov o rukovanju, jer držanje za ruku uglavnom znači i dodirivanje dlanova šake. Potom je Buhari izdvojio poseban naslov o držanju za

DRŽANJE DVJEMA RUKAMA⁵

Hammad b. Zejd rukovao se s Ibn-Mubarekom (svojim) dvjema rukama.

6265. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, a njemu Sejf kako je čuo od Mudžahida da mu je pričao Abdullah b. Sahbera Ebu-Ma‘mer, koji je čuo Ibn-Mes‘uda da kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio me je učenju na sjedenju u namazu (tešehhudu), kao što me podučava suri iz Kur’ana – a moja je šaka bila među njegovim šakama: ‘*Et-tehijjatu lillahi ves-salavatu vet-tajjibatu es-selamu alejke ejjuhen-nebijju ve rahmetullahi ve berekatuhu, es-selamu alejna ve ala ibadillahis-salihin. Ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu!*’ (Najbolji pozdravi, salavati i pohvale (riječi) pripadaju Allahu! Selam tebi, Vjerovjesniče, Allahova milost i Njegovi blagoslovi! Selam nama i Allahovim dobrim robovima! Svjedočim da nema Boga osim Allaha te da je Muhammed Njegov rob i poslanik!) – tako smo učili dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio živ među nama, a kada je preselio, učili smo: ‘*Es-selamu...*’⁶ (selam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem).’⁷

بَابُ الْأَخْذِ بِالْيَدَيْنِ

وَصَافِحَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ ابْنَ الْمُبَارَكِ بِيَدَيْهِ .

٦٢٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفٌ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا يَقُولُ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَخْبَرَةَ أَبُو مَعْمَرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكَفَى بَيْنَ كَفَيْهِ التَّشَهُّدَ كَمَا يُعَلَّمُنِي السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَهُوَ بَيْنَ ظَهْرَانَيْنَا فَلَمَّا قُبِضَ قُلْنَا السَّلَامُ يَعْنِي عَلَى النَّبِيِّ ﷺ .

ruku, a koji slijedi odmah iza ovog hadisa, jer je držanje ruku, pored rukovanja, dozvoljeno. Ajni u svom komentaru Buharijinog *Sahiha*, smatra da se u ovom hadisu radilo o rukovanju.

5 U predaji Ebu-Zerra stoji: “Držanje jednom rukom”.

Ibn-Bettal kaže: “Držanje za ruku je rukovanje pojačanim intenzitetom i to učenjaci smatraju pohvalnim, a razišli su se u pogledu ljubljenja ruke. Malik nije odobravao ljubljenje ruke i negirao je predaje koje postoje o tome, dok su drugi ljubljenje ruke smatrali dozvoljenim.”

Nevevi kaže: “Ljubljenje ruke nekog čovjeka zbog njegovog zuhda (pobožnosti), znanja, čednosti, poštenja i sl., spada u pitanja vjere i nije pokuđeno, već je, naprotiv, pohvalno. Međutim, ako je to ljubljenje ruke zbog njegovog bogatstva, utjecaja i ugleda među ljudima, onda je to veoma pokuđeno.”

6 Tj. učili su u trećem licu i govorili su: “Es-selamu ‘alen-nebijji” (selam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem).”

7 Ovo je Buharijin dodatak hadisu.

GRLJENJE¹ I RIJEČI JEDNOG ČOVJEKA DRUGOME: “KAKO SI OSVANUO?”

6266. PRIČAO NAM JE Ishak kako ga je obavijestio Bišr b. Šu‘ajb da mu je pričao njegov otac, prenoseći od Zuhrija, kojeg je obavijestio Abdullah b. Ka‘b, a njega Abdullah b. Abbas da je Alija (tj. Ibn-Ebu-Talib) izišao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem; a PRIČAO NAM JE i Ahmed b. Salih, njemu Anbesa, a ovom Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Abdullah b. Ka‘b b. Malik, a njega Abdullah b. Abbas da je Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, izišao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je on bio u bolesti od koje je umro, pa su ljudi rekli:

“O Ebu-Hasane, kako je osvanuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?”

“Osvanuo je, hvala Allahu, zdrav”, reče im on. Abbas ga uze za ruku i reče: “Zar ga nisi vidio?! Tako mi Allaha, ti ćeš za tri dana biti pod drugom palicom (pod upravom drugog vladara)! Tako mi Allaha, doista smatram da će Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umrijeti u svojoj bolesti, jer doista raspoznajem smrt na licima potomaka Abdul-Muttalibovih. Zato hajdemo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga pitamo kome će pripasti hilafet. Ako će hilafet pripasti nama, to ćemo znati, a ako će pripasti drugima, mi ćemo od njega tražiti da hilafet oporuči nama.” “Tako mi Allaha”, reče mu Alija, “ako hilafet zatražimo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa nam ga ne dadne, nikada nam ga ljudi neće dati, a ja ga nikada neću zatražiti od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”²

بَابُ الْمَعَانِقَةِ وَقَوْلِ الرَّجُلِ كَيْفَ أَصْبَحْتَ

٦٢٦٦. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا يَعْنِي ابْنَ أَبِي طَالِبٍ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوفِّي فِيهِ فَقَالَ النَّاسُ يَا أَبَا حَسَنِ كَيْفَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَصْبَحَ بِحَمْدِ اللَّهِ بَارِتًا فَأَخَذَ بِيَدِهِ الْعَبَّاسُ فَقَالَ أَلَا تَرَاهُ أَنْتَ وَاللَّهِ بَعْدَ الثَّلَاثِ عَبْدُ الْعَصَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَيَتَوَفَّى فِي وَجَعِهِ وَإِنِّي لَأَعْرِفُ فِي وَجُوهِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْمَوْتَ فَادْهَبْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَنَسْأَلُهُ فَيَمُنُّ يَكُونُ الْأَمْرُ فَإِنْ كَانَ فِينَا عَلِمْنَا ذَلِكَ وَإِنْ كَانَ فِي غَيْرِنَا أَمَرْنَاهُ فَأَوْصَى بِنَا قَالَ عَلِيٌّ وَاللَّهِ لَنْ سَأَلْنَاهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَيَمْنَعُنَا لَا يُعْطِينَاهَا النَّاسُ أَبَدًا وَإِنِّي لَا أَسْأَلُهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَبَدًا.

¹ Iako je Buhari u naslovu spomenuo grljenje, nije naveo hadis u kojem se ono spominje, već je naveo hadis koji se odnosi na drugi dio naslova. Najvjerojatnije je da Buhari nije stigao pod naslov “Grljenje” uvrstiti nijedan hadis, pa ga je prepisivač njegovog *Sahiha*, našavši ga takvog, spojio sa sljedećim naslovom.

² Mahleb kaže: “Iz toga što je Abbas uzeo Aliju za ruku, razumije se da je dozvoljeno rukovanje i pitanje za bolesnika kako je osvanuo. Iz hadisa se vidi da je dozvoljena zakletva kada kod čovjeka preovlada mišljenje

O ONOME KOJI ODGOVORI (NA POZIV):
“ODAZIVAM TI SE I POKORAVAM!”

6267. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Hemmam, prenoseći od Katade, on od Enesa, a ovaj od Mu‘aza, koji kaže:

“Bio sam iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na jahalici, pa me je zovnuo: ‘O Mu‘aze!’ ‘Odazivam ti se i pokoravam!’, rekoh. To je ponovio tri puta, a zatim rekao: ‘Znaš li koje su dužnosti robova prema Allahu? Da mu ibadet čine i da Mu ništa ne pridružuju!’³ Potom je išao jedno vrijeme, a onda rekao: ‘O Mu‘aze!’

‘Odazivam ti se i pokoravam!’, odgovorih.

‘Znaš li koja su prava robova kod Allaha ako to budu činili? Da ih ne kazni!’”

Pričao nam je Hudba, njemu Hemmam, a ovom Katada, prenoseći od Enesa, a on od Mu‘aza ovaj hadis.

6268. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovom A‘meš, njemu Zejd b. Vehb, a ovom Ebu-Zerr u Rebezi, kazujući:

“Išao sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, navečer Harrom (zemljištem crnog kamenjara) u Medini – a ispred nas bilo je brdo Uhud – pa mi on reče: ‘O Ebu-Zerre, da imam zlata koliko je brdo Uhud, ne bih volio zanoćiti noć ili tri noći, a da mi od toga ostane jedan dinar – osim da ga ostavim za dug – da ga ne podijelim među Allahovim robovima ovako i ovako i ovako’, pokazujući nam svojom rukom. Potom reče: ‘O Ebu-Zerre!’

بَابُ مَنْ أَجَابَ بِلَبِّكَ وَسَعْدَيْكَ

٦٢٦٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ مُعَاذٍ قَالَ أَنَا رَدِيفُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبِّكَ وَسَعْدَيْكَ ثُمَّ قَالَ مِثْلَهُ ثَلَاثًا هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ قُلْتُ لَا قَالَ حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ثُمَّ سَارَ سَاعَةً فَقَالَ يَا مُعَاذُ قُلْتُ لَبِّكَ وَسَعْدَيْكَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُمْ حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ مُعَاذٍ بِهِذَا .

٦٢٦٨. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا وَاللَّهِ أَبُو ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي حَرَّةِ الْمَدِينَةِ عِشَاءً اسْتَقْبَلَنَا أَحَدٌ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ مَا أَحَبُّ أَنْ أُحْدَا لِي ذَهَبًا يَأْتِي عَلَيَّ لَيْلَةً أَوْ ثَلَاثَ عِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ إِلَّا أَرْضُدُّهُ لِدَيْنٍ إِلَّا أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللَّهِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا وَأَرَانَا بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ قُلْتُ لَبِّكَ وَسَعْدَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْكَثْرُونَ هُمُ الْأَقْلُونَ إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا

o nečemu, kao i to da uopće nije spomenuto da će hilafet pripasti Aliji, radijallahu anhu, nakon Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, jer se Abbas zakleo da će Alija biti podanik, a ne zapovjednik. On je to znao iz Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, smjernica koje su ukazivale na to da će hilafet pripasti drugome. A u Alijinoj šutnji je dokaz da je on imao znanje o onome o čemu je govorio Abbas.

3 Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Da Mu ibadet čine”, ukazuju na djela, tj. na pokornost ljudi prema Allahu, dželle šanuhu, putem njihovih djela. A riječi: “I da Mu ništa ne pridružuju”, ukazuju na ubjedenje.

‘Odazivam ti se i pokoravam, Allahov Poslaniče!’, rekoh, a on nastavi: ‘Oni koji imaju mnogo (imetka) imat će malo (nagrade), osim onoga koji dijeli ovako i ovako!’ Zatim mi reče: ‘Ostani na svome mjestu i ne miči se, o Ebu-Zerre, dok se ne vratim!’ Potom je otišao od mene sve dok nije iščezao. Čuo sam neki glas i uplašio se da se nije neko ispriječio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, (ili da se nije desila nesreća), pa sam htio otići tamo. Onda sam se sjetio riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Ne miči se!’, pa sam ostao na svome mjestu. Nakon što se vratio, rekoh: ‘Allahov Poslaniče, čuo sam neki glas, pa sam se uplašio da ti se nije neko ispriječio, ali sam se onda sjetio tvojih riječi, te sam ostao (ovdje). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘To je Džibril, koji mi je došao i obavijestio me da će iz moga ummeta onaj koji umre, a nikoga ne bude smatrao Allahu ravnim, ući u Džennet.’

‘Allahov Poslaniče, rekoh, ‘pa i ako učini blud i ukrade?!’

‘Pa i ako učini blud i ukrade!’, odgovori on.”

Rekao sam Zejdu: “Čuo sam da se radi o Ebu-Derdau”, a on mi reče: “Svjedočim da mi je ovaj hadis pričao Ebu-Zerr u Rebezi.”

A‘meš kaže: “Pričao mi je Ebu-Salih, prenoseći od Ebu-Derdaa (nešto) poput ovoga.”

Ebu-Šihab prenosi od A‘meša da je u hadisu (umjesto riječi: “...ne bih volio zanoćiti noć ili tri noći, a da mi od toga ostane jedan dinar...” rečeno: “... (da) ostane kod mene više od tri noći...”

وَهَكَذَا ثُمَّ قَالَ لِي مَكَانَكَ لَا تَبْرَحْ يَا أَبَا ذَرٍّ حَتَّى
أَرْجِعَ فَأَنْطَلِقَ حَتَّى غَابَ عَنِّي فَسَمِعْتُ صَوْتًا
فَخَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرْضَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَرَدْتُ
أَنْ أَذْهَبَ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا
تَبْرَحْ فَمَكُثْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِعْتُ صَوْتًا
خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ عُرْضَ لَكَ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَكَ
فَقُمْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ ذَاكَ جِبْرِيلُ أَتَانِي فَأَخْبَرَنِي
أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ
الْجَنَّةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ
وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قُلْتُ لَزِيدٍ إِنَّهُ بَلَغَنِي أَنَّهُ
أَبُو الدَّرْدَاءِ فَقَالَ أَشْهَدُ لِحَدِيثِهِ أَبُو ذَرٍّ بِالرَّبَذَةِ
قَالَ الْأَعْمَشُ وَحَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ عَنْ
أَبِي الدَّرْدَاءِ نَحْوَهُ وَقَالَ أَبُو شَهَابٍ عَنِ الْأَعْمَشِ
يَمُكُّثُ عِنْدِي فَوْقَ ثَلَاثٍ .

ČOVJEK NE DIŽE ČOVJEKA S NJEGOVA MJESTA¹

6269. PRIČAONAM JE Isma‘il b. Abdullah, njemu Malik, prenoseći od Nafija, on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Neka ne diže čovjek čovjeka s njegova mjesta, a da zatim on sjedne na to mjesto!”

“KAD VAM SE KAŽE: ‘NAČINITE MJESTA DRUGIMA TAMO GDJE SE SJEDI!’ – VI NAČINITE, PA ĆE I VAMA ALLAH MJESTO NAČINITI, A KAD VAM SE KAŽE: ‘DIGNITE SE!’ – VI SE DIGNITE!”²

6270. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Sufjan, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je zabranio da čovjek bude podignut sa svoga mjesta da na njega sjedne drugi. Ali (rekao je): “Vi naćinite mjesta i prostora!”³ Ibn-Omer prezirao je da čovjek ustane sa svoga mjesta, a da se zatim sjedne na njegovo mjesto.

بَابُ لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ

٦٢٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ .

بَابُ

(إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحَ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشَازُوا فَانْشَازُوا)

٦٢٧٠. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ نَهَى أَنْ يُقَامَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ وَيَجْلِسَ فِيهِ آخَرُ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَكْرَهُ أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ يَجْلِسَ مَكَانَهُ .

1 Ovo je dio hadisa koji je naveden poslije naslova i izrećen je u informativnoj formi, ali je u znaćenju imperativa, tj. “Neka ne diže čovjek čovjeka sa njegovog mjesta!” To potvrđuju predaje koje se nalaze u Ibn-Vehbovom *Musnedu* i Muslimovom *Sahihu*, a izrećene su u imperativnoj formi.

2 El-Mudžadela, 11. O tome na kakva mjesta za sjedenje se aludira ajetom postoje različita mišljenja. Većina ućenjaka (džumhur) smatra da ajet aludira na svako mjesto na kojem se sjedi, a na kojem se radi ili prića ono što je dobro.

3 Moguće je, takode, da su to rijeći Ibn-Omera, a ne rijeći Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. A Allah najbolje zna!

Svrha i mudrost ove zabrane jeste sprećavanje omalovažavanja prava muslimana, što može dovesti do mržnje, kao i podsticanje na skromnost koje vodi ka međusobnoj ljubavi. Takode, svi ljudi su u pogledu dozvoljenog ravnopravni i onaj ko prvi dođe do nećeg (dozvoljenog) zaslućuje to. A kad neko ima pravo na nešto, pa mu to bude bespravno uzeto, u tom slućaju to je otmica, a ona je haram. Shodno tome, dizanje čovjeka s njegovog mjesta nekad može biti pokućeno (*mekruh*), a nekad zabranjeno (*haram*).

O ONOME KOJI USTANE SA SVOGA
MJESTA (NA SIJELU) ILI U SVOJOJ KUĆI
A NE ZATRAŽI DOPUŠTENJE OD SVOJIH
DRUGOVA, ILI SE PRIPREMI DA
USTANE KAKO BI LJUDI USTALI

6271. PRIČAO NAM JE Hasan b. Umer, njemu Mu'temir, koji je čuo svoga oca kako prenosi od Ebu-Midžleza, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji kaže:

“Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio Zejnebom bint Džahš, pozvao je ljude koji su (kod njega) jeli, a zatim sjeli i razgovarali. On se počeo pripremati kao da želi ustati, ali oni nisu ustali. Kada je to vidio, ustao je, a kada je on ustao, ustali su s njim još neki ljudi, ali su trojica ostala. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom se vratio i namjeravao ući (u kuću), ali su ljudi još sjedili. Zatim su oni ustali i otišli. Otišao sam i obavijestio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da su oni otišli, pa je on došao i ušao (u kuću). Ja sam išao za njim i namjeravao sam ući, ali je on spustio zastor između mene i sebe, a Uzvišeni je Allah objavio: ‘O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti...’ – do riječi Uzvišenog: ‘... to bi, uistinu, kod Allaha bio veliki grijeh!’”¹

بَابُ مَنْ قَامَ مِنْ مَجْلِسِهِ أَوْ بَيْتِهِ وَلَمْ
يَسْتَأْذِنْ أَصْحَابَهُ أَوْ تَهَيَّأَ لِلْقِيَامِ لِيَقُومَ النَّاسُ

٦٢٧١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ
سَمِعْتُ أَبِي يَذْكُرُ عَنْ أَبِي مُجَلِّزٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ
مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا تَزَوَّجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ دَعَا النَّاسَ طَعَمُوا ثُمَّ جَلَسُوا
يَتَحَدَّثُونَ قَالَ فَآخَذَ كَأَنَّهُ يَتَهَيَّأُ لِلْقِيَامِ فَلَمْ يَقُومُوا
فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَامَ فَلَمَّا قَامَ قَامَ مَنْ قَامَ مَعَهُ مِنَ
النَّاسِ وَبَقِيَ ثَلَاثَةٌ وَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ جَاءَ لِيَدْخُلَ
فَإِذَا الْقَوْمُ جُلُوسٌ ثُمَّ إِنَّهُمْ قَامُوا فَانْطَلَقُوا قَالَ
فَجِئْتُ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَنَّهُمْ قَدْ انْطَلَقُوا فَجَاءَ
حَتَّى دَخَلَ فَذَهَبْتُ أَدْخُلُ فَأَرَخَى الْحِجَابَ بَيْنِي
وَبَيْنَهُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ) إِلَى قَوْلِهِ
(إِنَّ ذَلِكَ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا) .

¹ El-Ahzab, 53. Prijevod ovog ajeta prethodio je kod hadisa broj 6239. Ibn-Bettal kaže: “Iz hadisa se razumije da niko ne treba da uđe u kuću drugog čovjeka bez njegove dozvole i da onaj kome je dozvoljeno ne treba da sjedi više nego mu je dozvoljeno, kako ne bi uznemiravao ukućane i ometao ih u njihovim potrebama. Takođe se razumije da, kada neko uradi tako, dozvoljeno je domaćinu da pokaže da mu je gost na teretu i da ustane bez dozvole kako bi gost shvatio. Ako domaćin izađe iz kuće, gostu nije dozvoljeno da dalje sjedi, osim ako mu domaćin ponovo dozvoli. A Allah najbolje zna!”

SJEDENJE PODVIJENIH NOGU
DRŽEĆI SE ZA KOLJENA RUKOM
(RUKAMA), A TO SE ZOVE
“EL-KURFUSA”²

6272. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Galib, njemu Ibrahim b. Munzir Hizami, a ovom Muhammed b. Fulejh, prenoseći od svoga oca, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, koji kaže: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u dvorištu Kabe kako sjedi podvijenih nogu držeći se rukom³ za koljena ovako.”

O ONOME KOJI LEŽI
NASLONJEM (NA NEŠTO)
U PRISUSTVU SVOJIH DRUGOVA

Habbab kaže: “Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem – a bio je ogrnut svojom burdom (ogrtačem) – i rekao: ‘Hoćeš li moliti Allaha?’ On se tada ispravio i sjeo.”

6273. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Bišr b. Mufeddal, ovom Džurejr, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebi-Bekre, a on od svoga oca, koji je kazivao: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Hoćete li da vas obavijestim o najvećim među velikim grijesima?’ ‘Hoćemo, Allahov Poslaniče!’, odgovorili su, a on reče: ‘Pridruživanje Allahu sudruga i neposlušnost roditeljima.’”

بَابُ الْإِحْتِبَاءِ بِالْيَدِ وَهُوَ الْقَرْفُصَاءُ

٦٢٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي غَالِبٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ الْحِزَامِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِفَنَاءِ الْكَعْبَةِ مُحْتَبِيًا بِيَدِهِ هَكَذَا .

بَابُ مَنْ أَتَا بَيْنَ يَدَيْ أَصْحَابِهِ

قَالَ حَبَّابٌ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً قُلْتُ أَلَا تَدْعُو اللَّهَ فَقَعَدَ .

٦٢٧٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا الْجَرِيرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الْإِشْرَاقُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ .

- 2 Buhari ne pravi razliku između termina koje je upotrijebio u naslovu, a ti termini su sljedeći: “el-ihtiba” i “el-kurfusa”. Ibn Hadžer, međutim, smatra da postoji razlika između ova dva termina i da se izraz “el-ihtiba” upotrebljava kada se neko umota u odjeću ili kada obavije ruke oko nogu. Izraz “el-kurfusa”, pak, znači sjedenje s priljubljenim stegnima uz prsa i s obavijenim rukama oko nogu. On kaže da “el-ihtiba” nekad bude u vidu “el-kurfusa”, ali da nije svako obavijanje rukama oko nogu ili umotavanje odjećom “el-ihtiba” u vidu sjedenja s priljubljenim stegnima uz prsa obavijenih ruku oko koljena “el-kurfusa”, a Allah najbolje zna!
- 3 Nekada čovjek obavije jednu ruku oko nogu, a nekada obje. U ovom hadisu je spomenuto da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem., držao jednom rukom, međutim, postoje i drugi hadisi u kojim se spominje da je to radio i dvjema rukama.

6274. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Bišr hadis sličan ovome (u kojem stoji):

“... a bio je naslonjen,¹ pa je sjeo i rekao: ‘I lažno svjedočenje.’ To je neprestano ponavljao, tako da smo pomislili (u sebi): ‘Kada bi samo zašutio!’”

O ONOME KOJI POŽURI U HODU ZBOG NEKE POTREBE ILI CILJA

6275. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Umera b. Seida, a od Ebu-Mulejke da mu je Ukba b. Haris rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je ikindiju, pa je požurio, a zatim ušao u kuću.”²

LEŽAJ

6276. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Džerir, prenoseći od A‘meša, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, koja kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao bi posred ležaja, a ja bih ležala između njega i kible. Kada bih imala neku potrebu, ne bih voljela ustati, a da mu budem okrenuta licem, već bih se izvukla na drugu stranu.”³

٦٢٧٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ مِثْلَهُ وَكَانَ مُتَكِنًا فَجَلَسَ فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يُكْرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ .

بَابُ مَنْ أَسْرَعَ فِي مَشْيِهِ لِحَاجَةٍ أَوْ قَصْدٍ

٦٢٧٥. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ الْحَارِثِ حَدَّثَهُ قَالَ ﷺ وَسَلَّمَ الْعَصْرَ فَأَسْرَعَ ثُمَّ دَخَلَ الْبَيْتَ .

بَابُ السَّرِيرِ

٦٢٧٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي وَسَطَ السَّرِيرِ وَأَنَا مُضْطَجِعَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ تَكُونُ لِي الْحَاجَةُ فَأَكْرَهُ أَنْ أَقُومَ فَأَسْتَقْبِلَهُ فَأَنْسَلُ أَنْسِلًا .

- 1 Mahleb kaže: “Dozvoljeno je da alim, muftija ili vladar budu naslonjeni u društvu, u prisustvu ljudi, radi bola koji osjeća u nekom dijelu tijela ili da bi se malo odmorio, ali to neće raditi u svim svojim sjelima (sjednicama).”
- 2 Ibn-Bettal kaže da se iz ovog hadisa razumije da je dozvoljeno prvaku (imamu) da požuri u svome hodu zbog neke potrebe i da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, požurio da bi na vrijeme podijelio zekat onima kojim pripada. Hadis o ovome naveden je i u poglavlju o zekatu, kao i u poglavlju o namazu u džematu. Naslov daje osjećaj da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, išao smireno i polahko kada nije imao nikakvog razloga ili potrebe, kao i da nije imao običaj žuriti. Ono što se može zaključiti iz naslova jeste da nema nikakve smetnje da čovjek žuri u hodu ako ima neku potrebu ili razlog i da ne treba žuriti bez potrebe.
- 3 Iz hadisa se, kaže Ibn-Bettal, razumije da je dozvoljeno posjedovanje ležaja, spavanje na njemu, kao i spavanje žene u prisustvu njenog muža. Spominjanje ležaja u dijelu o traženju dozvole (za ulazak u kuću - *el-isti'zan*), te onoga što je spomenuto prije i poslije ovog poglavlja, jeste upravo to da iz traženja dozvole proizilazi ulazak u kuću, pa je Buhari spomenuo sve što ima bilo kakve veze s tim.

O ONOME KOME BUDE DODAT JASTUK⁴

6277. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Halid...; a pričao mi je i Abdullah b. Muhammed, njemu Amr b. Avn, a njemu Halid, prenoseći od Halida, on od Ebu-Kilabe da ga je obavijestio Ebu-Melih, koji mu je rekao:

“Ušao sam s tvojim ocem Zejdom kod Abdullaha b. Amra, pa nam je pričao da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, spomenut post. Potom je on ušao kod mene, a ja sam mu dodao jastuk od uštavljene kože napunjen palminim vlaknima. Sjeo je na zemlju – a jastuk je bio između mene i njega – i rekao mi: ‘Zar ti nije dovoljno (da postiš) tri dana od svakog mjeseca?’

‘Allahov Poslaniče!’, rekoh.

‘A pet?’, reče on.

‘Allahov Poslaniče!’, rekoh.

‘A sedam?’, reče on.

‘Allahov Poslaniče!’, rekoh.

‘A devet?’, upita on. ‘Allahov Poslaniče!’, rekoh.

‘A jedanaest?’, upita on.

‘Allahov Poslaniče!’, odgovorih, a on reče: ‘Nema posta preko posta Davudova, alejhis-salam! Postio je pola života: dan bi postio, a dan mrsio.’”

بَابُ مَنْ أُلْقِيَ لَهُ وَسَادَةٌ

٦٢٧٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ ح
و حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ
حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي
أَبُو الْمَلِيحِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِيكَ زَيْدٍ عَلَى
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَحَدَّثَنَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ذَكَرَ لَهُ
صَوْمِي فَدَخَلَ عَلَيَّ فَأَلْقَيْتُ لَهُ وَسَادَةً مِنْ أَدَمٍ
حَشَوَهَا لَيْفٌ فَجَلَسَ عَلَى الْأَرْضِ وَصَارَتْ
الْوَسَادَةُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَقَالَ لِي أَمَا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ
شَهْرٍ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خَمْسًا قُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ سَبْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ
تِسْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِحْدَى عَشْرَةَ قُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ شَطْرَ
الدَّهْرِ صِيَامُ يَوْمٍ وَإِفْطَارُ يَوْمٍ .

⁴ Jastuk je ono na šta se stavlja glava prilikom spavanja, a nekad se na njega i naslanja i na to se ovdje i misli.

Muhelleb kaže da ovaj hadis, između ostalog, ukazuje na to da treba počastiti starijeg, da onaj ko je stariji (na položaju) može posjetiti svoga učenika i podučavati ga u njegovom stanu, onome što mu je potrebno u vjeri i da treba nastojati biti skroman i dušu navikavati na to.

6278. PRIČAO NAM JE Jahja b. Dža'fer, njemu Jezid, prenoseći od Šu'be, on od Mugire, ovaj od Ibrahima, a on od Alkame da je došao u Šam...; a PRIČAO NAM JE i Ebu-Velid, njemu Šu'ba, prenoseći od Mugire, a on od Ibrahima, koji kaže: "Alkama je otišao u Šam; došao je u džamiju i klanjao dva rekata, a onda rekao: 'Allahu, daj mi (dobrog) druga!' Potom je sjeo pored Ebu-Derdaa i upitao ga: 'Odakle si ti?' 'Ja sam iz Kufe', odgovorio mu je, a on upita: 'Zar nije među vama čovjek koji zna Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, tajne koje niko drugi osim njega ne zna?' – misleći na Huzejfu (b. Jemana). 'Zar nije među vama, ili je bio među vama, onaj kojeg je Allah zaštitio od šejtana jezikom Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?' – misleći na Ammara. 'Zar nije među vama onaj koji je nosio misvak i jastuk (Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem)?' – misleći na Ibn-Mes'uda.

'Kako je Abdullah (b. Mes'ud) učio 'Vel-lejli iza jagša!' (Tako mi noći kada tmine razastre!)?' Alkama odgovori: 'Učio je: 'Vez-zekeri vel-unsu!' (Tako mi muška i ženska).'"¹

Ebu-Derda dodaje: "Ljudi su me neprestano uvjeravali, tako da su u meni skoro izazvali sumnju (u taj kiraet), a ja sam ga čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."²

POPODNEVNI ODMOR (KAJLULA)³ NAKON DŽUMA-NAMAZA

6279. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu Sufjan, prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa'da, koji je rekao: "Spavali bismo (odmarali se) i ručali poslije džume."

٦٢٧٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ أَنَّهُ قَدِمَ الشَّامَ ح وَ حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ ذَهَبَ عَلْقَمَةُ إِلَى الشَّامِ فَأَتَى الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ فَقَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي جَلِيسًا فَقَعَدَ إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ مِمَّنْ أَنْتَ قَالَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ السَّرِّ الَّذِي كَانَ لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ يَعْنِي حُذَيْفَةَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ كَانَ فِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ ﷺ مِنَ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَمَّارًا أَوْ لَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ السَّوَاكِ وَالْوَسَادِ يَعْنِي ابْنَ مَسْعُودٍ كَيْفَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقْرَأُ (وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى) قَالَ وَالذِّكْرُ وَالْأُنْثَى فَقَالَ مَا زَالَ هُوَ لَاءَ حَتَّى كَادُوا يُشَكِّكُونِي وَقَدْ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

بَابُ الْقَائِلَةِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ

٦٢٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ كُنَّا نَقِيلُ وَنَتَغَدَّى بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

¹ Alkama želi da kaže da je Abdullah b. Mes'ud učio: "Vel-lejli iza jagša, ven-nehari iza tedžella, vez-zekeri vel-unsu (Tako mi noći kada tmine razastre, i dana kad svane, i tako mi muška i ženska)", a nije učio: "Ve ma halekaz-zekere vel-unsu (I (tako mi) Onoga koji muško i žensko stvara)."

² Tj. ljudi su raspravljali i ubjeđivali ga da taj kiraet nije ispravan.

³ Kajlula je spavanje sredinom dana, kada je sunce na polovini neba (zeval), ili spavanje malo prije ili malo poslije toga. Hadis je naveden i u poglavljima o džumi i tamo se ukazuje na to da je tada bio običaj da ljudi (svaki dan) spavaju i odmaraju sredinom dana.

POPODNEVNI ODMOR U DŽAMIJI⁴

6280. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim, prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa'da, koji je rekao:

“Aliji nije bilo dražeg imena od imena Ebu-Turab; radovao bi se kada bi ga zvali tim imenom. Jednom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao Fatiminoj kući, radijallahu anha, ali nije zatekao Aliju u kući, te je upitao: ‘Gdje je sin tvoga amidže?’⁵

‘Između mene i njega bilo je nešto (prepirke)’, odgovorila je ona, ‘i on se naljutio na mene; izišao je i poslije podne nije odmarao kod mene.’ Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče jednoj osobi: ‘Pogledaj gdje je on.’ Potom se ta osoba vratila i rekla: ‘Allahov Poslanice, on leži u džamiji.’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je u džamiju, a Alija je ležao. Ogrtač mu je bio spao s jedne strane tijela i na njemu je bila prašina. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otresao je s njega prašinu govoreći: ‘Ustani, o Ebu-Turabe! Ustani, o Ebu-Turabe!’”

O ONOME KOJI POSJETI NEKE LJUDE I KOD NJIH NA PODNE MALO ODSPAVA

6281. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari, ovom njegov otac, prenoseći od Sumame, a on od Enesa da je Umm-Sulejm⁶ prostirala kožnu prostirku Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa bi on u njenoj kući poslije podne spavao na toj prostirci. Pošto bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaspao

بَابُ الْقَائِلَةِ فِي الْمَسْجِدِ

٦٢٨٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ مَا كَانَ لِعَلِيٍّ اسْمٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَبِي تُرَابٍ وَإِنْ كَانَ لَيَفْرَحُ بِهِ إِذَا دُعِيَ بِهَا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْتَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَلَمْ يَجِدْ عَلِيًّا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكَ فَقَالَتْ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ شَيْءٌ فَغَاضَبَنِي فَخَرَجَ فَلَمْ يَقُلْ عِنْدِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِإِنْسَانٍ انْظُرْ أَيْنَ هُوَ فَجَاءَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هُوَ فِي الْمَسْجِدِ رَاقِدٌ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ قَدْ سَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ شِقِّهِ فَأَصَابَهُ تُرَابٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُهُ عَنْهُ وَهُوَ يَقُولُ قُمْ أَبَا تُرَابٍ قُمْ أَبَا تُرَابٍ.

بَابُ مَنْ زَارَ قَوْمًا فَقَالَ عِنْدَهُمْ

٦٢٨١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثَمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ كَانَتْ تَبْسُطُ لِلنَّبِيِّ ﷺ نِطْعًا فَيَقِيلُ عِنْدَهَا عَلَى ذَلِكَ النِّطْعِ قَالَ فَإِذَا نَامَ النَّبِيُّ ﷺ أَخَذَتْ مِنْ عَرَقِهِ وَشَعْرِهِ فَجَمَعَتْهُ فِي قَارُورَةٍ

4 Muhelleb kaže: “Iz ovoga se razumije da je dozvoljeno spavati u džamiji bez razloga i nužde.” Međutim, neki drugi smatraju suprotno, a na to ukazuje i ovaj hadis.

5 Tj. sin moga, pa i tvog amidže.

6 Davudi kaže da je Ummu-Sulejm tetka po mlijeku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

ona bi uzimala njegovog znoja i kose¹ i skupljala u bocu, a zatim to miješala s mirisom (sukkom). Kada se Enesu b. Maliku približila smrt, oporučio je da se taj miris (*sukk*) pomiješa s mirisom koji se stavlja na tijelo mrtvaca (*hanutom*), pa je pomiješan s njim.

6282, 6283. PRIČA O NAM JE Isma‘il, njemu Malik, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio bi u kuću Ummu-Haram bintu Milhan kada bi išao u (mjesto) Kuba’, a ona bi mu davala da jede. Ona je bila udata za Ubadu b. Samita. Jednog je dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod nje i ona mu je dala da jede, pa je zaspao. Potom se probudio osmjehujući se. Ona kaže: “Upitala sam: ‘Šta te je nasmijalo, Allahov Poslaniče?’, a on odgovori: ‘Ljudi iz moga ummeta koji su mi pokazani (u snu) kao borci na Allahovom putu kako plove preko mora – kraljevi na prijestoljima!’ (ili je rekao: poput kraljeva na prijestoljima; u nedoumici je Ishak). ‘Moli Allaha da me učini jednim od njih!’, rekoh. Uputio je dovu Allahu, a zatim namjestio glavu i zaspao. Potom se probudio osmjehujući se. ‘Šta te je nasmijalo, Allahov Poslaniče?’, upitah, a on odgovori: ‘Ljudi iz moga ummeta koji su mi pokazani (u snu) kao borci na Allahovom putu kako plove preko mora – kraljevi na prijestoljima!’ (ili je rekao: poput kraljeva na prijestoljima). ‘Moli Allaha da me učini jednim od njih!’, rekoh. ‘Ti ćeš biti među prvima!’, reče on.” Za vrijeme Mu‘avije ona je plovila morem, ali je pala sa svoje životinje kada je došla s mora na kopno, pa je umrla.²

ثُمَّ جَمَعَتْهُ فِي سُرَّةٍ قَالَتْ فَلَمَّا حَضَرَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ الْوَفَاةَ أَوْصَى إِلَيَّ أَنْ يُجْعَلَ فِي حَنْوِطِهِ مِنْ ذَلِكَ السُّكِّ قَالَتْ فَجُعِلَ فِي حَنْوِطِهِ .

٦٢٨٢-٦٢٨٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا ذَهَبَ إِلَى قُبَاءٍ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامَ بِنْتِ مِلْحَانَ فَتُطْعِمُهُ وَكَانَتْ تَحْتَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ يَوْمًا فَأَطْعَمَتْهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ مَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عَرَضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرُ مُلُوكًا عَلَى الْأَسْرَةِ أَوْ قَالَ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ شَكَ إِسْحَاقُ قُلْتُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ مَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عَرَضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ ثَبَجَ هَذَا الْبَحْرُ مُلُوكًا عَلَى الْأَسْرِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ فَقُلْتُ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبْتَ الْبَحْرَ زَمَانَ مُعَاوِيَةَ فَضَرَعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ .

¹ Ajni, tumačeći ovo, kaže da Ummu-Sulejm nije skupljala dlake s Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, glave dok bi spavao, već bi skupljala dlake koje opadnu kada bi se češljao. On kaže da ovome u prilog ide hadis koji prenosi Enes, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Ebu-Talha uzeo Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, kosu koju je on obrijao na Mini, donio je Ummu-Sulejm i ona ju je stavila u miris zvani *sukk*.

“Iz hadisa se” - veli Ajni - “razumije da je poglavaru, zapovjedniku, učenjaku i sl. dozvoljeno da na podne odspava kod svojih poznanika, jer to učvršćuje njihovu ljubav.”

² Hadis je na više mjesta spomenut u poglavljima o džihadu, a Ebu-Umer kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, riječima “kraljevi na prijestoljima” mislio na prijestolja u Džennetu.

SJEDENJE NA NAJPODESNIJI NAČIN

6284. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, on od Ataa b. Jezida Lejsija, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dva načina oblačenja i dvije vrste kupoprodaje. Zabranio je da se pokrije jedno rame, a otkrije drugo; da se čovjek ogrne jednim odijelom dok sjedi, a da nijednim dijelom tog odijela ne pokrije svoj spolni organ. Zabranio je, također, kupoprodaju zvanu *el-mulamesa* i *el-munabeza*.³

O ONOME KOJI SE DOŠAPTAVA
U PRISUSTVU LJUDI I KOJI NE ODA
TAJNU SVOGA DRUGA, ALI KADA
OVAJ UMRE, ON TU TAJNU OTKRIJE⁴

6285, 6286. PRIČAO NAM JE Musa, prenoseći od Ebu-Avane, on od Firasa, ovaj od Amra, a on od Mesruka da mu je Aiša, majka vjernika, pričala: “Mi, Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge, bile smo sve kod njega, i nijedna od nas nije bila odsutna kada je, idući prema nama, došla Fatima, radijallahu anha. Tako mi Allaha, njen se hod nije razlikovao od hoda Allahovog Poslanika,

بَابُ الْجُلُوسِ كَيْفَمَا تَبَسَّرَ

٦٢٨٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ لِبَسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ اشْتِهَالِ الصَّمَاءِ وَالِاخْتِبَاءِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ لَيْسَ عَلَى فَرْجِ الْإِنْسَانِ مِنْهُ شَيْءٌ وَالْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ تَابَعَهُ مَعْمَرٌ وَمُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُدَيْلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

بَابُ مَنْ نَاجَى بَيْنَ يَدَيْ النَّاسِ
وَمَنْ لَمْ يُخْبَرْ بِسِرِّ صَاحِبِهِ فَإِذَا مَاتَ أَخْبَرَ بِهِ

٦٢٨٥ - ٦٢٨٦. حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ أَبِي عَوَانَةَ حَدَّثَنَا فِرَاسٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ مَسْرُوقٍ حَدَّثَنِي عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ إِنَّا كُنَّا أَزْوَاجَ النَّبِيِّ ﷺ عِنْدَهُ جَمِيعًا لَمْ تُغَادِرْ مِنَّا وَاحِدَةٌ فَأَقْبَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ تَمْشِي لَا وَاللَّهِ مَا تَخْفَى مِشْيَتُهَا مِنْ

- 3 Neki od vidova kupoprodaje zvane *el-mulamesa* su :
  - da kupac kupi robu tako što je samo dotakne, a i ne pogleda u nju,
  - da prodavac kaže: “Ako dotakneš robu, mora se između nas izvršiti kupoprodaja uz toliku i toliku cijenu”,
  - da se roba koju se želi kupiti dodiruje ispod odjeće, ne gledajući u nju, a zatim da se izvrši kupoprodaja.
 Što se tiče kupoprodaje zvane *el-munabeza*, to je takva kupoprodaja u kojoj jedan od učesnika kupoprodaje kaže drugom: “Baci mi tu odjeću (ili drugu robu), ili da ti bacim, a kupoprodaja se mora izvršiti uz toliku i toliku cijenu!”
- 4 Ovaj naslov sadrži dvoje, a Buhari nije spomenuo pravni tretman (*hukm*) toga, zadovoljavajući se samo hadisom koji navodi. Što se tiče tretmana došaptavanja dvojice ljudi u prisustvu grupe ljudi, iz hadisa se razumije da je to dozvoljeno. A što se tiče tajni, ne treba odavati nečiju tajnu ako u tome postoji šteta, jer da je Fatima, radijallahu anha, obavijestila Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge da joj je on povjerio da mu se približila smrt, one bi se silno ražalostile. Takođe, da ih je obavijestila da je ona prvakinja žena u Džennetu, to bi im samo povećalo tugu i bol. Nakon što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, Fatima je otkrila ono što joj je on rekao u povjerenju.

sallallahu alejhi ve sellem. Kada ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ugledao, poželio joj je dobrodošlicu i rekao: ‘Dobro došla, kćeri moja!’ Potom ju je posadio sa svoje desne strane (ili s lijeve) te joj nešto šapnuo, a ona je žestoko zaplakala. Kada je vidio njenu tugu, šapnuo joj je nešto drugi put, a ona se počela smijati. Ja sam joj, između ostalih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruga, rekla: ‘Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, između nas odabrao tebe da ti saopći tajnu, a ti si zaplakala!’ Nakon što je ustao i otišao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitala sam je: ‘Šta ti je šapnuo u povjerenju?’

‘Neću otkriti tajnu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem’, rekla je.

Kada je on umro, rekla sam joj: ‘Ja te ozbiljno preklinjem pravom koje imam kod tebe da mi kažeš (tajnu koju ti je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem)!’ Ona reče: ‘Što se tiče tvoga pitanja sada..., da, ja ću ti odgovoriti’, pa me je obavijestila, govoreći: ‘Što se tiče prve tajne koju mi je povjerio, obavijestio me je da je s Džibrilom ponavljao Kur’an svake godine jedanput i dodao: ‘A ove sam ga godine s njim ponavljao dva puta, te smatram da mi se edžel¹ primakao, a ti se boj Allaha i budi strpljiva! Ja sam ti najbolji prethodnik (na ahiretu)!’ Fatima je zatim rekla: ‘Zaplakala sam onako kako si me ti vidjela. Kada je vidio moju tugu, povjerio mi je drugu tajnu, govoreći: ‘O Fatima, zar ne bi bila zadovoljna da budeš prvakinja među vjernicama (ili prvakinja među ženama ovoga ummeta)?!’”

مَشِيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا رَأَاهَا رَحَّبَ قَالَ مَرْحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ سَارَّهَا فَبَكَتُ بُكَاءً شَدِيدًا فَلَمَّا رَأَى حُزْنَهَا سَارَّهَا الثَّانِيَةَ فَإِذَا هِيَ تَضْحَكُ فَقُلْتُ لَهَا أَنَا مِنْ بَيْنِ نِسَائِهِ خَصَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالسِّرِّ مِنْ بَيْنِنَا ثُمَّ أَنْتِ تَبْكِينَ فَلَمَّا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَأَلْتُهَا عَمَّا سَارَّكَ قَالَتْ مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سِرَّهُ فَلَمَّا تَوَفَّيْتُ قُلْتُ لَهَا عَزَمْتُ عَلَيْكَ بِمَا لِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ لَمَّا أَخْبَرْتَنِي قَالَتْ أَمَّا الْآنَ فَنَعَمْ فَأَخْبَرْتَنِي قَالَتْ أَمَّا حِينَ سَارَّانِي فِي الْأَمْرِ الْأَوَّلِ فَإِنَّهُ أَخْبَرَنِي أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ بِالْقُرْآنِ كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ قَدْ عَارَضَنِي بِهِ الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أَرَى الْأَجَلَ إِلَّا قَدْ اقْتَرَبَ فَاتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي فَإِنِّي نَعَمَ السَّلَفُ أَنَا لَكَ قَالَتْ فَبَكَيْتُ بُكَائِي الَّذِي رَأَيْتُ فَلَمَّا رَأَى جَزَعِي سَارَّانِي الثَّانِيَةَ قَالَ يَا فَاطِمَةُ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ .

¹ Tj. smrt.

LEŽANJE NA LEĐIMA

6287. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Zuhri, prenoseći od Abbada b. Temima, a on od svoga amidže, koji je rekao: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiji kako leži na leđima, prebacivši jednu nogu preko druge.”²

NE DOŠAPTAVAJU SE DVOJICA LJUDI U PRISUSTVU TREĆEGA

Uzvišeni kaže: “O vjernici, kada među sobom tajno razgovarate, ne razgovarajte o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku, već razgovarajte o dobročinstvu i čestitosti...” – do riječi Njegovih: “... a vjernici neka se samo u Allaha pouzdaju!”³

I kaže: “O vi koji vjerujete, kad hoćete da se s Poslanikom sašaptavate, prije vašeg sašaptavanja sadaku udijelite. To je za vas bolje i čistije. A ako ne nađete ništa – pa, Allah je, zaista, Oprostitelj grijeha, Milostivi...” – do riječi Njegovih: “... Allah savršeno zna ono što vi radite!”⁴

بَابُ الْإِسْتِغْفَارِ

٦٢٨٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبَّادُ بْنُ تَمِيمٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ مُسْتَلْقِيًا وَاضِعًا إِحْدَى رِجْلَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى .

بَابُ لَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّلَاثِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى) إِلَى قَوْلِهِ (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) وَقَوْلُهُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) إِلَى قَوْلِهِ (وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) .

- 2 Postoje drugi hadisi u kojima se kaže da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije volio ili da je zabranio da čovjek prebaci nogu preko noge dok leži. Ovaj hadis ukazuje na suprotno. Ove hadise moguće je uskladiti tako što se zabrana odnosi na situaciju kada je čovjeku otkriveno stidno mjesto, a Allah najbolje zna!
- 3 El-Mudžadela, 9-10. Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “O vi koji vjerujete, kada se među sobom došaptavate, ne došaptavajte se o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku, već se došaptavajte o dobročinstvu i bogobožnosti i bojte se Allaha, pred Kojim ćete skupljeni biti. Sašaptavanje je posao šejtanski, da bi rastužio one koji vjeruju, a to ne može njima nimalo nauditi, osim ako to Allah dopusti. A vjernici neka se samo u Allaha pouzdaju!”
Navodeći ova dva ajeta, Buhari želi ukazati da došaptavanje općenito nije zabranjeno, nego da je ono ograničeno tako što je zabranjeno došaptavanje o grijehu, neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.
- 4 Prijevod ajeta u cjelosti glasi: “O vi koji vjerujete, kad hoćete da se s Poslanikom sašaptavate, prije vašeg sašaptavanja sadaku udijelite. To je za vas bolje i čistije. A ako ne nađete ništa – pa, Allah je, zaista, Oprostitelj grijeha, Milostivi. Zar vas je strah da prije razgovora svoga sadaku udijelite?! A ako ne udijelite i Allah vam oprost, onda namaz obavljajte i zekat dajite i budite pokorni Allahu i Poslaniku Njegovu! Allah savršeno zna ono što vi radite.”

6288. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik; a PRIČAO NAM JE i Ismail, njemu Malik, prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada budu tri osobe zajedno, neka se dvije ne došaptavaju isključujući treću!”¹

ČUVANJE TAJNE²

6289. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Sabbah, njemu Mu'temir b. Sulejman, koji kaže da je čuo svoga oca kako govori: “Čuo sam Enesa b. Malika kako kaže: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, povjerio mi je tajnu, i ja je poslije njega³ nikome nisam odao. Umm-Sulejm pitala me je o toj tajni, ali joj je nisam otkrio.’”

AKO U DRUŠTVU BUDE VIŠE OD TRI OSOBE, TADA NEMA SMETNJE DA SE DVIJE (OD NJIH) MEĐUSOBNO DOŠAPTAVAJU I POVJERAVAJU TAJNE

6290. PRIČAO NAM JE Usman, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Kada budete trojica u društvu, neka se dva čovjeka ne došaptavaju isključujući trećega sve dok se ne pomiješate (sastanete) s još drugih ljudi, zato što bi ga to ražalostilo.’”⁴

٦٢٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ ح وَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ .

بَابُ حِفْظِ السِّرِّ

٦٢٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَسْرَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ سِرًّا فَمَا أَخْبَرْتُ بِهِ أَحَدًا بَعْدَهُ وَلَقَدْ سَأَلْتَنِي أُمُّ سَلِيمٍ فَمَا أَخْبَرْتُهَا بِهِ .

بَابُ إِذَا كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ثَلَاثَةٍ فَلَا بَأْسَ بِالْمُسَارَةِ وَالْمُنَاجَاةِ

٦٢٩٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى رَجُلَانِ دُونَ الْآخَرِ حَتَّى تَخْتَلِطُوا بِالنَّاسِ أَجْلَ أَنْ يُحْزَنَهُ .

- 1 To je stoga što ta treća osoba može pomisliti da se nešto protiv nje govori. Ovo je jedan od vidova islamskog bontona prilikom sijela i sjedenja u društvu, kao i ukazivanje počasti osobama s kojim se zajedno sjedi.
- 2 Tj. neodavanje tajne, jer tajna spada u emanet, a čuvanje emaneta je dužnost (vadžib) i spada u lijepa moralna svojstva vjernika.
- 3 Tj. poslije Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti. Neki kažu da se ova tajna odnosila na Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge. A inače da je ta tajna bila u vezi sa znanjem, Enes ne bi imao pravo da je čuva. Ummu-Sulejm je Enesova majka, pa kada je od nje čuvao tajnu, onda je preče da je čuva od drugih ljudi.
- 4 Neki kažu da je pokuđeno sašaptavanje dvojice ljudi, isključujući pritom trećega, zbog toga što ga to može ražalostiti ili zbog toga što može pomisliti da je manje vrijedan ili pak, da smeta. Ove sumnje ne postoje kada se radi o većoj grupi ljudi.

6291. PRIČAO NAM JE Abdan, prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Šekika, a on od Abdullaha, koji kaže:

“Jednog je dana Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto dijelio, pa jedan čovjek ensarija reče: ‘Ova podjela nije bila zarad lica Allahova (nije bila pravedna)!’

‘Tako mi Allaha’, rekoh, ‘otići ću Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem!’ Potom sam otišao kod njega – a bio je u grupi ljudi – i šapnuo mu (ono šta sam čuo).⁵ On se naljutio tako da se u licu zacrvenio, a zatim reče: ‘Allahova milost neka je na Musaa! Uznemiravan je i više od ovoga, pa se strpio.’”

DUGO DOŠAPTAVANJE

Uzvišeni kaže: “... I o čemu se sašaptavaju...” *En-nedžva*⁶ glagolska je imenica od glagola *nadžejtu*. Allah, dželle šanuhu, ovom glagolskom imenicom, koja ovdje ima značenje glagola, tj. “sašaptavaju se” – opisuje mušrike.

6292. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, ovom Šu'ba, prenoseći od Abdul-Aziza, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji kaže:

“Proučen je ikamet za namaz, a neki je čovjek nešto šaptao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Nastavio mu je šaptati sve dok njegovi drugovi (ashabi) nisu pospali. Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao i klanjao (s njima).”

٦٢٩١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَما قَسَمَهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِنَّ هَذِهِ لِقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ قُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ لَا تَبَيَّنَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ فِي مَلَأَ فَسَارَرْتُهُ فَعَضِبَ حَتَّى احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى مُوسَى أَوْذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ .

بَابُ طَوْلِ النَّجْوَى

وَقَوْلُهُ (وَإِذْ هُمْ نَجْوَى) مَصْدَرٌ مِنْ نَاجَيْتٍ فَوَصَفَهُمْ بِهَا وَالْمَعْنَى يَتَنَاجَوْنَ .

٦٢٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَرَجُلٌ يُنَاجِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَمَا زَالَ يُنَاجِيهِ حَتَّى نَامَ أَصْحَابُهُ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى .

⁵ Iz ovoga se vidi da je dozvoljeno sašaptavanje u većoj grupi ljudi.

⁶ Tj. sašaptavanje. Prijevod gornjeg ajeta u cjelosti glasi: “Mi dobro znamo šta oni žele da čuju kada dolaze da te prisluškuju, i o čemu se sašaptavaju kad zulumčari govore: ‘Vi slijedite samo opčinjena čovjeka!’” (El-Isra, 47)

NE OSTAVLJA SE VATRA DA GORI U KUĆI ZA VRIJEME SPAVANJA

6293. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Ujejna, prenoseći od Zuhrija, on od Salima, ovaj od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Ne ostavljajte vatru da gori u vašim kućama kada spavate!"¹

6294. PRIČAO NAM JE Muhammed b. A'la, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji kaže:

"U Medini je izgorjela kuća zajedno s onima koji su bili u njoj. O njima su ispričali Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je reče: 'Ova je vatra, zaista, vaš neprijatelj,² pa (zato) kada spavate, ugasite je!'"

6295. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Hammad, prenoseći od Kesira, on od Ataa, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, koji kaže:

"Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Pokrijte posude, zatvorite vrata i ugasite lampe (svjetiljke), jer *mali prestupnik* (miš) može povući fitilj i (svjetiljka) zapaliti one koji su u kući!'"³

بَاب لَا تُتْرَكُ النَّارُ فِي الْبَيْتِ عِنْدَ النَّوْمِ

٦٢٩٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تُتْرَكُوا النَّارَ فِي بُيُوتِكُمْ حِينَ تَنَامُونَ .

٦٢٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اخْتَرَقَ بَيْتٌ بِالْمَدِينَةِ عَلَى أَهْلِهِ مِنَ اللَّيْلِ فَحُذِّثَ بِشَأْنِهِمُ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ إِنَّ هَذِهِ النَّارَ إِنَّمَا هِيَ عَدُوٌّ لَكُمْ فَإِذَا نِمْتُمْ فَأَطْفِئُوهَا عَنْكُمْ .

٦٢٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ كَثِيرٍ هُوَ ابْنُ شَنْظِيرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمُّوا الْأَنْيَةَ وَأَجِفُّوا الْأَبْوَابَ وَأَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ فَإِنَّ الْفُؤَيْسِقَةَ رَبَّمَا جَرَّتِ الْقَتِيلَةَ فَأَخْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ .

1 Zabrana je ograničena na stanje dok se spava, jer je to stanje kada lakše može doći do požara.

2 Ibnul-Arebi kaže da je vatra nazvana neprijateljem, jer u sebi sadrži značenje neprijateljstva, tako što može uništiti naša tijela kao što to rade neprijatelji.

3 Ovaj hadis ima povod zbog čega je izrečen, a taj slučaj bilježe Ebu-Davud i Ibn-Hibban. Oni prenose od Ibn Abbasa koji je rekao: "Miš je dovukao fitilj i ostavio ga ispred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na hasuricu od palmina lišća na kojoj je sjedio. Taj fitilj je zapalio jedan manji dio hasurice i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Kada hoćete da spavate, ugasite vaše lampe, jer šejtan upućuje miša (poput ovoga) da uradi ovo, pa vas može zapaliti."

ZATVARANJE VRATA NOĆU⁴

6296. PRIČAO NAM JE Hassan b. Ebu-Abbad, njemu Hemmam, prenoseći od Ataa, a on od Džabira, koji kaže:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ugasite svjetiljke kada noću spavate, zatvorite vrata, zavežite otvore na mješinama (posudama) i pokrijte hranu i piće!’”

Hemmam kaže: “A mislim da je Ata’ rekao: ‘... i pokrijte hranu i piće, pa makar komadom drveta!’”

OBREZIVANJE U ODRASLOJ DOBI I ODSTRANJIVANJE DLAKA ISPOD PAZUHA⁵

6297. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kuzea, njemu Ibrahim b. Sa’d, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Seida b. Musejjeba, ovaj od Ebu-Hurejrea, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“U Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, praksu (*fitru*)⁶ spada: obrezivanje, brijanje stidnih mjesta, uklanjanje dlaka ispod pazuha, skraćivanje brkova i rezanje noktiju.”

6298. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman da ga je obavijestio Šuajb b. Ebu-Hamza, kojem je pričao Ebu-Zinad, prenoseći od A’redža, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ibrahim, alejhis-selam, obrezan

بَابُ إِغْلَاقِ الْأَبْوَابِ بِاللَّيْلِ

٦٢٩٦. حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَطْفِئُوا الْمَصَابِيحَ بِاللَّيْلِ إِذَا رَقَدْتُمْ وَغَلِّقُوا الْأَبْوَابَ وَأَوَكُوا الْأَسْقِيَةَ وَخَمَرُوا الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ قَالَ هَمَّامٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ وَلَوْ بَعُودَ يَغْرِضُهُ.

بَابُ الْخِتَانِ بَعْدَ الْكِبَرِ وَتَنْفِ الْإِبْطِ

٦٢٩٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْفِطْرَةُ خَمْسُ الْخِتَانِ وَلَا سِتِحْدَادَ وَتَنْفِ الْإِبْطِ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ.

٦٢٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ اخْتَنَّ إِبْرَاهِيمُ

4 Jedan od razloga Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, naredbe o zatvaranju vrata noću jeste sprečavanje ulaska šejtana u kuću i uznemiravanje ljudi.

5 Dovodeći u vezu spominjanje ovog poglavlja u dijelu o traženju dozvole za ulazak u tuđu kuću (*el-isti'zan*), Kermani kaže: “Obrezivanje se vrši u privatnim kućama i stanovima, a u njih se ne ulazi bez traženja dopuštenja.”

6 Prvi poslanik koji je ovo naređivao je Ibrahim, alejhis-selam.

je kada je imao osamdeset godina, a obrezan je bradvicom (*el-kadum*).¹

Pričao nam je Kutejba, njemu Mugira, prenoseći od Ebu-Zinada, koji kaže: "... *bil-kaddum*" (Ovdje je *el-kaddum* s tešdidom na slovu "d".)

6299, 6300. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim da ga je obavijestio Abbad b. Musa kako mu je pričao Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Seida b. Džubejra, koji kaže:

"Pitali su Ibn-Abbasa: 'Na koga si (po godinama) bio nalik kada je umro Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?', pa je odgovorio: 'Ja sam tada bio obrezan.' A ljudi u to doba nisu obrezivali muškarca sve dok ne uđe u pubertet."

Ibn-Idris prenosi od svoga oca, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, koji kaže: "Umro je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a ja sam bio obrezan."²

بَعْدَ ثَمَانِينَ سَنَةً وَاخْتَنَّ بِالْقَدُومِ خُفَّةً قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ وَقَالَ بِالْقَدُومِ وَهُوَ مَوْضِعٌ مُشَدَّدٌ.

٦٢٩٩-٦٣٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلَ ابْنَ عَبَّاسٍ مِثْلَ مَنْ أَنْتَ حِينَ قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ أَنَا يَوْمَئِذٍ مَخْتُونٌ قَالَ وَكَانُوا لَا يَخْتَنُونَ الرَّجُلَ حَتَّى يُدْرِكَ وَقَالَ ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا خَتِينٌ.

¹ "El-kadum" je bez tešdida na slovu "d".

² Ajni u svome komentaru Buharijevog *Sahiha*, kaže da je najispravnije mišljenje da je Ibn 'Abbas imao trinaest godina kada je umro Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem..

O TOME DA JE SVAKA JE ZABAVA
ZABLUDA AKO NEKOGA ODVRATI
OD POKORNOSTI ALLAHU I O ONOME
KOJI KAŽE SVOME PRIJATELJU:
“HODI DA SE KOCKAMO!

Uzvišeni kaže: “Ima ljudi koji kupuju priče za
razonodu, da bi s Allahova puta odvodili.”³

6301. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu
Lejs, prenoseći od Ukajla, a on od Ibn-Šihaba,
kojeg je obavijestio Humejd b. Abdur-Rahman da
je Ebu-Hurejra kazivao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,
rekao: ‘Ko se od vas zakune, pa u svojoj zakletvi kaže:
‘Tako mi Lata i Uzzaa!’ – neka poslije kaže: ‘Nema
Boga osim Allaha!’; a ko kaže svome prijatelju:
‘Hodi da se kockamo!’ – neka podijeli sadaku.’”⁴

بَابُ كُلِّ لَهْوٍ بَاطِلٌ إِذَا شَغَلَهُ
عَنْ طَاعَةِ اللَّهِ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَى أَقَامَرُكَ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي هُوَ الْحَدِيثِ
لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ).

٦٣٠١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ
عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلْفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى
فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَمَنْ قَالَ لِصَاحِبِهِ تَعَالَى
أَقَامَرُكَ فَلْيَتَصَدَّقْ.

3 Lukman, 6. Ovo poglavlje je navedeno u dijelu o traženju dozvole za ulazak u kuću, jer zabava, a u to spada i kockanje, biva (uglavnom) u kući, a da bi se ušlo u (tuđu) kuću, potrebno je i traženje dozvole za ulazak.

4 Iskup (*keffaret*) za zaklinjanje idolima je izgovaranje šhadeta, a iskup za onoga ko pozove nekoga na kockanje je da podijeli sadaku.

Što se tiče kockanja, ne postoji niko od učenjaka a da ne kaže da je ono zabranjeno, a sve na osnovu petog ajeta iz sure El-Maide koji u prijevodu glasi: “O vjernici, vino, i kocka, i kumiri i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite.”

O TOME ŠTA SE NAVODI O GRADNJI

Ebu-Hurejra prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Jedan je od predznaka Sudnjeg dana i to kada se pastiri budu nadmetali u gradnji visokih zgrada.”

6302. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Ishak – a on je Ibn-Seid – prenoseći od Seida, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhu, koji kaže: “Za vrijeme Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, života gradio sam svojim rukama kuću koja će me štititi od kiše i zaklanjati od sunca, i niko od Allahovih stvorenja nije mi pomogao u gradnji.”

6303. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, koji kaže da je Amr rekao:

“Kazivao je Ibn-Omer: ‘Tako mi Allaha, nisam stavio ciglu na ciglu, niti sam posadio palmu¹ otkako je umro Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem!’” Sufjan kaže: “Spomenuo sam to nekome iz njegove porodice, a on mi reče: ‘Tako mi Allaha, gradio je!’ Možda je to Ibn-Omer rekao prije nego što je (nešto) gradio”, dodaje Sufjan.²

بَاب مَا جَاءَ فِي الْبِنَاءِ

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ إِذَا تَطَاوَلَ رِعَاءُ الْبَهْمِ فِي الْبُنْيَانِ .

٦٣٠٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُنِي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بَنَيْتُ بَيْتًا يُكْنِيْنِي مِنَ الْمَطَرِ وَيُظِلُّنِي مِنَ الشَّمْسِ مَا أَعَانَنِي عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ .

٦٣٠٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْتُ لَبَنَةً عَلَى لَبَنَةٍ وَلَا غَرَسْتُ نَخْلَةً مُنْذُ قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ سُفْيَانُ فَذَكَرْتُهُ لِبَعْضِ أَهْلِهِ قَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ بَنَى قَالَ سُفْيَانُ قُلْتُ فَلَعَلَّهُ قَالَ قَبْلَ أَنْ يَبْنِي .

- 1 Komentirajući ovo, Davudi kaže: “Sađenje (voćki) nije kao gradnja, jer onaj ko zasadi neku voćku s nijetom da ne traži (prosi) od ljudi i da se okoristi onim što ubere, čini vrlo (dobro) djelo, a ne grijeh.” U komentaru ovoga hadisa, Ibn-Hadžer na ove Davudijeve riječi dodaje: “U ovoj izreci ashaba (Ibn-Omera) nema spomena grijehu, pa da ga spomene i Davudi. Njegove riječi navode na pomisao da je svaka vrsta gradnje grijeh, a nije tako, nego u tome postoji gradacija i nije u svemu što se izgradi preko potrebe, grijeh. Nema sumnje da u sađenju (voćki) ima više sevaba, nego u gradnji, zbog plodova koji se pojedu, ali i u nekim oblicima gradnje ima sevaba, kao što su sevabi onoga ko izgradi nekome nešto, pa se taj okoristi time, a Allah najbolje zna!”
- 2 Ovo je lijepo što Sufjan traži opravdanje za Ibn-Omera, međutim, ova Ibn-Omerova izreka može značiti i sljedeće:
  - da je Ibn-Omer, nekom čovjeku iz Ibn-Omerove porodice, naredio da nešto gradi, pa je to taj čovjek metaforički pripisao Ibn-Omeru,
  - da je Ibn-Omer negirao da je nešto gradio preko svoje potrebe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الدَّعَوَاتِ

DOVE

Uzvišeni Allah kaže: “Pozovite Me i zamolite, i Ja ću vam se odazvati! Oni koji se ohole da mi u ibadetu budu ući će, sigurno, u Džehennem poniženi!”¹

SVAKI VJEROVJESNIK IMA
DOVU KOJOJ JE UDOVOLJENO²

6304. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svaki vjerovjesnik ima dovu kojom se obraća Allahu, a ja želim sačuvati svoju dovu kao šefaat svome ummetu na ahiretu.”³

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ).

بَابُ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ

٦٣٠٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ يَدْعُو بِهَا وَارِيدُ أَنْ أَخْتَبِيَ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لَأُمَّتِي فِي الْآخِرَةِ.

1 El-Mu‘minun, 60.

2 Ako se pogleda oblik ove fraze (na arapskom jeziku), koju je izrekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, može se pomisliti da ona znači kako svaki vjerovjesnik ima samo dove koje su primljene (tj. sve su dove svih vjerovjesnika primljene). Tome u prilog ide i to što su mnogim vjerovjesnicima mnoge dove uslišane. Međutim, ovdje se misli na to da je svaki poslanik imao dovu koja je sigurno primljena, a za sve ostale njihove dove postojala je nada da će biti primljene.

3 Ibn-Bettal kaže da ovaj hadis pojašnjava vrijednost (*fadilet*) našeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u odnosu na ostale poslanike, jer je on u dovi kojoj će biti udovoljeno dao prednost svome ummetu u odnosu na sebe i svoju porodicu. On se, također, tom dovom nije koristio da bi proklinjao svoj ummet. Slično tome kaže i Ibn-Dževzi: “Ovo je lijep postupak Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer je on molio za ono za šta treba. Ovo je njegova obilna plemenitost, jer je on dao prednost svome ummetu nad samim sobom. Ovo je, također, i ispravnost njegove vizije, jer je on tu dovu ostavio za grešnike iz svoga ummeta, zato što im je ona potrebnija nego onima koji su pokorni.”

Nevevi, pak, kaže da hadis ukazuje na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, punu samilost i sažaljenje prema svome ummetu, jer je on odložio svoju molbu za najvažnije trenutke, kada im je ona potrebna...

6305. REKAO MI JE Halifa, a njemu Mu'temir, koji je čuo svoga oca kako priča, prenoseći od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Svaki vjerovjesnik molio je za nešto...”, ili je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) rekao: “Svaki vjerovjesnik imao je jednu dovu kojom je molio Allaha, pa mu je udovoljeno. Ja sam svoju dovu učinio šefaatom za svoj ummet na Sudnjem danu.”

NAJVREDNIJI ISTIGFAR

Uzvišeni kaže: “Tražite od Gospodara svoga oprost, jer On, doista, mnogo prašta! On će vam kišu obilatu slati i pomoći vam u imanjinima i sinovima, i dat će vam bašče, i rijeke će vam dati.”¹ Njegove su i riječi: “I za one koji, kada učine nešto loše, ili sebi zulum učine, Allaha se sjete i oprost za grijehе svoje mole. A ko oprašta grijehе, ako ne Allah?! – I za one koji u grijehu svjesno ne ustraju.”²

6306. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, ovom Husejn, a njemu Abdullah b. Burejda, prenoseći od Bušejra b. Ka'ba Adevija da mu je pričao Šeddad b. Evs, radijallahu anhu, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji kaže:

“*Sejjidul-istigfar*³ jest da kažeš: ‘Allahu, Ti si moj Gospodar! Nema Boga osim Tebe! Ti si me stvorio, i ja sam Tvoj rob! Držim se, koliko god mogu, svoje obaveze (prema Tebi) i svoga obećanja datog Tebi!’⁴ Od Tebe tražim zaštitu od zla onoga što sam

٦٣٠٥. وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ قَالَ مُعْتَمِرٌ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ نَبِيٍّ سَأَلَ سُؤْلًا أَوْ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ قَدْ دَعَا بِهَا فَاسْتُجِيبَ فَجَعَلْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَابُ أَفْضَلِ الْإِسْتِغْفَارِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا) (وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ) .

٦٣٠٦. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَرِيدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُشَيْرُ بْنُ كَعْبٍ الْعَدَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي شَدَادُ بْنُ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ

1 Nuh, 10-12.

2 Ali-Imran, 135.

3 Pošto ova dova u sebi sadrži sva značenja pokajanja (*tevbe*), dato joj je ime “*sejjid*”, što u osnovi znači “prvak, poglavar” (*er-reis*), kome se ljudi obraćaju kad su u potrebi.

4 Tj. obaveze i obećanja da ću vjerovati u Tebe i da ću samo Tebi biti pokoran. Ovim se priznaje mogućnost ispunjavanja obaveze i obećanja Allahu, dželle šanuhu, u mjeri u kojoj to On zaslužuje.

uradio! Priznajem Tvoje blagodati prema meni, i priznajem svoje grijehe! Oprosti mi, jer, doista, niko osim Tebe ne može grijehe oprostiti!”⁵

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dalje kaže: “Ko ovu dovu prouči u danu, iskreno i čvrsto vjerujući (da za nju ima sevapa), pa u tom danu umre prije negoli zanoći – on je jedan od stanovnika Dženneta. Ako ovu dovu prouči u noći, iskreno i čvrsto vjerujući (da za nju ima sevapa), pa umre prije negoli osvane – on je jedan od stanovnika Dženneta.”

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, TRAŽENJE OPROSTA DANJU I NOĆU⁶

6307. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, kojeg je obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, a on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahima da je Ebu-Hurejra rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Tako mi Allaha, ja molim Allaha za oprost i kajem se u jednom danu više od sedamdeset puta.’”

بِذَنْبِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ
قَالَ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ
يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ
قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ
يُصْبِحَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

بَابُ اسْتِغْفَارِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ

٦٣٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ
مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً .

5 “Allahumme ente rabbi la ilahe illa ente. Halekteni ve ene abduke ve ene ala ahdi ke ve va’dike mesteta’tu. Euzu bike min šerri ma sana’tu ve ebuu leke bi ni’metike alejje ve ebuu leke bi zenbi. Fagfir li fe innehu la jagfiruz-zunube illa ente!”

6 Iako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sačuvan od grijeha (ma’sum) i oprosteno mu je, on je tražio oprost od Allaha, dželle šanuhu, jer:
– traženje je oprost a ibadet;
– Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio je svoj ummet podučiti tome;
– tražio je oprost za ono što nije učinio, a bilo je preče da to učini, premda ne činjenje toga ne spada u grijeh;
– tražio je oprost za ono što je bilo prije poslanstva i sl.

POKAJANJE (TEVBA)¹

Katada, o riječima Uzvišenog: “Pokajte se Allahu iskreno (*tubu ilellahi tevbeten nesuha*)”, kaže: “*Tevbeten-nesuhan* znači iskreno i čisto (ili djelotvorno) kajanje.”²

6308. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ebu-Šihab, prenoseći od A'meša, on od Umare b. Umejra, ovaj od Harisa b. Suvejda, koji kaže: “Kazivao nam je Abdullah (b. Mes'ud) dva predanja: jedno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a drugo od sebe. Rekao je: ‘Zaista vjernik vidi svoje grijehе kao da sjedi ispod brda bojeći se da će ono pasti na njega, dok grešnik, zaista, vidi svoje grijehе kao muhu koja preleti preko njegova nosa, pa uradi ovako’ – Ibn-Šihab mahnio je svojom rukom iznad nosa, a potom rekao: ‘Doista se Allah raduje pokajanju svoga roba više nego čovjek koji dođe u jedno opasno mjesto, mjesto propasti, i koji sa sobom ima svoju jahalicu na kojoj je njegova hrana i voda. On potom spusti svoju glavu i zaspi, a kad se probudi – njegova jahalica otišla. Međutim, kada mu prigrije i kada ožedni, rekne: ‘Vratit ću se na svoje mjesto!’, pa se vrati i potom zaspi. Kada se probudi (podigne glavu) – a njegova jahalica kod njega.’”

U prenošenju ovog hadisa, Ebu-Šihaba slijedi Ebu-Avane i Džerir, prenoseći ga od A'meša.

Ebu-Usama kaže: “Pričao nam je A'meš, njemu Umare, a on čuo Harisa...”

بَابُ التَّوْبَةِ

قَالَ قَتَادَةُ (تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا) الصَّادِقَةُ النَّاصِحَةُ.

٦٣٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ حَدِيثَيْنِ أَحَدُهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَالْآخَرُ عَنْ نَفْسِهِ قَالَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَأَنَّهُ قَاعِدٌ تَحْتَ جَبَلٍ يَخَافُ أَنْ يَقَعَ عَلَيْهِ وَإِنَّ الْفَاجِرَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَذُبَابٍ مَرَّ عَلَى أَنْفِهِ فَقَالَ بِهِ هَكَذَا قَالَ أَبُو شِهَابٍ بِيَدِهِ فَوْقَ أَنْفِهِ ثُمَّ قَالَ لِلَّهِ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ رَجُلٍ نَزَلَ مِنْزِلًا وَبِهِ مَهْلِكَةٌ وَمَعَهُ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ نَوْمَةً فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ رَاحِلَتُهُ حَتَّى إِذَا اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْحَرُّ وَالْعَطَشُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَ أَرْجِعْ إِلَى مَكَانِي فَرَجَعَ فَنَامَ نَوْمَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَإِذَا رَاحِلَتُهُ عِنْدَهُ تَابِعَهُ أَبُو عَوَانَةَ وَجَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ وَقَالَ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عُمَارَةُ سَمِعْتُ الْحَارِثَ وَقَالَ شُعْبَةُ وَأَبُو مُسْلِمٍ اسْمُهُ عُبَيْدُ اللَّهِ كُوفِي قَائِدُ الْأَعْمَشِ عَنِ الْأَعْمَشِ

¹ Navodeći poglavlja o istigfaru i tevbi, Buhari ukazuje na to da Allah, dželle šanuhu, prije udovoljava dovi onoga koji nije ogrezao u grijehu. Ako, pak, taj čovjek prije dove zatraži oprost i pokaje se, veća je mogućnost da će njegovoj dovi biti udovoljeno.

Kada je neki čovjek upitao Ibn-Dževzija: “Da li da slavim Allaha (izgovaranjem “*subhanallah!*”) ili da tražim oprost?” – on je lijepo odgovorio: “Priljavoj odjeći potrebniji je sapun nego miris!”

² Učenjaci spominje dvadeset tri moguća značenja *tevbei-nesuha*, koja se kreću od toga da to znači iskreno i čisto pokajanje, pa do toga da znači pokajanje poslije kojeg čovjek neće činiti grijeh zbog kojeg se pokajao. Ovdje je Buhari naveo Katadino tumačenje, s tim da Ibn-Hadžer kaže da je moguće da riječ *en-nasiha* znači pokajanje kojim čovjek savjetuje samog sebe (svoju dušu) da u vezi s počinjenim grijehom.

Šu'be i Ebu-Muslim, a ime mu je Ubejdullah i bio je Kufljanin i vodič (slijepom) A'mešu, prenose od Ameša, on od Ibrahima Tejmija, a on od Harisa b. Suvejda...

Ebu-Mu'avija je rekao: "Pričao nam je A'meš, prenoseći od Umare, on od Esveda, on od Abdullaha, on od Ibrahima Tejmija, on od Harisa b. Suvejda, a on od Abdullaha (b. Mes'uda)..."³

6309. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Habban, ovom Hemmam, njemu Katada, a ovom Enes b. Malik, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem; a PRIČAO NAM JE i Hudba, njemu Hemmam, a ovom Katada, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji kaže:

"Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Allah se raduje pokajanju Svoga roba više nego neko od vas koji nađe svoju devu nakon što ju je bio izgubio u pustinji.'"

LEŽANJE NA DESNOJ STRANI

6310. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Hišam b. Jusuf da ga je obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja kaže:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, noću je klanjao jedanaest rekata, a kada bi nastupila zora, klanjao bi dva kratka rekata, a zatim bi ležao na svojoj desnoj strani sve dok mujezin ne dođe i ne obavijesti ga (da je vrijeme za sabah-namaz)."⁴

عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّمِيمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّمِيمِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ .

٦٣٠٩ . حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَ حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ أَحَدِكُمْ سَقَطَ عَلَى بَعِيرِهِ وَقَدْ أَضَلَّهُ فِي أَرْضٍ فَلَاةٍ .

بَابُ الضُّجْعِ عَلَى الشَّقِّ الْأَيْمَنِ

٦٣١٠ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانِ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شَقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَجِيءَ الْمُؤَذِّنُ فَيُؤَذِّنُهُ .

3 Navodeći ova tri dodatna puta prenošenja ovog hadisa, Buhari je htio da ukaže na neke razlike u samim senedima hadisa, te na razlike u riječima koje su prenosioci hadisa upotrebljavali pri primopredaji hadisa.

4 Hadis je spomenut u poglavljam o namazu, a ovo poglavlje, kao i poglavlje koje slijedi, spomenuto je kao uvod u navođenje dova koje se uče poslije toga.

KADA ZASPI ONAJ KO IMA ABDEST I VRIJEDNOST TOGA

6311. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, ovom Mensur, prenoseći od Sa'da b. Ubejde da mu je pričao Bera' b. Azib, radijallahu anhumu, koji kaže:

“Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Kada htjedneš ići u postelju, abdesti se kao što se abdestiš za namaz, a potom lezi na svoj desni bok i reci: ‘Allahu, Tebi se predadoh, Tebi se prepustih i na Tebe oslonih, želeći Tvoju nagradu i strahujući od Tvoje kazne! Nema utočišta niti spasa od Tebe, osim kod Tebe! Vjerujem u Tvoju Knjigu, koju si objavio, i u Vjerovjesnika, kojeg si poslao!’¹ Ako umreš, umro si u islamu. Potrudi se da te riječi budu posljednje koje ćeš izgovoriti!’ Ja rekoh: ‘Ja sam, da bih zapamtio, ponavljao: ‘... i vjerujem u Tvoga Poslanika, kojeg si poslao!’², a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ne, nego govori: ‘... i vjerujem u Vjerovjesnika, kojeg si poslao!’³”

بَابُ إِذَا بَاتَ طَاهِرًا وَفَضْلُهُ

٦٣١١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ مَنْصُورًا عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ وَقُلِ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مِتُّ مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ فَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ فَقُلْتُ أَسْتَذَكِّرُهُنَّ وَبِرَسُولِكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ قَالَ لَا وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ .

1 Allahumme eslemtu nefsi ilejke ve fevvedtu emri ilejke ve eldze'tu zahri ilejke rehbeten ve ragbeten ilejke. La meldže'e ve la mendža minke illa ilejke. Amentu bi kitabike-llezi enzelte ve bi nebijjikel-lezi erselte.

2 "... ve bi resulikel-lezi erselte."

3 "... ve bi nebijjikel-lezi erselte." Nevevi kaže: "Hadis u sebi sadrži tri sunneta:
– uzimanje abdesta prilikom odlaska na spavanje, a ako je čovjek imao abdest, to mu je dovoljno, jer je cilj da čovjek na spavanje ide čist;
– spavanje na desnoj strani;
– završetak dana spominjanjem Allaha, dželle šanuhu.

ŠTA KAŽE (OSOBA)
KOJA HOĆE DA SPAVA

6312. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, prenoseći od Abdul-Melika, on od Ribijja b. Hiraša, a ovaj od Huzejfe, koji kaže:

“Kada bi legao u postelju, Vjerovjesnik bi, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: ‘S Tvojim imenom (Allahu) umirem i živim!’⁴, a kada bi ustao, govorio bi: ‘Hvala Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je bio usmrtio; k Njemu je proživljenje!’⁵”

6313. PRIČALI SU NAM Seid b. Rebi‘a i Muhammed b. Ar‘ara, a njima Šu‘ba, prenoseći od Ebu-Ishaka da je čuo Beraa b. Aziba kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nekom čovjek...; a PRIČAO NAM JE i Adem, njemu Šu‘ba, a ovom Ishak Hemdani, prenoseći od Beraa b. Aziba da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio nekom čovjeku, govoreći mu:

“Kada htjedneš leći u svoju postelju, reci: ‘Allahu, Tebi se predadoh, Tebi se prepustih, Tebi se okrenuh i na Tebe oslonih, želeći Tvoju nagradu i strahujući od Tvoje kazne. Nema utočišta niti spasa od Tebe, osim kod Tebe. Vjerujem u Tvoju Knjigu, koju si objavio i u Vjerovjesnika, kojeg si poslao!’ Ako (tada) umreš, umro si u iskonskoj vjeri (islamu).”⁶

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا نَامَ

٦٣١٢. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا قَامَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

٦٣١٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ رَجُلًا ح وَحَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيُّ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَوْصَى رَجُلًا فَقَالَ إِذَا أَرَدْتَ مَضْجَعَكَ فَقُلِ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مِتُّ مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ.

4 “Bismike emutu ve ahja!”

5 “El-hamdu lillahi-lezi ahjana ba‘de ma ematena ve ilejhin-nušur!”

6 “Allahumme eslemtu nefsi ilejke, ve fevvedtu emri ilejke, ve vedždžehtu vedžhi ilejke, ve eldze‘tu zahri ilejke, rehbeten ve ragbeten ilejke! Amentu bi kitabikel-lezi enzelte ve bi nebijjikel-lezi erselte!”

STAVLJANJE DESNE RUKE ISPOD DESNOG OBRAZA

6314. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Abdul-Melika, on od Rib'ijja, a ovaj od Huzejfe, radijallahu anhu, koji kaže: "Kada bi noću legao u svoju postelju, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio bi svoju (desnu) ruku ispod obraza, a zatim rekao: 'Allahu moj, s Tvojim imenom umirem i živim!'¹ Kada bi se probudio, rekao bi: 'Hvala Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je bio usmrtio; k Njemu je proživljenje!'"²

SPAVANJE NA DESNOM BOKU

6315. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid b. Zijad, ovom Ala' b. Musejjeb, a njemu njegov otac, prenoseći od Beraa b. Aziba, koji kaže: "Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, legao u svoju postelju, legao bi na desni bok i rekao: 'Allahu, Tebi se predadoh, Tebi se okrenuh, Tebi se prepustih i na Tebe oslonih, želeći Tvoju nagradu i strahujući od Tvoje kazne! Nema utočišta niti spasa od Tebe, osim kod Tebe! Vjerujem u Tvoju Knjigu, koju si objavio, i u Vjerovjesnika, kojeg si poslao!'"³ Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dalje, rekao: 'Ko prouči ove riječi, a potom te noći umre – umro je u islamu.'" *Isterhabuhum* se izvodi od riječi *er-rehba* (strah), a *melekut* (carstvo) od riječi *mulk*. U primjeru se kaže: "*Rehebut hajrun min rehamut* (Čovjek kojeg se boje drugi bolji je od onoga kojeg sažalijevaju)", a također i: "Bolje je da te se boje nego da te sažalijevaju."

بَابُ وَضْعِ الْيَمْنَى تَحْتَ الْخَدِّ الْأَيْمَنِ

٦٣١٤. حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

بَابُ النَّوْمِ عَلَى الشَّقِّ الْأَيْمَنِ

٦٣١٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ الْأَبْرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ نَامَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَسَلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ قَاهُنْ ثُمَّ مَاتَ تَحْتَ لَيْلَتِهِ مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ (اسْتَرْهَبُوهُمْ) مِنَ الرَّهْبَةِ مَلَكَوْتُ مُلْكٍ مِثْلُ رَهْبَوْتٍ خَيْرٌ مِنْ رَحْمَوْتٍ تَقُولُ تَرْهَبُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَرْحَمَ.

1 "Allahumme bismike emutu ve ahja!"

2 "El-hamdu lillahil-lezi ahjana ba'de ma ematena ve ilejhin-nušur!"

3 "Allahumme eslemtu nefsi ilejke, ve vedždžehtu vedžhi ilejke, ve fevvedtu emri ilejke, ve eldze'tu zahri ilejke, rehbeten ve ragbeten ilejke. Amentu bi kitabikel-lezi enzelte ve bi nebijjikel-lezi erselte."

DOVA KOJA SE UČI KADA SE (NEKO) PRENE U NOĆI

6316. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ibn-Mehdi, prenoseći od Sufjana, on od Seleme, ovaj od Kurejba, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji jerekao: “Spavao sam (jedne noći) u kući Mejmuninoj, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao, obavio nuždu, oprao lice i ruke i legao. Zatim je ponovo ustao, došao do mješine (s vodom) i odvezao grlić. Potom se abdestio takvim abdestom koji je bio nešto između dva (moguća) abdesta, ne trošeći mnogo vode (ili perući svaki dio tijela koji treba oprati manje od tri puta) – a vodom je obuhvatio sve što treba oprati – i onda klanjao. Tada sam i ja ustao i protegao se, ne želeći da primijeti kako ga promatram, te sam se abdestio. On je ustao da klanja, a ja sam stao s njegove lijeve strane, ali me je on uzeo za uho i premjestio me na desnu stranu. Završio je svoj namaz s trinaestim rekatom, a zatim legao i zaspao, tako da je počeo puhati – a obično je puhao kada spava. Potom ga je Bilal obavijestio da je vrijeme za (sabah) namaz, pa je klanjao i nije se ponovo abdestio. U svojoj bi dovi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (obično) govorio: ‘Allahu, učini da u mom srcu bude svjetlo, i u mojim očima svjetlo, i u mojim ušima svjetlo, i s moje desne strane svjetlo, i s moje lijeve strane svjetlo, i iznad mene svjetlo, i ispod mene svjetlo, i ispred mene svjetlo, i iza mene svjetlo, i obasjaj me svjetlom!’”⁴

Kurejb kaže: “A sedam sam drugih riječi zaboravio, pa sam sreo jednog čovjeka, potomka Abbasovog, i on mi je kazao te riječi. Spomenuo je: ‘... i učini da u mojim nervima bude svjetlo, i u mom mesu, i u mojoj krvi, i u mojoj kosi, i u mojoj koži!’; a spomenuo je i drugo dvoje.”

بَابُ الدُّعَاءِ إِذَا انْتَبَهَ بِاللَّيْلِ

٦٣١٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَتُّ عِنْدَ مَيْمُونَةَ فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَتَى حَاجَتَهُ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ ثُمَّ نَامَ ثُمَّ قَامَ فَأَتَى الْقِرْبَةَ فَأَطْلَقَ شِنَاقَهَا ثُمَّ تَوَضَّأَ وَضُوءًا بَيْنَ وَضُوءَيْنِ لَمْ يُكْثِرْ وَقَدْ أَبْلَغَ فَصَلَّى فَقُمْتُ فَتَمَطَّيْتُ كَرَاهِيَةً أَنْ يَرَى أَنِّي كُنْتُ أَتَقِيهِ فَتَوَضَّأْتُ فَقَامَ يُصَلِّي فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِأُذُنِي فَأَدَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ فَتَنَامَتْ صَلَاتُهُ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ فَأَذَنُهُ بِأَلٍّ بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَكَانَ يَقُولُ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَفِي بَصَرِي نُورًا وَفِي سَمْعِي نُورًا وَعَنْ يَمِينِي نُورًا وَعَنْ يَسَارِي نُورًا وَفَوْقِي نُورًا وَتَحْتِي نُورًا وَأَمَامِي نُورًا وَخَلْفِي نُورًا وَاجْعَلْ لِي نُورًا قَالَ كُرَيْبٌ وَسَبْعٌ فِي الثَّابُوتِ فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ وَلَدِ الْعَبَّاسِ فَحَدَّثَنِي بِهِنَّ فَذَكَرَ عَصْبِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعْرِي وَبَشْرِي وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ .

4 “Allahume-dž'al fi kalbi nuren, ve fi besari nuren, ve fi sem'i nuren, ve an jemini nuren, ve an jesari nuren, ve fevki nuren, ve tahti nuren, ve emami nuren, ve halfi nuren, ve-dž'al li nuren!”

6317. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, koji je čuo Sulejmana b. Ebu-Muslima da prenosi od Tavusa, a on od Ibn-Abbasa, koji kaže:

“Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, noću ustao da klanja noćni namaz, učio bi: ‘Allahu, Tebi pripada hvala! Ti si svjetlo nebesa i zemlje i svega što je na njima, Tebi neka je hvala! Ti si Onaj koji održava nebesa i zemlju i sve što je na njima, Tebi neka je hvala! Ti si Istina, i Tvoje je obećanje istina, i susret je s Tobom istina, i Džennet je istina, i Vatra je istina, i Sudnji je dan istina, i vjerovjesnici su istina i Muhammed je istina! Allahu, Tebi se predajem, i na Tebe oslanjam, i u Tebe vjerujem, i Tebi se predano kajem! Pomoću Tebe se sporim (borim),¹ i Tebi se obraćam za presudu!² Oprosti mi prošle i buduće grijehe i ono što tajno i javno uradim! Ti određuješ da se nešto dogodi prije ili poslije! Nema (pravog) Boga osim Tebe!’ (ili je rekao: nema drugog Boga osim Tebe; u nedoumici je prenosilac).”³

٦٣١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ أَبِي مُسْلِمٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَتَهَجَّدُ قَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ وَوَعْدُكَ حَقٌّ وَقَوْلُكَ حَقٌّ وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ حَقٌّ وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ وَمُحَمَّدٌ حَقٌّ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَإِلَيْكَ أَنْبَتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَوْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ .

1 Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Pomoću Tebe se sporim!” – znače: pomoću jasnih dokaza i argumenata koje si mi dao borim se protiv suparnika.

2 “I Tebi se obraćam za presudu!” – znači: samo Tebe uzimam za sudiju između sebe i onoga koji nije čuo Istinu.

3 “Allahumme lekel-hamdu! Entel-nurus-semavati vel-erdi, ve lekel-hamdu! Entel-kajjim-us-semavati vel-erdi ve men fihinne, ve lekel-hamdu! Entel-hakku, ve va'duke hakkun, ve kavluke hakkun, ve likauke hakkun, vel-džennetu hakkun, ven-naru hakkun, ves-sa'atu hakkun, ven-nebijjune hakkun ve Muhammedun hakkun! Allahumme leke eslemtu ve alejke tevekkeltu, ve bike amentu, ve ilejke enebtu, ve bike hasamtu, ve ilejke hakemtu! Fagfir li ma kaddemtu, ve ma ehhartu, ve ma esrertu ve ma a'lenttu! Entel-mukaddimu ve entel-mutehhiru! La ilahe illa ente (ili je rekao: La ilahe gajruke)!”

IZGOVARANJE TEKBIRA (*ALLAHU EKBER*) I TESBIHA (*SUBHANALLAH*) PRILIKOM ODLASKA NA SPAVANJE

6318. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'ba, prenoseći od Hakema, on od Ibn-Ebu-Lejle, a ovaj od Alije da se Fatima, radijallahu anha, žalila na žuljeve koje dobija na svojoj ruci od kamenog žrvnja, pa je otišla kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da traži slugu, ali ga nije našla (kod kuće). Spomenula je to Aiši, a kada je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) došao (kući), ona ga je o tome obavijestila.

Alija kazuje: "Potom je on došao kod nas, a već smo bili legli. Namjeravao sam ustati, ali mi on reče: 'Ostani na svome mjestu!' – i sjede između nas, tako da sam osjetio hladnoću njegovih stopala na svojim grudima, pa reče: 'Hoćete li da vam ukažem na ono što je bolje od sluge? Kada legnete u svoju postelju, recite *Allahu ekber!*, trideset tri puta, *Subhanallah!*, trideset tri puta i *Elhamdulillah!*, trideset tri puta. To vam je bolje od bilo kakvog sluge."

Prenosi se od Šu'be, on od Halida, a ovaj od Ibn-Sirina da je rekao: "*Subhanallah* se izgovara trideset četiri puta."

TRAŽENJE ZAŠTITE (OD ALLAHA) I UČENJE KUR'ANA PRIJE SPAVANJA

6319. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, koji kaže da mu je pričao Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba da ga je obavijestio Urva, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi legao u postelju, puhnuo u šake i učio ajete kojima se traži zaštita (*el-mu'avvizat*),⁴ a potom njima potro svoje tijelo.

بَابُ الذِّكْرِ وَالْتَسْبِيحِ عِنْدَ الْمَنَامِ

٦٣١٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ شَكَتْ مَا تَلْقَى فِي يَدِهَا مِنَ الرَّحَى فَأَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَلَمْ تَجِدْهُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لِعَائِشَةَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ فَجَاءَنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْتُ أَقُومُ فَقَالَ مَكَانَكَ فَجَلَسَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي فَقَالَ أَلَا أَذْلُكُمْ عَلَى مَا هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ خَادِمٍ إِذَا أَوْثَقْنَا إِلَى فِرَاشِكُمَا أَوْ أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبَّرَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَسَبَّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَهَذَا خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ خَادِمٍ وَعَنْ شُعْبَةَ عَنْ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ التَّسْبِيحُ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ.

بَابُ التَّعَوُّذِ وَالْقِرَاءَةِ عِنْدَ الْمَنَامِ

٦٣١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ نَفَثَ فِي يَدَيْهِ وَقَرَأَ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَمَسَحَ بِهِمَا جَسَدَهُ.

4 "El-mu'avvizat" jesu sure El-Felek, En-Nas i El-Ihlas, ili sure El-Felek i En-Nas te druge slične kur'anske sure ili ajeti, ili se tu samo misli na sure El-Felek i En-Nas, ako se uzme za ispravno da i u arapskom jeziku važi pravilo po kojem broj dva spada u množinu.

POGLAVLJE

6320. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, ovom Ubejdullah b. Umer, a njemu Seid b. Ebu-Seid Makburi, prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, koji kaže: “Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Kada neko od vas hoće da legne, neka otrese svoju postelju krajem svoga pokrivača, jer on ne zna šta je u nju poslije njega ušlo, a zatim neka kaže: ‘S Tvojim imenom, Gospodaru moj, spuštam svoj bok, i s Tvojim ću ga imenom podići! Ako uzmeš moju dušu, smiluj joj se, a ako je povратиш, zaštiti je kao što štitiш dobre (robove)’”¹ Zuhejra b. Mu‘aviju u predanju ovog hadisa slijede Ebu-Damra i Isma‘il b. Zekerijja, prenoseći od Ubejdullaha. Jahja i Bišr prenose hadis od Ubejdullaha, on od Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Hadis prenose i Malik i Ibn-Adžlan od Seida, on od Ebu-Hurejre, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

DOVA SREDINOM NOĆI

6321. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Abdullaha Egarrā i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a oni od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Naš Uzvišeni i Blagoslovljeni Gospodar silazi² svake noći na zemaljsko nebo, kada od noći preostane njena posljednja trećina, i govori: ‘Ima li ko da Mi uputi dovu, pa da mu (je) uslišam? Ima li ko da od Mene traži (nešto), pa da mu (to) dam? Ima li ko da od Mene traži oprost grijeha, pa da mu oprostim?’”

بَاب

٦٣٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ ابْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَنْفُضْ فِرَاشَهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلْفَهُ عَلَيْهِ ثُمَّ يَقُولُ بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ تَابِعَهُ أَبُو ضَمْرَةَ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ وَقَالَ يَحْيَى وَبِشْرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَرَوَاهُ مَالِكٌ وَابْنُ عَجَلَانَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

بَاب الدُّعَاءِ نِصْفَ اللَّيْلِ

٦٣٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَعْرَبِيِّ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَنْتَزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ يَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ.

¹ “Bismike Rabbi, veda ‘tu dženbi, ve bike erfe ‘uhu. In emsekte nefsi ferhamha, ve in erselteha fahfazha bima tahfezu bihi ibadekes-salihin.”

² Silazi onako kako samo On zna i kako dolikuje Njegovoj Uzvišenosti.

DOVA PRILIKOM ULASKA U NUŽNIK

6322. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'ara, njemu Šu'ba, prenoseći od Abdul-Aziza b. Suhejba, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji kaže:

“Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio ući u nužnik, govorio bi: ‘Allahu, tražim kod Tebe zaštitu od muških i ženskih šejtana!’”³

ŠTA KAŽE (OSOBA) KADA UJUTRO OSVANE

6323. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej, ovom Husejn, a njemu Abdullah b. Burejda, prenoseći od Bušejra b. Ka'ba, on od Šeddada b. Evsa, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“*Sejjidul-istigfar* glasi: ‘Allahu, Ti si moj Gospodar! Nema Boga osim Tebe! Ti si me stvorio, i ja sam Tvoj rob! Držim se, koliko god mogu, svoje obaveze (prema Tebi) i svoga obećanja Tebi! Priznajem Tvoje blagodati prema meni, i priznajem svoje grijehe! Oprosti mi, jer, doista, niko osim Tebe ne može grijehe oprostiti! Od Tebe tražim zaštitu od zla onoga što sam uradio!’”⁴

Ako neko izgovori ovu dovu kad omrkne, pa umre, ući će u Džennet (ili je jedan od stanovnika Dženneta; u nedoumici je prenosilac). A ako neko izgovori ovu dovu kad osvane, pa u tom danu umre, imat će isto.”

بَابُ الدُّعَاءِ عِنْدَ الْخَلَاءِ

٦٣٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ .

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ

٦٣٢٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ كَعْبٍ عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَبُو لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُو لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ إِذَا قَالَ حِينَ يُمَسِّي فَمَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِذَا قَالَ حِينَ يُصْبِحُ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ مِثْلُهُ .

3 “*Allahumme, inni e'uzu bike minel-hubsi vel-habaisi.*”

Po jednom mišljenju “*el-hubus*” znači kufr (nevjerovanje), a “*el-habais*” šejtani. Shodno tome prijevod ove dove bi glasio: “Allahu, tražim kod Tebe zaštitu od kufra i šejtana!”

4 “*Allahumme ente rabbi la ilahe illa ente. Halekteni ve ene 'abduke ve ene 'ala ahdike ve va'dike mesteta 'tu, ve ebu'u leke bi ni'metike 'alejje ve ebu'u leke bi zenbi. Fagfir li fe innehu la jagfiruz-zunube illa ente. E'uzu bike min šerri ma sana'tu.*”

6324. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, on od Rib'ijja b. Hiraša, a ovaj od Huzejfe, koji kaže: "Kada bi htio da spava, Vjerovjesnik bi, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: 'S Tvojim imenom, Allahu, umirem i živim!'¹, a kada bi se probudio iz sna, govorio bi: 'Hvala Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je bio usmrtio; k Njemu je proživljenje!'"²

6325. PRIČAO NAM JE Abdan, prenoseći od Hamze, on od Mensura, ovaj od Rib'ijja b. Hiraša, on od Hareše b. Hurra, a ovaj od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji kaže:

"Kada bi noću legao u svoju postelju, Vjerovjesnik bi, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: 'Allahu, s Tvojim imenom umirem i živim!'³, a kada bi se probudio (ujutro), rekao bi: 'Hvala Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je bio usmrtio; k Njemu je proživljenje!'"⁴

DOVA U NAMAZU

6326. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, kojeg je obavijestio Lejs da mu je pričao Jezid, prenoseći od Ebu-Hajra, on od Abdulla b. Amra, ovaj od Ebu-Bekra Siddika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Poduči me dovi kojom ću moliti Allaha u namazu!", pa mu on reče: "Reci: 'Allahu, doista sam sebi učinio zulum, a niko osim Tebe ne može oprostiti grijehe! Zato mi oprosti Svojim oprostom i smiluj mi se! Ti, doista, mnogo praštaš i milostiv si!'"⁵

٦٣٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ قَالَ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا وَإِذَا اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

٦٣٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ عَنْ خَرِشَةَ بْنِ الْحَرِّ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا فَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

بَاب الدُّعَاءِ فِي الصَّلَاةِ

٦٣٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ عَلَّمَنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاعْفُرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَقَالَ عَمْرُو بْنُ

1 "Bismikel-lahumme emutu ve ahja!"

2 "El-hamdu lillahil-lezi ahjana ba'de ma ematena ve ilejhin-nušur!"

3 "Allahumme bismike emutu ve ahja!"

4 "El-hamdu lillahil-lezi ahjana ba'de ma ematena ve ilejhin-nušur!"

5 "Allahumme inni zalemtu nefsi zulmen kesiren, ve la jagfiruz-zunube illa ente, Fagfir li magfireten min 'indike, verhamni, inneke entel-gafurur-rahim."

Amr b. Haris prenosi od Jezida, a on od Ebu-Hajra da je čuo Abdullaha b. Amra kako kaže: “Ebu-Bekr, radijallahu anhu, rekao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem...”

6327. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Malik b. Su'ajr, a ovom Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, koja kaže:

“(Allahove riječi:) *La tedžher bi salatike ve la tuhafit biha*,⁶ objavljene su u vezi s dovom.”⁷

6328. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejba, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji kaže:

“Bili smo uobičajili u namazu govoriti: ‘Selam Allahu! Selam tome i tome!’ Jednog nam dana Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Zaista je Allah Es-Selam,⁸ pa kada neko od vas sjedne u namazu, neka uči: ‘Et-tehijjatu lillahi...’ – sve do riječi: ‘... es-salihin’. Kada to prouči, to dospije do svakog dobrog Allahovog roba na nebesima i na zemlji. Potom neka nastavi: ‘Svjedočim da nema Boga osim Allaha te da je Muhammed Njegov rob i poslanik!’⁹ Nakon toga neka odabere riječi pohvale koje hoće.’”

الْحَارِثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ إِنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عَمْرٍو قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ .

٦٣٢٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ سَعِيرٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ (وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُتْ بِهَا) أَنْزَلَتْ فِي الدُّعَاءِ .

٦٣٢٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَقُولُ فِي الصَّلَاةِ السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلِ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ إِلَى قَوْلِهِ الصَّالِحِينَ فَإِذَا قَالَهَا أَصَابَ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ صَالِحٍ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنَ الشَّأْنِ مَا شَاءَ .

6 El-Isra,110.

7 Kod nas uobičajen prevod ovog ajeta glasi: “Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad molitvu obavljaš, a i ne prigušuj ga!” Međutim, shodno ovom hadisu, prevod ovog ajeta trebalo bi da glasi: “Ne izgovaraj na sav glas dovu, a i ne prigušuj je.” Kermani kaže da se misli na dovu u namazu, dok Ajni smatra da se misli na dovu uopće, kako na dovu u namazu, tako i na dovu izvan namaza.

8 Es-Selam je jedno od lijepih Allahovih, dželle šanuhu, imena.

9 “Ešhedu en la ilahe illalah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu!”

DOVA POSLIJE NAMAZA¹

6329. PRIČAO MI JE Ishak, kojeg je obavijestio Jezid, a njega Verka', prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejrea da su (ashabi) rekli: "Allahov Poslaniče, bogati su ljudi stekli visoke položaje i neprekidnu blagodat."²

"A kako to?", upita on, a oni odgovoriše: "Oni su klanjali kao što smo i mi klanjali, borili se na Allahovom putu kao što smo se i mi borili i dijelili višak svojih imetaka, a mi nemamo imetka!" Tada im on reče: "Hoćete li da vas obavijestim o onome čime ćete (ako to budete radili) dostići one koji su bili ispred vas i prestići one koji će doći poslije vas, i niko neće moći uraditi slično onome što vi uradite, osim ako uradi isto? Poslije svakog namaza izgovorite *Subhanallah!*, deset puta, *Elhamdulillah!*, deset puta i *Allahu ekber!*, deset puta." Sumejja u predanju ovog hadisa slijedi Ubejdullah b. Umer, koji (ga) prenosi od njega (tj. od Sumejja).

Hadis prenosi i Ibn-Adžlan od Sumejja i Redžaa b. Hajve, te Džerir od Abdul-Aziza b. Rufeja, koji prenosi od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Derdaa.

Također, prenosi ga i Suhejl od svoga oca, on od Ebu-Hurejre, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ الدُّعَاءِ بَعْدَ الصَّلَاةِ

٦٣٢٩. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا وَرْقَاءُ عَنْ سُمَيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالذَّرَجَاتِ وَالنَّعِيمِ الْمَقِيمِ قَالَ كَيْفَ ذَلِكَ قَالُوا صَلَّوْا كَمَا صَلَّيْنَا وَجَاهَدُوا كَمَا جَاهَدْنَا وَأَنْفَقُوا مِنْ فُضُولِ أَمْوَالِهِمْ وَلَيْسَتْ لَنَا أَمْوَالٌ قَالَ أَفَلَا أَخْبِرُكُمْ بِأَمْرٍ تُدْرِكُونَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ وَتَسْبِقُونَ مَنْ جَاءَ بَعْدَكُمْ وَلَا يَأْتِي أَحَدٌ بِمِثْلِ مَا جِئْتُمْ بِهِ إِلَّا مَنْ جَاءَ بِمِثْلِهِ تُسَبِّحُونَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا وَتَحْمَدُونَ عَشْرًا وَتُكَبِّرُونَ عَشْرًا تَابِعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ سُمَيِّ وَرَوَاهُ ابْنُ عَجْلَانَ عَنْ سُمَيِّ وَرَجَاءِ بْنِ حَيَوَةَ وَرَوَاهُ جَرِيرٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ وَرَوَاهُ سُهَيْلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ.

¹ Tj. farz namaza. U ovom je naslovu sadržan odgovor onima koji smatraju da nema šerijatske podloge za učenje dove poslije namaza, držeći se hadisa koji bilježi Muslim od Aiše, radijallahu anha, u kome se navodi da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zadržavao nakon što preda selam, osim onoliko koliko mu je bilo dovoljno da kaže: "*Allahumme entes-selam ve minkes-selam, tebarekte ja zel-dželali vel-ikram!*"

Ono što se nijeće ovim hadisom jest to da je on ostajao sjediti u položaju u kojem je bio prije predavanja selama onoliko koliko je bilo potrebno da bi mogao proučiti spomenutu dovu.

Potvrđeno je, također, da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okretao prema ashabima kada bi završio namaz. Tako se može protumačiti da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio dove koje se navode nakon što bi se okrenuo prema ashabima. (*Fethul-bari*)

² Tj. u Džennetu.

6330. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Musejjeba b. Rafija, a ovaj od Verrada, oslobođenog roba Mugire b. Šu'be, koji kaže:

“Mugira je pisao Mu'aviji b. Ebu-Sufjanu da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uobičavao na kraju svakog namaza, kada preda selam, kazati: ‘Nema Boga osim Allaha, Jedinoga! On nema sudruga! Njemu pripada sva vlast i zahvala! On ima moć nad svim! Allahu, niko ne može uskratiti ono što Ti daš, i niko ne može dati ono što Ti uskratiš! Bogatašu neće kod Tebe koristiti njegovo bogatstvo!’”³

Šu'ba prenosi od Mensura, koji kaže: “Čuo sam Musejjeba...”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“... I POMOLI SE ZA NJIH!”⁴ I O ONOME
KOJI U SVOJOJ DOVI DAJE PREDNOST
SVOME BRATU (MUSLIMANU)
NAD SAMIM SOBOM

Ebu-Musa kaže: “Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Allahu, oprosti Ubejdu Ebu-Amiru! Allahu, oprosti Abdullahu b. Kajsu njegove grijehe!’”

6331. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Selemineg, kome je Selema b. Ekva' kazivao: “Izišli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hajber, pa neki čovjek reče: ‘O Amire, kad bi nam odrecitovao neke od svojih stihova!’ On je sišao (s deve) i počeo tjerati njihove deve

٦٣٣٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ عَنْ وَرَادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ كَتَبَ الْمُغِيرَةُ إِلَى مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي ذُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ إِذَا سَلَّمَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيٍّ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ وَقَالَ شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ الْمُسَيَّبَ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَصَلِّ عَلَيْهِمْ)
وَمَنْ خَصَّ أَخَاهُ بِالدُّعَاءِ دُونَ نَفْسِهِ

وَقَالَ أَبُو مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدِ أَبِي عَامِرٍ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ذَنْبَهُ .

٦٣٣١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى سَلَمَةَ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى خَيْبَرَ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَيَا عَامِرُ لَوْ أَسْمَعْتَنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ فَنَزَلَ يَحْدُو بِهِمْ يُذَكِّرُ تَاللهِ لَوْ لَا اللهُ مَا اهْتَدَيْنَا وَذَكَرَ شِعْرًا غَيْرَ

3 “La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul-mulku, ve lehul-hamdu, ve huve ala kulli šej'in kadir! Allahumme la mani'a li ma a'tajte, ve la mu'tije li ma mena'te, ve la jenfe'u zel-džeddi minkel-džeddu!”

4 Et-Tevba, 103. Prijevod ajet au cjelosti glasi: “Uzmi od dobara njihovih zekat i sadaku, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih, zaista, smiriti – a Allah je Svečujući i Sveznajući.”

pjevušeći:¹ ‘Tako mi Allaha, da nije Allaha, ne bismo bili upućeni!’ Osim ovoga, spomenuo je i druge stihove, ali ih ja nisam zapamtio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: ‘Ko je taj gonič?’, a oni odgovoriše: ‘Amir b. Ekva’.

‘Allah mu se smilovao!’, reče on. Tada jedan čovjek reče: ‘Allahov Poslaniče, kada bi ga pustio da uživamo u njegovu društvu još neko vrijeme!’²

Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postrojio ljude, počeli su se boriti protiv njih (protivnika). Amir je uboden vrškom (oštricom) svoje sablje,³ pa je umro. Kada su zanoćili, naložili su mnogo vatri, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Kakve su to vatre? Zbog čega ste ih naložili?’ ‘Da kuhamo meso domaćih magaraca’, odgovorili su. ‘Prospite sve iz lonaca i razbijte ih!’, reče im on. Jedan čovjek upita: ‘A da prospemo sve iz lonaca i da ih operemo?’ ‘Može i tako’, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

6332. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Šu‘ba, prenoseći od Amira da je čuo Ibn-Ebu-Evfaa, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi mu neki čovjek donio svoj zekat, govorio bi: ‘Allahu, podari Svoj blagoslov (donesi salavat) porodici toga i toga!’ Kada mu je došao moj otac, on je rekao: ‘Allahu, podari Svoj blagoslov (donesi salavat) porodici Ebu-Evfaa!’”

6333. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Isma‘ila, on od Kajsa, koji je čuo Džerira kako kaže:

“Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Hoćeš li me osloboditi Zul-Halese?’ – a Zul-

هَذَا وَلَكِنِّي لَمْ أَحْفَظْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ وَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْلَا مَتَّعْتَنَا بِهِ فَلَمَّا صَافَّ الْقَوْمَ قَاتَلُوهُمْ فَأَصِيبَ عَامِرٌ بِقَائِمَةٍ سَيْفٍ نَفْسِهِ فَمَاتَ فَلَمَّا أُمْسُوا أَوْقَدُوا نَارًا كَثِيرَةً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا هَذِهِ النَّارُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقَدُونَ قَالُوا عَلَى حُمْرٍ إِنْسِيَّةٍ فَقَالَ أَهْرَيْقُوا مَا فِيهَا وَكَسِّرُوهَا قَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَهْرِيقُ مَا فِيهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ .

٦٣٣٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو هُوَ ابْنُ مَرْثَةَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا آتَاهُ رَجُلٌ بِصَدَقَةٍ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ فُلَانٍ فَآتَاهُ أَبِي فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى .

٦٣٣٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرًا قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخُلَصَةِ وَهُوَ

1 Kada su išli u bitku, ashabi su običavali da neko siđe s deve i pjevušeći tjera deve kako bi brže išle.

2 Ashabi su znali da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikome u borbi ne bi rekao da mu se Allah smiluje, a da taj čovjek ne bi poginuo kao šehid. Zato su i ovdje tražili od njega da pusti Amira da im recituje stihove.

3 Amir je izišao na dvoboj Merhabu, prvaku židova Hajbera, i kada je htio odozdo zadati udarac Merhabu, njegova se sablja odbila, i on je sam sebe njome ubo.

Halesa je bio idol kojeg su (ljudi) obožavali i koji se zvao *El-Ka'betul-Jemanijje* (Jemenska Ka'ba).

'Allahov Poslaniče', rekoh mu, 'ja sam čovjek koji ne može čvrsto da sjedi na konju.' On me udari po prsima i reče: 'Allahu, učvrsti ga i učini onim koji upućuje i koji je upućen (na pravi put)!'. Potom sam izišao (iz Medine) s pedest konjanika iz Ahmesa, moga naroda, (Sufjan kaže: "Možda je rekao: 'Potom sam krenuo u grupi (ljudi) iz moga naroda...'") i kada sam stigao do Zul-Halese, zapalio sam je, a onda se vratio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, nisam ti došao sve dok nisam tog (idola) ostavio poput šugave deve premazane katranom!'⁴ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je uputio dovu Allahu, dželle šanuhu, za pleme Ahmes i njegovu konjicu."

6334. PRIČAO NAM JE Seid b. Rebi', njemu Šu'ba, prenoseći od Katade, koji je čuo Enesa da kaže: "Umm-Sulejm rekla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: 'Enes je tvoj sluga.'⁵ On reče: 'Allahu, uvećaj njegov imetak i porod i podari mu Svoj blagoslov u onome što si mu dao!'"

6335. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejba, njemu Abda, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (jednom) je čuo čovjeka kako uči (Kur'an) u džamiji, pa je rekao: 'Allah mu se smilovao! Podsjetio me je na taj i taj ajet iz te i te sure, koji sam bio zaboravio.'⁶

نُصِبَ كَانُوا يَعْبُدُونَهُ يُسَمَّى الْكَعْبَةَ الْيَمَانِيَّةَ قُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي رَجُلٌ لَا أَتْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَصَكَ
فِي صَدْرِي فَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًا
قَالَ فَخَرَجْتُ فِي خَمْسِينَ فَارِسًا مِنْ أَحْمَسَ مِنْ
قَوْمِي وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ فَانْطَلَقْتُ فِي غَضَبَةٍ مِنْ
قَوْمِي فَاتَيْتُهَا فَأَخْرَقْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ مَا أَتَيْتُكَ حَتَّى تَرْكُتَهَا مِثْلَ
الْجَمَلِ الْأَجْرَبِ فَدَعَا لِأَحْمَسَ وَخَيْلِهَا .

٦٣٣٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ لِلنَّبِيِّ
ﷺ أَنَسُ خَادِمُكَ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ
وَبَارِكْ لَهُ فِيهِمَا أَعْطَيْتُهُ .

٦٣٣٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ
عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا
قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ رَجُلًا يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ
رَحِمَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي كَذَا وَكَذَا آيَةً أَشَقَطْتُهَا فِي
سُورَةٍ كَذَا وَكَذَا .

4 Tj. on je spalio tog idola tako da je postao ugljenisan i crn poput katranom premazane deve.

5 Ovaj će hadis biti naveden pod brojem 6378, a u njemu stoji: "Enes je tvoj sluga, pa uputi dovu Allahu za njega!"

6 Većina učenjaka (*džumhur*) smatra da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mogao zaboraviti nešto iz Kur'ana, nakon što je to saopćio ljudima, ali ne trajno. Također, on je mogao zaboraviti nešto što nije vezano za ono što je bio dužan saopćiti, a na to ukazuju Allahove, dželle šanuhu, riječi: "Mi ćemo te naučiti da izgovaraš, pa ništa nećeš zaboraviti, osim onoga što će Allah htjeti." (El-A'la, 6-7)

6336. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'ba, kojeg je obavijestio Sulejman, prenoseći od Ebu-Vaila, a on od Abdullaha da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (jednom prilikom) dijelio je ratni plijen, pa jedan čovjek reče: ‘Doista se s ovom podjela nije žudilo za licem Allahovim!’ Obavijestio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (o tome)”, kaže Abdullah, “pa se naljutio tako da sam vidio srdžbu na njegovu licu i rekao: ‘Allah se smilovao Musau! Uznemirivan je i više od ovoga, ali je bio strpljiv.’”

RIMOVANJE U DOVI KOJE JE POKUĐENO

6337. PRIČAO NAM JE Jahja b. Muhammed b. Seken, njemu Habban b. Hilal Ebu-Habib, ovom Harun Mukri, a njemu Zubejr b. Hirrit, prenoseći od Ikrima, a on od Ibn-Abbasa, koji kaže:

“Pričaj (drži predavanje) ljudima jednom sedmično, a ako hoćeš i dvaput. Želiš li pričati više, onda to čini tri puta, ali nemoj učiniti da ljudi osjećaju dosadu prema Kur'anu. Ako dođeš kod nekih ljudi koji razgovaraju, nemoj im počinjati pričati i tako prekidati njihov razgovor, dosađujući im; ti šuti, a ako od tebe zatraže da pričaš, onda pričaj, jer će tada željeti tvoj govor. Gledaj da izbjegneš rimovanje u dovi,¹ jer mi je poznato da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi sami to čine” (tj. izbjegavali su rimu u dovi).²

٦٣٣٦. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قَسَمًا فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ لِقِسْمَةٌ مَا أُرِيدُ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ وَقَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ .

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ السَّجْعِ فِي الدُّعَاءِ

٦٣٣٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ السَّكَنِ حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ أَبُو حَبِيبٍ حَدَّثَنَا هَارُونُ الْمُقَرِّي حَدَّثَنَا الزُّبَيْرُ بْنُ الْحَرِثِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَ النَّاسَ كُلَّ جُمُعَةٍ مَرَّةً فَإِنْ آبَيْتَ فَمَرَّتَيْنِ فَإِنْ أَكْثَرْتَ ثَلَاثَ مَرَارٍ وَلَا تُثَلِّ النَّاسَ هَذَا الْقُرْآنَ وَلَا أَلْفَيْكَ تَأْتِي الْقَوْمَ وَهُمْ فِي حَدِيثٍ مِنْ حَدِيثِهِمْ فَتَقْصُ عَلَيْهِمْ فَتَقْطَعُ عَلَيْهِمْ حَدِيثَهُمْ فَتَمْلُكُهُمْ وَلَكِنْ أَنْصِتْ فَإِذَا أَمْرُوكَ فَحَدِّثْهُمْ وَهُمْ يَسْتَهْوِنُهُ فَاَنْظُرِ السَّجْعَ مِنَ الدُّعَاءِ فَاجْتَنِبْهُ فَإِنِّي عَهَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابَهُ لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا ذَلِكَ يَعْنِي لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا ذَلِكَ الْاجْتِنَابَ .

¹ Tj. nemoj težiti rimovanju u dovi i ne opterećuj svoj um time, jer to sprečava postizanje željene skrušenosti prilikom dove.

² Iz hadisa se razumije:

- da je pokuđeno pretjerivanje u činjenju dobrih djela iz bojazni da ne prijeđu u dosadu, te da se ta djela prestanu činiti;
- da ne treba pričati nekome ko razgovara s nekim sve dok se taj razgovor ne završi;
- da ne treba širiti znanje i mudrost niti ih prenositi onima koji ih ne žele saslušati niti naučiti, jer je to poniženje za nauku, a Allah, dželle šanuhu, dao je nauci veliki značaj.

(KADA NEKO MOLI ALLAHA)
NEKA MOLI S ODLUČNOŠĆU,
JER NJEGA NIKO NE MOŽE PRISILITI³

6338. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma'il, kojeg je obavijestio Abdul-Aziz, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Kada neko od vas upućuje dovu (molbu) Allahu, neka moli s odlučnošću i neka kaže: ‘Allahu, ako hoćeš, daj mi (to i to)!’, jer nema nikoga ko Njega može prisiliti.’”

6339. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Ebu-Zinada, ovaj od A'redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka niko od vas ne kaže: ‘Allahu, oprosti mi! Allahu, smiluj mi se ako hoćeš!’, već neka moli s odlučnošću, jer nema nikoga ko Njega može prisiliti.”

بَابُ لِيَعْزِمَ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ لَا مُكْرَهَ لَهُ

٦٣٣٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ وَلَا يَقُولَنَّ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ فَأَعْطِنِي فَإِنَّهُ لَا مُسْتَكْرَهَ لَهُ.

٦٣٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي إِنْ شِئْتَ لِيَعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ فَإِنَّهُ لَا مُكْرَهَ لَهُ.

3 Tj. neka u dovi bude odlučan i uvjeren da će njegovoj dovi biti udovoljeno i neka to ne prepušta Allahovoj, dželle šanuhu, volji, iako je čovjeku naređeno da uvjetuje Allahovom, dželle šanuhu, voljom sve ono što želi uraditi. Ibn-Hadžer to pojašnjava ovako: “Kada se neko prepušta nečijoj volji iako je onoga od koga se nešto traži moguće prisiliti, tada je olakšano onome od koga se nešto traži, jer on zna da se to od njega traži samo uz njegovo zadovoljstvo, tj. samo ako hoće. Što se tiče Allaha, dželle šanuhu, on je čist od svega toga, i nema koristi od prepuštanja i vezivanja odgovora za Njegovu volju.”

Ajni kaže da je u oslanjanju i prepuštanju odgovora na dovu Allahovoj, dželle šanuhu, volji jedan vid neovisnosti o onome što se traži i o onome od koga se traži.

ČOVJEKOVOJ DOVI UDOVOLJAVA SE AKO NE POŽURUJE DA MU SE UDOVOLJI¹

6340. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, kojeg je obavijestio Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Ibn-Ezherovog, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Uslišava se svakom od vas (njegova dova) ako ne požuruje da mu se udovolji govoreći: ‘Molio sam, ali mi nije udovoljeno!’”²

DIZANJE RUKU PRILIKOM DOVE

Ebu-Musa Eš‘ari kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je dovu i podigao ruke, a ja sam vidio bjelinu njegovih pazuha.”

Ibn-Omer veli: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao je svoje ruke (i rekao): ‘Allahu, ja nemam ništa s onim što je Halid učinio!’”³

بَابُ يُسْتَجَابُ لِلْعَبْدِ مَا لَمْ يَعْجَلْ

٦٣٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولْ دَعْوَتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي .

بَابُ رَفْعِ الْأَيْدِي فِي الدُّعَاءِ

وَقَالَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطِئِهِ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ .

1 Tj. ako požuruje da se udovolji njegovoj dovi.

2 Hadis koji bilježe Muslim i Tirmizi pojašnjava značenje požurivanja u dovi, a u tom hadisu, između ostalog, stoji da su ashabi upitali: “Šta je to požurivanje?” Poslanik im je odgovorio: “Kada čovjek kaže: ‘Molio sam i molio (Allaha), ali mi nije udovoljeno!’, pa se ražalosti, malaksa i ostavi dovu.”

Neki od propisa (*adaba*) koji se odnose na dovu su:

- ne treba malaksati niti gubiti nadu u uslišenje;
- treba dovu upućivati u odabranim trenucima, kao na sedždi, prilikom ezana i sl.;
- dovi prethodi uzimanje abdesta i namaz, okretanje prema kibli, dizanje ruku, pokajanje (*tevba*), priznavanje grijeha, iskrenost i sl.;
- dova se započinje zahvalom Allahu, dželle šanuhu, donošenjem salavata na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upućivanjem molbe, spominjući Allahova, dželle šanuhu, lijepa imena.

3 Ibn-Hadžer kaže: “U prvom hadisu nalazi se odgovor onima koji kažu da se ruke na ovaj način dižu samo prilikom dove za kišu. Naprotiv, u prvom i drugom hadisu sadržan je odgovor onima koji kažu da se ruke uopće ne dižu prilikom dove, osim prilikom dove za kišu. Oni se drže hadisa što ga prenosi Enes, radijallahu anhu, u kome se navodi da je on (Enes) rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije u svojim dovama dizao ruke, osim prilikom dove za kišu.” Hadis je vjerodostojan, a njega i hadis u ovom poglavlju moguće je uskladiti, jer ono što se niječe u vezi s dovom jest način dizanja ruku, a ne samo dizanje ruku; na to sam ukazao u poglavlju o kišnoj dovi. Sažetak toga jeste da se dizanje ruku prilikom kišne dove razlikuje od dizanja ruku prilikom ostalih dove....”

6341. REKAO JE Ebu-Abdullah, a njemu Uvejs, kojem je pričao Muhammed b. Dža'fer, prenoseći od Jahjaa b. Seida i Šerika, a oni od Enesa da je rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je podigao svoje ruke tako da sam ugledao bjelinu njegovih pazuha.”

UČENJE DOVE NE OKREĆUĆI SE PREMA KIBLI

6342. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu na džumi, ustao je neki čovjek i rekao: ‘Allahov Poslaniče, moli Allaha da nam pošalje kišu!’, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio dovu. Nebo se potom naoblačilo i kiša je počela padati tako da čovjek skoro nije mogao stići kući; neprestano je padala sve do sljedećeg petka, pa je taj čovjek (ili neko drugi) ponovo ustao i rekao: ‘Moli Allaha da od nas otkloni kišu, jer smo potopljeni!’ Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Allahu, učini da kiša pada oko nas, a ne na nas!’ Oblaci su se tada počeli raspršivati oko Medine, i kiša nije padala na njene stanovnike.”⁴

٦٣٤١. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ وَشَرِيكَ سَمِعَا أَنَسًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ .

بَابُ الدُّعَاءِ غَيْرِ مُسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةِ

٦٣٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَسْقِيَنَا فَتَغِيَمَتِ السَّمَاءُ وَمُطِرْنَا حَتَّى مَا كَادَ الرَّجُلُ يَصِلُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَلَمْ تَزَلْ تُمَطِّرُ إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ فَقَامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَصْرِفَهُ عَنَّا فَقَدْ غَرِقْنَا فَقَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَجَعَلَ السَّحَابُ يَتَقَطَّعُ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَلَا يُمَطِّرُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ .

⁴ Hadis je spomenut u poglavljima o kišnoj dovi, s tim da je navedeno kako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije izvrnuo svoj ogrtač niti se okrenuo prema kibli.

UČENJE DOVE OKREĆUĆI SE PREMA KIBLI

6343. PRIČAO NAM JE Musa b. Ismail, njemu Vuhejb, a ovom Amr b. Jahja, prenoseći od Abbada b. Temima, a on od Abdullaha b. Zejda da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je do (ove) musalle da uči dovu za kišu, pa je učio dovu i molio Allaha za kišu, okrenuvši se prema kibli i izvrnuvši svoj ogrtač.”¹

VJEROVJESNIKOVA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, DOVA (UPUĆENA
UZVIŠENOM ALLAHU) ZA NJEGOVOG
SLUGU, U KOJOJ MOLIM DA MU PODARI
DUG ŽIVOT² I OBILAN IMETAK

6344. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Esved, njemu Haremi, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Moja je majka rekla: ‘Allahov Poslaniče, tvoj je sluga Enes. Moli Allaha za njega!’ On reče: ‘Allahu, povećaj mu imetak i porod i podari mu Svoj blagoslov u onome što si mu dao!’”

بَابُ الدُّعَاءِ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ

٦٣٤٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى هَذَا الْمَصَلَّى يَسْتَسْقِي فَدَعَا وَاسْتَسْقَى ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ وَقَلَبَ رِدَاءَهُ.

بَابُ دَعْوَةِ النَّبِيِّ ﷺ لِخَادِمِهِ بِطُولِ الْعُمْرِ وَبِكَثْرَةِ مَالِهِ

٦٣٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَالَتْ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ خَادِمُكَ أَنَسٌ ادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ.

- 1 Ismaili kaže: “Ovaj hadis odgovara nastavku prije ovoga”, želeći time kazati da je u ovom hadisu spomenuto kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio dovu prije nego što se okrenuo prema kibli. On, dalje, kaže da je Buhari možda mislio na to da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je proučio dovu, okrenuo prema kibli, izvrnuo ogrtač i ponovo učio dovu. Ibn-Hadžer slaže se s ovim i kaže da je Buhari svojim naslovom ukazao na druga predanja hadisa, a jedno je spomenuto i u poglavlju o kišnoj dovi; ono glasi: “... da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je htio učiti dovu, okrenuo prema kibli i izvrnuo svoj ogrtač.”
- 2 U hadisu koji je naveden u ovom poglavlju ne spominje se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio Allaha, dželle šanuhu, da Enesu, radijallahu anhu, podari dug život. Međutim, u drugom predanju od Enesa, radijallahu anhu, ali u djelu *El-Edebul-mufred*, Buhari bilježi hadis u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio Enesu, radijallahu anhu, ovu dovu: “Allahu, podari mu imetak i porod, produži mu život i oprost mu!”

DOVA PRILIKOM NEDAĆE

6345. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, a ovom Katada, prenoseći od Ebu-Alijea, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je prilikom nedaće ovu dovu: ‘Nema Boga osim Allaha, Blagog i Silnog! Nema Boga osim Allaha, Gospodara nebesa i zemlje, Gospodara Arša veličanstvenog!’”³

6346. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Hišama b. Ebu-Abdullaha, on od Katade, ovaj od Ebu-Alije, a on od Ibn-Abbasa da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom nezgode govorio: “Nema Boga osim Allaha, Blagog i Silnog! Nema Boga osim Allaha, Gospodara Arša veličanstvenog! Nema Boga osim Allaha, Gospodara nebesa i zemlje, Gospodara Arša Časnog!”⁴ Vehb je rekao da mu je pričao Šu‘be, prenoseći od Katade slično ovome.

TRAŽENJE ZAŠTITE (OD UZVIŠENOG ALLAHA) U TEŠKIM TRENUCIMA NESREĆE

6347. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovom Sumejj, prenoseći od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre (da je rekao): “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je zaštitu kod Allaha od teških trenutaka nesreće, od toga da ga pogodi propast, od zle sudbine i od zlobne pakosti neprijatelja.” Sufjan kaže: “Hadis sadrži troje, a ja sam dodao četvrto, ali ne znam koje.”

بَابُ الدُّعَاءِ عِنْدَ الْكَرْبِ

٦٣٤٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُو عِنْدَ الْكَرْبِ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

٦٣٤٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَقَالَ وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ مِثْلَهُ.

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ

٦٣٤٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي سُمَيُّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرْكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ قَالَ سُفْيَانُ الْحَدِيثُ ثَلَاثٌ زِدْتُ أَنَا وَاحِدَةً لَا أَذْرِي أَيُّنَهُنَّ هِيَ.

³ “La ilahe illallahul-azimul-halim! La ilahe illallah, rabbus-semavati vel-erdi ve rabbul-aršil-azim!”

⁴ “La ilahe illallahul-azimul-halim! La ilahe illallah, rabbul-aršil-azim, La ilahe illallah, rabbus-semavati vel-erdi ve rabbul-aršil-kerim!”

VJEROVJESNIKOVA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DOVA: "ALLAHU, PRIDRUŽI ME NAJVIŠEM DRUŠTVU!"¹

6348. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Lejs, ovom Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba, kojeg su obavijestili Seid b. Musejjeb i Urva b. Zubejr, u prisustvu ljudi od nauke, da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Kada je bio zdrav, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: 'Nijedan vjerovjesnik ne umre sve dok ne vidi svoje mjesto u Džennetu, a zatim mu bude ponuđeno da izabere.'² Kada se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, približila smrt, a njegova glava bila na mome bedru, izgubio je svijest na neko vrijeme. Potom se osvijestio, uperio svoj pogled u plafon i rekao: 'Allahu, pridruži me najvišem društvu!' Ja rekoh: 'Znači, on nas ne izabira.' Shvatila sam da se to odnosi na hadis koji nam je pričao dok je bio zdrav."

Aiša dodaje: "To su bile posljednje riječi koje je izgovorio: 'Allahu, (pridruži me) najvišem društvu!'"

DOVA (U KOJOJ SE MOLI) ZA SMRT I ŽIVOT

6349. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Isma'ila, a on od Kajsa da je rekao: "Otišao sam kod Habbaba, koji je bio kauteriziran³ sedam puta, pa on reče: 'Da nam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio da u dovi molimo Allaha za smrt, ja bih molio za smrt!'"

بَابُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى

٦٣٤٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ فِي رَجَالٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَهُوَ صَحِيحٌ لَنْ يُقْبَضَ نَبِيٌّ قَطُّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِي غُشِيَ عَلَيْهِ سَاعَةٌ ثُمَّ أَفَاقَ فَأَشْخَصَ بَصَرَهُ إِلَى السَّقْفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى قُلْتُ إِذَا لَا يَخْتَارُنَا وَعَلِمْتُ أَنَّهُ الْحَدِيثُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا وَهُوَ صَحِيحٌ قَالَتْ فَكَانَتْ تِلْكَ آخِرَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى .

بَابُ الدُّعَاءِ بِالْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ

٦٣٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ أَتَيْتُ خَبَّابًا وَقَدْ اكْتَوَى سَبْعًا قَالَ لَوْلَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَانَا أَنْ نَدْعُو بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ .

- 1 Misli se na dovu koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio pred smrt. Davudi smatra da se pod "najvišim društvom" podrazumijeva Džennet. Neki kažu da se ovim misli na vjerovjesnike koji će u Džennetu imati najviše stupnjeve.
- 2 Tj. da umre ili da živi.
- 3 Kauterizacija je postupak spaljivanja mjesta na tijelu koje je bolesno. Ajni u komentaru ovog hadisa kaže: "Ima mišljenja da je kauterizacija zabranjena, a na to se može odgovoriti da je to tako ako je čovjek uvjeren da ona sama po sebi liječi (a ne da je izlječenje od Allaha)."

6350. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, prenoseći od Isma'ila, kojem je pričao Kajs, rekavši:

“Otišao sam kod Habbaba, koji je na svome stomaku bio kauteriziran sedam puta, pa sam ga čuo kako kaže: ‘Da nam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio da u dovi molimo (Allaha) za smrt, ja bih molio za smrt!’”⁴

6351. PRIČAO NAM JE Ibn-Selam, kojeg je obavijestio Isma'il b. Ulejja, prenoseći od Abdul-Aziza b. Suhejba, a on od Enesa, radijallahu anhu, kako je kazivao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka niko od vas ne priželjkuje smrt zbog nesreće koja ga je zadesila! A ako bude želio smrt u stanju kada više ne može izdržati, neka kaže: ‘Allahu, poživi me ukoliko je život bolji za mene, a usmrti me ako je za mene bolja smrt!’”⁵

DOVA ZA ALLAHOV BLAGOSLOV DJECI I POTIRANJE PO NJIHOVIM GLAVAMA

Ebu-Musa kaže: “Moja je supruga rodila dječaka i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, molio je Allaha da mu podari Svoj blagoslov.”

6352. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Hatim, prenoseći od Dža'da b. Abdur-Rahmana kako je čuo Saiba b. Jezida da kaže:

“Moja tetka odnijela me je kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: ‘Allahov Poslaniče, ovaj je moj sestrać bolestan!’ On me je potro po glavi i uputio dovu Allahu da

٦٣٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْتُ حَبَّابًا وَقَدْ اُكْتُوَى سَبْعًا فِي بَطْنِهِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لَوْلَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَاَنَا أَنْ نَدْعُوَ بِالْمَوْتِ لَدَعَوْتُ بِهِ .

٦٣٥١. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ الْمَوْتَ لِضُرِّ نَزَلَ بِهِ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنَّيَاً لِلْمَوْتِ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي .

بَابُ الدُّعَاءِ لِلصُّبْحَانِ بِالْبَرَكَةِ وَمَسْحِ رُءُوسِهِمْ

وَقَالَ أَبُو مُوسَى وَلِدِي غُلَامٌ وَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ ﷺ بِالْبَرَكَةِ .

٦٣٥٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ الْجَعْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ ابْنَ يَزِيدٍ يَقُولُ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَجِعَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ

4 Hadis je spomenut i u poglavlju *O obilasku bolesnika*.

5 Ovaj hadis je također spomenut u poglavlju o obilasku bolesnika, a iz ovoga se vidi da je priželjkivanje smrti ograničeno na ove riječi, tj. u stanju u kojem čovjek ne može izdržati dopušteno mu je da izgovori ove riječi. U njima je vidljivo predavanje i oslanjanje na Allahovo, dželle šanuhu, određenje (*kader*), a to ne bi bio slučaj s drugim riječima.

mi podari Svoj blagoslov. Potom se abdestio, a ja sam popio nešto vode kojom se on abdestio. Zatim sam stao iza njegovih leđa i gledao u njegov poslanički pečat među plečkama, koji je bio poput jajeta jarebice.”¹

6353. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Ibn-Vehb, a ovom Seid b. Ejjub, prenoseći od Ebu-Akila da bi ga njegov djed vodio od pijace (ili ka pijaci)² i kupovao hranu, pa bi ga sreli Ibn-Zubejr i Ibn-Omer i rekli mu: “Dopusti nam da ti se pridružimo, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, molio Allaha da ti podari Svoj blagoslov.” A on bi ponekad zaradio cijeli tovar i poslao ga kući.

6354. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa’d, prenoseći od Saliha b. Kejsana, a on od Ibn-Šihaba da ga je obavijestio Mahmud b. Rebi’ da je on taj kojeg je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poprskao³ po licu vodom iz usta koja je bila iz njegova bunara.

6355. PRIČAO NAM JE Abdan, kojeg je obavijestio Abdullah, njega Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: “Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donošena su djeca, te bi on upućivao Allahu dovu za njih. Jednom mu je doneseno neko dijete, pa se ono pomokriilo na njegovu odjeću.

مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زُرِّ الْحَجَلَةِ .

٦٣٥٣ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عَقِيلٍ أَنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ بِهِ جَدُّهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ مِنَ السُّوقِ أَوْ إِلَى السُّوقِ فَيَشْتَرِي الطَّعَامَ فَيَلْقَاهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ عُمَرَ فَيَقُولَانِ أَشْرَكْنَا فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ دَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ فَيُشْرِكُهُمْ فَرُبَّمَا أَصَابَ الرَّاحِلَةَ كَمَا هِيَ فَيَبْعَثُ بِهَا إِلَى الْمَنْزِلِ .

٦٣٥٤ . حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الرَّبِيعِ وَهُوَ الَّذِي مَجَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي وَجْهِهِ وَهُوَ غُلَامٌ مِنْ بَنِيهِمْ .

٦٣٥٥ . حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُؤْتِي الصِّبْيَانَ فَيَدْعُو لَهُمْ فَأَتِي بِصَبِيٍّ قَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِهَاءٍ فَاتَّبَعَهُ إِيَّاهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ .

1 Kurtubi kaže: “U pouzdanim hadisima postoji saglasnost da je pečat vjerovjesništva bilo nešto crveno istaknuto u blizini lijeve Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, plečke. Najmanja spomenuta veličina tog pečata bila je veličina jajeta golubice, a najveća veličina skupljene šake; a Allah najbolje zna.”

2 Ove nedoumice prenosioca nema u predanju ovog hadisa koji također bilježi Buhari, ali u dijelu o udruživanju, u poglavlju *O udruživanju u hrani i drugome*. Tamo stoji: “... da bi ga njegov djed Abdullah b. Hišam vodio ka pijaci, pa bi kupovao hranu...”

3 Objašnjavajući povezanost prskanja s naslovom ovog poglavlja, Ajni kaže da se prskanje smatra potiranjem i dovom za blagoslov te da djelo mijenja riječi.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je da mu se donesu vodu, i on ju je prolio na mjesto gdje se dijete pomokrilo, a nije oprao odjeću.”⁴

6356. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, kojeg je obavijestio Šu’ajb, prenoseći od Zuhrija da je rekao:

“Obavijestio me je Abdullah b. Sa’leba b. Su’ajr – a njega je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potrao (po licu) – da je vidio Sa’da b. Ebu-Vekkasa kako klanja vitr koji se sastojao samo od jednog rekata.”⁵

SALAVAT⁶ VJEROVJESNIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

6357. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu’ba, a ovom Hakem da je čuo Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejlu kako kaže:

“Sreo me je Ka’b b. Udžra i rekao: ‘Hoćeš li da te darujem darom? Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (jednom) je izišao pred nas, a mi rekosmo: ‘Alahov Poslaniče, znamo kako da te pozdravljamo (selamimo), ali kako da donosimo salavat na tebe?’

‘Recite: ‘Allahu, donesi salavat⁷ na Muhammeda

٦٣٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ بْنِ صُعَيْرٍ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ مَسَحَ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَاصٍ يُوتِرُ بِرُكْعَةٍ.

بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ

٦٣٥٧. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ لَقِيتُ كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أَهْدِي لَكَ هَدِيَّةً إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ عَلَيْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ فَقُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

- 4 Iz hadisa je vidljivo da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije oprao svoju odjeću, nego je samo polio vodom mjesto koje je zahvatila mokraća. Ipak, postoje tri mišljenja učenjaka o mokraći male djece prije nego što počnu jesti (čvrstu) hranu, a to su:
  - da odjeću na koju se pomokri dječak ne treba prati (cijelu), za razliku od odjeće na koju se pomokri djevojčica;
  - da je dovoljno polit vodom mjesto koje je zahvatila mokraća, bilo da je to uradio dječak ili djevojčica;
  - da je dužnost (vadžib) oprati cijelu odjeću, bilo da se na nju pomokrio dječak ili djevojčica.
- 5 Buhari, u poglavlju o osvojenju Mekke navodi predanje koje pojašnjava ovo, a u njemu stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potrao po licu Abdullaha b. Sa’lebe b. Su’ajra.
- 6 Ovo može značiti: kakav je status, vrijednost (*fadilet*) i način donošenja salavata te u kojim se prilikama to čini. Međutim, hadisi koje je Buhari naveo pod ovim naslovom ukazuju na to da on ovim naslovom misli na način na koji se donosi salavat.
- 7 Ibn-Hadžer u *Fethul-bariju* navodi nekoliko tumačenja značenja salavata, pa kaže da je spomenuo u poglavlju o tumačenju sure El-Ahzab, kako se prenosi, da je Ebu-Alije rekao: “Allahov salavat na Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znači pohvalu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u prisustvu meleka, a salavat meleka na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znači njihovu dovu za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

i porodicu Muhammedovu, kao što si donosio salavat na Ibrahimovu porodicu! Ti si Onaj koji zaslužuje svu hvalu i slavu! Allahu, blagoslovi Muhammeda i porodicu Muhammedovu, kao što si blagoslovio porodicu Ibrahimovu! Ti si Onaj koji zaslužuje svu hvalu i slavu!”, reče on.”¹

6358. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibn-Ebu-Hazim i Deraverdi, prenoseći od Jezida, on od Abdullaha b. Habbaba, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija da je kazivao:

“Rekli smo: ‘Allahov Poslaniče, znamo kako da te pozdravljamo (selamimo), ali kako da donosimo salavat?’

‘Recite: ‘Allahu, donesi salavat na Muhammeda, Tvoga roba i poslanika, kao što si donosio salavat na Ibrahima! Blagoslovi Muhammeda i porodicu Muhammedovu, kao što si blagoslovio Ibrahima i porodicu Ibrahimovu!”, reče on.”²

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ .

٦٣٥٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالْدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا السَّلَامُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّي قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ .

Ibn-Hadžer navodi još neka mišljenja, od kojih se mogu izdvojiti sljedeća:

- da salavat koji donosi Allah znači Njegov oprost, a salavat meleka znači njihovo traženje oprosta od Allaha;
- da Allahov salavat znači milost, a salavat meleka traženje oprosta (*istigfar*);
- da Allahov salavat znači milost ili oprost, a salavat meleka dovu.

Na kraju, Ibn-Hadžer smatra najispravnijim mišljenje Ebu-Alijea.

- 1 “*Allahumme salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammedin, kema sallejte ala ali Ibrahim! Inneke hamidun medžid! Allahumme barik ala Muhammedin ve ala ali Muhammedin, kema barekte ala ali Ibrahim! Inneke hamidun medžid!*”
- 2 “*Allahumme salli ala Muhammedin, abdike ve resulike, kema sallejte ala Ibrahim, ve barik ala Muhammedin ve ala ali Muhammedin, kema barekte ala Ibrahim ve ali Ibrahim!*”

DA LI SE, PORED VJEROVJESNIKA,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
SALAVAT DONOSI JOŠ NA NEKOGA³

Uzvišeni kaže: “I pomoli se za njih, molitva će ih tvoja zaista smiriti!”⁴

6359. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'ba, prenoseći od Amra b. Murre, a on od Ibn-Ebu-Evfaa da je rekao:

“Kada bi neki čovjek donio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, svoj zekat, on (Poslanik) bi govorio: ‘Allahu, obaspi ga Svojom milošću!’ Moj je otac donio svoj zekat Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa on reče: ‘Allahu, obaspi Svojom milošću porodicu Ebu-Evfaovu!’”

6360. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Abdullaha b. Ebu-Bekra, ovaj od svoga oca, a on od Amra b. Sulejma Zurekija da je kazivao:

“Obavijestio me je Ebu-Humejd Sa'di da su (ashabi) rekli: ‘Allahov Poslaniče, kako da donosimo salavat na tebe?’

بَابُ هَلْ يُصَلَّى عَلَى غَيْرِ النَّبِيِّ ﷺ

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ) .

٦٣٥٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كَانَ إِذَا أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ بِصَدَقَتِهِ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ فَاتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى .

٦٣٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَمِيدٍ السَّاعِدِيُّ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ .

3 Tj. da li se donosi salavat na nekog drugog osim Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izdvojeno, ili uz spominjanje salavata na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Riječima “neko drugi pored Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem” misli se na vjerovjesnike, meleke i vjernike. Buhari je ovaj naslov uobličio u upitnom obliku zbog različitih mišljenja o tome da li je dopušteno donositi salavat na nekog drugog mimo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako postoje tri mišljenja:

- da je uopće, bez ograničenja, dopušteno donositi salavat na druge ljude mimo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem;
- da je dopušteno donositi salavat na druge ljude kada se spomene i donese salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem;
- da ni u kojem slučaju nije dopušteno donositi salavat na druge ljude mimo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

4 ET-Tevba, 103. Prijevod ajeta u cjelosti naveden je kod hadisa broj 6331.

‘Recite: ‘Allahu, donosi salavat na Muhammeda, njegove supruge i potomstvo, kao što si donosio salavat na porodicu Ibrahimovu! Blagoslovi Muhammeda, njegove supruge i potomstvo, kao što si blagoslovio porodicu Ibrahimovu! Ti si Onaj koji zaslužuje svu hvalu i slavu!’, reče on.”¹

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“(ALLAHU) AKO NEKOGA POVRIJEDIM,
UČINI MU TO SREDSTVOM ČIŠĆENJA
(OD GRIJEHA) I MILOSTI!”

6361. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu Ibn-Vehb, ovom Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Allahu, ako bilo kojeg vjernika izgrdim,² učini mu to sredstvom pomoću kojeg će Ti se približiti na Sudnjem danu!”³

TRAŽENJE (ALLAHOVE)
ZAŠTITE OD SMUTNJI

6362. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Hišam, prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: “Ljudi su pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i postavljali mu mnoga pitanja. On se naljutio, popeo na minber i rekao: ‘Danas mi nećete postaviti nijedno pitanje, a da vam neću odgovoriti!’

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
مَنْ أذِنْتَهُ فَأَجْعَلْ لَهُ زَكَاةً وَرَحْمَةً

٦٣٦١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ اللَّهُمَّ فَإِنَّمَا مُؤْمِنٌ سَبَّبْتُهُ فَأَجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنَ الْفِتَنِ

٦٣٦٢. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَخَفَوْهُ الْمَسْأَلَةَ فَغَضِبَ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ لَا تَسْأَلُونِي الْيَوْمَ عَنْ شَيْءٍ إِلَّا بَيَّنَّاهُ لَكُمْ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ يَمِينًا وَشِمَالًا فَإِذَا

¹ “Allahumme salli ala Muhammedin ve ezvadžihī ve zurrijjetihī kema sallejte ala ali Ibrahim, ve barik ala Muhammedin ve ezvadžihī ve zurrijjetihī kema barekte ala ali Ibrahim! Inneke hamidun medžid!”

² Ajni kaže da se ovdje misli na nekoga koga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgrdi, a da taj čovjek to nije zaslužio.

³ Ovo ne znači da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mogao uvrijediti nekoga bez razloga, nego znači da se moglo desiti da nenamjerno uvrijedi nekoga, s obzirom da je on čovjek kao i ostali ljudi; može biti raspoložen, a može se i naljutiti.

Gledao sam”, kaže Enes, “desno i lijevo i vidio da je svaki čovjek ogrnuo glavu svojom odjećom i da plače. Među njima je bio i čovjek kojeg su, kada bi se svađao s ljudima, zvali po imenu nekog drugog mimo njegova oca. Taj čovjek upita: ‘Allahov Poslaniče, ko je moj otac?’

‘Huzafa’, odgovori on. Tada Omer počne govoriti: ‘Zadovoljni smo Allahom kao Gospodarom, islamom kao vjerom i Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, kao poslanikom. Utječemo se Allahu od smutnji!’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Nikad nisam vidio dan u njegovu dobru i zlu poput današnjega! Doista su mi predloženi Džennet i Vatra, tako da sam ih vidio iza zida.’”

Kada bi naveo ovaj hadis, Katada bi spomenuo ajet: “O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni...”⁴

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD PREMOĆI (DRUGIH) LJUDI

6363. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Amra b. Ebu-Amra, oslobođenog roba Muttaliba b. Abdullaha b. Hantaba, da je čuo Enesa b. Malika kako kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Ebu-Talhi: ‘Odaberi nam jednog od vaših dječaka da me služi!’ Ebu-Talha je”, veli Enes, “izišao i poveo me sa sobom, tako što me je na jahalici posadio iza sebe. Ja sam poslije toga služio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad god bi odsjeo (na nekom mjestu), i mnogo puta čuo sam ga kako kaže: ‘Allahu, ja kod Tebe tražim zaštitu od brige i tuge, od nemoći i lijenosti, od

كُلُّ رَجُلٍ لَأَفْ رَأْسُهُ فِي ثَوْبِهِ يَبْكِي فَإِذَا رَجُلٌ كَانَ إِذَا لَأَحَى الرِّجَالِ يُدْعَى لِغَيْرِ أَبِيهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَبِي قَالَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَنْشَأَ عُمَرُ فَقَالَ رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ ﷺ رَسُولًا نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْفِتَنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا رَأَيْتُ فِي الْخَيْرِ وَالشَّرِّ كَالْيَوْمِ قَطُّ إِنَّهُ صُورَتْ لِي الْجَنَّةُ وَالنَّارُ حَتَّى رَأَيْتُهُمَا وَرَاءَ الْحَائِطِ وَكَانَ قِتَادَةً يَذْكُرُ عِنْدَ هَذَا الْحَدِيثِ هَذِهِ الْآيَةُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ).

بَابُ النَّعُوذِ مِنْ غَلَبَةِ الرِّجَالِ

٦٣٦٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عُمَرُو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ التَّمِمْسِ لَنَا غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ يُرِدُّنِي وَرَاءَهُ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كُلَّمَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ يَكْثُرُ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ فَلَمْ أَزَلْ أَخْدُمُهُ حَتَّى أَقْبَلْنَا

⁴ El-Maida, 101. Iz hadisa se razumije da stanje srdžbe u kojoj se nađe ne sprečava Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da sudi i presuđuje, jer on govori istinu i onda kada je srdit i kad nije. Također, iz hadisa se razumije koliki je bio stupanj Omerova, radijallahu anhu, poimanja i shvatanja, kao i njegovog znanja, jer se bojao da učestalo postavljanje pitanja ne dosadi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te da ne bi trebalo postavljati pitanje učenom čovjeku, izuzev kad za to ima potrebe.

škrtosti i kukavičluka te od tereta duga i premoći ljudi!”¹ Ja sam ga neprestano služio, i kada smo se vraćali iz Bitke na Hajberu – a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao se sa Safijjom bint Huzejj, koju je bio odabrao (iz ratnog plijena) – vidio sam ga kako iza sebe mota ogrtač ili pokrivač (praveći neku vrstu jastuka); zatim je nju posadio iza sebe. Kada smo bili u Sahbau,² napravio je na kožnom prostiraču jelo od datula s maslom i grušalinom (*hajs*), a zatim poslao mene da pozovem ljude. Pozvao sam ljude, i oni su jeli – a to je bila gozba kada je prvi put imao spolni odnos sa Safijjom. Potom je nastavio svoje putovanje, a kada se pred njim ukazalo brdo Uhud reče: ‘Allahu, ja proglašavam neprikosnovenim prostor koji je između njena dva brda, kao što je Ibrahim Mekku proglasio neprikosnovenom! Allahu, daj Svoj blagoslov u njihovom *muddu* i *sa’u*!”³

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD PATNJE U KABURU

6364. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Musa b. Ukba, koji kaže:
“Čuo sam Umm-Halid, kćer Halidovu – a nisam nikog osim nje čuo – kako kaže: ‘Čula sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako traži (Allahovu) zaštitu od patnje u kaburu.”⁴

مِنْ خَيْرٍ وَأَقْبَلَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَدْ حَارَها فَكُنْتُ
أَرَاهُ يُحَوِّي وَرَاءَهُ بَعَاءَةً أَوْ كِسَاءً ثُمَّ يُرْدِفُهَا وَرَاءَهُ
حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ ثُمَّ
أَرْسَلَنِي فَدَعَوْتُ رَجُلًا فَأَكَلُوا وَكَانَ ذَلِكَ بِنَاءَهُ
بِهَا ثُمَّ أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا بَدَأَ لَهُ أَحَدٌ قَالَ هَذَا جَبِيلٌ
يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي
أَحَرَّمُ مَا بَيْنَ جَبَلَيْهَا مِثْلَ مَا حَرَّمَ بِهِ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ
اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدَّهُمْ وَصَاعِهِمْ .

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

٦٣٦٤. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا
مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ أُمَّ خَالِدِ بِنْتِ خَالِدٍ
قَالَ وَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا سَمِعَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ غَيْرَهَا
قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

¹ “Allahumme inni euzu bike minel-hemmi vel-hazeni, vel-adžzi, vel-keseli, vel-buhli, vel-džubni, ve daleid-dejni, ve galebetir-ridžal!”

² Mjesto između Hajbera i Medine.

³ *Mudd* i *sa’* su jedinice za mjeru.

⁴ Ovim Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučava svoje sljedbenike i upućuje ih da i oni traže zaštitu od patnje u kaburu.

6365. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovom Abdul-Melik, prenoseći od Mus'aba, koji kaže:
 "Sa'd je naređivao petero i spominjao da je to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao. Govorio je: 'Allahu, utječem Ti se od škrtosti, utječem Ti se od kukavičluka, utječem Ti se od toga da doživim duboku starost,⁵ utječem Ti se od smutnje ovoga svijeta (misli se na Dedždžalovu smutnju) i utječem Ti se od patnje u kaburu!'"⁶

6366. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, ovaj od Mesruka, a on od Aiše da je kazivala:
 "Kod mene su ušle dvije starice židovke iz reda medinskih židova i rekle mi: 'Zaista se mrtvi izlažu patnji u svojim kaburima!' Smatrala sam da lažu, i nisam im u početku vjerovala. One su izišle, a kod mene je ušao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam mu rekla: 'Allahov Poslaniče, dvije starice...', spomenuvši mu šta su rekle. On reče: 'Istinu su rekle, i doista se mrtvi izlažu patnji koju čuju sve životinje!' Nisam ga nikad vidjela u namazu", kaže Aiša, "a da nije tražio zaštitu (kod Allaha) od patnje u kaburu."

٦٣٦٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ مُضْعَبٍ كَانَ سَعْدٌ يَأْمُرُ بِخُمْسٍ وَيَذْكُرُهُنَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَأْمُرُ بِهِنَّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا يَغْنِي فِتْنَةَ الدَّجَالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

٦٣٦٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى عَجُوزَانِ مِنْ عَجُزِ يَهُودِ الْمَدِينَةِ فَقَالَتَا لِي إِنَّ أَهْلَ الْقُبُورِ يُعَذَّبُونَ فِي قُبُورِهِمْ فَكَذَّبْتُهُمَا وَلَمْ أَنْعَمْ أَنْ أَصَدَّقَهُمَا فَخَرَجَتَا وَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَجُوزَيْنِ وَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ صَدَقَتَا إِنَّهُنَّ يُعَذَّبُونَ عَذَابًا تَسْمَعُهُ الْبَهَائِمُ كُلُّهَا فَلَمَّا رَأَيْتُهُ بَعْدَ فِي صَلَاةٍ إِلَّا تَعَوَّذَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

⁵ Tj. tako da budem oronuo i nemoćan.

⁶ "Allahumme inni euzu bike minel-buhli, ve euzu bike minel-džubni, ve euzu bike en uredde ila erzelil-umuri, ve euzu bike min fitnetid-dunja, ve euzu bike min azabil-kabri!"

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD KUŠNJE ŽIVOTA I SMRTI

6367. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, koji je čuo od svoga oca, a on od Enesa b. Malika da kaže:

“Allahov je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: ‘Allahu, tražim Tvoju zaštitu od nemoći, lijenosti, kukavičluka i oronulosti! Tražim Tvoju zaštitu od patnje u kaburu, i tražim Tvoju zaštitu od kušnje života i smrti!’”¹

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD GRIJEHA I DUGA

6368. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Vuhejb, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aise, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: “Allahu, tražim Tvoju zaštitu od lijenosti, oronulosti, grijeha i duga, od kušnje u kaburu i patnje u kaburu, od kušnje u Vatri i patnje u Vatri, i od kušnje bogatstva! Utječem Ti se od kušnje siromaštva, i utječem Ti se od smutnje Mesiha Dedždžala! Allahu, operi moje grijehе vodom od snijega i leda i očisti moje srce od grijehа, kao što se čisti bijela odjeća od prljavštine! Udalji me od mojih grijehа, kao što si udaljio istok od zapada!”²

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ

٦٣٦٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ .

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنَ الْمَآثِمِ وَالْمَغْرَمِ

٦٣٦٨. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَآثِمِ وَالْمَغْرَمِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّي خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلَجِ وَالْبَرْدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ .

¹ “Allahumme inni euzu bike minel-adžzi, vel-keseli, vel-džubni, vel-heremi, ve euzu bike min azabil-kabri, ve euzu bike min fitnetil-mahja vel-memat!”

² “Allahumme inni euzu bike minel-keseli, vel-heremi, vel-me'semi, vel-magremi, ve min fitnetil-kabri ve azabil-kabri, ve min fitnetin-nari, ve azabin-nari, ve min šerri fitnetil-gina, ve euzu bike min fitnetil-fakri, ve euzu bike min fitnetil-Mesihid-Dedždžal! Allahumma-gsil hatajaje bi mais-seldži vel-beredi, ve nekki kalbi minel-hataja kema nekkajtejl-sevbel-ebjeda minel-denesi, ve baid bejni ve bejne hatajaje kema baadte bejnel-mašriki vel-magribi!”

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD KUKAVIČLUKA I LIJENOSTI

Kusala i kesala imaju isto značenje (tj. lijeni).

6369. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman, a ovom Amr b. Ebu-Umejra da je čuo Enesa kako kaže:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: ‘Allahu, tražim Tvoju zaštitu od brige i tuge, nemoći i lijenosti, kukavičluka i tvrdičluka, tereta duga i premoći ljudi!’”³

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD TVRDIČLUKA

El-buhl i el-behal isto je što i *el-huzn i el-hazen*.

6370. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Gunder, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, a on od Mus‘aba b. Sa‘da da je Sa‘d b. Ebu-Vekkas, radijallahu anhu, naređivao ovo petero i pričao da je to čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. On je govorio:

“Allahu, tražim Tvoju zaštitu od tvrdičluka, tražim zaštitu od kukavičluka, tražim zaštitu od oronulosti i starosti, tražim zaštitu od kušnje ovoga svijeta i tražim zaštitu od kaburskog azaba!”⁴

بَابُ الْإِسْتِعَاذَةِ مِنَ الْجُبْنِ وَالْكَسَلِ

(كُسَالَى) وَكَسَالَى وَاحِدٌ .

٦٣٦٩. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي عَمْرٍو قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ .

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنَ الْبُخْلِ

الْبُخْلُ وَالْبُخْلُ وَاحِدٌ مِثْلُ الْحُزْنِ وَالْحَزَنِ .

٦٣٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنِي عُذْرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَأْمُرُ بِهَؤُلَاءِ الْخَمْسِ وَيُحَدِّثُهُنَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

3 “Allahumme inni euzu bike minel-hemmi vel-hazeni, vel-adžzi, vel-keseli, vel-buhli, vel-džubni, ve daleid-dejni, ve galebetir-ridžal!”

4 “Allahumme inni euzu bike minel-buhli, ve euzu bike minel-džubni, ve euzu bike en uredde ila erzelil-umuri, ve euzu bike min fitnetid-dunja, ve euzu bike min azabil-kabri!”

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD ORONULOSTI (U DUBOKOJ STAROSTI)

Eraziluna znači *eskatuna* (oni koji su niko i ništa među nama, bijednici)¹

6371. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Abdul-Aziza b. Suhejba, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je zaštitu (od Allaha) govoreći: ‘Allahu, tražim Tvoju zaštitu od lijenosti, tražim Tvoju zaštitu od kukavičluka, tražim Tvoju zaštitu od oronulosti i tražim Tvoju zaštitu od tvrdičluka!’”²

DOVA (ALLAHU) ZA UKLANJANJE EPIDEMIJE I BOLESTI

6372. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja kaže:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Allahu, omili nam Medinu kao što si nam omilio Meku, ili još više, i premjesti groznicu iz nje u Džuhfu! Allahu, podari blagoslov (bereket) u našem *muddu* i sa ‘u!’”³

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنْ أَرَذَلِ الْخُمُرِ

(أَرَاذِلُنَا) أَشْقَاظُنَا .

٦٣٧١. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ .

بَابُ الدُّعَاءِ بِرَفْعِ الْوَبَاءِ وَالْوَجَعِ

٦٣٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَمَا حَبَبْتَ إِلَيْنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَانْقُلْ حُمَاهَا إِلَى الْجُحْفَةِ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي مُدَّنَا وَصَاعِنَا .

¹ Buhari želi pojasniti riječ *erzel*, koja u osnovi označava čovjeka niskog roda i porijekla, pa navodi tu riječ onako kako je spomenuta u suri Hud, 27. On time ukazuje da se u naslovu riječima *erzelil-umuri* misli na oronulost.

² “Allahumme inni euzu bike minel-keseli, ve euzu bike minel-džubni, ve euzu bike minel-heremi, ve euzu bike minel-buhli!”

³ “Allahumme habbib ilejna El-Medinete kema habbehte ilejna Mekke, ev ešedde, venkul hummaha ilel-Džuhfe! Allahumme barik lena fi muddina ve sa'ina!”

6373. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ibrahim b. Sa'd, kojeg je obavijestio Ibn-Šihab, prenoseći od Amira b. Sa'da da je njegov otac kazivao:

“Posjetio me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadždžu, jer bijah bolestan tako da sam se bio približio smrti, pa rekoh: ‘Allahov Poslaniče, ja sam u stanju bolesti u kakvom me vidiš. Bogat sam, i naslijedit će me samo jedna kći koju imam. Hoću li podijeliti kao sadaku dvije trećine svog imetka?’

‘Ne’, reče on.

‘A polovinu?’, upitah ja, a on reče: ‘I trećina je mnogo. A da ostaviš svoje nasljednike bogatim, bolje je nego da ih ostaviš siromašnim, pa da prose od ljudi. Ništa od imetka nećeš izdvojiti (potrošiti) iz želje za licem Allahovim, a da za to nećeš biti nagrađen, pa čak i za hranu koju staviš u usta svoje supruge!’

‘Hoću li ostati poslije svojih drugova u Mekki?’, upitah, a on reče: ‘Ti nećeš ostati u Mekki radeći djelo iz želje za licem Allahovim (iskreno, samo radi Njega), a da se neće uzdignuti tvoj položaj. I možda ćeš ostati (da živiš duže), tako da će jedni ljudi od tebe imati koristi, a drugi štete.⁴ Allahu, upotpuni mojim ashabima njihovu Hidžru i nemoj ih povratiti nazad! A jadnik je Sa'd b. Havla!’”

Sa'd kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sažalio se nad njim zbog toga što je umro u Mekki.”

٦٣٧٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ
سَعْدٍ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ عَادَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ
الْوَدَاعِ مِنْ شَكْوَى أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلِّغْ بِي مَا تَرَى مِنَ الْوَجَعِ وَأَنَا ذُو
مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَتِي وَاحِدَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثِي
مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ فَبَشَطَرِهِ قَالَ الثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ
أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً
يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا
وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِرْتَ حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ
قُلْتُ أَاَخْلَفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخْلَفَ
فَتَعْمَلُ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَزْدَدْتَ
دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ تُخْلَفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ
أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمْضِ لِأَصْحَابِي
هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنَّ الْبَائِسُ
سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ قَالَ سَعْدٌ رَأَى لَهُ النَّبِيَّ ﷺ مِنْ أَنْ
تُوفِيَ بِمَكَّةَ .

⁴ On je živio sve dok nije osvojio Irak, a riječima “ljudima koji će imati od njega koristi” misli se na muslimane, dok se riječima “oni koji će imati štete” misli se na mušrike.

TRAŽENJE (ALLAHOVE)
ZAŠTITE OD ORONULOSTI
(U DUBOKOJ STAROSTI), KUŠNJE
OVOGA SVIJETA I KUŠNJE
DŽEHENNEMSKE

6374. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, kojeg je obavijestio Husejn, prenoseći od Zaide, ona od Abdul-Melika, ovaj od Mus'aba, a on od svoga oca da je rekao:

“Tražite (Allahovu) zaštitu riječima kojima je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio zaštitu! (Govorio je:) ‘Allahu, tražim Tvoju zaštitu od kukavičluka, tražim Tvoju zaštitu od tvrdičluka, tražim Tvoju zaštitu od oronulosti, i tražim Tvoju zaštitu od kušnje ovoga svijeta i kaburskog azaba!’”¹

6375. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Veki', ovom Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca, a on od Aiše da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio:

“Allahu, tražim Tvoju zaštitu od lijenosti, oronulosti, duga i grijeha! Allahu, tražim Tvoju zaštitu od patnje i kušnje džehennemske, od patnje u kaburu, od zla kušnje bogatstva, od zla kušnje siromaštva i od zla kušnje Mesiha Dedždžala! Allahu, očisti moje grijehе vodom od snijega i leda, očisti moje srce od grijehа kao što se čisti bijela odjeća od prljavštine i udalji me od grijehа kao što si udaljio istok od zapada!”²

بَابُ الْإِسْتِعَاذَةِ مِنْ أَرْذَلِ الْعُمُرِ
وَمِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَفِتْنَةِ النَّارِ

٦٣٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا
الْحُسَيْنُ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ
سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ تَعَوَّذُوا بِكَلِمَاتِ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ
يَتَعَوَّذُ بِهِنَّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ
بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ
الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ .

٦٣٧٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ
حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ
النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ
الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَغْرَمِ وَالْمَأْثَمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ
مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَفِتْنَةِ النَّارِ وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ
الْقَبْرِ وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَمِنْ شَرِّ
فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِمَاءِ
الثَّلْجِ وَالْبَرْدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنْقَى
الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ
خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ .

1 “Allahumme ini euzu bike minel-džubni, ve euzu bike minel-buhli, ve euzu bike en uredde ila erzelil-umuri, ve euzu bike min fitnetid-dunja ve azabil-kabri!”

2 “Allahumme inni euzu bike minel-keseli, vel-heremi, vel-magremi, vel-me'semi! Allahumme inni euzu bike min azabin-nari ve fitnetin-nari, ve azabil-kabri, ve šerri fitnetil-gina, ve šerri fitnetil-fakri, ve min šerri fitnetil-Mesihid-Dedždžal! Allahumma-gsil hatajaje bi mais-seldži vel-beredi, ve nekki kalbi minel-hataja kema ju-nekkas-sevbul-ebjedu mined-denesi, ve baid bejni ve bejne hatajaje kema baadte bejnel-mešriki vel-magribi!”

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD KUŠNJE BOGATSTVA

6376. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Selam b. Ebu-Muti', prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od svoje tetke da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio Allahovu zaštitu govoreći:

“Allahu, tražim Tvoju zaštitu od kušnje³ i patnje džehennemske! Tražim Tvoju zaštitu od kušnje u kaburu i patnje u kaburu!⁴ Tražim Tvoju zaštitu od kušnje bogatstva! Tražim Tvoju zaštitu od kušnje siromaštva! Tražim Tvoju zaštitu od kušnje Mesiha Dedždžala!”⁵

TRAŽENJE (ALLAHOVE) ZAŠTITE OD KUŠNJE SIROMAŠTVA

6377. PRIČAO NAM JE Muhammed, kojeg je obavijestio Ebu-Mu'avija, a njega Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: ‘Allahu, tražim Tvoju zaštitu od kušnje i patnje džehennemske, kušnje u kaburu i patnje u kaburu, od zla kušnje bogatstva i zla kušnje siromaštva! Allahu, tražim Tvoju zaštitu od zla kušnje Mesiha Dedždžala! Allahu, očisti moje grijeha vodom od snijega i leda, očisti moje srce od grijeha kao što se čisti bijela odjeća od prljavštine i udalji me od grijeha kao što si udaljio istok od zapada! Allahu, tražim Tvoju zaštitu od lijenosti, grijeha i duga!’”⁶

بَابُ الْإِسْتِعَاذَةِ مِنْ فِتْنَةِ الْغِنَى

٦٣٧٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سَلَامُ بْنُ أَبِي مُطِيعٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ خَالَتِهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَتَعَوَّذُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْغِنَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ .

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الْفَقْرِ

٦٣٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَفِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَشَرِّ فِتْنَةِ الْغِنَى وَشَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ قَلْبِي بِمَاءِ الثَّلْجِ وَالْبَرْدِ وَنَقِّ قَلْبِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَبَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ .

3 To je pitanje koje će nevjernicima postaviti čuvari Džehennema; o tome govori ajet: “Kad god se koja gomila u nj baci, stražari u njemu upitat će je: ‘Zar nije niko dolazio da vas opominje?!’” (El-Mulk, 2)

4 To je ispitivanje od strane meleka.

5 *Allahumme inni euzu bike min fitnetin-nari ve min azabin-nari, ve euzu bike min fitnetil-kabri ve euzu bike min azabil-kabri, ve euzu bike min fitnetil-gina, ve euzu bike min fitnetil-fakri, ve euzu bike min fitnetil-Mesihid-Dedždžal!*”

6 “*Allahumme inni euzu bike min azabin-nari ve fitnetin-nari, ve azabil-kabri, ve šerri fitnetil-gina, ve šerri fitnetil-fakri, ve min šerri fitnetil-Mesihid-Dedždžal. Allahumma-gsil hatajaje bi mais-seldži vel-beredi,*

DOVA (ALLAHU) ZA OBILNI IMETAK UZ (NJEVOV) BLAGOSLOV

6378, 6379. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Katade, on od Enesa, a ovaj od Ummu-Sulejm da je rekla:

“Allahov Poslaniče, Enes je tvoj sluga, pa uputi dovu (Allahu) za njega!” On reče: “Allahu, uvećaj njegov imetak i potomstvo i podari Svoj blagoslov (bereket) u onome što si mu dao!”¹

Hišam b. Zejd kaže: “Čuo sam od Enesa b. Malika slično tome.”

6380, 6381. PRIČAO NAM JE Ebu-Zejd Seid b. Rebi', njemu Šu'ba, prenoseći od Katade da je čuo Enesa, radijallahu anhu, da kaže:

“Rekla je Ummu-Sulejm Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Enes je tvoj sluga!’ On reče: ‘Allahu, uvećaj njegov imetak i potomstvo i daj Svoj blagoslov u onome što si mu podario!’”

بَابُ الدُّعَاءِ بِكَثْرَةِ أَمْوَالٍ مَعَ الْبَرَكَةِ

٦٣٧٨-٦٣٧٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أُمِّ سُلَيْمٍ أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَسُ خَادِمُكَ ادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أُعْطِيَتْهُ وَعَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ مِثْلَهُ.

٦٣٨٠-٦٣٨١. حَدَّثَنَا أَبُو زَيْدٍ سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ أَنَسُ خَادِمُكَ قَالَ اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أُعْطِيَتْهُ.

ve nekki kalbi minel-hataja kema junekkas-sevbul-ebjedu mined-denesi, ve baid bejni ve bejne hatajaje kema baadte bejnel-mešriki vel-magribi!”

¹ Iz hadisa se razumije da je dopušteno upućivati dovu Allahu, dželle šanuhu, tražeći od Njega uvećanje imetka i djece.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže Ajni, molio je Allaha, dželle šanuhu, da Enesu podari troje:

– mnogo imetka, i njegov se imetak uvećao, tako da je imao bašću u Basri koja je dva puta godišnje davala plodove;

– mnogo potomaka, tako da je imao stotinu i dvadeset ili osamdeset unuka i djece;

– blagoslov (bereket) u onome što mu podari, a najblagoslovljenije što mu je dato bio je dug život, jer je živio 103, 107, 110 ili 119 godina.

DOVA PRI ISTIHARI (TRAŽENJU OD ALLAHA ONOGA ŠTO JE BOLJE PO NAS)²

6382. PRIČAO NAM JE Muttarif b. Abdullah Ebu-Mus‘ab, njemu Abdur-Rahman b. Ebu-Meval, prenoseći od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučavao nas je *istihari* (da tražimo od Allaha ono što je po nas bolje) u svemu, kao što nas je podučavao (nekoj) suri iz Kur’ana. (Govorio je:) ‘Kada neko (od vas) htjedne nešto uraditi, neka klanja dva rekata, a zatim neka kaže: ‘Allahu, molim Te da mi podariš ono što je bolje, jer si Ti najznaniji! Tražim od Tebe da mi podariš moć, jer si Ti najmoćniji! Molim Te da me obdariš iz Svog velikog dobra – a Ti, doista, (sve) možeš, a ja ne mogu! Ti (sve) znaš, a ja ne znam, i Ti si znalac skrivenog (gajba)! Allahu, ako je u Tvom znanju ovo dobro za mene, za moju vjeru, život i smrt (ili je rekao: u mom sadašnjem i kasnijem životu), odredi mi to! A ako je u Tvom znanju ovo loše za mene, za moju vjeru, život i smrt (ili je rekao: u mom sadašnjem i kasnijem životu), otkloni to od mene, udalji me od toga i odredi mi dobro gdje god ono bilo, a potom me učini zadovoljnim time!’ Neka čovjek zatim imenuje svoju potrebu.”

بَابُ الدَّعَاءِ عِنْدَ الْإِسْتِخَارَةِ

٦٣٨٢. حَدَّثَنَا مُطَرِّفُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَبُو مُصْعَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي الْمَوَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعَلِّمُنَا الْإِسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا كَالسُّورَةِ مِنَ الْقُرْآنِ إِذَا هُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاقْدُرْهُ لِي وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ .

² Istihara je, kako kaže Ibn-Hadžer u *Fethul-bariju*, traženje od Allaha da čovjeku pomogne da odabere i da se odluči za posao ili nešto drugo što je bolje po čovjeka. Shodno ovome prevedena je i ova dova.

DOVA PRILIKOM (UZIMANJA) ABDESTA

6383. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala¹, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musa'a, koji kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je da mu se donese vode, abdestio se, a potom digao ruke i rekao: 'Allahu, oprosti Ubejdu Ebu-Amiru!' – vidio sam (pritom) bjelinu njegovih pazuha – a onda je dodao: 'Allahu, uzdigni ga na Sudnjem danu iznad mnogih Svojih stvorenja, ljudi!'"²

DOVA² KADA SE
(NEKO) POPNE NA UZVIŠICU

6384. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ejjuba, on od Ebu-Usmana, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji kaže: "Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na nekom putovanju, pa smo (glasno) izgovarali: 'Allahu ekber!', kada bismo se popeli na neku uzvišicu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče nam: 'O ljudi, ne dižite glasove, jer vi ne dozivate gluhoga niti dalekoga (odsutnoga)! Vi dozivate Onoga koji sve čuje i sve vidi!' Zatim je došao kod mene – a ja sam u sebi govorio: 'Nema snage niti moći osim u Allaha!' – pa mi reče: 'O Abdullahu, sine Kajsov, reci: 'Nema snage niti moći osim u Allaha!', jer je to jedna od dženetских riznica!' (ili je rekao: "Hoćeš li da te uputim na rečenicu koja je jedna od dženetских riznica? To je (rečenica): 'Nema snage niti moći osim u Allaha!'")."³

بَابُ الدُّعَاءِ عِنْدَ الْوُضُوءِ

٦٣٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ بِهِ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبِيدِ أَبِي عَامِرٍ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطِئِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَوْقَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ مِنَ النَّاسِ .

بَابُ الدُّعَاءِ إِذَا عَلَا عَقِبَةً

٦٣٨٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكُنَّا إِذَا عَلَوْنَا كَبَّرْنَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَتَيْهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا وَلَكِنْ تَدْعُونَ سَمِيعًا بَصِيرًا ثُمَّ أَتَى عَلِيٌّ وَأَنَا أَقُولُ فِي نَفْسِي لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنُ قَيْسٍ قُلْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهَا كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ أَوْ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ هِيَ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

1 Ovaj hadis skraćena je verzija hadisa navedenog u poglavljima o pohodima, a Ubejd Ebu-Amir amidža je Ebu-Musa'a Eš'arija koji je ranjen u koljeno u pohodu na Evtas, od čega je i umro. Kada je o tome obaviješten Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio je ovu dovu.

2 Buhari je ovako naslovio ovo poglavlje, ali se u hadisu navodi da su ashabi donosili tekbir. Možda je Buhari ovom poglavljju dao ovakav naslov na osnovu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Vi ne dozivate gluhoga niti odsutnoga!"

3 "La havle ve la kuvvete illa billah!"

DOVA KADA SE (NEKO)
SPUSTI U DOLINU

O ovome hadis prenosi Džabir.⁴

DOVA KADA (NEKO) HTJEDNE
PUTOVATI ILI SE VRATI S PUTOVANJA

O ovome Jahja b. Ebu-Ishak prenosi (hadis) od Enesa.

6385. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada se vraćao iz bitke, s hadždža ili umre, izgovarao tri puta tekbir na svakoj uzvišici, a zatim bi govorio:

“Nema Boga osim Allaha, Jedinoga! On nema sudruga (saučesnika)! Njemu pripada sva vlast i zahvala, i On nad svim ima moć! Mi se vraćamo, kajemo, pokoravamo i svoga Gospodara hvalimo! Allah je ispunio Svoje obećanje, pomogao Svome robu i sam porazio saveznike (skupine)⁵!”⁶

بَابُ الدُّعَاءِ إِذَا هَبَطَ وَادِيًا

فِيهِ حَدِيثُ جَابِرٍ .

بَابُ الدُّعَاءِ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَوْ رَجَعَ

فِيهِ يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ .

٦٣٨٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرْفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ .

4 Misli se na hadis koji Buhari navodi u poglavljima o džihadu pod naslovom “*Tesbih – izgovaranje ‘Subhanallah!’ kada se (neko) spusti u dolinu*”, a taj hadis glasi: “Kada bismo se popeli na uzvišicu, govorili bismo: ‘*Allahu ekber!*’, a kada bismo se spustili, govorili bismo: ‘*Subhanallah!*’”

Uspinjanje i boravak na uzvišenom mjestu nešto je što je omiljeno ljudskoj duši, jer tada postoji osjećaj moći i veličine. Zato je i propisano da se čovjek kod kojeg se pojavi taj osjećaj sjeti Allahove veličine i moći te da je On veći od svega, pa da Ga veliča kako bi mu Allah povećao Svoje dobro. Tesbih se izgovara kada se čovjek spusti u nizinu, jer čovjek osjeti tjeskobu, kao što je bio slučaj s Junusom, alejhis-selam, kada je slavio Allaha u utrobi ribe, pa je bio spašen.

5 “*La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul-mulku, ve lehul-hamdu, ve huve ala kulli šej'in kadir! 'Ajibune, taibune, abidune li rabbina hamidun! Sadekallahu va'dehu, ve nesare abdehu, ve hezemel-ahzabe vahdehu!*”

6 O tome na koje se skupine misli postoje dva mišljenja:
– da se misli na skupine nevjernika iz plemena Kurejš, skupine drugih Arapa i židova koji su se udružili u Bici na Hendeku, o čemu je objavljena sura El-Ahzab;
– da se misli na skupine općenito. Ibn-Hadžer preferira prvo mišljenje.

DOVA ZA ONOGA KOJI SE OŽENI (MLADOŽENJU)

6386. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je žuti trag (od mirisa) na Abdur-Rahmanu b. Avfu, te mu je rekao: ‘Šta je s tobom?’

‘Oženio sam se ženom uz mehr od zlata veličine košpice’, odgovorio mu je on, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Allahu ti podario Svoje blagoslove (u njegovom braku)! (A ti) pripremi gozbu makar od jedne ovce!’”¹

6387. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Amra, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao:

“Umro je moj otac i ostavio iza sebe sedam (ili devet) kćeri, te sam se ja oženio. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Oženio si se Džabire?’

‘Da’, odgovorio sam.

‘Djevojkom ili udavanom?’, upitao me je.

‘Udavanom’, odgovorio sam mu.

‘Zašto se nisi oženio djevojkom, pa da se s njom igraš, a i ona s tobom (ili da je nasmijavaš i ona tebe)?’, upitao me je, pa reko: Moj je otac umro ostavivši iza sebe sedam (ili devet) kćeri. Nisam želio da im dovedem djevojku mladu poput njih, pa sam se oženio ženom koja će se brinuti o njima.’

‘Allah te blagoslovio!’, reče on.”

Ibn-Ujejna i Muhammed b. Muslim ne prenose od Amra da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah te blagoslovio!”²

بَابُ الدُّعَاءِ لِلْمُتَزَوِّجِ

٦٣٨٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ عَلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثَرَ صُفْرَةٍ فَقَالَ مَهْيَمٌ أَوْ مَهْ قَالَ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

٦٣٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَلَكَ أَبِي وَتَرَكَ سَبْعَ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَزَوَّجْتَ يَا جَابِرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِكُراً أَمْ تَيْباً قُلْتُ تَيْباً قَالَ هَلَا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ أَوْ تُضَاحِكُهَا وَتُضَاحِكُكَ قُلْتُ هَلَكَ أَبِي فَتَرَكَ سَبْعَ أَوْ تِسْعَ بَنَاتٍ فَكَرِهْتُ أَنْ أَجِئَهُنَّ بِمِثْلِهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ امْرَأَةً تَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ قَبَّارَكَ اللَّهُ عَلَيْكَ لَمْ يَقُلْ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَمُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

¹ Hadis je spomenut u dijelu o braku, u poglavlju *Kako se uči dova za mladoženju*.

² Ovaj hadis spomenut je u dijelu o izdacima (*en-nefeka*), u poglavlju *O ženinom pomaganju svome mužu u izdržavanju njegova djeteta*.

ŠTA (NEKO) KAŽE KADA PRIĐE SVOJOJ ŽENI³

6388. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejba, njemu Džabir, prenoseći od Mensura, on od Salima, ovaj od Kurejba, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ako neko od vas (njih), kada htjedne prići ženi, kaže (prouči): ‘U ime Allaha! Allahu, udalji šejtana od nas, i udalji ga od onoga što nam podariš⁴ (tj. od djeteta)!’ – i ako im u tom (intimnom odnosu) bude suđeno dijete, šejtan mu nikada neće moći nauditi.’”

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“GOSPODARU NAŠ, PODARI NAM DOBRO
I NA OVOM (I NA ONOM SVIJETU)!”

6389. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Abdul-Aziza, a on od Enesa da je rekao:

“Najčešća Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova⁵ bila je: ‘Gospodaru naš, podari nam dobro i na ovom i na onom svijetu i sačuvaj nas patnje u Vatri!’”⁶

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ

٦٣٨٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا.

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

٦٣٨٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

3 U hadisu se kaže: “Šta neko kaže kada želi prići svojoj ženi.”

4 “Bismillah! Allahumme džennibneš-šejtane, ve džennibiš-šejtane ma rezaktena!”

5 Ijad kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mnogo učio ovu dovu jer ona u sebi sadrži sva značenja dove vezane za ovaj i onaj svijet, a “dobro”, koje se spominje, znači blagodat.

6 Ova dova jest kur’anska dova, a nalazi se u suri El-Bekara, 201: “Rabbena atina fid-dunja haseneten, ve fil-ahireti haseneten, ve kina azaben-nar!”

TRAŽENJE ZAŠTITE (KOD ALLAHA) OD KUŠNJE OVOGA SVIJETA

6390. PRIČAO NAM JE Ferva b. Ebu-Magra, njemu Abida b. Humejd, prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, on od Mus'aba b. Sa'da b. Ebu-Vekkasa, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučavao nas je ovim riječima kao što se podučava pisanju. (Govorio je:) 'Allahu, tražim zaštitu kod Tebe od tvrdičluka, tražim zaštitu kod Tebe od oronulosti (u dubokoj starosti) i tražim zaštitu kod Tebe od kušnje ovoga svijeta i patnje (azaba) u kaburu!'"¹

PONAVLJANJE DOVE²

6391. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opsihren, tako da mu se pričinjalo kako je nešto uradio,³ a to nije bio uradio. Molio je svoga Gospodara, a zatim rekao (Aiši): "Znaš li da mi je Allah dao objašnjenje o onome što sam od Njega tražio?" "A šta je to (što si tražio), Allahov Poslaniče?", upitala ga je Aiša, a on odgovori: "Došla su mi dva čovjeka, pa jedan sjede pored moje glave, a drugi kod mojih nogu. Jedan od njih reče svome drugu: 'Šta boli čovjeka?' 'Opsihren je', odgovori mu on, a ovaj upita: 'Ko ga je opsihrio?'"

بَابُ التَّعَوُّذِ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا

٦٣٩٠. حَدَّثَنَا قُرُوبُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عُبَيْدَةُ ابْنُ حُمَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعَلِّمُنَا هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ كَمَا تَعَلَّمُ الْكِتَابَةَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تُرَدَّ إِلَيَّ أَرْذَلُ الْعُمُرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ .

بَابُ تَكْرِيرِ الدُّعَاءِ

٦٣٩١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُنْذِرٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَبَّ حَتَّى إِنَّهُ لَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ قَدْ صَنَعَ الشَّيْءَ وَمَا صَنَعَهُ وَإِنَّهُ دَعَا رَبَّهُ ثُمَّ قَالَ أَشْعَرْتُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَمَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ جَاءَنِي رَجُلَانِ فَجَلَسَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلِي فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَّعَ الرَّجُلَ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ مَنْ طَبَّهُ قَالَ لَيْدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِي مَاذَا قَالَ فِي مُشْطٍ

1 "Allahumme inni euzu bike minel-buhli, ve euzu bike minel-džubni, ve euzu bike en uredde ila erzelil-'umuri, ve euzu bike min fitnetid-dunja ve azabil-kabri!"

2 Ponavljanjem dove ističe se ovisnost o Allahu, dželle šanuhu, poniznost i skrušenost. Ebu-Davud i Nesai bilježe hadis koji prenosi Ibn-Mes'ud, a u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio ponavljati dovu tri puta i tražiti oprost (od Allaha) tri puta.

3 Tj. činilo mu se da je imao intimni odnos sa svojim suprugama.

‘Lebid b. A’sam’, odgovori on, a ovaj ponovo upita: ‘Čime?’

‘Češljem, dlakama koje su bile na njemu i čaškom muškog palminog cvijeta’, odgovori on, a ovaj ponovo upita: ‘A gdje se to nalazi?’

‘U Zervanu, a Zervan je bunar (vrelo) plemena Benu-Zurejka.’”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je do tog bunara, pa se vratio i rekao Aiši: “Tako mi Allaha, njegova je voda kao rastopina kne, a palme oko njega kao da su šejtanske glave!”

Aiša kazuje da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod nje i obavijestio je o bunaru. Ona kaže: “Rekla sam: ‘Allahov Poslaniče, zašto to nisi izvadio?’, a on reče: ‘Što se tiče mene, Allah me je izliječio, pa nisam želio ljudima skretati pažnju na zlo.’”

Isa b. Junus i Lejs dodaju, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše da je rekla: “Opsihren je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je molio i molio Allaha (da ga izliječi)...” Zatim je Hišam naveo hadis (u cijelosti).

DOVA (MOLITVA ALLAHU) PROTIV MUŠRIKA

Ibn-Mes‘ud kaže: “Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Allahu, pomози mi protiv njih sa sedam sušnih godina, kao što su bile sušne godine za vrijeme Jusufa!’”

Također je rekao: “Allahu, uništi Ebu-Leheba!”

Ibn-Omer kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, molio je Allaha u namazu govoreći: ‘Allahu, prokuni toga i toga!’ – sve dok Uzvišeni Allah nije objavio: “Ništa ne zavisi od tebe: (bilo da im On pokajanje primi, ili da ih kazni, jer oni su, doista, zulumčari).”

وَمُشَاطَةً وَجُفَّ طُلْعَةً قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي ذُرْوَانَ
وَذُرْوَانُ بَيْتٌ فِي بَنِي زُرَيْقٍ قَالَتْ فَأَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَكَآنَ مَاءُهَا
نُقَاعَةُ الْحِنَاءِ وَلَكَآنَ نَخْلُهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ
قَالَتْ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَهَا عَنْ الْبُئْرِ
فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَهَلَا أَخْرَجْتَهُ قَالَ أَمَا أَنَا فَقَدْ
شَفَانِي اللَّهُ وَكَرِهْتُ أَنْ أُثِيرَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا زَادَ
عِيسَى بْنُ يُونُسَ وَاللَيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ فَدَعَا وَدَعَا
وَسَاقَ الْحَدِيثَ .

بَابُ الدُّعَاءِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ

وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ أَعِنِّي
عَلَيْهِمْ بِسَبْعِ كَسْبَعِ يُوسُفَ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ
بِأَبِي جَهْلٍ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ فِي الصَّلَاةِ
اللَّهُمَّ الْعَنُ فُلَانًا وَفُلَانًا حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
(لَيْسَ لَكَ مِنْ الْأَمْرِ شَيْءٌ) .

6392. PRIČAO NAM JE Ibn-Selam, kojeg je obavijestio Veki*, prenoseći od Ibn-Ebu-Halida da je čuo Ibn-Ebu-Evfaa, radijallahu anhu, kako kaže: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio Allaha (da mu pomogne) protiv saveznika (skupina) govoreći: ‘Allahu, koji si objavio Knjigu i koji brzo račun svodiš, porazi savezničke skupine! Porazi ih i uzdrmaj!’”¹

6393. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedala, njemu Hišam, prenoseći od Jahje, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi rekao:

“Allah čuo onoga koji ga hvali!”², na posljednjem rekatu jacije – molio Allaha: “Allahu, spasi Ajjaša b. Ebu-Rebija! Allahu, spasi Velida b. Velida! Allahu, spasi Selema b. Hišama! Allahu, spasi nemoćne vjernike! Allahu, žestoko kazni pleme Mudar! Allahu, pošalji im sušne godine, kao što su bile sušne godine (za vrijeme) Jusufa!”

6394. PRIČAO NAM JE Hasan b. Rebi*, njemu Ebu-Ahves, prenoseći od Asima, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je izvidnicu čije su članove zvali *el-kurra*’,³ pa su svi ubijeni. Nikad nisam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je tako tužan zbog nečega kao što je bio (tužan) zbog njih. Nakon toga cijeli jedan mjesec na sabah-namazu učio je (*kunut*) dovu i govorio: ‘Doista su pripadnici plemena Usajja nepokorni Allahu i Njegovu Poslaniku!’”

٦٣٩٢. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ ابْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْأَحْزَابِ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ.

٦٣٩٣. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ قَتَلَ اللَّهُمَّ أَنْجِ عِيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطَأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ.

٦٣٩٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ سَرِيَّةً يُقَالُ لَهُمُ الْقُرَاءُ فَأَصَابُوا فَمَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَجَدَ عَلَى شَيْءٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ فَقَنَتَ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَيَقُولُ إِنَّ عَصِيَّةَ عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ.

¹ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je dovu protiv nevjernika, shodno njihovim grijesima. Tako je više i intenzivnije učio dovu protiv onih koji su više mučili muslimane.

Ajni kaže: “Ako kažeš da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio Aiši da proklinje židove, da joj je naredio da bude blaga i da im odgovori shodno njihovom pozdravu, te da nije dopustio da se na to nešto doda, ja na to kažem da je to možda bilo kako bi pridobio njihova srca, nadajući se da će primiti islam.”

² “*Semi ‘Allahu li men hanmideh!*”

³ Tj. učaci Kur’ana, jer su mnogo učili i proučavali Kur’an.

6395. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, kojeg je obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Židovi su pozdravljali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći: ‘Smrt tebi!’⁴ Aiša je razumjela njihove riječi i rekla: ‘I vama smrt i prokletstvo!’, ali Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Polahko, Aiša! Allah doista voli blagost u svemu!’

‘Allahov Poslaniče, zar nisi čuo šta kažu?!’, upita ona, a on odgovori: ‘Zar nisi čula kako sam im na to uzvratio i rekao: ‘I vama’?!’⁵

6396. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Ensari, ovom Hišam b. Hassan, njemu Muhammed b. Sirin, ovom Abida, a njemu Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bitke na Hendeku, pa je rekao: ‘Neka Allah napuni njihove grobove i kuće vatrom (i to ih zaokupi), kao što su oni nas spriječili da obavimo srednji namaz sve dok nije zašlo sunce – a taj je namaz ikindija.’

٦٣٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ الْيَهُودُ يُسَلِّمُونَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ يَقُولُونَ السَّامُ عَلَيْكَ فَفَطِنَتْ عَائِشَةُ إِلَى قَوْلِهِمْ فَقَالَتْ عَلَيْكُمُ السَّامُ وَاللَّعْنَةُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ فِي الْأَمْرِ كُلِّهِ فَقَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا يَقُولُونَ قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي أَنِّي أَرَدْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَقُولُ وَعَلَيْكُمْ .

٦٣٩٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ حَدَّثَنَا عُبَيْدَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَقَالَ مَلَأَ اللَّهُ قُبُورَهُمْ وَبُيُوتَهُمْ نَارًا كَمَا شَغَلُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ وَهِيَ صَلَاةُ الْعَصْرِ .

4 “Es-samu alejke!”

5 Hadis je naveden i pod brojem 6254.

DOVA (MOLITVA ALLAHU) ZA MUŠRIKE

6397. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Sufjan, ovom Ebu-Zinad, prenoseći od A'radža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

“Došao je Tufejl b. Amr Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Allahov Poslaniče, pleme je Devs nepokorno,¹ i odbilo je (prihvatiti islam), pa moli Allaha protiv njih!’ Ljudi su mislili da će on moliti Allaha protiv njih, ali on reče: ‘Allahu, uputi pleme Devs i učini da dođu k nama (kao muslimani)!’”²

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:

“ALLAHU, OPROSTI MI ŠTO URADIH PRIJE
I ŠTO ĆU URADITI POSLIJE!”³

6398. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Melik b. Sabbah, a ovom Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Ibn-Ebu-Musaa, a on od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio ovu dovu:

“Gospodaru moj, oprosti mi grijehe i neznanje, moje pretjerivanje u svemu mome i ono što Ti bolje znaš od mene! Allahu, oprosti mi grijehe,⁴ predomišljanje, neznanje i šalu – a sve se to nalazi kod mene!⁵ Allahu, oprosti mi prošle i buduće grijehe – i ono što sam tajno i ono što sam javno

بَابُ الدُّعَاءِ لِلْمُشْرِكِينَ

٦٣٩٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ دَوْسًا قَدْ عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهَا فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّهُ يَدْعُو عَلَيْهِمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ

٦٣٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ ابْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ ابْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ رَبِّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي كُلِّهِ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطَايَايَ وَعَمْدِي وَجَهْلِي وَهَزْلِي وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ

1 Tj. Allahu, dželle šanuhu, i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

2 U ovome se očituje Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, uzvišeni moral i milost prema svim svjetovima, jer je on učio dovu za njih, a ljudi su tražili da uči protiv njih.

3 Nevevi kaže: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo je rekao iz skromnosti te je sebi pripisao grijeh.” Neki kažu da se pod “griehom Poslanikovim”, podrazumijeva ono što je uradio iz zaborava, ili ono što je uradio prije poslanstva. U svakom slučaju njemu je oprošteno ono što je uradio i prije i poslije, i on je sačuvan od grijeha (*ma'sum*).

Ovim Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želi poučiti i uputiti svoje sljedbenike da traže oprost za svoje grijehe. (*Umdetul-karī*)

4 Ajni i Ibn-Hadžer riječ *hatie* tumače riječju *zenb*, tj. grijeh.

5 Ili: sve je to moguće kod mene.

uradio! Ti određuješ da se nešto dogodi prije ili kasnije⁶ i Ti sve možeš!”⁷

Kaže Ubejdullah b. Mu‘az: “Pričao nam je moj otac, njemu Šu‘be, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Ebu-Burde b. Ebu-Musaa, on od svoga oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom hadisu.”

6399. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Ubejdullah b. Abdul-Medžid, ovom Israil, a njemu Ebu-Ishak, prenoseći od Ebu-Bekra b. Ebu-Musaa i Ebu-Burde, a oni – mislim – od Ebu-Musaa Eš‘arija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio dovu:

“Allahu, oprosti mi grijehe, neznanje i pretjerivanje u svemu mome, i ono što Ti bolje znaš od mene! Allahu, oprosti mi šalu, ozbiljnost, pogreške i predomišljanje – a sve to nalazi se kod mene!”⁸

DOVA U JEDNOM ČASU U PETAK⁹

6400. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma‘il b. Ibrahim, kojeg je obavijestio Ejjub, prenoseći od Muhammeda, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao: “Rekao je Ebu-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem: ‘U petak ima jedan čas koji neće zateći musliman, klanjajući i tražeći (od Allaha) dobro, a da mu On to neće dati!’ Pokazao je svojom rukom, pa smo rekli: ‘Pokazuje da je taj trenutak kratak.’”

وَمَا أَغْلَنْتُ أَنْتَ الْمُقَدَّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخَّرُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ وَحَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِنَحْوِهِ .

٦٣٩٩ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ أَبِي مُوسَى وَأَبِي بُرْدَةَ أَحْسِبُهُ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَدْعُو اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي هَزْلِي وَجِدِّي وَخَطَايَايَ وَعَمْدِي وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي .

بَابُ الدُّعَاءِ فِي السَّاعَةِ الَّتِي فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ

٦٤٠٠ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّيُ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ وَقَالَ بِيَدِهِ قُلْنَا يُقَلِّلُهَا يُزِيدُهَا .

6 Tj. jer Ti nekoga približavaš, a nekoga udaljavaš od Svoje milosti.

7 “Rabbi-gfir li hatieti, ve džehli, ve israfi fi emri, ve ma ente a’lemu minni! Allahumma-gfir li hatajaje, ve amdi, ve džehli, ve hezli, ve kullu zalike indi! Allahumme-gfir li ma kaddemtü, ve ma ehhartu, ve ma esrertu, ve ma a’lentu! Entel-mukaddimu, ve entel-muehhiru, ve ente ala kulli šej’in kadir!”

8 “Allahumme-gfir li hatieti, ve džehli, ve israfi fi emri, ve ma ente a’lemu minni! Allahumma-gfir li hezli, ve džiddi, ve hatajaje, ve amdi, ve kullu zalike indi!”

9 U dijelu o džumi, u poglavlju o času koji se nalazi u petak, spomenut je ovaj čas, ali ni tamo, a niti ovdje, nije imenovan taj čas. O tome postoji mnogo mišljenja, a Ibn-Hadžer kaže da njihov broj premašuje četrdeset.

RIJEČI VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“UDOVOLJAVA SE NAŠOJ MOLBI PROTIV
ŽIDOVA, ALI SE NE UDOVOLJAVA
NJIHOVOJ MOLBI PROTIV NAS!”¹

6401. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Abdul-Vehhab, ovom Ejjub, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Aiše, radijallahu anha, da su židovi došli kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Smrt tebi!”², pa im je on odgovorio: “I vama!” Aiša reče: “Smrt vama! Allah vas prokleo i rasrdio se na vas!”

“Polahko, Aiša”, reče joj Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, “budi blaga i čuvaj se da ne budeš gruba (ili uvredljiva)!”

“Zar nisi čuo šta su rekli?!” reče ona, a on joj uzvрати: “Zar nisi čula šta sam rekao?! Uzvratio sam im; moja se molitva protiv njih prima, a ne uslišava se ono što oni mole!”

IZGOVARANJE RIJEČI “AMIN!”

6402. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovom Zuhri, prenoseći od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada učač³ izgovori: ‘Amin!’, i vi recite: ‘Amin!’, jer i meleki izgovaraju: ‘Amin!’ Onome čije se izgovaranje riječi ‘amin!’ podudara s izgovaranjem te riječi od strane meleka bit će oprošteni prethodni grijesi.”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ

يُسْتَجَابُ لَنَا فِي الْيَهُودِ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِيْنَا

٦٤٠١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْيَهُودَ أَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالُوا السَّامُ عَلَيْكَ قَالَ وَعَلَيْكُمْ فَقَالَتْ عَائِشَةُ السَّامُ عَلَيْكُمْ وَلَعَنَكُمْ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَهْلًا يَا عَائِشَةُ عَلَيْكَ بِالرَّفْقِ وَإِيَّاكَ وَالْعُنْفَ أَوْ الْفُحْشَ قَالَتْ أَوَلَمْ تَسْمَعْ مَا قَالُوا قَالَ أَوَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتُ رَدَدْتُ عَلَيْهِمْ فَيُسْتَجَابُ لِي فِيهِمْ وَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ فِي.

بَابُ الْأَمِينِ

٦٤٠٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَمَّنَ الْقَارِئُ فَأَمَّنُوا فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُؤْمِنُ فَمَنْ وَافَقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينِ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

1 Jer mi molimo samo s pravom, a oni mole nepravедно.

2 “*Es-samu alejke!*”

3 Ibn-Hadžer smatra da se ovdje misli na imama dok uči u namazu, ali ostavlja mogućnost da to bude i učač izvan namaza.

Ajni, međutim, smatra da se radi o učaču uopće, a ne o imamu dok uči u namazu.

VRIJEDNOST (FADILET) "TEHLILA"⁴

6403. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Sumejja, ovaj od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko u jednom danu stotinu puta kaže: ‘Nema Boga osim Allaha, Jedinoga! On nema suparnika! Njemu pripada sva vlast i zahvala, i On nad svim ima moć!’⁵ – to će mu biti kao da je oslobodio deset robova. Bit će mu upisano stotinu dobrih djela, a izbrisano stotinu loših. Bit će mu to zaštita od šejtana u tome danu sve dok ne omrkne, i niko neće uraditi bolje od njega, izuzev čovjeka koji je (to) uradio više (puta).”

6404. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdul-Melik b. Amr, a ovom Umer b. Ebu-Zaida, prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Amra b. Mejmunah da je rekao:

“Ko *tehlil* izgovori deset puta bit će (po nagradi) kao onaj koji oslobodi roba potomka Isma‘ilova.”

Umer b. Ebu-Zaida kaže: “Pričao nam je Abdullah b. Ebu-Sefer, prenoseći od Ša‘bija, a on od Rebija b. Husejna slično tome.

Rekao sam Rebiju: “Od koga si to čuo?”, a on mi je odgovorio: “Od Amra b. Mejmunah.” Otišao sam kod Amra b. Mejmunah i upitao ga: “Od koga si ti čuo (ovaj hadis)?”, a on je odgovorio: “Od Ibn-Ebu-Lejle.” Otišao sam, potom, kod Ibn-Ebu-Lejle i upitao ga: “Od koga si ga ti čuo?”, a on je odgovorio: “Od Ebu-Ejjuba Ensarija, koji to prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibrahim b. Jusuf prenosi od svoga oca, on od Ebu-

باب فضل التَّهْلِيلِ

٦٤٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدَلٌ عَشْرٍ رِقَابٍ وَكُتِبَ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ إِلَّا رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ .

٦٤٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرِو حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ مَنْ قَالَ عَشْرًا كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ عُمَرُ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ رَبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ مِثْلَهُ فَقُلْتُ لِلرَّبِيعِ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ فَاتَيْتُ عَمْرًا عَنْ مَيْمُونٍ فَقُلْتُ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى فَاتَيْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى فَقُلْتُ مِمَّنْ سَمِعْتَهُ فَقَالَ مِنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ يُحَدِّثُهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ

⁴ Tehlil znači izgovaranje riječi: “La ilahe illallah!”

⁵ “La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul-mulku, ve lehul-hamdu, ve huve ala kulli šej'in kadir!”

Ishaka, kome je pričao Amr b. Mejmun, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejle, on od Ebu-Ejjuba njegove riječi, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Musa kaže: “Pričao nam je Vuhejb, prenoseći od Davuda, on od Amira, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejle, on od Ebu-Ejjuba, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

Isma‘il prenosi od Ša‘bija, a on od Rebija njegove riječi.

Adem kaže: “Pričao nam je Šu‘ba, a njemu Abdul-Melik b. Mejsera da je čuo Hilala b. Jesafa kako prenosi od Rebija b. Husejna i Amra b. Mejmuna, a oni od Ibn-Mes‘uda njegove riječi.”

A prenosi i Ebu-Muhammed Hadremi od Ebu-Ejjuba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem (da je rekao): “...bit će kao onaj koji oslobodi jednog roba potomka Isma‘ilova.”

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِي أَيُّوبَ قَوْلَهُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ
دَاوُدَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ
أَبِي أَيُّوبَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَنْ
الشَّعْبِيِّ عَنِ الرَّبِيعِ قَوْلَهُ وَقَالَ آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ سَمِعْتُ هِلَالَ بْنَ
يَسَافٍ عَنِ الرَّبِيعِ ابْنَ خُثَيْمٍ وَعَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ
عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَوْلَهُ وَقَالَ الْأَعْمَشُ وَحُصَيْنٌ
عَنْ هِلَالٍ عَنِ الرَّبِيعِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَوْلَهُ وَرَوَاهُ
أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِيُّ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنِ
النَّبِيِّ ﷺ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَالصَّحِيحُ قَوْلُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَمْرٍو .

VRIJEDNOST (FADILET) “TESBIHA”¹

6405. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Sumejja, ovaj od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko u jednom danu izgovori: ‘*Subhanallahi ve bi hamdihi!*’ stotinu puta, bit će mu oprošteni (izbrisani) grijesi, pa makar bili poput morske pjene!”

بَابُ فَضْلِ التَّسْبِيحِ

٦٤٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ
مَالِكٍ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَالَ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ حُطَّتْ
خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ .

¹ “*Tesbih*” znači izgovaranje riječi: “*Subhanallah!*”, i on u osnovi znači smatrati Allaha čistim od bilo kakvog nedostatka ili nečega što Mu ne priliči.

6406. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Ibn-Fudajl, prenoseći od Umare, on od Ebu-Zur'e, a ovaj od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dvije rečenice – jeziku lahke za izgovaranje, a teške na vagi – omiljene su Svemilosnome: ‘Slavljen neka je Veliki Allah! Slavljen neka je Allah, i Njemu hvala!’”²

VRIJEDNOST (FADILET) SPOMINJANJA UZVIŠENOG ALLAHA

6407. PRIČAO NAM JE Muhammed b. A'la, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji kaže:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Onaj koji spominje svoga Gospodara i onaj koji ne spominje svoga Gospodara jesu poput živog čovjeka i mrtvaca.’”

6408. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Džerir, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre da je rekao:

“Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Allah ima meleke koji obilaze po putevima tražeći one koji spominju Allaha. Kada nađu ljude koji spominju Allaha, jedni druge dozivaju: ‘Dodite onome što ste tražili!’” Zatim ih”, kaže Ebu-Hurejra, “obaviju svojim krilima (koja ispune prostor) do ovozemaljskog neba, pa ih Gospodar njihov upita – a On bolje zna od njih: ‘Šta kažu Moji robovi?’

‘Slave Te, veličaju, zahvaljuju Ti i uznose Te!’, odgovore oni.

‘A jesu li Me vidjeli?’, upita On, a oni odgovaraju: ‘Ne, tako nam Allaha, nisu Te vidjeli!’ On ih ponovo zapita: ‘A kako bi bilo da su Me vidjeli?’

٦٤٠٦. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ.

باب فَضْلِ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

٦٤٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.

٦٤٠٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الذِّكْرِ فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَنَادَوْا هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ قَالَ فَيُحْفَوْنَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا قَالَ فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ مَا يَقُولُ عِبَادِي قَالُوا يَقُولُونَ يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ وَيُحَمِّدُونَكَ وَيُمَجِّدُونَكَ قَالَ فَيَقُولُ هَلْ رَأَوْنِي قَالَ فَيَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ قَالَ فَيَقُولُ وَكَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ

² “Subhanallahil-azim. Subhanallahi ve bi hamdihi!”

‘Da su Te vidjeli, bili bi Ti još više pokorni, više bi Te uznosili i više bi Te slavili!’, odgovore. On ponovo zapita: ‘A za šta mole?’

‘Mole Te za Džennet’, odgovore oni. ‘A jesu li ga vidjeli?’, upita On.

‘Ne, tako nam Allaha, Gospodaru naš, nisu ga vidjeli!’

‘A kako bi bilo da su ga vidjeli?’, zapita On, a oni odgovore: ‘Da su ga vidjeli, više bi za njim žudjeli, više bi ga tražili i više bi ga željeli!’

‘A od čega traže zaštitu?’, zapita On, a oni odgovaraju: ‘Od Vatre!’

‘A jesu li je vidjeli?’, (ponovo) upita On, a oni odgovaraju: ‘Ne, tako nam Allaha, nisu je vidjeli!’

‘A kako bi bilo da su je vidjeli?’, (ponovo) upita On.

‘Da su je vidjeli, više bi od nje bježali i više bi od nje strahovali’, odgovore oni, a On (zatim) kaže:

‘Ja vas uzimam za svjedoke da sam im oprostio!’

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dodaje:

‘Jedan od meleka (potom) kaže: ‘Među njima ima taj i taj, a on nije jedan od njih, nego je došao (među njih) zbog neke potrebe!’, a Allah, dželle šanuhu, odgovara: ‘Oni su ljudi u čijem društvu nije nesretan onaj koji s njima sjedi.’”¹

عِبَادَةٌ وَأَشَدَّ لَكَ تَحِيَّةً وَتَحْمِيدًا وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا قَالَ يَقُولُ فَمَا يَسْأَلُونِي قَالَ يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ قَالَ يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً قَالَ فَمِمَّ يَتَعَوَّذُونَ قَالَ يَقُولُونَ مِنَ النَّارِ قَالَ يَقُولُ وَهَلْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ مَا رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُ فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا قَالَ يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا وَأَشَدَّ لَهَا خَافَةً قَالَ فَيَقُولُ فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ قَالَ يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فِيهِمْ فُلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ قَالَ هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ رَوَاهُ شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ وَلَمْ يَرْفَعْهُ وَرَوَاهُ سَهِيلٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Hadis upućuje:

- na vrijednost druženja i skupljanja radi zikra;
- da onaj koji se pridruži tom sijelu dobiva od Allaha, dželle šanuhu, dobro koje i oni dobivaju, iako u početku nije u tome učestvovao;
- da meleki vole ljude i da ih čuvaju;
- da ponekad onaj koji pita može postaviti pitanje, a da je učeniji od onoga kojeg je pitao, da bi istakao važnost onoga o čemu se postavlja pitanje.

RIJEČI: "NEMA SNAGE NITI MOĆI OSIM U ALLAHA!"

6409. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebu-Hasan, kojeg je obavijestio Abdullah, njega Sulejman Tejmi, prenoseći od Ebu-Usame, a on od Ebu-Musaa Eš'arija da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, penjao se na uzvišicu (ili na brežuljak), a kada se na uzvišicu popeo neki čovjek (koji je bio s njim), podigao je glas govoreći: 'Nema (drugog) Boga osim Allaha! Allah je najveći!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio na svojoj mazgi, reče: 'Vi, doista, ne dozivate ni gluhoga ni odsutnoga!', dodavši: 'O Ebu-Musa (ili je rekao: "O Ebu-Abdullahu!"), hoćeš li da te uputim na riječi koje su iz džennetske riznice?' 'Hoću', rekoh, a on reče: 'Nema snage niti moći osim u Allaha!'"²

ALLAH IMA STOTINU MANJE JEDNO IME³

6410. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, koji kaže da je zapamtio od Ebu-Zinada, koji prenosi od A'redža, a on od Ebu-Hurejrea, koji prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Allah ima devedeset i devet imena, stotinu manje jedno; niko ih neće zapamtiti (i po njima raditi),⁴ a da neće ući u Džennet. On (Allah) je jedan (nepar), i voli nepar."⁵

بَابُ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

٦٤٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ فِي عَقْبَةٍ أَوْ قَالَ فِي ثَنِيَّةٍ قَالَ فَلَمَّا عَلَا عَلَيْهَا رَجُلٌ نَادَى فَرَفَعَ صَوْتَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى بَغْلَتِهِ قَالَ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا مُوسَى أَوْ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْ كَنْزِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

بَابُ لِلَّهِ مِائَةٌ اسْمٍ غَيْرِ وَاحِدٍ

٦٤١٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ مِنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَوَايَةً قَالَ لِلَّهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ اسْمًا مِائَةٌ إِلَّا وَاحِدًا لَا يَحْفَظُهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ وَهُوَ وَثَرٌ يُحِبُّ الْوَثَرَ.

² "La havle ve la kuvvete illa billah!"

³ Muhelleb kaže: "Neki ljudi smatraju da ovo znači kako Allah nema više imena nego što je spomenuto, jer da ima više imena, ovo specificiranje ne bi imalo značenja." Drugi kažu da Allah, dželle šanuhu, može imati više imena nego što je spomenuto te da Njegova imena ne mogu imati kraja, jer Njegove dobrote i pohvalna svojstva nemaju kraja. Treći, pak, kažu da se hadisom ne ograničavaju Allahova, dželle šanuhu, imena te da se ne želi izvijestiti da On nema drugih imena, već da se želi kazati kako će ući u Džennet onaj koji ih zapamti i radi po njima. Neki smatraju da se, iako Allah, dželle šanuhu, ima više od devedeset i devet imena, sva značenja vraćaju na ta imena, dok drugi smatraju da se iz ovog hadisa razumije kako je najveće Allahovo, dželle šanuhu, ime Allah.

⁴ Ajni kaže da riječi *men hafizaha* znače izgovaranje tih imena napamet, što opet iziskuje njihovo ponavljanje, jer da bi se nešto zapamtilo, mora se ponavljati. On navodi i drugo mišljenje koje kaže da se ovim riječima misli na djelovanje shodno značenju tih imena, da one znače pokornost Allahu, dželle šanuhu, te vjerovanje u ta imena, odnosno vjerovanje u ono što ona znače.

⁵ Riječ *vitr* (nepar), u pogledu Allaha, dželle šanuhu, znači da je On jedan, i On voli nepar u svim drugim

SAVJETODAVNE RIJEČI (VAZ) S VREMENA NA VRIJEME

6411. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovom A'meš, a njemu Šekik, koji je rekao:

“Čekali smo Abdullaha, kada je došao Jezid b. Mu'avija, te smo rekli: ‘Hoćeš li sjesti?’

‘Ne’, odgovorio je, ‘ali ću ući (u kuću Ibn-Mes'udovu) i izvesti vam vašeg druga. A ako ne iziđe, doći ću ja i sjesti (s vama).’ Tada je izišao Abdullah, držeći ga za ruku, stao kod nas i rekao: ‘Ja (dobro) znam da ste okupljeni ovdje, ali me sprečava da vam dođem to što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uobičavao davati nam savjete (vaziti) u određenim vremenskim razmacima (danima), plašeći se da nam ne bude dosadno.’”¹

بَابُ الْمَوْعِظَةِ سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ

٦٤١١. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا
أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ
كُنَّا نَنْتَظِرُ عَبْدَ اللَّهِ إِذْ جَاءَ يَزِيدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ فَقُلْنَا
أَلَا تَجْلِسُ قَالَ لَا وَلَكِنْ أَدْخُلُ فَأُخْرِجَ إِلَيْكُمْ
صَاحِبَكُمْ وَإِلَّا جِئْتُ أَنَا فَجَلَسْتُ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ
وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِهِ فَقَامَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَمَا إِنِّي أَخْبَرُ
بِمَكَانِكُمْ وَلَكِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنَ الْخُرُوجِ إِلَيْكُمْ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَخَوَّلُنَا بِالْمَوْعِظَةِ فِي الْأَيَّامِ
كَرَاهِيَةَ السَّامَةِ عَلَيْنَا .

stvarima i ibadetima. Tako je dnevnih namaza pet, tavaf ima sedam krugova i sl.

- 1 Hadis je naveden u poglavlju o nauci, a iz njega se vidi koliko je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio blag i pažljiv prema ashabima, kako je na lijep način i u vremenskim razmacima podučavao, ne želeći da osjete dosadu. U tome nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzor, a zna se, također, da je postupno učenje lakše, ali i dugotrajnije od onog koje to nije.

SADRŽAJ:

IZDRŽAVANJE

Vrijednost izdržavanja porodice	5
Dužnost izdržavanja supruge i djece	7
Skladištenje hrane (porodici) za vrijeme od godinu dana i način izdržavanja porodice	8
Izdržavanje žene u slučaju odsutnosti njenog muža, i izdržavanje djeteta.....	11
Rekao je Uzvišeni Allah: "Majke neka doje djecu svoju pune dvije godine – za one koji žele da dojenje potpuno bude..." – sve do Njegovih riječi: "... Allah dobro vidi ono što radite"	12
Ženin rad u muževoj kući.....	13
Ženin sluga	13
Muževljevo služenje svoje porodice	14
Ako čovjek ne troši na izdržavanje, žena ima pravo uzeti, bez njegova znanja, onoliko koliko treba njoj i djeci, prema običaju.....	14
Ženino čuvanje muževog imetka i briga za opskrbu.....	15
Odijevanje žene u granicama uobičajenog.....	16
Ženino pomaganje mužu u izdržavanju i brizi o njegovoj djeci	16
Izdržavanje porodice od strane osobe u oskudici	17
"I nasljednik je dužan sve to" i da li je žena dužna što od toga?.....	18
(Uzvišeni kaže:) "Allah vam navodi kao primjer dvojicu ljudi od kojih je jedan gluhonijem..." sve do Njegovih riječi: "... na Pravome putu."	18
Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Ko ostavi	19
Dojilje iz reda oslobođenih robinja i druge	20

HRANA

Riječi Uzvišenog: "Jedite lijepa jela kojima vas opskrbljujemo!"	21
Učenje Bismille (spominjanje Allahovog imena) prije jela i jedenje desnom rukom.....	23
Jedenje ispred sebe	24
O onome koji jede s raznih strana posude s prijateljem za kojeg zna da mu to ne smeta.....	25
Davanje prednosti desnoj strani (ruci) pri jelu i u drugim prilikama	25
O onome koji jede sve dok se ne zasiti.....	26
"Nije grijeh slijepcu ... da biste se opametili."	28
Somun i jedenje sa sinije i sofre.....	29
Prekrupa.....	31

O tome šta Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije jeo dok mu se ne kaže ime tog jela, pa da zna šta je to.....	31
Hrana za jednu osobu dovoljna je dvjema.....	33
Vjernik hranom puni jedan stomak.....	33
Naslanjanje pri jelu	35
Pečenje.....	36
Mesna kaša (hazira)	36
Sir	38
Repa i ječam	38
Vađenje i glodanje mesa zubima.....	39
Glodanje nadlaktice	39
Sječenje mesa nožem.....	40
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nalazio mahane hrani.....	41
Opuhivanje ječma	41
O tome šta su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi jeli.....	41
Telbina (jelo od mlijeka, mekinja i meda)	43
Popara.....	44
Ošurena pa ispečena ovca, plečka i porebrica	45
O tome šta su od hrane, mesa i drugog časni prethodnici (selef) čuvali (uskladištavali) u svojim kućama i na putovanjima	45
Hajs (jelo od datula s maslom i grušalinom).....	46
Jedenje iz posrebrene posude	47
O hrani	48
Prismaka.....	49
Slatko (halva) i med	50
Tikvice	51
O čovjeku koji se obavezuje i opterećuje pripremajući svojoj braći hranu.....	51
O onome koji pozove čovjeka na hranu, a započne se baviti svojim poslom.....	52
Sos	52
Suho meso (pastrma).....	53
O onome koji doda ili ponudi nešto svome prijatelju (učesniku) za sofrom.....	53
Svježe datule s krastavcima	54
Poglavlje	54
Svježe, još potpuno nedozrele datule i zrele datule.....	55
Jedenje srčike (s vrha palme).....	57
Datule (zvane) adžva.....	57
Spajanje datula (prilikom jela u društvu).....	58
Krastavci.....	58
Blagoslov palme	59
Spajanje dviju vrsta ili dvaju okusa u isto vrijeme	59
O onome koji uvede goste deset po deset	

i sjedenju za sofrom (hranom) deset po deset	59
Luk i povrće koje je pokuđeno (za jelo)	60
Plod drveta erak (misvak drveta).....	61
Izapiranje usta nakon jela	61
Oblizivanje prstiju prije nego što se obrišu salvetom.....	62
Maramica (salveta).....	62
O tome šta se kaže kada se završi jelo	63
Objedovanje sa slugom	63
Onaj koji jede i zahvali (Allahu)ima nagradu kao i strpljivi postač.....	64
Kada čovjek bude pozvan na objed (hranu) pa kaže: "I ovaj je sa mnom."	64
Kada dođe vrijeme večere, neka se ne žuri sa namazom.....	65
Uzvišeni Allah kaže: "I pošto jedete, razidite se."	66

AKIKA

Davanje imena novorođenčetu odmah po rođenju	
i tahnik prije klanja akike	67
Otklanjanje (nečistoće, kose i) onog što djetetu smeta (prilikom akike)	69
Prinošenje žrtve pri okotu deve (fer')	70
"Atira"(žrtva prinošena u redžebu)	71

ZAKLANE ŽIVOTINJE I DIVLJAČ (KOJA SE LOVI)

Lov pomoću strijele koja udari pljoštimize	75
O onome što pljoštimize pogodi strijela.....	76
Lov pomoću luka (i strijele).....	76
Gađanje kamenčićima i kuglicama (iz pračke).....	77
O onome koji drži psa koji nije lovački, niti je za čuvanje stoke	78
Kada pas pojede (nešto od ulova).....	79
Kada se lovljena životinja zagubi dva ili tri dana	80
Kada čovjek uz ulovljenu životinju nađe drugog psa	81
O lovu	81
Lov u brdima i planinama.....	84
Riječi Uzvišenog Allaha: "Dopušta vam se da u moru lovite i da ulov jedete."	85
Jedenje skakavaca	87
Posuda vatropoklonika i posuda u kojoj je bila uginula životinja.....	87
Učenje Bismille (spominjanje Allahova imena) prilikom klanja,	
i ko to namjerno izostavi.....	88
O onom što se zakolje na statuama i kipovima	90
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem: "Neka zakolje u ime Allaha!"	90
Kome se prolije krv trstikom, kremenom i željezom	91

Ako zakolje (životinju) žena ili služavka (robinja)	92
Ne kolje se zubom, košću niti zufurom	93
Ako zakolje (životinju) beduin.....	93
Meso i loj životinja koje zakolju kitabije (kršćani i židovi), oni s kojima se ratuje i drugi	94
Odbjegla je stoka kao i divljač.....	95
Probadanje (poseban postupak pri klanju deva) i klanje	96
Pokuđenost mrcvarenja i vezivanja životinja i njihovog pretvaranja u metu.....	97
Kokošije meso	99
Konjsko meso.....	100
Meso domaćih magaraca.....	101
Jedenje mesa zvijeri koje imaju očnjake (mesoždera)	103
O koži uginule životinje.....	104
O misku	105
O zecu.....	106
O bodljorepom gušteru.....	106
Ako miš upadne u čvrsto ili tečno maslo	107
Stavljanje žiga i znaka na lice (životinje).....	108
Kada grupa ljudi osvoji ratni plijen, pa neki od njih zakolju ovce ili deve bez dozvole ostalih (vlasnika), to se meso neće jesti	109
Kada (od ljudi) odbjegne deva, pa neko odapne strijelu na nju i ubije je želeći time priskrbiti korist za sve – takav je postupak dozvoljen	110
Hrana osobe u nuždi.....	110

KURBANI

Sunnet kurbana	113
Kada imam (vladar) dijeli kurbane za klanje.....	114
Obaveza putnika i žene u vezi s klanjem kurbana	115
Meso koje se poželi na dan Kurban-bajrama.....	116
O onome koji kaže da je Kurban-bajram samo onaj dan kada se kolju kurbani (jedan dan)	116
Bajram-namaz i klanje kurbana na musalli.....	118
O dva rogata ovna (a spominje se i debela) koja je žrtvovao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.....	118
Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upućene Ebu-Burdi: “Zakolji mladu kozu (od šest ili sedam mjeseci, ili od godinu dana), ali nikome poslije tebe to neće biti valjano.”	120
O onome koji zakolje kurban svojom rukom	121
O onome koji zakolje kurban za drugoga.....	122
Klanje (kurbana) nakon namaza	122
Ko zakolje (kurbana) prije Bajram-namaza ponovit će klanje	123

Stavljanje noge na bok životinje prilikom klanja	124
Učenje tekbara prilikom klanja	125
Ko pošalje kurban koji je u vezi s hadžskim obredima (hedj) da bude zaklan (u mekanskom Haremu) – neće mu biti zabranjeno ono što je zabranjeno osobi u ihramu.....	125
O tome šta se jede od kurbanskog mesa, a šta ostavlja za kasnije	126

PIĆA

Riječi Uzvišenog Allaha: “Vino, kocka, kumiri i strelice za gatanje odvratne su stvari, šejtanovo djelo – zato se toga klonite da biste uspjeli.”	129
Vino se proizvodi od grožđa, (ali i na druge načine).....	132
Došla je zabrana vina, a ono se proizvodi od nezrelih i zrelih datula	133
Vino od meda.....	134
O tome da je vino ono što koje opija i prekriva um.....	135
O osobi koja dopušta pijenje vina i naziva ga drugim imenom	136
Spravljanje turšije u posudama i zemljanom ćupu	137
Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dozvola upotrebe posuda i zdjela nakon zabrane.....	137
Pijenje turšije od datula, ako ne opija.....	139
O ukuhanom voćnom sirupu i tome ko je zabranio pijenje svakog opojnog pića	139
O onome koji smatra da nije dozvoljena mješavina nedozrelih i zrelih datula, ako to opija, i mješavina dviju prismaka	140
Pijenje mlijeka.....	142
Traženje pitke vode	145
Miješanje mlijeka s vodom	146
Piće od slatka i meda	147
Pijenje stojeći	147
O onome koji pije sjedeći na devi	148
Pijenje zdesna nadesno	149
O tome hoće li osoba koja pije zatražiti dozvolu osobe koja se nalazi s njene desne strane da doda piće onome koji je stariji.....	149
Srkanje vode iz bunara	150
O služenju male djece odraslima.....	151
Pokrivanje posude.....	151
Stavljanje otvora mješina naizvrat	152
Pijenje s otvora (usta) mješine	153
Ispuštanje daha u posudu	153
Pijenje na dva ili tri duška.....	154
Pijenje iz zlatnih posuda	154
Srebrene posude	155

Pijenje iz čaša	156
Pijenje iz Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, čaše i njegovih posuda.....	157
Pijenje bereketa i blagoslovljene vode	158

BOLESNICI

O tome da bolest briše grijehe	159
Teškoća bolesti	161
Iskušenju su najviše izloženi vjerovjesnici, potom najbolji među ljudima, pa oni koji dolaze iza njih	162
Dužnost posjećivanja i obilaska bolesnika	162
Posjećivanje onesviještenog	163
Vrijednost onoga koji ima padavicu (epilepsiju).....	164
Vrijednost onoga koji izgubi vid.....	165
Kada žene posjećuju bolesne muškarce.....	165
Posjećivanje bolesne djece.....	166
Posjećivanje beduina	167
Posjećivanje (bolesnog) idolopoklonika.....	167
O tome kada neko bude obilazio bolesnika u vrijeme namaza i klanjanju s njim u džematu	168
Stavljanje ruke na bolesnika	168
O tome šta se kaže bolesniku i šta on odgovara.....	169
Odlazak u posjetu bolesniku jašući, pješice i sjedeći iza jahača na magarcu.....	170
Dozvoljeno je bolesniku da kaže: "Bboli me!", ili: "Boli me glava!", ili: "Bol mi je postala žestoka!"	171
Riječi bolesnikove: "Idite od mene!"	174
O onome koji odnese bolesno dijete da se Allahu uputi dova za njegovo zdravlje	175
Bolesnikovo priželjkivanje smrti	175
Dova koju za bolesnika upućuje posjetilac.....	177
Kada se onaj ko dođe u posjetu bolesniku abdesti i tom vodom polije bolesnika.....	178
O onome koji uči dovu za otklanjanje epidemije i groznice.....	178

MEDICINA

Allah nije dao nijednu bolest, a da nije dao i lijek za nju	181
O tome može li muškarac liječiti ženu ili žena muškarca.....	182
Lijek je u troje	182
Liječenje medom	183
Liječenje devinim mlijekom	184
Liječenje devinom mokraćom	185
Čurekot.....	186

Jelo od mlijeka, mekinja i meda (telbina) za bolesnika	187
Ušmrkivanje lijeka (stavljanje lijeka u nos)	187
Ušmrkivanje indijske ili morske aloje	188
O tome u koje se vrijeme pušta krv (hidžama).....	189
Puštanje krvi za vrijeme putovanja i u ihramu	189
Puštanje krvi zbog bolesti	189
Puštanje krvi iz glave	190
Puštanje krvi zbog migrene i glavobolje	191
Brijanje (kose osobi u ihramu) zbog vaški	191
O onome koji se kauterizira ili kauterizira drugoga te o vrijednosti onoga koji to ne radi	192
Antimon i surma kao lijek protiv upale očiju	193
O gubi (lepri)	194
Manin je lijek za bolesti oka	194
Lijek koji se sipa u jednu stranu bolesnikovih usta.....	195
Poglavlje	197
Zagnojenje na nepcu.....	198
Lijek protiv stomačnih bolesti	198
Nema stomačnog crva, to je bolest koja pogada stomak	199
Upala porebrice (pluća).....	200
Spaljivanje hasure da bi se zaustavila krv (lugom).....	201
Groznicu je zapah džehennemske vrućine	202
O onome koji napusti zemlju koja mu ne odgovara.....	203
O kugi	204
Nagrada onome koji se strpi u epidemiji kuge	207
Rukja (liječenje) Kur'anom i učenjem sura Mu'avvizat (El-Ihlas, El-Felek i En-Nas)	208
Rukja učenjem sure Fatihatul-kitab.....	208
Uvjetovanje rukje davanjem stada ovaca	209
Rukja protiv uroka	210
Urokljiv je pogled istina	210
Rukja protiv ujeda zmije i akrepa (škorpije)	211
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, liječenje dovom	211
Puhanje pri učenju rukje	213
Vidarevo potiranje predjela bola desnom rukom	215
Žena može učiti rukju za čovjeka.....	215
Ko ne odučava (tražeći u tome lijeka)	216
Zloslutnja	218
Slutnja na dobro	218
Nema sove	219
Predskazivanje	219
Sihr	222

Širk i sihr spadaju u upropaštajuće (smrtne) grijeh.....	224
Da li će se izvaditi (nešto čime je napravljen) sihra (iz mjesta gdje je stavljen)?	224
Sihr	226
I umijeće govora ima svoju magiju	227
Adžva-datule lijek su protiv sihra	227
Nema sove	228
Nema zaraze.....	229
Pokušaj trovanja Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	230
Uzimanje otrova i liječenje njime te njemu sličnim štetnim i odvratnim stvarima..	232
Magareće mlijeko	233
Ako muha padne u posudu	234

ODJEĆA

O riječima Uzvišenog Allaha: "Reci: 'Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je on za robove svoje stvorio?'"	235
Povlačenje izara bez gordosti.....	236
Zasukivanje odjeće.....	237
Sve što je ispod članaka (odjeća ili dio tijela) gorjet će u vatri.....	237
Navlačenje odjeće iz gordosti	238
Oblačenje rojtavog izara	240
Rida'	241
Nošenje košulje.....	242
Razrez na košulji na grudima i na drugim mjestima.....	243
Nošenje ogrtača (džubbe) uskih rukava na putu	244
Nošenje vunenog ogrtača u toku vojnog pohoda	245
Kaba' i svileni ferrudž	246
Burnus	247
Hlače	248
Turban.....	248
Prekrivanje odjećom glave i većeg dijela lica	249
Kaciga	251
Burda, hibera i šemla	251
Kisa' i hamisa	254
Umotavanje u tijesan ogrtač bez proreza iz kojeg se ruke ne mogu vaditi	255
Umotavanje, u sjedećem položaju, jednim komadom odjeće	256
Crna hamisa	257
Zelena odjeća	258
Bijela odjeća.....	259

O oblačenju svilene odjeće, korištenje svilene posteljine i onome što je muškarcu dozvoljeno u vezi s tim	261
Ko dotakne svilu, a ne obuče je	265
Svilena posteljina.....	265
Oblačenje kassije	266
Svila je dopuštena onima koji pate od svraba	267
Ženska svilena odjeća	267
Vjerovjesnik,sallallahu alejhi ve sellem, nije bio izbirljiv u odjeći i prostirci.....	268
Šta se kaže onome koji obuče novu odjeću	271
Zabrana korištenja šafrana muškarcima.....	272
Odjeća obojena šafranom	272
Crvena odjeća.....	272
Crvena misera	273
Obuća napravljena od ušavljene mehke kože bez dlaka i druga vrsta obuće.....	273
Prvo se obuva desna noga.....	275
Prvo se izuva lijeva noga	276
Ne treba hodati u jednoj cipeli	276
Sandale treba da budu s dva kaiša ili, kako neki misle, s jednim širokim.....	276
Crveni kožni šator	277
Sjedenje na hasuri ili nečemu sličnom hasuri.....	278
Zlatna dugmad.....	278
Zlatno prstenje.....	279
Srebreći prsten	280
Poglavlje	281
Kamen na prstenu.....	282
Obični metalni prsten	282
Graviranje na prstenu.....	283
Nošenje prstena na malom prstu	284
Izrada prstena radi pečaćenja pisama i drugih dokumenata napisanih sljedbenicima knjige i drugima.....	285
Okretanje kamena na prstenu prema dlanu	285
Vjerovjesnik je govorio: "Niko ne treba na svome prstenu gravirati ono što sam ja ugravirao na svome."	286
Može li gravura na prstenu biti u tri reda	286
Ženski prsten	287
Ženske ogrlice i sihave	288
Posuđivanje ogrlica	288
Ženske mendeše.....	289
Dječije ogrlice.....	289
Muškarci koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce	290
Izbacivanje iz kuće muškaraca koji oponašaju žene	290

Potkresivanje brkova	291
Rezanje noktiju	293
Puštanje brade.....	294
Šta se prenosi o sijedoj kosi.....	295
Bojenje sijede kose (kanom ili kutmom).....	296
Kovrdžava kosa.....	297
Mazanje kose ljepljivom tvari (telbid)	300
Razdjeljivanje kose	302
Uvojci kose	303
Ostavljanje pramenova kose na glavi nakon brijanja (el-kaze')	303
Kada žena svojom rukom namiriše muža	304
Mirisanje glave i brade	305
Češljanje	305
Može li žena, u toku menstruacije, češljati kosu svome mužu.....	305
Češljanje kose s desne strane	306
Šta se prenosi o miski (mošusu)	306
Koji se miris preporučuje.....	307
Ko ne odbija miris	307
Miris zerira	307
Žene koje prave umjetne razmake između zuba radi ljepšeg izgleda	308
Uplitanje tuđe ili lažne kose	308
Žene koje uklanjaju dlake s lica	311
Žene koje upliću tuđu kosu.....	311
Žene koje se bave tetoviranjem	313
Žene koje traže da se tetoviraju.....	314
Slike.....	315
Kazna za slikare na Sudnjem danu	315
Uklanjanje slika.....	316
Šta činiti sa slikama na onome po čemu se hoda.....	317
Preziranje sjedenja na slikama.....	318
Nije lijepo klanjati u odjeći sa slikama	320
Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika	320
Ko ne ulazi u kuću u kojoj se nalazi slika.....	321
Ko je prokleo slikara	322
Onome ko pravi slike bit će naređeno na Sudnjem danu da udahne u njih dušu, ali on to neće moći.....	322
Jahanje iza jahača na jahaćoj životinji	323
Tri jahača na jednoj životinji	323
Kada vlasnik životinje jaše naprijed, a drugi iza njega	324
Kada jedan čovjek jaše iza drugoga.....	324
Kada žena jaše iza muškarca s kojim se ne može vjenčati zbog srodstva.....	325
Stavljanje jedne noge na drugu dok se leži.....	326

ETIKA (EDEB)

O dobročinstvu i čuvanju rodbinskih veza	327
Prema kome se najpreče lijepo odnositi	328
Samo se s dozvolom roditelja (neko) može ići u borbu na Allahovom putu.....	329
Čovjek ne smije pogrdno spominjati svoje roditelje	329
Uslišavanje dove onome koji prema svojim roditeljima čini dobro	330
Neposlušnost prema roditeljima veliki je grijeh	332
Dobročinstvo prema roditelju mušriku (idolopokloniku)	334
Pažnja udate žene prema svojoj majci.....	335
Pažnja prema bratu mušriku (idolopokloniku)	336
Značaj održavanja rodbinskih veza	336
Grijeh onoga ko kida rodbinske veze	337
Održavanje rodbinskih veza uvećava imetak	338
Allah ukazuje pažnju onome koji je pažljiv prema rodbini	339
Ukazivanje pažnje svojoj rodbini	340
Ukazivanje pažnje rodbini nije uzvratanje istom mjerom	341
O mušriku (idolopokloniku) koji rodbini ukazuje pažnju, a zatim primi islam	341
O onome ko je tuđoj djevojčici dopustio da se igra s njim, poljubio je i s njom se šalio.....	342
Iskazivanje milosti prema djetetu te grljenje i ljubljenje djeteta.....	343
Allah je milost dao u stotinu dijelova.....	346
Ubistvo djeteta iz straha od siromaštva.....	347
Stavljanje djeteta u krilo.....	347
Stavljanje djeteta na bedro	348
Čuvanje obaveze dio je imana.....	349
Zasluga onoga koji izdržava siročće	349
O onome koji se brine o udovici	350
O onome ko brine o siromahu.....	350
Milost prema ljudima i životinjama	351
Pažnja prema komšiji	353
O grijehu onoga od čijeg zla nije pošteđen komšija.....	354
Neka komšinica nipošto ne potcjenjuje komšinicu.....	355
Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava svoga komšiju	355
Što su komšijska vrata bliže, to je obaveza prema komšijama veća	356
Svako dobro djelo je sadaka	357
Lijepa riječ	358
Blagost u svemu.....	358
Vjernici međusobno potpomažu jedni druge.....	359
O riječima Uzvišenoga: "Onaj koji se bude zalagao za dobro – bit će i njemu udio u nagradi, a onaj koji se bude zauzimao za zlo - bit će i njemu udio u kazni. A Allah nad svim bdi."	360

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio ni nepristojan ni bestidan.....	360
Lijepa narav darežljivosti i pokuđenost škrtosti	363
Kakav čovjek treba među svojim ukućanima biti	367
Ljubav dolazi od Uzvišenog Allaha.....	367
Ljubav u ime Allaha	368
Riječi Uzvišenog: "O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih..." – sve do Njegovih riječi:	
"...oni koji se ne pokaju – zulumčari su."	368
Psovka i kletva su zabranjene.....	369
Koje je osobine ljudi dozvoljeno spominjati, poput "visok" i "zdepast"	373
Ogovaranje	374
Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Najbolje kuće ensarija..."	375
Šta je u slučaju pokvarenih i podozrivih osoba dozvoljeno spominjati	375
Prenošenje tuđih riječi spada u velike grijehe	376
Šta je (sve) od prenošenja tuđih riječi pokuđeno.....	377
Riječi Uzvišenog Allaha: "I izbjegavajte što više govor neistiniti!"	378
Šta se kaže o dvoličnjacima	378
O onome koji svoga druga obavještava o tome šta se o njemu govori	379
Šta je u međusobnom hvaljenju pokuđeno.....	379
O onome koji svoga brata hvali onoliko koliko o njemu zna	380
O riječima Uzvišenog Allaha: "Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, da se dobro čini i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, on vas savjetuje!";.....	381
Šta je u slučaju zavidnosti i međusobnog okretanja leđa zabranjeno.....	383
Uzvišeni veli: "... i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!"	383
Uzvišeni Allah kaže: "O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka su sumnjičenja, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge!"	384
Oko čega je dozvoljeno biti sumnjičav.....	385
Vjernik ne otkriva svoje grijehe.....	385
Oholost.....	386
Izbjegavanje	387
Kako i koliko je dozvoljeno izbjegavati onoga koji je neposlušan	390
Da li je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) svoga prijatelja posjećivao svaki dan, ili ujutro i navečer	391
Posjeta i onome koji nekoga posjeti i kod njega jede	392
O onome koji se dotjeruje za doček delegacija	392
Bratimljenje i savezništvo	393
Osmjehivanje i smijanje.....	394
Riječi Uzvišenog Allaha: "O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!" I koja je laž zabranjena	499
Lijepo vladanje.....	400

Strpljivost pri uvredi	400
Ko ljude nije ukoravao u lice	402
Ko bez opravdana razloga svome bratu kaže da je nevjernik – sam je ono što je rekao	403
O tome ko nije smatrao nevjernikom onoga koji bi tako rekao (nazvao drugog nevjernikom) s opravdanim razlogom ili iz neznanja	404
Kakva je ljutnja i strogost, kada su u pitanju Allahove zapovijedi, dozvoljena.....	405
Opreznost pri ljutnji i čuvanje od nje	408
Stid	409
Ako te nije stid, čini šta želiš.....	410
Nema stida od istine kada se radi o vjerskim propisima.....	411
Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Olakšavajte, a ne otežavajte!” ..	412
Opuštenost prema drugima.....	414
Ljubaznost prema drugima	415
Vjernik ne smije dozvoliti da iz iste rupe bude jedan dva puta	416
Na šta gost ima pravo	416
Ukazivanje počasti gostu, služenje gosta	417
Spravljanje jela gostu i ulaganje maksimalnog truda oko toga.....	419
Koju vrstu ljutnje i uzrujanosti ne valja pokazivati pred gostom	420
Kada gost svome domaćinu kaže: “Tako mi Allaha, neću jesti dok i ti ne počneš jesti!”	421
Poštovanje prema starijem prvo stariji počinje govoriti i pitati.....	422
Šta je od poezije, pjesničk forme zvane redžez i pjevušenja pri tjeranju deva (hada')dozvoljeno, a šta pokudeno	423
Ismijavanje višebožaca (u pjesmi).....	426
Nije poželjno da kod čovjeka preovladava poezija, tako da ga odvraća od spominjanja Allaha, nauke i Kur'ana	428
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem: “Teribet jeminuki!” i “Akra halka!”	429
Ono što je preneseno o riječima “oni misle”	430
Kad neki čovjek kaže: “Teško tebi!”	431
Znak Allahove ljubavi (ili ljubavi prema Uzvišenom Allahu)	436
Riječi jednog čovjeka drugome: “Prezren bio!”	438
Čovjekove riječi “dobro došao!” (merhaba!).....	440
Prozivanje ljudi po imenima njihovih očeva.....	441
Neka niko ne kaže: “Zlo mi je!” (Habuset nefsi!).....	441
Ne hulite vrijeme.....	442
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem: “Zaista je ‘el-kerm’ srce vjernikovo.”	443
Čovjekove riječi: “Žrtvovao bih i oca i majku za tebe!”	444
Čovjekove riječi: “Allah me učinio otkupom za tebe!”	444

Uzvišenom Allahu najdraža imena.....	445
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem: "Nadijevajte moje ime, a nemojte sebi davati moju 'kun'ju'!"	446
O imenu "Hazen"	447
Predijevanje imena u ljepše od njega	448
O onome koji svome djetetu nadije ime jednog od poslanika.	449
Nadijevanje imena "Velid"	451
O onome koji zove svoga druga, pa iz njegova imena izostavi jedno slovo	452
Davanje "kun'je" djetetu i čovjeku prije nego što mu se rodi dijete	453
Davanje "kun'je" "Ebu-Turab" makar čovjek imao i drugu "kun'ju"	454
Allahu najmrža imena	454
"Kun'ja" mušrika	455
Indirektni govor kojim se izbjegava laž.....	458
Čovjekove riječi o nečemu: "Nije to ništa!", želeći time kazati da to nije istina	459
Upiranje pogleda u nebo	460
O onome koji čeprka štapom po vodi ili blatu	461
O čovjeku koji nečim što drži u ruci para po zemlji	462
Izgovaranje tekbira i tesbiha pri čuđenju.....	462
Zabrana gađanja kamenčićima.....	464
Izgovaranje riječi: "Elhamdulillah!" od onoga koji kihne	464
Nazdravljanje riječima: "Jerhamukellah!" onome koji zahvali Allahu	465
Šta je pohvalno u vezi s kihanjem, a šta pokušeno u vezi sa zijevanjem	466
Kako se nazdravlja onome koji kihne.....	466
Ne nazdravlja se riječima: "Allah ti se smilovao!" onome koji ne zahvali Allahu	467
Kada neko zijeva, neka stavi ruku na usta.....	468

TRAŽENJE DOPUŠTENJA ZA ULAZAK

Nastanak selama.....	469
Riječi Uzvišenog Allaha: "O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne dobijete i dok ukućane ne pozdravite, to vam je bolje, poučite se! A ako u njima nikoga ne nadete, ne ulazite u njih dok vam se ne dopusti! A ako vam se rekne: 'Vratite se!', vi se vratite, bolje vam je, a Allah zna ono što radite! Nije vam grijeh da ulazite u nenastanjene zgrade u kojima se nalaze stvari vaše, a Allah zna ono što javno pokazujete i ono što krijete!"	470
Es-Selam je jedno od imena Uzvišenog Allaha	473
Manja skupina naziva selam većoj.....	474
Onaj koji jaše naziva selam pješaku.....	474
Onaj koji ide pješice naziva selam onome koji sjedi.....	475
Mlada osoba naziva selam starijoj	475

Širenje selama	476
Ajet o hidžabu.....	477
Traženje dopuštenja za ulazak (u tuđu kuću) je zbog pogleda	480
Blud drugim dijelovima tijela osim spolnog organa.....	481
Tri puta se naziva selam i traži dopuštenje za ulazak	481
Ako čovjek bude pozvan, pa dođe, da li će tražiti dopuštenje za ulazak?	483
Nazivanje selama djeci	484
Nazivanje selama muškaraca ženama i žena muškarcima.....	484
Onaj koji uzvрати na selam kaže: "Alejkes-selam!"	486
Kada (neko nekome) kaže: "Taj i taj ti šalje selam!"	488
Nazivanje selama društvu u kojem su zajedno muslimani i mušrici	488
O onome koji ne nazove selam počinitelju grijeha i ne uzvрати na njegov selam sve dok njegovo pokajanje ne bude očevidno,i nakon koliko vremena pokajanje grešnikovo postaje očevidno.....	490
Kako se uzvraća selam štićenicima u muslimanskoj državi.....	491
O onome koji pogleda u pismo onoga od koga prijeti opasnost muslimanima, kako bi se otkrilo njegovo stanje	492
Kako se piše pismo sljedbenicima Knjige.....	494
Čije se ime prvo spominje u pismu	494
Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Ustanite svome prvaku!"	495
Rukovanje	496
Držanje dvjema rukama.....	497
Grljenje i riječi jednog čovjeka drugome: "Kako si osvanuo?"	498
O onome koji odgovori (na poziv): "Oodazivam ti se i pokoravam!"	499
Čovjek ne diže čovjeka s njegova mjesta	501
"Kad vam se kaže: 'Načinite mjesta drugima tamo gdje se sjedi!' – vi načinite, pa će i vama Allah mjesto načiniti, a kad vam se kaže: 'Dignite se!' – vi se dignite!"	501
O onome koji ustane sa svoga mjesta (na sijelu) ili u svojoj kući a ne zatraži dopuštenje od svojih drugova, ili se pripremi da ustane kako bi ljudi ustali.....	502
Sjedenje podvijenih nogu držeći se za koljena rukom (rukama), a to se zove "el-kurfusa"	503
O onome koji leži naslonjem (na nešto) u prisustvu svojih drugova.....	503
O onome koji požuri u hodu zbog neke potrebe ili cilja	504
Ležaj	504
O onome kome bude dodat jastuk.....	505
Popodnevni odmor (kajlula) nakon džuma-namaza	506
Popodnevni odmor u džamiji	507
O onome koji posjeti neke ljude i kod njih na podne malo odspava	507
Sjedenje na najpodesniji način	509

O onome koji se došaptava u prisustvu ljudi i koji ne oda tajnu svoga druga, ali kada ovaj umre, on tu tajnu otkrije	509
Ležanje na leđima.....	511
Ne došaptavaju se dvojica ljudi u prisustvu trećega.....	511
Čuvanje tajne.....	512
Ako u društvu bude više od tri osobe, tada nema smetnje da se dvije (od njih) međusobno došaptavaju i povjeravaju tajne	512
Dugo došaptavanje.....	513
Ne ostavlja se vatra da gori u kući za vrijeme spavanja.....	514
Zatvaranje vrata noću.....	515
Obrezivanje u odrasloj dobi i odstranjivanje dlaka ispod pazuha.....	515
O tome da je svaka je zabava zablude ako nekoga odvraća od pokornosti Allahu i o onome koji kaže svome prijatelju: "Hodi da se kockamo!	517
Uzvišeni kaže: "Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi s Allahova puta odvodili."	517
O tome šta se navodi o gradnji.....	518

DOVE

Svaki vjerovjesnik ima dovu kojoj je udovoljeno	519
Najvredniji istigfar	520
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, traženje oprosta danju i noću	521
Pokajanje (tevba)	522
Ležanje na desnoj strani.....	523
Kada zaspi onaj ko ima abdest i vrijednost toga	524
Šta kaže (osoba) koja hoće da spava	525
Stavljanje desne ruke ispod desnog obraza.....	526
Spavanje na desnom boku	526
Dova koja se uči kada se (neko) prene u noći.....	527
Izgovaranje tekbira (Allahu ekber) i tesbiha (subhanallah) prilikom odlaska na spavanje.....	529
Traženje zaštite (od Allaha) i učenje Kur'ana prije spavanja	529
Poglavlje	530
Dova sredinom noći	530
Dova prilikom ulaska u nužnik.....	531
Šta kaže (osoba) kada ujutro osvane.....	531
Dova u namazu	532
Dova poslije namaza.....	534
O riječima Uzvišenog Allaha: "... i pomoli se za njih!" il o onome koji u svojoj dovi daje prednost svome bratu (muslimanu) nad samim sobom	535

Rimovanje u dovi koje je pokuđeno	538
(Kada neko moli Allaha) neka moli s odlučnošću, jer njega niko ne može prisiliti	539
Čovjekovoj dovi udovoljava se ako ne požuruje da mu se udovolji	540
Dizanje ruku prilikom dove	540
Učenje dove okrećući se prema kibli.....	542
Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova (upućena Uzvišenom Allahu) za njegovog slugu, u kojoj moli da mu podari dug život i obilan imetak	542
Dova prilikom nedaće	543
Traženje zaštite (od Uzvišenog Allaha) u teškim trenucima nesreće	543
Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova: "Allahu, pridruži me najvišem društvu!"	544
Dova za Allahov blagoslov djeci i potiranje po njihovim glavama.....	545
Salavat Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem	547
Da li se, pored Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, salavat donosi još na nekoga	549
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem: "(Allahu) ako nekoga povrijedim, učini mu to sredstvom čišćenja (od grijeha) i milosti!"	550
Traženje (Allahove) zaštite od smutnji	550
Traženje (Allahove) zaštite od premoći (drugih) ljudi.....	551
Traženje (Allahove) zaštite od patnje u kaburu	552
Traženje (Allahove) zaštite od kušnje života i smrti	554
Traženje (Allahove) zaštite od grijeha i duga	554
Traženje (Allahove) zaštite od kukavičluka i lijenosti.....	555
Traženje (Allahove) zaštite od tvrdičluka.....	555
Traženje (Allahove) zaštite od oronulosti (u dubokoj starosti)	556
Traženje (Allahove) zaštite od oronulosti (u dubokoj starosti), kušnje ovoga svijeta i kušnje džehennemske	558
Traženje (Allahove) zaštite od kušnje siromaštva	559
Dova (Allahu) za obilni imetak uz (njegov) blagoslov	560
Dova pri istihari (traženju od Allaha onoga što je bolje po nas)	561
Dova prilikom (uzimanja) abdesta.....	562
Dova kada se (neko) popne na uzvišicu.....	562
Dova kada se (neko) spusti u dolinu.....	563
Dova kada (neko) htjedne putovati ili se vrati s putovanja.....	563
Dova za onoga koji se oženi (mladoženju)	564
Šta (neko) kaže kada priđe svojoj ženi	565
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem: "Gospodaru naš, podari nam dobro i na ovom (i na onom svijetu)!"	565
Traženje zaštite (kod Allaha) od kušnje ovoga svijeta	566
Ponavljanje dove	566

Dova (molitva Allahu) protiv mušrika	567
Dova (molitva Allahu) za mušrike	570
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem:	
“Allahu, oprosti mi što uradih prije i što ću uraditi poslije!”	570
Dova u jednom času u petak.....	571
Riječi Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem: “Udovoljava se našoj molbi protiv židova, ali se ne udovoljava njihovoj molbi protiv nas!”	572
Izgovaranje riječi “amin!”	572
Vrijednost (fadilet) “tehlila”	573
Vrijednost (fadilet) “tesbiha”	574
Vrijednost (fadilet) spominjanja Uzvišenog Allaha.....	575
Riječi: “Nema snage niti moći osim u Allaha!”	577
Allah ima stotinu manje jedno ime	577
Savjetodavne riječi (vaz) s vremena na vrijeme	578

